

सिंघी जैन ग्रन्थ माला

*****[ग्रन्थांक ३१]*****

कोऊहल - विरइया

ली ला व ई

णाम पाइय - कहा

SINGHI JAIN SERIES

*****[NUMBER 31]*****

LILAVAI

KOŪHALA

क ल क त्ता नि वा सी
साधुचरित-श्रेष्ठिवर्य श्रीमद् डालचन्दजी सिंघी पुण्यसृतिनिमित्त
प्रतिष्ठापित एवं प्रकाशित

सिंघी जैन ग्रन्थ माला

[जैन धार्मिक, दार्शनिक, साहित्यिक, ऐतिहासिक, वैज्ञानिक, कथात्मक - इत्यादि विविधविषयगुम्फित ;
प्राकृत, संस्कृत, अपभ्रंश, प्राचीनगूर्जर - राजस्थानी आदि नानाभाषानियद्ध ; सार्वजनीन पुरातन
वाङ्मय तथा नूतन संशोधनात्मक साहित्य प्रकाशिनी सर्वश्रेष्ठ जैन ग्रन्थावलि.]

प्रतिष्ठाता

श्रीमद्-डालचन्दजी-सिंघीसत्पुत्र

स्व० दानशील - साहित्यरसिक - संस्कृतिप्रिय

श्रीमद् बहादुर सिंहजी सिंघी

प्रधान संपादक तथा संचालक

आचार्य जि न वि ज य मुनि

(सामान्य नियामक - भारतीय विद्या भवन - बंबई)

सर्वप्रकार संरक्षक

श्री राजेन्द्र सिंह सिंघी तथा श्री नरेन्द्र सिंह सिंघी

प्रकाशनकर्ता

सिंघी जैन शास्त्र शिक्षा पीठ

भारतीय विद्या भवन, मुंबई

प्रकाशक-जयन्तरुम्प ह. दवे, ऑनररी रजिस्ट्रार, भारतीय विद्या भवन, चौपाटी रोड, बंबई ७.
मुद्रक-रामचंद्र येसू शेजरे, निर्णयसागर प्रेस, २६-२८, कोलमाट स्ट्रीट, कालवादेवी, बंबई २.

कोऊहल-विरइया

मरहट्ट-देसि-भासा-णिवज्झा

ली ला व ई

णाम दिव्वमाणुसी पाइय-कहा ।

सा च अज्ञातनामजैनविद्वद्विरचितसंस्कृतवृत्ति-आंगलप्रस्तावना-
पाठान्तर-शब्दसूची-दिप्पण्यादिभिः समलंकृता

डॉ० आदिनाथ नेमिनाथ उपाध्ये
विदुषा संपादिता ।

मुंबई-नगरस्थ

भारतीय विद्या भवन

प्रतिष्ठित

सिंघी जैनशास्त्र शिक्षापीठ

द्वारा प्रकटीभूता ।

विक्रमान्द २००५]

प्रथमावृत्ति; पञ्चशत प्रति

[१९४९ क्रिस्तान्द]

ग्रंथांक ३१]

[मूल्य रु. १५-०-०]

SINGHI JAIN SERIES

A COLLECTION OF CRITICAL EDITIONS OF IMPORTANT JAIN CANONICAL, PHILOSOPHICAL, HISTORICAL, LITERARY, NARRATIVE AND OTHER WORKS
IN PRĀKRIT, SANSKRIT, APABHRAMŚA AND OLD RĀJASTHĀN-
GUJARĀTĪ LANGUAGES, AND OF NEW STUDIES BY COMPETENT
RESEARCH SCHOLARS

ESTABLISHED

IN THE SACRED MEMORY OF THE SAINT LIKE LATE SETH

ŚRĪ DĀLCHANDJĪ SINGHI
OF CALCUTTA

BY

HIS LATE DEVOTED SON

DĀNĀSĪLA - SĀHITYARASIKA - SANSKRITIPRIYA

SRĪMĀN BAHĀDUR SINGHI SINGHĪ

ORGANISED AND DIRECTED

BY

THE GENERAL EDITOR

ĀCHĀRYA JĪNA VIJAYA MUNI

(HON. DIRECTOR - BHĀRATĪYA VIDYĀ BHAVAN - BOMBAY)

UNDER THE EXCLUSIVE PATRONAGE OF

ŚRĪ RĀJENDRA SINGH SINGHI

AND

ŚRĪ NARENDRA SINGH SINGHI

PUBLISHED BY

SINGHI JAIN ŚĀSTRA ŚIKSHAPITHA
BHARATIYA VIDYA BHAVAN
BOMBAY

LĪLĀVAĪ

A ROMANTIC KĀVYA IN MĀHĀRĀṢṬRĪ PRĀKRIT

OF

KOŪHALA

WITH

THE SANSKRIT VṚTTI OF A JAINA AUTHOR

Critically Edited for the First Time with an Introduction,
Variant Readings, Glossary, Notes etc.

BY

Professor A. N. UPADHYE, M. A., D. Litt.

Rajaram College, Kolhapur

PUBLISHED BY

SINGHI JAIN SASTRA SIKSHAPITHA

BHARATIYA VIDYA BHAVAN

BOMBAY 7

V. E. 2005]

First Edition: 500 Copies

[1949 A. D.

Vol. No. 31]

[Price Rs. 15-0-0

॥ सिंधीजैनग्रन्थमालासंस्थापकप्रशस्तिः ॥

अस्ति वज्राभिधे देशे सुप्रसिद्धा मनोरमा । मुर्शिदाबाद इत्याख्या पुरी वैभवशालिनी ॥
 बहवो निवसन्त्यत्र जैना ऊकेशवंशजाः । धनाढ्या नृपसंमान्या धर्मकर्मपरायणाः ॥
 श्रीडालचन्द इत्यासीत् तेष्वेको बहुभाग्यवान् । साधुवत् सचरित्रो यः सिंधीकुलप्रभाकरः ॥
 बाल्य एवागतो यश्च कर्तुं व्यापारविस्तृतिम् । कलिकातामहापुर्यां धृतधर्मार्थनिश्चयः ॥
 कुशाग्रीयस्वतुल्यैव सहृदया च सुनिष्ठया । उपाज्य विपुलां लक्ष्मीं कोट्यधिपोजनिष्ठ सः ॥
 तस्य मन्त्रकुमारीति सन्नारीकुलमण्डना । अभूत् पतिव्रता पती श्रीलसौभाग्यभूषणा ॥
 श्रीवहादुरसिंहाख्यो गुणवंस्तनयस्योः । अभवत् सुकृती दानी धर्मप्रियश्च धीनिधिः ॥
 प्राप्ता पुण्यवता तेन पत्नी तिलकसुन्दरी । यस्याः सौभाग्यचन्द्रेण भासितं तत्कुलाम्बरम् ॥
 श्रीमान् राजेन्द्रसिंहोऽस्य ज्येष्ठपुत्रः सुशिक्षितः । यः सर्वकार्यदक्षत्वात् पितुर्दक्षिणयाहुवत् ॥
 नरेन्द्रसिंह इत्याख्यस्तेजस्वी मध्यमः सुतः । सनुवन्तिन्द्रसिंहश्च कनिष्ठः सौम्यदर्शनः ॥
 सन्ति त्रयोऽपि सन्पुत्रा आत्मभक्तिपरायणाः । विनीताः सरला भव्याः पितुर्मार्गानुगामिनः ॥
 अन्येऽपि बहवस्तस्याभवन् स्वत्तादिवान्धवाः । धनैर्जनैः समृद्धः सन् स राजेव व्यराजत ॥

अन्यच्च—

सरस्वत्यां सदासक्तो भूत्वा लक्ष्मीप्रियोऽप्ययम् । तत्राप्यासीत् सदाचारी तच्चित्रं विदुषां खलु ॥
 नाहंकारो न दुर्भावो न विलासो न दुर्व्ययः । दृष्टः कदापि तद्गोहे सतां तद् विसयास्पदम् ॥
 भक्तो गुरुजनानां स विनीतः सज्जनान् प्रति । वन्धुजनेऽनुरक्तोऽभूत् प्रीतः पौष्यगणेष्वपि ॥
 देश-कालस्थितिज्ञोऽसौ विद्या-विज्ञानपूजकः । इतिहासादि-साहित्य-संस्कृति-सत्कलाप्रियः ॥
 समुत्तम्यै समाजस्य धर्मस्योत्कर्षहेतवे । प्रचाराय च शिक्षाया दत्तं तेन धनं धनम् ॥
 गत्वा सभा-समित्यादौ भूत्वाऽध्यक्षपदान्वितः । दत्त्वा दानं यथायोग्यं प्रोत्साहिताश्च कर्मठाः ॥
 एवं धनेन देहेन ज्ञानेन शुभनिष्ठया । अकरोत् स यथाशक्ति सत्कर्माणि सदाशयः ॥
 अथान्यदा प्रसङ्गेन सपितुः स्मृतिहेतवे । कर्तुं किञ्चिद् विग्रिष्टं स कार्यं मनस्यचिन्तयत् ॥
 पूज्यः पिता सदेवासीत् सम्यग्-ज्ञानरुचिः स्वयम् । तस्मात् तज्ज्ञानवृद्धयर्थं यत्नीयं मयाऽप्यरम् ॥
 विचार्यैवं स्वयं चित्ते पुनः प्राप्य सुसंमतिम् । श्रद्धास्पदस्वमित्राणां विदुषां चापि तादृशम् ॥
 जैनज्ञानप्रसारार्थं स्थाने शांतिं तं के त ने । सिंधीपदाङ्कितं जैनं न ज्ञा न पीठं मतीष्टिपत् ॥
 श्रीजिनविजयः प्राज्ञो मुनिनाम्ना च विद्वतः । स्वीकर्तुं प्रार्थितस्तेन तस्याधिष्ठायकं पदम् ॥
 तस्य सौजन्य-सौहार्द-स्थायोदार्यादिसद्गुणैः । वशीभूय मुदा येन स्वीकृतं तत्पदं वरम् ॥
 कवीन्द्रेण रवीन्द्रेण स्वीयपावनपाणिना । रस-नर्गाङ्ग-चन्द्रादे तत्प्रतिष्ठा व्यधीयत ॥
 प्रारब्धं मुनिना चापि कार्यं तदुपयोगिकम् । पाठनं ज्ञानलिप्सूनां तथैव ग्रन्थगुम्फनम् ॥
 तस्यैव प्रेरणां प्राप्य श्रीसिंधीकुलकेतुना । स्वपितृश्रेयसे चैवा प्रारब्धा ग्रन्थमालिका ॥
 उदारचेतसा तेन धर्मशीलेन दानिना । व्ययितं पुष्कलं द्रव्यं तत्तत्कार्यसुसिद्धये ॥
 छात्राणां वृत्तिदानेन नैकेषां विदुषां तथा । ज्ञानाभ्यासाय निष्कामसाहाय्यं स प्रदत्तवान् ॥
 तत्रापि सततं सर्वं साहाय्यं तेन यच्छता । ग्रन्थमालाप्रकाशाय महोत्साहः प्रदर्शितः ॥
 नन्द-निर्वर्ण-चन्द्राव्दे जाता पुनः सुयोजना । ग्रन्थावल्याः स्थिरत्वाय विस्तराय च नूतना ॥
 ततः सुहृत्परामर्शात् सिंधीवंशनभस्वता । भा नि द्या भ व ना येयं ग्रन्थमाला समर्पिता ॥
 आसीत्तस्य मनोवाञ्छाऽपूर्वा ग्रन्थप्रकाशने । तदर्थं व्ययितं तेन लक्षावधि हि रूप्यकम् ॥
 दुर्विलासाद् विधेर्हन्त ! दर्भाग्याचात्मबन्धनाम् । स्वल्पेनैवाथ कालेन स्वर्गं स सुकृती ययौ ॥
 इन्दु-खं-शून्यं-नेत्राव्दे मासे आपादसञ्जक । कलिकाताख्यपुर्यां स प्राप्तवान् परमां गतिम् ॥
 पितृभक्तेश्च तत्पुत्रैः प्रेयसे पितुरात्मनः । तथैव प्रपितुः स्मृत्यै प्रकाश्यतेऽधुना पुनः ॥
 इयं ग्रन्थावलिः श्रेष्ठा प्रेषा प्रज्ञावतां प्रथा । भूयाद् भूयै सतां सिंधीकुलकीर्तिप्रकाशिका ॥
 विद्वज्जनकृताहादा सचिदानन्ददा सदा । चिरं नन्दस्वियं लोके श्रीसर्वी ग्रन्थपद्धतिः ॥

सिंधी जैन ग्रन्थमाला

अद्यावधि मुद्रितग्रन्थनामावलि

- १ मेरुतुङ्गाचार्यरचित प्रबन्धचिन्तामणि मूल-संस्कृत ग्रन्थ।
- २ पुरातनप्रबन्धसंग्रह बहुविध ऐतिह्यतथ्य-परिपूर्ण अनेक निबन्ध संचय।
- ३ राजशेखरसूरिरचित प्रबन्धकोश।
- ४ जिनप्रभसूरिकृत विविधतीर्थकल्प।
- ५ मेघविजयोपाध्यायकृत देवानन्दमहाकाव्य।
- ६ यशोविजयोपाध्यायकृत जैनतर्कभाषा।
- ७ हेमचन्द्राचार्यकृत प्रमाणमीमांसा।
- ८ भट्टकलकदेवकृत अकलङ्कग्रन्थत्रयी।
- ९ प्रबन्धचिन्तामणि-हिन्दी भाषान्तर।
- १० प्रभाचन्द्रसूरिरचित प्रभावकचरित।
- ११ सिद्धिचन्द्रोपाध्यायरचित भानुचन्द्रगणि-चरित।
- १२ यशोविजयोपाध्यायविरचित ज्ञानविन्दुप्रक-रण।

- १३ हरिपेणाचार्यकृत बृहत्कथाकोश।
- १४ जैनपुस्तकप्रशस्तिसंग्रह, प्रथम भाग।
- १५ हरिभद्रसूरिविरचित धूर्ताख्यान।
- १६ दुर्गदेवकृत रिष्टसमुच्चय।
- १७ मेघविजयोपाध्यायकृत दिग्विजयमहाकाव्य।
- १८ कवि अब्दुल रहमानकृत सन्देशरासक।
- १९ भर्तृहरिकृत शतकत्रयादि सुभाषितसंग्रह।
- २० शान्त्याचार्यकृत न्यायावतारवार्तिक-वृत्ति।
- २१ कवि धाहिल रचित पउमसिरीचरिउ।
- २२ महेश्वरसूरिकृत नाणपंचमीकहा।
- २३ भद्रबाहुसंहिता (जैन ज्योतिषग्रन्थ)।
- २४ जिनेश्वरसूरिकृत कथाकोपप्रकरण।
- २५ उदयप्रभसूरिकृत धर्माभ्युदयमहाकाव्य।
- २६ जयसिंहसूरिकृत धर्मोपदेशमाला।
- २७ कोकहलविरचित लीलावतीकथा (प्राकृत)।

Life of Hemachandrāchārya: By Dr. G. Bühler.

संप्रति मुद्रमाणग्रन्थनामावली

- १ खरतरगच्छवृहद्गुर्वावलि।
- २ कुमारपालचरित्रसंग्रह।
- ३ विविधगच्छीयपट्टावलिसंग्रह।
- ४ जैनपुस्तकप्रशस्तिसंग्रह, भाग २।
- ५ विज्ञप्तिसंग्रह विज्ञप्तिमहालेख-विज्ञप्ति त्रिवेणी आदि अनेक विज्ञप्तिलेख समुच्चय।
- ६ उद्योतनसूरिकृत कुवलयमालाकथा।
- ७ कीर्तिकौमुदी आदि वस्तुपालप्रशस्तिसंग्रह।
- ८ दामोदरकृत उक्तिव्यक्ति प्रकरण।
- ९ महासुनि गुणपालविरचित जंवूचरित्र (प्राकृत)।

- १० जयपाहुडनाम निमित्तशास्त्र।
- ११ गुणचन्द्रविरचित मंत्रीकर्मचन्द्रवंशप्रबन्ध।
- १२ नयचन्द्रविरचित हम्मीरमहाकाव्य।
- १३ महेन्द्रसूरिकृत नर्मदासुन्दरीकथा।
- १४ जिनदत्ताख्यानद्वय (प्राकृत)।
- १५ स्वयंभूविरचित पउमचरिउ (अपभ्रंश)।
- १६ सिद्धिचन्द्रकृत काव्यप्रकाशखण्डन।
- १७ कौटल्यकृत अर्थशास्त्र-सटीक।

मुद्रणार्थ निर्धारित एवं सज्जीकृत ग्रन्थनामावलि

- १ भानुचन्द्रगणिकृत विवेकविलासटीका।
- २ पुरातन रास-भासादिसंग्रह।
- ३ प्रकीर्ण वाङ्मय प्रकाश।
- ४ सिद्धिचन्द्रोपाध्यायविरचित वासवदत्ता टीका।
- ५ देवचन्द्रसूरिकृत मूलशुद्धिप्रकरणवृत्ति।
- ६ रत्नप्रभा-चार्यकृत उपदेशमाला टीका।
- ७ यशोविजयोपाध्यायकृत अनेकान्तव्यवस्था।
- ८ जिनेश्वराचार्यकृत प्रमा-लक्षण।
- ९ महानिशीथसूत्र।
- १० तरुणप्रभाचार्यकृत आवश्यकवालावबोध।
- ११ राठोड वंशावलि।
- १२ उपकेशगच्छप्रबन्ध।
- १३ वर्द्धमानाचार्यकृत गणरत्नमहोदधि।
- १४ प्रतिप्रासोमकृत सोमसौभाग्य-काव्य।
- १५ नेमिचन्द्रकृत पट्टीशतक (पृथक् पृथक् ३ वालावबोध युक्त) इत्यादि, इत्यादि।

॥ सिंधीजैनग्रन्थमालासंपादकप्रशस्तिः ॥

स्वस्ति श्रीमेदपाठाल्यो देशो भारतविश्रुतः । रूपाहेलीति सन्नाम्नी पुरिका तत्र सुस्थिता ॥	१
सदाचार-विचाराभ्यां प्राचीननृपतेः समः । श्रीमच्चतुरसिंहोऽत्र राठोडान्वयभूमिपः ॥	२
तत्र श्रीवृद्धिसिंहोऽभूद् राजपुत्रः प्रसिद्धिभाक् । क्षात्रधर्मधनो यश्च परमारकुलाग्रणीः ॥	३
मुञ्ज-भोजमुखा भूपा जाता यस्मिन् महाकुले । किं वर्ण्यते कुलीनत्वं तत्कुलजातजन्मनः ॥	४
पत्नी राजकुमारीति तस्याभूद् गुणसंहिता । चातुर्य-रूप-लावण्य-सुवाक्-सौजन्यभूषिता ॥	५
क्षत्रियाणीप्रभापूर्णा शौर्योद्दीप्तमुखाकृतिम् । यां द्रष्टुं जनो मेने राजन्यकुलजा त्वियम् ॥	६
पुत्रः किसनसिंहाख्यो जातस्तयोरतिप्रियः । रणमल्ल इति चान्यद् यन्नाम जननीकृतम् ॥	७
श्रीदेवीहंसनामाऽत्र राजपूज्यो यतीश्वरः । ज्योतिर्भैरवज्यविद्यानां पारगामी जनप्रियः ॥	८
आगतो मरुदेशाद् यो अमन् जनपदान् बहून् । जातः श्रीवृद्धिसिंहस्य प्रीति-श्रद्धास्पदं परम् ॥	९
तेनाथाप्रतिमप्रेम्णा स तस्मिन्नुः स्वसन्निधौ । रक्षितः, शिक्षितः सम्यक्, कृतो जैनमतानुगः ॥	१०
दैर्भाभ्यात् तच्छिशोर्वाल्ये गुरु-तातौ दिवंगतौ । विमूढः स्वगृहात् सोऽथ यदच्छया वितर्गतः ॥	११
तथा च-	
आन्त्वा नैकेषु देशेषु सेविष्या च बहून् नरान् । दीक्षितो मुण्डितो भूत्वा जातो जैनमुनिस्ततः ॥	१२
ज्ञातान्यनेकशाखाणि नानाधर्ममतानि च । मध्यस्थवृत्तिना तेन तत्त्वातत्त्वगवेषिणा ॥	१३
अधीता विविधा भाषा भारतीया युरोपजाः । अनेका लिपयोऽप्येवं प्रत-नूतनकालिकाः ॥	१४
येन प्रकाशिता नैके ग्रन्था विद्वत्प्रशंसिताः । लिखिता बहवो लेखा गेतिहृतध्यगुम्फिताः ॥	१५
स बहुभिः सुविद्वद्भिस्तन्मण्डलैश्च सत्कृतः । जिनविजयनाम्नाऽसौ ख्यातोऽभवद् मनीषिषु ॥	१६
यस्य तां विश्रुतिं ज्ञात्वा श्रीमद्गान्धीमहात्मना । आहूतः सादरं पुण्यपत्तनात् स्वयमन्यदा ॥	१७
पुरे चाहम्मदावादे राष्ट्रीयशिक्षणालयः । विद्यापीठ इति ख्यातः प्रतिष्ठितो यद्वाऽभवत् ॥	१८
आचार्यत्वेन तत्रोच्चर्चनीयुक्तः स महात्मना । रस-मुनि-निर्धीन्द्रदेव पुरातत्त्वाख्यमन्दिरे ॥	१९
वर्षाणामष्टकं यावत् संभूष्य तत् पदं ततः । गत्वा जर्मनराष्ट्रे स तत्संस्कृतमधीतवान् ॥	२०
तत आगत्य सैल्यो राष्ट्रकार्ये च सक्रियम् । कारावासोऽपि संप्राप्तो येन स्वराज्यपर्वणि ॥	२१
क्रमात् ततो विनिर्मुक्तः स्थितः शान्तनिकेतने । विश्ववन्द्यकवीन्द्रश्रीरवीन्द्रनाथभूषिते ॥	२२
सिंधीपदयुतं जैनज्ञानपीठं तदाश्रितम् । स्थापितं तत्र सिंधीश्रीडालचन्द्रस्य सन्तुना ॥	२३
श्रीबहादुरसिंहेन दानवरीण धीमता । स्मृत्यर्थं निजजातस्य जैनज्ञानप्रसारकम् ॥	२४
प्रतिष्ठितश्च तस्यासौ पदोऽधिष्ठातृसञ्ज्ञकः । अध्यापयन् वरान् शिष्यान् ग्रन्थयन् जैनवाङ्मयम् ॥	२५
तस्यैव प्रेरणां प्राप्य श्रीसिंधीकुलकेतुना । स्वपितृश्रेयसे रोषा प्रारब्धा ग्रन्थमालिका ॥	२६
अथैवं विगतं यस्य वर्षाणामष्टकं पुनः । ग्रन्थमालाविकासार्थप्रवृत्तिषु प्रयस्यतः ॥	२७
वाण-रत्न-नवेन्द्रदेव मुंबाईनगरीस्थितः । मुंशीति विरुदख्यातः कन्हैयालालधीसखः ॥	२८
प्रवृत्तो भारतीयानां विद्यानां पीठनिर्मितौ । कर्मनिष्ठस्य तस्याभूत् प्रयतः सफलोऽचिरात् ॥	२९
विदुषां श्रीमतां योगात् संस्था जाता प्रतिष्ठिता । भारतीय पदोपेत विद्या भव न सञ्ज्ञया ॥	३०
आहूतः सहकाराय सुहृदा स मुनिः कृतौ । ततः प्रभृति तत्रापि सहयोगं प्रदत्तवान् ॥	३१
तद्वचनेऽन्यदा तस्य सेवाऽधिका ह्यपेक्षिता । स्वीकृता नम्रभावेन साऽप्याचार्यपदाश्रिता ॥	३२
नन्द-निर्धेय-चन्द्रदेव वंक्रमे विहिता पुनः । एतद्ग्रन्थावलीस्यैर्यक्त्वा तेन नव्ययोजना ॥	३३
परामर्शात् ततस्तस्य श्रीसिंधीकुलभास्वता । भाविद्याभवनान्येयं ग्रन्थमाला समर्पिता ॥	३४
प्रदत्ता दशसाहस्री पुनस्तस्योपदेशतः । स्वपितृस्मृतिमन्दिरकरणाय सुकीर्तिना ॥	३५
दैवादल्पे गते काले सिंधीवयो दिवंगतः । यस्तस्य ज्ञानसेवायां साहाय्यमकरोत् महत् ॥	३६
पितृकार्यप्रगत्यर्थं यत्कालीलैस्तदात्मजैः । राजेन्द्रसिंहमुख्यैश्च सत्कृतं तद्वचस्ततः ॥	३७
पुण्यश्लोकपितुर्नाम्ना ग्रन्थागारकृते पुनः । बन्धुज्येष्ठो गुणश्रेष्ठो ह्यर्द्धलक्षं प्रदत्तवान् ॥	३८
ग्रन्थमालाप्रसिद्धयर्थं पितृवत्तस्य कांक्षितम् । श्रीसिंधीबन्धुभिः सर्वं तद्गिराऽनुविधीयते ॥	३९
विद्वज्जनकृताह्लादा सचिदानन्ददा सदा । चिरं नन्दद्वियं लोके जिनविजयभाग्नी ॥	४०

CONTENTS

Singhī Jain Series :	x-xx
General Editor's Preface	xxi-xxiii
Editor's Preface	xxiv-xxvii
A Page of Dedication	xxviii
Introduction	1-88
1. Critical Apparatus	1
2. Evaluation of Mss. and Text-constitution	6
3. The Problem of Additional Verses	15
4. The Author of Līlāvati and His name	20
5. The Līlāvati: A Critical Study	22
a) Story of the Poem	22
b) Other Līlāvatīs and Our Prākṛit Poem	28
c) Form, Structure and Atmosphere	41
d) The Hero of the Poem	46
e) The Sapta-Godāvarī Bhīma	58
f) Contacts with Earlier Literature	65
g) Age of the Poem	69
h) Prākṛit Dialect of the Poem	75
6. The Sanskrit Commentary and Its Author	86
Līlāvati: Prākṛit Text and Sanskrit Vṛtti	9-98c
Opening Maṅgala	१
Sajjana and Durjana	५
Author's Biography	६
The Author Narrates the Kathā to his Wife	११
Vijayānanda's Account of his Expedition	३२
Kūvalayāvali Introduces Mahānumati, Herself and Līlāvati to Vijayānanda	५३
Kūvalayāvali Tells her Tale to Mahānumati	९६
Vijayānanda's Second Visit to Līlāvati	१४१
Nāgārjuna and Hāla go to Pātāla and Rescue Madhavānila	१५३
The King Marches to Sapta-Godāvarī Bhīma	१६०
Meeting with Pāsupāta Monk and Citrāṅgada Released	१७२
Madhavānila's Wedding	१८२
Hāla Murres Līlāvati and Gets Many Gifts	१९०
Index of Verses	१९९
Glossary	२१७-३२०
Notes	३२१
Appendix I & II	379-80
Additions and Corrections	881
* लीला.	

SINGHI JAIN SERIES

AND

Late Babu Shri Bahadur Singhji Singhī

My dear, sincere and noble friend, Babu Shri BAHADUR SINGHI SINGHI, who, under my special inspiration, had founded this SINGHI JAIN SERIES in 1931, in sacred memory of his saintly father, Babu Shri DALCHANDJI SINGHI and realizing whose uncommon devotion to the cause of learning as well as his ideal munificence, I also dedicated with my heart the dynamic and the precious portion of my remaining life to the Series, seeing whose fairly satisfactory and prompting progress since its inception and to find it in more advancing and comprehensive form in future, cherished an intense desire which resulted in associating the Series with the BHARATIYA VIDYA BHAVAN, according to a scheme outlined by me. Full five years have passed since the sad demise of that noble man. In his revered memory, I am penning a few lines here.

*

ON THE 7TH OF JULY, 1944, Babu Shri BAHADUR SINGHI SINGHI left his mortal coils at the comparatively early age of fifty-nine. His loss has been widely felt. His aged mother received this rude shock so ill that she did not long outlive him. His worthy sons have lost an affectionate and noble father, the industrialists and businessmen of the country one of their pioneers, the large number of his employees a benevolent master, scholarship one of its best patrons and the poor people of his native district a most generous donor. To me his loss has been personal. My contact with him was a turning point in my life. Whatever I have been able to achieve, during the past eighteen years, in the field scholarship is due directly to him. The financial assistance with which he backed my activities was the least of his contributions. But for his love of scholarship with which he inspired me, this chapter of my life would have been entirely different.

Babu Shri BAHADUR SINGHI SINGHI was born in Azimganj, Murshidabad, in Vikram Samvat 1941, in the ancient family of the Singhis, who were of old the treasurers of the Mughal emperors. The family had passed through many vicissitudes of fortune and in the 17th century it migrated from Rajputana to Bengal, but thanks to the energy and enterprise of Singhji's father, Babu Shri DALCHANDJI SINGHI, the family firm became a very flourishing concern.

Babu Dalchandji Singhī, was born in Azimganj (Murshidabad) in the Vikram Samvat 1921 (1865 A. D.), and died in Calcutta on the 30th December, 1927. Owing to financial difficulties, Dalchandji Singhī had abruptly to cut short his educational career and join the family business at the early age of 14. The family had been carrying on business in the name of Messrs Hurisingh Nehalchand for a long time though, in those days, it was not at all a prominent firm. But having taken the reins of

the firm in his own hands, Babu Dalchandji developed it on a very large scale; and it was mainly through his business acumen, industry, perseverance and honesty that this comparatively unknown firm of "Hurisingh Nehalchand" came to be reckoned as the foremost jute concern with branches in almost all the important jute centres of Bengal. The fruits of Dalchandji Singhi's toils were immense, and the reputation of the firm in commercial circles was, indeed, unique.

Having thus brought his jute business to the most flourishing condition, Babu Dalchandji Singhi diverted his attention to the mineral resources of India and spent many lacs of rupees in prospecting the coal fields of Korea State (C. P.), limestone deposits of Sakti State and Akaltara, and the bauxite deposits of Belgaum and Sawantwadi and Ichalkaranji States. His scheme for the Hnanyakeshi Hydro-Electric Project and manufacture of aluminum from bauxite ores, the first of its kind in India, is yet to be developed. His mining firm, **Messrs Dalchand Bahadur Singhi**, is reputed to be one of the foremost colliery proprietors in India. While so engaged in manifold business, he also acquired and possessed vast Zamindari estates spreading over the districts of 24-Perganas, Rangpura, Purnea, Maldah, etc.

But the fame of Babu Dalchandji Singhi was not confined to his unique position in commercial circles. He was equally well-known for his liberality and large-heartedness, though he always fought shy of publicity attached to charitable acts and often remained anonymous while feeding the needy and patronizing the poor. A few instances of his liberality are given below.

When **Mahatma Gandhi** personally visited his place in 1926, for a contribution to the Chittaranjan Seva Sadan, Babu Dalchandji Singhi gladly handed over to him a purse of Rs. 10,000.

His War contribution in the first world-war consisted in his purchasing War Bonds to the value of Rs. 3,00,000; and his contribution at the Red Cross Sales, held in March 1917, under the patronage of H. E. Lord Carmichael on Government House grounds, Calcutta, amounted to approximately Rs. 21,000, in which he paid Rs. 10,000 for one bale of jute which he had himself contributed. His anonymous donations are stated to have amounted to many lacs.

In his private life Babu Dalchandji Singhi was a man of extremely simple and unostentatious habits. Plain living and high thinking was his ideal. Although he had been denied a long academic career, his knowledge, erudition and intellectual endowments were of a very high order, indeed. His private studies were vast and constant. His attitude towards life and the world was intensely religious, and yet he held very liberal views and had made a synthetic study of the teachings of all religions. He was also well-versed in the Yoga-darśana. During the latter part of his life he spent his days mostly in pilgrimage and meditation. Noted throughout the district and outside for his devoutness, kindness and piety, he is remembered even now as a pride of the Jain community.

During the last days of his life, Babu Dalchandji Singhi cherished a strong desire to do something towards encouraging research in important branches of Jaina literature and publishing their editions scientifically and critically prepared by eminent scholars. But fate had decreed otherwise; and before this purpose of his could become a reality, he expired.

*

However, BABU BAHADUR SINGHIJI SINGHI, worthy son of the worthy father, in order to fulfil the noble wish of the late Dalchandji Singhi, continued to help institutions like the Jaina Pustaka Pracāraka Mandala, Agra; the Jaina Gurukula, Palitana; the Jaina Vidyābhavana, Udaipur, etc.; and also patronized many individual scholars engaged in the publication of Jaina literature. Besides, with a view to establishing an independent memorial foundation to perpetuate the memory of his father, he consulted our common friend, Pandit Shri Sukhlalji, (formerly a Professor of Jainism in the Benares Hindu University), an unrivalled scholar of Jaina Philosophy, who had also come in close contact with the late Babu Dalchandji Singhi, and whom the latter had always held in very high esteem. In the meanwhile, Babu Bahadur Singhji Singhi incidentally met the late Poet, Rabindranath Tagore, and learnt of his desire to get a chair of Jain studies established in the Visva Bhāratī, Shantiniketan. Out of his respect for the Poet, Babu Sri Bahadur Singhji readily agreed to found the Chair (provisionally for three years) in revered memory of his dear father, and pressingly and cordially invited me to organize and conduct the same. I accepted the task very willingly, and felt thankful for the opportunity of spending even a few years in the cultural and inspiring atmosphere of Visva-Bhāratī, the grand creation of the great Poet, Rabindranath.

During the period of 10 years of my Principalship of the GUJARAT PURATATTVA MANDIR, Ahmedabad, and even before that period, I had begun collecting materials of historical and philological importance, and of folk-lore etc., which had been lying hidden in the great Jaina Bhandars of Patan, Ahmedabad, Baroda, Cambay, etc. I induced my noble friend Babu Bahadur Singhji Singhi, also to start a Series which would publish works dealing with the vast materials in my possession, and also with other allied important Jaina texts and studies prepared on the most modern scientific methods. Hence the inauguration of the present **Singhi Jaina Series**.

At an early age Babu Bahadur Singhji joined the family business by pushing ahead with his father's enterprises, and succeeded in making the firm the foremost in the mining industry of Bengal and Central India. Besides he also acquired vast zamindari and had interests in many industrial and banking concerns. This early preoccupation with business affairs prevented his having a college education. But Singhji was studious and introspective by nature. He devoted all his spare time to study and cultural development. He acquired an excellent command

over several languages. Art and literature were the subjects of his choice. He was very fond of collecting rare and invaluable specimens of ancient sculpture, paintings, coins, copperplates and inscriptions. His manuscript-collection contained a large number of rare works of historical and cultural importance, among which mention must be made of a unique manuscript of the Koran which was handed down from Baber to Aurangzeb and bears the autographs of all of them. His numismatic collection, especially of Kushan and Gupta coins, is considered the third best in the world. He also had a good and large collection of works of art and historical importance. Singhji was a Fellow of the Royal Society of Arts (London), a member of the Royal Asiatic Society of Bengal, the Bangiya Sahitya Parishad, the Indian Research Institute and a Founder-Member of the Bharatiya Vidya Bhavan. He was also the President of the Jaina Swetambara Conference held in Bombay in 1926. Though he had made no special study of law he was well up in legal matters. On one occasion in the Calcutta High Court when he found that even his distinguished lawyers were not properly representing his case he himself pleaded out the case successfully, much to the surprise of the opposite party who was a manager of a big European firm.

Though a highly religious and leading figure in the Jain Community he had an outlook which was far from sectarian. More than three-fourths of the six lakhs and over of his donations were for non-Jain causes. More often than not he preferred to give his assistance anonymously and he did not keep a list of his donations even when they were made in his name.

- To the Hindu Academy, Daulatpur, Rs. 15,000/.
- to the Taraqi-Urdu Bangala 5000/.
- to the Hindi Sahitya Parishad 12,500/.
- to the Vishuddhanand Sarasvati Marwari Hospital 10,000/.
- to several maternity homes 2,500/.
- to the Benares Hindu University 2,500/.
- to the Jiaganj High School 5,000/.
- to the Jiaganj London Mission Hospital 6000/.
- to the Jain Temples at Calcutta and Murshidabad 11,000/.
- to the Jaina Dharma Pracharaka Sabha, Manbhum 5,000/.
- to the Jaina Bhavan, Calcutta, 15,000/.
- to the Jain Pustak Prachar Mandal, Agra, 7,500/.
- to the Agra Jain Temple 3,500/.
- to the Ambala Jain High School; 2,100/.
- for the Prakrit Kosha 2,500/.
- to the Bharatiya Vidhya Bhavan 10,000/.

At the Singhi Park Mela held in December, 1941, at his Ballyganj residence in which Viscount Wavell, then Commander-in-Chief and Lord John Herbert, Governor of Bengal, and Lady Herbert participated, he donated Rs. 41,000/ for the Red Cross Fund.

Really speaking, he did not in the least hanker after name and fame even though he was a multi-millionaire and a big Zamindar, and even though he was a man of superior intellect and energy. He was by nature taciturn and a lover of solitude. Art and literature were the pursuits of his choice. He was very fond of seeing and collecting rare and invaluable specimens of ancient sculpture, painting, coins, copperplates, inscriptions, manuscripts, etc. He spent all his spare time in seeing and examining the rarities which he had collected in his room, as well as in reading. He was seldom seen outside and he rarely mixed with society and friendly circles. Wealthy persons like himself usually have a number of fads and hobbies such as seeing the games and races, visiting clubs, undertaking pleasure trips etc., and they spend enormously over them, but Singhji had none of these habits. Instead of wasting money on such things, he spent large sums on collecting ancient things and valuable curios and on the preservation and publication of important literature. Donations to institutions and charities to individuals were, for the most part, given by him anonymously. I know it from my own experience that these gifts, donations and charities reach a very high figure at the end of every year. But he was so modest that on his being requested so often by me he did not show the least inclination to part with the names and whereabouts of the individuals and institutions that were the recipients of such financial aid from him. By chance I came to know of a very recent example, just now, indicative of this characteristic of his nature. In the year 1941 he shifted, like other innumerable inhabitants of Calcutta, his headquarters to Azimganj (Dist. Murshidabad) when the fear of the Japanese invasion was looming large, and decided to stay there with his whole family during war time. Taking into consideration the then grievous condition of the country as well as the excessive scarcity of grains in Bengal, he had stocked grains in large quantities with a view to distributing them gratis according to his capacity. Thereafter the problem of food became rather more serious and the prices had risen inconceivably high. Babu Bahadur Singhji Singh could have earned four to five lacs of rupees if he had, like many other miserly merchants, sold off the hoarded lot of grains, taking undue advantage of the prevailing conditions. But he resisted the temptations, and had been daily distributing freely the grains among thousands of poor people who showered blessings on him; and he enjoyed a deep self-satisfaction. This is the most recent example that puts us in adequate knowledge of his silent munificence.

Really he was a very silent and solid worker and he had no desire to take active part in any controversies, social or political, though he had sufficient fitness and energy to do so. Still however he was skilful enough to do what was proper at the particular time. The following incident will best illustrate this statement. It was in the fitness of things that a wealthy multimillionaire like him should give an appropriate contribution to the war funds. With this end in view he arranged in the second

week of December, 1941, an attractive show, styled **Singhi Park Mela** in the garden of his residential place at Calcutta in which all the local people and officers of name and fame, including the Governor of Bengal, Sir John Arthur Herbert and lady Herbert as well as the Commander-in-chief (later the Governor-General) Viscount Wavell, had also taken part with enthusiasm. This show fetched thousands of rupees which were considered substantial financial help to the war funds.

*

As mentioned above, the Series was started, in 1931 A. D. when I worked as a Founder-Director of the Singhi Jain Chair in Viśvabhāratī at Shantiniketan, at Singhiji's request. It was, then, our aspiration to put the SINGHI JAIN CHAIR and the SINGHI JAIN SERIES on a permanent basis and to create a centre at Viśvabhāratī for the studies of Jain cult in deference to the wishes of the late Poet Rabindranath Tagore. But unfortunately I was forced to leave this very inspiring and holy place on account of unfavourable 'climatic conditions etc. which I had to face during my stay of about four years there. I shifted, therefore, from Viśvabhāratī to Ahmedabad where I had formerly resided and worked in those glorious days when the GUJARAT VIDYĀPITH and the PURĀTATTVA MANDIR had been established as a part of the movement for national awakening and cultural regeneration. I went there in the hope that the reminiscences of those days and the proximity of those places would serve as sources of inspiration in my literary pursuits.

During this period my aim of life had centred round the Singhi Jain Series and I devoted every iota of my energy to its development and progress.

*

In June, 1938, I received, to my agreeable surprise, a letter from my esteemed friend S'ri K. M. Munshi who was, then, the Home Minister of the Congress Ministry of the Bombay Presidency. In that letter he had mentioned that Sheth S'ri Munglal Goenka had placed a liberal sum of two lacs of rupees at his disposal for the establishment of a good academic institution for Indological studies and he had asked me to come down to Bombay to discuss and prepare a scheme for that. Accordingly, I came here and saw Munshiji. Knowing that he had a fervent desire of founding at Bombay an institution of the type of the Purātattva Mandira, I was extremely delighted and I showed my eagerness to offer for that such services as might be possible for me. We, then, began to draft out a scheme and after some deliberations and exchange of ideas the outline of the BHĀRĀTIYA VIDYĀ BHAVANA was settled. Accordingly, on the auspicious full-moon day of the Kārttika of 1995 (V. S.) the opening ceremony of the Bhāratiya Vidyā Bhavana took place amidst the clappings and rejoicings of a magnificent party which was arranged at the residence of Munshiji. The brilliant achievement and the wide publicity which the Bhavan has been able to secure during its short career of the last few years bear eloquent testimony to the inexhaustible fund of energy and unsurpassed skill of Munshiji. As

I am inseparably linked up with it from its very beginning, I also feel the same amount of joy and interest at the Bhavan's progress as Śrī Munshiji, its Founder-President and therefore I have been always offering my humble services in its various undertakings and activities.

*

On the other hand, the Singhi Jain Series is the principal aim of my remaining life and the results of my thinking, meditation, researches and writings have all been devoted to the development of the Series. As life passes on, the time of activity is also naturally shortened and therefore it was quite appropriate, now, for me to chalk out lines of its future programme and permanence.

As Babu Bahadur Singhji Singhi, the noble founder and the sole patron of the Series, had placed the whole responsibility of the Series on me from its inception, he had also the right to expect that more and more works might more speedily and splendidly be published. I have neither seen nor come across any other gentleman who can match with him as regards generosity and unbounded zeal for the revival of ancient literature. On the works of the Series he had spent through me more than 75,000 rupees during his life-time. But he had not even once asked me, during this long period of a dozen years, as to how and for what works the amount was spent. Whenever the account was submitted to him, he did not ask for even the least information but sanctioned it casting merely a formal glance on the account sheets. He, however, discussed very minutely the details regarding things such as the paper, types, printing, binding, get-up, etc. as well as internal subjects like Preface and others, and occasionally gave very useful suggestions thereon with deep interest. His only desire being to see the publication of as many works as possible in his life-time, he was always ready to spend as much after it, as required. He did not labour under a delusion that the things should be done in this or that way when he was no more.

As these were his ideas and desires concerning the Series and as every day that passed left me all the more convinced of the fickleness of my advanced life too, it was imperative for us to draw out a scheme for its future programme and management. Just at this time a desire dawned in the heart of Shri Munshiji, to the effect that if the Singhi Jain Series be associated with the Bhāratīya Vidyā Bhavana, both the institutions would not only be admirably progressing but the Series would get permanence and the Bhavan, unique honour and fame by its hereby becoming an important centre for the studies of Jain culture and the publication of Jain literature. This wellintentioned desire of Munshiji was much liked by me and I conveyed it in a proper form to Singhji who was, besides being a Founder-Member of the Bhavan, also an intimate friend of Munshiji since long. Eventually he welcomed this idea. I also came to a final decision of associating the Series with the Bhavan, having consulted my most sincere friend, life-long companion and co-worker, Pt. Sukhlalji, who is a well-wisher and an active inspirer of the Series, and

who is also an esteemed friend of Babu Bahadur Singhji. Luckily we all four met in Bombay in the bright half of Vaisākha (V. S. 1999) and on one auspicious day we all sat together and unanimously resolved, at the residence of Munshiji, to entrust the Series to the Bhavan.

According to that resolution, the publication of the Series thereafter began under the management of the Bhāratiya Vidyā Bhavana under my sole supervision and direction.

✽

In addition to transferring all sorts of copyright of the Series, Singhji also donated a liberal sum of Rs. 10,000 which will be spent on erecting a hall, to be named after him, in a prominent place in the Bhavan. In appreciation of this generous donation of Singhji, the Bhavan has also resolved to style permanently the Department of Jain Studies as the "*Singhī Jain Sāstra Sikeśāpīṭha*".

✽

In the mean time we considered to purchase for the Bhavan a well-equipped library of a retired professor living in Calcutta, and consequently I was entrusted with the work of making a proper move in the matter. I then went to Calcutta for this very purpose and started negotiations through Singhji with the professor whose demand was somewhere about Rs. 50,000/-. Singhji asked me just casually as to what arrangement had been made for meeting with the costs. I promptly replied that there was no cause for worry so long as donors like himself were there. He smiled at it with a suppressed sense of satisfaction and also remarked that he had to assume the role of a negotiator for a buyer who he himself was eventually to be. He considered seriously my candid utterance and made up his mind from that moment, luckily of course for the Bhavan, to donate the Library to the Bhavan. He invited the professor concerned to his residence and talked in my presence about the approximate cost of the whole collection which appearing rather more to him and to me, the bargain could not be struck. He himself thereafter suggested to me to go in for the Nahai collection and promised with his usual preparedness to make complete arrangements in due course of time for the same. As was natural with him, he disallowed me at the same time from making known his intentions to any one. From close association with him I very well knew this aspect of his sobre mind. This taciturnity of his mind was so much developed that even his sons who are equally able and worthy did not get a clue to his intentions till they were put into practice. But to our great mishap he did not live long enough to present this literary treasure to the Bhavan himself; but his eldest son and my beloved friend, Babu **Shri Rajendra Singh** has fulfilled his father's wish though he was totally ignorant of it and has got this unique collection for the Bhavan and spent Rs. 50,000/- for the purpose.

Singhji began to take keen interest in the progress and development of the Bharatiya Vidya Bhavan, seeing that it had at last become the centre of research and literary activities of Shri Munshiji and mine. In his last visit to Bombay he had also expressed to me his sincere desire to come and stay occasionally with us in the building of the Bhavan at Andheri when it is made over to us after the war.

At this time he also expressed with great enthusiasm his generous desire in clear terms as to how increasing progress of the Series can be achieved and how more works can be brought out with added speed. He also told me to make an arrangement, as I wished, regarding as much publication as possible of the works in the Series till I and he were alive, wishing me not to worry at all concerning the expenses. He mentioned that he would not feel satisfied even if the present rate of the publication which is three to four works annually be raised to two works per month. What a noble zeal and a domineering passion for the advancement of learning and literature!

Having been fully reinvigorated by this unequalled enthusiasm and liberality I came to Bombay and was immersed in making plans of a large-scale production of the works in the Series and its extension in pursuance of his eager desire.

*

By the end of 1943 his health began to decline. In the first week of January, 1944, when I went to him at Calcutta in connection with the work of the Bharatiya Itihasa Samiti I found him extremely unwell. Notwithstanding his ill-health he talked to me for more than a couple of hours on the day of my arrival there. The first thing he did in the course of this lengthy, though very sweet talk, was to give me a mild reproof for undertaking the long and tedious journeys to Calcutta, Benares and Cawnpore in spite of my ill health. He discussed with absorbing interest the details of the Samiti's proposed History of India, a subject of great interest to him. I could see that he was at that time quite forgetful of his physical ailments. Our talks then drifted to the subject of the History of Jainism in which connection also he expressed his opinion about the material to be utilised for such a work. At the termination of our talks, which this time lasted for over three hours, I found him much exhausted and drooping in spirits.

On the 7th January his health took a turn for the worse. On the 11th January I went to take leave of him, which he, full of emotions, gave with a heavy heart, exclaiming "Who knows whether we shall meet again or not?" I requested him to take heart and remain buoyant and assured him that he would be soon restored to normal health. But while I was stepping out of his room, my eyes were full of tears and his last words began to eat into my heart. Ill-luck prevented our second meeting. That lofty and generous soul finally left its mortal habitat at mid-day on 7th July, 1944. May his soul rest in peace!

* *

Singhiji's Worthy Sons

Though the heavy loss caused by his sad demise is irreparable for me and the Jain community at large, still it is indeed, a matter of real consolation that he has left behind him equally illustrious and worthy sons. His sons, Babu Rajendra Singhji and Babu Narendra Singhji are treading the foot-steps of their revered father. It gives me great pleasure to record here that during the past five years on the Series alone they have spent more than Rs. 50,000/-. They also handed over a sum of Rs. 5000/- to the Indian Research Institute of Calcutta for the publication of the Jain works in Bengali language.

*

I have already mentioned how Babu Rajendra Singhji made a generous donation of Rs. 50000/- for the purchase of the famous Nahar Collection of Indological works which now forms a most precious part of the Bhavan's library. Babu Narendra Singhji has donated Rs. 30000/- for the foundation of a Jaina Bhavan at Calcutta for which Babu Bahadur Singhji had already contributed Rs. 15000/-. He liberally gave Rs. 5000/- on the occasion of the celebration of 'Vīrasāṣana Mahotsava' in November 1944 which was held by the Digambar Jain Samaj. Further he has shouldered the responsibility of continuing now under his patronage to help the work of social and religious upliftment among the Sarak tribe of Bengal which was started by his illustrious father and for which the latter had spent thousands of Rupees. Babu Rajendra Singhji and Babu Narendra Singhji have also very generously promised to continue to meet all the expenses of the **Singhī Jain Series** and requested me to bring out as many works as possible, at whatever cost, so that this unique Series founded and cherished by their late lamented father may continue to bring to light the invaluable treasures of Jain literatures and culture.

•

In recognition of his unique assistance the Bharatiya Vidya Bhavan has decided to perpetuate Singhiji's memory by naming its indological library as **Babu Bahadur Singhji Singhī Library**. Further, one of its main halls will bear his name as **Babu Bahadur Singhji Singhī Hall**. The Bhavan's Jain Department will also be known as the **Singhī Jain Shastra Shikshapith**.

7th July, 1949
BHARATIYA VIDYA BHAVAN,
BOMBAY

}

Jina Vijaya Muni

General Editor's Preface

IT gives me immense pleasure in presenting to the world of scholars this characteristic Prākṛit Tale, *Lilāvai* by name, as the thirty-first volume of the *Singhī Jaina Series*. The Jaina narrative literature in Prākṛit is very extensive and rich; its extent and wealth are superlatively outstanding even when compared with the entire range of narrative tales in Sanskrit; but the number of narrative poems of the high literary standard of *Lilāvati* in it is almost negligible, if not nil. The Jaina narrative works in Prākṛit have a dignity of their own by virtue of their plots and contents, but the outflow of flavours of ornate poetry is not quite abundant there. We do not possess today any Jaina Mahākāvya in Prākṛit which by its contents and sentiments conforms to the definitions and conventions laid down by eminent poets like Bhāmaha and Dandin. As yet we are not aware of any Jaina Mahākāvya in Prākṛit of the literary standard of the elaborate Kāvya, the Rāvanavaho or Setubandha of Pravarasena and the most outstanding Prākṛit Mahākāvya, the Gaudavaho of the royal poet Vakpati. It is evident from literary references that in the past were composed many Prākṛit Kāvya of this category, but most of them are lost in the engulfing abyss of time, almost beyond recovery. Out of this lot, the unique poems of Pravarasena and Vakpati as well as this (*Lilāvati*) of Kutūhala, the son of Bhūsaṇabhata, have survived through our sheer good luck. Both the Mahākāvyas, Rāvanavaho and Gaudavaho, have been quite famous from early times; and scholars are well acquainted with them from references to and quotations from them in various works: so it was in the fitness of things that these two texts were printed and published quite early. But the present poem, *Lilāvai Kahā*, however, could not see the light of day upto this time: it was eagerly awaiting as it were its *uddhāraka*, the critical editor, namely Dr. Upadhye.

This *Lilāvai Kahā* was casually noticed for the first time by our late lamented learned friend Śrī Chimanlal Dalal, the organiser and the first General Editor of the Gackwad's Oriental Series, in his Gujarati Report, which he prepared in 1914, on the Jaina Bhayḍāras at Pattan under the behest of that great patron of learning, the late Mahārāja Śrī Sayājirāo Gackwad of Baroda. It was his ardent desire to bring this poem to light; and he had mentioned this to me more than once. After his sad demise, while I was organising the publication of *Singhī Jaina Granthamālā*, I went to Pattan in 1931-32 and had the occasion of seeing there the old palm leaf ms. of the *Lilāvai* well preserved in the famous Sanghavī Pādā Bhaurāra. Arrangements were made for its transcript. But my hands being heavily occupied with the simultaneous editing and publishing of

many works of the Granthamālā, I could not divert my specific attention to its transcripts etc.

When, in 1940, my beloved friend Dr. Upadhye expressed his desire to edit this poem, I felt very happy; and I decided to present this Prākṛit Mahākāvya with its Sanskrit commentary by an anonymous Jaina author, edited by him, as a precious jewel in the necklace of our Granthamālā. The brilliant outcome of all this is now in the hands of the learned. The various problems that could be expected in connection with the internal and external study of Līlāvai have been fully and ably discussed by Dr. Upadhye in his thorough, elegant and authoritative Introduction.

My relations with Dr. Upadhye have been of very close attachment. Naturally I feel diffident in commending here his outstanding scholarship in his subjects and his painstaking habits and steady labours. I wish to add only this much here that I know no other and more suitable scholar, who is an ardent devotee of Prākṛit literature and has a deep insight into the study of Prākṛit languages, than Dr. Upadhye, for editing this poem.

Professor Upadhye occupies a front rank position among the living Prākṛit scholars of our land. The active scholars already know him very well by his learned editions of both Jaina and non-Jaina Prākṛit works (with their Sanskrit commentaries etc.), such as Pravacanasāra, Paramātma-prakāśa, Kāmsavaho, Uśaniruddham, Candralekhā Saṭṭaka etc. and by his solid research contributions, to mention only a few, such as, The Present Position of Prākṛit and Pāli, Jaina and Buddhistic Studies and their Future; Harisēṇa and his Dharmaparīkṣā in Apabhraṃśa; Dhūrtakhyāna: A Critical Study; An Essay on Prākṛit Literature, etc. This edition of Līlāvai Kahā is an additional, specific proof of his editorial skill and deep critical faculty.

Four years back, in my General editor's Preface to the Candralekhā Saṭṭaka, edited by Dr. Upadhye and published in our Bhāratīya Vidyā Granthamālā, I had expressed a hope about him in this manner: 'We believe, and we have great hopes that in the near future Dr. Upadhye will give us many valuable Prākṛit works with learned Introductions which are usually the results of his extensive study and mature scholarship.' So it gives me immense pleasure to see my hope more than fulfilled by this edition. Dr. Upadhye is keenly interested in the progress of the Singhī Jaina Granthamālā and is extending to us his hearty cooperation in its conduct and publication; so on behalf of its munificent patrons and ardent lovers of learning, Śrī Rajendra Singh Singhi and Śrī Narendra Singha Singhi, the worthy sons of the late lamented Śrī Babu Bahaddur Singha Singhi, the founder-patron of the Series, and on my behalf I offer my hearty greetings to him. It is through such mutual co-operation

and good will of righteous scholars that the publication of our rich literature and the progress of scholarship connected with it are possible. In this connection what the Author of Līlāvātī has observed in the following gāthā is most apt :

जयन्ति ते सज्जनमाणुगो सया वियारिणो जाण सुवण्णसंचया ।
अरहुदोसा वियसन्ति संगसे कलणुवंधा कमलकरा इव ॥ १२ ॥

Jyestha Śrutapāñcamī Samvat 2005
(1, June 1949)
Singhī Jaina Śāstra Śikṣāpīṭha
Bhāratiya Vidyā Bhavana, Bombay.

}

JINA VIJAYA

PREFACE

We cannot afford to neglect any more the study of Prākṛit language and literature, if we are really earnest about the study of Modern Indian Languages and social life of the common man in ancient India. We have had to pay heavily for the 'learned' man's neglect of Prākṛit literature with the result that many important Prākṛit works of literary value have been lost. The Vasudevacarīya of Bhadrabāhu, Ta-
raṅgavaī of Pādalipta, Harivijaya of Sarvasena, Madhuma-
thavijaya of Vākpati, Viṣamabāṇalīlā of Ānandavardhana,
Vilāsavaī Saṭṭaka of Mārkaṇḍeya etc., to mention only a few,
are mere names to us. It is for us to see now whether their
mss. would be discovered anywhere.

During the last few years I have been able to bring to
light half a dozen Prākṛit works, to edit them partly or fully and
to assign to them their place in the history of Indian literature
in general and Prākṛit literature in particular. They were
procured from the valuable ms.-collections from the South,
especially Travancore. I have duly noticed them in my Essay
on Prākṛit Literature contributed to Shipley's Encyclopedia
of Literature, New York 1946.

Being impressed by the excerpts from the Līlāvātī in
the Catalogue of mss. in Jesalmere Bhandars and by references
to it in Sanskrit works on poetics, I was yearning, almost from
1930, to get access to the Jaisalmer and Pattan mss. of that
poem. Despite the kindness of my friends in Gujarat and
Marwar my attempts in this direction suffered many reverses
and disappointments. During 1940-42 the University of
Bombay assigned to me the Springer Research Scholarship to
enable me to continue my studies in Prākṛit language and
literature; and I had nearly decided to go to Pattan to see
the ms. of the Līlāvātī.

While editing the Bṛhatkathākośa of Hariṣena in Sans-
krit, for the *Singhi Jain Series* I came into closer contact
with Śrī Jinavijaya Muni. One day, by the middle of March
1940, at his residence at Matunga facing the King's Circle,
Bombay, he talked to me about the photographs of the palm-
leaf ms. of the Kuvalayamālā from Jaisalmer. It was a fitting

context for me to request him to see if he can procure for me a photographic copy of the Jaisalmer ms. of the Līlāvātī. He told me that it would not be possible to get any access to the Jaisalmer ms., but he can procure for me a copy of the Pattan ms. In the light of my earlier disappointments, as I stepped down the staircase of his residence, I was wondering whether I might pass through the same old experiences. He, however, was quite earnest and really meant what he said. During September 1941 he sent to me a fine copy of the Pattan ms. which he had secured through the good offices of S'rī Muni Puṇyavijayaḥ.

The Pattan copy (=P) being quite good, my desire to edit this poem grew more and more intense. I wanted at least one more ms. to fill its lacunae. My efforts to get access to a ms. said to have been in the possession of Mr. M. R. Kavi had no positive results. My friend Dr. Raghavan, Madras, knew how badly I was in need of another ms.; and during the last week of August 1942 he sent me the information that the Anupa Sanskrit Library, Bikaner, contained a ms. of the Līlāvātī with a Sanskrit commentary. To begin with, the prospects of getting a transcript or much less the ms. from Bikaner were not in any way bright. But through sheer good luck my friend Mr. Madhava Krishna Sarma took charge of the Curatorship of that Library in November '42; and almost with a personal interest he secured not only the permission of the Bikaner Government to give me a transcript but also made necessary arrangements to get one prepared through a copyist, not easily available ordinarily.

As I was waiting for the copy from Bikaner, there was another lucky development. S'rī Jinavijayaḥ, who was holding his long-planned literary expedition to Marwar in abeyance for years together, reached Jaisalmer by the middle of December 1942 and wired to me to despatch the Pattan copy to him, so that the variants from the Jaisalmer ms. might be noted on its margin. Though the work on hand was very heavy there, he spared midnight hours for the Līlāvātī and noted all the various readings. On the 24th of April '43 the Bikaner transcript (=B) reached my hands and on the 29th of the same month I received back from Jaisalmer the Pattan copy, duly collated with Jaisalmer ms. by S'rī Jinavijayaḥ himself.

I started my work in right earnest hereafter. S'ri Jinavijayajī had already assured me that he would publish this work in some Series or the other. The first forme was struck by the end of July 1944. The work lingered on in the press for the last five years; and there were various difficulties: at times paper was not available; now and then Bombay had communal disturbances and strikes which affected communications; there were strikes in the Press; and one was constantly subjected to the worries of the war-time. Though the tale of my struggle to get the necessary material and to edit this text in the present form has been a long and chequered one (to put it in the words of the poem itself: *deva mahānti kṛu kahā*), it is a matter of pleasure for me to present this edition to the world of scholars.

In the Introduction I have fully described the material and the method adopted in building the critical text. The transcript that reached my hands was so unsatisfactory that I could not present the Sanskrit commentary better than this: I eagerly await the discovery of another ms. to enable us to fill its gaps. When some more mss. come to light it would be further possible to judge the authenticity of both the recensions. For the present we may accept with the Commentator that the name of the Author is Kutūhala. The story of the poem is quite engrossing and is also a careful picture of human relations often controlled by Destiny. Somehow the title *Līlāvati* has found favour with many authors, and I have studied all the works bearing that name and their possible relation with this poem. Judged by the criteria of Rudraṭa and others the form of the poem is quite important. Hāla has won remarkable eminence in Indian history, legends and literature; and for such a romantic poem in *Mahārāṣṭrī* no other king would have been a more appropriate Hero than Hāla about whom the necessary results of research I have put together with a view to delineate his personality in a proper perspective. I have tried to give also a brief account of the *Sapta-Godāvarī Bhīma*, the main scene of the story. The poem *Līlāvati* is a lovely member in the family of Indian literature, so I have studied its relation with other Sanskrit and Prākṛit works as far as possible. The available evidence shows that its composition can be assigned to c. A. D. 800. The stage of Prākṛit

language also confirms the same. My analysis of the language is modest, limited and casual; and it is necessary that a systematic and thorough grammar of this poem should form the basis of the study of Māhātāṣṭrī. It is with this end in view that I have prepared and included in this edition a full Glossary of the text. We can know more about the commentator only when some other mss. come to light. In the Notes I have included, besides various difficulties, all that I felt necessary for an intelligent understanding of the text and its language.

While working on this poem, during the last few years, many of my scholar-friends have obliged me in various ways; and it gives me pleasure to remember them with gratitude: Mr. K. J. Dixit, B. A., B. T., Sangli; Dr. A. M. Ghatge, Kolhapur; Prof. M. V. Patwardhan, Poona; Mr. L. N. Rao, M. A., Ootacamund; Dr. V. Raghavan, Madras; and Mr. K. Madhava Krishna Sarma, M. O. L., Bikaner.

Words are inadequate to express my sense of obligation to Āchārya Jinavijayaji. He secured the Pattan copy, collated the Jaisalmer ms. and arranged for the publication of this work even during these critical days. All along I found solace in his encouraging words and positive guidance in his cooperation. The students of Prākṛit literature owe a heavy debt of gratitude to him; and to redeem at least a fraction of it, if possible, I have taken the liberty of dedicating this book to him.

I offer my sincere thanks to the Government of Kolhapur for the kind aid given to me in my work on the Līlāvātī. I also acknowledge my indebtedness to the University of Bombay for the grant-in-aid (of Rs. 200/-) given towards the cost of the publication of this work.

karmayevādhikāras te

KOLHAPUR,
1-1-1949 }

Ā. N. UPADHYE

To
Āchārya
Śrī Jina Vijaya Muni

[लीलावट, कल]

See Intro. pp. 3f.

J. Jaiswalmer MS

सिंधी जैन ग्रन्थमाला]

Compare the printed Text:

Folios 1, 2a, 142b and 143 Compare the printed text.

Folio 1 ends with 'कर्मिणः', in gāthā 6,

Folio 2a begins with 'सुरिंद' in gāthā 6, and ends with 'अति' in gāthā 1329;

Folio 142b begins with 'चमराग' in gāthā 1324 and ends with 'ओ भवि' in gāthā 1329.

Folio 143 begins with 'उ तर' in gāthā 1329.

INTRODUCTION

1. Critical Apparatus

The Prākṛit text, critically edited here, and the Sanskrit commentary of the Līlāvai (Sk. Līlāvati) are based on the material from the following mss.:

P—This stands for the Transcript of the palm-leaf ms. belonging to the Saṅghavī Pāḍā Bhaṇḍāra, Pāṭṭan, and noticed by Dalal in his Descriptive Catalogue of mss. in the "Jaina Bhaṇḍāras at Pāṭṭan, Vol. I, G. O. S., No. 76 (Baroda 1937), pp. 57 (Intro.) and 193, No. 316. The palm-leaf ms. has got 131 leaves, measuring 14 by 2 inches and written on both sides of the leaf in Devanāgarī hand. There are occasional marginal notes; and the first five leaves are damaged on one side, thus creating some lacunae in the text. I have personally seen the first and the last leaves of this ms. The edges of it are broken; the leaves are extremely brittle; and the central string-holes are enlarged. It is written with ink in an uniform, clear and legible Devanāgarī script quite usual in Jaina mss. As a rule the *padimātrās* are used throughout. On the left-hand margin the pagination is by letters and on the right hand by numerals. On the first page we have *svī* upon 1 which corresponds to 1; and on the last page we have vertically *su*, *snā* and some sign like that of 1, which together stand for 1 लीला.

131. The hand-writing of the marginal notes is different from that of the body of the text; it is inferior and belongs to some other scribe. The concluding verse, No. 1333:1, which is found in *r* only, is written on the lower margin in the hand-writing of the notes. There are short Danda's on the heads of letters to indicate separation of words. No Danda is added after the number of the gāthā. The ms. begins thus: ६० ॥ दं नमो विन्नराजाय ॥ नमह etc. and ends thus. लीलावतीकथानकं समाप्तं ॥ छ ॥ मंगलं महाश्री ॥ छ ॥ [something like ६३] ॥ छ ॥. It does not mention the date of its writing. Judging from its general appearance and hand-writing and according to the expert opinion of Śrī Jinavijayaji, the age of it might be assigned to the close of the 13th century of the Vikrama era, and not later than that. Āchārya Jinavijayaji procured for my use an excellent transcript of this palm-leaf ms. The transcript (called *r* here) is written on bluish ledger paper, of the foolscap size, on one side only. The copyist's Devanāgarī hand-writing has such a close resemblance with the old Devanāgarī script that a superficial observer would feel that this copy is pretty old; and I find, the copyist has written some obscure letters exactly as they are in the palm-leaf ms. The copy is very carefully prepared. The pages of the palm-leaf ms. are indicated; small superlinear Danda's, as in the original, are added to separate the words; marginal glosses are reproduced; some Sandhis are indicated by writing the absorbed vowel above between the lines; and lacunae are preserved as they are. One feels in using it that one is reading an old ms. The copyist gives his colophon thus: ॥ स्वस्ति ॥ नृपविक्रमार्कवत्सरे १९९७ ज्येष्ठमासे सितपक्षे श्रीअणहिलपुरपत्तनान्तर्गतसंघवीपाटकसत्क-
ताडपत्रीयजैनज्ञानभाण्डगारान्त.स्थितायाः गटिपत्रकातीवशुद्धतमाया महाराष्ट्रदेशीभाषागित्रढाया दव-
दन्तीकथायाः [लीलावतीकथाया. ?] प्राचीनतमप्रतिरूपरित. प्रतिरिचं लेखिता श्रीजिनविजयेन मुनिना
आत्मकृते सुनिपुण्यविजयद्वारेण । लिखिता च ना अणहिलपुरपत्तनसखडाकोटडीपाटकनिवासिना लेखन-
कलाकोविदेन लेखकवरेण त्रिवेदिना ॥ ६५३शंकगतजनेन गोवर्धनदासेनेति ॥ जयति जिनेन्द्रासनम् ॥
शुभं भवतु ॥ ॥

This is the best and the complete copy of the text which I have got. The marginal glosses are generally meanings of difficult words, and in a few cases *pāṭhāntaras*. (see the footnotes on gāthās 558, 614, 669, 683, 824, 973, 1017 etc.); sometimes they are mutilated, in corrupt Sanskrit, or even in old Gujarāṭī. Almost uniformly this transcript shows *n* initially and in many cases *nn*-as a conjunct, but *n* medially. In some places,

however, it does write initial *ṇa* and in a couple of places *ṇu*. It also shows, almost throughout, *ṛa śruti* for the *udvṛtta* vowel, *a* or *ā*, irrespective of the preceding vowel. It uses now and then what we call the sign of *avagraha* along with the superlinear *Danda* to indicate the absorbed vowel *a*, not necessarily after *e* or *o*. The lacunae, here and there, especially in some pages at the beginning, could be conveniently filled by the readings of *ṛ*. It has not meticulously distinguished, at least in some places, the prose from the verse; and there are occasional lapses in the numbering of *gūthās*. It has scribal errors here and there, but their number is comparatively small. It uses *anusrāra* (कंद) and not *para-savarṇa* (कन्द). Usually it writes लोयमि, सयलमि and not लोयम्मि, सयलम्मि, and often जन्न for जं न. It always writes *v* both for *v* and *b*, and very rarely *b* is written. There are scribal errors mostly arising out of orthographical similarity in medieval Devanāgarī between *s* and *m*, *m* and *g*, *u* (with the vertical stroke to separate the words) and *o*, *jj* and *dy*, *ru* and *jh*, *tt* and *nn*, *c* and *v*, *ceh* and *tth*, *tth* and *dḍh*, *p* and *e*, etc. Though we have called it a transcript, it is a very carefully prepared copy; so for safe custody I have returned it to Śrī Jinavijayaji who had so kindly lent it to me for my use.

J—This stands for the Variant Readings personally noted by Āchārya Jinavijayaji (during his stay at Jaisalmer; for a description of his visit to that place, see Bhārātīya Vidyā, Hindi, Singhī Smṛti Grantha, pp. 65 ff.) on the margins of the transcript *r* from the Jaisalmer palm-leaf ms. which is noticed by Dalal in his Catalogue of mss. in Jesalmere Bhandars, G. O. S., No. XXI (Baroda 1923), pp. 55 (Intro.) and 28. The palm-leaf ms. belongs to the big Bhaṇḍāra at Jaisalmer and its No. is 237. It contains 143 leaves, measuring 12 by 2 inches. The leaves are stiff and thin, and the ms. is quite intact. Each page has four lines, vertically cut into two columns. The script is Devanāgarī, usual in Jaina mss., with *paḍimātrās*, and the letters are uniform and attractive. The first page and the last page are blank; otherwise the leaves have writing on both the sides. The pagination is both syllabic and numerical respectively on the left and right side margins. The symbol *śrī* upon 1 stands for 1; *su pta* upon 2 for 142; and *su pta* upon 3 for 143. The ms. opens thus: ६० ॥ नमः सर्वज्ञाय ॥ नमह etc. and ends thus: ॥ प्रयात्रं श्लोक १८०० ॥ छ ॥ संवत् १२६५ वर्षे पौषसुदि द्वादश्यां शनौ लीलावती नाम कथा समाप्त्ये ॥ छ ॥ * ॥ छ ॥ भद्रमस्तु ॥ छ ॥

It has to be remembered that the editor has not got the complete copy of the Jaisalmer ms. So *ɹ* stands just for the readings, carefully and legibly noted by Śrī Jinavijayaji, whenever they differ from those of the transcript *r*; and by implication it means, when the readings of *ɹ* are not noted, that *r* and *ɹ* agree and go together. With regard to the nasals, this ms. shows clear partiality for *n* initially, medially and in a conjunct group. With regard to *ṛja-śruti* it practically agrees with *r*.

B—This stands for a modern transcript of the Bikaner ms. of the Līlāvātī with a Sanskrit commentary. The ms. at Bikaner, belonging to Anūpa Sanskrit Library, No. 3281, is written on paper. Its appearance is pretty old, and it is somewhat damaged. It measures 10½ by 4½ inches; it contains 89 folios; each page has 11 to 16 lines; and each line contains 40 to 55 letters. It is written in a clear, large Devanāgarī hand. The *paḍi-mātrās* are used here and there, and the copyist of our transcript generally misunderstands them. The folios are numbered 1 to 50 and 71 to 109. Folio No. 50 ends with अवलोड्डुण मीयाइ तो मए द [see gāthā 501] and folio 71 begins with तत्रावाभ्या नराधिप हर्षवयोत्कुटलेचनो मणधिवर्तिगौरीहरयो etc. [see the Sanskrit commentary on gāthā 806] It is plain that folios 51 to 70 are lost, and thus we have a substantial gap in the ms. On every page there is left in the middle a square blank space. The Prākṛit text and the Sanskrit commentary are continuously written, every gāthā or a bunch of gāthās being followed by the commentary. On the front page the owner is mentioned as follows: स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः । पृ.अ. श्री श्री श्रीसंजमराजसूरीश्वराणां तन् शिष्य नृ. अजयराजस्य प्रति वा श्रीमत्पदेनदातव्य श्रीरत्नम् । The Bikaner ms. opens thus: ६० ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ गमइ etc. and ends in this manner: ॥ श्रीः ॥ समाप्ता चेयं लीलावतीकथावृत्तिः ॥ श्री विक्रमार्कनरेंद्र संवत् १८६१ [is it that later 6 is corrected to 7 ?] वर्षे शुभं मंगलं ॥ श्रीः ॥

The transcript which I have received is not very carefully prepared. More than once the original script has baffled the copyist. In some places three ciphers are used for *i*, quite an old trait indeed. Sometimes the letters are not correctly read by the copyist and the *paḍi-mātrās* have misled him. Consequently the copy, namely *ɹ*, bristles with errors, rather misreadings, both in the Prākṛit and Sanskrit portions.

द्वात्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ नि
 रणक्षस्य विद्यया रतुलं हि मलयगिरीं एतद्विराट् ॥ १ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 शुक्रतौ उभययुक्तं नृपयज्ञे सिं नमस्तानं सन्मन्त्रे तिस्रं मधुगं नमस्त्यरणीयं सस्रन
 र्द्वयं नाराजं तु दक्षिणं तनूनां नृपयज्ञे कुरुते प्रमदं कुरुते प्रमदं ॥ श्रीविष्णुपुत्रः
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ २ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ३ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ४ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ५ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ६ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ७ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ८ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ ९ ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥
 एतन्महोत्सवस्य विष्णुं कुरुतामसीं शुक्रतौ ॥ १० ॥ तस्मै नारायणाय नमः ॥

Folio No. 1: Compare the printed Text, Opening portion, ending with पुनं in the comm.
on gūthā No. 1.

The most important feature of the Bikaner ms. is that the text is accompanied by a Sanskrit Commentary. Not being able to use the original ms. I had to be satisfied with the material given by the transcript. With regard to the nasals and *ya-sruti* the readings are much uncertain. The tendency to retain initial *n* is seen on a large scale; but now and then partiality for *n* also is seen. One cannot rely too much on this transcript for syllabic variations; but all the readings showing material difference are carefully noted. Scribal errors in this transcript are too plenty to be analysed. Very often *i* and *u* are substituted for *e* and *o* before the conjunct groups. Possibly the vertical stroke on *u* has been ignored by the copyist with the result that often *u* is used for *o*. Besides the major gap, noted above, there are portions omitted both in the text and in the commentary. There are some instances where the text is missing but the commentary is preserved. Some of these cases are clear from the observations in the footnotes.

Turning to the portion of the Sanskrit commentary in our transcript, the *anusvāra* and *parasavarna* are indiscriminately used; the conjunct groups with *r* as the first member show the other consonant as a duplicate *rpp*, *rrv* etc.; the three sibilants are often confused; *ṣ* is often used for *kh*; *y* and *j* are interchanged; the Prākṛit and Sanskrit words are freely joined in Saṁdhi; and Daṇḍas are not placed at their proper positions.

K—This stands for the verses quoted by M. Ramakrishna Kavi in his article on the *Lilāvati* contributed to the Telugu monthly, *Bhārati*, vol. III, part I, February 1926. In all he has quoted 18½ gāthās which in this edition stand numbered as (when arranged serially): 65, 66, 67, 174, 175, 198, 243, 323, 487, 489, 567, 779, 868, 975 (only second line) 1018, 1021, 1147, 1264, and 1330. After ignoring those arising out of *anusvāra* or *anunāsika* and apparent Sanskrit influence, I have recorded most of the significant readings (varying from the printed text) of these verses in the Notes at the end. They are based on the Devanāgarī copy of these verses so kindly sent to me by my friend Dr. V. Raghavan, University of Madras, Madras. It is a matter of regret that Mr. Kavi does not disclose the whereabouts of the ms. from which he has quoted these gāthās. The ms.

used by him belongs to rj group, and on account of certain important common readings it is closely allied to r. The normal tendency of these quotations is not to use *ṛja-śruti*, which is consistently used in rj. Still in these quotations, besides the retention of Sanskrit *y* in words like *valaya* etc., *ṛja-śruti* is seen in the following words: *maṇḍana*, *veṇa*, *āṇḍa*, *cirāṇḍa*, *Nāṇḍa*, *nīṇa*, *diṇḍa*, etc. With regard to the use of *n* or *ṇ*, these quotations uniformly show *n* initially (agreeing with r), *ṇ* medially and both *nn* and *ṇṇ* in the conjunct group. Rare use of *ṛja-śruti* and the consistent use of initial *n* form a strange combination which cannot be easily explained unless the ms. which Mr. Kavi has used is brought to light.

2. Evaluation of Mss. and Text-Constitution

Of the three mss. on which our edition of the text is based, j is not only the oldest but its readings also are more genuine. It bears a definite date, Samvat 1265 (-57 = 1208 A. D.), and it is well preserved. Then comes the ms. r. Though it is not dated, I think, it is later in age than j; and moreover it shows some partiality for the rules of Hemacandra's Prākṛit grammar. It is accompanied by marginal glosses which are at times very helpful. The author of this gloss appears to be aware of the variant readings of j: at least one such case is preserved (gāthā No. 669, reading 23). The ms. n is neither so old nor have its readings reached the hands of the editor in a very correct form, but its special value lies in the fact that it is accompanied by the Sanskrit commentary.

These three mss. easily fall into two groups: j and r stand closely together, though r is not an immediate copy of j, while n stands much apart. Syllabic variants arising out of optional rules of grammar, uncertainty of pronunciation and similitude of orthographic symbols are not in any way safe criteria in grouping the mss. This is all the more true in Prākṛit texts. The ms. n stands separate and by itself for the following reasons: It possesses some ten verses which are not found in the other mss. (see Nos. 5:1, 62:1, 106:1-2, 271:1, 933:1, 1308:1, 1319:1, and 1320:1-2). Its conclusion fundamentally differs from that found in rj (see gāthās 1317 ff). Even though some of its readings agree now with r and then with j, it shows uniform tendency of

substituting *i* and *u* for *e* and *o* followed by conjuncts. Often it does not admit *ya-sruti* after vowels other than *a* or *ā*. Its writing of *n* or *ṇ* is uncertain. Sometimes its readings, lines and portions of lines (see the readings on gāthās 17, 20, 36, 40, 83, 93, 95, 131, 144, 232, 345, 412, 496, 807, 819, 850, 970, 983, 1031, 1114, 1216, 1268, 1294, 1298, 1311, 1314 etc.), are materially different from those agreed upon by *r* and *j*. Some of the readings of vowel-variations are perhaps due to copyists who read the gāthā with faulty pauses and wrong intonation and then corrected some syllables hypercritically. The exact and relative authenticity of the readings of *B* cannot be fairly judged until some more mss. containing this text and commentary come to light.

Though *r* and *j* form a group against *B*, they too have some differences among them. It is true that they have some 21 common verses not admitted by *B* (see Nos. 227, 982, 1091, 1141, 1167, 1317-19 and 1321-33); but each one has some gāthās special to itself (in *j*: 16:1, 74:1 and 585:1-3; in *r* 136:1, 635:1-4, 654:1, 662:1, 716:1 and 1333:1). It may also be mentioned that *r* and *B* have two gāthās special to themselves (Nos. 272 and 1234). The readings of *j* often correct the scribal lapses of *r* and fill its lacunae. In admitting the *bindu* (◌) of *anunāsika* *j* and *r* agree against *B* which is very indifferent about it (as judged from the transcript). *r* uses almost studiously dental *n* both initially and in a conjunct group; while *j* almost uniformly uses cerebral *ṇ*, initial, medial and conjunct.

A careful study of the special lines and readings of *B* shows its tendency of smoothening metrical unevenness (see footnotes on 76, 193, 435 etc.), of eschewing a grammatical irregularity (see footnotes on 147, 153, 437, 441, 1158 etc.) and of simplifying an obscurity (see footnotes on 80, 266, 348, 904, 1174 etc.), almost always an effort being made to present a flowing, lucid and easily intelligible gāthā. Taking into consideration all such cases and viewing them collectively one suspects whether they are improvements on the earlier text either by our commentator or by some predecessor of his. A categorical judgement has to be withheld till some more mss. of the *B* group are available.

The text of Līlāvāi is being edited here for the first time. So the editor has not thrown out any gāthās as spurious from the body of the text. The question of their authenticity is discussed and the conclusions are presented in the Introduction and Notes elsewhere. Any gāthā which is found in two mss. is included in continuous numbering, while those found only in one ms. are shown with starred additional numbers *1, *2, etc.

Though the readings are noted, as far as possible, with words as the units, it is the syllable that is usually treated as the unit of text-variation. In constituting the critical text the following broad principles are generally adhered to: The reading agreed upon by all the three mss. is the best, and, under the circumstances, the most genuine, perhaps coming from the author himself. If this is not possible, the reading common to any two mss. is adopted. Preference is always given to *ṣ* or *ṛ* above *ṇ*, and between the former two it is generally *ṣ* that is preferred. It is only in a few cases that the readings of *ṇ* have been adopted in the text to avoid an extremely unintelligible or corrupt reading (see gāthās 1 reading 3, 71 reading 1, etc.). If the editor felt inclined to suggest emendations, not quite within the scope of the available readings, he has done so either in the square brackets in the footnotes or in the Notes at the end.

As noted above, there is no agreement between the mss. with regard to writing *n* or *ṇ*. *ṣ* almost always writes *n*, initial, medial and double, *ṛ* writes *n* initially and also *ṇ* in a conjunct group, but *n* medially (excepting in words *anala*, *amla*). The readings of *ṇ* do not show any fixed tendency in this respect; but they agree more with those of *ṛ* than of *ṣ*. Turning to chief Prākṛit grammarians, Vararuci¹ prescribes the use of *n* everywhere. Hemacandra² allows *n* medially, but there is option with regard to initial and double, so far as his principal Prākṛit is concerned. Mārkaṇḍeya³ wants *n* everywhere, though he is aware of the option for the initial and duplicate, *n* or

1 Prākṛita-prakāśa, II. 42, London 1868.

2 See his Prākṛit Grammar, i. 228-9 etc.

3 Prākṛita-sarvasaṃgraha, II. 41-3, Vizagapatam 1927.

n and *nn* or *nn̄*. Pischel's¹ observations, in this context, are very instructive: "Except in the Pallava Grant, Vijayabuddhavarman Grant, Ardhamāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī, Jaina-Śaurasenī, Paisācī and Cūlikā-Paisācī, in all other dialects *na* passes into *ṇa*, both initially and in the middle (Vararuci 2, 42; Hemacandra 1, 228; Kramadīśvara 2, 106; Mārkaṇḍeya fol. 18): Māhārāṣṭrī *ṇa*=*na*; *ṇaṇa*=*nayana* (Gauḍ., Hāla, Rāvaṇavaha); *ṇalinī*=*nalinī*; *ṇāsaṇa*=*nāśana* (Rāvana.); *ṇihana*=*nidhana* (Gauḍa. Rāvana.); *ṇihāṇa*=*nidhāna*; *ṇihvana*=*nidhvana* (Hāla); *ṇūṇam*=(Hāla), *ṇūna* (Gauḍa. Rāvana.)=*nūnam*. So also in Śaurasenī, Māgadhī, Dhakkī, Āvantī, Dākṣiṇātyā and Apabhramśa. In Ardhamāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī and Jaina-Śaurasenī a single *n* at the beginning of words and double *nn* in the middle can remain unchanged. Kramadīśvara 2, 107 allows dental *n* initially: *naī* or *ṇaī*=*nadī*. In the palm-leaf mss. *ṇa* is written also in Ardhamāgadhī and Jaina-Māhārāṣṭrī in general and throughout in Kakkuka Inscription, while the paper mss. preserve dental *n* initially and also in doubling. In the particle *ṇaṇi*=*nūnam* always *ṇa* is written, which is explained thereby that originally *n* stood in the middle and *ṇam* an enclitic (§ 150). The Jains carry this mode of writing over to other dialects, so that sometimes wrongly in Māhārāṣṭrī also, for example in the Gauḍavaha, it is kept by the editors after the mss. The statement of Hemacandra 1-228 rests only on false readings that in Ardhamāgadhī even a medial single *n* is kept sometimes as in *āranāla*, *anila*, *anala*." Elsewhere he observes thus: "*y* is assimilated to a nasal; *nya*; *ṇya* become *ṇṇa*, also written as *mna* in Ardhamāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī and Jaina-Śaurasenī, in Māgadhī it becomes *ñṇa*."

The conventions of modern critical editors are nearly settled. In Ardhamāgadhī and Jaina-Māhārāṣṭrī texts *n* is initially preserved (*nam* excepted), medially it is *ṇ*, and in a conjunct usually *nn* (and sometimes *nn̄*); in Jaina-Śaurasenī, Māhārāṣṭrī and Śaurasenī texts it is necessarily cerebral *ṇ* everywhere; the conventions for Māgadhī, Paisācī and Apabhramśa we may not take into account here. The tendencies seen in Modern Indian languages are not of much guidance excepting in individual cases.

1 Grammatik der Prākṛit Sprachen, §§ 221-232 (Strassburg 1900).

2 लील.

At times the use of *n* or *ṇ* becomes a complicated problem especially when the mss. do not show uniform spelling; and the earlier editors have tried to adopt some uniform presentation, just as a matter of editorial discipline. So it would have been an offensive procedure to settle (for the use of *n* or *ṇ*) every word or form according to the readings available, especially when all the three mss. are not of the same antiquity and authenticity. Certain facts, however, are undisputable: the dialect of this poem is Māhārāstri as specified by the author himself; and the oldest and the best ms., namely J, has *n* everywhere. So I have uniformly used *n*, initial, medial and double. Variant readings with regard to *n* or *ṇ* of different mss. are not noted; but if all the three mss. have dental *n*, the reading is duly recorded with *ṇ* in the footnotes. Such cases, it will be seen, are very few.

The *ṇa-sruti* is found in all the three mss. P and J almost regularly use it with *a* and *ā* irrespective of the preceding vowel, while it is B that does not introduce it, now and then, if the preceding vowel is not *a* or *ā*. Turning to the chief grammarians, Vararuci does not admit it, so also his commentator Bhāmaha (ii. 2), but other commentators like Vasantarāja and Sadānanda¹ admit it by quoting: *īsat sprostah prayajyo yah kvacit luptesu hādisu*. Candā² admits it in between *a* and *ā* (iii. 35). According to Hemacandra it develops with *a* or *ā* when the preceding vowel is *a* or *ā*; but he is aware of cases where the rule of the preceding vowel is not observed. Mārkaṇḍeya (ii. 2) recognises *ṇa*-like pronunciation. The whole position is reviewed by Pischel³ in the following words: "In the place of the lost consonants a weakly articulated *ṇa* (*laghu-prayajnatara-yakāra*) is spoken which is indicated here by *ṇa* (§ 45; Candā 3, 35; Hemacandra 1. 180, Kramadīśvara 3, 2). Except in mss. written by the Jainas, this *ṇa* is not expressed in writing. Hemacandra 1. 180 teaches that it comes in only between *a* and *ā*, but knows, however, also *ṇajai* = *ṇibati* and 1. 15 *ṇarjū* = Pāli *ṇarāt* = *ṇarit*. Mārkaṇḍeya folio 14 gives a quotation according to which a *ṇa-sruti* comes in when one of the

1 Prākṛta-prākāśa, pp. 11-5, Benares 1927.

2 Prākṛta-Lakṣṇam, pp. 32, 51, Calcutta 1880.

3 Grammatik der Prākṛit-Sprachen, § 187.

vowels is *a* or *i*: *anūdar aditar varṇar paṭhitavyar yakāra vad iti pāṭhasikṣā*. In the Kakkuka Inscription *ya* is written mostly between *a*-sounds as 1 *sajalāna*, 9 *paṇjā*, 10 *nāya*, *maṇa-ḥjam pi* (sic), 11 *sajalam pi* (sic); on the contrary it is absent mostly after the *i*-sound; but the Inscription is vacillating. Beside *ṇya* (9) stands *na* (12); 14 has *ṇja* and 13 even *ṇeya* = *naiva*. The oldest mss. write *ya* after all vowels before *a* and *ā* in Ardhamāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī and Jaina-Śaurasenī, and for these dialects *ya* is characteristic. Therefore correct are such writings as *indiya* = *indriya*, *hiyaja* = *hṛdaya*; *gīya* = *gīta*; *dīhiyā* = *dirghikā*; *ruja* = *ruta*; *dūja* = *dūta*; *teja-* = *tejas*; *loja* = *loka*. One however says only *ci* = *eti*; *loc* = *loke*; *dūo* = *dūtaḥ*, *ruja* = *ucita*, *uūim* = **ptūni*. Illustrations are found many times in the previous and following paragraphs. Wrongly Jainas carry over this and other modes of writing from Ardhamāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī and Jaina-Śaurasenī to other dialects also."

Linguistically *ya-sruti* is a natural phenomenon. Something like this is already known to Pāṇini VIII. 3. 18-9; and the discussions of earlier Sanskrit phoneticians closely correspond to those about *ya-sruti* in Prākṛit.¹ 'From an etymological point of view', says Jacobi,² 'it is more self-consistent that the *ya-sruti* should be written after all vowels, because it is the remnant of a lost consonant.' Professor L. V. Ramaswami Aiyar, Ernaculam, informs me that a fourteenth century Malayālam grammar (written in Sanskrit), called Līlātilakam, refers to the *ya-sruti* of Prākṛits as *yakāracchāyā* (his letter dated 28. i. '44). In some of the Modern Indian Languages a few traces of it can be detected here and there: Marāṭhī *pāya*, *soyarika*; Guj. *siyāla*; Hindī (dialectal) *kāyara*; Kannaḍa *mayana*, *rāyam*; etc.

The phenomenon of *ya-sruti* is quite natural and justified in the evolution of Indian languages. To begin with, *ya*-like pronunciation of certain *udatta* vowels in Prākṛit must have been detected by grammarians, but the practice and the degree of thoroughness of writing *y* might have differed from locality to

1 See Pāṇini's Grammar and the Influence of Prākṛit on Sanskrit by V. Bhattacharya, Commemorative Essays Presented to Grierson, pp. 157-59, Lahore 1933.

2 The Kalpasūtra of Bhadrabāhu, Intro. pp. 20-21, Leipzig 1879.

locality and from school to school. Some grammarians appear to hint that some vowels, though written as vowels, are to be pronounced like *y*, possibly to avoid vowel combination. In Jaina mss. of Prākṛit works it is regularly used. In non-Jaina works, not preserved in Jaina mss., it is absent. The Prākṛit grammarians, both Jaina and non-Jaina, recognise it. The Jaina authors and writers might have consistently, if not mechanically, used it in their works and in their mss. after any vowel before Hemacandra's-time and generally after *a* and *ā* subsequent to Hemacandra. But we cannot say that it was not at all used by non-Jainas, because non-Jaina grammarians have recognised it and some words in Modern Indian languages do show *ya-śruti*. These facts place us in a difficult position. The editor would be failing in his duty, if he sets aside the norm supplied to him by his mss. Like Pischel a grammarian may like to eschew *y* in Māhārāstri but an editor will have to be faithful to his material on the basis of which he is building the critical text. So I have retained *ya-śruti* following the best mss., and in those cases where all the three mss. do not give *ya-śruti* I have noted the readings with *rra*. The possibility of getting the mss. of the Līlāvati in which *ya śruti* is less frequent is not in any way ruled out in fact, though present here and there, *ya-śruti* is not the regular feature in the extracts quoted by Kavi in his article referred to above.

These mss. use the *bindu* (•) both for *anuvāra* and *anuvāsika*. There is no agreement among them in giving a *bindu* for the *anuvāsika*. I have admitted it, if *r* or *j* gives it. If the preceding vowel is required to be metrically short, I have represented that *bindu* as *anuvāsika* (•), otherwise it remains as a *bindu* (•).

It is a well recognised fact that the Prākṛits use short *ē* and *ō* before conjunct groups, in some of the terminations, when required by the metre, etc. The Devanāgarī script, however, is imperfect because there are no special symbols for *ē* and *ō* as in the case of Kannaḍa script for instance. Though the Vedic Sanskrit admits short *ē* and *ō*, somehow the classical usage was satisfied with long *ē* and *ō*, with the result that the Devanāgarī symbols (ए and ओ) are only long. Wherever the short value was required in Prākṛits, the mss. often use *e* for *ē* and *o* for *ō*. By introducing fresh Devanāgarī symbols

for short *ĕ* and *ŏ* the problem can be easily solved, and the trouble of recording various readings of *i* or *e*, *u* or *o* would be saved to a certain extent. Pischel has regularly used *ĕ* and *ŏ* in his *Grammatik*, but that is in transliteration. So far as short *ĕ* was concerned, Jacobi has used an obverse ᳚ , *i. e.*, ᳚ , when it stood metrically short, in his edition of the *Samarāñcika-hā*. Almost following in their footsteps and keeping myself faithful to the documentary evidence, I have used the following symbols with specific values: ᳚ , ᳚ is used when some mss. write ᳚ and some ᳚ ; ᳚ , ᳚ is used when some mss. write ᳚ and some ᳚ ; and in both these cases the actual readings are not recorded. The agreement of the three mss., whether they write *i* or *e* in a particular case, is accepted without any hesitation; but if all the mss. read ᳚ , ᳚ or ᳚ and if it is required to be metrically short, I have added a curve (᳚) on the head of it. Thus the documentary evidence is kept in tact and the violation of metre is avoided.

The foot-notes record primarily two items: all the marginal glosses found in the ms. *p* and the important readings of *p*, *j* and *b*. The former are mostly Sanskrit synonyms and explanations of difficult words in the text, so they are added after a sign of equation, their source being necessarily *p*. As a rule they are copied as they are: in a few cases omissions and emendations are added in square brackets. In the case of *p* and *j* quite apparent scribal errors are silently passed over without being recorded: I am sure, no useful reading is left unnoticed. The ms. *b*, however, is a very unsatisfactory copy, bristling with scribal lapses; so only such readings from it are recorded as show material difference or have a confirmatory value for one or the other of the two mss. I have always seen whether they are grammatically probable and are so recorded or interpreted by the Sanskrit commentary found in *p*. Emendations had to be offered on the readings of *b*, and they are shown in square brackets.

It has to be remembered that *p* alone is a satisfactory and complete copy, *j* stands only for a number of readings which are variants on *p*, and *b* is an unsatisfactory transcript. The entire copy of *j* is not before me; so when the reading of *p* alone is noted, without any variant of *j*, it means that *p* and *j*

agree. Generally the variants from the accepted readings alone are noted. But whenever minor adjustments were involved and it was felt necessary to show clearly the readings of different mss., at times all the available readings are given, including the one that is accepted in the constituted text. When there are three mss. for a reading, I have recorded below the readings of those which are not accepted. But if it is that which is accepted, its reading is duly recorded below. When there are only two mss., I have recorded the readings of both in the footnotes. In Prākritis, due to subtle dialectal significance, every syllable assumes importance in some cases; so I have tried to be as exhaustive as possible in noting down the readings. If I have given more than what is strictly required, I hope I have erred on the safer side. Though various readings in Prākritis start more from individual syllables than words, I have given usually words in the foot-notes. This may involve a bit more space, but it makes the critical apparatus readable and not some cryptic and symbolic presentation. When certain gāthās are found only in a single ms., they had to be presented with minor emendations; but in all such cases the actual readings are noted below in the foot-notes. In short, I have placed all the useful material, in the light of which I have constituted the critical text, at the disposal of an intelligent reader, so that he might be in a position to weigh the evidence for himself and judge the merits of the selected reading.

The Sanskrit commentary is edited here from a single ms., rather an unsatisfactory transcript of the Bikaner ms. I saw no prospect of securing another copy; and even as it stands, it is an useful aid in interpreting the text. With care and caution I have presented the commentary, and I hope, in quite a readable form. The lacunae had to be filled and the incorrect passages duly corrected in the light of the Prākrit text and with the help of the context and conjecture. In those cases where I felt some doubt I have given the actual readings syllable for syllable. Many sentences are syntactically unsatisfactory, but I have allowed them to remain as they are. The various peculiarities (see p. 5 above) are normalised, and the commentary is presented in a standardised orthography. The Dandas are added according to the sense, and at times to correspond to those in the Prākrit text. Commas (in a few

places) and inverted commas are used for short pauses and quotations. Quotations are checked in the light of their sources wherever possible; if they show different readings, they are starred; and references are added in square brackets, especially those to Hemacandra's Prākṛit grammar. The Prākṛit expressions are not joined with Sanskrit ones by Saṁdhi; and even between Sanskrit words Saṁdhi is not rigorously forced. The Prākṛit readings are allowed to remain as they are in the Sanskrit commentary, even if they are different from those given by the text in B; and whenever they differ from the constituted text, they are marked with asterisks. It is surprising to note that the commentary often interprets those readings which are not identical with those given by B: many such cases are duly listed in the Notes. As noted above, there is a big gap in the ms. B, with the result that a major portion of the commentary is lost. It can be restored only when another ms. becomes available, or the missing sheets of B are traced elsewhere. It was not quite advisable to keep the blank as it is. This commentary becomes almost a Chāyā on many a gāthā; so I have added a Sanskrit Chāyā myself to fill the blank. My Chāyā is as literal and word-for-word as possible; Deśī words are approximately rendered; and generally Saṁdhis are not observed. Though some gāthās do not yield a satisfactory sense, I have added a tentative Chāyā; even my mistakes, I hope, would be a good basis for a better and more accurate rendering and interpretation by other scholars.

3. The Problem of Additional Verses

In this edition the text of the Līlāvatī is constituted from limited material and is being printed for the first time. It is premature, therefore, to mark out certain verses as not genuine and exclude them from the constituted text. As stated above, all the verses, which are found in any two mss., are continuously numbered; but those which are supplied by a single ms. have starred additional numbers in various places. It has to be remembered that we have not got the text and commentary of gāthās Nos. 502-806 (the com. on 806 is available) in B. The total number of verses from all the sources comes to 1357. Of these, 5 gāthās (see below for these numbers) are found in J alone, 9

gāthās in p alone and 10 gāthās in B alone. Excluding these 24 gāthās of starred additional numbers, the text of Līlavatī in this edition shows 1333 verses. Of these, 21 are found only in J and 2 only in PB. If we deduct these from our continuous numbering, we find that 1310 verses are common to all the three mss. and constitute the irreducible substratum of the text of Līlavatī. The following table shows what verses are additional in what mss.:

Serial No.	Verse No.	What	mss.	include it.
1	541	×	×	B
2	161	J	×	×
3	621	×	×	B
4	741	J	×	×
5-6	1061-2	×	×	B
7	1361	×	P	×
8	227	J	P	×
9	2711	×	×	B
10	272	×	P	B
11-13	5851-3	J	×	?
14-17	6351-4	×	P	?
18	6541	×	P	?
19	6621	×	P	?
20	7161	×	P	?
21	9331	×	×	B
22	982	J	P	×
23	1091	J	P	×
24	1141	J	P	×
25	1167	J	P	×
26	1234	×	P	B
27	13081	×	×	B
28-30	1317-19	J	P	×
31	13191	×	×	B
32-33	13201-2	×	×	B
34-46	1321-33	J	P	×
47	13331	×	P	×

The above details can be presented in a different form assigning the special verses to each ms. or to a group of them.

Verses special to J (5) . . . 161, 741, and 5851-3.
 Verses special to P (9) . . . 1361, 6351-4, 6541, 6621, 7161
 and 13331.

- Verses special to B (10): 5*1, 62*1, 106*1-2, 271*1,, 933*1, 1308*1, 1319*1 and 1320*1-2.
- Verses special to JP (21): 227, 982, 1091, 1141, 1167, 1317-19 and 1321-33.
- Verses special to PB (2): 272 and 1234.
- Verses special to JB: Nil.

Thus the MS. J contains 1336 verses, P 1342 verses and B 1322 verses.

Looking at the table of verses which are not common to all the three mss. one thing is very striking: there is not a single verse of J which is not found in P but is found in B. This should be an enough proof to infer that the recension of B, if at all it is indebted to J, is indebted only through P. Further P is not only confined to J alone, but has assiduously consulted some more mss. and noted additional verses (see the Notes and remarks on 635*1 etc.).

No categorical judgement can be hurriedly pronounced about all these so-called additional verses, because the problem is somewhat complicated: the ms. material at our disposal is quite limited; the number of mss. is too small to enable us to establish clear-cut genealogical relationship among them; and the narration of the story is sufficiently loose to admit some verses here and there. Thus the documentary evidence is insufficient and any judgement about the consistency, propriety, necessity, etc. of a verse can be easily disputed. We have to await, therefore, the discovery of some more mss., and then every verse or group of verses will have to be judged on its own merits without any bias against one ms. or the other.

The last verse of our text is a very late addition in ms. P; it is added on the lower margin of the palm-leaf in a different hand, and apparently the motive is to invest the work with some sanctity. The rest of the concluding portion of the poem has come down to us in two recensions (JP ending thus: 1316, 1317-19, 1320 and 1321-33; and B ending thus: 1316, 1319*1, and 1320*1-2) which are independent and self-sufficient, if judged by themselves. They are incompatible and in portions superfluous, if put together as in this edition. So we find that these two recensions cannot be derived from one and the same archetype. As against the readings commonly found in J and P, the variants

of B betray a revisionist's hand, and in a few cases perhaps that of the commentator himself. But this should not prejudice us against the authenticity of the Shorter Recension of B, so far as the number verses and the concluding form are concerned. We can understand the commentator's, or some of his predecessor's, motive in his improvement on the *lectio difficilior*, say, an archaism, a metrical defect, a Doṣī word, or a popular(-Apabhraṃśa) idiom; but for changing the conclusion and for omitting a pretty large number of gāthās no apparent motive is there. The commentator very well explains the concluding verse of his recension; he finds nothing lacking to complete the story; and gāthās Nos. 1316 and 1320 stand more suitably in the Shorter Recension.¹ My hypothesis is that perhaps the author himself first wrote the Shorter Recension lying at the basis of B, and after a few mss. were already circulated, he added some verses here and there and put a longer and more stately conclusion replacing the earlier one. In this manner the Longer Recension came to be shaped and it is at the basis of R. Most of these additions were felt necessary to explain a suggested idea in better words, to make the connection of the story more clear, to make the context effective, and to supply some novel and brilliant scenes. Most of the verses special to R, I think, are of such character.

The possibility of individual verses, sufficiently detached but somewhat significant in a particular context, being added to the text is always there; and such cases can be categorically detected only after more mss. of each family are available. Some of the gāthās special to single mss. may be just scrutinised here, the detailed discussion being included in the Notes. Taking up those from J, No. 16:1 looks quite authentic. Then No. 74:1 is sufficiently detached, though befitting in that context. The three gāthās 585:1-3 begin with an address to Rambhā by Indra. They add a dramatic relish and graded effect to the context and are quite worthy of the author; there is a gap in B, so we are not in a position to ascertain whether B included them or not.

Turning to verses special to P alone, No. 136:1 is amplificatory and a part of the narration, Nos. 635:1-4 are quite essential for the story. There is no doubt that they are taken in

¹ This I state with some reservation, and I am open to correction.

p from some worn out ms. Nos. 654:1 and 716:1 are admitted by p from some other ms., and the position of the latter is somewhat loose. No. 662:1 is a good conclusion for Kuvalayaṁbali's autobiography. The last gāthā 1333:1 is a plain later addition.

As to the special verses of B, Nos. 5:1 and 1308:1 are reconstructed gāthās, quite worthy of our author. If 62:1 is haplographically lost in other mss., it may be looked upon as a worthy addition to those verses illustrating *vyāṅjastuti*. The presence of 106:1-2 makes the context more clear. Nos. 271:1 and 272 are more or less neutral. No. 933:1 is perhaps the most important verse special to B; there is some reason to suspect that it was once present in p too. Nos. 1319:1 and 1320:1-2 form the necessary conclusion of the recension of B.

There is another test which can be applied to the Longer Recension to see how many gāthās it contained when it first left the hands of the author, presuming of course that he counted the syllables himself and mentioned (in gāthā No. 1333) that his text contained 1800 Granthāgras according to Anuṣṭubh calculation. The Shorter Recension cannot be subjected to this test, because it contains a different conclusion which does not mention any syllabic calculation. Counting the *akṣaras* of the gāthās (1357 gāthās and prose) printed in this edition, the total comes to 53497 letters. To this will have to be added the *akṣaras* of the numbers of gāthās, taking each numeral as one letter, which come to 4361. The grand total of these two will be 57858 *akṣaras*.¹ If we divide this by 32, the unit of Anuṣṭubh calculation, the Granthāgra in round number would be 1808, i. e., just 8 *ślokas* more than what is mentioned at the end of the Longer Recension. Our present total of gāthās (with some prose sentences), put together from three mss., is 1357; and this will have to be reduced by 6 or 7 gāthās to agree roughly with 1800 Granthāgras. So we may tentatively conclude that there

1 First the *akṣaras* on each page were counted and they were added up in each forme. The numbers of *akṣaras* in all the formes, beginning with 1 and ending with 25, stand thus: 1415 + 1738 + 1559 + 1828 + 1846 + 2012 + 2042 + 2115 + 2155 + 2153 + 2318 + 2489 + 2512 + 2449 + 2498 + 2371 + 2368 + 2312 + 2377 + 2337 + 2226 + 2322 + 2367 + 2368 + 1320 + 4361 (the *akṣaras* of the numbers of gāthās) = 57858. The counting has been done as carefully as possible: even if there is slight difference, the conclusion will not be much affected.

should have been about 1350 gāthās in the Longer Recension. The gāthās 1319.1 and 1320.1-2 cannot have any place in the Longer Recension and 1333.1 is palpably a late addition to r. What other gāthās have been added to the basic text by copyists and intelligent readers can be detected only when a larger number mss. of the Līlāvātī comes to light.¹

4. The Author of Līlāvātī and His Name

The author of the Līlāvāi is not altogether silent about his biography. Though he does not say much about himself, he has described his grandfather and father in glowing terms. Bahulāditya was his grandfather. He was well-versed in three Vedas and performed three *homas*, and thus he had pleased the gods. He had earned the fruit of three human ends, namely, *dharma*, *artha* and *kāma*. He had performed sacrifices so many and so often that the columns of smoke arising from them touched and stained the very chest of the moon who still possesses the mark under the name of deer-spot. He was an ocean of virtues. Bahulāditya's son was Bhūṣana-bhaṭṭa² (i. e., our author's father), a moon in the sky of his family, i. e., very prominent in his family. His kinsmen looked at him with great respect for his mastery over, or his ability to recite through one mouth, the four Vedas which had originated from the four mouths of Brahman: in fine, he was a prodigy of Vedic learning. Our author is the son of this Bhūṣana-bhaṭṭa. His name is perhaps Kutūhala. He states, of course out of modesty, that he was a man of meagre intelligence (*asāra-matī*).³

It is just possible that *koūhalena* (gāthā No. 22) is not to be taken as a proper name. In that case, the author has not disclosed his name; and he composed this work out of curiosity for, or interest in, the story of Līlāvātī. One can point out,

1 According to the Brhat Tippanikā (Jaina Sāhitya Samśodhaka I, ii) No. 355: लीलावतीस्य भूपणद्विमुक्तताऽऽवसतमिद्विता च परसमयगत । गायः १४३९. Perhaps 1439 is a misreading for 1339. If my surmise is correct, the recension known to the author of B. T. is midway between s and r, so far as the number of gāthās is concerned.

The grandfather of our author is Bahulāditya; so the author's father Bhūṣana-bhaṭṭa is different from the son of Bāna, the author of Kādambarī. If Bāna and Bahulāditya were the names of the same person, our author would not have failed to mention it. See gāthās Nos. 18-22.

though not with sufficient cogency, that Uddyotana, the author of Kuvalayamālā¹ and Sādhārana, the author of Vilāsavaṅkahā², have used the word *koṭhaleṇa* under nearly similar contexts; and even in this Līlāvati, the word *koṭhaleṇa* is used more than once where it has nothing do with the author's name. Moreover, the author has not mentioned this name at the close of the work, as expected.

As yet no quotation from the Līlāvati mentioning the name of its author has come to light, so we have to be guided by the evidence which is available to us. The Sanskrit Commentator, whose name also we do not know, has believed without any hesitation that the name of the author of Līlāvati was Kutūhala; and there are at least three clear statements in his commentary:

- 1) तस्य भूषणस्य तनयेन असारमतिना तुच्छबुद्धिनापि कुतूहलनाम्ना विप्रेण विरचितं लीलावती नाम कथारत्नं शृणुत । p. 7.
- 2) हे कुचलयदलाक्षि । कुतूहलो महाकविर्निजभार्या संबोधयति । p. 141.
- 3) अथ कुतूहलकविः स्वभार्या प्रति वक्तव्यसंक्षेपमाह । p. 194.

Further, Kutūhala is not an altogether impossible proper name. Aufrecht records in his Catalogus one author of the name Kutūhala-paṇḍita whose work Śrī-Kṛṣṇa-saroja-bhramarī has been published in the Kāvya-mālā. So following the commentator we may accept, for the present, that Kutūhala is the name of the author of Līlāvati. He composed this poem at the explicit request of his beloved; she appears to have been a sensible and cultured lady; and her name, according to the commentary, was Sāvitrī (*nija-priyatamayā Sāvitrī-nāmanyā*, p. 7).

Presuming that Kohala and Koṭhala are convertible terms in Prākṛit,³ we have not got sufficient evidence to propose that our author is the same as the famous theorist of dramaturgy⁴ or the poet mentioned by Somadeva in his Yaśastilaka-campū.⁵

1 The gāthā, which occurs in the Introductory portion, is being quoted here from a MS.: कोऊहलेण कृत्यं परवयणवसेन सकयणिवद्ध । निचि अवय्वंसकया दो वि य पेसायभासिद्ध ॥

2 This reference is more specific and to the point, समराज्यकहाओ उद्धरिया सुद्धसंधिवधेण । कोऊहलेण एसा पसणवयणा विलासवई ॥ ६ ॥ See Catalogue of mss. in Jesalmere Bhandars, p. 19, Baroda 1923.

3 Hemacandra's Prākṛit Grammar i. 171; see also the Glossary of Līlāvati.

4 M. Krishṇamachariar: Classical Sanskrit Literature, § 958, Madras 1937.

5 Kāvya-mālā 70, III. 239, कोहलस्यायहानिः । Com. कोहलस्य कोहलकवेरयहानि-विधेनत्वं संजातम् । Elsewhere कोहलो = कृष्माण्डः कश्चित्कविः.

5. The Līlāvātī: A Critical Study

a) Story of the Poem

Long long ago there flourished many illustrious kings who were all contemporaries. the Vidyādhara king Hamsa at Sulasā on the southern range of mount Meru, the Yakṣa king Nalakūbara (the son of Kubera) at Alakāpurī, king Śilamegha on the island of Sumbhala, the Siddha king Malayānila at Keralā on the Malaya mountain, and the illustrious monarch Sātavāhana at Pratiṣṭhāna on the river Godāvārī in the Āśmaka country.

The mighty king Vipulāśaya¹ once felt displeased with his royal fortunes, gave his kingdom to chosen priests and started practising a severe penance in the Himālayas. Indra feared his progress and sent the celestial nymph Rambhā to frustrate his austerities. By her charming beauty she could incite his cupidity; and he fell in passionate love with her, begetting a lovely female child, Kuvalayāvali by name. On the very day of delivery, Rambhā left for heaven leaving the child under the care of its father. Nourished by sylvan deities with fruit juice day to day, the child grew into a charming girl in the midst of domestic animals of the forest. Kuvalayāvali attended to the house-hold duties in the hermitage. One morning, while plucking flowers in the forest, she happened to meet the Gandharva prince, Citrāṅgada, who arrived there in his Vimāna. At the very first glance she was overpowered by wonder, respect and modesty. They got themselves introduced to each other and found that both of them came from worthy families. The prince fell in love with her and proposed to marry her. Though responding favourably, she wished that her father is consulted in the matter. Lest hindrances may crop up, he was not prepared to brook any delay. Under the pressure of passionate feelings they got themselves wedded against family customs and spent together some time happily; but she was conscious all the while that this breach of decorum would not pass unpunished. There arrived her father in search of her; and seeing them both seated in the same Vimāna, he cursed the prince to go to the world of demons. After some time he became cool and taking pity on his daughter, assured him that the curse would terminate when he is hit on the head in a fierce battle. The wave of the curse carried away

¹ It is not mentioned where he ruled.

the prince, who became the demon-chief Bhīṣaṇānana in a forest on the bank of Godāvārī. Kuvalayāvali, being ashamed and afraid of her father, slipped away, lamented long over her helpless lot, and seeing no other alternative, decided to hang herself to death on the branch of a tree. While she offered prayers that the Gandharva prince should be her husband in the next life and was about to kill herself, her mother Rambhā came there, sympathised with her, and placed her under the care of Nalakūbara, well-known for his kindness and generosity.

The Vidyādhara king Hamaśa had two lovely daughters, Vasantaśrī and Sāradaśrī, from his wife Padmā. Much of their time they used to spend in pious devotion, playing on Vīṇā before Gaurī and Hara on the mountain Kailāsa. One evening they saw Gaṇeśa dancing with elation. Sāradaśrī taunted him and laughed at his ugly poses. Being offended by her discourtesy, he cursed her to be born as a low being. When both of them pleaded innocence and appealed to his mercy, he modified the curse that she would go to the human world, enjoy pleasures and be again converted into a Vidyādhari on seeing a gathering of Vidyādharas, Siddhas, Yakṣas, Gandharvas and men.

Sāradaśrī disappeared from that spot and stayed in a forest waited upon by an attendant in the form of a boar. One day the famous king Śīlamegha of Śīmhala, while returning to the capital after strenuous hunting, happened to see this boar. He pursued it and was led into a thick forest. It disappeared into a lake; and to his dismay, there stood before him an attractive girl, viz., Sāradaśrī, with a garland in her hands. She introduced herself to the king who subsequently married her.

Vasantaśrī began to weep at the curse pronounced on her sister; but Gaṇeśa blessed her with a boon that she would get the beloved of her choice. She went home and narrated to her parents all that happened. They became very unhappy. Finding after some time that they felt worried about her own marriage, Vasantaśrī thought of fructifying the boon of Gaṇeśa and chose Nalakūbara who duly came to Sulasā. Both of them were happily wedded; and after some time, a beautiful daughter, Mahānumati, was born to them. She grew into a fine girl and had her companion in Kuvalayāvali. One morning both of them

accompanied by their friends went in their swift Vimāna to Malaya mountain to enjoy swing-sports with Siddha girls. They were welcomed there in a palace-park by Mādhavilatā, a garden-keeper attending on prince Mādhavānīla, the son of the Siddha king Malayānīla and his queen Kamalā. The prince was staying there to practise some Vidyā. Mahānumati and her party enjoyed a hearty swing-sport. When they were about to return, Mādhavānīla met them and happened to exchange affectionate glances with Mahānumati. Lest the serpents might trouble them on their way back, the prince put on Mahānumati's finger a Ring, Nāgāri by name, a potent antidote against serpents. Mahānumati, in her turn, presented a Necklace to Mādhavilatā. As Mādhavānīla and Mahānumati fell in earnest love with each other, they suffered from pangs of separation, soon after she returned home. The prince sent Mādhavilatā with a love-letter to Mahānumati. It was realized how both of them were affected by fervent passion. Kuvalayāvali suggested that the prince should marry Mahānumati. Mādhavilatā readily agreed to it, and returned to the prince with a message of love. Mahānumati was terribly restless, and wanted to go to the prince and offer herself to him without a moment's delay. But Kuvalayāvali explained to her, from her own experience, the dangers of breaking the family custom and going to the prince like this in a self-willed manner. Mahānumati suggested to her to go to the Malaya mountain, see the prince personally and do the needful in the matter. When Kuvalayāvali went there, she found the place of the prince neglected and desolate, and presenting a horrid scene. She went further to Keralā where she got some explanation of the mystery. The prince while practising some Vidyā, she was informed, was carried away by wicked enemies to the great sorrow of his father who bestowed the kingdom on his brother-in-law¹ and retired to the forest. Kuvalayāvali returned to Mahānumati who was shocked to hear all this and who made up her mind that she should better die than live without the prince. Kuvalayāvali assured her that the prince is perhaps still alive

1 Can we presume that the name of this brother-in-law was Vīṭavāhana, in whose treasury, we are told further, the Necklace presented by Mahānumati to Mādhavilatā was found and was brought to Sālavāhana who further sends it through Vijayananda to Lilāvati?

and they should propitiate Bhavānī who would fulfil their wishes. They retired to the forest and began to stay in a hermitage near the Sapta-Godāvarī Bhīma.

Due to the absence of the ring Nāgārī on his person, prince Mādhavānila was secretly carried away to Pātāla and restrained there by terrible serpents.

After the lapse of some time, king Śilāmegha had from his queen Śāradaśrī a daughter, Līlāvati by name. On the day of her birth a divine voice, as well as astrologers, announced that the beloved chosen by her would be a universal sovereign. When she reached youth, her father got prepared paintings of all the famous kings and placed them in her bed chamber. She fell in love with king Śātavāhana alias Hāla; and since she met him in her dream, she began to pine with pangs of separation. When her parents came to know this, they consented to her going to Hāla. On the way, her party camped on the other bank of Godāvarī, opposite to the hermitage of Mahānumati and Kuvalayāvali. One day, after plucking flowers and bathing in Godāvarī, Līlāvati occupied herself with the worship of Bhavānī, while her companion Vicitrālekḥā went into the hermitage and introduced the princess to Mahānumati who at once disclosed their mutual relation. Līlāvati came to the hermitage; she learnt all about the sad lot of her sister Mahānumati; and out of sympathy for her, she resolved, like a devoted younger sister, to stay with them till Mahānumati met the beloved of her choice. Thus they all stayed there facing the calamities that had befallen them.

The king Śātavāhana, at the zenith of his glory, thought of subjugating Śilāmegha of Sindhala and despatched against him his army under Vijayānanda, accompanied by the minister Pōṭṭisa. On the way were defeated the king of Malayācala [i. e., Viravāhana?] and the ruler of Pāṇḍya. And while attempts were being made to cross the ocean, minister Pōṭṭisa talked to Vijayānanda that Śilāmegha could not be defeated in an open battle, and it is better, therefore, that he is won over by peaceful negotiations. He proposed to send a skilled messenger to Śilāmegha; and if he gives in marriage his lovely daughter Līlāvati, who is prophesied to make her beloved

a universal monarch, to king Sātavāhana, there was no need of fighting any more.

Next morning Vijayānanda himself started as a messenger accompanied by a choice entourage. He reached the shore where the bridge commemorates Rāma's activities. He paid respects to Rāmeśvara and boarded a boat for the Simbala island. A terrific gale blew up his boat to the confluence of Godāvārī where it wrecked on a boulder. He survived the ship-wreck all alone and hoping for a better future, started once more on his mission. He reached the Sapta-Godāvārī Bhīma, took bath in the river, offered prayers to Īśvara, and rested in a monastery wherein was staying a nude Pāsupata ascetic who entertained him hospitably with fruits miraculously procured. Realizing that the demon Bhīṣaṇānana would molest him at night, the ascetic took him to the hermitage and introduced him to Mahānumati and Kuvalayāvali. Vijayānanda learnt from Kuvalayāvali not only about Mahānumati and herself but also about Līlāvati who had resolved not to have her desire to marry Hāla fulfilled until and unless Mahānumati was made happy.

Vijayānanda disclosed to Mahānumati and others that he was a devoted servant of king Sātavāhana. They were pleased to hear this from him. He sought the audience of Līlāvati who was staying in a rich palace; and after a day or two, he returned to Pratiṣṭhāna and conveyed all this to his master, viz., Hāla.

Hāla found that the situation was beyond human control. He requested Vijayānanda to consult that Astrologer, who had prophesied about Līlāvati, on the future course of events. Just at that time there arrived Pōttisa with rich spoils from which the king picked up a bright Necklace and asked Vijayānanda to take it as a gift to Līlāvati and do the needful in the matter.

On the back of a speedy horse [or with one thousand horses] Vijayānanda went to Līlāvati and was welcomed by her joyfully. He presented to her that Necklace, and she placed it on her breasts. He informed her how the king was suffering with fervent passion. Kuvalayāvali and Mahānumati recognised that Necklace which, Vijayānanda disclosed to them, belonged to the treasury of a captive king, Viravāhana of

Malayācala; and they were grieved to realize that Mādhavānila was no more. Their hopes were frustrated, and in addition those of Līlāvati too. Mahānumati presented the Ring Nāgāri to Hāla, inviting him to their hermitage, through Vijayānanda who returned to his master and requested him to act immediately.

Realizing that Līlāvati, noble as she was, would not change her decision, Hāla became desperate with disappointment. His teacher Nāgārjuna, however, proposed to take him to Pātāla which abounds in pleasures. Led by Nāgārjuna and accompanied by Vijayānanda the king Hāla started to Pātāla with a big retinue. At the third gate of it they saw a gallant prince restrained by serpents which fled away, leaving the prince free, through the miraculous power of the Ring Nāgāri which the king had with him. The king felt pleased to find that the liberated prince was Mādhavānila who gladly learnt all about Mahānumati. The king was anxious to make him happy, so he was no more tempted by the pleasures of Pātāla. He returned to his metropolis to the joy of all.

With a big army the king marched next morning and soon reached the Sapta-Godāvarī Bhīma; and his army camped there. Accompanied by Vijayānanda he paid respects to the Pāśupata ascetic who bestowed on him a great Mantra requesting him to strike the demon Bhīṣaṇānana with its help. The expected battle took place, and by the power of that Mantra the demons were routed helplessly. In a challenging duel the king hit on the head of Bhīṣaṇānana. Suddenly arose on the spot a charming prince who thanked the king and disclosed to him his identity as the Gandharva prince Citrāṅgada and his relation with Kuvalayāvali. The king felt very happy and requested him to meet her soon.

Then Hāla, Citrāṅgada and Mādhavānila met together; and there arrived Nalakūbara and Haṁsa with their parties. The wedding of Mādhavānila and Mahānumati was duly celebrated, and Citrāṅgada also met Kuvalayāvali.

When there was a grand gathering of Siddhas, Gandharvas, Yakṣas and men, there came Śilāmegha with queen Śāradaśrī. She received her daughter (Līlāvati) cordially, and became free from Gaṇeśa's curse at the stipulated time, in this gathering.

In a great pomp king Śātavāhana married Līlāvātī. The various kings that had assembled there bestowed on him different miraculous gifts as well as their blessings and returned to their respective places. After worshipping Īśvara and saluting the Pāśupata ascetic, the king accompanied by Līlāvātī came back to Pratisthāna. He worshipped Pārvatī there and happily retired to his palace.

b) Other Līlāvātīs and Our Prākṛit Poem

Līlāvātī is such a natural appellation for a graceful girl that no attempt is needed to find out the first Sanskrit writer who coined it. It occurs already in one of the tales of the Bṛhatkathā as the name of the wife of Maya, an Asura or Rākṣasa.¹ According to Purāṇic sources, Avikṣita's wife was one Līlāvātī. Haribhadra in his Samarāñcakahāṇḍī names a queen as Līlāvātī. As a proper name it is graceful, sweet, fanciful and romantic. It is interesting and necessary to see what other works bearing this title are there and in what way they are connected with our present text.

Nīrvāṇa Līlāvātī of Jineśvara

Dhanesvara, who finished his Surasundaricariya in Samvat 1095 (-57 = 1038 A. D.), records at the close of this work that one of his teachers, namely, Jineśvarasūri, the pupil of Vardhamānasūri, wrote a Kathā, Līlāvātī by name, composed in graceful expressions, with poetic embellishments and sweet in paranomasia (*śloṣa*).² According to the references in the Kharatara Gaecha Pattāvalis, this poem contained some 18000 ślokas and was composed in Prākṛit gāthās.³ This Jineśvara wrote a Vṛtti on the Astakas of Haribhadra in Samvat 1080 (-57 = 1023 A. D.); so this Līlāvātī must have been composed earlier than 1038 A. D. and sometimes about 1023 A. D. Peterson has noted, however,

1. Bṛhatkathāmāñjarī, p. 145, Bombay 1931, Kathāśrūtisāgara, p. 213, Bombay 1930.

2. Jacobi's ed., pp. 299 ff., Calcutta 1926.

3. See Surasundaricariya, Benares 1916, p. 286: लस्य व अर्धबुल्लियपयसंचारा पसयवर्णीया । अयोमला मिलेसे विविहालकारसोदित ॥ २४३ ॥ लीलवत् त्वि नामा सुवचन्यशोभास्मिन्मया । केस व कला विवरर लयमि कयजनमणमना ॥ २४४ ॥ Some of the expressions have a double meaning qualifying both *kathā* and *veśyā*.

4. This information I owe to Āchārya Jinavijayaaji.

that Jineśvara composed in Saṃvat 1092 (-57 = 1035 A. D.) a *Lilāvati kathā* in *Āśāpalli*.¹ It is referred to by Sumatigani in Saṃvat 1295 (-57 = 1238 A. D.) in his *Ganadharasārdha-śataka-bṛhadvṛtti* and by Candratilaka in Saṃvat 1312 (-57 = 1255 A. D.) in his *Abhayakumāra-caritra*. It is also known as *Nirvāṇa Lilāvati* and its language was Prākṛit. Unluckily the mss. of this Prākṛit kathā are no more available. But a metrical version of it in Sanskrit, the *Lilāvatisāra-mahākāvya*m, has come down to us in a single ms. at Jaisalmer, of the extant of about 6000 ślokaś.² Its author is Jinaratna and he might have composed it by about the middle of the 13th century A. D.³ The name of the author is hinted in the fact that this poem is *Jināṅka*. All that we can know about the original Prākṛit work is only through this Sanskrit digest.⁴

The plan and purpose of the plot remind us of Uddyotana's *Kuvalayamālā* which illustrates the fruit of anger (*krodha*), vanity (*māna*), deceit (*māyā*), greed (*lobha*) and infatuation (*moha*). In addition, the *Lilāvati* couples these evil tendencies with sins like violence or harm unto living beings (*himsā*), falsehood (*mṛṣā*), theft (*stea*), sex-looseness (*vyabhicāra*) and possessive instinct (*parigraha*), etc., and illustrates through stories how severe is the consequence of these acting together in pairs. The entire frame-work of the story is inspired by this object. The outlines of the story are like these.⁵

King *Simha* of *Rājagṛha* in *Magadha* and his queen *Lilāvati* became pious believers through the contact of their friend *Jinadatta*. On one occasion, the saint *Samarasenaśūri*,

1 Peterson's Reports IV, p. xlv, Bombay 1894.

2 Some verses in the opening leaves are not well preserved.

3 Catalogue of mss. in Jesalmere Bhandars, pp. 50-51 (Intro.), 43.

4 The colophon of the Introductory *utsāha* runs thus: इति श्रीवर्धमान-
सुरसिध्यावतंसवसतिमार्गप्रकाशकप्रभुश्रीजिनेश्वरसुरविरचितप्राकृतश्रीनिर्वाणलीलावतीमहाकथेति-
वृत्तोद्धरे लीलावतीसारे जिनादौ श्रीपिहमहाराजजन्मराज्याभिषेकधर्मपरिक्षादिसमरसेनसुरसिमा-
गम्यावर्णितो नाम प्रथमः प्रस्तावनोत्साहः ।

5 The author of the Sanskrit *Lilāvati-sāra* has given an outline of the plot in the following verses कौशाम्या विजयादिसेननृपतिश्चास्योत्तमाङ्गं किल,
श्रेष्ठिश्रीसचिवौ पुरदरजयस्कुशासनौ दोलते । गुरुश्चापि पुरोहितो हृदयभूः सौभाग्यमञ्ज्वाद्धनो,
सधकायो धनदेवसाधेय इमे श्रीमत्सुधर्मप्रभोः ॥ १ ॥ पादाम्भोरहि रामदेवचरितसुखकण्ठं दीक्षाजुषः,
सौधर्मे त्रिदशा बभूवुद्वयसिस्तीमशर्मप्रियाः । ते श्रीसिहन्पादितामुपगताः श्रीनेमितीर्थसिधून्,
सद्विष्येति कथाज्ञानाज्ञमणिर्तिष्ठितार्थे श्रूयताम् ॥ २ ॥

in whom Jinadatta had his religious teacher, came to Rājagṛha on his tour: and the king and queen, along with Jinadatta, attended his sermons. Impressed by his personality and learning, the king expressed his desire to know the early career of the saint who rather reluctantly starts narrating the same for their spiritual welfare.

At Kauśāmbī, in the Vatsa country, the king Vijayasena, the minister Jayaśāsana, the Purohita Śūra, the banker Purandara and the merchant Dhana lived quite happily fulfilling their respective duties. One day a religious teacher, Sudharama by name, discourses to them on the path of liberation: 'The misery of Saṃsāra is caused by Āsravas (*himsā* etc.), five Moha-kaṣāyas (*moha*, *krodha* etc.) and the five sense-organs. The worldly being is overpowered by sense-temptations, then gets surcharged with infatuation or delusion and passions, and thereafter is addicted to five sins (*himsā* etc.): thus he loses the (power of) knowledge etc.¹ He explains to them the nature of *krodha* & *himsā*, *māna* & *myśā*, *māyā* & *steya*, *moha* & *maṭhna* and *lobha* & *parigraha*; and then illustrates with five stories the dire consequences of these pairs through various births. The story of prince Rāmadeva, for instance, illustrates the effects of *krodha* & *himsā*. Then follow five more stories to explain the fruits of addiction to senses, and herein the former births of those very hearers like Vijayasena etc. are exposed. Hearing their own past lives from Sudharmasūri, all of them get disgusted with worldly pleasures, enter the ascetic order and lead a religious life with great devotion to knowledge and penance. After death they are born as friendly gods in the Saudharma heaven. In their subsequent births, they are born as human beings in different places. It is the soul of Jayaśāsana, who illustrates the effects of attachment to *rasa-ācchriya*, that is reborn as the son of king Jayaśekhara of Kuśāvartapura in the Malaya country and is named as Samarasena. The prince Samarasena is heavily addicted to hunting, but he is enlightened by a god, once his friend Purohita Śūra in an early life: and consequently he accepts renunciation and becomes an eminent religious teacher.

1 इन्द्रियविनिर्गोहकस्यैकीकृत्येऽनुमान् । ततः प्राणानिपातादौ सुको घानादि हारयेत् ॥

By his superior knowledge acquired through severe austerities Samarasenasūri comes to know the whereabouts of his friends in earlier lives; he goes to them and impresses on them the hollowness of worldly pleasures and the need of leading an ascetic life. The soul of Siṃharāja (with his queen Līlāvati) is one of those ten souls whose destinies have been illustrated in those stories, and the saint Samarasena has come to Rājagṛha to enlighten him. Both king Siṃha and queen Līlāvati become aware of their religious duties, accept renunciation and attain liberation in the end. That is how this work contains the stores of ten souls which struggle in this Saṃsāra and finally attain liberation by adopting the religious life.

The pattern of this tale is quite normal in Jaina works. This work, however, shows special excellence in its realistic delineation of characters the counterparts of which, say a self-willed prince, a greedy merchant, a vain priest etc., one can come across in any town. The advice given to royalty is at once interesting and instructive. It would be a great find for Prākṛit literature, if Jineśvara's original work in Prākṛit is discovered in any ms.-collection.¹

One suspects whether the Prākṛit poem Nirvāṇa-Līlāvati of Jineśvara was so named in order to distinguish it from an earlier Prākṛit poem, the Līlāvati of Kutūhala. It is not unlikely; but from their stories analysed above, it is quite clear that these two Prākṛit poems have very little in common, so far as the story is concerned. Whether the style etc. of Jineśvara were influenced in any way by Kutūhala's work can be ascertained only when Jineśvara's Prākṛit original comes to light.

Līlāvati (bhāṣya) & Nyāya-Līlāvati

Śrīvatsācārya (A. D. 1025) wrote a Bhāṣya, called Līlāvati on the Kaṇādasūtra. A century or so later Vallabha-nyāyācārya (c. 1150 A. D.) composed a work Nyāya-Līlāvati² which deals

I am very thankful to Āchārya Jinavijayaji who showed me the transcript of the Jaisalmer ms. of the Līlāvati-sāra and also placed at my disposal his Hindī summary of the story on which this outline of mine is based.

M. Krishnamachariar has noted thus in his History of Classical Sanskrit Literature, p. 439: "In Vallabhācārya's Nyāya-līlāvati (p. 69) we have 'यथा वा खेच्छारमुत्पदायसायं भवति शालिवाहनो नृपतिरिदानीं शृद्धार-सरसीतीरे देव्या लीलवत्या सह ललितमनुर संगीतकमनुतिष्ठतीति ज्ञातम्' ।"

with the Vaiśeṣika system and has been subjected to so many commentaries.¹ These works have no connection whatsoever with our Prākṛit poem.

Līlāvati of Bhāskarācārya

The medieval Indian mathematician, Bhāskarācārya (middle of the 12th century A. D.) had, as the legend goes, a daughter, Līlāvati by name, who became a widow at an early age despite her father's astronomical calculations of the *muhūrta* for her marriage. One of the four parts of his famous work Siddhānta-śiromani (written in 1150 A. D.) bears the title Līlāvati which with Bijaganita covers mathematics proper as distinguished from astronomy discussed in two other parts. It is for his daughter's diversion and pursuit, and every now and then addressed to her, that the author appears to have composed this arithmetical section. In the Līlāvati he presents 'his algebraical theorems in the guise of problems set to a fair maiden, the terms of which are chosen from the bees and flowers and other objects familiar to the poets'. This work is sometimes called Pāṭi Līlāvati possibly to distinguish it from an earlier work of the title Līlāvati and to indicate that the problems were worked on *pāṭi* or the slate.² So many commentaries are written on it.³ It has no relation, excepting the common title, with our Prākṛit poem.

Līlāvati of Nemicandra

There is a Kannaḍa Campū, the Līlāvati or Līlāvati-pra-bandha of Nemicandra⁴ who is also known by another name Kavirājakuṅjara which was possibly one of his many honorific titles like Kavidhavaḷa etc. Nemicandra flourished about 1170 A. D. He 'was eminent at the court of Vīra Ballāḷa and at that of Lakṣmanarāja, the Śīlāhāra ruler of Kolhapur'. His Neminātha-purāṇa, which he left incomplete, he wrote at the suggestion of Vīra Ballāḷa's minister, Sejjevalla Padmanābha.⁵ His Līlāvati is

1. See Sarvadārasaṃgraha pp. 525-26, Poona 1924.
2. Keith: Classical Sanskrit Literature (1923), p. 30; A History of Sanskrit Literature (Oxford 1928), pp. 523 ff.
3. Aufrecht: Catalogus Catalogorum, I, p. 545.
4. Ed. in the Kāṇṇāṭaka Kāvya-maṅgalī, Mysore 1898.
5. R. Narasimhaacharya: Kāṇṇāṭaka Kavicaṇṇite, Vol. 1, 3rd ed., pp. 255 ff., Bangalore 1924; E. P. Rice: Kannaṇṇese Literature, p. 413, Oxford 1921.

'the earliest known specimen of the novel, or genuine work of fiction, in the Kanarese language'. It is a *Campū* written in a pleasing style. On account of its predominant erotic flavour, it is styled as *Śṛṅgāra-kāvya*; and some Kannaḍa authors have compared it with the *Kādambarī* of Bāṇa. It is divided into 14 *Āśvāsas*, full of elegant prose and poetry. Here and there we have some *Prākṛit*¹ and Sanskrit verses. Nemicandra has a remarkable mastery over Kannaḍa language, and he studiously follows classical Sanskrit models with which he shows close acquaintance. Very often his prose shows a rhyming ring and his *Raḡa* lines remind us of *Apabhraṃśa* metres. A short summary² of the story is given below.

The prince *Kandarpa*deva was the son of king *Cūdāmaṇi* and his queen *Padmāvati*. He had a friend and companion in *Makaranda*, the son of the minister *Guṇagandha*. ii Once both K and M enjoy a moon-lit night. iii During the closing part of it K sees in a dream a beautiful damsel and is smitten with love for her. After he is awake he pines for her, remembering her charms. In the morning he offers prayers to *Śitalajina*. iv K suffers heavily from the passionate love, and his friend shrewdly diagnoses the cause of his suffering. One day a magician *Māyābhujamga*, accompanied by his wife, enters the court-hall of the prince and shows to the audience there his skill in conjuring up heavenly scenes, divine damsels etc. Complying with *Makaranda*'s request, the magician shows to the audience the most beautiful girl on the earth; and *Kandarpa* finds that she is the very princess whom he had seen in his dream. Feeling all the more disconsolate, he duly left the court; after finishing his bath, worship and meals, he retired to the rest-house. v Prince *Kandarpa* is lost in a reverie whether the princess of his dream-land lives anywhere on the earth or is just a creation of his

1 I quote here the two *Prākṛit* verses found in this work with minor corrections. 1) पणमह. महिंदचळणे महणिजा कोदुबहेण । अण्णं तिहुवणमज्जे. संतोतो वो सुहं सज्जो ॥ 4. 91, p. 95; 2) आगसेणिदमाहिदसि[र ?] विससियणं मेरणोपायरं । किमेदं वंधकं पसवसि हियए राहुणो हो सिदको ॥ एकेहिं सो जसेहि णयवणसुता[हा ?] सच्छमे[मे ?] हि गुणेदि । इतिणं जायं पि जाय जयइ जगइ वं [सं ?] नेमिचंदो कविंदो ॥ 9. 58, p. 71. This second verse is very corrupt and baffles interpretation.

2 I thank my friends Professor K. G. Kundangar, Kolhapur and Professor D. L. Narasimhaiah, Bangalore, who kindly placed their analysis of the poem at my disposal.

imagination. At last he resolved to quit the pleasures of his kingdom; and he starts accompanied by his friend Makaranda towards the North in search of that maiden, their plans being not disclosed to any one. Passing through various pleasing regions and pleasant climates they rest in a village full of cows; and one early morning they are awakened by the noise of boar-hunters. vi Both of them join a party and were led by a boar to the Vindhya mountain. Looked after by Makaranda the prince travels on, and one day he receives the blessings of a Brāhmana. In the eve they rest under a mango tree on which lived a couple of parrots, Cūtapriya and Vasantadohalā. The former explains to his anxious mate the cause of his belated arrival and narrates to her the story of Vāsavadattā of Kusumapura.

vii Vibhramalekhā, the queen of Śrīgarāśekhara of Kusumapura, was without any issues. She felt all the more sorry when a parrot derided her barrenness. Her beloved consoled her. She worships Padmāvatī and prays to her that she might be blessed with a daughter who would make her husband a Cakravārtin. Under a pious nun she observes several vows and practises holy rites. One happy early morning she sees a dream. The Purohita interprets it as auspicious and tells her that she would have an eminent female child. In due course she delivers a daughter who is named Līlāvati and also called Vāsavadattā. Līlāvati grows into a beautiful maiden and spends her time happily with her companions. She did not like to choose any prince from those assembled at her Svayamvara. She sees in her dream some other prince; she wakes up and takes the dream to be a reality; she makes a frantic search for him in her apartment; but not finding him there, she becomes disconsolate. Her friends understand the cause of her anguish; and after knowing about her dream, they request her to paint the portrait of her lover in the dream. Accordingly she paints a portrait to which she is very much attached.

Kandarpa feels greatly interested in this narration of the parrot which suddenly stops, being sleepy. Makaranda tells him that he must have seen Līlāvati in his dream, and she also meets him likewise. After day-break they offer

salutations to Jina and travel further, almost led unawares by Padmāvati. In the Vindhyan region they meet a Yogindra whom they offer their respects. viii On their journey they witness elephant-sports and tribal settlements. They offer salutations to a Yakṣa image under a banyan tree. Then they salute Ambikā in a garden on the bank of the river Gandhanadi. They come to a Jinabhavana, salute Candranātha there and receive blessings from a saint therein. ix After staying with that monk for some time Kandarpa travels on and reaches Devagiri where he worships a cluster of Jina-images. He reaches a ruby-mount called Mayūkha-nirjhara on which sport gods and goddesses. He is entertained there by two Vidyādhari. As a result of his devoted worship of the Devī there, he gets the Kālāvalokinī-phalaka. Both Kandarpa and Vāsavadattā are suffering from the pangs of separation in their respective places.

x Līlāvati regularly worships her family-goddess Padmāvati. Once she has a vision in which the goddess speaks to her that her beloved would go to her at night. On that moon-lit night she is gaily dressed and awaits the arrival of her lord. Kandarpa swoons on the mount Mayūkha-nirjhara. He is carried by Candralekhā and Vidyullekhā with the aid of Parṇa-laghuvidyā and put on Līlāvati's couch. Both of them have a happy meeting. When Kandarpa is carried back, Līlāvati's grief knows no bounds. When she is herself, she realizes the reality of her experience from the fact that her lover has taken away her pearl-necklace leaving on her bosom his Campaka garland. On the other side Makaranda shrewdly guesses from the presence of the necklace what must have happened.

Both of them continue their journey towards Kuṣumapura, the place of Līlāvati; after reaching the town, they go to the temple of Padmāvati. xi With the loveliness of spring spreading everywhere, Kandarpa's pangs of separation go on increasing; and Makaranda consoles him with cooling materials in the temple-garden. Līlāvati is already there in the temple with her friends who pray to Padmāvati that Līlāvati might be soon united with her beloved. Pining with passionate love she retires to another part of the garden and holds a conference with her friends in an arbour. Every one of them is charming enough to entrap Madana in whose search they set out, and while

moving about they meet Kandarpa and Makaranda. They mistake the former for Madana himself, capture him and bring him to the arbour of Līlāvati. xii The eyes of the lovers meet and mutually communicate their innermost desires. They almost swoon under the pressure of overwhelming emotional disturbances. They recover after a while and get mutually wedded according to the Gandharva form of marriage. xiii The subsequent marriage festival is attended with various sports in the pleasure-garden. Līlāvati reaches the lake Hamsahūra for water-sports.

xiv Kandarpa and Līlāvati live happily for some time. One morning he takes the Kālāvalokinī-phalaka from Makaranda, looks at it and returns it to him. Being unable to understand what it was Līlāvati is greatly enraged. As she insisted on seeing it, Makaranda requests her not to do so. She is very much upset with anger. At her suggestion her friends somehow manage to get it from Makaranda and hand it over to her. She looks at it and mistakes her own reflection in it for the portrait of another damsel with whom, she jealously suspects, her beloved is in love. She throws away that Phalaka in a pond and loses herself completely in a fit of anger. All the attempts of her friends to console her fail. Out of sheer anger Līlāvati becomes a creeper, and also transforms her friends similarly with the aid of her miraculous power of Vidyā. Kandarpa and Makaranda set out in search of her. K is submerged in a sea of sorrow. Being consoled all along by M, he entreats every flora and fauna to show him the place where his beloved was concealing herself. Coming to a certain spot, he feels very much attracted by the beauty of a creeper which he embraces without any restraint, and he finds Līlāvati within his arms. By mutual embrace her friends too resume their original forms. Kandarpa and Līlāvati spend their time happily.

One day, when the earth was being bathed by the milky beams of the moon, a Vidyādhara named Vasantaśekhara and his consort Madanamañjarī were sporting in the vicinity of Kusumapura. Madanamañjarī came to know about Kandarpa and developed attachment for him; while he was moving alone in a park, she passionately embraced him and entreated him for return-love. Kandarpa was firm and would not yield to her temptations. She flared up with anger and cursed him with a

Vidyā as a result of which he was transformed into a Kurabaka creeper. Līlāvati was aggrieved to realize that her beloved was lost in the park. To put an end to her grief, she became ready to commit suicide. Before doing so, she was advised by her friends to embrace the Kurabaka tree which frustrated all their attempts to make it grow and bloom.¹ She does so, and lo! it is transformed into Kandarpa to the joy of all.

Next day the king Cūḍamaṇi comes to Kusumapura. Līlāvati and Kandarpa are there. Śṛṅgāraśekhara showers blessings and gifts on his daughter and son-in-law and bids farewell to them. They return to Jayantipura and live there quite happily.

This summary will enable us now to add some critical observations on this Kannaḍa Campū. By calling his heroine Līlāvati by another name Vāsavadattā, Nemicandra has clearly hinted that his story is based on that of the Vāsavadattā of Subandhu,² the famous Sanskrit romance, well-known for its *śleṣa*. Nemicandra has used the plot of Subandhu, no doubt; but he has made his own contributions to the elaboration of his story. There are some minor differences in the Sanskrit and Kannaḍa romances: In one the king is called Cintāmaṇi, without mentioning his queen, in the other Cūḍamaṇi, with his queen Padmāvati; in the one the prince is Kandarpa-ketu, in the other -deva; in the names of female friends there is some difference; the episode of Puṣpaketu, the Kirāta fight and the hermit's curse are absent in the Kannaḍa romance; in one the heroine is turned into a stone-image, but in the other into a creeper (as in the Vikramorvaśīyam). Then there are certain episodes, settings, motifs and incidents which are special to the Kannaḍa romance: the introduction of the magician Māyābhujamga and his performance; the elaborate boar-hunt; Vāsavadattā's birth through the blessings of Padmāvati; Vāsavadattā would make her beloved a universal sovereign; she paints the portrait of her dream-lover; the guidance of the deity

-
- 1 This idea is based on the poetic convention embodied in the following verse: पादाहतः प्रमदया विकसलशोकः, शोकं जहाति वकुलो मुखसीपुसितः । आलिङ्गितः कुरन्कः कुर्वते विकासमालोकितास्तलक उत्कलिको विभाति ॥
 - 2 Ed. R. V. Krishnamachariar, Srirangam 1906; also by Gray with English translation, New York 1913; and see also different Histories of Sanskrit literature for a detailed summary of it.

Padmāvati; worship of Ambikā etc.; miraculous transference of Kandarpa to the apartment of the princess; search for Madana and finding of Kandarpa in the garden; the episode of the Kālāvalokini-phalaka; Madanamañjarī's love towards the prince, and his consequent transformation into a Kurabaka tree through her curse.

The Vāsavadattā possesses a slender thread of narrative, superimposed and adorned with rhetorical embellishments which cover a major portion and overweigh the story element. Subandhu has composed this romance to exhibit his excellence in handling *śleṣa* or paranomasia. Nemicandra's Līlāvati, however, has a wider ambition and distinct back-ground. Nemicandra is shaping his composition on the model of earlier Campūkāvyaś: naturally, seasonal, regional and topical descriptions are introduced abundantly. The references to Jaina temples, images, monks and nuns add a good bit of religious flavour to this primarily secular romance. The supernatural element is supplied by the Vidyādharaś and the use of miraculous powers here and there. The intervention of divine Padmāvati is essentially an influence of popular religion of Karnaṭaka.

The most ticklish question is whether Nemicandra was aware of the Prākṛit poem Līlāvati in calling his romance by that name. The evidence is not quite weighty to enable us to arrive at a definite conclusion. In general one feels that Nemicandra might be knowing the Prākṛit poem, the title of which has lent itself to his work. Not only he is acquainted with the models of classical Sanskrit, but he appears to be also a close student of Prākṛit language and literature. He has composed a couple of Prākṛit verses¹ in this Campū, and the episode of the magician Māyābhujamga is based on that of Bhairavānanda in the Karpūramañjarī of Rājasekhara. The fact that Trivikrama quotes² from the Līlāvati points to the possibility that in Karnaṭaka, to which Nemicandra belongs, and in the adjoining country, the mss. of Līlāvati might have been current at the time of Nemicandra. Though the parallels are not quite close, some situations remind us of those in the Līlāvati. The river Gandhanadi, the image of Ambikā and the temple

1 See p. 33, footnote 1 above.

2 See notes on Gāthā Nos. 4 and 24 at the end

of Jina on its bank, and a Jaina saint staying there: all these remind us of the river Godāvārī, Bhavānī's temple and the Nagna Pāśupata residing there, in the *Lilāvati*. The hero receives some guidance from an ascetic in both. More than once the rôle of Padmāvatī resembles that of Bhavānī or Pārvatī. The necklace exchanged between the lovers figures in both the works. These points indicate that it is probable that Nemicandra had a casual acquaintance with the Prākṛit poem *Lilāvati*.

Lilāvati, a *Vithī*, of Rāma Pāṇivāda

Rāma Pāṇivāda¹ is well-known now as an eminent author from the Malayālam territory. His literary career is to be assigned to the middle of the 18th century. His Prākṛit poems have been lately brought to light. He has composed a *Vithī*, *Lilāvati* by name.² He introduces himself as the *bhāgiṇeya* of Rāghava Pāṇigha, a resident of Maṅgala-grāma. This *Vithī*³ was enacted at the instance of the assembly of Deva Nārāyaṇa, the then ruling king, in whom Rāma Pāṇivāda had a great patron. Its plot can be summarised thus:

The king of Karnaṭaka has a beautiful daughter *Lilāvati* by name. Fearing that his enemies might kidnap her, he keeps her under the protection of *Kalāvati*, the queen of *Virapāla* of *Kuntala*. *Virapāla* falls in love with *Lilāvati*, and in her turn she is also attached to him. But the jealousy of *Kalāvati* is a hindrance in their way. *Vidūṣaka* aided by *Siddhimati Yogīśvarī* brings about the serpent-bite of *Kalāvati* but he himself takes the guise of a physician and saves the queen. A divine voice asks her to repay her rescue by bestowing *Lilāvati* on the king, and she makes preparations for the royal wedding. In the meantime *Tāmrākṣa*, a friend of *Kaliṅga* king, tries to carry away *Lilāvati*. *Virapāla*, however,

1. Rāma Pāṇivāda's, *Kaṁṣavaho*, ed. by A. N. Upadhye, Bombay 1940.

2. It is lately published in the *Journal of the Travancore University Oriental Manuscripts Library*, III. 2-3, Trivandrum 1947.

3. *Vithī* is a type of drama. It has only one act. The numbers of characters is one or two, at the most three. It is full of speeches in the air. The chief sentiment is erotic. Others may be hinted at. In the *Lilāvati Sūtradhāra* and *Natī* are there in the *Āmukham*; while in the play we have only *Vidūṣaka* and *Rājā*.

intervenes just in time and kills him with his arrow. Consequently Virapāla marries Līlāvātī to the joy of all, and thus becomes a Cakravartin.

The name of the heroine, lending itself to the title of the work, and her bestowal of sovereignty on her beloved, the king of Kuntala, easily remind us of the Prākṛit poem, Līlāvātī; but we cannot be dogmatic about their relation, because these are popular motifs quite common in earlier Saṭṭakas and Nāṭikās. It is not unlikely, however, that Rāma Pāpivāda, a Prākṛit poet as he was, had heard about the poem Līlāvātī, though his Vithi has no significant contents common with it.

Our Prākṛit poem, the Līlāvāi attributed to Kutūhala, is to be distinguished from all the above works having identical titles.¹ It is a secular and romantic poem mostly in Prākṛit gāthās, with a few prose sentences and verses in other metres; and it is written in Māhārāṣṭrī dialect. It is neither specifically religious nor moral in purpose, though it is not altogether devoid of those traces. It is a romantic tale dealing with the marriage of Hāla and Līlāvātī, the king of Aśmaka and the princess of Siṃhala. The main scene of the story is laid on the bank of Godāvarī near its confluence with the ocean. Its author is more a poet than a preacher; and he has often tried to adorn his expression and style with poetic embellishments. Some of the characters are typical and show the author's acquaintance with the works of Kālidāsa, Subandhu, Bāṇa and others. So far as we know, it is the earliest work having the title Līlāvātī. Among the Prākṛit poems it occupies a distinctive position on account of its racy narration and stylistic expression.

1 The Jinaratnakośa by Prof. H. D. Velankar (Poona 1944) has eight entries in connection with the Līlāvātī. Counting them in the serial order, 2nd and 4th possibly and 5th clearly refer to Kutūhala's Līlāvātī; 3rd and 8th refer to the Prākṛit poem by Jineśvara and its Sanskrit digest by Jinaratna noted above; 6th and 7th refer to the Kannaḍa romance. No 1, Līlāvātī composed in Saṁ. 1736 by Lalacandra, pupil of Śāntihārṣa Vācaka, appears to be an independent work. There are some Old-Gujarātī Rāsas bearing the title Līlāvātī, but they need not be reviewed here. There is a ms. of this name in the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona. No. 620 of 1885-98.

c) Form, Structure and Atmosphere

According to the author himself, this *Lilāvati* is a *Kathā* (see especially *gāthās* 22, 41-2, 1329, 1333) of the *divya-mānuṣa* type, i. e., in which the characters are both divine and human, the remaining two types being *divya* and *mānuṣa*.

The earlier rhetoricians divide the Sanskrit prose romance into two types, *Ākhyāyikā* and *Kathā*; some later authors would allow a *Kathā* to be written in *Prākṛit gāthās* as well; and Hemacandra has actually mentioned *Lilāvati* as a *Kathā* in verse. So it is necessary to see what the various characteristics of *Ākhyāyikā* and *Kathā*¹ are, and to what extent those of the latter are fulfilled by this *Lilāvati*.

Bhāmaha (*Kāvya-lamkāra* I. 25-28) says that *Ākhyāyikā* is a literary composition in pleasant and befitting prose; it has an exalted subject matter; it is divided into *ucchvāsas*; it records facts of experience; the narrator is the hero himself; it contains indicative *vaktra* and *aparavaktra* verses; it allows scope for poet's personal imprint; it includes topics like abduction of a girl, fighting, separation and final triumph; and it is implied that it is composed in Sanskrit. The *Kathā*, according to him, contains no *vaktra* and *aparavaktra* verses, and no *ucchvāsa* division; the story is narrated not by the hero but by some others; and its language may be Sanskrit or Apabhraṃśa.

Daṇḍin (*Kāvya-darśa*² i. 23-28), on the other hand, does not admit any of these distinctions between *Ākhyāyikā* and *Kathā*; and all that he says is practically a negative and destructive criticism.

According to Rudraṭa (*Kāvya-lamkāra*³ xvi. 20-27, c. 9th century A. D.), the (*Mahā*-)*Kathā* contains an introductory salutation in verse to the *devas* and *gurus*, followed by a succinct account of the author's family and the motive of his authorship; the plot of it including *puravarnana* etc. is to be composed in prose of light alliterative words; at the beginning there is a

1 S. K. De: The *Ākhyāyikā* and *Kathā* in classical Sanskrit, Bulletin of the School of Oriental Studies, III, iii, pp. 507-17. I have derived substantial help from this paper.

2 Ed. S. K. Belvalkar and R. B. Raddi, see especially the notes.

3 *Kāvya-mālā* ed. with Namiśādhu's commentary, Bombay 1928.

kathāntara which immediately introduces the main story on hand; the object of it is the winning of a girl, the sentiment of love properly and fully pervading it; it is composed in Sanskrit prose; and it is written in verse in any other language.¹ The *Ākhyāyikā*, according to him, opens with salutations (in verse) to *devas* and *gurus*; there is a praise of older poets in humiliation; then follows a plain statement of the author's motive which may be his devotion to a particular king, his habit of praising other's merits, or something else; the story is to be written in the manner of a *Kathā*, with an account about his family and about himself, in prose and not in verse; the division of *ucchvāsas* is admitted with two *āryā* verses at the beginning of each chapter, excepting the first.

Bhāmaha is one of the earliest poeticians, and it is interesting to note that he has in view *Kathās* written in *Apabhraṃśa*. It is not unlikely that he is using the term *Apabhraṃśa* in a wider sense like a grammarian, with whom, as Dandīn says, *Apabhraṃśa* stands for all (Prākṛitic) languages other than Sanskrit.² He must be aware of works like the *Bṛhatkathā* in *Pūṣācī* (-Prākṛit). He, however, recognises three languages, Sanskrit, Prākṛit and *Apabhraṃśa*, for literary composition. The language of earlier compositions like the *Bṛhatkathā*, *Vasudevahindī* etc. could be called Prākṛit; but as yet we are not aware of any *Kathās* in *Apabhraṃśa* prose.

Rudraṭa's recognition of *Kathā* in verse in any language other than Sanskrit, one can easily believe, presupposes Prākṛit *Kathās* of the prototype of *Līlāvātī*. And it will be seen that this *Līlāvātī* admirably and suitably fulfils all the requirements of a *Kathā* as noted by Rudrata. In *gāthās*, 1-11, we have salutations etc. to *devas*; then there is a discourse on *sajjana* and *durjana*; then there is a succinct account of the poet's family; thereafter we are told how the poet's beloved requested him to compose a story pleasing to womenfolk; then follows a description of the town in melodious prose; *Sātavāhana's*

1 Namisādhu remarks thus: इत्येवं संस्कृतेन कथां कुर्यात् । अन्येन प्राकृतविभाषान्तरं विनयेन गद्यमिति प्रभृतं कुर्यात् ।

2 Kāyādarśa 36: आसीदादिगिरः काव्येष्वपभ्रंशं इति स्मृतः । मासे तु संस्कृतादप्यपभ्रंशतयोक्तिम् ॥ Perhaps he has in view those observations of Patañjali in his *Mahabhāṣya* I, p. 5, 21 f.

conversation with Candralekhā¹ reminds him of his military mission against Śilāmegha and soon we are introduced to the main story; winning of Līlāvati by Sātavāhana is the chief theme, and the predominant sentiment in the poem is that of love; and the story is composed in (Māhārāṣṭrī) Prākṛit and mostly in gāthās. Further, as expected by Bhāmaha in the case of Kathā, this Līlāvati has no division of *ucchvāsa*: in fact, it is one continuous poem with no pauses or sections; and the story is narrated not by the hero but by others. Thus this Līlāvati fundamentally conforms to the poeticians' description of Kathā, and the author himself has rightly called it so.

The major bulk of this poem consists of gāthās (1352 in all the mss. put together); and there are only five verses in other metres (No. 12 Vamśastha, 24 and 668 Śārdūlavikṛīḍita, 607 Galitaka (?) and 1170 Pṛthvī). There is a long prose passage (between Nos. 49 and 50); there are a few sentences (between 23 & 24, 31 & 32 and 1304 & 1305); and there are some detached words to introduce certain verses (*atthi* 44, *avi ya* 49, 348 & 1081, *ahavā* 13, *ettham̐tarammi* 120, *kiṁ jahā* 138, *jahā* 732, *jaṁ tam* 240, *tao* 1171 and *tāva ya* 1170). The form of the Līlāvati has its speciality. It is one continuous composition without the subject-matter being divided into any sections like the Lambhaka, Parvan, Kāṇḍa, Saṁdhi, Sarga, Āśvāsa, Uchchvāsa, Pariccheda, Prastāva, Bhava etc. These terms have different etymological sense and conventional meaning, but they serve practically the same purpose, namely, to divide a composition into convenient sections according to the requirements of the subject-matter for the convenience of the reciter, reader or hearer. An explanation of this form of the Līlāvati may be attempted here.

Bhāmaha's exclusion of *ucchvāsa* division in the Kathā does presuppose Kathās without any divisions; and these might have influenced the form of Līlāvati which is called a Kathā by the author himself. Further there are reasons to believe that long and short popular Kathās might have been current in Prākṛit (and Apabhraṁśa). Some of their specimens are found included in Devendra's commentary on the Uttarādhyayana.² But

1 That is perhaps a *kathāntara*.

2 H. Jacobi : *Ausgewählte Erzählungen in Māhārāṣṭrī*, Leipzig 1886.

the learned writers, now and then, imitated Sanskrit models even in their Prākṛit composition, and the Rāvaṇavaho or Setubandha¹ is a good illustration. The Gaṇḍavaho² of Vākpati, however, does not show any divisions but contains only groups of verses according to the topic; but this cannot be easily quoted as a precedent for the author of the Līlāvātī, because its form is uncertain and there are different opinions whether it is complete or not. Uddyotana's Kuvalayamālā (779 A. D.) is a Kathā³ written in Campū style, in Prākṛit. It is a voluminous work, as big as the Samarāiccakahā of Haribhadra. The very bulk of the text would induce one to expect some sections in this work. But as far as I have examined its contents from the mss. the entire Campū is one continuous composition without any Paricchēdas etc. Its Sanskrit digest by Ratnaprabhasūri⁴ (c. 14th century A. D.), however, is divided into four Prastāvas. The Taraṅgalolā⁵ in Prākṛit stanzas, numbering about 1642, is a digest of an earlier work Taraṅgavatī of Pādalipta which is no more available. It is called a Kathā. We have no idea about the form of the original poem; but the digest is one continuous poem without any sections to divide the subject matter. The Surasundaṇīcariyā⁶ of Dhaneśvara (Samvat 1095 or 1038 A. D.), which also contains detached words like *kuṁ ca* etc. to introduce some gāthās, is really speaking one continuous composition; and the division of Paricchēdas is both artificial and superficial. It comes exactly after 250 verses, i. e., 248 verses of the story and two colophonic gāthās; it is a conscious vivisection without minding whether the topic on hand can stop there or not; and it is more a hindrance than a help to the reader. Then in Apabhraṁśa works the basic metrical constituents are the Kaṇḍavakas; and very often the division into Paricchēdas or Saṁdhis does not appear quite natural. Thus it is not unlikely that the popular poems, in the form of Kathās in Prākṛit and Apabhraṁśa, were sometimes written in a continuous form;

1 Ed. S. Goldschmidt, Strassburg 1880.

2 Ed. S. P. Pandit, Bombay 1887.

3 There are two mss. of it, one at Poona and the other at Jaisalmer.

4 Ed. Muni Chaturavijaya, Bhavanagar 1916.

5 M. Winternitz. A History of Indian Literature, II. 522. Lately it is published from Surat (Ahmedabad), Samvat 2000; it is a careless print of ill-handled material.

6 Ed. H. T. Sheth, Benares 1916.

and if some learned authors introduced divisions, it was in imitation of Sanskrit models. So the absence of sections in *Līlāvati* is in conformity with either the definition of *Kathā* or the general form of popular works in *Prākṛit*.

The structure of story in the *Līlāvati* is sufficiently complex. Herein the main narrative embodies sub-narratives given by the characters themselves; and in this respect it resembles the plot of Bāṇa's *Kādambarī*. The poet himself is the chief narrator; and after the Introductory section, he is addressing the entire poem (43-1333) to his beloved at her explicit request: that is why the terms like *Kuvalaya-dalacchi* etc., in the voc., occur all over the text, even in the sub-narratives. The description of the spring and the courtesan Candralekha not only enables the author to equip the poem with some scenes of amorous flavour but also gives him an occasion to pick up the thread of the story proper by reminding the king of his military expedition and by bringing back Vijayānanda who thereafter becomes the narrator of his experience (146-920). When he meets Mahānumati and Kavalayāvali, the latter narrates their biography (273-887) including what she once told about herself to Mahānumati (580-662) and what she learnt about *Līlāvati* (802-868). Thus the chief characters or their companions are made to unfold various details about themselves, thus supplying the reader, stage after stage, with various threads of the story which get duly joined in the concluding portion of the poem. This *Kathā*, in this manner, pools together the autobiographies and biographies of the characters and assumes a complex shape with the necessary links to connect the various parts and with requisite descriptions, conversations and reflections to embellish the composition, to heighten the occasional sentiment and to sustain the interest and enrich the flavour. The Ring and the Necklace play a remarkable part; and if the king is sent to the *Pātāla* or is made to fight against *Bhiṣaṇānana*, it is all for the purpose of bringing together the various threads of the story to a culmination and to the completion of the poem, every episode contributing to the fulfilment of the main purpose of the poem, namely, *Līlāvati*'s marriage with *Sātavāhana*.

In such a complex plot slight looseness and some repetitions are inevitable, but they are such as could be avoided

by a more mature and gifted poet. In the Necklace episode the author has not told us anything about Viravāhana,¹ much less how the Necklace came to him etc.

As the *divya-mānusa* type needs, we have in this poem an assembly of characters both human and semi-divine, the latter comprising those from the clans of Vidyādhara, Yakṣa, Siddha, Rākṣasa and Gandharva. The abodes and movements of these characters add touches of romance, supernaturalness and awe to the atmosphere in the poem. Destiny is made to rule rigorously and supreme, even though the human beings should go on doing their utmost; and the freaks of Chance, almost a handmaid of Destiny, have full scope everywhere. This has led the author to introduce, in this story, religious devotion as the potent remedy against all ills and as a means to happy life. The gods and saints can bless when they are pleased and curse when they are offended; and consequently human beings, who can be temporarily transformed even into animals and demons, are made to wander in this trackless wilderness of worldly existence. The suffering characters like Mahānumati, Kuvalayāvali etc. are all made to practise rigorous and respectful devotion to Pārvatī and Īśvara; and thus alone they get through various calamities and win the worldly pleasures.

d) The Hero of the Poem

King Sātavāhana is the hero of the poem; and the celebration of his marriage with Līlāvati, the daughter of king Śilāmegha of Sindhala island, is the central theme. Important items of information about Sātavāhana available in this poem may be put together here and then scrutinised in the light of other evidence.

Sātavāhana or Hāla was ruling at Pratiṣṭhāna in the Āsmaka country on the bank of Godāvarī. His ministers were Pōttisa and Bhatta Kumārila, and his commander-in-chief, Vijayānanda. Seeing his portrait, the Sindhala princess Līlāvati, who was destined to be the queen of a universal sovereign, fell in passionate love with him. Her parents allowed her to go to him. On the way she chanced to meet her cousin sister Mahānumati and her companion Kuvalayāvali whom ill-luck had

¹ See notes on gāthā 976 at the end.

deprived of their marital pleasures; and she resolved to stay with them in the hermitage and to marry only after they were happy.

King Sātavāhana felt despondent at this development. He sent a Necklace as a present to Līlāvati, and in return he received a Ring from her. He had his teacher in Nāgārjuna, who, in order to remove his despondency, took him to Pātāla with a big party of servants, princes and poets. With the aid of the Ring he rescued Mādhavānila from the serpents in Pātāla: thus Mahānumati got back her beloved. Later, Sātavāhana killed in a battle the demon Bhīṣaṇānana out of whom emerged Citrāṅgada at the end of the curse: thus Kuvalayāvali also meets her husband. In this manner king Sātavāhana removed the hindrances in the way of Līlāvati's marriage; she happily weds him; eminent relatives and guests at the function bestow divine attainments on him; and he becomes a universal sovereign.

The author mentions the Hero by various names, some of alternative spelling, such as Sālāvāhana, Sālāhana and Hāla.¹ Undoubtedly he has in view a mighty king of yore who has won remarkable eminence in Indian history, legends and literature.

The inscriptions and coins connected with the so-called Āndhra, Āndhrabhṛtya or Sātavāhana dynasty are a valuable source of information. Some of the inscriptions clearly testify to the existence of a race or family of Sāda- or Sāta-vāhanas.² One can easily surmise that Hāla stood for Sāda in a local Prākṛit dialect, and that Sāda is a shortened form of Sādavāhana.³

1 Hemacandra's Prākṛit Grammar i. 8, 211 gives Sātavāhana = Sālāhana and Sālāvāhana. His Deśināmamālā VIII. 66: *Sālāhanammi Hālo*, com. *Hālo Sātavāhanah*; also II 36: *Hālanmī Kuntalo*, com. *Kuntalo Sātavāhanah*, and III. 7: *Hālanmī Cauracimḍho*, com. *Cauracimḍho Sātavāhanah*. In his Sanskrit lexicons too he equates Hāla with Sātavāhana.

2 Rapson: Catalogue of Indian Coins, Andhras etc., London 1908, see pp. xlvī ff., also D. C. Sircar: Select Inscriptions, I, Calcutta 1942, pp. 183 ff.; K. Gopalachari: Early History of the Andhra country Madras 1941:

3 Compare Godāvarī > Godā > Golā. Therein has been noticed the change of sibilants to h: 'Thus *Hālu* = *Śakti*, *Hāla* = *Śāla* (*Śāta*) probably also *Hīru* = *Śrī*, *Hātakarī* = *Śātakarī*.' Rapson: Op. cit. p. xx.

The legend *Sātasa* occurring on coins is taken by scholars to stand for *Sātakarni*, though it may as well be equated, at least in some cases, with *Sātavāhana* which is a title borne by the kings of that dynasty. Lately, however, a couple of coins have come to light, and they clearly mention a king *Sādavāhana*.¹ It is just possible that he was most prominent in the family or the founder of the dynasty which consequently came to be known after him. The first *Sādavāhana* is being assigned to the 3rd century B. C. or so, though it is not unlikely that his period comes later by a century or two. The *Purānas*² designate this family as *Āndhra* possibly because it held its sway at some time over the *Āndhra* country. They enumerate 29 or 30 kings and assign to them 456 or 460 years. One *Hāla* (of course different from the progenitor of the dynasty, but bearing the same name or title and consequently confused mutually in floating traditions) figures in this dynastic list as the 17th king. The chronology of these kings is much uncertain: it is surmised, however, that this dynasty rose to power soon after the death of *Asoka*, c. 232 B. C. The *Purānic* calculation, which mentions the period of reign of each king, would require us to assign *Hāla*, with his reign extending over just five years only, to the first century A. D.

Like the ancient monarch *Vikramāditya* and medieval king *Bhoja*, *Sādavāhana*, generally mentioned as *Śalivāhana* in Sanskrit, has become a favourite subject of many legends some of which are like fables and miracles. According to *Somadeva's Kathāsaritsāgara*³ etc. *Sātavāhana* of *Pratiṣṭhāna*, probably the same as that on the bank of *Godāvarī*, was a patron of *Guṇādhyā*, the author of the *Bṛhatkathā* in *Pāṣāṇī*, and of *Śarvavarman*, the author of *Kātantra* grammar. That he is made to learn Sanskrit presumes that *Sātavāhana* and his family were partial to *Prākṛit* which is attested by the fact that the *Sātavāhana*

1 V. V. Mirashi A Coin of king *Sātavāhana*, The Journal of the Numismatic Society of India, VII. 1-11, Bombay 1945, pp. 1-4; see also Bulletin of the Deccan College Research Institute, VI. 3, March 1945.

2 Rapson, Op. cit. pp. lxxv ff., Pargiter: The *Purāna* Text of the Dynasties of the Kali Age, Oxford 1913, pp. 35-43.

3 *Nirnayasāgara* ed., Bombay 1930, especially *Kathāpitham*; Keith: A History of Sanskrit Literature, Oxford 1928, pp. 266 ff.

inscriptions and coin-legends are in Prākṛit. Vātsāyana also refers in his Kāmasūtra to a king of Kuntala, Śātavāhana Śāta-karṇi by name, who killed his queen Malayavatī with scissors.¹ Rājasekhara records that it was reported that Śātavāhana, the king of Kuntalas, had Prākṛit as the household language.² The Vajjalaggam (gāthā No. 468)³ clearly presumes a tradition that Hāla ruled at Pratiṣṭhāna on the bank of Godāvarī.

There are some Prabandhas,⁴ ancient and modern, and Caritas which record various legendary tales about Śātavāhana. His name is variously spelt in Sanskrit: Śāta-, Śāta-, Śāla- and Śāli-vāhana. Almost uniformly he is associated with Pratiṣṭhāna on the Godāvarī in Mahārāṣṭra. Some of the legendary tales may be summarised here :

1) Śātavāhana inherited the kingdom of his father Nara-vāhana who retired from the world being censured by the public for his attempt to sacrifice a gallant boy before Cāmuṇḍā. 2) Once Śātavāhana sent out a military expedition, and within one day he had four festive events: by day-break he had a son; by midday nine crore golden coins were obtained from a well; by afternoon Dakṣiṇa Mathurā was conquered; and by evening Uttara Mathurā was annexed. 3) In his earlier life Śātavāhana, as Kālikācārya or Jñānasāgara explained to him, was a burden-bearer; and as a result of his pious gift of food to a monk, he became a king in his subsequent life. The Aquatic Deity, under the garb of a fish in Godāvarī, who knew

1 कर्तव्यं कुन्तलः शातकर्णिः शातवाहनो महादेवी मलयवती [जवानः]. Chap. XII. Kuntala may be even an alternative name of Hāla: that is how Hemacandra appears to have taken it in his Deśināmamālā, quoted above, p. 47, footnote 1.

2 श्रूयते च कुन्तलेषु शातवाहनो नाम राजा, तेन प्राकृतभाषात्मकमन्त्रपुर एवेति समानं पूर्वेण । p. 50., G. O. S., 3rd ed., Baroda 1934.

3 पुरिसविसेषेण सद्यत्ताद न कुलकमेण महिलार्ण । समं गण वि दाले न सुयद गोला पइहुणं ॥ Calcutta 1944, p. 94.

4 See 1) Pūrātana-prabandha-saṅgraha, Singhī Jaina Granthamālā 2, Calcutta 1936, Śātavāhana-prabandha p. 11, Nāgārjunaprabandha pp. 91-92, Pādaliptaprabandha pp. 92-95. 2) Prabandha-eintāmaṇi of Meruṅga, Ibid. No. 1, Śāntiniketāna 1933, Śātavāhanapra., pp. 10-11. 3) Prabandhakosa of Rājasekhara, Ibid. No. 6, Śāntiniketāna 1935, Śātavāhanaprabandha pp. 66-77, Nāgārjunapra. pp. 84-86, Pādaliptapra. p. 14. 4) Prabhāvakacarita, Ibid. No. 13, Ahmedabad 1940, Pādaliptacarita, especially pp. 36-40.

all this, smiled at his prosperity. 4) Sātavāhana was born from a Drija widow through her contact with Śeṣa Nāga who asked her to remember him in adversity. 5) The fame of the potter-boy Sātavāhana as a fair judge reached the ears of Vikramāditya of Ujjain who consequently anticipated in him a prospective and potential adversary and sent against him a well-equipped army. The boy was unruffled. His mother, however, sought the aid of Śeṣa Nāga who gave a pot of nectar with which the boy's earthen horses etc. were sprinkled and turned into a genuine army with the aid of which the boy routed away the enemy. He conquered the territory in the North as far as Tāpī and started his era. 6) A Brāhmaṇa, Śūdraka by name, trained himself as a Kṣatriya against the wish of his father. Sātavāhana appreciated his strength and appointed him a city-guard who successfully carried out his duties with only a staff as his weapon. Māyāsura assumed the form of only a Head and kidnapped the queen. Passing through great ordeals, Śūdraka propitiated Mahālakṣmī at Kollāpura, but he died along with his two faithful dogs on the field while fighting against Kollāsura, the brother of Māyāsura. The goddess revived him and his dogs to life and gave him a sword and a boon of invincibility. He killed Māyāsura and restored the chaste queen to Sātavāhana just in time to save him from immolating himself in fire out of disappointment. The king joyfully welcomed the queen and greeted Śūdraka by giving him half of his kingdom. 7) King Sātavāhana had a harem of five hundred queens. Queen Candralekhā¹ laughed at his ignorance of Sanskrit when he misunderstood *modakaiḥ* as sweetmeats, the intended meaning being *mā+udakaiḥ*.² Being ashamed, he propitiated Sarasvatī, and through her favour he collected ten crores of gāthās to constitute a Sātavāhanaka-śāstra.³ 8) On account of the successful military achievements of his commander-in-chief Kharamukha, Hāla was puffed with

1 It is interesting to note that a courtesan Candralekhā by name figures in the Līlāvati.

2 This episode is found in the Kathāsaritsūgarā also; see Kathāpīṭha, Tarangā 6, verses 114 ff., p. 18.

3 एकदा भारवीमभ्याश्रयत् । सकलमपि पुर आपयामर्द्धमहः कविरुषं भवतु । तथैव कृतं देव्या । एकस्मिन् दिने दशकोट्यो गाथाः संपन्नाः । सातवाहनकदाशं नत्कृतम् । Prabandhakośa p. 72.

pride, but his minister managed to pacify his vanity by a false report of the death of Kharamukha and of his subsequent revival to life. 9) Hearing a remark of conventional meaning, Hāla decided to marry, every four days, beautiful girls from the four classes of society. It was a social calamity that many youths had to go without marriage. Propitiated by a Dvija, a goddess assumed the form of a beautiful girl, but simply scared the king to death by developing terrific appearance on meeting him. 10) Sātavāhana was a contemporary of king Vikramārka who flourished 470 years after the Nirvāṇa of Mahāvīra; and it appears that he was different from another Sātavāhana who changed the date of *paryūṣaṇa* in the presence of Kālakācārya, otherwise an ancient gāthā is contradicted.¹ 11) Nāgārjuna was a Siddha-puruṣa and had studied under Pādalipta. He became a Kalā-guru, teacher in arts, of Sātavāhana.² Queen Candralekhā had accepted Nāgārjuna as her brother. He could fly in the air. After propitiating Vāsuki Nāga, he came to possess a miraculous liquid (*rasa*). 12) Pādalipta once came to Pratiṣṭhāna on the bank of Godāvarī and found in king Sātavāhana an outstanding personality, pre-eminent among the learned, brave, philanthropic and romantic. He proved to the audience his learning and wisdom. He composed there Nirvāṇa-kālikā, Praśna-prakāśa etc. His Campū Taraṅgalolā was highly appreciated by the king and his assembly. But a courtesan had no words of praise for him. Pādalipta pretended to die; and when his body reached her door on way to the burning ground, she simply wept and cursed the cruel god of death who snatched away Pādalipta like that.³

Apart from the above legendary bits of information included in Prabandhas, there are available even some independent poems glorifying the life and acts of Śālivāhana.⁴ The

1 Namely, नवसयतेणउपहि समश्कतेहि वीरमुक्ताओ । पञ्जोत्तवणचउत्थी कालयस्सीहि तो ठविवा ॥ Prabandhakośa p. 74.

2 पृथिवी विवरन् पृथिवीस्थानपत्तने सातवाहननृपस्य कलयुर्जितः । Purātana-prabandha-saṅgraha p. 91.

3 सीसं कहव न फुट्टं जमस्त पालित्तयं हरंतस्त । जस्त मुहनिज्जराओ तरंगलोला नई वूढा ॥ Purātana-prabandha-saṅgraha p. 94. The original Taraṅgalolā of Pādalipta is no more available but there is found today a later digest of it in Prākṛit.

4 M. Krishnamachariar: History of Classical Sanskrit Literature pp. 275-76.

Vikramodaya, which celebrates the glories of Vikramāditya, devotes one chapter to Śālivāhana. According to Viracarita Śālivāhana of Pratiṣṭhāna is depicted as a conquerer of Vikramāditya of Ujjain. It describes 'the heroic achievements of Śūdraka, the friend and afterwards coregent of Śālivāhana and subsequently of his son, and his ultimate usurpation of the throne'. According to Śivadāsa's Śālivāhanacarita, Śālivāhana conquered Vikrama and married his daughter Madayanti from whom he had a son Trailokya-sundara who married Padminī, daughter of king Sūryasiṃha of Siṃhala. He performed a horse-sacrifice. There is one more Śālivāhanacarita of an unknown author. Its plot is summarised thus: 'Śālivāhana was the grandson of a Kṣatriya, Lāṭasiṃha by name, whose residence was Pratiṣṭhāna-nagara on the banks of the Narmadā. Śālivāhana was born to his daughter Śaśikalā by Takṣaka, one of the eight Nāgas who assumed the form of her husband during his absence. Śaśikalā fearing a social scandal threw her son into the Narmadā in a covered earthen pot. A potter got the pot while floating in the river and took the babe to his house. The child grew up in the pot-maker's house and afterwards became the great Emperor Śālivāhana.'

From all these legends and tales about Sātavāhana certain broad points are clear. He is uniformly associated with Pratiṣṭhāna. There is some mystery about his birth. At times he is made partial to Jainism, or a devotee of Mahālakṣmī or Cāmundā, or a performer of the horse-sacrifice: stripped of sectarian bias, it may be taken that he was pious, if not religious. His partiality for Prākṛits was often ridiculed. He was a mighty monarch, quite lucky and aided by divine favour. He was just, brave and a worthy rival of Vikramāditya. He was assisted by commanders like Śūdraka and Kharamukha. He was generous and a patron of learning. He was not averse to worldly pleasures. He is associated with eminent Jaina monks like Pādalīpta, Kālakācārya etc. and (Buddhist?) teachers like Nāgārjuna.

The name of Hāla has become memorable in Indian literature by his Sattasaī or Saptasatakam, or more genuinely Gāhakoṣa (Sk. Gāthakoṣaḥ), which is the earliest known anthology of Prākṛit (or specifically Māhārāṣṭrī) verses in gāthā

metre mostly of erotic contents.¹ Every verse is an unit by itself, a miniature sketch as it were in words, with well-chosen strokes of select and suggestive vocabulary. The present collection, put together from different recensions, contains a large number of such word-paintings. It depicts primarily village life in its various contexts: at home, on the field, through streets, in the garden, on the mountain slope, by the well-side and on the river-banks. The various seasons with their flora and fauna supply the necessary back-ground, as well as refreshing flavour. The family life of a simple and unsophisticated village folk is seen in its different colours, though mostly with respect to their love affairs. The current of eroticism is so strong in this anthology that the commentators force it out even from a slight suggestion, if not from nowhere. Now and then we get glimpses of the town and court life; and that is inevitable, because some of the gāthās have come from the pens of kings and their court poets. The collection is rich in maxims and popular sayings, and sheds good deal of light on the customs and conventions in the contemporary society. There are allusions to deities like Śiva, Pārvatī, Gaurī, Gaṇapati, Viṣṇu, Lakṣmī etc. and to mythological events from the epics. The references to Vindhya and Narmadā, Sahya and Godā go to indicate the locality of the composition of most of these verses. The rivers, countries and mountains from Northern India do not figure conspicuously: that shows that this anthology had its origin in the Deccan in general and in Mahārāṣṭra in particular.

The text of this anthology has come down to us in half a dozen recensions which differ in the number and arrangement

1 A. Weber: Ueber das Saptasatakam des Hāla, Leipzig 1870; Das Saptasatakam of Hāla, Leipzig 1881; the Gāthāsaptasatī, Kāvya-mālā 21, 2nd ed., 1911; Ibid., 3rd ed., Bombay 1933. In addition, the following sources may also be consulted: Pischel: Grammatik der Prākṛit-sprachen, Strassburg 1900, § 13; Winternitz: Geschichte der Indischen Literatur, Leipzig 1922, pp. 97 ff.; Keith: A History of Sanskrit Literature, Oxford 1928, pp. 223 ff.; A. M. Ghatge: Mahārāṣṭrī Language and Literature, Journal of the University of Bombay, IV, 6, May 1936; A. N. Upadhye: Prākṛit Literature, Encyclopedia of Literature I, New York 1946; V. V. Mirashi: The Original Name of the Gāthāsaptasatī, a paper submitted to 13th All India Oriental Conference, Nagpur 1946; The Date of the Gāthāsaptasatī, Indian Historical Quarterly, xxiii. 4. pp. 300-310.

of verses. There are some 430 verses common to all the recensions, and they can be looked upon as the oldest substratum of the anthology. The very nature of the subject matter and its treatment admit any number of verses at any place, and it is quite evident from different recensions that there has been extensive interpolation all along. It is imaginable that it was originally a *Gāhākoso*, an anthology of *gāthās* attributed to different authors but selected from a larger number and re-edited or refashioned for the taste of a cultured audience. Lately Professor Mirashi has shown how some royal poets have contributed *gāthās* to this collection as late as the 8th century A. D., and how it received the title *-Saptaśatī*, instead of *-kośa*, sometime after the 9th century.

The third *gāthā* found in all the important recensions states that Hala, the beloved of the poets (*kai-vacchala*), arranged here (*varāñam*) seven hundred out of a crore of embellished *gāthās*.¹ The colophons of some mss., as well as some concluding verses,² attribute this collection to Hala.³ Literary tradition recorded by eminent authors like Bāna (c. 647 A. D.),⁴ Uddyotana (778 A. D.),⁵ Abhinanda (earlier than Sodḍhala),⁶

- 1 सत्त सभाद कवचच्छलेण कोडीअ मज्जाअरम्मि । हारेण विरअदं सत्तंकाराण गाथाणं ॥ ३ ॥
- 2 रअ सिरिहालविरदए पावअकव्वम्मि सत्तसए । सत्तमसअं समत्तो गाथाण सहावरमणिज्जं ॥ and एसो कण्णामंनिअगाहापडिवद्वद्विआमोओ । सत्तसअओ समत्तो सालाहणविरदओ कोसो ॥ Weber's ed. (2nd), Leipzig 1881, Nos. 698 and 709; *Kāvyamālā* ed. (2nd), p. 207.
- 3 See the note *Sātavāhanah* in the Bombay ed.
- 4 अविनाशितमद्राम्यमकरोत्मातवाहनः । विशुद्धजातिभिः कोपं रत्नैरिव सुभारितैः ॥ *Harṣacarita* 13: 'Sātavāhana (v. l. Śālīvāhana) made an immortal refined treasure of song, adorned with fine expressions of purest character like jewels.'
- 5 *Kuvalayamālā*, opening verses: पालित्तय-सालाहण-छप्पण्णय-सीहणावसुदेहि । संखुदमुदसारणय व्व कह ता पयं देप्पि ॥ निम्मल-मुण्णेण गुणगरयण परमत्थरयणसारेण । पालित्तयण हालो हारेण व सहर गोटीमु ॥ चक्खालजुवलसुहवा रम्मत्तणरायहंसकयइरिसा । जस्स कुलपव्वयस्स व विवरइ गंगा तरंगवइ । भणिइविलसवइत्तण-चोहिके (v. l. चोकिडे) जो करेइ हल्लिण वि । कव्वेण कि पउत्वे हाले हालविपारे व्व ॥ पणइहि कइवण्णेण व भमरेहि व जस्स जायपणइहि । कमलयरो व्व कोसो विटुप्पमाणो वि हु ण झीणो ॥ Quoted from mss. This extract is given in the *Kāvyamīmāṃsā* too; see p. 204, 3rd ed., Baroda 1934.
- 6 *Rāmācarita*: नमः श्रीहारवर्षाय येन हालदन्ततरम् । स्वकोपः कविकोपाणामाविर्भावय संभृतः ॥ VI. 93. Quoted in the Intro. to the *Kāvyamālā* ed. of *Saptaśatī* (2nd ed., p. 2); and also in *Kāvyamīmāṃsā*, G. O. S., Baroda 1934, p. 204.

Soḍḍhala¹ (2nd quarter of 11th century A. D.) and others² not only refer to Hāla as an author but also to his Kośa, which, as is well-known, has enjoyed unique popularity with rhetoricians as a source of suitable quotations.

Hāla, as seen above, is a shortened form in Prākṛit of Sātavāhana which was a dynastic title derived from the name of an earlier king and used by many a subsequent ruler in that family. It is difficult, therefore, to decide which Sātavāhana is responsible for the composition or compilation of this anthology. There are traditional stories to show that Sātavāhanas were partial to Prākṛit; their inscriptions and coin-legends are in Prākṛit; the topographical references in these gāthās are mostly confined to their kingdom: all these facts go to corroborate the editorship of this anthology by some Sātavāhana king, popularly called Hāla. It cannot be attributed to the first Sātavāhana in the 3rd century B. C. It has become customary to take him to be the same as Hāla mentioned in the Purāṇic list and belonging to the 1st century A. D.; but all this is hypothetical and based on convenient linking of bits of traditional and legendary information. The evolution of Prākṛit language and the various trends of Prākṛit literature would point out that the substratum of this anthology can be assigned to the 2nd or 3rd century A. D.; and thereafter many gāthās have been added to it from time to time.

In this anthology Hāla is not only an editor or compiler of the gāthās of other poets but also an author of some. He is said to have been a liberal patron of poets like Śrī-pālita (= Pādalipta?) who might have participated in shaping this Anthology.³ Once the royal name Hāla became popular in

- 1 Udayasundarikāthā, G. O. S. XI, Baroda 1920: हाले गते गुणिनि शोक-भराद्भुवुस्त्विषवाद्भयजडः कृतिनस्तथामी । यत्तस्य नाम नृपतेरनिशं सरन्तो हेत्यक्षरं प्रथममेव परं विदन्ति ॥ p. 2.
- 2 Govardhana's Āryāsaptasatī (12th century A. D.) is certainly modelled on the anthology of Hāla.
- 3 Rāmacarita of Abhinanda: हालेनोत्तमपूजया कविवृद्धः श्रीपालितो ललितः, ख्यातिं कामपि कालिदासकवयो नीताः शकारातिना । श्रीहर्षो विततार गयकवये वाणाय वाणीफलं, सचः सत्क्रियया सभिनन्दमपि च श्रीहर्षवर्षेऽग्रहीत् ॥ XXII. 100. Quoted in the note on Sātavāhana in the Kāvya-mālā ed. of Gāthāsaptasatī (2nd ed.) p. 2 and in the Kāvya-mīmāṃsā (3rd ed.) p. 204. The editors of the Gāthāsaptasatī (2nd ed. p. 2) have further inferred thus: एतेन श्रीपालितकविनैव धनलिप्तया स्वप्रमोहालस्यन्नाश्रयं गाथासप्तशतकं यथः संगृहीतः स्यादित्यनुमीयते । See also the 3rd ed., p. 8 of the Bhūmika.

literature, Indian tradition could easily raise Sālavāhana or Śālivāhana, who is also the founder of an era current in the South, to the status of a mighty monarch with a legendary halo; and nothing could be more appropriate for our author than to select Hāla, the far-famed monarch of Pratiṣṭhāna in Mahārāṣṭra, well-known as a Prākṛit poet and renowned for his partiality for Prākṛits, as the Hero of a Prākṛit poem, written especially in Māhārāṣṭrī dialect. That he was a *kavi-vatsala*¹ is also indicated in our poem: when he went to Pātāla led by Nāgārjuna, he was accompanied by one hundred poets.²

The poem Līlāvātī associates Vijayānanda, Pōṭṭisa, Bhaṭṭa Kumārila and Nāgārjuna with Hāla. As a name, Pōṭṭisa is not of frequent occurrence, though a poet of this name is known.³ Vijayānanda looks like a good counterpart of Śūdraka and Kharamukha of the legends summarised above. There is no sufficient evidence in the text to connect this Bhaṭṭa Kumārila with the famous Mīmāṃsa philosopher (c. 700 A. D.). Some gāthās from the Kośa are attributed to one Kumārila, see for instance I. 8. One Nāgārjuna (who is called *rasa-siddha*), a minister of a king Cīrāyu, is mentioned in the Brhatkathā-mañjarī.⁴ The legends, noted above, do associate Nāgārjuna with Hāla, and our poem calls him a Bhikṣu (gāthās 1016 & 1021). This reminds us of the great Mahāyāna teacher, the founder of the Mādhyamika school of Buddhism,⁵ who was well-versed in various branches of knowledge and about whom there are many legends depicting him as a charmer, magician and physician. The *Suhrillekha*⁶ is an epistle composed by Nāgārjuna; and he is said to have addressed it, according to

1 See p. 51 footnote 1. Some take Kavivatsala as a proper name, but that is not convincing: it is just an adjective of Hāla.

2 Līlāvātī, Gāthā No. 1020.

3 There was a poet of this name. At least three gāthās from Hāla's Kośa, namely, I. 89, III. 93 and; V. 3 are attributed to Pottisa, see Nirṇayasāgara ed., Bombay 1911, Gāthānukramanikā pp. 5, 10 and

12. Rājasekhara also refers in his Karpūramañjarī (I. 20/20) to a poet Pottisa along with Hariuddha, Namdiuddha and Hāla.

4 Kavyamālā 69, Bombay 1931, pp. 500-1; see also Kathāsarit-sāgara (Bombay 1930) p. 187.

5 It is generally held that he lived about the middle or in the latter half of the 2nd century A. D.

6 Winternitz. History of Indian Literature, II, pp. 317 f.

Itsing (who died in A. D. 713), to his old patron (*dānapati*) Shen-yen-teh-kia whose regal title was So-to-pho-hān-na.¹ Guṇavarman and others mention this name a bit differently. The Chinese sources mention that Nāgārjuna addressed this letter to his friend Sātavāhana. Bāṇa (c. 647 A. D.) also relates a legend in which Sātavāhana figures as the friend of Nāgārjuna.² Further it is interesting to note that Nāgārjuna is associated with South India, so the place of his activities could not have been far away from Pratiṣṭhāna, the metropolis of Hāla. Thus there is enough of legendary basis as well as literary tradition of sufficient antiquity which must have led our author to make Nāgārjuna Bhikṣu a teacher and guide of Hāla.

It is in one important respect, namely, the wedding of king Hāla with a princess of Siṃhala as elaborated by our author, that we do not get any support from the legends and literary traditions about Hāla so far reviewed. The sources reviewed by us, it is true, are limited; and it is equally possible that our author might have grafted this event for the romantic interest of the poem. Vallabhadeva³ has referred to Līlāvati as a queen of Śālivāhana, but he is silent on the point whether she came from Siṃhala. The motif of a monarch marrying a princess for extending political power is well known in early Indian Kathās and it has served as an interesting theme for the drama. As depicted in the Ratnāvalī,⁴ king Udayana marries Ratnāvalī, a princess of Ceylon. The digests of the Bṛhatkathā⁵ give a tale of Vikramāditya of Ujjainī who marries a beautiful princess, Madanalekhā, the daughter of Virasena, the king of Siṃhala.⁶ A Pratihāra coming at the royal gate, the victories

-
- 1 I-tsing: A Record of the Buddhist Religion etc., Trans. Takakusu, Oxford 1896, pp. 158-160, especially the foot-notes. Indian Antiquary, Vol. 16, p. 169 ff.
 - 2 Harṣacarita VIII, ed. P. V. Kane, Bombay 1917, p. 82; Trans. by Cowell and Thomas, London 1897, p. 252.
 - 3 See above p. 31, footnote No. 2.
 - 4 See the Notes on gāthā No. 158.
 - 5 Kathāsarit-sāgara Lambaka 18, pp. 518 ff. (Bombay 1930); Bṛhat-Kathāmañjarī, Lambaka 10, pp. 423 ff.
 - 6 Or is it that the author of Līlāvati takes Vikramāditya and Sātavāhana of the Kathāsarit-sāgara and Bṛhatkathāmañjarī to be identical and thus anticipates the conclusions of K. P. Jayaswal that Vikramāditya of Ujjain is Gautamīputra Śātakarni of the Andhra Sātavāhana line, that his grandson Hāla-Sātavāhana, the
- 8 लीला.

of his general Vikramaśakti and the Siṃhala ruler willingly sending his daughter to the king: all these situations, in the Kathā-saritsāgara, have some similarity with what we read in the Līlāvātī. According to Śivadāsa, Trailokyasundara, the son of Śalivāhana, had married Padminī, daughter of king Sūryasiṃha of Siṃhala. The idea of marrying a Siṃhala princess is decidedly attended with some adventure and romance. As yet no other source (than this Līlāvātī) for the marriage of Hāla with a Siṃhala princess has come to light; but there is sufficient parallel material nearabout which could tempt our author to introduce the plot of the marriage of a Siṃhala princess with Hāla. Thus the poem has secured a decided advantage of adding a romantic relish to the plot and of admitting characters like Mahānumati and Kuvalayāvali whose biographies too have a striking human touch about them.

The hero of this poem is thus a Sātavāhana king; he was ruling at Pratiṣṭhāna on the Godāvarī; he was known by the name Hāla by which Indian literary tradition has made him memorable as the author or compiler of Gāhākoso; he had his teacher and guide in Bhikṣu Nāgārjuna; there are many legends about him; and he is depicted as the founder of an era, so common in Deccan. It is mainly through legendary perspective¹ that the author of this Līlavati has looked at Hāla and composed a romantic poem celebrating his wedding with a Siṃhala princess.

c) The Scenic Back-ground of the Tale

or

The Sapta-Godāvarī Bhīma

It is interesting to trace the route of the military expedition of Vijayānanda against king Śīlāmegha of Siṃhala island. He starts from Sātavāhana's metropolis, viz., Pratiṣṭhāna (mod. Paithan). On his way he subjugates the king of

author of Saptasatī became a king of Pratiṣṭhāna about 17-21 A. D., and that he was called Vikramāditya and also defeated Śakas in 78 A. D. etc.? For Jayaswal's views see J.B.O.R.S., XVI, 1930, pp. 279 ff.

1 K. Gopalachari has given a nice survey of the researches connected with Sātavāhanas in his Early History of Andhra Country (Madras 1911). In recording the details from the Līlāvātī (based on Bhārati, Vol. III, part I, pp. 3 ff.) as Events of Hāla's Reign (p. 13) he is overvaluing them as historical events.

Malayācala and the Pāṇḍya king (the latter ruling near about Madurā). He reaches the shore and beholds Rāma's Bridge (somewhere near the present beach of Dhanushkodī). He pays respects to Rāmeśvara and boards a boat which is blown up by a strong gale into the Eastern ocean (mod. Bay of Bengal). The boat is wrecked near the confluence of Godāvarī, and with the help of a plank he enters the mouth of that river. Then passing through a forest on the shore where the sin or dirt of Kali age was washed by the waters in seven streams, somehow he reached after a long time the Sapta-Godāvarī Bhīma (gāthā No. 198).¹ His exhaustion was removed by Godāvarī which flows into the ocean with seven streams. After paying respects to Īśvara in the temple, he retired to a Maṭha in which dwelt a Pāsupata ascetic, who was nude, who had besmeared his body with ashes, and who was wearing a garland of rosary beads. Just in the vicinity Mahānumati and Kuvalayāvali were staying in a shady hermitage which was adorned with a gorgeous temple of Pārvatī and Īśvara, with a Maṭha situated on its right side (or to the south).

Then princess Lilāvati, while she is being sent to Sātavāhana whom she has chosen to marry, camps on the other bank of Godāvarī, at a distance of half a Yojana, opposite to the hermitage of Mahānumati and Kuvalayāvali, and later decides to stay with them there, till Mahānumati meets her beloved (gāthā No. 880).

Later on (gāthā No. 1064 f.) Sātavāhana also starts with his army, hunts on the way, and after many days' journey comes to Sapta-Godāvarī Bhīma, meets that ascetic, kills Bhīṣaṇāna and rescues Citrāṅgada from the curse. There we have the gathering of all concerned: Mādhavānila is married with Mahānumati and Sātavāhana with Lilāvati.

The above details make it clear that the main scene of our tale is laid near about the confluence of Godāvarī, adjacent to the Sapta-Godāvarī Bhīma which is interpreted by the commentary as Bhīmeśvaradeva on the bank of Godāvarī the water of which has spread into seven streams.

The topographical details induce us to search for some temple of Bhīmeśvara on the bank of Godāvarī, and one is

¹ According to the com.: समसुखप्रसन्ननीरगोदावरीतटे भीमेश्वरं देवम्.

tempted to identify it with the Bhīmeśvara temple at Draksharama¹ with which we should get ourselves acquainted in essential details.

Drākṣārāma (its ancient name according to inscriptions and literature being Dakṣārāma or Dākṣārāma) is a village in the Ramachandrapuram Taluk of the East Godāvari Dist. in Madras Presidency. It is located some six miles away due north of the river Gautamī, a branch of Godāvari. This place is at a distance of about 25 miles from Rajahmundry, of about 20 miles from Cocanada and about 4 miles from Ramachandrapuram. It is considered to be one of the most sacred spots in the whole of the Āndhradeśa,² because it is one of the five celebrated Śivakṣetras in that country, the other four being Bhīmārāma, Ksirārāma, Amarārāma and Kumārārāma. Tradition says that it is one Līnga that broke into five pieces and fell at those five places. This Drākṣārāma is famous for its grand, two-storeyed temple of Bhīmeśvara which has a compound wall with Gopuras in four directions. Within the compound we see (in the photograph included in this volume) the Śikhara of the temple and a Gopura of one side; there are also coconut trees and some secondary shrines. Outside the compound wall, on the eastern side there is a Gopuram and close to it the tank Saptagodāvaram.

The temple of Bhīmeśvara is a handsome two-storeyed building constructed partly in white and partly in black stones. In the porch round the shrine in the upper storey are black granite stone pillars, a rarity in that part of the country. The lower porch is also of black granite. The *līnga* is of white marble, and being 15 feet in height it is worshipped at the top on the first floor. On the ground floor the image is enclosed by a dark room consisting of three rows of passages, the last of

1 I record my sincere gratitudes to my learned friend N. Lakshminarayan Rao Esq. M. A., Ootacamund, for a valuable note on Drākṣārāma which I have incorporated in this section. My thanks are also due to G. Lakshmi Narasimham Esq. of the Draksharam Temple; R. S. Panchamukhi Esq., Bharwar; B. V. Krishnarao Esq., Madras; Prof. P. T. Raju, Waltair; R. Subbarao Esq., Rajahmundry; Prof. E. V. V. Raghavacharya, Cocanada; and Dr. V. Raghavan, Madras, who kindly explained my queries about this locality.

2. Some inscriptions call it Dakṣina Kāśī.

[लीलावई कदा]

Sapta Godavari-Bhūma A General View

सप्त गोदावरी भूमा

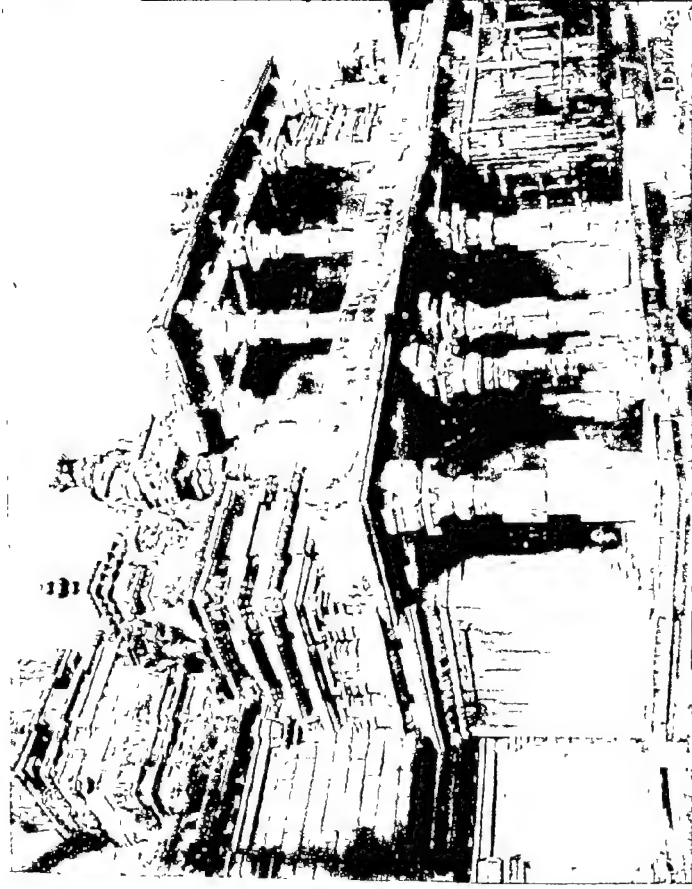

1) Western Gopma 2) Bhumesvara Temple, 3) Eastern Gopma,

4) The Lake Sapta-Godāvarīam Diaksharam.

See Intro. p 60.

(Through the courtesy of R. Subbarao Esq , Rajahmundry.)

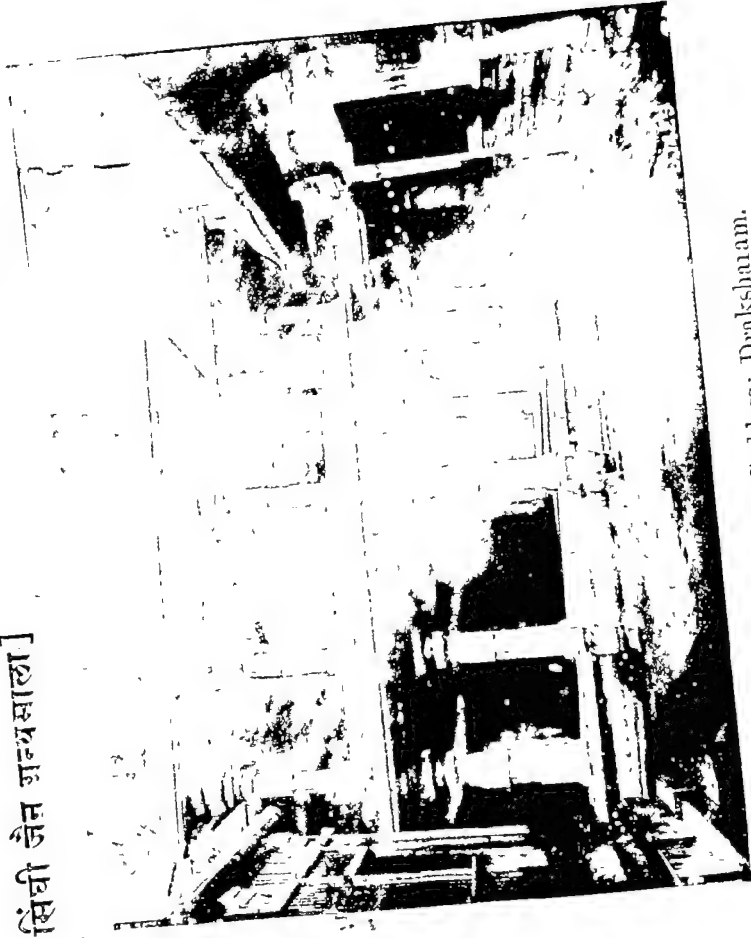
Two Storeyed Blumesvara Temple, Draksharam.

See Intro p. 60.

(Through the courtesy of the Director of Archaeology.)

[लीलावई कहा]

सिंधी जैन ग्रन्थसाला]

Shrine of the Goddess Draksharam.

See Intro pp. 50-61

(Through the courtesy of the Director of Archaeology.)

which leads to the image. There is a goddess known as Māniky-eśvarī, located on the upper floor, on the left side of Īśvara, in a separate room. She is one of the eighteen Śaktis that are worshipped all over India. She is supposed to be Īśvara's companion, a courtesan. All the ceremonial worship is performed to her; and for all practical purposes, she occupies the place and status of Dākṣāyaṇī or Pārvatī.

The temple of Bhīmeśvara contains 382 inscriptions which have been published by the Epigraphical Department in South Indian Inscriptions, Vol. IV.¹ The earliest of these is dated Śaka 969 (= A. D. 1047) and belongs to the reign of the Eastern Chālukya king Rājaraṇja; and the latest is a record of the reign of Puruṣottama of the Gajapati dynasty, dated in the 24th year of his rule, i. e., about A. D. 1567. The important dynasties of rulers represented in the epigraphs of this temple may be noted here: Eastern Chālukya, Western Chālukya, Imperial Chola, Eastern Gaṅgas of Kalinga, Kākatiya, Redḍi, Vijayanagara and Gajapati.² In these inscriptions the place is called by the name of Dakṣārāma, Dākṣārāma, Dakṣavāṭa, Dakṣavāṭikā, Dakṣa-tapovana, Dākaremi etc. It is stated to have been situated in Guddavāḍi-nāṇḍu, which was a subdivision of Gangagonda-Choḍa-valanāṇḍu. Though the locality is called Dakṣārāma, there are no gardens in the vicinity: all the region for miles around is at present under paddy cultivation.

The association of this locality with Dakṣa is based upon a traditional story which runs thus: Dakṣa Prajāpati is said to have performed a Yajña here, near the spot still shown as Dakṣa-guṇḍa. He invited all his daughters, Aśvinī to Revatī, the twentyseven stars, his son-in-law and all the gods and goddesses, but not his 28th daughter, Dākṣāyaṇī and her lord, Śiva. When Dākṣāyaṇī learnt from Nārada about her father's Yajña, she sought the permission of her beloved to

1 In an inscription (see Nos. 1196-97), dated Śaka 1050 (+78=1128, A. D.), a queen Līlāvati by name, who dedicated lamps to that temple, is thus mentioned: परमेश्वरपरमभद्रकर्मधारमजिह्वादिभक्तेश्वरगणेश-बालभक्तस्तस्मै श्रीमन्नेतवन्मन्दिरं महेश्वरी लीलावतीदेवी etc.

2 There is a reference to the Dakṣārāma in an inscription of the Kāṇchuri king Yaśahkarnadeva, dated A. D. 1072. The record reports that Yaśahkarna defeated the Andhra king and worshipped Bhīmeśvara near Godāvarī. Ep. Ind. Vol. XII, pp. 206 ff.

attend the same, but he refused it. When she insisted on going, he consented reluctantly. When she reached Dakṣa's place along with her child Vināyaka, she was not duly received and looked after: she felt neglected and humiliated. She burst into tears helplessly and threw aside her child in disappointment. From her tear-drops fallen on the ground, when touched by her, there arose flames of fire in which she threw herself (according to another version, she plunged herself into the fire of the sacrifice), and thus became a Sati.

Anticipating some mishap to his beloved in her paternal home, Śiva set out to look after her safety; but by the time he reached the place Dakṣāyanī was no more. He heard all about her on the spot; he was filled with remorse and revenge; and with a view to destroy everything there, he sprinkled the drops of perspiration from his forehead all round. From these drops there arose Virabhadra, the terrific counterpart of Śiva himself. Dakṣa, his sacrificial establishment and all his kith and kin were destroyed, and the invitees fled away for safety. Dakṣa's head was cut off but that of a ram was fixed instead on his body, and he was given a seat in celestial constellation. The spot where Virabhadra threw his weapon is marked today by a hillock capped with Virabhadra-Śiva temple, in the stream of Godāvarī. At the spot where Dakṣa's head was cut Śiva is said to have grown more fierce, and hence he came to be called Bhīma.¹ Śiva is more or less a widower here, without Dakṣāyanī. The orthodox Brāhmanas, it is said, will not perform any Yajña in Drākṣārāma, because it is looked upon as an ill-omened place.

The present site of Drākṣārāma is some miles away from the river Godāvarī or any of its branches; but according to the inscriptions, as well as the Bhīmeśvara-purāṇamu, it was in the

1 There are cases of deities named after the founders of the temples. Nilakantheśvara-deva, Lakṣmanēśvara and Śaṅkeśvara-deva are the names given to deities consecrated by Nilakanthanāyaka (Śaka 1051), Lakṣmana and Śaṅkara-Camūnātha. See K. G. Kundangar, Inscriptions in Northern Karnataka and the Kolhapur State, Kolhapur 1939, pp. 18, 65, 10 etc. (of the text). On this analogy, it is not surprising if Bhīmeśvara temple was founded by some king Bhīma by name. A king Bhīma has constructed a temple of Chālukya Bhīmeśvara at Bhīma-varam near Coanada; and it is different from Drākṣārāma temple.

close vicinity of Godāvarī which is known to have seven mouths at its confluence and hence called Sapta-Godāvarī. It may be noted, however, that now there is near the temple of Bhīmeśvara and adjacent to the Eastern Gopura a tank called Sapta-Godāvaram into which the seven Sages (*ṛṣi*), who are credited with the creation of the seven mouths of Godāvarī, are supposed to have brought water from their respective rivers underground. The tank gets its water-supply through percolation, and its water rises whenever there is a flood in the river Gautamī. It is said that there are traces of the flow of river near Drākṣārāma: ten feet below, it is all sand, a river bed. Most of the temples in the South have a *tīrtha* or holy pond near them. The tank Sapta-Godāvaram is symbolic of the sanctity of the seven streams of Godāvarī, because a holy bath in this tank is said to confer on the pious pilgrim in a condensed form all the merit which is to be obtained by a separate bath in each of the seven rivers.

Some scholars suspect Buddisht and Jaina associations with this locality, because it is called an *ārāma*. Nothing specially Buddhistic is discovered there as yet. In the vicinity some Jaina settlement is said to have existed: there are found still some antiquities, especially images, scattered here and there. It is reported that on the northern side of the temple a figure of Jaina Tīrthakara,¹ sitting cross-legged, is carved on a stone slab. A late Jaina Paṭṭāvali of the Sena Gana associates Samantabhadra with this place in the following verse:

समन्तभद्राः खलु तत्र पद्मे स्थिताखिलिङ्गे विषये सुतीर्थे ।

द्राक्षाभिरामे खलु भीमलिङ्गे विकीर्य चन्द्रामविकासकाराः ॥²

A vivid and charming account of the place as it existed in the 15th century and its sanctity is to be found in the Telugu Campū called Bhīmeśvara-purāṇamu³ by the famous Telugu poet Śrīnātha. The work which was dedicated to Beṇḍapūṇḍi

1 Perhaps this appears to be the same as one photographed by the Supdt., Archaeological Survey, Southern Circle, Fort St. George Madras (No. C. 110).

2 The Jaina Antiquary; Vol. XIII, No. 2, p. 4, verse 17, Arrah 1948. It appears that the Prabhāvakacarita (ed. Jinavijayaji, SinghuJaina Series, 13, Ahmadabad-Calcutta 1940) also refers to Bhīmeśvara: thus (p. 129): पूर्वाष्टकरीपुर्यामागतोऽहं शिवालये । भीमेश्वराख्ये etc.

3 Printed at the British Model Press, Choolai, Madras 1929.

Annayāmātya, the minister of the Redḍi kings Vema and Virabhadrā of Rajahmundry, is believed to have been composed in about A. D. 1430. This poetical work is based on the Bhīma-khaṇḍa of the Skandapurāṇa, though the poet by his skill and mastery of the Telugu language has made it very interesting. A brief summary of the description of Drākṣārāma as given by Śrīnātha is reproduced below:

‘The city of Drākṣārāma was surrounded by a wide and deep moat always full of water (like the sea), within which were constructed fort walls of immense size, thickness and height. It had broad roads and was guarded by (the shrines of) Bhadrā and Pātālā-Bhairava, protected by the lords Subrahmaṇya and Vināyaka and by the Saptamātrkāś. It was situated on the banks of the (river) Sapta-Godāvaram, most famous and holy of the *tīrthas* of the south. It was full of shrines and temples enshrining the deities, such as Bhairava, Śaṅkara, Viṣṇu and Vighneśvara; and the different gates leading into the city were guarded by (the shrines of) goddesses Gogulamma on the west Mandatalli and the north, Nūkāmbā on the east and Gattāmbā on the west. The fields around the city were fed by the flood waters of the Sapta-Godāvaram and by the streams Tulyabhāgā, Godāvarī, Kaunteya and Kanvāpagā, and the town was everywhere adorned with lotus tanks and fine gardens. The boundaries of the region round about (Bhīmamaṇḍala) were the ocean on the east, the rivers Tryambakatanūjā on the west, Tulyabhāgā on the north and Vṛddha-Gautamī on the south.

The holiness of the city is derived from the tradition that at that place Dakṣa’s *yajña* was destroyed by Śiva, who later on bestowed his forgiveness and favour (*anugraha*) on Dakṣa when he prayed for pardon. Hence the place acquired fame and holiness as the scene of both the *nigraha* and *anugraha* of god Śiva, who took permanent abode at the place under the name of Bhimeśvara in a temple on the bank of the Saptagodāvaram. The temple and the *tīrtha* attained further holiness equalling only that of Kāśī owing to the fact that the sage Vyāsa when rebuked by god Viśveśvara of Kāśī and asked to leave that holy place for an irrational act of his, was advised by goddess Bhāṛānī to seek solace at Drākṣārāma where Śiva was *anugraha-dāyīn*. In accordance with the advice, the sage came to Drākṣārāma accompanied by Agastya, whom he met on

the way, and there attained holy bliss in the prayer and service of Bhīmeśvara.'

Looking at the underlying spirit of the traditional tales, one finds that the place is associated with privation and divine favour. It is quite natural, therefore, that Mahānumati, Kuvalayāvali and Līlāvati are brought by the author of the Līlāvati to this place, while fate is so adverse to them; and it is there that they are devoted to Pārvati and Īśvara till their calamities come to an end. In our story it is Bhavānī, perhaps identical with Mānikyeśvarī in the traditional account, who plays a greater part in bestowing favours on them.¹

f) Contacts with Earlier Literature

The author of the Līlāvati is quite aware of the fact that great poets in the past had composed excellent Kathās in Sanskrit, in Prākṛit and partly in Sanskrit and Prākṛit (gāthā 36). It is natural, therefore, that attempts should be made to detect points of affinity between the Līlāvati and other outstanding works in early Indian literature. Major portion of the Indian narrative literature is associated with one or the other cycle of legends connected with Udayana-Pradyota, Kurus and Rāma and now embedded in the Sanskrit digests of the Br̥hatkathā of Guṇādhyāya the basic Paisāci text of which is no more available, in the Mahābhārata and in the Rāmāyaṇa. For later poets and playwrights these three have become the perennial source of the subject matter which they dress with poetic, lyric, erotic and didactic spicing.

The L(īlāvati) shows closer affinity with B(ṛhatkathā), as judged from its Sanskrit digests than with Mahābhārata and Rāmāyaṇa. Both of them have much in common with regard to legendary back-ground, religious touches, characters, motifs, episodes and stray events. Though the hero, Śātavāhana, is an earthly monarch, in L he is brought into close association with

1 In choosing Sapta-Godāvarī Bhīma as the chief scene of action, the author only shows his respectful acquaintance with that locality as a sacred place. One fails to understand how this reference to Drākṣhārāma can be used as an evidence to prove that Śātavāhanas were Āndhras, as some scholars have done. See Journal of the Āndhra H. R. Society, Vol. IV, parts 1-3, 1930, pp. 25-32; Bhārati Vol. III, part i, pp. 3f.

Vidyādhara, Yakṣas, Siddhas and other characters with the result that its legendary back-ground at every step reminds us of that in B. In L the curse of Gaṇeśa is a driving force; the various characters including the hero himself, are depicted as great devotees of Śiva and Pārvatī; the chief scene of action is the hermitage close to the temple of Bhīmeśvara; a nude Pāsupata tenders his advice and guidance both to the hero and to his commander-in-chief; and in the end the jubilant hero pays respects to the shrine of Pārvatī at Pratisthāna. All these lend a positive Śaivite touch to the contents of L; and the religious back-ground is not much different in B which repeatedly introduces devotion to and worship of Śiva etc.

King Sūtavāhana of Pratisthāna figures in both the works: in one as the hero and in the other as the patron of the author, Guṇādhyā.¹ Though B is silent about his marriage with a Sinhala princess, we have therein a story in which, as already noted above, king Vikramāditya marries a Sinhala princess.² In a different context in B a Sinhala princess Mrgāṅkalekhā by name is being sought; on the way there is a ship-wreck; and then follows a description of a visit to Pātāla.³ Very often B introduces Nalakūbara, the son of Kubera.⁴ It also mentions a Gandharva prince, Citrāṅgada, who kidnaps a girl seen for the first time.⁵ thus he acts almost likewise in both the works. One Nāgārjuna, a Rasasiddha, is introduced by B. Līlāvātī and Kuvalayāvalī figure in both, but there is nothing common beyond names.⁶ Rambhā plays nearly a parallel rôle in both the texts: in B she tempts a king but in L an ascetic who has relinquished his kingdom, and then delivers a child and flies to heaven: the child later on grows into a charming girl.⁷ Pōṭṭisa and Vijayānanda in L remind us of Yaṅgandharayāna and Rumanvān in B.

1 See Kathāsarit-sāgara, I. 5. etc. pp. 11 ff. (Bombay 1930); Brhatkathā-mañjarī pp. 25 ff. (Bombay 1931).

2 See page 57 above.

3 B.-mañjarī pp. 323 ff.

4 Ibidem pp. 174, 180, 204.

5 Ibidem pp. 202 ff.

6 Ibidem, Glossary of Proper names, pp. 621 ff.

7 Ibidem, pp. 167-69.

The motif of winning a beautiful princess from a distant island like the *Siṃhala* and the idea that a certain girl would make her husband a universal sovereign are met with in B more than once. Sea-travel, ship-wreck, residence in a hermitage, curses and subsequent redemption, a divine voice announcing the future,¹ characters visiting *Pātāla* of a typical description and meeting a *kanyakā* there,² a ring acting as an antidote against poison, *Vidyādhara*s etc. moving in the air: all these points, though found once or twice in L, are of repeated occurrence in B. In this way L-bears close affinity with B and inherits a good deal of its general atmosphere.

As yet it has not been possible to detect an earlier source for the entire plot of L: it is not unlikely, however, that the author is himself responsible for the structure of the plot woven out by him, using a thread here and a thread there received subconsciously or even at times consciously from earlier notable works. It is the characters of *Mahānumati*, *Lilāvati* and *Kuvalayāvali* that constitute the main planks of the plot; and even as specimens of Indian womanhood, they possess certain relieving features of abiding human interest.

The *Kādambarī* of *Bāṇa*, so far as its basic plot is concerned, is indebted to the *Bṛhatkathā*. But what *Bāṇa* has shaped out of his source is a literary magnificence in which the device of emboxing tale within tale is used; the complicity of the plot and the complexity of the narrative have become simply inimitable; and the entire romance stands unique for its sentiment and poetry which are dressed in a dignified style and diction at times tinged by laboured vocabulary, syntax and ornamentation. Reading the *Kādambarī* and *Lilāvati* side by side one often feels that there are common contexts in some places, though detailed comparison is not likely to lead to much positive result. In both the works curses are coming in the way of material pleasures, and Destiny or past *Karman*-rules supreme. The characters are made to live bravely and struggle with optimism rather than succumb to death like a coward in despair. *Mahānumati* living in a hermitage near the *Sapta-Godāvarī* very closely resembles

1 Ibidem p. 517, verse 90: अथाक्षरीणि वाणी प्रोचचार नभस्तलात् ।

2 Ibidem pp. 268, 656 etc.

Mahāśvetā dwelling on the shore of the Acchoda lake: their pangs of separation are very much alike. Like Kādambarī sacrificing her pleasures till Mahāśvetā is happy, Līlāvati does not go in for marriage till Mahānumati is made happy.

Līlāvati immediately reminds us of Uṣā, Vāsavadattā and Ratnāvalī from earlier literature; but there is some difference in the presentation of their love episodes. Uṣā meets somebody in her dream; she suffers pangs of separation; her friend Citralekhā paints many prominent kings; and amongst them Uṣā identifies Aniruddha seen by her in a dream.¹ Vāsavadattā does not choose any one in the Svayamvara arranged by her father, but meets in a dream prince Kandarapaketu (who likewise meets her in his dream) and subsequently pines for him.² In the case of Līlāvati the course of events is slightly different. Being destined to be a sovereign's wife, her father gets prepared the paintings of great kings. They are put in her room. She sees the portrait of Śatavāhana and falls in love with him; then she meets him in a dream; and since then she suffers from separation. Her close attendant is Vicitrālekṣhā who reminds us of Uṣā's friend Citralekhā. With Ratnāvalī³ our heroine Līlāvati has much similarity. Both of them are Sīmhala princesses; and it is prophesied that they would make their husbands universal sovereigns. Fate has a pathetic influence on the lives of both, and a necklace plays a significant rôle in the fulfilment of their marriage.

More than once Kuvalayāvalī reminds us of Śakuntalā. Both of them are the daughters of ascetics who were practising severe penances but were tempted to sex-pleasures by jealous Indra through celestial nymphs⁴ who give birth to them and then go back to heaven leaving them to the care of a hermitage. Both of them grow into charming girls under the sylvan atmosphere. It is through Gandharva form of marriage

¹ Kathāsarit-sāgara VI. 5, pp. 137 etc.

² Vāsavadattā, ed. and tr. by Louis H. Gray, New York 1913.

³ The Ratnāvalī of Harsa, ed. Godbole & Parab, Bombay 1890. See the Notes on gāthā 158 at the end.

⁴ Compare Abhijñāna-Śakuntalam I, 24, 60 ff, pp. 21 etc. ed. Gajendra-gadkar, Surat 1946.

that Kuvalayāvali gets wedded to Citrāṅgada and Śakuntalā to Duṣyanta without the previous permission of the elders. And lastly, it is a curse, of her father in the case of Kuvalayāvali and of Durvāsas in the case of Śakuntalā,¹ that separates them from their husbands. A helpful ring plays some part in shaping their destiny, though not directly in the case of Kuvalayāvali. So far only the comparison works. Somehow the author is not explicit in the *Lilāvati* about Rambhā's relation with Nalakūbara: she simply entrusts her daughter, Kuvalayāvali, to his care and goes to heaven, but elsewhere in the *Purāṇas* she is his wife.

From the above observations it is quite probable that Kutūhala had in view, in a general way, the contents of earlier literary works like the *Bṛhatkathā* of Guṇāḍhya, *Abhijñāna-Śakuntalam* of Kālidāsa, the *Vāsavadattā* of Subandhu, the *Kādambarī* of Bāṇa and the *Ratnāvalī* of Harṣa.

g) Age of the Poem

The author of the *Lilāvati* does not specify the year when he completed this poem. He does not refer to any contemporary or past king, a patron. He is silent about his predecessors and contemporaries in the field of literature. Naturally, therefore, we are obliged to piece together various bits of information, external and internal, which might enable us to put some definite limits for the date of the composition of the *Lilāvati*.

A. Of the three mss. available to us, we have seen that B is dated Samvat 1461 or 1471 (-57 = A. D. 1404 or 1414); P is older than B but later than J, though it does not bear any date as such; and J is dated Samvat 1265 (-57 = 1208 A. D.).

B. 1) Vāgbhaṭa is assigned to c. 14th century A. D. He has written a *svopajñā* commentary called *Alaṃkāratilaka* on his *Kāvyaṇuśāsana*.² While explaining the definition of *Kathā*, he refers to the *Lilāvati* in this manner (p. 18):

धीरप्रशान्तनायकोपेता गद्येन पद्येन वा सर्वभाषातुविद्धा कथा ।

आख्यायिकावन्न स्वचरितव्यावर्णकोऽपि तु धीरशान्तो नायकः । तस्य तु वृत्तमन्येन कविना

1 Ibidem IV. 1. 4 ff, pp. 74-75.

2 Ed. *Kāvya-mālā* 43, Bombay 1915; Kanō: *Sāhityadarpaṇa*, Bombay 1923, Intro. p. cxxi.

यत्र वर्ण्यते सा काचिद्वचस्यी कादम्बरीवत् । काचित्पचस्यी लीलावतीवत् । सर्वभाषानुविद्धा संस्कृतप्राकृतेन भागव्या सौरसेन्या शब्द्या [= पैशाच्या] अपभ्रंशेन वा रचिता कथा ॥

Further in this commentary he has quoted a Prākṛit verse to illustrate the usage of a Deśya word, namely *tiṅgiṁchi*, in Prākṛit; and that verse, as seen in the Notes on gāthā 24, is the same as gāthā No. 24 of the Līlāvātī.

2) Trivikrama, who composed his Prākṛit grammar early in the beginning of the 13th century A. D.,¹ quotes a couple of bits of lines from the Līlāvātī, gāthā Nos. 4 and 24 (see the Notes at the end on these gāthās) to illustrate certain rules of his grammar (I. i. 22).

3) As noted above, p. 39, it is highly probable that Nemicandra (c. 1170), the author of the Kannaḍa Līlāvātī was acquainted with this Prākṛit poem, Līlāvātī.

4) Vallabha-Nyāyācārya's (c. 1150) quotation, already noted above,² one is inclined to think, refers more to the traditional story of Śālivāhana than to the poem Līlāvātī, because no such context is found in it.

5) Hemacandra occupies a unique position in the realm of Prākṛit studies on account of his treatises on Prākṛit language, lexicography and metres. One salient trait of his compositions is that he thoroughly avails himself of the material from the works of his predecessors in the field at times anonymously and sometimes specifying the names of the authors or their works. He was born in 1088 and died in 1172 A. D. He composed his Alamkāra-cūḍāmaṇi, Chandonuśāsana and Deśī-nāmamālā during the period of 1142 to 1157 A. D.,³ and his grammar was finished even before 1142 A. D.

In his Alamkāra-cūḍāmaṇi⁴ on Kāvyaṇuśāsana VIII. 8, he refers to the Līlāvātī⁵ in this manner:

1 A. N. Upadhye: A Note on Trivikrama's Date, Annals of the B. O. R. I., XIII, n, pp. 171-2.

2 See p. 31, footnote 2 above.

3 Buhler: The Life of Hemacandracārya, English Trans., Singh Jaina Series, Bombay 1936, pp. 36 ff.

4 Ed. Kāvya-mālā 70, Bombay 1901, p. 333; R. C. Parikh, Bombay 1938, Vol. I, p. 463.

5 Some have taken this to refer to the work of Jineśvarasūri, noted above, p. 28 f. (Intro. Surasundarīcarīyam p. 28); but this suggestion can be ruled out; because Hemacandra, in that context, is only following Bhoja who could not have referred to the work of Jineśvara.

धीरशान्तनायका गयेन पथेन वा सर्वभाषा कथा ।

आख्यायिकावन्न स्वचरितव्यावर्णकोऽपि तु धीरशान्तो नायकः । तस्य तु वृत्तमन्येन कविना वा यत्र वर्ण्यते, सा (*v. l.* या) च काचिद्भयमयी यथा कादम्बरी, काचित् पथमयी यथा लीलावती । या च (*v. l.* यावत्) सर्वभाषा काचित्संस्कृतेन काचित्प्राकृतेन काचिन्मागध्या काचिच्छूरसेन्या काचित्पैशाच्या काचिदपभ्रंशेन वध्यते सा कथा ॥

In his Chandonuśāsana¹ he illustrates the use of short *ṛ* in Prākṛit by quoting a gāthā which is the same as No. 1091 of this Līlāvati: the necessary extract is quoted in the Notes on that gāthā.

Hemacandra's Prākṛit grammar surpasses the earlier Prākṛit grammars, so far known, by its thoroughness and wealth of illustrations. It is but natural that he must have used a large number of works, grammars, plays and poems; but unluckily he rarely specifies the sources of his illustrations. From the above discussion it is clear that Hemacandra knew and quoted from the Līlāvati. Though there are no quotations from it in his grammar, one feels at every step that he might have drawn many illustrative words from it. The commentator repeatedly quotes Hemacandra's sūtras in explaining many words and Dhātvādeśas. In a few places one can apparently suspect that the illustrations come from the Līlāvati with or without minor changes, for instance, *hiyayaṁ mha dūmei*, *visamao*, *junṇa-surā* etc., as discussed in the Notes on gāthās 144, 169, 1266, etc.

6) Verses traced in Agadadatta's Tale² and Vajjālaggaṁ³ do not prove much, because the dates of these works are not definite.

7) The Surasumdarīcarya of Dhaneśvara was composed in Samvat 1095 (-57 = 1038 A. D.).⁴ It possesses many situations, ideas and motifs which closely resemble those in our Līlāvati. The general format, the device of boxing tales and biographies, the use of detached words to introduce the gāthās, etc. are practically alike in both.⁵ I have been able to detect

1 Ed. Bombay 1912, p. 1a.

2 See the Notes on gāthās 569 and 781 at the end.

3 Ed. Bibliotheca Indica, No. 227, Calcutta 1944. See the Notes on gāthās 74*1, 222, 1141 and 1308*1.

4 See page 28 above.

5 See page 44 above.

at least one verse in the Surasūndarīcariya which appears to have been taken from the Līlāvati with some changes in the second line.¹

8) The literary career of Bhoja, the celebrated Paramāra king of Malwa and a learned prince of his age, is assigned roughly to a period between 1030 to 1050 A. D.²

In his Śrīngāra-prakāśa XI, he defines and illustrates Kathā by mentioning the Līlāvati in this manner :

या नियमितगतिभाषा दिव्या दिव्योभयेति वृत्तवती ।

कादम्बरीव लीलावतीव सा कथा कथिता ॥

He is also said to have quoted from the Līlāvati.³ In chapter XXVII, Dautyaprakāśa, Bhoja remarks thus :

सहस्रसुक्रीडा यथा कुवल्यावली महानुसस्ता⁴ लीलावत्याम् ।

In his Sarasvatī-kanthābharana,⁵ Bhoja quotes a gāthā to illustrate Malādīpaka, and it is the same as No. 25 of the Līlāvati.

9) Ānandavardhana's literary activity is assigned to a period between 840-870 A. D.⁶ In his Dhvanyāloka III, while discussing Prakṛtyaucitya, he observes thus :

भावोचित्यं तु प्रकृत्यौचित्यात् । प्रकृतिर्हितसमभ्यन्नाधमभावेन दिव्यमानुपादिभावेन च विभेदिनी । तां यथायथमनुसृष्टासंकीर्णः स्थायी भाव उपनिबध्यमान औचित्यवान् भवति । अन्यथा तु केवलमानुपाश्रयेण दिव्यस्य केवलदिव्याश्रयेण वा मानुपस्योत्साहादय उपनिबध्यमाना अनुचिता भवन्ति । तथा च केवलमानुपस्य राजदेवैर्गणे सप्तार्णवकहनादिलक्षणा व्यापारा उपनिबध्यमानाः सौष्टव्यतोऽपि नीरसा एव नियमेन भान्ति । तत्र त्वनौचित्यमेव हेतुः । ननु नागलोकगमनादयः सातवाहनप्रभृतीनां श्रूयन्ते । तदलोकसामान्यप्रभावादतिशयवर्णने किमनौचित्यं सर्वोर्वीभरणक्षमार्ण क्षमाभुजामिति नैतदस्ति । न वयं ब्रूमो यत्प्रभावातिशयवर्णनमनुचितं राजांस्, किं तु केवलमानुपाश्रयेण योपायवस्तुकथा कियते तस्यां दिव्यमौचित्यं न योजनीयम् । दिव्यमानुपाया तु कथायामुभयमौचित्य-योजनमविरुद्धमेव । यथा पाण्डुदिकथायाम् । सातवाहनादिषु तु येषु यावदपदानं श्रूयते तेषु तावन्मात्रमनुगम्यमानमनुगुणत्वेन प्रतिभासते । व्यतिरिक्तं तु तेषामेवोपनिबध्यमानमनुचितम् ।

1 See the Notes on gāthā 1091 at the end.

2 P. V. Kane: Sāhityadarpana, Bombay 1923, Intro. p. xevii.

3 See M. R. Kavi's article in the Bharati, 1926; Śrīngāraprakāśa of Bhojadeva, 22-24, Madras 1929, p. xxi; Krishnamachariar: History of Classical Sanskrit Literature, p. 439. My friend Dr. V. Raghavan writes to me that Līlāvati is quoted by Bhoja in Śp.

4 Apparently महानुसस्ता is a misreading.

5 Ed. Kāvya-mālā, Bombay 1934, p. 529, see the Notes on gāthā No. 25 at the end.

6 Ed. Kāvya-mālā 25, Bombay 1928, p. 145; Kane: Sāhityadarpana, Bombay 1923, Intro. p. lxviii.

In the *Līlāvati* we find that *Kathā* is said to be of three kinds, *divyā*, *divya-mānuṣī* and *mānuṣī* and that *Sātavāhana* and others go to *Nāgaloka* through the supernatural power of *Nāgārjuna*. *Ānandavardhana*, it is to be remembered, is acquainted with *Prākṛit* works like the *Gāthāsaptasatī*, *Harivijaya* of *Sarvasena*, *Setukāvya* and *Madhumathanavijaya*; and he himself is the author of a *Prākṛit* poem, *Viṣamabhāṇa-līlā*.¹ The trend of his discussion in the above passage, naturally, makes it highly probable that he has in view the introductory discussion from and the plot of the *Līlāvati*. The possibility of his knowing an earlier prototype (which we have not been able to trace so far) of the *Līlāvati*, of course, cannot be ruled out.

C. *Jineśvarasūri*, as noted above on p. 29, finished his *Nirvāṇa-Līlāvati* in c. 1035 A. D. After the *Līlāvati*, as far as we know, it is the earliest work to contain the word *Līlāvati* in the title. The adjective *Nirvāṇa* possibly implies that the author wants to distinguish his work from the earlier *Līlāvati*, one having a religious basis and the other a romantic outlook.

D. In this *Līlāvati*, while describing the march of *Sātavāhana*, the author casually mentions *Raṭṭhaūḍa* or *Rāṣṭra-kūṭa* and *Sulamki*, *Sulumki*, *Solamki* or *Cālukya* army in this way (No. 1068):

अग्निम-याणे रट्टउड-साहणं पच्छिमे सुलुकीण ।

तलवगो सह पहुणा वच्चेज्ज मज्झहारीए ॥

We cannot take the author to mean that at the time of *Sātavāhana* there were armies controlled by the two dynasties, *Rāṣṭrakūṭa* and *Cālukya*, because it would be an anachronism and it has no support from the facts of history. Perhaps the author has in his mind the movements of these armies in his days. He does not tell us to what part of India he belonged. He shows fair acquaintance with the locality of *Sapta-Godāvarī Bhīma* and he is writing in *Marahatṭha-Desi-bhāṣā*. It is quite likely, therefore, that he has in view the movements of the armies of *Cālukyas* and *Rāṣṭrakūṭas*. The rulers of these two dynasties were now and then at war with each other. By about the middle of the 8th century the *Rāṣṭrakūṭas* became more prominent after the overthrow of *Cālukya Kīrtivaraman*

1 P. V. Kane: *Sāhityadarpaṇa*, Bombay 1923, Intro. pp. lxvii ff.

II sometime about A. D. 753.¹ Minor attacks from the Cālūkyas of Vengi continued for some time; and the reign of Amoghavarṣa (c. 815-77) was spent in constant wars with them. It may not be quite wrong if we presume that our author has in view the political conditions of Deccan, especially the north-eastern sector of it, by about the middle of 8th century A. D.

E. As discussed above, the characters of Mahānumati, Līlāvati and Kuvalayāvali remind us of those of Mahāśrēṭṭī, Uśā-Vāsavadattā-Ratnāvali and Śakuntalā respectively. For this reason and taking into consideration common parallel expressions and striking ideas, one can pre-sume that the author of the Līlāvati was acquainted with the works of Kālidāsa² (c. 400 A. D.), Subandhu (c. 6th century A. D.) Bāṇa³ and Harṣa⁴ (first half of the 7th century A. D.).

It is possible that some gāthās from the Līlāvati, especially those from the introductory maṅgala, show the influence of the Gaṇḍavaho⁵ of Vākpati whose literary career is assigned roughly to the first quarter of the 8th century or between 700 and 725 A. D.

At certain place the Līlāvati has close phraseological agreement in some descriptions with the Samarāṅgacakhaṇḍ⁶ of Haribhadra (c. 750). Of course it is equally possible that both of them are imitating traditional, stereotyped descriptions.

The ms. evidence shows that the age of Līlāvati will have to be placed before A. D. 1208. The references and allusions to or the quotations from the Līlāvati in subsequent works indicate that this poem is earlier than Vāgbhaṭa, Trivikrama, Nemicandra, Hemacandra, Dhaneśvara, Bhoja and Ānandavardhana (840-870 A. D.), i. e., earlier than 840 A. D. Then alone Jineśvara could imitate its title; and this period fairly explains the reference to Rāṣṭrakūṭas and Cālūkyas in the text. How much earlier it was composed, it cannot be said definitely.

1 V. A. Smith. Early History of India, Oxford 1914, p. 427.

2 See Notes on gāthā 779.

3 See the Notes on 213, 268, 301 and 1106.

4 See the Notes on 79, 158, 516 and 570.

5 See the Notes on 1, 9, 11 etc.

6 See the Notes on gāthās Nos. 838-41, 1205, 1297-9.

Its indebtedness to the works of Kālidāsa, Bāṇa and Harṣa is quite apparent and to those of Vākpati and Haribhadra (c. 750 A. D.) is highly probable. So the author of the *Līlāvātī* flourished sometime between the dates of Haribhadra and Ānandavardhana; and we may tentatively assign the composition of the *Līlāvātī* to *circa* 800 A. D.

h) Prākṛit Dialect of the Poem

This *Līlāvātī* attracts our attention not only as a romantic piece of literature but also as an important poem in the Middle Indo-Aryan the dialectal traits of which have a special significance. The author has composed it in Prākṛta or Prākṛit language (*pāyayāḥ bhāsā*) using very few Deśī words (*pavirala-desi-sulakkhaṁ*) as requested by his beloved (*gāthā* 41). Further, in one of the concluding *gāthās* (No. 1330), he specifies that the language of the poem is *marakaṭṭha-desi-bhāsā*.

Much has been written on the meaning of terms like Prākṛta, Apabhraṁśa and Deśī-bhāsā.¹ The term Prākṛit in its wider sense has signified the entire range of Middle Indo-Aryan and at times even New Indo-Aryan. To begin with it signified the 'natural' expressions of the people in general as distinguished from the polished ones of the learned in particular; and with the lapse of time this common language of the masses was raised to a literary status and perpetuated in literature. Thus Prākṛit signified a literary language. Still, now and then, the earlier meaning is seen even in later usages in which Prākṛit indicates Marāṭhī and Kannaḍa,² to be distinguished from Sanskrit. When certain regional types of Prākṛit were fossilised and given an artistic form in literature, side by side with them the Middle Indo-Aryan was further evolving in the mouth of the masses, and it was given later a literary form which we now call by the name Apabhraṁśa.³ In the beginning Apabhraṁśa also meant,

1 Pischel; *Grammatik der Prākṛit-sprachen*, Strassburg 1900, pp. 1-47; Grierson; *On the Modern Indo-Aryan Vernaculars*, Indian Antiquary 1931-33; A. N. Upadhye; *Prākṛit Literature*, Encyclopedia of Literature, New York 1946; etc.

2 A. N. Upadhye; *Kaṁsavaḥo*, Intro., Bombay 1940, p. xl.

3 Hiralal Jain; *Apabhraṁśa bhāṣā aurā Sāhitya*, Nāgarī Pracārīṇī Patrikā, Sāhitya 2002; G. V. Tagare; *Historical Grammar of Apabhraṁśa*, Poona 1948.

like Prākṛit, any deviation from Sanskrit, but it later stands for a literary language. Even when Prākṛit and Apabhraṃśa were cultivated side by side in literature, the common man's speech was further evolving towards the New Indo-Aryan stage, somewhat differently in different regions. The terms Deśi-śabda and Deśi-bhāṣā will have to be distinguished: the former refers to those words the etymology of which cannot be traced back to Sanskrit directly or indirectly, and the latter in general signifies regional languages of the masses. The word Deśi-bhāṣā could change its sense-content from time to time. The author of the Līlāvātī uses it for Prākṛit; Dr. Hiralal¹ has shown how in certain passages it means Apabhraṃśa; and Professor Kolate² has collected some references from the Jñāneśvarī where it signifies Marāṭhī. As a name of speech to be distinguished from Sanskrit, all these terms, namely, Prākṛit, Apabhraṃśa and Deśi, had nearly the same meaning in the beginning; but when they assumed literary status their sense-content and what form of language they signified went on changing. In a sense Apabhraṃśa is Prākṛit,³ and the author of the Līlāvātī uses the word *deśi-bhāṣā* for Prākṛit. Further, the term *deśi-bhāṣā* indicates Apabhraṃśa as well as a Modern Indian language. The term *bhāṣā* also has shifted its sense-content from time to time: once it stood for classical Sanskrit as distinguished from the Vedic Sanskrit; later it meant Prākṛit and Apabhraṃśa and any modern Indian language with the lapse of time. It only means that the basic meanings of these words are being expressed side by side with those attached to them as literary languages.⁴ One has to guard oneself against dogmatic assertions and see the precise scope or *vyāpti* of these terms in the context in which they are used.

A large number of inscriptions beginning with those of Aśoka in the middle of the 3rd century B. C. and almost upto the

1 Pāṇḍa-dohā, Intro., Karanja 1933.

2 Vikramasūrti, pp. 479-96, Ujjain Saṃvat 2003.

3 Namisādhū remarks: तथा प्राकृतमेवापभ्रंशः etc. Kāvyaśālikāra p. 15, Bombay 1928.

4 Grierson: On the Modern Indo-Aryan Vernaculars, Indian Antiquary 1931-32, para 66.

close, of the 4th century A. D. has come to light.¹ They are scattered practically all over India, and they show broad deviations according to regions: thus they do exhibit certain regional-dialectal distinctions. Though we have called their language by the name *Prākṛit*, we have no information by what name or names the language or its dialects were known when they were written. The corresponding literary speech-forms are found in the Buddhist and Jaina canons, and we call them by the names *Pāli* and *Ardha-māgadhī*. The later, stereotyped literary forms of the Inscriptional *Prākṛits* appear in religious texts, plays, lyrical songs and poems. The *Prākṛit* grammarians and theorists on dramaturgy and poetics have not only taken a cursory cognizance of their broad outlines (only some of the latter) but also tried to give names for most of them. So far as the early grammarians are concerned, their treatment is not exhaustive and thorough, and they do not clearly disclose what works they had analysed: at the most they are writing manuals for practical purposes, and their performance can hardly satisfy a linguist. Among the treatises on dramatic and poetic theory, the *Nāṭyaśāstra* of Bharata describes the main traits of *Prākṛit*; but it does not give any details about the *bhāṣās* and *vibhāṣās*, though seven of the former and six of the latter are named.² The later theorists give names of different dialects and of characters who should speak them in the plays, but they give us hardly any aid to determine the linguistic nature of these dialects.

The attitude of looking at *Prākṛit* as a constantly evolving speech in different places and at different times is not in any way

1 D. C. Sircar: *A Grammar of the Prākṛit Language*, Calcutta 1943, especially the Introductory Note and the Notes on Epigraphic *Prākṛit*; M. A. Mehendale: *Historical Grammar of Inscriptional Prākṛits*, Poona 1948, and also a summary of it in the *Bulletin of the Deccan College Post-graduate and Research Institute*, VI. 1-2.

2 *Nāṭyaśāstra* (*Kāvya-mālā* 42, Bombay 1894), XVII. 48-9: *सामर्थ्य-वन्तिजा प्राच्या मुरसेस्वर्धमागधी । नालीना दाक्षिणात्या च सप्त भाषाः प्रकीर्तिताः ॥ शबराभीर-चण्डालसुचरद्रविदोद्रजाः । ह्रीने वनेचराणां च विभाषा नाटके स्मृताः ॥* See in this connection M. Ghosh: *Prākṛta Verses in the Bharata Nāṭyaśāstra*, *Indian H. Q.*, VIII, 1932; also his essay on *The Date of the Bharata-Nāṭyaśāstra*, *Journal of the Department of Letters, Calcutta* 1934, pp. 16-29.

incompatible with our attempt to view it as some dialect or the other of a specific name described by the grammarian and attested by literary works. In the beginning it is the generic name *Prākṛta* that is current both in earlier grammars and literary works. It appears highly probable that the basic structure of Vararuci's *Prākṛta-prakāśa* originally consisted of the first 8 or 9 chapters, and it deals with *Prākṛit* only.¹ There are strong reasons to suspect that its concluding chapters are later additions. Hemacandra also calls the basic dialect described by him in details by the name *Prākṛit*. On the other hand Purusottama describes the basic dialect not only by the general name *Prākṛta* but also by the specific name *Mahārāṣṭrī*.² It is likely that Vararuci was acquainted with the *Gāhakośo* of Hala,³ a *gāthā* from which indicates that its language is *Prākṛit*.⁴ The dialect spoken by *Sūtradhāra* in the *Mṛcchakatika* is called *Prākṛit* by its author,⁵ though in later grammarian's terminology it may be *Śaurasenī*. The term *Prākṛit* has no regional colouring at all. The Indian drama, according to Bharata, has given first place to the *pravṛtti*, i. e. standards of dress, language, custom and profession, called by the name *Āvanti*⁶ covering the area of Central India and the adjacent territory; so it is not unlikely that the basic and primary *Prākṛits* of the plays came to be known as *Śaurasenī* and *Āvanti*, the latter just a variation of the former. That is how Dr. Vaidya has lately explained the presence of *Āvanti* in the plays.⁷

1 Nitti-Doler: *Les Grammairiens Prākṛits*, Paris 1938, pp. 15f.

2 Nitti-Doler: *Les Prākṛitānuśāsana* de Puruṣottama, Paris 1938, see pp. 11, 13, 14.

3 Nitti-Doler: *Les Grammairiens* etc. pp. 42f.

4 अलिङ्गं पाठमकथं पठिउं सोड च जे न अणनि । कामसु तत्तत्तत्ति कुणति ते काम न रुज्जति ॥ २ ॥

5 Act I, after the 5th verse, the prose passage: एषोऽस्मि भोः दार्यवशात्प्रयोग-वशात् प्रकृतभाषी सवृत्तः । etc.

6 *Nāṭyaśāstra* (Bombay 1891) XIII, 25f.: अतुर्विधा प्रवृत्तिश्च शोक्ता नाट्यप्रयो-क्तृभिः । धावन्ती दक्षिणास्त न पा पात्री चैतन्नामनी ॥ अत्राल-प्रवृत्तिरिति कसाल । उच्यते । एभिः नाट्यप्रवृत्तिभिर्भाषायां चार्त्त-रूपयन्तीति प्रवृत्तिः, प्रवृत्तिश्च निवेदनः । etc.; P. L. Vaidya: *Āvanti*, *Vikrama śūrti*, pp. 150-58, Ujjain Samvat 2003.

7 Puruṣottama defines *Āvanti* thus: अवावन्ति ॥ महाराष्ट्रीशोरेस्तेन्द्रोक्त्वन् ॥ in his *Prākṛitānuśāsana* XI, 1,

Daṇḍin, in his *Kāvyādarśa* i. 34-5, plainly says that Sauraseni and Gaudī and Lāṭī, as also any other language of the same kind could be in common usage denoted by the simple term Prākṛit; but in his opinion, the speech current in the Mahārāṣṭra is known as the best Prākṛit; in it are composed poems like the *Setubandha*—that ocean of the gems.¹ The rise of an eminent poet like Pravarasena (c. 420 A. D.)² in Mahārāṣṭra was sure to attract the attention of Daṇḍin and induce him to call the Prākṛit cultivated in Mahārāṣṭra as the Prākṛit *par excellence*. Daṇḍin has wielded great influence not only on later poeticians but also on Prākṛit grammarians with the result that the term Māhārāṣṭrī came to be easily equated with Prākṛit, distinguished from Śauraseni and other dialects. An author like Uddyotana (A. D. 779), however, distinguishes Pāyaya-bhāsa³ from Marahatṭhaya-desi [-bhāsā]. From grammarian to grammarian the linguistic connotation of Prākṛit has not been static: what Vararuci means from and describes under Prākṛit is not *entirely* identical with that in Hemacandra's grammar and so on. The reasons are apparent: every subsequent grammarian not only incorporated the earlier material but also brought under his analysis additional literature; and his purpose being mainly practical, as many forms etc. as available were noted sometimes even ignoring the need of dialectal specification. The result has been that the grammarians, when all of their usages are put together, do not come to our rescue in solving a problem whether a word or a form is allowed in Māhārāṣṭrī or Śauraseni. And by using the terminology of later authors for the earlier language-stratum, much confusion in thought has been created; and widely different views are held on the linguistic relation of Mahārāṣṭrī and Śauraseni.⁴

1 महाराष्ट्रश्रवां भाषां प्रकृष्टं प्राकृतं विदुः । सागरः सक्तिरत्नानां सेतुबन्धादियन्मयम् ॥ शौरसेनी च गौडी च लाटी चान्याणि तादृशी । यानि प्राकृतमित्येवं व्यवहारेषु संनिधिम् ॥

2 V. V. Mirashi: Some Royal Poets of the Vākātaka Age, J. H. Q. XXI; The Vākātaka Chronology, Ibidem XXIV pp. 148ff.

3 पायय-भासा-रश्म्या मरहट्टय-वेमि-वण्णय-णिवद्धा । सुद्धा सयल-कह चिचय तावस-जिण-सत्थवाहि-त्ता ॥ कोलहलेण कत्थश् परवण्ण-वसेण सकय-णिवद्धा । किचि अवय्मंसकया दो वि य पेसायभासि, छ ॥ Quoted from the MSS.

4 For important sources see Kamsavaho, Intro., p. 42, footnote 40: Bombay 1940.

It has been always felt that there was a deplorable want of Prākṛit compositions which specifically mentioned their dialect and the text of which was available to us in a sufficiently authentic form. It is such texts that will enable us to fix what was allowed in a particular dialect. Though modern scholars are accustomed to presume (of course with partial accuracy) that Gāhākoso and Guḍavaho are written in Māhārāṣṭrī, the texts themselves call their language Prākṛit.¹ The Setubandha is silent, and it is Daṇḍin who tells us that it is written in Māhārāṣṭrī. As far as we know, the Līlāvātī is the first work to specify its dialect that it is written in *Marahattṭha-desi-bhāsā*, i. e., the Māhārāṣṭrī Prākṛit. Thus we get a pretty lengthy composition the material from which should enable us to say definitely what is Māhārāṣṭrī, and also to see in what respects its literary idiom has been affected by incidental influences from contemporary regional vernacular, from the author's mother-tongue, from his specialised knowledge etc. In the light of earlier studies, some significant traits of the dialect of this text may be noted below.

In some words the quality of vowels is changed: *Caṇḍaleha* for °hā, *jayāsaddo* for *jaya°*, *pakkhā* for *pakkha*, *saṃka* for *saṃkā*.—Initial *a* is lost, and we have the form *vaṇḍābiya*.—More than once *m* and *v* are interchangeable in this text, and even the transitional stage is seen in certain words: *kavaṇḍala*, *ṇivisaṃ*; *eva*, *emva* & *ema*; *tāva*, *tāmva* & *tāma*. Akin to this is the change of *vi* (after a nasal?) to *mī*.—What is known as *va-sruti* is seen in a few words: *uvārī*=*udare* (670), *uvahī*, *dhūvā*.—The following Samdhis deserve our attention: *teṇa+ettiyaṃ*=*tenattiyaṃ*, *aḍḍhoyana*=*ardha-yojana*, *amhe+ṛha*=*amheṛha*.—The genders of the following words, especially contrasted with those in Sanskrit, may be noted: *vechamga n* (768) *pariyaṇa n* (184, 697), *maṇḍhaesa n* (767), *mano m* (428), *maṃta n* (1315), *mitta m* (1060), *mokkha n* (714), *siviṇṇaya n* (922).

If in certain words we get a single consonant instead of a double one ordinarily expected: *samuka* for *saṃmuka*, *ana* for *aṇṇa*, we come across a conspicuously large number of words which illustrate what is called spontaneous doubling of a

1 See *Saptasatakam* 2, *Gauḍavaho* 65, 92 etc.

consonant in most cases the one following a preposition: *addamsaṇa*, *ahammo* = *adhamah*, *ṇiggūḍha*, *papphulla*, *paravvasa*, *vimūha*, *sarissa*, *sajjiva*, *sapparihāsa*, *supphaliya* etc.—In a few words *ṇh* is not a conjunct: the vowel preceding it is not at all metrically long (see the Notes on 115, 1285).—As to the particles, *va* stands in the sense of *api* (691, 885), and in some places one *pi* is redundant (565, 612).

Some words stand in their basic form, without any termination: *abbhaṃtara*, *baddhāṇurāya*, *maṃjari*, *sayakhaṃḍa* etc. for *abbhaṃtaram* and so on.—The Nom. sing. often serves the purpose of Acc. sing.: *appā* (421), *eso aṃgulo* (988), *uvaeso* (198), *ṇiccimto tāo* (321), *sā chitṭhāya-calaṇā* (1328), *haṭṭavaho* (733); this is seen also in the case of Fem. nouns ending in *ā* and *i*,¹ apparently displaying a case of alternance between a long vowel and a short one followed by an *anusvāra*: *gaī* (937), *Bhavāṇī* (720), *bhūmī* (466), *Lilāvāī* (993), *Vasāntasirī* (314), *siniddhayā* (492), *suvasāī* (224, v. l.^o *im*).—*susahāyā* (1162), is the form of Acc. pl.—*nāme* in *n* is possibly Inst. sing.—Inst. pl. stands for Loc. pl.: *atthasatthchim* (153), *diyaṃtehim* (1155), **sālā-sachim* (737), *haṭṭehim* (818, *n* *haṭṭesu*); in this context may be noted certain cases which can be called Inst. Absolutive: *tehi gachhi* etc. (1163, 1179, 1265).—The use of Dat. sing. is seen in *dhammāya*, *kāmāya*, *mokkhāya* (1010).—The Mas. and Neu. *i*-stems generally show in Gen. Sing. *-no* and scarcely *-ssa*.—*uvārī* (670), *hiyāī* (613), are the forms of the Loc. sing.—Loc. pl. is used for Inst. pl.: *thaṇaharesu* (1325), *ṇivahesu* (49).—*sisahū* is Voc. pl. (824).

Coming to the pronominal forms, more than once *kaṃ* is used for *kiṃ* (555, 618, 1041, etc.), and at least once *kiṃ* for *kaṃ* (33).—Abl. sing. *kattohimto* (207).—*jo* stands for *jam* (784).²—Abl. sing. *tattohimto* (1025).—Loc. sing. *taṃsi* (301), *tassim* (244, 281).—Loc. sing. mas. *ime* (605).

Some interesting forms of the pronouns of the first and second persons may be noted here. The form *ne* appears for various cases: Nom., Inst. sing. and pl. (see the Notes on 215).

1 Cf. Karakandācariu III. 1, line 4: क वि लीला मणहर अश्चहेइ ।

2 In Apabbhramā *so* and *sā* stand for the Acc. as well. See Karakandācariu, p. 7 (सा पेक्खि etc.), p. 12 (सो णंदणु जायउ जाव लेइ), p. 18 (सो पेक्खि वि ते अदसीय), etc.

11 लीला.

—Nom. and Inst. pl. *amhi* (461, 183).—Inst. sing. *mi* (see Notes on 183). The forms *amhe* and *amhehim* are mutually confused (384, 1162).—Abl. sing. *mamāhi* (270, 368).—Gen. sing. *mha* (614, 714-5, 801).—Gen. for Inst., or the form of the Inst. pl. *ahmañ* (383).—Nom. sing. *tuyam* (512).—Nom., Inst., and Gen. pl. *tumhi* (558, 710, 860).—Abl. sing. *tamto* (560, 1039).—Loc. sing. *tae* (1221).

Coming to the verbal forms, we have in the Present 1st p. sing.: *ṇa-yanamhi* = *ṇa-yāṇamhi* (856); *aham ṇa-yāṇimo* (865);¹ pl. *gacchamha*, *vaccamha*. The form *paricimtiyamhi* (v. l. *paricimtayamhi*) presents some difficulty, and can be equated variously with *paricintayāmi*, *paricintitam hi*, *paricintitāsmi* (see the Notes on 167).—The form *jāyamti* stands for *yānti*; the forms like *jāveṇi* from the root *yā* are well-known in Apabhraṃśa.—Imp. 2nd p. sing. forms like *kuñijjāsu*, *bhañijjāsu*, *sūhijjāsu* etc. deserve our attention.—Now and then we have Fut. 2nd p. sing. forms like *jānihasi*, *disihasi*, *pārihasi* etc.—At times the negative particle *mā* is used with the Fut. (565).—The Passive with the augment *-iya-* is seen in *pariniyasi*.—Some of the forms of the Infinitive like *visamūm*, *saṃappeum* etc. have the sense of the Gerund which as a rule is represented by the forms of the *-āṇa* type. The Gerund form *saṃāṇavi* (v. l. *saṃāṇiya*) is quite interesting.

The above details are noted not with a view to give a grammatical analysis of the language of this text² but just to record a few striking and salient features of it that they might easily catch the eye of a Prākṛit philologist or a critical student of Middle Indo-Aryan. Most of them are discussed in the Notes in the back-ground of the rules of Prākṛit grammars.

The change of *t* to *d* is looked upon by grammarians as a feature of S'aurasenī and other dialects as distinguished from

1 Compare समराचनकहा, pp. 99-100: ता एयन्ति एयं पक्षिविक्रय नियतामो इमस्स अणस्स त्ति, चित्तिऊणं सणियं च तेण ।

2 With the exhaustive Glossary that is given at the end, it is not difficult now to prepare a full grammatical analysis of this poem, a veritable manual of Māhārāṣṭrī, following the paragraphs of Pischel's Grammatik as Prutz has done in his Bhāsa's Prākṛit or on the model of what Jacoby has done in the Intro. to his Ausgewählte Erzählungen in Māhārāṣṭrī or what Schmidt has done in his Elementar buch der Śaurasenī.

that in Māhārāṣṭrī. In a strict sense of the term, it is not a dialectal trait, but it is just a common phenomenon in the evolution of Prākṛit which shows different stages: retention of *t*, softening of it into *d*, change of it into light *d*¹ and lastly loss of it leaving only the constituent vowel behind. These stages are more chronological than dialectal; but because the various Prākṛits are stereotyped literary languages, even with generalisations of broad traits, it was natural that such traits could be assigned to some Prākṛits and not to others. The only question is whether the grammarians had in view any literary works showing or not showing such traits. The Līlāvātī specifies its dialect as Mahārāṣṭra-deśī-bhāṣā. Throughout the text, no change of *t* to *d* is seen in the initial, intervocalic or conjunct position; but *t* is dropped leaving behind the constituent vowel. Here, in this text, words² like *dāva*, *āda* (here *āgaya*), *ṇivvūḍi* (here *ṇivvui*), *suidi* (cf. *sukaya* or *sukayaṃ* here), *hada* (here *haya*), *saṃpadi* (here *saṃpai*) and *jado*,³ and the Abl. sing. forms in *-do* or *-du* etc. are conspicuously absent in this text. With poems like the Līlāvātī before Hemacandra, it is but natural that he could remark thus in his Prākṛit grammar:

VIII. i. 209: अत्र केचिद् ऋत्वादिषु द इत्यारब्धवन्तः स तु शौरसेनीयागधीविषय एव दृश्यते इति नोच्यते । प्राकृते हि । ऋतुः etc.

VIII. ii. 154: पीनता इत्यस्य प्राकृते पीणया भवति । पीणदा इति तु भाषान्तरे । तेनेह तले दा न क्रियते ।

Because the grammarians were making these distinctions in stereotyped literary Prākṛits, they were perfectly justified to do so to the extent to which their rules were confirmed by literary usage.

Though the author of the Līlāvātī says that he is writing in Marahaṭṭha-deśi-bhāṣā, it would not be correct to presume that his language is the same as the language spoken in Mahārāṣṭra at his time. All that one can assume is that his is a literary language, expressed by a man of learning, but based on or closely akin to the vernacular of Mahārāṣṭra sometime earlier than the age of the author.

1 The Nāṭyaśāstra XVII. 12 observes thus: अस्पष्टश्च दकारो भवत्यनादौ तकार इतरादौ etc.

2 Vararuci's Prākṛta-prakāśa II. 7

3 Possibly following Vararuci, VI. 9, Hemacandra allows *kado*, *jado*, *tado* etc. in VIII. ii. 160; but the Līlāvātī gives the forms *kao*, *tao* etc. besides *katto* etc.

Between the literary languages known by the names Prākṛit and Apabhraṃśa the vocabulary is practically and substantially common; many authors cultivated them side by side; and the grammatical elements akin to them and current in the contemporary stage of the Modern Indo-Aryan as spoken by the people often affected them. Scrutinised from this point of view, we find in the dialect of the Līlāvati good many traits which are not usual in Prākṛit or Māhārāṣṭrī but are quite normal in Apabhraṃśa as described by Hemacandra and as current in literature: i) The change of *m* to *v*, or nasalised form of it, *ṽ* or *mv*.¹ ii) Confusion of genders especially between the mas. and neu. nouns.² iii) Variations between short and long vowels.³ iv) Some words stand without any terminations.⁴ v) Nom. and Acc. sing. forms, which are often identical in Apabhraṃśa, are mutually confused; Inst. and Loc. pl. get interchanged;⁵ *jō*, *so*, *eso* stand for *jam*, *taṃ*, *eyam*, which is quite normal in Apabh.⁶ vi) Some of the pronominal forms are loosely used. vii) The Gerund form *samāṇavi* is recognised by grammarians only in Apabh. Thus there is no doubt that the Prākṛit or the Marahātṭha-desi-bhāṣā used by the author of the Līlāvati has incorporated certain tendencies of Apabhraṃśa: either he inherited them through his close study of Apabhraṃśa literature or through the channel of his mother-tongue or local vernacular which had some points common with literary Apabhraṃśa.

It has been customary nowadays to state dogmatically what New Indo-Aryan language has descended from what Middle Indo-Aryan language. Except perhaps in the case of Gujarātī, the evidence is meagre elsewhere; and one has to be very cautious in stating, in toto, the parentage of a particular Modern Indian language. The reasons are plain. The Prākṛit dialects preserved to us in literature are literary speeches, though connected with the spoken languages of some locality and age. The present-day Modern Indian languages are a continuation or

1 Compare Hemacandra's Grammar VIII. iv. 397.

2 Ibidem Sūtra 445.

3 Ibidem Sūtra 329-30.

4 Ibidem 344-45.

5 Ibid. 347.

6 See above p. 81, Footnote 2.

development of the spoken-speech, now and then influenced by literary usages and grammatical stereotyping. So it would be overstating, if not misrepresenting, the situation when it is asserted that Marāṭhī has descended from Sanskrit, Pāli, Mahārāṣṭrī or Apabhraṃśa. These are sweeping generalisations from a few common points, and such statements are far from the scientific needs of the language-study. What really requires to be done is that the facts of Marāṭhī language, both in its literary strata and spoken dialects, should be authentically ascertained, and then one should detect their counterparts in the Middle Indo-Aryan, some Prākritis as well as Apabhraṃśa. The Māhārāṣṭrī Prākrit and its allied Apabh. idiom are sure to give us some earlier links of Marāṭhī. Vocabulary and loan-words are not always a safe criterion in this respect. Prākrit and Apabhraṃśa have nearly the same vocabulary but as languages they present distinct phases. Apart from striking common words, parallel points should be mainly detected in pronouns, their forms and usage; in the names of relations, parts of the body and essential articles of domestic use; in the roots and verbal formations; etc.

Because the author of the *Lilāvati* himself calls the dialect of this poem Mahārāṣṭra-deśi-bhāṣā one feels tempted to find something common with Marāṭhī. The confusion between the Nom. and Inst. pronominal forms really anticipates what one finds in Marāṭhī. There are many Dhātva-deśas used in this text which closely remind those in Marāṭhī. To explain a Marāṭhī verbal form, Konow¹ was connecting it with Sanskrit *na-(j)ānāmi*, but in this text more than once the base *na-yāṇa* is used and it is clearly the predecessor of the Marāṭhī form.² Expression like *rāṇo bhaṇiṇa* (Marāṭhī *rājālā sāṅgūna* or lit. *mhaṇūna*), *gharakaraṇ* (Mar. *gharoghara*), *pañca-cha* (Mar. *pāñca-sahā*) are quite close to Marāṭhī idiom. The phrase *tumhaṇ ciyāi* deserves special attention; the appendage *ciyā* is no more a separate word, but both together form one word to which the termination is added: compare Marāṭhī *tumacyā*, *āmacyā* etc. Common points³ like these go to indicate that our

1 Linguistic Survey of India, Vol. VII, Intro. p. 5.

2 Note the words like *liṅkarūva*.

3 In continuation of the common points already noted by Konow, Grierson, Bloch and others.

author's language, the Marahattha-desi-bhāsā, is a literary language and in all likelihood it is based on the spoken language of Mahārāṣṭra which with the lapse of time and under different influence has grown into present-day Marāṭhī.

6. The Sanskrit Commentary and Its Author

In this edition the text of the Līlāvati is accompanied by a Sanskrit commentary, called *Līlāvati-kathā-vṛttiḥ*, tentatively presented here from an unsatisfactory transcript of ms. B which is already described above. As a Shorter Recension, ms. B has its importance which is further heightened by the Sanskrit *vṛtti* which is not found anywhere else as yet. The commentary has a big gap, because the ms. B has lost some folios; and its text is unsatisfactory in many a place. Still it is highly useful for verifying the readings of the Prākṛit text and for giving us the explanations of some of the gāthās and the Sanskrit *chāyā* of most of them.

At the beginning of the poem, the commentary is pretty exhaustive: the gāthās are difficult and full of mythological allusions, and consequently there is much to explain. But as one gradually advances, say after the first 120 gāthās or so, the discussions decrease, explanations grow meagre, and the *Vṛtti* assumes the form of just a bare Sanskrit *chāyā*. At the most it appeals to some or the other Sūtra of Hemacandra's grammar on a particular word, generally a Dhātuvādeśa. In a few cases the readings are discussed (gāthās 155, 364 etc.), but that is only casually. It is surprising that the commentary sometimes explains readings which are not found in ms. B (gāthās 265, 279, 320, 412 etc.): that is a riddle which can be explained only when some more mss. of the Shorter Recension become available. Though the *Vṛtti* is not an outstanding performance, it is helpful in many places.

As discussed above, Hemacandra knew this Līlāvati; and there is every likelihood of his having used its text in collecting material for his Prākṛit grammar. This is indirectly confirmed by the commentator who quotes Hemacandra's grammar repeatedly, nearly fifty times. He also quotes from the *Deśi-nāma-mālā* and *Kāvyānuśāsana* (pp. 20 and 193) of Hemacandra. Now and then there are quotations in the commentary, generally in Sanskrit and only once or twice in Prākṛit

(pp. 20, 28); they are mostly anonymous (pp. 4, 5, 8 [Pañcatantra], 10 [Ibid.], 17 [Ibid.], 18 [Ibid.], 28, 41 [Ibid.], 53, 56, 61, 131 [Nīṭisāṭaka] & 162), and rarely with their sources specified (pp. 2 Kālidāsa, 20 Hemasūri, Vātsāyana, 31 Cakrapāṇivijaya-mahākāvya, 33 Nīṭisāstra, 52 Smṛti and 193 Hemasūri).

It is the commentator who discloses to us the name of the author of the *Līlāvātī* as well as that of his wife; but unfortunately he has not said anything about himself, nor has he mentioned his name.¹ The use of expressions like *mutkalāpya* (p. 76, l. 27) and the confusion between *bhavana* and *bhuvana* (p. 1, l. 6) go to indicate that he belonged to Gujarāt. According to Pandit's observation,² the use of *kila* at the beginning of a sentence is found only in Sanskrit works by Jaina writers; and our commentator shows this trait in his writing. Further the fourfold classification of *buddhi* (p. 40) and, if I understand it right, the use of the term *upayoga* (p. 60), as found in Jaina literature and philosophy go to indicate not only the commentator's close study of Jaina scriptures but also the possibility of his being a follower of Jaina religion. His reference to Hemacandra in respectful terms as *prabhu-S'rī Hemasūrayaḥ* (pp. 20 and 193) perhaps indicates that he was a monk of the Śvetāmbara section. Thus it appears that the commentator was a Śvetāmbara Jaina monk from Gujarāt. As to his date, he must have flourished sometime between A. D. 1172 (when Hemacandra died) and A. D. 1404 (the date of the Bikaner ms. which contains the Sanskrit Vṛtti).

1 According to the Jinaratnakośa (Poona 1944), p. 338, there is an anonymous ms. of the *Līlāvātī* accompanied by the commentary of Malayasāgara in the Jamānanda Pustakālaya, Gopipura, Surat. It is necessary that this ms. should be inspected, and then alone something can be said about its identity or otherwise with the present text of *Līlāvātī* and its Sanskrit commentary.

2 See the Notes on gāthā No. 5 at the end,

कोडहल - विरइया

ली ला व ई

णाम

कहा ।

णमह सरोस-सुयरिसण-सच्चवियं कररुहावली-जुयलं ।
 हिरणक्कसं-वियडोरत्थलं^१ट्टि-दल-गग्भिणं हरिणो ॥ १
 तं णमह जस्स तइया तइय-वयं तिहुयणं तुलंतस्स ।
 सायारमणायारे अप्पणमप्यं चियं^२ णिसणं ॥ २

१) णमह — हरेनारायणस्य कररुहावलीजुअलं उभयकरनखश्रेणिं नमत नमस्कुरुतेति संबन्धः । नमस्करणीयस्य सर्वपूज्यत्वात् चतुर्दशभवनजना इत्यादिकर्तृपदमनुक्तमपि गम्यम् । किंविशिष्टं कररुहावलीजुयलं । सरोससुयरिसणसच्चवियं सरोपोऽन्तःप्रखण्डकोपो यः सुदर्शनश्चक्रं तेन सच्चवियं दृष्टम् । 'दृशो नियच्छापेच्छावयच्छावयज्जवज्जसच्चव-देक्खोअक्खावयक्खावयग्घंपुलोअपुलअनिआवआसपासाः' [हैम० ८-४-१८१] इति प्राकृतव्याकरणसूत्रत्वात् सच्चवियं । तत्कार्यवधस्य नखपंकत्यैव साधितत्वाच्चक्रस्य सविशेष-पोषरोपो दर्शनमात्रं चावशिष्टम् । नन्वायुधानामचेतनत्वात् पुरुषप्रेर्यतयैव कार्यकारित्वं रोपदर्शनं च प्राणिधर्मस्तत्कथमिदम् । मैवं वोचः । परमपुरुषायुधानामपि देवताधिष्ठितत्वा-च्चेतनावत्त्वं व्यक्तमेव । अथवा लक्षणशब्दा अमी मञ्चाः क्रोशन्तीत्यादिवत्पुरुषेऽध्या-रोप्यन्ते । पुनर्विशिनष्टि । हिरणक्क इति । हिरण्यकशिपुर्दानवेन्द्रस्तस्य विकटं विपुलं यदुरो वक्षस्तदेव स्थलमिव स्थलं निचितरूपं तत्र यान्यस्थीनि तेषां दलानि खण्डानि । तैर्गर्भितं संपृक्तं संमिलितम् इत्यर्थः । गर्भितमिति 'गर्भितातिमुक्ते के णः' [हैम० ८-१-२०८] इति प्राकृतलक्षणसूत्रेण तस्य णत्वम् ॥ ननु शौर्यौदार्यगाम्भीर्यधैर्यादि-वर्यगुणग्रामवर्णनमपास्य किमर्थमादौ नखा एव नमस्कृता इति चेत् । 'दैवतवरानुभावात् स्त्रीपुंसाभ्यामवध्यस्य तस्य नरसिंहरूपेण विष्णुना शस्त्रागोचरत्वाच्च नखैरेव विदारितत्वात् प्राधान्यम् इत्यदुष्टः आदावेव कररुहावलीनमस्कारः ॥ नन्वर्वाचीनपराचीनावस्थाद्वय-स्वरूपस्य भगवतः किमर्थं परमार्थतोऽनुपादेयरूपावाचीनावस्थादिमं नमस्कारस्याभ्युपगतेति न वाच्यम् । अत्र हि प्रबन्धे श्रीशातवाहननरेन्द्रस्य लीलावतीपाणिग्रहेण भुक्तिफलमेवाभिधेयम् । तच्चावर्गदशायामेव सफलमाकलयाम इति सर्वमनवद्यमिति प्रथमगाथार्थः ॥ १ ॥ तस्यैव पुरुषोत्तमस्य नवमेवावतरणैः कृतजगत्त्रयोपकारस्य वैशिष्ट्यं ख्यापयन्नाह ।
 २) तं णमह — तं हरिं नमत । यस्य तइया तदानीं बन्धनावसरे । त्रिभुवनं स्वर्गमर्त्य-^{२५}

1) P opens with ६० ॥ ३ नमो विष्णुराजाय ॥, J with ६० ॥ नमः सर्वज्ञाय ॥, B with ६० ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥. 2) = सरोपसुदर्शन, PJB सुअरि°. 3) P हरिणक्कस, B हिरणक्कस. 4) P 'स्थलत्थिदो gap, J 'स्थलगग्भिणं. 5) PJB नमह. 6) = तृतीयपदं, J तइया तइयवयं तिहुयणं. 7) ['मप्ये चिय.] 8) PJB निस°. 9) B नमस्कारश्चाभ्यु°.

तस्सेयं पुणो पणमहं^१णिहुयं हलिणा हसिज्जमाणस्स ।

अपहुत्त-देहली-लंघणद्ध-वह-संठियं चलणं ॥ ३

सो जयउ जस्सं पत्तो कंठे रिद्धासुरस्स घण-कंसणो ।

उप्पाय-पवहियं-काल-चास-करणी भुयप्फलिहो^२ ॥ ४

५ रक्खंतु वो महोवहि-सयणे सेसस्स फण-मणि-मज्झा^३ ।

हरिणो सिरि-सिहिणोत्थयं-कोत्थुह-कंदंकुरायारा ॥ ५

[महुमह-चलणुप्पीडिय-सेस-भुर्यणेण मुक्क-फुक्कारा ।

पवणाजरिय-जलयर-सुत्त-विवुद्धो हरी जयउ ॥ ५*१]^४

पातालरूपम् । तुल्यतः चरणत्रयेणाकलयतः । तृतीयपदं साकारमात्मानं निराकारे
१० आत्मन्येव निष्पणं स्थितम् । असंभाव्यं चेदम् । न हि हुतोऽपि हुताशनः स्वं दग्धुं
विदग्धः । न हि सुतीक्ष्णाप्यसिधारा स्वं छेतुं छेका । तथा साकार आत्मा कथं निराकारे
आत्मानि निष्पणो भवितुमर्हति । अथ च साकारः शरीरमय आत्मा निराकारे आत्मनि
आकाशरूपे, विष्णुपदं नभ इति वचनात् । श्रीकालिदासोऽप्याह ।

अथात्मनः शब्दगुणं गुणज्ञः पदं विमानेन विगाहमानः ।

१५ रत्नाकरं वीक्ष्य मिथः स जायां रामामिधानो हरिरित्युवाच ॥

वामनावतारे हि पदेन व्योमपथमवरुन्धानस्य स्वात्मा स्वात्मन्येव निविष्ट इति व्यक्तमा-
पतितमित्यर्थः ॥ २ ॥ तस्यैवानर्घ्यमहिम्नो बाललीलायितमाह । ३) तस्सेयं — पुनर्वारंवारं

तस्यैव हरेर्वलिना बलभद्रेण निभृतं वैलक्ष्यरक्षणाय उत्तमत्वाद्वा निःशब्दं हस्यमानस्य
अप्राप्तदेहलीलङ्घनाध्वर्य्यसं स्थितं चरणं प्रणमत । अप्राप्तो योऽसौ देहलीलङ्घनस्य अध्वा

१० मार्गस्तेन व्यस्रं तिर्यक् स्थितम् । अथवा अप्राप्तदेहलीलङ्घनादध्वर्य्यसं स्थितम् । 'वक्रा-
दावन्तः' [हैम० ८-१-२६] इत्यनुसारे तंसं । वाल्ये हि भगवतो देहलीलङ्घनेऽप्य-

क्षमतां विलोक्य पुराणार्थमनुस्मृत्य च बलभद्रेण हसितम् । किलासावेव कंसादिदान-
वान् निर्दलयिष्यति इति गाथार्थः ॥ ३ ॥ ४) सो जयउ — स विष्णुर्जयतु । यस्य

भुजपरिघो भुज एव कठोरत्वदाद्व्याभ्यां परिवो अर्गलः । 'पाटिपटुपरिवपरिखापनस-
१५ पारिभद्रे फः' [हैम० ८-१-२३२] इति फादेशे फलिहो । घनबन्धेघवत् कृष्णो-

ऽरिष्टासुरस्य वृषभासुरस्य कण्ठे शोभते । कीदृश इत्याह । उप्पाए इति युगक्षयकाल-
स्त्रज संहारसमये प्रवर्धितो दीर्घतामापन्नो यः कालस्य यमस्य पाशस्तस्य करणिः सदृशः ।

अयमर्थः । वृषभासुरसंजिहीर्षया हरिस्तत्कण्ठे कालपाशायमानं निजभुजं चिक्षेप ॥ ४ ॥
विष्णोः शय्यारूपेण शेषाहिराजमपि स्तौति । ५) रक्खंतु — हरेर्महोदधिययने समुद्र-

१) B तस्सेयं. २) PJB निहुं. ३) B तंसं ठियं for वहलंठियं. ४) B जस्स कंठे सोहह रिद्धा.
५) B कविणो. ६) = प्रवर्द्धितः, P पवहिय, JB पवहिय. ७) = सादृश्यं प्राप्तः, P करणी, J करिणी,
B करणी. ८) P फलिहो, JB फलिहो. ९) P फणिमणि, B फण १०) J मणिपईवा. ११) = पयोधर,
= व[=वव]स्तुत. १२) Not found in any ms., but reconstructed from the Sanskrit
com. in B. १३) B चिरगणः स्थितः. १४) B आ-मानिपणो.

हरिणो जेमलज्जुण-रिद्ध-केसि-कंसासुरिंद-सेलांण ।

भंजण-वलण-वियारण-कड्डण-धरणे भुए णमह ॥ ६

कक्कस-भुय-कोप्पर-पूरियाणणो कठिण-कर-कयावेसो^१ ।

केसि-किसोर-कयत्थण-कउज्जमो जयई महुमहणो ॥ ७

सो^२ जयउ जेण तयलोय-कवलणारंभ-गविभय-मुहेण ।

ओसावणि व पीया सत्त वि चुलुय-द्विया उयही ॥ ८

शय्यायां सेसस्स शेषनाम्नो भुजगराजस्य फणमणिमयूखाः फणरत्नकान्तयो वो युष्मान्
रक्षन्तु पालयन्तु । कीदृशास्ते । सिरि इति श्रीलक्ष्मीस्तस्या देशीभाषायां सिंहिणौ स्तनौ
ताभ्यां उत्थय आच्छादितो यः कौस्तुभ एव कन्दस्तस्याङ्कुराकारा मूलोद्भूतप्ररोहरूपाः ।
किल हरेः सिन्धौ शय्याकृतशेषफणामणिकान्तयः स्नेहालिङ्गितलक्ष्मीस्तननिपीडितकौस्तुभ- 10
कन्दाङ्कुरा इव राजन्ते । उभयकान्तिसाम्यमित्यर्थः ॥ ५ ॥ ५*१) महुमह इति ।
मधुमथनवलनोत्पीडितशेषभुजगेन मुक्तफूत्कारात् । पवनापूरितजलचरसुप्तविवुद्धो हरि-
र्जयतु । निद्रायां सालस्यं हरेरङ्गं मोदितम्¹⁴ । शय्यागतः शेषराजस्तदा फूत्कारानमुच्चत ।
तद्वातेन जलचरः पाञ्चजन्यशङ्खो दध्वने । जजागार मुरारिरित्यर्थः ॥ ५*१ ॥
६) हरिणो—हरेर्भुजाव्रजमत । बाहुषु बहुवचनं चतुर्भुजत्वात् । किंभूतान् भुजान् । 15
भञ्जनवलनविदारणाकर्षणधरणान् । केपाम् । यमलार्जुनारिष्टकेशिकंसासुरेन्द्रशैलानाम् ।
यमलार्जुनस्य वृक्षरूपतया भञ्जनम् । अरिष्टासुरस्य वलनं मर्दनम् । केशिनोऽश्वरूपस्य
विदारणम् । कंसासुरेन्द्रस्याकर्षणं सिंहासनादाकृष्य मलयुद्धभूमौ निपातनम् । शैलस्य
गोवर्धनपर्वतस्य जलमग्निकुलरक्षणाय बाहुभ्यामुत्पाद्य गगने धारणम् । एवंविधकार्यक्षमान्
वाह्व्रजमत । न वाच्यं भुजचतुष्टयेन कथं भञ्जनादिपञ्चकर्माण्यकरोदिति । स्वरूपमात्रकथन- 20
मिदं न च युगपत्कारित्वम् ॥ ६ ॥ ७) कक्कस—केशिकिशोरकदर्थनकृतोद्यमो हरिर्जयतु ।
केशिदैत्य एव दि[तितनयो अ]ल्पवयास्तुरंगमस्तस्य कदर्थनं तत्र कृतोद्यम इति । कथमिति ।
कर्कशभुजस्य कूर्परं मध्यं तेन पूरिताननो भृतमुखः । अन्यच्च कठिनकरेण कृत औवेष्टो
वेष्टनं ग्रीवोपरि येन । 'वेष्टः' [हैम० ८-४-२२१] इति सूत्रेण [आवेष्टो] ॥ ७ ॥
अथ महेश्वरमुपश्लोकयन्नाह । ८) सो जयउ—स जयतु येन त्रैलोक्यकवलनारम्भगर्भि- 25
तमुखेन [त्रिजगत्]संहारप्रारम्भसज्जितवदनेन । चुलुकस्थिताः करतलकलिताः । सप्तपि
समुद्रा आपोशानमिव मन्त्रपूतनीरमिव आचान्ताः । किल संहारचिकीर्षयादौ सप्त समुद्रा-
नापोशानीचकार । ईदृक्कर्मणा अनुक्तोऽपि महेश्वरो ज्ञेयः । सप्त समुद्राश्चामीः ।

1) = युगलार्जुन. 2) B सेलांण. 3) = यथासंख्यं. 4) P दलण, J चलण, B gap. 5) = कठिन-
करकृतावेसः. 6) P करकयावेसो, J कयकरावेसो, B करकयावेसो. 7) = कदर्थकृतो. 8) P gap.
J जयउ, B जयउ. 9) B स. 10) P तडलोय, J तयलोअ, B तेलुक. 11) = उपोसानजलमिव,
P उसायणि व्व, J ओसायणि व्व, B gap—वणं च पीया. 12) J चुलअद्विया. 13) P उयहगा,
J उअही, B उवही. 14) B मेव्याग[तम्].

गोरीष्ट गुरु-भरकंत-महिस-सीसट्टि-भंजणुद्धरियं ।

णमह णमंत-सुरासुर-सिर-मसिणिय-णोउरं चलणं ॥ ९

चंडीए कठिण-कोयंड-कहुणायास-सेयं-सलिलुल्लो^१ ।

णितं^२-कुसुंभुप्पीलो रक्खउ वो कंचुओ णिच्चं ॥ १०

ससहर-कर-संवलिआ तुमहं सुंर-णिण्णयाए णासंतु ।

पावं फुरंतं-रुद्धहास-धवला जलुप्पीला ॥ ११

जयंति ते सज्जन-भाणुणो सया वियारिणो^३ जाण सुवर्ण-संचया ।

अंइदोसा वियसंति संगमे कहाणुवंधां कमलायरां^४ इव ॥ १२

लवणो रसमयः सुरोदकः सार्ष्णिपो दधिपयाः पयःपयाः ।

१० खादुवारिरुदधिश्च सागरा द्वीपवि[स्तर]तया व्यवस्थिताः ॥

॥ ८ ॥ अथ पार्वती स्तौति । ९) गोरीए—गौर्या उमायाश्चरणं नमत । किंभूतम् । गुरु-

भराकान्तमहिषशीर्षास्थिभञ्जनोद्धृतम् । अन्यच्च । नमस्तुरासुरशिरोभिर्मसृणितं घृ[ष्टं नू]पुरं

यस्य तम् ॥ ९ ॥ तस्या एव वीररसोत्कर्षमाह । १०) चंडीए—चण्ड्याश्चासृण्डायाः

कञ्चुकसुरश्छादनं वो भवतो रक्षतु । कीदृशः कञ्चुकः । णितो निर्गच्छन् कुसुम्भस्य

१५ उत्पीडः पूरो यस्मात् स तथा । केन कृत्वा । कठिनकोदण्डकर्षणायासखेदसलिलैर्न ।

कठोरधनुर्दण्डाकर्षणोत्पन्नखेदजलैरार्द्रभूत उन्मीलकौसुम्भरसश्च । कञ्चुकः पातु भव-

तामिति भावः ॥ १० ॥ गङ्गास्तुतिमाह । ११) ससहर—सुरनिम्नगाया गङ्गाया

जलोत्पीडा नीरपूरा भवतां पापं कलुषं नाशयन्तु । किंभूता इत्याह । शशधरकरसंव-

लिता हरशिरोनिवासित्वाचन्द्रकिरणसंमिश्राः । अत एव स्फुरद्देदीप्यमानरुद्रादृहासवत्

२० धवलाः श्वेताः ॥ ११ ॥ इत्थं देवदेवीः संतोष्य ग्रन्थसाहाय्यकारकान् सज्जनान्

अभ्यर्थयन्नाह । १२) जयंति ते—ते सज्जनभानवः सुजनसूर्याः सदा सर्वदा जयन्ति

सर्वोत्कर्षेण वर्तन्ते । किंभूताः । वियारिणो । सज्जनपक्षे विचारिणः पूर्वापरपरामर्श-

शीलाः, सूर्यपक्षे वियचारिणः आकाशप्रसूतराः । येषां संगमे संसर्गे कथानुबन्धाः

कमलाकराः कमलवनानीव विकसन्ति । कीदृशास्ते । प्रथमपक्षे सुवर्णसंचयाः शोभना-

२५ क्षरसमूहाः, इतरत्र सुष्ठु पर्णानां पत्राणां संचयाः समूहाः येषु ते तथा । अन्यच्च ।

अदृष्टदोषा दूषणवर्जिताः, द्वितीयपक्षे अदृष्टा रात्रिर्यैः सूर्यविकाशित्वात् । शालमाहा-

त्यारोपणं हि सुजनायत्तम् । यदुक्तम् ।

वक्तार एव कवयः शास्त्राणि महर्घतां नयन्त्यन्ये ।

प्रभवः पयोधिरुपचितिरीश्वरभवनेषु रत्नानाम् ॥

१) = सेकसलिलार्द्र. २) B सलिलेण. ३) = निर्यन् कुसुंभसंधानः. ४) P सुवतिण्णयाए, J सुर-
णिण्णयाए, B सुरनिम्नयाह. ५) P gāp, J पुरत्त for फुरंत of B. ६) = विचार्यमाणाः अन्यत्र
वियचारिणः, J वियारिणो. ७) = अन्यत्र सुवर्णसंचयाः. ८) = अदृष्टदोषाः । अदृष्ट gāp. ९) J वद्धा.
१०) J कन्वलाहारा.

अहवा ।

सो जयउ जेण सुयणा वि दुज्जणा इह विणिम्मिया भुयणे ।

ण तमेण विणा पावंति चंद-किरणा वि परिहावं ॥ १३

दुज्जण-सुयणाण १णमो णिच्चं पर-कज्ज-वावड-मणाण ।

एक्के भसण-सहावा पर-दोस-परम्मुहा २ अण्णे ॥ १४

अहवा ण ३ को वि दोसो दीसइ सयलम्मि ४ जीय-लोयम्मि ।

सवो च्चिय ५ सुयण-यणो जं ६ भणिमो तं ७ णिसामेह ॥ १५

सज्जण-संगेण वि ८ दुज्जणस्स ण हु कलुसिमा समोसरइ ।

ससि-मंडल-मज्झ-परिट्ठिओ वि ९ कसणो च्चिय कुरंगो ॥ १६

॥ १२ ॥ अथ[वा] दुर्जनानपि संतोषयन्नाह । १३) सो जयउ — स कश्चिद् ब्रह्मा देवं १०
वा सृष्टिकर्ता जयतु येन सुजना इव दुर्जना इह भुवने विनिर्मिताः सृष्टाः । न तु सर्व-
जनहृदयंगमान् सज्जनान् सृजन् जयतुतराम् । दुर्जना अभिनन्दयन्तु । कथमित्याह । न
तमेण इति । तमसान्धकारेण विना चन्द्रकिरणा अपि परभागं गुणोत्कर्षं न प्राप्नुवन्ति ।
यद्यपि निन्द्यं तमस्तथा चन्द्रतेजःप्रवृद्धिहेतुत्वात् सुभगम् । तथा दुर्जनाश्चेन्न भवेयुः को
नाम सज्जनसौमनस्यमनुहृष्येदिति ॥ १३ ॥ १४) दुज्जण — नित्यं परकार्यव्यापृत- १५
मनोभ्यः सुजनदुर्जनेभ्यो नमः, नमोऽस्तु । सुजनपक्षे परकार्यं परोपकारः, दुर्जनपक्षे
परेषां कार्याणि परतप्तयः इत्यर्थः । तयोर्विशेषमाह । एके दुर्जना भणणस्वभावाः
यत्तदसंबद्धप्रलापिनः । अन्ये सुजनाः परदोषपराङ्मुखाः । नमस्कारस्तु खलेषु उपहास-
परोऽपि भवति । यदुक्तम् ।

नमस्यं तत्सखि प्रेम घण्टारणितसोदरम् ।

20

क्रमकशिमनिःसारमारम्भगुरुडम्बरम् ॥

॥ १४ ॥ १५) अहवा — अथवा सकलेऽपि जीवलोके न कोऽपि दोषो दृश्यते । सर्वे
एव १६ सुजनो जनो ज्ञेयः । कोऽर्थः । दुर्जनशङ्कया हि सन्तो नाल्पमपि विरुद्धमासेवन्ते,
अतस्तेऽपि १७ सुजनाश्च ज्ञेयाः । यदुक्तम् ।

यच्छङ्कया दोषकलङ्कपङ्के सन्तो न मज्जन्ति कदाचनापि ।

25

तं दुर्जनं सज्जनमेव मन्ये जनस्तु यत्किंचिदपि ब्रवीतु ॥

१८ यद्गणामो वयं १९ तन्निशाम्यन्तु शृण्वन्तु ॥ १५ ॥ १६) सज्जण — सज्जनसंगेनापि

1) P जयओ, J जयउ. 2) B सुयणा वि णिम्मिया दुज्जणाइ इह सुवणे [=दुज्जणा इह भुवणे].
3) B पट्भावं. 4) PJB नमो. 5) P परंमुहा. 6) PJB न. 7) P जीवलोयंमि, J जीवलोअंमि,
B जीवलोअंमि. 8) P च्चिय, JB च्चिय. 9) P सुयणजणो, J सुयणयणो, B सुयलुजणो. 10) B
भणियं तं. 11) PJB निसा. 12) J दुज्जण. 13) J सज्जणस्स. 14) P मंडण, JB मंडल. 15) B
किसणु च्चिय. 16) B सर्वश्च सुजने जने. 17) B सुजनाश्चाज्ञेया. 18) B यद्गणामावयं. 19) B
तन्निशाम्यं शृण्वन्तु.

- दुःज्जण-संगेण वि सज्जणस्स ^१णासं ण होइ सीलस्स ।
 तीएँ सलोणे वि मुहे तह वि हु अहरो महं सवइ ॥ १६*१
 अलमवरेणासंवंधालाव-परिगहाणुबंधेण ।
 बाल-जण-विलसिएण ^२व निरर्थ-वाया-पसंगेण ॥ १७
 ५ आसि ^३तिवेय-तिहोमग्गि-संग-संजणिय-तियसं-परिओसो ।
 संपत्त-तिवग्ग-फलो बहुलाइच्चो चि णामेण ॥ १८
 अज्ज वि महग्गि-पसरिय-धूम-सिहा-कलसियं वं ^{१३}वच्छयलं ।
 उवहइ मय-कलंकच्छलेण मयलंछणो जस्स ॥ १९
 तस्स य गुण-रयण-महोवहीएँ ^{१४}प्रक्को सुओ समुप्पणो ।
 १० भूसणभट्टो णामेण ^{१५}णियय-कुल-णहयल-मयंको ॥ २०
 जस्स पिय-बंधवेहि ^{१६}व चउवयण-^{१७}विणिग्गाएहि वेएहि ।
 प्रक्क-वयणारविंद-ट्टिएहि ^{१८}वहु-मण्णिओ ^{१९}अप्पा ॥ २१

- दुर्जनस्य सुनिश्चितं कलुषत्वं न समपसरति चित्तमालिन्यं नापयाति । दृष्टान्तमाह ।
 शशिमण्डलमध्यस्थितोऽपि कृष्ण एव कुरङ्गो हरिणः । चन्द्रनैर्मल्यनित्यसंगादपि तस्य
 १५ श्यामता नापगतेति ॥ १६ ॥ १६*१) दुःज्जण—[दुर्जनसंगेनापि सज्जनस्य नाशं न
 भवति शीलस्य । म्रियः सलवणेऽपि, सलवण्येऽपि वा, मुखे तथापि खलु अधरो मधु
 खवति ॥ १६*१ ॥] उपसंहरन्नाह । १७) अलं—तस्मात् किं सुजनदुर्जनचर्चया ।
 अलं पर्याप्तम् अस्माकम् अपरेण प्रजल्पितेन बान्धो विस्तरेण बालजनविलसितेनैव । किं
 क्रियते किं साध्यते जिह्वाप्रसरेण । बाला मूर्खाः शिशवश्च स्वभावाद् बहुलालापाः ॥ १७ ॥
 २० स्ववंशवर्णनं पूर्वम् । १८) आसि—त्रिवेदत्रिहोमाग्निस्संगसंजनितत्रिदशपरितोषः ।
 संप्राप्तत्रिवर्गफलः साधितधर्मकर्मार्थो नाम्ना बहुलादित्य आसीद्भव । त्रिवेदा ऋग्यजुः-
 सामाख्याः । त्रिहोमाग्निः दाक्षिणात्यगार्हपत्याहवनीयाख्याः ॥ १८ ॥ १९) अज्ज
 वि—अद्यापि मृगलाञ्छनश्चन्द्रो मृगकलङ्कच्छलेन यस्य बहुलादित्यद्विजस्य मखाग्निप्रसृत-
 धूमशिखाकलुषितमिव वक्षःस्थलम् उद्वहति । मखो यज्ञः । यज्ञावसरे वह्निकुण्डद्वतट्टत-
 २५ घटशतधूमेनैव चन्द्रः कलङ्कितो न च लाञ्छनेनेत्युत्प्रेक्षा ॥ १९ ॥ २०) तस्स—
 तस्य च गुणरत्नमहोदधेरकः सुतः समुत्पन्नः । नाम्ना भूपणभट्टो निजकुलभक्तलमृगाङ्कः
 ॥ २० ॥ २१) जस्स—यस्य भूपणभट्टस्य प्रियवान्धवरपि चतुर्वेदनविनिर्णीतैर्वेदरेकः

१) Found only in J. २) J नामं न. ३) B ता अलमवरेण पचंपिण्ण वायाइ विःथरेणम्ह ।
 ४) P परिगहाण, but J °णु. ५) B बालज्जण. ६) B व किं कीरइ जिह्वमपसरेण. ७)=निरर्थ-
 कवाय(=क)प्रसंगेन, P J नि. ८)=त्रिवेद, J त्वेय. ९) P संवासजणिय, J संगसंज, B संगसं-
 जणिय. १०)=त्रिदश. ११) P संपत्तनिचउपोयत्तु gdp, J संपत्ततिवग्गफलो, B संपत्ततिवग्गा-
 गोहलो. १२) P च, J च्व. B च. १३) [वच्छयलं], B चच्छयलं. १४) P महोयं, J महोव, B महो-
 वहिस्स. १५) P J नामेण नियय, B नामे णिअकुलणहभूसणगियंको । १६) J म, [=बंधवेहि व], B
 वि. १७)=विसंवट्ठि. P विसंवट्ठि वेण्हि, JB विणिग्गाएहि वेण्हि. १८) PJB बहु. १९) B मण्णिउ.

तस्स तणएण एयं असार-मइणा वि विरइयं सुणह ।

कोऊहलेण लीलावड् ति ¹णामं कहा-रयणं ॥ २२

तं जह मियं^क-केसरि-कर-पहरण-दलिय-तिमिर-करि-कुंभे ।

विकिखत्तं-रिक्ख-मुत्ताहलुज्जले सरय-रयणीए^६ ॥ २३

पओस-समये^६ धवल-भवणुत्तमंगं-सयण-सुहासीणाए भणियं । पिययमं^{१०} ५
पेच्छ पेच्छ ।

जोण्हा^{११}ऊरिय-कोस-कंति-धवले सवंग-गंधुकडे

णिच्चिग्वं^{१२} घर-दीहियाए^{१३} ^{१४}सुरसं वेवंतओ^{१५} मासलं ।

आसाएड् सुमंजु-गुंजिय-रवो^{१६} तिंणिच्छि-पाणासवं

उम्मिलंत-दलावली-परियओ चंदुज्जुए^{१९} छप्पओ ॥ २४

10

वदनारविन्दस्थितैरात्मा बहुमतः । ये वेदा ब्रह्मणो वदनचतुष्टयान्निर्गतास्ते येन एक-
वदनेन धारिता इत्युत्कर्षः ॥ २१ ॥ २२) तस्स तणएण—तस्य भूषणस्य तनयेन
असारमतिना तुच्छबुद्धिनापि कुतूहलान्ना विप्रेण विरचितं लीलावती नाम कथारत्नं
शृणुत । गर्वपरिहारार्थम् असारमतिवत् आत्मनः प्राह ॥ २२ ॥ २३) तं जह—
तद् यथा । मृगाङ्गकेसरिकरप्रहरणदलिततिमिरकरिकुम्भे विशिष्टरिक्षमुक्ताफलोच्चवले 15
शार्दूलजन्याः [॥ २३ ॥] गंधम् । प्रदोपसमये धवलभवनोत्तमाङ्गशयनसुखासीनो
भणितः स निजप्रियतमया सावित्रीनाम्न्या । हे प्रियतम पश्य । मृगाङ्गश्चन्द्रः स एव
केसरी सिंहस्तस्य कराः किरणा हस्ताश्च तेषां प्रहरणं तैर्दलितं तिमिरमेव करी तत्कुम्भे
इत्यादिरूपकं ज्ञेयम् ॥ २४) जोण्हा—हे प्रिय गृहदीर्घिकायां गृहवाण्यां निर्विघ्नं
यथा भवति । ज्योत्स्नापूरितकोशकान्तिधवले सर्वाङ्गगन्धोत्करे सर्वतः परिमलाढ्ये 20
चंदुज्जुए कुमुदे चन्द्रवंश्यकमले वेपमानो रसपानलोलुपतया कम्पमानः सुमंजुगुञ्जितरव
उन्मीलदलावलीपरिगतः पत्रपङ्क्तिमध्यप्रविष्टः पट्पदो भ्रमरो मांसलं बहुलं तिंणिच्छिपा-
णासवं मकरन्दपानमद्यम् आस्वादयति पिवति । तिंणिच्छिर्देष्ट्यां मकरन्दवाची । मांसल-
मिति 'मांसादेर्वा' [हैम० ८-१-२९] इत्यनुस्वारलोपो वा ॥ २४ ॥ अन्यच्च विशेषार्थ-

1) PJB नामं. 2) B मियंग. 3) P पहरदलिय. 4) B विच्छित्त. 5) J puts पओससमये at the end of this verse. 6) On this word P has a marginal gloss, viz., गद्यमिदं, B पउस-समए. 7) B भुवणु. 8) P °णुत्तिमंग, JB °णुत्तमंग. 9) B सुहासीणो भणियो सो णियपिययमाए पिययम पिच्छा । 10) P has पिययम twice, but J only once. 11) P glosses: शार्दूल-विक्रीडित, B जुन्हा. 12) P निच्चिग्वं, J णिच्चिग्वं. 13) P दीहियासु, J दीहियाए, B दीहिआइ. 14) B सरसं. 15) P वेवंतओ. 16) = तिंणिच्छि कमलरजसि. 17) J पाणसवं. 18) P परिगओ, J परियओ, B पडिगउ. 19) B चंदुज्जुए. 20) B रजनीप्रदोप etc. The commentary on this verse and that on the following prose sentence form one unit. 21) The expression गद्यम् is written by the commentary after the concluding word पिच्छा of the text. That possibly indicates that पओस.....पेच्छ is a prose passage. P numbers it, but the number is identical with that of the previous verse. J has no number. B perhaps numbers it, though the actual numeral is 2, and not 24. 22) B परिमलाढ्यो.

- इमिणा सरण ससी ससिणा च णिसा णिसाए कुमुय-वणं ।
 कुमुय-वणेण व^१ पुलिणं पुलिणेण व^२ सहइ^३ हंस-उलं ॥ २५
 णव-विस-कसाय-संसुद्ध-कंठ-कल-मणोहरो णिसामेह ।
 सरय-सिरि-चलण-णेउर-राओ इव हंस-संलावो^४ ॥ २६
 ६ संचरइ सीयलायंत-सलिल-कलोल-संग-णिवविओ ।
 दर-दलिय-मालई-मुद्ध-मउल-गंधुद्धुरो पवणो ॥ २७
 एसा^५ वि दस-दिसा-वहु-वयण-विसेसावलि^६ व सर-सलिले ।
 विम्बल-तरंग-दोलंत-पायवा सहइ^७ वण-राई ॥ २८
 एयाइं दियस-संभावणेक-हिययाइं पेच्छह घडंति ।
 १० आमुक-विरह-वेयणाइं चक्कायाइं वावीसु ॥ २९

- कथने । २५) इमिणा—अनया शरदा शरत्कालेन शशी शोभते इति संवन्धः ।
 शशिना च निशा रात्रिः । निशया च कुमुदवनं कैरवखण्डम् । कुमुदवनेनापि^१ पुलिनं
 तटभूमिर्नद्या इति शेषः । पुलिनेनापि^२ हंसकुलं राजहंसश्रेणिः । सहइ राजते । 'राजेरम्ब-
 छजसहरीररेहाः' [हैम० ८-४-१००] इति सहः ॥ २५ ॥ २६) णवविस—हे
 १५ प्रिय निसामेसुं शृणु । हंससंलापो मरालनादः शारदश्रीचरणनूपुराराव इव । कीदृगिति ।
 नवः प्रत्यग्रो यो विसः कमलनालं तस्य कषायेन संशुद्धः तारीभूतो यः कण्ठः तेन कलो
 मधुरो मनोहरश्च रमणीयः ॥ २६ ॥ २७) संचरइ—पवनो वायुः संचरति ।
 किंभूतः । शीतलगच्छत्सलिलकलोलसंगेन निर्वापितः शिशिरीकृतः । दरदलिता ईष-
 द्विकसिता या मालती तस्या मुग्धं मनोज्ञं यन्मुकुलं कुड्मलं तद्वन्धेन उद्धुर उल्लूद्यो
 २० वातो वातीति ॥ २७ ॥ २८) एसा वि—एषापि सरःसलिले सरोवरतटे वनराजी
 काननश्रेणी दशदिग्बधूवदनविशेषकावलिरिव सहइ राजते । ऊर्ध्वाधोदिग्विदिग्पा दश
 दिशः, ता एव बध्वः स्तुपा इव तासां वदनेषु मुखेषु विशेषकास्तिलकास्तेषामावलीव ।
 'क ग च ज त द प य वां प्रायो लुक्' [हैम० ८-१-१७७] इति कस्याकारः । किंविशिष्टा-
 वलिः । विमलतरङ्गान्दोल्यमानपादपाः अतिसामीप्याजलकलोलैरेव कम्पमानाः पादपा
 २५ वृक्षाः यस्याम् ॥ २८ ॥ २९) एयाइं—प्रिय पश्यत । पूज्यत्वाद्बहुवचनम् । पूज्यत्वं च ।

गुरुरभिद्विजातीनां वर्णाणां ब्राह्मणो गुरुः ।

पतिरेको गुरुः स्त्रीणां सर्वस्याभ्यागतो गुरुः ॥

इति वचनात् । एते दिवससंभावनीयहृदया दिनाश्चास्यचेतसः उन्मुक्तविरहवेदनाश्चक्र-

१) B adds अण्णं च । before this verso. २) = शृणुयलोपमालिका. ३) B वि. ४) B वि. ५) =
 शोभते. ६) PB विस. ७) B मणहरं णिसामेसु । ८) B रावो. ९) P संलावो, J सहावो, B उलावो.
 १०) P सीयलायंत, J सीयलायन, B सीयलायंत. ११) P gap, J संजणिवविओ, B संगं. १२) P
 एसा, JB एसा. १३) = तिलकावलिरिव, P विसेसावलि व, J विसेसावलि व, B विसेसा व.
 १४) P gap, J विम्बलतरंगदो, B विमलतरंगदो. १५) = शोभते. १६) B reads 'इ and not 'ई
 like P, in this verso. १७) J संलाव. १८) PB विय, J वेय.

एयं उय^१ वियसियं^२ सत्तवत्त-परिमल-विलोहविज्जंतं ।

अविहाविय-कुसुमासाय-विमुहियं भमइ^३ भमर-उलं ॥ ३०

चंदुज्जुयावयंसं पवियंभियं-सुरहि-कुवलयामोयं ।

णिम्मल-तारालोयं पियइ व रयणी-मुहं चंदो ॥ ३१

ता किं बहुणा पयंपिएण ।

अइ-रमणीया रयणी सरओ^{१०} विमलो तुमं च साहीणो ।

अणुकूल-परियणाए^{११} मण्णे तं णत्थि जं णत्थि ॥ ३२

ता किं पि^{१४} पओस-विणोय-मत्त-सुहयं म्ह मणहरुलावं ।

साहेह^{१५} अउव-कहं सुरसं^{१६} महिला-यण-मणोज्जं ॥ ३३

तं^{२१} मुद्ध-मुहंवरुहाहि^{२३} वयणयं^{२३} णिसुणिऊण पे^{२४} भणियं ।

कुवलय-दलच्छि एत्थं कइहि^{२५} तिविहा कहा भणिया ॥ ३४

वाकाः पक्षिणो वापीषु घटन्ते । सूर्योदये हि विगतविरहाः क्षणमप्यसहिष्णवो झटिति संघटन्ते मिलन्तीत्यर्थः । चक्रवायाइ इति क्लीबत्वं प्राकृतत्वाद्बहुलम् ॥ २९ ॥

३०) एयं उय—हे प्रिय उय पश्य । एतद्विकसितसप्तपत्रपरिमलविलोभनीयम् अवि-
भावितकुसुमामोदविमुखितं भ्रमरकुलं भ्रमति । अविभावितोऽज्ञातः कुसुमामोदं इतरपुष्प-
परिमलो येन इति तेन विमुखितं पराङ्मुखीभूतम् । अयमर्थः । इतरपुष्पामोदमवेदयन्तो
भुङ्क्ता गजमदानुकारिसप्तवृक्षगन्धेभ्य एव स्पृहयन्ति ॥ ३० ॥ ३१) चंदुज्जुया—हे
प्रिय चन्द्रोद्योतावतंसं प्रविजृम्भितसुरभिकुवलयामोदम् । निर्मलतारालोकं रजनीमुखं चन्द्रः
पिवतीव । अन्यदपि नीलोत्पलावतंसेन कर्णपूरेण युक्तं सुरभि अतिस्नेहाद्विमलतारिकालोकं
च । मन्थरकनीनिकादर्शनं नायिकामुखं प्रियश्चुम्बतीति रूपकम् ॥ ३१ ॥ ता किं—
तस्मात् किं बहुना प्रजल्पतेन । ३२) अइरमणीया—अतिरमणीया रम्या रजनी
रात्रिः शरद्विमला निर्मला । 'प्रावृट्शरत्तरणयः पुंसि' [हेम० ८-१-३१] इति पुंस्त्वं
शरदादेरत् । सरओ । त्वमपि स्वाधीनो निकटवर्ती निश्चिन्तश्च । अनुकूलपरिजनाया मम
मन्ये तन्नास्ति यन्नास्ति । सर्वापि सामग्री विद्यत इत्यर्थः ॥ ३२ ॥ ३३) ता किं पि—
तस्मादस्माकं स्वामिन् प्रदोषविनोदमात्रसुखदां मनोहरोल्लापाम् । महिलाजनमनोशां सरसां
कामपि अपूर्वकथां साहेह कथय ॥ ३३ ॥ ३४) तं मुद्ध—तन्मुग्धामुखाम्बुरुहाद्वि^{२३}

१)=पश्य. २) J सत्तवत्त. ३)=विलोभयमानं, J °चिज्जंतं. ४)=अविभावित अचित्तितकुसुमास्वाद-
विमुखितं. ५) B कुसुमामोय. ६) P omits भमइ which is given by JB. ७)=चंदोद्यो-
तावतंसं, B चंदुज्जया°. ८) B पविजंभिय. ९) B सरउ. १०) P वि मणोहरो तुमं. ११) B पि.
१२) P अणं, JB अणु°. १३)=नमेति [=ममेति] संवधे. १४) [कं पि] १५) B पिउ° for पओ°. १६)
१६) P मेत्त, JB मत्त. १७)=सुभगं, PJB सुहयम्ह. १८)=कथय. १९) B सरसं. २०) B महिलायण
for महिलायण. २१) P मुद्ध°, JB मुद्ध°. २२) On °हि P puts the figure of ५, within
brackets, which perhaps indicates the Ablative. २३) PJB निसु°. २४)=अनेन. २५) B
अइ कुवलयच्छि; J also shows अइ, and perhaps its reading may be कुवलयच्छि. २६) B
कइहि. २७) B °सुखदं... °पम्. २८) B °रुहाधिव°.

- तं जह दिवा तह दिव-माणुसी माणुसी तह च्चेय ।
 तत्थ वि पढमेहिं कयं केईहिं किर लक्खणं किं पि ॥ ३५
 अण्णं सक्कय-पायय-संकिण्णं-विहा सुवण्ण-रइयाओ ।
 सुवांति महा-कइ-पुंगवेहि विविहाउ सुकहाओ ॥ ३६
 5 ताणं मज्झे अम्हारिसेहिं अवुहेहिं जाउ सीसंति ।
 ताउ कहाओ णं लोए मयच्छि पावंति परिहावं ॥ ३७
 ता किं मं उवहासेसि सुयणु असुएण सद्-सत्थेण ।
 उल्लविउं पि ण तीरइ किं पुण वियडो कहा-वंधो ॥ ३८
 भणियं च पिययसोए पिययस किं तेण सद्-सत्थेण ।
 10 जेण सुहासिय-मगो भगो अम्हारिस-जणस्स ॥ ३९
 उवलम्भइ जेण फुडं अत्थो अकयत्थिएण हियएण ।
 सो चेयं परो सद्दो णिच्चो¹³ किं लक्खणेणम्हं ॥ ४०

वचनं श्रुत्वा णे अस्माभिर्मणिताम् । अइ इति कोमलालपे । कुवलैयाक्षि उत्पलनेत्रे ।
 इत्थं वक्ष्यमाणभङ्गवा कविभिस्त्रिविधा कथा भणिता ॥ ३४ ॥ ३५) तं जह—सुगमा ।
 15 [तद् यथा दिव्या तथा दिव्यमानुषी मानुषी तथा एव । तत्रापि प्रथमैः कृतं कविभिः
 किल लक्षणं किमपि] ॥ ३५ ॥ ३६) अण्णं सक्कय—अन्यत् सामान्यतो नपुंसकत्वम् ।
 संस्कृतप्राकृतसंकीर्णपदा महाकविपुङ्गवैः सुवर्णरचिता विशिष्टाक्षरगुम्फमय्यः विविधाः
 सुकथाः श्रूयन्ते ॥ ३६ ॥ गर्वपरिहारमाह । ३७) ताणं मज्झे—तासां विविधकथानां
 मध्ये अस्मादृशैरबुधैर्मूर्खैर्वाः कथाः शिष्यन्ते कथ्यन्ते । हे मृगाक्षि ताः कथा लोके पर-
 20 भागं गुणोत्कर्षं न प्राप्नुवन्ति ॥ ३७ ॥ ३८) ता किं—तस्मात् किं किमर्थं हे सुतर्तु
 अश्रुतेन शब्दशास्त्रेण व्याकरणेन माम् उपहासयिष्यसि । यतः उल्लपितुं वक्तुमपि
 न शक्यते । किं पुनर्विकटो विस्तीर्णः श्रेष्ठो वा कथाप्रबन्धः ॥ ३८ ॥ ३९) भणियं
 च—भणितं च प्रियतमया । हे प्रियतम किं तेन शास्त्रेण । अस्मादृशजनस्य स्त्रीजनस्य
 सुखासिकामार्गो भयः । न हि शास्त्रात्सुखोत्पादः प्रसिद्धः । यतः ।

25 काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम् ।

व्यसनेन च मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा ॥

तच्च वैषम्यादस्मादृशीभिर्दुर्बलबोधम् । अतः किं तेन दुःखहेतुनेति ॥ ३९ ॥ ४०) उव-
 लम्भइ—इति स्थिते निर्व्यूढार्थमाह । हे प्रिय उय पश्य । येन अकदथितेन हृदयेन

1) B कइहिं. 2) P संकिण्णकहा, J संकिण्णविहा, B पाइयसंकिण्णं विविहभासरइयाओ ।
 3) P पुंगवेहि, B पुंगवेहिं. 4) B सुकहाउ. 5) PJB न. 6) P परिहावं, J परिभावं, B परभावं.
 7) J उव, B उवहसिसि. 8) = सुतनु. 9) = अश्रुतशब्दशास्त्रेण. 10) = Sल [= उल्ल] पित्तमपि
 जल्पितमपि कथ्यन्ते, PJB उल्लवियं, J उल्लवियु. 11) J पियमाए पियमह किं. 12) B स च्चेव वरो
 णिच्चो सद्दो किं लक्खणेणम्हं. 13) P इट्ठो for णिच्चो of J. 14) P म्हा, JB म्ह. 15) Rather
 मासुपहासयिष्यसि । after सुतनु.

एमेय मुँद्ध-जुयई-मणोहरं पाययाष्ट भासाए ।
 पविरल-देसि^४-सुलक्षं कहसु कहं दिब-माणसियं ॥ ४१
 तं तह सोऊण पुणो भणियं उँव्वि-वाल-हरिणच्छि ।
 जइ एवं ता सुवउ सुसंधि-बंधं कहा-वत्थुं ॥ ४२

अधि

चउ-जलहि-वलय-रसणा-णिवद्धं-वियडोवरोहं-सोहाए ।
 सेसंके^{११}-सुप्परिट्ठिय-संवंगुवूढ-भुवणाए ॥ ४३
 पलय-वराह-समुद्धरण-सोम्व-संपत्ति^{१३}-गरुय-भावाए ।
 पाणा-विह-रयणालंक्रियाष्ट भयवईष्ट पुहई^{१४} ॥ ४४
 णीसेसं^{१५}-सस्स-संपत्ति-पमुइयासेस-पामर-जणोहो ।
 सुवसिय-गाम-गोहण-भंभा^{१६}-रव-मुहलिय-दियंतो ॥ ४५
 अँइ-सुहिय-पाण-आवाण-चच्चरी-रव-रमाउलारामो ।
 णीसेसं-सुह-णिवासो आसय-विसओ त्ति^{२३} विक्खाओ ॥ ४६

हेलयैव येन शब्देनार्थः स्फुटो लभ्यते प्रकटार्थो ज्ञायते, स एव वरो वरप्रद इव श्रेष्ठ
 उत्तमः शब्दः । किमस्माकं लक्षणेन ॥ ४० ॥ ४१) एमेय मुद्ध-एवमेव मुग्ध-
 युवतीमनोहरां प्राकृतया भाषया प्रविरलदेश्यसुलक्ष्यां दिव्यमानुषीं कथां कथय । प्रकर्षेण
 विरला ये देश्या देशभाषाशब्दास्तैः सुबोधमिति ॥ ४१ ॥ ४२) तं तह-तत्तथा
 श्रुत्वा मया भणितम् । उँव्विवालहरिणाक्षि उँव्वि उत्त्रतो योऽसौ वालमृगः तद्वच्चल-
 नेत्रे [यस्याः] । यद्येवं तदा सुसंधिवन्धं कथावस्तु श्रूयताम् । शोभनोऽद्भुतः संधिः पूर्वापरसंबन्धो
 बन्धश्च वर्णरचना यत्रेति । स्वग्रन्थस्य विदग्धजनग्राह्यतोक्तेत्यर्थः ॥ ४२ ॥ तदेवाह । २०
 [अस्ति] ४३-४६) चउ-भगवत्यामाधारभूतायां पृथिव्याम् आश्रयविषयो महाराष्ट्रः
 सुविरल्यतोऽस्तीति कलापकेन तद्विशेषणान्याह । चतुर्जलधिरसनानिवद्धविकटोपरोध-
 शोभायां चतुःसमुद्रमेखलासुवद्धनितम्बायाम् । उपरोध आरोहश्च नितम्ब इति वचनात् ।
 अन्यच्च । शेषाङ्गमुपरिष्ठितसर्वाङ्गव्यूढभुवनायां शेषराजोत्संगस्थिरस्थित्याधारितविश्वा-
 याम् ॥ पुनः पलय इति । प्रलयवराहसमुद्धरणसौख्यसंप्राप्तगुरुकभावायाम् । अत एव २५

1) B एमेव. 2) P मुद्ध, JB मुद्ध. 3) P जुयइ, J जुयइ, B जुवई. 4) B देश for देसि. 5) =
 सीतगदेश्यः, PJB उँव्वि. 6) B कहारयणं. 7) All the mss. appear to read अधि चउ etc.
 in the same line. 8) J च जलहि, B जलहि रसणा. 9) PJB निवद्ध. 10) = विकटउवरोहनितवी-
 शा...[?]; P वियडाव, J वियडोव, B वियणाव. 11) P सेसंके सुपरिट्ठिय, J सेसंकसुपरिट्ठिय,
 B सेसंकसुपत्तिट्ठि. 12) P सव्वंगुवूढ, J सव्वंगुवूढ, B सव्वंगुवूढ. 13) P संपत्ति, J संपत्ति, B
 संपत्ति. 14) B पुहई. 15) P नीसेससीस (with the marginal gloss नस्य), J नीसेसासस्स,
 B णीसोस. 16) = जनोव. 17) = सुवसि.... 18) P रंभा, J रंभा, (र looks like भ), B भंभा.
 19) B सइ. 20) B पाणयावाण. 21) = रम्य. 22) PJB नीसेस and निवासो. 23) B विसउ
 सुविक्खाउ. 24) B उँव्वि. 25) B उँव्वि. 26) B विकटावरोध.

जो सो अविउत्तो^१ कय-जुयस्स धम्मस्स^२ संणिवेसो व ।

सिक्खा-टाणं व^३ पयावइस्स सुकयाण आवासो ॥ ४७

सासणमिव पुण्णाणं जंमुप्पत्ति व सुह-समूहाणं ।

आयरिसो आयाराण^{१०} सइ^{११} सुहेत्तं पिव^{१२} गुणाणं ॥ ४८

अवि य ।

सुसणिद्ध-वास-संतुद्ध-गोहणालोय-मुंडय-गोयालो^{१६} ।

गेयारव-भरिय-दिसो^{१७} वर-वहइ-वेणु-णिवहेसु ॥ ४९

सुहावगाहं-णिम्मल-जलासओ^{१८} । तरुण-तरुजाण-रिद्धि-रमणीओ^{१९} । कमल-

- नानाविधरत्नालंकृतायाम् ॥ देशविशेषणान्याह । णीसेस इति । निःशेषसत्त्वसंपत्ति-
 १० प्रसुदिताशेषपामरजनौवः सर्वधान्यनिष्पत्तिहृष्टकैर्षकलोकः । गुप्ठु उपिताः कृतावासा
 ये ग्रामा आवसथास्तेषां गोधनभम्भारवैर्मुखरितानि दिगन्तानि यत्र ॥ पुनः कीदृक् ।
 [अइ-] । सदा सुखितपानकापानचर्चरीरवरमाकुलारामः सदा सुखितानां पानकस्य
 सुरादेरापानेषु यश्चर्चरीको^{२१} गीतविशेषस्तस्य रमा लक्ष्मीस्तया समाकुल आरामा उद्या-
 नानि यत्रेति । किं बहुना । निःशेषसुखनिवास आश्रयनामविषयो देशोऽस्ति
 १५ ॥ ४३-४६ ॥ देशवर्णनमाह । ४७-४८) जो सो-स देशोऽवियुक्तः कृतयुगस्य
 कृतयुगाचारपालनपरो लोकः । संनिवेश आधारस्थानमिव धर्मस्य । प्रजापतेर्ब्रह्मणः शिक्षा-
 स्थानं लेखशालेव । शैक्षो हि लेखशालायामक्षरादिव्यक्तिमभ्यस्य जनकादेः प्रकाशयति ।
 एवं ब्रह्मापि तत्र देशे जनानामाचाररूपादिसृष्टिमवधारयान्यत्र रजति । नवशिक्षितं तादृष्य-
 माधत्त इति भावः । आवासो वासमवनं सुकृतानाम् ॥ [सासणमिव-] । शासनं
 २० कथकमिव पुण्यानाम् । न च धर्मसुकृतपुण्यानामेकार्थता शक्या । धर्मः स्वर्गादिसाधक-
 क्रियाकलापः । सुकृतं च गुप्ठु कृतं सुकृतं शुभकर्मविधिः । पुण्यं च पवित्रं पवित्राचारं
 कथयतीत्यर्थः । जन्मोत्पत्तिरिव सुखसमूहानाम् । अन्यत्रासाधारणं सुखमत्रैवेति । आदर्शो
 मूलप्रतिराचाराणाम् । सदा सुक्षेत्रमिव गुण्यानाम् । गुणकणा इत्यादिलुप्तोपमा सर्वत्र
 योज्या ॥ ४७-४८ ॥ अपि च । ४९) सुसणिद्ध-सुखिगंधासंसंतुष्टगोधनालोक-
 २५ सुदितगोपालः । अन्यच्च । वरवहकीवेणुनिवहेषु गेयारवभरितदिक् । वहकी वीणा
 वेणुर्विशः तत्समूहेषु आद्यमानेषु इत्यर्थः । गेयं च गीतम् । 'दिक्प्रावृषोः सः' [हेम०

१) B omits जो. २) = शोकवियुक्त. ३) P संनिवेसो, J कयणिवेसु, B संनिवेसु. ४) = शिष्य-
 [=क्षार]स्थानमिव, B सिक्खहाणं. ५) P व, B व. ६) PJB पुत्राणं. ७) PJ जंमुप्पत्ति. ८) J समूहाण.
 ९) = आदर्शमिव आचाराणां. १०) = सदा. ११) B सुत्ति. १२) J गुणाण. १३) = सुखिगन्धन,
 B सुसणिद्ध. १४) = सुदित, B सुईय. १५) P गोयालो, J गोआला, B गोवालो. १६) B वरि.
 १७) B "गाहणं". १८) P no Danda. १९) PB double Danda. २०) B कर्तुं. २१) B को
 appears to have been corrected into यो. २२) B "परलोक". २३) B "मादिचार".

सर-संड^१-मंडियासा-मुहो^२ । सुस्तार्थ^३-फल-भरोणमिर्य^४-वच्छयलावासिय^५-पहिय-
जण-समाउलो । सवोवसग-भय^६-रहिओ । चाउवण-समाउत्तो^७ । णिच्चसव-
वड्डियाणंदो । विविह-काणणोवसोहिय-भूमि-भाओ । विविह-कुसुमामोय-वासिय-
दियंतरोलो । अणवइण-कलि-कालो । अइड्ड-पावो^८ । अपरिचित्त^९-धम्मो ।
अणुवलक्खिय-पयावो । अणुपण्ड-सोहो । अणुवजाय-चोर-रायभओ । अपरि-
मिय-गुण-गण-णिवासो^{१०} ति । जहिं च । काम-वरिसी भयवं पज्जणो । काम-
दुहाओ^{११} सुरहीओ । सइ-फलाओ वणप्फईओ । अवंझाओ जुवईओ ति^{१२} ।
जहिं च ।

दूरुणय-गरुय-पओहराओ कोमल-मुणाल-वाहीओ^{१३} ।

सइ महुर-वाणियाओ जुवईओ^{१४} णिणयाउ व ॥ ५०

10

८-१-१९] इति दिसो ॥ ४९ ॥ गद्यानि^{१५} । सुहावगाह-सुखावगाहननिर्मल-
जलाशयः । तरुणतरूद्वानि^{१६} ऋद्धिरमणीयः । कमलसरः खण्डमण्डिताशामुखः । सुखादुफल-
भरावनतवृक्षतलावासितपथिकजनसमाकुलः । सर्वोपसर्गरहितः । चातुर्वर्ण्यसमायुक्तः ।
नित्योत्सववर्धितानन्दः । विविधकाननोपशोभितभूमिभागः । विविधकुसुमामोदवासित-
सकलदिगन्तरालः । अनवतीर्णकलिकालः । अदृष्टपापः । अपरित्यक्तधर्मः । अनुप-
लक्षितारिप्रतापः । अप्रणष्टशोभः । अनुपजातचौरराजभयः । किं बहुना । अपरिमितगुण-
निवास इति । तत्र जलाशयाः सरोवराणि । तरुणतरूद्वानो अभिनववृक्षारामः । कमल-
सरसंडं, इति कमलप्रधानं सरस्तस्य पण्डं वनम् । चातुर्वर्ण्यं ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रा इत्यादि
सुज्ञेयमिति न विव्रियते ॥ गद्यम् । जहिं च-यत्र च कामवर्षी पर्जन्यो मेघः
कामं मनीषानुरूपं वर्पति । कामदुघा धेनवः सुरभयः कामम् अभीष्टं दुहन्त इति ।
सदाफला वनस्पतयो वृक्षाः पङ्क्तुफलशालिनः । अवन्ध्या युवतयः । इति पुण्याधिक्य-
प्रतिपादनार्थमिदम् ॥ यत्र च । ५०) दूरुणय-युवतयः स्त्रियो निम्नगा नद्य इव ।
स्त्रियः किंभूताः । दूरुणय इति दूरमत्यर्थम् उन्नतावुच्चौ पयोधरौ स्तनौ यासां ताः ।

1) =खंडसमूह. 2) P no Danda. 3) B सुस्तार्थफलभरोणय. 4) =अवनमित. 5) =वृक्षतल,
P double Danda after वच्छयला. 6) B omits पहिय. 7) P omits जण, but J पहियजण.
8) B omits भय. 9) B समाउत्तो, P no Danda here. 10) In J it looks like वड्डियां.
11) B वासियसयलदियंतचको. 12) =अनवतीर्ण. 13) P no Danda. 14) =अपरित्यक्त, B
अपरिचित्त. 15) =प्रकृष्टताप, B लक्खियारिपयावो. 16) B अणुपण्डसोहो. 17) JB अपरिमिय.
18) B omits गण. 19) PJ निवासो, B निवासु. 20) B puts double Danda before and
after जहिं च. 21) =मेघः, J पणुणो, P no Danda. 22) P काम, B काम; B often reads
उ for ड. 23) J सयं for सइ of P, B सकलाउ वणप्फईउ. 24) B omits ति; J has a
number ॥ ५० ॥ after ति. 25) P omits जहिं च given by JB. 26) =एकत्र बाहू. 27) PJB
नि. 28) The phrase गद्यानि or गद्यम् is written by B usually at the close of the
Prākṛit passage concerned, here, for instance, after निवासो ति; and then the
Sanskrit commentary is given. 29) B नरिद्धि.

- अच्छउ ता णिय-छेत्तं सेसाइ वि जत्थ पामर-वहहिं ।
 रक्खिज्जंति मणोहर-गेयारव-हरिय-हरिणाहिं ॥ ५१
 इय एरिसस्स सुंदरि मेज्झमि सुजणवयस्स रमणीयं ।
 णीसेस-सुह-णिवासं णयरं णामं पेइट्ठाणं ॥ ५२
 तं च पिण्ण वर-णयरं वणिज्जइ जा विहाइ ता रयणी ।
 उद्देसो संखेवेणं किं पि वोच्छामि णिसुणेसु ॥ ५३
 जत्थ वर-कामिणी-चलण-णोउरारावमणुसरंतेहिं ।
 पेडिराविज्जइ मुह-मुक्क-किसलयं रायहंसेहिं ॥ ५४
 जण्णग्गि-धूम-सामलिय-णहयलालोयणेक्करसिएहिं ।
 णच्चिज्जइ ससहर-मणि-सिलायले¹⁴ घर-मयूरैहिं ॥ ५५
 ण तरिज्जइ घर-मणि-किरण-जाल-पडिरुद्ध-तिमिर-णियरम्मि¹⁵ ।
 अहिसारियाहिं¹⁶ आमुक्क-मंडणाहिं पि संचरिउं ॥ ५६

- कोमले मृणालवद्वाहे भुजौ यासां ताः । सदा मधुरवाणीकाः । नदीपक्षे पयोभराः कोमल-
 मृणालान्वहन्तीति वाहा धारिण्यः मधुरपानीयाश्च ॥ ५० ॥ ५१) अच्छउ-आस्तां
 15 तावन्निजक्षेत्रं यत्र मनोहरगेयारवहत्तरिणाभिः पामरवधूमिः । सेसाइ¹⁷ वि शेषाणामपरेपां
 प्रतिवेशिकानाम् अपि क्षेत्राणि रक्ष्यन्ते ॥ ५१ ॥ ५२) इय-हे सुन्दरि इति ईदृ-
 शस्य सुजनपदस्य मध्ये विख्यातं प्रसिद्धं निःशेषगुणनिवासं प्रतिष्ठानं नाम नगरम् ॥ ५२ ॥
 ५३) तं च पिण्ण-तच्च प्रिये वरनगरं तैस्तैरपैरगुणैर्यावद्वर्ण्यते तावद् विभाति रजनी
 रात्रिः । तस्मात्संक्षेपेण कमपि उद्देशं कतिपयपदार्थस्वरूपं वक्ष्यामि भणिप्यामि शृणु
 20 ॥ ५३ ॥ ५४) जत्थ-यत्र वरकामिनीचलननूपुरारावमनुसरद्वी राजहंसैः प्रतिरा-
 व्यते । कथम् । मुखमुक्तविरलं यथा भवति । हंसरवानुकारिनूपुरध्वनिमाकर्ण्य सुखा-
 त्कमलनालं त्यक्त्वा हंसाः प्रतिशब्दायन्त इति ॥ ५४ ॥ ५५) जण्णग्गि-यज्ञाभि-
 धूमश्यामलितनभस्तलालोकनैकरसिकैर्गृहमयूरैः । शशधरमणिसिलायले चन्द्रकान्तमणि-
 कुट्टिमे नृत्यते यत्रेति गम्यते । मेवाशङ्कया क्रीडामयूरैर्नृत्यमासूच्यते ॥ ५५ ॥ ५६) ण
 25 तरिज्जइ-यत्र गृहमणिकिरणजालप्रतिरुद्धतिमिरप्रसरे सति । आ समन्तान्मुक्तमण्डनाभि-
 रप्यभिसारिकाभिरसतीभिः संचरितुं न शक्यते । गृहमणिदीपो मणिमयकुड्यानि वा यत्र
 स्फटिकमयमन्दिरोदरदीपप्रकटितवहिरुद्ध्योते दुष्टाभिसारिकाभिरपि परिभ्रमितुं न तरिज्जइ¹⁸

1) J सिज्झा for सेसा. 2) B हरिणेहिं. 3) = पतस्यऽदृशस्य [?]. 4) P मज्झमि, J मज्झमि, B मज्झमि. 5) = सुजनपदभ्या[=दस्य]. 6) B गुण for सुह. 7) B नामे. 8) P पेइट्ठाणं, JB पदं. 9) P पहाइ, JB विहाइ. 10) P उद्देशो सं, J उद्देशो सं, B उद्देशं सं. 11) B संखेविण किं पि हु बु. 12) = पति[=प्रति]रव आचर्यते. 13) P विसलयं, JB किसलयं. 14) P सिलायडे, JB सिलायले. 15) = न जक्यते. 16) B writes this verse twice; in the second version we have some variants. पसरंमि for णियरम्मि, सारिया वि for सारियाहिं. 17) B सेसा वि. 18) B न खु याति for न तरिज्जइ.

साणूर-धूहिया-धय-णिरंतरंतरिय-तरणि-कर-णियरे^३ ।

परिसेसियायवत्तं गम्मई संगीय-विल्लियाहिं ॥ ५७

सरसावराह-परिकुविय-कामिणी-माण-मोह-लेपिक्कं^० ।

कलयंठि-उलं चियं^{११} कुणइ जत्थ^{१०} दोच्चं पियाण सया ॥ ५८

णिदिय-रय-रहस-किलंत-कामिणी-सेय-जल-लेबुप्फुसणा ।

पिज्जंति जत्थ णासंजलीहि^{१०} उज्जाण-गंधवहा ॥ ५९

घर-सिर-पसुत्त-कामिणि-कपोल-संकंत-ससि-कला-वलयं ।

हंसेहि अहिलसिज्जइ मुणाल-सद्दालुएहि जहिं ॥ ६०

मरहट्टिया-पओहर-हलिद-परिपिंजरंबुवाहीए ।

धुव्वंति^{१०} जत्थ गोला-णईए त्तिदियसियं पावं ॥ ६१

अह णवर तत्थ दोसो जं गिम्ह-पओस-मल्लियामोओ ।

अणुणय-सुहाइ माणंसिणीण^{२१} भोत्तुं चिय ण देइ ॥ ६२

न शक्यते ॥ ५६ ॥ ५७) साणूर—संगीतवनिताभिर्नर्तकीभिर्वित्र परिशेषितातपत्रं मुक्तच्छत्रं गम्यते । कसिन् सति । साणूर इति । साणूरं देवगृहं तत्र स्तूपिकासु आमल-सारकेषु ध्वजपताकाभिर्निरन्तरम् आच्छादितस्तरणेः सूर्यस्य करनिकरः किरणसमूह इति १५
॥ ५७ ॥ ५८) सरस—यत्र कलकण्ठीकुलं कोकिलासमूहः सदा प्रियाणां दौत्यं दूतत्वं कुस्ते । किंभूतम् । सरस इति सरसः सद्यस्को योऽपराधः तेन परिकुपितानां कामि-नीनां मानमपनयति इत्यर्थः ॥ ५८ ॥ ५९) णिदिय—यत्र निर्दयरतिरहः क्लाम्यत्का-मिनीखेदजलवोत्पुंसका उद्यानगन्धवहा गृहाराभवाता नासाञ्जलिभिर्नासिकापुटैः पीयन्ते । निर्दयं निष्करुणं यद्वतिरहः सुरतैः क्लान्तं तेन क्लाम्यन्तीनां ग्लानिमापन्नानां कामिनीनां २०
खेदजलकर्णानुल्लुञ्चयन्ति स्फोटयन्ति ॥ ५९ ॥ ६०) घरसिर—यत्र मृणालश्रद्धालुभिः विसास्वादनरसिकैर्हंसैः गृहशिरःप्रसुप्तकामिनीनां कपोलसंकान्तशशिकलावलयोऽभिलष्यते । ललनागल्लसंकान्तं चन्द्रविम्बमेव कमलनालाशङ्कया मरालैराकांक्ष्यते ॥ ६० ॥ ६१) मर-हट्टिया—यत्र महाराष्ट्रिका वनिताः पयोधरहरिद्रापरिपिञ्जराम्बुवाहिन्यां गोलानद्यां तदैव-सिकं तद्दिनोत्पन्नं^{२६} पातकं धुव्वंति स्फोटयन्ति । पावनत्वात् स्नानमात्रेण शुध्यन्ति । तस्याश्च २५
प्रतोलीद्वार एव बहमानत्वादिति ॥ ६१ ॥ ६२) अह णवर—अथ नवरं केवलं तत्र देशे दोषोऽपगुणः यः ग्रीष्मप्रदोपमल्लिकामोदो मनस्विनीनां मानिनीनाम् अनुनयसुखानि

1) = देवगृहशिपर. 2) P °तरियं, JB °तरिय. 3) B णिकरे. 4) = परिशेषितातपत्रं, P एरिसे सियायवत्तं, JB as above. 5) J गम्मय सं°, [गम्मणं]. 6) B वणियाहिं for विल°. 7) P सहसा°, JB सरसा°. 8) B मोल. 9) = चोर. 10) B कूल for उल. 11) P चिय, JB चिय. 12) = दुच्चं. 13) B रइ. 14) P रहसं, B रहस. 15) B लवफुसणं. 16) P °हिं, JB °हि. 17) B सिरि. 18) B कामिणी. 19) = कपोलसंक्रांति शशिलतावलयं, P लया for कला of JB. 20) J बुव्वंति. 21) = तदि [= हि] नसज्जं, B तद्वियसियं. 22) B गिंभ. 23) = विचकिलामोदः. 24) = भोक्तुमेव, P चिय, JB चिय. 25) B looks like °नुल्लुञ्चयन्ति. 26) B °नपातकं.

अह णवर तत्थ दोसो जं फल्लिह-सिलायलम्मि तरुणीण ।
मयण-विद्यारा दीसंति बाहिर-ठिएहि वि जणेहिं ॥ ६२*१

अह णवर तत्थ दोसो जं विवसिय-कुसुम-रेणु-पंडलेण ।
मंडलिज्जंति समीरण-वसेण धर-चित्त-भित्तीओ ॥ ६३

तत्थेरिसम्मिं णयरे णीसेस-गुणावगूहिय-सरीरो ।
भुवण-पवित्थरिय-जसो राया सालाहणो णाम ॥ ६४

जो सो अविग्गहो वि हु सवंगायवयव-सुंदरो सुहओ ।
दुइंसणो वि लोयाण लोयणाणंद-संजणणो ॥ ६५

कुवई वि वल्लहो पणइणीण तह णयवरो वि साहसिओ ।
परलोय-भीरुओ¹⁰ वि हु वीरेकरसो तह च्चेय ॥ ६६

प्रसादनसौख्यानि भोक्तुमेवानुभवितुमपि न ददाति । मल्लिकापुष्पपरिमले प्रसर्पितमात्र एव
झटिति मानिनीमानो विलीयते सात्वतं नापेक्षत इति ॥ ६२ ॥ ६२*१) अह णवर-
अथ नवरं तत्र दोषो यत्स्फटिकशिलातले आकाशस्फटिकमयगृहे तरुणीनां मदनविकाराः
कामविक्रियाः नखादिचिह्नानि बहिःस्थितैरपि जनैर्दृश्यन्ते । दर्पणवत्प्रतिबिम्बेनेति भावः
15 ॥ ६२*१ ॥ ६३) अह णवर-अथ नवरं तत्र दोषो यद्विकसितकुसुमरेणुपटलेन
समीरणेन वायुना गृहभित्तिचित्राणि मल्लिकीक्रियन्ते । गाथात्रयेऽपि निन्दास्तुतिरूपेणो-
त्कर्षज्ञापनम् ॥ ६३ ॥ ६४) तत्थेरिसम्मि-तत्र ईदृशे नगरे निःशेषगुणावगूढ-
शरीरः सर्वाङ्गीणगुणमयो भुवनप्रवित्तृतयशा राजा शातवाहनो नाम । विद्यते इति शेषः ।
'अतसीसातवाहने लः' [हैम० ८-१-२११] । 'क ग च ज' [हैम० ८-१-१७७] इति
20 सालाहणो ॥ ६४ ॥ ६५) जो-यः सो अविग्रहोऽपि सर्वाङ्गावयवसुन्दरः सुभगः । ननु
योऽविग्रहोऽशरीरः स कथं सर्वाङ्गावयवसुन्दरो भवति । अथ च प्रतापमात्रेण वशीकृत-
सर्वैरिपुत्वाद् अविग्रहो युद्धरहितः । अथवा अः विष्णुः स एव विग्रहः शरीरं यस्य सः ।
'नाविष्णुः पृथिवीपतिः' इति वचनात् । सर्वाङ्गानि नयनवदनहस्तपादादीनि तैः सुन्दरः
सुलक्षणः । अथवा स्वाम्यमात्यादीनि सप्त राज्याङ्गानि तैः सुन्दरः सुभगः सौभाग्यवांश्च ।
25 दुइंसणु त्ति दुर्दर्शनोऽपि लोकानां लोचनानन्दसंजननः । यो दुर्दर्शनो दुष्टं दर्शनं लोचनं
यस्येति कृत्वा स कथं लोचनानन्दसंजननः इति विरोधः । अथ च दुःखेन दृश्यते इति
दुर्दर्शनो द्रष्टुमशक्यः सामान्यलोकानां तेजसानेकपरिवृतत्वाच्च ॥ ६५ ॥ ६६) कुवई-
कुपतिरपि वल्लभः प्रणयिनाम् इति चित्रम् । कुत्सितः पतिः कुपतिरपि विरोधः । अथ
च कुः पृथ्वी तस्याः पतिः स्वामी नरेन्द्रः इत्यर्थः । प्रणयिनां स्नेहिनां वल्लभः प्रीतिदायी ।

1) This verse is given only in B. 2) B पल्लिह. 3) B विहसिय. 4) J चडलेण. 5) B मयलिं. 6) B धरभित्तिचित्ताहं. 7) B तत्थेरिसणु. 8) B अविग्रहो. 9) = अविरोधपक्षे पृथ्वीपतिः, B कुवई वि विव. 10) BB पणइयाण, J as above. 11) P नयवरो, J णयवरो, B णयवरो. 12) P भीरुड, J भीरुओ, B भीरुड.

सूरो वि ण संत्तासो सोमो वि कलंकं-वज्जिओ णिच्चं ।
 भोई वि ण दोजीहो तुंगो वि समीव-दिण्णं-फलो ॥ ६७
 बहुलंत-दिणेसु ससि व जेण वोच्छिण्णं-मंडल-णिवेसो ।
 ठविओ तणुयत्तण-दुक्ख-लक्खिओ रिउ-जणो सबो ॥ ६८
 णिय-तेय-पसाहिय-मंडलस्स ससिणो व जस्स लोएण ।
 अकंत-जयस्स जए पट्टी ण ¹⁰परेहि सच्चविया ॥ ६९
 ओसहि-सिहा-पिसंगाण वोलियां गिरि-गुहासु रयणीओ ।
 जस्स पयावाणल-कंति-कवलियाणं पिव रिउणं ॥ ७०

तथा यो नतपरो नताः नमस्कृताः परे शत्रवो येनेति स कथं साहसिकः । अथ च नयो न्यायः तत्परः तन्निष्ठः । यद्वा नताः परे वैरिणो यस्येति । अथवा न च परे¹² अन्ये वा¹⁰ यस्येति । यदुक्तम् ।

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।

उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

साहसिकः शूरवृत्तिः । परलोक¹⁵भीरुकोऽपि वीरैकरसः तथा चैव । परे ये लोकाः तेभ्यो भीरुर्यः स कथं वीरकर्मैकरसिकः । अथ च परलोकान्तरकादेर्भीरुर्मयाकुलः । वीरश्च¹⁵ दानधर्मयुद्धवीरः ॥ ६६ ॥ ६७) सूरो—सूर्योऽपि न सप्ताश्वः । अथ च शूरः पराक्रमी न सत्रासो निर्भय इति । सोमोऽपि नित्यं कलङ्कवर्जितः । चन्द्रः कलङ्कपङ्क्ति एव भवति । अयं तु सोमः स्पृहणीयदर्शनः । सह उमया कीर्त्या वर्तते सोम इति वा । भोग्यपि सर्पोऽपि न द्विजिह्वः । अथ च भोगी भोगवान् न द्विजिह्वः खलः । तुङ्गोऽपि समीपदत्त-फलः । विरोधराहित्ये तुङ्गो मानोच्चः सेवकानां तात्कालिकफलदायी च ॥ ६७ ॥ 20
 ६८) बहुलंत—येन व्युच्छिन्नमण्डलनिवेशो गतराष्ट्रः सर्वोऽपि रिपुलोकः तनुत्वदुःख-लक्षितो दुर्बलः स्थापितः कृतः । क इव । बहुलान्तदिनेनामावास्यया शशी चन्द्र इव । सोऽपि तदा मण्डलरहितः क्षीणश्च भवति ॥ ६८ ॥ ६९) णियतेय—यस्य नरेन्द्रस्य शशिनः इव निजतेजःप्रसाधितमण्डलस्य अन्यच्चाक्रान्तजगतो जगति विश्वे परेण शत्रुणा लोकेन च पृष्ठं न सत्यापितं न दृष्टम् । चन्द्रपक्षे पृष्ठं परभागः । 'पृष्ठे वानुत्तरपदे' [हैम० 25
 ८-१-१२९] इति पिट्टी । [नरेन्द्रपक्षे]¹⁰ संग्रामे इति गम्यम् ॥ ६९ ॥ ७०) ओसहि—गिरिगुहासु भूधरकन्दरासु ओषधिशिखीपिशङ्गानां रिपूणां यस्य भूपस्य प्रतापानलकान्ति-कवलितानामिव रजन्यो रात्रयः वोलिया व्यतिक्रान्ताः । सर्वापहारं नाशिता हि रिपवो भयाक्रान्ता गत्वा गिरिगुहासु शेरते स्म । तत्र च जाज्वल्यमानौषधीकान्तिपिङ्गल-

1) = सत्रासः, द्वि० सप्ताश्वः, 2) J कलंक. 3) B दिन्नहलो. 4) = कृष्णपक्षान्तदिने, B बलंतदिणेण. 5) = व्युच्छिन्न. 6) J लक्खिउं, B लक्खिउ. 7) B रिउयणो. 8) = आक्रान्तजयस्य, द्वि० आक्रान्तप्रयतः. 9) B पिट्टी. 10) BB परेण, J परेहि. 11) = दृष्टा. 12) = व्युत्क्रान्ता. 13) P पयावानल, JB पयावाणल. 14) B परो अन्ये. 15) B भीरुः कोपि. 16) B shows some gap. 17) B शिपापि.

आलिहियइ जो वम्मह-णिभेणं णिय-वास-भवण-भित्तीसु ।
लंडह-विलयाहिं णह-मणि-किरणारुणियग्ग-हंथेहिं ॥ ७१

हियए च्चेयं विरायंति^१ सुइर परिचिंतिया वि सुकईण ।
जेण विणा दुहियाण व मणोरहा कव-विणिवेसा ॥ ७२

इय तस्स महा-पुहईसरस्स इच्छा-पहुत्त-विहवस्स ।
कुसुमसराउह-दूओ व आगओ सुयणु महु-मासो ॥ ७३

पत्थाणं पढमागय-मलयाणिल-पिसुणियं वसंतस्स ।
बहुलच्छलंत-कोइल-रवेण साहंति व वणाइं ॥ ७४

गहिऊण चूय-मंजरि^{१५} कीरो परिभमइ पत्त-लाहत्थो ।
ओसरसु सिसिर-णरवइ पुहई लद्धा वसंतेण ॥ ७४*१

शरीरास्ते यत्प्रतापवह्निविच्छुरिता इव रेजुरित्यर्थः ॥ ७० ॥ ७१) आलिहियइ-यः श्रीशालवाहनः नृपो नखमणिकिरणारुणिताग्रहस्तौमिल्लटभवनिताभिः प्रधाननायिकाभिः मन्मथमिषेण कन्दर्पव्याजेन निजवासभवनभित्तिषु आलिख्यते चिह्न्यते । तस्य लोकाति-
शायि सौन्दर्यमुक्तम् । 'वनिताया विलया' [हैम० ८-२-१२८] इति विलया ॥ ७१ ॥
७२) हियए च्चेय-हे सुतनु हे सावित्रि येन नरेन्द्रेण विना कवीनां प्रबन्धविधायिनां
परिचिन्तितानां मनसि धृता अपि काव्यविनिवेशा हृदय एव विलीयन्ते इति । क इव ।
दुःखितानां मनोरथा इव । दरिद्राणां ह्यभिलषितानि चिरं चिन्तितान्यपि मनसो
मज्जन्ति । तदुक्तम् ।

उन्नम्योन्नम्य तत्रैव दरिद्राणां मनोरथाः ।
पतन्ति हृदये व्यर्था विधवास्त्रीस्तना इव ॥

एतावता तस्य मनोरथपथातिगदावृत्त्वमुक्तम् ॥ ७२ ॥ ७३) इय तस्स-इति तस्य
महापृथ्वीश्वरस्य इच्छाप्राप्तविभवस्य मनीषितसंपदः । हे सुतनु कुसुमशरायुधदूत इव
मधुमासो वसन्त आगतः अवतीर्णः ॥ ७३ ॥ ७४) पत्थाणं-वनानि काननानि
बहुलोच्छलत्कोकिलरवेण प्रथमागतमलयानलपिशुनितं वसन्तस्य प्रस्थानं साधयन्तीव
अत्रावतरणं कथयन्तीव ॥ ७४ ॥ ७४*१) गहिऊण-[गृहीत्वा चूतमंजरीं कीरः
परिभ्रमति पात्रलभार्थः । अपसर शिशिरनरपते पृथ्वी लब्धा वसन्तेन] ॥ ७४*१ ॥

1) P आलिखिजइ, B आलिहियइ. 2) = मिषेण, P निहेण, J निभेण, B मिषेण. 3) = रम्य, P लंडहं, JB लंडह. 4) J गुच्छेहिं for हंथेहिं(?), B हंथेहिं. 5) PD चिय, J चेय. 6) P विलयंति, J विरायंति, B विलयायंति. 7) P सुइर, B सुयणु. 8) B हु for सु. 9) = यथा दुःखितानां मनोरथाः तं अप्राप्य विलीयन्ते, B दुहियाण. 10) P मुहई, J पुहई, B पुहवीस. 11) B उवगउ for आगओ. 12) P 'यानिल, JB 'याणल. 13) B बकुलछ, [बहुलछ]. 14) This verso is found only in-J. 15) ['मंजरि]. 16) J नरवइ.

मउलंत-मउलिणसुं^१ वियसिय-वियसंतं-कुसुम-णिवहेसु ।
 सरिसं चिय ठवइ पयं वणेसु लच्छी वसंतस्स ॥ ७५
 बहुएहि वि^३ किं परिवड्ढिएहिं वाणेहिं^४ कुसुम-चावस्स ।
 प्रकैणं चियं चूयंकुरेण कज्जं ण पज्जत्तं ॥ ७६
 धिप्पइं कणयमयं पिव पसाहणं जणिय-तिलय-सोहेणं ।
 अब्भहिय-जणिय-सोहं कणियार-वणं वसंतेण ॥ ७७
 वियसंतं-विविह-वणराइ-कुसुम-सरि-परिगया महा-तरुणो ।
 किं पुण वियंभमाणो^{१२} जं ण^{१४} कुणइ मल्लियामोओ ॥ ७८
 पढमं चिय कामि-यणस्स कुणइ मउयाइं पाडलामोओ ।
 हिययाइं सुहं^{१४} पच्छा विसंति^{१६} सेसा वि कुसुम-सरा ॥ ७९

७५) मउलंत—वनेषु वसन्तस्य लक्ष्मीः सदृशं तुल्यमेव पदं स्थापयति निवेशयति समकालमेव स्वागमनं व्यनक्तीति । केपु । मुकुलीभवन्मुकुलितेषु । मुकुलीभवन्ति अङ्कुराणि कुङ्कुमलकारतामापद्यमानानि मुकुलितानि च कोशरूपाणि तेषु । अन्यच्च विकसितविकसत्कुसुमनिवहेषु । विकसितानि पूर्वं विकासमापन्नानि विकसन्ति च तत्कालमुज्जृम्भमाणानि यानि कुसुमानि पुष्पाणि तेषां निवहाः समूहास्तेषु । कोऽर्थः । 15
 वसन्ते प्रवर्तमानमात्रेऽपि सर्वपुष्पाणि विकासोन्मुखान्यथ^{१७} जातानि ॥ ७५ ॥
 ७६) बहुएहि—बहुभिः परिवर्धितैर्वर्णैः शरैः अपि कुसुमचापस्य कामस्य किं प्रयोजनं विना अपि पर्याप्तमित्यर्थः । यतः एकेनैपि चूताङ्कुरेण सहकारपुष्पोद्भवेन भण कथय किमपर्याप्तम् । कन्दर्पस्य किं किं न साधितमित्यर्थः ॥ ७६ ॥ ७७) धिप्पइ—जात-
 तिलकशोभेन वसन्तेनाभ्यधिकजनितशोभं कर्णिकारवनं कनकमयं प्रसाधनं मण्डनमिव 20
 गृह्यते । तिलको वृक्षविशेषो विशेषको वा । अपरोऽपि शोभाप्रियो ललाटे तिलकमा-
 धाय कनकमयाद्याभरणानि परिधत्ते । इत्युक्तिश्लेषः ॥ ७७ ॥ ७८) वियसंत—विविध-
 वनराजिकुसुमश्रीपरिगता महातरवो महाप्रमाणा वृक्षाः विकसन्तु तावद्विकासमामु-
 वन्तु । न च असाध्यं तैः किमपि साधनीयम् । किं पुनर्विजृम्भमाणो विकसन् यन्न
 कुर्यान्मल्लिकामोदः । तन्नास्ति यन्न साधितं मल्लिकापुष्पपरिमलेन । अत एव शेषवृक्षाणां 25
 विकासमात्रमेवावशिष्टं मल्लिकयैव पर्याप्तत्वात् ॥ ७८ ॥ ७९) पढमं चिय—प्रथम-
 मेव पाटलामोदः कामिजनस्य हृदयानि सृद्धानि कोमलानि कुणइ विधत्ते । पश्चाच्छेषा
 अपि कुसुमशराः सुखम् अनायासेन विशन्ति प्रविशन्ति । प्रथमं हि कामिमनांसि पाट-

1) = विकसितविकसतं. 2) B विहसंत. 3) J मिं, [बहुएहिं वि]. 4) B विय. 5) B भूयं,
 J चूयं. 6) P कज्जं न पज्जत्तं, J कज्जण पज्जत्तं, B भण किं न पज्जत्तं. 7) = पर्याप्तं. 8) = गृह्यते.
 9) B सोएण. 10) = कर्णिकार, J यारिवणं. 11) B विहसंत. 12) = विजृम्भमाणो. 13) PB
 जन्न, J जणण for जं ण. 14) B पच्छा हिययाइ सुहं. 15) P विज्जंति, JB विसंति. 16) B
 विकसत्कुसुमानि for विकसित. 17) B °न्यवजातानि.

पञ्जत्त-वियासुवेहल-गुंदि^१-पवभार-णूमिय^२-दलाइं ।
 पहियाण दुरालोयाइं हांति मायंद-गहणाइं ॥ ८०
 अपहुत्त-वियासुडुण^३-भमर^४-विच्छाय-दल-उडुवभेयं ।
 कुंद-लइयाए^५ वियलइ^६ हिम-विरहायासियं कुसुमं ॥ ८१
 आवज्झंत^७-फलुप्पंक-थोय^८-विहडंत-संधि-वंधेहिं^९ ।
 मंद-पवणाहएहि वि परिगलियं सिंदुवारेहिं ॥ ८२
 थोऊससंत^{१०}-पंकय-मुहीण^{११} णिघण्णिण^{१२} वसंतम्मिं^{१३} ।
 वोलीण-तुहिण-भर-सुत्थियाए^{१४} हसियं वं णलिणीए^{१५} ॥ ८३

लयांसोन्मादानि क्रियन्ते पश्चाच्छेपकुसुमैर्विध्यन्ते ॥ ७९ ॥ ८०) पञ्जत्त-माकन्द-
 १० गहनानि आम्रवनानि पथिकानां दुरालोकानि भवन्ति । यतः कीदृशानीत्याह ।
 पर्याप्तः^{२१} प्राप्तो यो विकासोऽत एव उच्चिलः प्रसरणशीलः यो गुन्दिप्राग्भारो मञ्जरीभर-
 स्तेन नमितानि नम्रीभूतानि दलानि पत्राणि येषां तानि । 'प्रसरेः पयल्लोवेल्लौ' [हेम०
 ८-४-४७] इति उच्चिलः । गुन्दिर्मञ्जरी गुच्छो वा । नम्रीभूतवहलपत्रावलीपरि-
 वेष्टितत्वात् दुरालोकत्वम् ॥ ८० ॥ ८१) अपहुत्त-अप्राप्तविकासोऽङ्गिनप्रम-
 १५ विच्छायदलपुटोद्भेदं हिमविरहायासितं शीतकालवियोगदग्धं कुन्दलतायाः कुसुमं पुष्पं
 परिगलति अश्रयति । पुष्पश्च विगलइ य तर्दां विकासामावात् । प्रसह्य निर्गच्छद्भिर्-
 मरेरेव विहितत्वाद्विच्छायायते ॥ ८१ ॥ ८२) आवज्झंत-मन्दपत्रनाहतैरपि अल्पानि-
 लान्दोलितैरपि सिन्दुवारैः निर्गुण्डैः कुसुमैः परिगलितम् । यतः किंभूतैः । आवध्यमान-
 फलोत्पङ्क्तस्तोकविघटमानसंधिवन्धैः । उत्पङ्क्तः समूहः । 'पंकोच्छेहसमूहेसु वहलए तह य
 २० उप्पंको' [दे० ना० १-१३०] इति देशीवचनांशः ॥ ८२ ॥ ८३) थोऊससंत-
 स्तोकोच्छ्वस्तपङ्कजसुल्या पट्पदकटाक्षनयनया व्यतिक्रान्ततुहिनभरसुस्थितया नलिन्या
 कमलिन्या हसितमिव । अन्ययापि पद्मिनीप्राप्तया नासिकया अतिक्रान्तजाड्यतया बाल्य-
 दशया^{२४} यौवने भेदे जातपङ्कजाकारवदनया कटाक्षवत्या च सस्मितया भूयत इत्युक्तिः
 युक्तिः । स्मितं च किलिकिञ्चितभावे । यदुक्तं प्रभुश्रीहेमसूरिभिरलंकारचूडामणौ 'सितह-
 २५ सितरुदितभयरोपगर्वदुःखश्रमाभिलापसंकरः किलिकिञ्चितम्' [७-४१] इति स्वाभाविकद-
 शलीविकारेपु । जातयश्च पद्मिनीचित्रिणीशङ्खिनीत्रयम् ।^{२६} लक्षणमासां वात्सायनादवसेयम्

१) P सुवे[=वे]ल, J सुचिल, B सुच्चिल. २)=मंजरी, B गुच्छ for गुंदि. ३)=अनुमित, B
 णामिय. ४)=आम्रवनानि. ५) P सुडुण, J सुडुण, B सुडुण. ६) B भमर. ७)=दलपुटोद्भेदः.
 ८) B कुंदलयाए. ९) J वियलइ. १०) PJB आवज्झंत. ११)=उप्पंक उत्सेध. १२) B थोय.
 १३) J वंधेहि. १४) P पवणाहएहि निव, J हएहि वि, B पवणाहसहं वि. १५)=स्तोकोच्छ्वस्त.
 १६)=अवलोकिते. १७) B मुहीइ त्थप्पयकडक्खणयरीए [मुहीइ छप्पयकडक्खणयरीए].
 १८) P च, JB व. १९) J णलिणीए. २०) [पाटलामोदेन मूदति]. २१) B पर्याप्तः. २२) B
 पुष्पस्य विगलइ पतया. २३) [विहितत्वाद्विच्छायायते]. २४) [यौवनभेदे]. २५) B ग्लवयमासा
 वात्स्यनदेवसेयं ।

मलय-समीर-समागम-संतोष-पेणचिराहिं सवत्तो ।
 वाहिप्पइ णव-किसलय-कराहिं साहाहिं महु-लच्छी ॥ ८४
 दीसई पलास-वण-वीहियासु पण्फुल्ल-कुसुम-णिवहेण ।
 रत्तंवर-णेवच्छो णव-वरइत्तो व महु-मासो ॥ ८५
 परिवट्ठइ चूय-वणेसु विसई णव-माहवी-वियाणेसु ।
 लुलइ व ^{१८}कंकलि-दलावलीसु मुइउ व महु-मासो ^{१६} ॥ ८६
 अण्णण-वण-लया-गहिय-परिमलेणाणिलेण छिप्पंती ^{१७} ।
 कुसुमंसुएहिं रुयइ व परम्मही तरुण-चूय-लया ॥ ८७
 वियसिय-णीसेस-वणंतराल-परिसंठिएण कामेण ।
 विवसिज्जई कुसुम-सरेहिं लद्ध-पसरेहिं कामि-यणो ॥ ८८

॥ ८३ ॥ ८४) मलय—मलयसमीरो दक्षिणानिलस्तस्य समागमे संतोषेण नृत्यन्ती-
 भिर्नृत्यमिवादधानाभिर्नवकिसलयकराभिर्नवपत्रहस्ताभिः शाखाभिर्मधुलक्ष्मीः वसन्तश्रीः
 वाहिप्पइ आकार्यते इव । ‘व्याहृगेर्वाहिप्पः’ [हेम० ८-४-२५३] इति वाहिप्प-
 आदेशः । अथ चापरयापि प्रियागमादिकृष्टया मधुलक्ष्मीः प्रियसखी आहूयते ^{२५} तदस्यु-
 क्तिरहस्यम् ॥ ८४ ॥ ८५) दीसई—पालाशवनवीथिकासु किंशुकवृक्षावलीषु ^{१३}
 प्रोत्फुल्लकुसुमनिवहेन कृत्वा मधुमासो वसन्तो रक्ताम्बरनेपथ्यः कौसुमवस्त्रपरिधानो नव-
 वरयिता पाणिग्रहणप्रस्तावे वर इव दृश्यते । किंशुककुसुमावलीषु रक्तवस्त्रोत्प्रेक्षेति
 ॥ ८५ ॥ ८६) परिवट्ठइ—मुदित इव मधुमासश्चूतवनेषु परिवर्धते वृद्धिमिवा-
 मोति । नवमाधवीवितानेषु अतिमुक्तकवल्लीनिकुञ्जेषु विकसति । ^{२०} तद्विकाश्यनुवातेन
 वसन्तः किल कृप्यते । ^{२१}*किंकिलिदलावलीषु अशोकपत्रश्रेणिषु लुठतीव । पत्रमय- ^{२०}
 सुखशय्यायां स्वपितीवेति ॥ ८६ ॥ ८७) अण्णण—अन्यान्यवनलतानां गृहीतः
 परिमलो येन ^{२८} तेनानिलेन वायुना स्पृश्यमाना तरुणचूतलता पराङ्मुखी सती कुसुमा-
 श्रुभिः पुष्पवापैः रोदितिव । अथवा विमर्दोत्थः परिमलः इति । अपरापि तरुणी
 अन्यान्यवनिता परिमलानुपङ्गिणा प्रियेणालिङ्ग्यमाना पराङ्मुखीभूय स्थूलाश्रुपातै रुदित-
 मिव व्यनक्ति । पवनप्रेखोलनयान्यदिक्षु विक्षिप्ता सहकारलता ^{२०} एवमुत्प्रेक्षते ॥ ८७ ॥ ^{२५}
 ८८) वियसिय—विकसितनिःशेषवनान्तरालपरिसंस्थितेन कामेन लब्धप्रसरेः प्रस्ता-

1) = प्रनर्तितानि, B पणचरीहि. 2) = आहूयते. 3) = कर्तुंभिः. 4) B दीसइ. 5) PB पफुल्ल. 6) J
 णिवहेसु. 7) J महमासो. 8) J परियट्ठइ. 9) P भूय, J चूय, B omits चूयवणेसु विसइ.
 10) = विशतीव, P विसइ व नव, J विसइ णव. 11) B व णवमालईवियो [=या]णेसु. 12) = वितानेषु.
 13) P कंकलि, J कंकलि, B किंकलि. 14) = मुदित इव, P मुइउ, JB मुइउ. 15) B मासे.
 16) P *मलेणानिलेन, JB *मलेणाणिलेण. 17) B छुपंती. 18) = पुष्पाश्रुभिः. 19) J रुयइ व परमुही.
 20) P भूय, JB चूय. 21) = विवर. 22) = विवशः क्रियते, P विवसिज्जइ, J वियसियइ, B विय-
 सिज्जइ. 23) PB *सरेहि, J सरेहि. 24) P पसरेहि, B *प्पसरेहि. 25) B आहूय तदुत्प्रेक्षते.
 26) B तद्विकाश्यनुवातेन. 27) B किंकिलि. 28) B योनिस्त्रिनिलेन. 29) B इवमुत्प्रेक्षते.

इय वम्मह-वाणं-वसीकयम्मि सयलम्मि जीव-लोयम्मि ।

महु-सिरि-समागमत्थाण-मंडवं उवगओ^३ राया ॥ ८९

सेवागय-सय-सामंत-मण्ड-माणिक-किरण-विच्छुरिए ।

सीहासणम्मि^६ वंदिण-जय-सह-समं समासीणो ॥ ९०

परियरिओ वार-विलासिणीहि^९ सुर-^{१०}सुंदरीहिं व सुरेसो ।

कणयावलो व आसा-वहूहिं सइ-^{१३}वियसियासाहिं ॥ ९१

अहं सो प्रकाए समं णर-णाहो चंदलेहणामाए ।

संपरिहासं सुमणोहरं च सुहयं समुलवइ ॥ ९२

अइ^{१०}चंदलेहे ण णियसि^{१८} मलयाणिल-कुसुम-रेणु-पंडिहत्थं ।

१० कामेण भुयण-वासं व विरइयं दस-दिसा-यकं ॥ ९३

वैकंप्रतैः कुसुमशरैः कामवाणैः कामिजनौ विवश्यते वशीक्रियते ॥ ८८ ॥ ८९) इय

वम्मह—इति मन्मथचौपवशीकृते सकलैऽपि जीवलोके राजा श्रीशातवाहनो मधुश्री-समागमस्थानं मण्डपम् उद्यानविजयंमन्दिरमुपागतः समाजगाम ॥ ८९ ॥ ९०) सेवा-

गय—सेवागतशतसामान्तमुकुटमाणिक्यकिरणविच्छुरिते सिंहासने वन्दिजनजयशब्दाः

१५ तैः समं मागधकृतजयजयारावेण सह समासीनः उपविष्टः ॥ ९० ॥ ९१) परिय-

रिओ—आसननिपीदनानन्तरं सदाविकसितमुखीभिः वारविलासिनीभिः परिकरितः ।

के इव । सुरसुन्दरीभिः देवाङ्गनाभिः सुरेशं इव इन्द्र इव । आशावधूभिः दिक्कामि-

नीभिः कनकाचलः सुमेरुविर परिवेष्टितः ॥ ९१ ॥ ९२) अहं सो—अथानन्तरं स

नरेन्द्रश्चन्द्रलेखानाम्ना एकया वाराङ्गनया समं सार्धं सपरिहासं सनर्मवचनं सुमनोहरं

२० रमणीयं न तु कटुकं सुखदं रोचमानम् । अथ च सुभगं यथा भवति तथा समुल्लपति

भापत इत्यर्थः ॥ ९२ ॥ ९३) अइ—अयीति कोमलालापे । हे चन्द्रलेखे न

पश्यसि । 'दृशो णियच्छपिच्छ' [हैम० ८-४-१८१] इति सूत्रेण णियः । मलय-

समीरसमागमवशमिस्तकुसुमरेणुपरिपूर्णं दशदिकचक्रं कामेन वासभुवनमिव रचितं

1) J इय. 2) B चाव for वाण. 3)=उद्यानं. 4)=शत. 5) P किरण, B किरिण. 6) B सिंहासणम्मि. 7) P समलीणो, JB समासीणो. 8) P परिवारित वारं, J परियरिओ वारं, B परियरित वरं. 9) P सिणीहिं, JB सिणीहि. 10) P सुंदरीहिं, B सुंदरीहि. 11)=इंद्र. 12) P कणयावलो, J कणयावलो, B कणयावलो. 13) P सय, J सह, B सइ. 14) P वियसिय-सुहीहिं, J वियसियासाहिं, B विहसियसुहीहिं. 15) P सुमणोरमं च, J समणोहरं च, B समणोहर वा सु. 16) P चंदलेहि, B चंदलेहे. 17)=न पश्यसि. 18) According to B, अइ चंदलेहे ण णियसि । is just a prose sentence, and the first line of the verse proper is read thus: मलय-समीर-समागम-वस-पसरिय-कुसुम-रेणु-पंडिहत्थं । 19) P मलयाणिल, J मलयाणिल. 20)=पूर्ण. 21) P वासभवणं व, J भुयणवासं व, B वामभुवणं व. 22) PB दसदिसायकं, J दसदिसायकं. 23) B वसित for प्रसृत.

ता कीस तुमं केणावि^१ मयण-सर-बंधुणा मयंक-मुहि ।

चिंचिलिया^२ सि सवायरेण सवंगियं अज्ज ॥ ९४

णव-चंपय-कुसुम-णिवेसियाणणो^४ केण^५ तुह णिडाल-यले ।

सजीवो विव लिहो^६ महु-पाण-परवसो महुओ ॥ ९५

केण वि^७ महग्घ-मयणाहि-पंक-जोएण तुह कवोलेसु ।

लिहियाओ पत्तलेहाओ^८ मयण-सर-वत्तणीओ व ॥ ९६

केण व कइया^९ सहयार-मंजरी तुह कवोल-पेरंते ।

कर-फंस-विहाविय-कुसुम-संचया सुयणु णिममविया^{१०} ॥ ९७

केणज्ज तुज्झ तवणिज्ज-पुंज-पीए पओहरुच्छंगे ।

पत्तत्तं पत्तं पत्त-लच्छि पत्तं लिहंतेण^{११} ॥ ९८

कृतम् । अस्तीति शेषः । पडिहंत्थं देश्यं परिपूर्णम् । वासगृहमपि सुगन्धाढ्यपटवास-
परिकलितं भवति ॥ ९३ ॥ ९४) ता कीस—तत्किमिति त्वं मृगाङ्गमुखि चन्द्र-
वदने केनापि मदनशरबन्धुना कामबाणवयस्येन सर्वादरेण सर्वाङ्गिकं सर्वाङ्गीणम्
अद्य चिंचिलिया मण्डिता असि । ‘मंडेश्चिचिचअचिचिल्लीरिडटिविडिकाः’ [हैम०
८-४-११५] इति ^{१०}चिंचिलिया ॥ ९४ ॥ मण्डनमेवाह । ९५) णवचंपय—[नव-
चम्पककुसुमनिवेशितानने हे सुतनु] केन तव भालतले ललाटपट्टे सजीव इव मधुपान-
परवशो मकरन्दास्वादेनालसो मधुपो भ्रमरो लिखितः चित्रितः इति ॥ ९५ ॥ ९६)
केण—केन च महार्घमृगनाभिपङ्कयोगेन तव कपोलयोः गल्लयोः पत्रलेखाः लिखिताः
चित्रवल्लर्यः कृताः । उत्प्रेक्ष्यते । मदनशरवर्तनयः इव कन्दर्पबाणमार्गा इव । अतः
प्रवेशावसरः इति । मृगनाभिः कस्तूरिका ॥ ९६ ॥ ९७) केण—हे सुतनु ^{२०}
चन्द्रलेखे केन वा तव कपोलपर्यन्ते संस्थापिता निश्चलीकृता क्रस्पर्शविभावितकुसुम-
संचया सहकारमञ्जरी रचिता विहिता । करन्यास एव चित्रकसमविस्तारपुष्परूपा-
पन्नो ज्ञेयः । ‘स्पृशः फासफंसफरिसछिवछिहालुंखालिहाः’ [हैम० ८-४-१८२]
इति फंसः ॥ ९७ ॥ ९८) केणज्ज—हे ^{१८}प्राप्तलक्ष्मि तपनीयपुञ्जपीते तव पयो-
धरोत्संगे पत्रं पत्रवल्लरीं लिखता केनाद्य दिने पात्रत्वं स्वस्य ^{१०}रतवेद्यत्वं प्राप्तम् । ^{२५}

1) B केण वि. 2) P मयंकमुही, B मयंकमुहि. 3)=मंडितासि, P चिंचिलिया, J चिंचिलिया,
B चंचिलिया. 4) B निवेसियाणणे. 5) B केण सुयणु भालयले. 6) B finishes this line with
लिहो. 7) P भमरो, J महुओ. 8) B व. 9)=मृगनाभिः, J मयणाहि. 10) B पत्तलेखाम.
11)=मार्ग इव. 12)=कदा, B रइया. 13) B संठविया. 14)=रात्री पर्याप्ति. 15) B लिहंतेण.
16) B चिंचिलि. 17) B विसार. 18) B प्राप्तलक्ष्मी. 19) B रत्तविद्यत्वं.

एकैकम-वयणं-मुणाल-दाण-वलिङ्ग-कंधरा-बंधं ।
 चलण-कमलेसु लिहियं केणयं^१ हंस-मिहुण-जुयं ॥ ९९
 इय केण गियय-विण्णाण-पयडणुप्पण-हियय-भावेण ।
 अविहाविय-गुण-दोसेण पाइया सप्पिणी क्षीरं ॥ १००^२
 तं तह सोऊण णराहिवाहि वियसंत-लोयणं-मुहीए ।
 दर-लज्जोणयं^३-वयणाए पमणियं चंदलेहाए ॥ १०१
 सो देव विद्धं-कुसलो चित्तयरो जेण तुम्ह दीरम्मि ।
 अवलंविऊण पत्तं तइया लिहिओ तुमं चेव ॥ १०२
 सो चैयं पुणो संपइ^४ सिंहल-दीवाहि^५ आगओ प्रत्थ ।
 तेणेयं मयण-महूसवम्मि सबं समालिहियं ॥ १०३
 अह एवं संपरिहास-गोड्डि-सुह-संठियर्सं णरवड्ढो ।
 लद्धावसरं प्रक्केण मंति-उत्तेण^६ उल्लवियं ॥ १०४

तपनीयं सुवर्णम् ॥ ९८ ॥ ९९) एकैकम-एकैकं^{२२} चरणकमलयोः वदनमृणाल-
 दानवलिता^{२३} कंधरावन्धं मिथुनं हंसयुगम् इदं केन लिखितम् । चित्ररूपेण न्यस्तकंधरा
 ग्रीवार्धवलिता वकीकृतेति विचित्रम् ॥ ९९ ॥ १००) इय केण-अयि केन
 निजकविज्ञानप्रकटनोत्पन्नहृदयभावेन अविभावितगुणदोषेण अज्ञातगुणागुणेन सप्पिणी क्षीरं
 दुग्धं पायिता । आत्मविज्ञानोत्कर्षज्ञापनाय केनेदमनुचितमाचरितमित्यर्थः ॥ १०० ॥
 १०१) तं तह-तत्तथा नराधिपात् श्रुत्वा विकसलोचनमुख्या सुहृष्टनयनवदनया दर-
 लज्जावनतवदनया चन्दलेखया प्रतिभणितं^{२४} निःशङ्कममुक्तादरम् । ईषलज्जा^{२५} स्तीक्ष्णभाव-
 त्वम् । न च रोपस्तादृशीनां नर्मपात्रत्वात् ॥ १०१ ॥ १०२) सो देव-हे देव
 राजन् स विद्वत्कुशलः चित्रकर्मनिपुणः चित्रकरः येन युष्माकं द्वारे प्रतोलीमुखे पत्रम-
 वलम्ब्य तदानीं त्वमेव लिखितः ॥ १०२ ॥ १०३) सो चैयं-स एव पुनः संप्रति
 इदानीं सिंहलद्वीपाद्वारागतोऽस्ति । मदनमहोत्सवे कामपर्वणि तेनेदं सर्वं समालिखितं
 सम्यक् चित्रितम् ॥ १०३ ॥ १०४) अह एवं-अथानन्तरम् एवं^{२६} पूर्वोक्तप्रश्नो-

1) B interchanges the places of verse Nos. 98 and 99. The order of P has been followed, and the Sanskrit commentary is arranged accordingly. 2) P एकैकमवयण, J एकैकमवयण, B इक्किकमवयण. 3) P वलिङ्गकंधरा, JB वलिङ्गकंधरा. 4) P केणयं, JB केणयं. 5) B मिहुणहंसयु[=जु]यं for हंस. 6) B अजि[=सि] 7) P 99, J 101, B 102. 8) P puts No. 5 on °हि, perhaps indicating that it is Abl., B नराविहाड 9) B लोयणमुहीण. 10) B अवनत. 11) B वयणइ. 12) P चित्तकु, J विद्धकु, B विद्धकु. 13) B दारंमि. 14) B very corrupt. 15) B सो चेव. 16) B सिंहल. 17) J दीवाह. 18) B सपरि. 19) B संठियेय. 20) J वयणे. 21) PB मंतिउत्तेण, J मंतिउत्तेण. 22) Between एकैकं and चरण etc. B has a word of three letters which look like वुधंक्. 23) B निस्-कमुक्ता. 24) B स्वभाववन्. 25) B पूर्वोक्तप्रश्नोत्तर.

सो देव चार-पुरिसो सिंघले-वड्ढणा णिरुविओ मण्णे ।

इमिणा विण्णाण-गुणेण चंदलेह्वा-घरे वसइ ॥ १०५

एव-विहा एव-विहं अचछंति णरेसराण जे कडए ।

ते चर-पुरिसा लोए हि^८ जक्ख-णामा भणिज्जंति ॥ १०६

ता भणियं णरवड्ढणा तस्सोवरि सुयणु सिंहलेसस्स ।

पेहिओ^{१३} विजयाणंदो पोड्डिसं-वर-मंतिणा सहिओ ॥ १०६*१

तस्स कडयाउ अज्ज वि णागच्छइ कोइ कहइउं सच्चं ।

किं भणइ सिंहलेसो किं वा सेणाहिवो अम्हं ॥ १०६*२

अज्जं चिय सिद्धं हेरिपुंहिं उयही-तडम्मि संपत्तो ।

विजयाणंदो सह पोड्डिसेण परिवड्ढिय-पयावो ॥ १०७

तह सो वि सिंघलेसो^{११} तद्धियसं-णिरालसो सयं चेय ।

जवसंधण-संपुण्णाइ कुणइं दुग्गाइ अविसण्णो ॥ १०८

चरभङ्ग्या परिहासगोष्ठीसुखं ^{२६}चर्चरीकेलिप्रियं यथा भवति संस्थितस्य नरपतेर्लब्ध्वावस-
स्म एकेन मन्त्रिपुत्रेण उल्लपितं ^{२७}निवेदितं कथाविक्षेपेण ॥ १०४ ॥ १०५) सो देव—
हे ^{२८}देव मन्ये शक्के स सिंहलपतिना निरूपितश्चारपुरुषो हेरिकः । तर्हि चन्द्रलेखा किमस्स-
द्वैरेण स्वगृहेऽवस्थापयतीत्याह । अमुना विज्ञानगुणेन चन्द्रलेखागृहे वसति । वैज्ञानिक
इति कृत्वा सुखेन तिष्ठति ॥ १०५ ॥ १०६) एवविहा—^{२९}एवंविधविज्ञानादि-
दम्भेन एवंविधे चतुरा नरेश्वरस्य कटके ये अचछंति तिष्ठन्ति ते चरपुरुषा यक्षनामानि
लप्स्यन्ते । यक्षवत् परचेष्टितमुपविष्टा जानन्तीति यक्षनामानः^{३०} ॥ १०६ ॥ १०६*१)
ता भणियं—तावता हे सुतनु सावित्रि भणितं नरपतिना । मन्त्रिपुत्रं ^{३१}प्रतीति शेषः ।
तस्य सिंहलेशस्य उपरि पुट्टिसवरमन्त्रिणा सहितो विजयानन्दः सांघिविग्रहिकः प्रहितो-
ऽस्ति ॥ १०६*१ ॥ १०६*२) तस्स—तस्य कटकादद्यापि नागच्छति कश्चि-
त्कोऽपि कथयति यत्सत्यमवितथम् । किं भणति सिंहलेशः शिलामेघनामा, किं वासाकं
सेनाधिपो विजयानन्दो भणतीति ॥ १०६*२ ॥ अथ मन्त्रिपुत्र आह । १०७) अज्जं
चिय—अद्यैव ^{३२}शिष्टं कथितं हेरिकैर्गूढपुरुषैः । कथमित्याह । पुट्टिसेन मन्त्रिणा सह
विजयानन्द उदधितटे संप्राप्तः ॥ १०७ ॥ १०८) तह सो—तथा स च^{३३} सिंह-

1) B सिंहल. 2) P निरुविओ, J णिरुविओ, B णिरुविओ. 3) PJB मन्त्रे. 4) P would separate चंदलेह्वा घरे. 5) P एवविहा, JB एवविहा. 6) B एवविहे. 7) P नरेसराण, B नार(=नरे)सरिस्स. 8) P लोए हि, J omits हि, B लोयंसि. 9) This and the next verse are found only in B. 10) B नर°. 11) B तसोवेरि. 12) B सुयणु. 13) B पेहिउ, the commentary ^{३०}presupposes पेहिओ. 14) B पुट्टिस. 15) B अज्जुविहेनाग°. 16) B कहइउं सच्चं, [कहइउं जं सच्चं]. 17) B अम्हा. 18) B हरिपुंहिं. 19) J उहईत°, B उयहीत°. 20)=परिवर्धितप्रतापः. 21) B सिंहलेसो. 22) B तद्धियह. 23) P जवसंधण, J जवसंधण, B असंधण. 24) P संसुण्णाइ कुणइं दुग्गाइ, JB do not nasalise इ. 25) B सविसन्नो. 26) B चम्तरिके°. 27) B निवातितं. 28) B उदय मन्ये. 29) B एवं विविज्ञानादि°. 30) B यक्षमानानो. 31) B प्रतीत्य शेषः. 32) B सृष्टं. ^{३५}

विसमीकरेइ उयही-तडाइँ जोएइ जुज्ज-भूमीओ^१ ।
 विजयाणंदेण समं महाहवं मंहइ णिकंपो ॥ १०९
 भणियं च राइणा पिय-वयंस सो ज्ञेय तत्थ पत्तट्ठो ।
 विजयाणंदो णिय-संधिविग्गहे किं इमेणम्हं ॥ ११०
 जेणणो वि महामंडलाहिवा णिब्भया वि भेसविया ।
 सो किं विजयाणंदो वंचिज्जइ^५ सिंहलेसेण^६ ॥ १११
 अणवेलं साहिज्जसु एयं तुह हेरिएण जं सिट्ठं ।
 एसा रमणीयां मयण-चच्चरी ताव वोलेउ ॥ ११२
 एवं भणिऊण णराहिवेण सव्वाण वार-विलयाण ।
 दिण्णाइँ^{११} महुसवियाइँ^{१२} वंदिणाणं च वहुयाइँ ॥ ११३
 तह संमाणिय^{१३} णीसेस-पणइ-संतोस-वस-पसण-मुहो ।
 विण्णत्तो सुयणु पुरोहिण उवसप्पिऊण पहू ॥ ११४

लेशस्तद्विवसनिरालसः तद्धिनं यदा विजयानन्दः समुद्रतटं प्राप्तः तदारभ्यालस्यविवर्जितः
 स्वयमेव खोपक्रमेणाविपन्नो विपादरहितः सन्नशनेन्धनसंपूर्णानि दुर्गाणि करोति । अशनं
 १५ धान्यादि इन्धनं काष्ठानि ॥ १०८ ॥ १०९) विसमी - विपमीकरोति उदधितटान्
 समुद्रसैकतानि जलप्लावादिना विसंस्थूलानि करोति । सैन्यस्य दुःसंवाधाः जोएइ
 गवेपयति युद्धभूमीः । निःकम्पो निश्चलचित्तो विजयानन्देन समं महाहवं महायुद्धं
 मंहइ कांक्षति । 'काक्षेराहाहिलंवाहिलंखवच्चवंफमहसिहविलुंपाः' [हैम० ८-४-१९२]
 इति महः ॥ १०९ ॥ वसन्तोत्सवमनुस्मृत्याह । ११०) भणियं च - भणितं च राज्ञा
 २० प्रियवयस्य निजसंधिविग्रहे स एव विजयानन्दः प्राप्तार्थः प्रतिष्ठां प्राप्तो निपुण इत्यर्थः ।
 किमनेनास्माकं पर्याप्तमधुना राज्यचिन्तयेत्यर्थः ॥ ११० ॥ १११) जेणणो वि -
 येनान्येऽपि महामण्डलाधिपा निर्मेया अपि विभीषिता भयं प्रापिताः । डिभी भये । भियः
 पान्ताविति सैन्यन्तप्रयोगः । स किं विजयानन्दः सिंहलेसेन^{१६} शिलामेघेन वञ्चयते मति-
 विपर्यासं प्राप्यते ॥ १११ ॥ ११२) अणवेलं -^{१०} अणवेलं वेदान्तरम् अन्यवेलायां
 २५ तदन्यवारं साधय कथय एतत् यत्तु हेरिकैस्तव^{१७} शिष्टं प्रोक्तम् । कारणमाह । एष
 रमणीयो नगरचर्चरीमहोत्सवारम्भः तावदतिक्रामतु ॥ ११२ ॥ ११३) एवं भणि-
 ऊण - एवं भणित्वा नराधिपेन सर्वासां वारवनितानां वन्दिजनानां च महोत्सवोचितानि
 वहुकानि प्रसाददानानि दत्तानि ॥ ११३ ॥ ११४) तह संमाणिय - तथा^{१८} संमा-

१) P उयहीतडाइँ, J उहईतडाइ, B उलहीतडाइ. २) = वांछति ३) B इच्छ(=त्य). ४) B
 ३) इमेणं म्हां (=इमेणम्हं) ५) B वंचिज्जे. ६) PB सिंहलेसेण, J सिंहले. ७) B जं हेरिएणं तुव
 मिट्ठं for तुह etc. ८) B वयर [=नयर] for मयण. ९) P ताम्ब, JB ताव. १०) P वारवलं,
 JB वारविलं. ११) = महुसविकानि, B महोसवियाइ. १२) PJB वंदि. १३) P सम्माणिय, B
 समाणिय. १४) B इन्नन्त. १५) B शिलामेघवंच्यात् तमिति विण्णत्तासंप्राप्यत ॥ १६) B अणुवेलंतरं तं
 व्याणवल्य ॥ तदन्यवारं. १७) B सट्ठं. १८) B सन्मानितं.

देव ^१सुमज्झण-समओ सज्जं चिय मज्जणं विसूरेइ^२ ।
 दिय-वर-सत्थो^३ दारे तुह णिच्च^४-णिवेसिप्रक्क-मणो ॥ ११५
 अह सो विसज्जियासेस-पणइ-पडिवण्ण-मज्जणारंभो ।
 संचलिओ वंदिण-सय-समूह^५-कय-जय-जयासदो ॥ ११६
 ताव य संचलिय-महा-णेरदं-वर-वार-रमणि-संचलिओ ।
 भड-भंड^६-भोय-मीसो जाओ अत्थाण-संखोहो ॥ ११७
 सहसुट्ठिय-णर-समद-णोल्लणुम्मत्थि^७याणणो पडिओ ।
 पोकरइ^८ थेर^९-भट्टो अहो विणट्टो विणट्टो हं ॥ ११८
 तो^{१०} सो सेवा-वाएण^{११} विणडिओ कहं वि केहिं वि वराओ ।
 उक्खित्तो पंक-गओ व जेर-गओ राय-पुरिसेहिं ॥ ११९
 प्रथंतरम्मि ।
 अण्णोण्ण^{१२}-मडड-संघट्ट-खुडिय-माणिक-पयर-पक्खलिओ ।
 सुइरेण सरइ प्रक्केक-मंगणं-त्थंभिओ लोओ ॥ १२०

नितनिःशेषप्रणयिसंतोपवशप्रसन्नसुखः प्रभुः सुतनु सावित्रि पुरोहितेनोपसर्प्यागत्य
 विज्ञप्तः ॥ ११४ ॥ ११५) देव—देव मध्याह्नसमयः । वर्तत इति शेषः । सज्जं^{१५}
 चिय प्रगुणीभूतमेव मज्जनं स्नानं विसूरइ खिद्यते विनश्यतीत्यर्थः । ‘खिदेर्जूरविसूरो’
 [हैम० ८-४-१३२] इति विसूरः । नित्यनिवेशितैकमनाः नित्यस्थायी द्विजवरनिर्वहो
 ब्राह्मणसंघस्तव द्वारे वर्तते ॥ ११५ ॥ ११६) अह सो—अथ स विसर्जिताशेष^{१६}-
 प्रणयिप्रतिपन्नमज्जनारंभो वन्दिजनशतसमूहकृतजयजयरवः संचलितः स्नानमण्डपं
 प्रति ॥ ११६ ॥ ११७) ताव य—तावता संचलितमहानरेन्द्रवरवाररमणीसंचलितः^{१७}
 भटमण्डभोगमिश्रः आस्थानसंक्षोभो जातः । संवलितः संयुक्तः । भटः सुभटः भण्डा-
 श्वतुरशीतिर्नर्मपात्राणि भोगा वयस्यास्तैर्मिश्रः कर्तुरितः ॥ ११७ ॥ ११८) सहसुट्ठिय—
 सहस्रोत्थितनरसंमर्दप्रेरणोन्मूर्च्छिताननः पतितः सन् पूत्करोति स्वविरभटः अहो विनष्टो
 विनष्टोऽहम् । अहो इति परामव्रणे ॥ ११८ ॥ ११९) तो सो—ततः स^{१८} सेवावा-
 तेन विनष्टितः कथमपि वराकः कैश्चिद्वाजपुरूपैः पङ्कगतो जरद्भव इव वृद्धवृषभ इव^{१९}
 उक्क्षिप्तः ऊर्ध्वाकृतः ॥ ११९ ॥ अत्रान्तरे । १२०) अण्णोण्ण—अन्योन्यसुकुट-
 संघट्टभ्रष्टमाणिक्यप्रकरप्रस्वलितो लोकः । एकैकमार्गपरिसंस्थितः पृथक् पृथक् मार्गाभि-

1) P सुमज्झण, J मज्झण, B मिज्झ. 2)=खिद्यते. 3) B निवहो for सत्थो. 4)=नित्यदान.
 5) P समूह, JB समूह. 6) B नरेद्र. 7) B रमणी. 8) B भट्टभंड for भंडभोय. 9)=प्रेरण.
 10) B सुत्थि(=च्छि)याणणो. 11)=पूत्करोति. 12) B थेर. 13) B ता. 14)=सेवावातेन, 30
 B वएण. 15)=कथकथमपि, P कहकहवि, J कह वि, B कहि वि. 16)=उत्पादितः, P हक्खुत्तो,
 J उक्खित्तो. 17) PJB गड डव. 18)=जरद्भव. 19) P अन्न, J क्षणोण्ण, B अन्न. 20)=पतित.
 21)=निःसरति. 22) P मंगणत्थं, J संगुणत्थं, B मंगणपरिन्दिओ लोओ. 23) B तासं यात्रे.
 24) B सेवावातेन.

- केहि वि^१ वर-वार-विलासिणीहिं वेसा^२ वि संठिया पुरओ ।
 पेलिज्जंति सुवल्लह-जण-जोग्गेहिं पिहुं-थणेहिं ॥ १२१
 कीए वि महा-संमद-सेय-तण्णाय-णीवि-बंधाए ।
 दुबोझो उज्झिय-मेहलो वि जाओ णियंव-भरो^३ ॥ १२२
 ५ णिविच्चा^४लिंगण-लालसाए हियइच्छिए समावडिए ।
 बहु मण्णिज्जइ कीए वि^५ तुडिओ थूलामलो हारो ॥ १२३
 कीए वि^६ मय-मयामोय-मिलिय-मुहलालि-मउलियच्छीए ।
 लद्धावसरो वि चिरेण कह वि वोलिज्जइ पएसो ॥ १२४
 इय सण्णा-वाहिप्पंते^७-परियणो कह वि राय-भवणाहि^८ ॥ १२५
 १० पवणासासिय-हियओ णिययावासं गओ लोओ ॥ १२५
 राया वि^९ पवजंतेहिं विविह-मंगल-णिहोस-मुहलेहिं ।
 तूरेहिं पढंतेहिं य^{१०} वंदिण-दिय-वर-समूहेहिं ॥ १२६

- मुखः सुचिरेण सरति गच्छति ॥ १२० ॥ १२१) केहि—कामिरपि वरवारविला-
 सिनीभिः सुवल्लभजनयोगैः परित्तैः पुरतः संस्थिताः द्वेष्या अपि अनभिगमनीया अपि
 १५ पीड्यन्ते । अतिसंमर्दादिति शेषः ॥ १२१ ॥ १२२) कीए वि—कस्या अपि महा-
 संमर्दस्वेदार्दनीविकन्धाया उज्झितमेखलो अष्टकाञ्चीगुणोऽपि नितम्बभारो दुर्वहो जातः ।
 तत्तातमाद्भिभूतमिति तण्हाय ॥ १२२ ॥ १२३) णिविच्चा—निविडालिङ्गनलाल-
 सया कयाचित् हृदयेप्सिते मनीषिते समापतिते संघटिते स्थूलमलो हारखुटितोऽपि
 बहु मन्यते । खुडिउ ति 'तुटेस्तुइखुइखुडोवखुडोलुकणिलुकलुकलूराः' [हेम०
 २० ८-४-११६] ॥ १२३ ॥ १२४) कीए वि—कयाचिन्मृगमदामोदमिलितमुखरालि-
 मुकुलिताक्ष्या लब्धावसरो प्राप्तगमनप्रस्तावोऽपि प्रदेशं कथमपि चिरेण वोलिज्जइ
 लंघ्यते ॥ १२४ ॥ १२५) इय सण्णा—इति संज्ञाव्याह्रियमाणपरिजनः कथमपि
 राजभवनात् पवनाश्वासितहृदयः निजकावासं गतो लोकः । संज्ञाः करपल्लवीमूलदेवी-
 प्रभृतयः । तत्र

- २५ अहिकलसचक्रटंकणतलोयपडमाजवंकुरेहिं जा^{११} ।
 ससहरकरसंवलिया एसा करपल्लवी भासा ॥
 अआदौ^{१२} कादयः प्रोक्ताः खदौ चापि जडौ स्मृतौ ।
 शेषवर्गविपर्यासो मूलदेवेन भाषितम् ॥

इत्यादि ॥ १२५ ॥ १२६-२७) राया वि—राजापि प्रवाद्यमानैः विविधमङ्गल-

१) ५ केहि मिय, [काहिं वि] २) = द्वेष्या अपि. ३) एव पि वि for पिहु. ४) = आर्द्र, B तण्हाय.
 ५) P दुबोझो उज्झिय, B 'ज्झो उज्झि'. ६) B हरो. ७) P निभिच्चा, ५ णिविच्चा, B पि-
 डिमच्चा. ८) = खुडिओ, B खुडिओ. ९) = मृगमद. १०) ५ मउलालि. ११) = व्याह्रियमाण. १२) P
 भवणेहि, B भवणाहि. १३) = प्रवा[द्य]मानैः. १४) ५ वंदिणदिय. १५) B चा. १६) B आवांद्दो.

सवाहिं चिय ^१सबोसहीहिं लीलाइ मज्जिऊण चिरं ।
 सयल-समाणिय-देवाइ-तप्पणो ^२ भवणमल्लीणो ॥ १२७
 तत्थ वि गो-भूमि-सुवण्ण-वत्थ-तिल-^३मीसियाइँ दाऊण ।
 दाणाइँ दिय-वराणं भोयण-सालं समल्लीणो ॥ १२८
 तद्देस-यालिणहिं पणईहिं समं पसण्ण-मण-भावो ।
 भोत्तुं ^४विविहाहारं सुरसं ^५कालाणुरूपं च ^६॥ १२९
 भोत्तुं तत्कालोइय-परियण-^७परियालिओ ^८समल्लीणो ।
 अंतो ^९अत्थाण-हरं ^{१०}विरइय-वर-रयण-पल्लं ^{११}॥ १३०
 तत्थासीणो ^{१२}सहिणहिं सुकइ-छंदाणुवत्तिणहिं च ^{१३}॥
 समुयं ^{१४}सुह-संतुट्ठो णर-णाहो ^{१५}एकसरियाए ^{१६}॥ १३१
 वाम-करोवगिय-वेत्त-दंड-दाहिण-करोत्थय-मुहेण ।
 पहु-हियय-भाव-कुसलेण दारवालेण विण्णत्तो ॥ १३२

निर्घोपमुखैरस्तूर्यैः वन्दिद्विजवरसमूहैश्च पठद्भिः भोगवैलावेदपाठं कुर्वाणैः ॥ [सवाहिं-] ।
 सर्वाभिरपि सर्वोपधीभिः लीलया चिरं मज्जित्वा स्नानं विधाय ^{२१}सकलसंमानितदेवादि-
 तर्पणो भवनं सौधं अल्लीणो आलीनः प्रविष्टः । ‘आलीडोली’ [हेम० ८-४-५४] इति 15
 अल्ली । युग्मम् ॥ १२६-१२७ ॥ १२८) तत्थ वि—तत्र द्विजवराणां ब्राह्मणो-
 त्तमानां गोभूमिवसुतिलसुवर्णमिश्रितानि दानानि दत्त्वा भोजनशालां भोजनमण्डपं समा-
 लीनः ॥ १२८ ॥ तत्रापि सौधे । १२९) तद्देस—तद्देशकालिकैः प्रणयिभिः सह
 भोजनयोगैरनुचरैः समं सार्धं प्रसन्नमनोभावः प्रीणितचित्तः सुरसं स्निग्धं कालानुरूप-
 मृतुसंबद्धं विविधाहारं मुक्तः ^{२४}॥ १२९ ॥ १३०) भोत्तुं—भुक्त्वा इत्तो इतः स्थाना- 20
 ङ्गभोजनमण्डपात् तत्कालोचितपरिजनपरिवारितो राजा विरचितवररत्नपल्लङ्गम् आस्थान-
 गृहं समालीनः ॥ १३० ॥ १३१) तत्थासीणो—[तत्रासीनः सुहृद्भिः सुकविच्छ-
 न्दानुवर्तिभिश्च ।] समुयं—समैकं समकालं सुखसंतुष्टो नरनाथो राजा यावदेकवेला-
 याम् । जात इति शेषः । हे सुतनु सावित्रि तावत् सविपादहर्षप्रतीहारः प्रविष्टः
 ॥ १३१ ॥ १३२) वाम—वामकरोपगृहीतवेत्रदण्डदक्षिणकरस्थगितमुखेन प्रभुहृदय- 25

1)=सर्वोपधिभिः. 2)=देवादितर्पण. 3) B मीसिजाइ. 4)=तद्देशकालिकैः, 5 तद्देस. 5)=भोक्तुं, B भुत्तो. 6) B सरसं. 7) P °णुरूपं च, 7 °णुरूपं च, 7 °णुऊलं वा [१]. 8) P युग्मं (at the close of the verse, but preceding the number). 9) P परिवारिओ, JB परिया-
 लिओ. 10) P समल्लीणो, 7 समल्लीणो, B समली. 11) B इत्तो for अंतो. 12) P विरइय, JB
 विरइय. 13) 7 [अत्थाणहरस्मि रइय] °पल्लं. 14)=सुहृद्भिः, [सुहिणहि]. 15) B omits 30
 this line. 16)=समुयं, B समयं; according to B this becomes the first line. 17) P
 सुह, JB सुह. 18) B जाव इहपरियाए for एकसरियाए. 19) B has an additional line,
 the second line of the verso, like this: ताव पट्टो सविसाय-हरिसिओ सुयणु परिहारो
 ॥ १३५ ॥ 20) B वामयरो. 21) B शकलं. 22) [°भूमिवसुतिलं] 23) B भुक्ता.

देव दिसा-विजयाओ सेणाहिवई केणं वि कज्जेण ।
 जर-कप्पड-गेवँच्छो विजयाणंदो दुवारम्मि ॥ १३३
 तो तं सहस त्ति णिसामिऊण सविसाय-^६विम्हिय-मणेण ।
 भणियं अमच्च-मुह-पेसियच्छिणा पुहइ-णाहेण ॥ १३४
 हंहो भट्ट-कुमारिल णिसुयं ^४जं वेत्तिएणं ^६संलत्तं ।
 ता किं विजयाणंदो एयावत्थंतरं पत्तो ॥ १३५
 णीसेस-णीइ-सत्थत्थ-वत्थु-वित्थार-वित्थय-^७मई वि ।
 असहाओ ववगय-वाहणो ^९य कहमागओ ^{१०}प्रत्थ ॥ १३६
 णं य भिच्चा णेह करी ण य तुरया णेय पोडिसो मंती ।
 विजयाणंदस्स कहं कह जाया एरिसावत्था ॥ १३६*१
 भणियं भट्ट-कुमारिलेण ^{११}देव ^{१२}विसमा जयम्मि ^{१३}कज्ज-गई ।
 मण्णे तहावि एसो केण वि कज्जेण संपत्तो ॥ १३७
 किं जहा ^{१४} ।

परिवट्ठिय-पहु-संभावणाण एवंविहे महाकज्जे ।

^{१५}असमत्त-पेसणाणं ^{१६}मरणं चियं सहई पुरिसाण ॥ १३८

भायकुशलेन द्वारपालेन विज्ञप्तः । वामहस्तेन दण्डं धृत्वा दक्षिणहस्तेन मुखमावृत्य
 च वेत्तिणा राजा विज्ञापयांचक्रे ॥ १३२ ॥ १३३) देव-देव दिग्विजयात्तु सेना-
 पतिर्विजयानन्दः केनापि कार्येण जरत्कर्पटनेपथ्यो ^{१०}जीर्णवस्त्रपरिधानो द्वारे वर्तते
 ॥ १३३ ॥ १३४) तो तं-ततस्तत् सहस त्ति णिसामिऊण प्रतर्कितमेव इति निशम्य
 २० श्रुत्वा सविपादविसितमनसा अमात्यमुखप्रेषिताक्षेण पृथिवीनाथेन भणितम् ॥ १३४ ॥
 १३५) हंहो भट्ट-हंहो इति सहसा साश्चर्यभाषणे । भट्टकुमारिल श्रुतं तद्वेत्तिणा
 यच्छिष्टं ^{२०}कथितम् । तत्किम् । किमिति विजयानन्द एतावदवस्थां प्राप्तः ॥ १३५ ॥
 १३६) णीसेस-निःशेषनीतिशालार्थवस्तुविस्तारमतिरपि असहाय एको व्यपगत-
 वाहनः पादचारी कथमत्रागतः ॥ १३६ ॥ १३६*१) ण य-[न च भृत्याः नेह
 २५ करी न च तुरगाः नैव पोडिसो मंत्री । विजयानन्दस्य कथं कथं जाता ईदृशावस्था]
 ॥ १३६*१ ॥ १३७) भणियं-भणितं कुमारिलेन नरपते विपमा जगति कार्य-
 गतिः । मन्ये तथापि ^{२१}केनापि कार्येण संप्राप्तः ॥ १३७ ॥ [किं यथा ।] १३८)
 परिवट्ठिय-परिवर्धितप्रभुसंभावनानाम् एवंविधे महाकार्ये असमाप्तप्रेषणानाम् असिद्ध-

1) P केणं, J केण, B किणं. 2) B गेवत्थो. 3) B विम्भिय 4) B तं. 5) =वेत्तिकेण. 6) B जं सिद्धं for संलत्तं. 7) P वित्थिय, J वित्थय, B वित्थर 8) B वि. 9) B इत्थं. 10) This verse is found only in P, but not in Jn, the actual readings of P are न य, नेह, न य and नेय in the first line and परसा in the second. 11) [कुमारेण]. 12) B omits देव 13) B कज्जागई. 14) B omits किं जहा. 15) =असमाप्त. 16) =यस्मिन्कार्ये प्रेषिता. P पेसणाण. 17) P विव, J विचु. 18) J सहह. 19) B नैपथ्यो. 20) B वरत्थं. 21) B केण.

ता जइ^१ कहावि एसो सिंहल-रायाहि^२ परिहवं पत्तो ।
 ता प्रथ तुम्ह^३ दारे^४ णूणं^५ णल्लियइ जीयंतो ॥ १३९
 अह सो च्चिय^६ जोइक्खो^७ णिय-^८कज्ज-गईए किं वियारेण ।
 आणेह गा विलंबह^९ दीसउ^{१०} ता से मुह-च्छाया ॥ १४०
 तो तक्खण-रायाणत्त-दारवालाणुमंग-संलग्गो ।
 सच्चविओ कु-घडंतुत्तमंग-कमलो णरिंदेण ॥ १४१
 समइच्छिऊण सुंदरि^{१२} आणत्तं से सुहासणं पढुणा ।
 उवविट्ठो^{१३} भट्ट-कुमारिलस्स पय-पेसियच्छि-जुओ ॥ १४२
 अह तत्थ सुहासण-^{१४}कय-परिगहो^{१५} णिज्जणं विहेऊण ।
 खण-मेत्त-समासत्थो^{१६} सच्चरियं पुच्छिओ पढुणा ॥ १४३

कार्याणां पुरुषाणां मरणमेव सहइ शोभते । ^{१०} एवं संभावनया प्रहितस्यासिद्धकार्यस्य पुंसः
 नगरागमनान्मृत्युरेव श्रेयान् । उक्तं च श्रीचक्रपाणिविजयमहाकाव्ये ।

यः स्वामिसंभावितकार्यसिद्धिरसिद्धकार्योऽपि विहस्य पृष्टः ।

अधोमुखोऽनुत्तरदानमूढः स चेज्जनो जीवति को विपन्नः ॥

इति ॥ १३८ ॥ १३९) ता जइ—तद्यदि कदाचित् सिंहलेशादेऽप परिभवं प्राप्तः ^{१५}
 तदात्र युष्माकं द्वारं नृनं निश्चितं जीवन् नल्लियइ नोपसर्पति । [‘उपसर्पेरल्लिअः’ हैम०
 ८-४-१३९, इति] सूत्रात् ॥ १३९ ॥ १४०) अह सो—अथ अथवा किं
 विचारेण विमर्शेन निजकार्यगतौ^{१०} निजस्वरूपज्ञापने^{११} स चैव ज्योतिष्को दीपः ।
 तमानयत^{१२} मा विलम्बध्वं दृश्यते तावत्तस्य सुखच्छाया वदनशोभा । कुमारिलवच-
 नाक्षरपतिना भावयित्वा निजहृदय आदेशो दत्तः । द्वारपाल [तं] शीघ्रं प्रवेशय [इति] ^{२०}
 ॥ १४० ॥ १४१) तो तक्खण—तत्क्षणतो राज्ञाज्ञसद्वारपालानुमार्गसंलग्नो नरे-
 न्द्रेण सच्चविओ दृष्टः । किंविशिष्टः । कुघडंत इति कुः पृथ्वी तस्यां घटमानम् उत्त-
 माङ्गकमलं शिरःपद्मं यस्येति भूमिमिलन्मस्तक इत्यर्थः ॥ १४१ ॥ १४२) समइ-
 च्छिऊण—हे सुन्दरि सावित्रि प्रभुणा राज्ञा आलिंग्य से तस्य सुखासनं भद्रासनादि
 आज्ञातम् आदिष्टम् । भट्टकुमारिलस्य पदप्रेषिताक्षियुग उपविष्टः । राजसमक्षमपरत्र नम- ^{२५}
 स्कृतावनधिकार इति । पददत्तदृष्टिः दृग्मनस्कृत इति भावः ॥ १४२ ॥ १४३) अह
 तत्थ—अथ तत्र सुखासनकृतपरिग्रहो निर्जनमेकान्तं विधाय कृत्वा क्षणमात्रसमासीनो
 विजयानन्दः प्रभुणा साश्चर्यं पृष्टः । अच्छरियं इति ‘अतो रियाररिजरीयम्’ [हैम०

१) B कजावि [=कयाइ]. २) P puts No. 5 on हि. ३) B दारं. ४) =न लीयते । न
 श्लिष्यति. ५) =स एव. ६) =दीप. ७) P कज्जगईए किं, J कज्जगईहि कं, B कज्जागइइ किं. ८) B ३०
 दीसइ. ९) =विलोकितः. १०) P कुघडंतुं, J कुघडंतुं, B कुघडंतुं. ११) =सस्पृश्य. १२) P
 सुंदरि. J सुदरि, B सुदूरि. १३) B उवविट्ठो. १४) B किय. १५) =निर्जनं विधाय. १६) =
 क्षणमात्रसमाश्रितः, P खणमेत्त, J खणमित्त, B खणमत्त. १७) B समासीनो. १८) =सत् आश्चर्य
 (=साश्चर्य). १९) B ऋव. २०) B गतौ. २१) B ज्ञापनो. २२) B तस्मान्नियतः.

- हंहो तुह विजयाणंद ग्रथ^१ एवंविहं ममागमणं ।
 णीसेस-जुत्ति-रहियं^२ अहियं^३ हिययं म्ह दूमेइ ॥ १४४
 तो^४ अणुयंपाणुगयं वयणं णिय-सामिणो सुणेऊण ।
 परिओस-वस-विसट्टंत-लोयणं तेण विण्णत्तं ॥ १४५
 ५ देव महंती खु कहा एसा सुमणोरहार्णं संभूई ।
 कोऊहलेण सीसइ अवहिय-हियया णिसामेह ॥ १४६
 मलयायलाहिवे वसिकयम्मि^५ समियम्मि^६ पंडि-रायम्मि ।
 पारउरे रयणायर-पर-पारुत्तार-^७परियम्मे ॥ १४७
 भणियं अमच्च-सिरि-पोट्टिसेण मा तां करेह परियम्मं ।
 १० सहस त्ति दंड-सज्जो ण होइ अम्हं सिलामेहो ॥ १४८
 सामण्णो वि ण तीरइ दुग्गत्थो^८ जोहिउं पर-भडेहिं ।
 सो उणं विहि^९ संपुण्णो सूरुो चाई सुभिच्चो य ॥ १४९

- ८-२-६७] इति रियः ॥ १४३ ॥ १४४) हंहो तुह—हंहो विजयानन्द तव एवं-
 विधमत्र समागमनम् । निःशेषयुक्तिरहितमधिकमस्माकं हृदयं दनुोति । 'दूडो दूमः'
 १५ [हैम० ८-४-२३] इति दूमेइ ॥ १४४ ॥ १४५) तो अणुयंपा—ततोऽनुकम्पा-
 नुगतं करुणासारं वचनं निजस्वामिनो निशम्य परितोषवशविकसलोचनं तेन विज्ञप्तम् ।
 'विकसेः कोआसविसट्टो' [हैम० ८-४-१९५] इति विसट्टंत ॥ १४५ ॥ १४६)
 देव महंती—देव । खु निश्चये [हैम० ८-२-१९८] । स्वमनोरथानां संभूतिरुत्पत्तिः
 एसा महती कथा कौतूहलेन कुतुकेन शिष्यते निगद्यते । अवहितहृदयाः सावधान-
 २० मानसाः निशम्यत आकर्णयत ॥ १४६ ॥ तामेवाह^{११} ॥ १४७) मलया—मलयाचला-
 विषे वशीकृते स्वात्मसात्कृते निहते च पाण्ड्यराजानि पाण्ड्यदेशाधिपे प्रारब्धे रत्नाकर-
 परपारोत्तरणकर्मणि ॥ १४७ ॥ किमित्याह । १४८) भणियं—भणितममात्यध्रीपो-
 ट्टिसेन । मा तावत्कुरुत परिकर्म प्रारम्भम् । यतः शिलामेवः सिंहलद्वीपाधिपोऽस्माकं
 सहसा दण्डसाध्यो न भवति ॥ १४८ ॥ १४९) सामण्णो—सामान्योऽपि एक-
 २५ ग्रामाधिपतिरपि दुर्गस्थः कृतदुर्गपरिग्रहः प्रतिभटैः शत्रुभिः योधितुं न शक्यते । स
 पुनः शिलामेवस्त्रिभिः संपूर्णः । किं तत् त्रिकमित्याह । शूरः संग्रामधीरः, त्यागी दान-

१) P एवंविह, JB एवंविहं. २) N हिययं अम्हाणं दूमेइ for अहियं etc. ३) P हिययम्. ४) =
 अनुकंपानुगत, N अणुकंपा. ५) = निश्चये, J महाद्वक्तु. ६) J सुमणोरहाराण. ७) P समयंमि,
 J समियम्मि, N निहियंमि. ८) RB पंडु, J पंडि. ९) N पारुत्तरणपरि. १०) = परिकर्म्म
 ११) N मे तं for मा ना. १२) J जोहिउ. १३) J सोऊण. १४) N सुपुण्ण तिहि for सो etc.
 १५) N puts this phrase at the beginning of the commentary on the next verse.

जुत्तिण्णुओ संहम्मो अहिण्हिं अलंघिओ महा-माणी ।

मंतुच्छाह-पहाणो दुक्खं जोहिज्जइ परेहिं ॥ १५०

णय-विक्रमोवहोज्जा सव्वाण वि पत्थिवाण एस मही ।

ण उणेक्क-विक्रम-रसा हवन्ति सिरी-भाइणो पुरिसा ॥ १५१

ता साम-णए संते ^९संते ^{१०}पुरिसाण ^{११}भेय-विण्णाणे ।

दाणे ^{१२}वि ^{१३}संपडन्ते को दंडे आयरं कुणइ ॥ १५२

जं जह ^{१४}कमेण भणियं ^{१५}पुवायरिएहिं ^{१६}अत्थ-सत्थेहिं ।

तं तह ^{१७}पडिज्जन्ता सिरीए पुरिसा वरिज्जन्ति ॥ १५३

ता पेसिज्जउ दूओ सामेकालाव-मुहल-पत्तड्डो ।

पर-हियय-भाव-कुसलो दंच्छो कालण्णुओ धीरो ॥ १५४

वीरः, सुभृत्ययुक्तः सत्यपरिवारश्चेति ॥ १४९ ॥ १५०) जुत्तिण्णुओ—युक्तिज्ञः
उपायनिपुणः । सधर्मः धर्मो जयति नाधर्म इत्यायतिवलवान् । अहितैः शत्रुभिरलंघितः ।
महामानी परोत्सेकमसहिष्णुः । मन्त्रोत्साहप्रधानः शक्तित्रयपरिकलितः इत्यर्थः ।
ईदृशश्च परैर्वैरिभिः दुःखं कष्टेन योध्यते अभिभूयते ॥ १५० ॥ १५१) णय—
सर्वेषामपि पार्थिवानां नरेन्द्राणाम् एषा मही नयविक्रमोपभोग्या । नयश्च न्यायो विक्रमः 15
शौर्यता ताभ्यां भोक्तुं शक्या । न पुनरेकविक्रमरसाः पुरुषाः श्रीभोजनं भवन्ति ॥ १५१ ॥
१५२) ता साम—तस्मात् सामनये तथा भेदविज्ञाने विद्यमाने दाने च संपद्यमाने
को नाम सुविचारः पुमान् दण्डे चतुर्थोपाये आदरं कुरुते ॥ १५२ ॥ १५३) जं
जह—यद्यथा क्रमेण भणितं पूर्वाचार्यैरर्थशास्त्रे तत्तथा प्रतिपद्यमाना आद्रियमाणाः पुरुषाः
श्रिया त्रियन्ते । यदुक्तं नीतिशास्त्रे ।

आदौ साम प्रयोक्तव्यं ततो दानं समाचरेत् ।

भेदं वा साधयेत्प्राज्ञः पश्चादण्डमपि श्रयेत् ॥

अन्यच्च ।

उत्तमं प्रणिपातेन शूरं भेदेन योजयेत् ।

नीचमरूपप्रदानेन समं तुल्यपराक्रमैः ॥

इत्यादि ॥ १५३ ॥ १५४) ता पेसिज्जउ—तस्मात् प्रेष्यतां दूतः सामेकालापमुखर-
प्राप्तार्थः । परहृदयभावकुशलो मनोगतभावज्ञो दक्षः प्रबलो वैदग्ध्यवांश्च कालज्ञः प्रस्ता-

1)=युक्तिज्ञो, P जुत्तिञ्चुओ, J जुत्तिण्णुओ, B जुत्तिण्णु. 2)=सधर्मः, J सहमो. 3)=अहितैः.
4) P दुक्खं, JB दुक्खं. 5)=नयविक्रमोपभोग्या, J णवियक्कमो. 6) P सव्वाणं च, JB सव्वाण
वि. 7) B विही. 8) P भाइणो, J भायणो, B भावणं [=भायणं]. 9) B omits one संते. 10)
10) B पुरिसाणं तह भेयं. 11)=भेदविज्ञाने. 12) B य. 13)=संपद्यमाने. 14) PB कामेण, J
कमेण. 15)=पूर्वाचार्यैः. 16)=अर्थशास्त्रैः, P अत्थसत्थेहिं, J सत्थसत्थेहिं, B अत्थसत्थम्मि.
17) B पडिज्जन्ता. 18)=सामेकालापमुखरप्राप्तार्थः. 19)=कुशल. 20) P परहियय, J परिहिं,
B परिहरियय. 21)=दक्षो. 22)=कालज्ञो.

- जइ सो तेणं चिय उंयणमेइ ता साह किं पर्यासेण ।
 वायाए जो विवज्जइ विसेण किं तस्स दिण्णेण ॥ १५५
 णिसुयं मए वि जह तस्स सयल-जिय-लोय-सार-संभूया ।
 लीलावइ त्ति णामेण पिय-सुया ^१जीवियव्वहिया ॥ १५६
 ५ तिस्सा सुजम्म-दियहे केण वि असरीरियाए वायाए ।
 देवेणं समाइइं सिद्धं देवण्णुण्हिं पि ॥ १५७
 जह जो इसीए वर-वालियाए होही वरो त्ति वर-समए ।
 सो सयल-पुहइ-णाहो ^{१०}हिही दिवाइ ^{११}सिद्धीओ ॥ १५८
 तां जइ कहावि सो अम्ह सामिणो तं कुमारिया-रयणं ।
 १० उवणेइ ता ण सिद्धं किं वा एत्थ म्ह ^{१३}पुहवीए ॥ १५९
 अण्णं च एत्थ एवं-विहाण रयणाण भयणो म्ह पइ ।
 इय जाणिऊण सामं तेण समं बहु-मयं अम्ह ॥ १६०
 तं तह सोऊण मए अमच्च-सिरि-पोडिसाहि ^{१५}णीसेसं ।
 भणियं अलं म्ह ^{१७}दूएण ता सयं चेयं वच्चाओ ॥ १६१

- १५ बौचित्यवेदी धीरो धैर्ययुक्तः । एवं परदर्शितविभीषिकाभिख्याकुलः एवंविधो दूतः
 प्रहीयतामिति ॥ १५४ ॥ १५५) जइ सो—यदि स शिलामेधनृपस्तेनैव दूतेन ^{१३}उपन-
 तिस्तामेति आज्ञां मन्यते इति । तस्मात् आधि कथय किं प्रयासेन सैन्यसंवाहनसंग्रा-
 मारम्भादिकेन । अमृतेन यो विपद्यते तस्य विषेण दत्तेन किम् । तथा यः साम्ना
 साध्यते किमर्थं तत्र दण्डादि प्रयुज्यते । अमृतेन वा पाठान्तरे वायाए इति वाचा
 २० ॥ १५५ ॥ १५६) णिसुयं—श्रुतं च मया यथा तस्य सकलजीवलोकसारसंभूता
 नाम्ना लीलावती जीविताभ्यधिका प्रियसुता । अस्तीति शेषः ॥ १५६ ॥ १५७) तिस्सा—
 तस्याः सुजन्मदिवसे केनापि देवेन अशारीरिकया वाचा देववाचा दैवज्ञैः ज्यौतिपि-
 कैश्च शिष्टं समादिष्टम् । देवेनाशिष्टं च कथितं ज्यौतिपिकैः ॥ १५७ ॥ किमादिष्ट-
 मित्याह । १५८) जह जो—यथा योऽस्याः वरवालिनायाः प्रधानाङ्गनायाः वरसमये
 २५ पाणिग्रहणावसरे वरो भविष्यति । स सकलपृथ्वीनाथो दिव्याः सिद्धीः लप्स्यते ॥ १५८ ॥
 १५९) ता जइ—तद्यदि कदाचिदेपोऽस्मत्स्वामिनस्तत्कुमारिकारलम् उपनयति दौक्यति
 तदा पृथिव्यामस्माकं किं न सिद्धम् ॥ १५९ ॥ १६०) अण्णं च—अन्यच्चात्र भू-
 पीठेऽस्मत्पशुरेवंविधानां [रत्नानां] भार्जनम् इति ज्ञात्वा तेन शिलामेधेन समं सहास्माकं
 सामं बहुमतम् । प्रथमोपायोऽभ्युपगतः ॥ १६० ॥ १६१) तं तह—तत्तथा अमात्य-

२० १) = उपनमति. २) B सहि [= साहि] ३) J पियासेण. ४) B णिसुयं च मए जह तस्स सयल-जिय. ५) = सकलजीवलोकसारसंभूता. ६) = जीविताभ्यधिका. ७) J असरीरियाए. ८) P देवेण, J देवेण, B दिव्वेण. ९) = देवजरपि, B दिव्वणु. १०) B लहिहइ. ११) B सव्वाइ. १२) B तो जइ कया वि पय म्ह. १३) J पुहइए. १४) B भायण म्ह [= णं म्ह] १५) P puts No. ५ on it १६) PJB अलम्ह. १७) P वेय वच्चाओ, J सेय वच्चाओ, B किं न वच्चा. १८) B उपनमतिस्समिति.

सो जेण मज्झ दंसण-सिणेह-संभावणा-परिगगहिओ ।
 देइ च्चिय मह पहुणो तं णियय-कुमारिया-रयणं ॥ १६२
 भणियं पुणो वि सिरि-पोट्टिसेण एवं-विहम्मि कज्जम्मि ।
 ण विरुज्झइ तुहं गमणं सिंघल-दीवाहिवाहुत्तं ॥ १६३
 अह एवं बहुसो मंतिऊण गोसम्मि^१ णियय-कडयाओ ।
 संचलिओ परमेसर परिमिय-परिवार-परियरिओ ॥ १६४
 तो तं सिरि-कुल-भवणं महुमह-वासं दिसा-वहू-णिलयं ।
 भुवण-परिहा-णिवज्जं व सायरं झत्ति संपत्तो ॥ १६५
 पडिछंदं^२ पिव गयणंगणस्स वसुंहावरोह-सिचयं व ।
 रिद्धिं व^३ महा-पलयस्स जम्म-भूमिं^४ व भुवणाण ॥ १६६
 दंहुं तमंबुरासिं णरवइ परिचित्तियं हि^५ हियएण ।
 दुक्खुत्तारो एसो जह भणिओ पोट्टिसेण म्ह ॥ १६७
 दीसइ पडु-पर्वणुगय-पडिरव-पडिपुण्ण-दस-दिसा-यक्को ।
 हलंतुवेह^६ -महल-लहरि-माला-उलोहोलो^७ ॥ १६८

श्रीपोट्टिसान्निःशेषं श्रुत्वा मया भणितम् । अलमस्माकं दूतप्रेषणेन । स्वयमात्मनैव किं न^{१५}
 प्रजामि इति ॥ १६१ ॥ १६२) सो जेण—स येन कारणेन मम दर्शनस्नेहसंभा-
 वनापरिगृहीतः सन्मम प्रभोर्निजकुमारिकारलं तद्दात्येव । दर्शनानुगृहीतो दाक्षिण्यात्
 स्वकन्यां दास्यत्येव इत्यर्थः ॥ १६२ ॥ १६३) भणियं—भणितं च पुनः श्रीपुट्टिसेन
 एवंविधे कार्ये सिंहलद्वीपाधिपं प्रति तव गमनं [न] विरुध्यते^{१०} । स्वामिकार्ये साहसिकं
 कर्म कुर्वाणानां युक्तमेव सुभृत्यानामित्यर्थः । आहुत्तं प्रति-अर्थे ॥ १६३ ॥ १६४)^{२०}
 अह एवं—अथैवं बहुशोऽनेकवारं मन्त्रयित्वा गोसम्मि प्रभाते निजकटकात् । हे परमे-
 श्वर राजनाम परिमितपरिवारपरिकरितः अल्पपरिच्छेदः संचलितः प्रस्थितः ॥ १६४ ॥
 १६५) तो तं—ततस्तं श्रीकुलभवनं लक्ष्मीकुलगृहं मधुमथनिवासं नारायणवसतिं
 दिग्बधूनिलयं दिङ्मनायिकाश्रयम् । भुवनपरिखानिवज्जं भुवनमेव परिखा स्वातिका तथा
 वज्जं वेष्टितं सागरं समुद्रं झत्ति शीघ्रं संप्राप्तः ॥ १६५ ॥ १६६-१६७) पडिछंदं—^{२५}
 प्रतिच्छन्दं प्रतिविम्बमिव गगनाङ्गणस्य । वसुधावरोधसिचयमिव पृथिवीश्रोणितटवस्त्रं-
 मिव । ऋद्धिमिव महाप्रलयस्य । प्रलयकालसमृद्धिस्तमोरूपा संहाररूपत्वात् । समुद्र-
 स्थापि कृष्णत्वादित्थमुत्प्रेक्षा । जन्मभूमिमिव भुवनानाम् ॥ [दंहुं—] दृष्ट्वा तमम्बुराशिं

१)=ददात्येव. २) B णिययं. ३) P तुय, JB तुह. ४) PB सिंहल, J सिंघल. ५)=आहुत्तं ।
 अभिमुखं. ६)=प्रभाते. ७)=परिकरितः. ८)=भुवनान्येव परिखा. ९) J पडिछंदं. १०)=^{३१}
 पृथ्वीनितंबसिचयमिव. ११) P रिद्धि व, J रिद्धि च, B रिद्धि व्व. १२) P भूमि च, JB भूमिव्व.
 १३) P भुवणाण, B रयणाण. १४)=दृष्ट्वा. १५) PJ परिचित्तियम्मि, B परिचित्तियम्मि. १६) B
 पणुहय. १७)=चलंतउद्वेलमहांतमालाकुलेन उलोहोलः, J हलंतुवेह. १८) J उलोहोलो. १९) B
 विरुध्यातां.

णितंच्छरो वि रामाणुलंघिओ णिविसो वि विसंमइओ ।

करितुरय-वज्जिओ वि हु पडिरविस्वय-महिहरुंग्वाओ ॥ १६९

असुरो वि सथा मत्तो मत्तो वि अमुक्क-णिघय-मज्जाओ ।

मज्जाय-संठिओ वि हु विरसो वि^१ सवाणिओ च्चेव^२ ॥ १७०

साहेइ जम्मि^३ अज्ज वि पयडो पवय-वइ-सो^४हसुप्फालो ।

महि-^५मंडलग्ग-हत्थो व राम-चरियाइ^६ सेउ^७-वहो ॥ १७१

दीसंति सिरि-सुवास-हर-रइय-कुसुमोवयार-सारिच्छा ।

वेला-वण-वीइ^८-विइण^९-रयण-घडिया तंडुच्छंगा ॥ १७२

नरपते^{१०} चिन्तितं हृदयेन । एष समुद्रो दुःखोत्तारोऽस्माकं [यथा] भणितः पोट्टिसेनेति ।

^{१०} युग्मम्^{११} ॥ १६६-६७ ॥ १६८-७०) दीसइ - समुद्रो दृश्यते इति संक्थः ।

विशेषणान्याह । पट्टपवनोद्धतप्रतिरवप्रतिपूर्णदशदिवक्कः । हल्लंत कम्पमान उबेल

प्रसरणशील महालहरीमालकुलोलोलः । महालादिशब्दा महत्त्ववाचका बाहुल्यात्

ज्ञेयाः । उल्लोश्चञ्चलः ॥ [णितं -] निर्गच्छदप्सरा अपि रामानुलङ्घित इति विरु-

द्धम् । प्रथमपक्षे रामाः स्त्रियः तामिरनुलङ्घितः इति । अथ च निर्गता अप्सरसो रम्भा-

^{१५} दयो यस्मात्, रामेण दाशरथिना अनुलङ्घितः आक्रमितः । निर्विषोऽपि विषमय इति

विरुद्धम् । अथ च कालकूटनिर्गमाद्विपरहितः, विषं च पानीयं तन्मयः । करितुरग-

वज्जितोऽपि परिरक्षितमहीधरोद्धातः । करी हस्ती एरावणनामा । तुरगो अश्वः उच्चैः-

श्रवाभिधः । महीधरा नरेन्द्राः पर्वताश्च ॥ [असुरो -] असुरोऽपि सदा मत्तः । न

विद्यते सुरा मदिरा यत्र, मथनावसरे निर्गमात् । अथवा अ विष्णुः स एव सुरो देवो

^{२०} यत्रेति । मत्त इव मत्तोऽपारसंभृतित्वादुन्मत्त इव । मत्तोऽपि अमुक्तनिजकर्मयादः ।

सुरादिमत्तो विमर्यादः न गण्यः इति १ मर्यादासंस्थितोऽपि विरसोऽपि सवाणिज्यकः इति

विरुद्धम् । विरसस्य दुष्करं वणिकर्म । अथ च विगतो ^{१२}रसपटो यत्रेति सपानीयश्चेति ।

विरुद्धालङ्कारेण ^{२०}समुद्रस्तुतिः ॥ १६८-७० ॥ १७१) साहेइ - यत्र महीमण्डला-

ग्रहस्त इव प्लवगपतिसाहसकथकः सुग्रीववीरकर्मप्रतिपादकः प्रकटः सेतुपथः सेतुर्वा

^{२५} अद्यापि रामचरितानि साहइ इति कथयति । 'कथेर्वज्जरपज्जरोप्पालपिमुणसंहवोल्लचव-

जंपसीससाहाः' [हेम० ८-४-२] इति उप्पालः साहश्च आदेशौ ॥ १७१ ॥ १७२)

दीसंति - यत्र वेलावतवीचिविकीर्णरत्नघटितास्तटोत्संगाः श्रीसुवासगृहरचितकुसुमोप-

चारसहक्षाः दृश्यन्ते । तरलतरङ्गास्तीरविक्षिप्तरत्नपुञ्जाः लक्ष्मीवासभवने पुष्पप्रकारा इवो-

१) = निर्गच्छदप्सरोपि. २) P विसमईओ. ३) = उद्धातः. ४) P विण मुक्क, J वि अमुक्क, P वि यमुक्क. ५) P मज्जायथु वि विरसो विरसो वि, J^{३३} मज्जायसंठिओ वि हु विरसो. ६) J अ. ७) P च्वेव, J^{३३} च्वेव. ८) = यस्मिन्. ९) = सुग्रीवसाहसकथकः, P पवयवई, J पवयवई. १०) P साहसुप्फालो. ११) J मंडलग्गहत्थो. १२) P^{३३} सेयवहो, J नेउवहो. १३) J सवास. १४) J वीइ. १५) = वीचिविक्षिप्त. १६) P तंडुच्छंगा, J 'हु' for 'हु', P तंडु. १७) P नरपति. १८) P युग्मं is put at the close of the gāthās Nos. 166-67. १९) P रमपडो. २०) P समुद्रश्चति.

अज्ज वि तड-विअसिय-सुरहि-कुसुम-संदोह-वासियासेहि^१ ।
 वारुणि-विणिग्गमो केसरेहि^२ साहिज्जए जम्मि ॥ १७३
 लक्खिज्जइ अज्ज वि^३ गुंजिरालि-उल-वल्ल-वाडल-लंयाहिं ।
 मंहुणत्तिण्णेरावण-मग्गो सत्तच्छय-तरुहिं ॥ १७४
 सेविज्जइ सरसोहंस-कणइ-भवणेषु सिद्ध-मिहुणेहिं ।
 जम्मि लवंगेला-वण-परिमल-परिवासिओ पवणो ॥ १७५
 तत्थ सुरासुर-सिर-मउड-कोडि-^४परिहट्ट-पांय-वीढकं ।
 रामेसरं णमेज्जण जाण-वत्तं समारूढो ॥ १७६
 अकुलीणे वि सुयस्मे चलण-विहूणे वि दच्छ-पंय-गमणे ।
 बहु-गुणमए वि लहुए णीर-प्पणए वि बहु-संगे ॥ १७७
 तो परिमिय-परिवारो आरूढो एरिसम्मि वोहित्थे^५ ।
 जा लंघिमो ण उयहिं ता णरवइ प्रकसरियाए ॥ १७८

त्पेक्षते ॥ १७२ ॥ १७३) अज्ज वि — अद्यापि यत्र विकसितसुरभिकुसुमसंदोहवासि-
 तशैः केसरैः वकुलैः वारुणीविनिर्गमो मदिरानिःसारणं कथ्यते इत्युत्पेक्षा ॥ १७३ ॥
 १७४) लक्खिज्जइ — अद्यापि गुञ्जनशीलालिकुलवल्लव्याकुललतैः सप्तच्छदतरुभिः सप्त-
 पर्णवृक्षैः मथनोत्तीर्णैरावणमार्गो लक्ष्यते प्रकाश्यते । सप्तच्छदपरिमलस्य हि गजदान-
 समानत्वात् ॥ १७४ ॥ १७५) सेविज्जइ — यत्र सरसोहंसकणइभवणेषु नयश्रीखण्ड-
 लतागृहेषु सिद्धमिथुनैः दिव्यदम्पतीभिः लवङ्गेलवनपरिमलपरिवासितः पवनः सेव्यते
 ॥ १७५ ॥ १७६) तत्थ — तत्र सुरासुरश्रीमुकुटकोटि[परि]घृष्टपादपीठाङ्कं रामेश्वरं
 नत्वा तीर्थं प्रणम्य यानपात्रं प्रवहणं समारूढः ॥ १७६ ॥ १७७-७८) अकुलीणे —
 ततः परिमितपरिवारः ईदृशे वोहित्थे यानपात्रे आरूढः । ^६कीदृश इत्याह । अकुलीनेऽपि
 सुकर्मणि । योऽकुलीनः कुलरहितः स कथं सुकर्मा शोभनकृत्यकारीति विरोधः । अथ
 च कौ पृथिव्यां न लीनो नीरमध्यगामित्वात्, सुचर्मणि शोभनचर्मावन्ने । अन्यच्च ।
 यश्चरणविहीनः स कथं दक्षपादगमनः । अथ च चरणविहीनः पवनचारित्वात्, दक्षं
 यथा भवति पयोगामी च । तथा बहुगुणमयः परितो यः स कथं लघुको जनानामन्यः ।
 अथ च बहवो गुणा रज्जवो बन्धनानि तैर्निवृत्तः । लघुगः शीघ्रगामी । निर्गतप्रणयोऽपि
 निःस्नेहोऽपि कथं बहुसंगो बहुप्रीणकः । अथ च नीरप्रणये जलमये बहुजीवसंगे ।

१)=विस्तारित. २)=आशा. ३)=वकुलैः. ४) P जम्हि, JB जम्मि. ५) B वि उंजिरालि.
 ६)=व्याकुलशाखाभिः. ७)=मथनोत्तीर्णैरावणमार्ग. ८)=चंदनलताभुवनेषु. ९) B कणय.
 १०) J सिद्धि. ११) P हट्ट, J हट्ट, B हिट्ट. १२)=परिघृष्टपादपीठाङ्कं. १३) PJ नमे, B not
 readable. १४)=सुकर्म्म, B reads some of the adjectives in the Nom. sing.: सुयस्मो,
 विहूणे and गमणे. १५)=पदं, द्वि पानीयं. १६)=ईदृशे. १७)=प्रवहणे, J वोहित्थे. १८) PB
 उयही, J उयहीं. १९)=एकदा. २०) B कनकभवनेषु. २१) B दिव्यंतीभिः. २२) B कीदृशः.

- उम्मूलंतो 'थल-तरु-वणाई' आसा-मुहाई पूरंतो ।
 संखोहंतो दीवंतराई 'उद्धाईओ पवणो ॥ १७९
 तो सो तुंगयराणिल-संखोहिय-जल-पणुल्लणुल्लिओ ।
 पुवोवहि^६ संपत्तो गोला-सरि-संगमं पोओ ॥ १८०
 ५ तत्थ वि विसम-सिलायड-संचुण्णिय-संधि-बंधणो^८ सहसा ।
 सय-खंड विसंघडिओ असमंजस-कज्ज-बंधो^९ व ॥ १८१
 मिण्णम्मि तम्मि पोए सबेहिं वि^{१०} जाण-^{११}वत्तिएहिं अहं ।
 एक-फलए णिसण्णो गोला-मुह-दारमुवणीओ ॥ १८२
 तत्थ लवणंवु-णिवभर-सोत्तुवत्तं^{१३}विम्लंणेण^{१४} ।
 १० ते जाण-वत्तिआ पुंच्छिय सिह^{१५} सौहेह को कथ ॥ १८३
 सिद्ध^{१६} च तेहिं णरवइ अहो-मुहत्थं विसण्ण-वयणेहिं ।
 तं^{१७} तुम्ह परिणं भट्टउत्त कालेण^{१८} परिगिलियं ॥ १८४

- प्रतियानपात्रेण यावदुदधिं न लङ्घयामस्तावन्नरपते । इकसरियाए समकालम् । 'इकसरियं
 ज्ञगिति संप्रति' [हैम० ८-२-२१३] इति सूत्रम् । युंगलकम् ॥ १७७-७८ ॥ किं
 १५ जातमित्याह । १७९) उम्मूलंतो-तावता तटस्थवनान्युन्मूलयन्निव आशामुखानि
 दिग्बदनानि पूरयन् [द्वीपान्तराणि] संक्षोभयन् पवनो वायुरुद्धावितः प्रसृतः इति
 ॥ १७९ ॥ १८०) तो सो-ततः स पोतस्तुङ्गतराणिलसंक्षोभितजलधेरितोत्पणो-
 ल्लसितः । गोलासरित्संगमे पूर्वोदधिं संप्राप्तः ॥ १८० ॥ १८१) तत्थ वि-तत्रापि
 विपमशिलातल्लसंचूर्णितसंधिवन्धनः सहसा असमजसकार्यबन्धः इव शतखण्डं विसंघ-
 २० टितः । प्राकृते बाहुल्यात् 'विशत्यादेर्लुक्' [हैम० ८-१-२८] इति निर्देशात् पूर्वो-
 दधिशतखण्डयोरनुस्वाराभावः ॥ १८१ ॥ १८२) मिण्णम्मि-भिन्ने च तस्मिन्
 पोते सर्वैरपि यानैपात्रिकैरेकफलके निपण्णोऽहं गोलामुखद्वारमुपनीतः समानीतः ॥ १८२ ॥
 १८३) तत्थ-तत्र लवणाम्बुनिर्भरस्रोतैर्द्वर्तनविह्वलाङ्गेन मया ते यानपात्रिकाः पृष्टाः ।
 कथयत कोऽत्र । जीवन् समागमः इति शेषः ॥ १८३ ॥ १८४) सिद्धं च-नरपते
 २५ स्वामिन् विपण्णवदनैतैर्यानपात्रिकैरधोमुखस्यं यथा भवति एवं शिष्टं कथितं च । कथ-
 मित्याह । स युष्मत्परिजनो भट्टपुत्र विजयानन्द कालेन दैवेन परिगिलितः ॥ १८४ ॥

1) ५ doubtful on वणाई or वराई, ५ बहुतरुवराई for थल°. 2)=उद्धावितः, ५ उद्धाईउ. ५ उद्धाईओ, ५ उद्धाईउ. 3) ५ तुंगयराणिल, ५ तुंगयराणिल, ५ तुंगयराणिल. 4)=पणुल्लणुल्लिओ. ५ पुणुल्लिओ, ५ पुणुल्लिओ. 5) ५ पुवोवहि, ५ पुवोवहि. 6) ५ सरि. 7) ५ संधि. 8) ५ बंधणो. 9) ५ बंधव. 10) ५ मि. 11) ५ वत्तिएहिं, ५ वत्तिएहिं. 12)=उपनीतः. 13)=उद्धर्त्तमान. 14) ५ विम्लंणेण. 15)=पृष्टा मया. 16) ५ मि. 17) ५ सौहेहि, ५ सौहेहि. 18)=कथितं. 19) ५ ते, ५ ते, ५ सो. 20) ५ परिणो. 21)=कवलितं, ५ perhaps परिगिलिओ. 22) युगलकम् is written at the close of gūthās. 23) ५ भराणिल. 24) ५ तलसंप्रित. 25) ५ यानपात्रिकैः. 26) ५ श्रोत्रोद्वर्तन. 27) ५ यानपादक शिष्टः.

किं कीरइ हय-देवाहि जेण तुम्हं-विहा वि सप्पुरिसा ।
 पावंति अहम्म-जणोइयाइँ वसणाइँ संसारे ॥ १८५
 ता वच्च सरीर-धणाण हेति सुलहा पुणो वि सविहवा ।
 तं जह झीणो वि ससी पावइ तं चेय चिर-रिद्धिं ॥ १८६
 एवं णरणाह णिसामिज्जण तडि-वडण-दूसहं वयणं ।
 कह-कह वि मए मच्चू-मुहाहि विणियत्तिओ अप्पा ॥ १८७
 परिचिंतियं ११ हि णो ते सहाइणो १२ णेय ईहियं कज्जं ।
 ण य सो णिय-वेक्खेवो ण सामि-संभावणा ण जसो ॥ १८८
 ण तहा पहाण-परियण-विणास-दुक्खं पि दूमए हिययं ।
 जह हियय-समीहिय-कज्ज-णिप्फलो मंह समारंभो ॥ १८९
 पहु-पेसण-पत्तट्टा पारद्ध-णिरालसैक-णिव्वहणा ।
 परितुलिय-१७ च्छूढ-भरा अण्णे च्चिय के वि ते पुरिसा ॥ १९०
 अम्हारिसेहिं कत्तो णय-पोरिस-बुद्धि-देव-रहिण्हिं ।
 सिज्झंति महीवइणो प्रदह-मेत्ताइँ कज्जाइँ ॥ १९१

अन्यच्च । १८५) किं कीरइ—किं क्रियते हतदैवस्य येन कृत्वा संसारे युष्मादृशां 15
 अपि सत्पुरुषा अधमजनोचितानि व्यसनानि प्राप्नुवन्ति ॥ १८५ ॥ १८६) ता वच्च—
 तस्माद्भज यथेप्सितं गच्छ । मा खिद्यथाः । शरीरधनानां सत्त्ववतां प्राणिनां संविम्वं
 द्रव्यविस्ताराः पुनरपि सुलभा भवन्ति । तत्तथा क्षीणोऽपि शशी चन्द्रस्तामेव ऋद्धिं पुनः
 प्राप्नोति ॥ १८६ ॥ १८७) एवं—एवममुना प्रकारेण हे नरनाथ तडित्पत्तनदुःसहं
 विद्युत्पातकठोरवचनं निशम्य कथं कथमपि आत्मा मया मृत्युमुखाद्विनिवर्तितः । तादृश- 20
 कष्टसंकटप्राणत्यागादेवमेव विरतोऽसि ॥ १८७ ॥ १८८) परिचिंतियं—परिचि-
 न्तितं च हृदये न ते सहाया न चेप्सितं कार्यम् । न च स निजव्याक्षेपः उपक्रमः न
 स्वामिसंभावना न च यशः ॥ १८८ ॥ १८९) ण तहा—न तथा प्रधानपरिजन-
 विनाशदुःखमपि हृदयं दुनोति यथा हृदयसमीहितकार्यनिष्फलसमारम्भो मम । संतापय-
 तीति शेषः ॥ १८९ ॥ १९०) पहुपेसण—[प्रभुप्रेषणप्राप्तार्थाः प्रारब्धनिरालस्यैक- 25
 निर्वहणाः परितुलितोत्क्षिप्तभराः] अन्ये एव केऽपि ते पुरुषाः ॥ १९० ॥ १९१)
 अम्हारिसेहिं—अस्मादृशेभ्यो नैयपौरुषबुद्धिरहितेभ्यः कुतो महीपतेः तावन्मात्राणि

1) B तुम्हारिसा वि. 2) J जणोइयाइँ. 3) = वज. 4) B सरीरहणाण. 5) B संविहवा.
 6) B तह. 7) B चेव पुणरिद्धिं. 8) J रिद्धिं. 9) = तडित्पत्तनदुःसहं. 10) P मच्चू, J मच्चू, B मिच्चू.
 11) P परिचिंतियं, B परिचिंतियं. 12) P सहायणो, JB सहाइणो. 13) B णो समीहियं, 30
 for णेय ईहियं. 14) B कह for मह. 15) P युग्मं after the number. 16) = कुशलाः.
 17) P च्छूढ, J च्छूढ, B परितुलिउच्छुढ. 18) B skips over a portion of the text and
 commentary. 19) J पुरिसा. 20) = देवं पुरा कृतं कर्म, P दिव्वबुद्धि, J बुद्धिदेव, B
 बुद्धिदेव. 21) B दुनोति मम यथा. 22) B corrupt.

परिभाविऊण तह वि हु संसार-सुहासुहाईं गिय-हियए ।
 बहु^१ मणियं हि^२ बोहिथिएहिं जं तं समुलवियं ॥ १९२
 कुग्गाम-काहिलाहि मि^३ उवएसो आवईसु को लहइ ।
 बुडुंताणं^४ तणाईं वि हत्थावलं वत्तणमुवेति^५ ॥ १९३
 ५ ता गंतूण स-कडयं पुणो वि अण्णेहिं^६ गिय-सहाएहिं ।
 पारद्ध-कज्ज-णिवहण-णिच्छए सज्जिमो अप्पा ॥ १९४
 एवं विच्छूढं^७ विसाय-णिच्चलं गियमिऊण^८ गिय-हिययं ।
 संचलिओ बोहिथियं वयणुवइट्टेण^९ मग्गेण ॥ १९५
 एला-वण-लवल-लवंग-परिमलालिद्धं^{१०} पायव-णिउंजं ।
 १० परिलंघिऊण जल-णिहि-कूलासणं वणुहेसं ॥ १९६
 संपत्तो सरलं^{११} तमाल-ताल-पीयाल-साल-संछणं ।
 पुंणाय-णायकेसर-जंबु-कयंवंव-णिउरंवं ॥ १९७

कार्याणि सिध्यन्ति सिद्धिमाकमन्ते । नयो न्यायः । पौरुषं शौर्यम् । बुद्धिश्चतुर्विधा
 औत्पत्तिकी वैतयिकी कर्मजा पारिणामिकी चेति । देवं भाग्यम् ॥ १९१ ॥ १९२)

- १५ परिभाविऊण — तथा । हु निश्चये । संसारसुखासुखानि निजहृदये परिभाष्य बहुमतो-
 ऽस्माभिरात्मनि बोहिथिकैः यत्तत्समुलपितम् ॥ १९२ ॥ तदेवाह । १९३) कुग्गाम —
 आपत्सु कष्टनिपातेषु कुग्रामकांतरेभ्योऽपि उपदेशं शिक्षां को लभते । विरल एव कश्चि-
 दामोतीत्यर्थः । दृष्टान्तमाह । मज्जतां बुडतां तृणान्यपि हस्तावलम्बनत्वमियन्ति गच्छन्ति ।
 'वितस्तिवसतिभरतकातरमातुलिङ्गे हः' [हैम० ८-१-२१४] इति कातरः काहलो ।
 २० 'मत्सेराउड्डु[निउड्डु]बुडुखुप्पाः' [हैम० ८-४-१०१] इति बुडुंताणं ॥ १९३ ॥
 १९४) ता गंतूण — तस्माद्गत्वा [स्व-]कटकं पुनरथान्यैर्निजसहायैः प्रारब्धकार्यनिर्वहण-
 निश्चये आत्मानं सज्जिकुर्मः ॥ १९४ ॥ १९५) एवं विच्छूढ — एवं निर्व्यूढविपादं,
 निश्चलं निजहृदयं नियम्य बोहिथिकोपदिष्टेन मार्गेण संचलितः प्रस्थितः ॥ १९५ ॥
 १९६-१९८) एलावण — एवं एलावनलवलीलवङ्गपरिमलालीढपादपनिकुञ्जं जलनिधि-
 २५ कूलासन्नं वनोद्देशं परिलंघ्य [संपत्तो —] सरलतमालतालप्रियालसालसंछन्नं पुंणागनाग-
 केसरजम्बूकदम्बाग्रनिकुरुम्वम् । [तं —] तं सप्तमुखविभक्ताम्बुनिवहनिर्धौतकलमलोप्पङ्कं
 सप्तगोदावरीभीमं सप्तमुखप्रसृतनीरगोदावरीतटे भीमेश्वरं देवं कथं कथमपि सुचिरेण

१) = बहुमानितमस्मानि, २) मन्त्रियमिह, ३) मणियमिह, ४) मन्त्रियमि. ५) B बोहिथिएहि. ६) गोपालादपि, B काहिलाहि. ७) B वि, [काहिलाहिं वि]. ८) उपदेशः.
 ९) ७) = आपत्सु, B आवईसु. ८) = बुडतां. ९) B तणाईं वि, १०) तणाईं म्नि, B तिणाईं वि. १०) B
 हत्थावलं वत्तणं, [हत्थावलं]. ११) = उपवांति. १२) PJB अत्रेहिं १३) B निच्छए. १४) = विक्षिप्त,
 B निव्यूढ. १५) B perhaps गियंमिऊण. १६) = प्रावहणिकवचनोपदिष्टेन. १७) B वयट्टेण.
 १८) = आश्लिष्ट. १९) P तरल for सरल of B. २०) = कदंब आश्रय. २१) B कयंवं च नि. २२) B संछन्नाः.

तं सत्तमुह-विहत्तु-णिवह-णिज्जोय-कलि-मलुप्पकं ।
 कह-कह वि देव सुइरेण सत्त-गोदावरी-भीमं ॥ १९८
 सत्तासासाइय-सायराष्ट्र गोलाष्ट्र अवहिओ खेओ ।
 गरुण वि महा-वसणे सहवास-समागया सुहया ॥ १९९
 जच्छंद^५-मज्जणुज्झिय-परिस्समो तं पिणाइणो भवणं ।
 भव-भूय-भयावहरं अल्लीणो^६ तक्खणं चेय ॥ २००^८
 सच्चविओ^७ सयल-सुरासुरेन्द-सिरि-मउड-घडिय-चलण-जुओ ।
 तिउरंधय-गय-मयणंग-णासणो गिरिसुया-दईओ ॥ २०१
 तं तिउण-तिवेय-तिमंत-तई-मयं तियस-वंदियंघिजुयं^{१०} ।
 थोऊण जोयं^{११}-सत्थ-त्थुईहि भावेण सूलहरं ॥ २०२
 अल्लीणो^{१२} प्रकं प्रक-देस-सुह-संठिप्रकं^{१३} पासुवयं ।
 पर^{१४}-लोय-पह-णिवेसं वं मणहरं वर-मढाययणं ॥ २०३

प्राप्तः । विशेषकम् ॥ १९६-९८ ॥ १९९) सत्तासासाइय-सप्तास्यासादित-
 सागरया सप्तसमुद्रं समुद्रं प्राप्तया गोलया अपहृतस्वेदः । विहितः इति शेषः । गुरुकेऽपि
 महाव्यसने पतिते सहवासे समुद्रताः सुखदा भवन्तीति । सह[वास]समागता वा सुहृदः १५
 इत्यर्थः । यदुक्तम् ।

सुहृदि निरन्तरचित्ते गुणवति भृत्ये प्रियासु नारीषु ।

स्वामिनि सौहृदयुक्ते निवेद्य दुःखं सुखी भवति ॥

॥ १९९ ॥ २००) जच्छंद-स्वच्छन्दमज्जनोज्झितपरिश्रमः^{११} तत्पिनाकिनो महेश्वरस्य
 भवनं प्रासादं भवभूतभयापहरं तत्क्षणमेव लीनः उपविष्टोऽहमिति ॥ २०० ॥ २०१)
 सच्चविओ-सकलसुरासुरेन्द्रशिरोमुकुटधटितचरणयुगः त्रिपुरान्धकगजमदनाङ्गनाशनी
 गिरिसुतादयितः पार्वतीवल्लभः सच्चविओ दृष्टः ॥ २०१ ॥ २०२) तं तिउण-
 तं त्रिगुणत्रिवेदत्रिमन्त्रत्रयीमयं त्रिदशवन्दिताङ्घ्रियुगं शूलधरं हरं योगशास्त्रस्तुतिभिः भावेन
 स्तुत्वा स्तुतिगोचरीकृत्वा । गुणाः सत्त्वरजस्तमोरूपाः । ऋग्यजुःसामेति त्रयो वेदाः ।
 देवमन्त्रपितृमन्त्रमनुष्यमन्त्रा इति मन्त्रत्रयम् । त्रयी अतीतानागतवर्तमानरूपा कालत्रयी २५
 ॥ २०२ ॥ किमकरवमित्याह । २०३) अल्लीणो-हरं स्तुत्वा एकम् अद्वितीयम्

1) J सत्तमुहं. 2)=समुहं. 3)=वास, P साईय, JB साइय. 4) P गोलाइ with No. 3 on 'इ' indicating Inst., J गोलाए, B गोलाइ; P सुहया=सुखदा. 5)=स्वच्छंद, B सच्छंद. 6)=आलीन. 7) J तक्खण चेय. 8) P 201, J 201, B 205. 9)=अवलोकितः. 10) P दईओ, J दईओ. 11)=पूर्वपामेवं त्रयी । सत्त्वरजस्तमत्रिगुण । त्रिवेद । त्रिमन्त्र । सिद्ध । सुसिद्ध । साध्य, B तईमयं. 12) P 'यंहिजुयं, JB 'यंघि'. 13)=योगशास्त्रस्तुतिभिः, P सत्तत्थुं. J सत्थत्थुं, B सत्थत्थुं. 14)=गतः. 15) P संठियेक, J 'यक, B 'एक. 16)=परलोकपथनिवेशमिव. 17) PB च, J व. 18) P चर, J omits वर, B वर. 19) B puts this at the end of the three gāthās. 20) B सुखो. 21) B परिश्रमं.

- ता तत्थ सिय-जडा-हार-विणय-वेवंत-कंधरा-बंधो ।
 वय-परिणामोहामिय-लायण-विओइयावयवो ॥ २०४
 सुब्भब्भ-धवल-भूई-पसाहिओ अक्ख-मालियाहरणो ।
 दिट्ठो भद्दासण-कय-परिग्गहो णग्ग-पासुवओ ॥ २०५
- 5 तो तेण कय-पणामस्स मज्झ वेत्तासणं समाइडं ।
 अह तत्थ सुहासण-कय-परिग्गहो पुच्छिओ कुसलं ॥ २०६
 कत्तोहिंतो तुम्हे संमागया कत्थ चित्तिं गमणं ।
 भणियं च मए भयवं सुत्तिथ-जत्ता-पसंगेण ॥ २०७
- ता¹⁰ तेण समं बहुसो जाओ सत्थत्थ-संकहालावो ।
 11 चिर-परिचिओ¹¹ व सो मे सणेहं-भावं समोइण्णो ॥ २०८
 ताव य णहंगणद्ध-वह-संठिए देव दियसं-णाहम्मि ।
 भणिओ हं¹⁴ तेण महा-महेसिणा सायरं बहुसो ॥ २०९
 एत्थंहे हि¹⁰ महा-मइ फल-मूलाहारिणो दु-पवइया¹⁸ ।
 ण उणेत्थ तुम्ह जोग्गो आहारो को वि¹⁰ संपडइ ॥ २१०
- 12 एकदेशसुखसंस्थितैकपाशुपतं कोणकोपविष्टं जटाधरम् । परलोकपथनिवेशमिव मनोहरं
 वरमठायतनमालीनः ॥ २०३ ॥ २०४-५) ता तत्थ-तावता प्रवेशमात्रेण तत्र
 सितंजटाधारारचितंवेपमानकन्धराबन्धः । वयःपरिणामस्यगितलावण्यवियोजितावयवः ।
 ओहामियं इति 'तुलेरोहामः' [हैम० ८-४-२५] इति ॥ [सुब्भब्भ-] शुभ्राश्र-
 धवलभूतिप्रसाधितोऽक्षमालिकाभरणः । भद्दासनकृतपरिग्रहो नम्रपाशुपतो दृष्टो वृद्धजटाधरो
 13 विलोकितः ॥ २०४-५ ॥ २०६) तो तेण-ततस्तेन कृतप्रणामस्य मम वेत्तासनं
 समादिष्टम् । अथ तत्र सुखासनकृतपरिग्रहः पृष्टः कुशलं कुशलोदन्तम् । तेनाहमनुयुक्त
 इति ॥ २०६ ॥ २०७) कत्तोहिंतो-कुतो यूयमत्रागताः कुत्र वा चिन्तितं गमनम् ।
 भणितं च मया भगवन् सुतीर्थयात्राप्रसंगगमनम् ॥ २०७ ॥ २०८) ता तेण-
 ततस्तेन समं बहुशोऽनेकतत्त्वशालार्थसंकथालापो जातः । चिरपरिचित इव सो मयि
 15 विषये स्नेहभावं समवतीर्णः । प्रेमाद्रिचित्तो जात इत्यर्थः ॥ २०८ ॥ २०९) ताव
 य-तावच्च नभोऽङ्गणार्थपथसंस्थिते दिवसनाथे भणितोऽहं तेन महामहर्षिणा सादरं
 बहुशः ॥ २०९ ॥ २१०) एत्थंहे-हे महामते अत्र वयं मूलफलाहारिणश्च प्र-

1) = वित्तमन, B रहय for विणय. 2) B लावण. 3) = अधस्कृतलावण्येन वियोसि[=जि]-
 तावयवः. 4) J सवभंभ. 5) P भूईए, JB भूईप. 6) = अक्षमालिकाभरण. 7) B perhaps
 11 'महे पुच्छियं. 8) = कस्मान्. 9) B तुम्हे हि आगया. 10) B तो. 11) J परिचिय च्च. 12) P
 सिणेह, J सणेह. 13) B दिवस. 14) J णे for हं. 15) J एत्थंहे. 16) P वि, JB हि. 17) B
 य for दु. 18) = दुःखपरिवाजकाः. 19) B कह वि for को वि 20) B सिजनजटा. 21) B
 वड्ढनिकक्षत्वं. 22) B प्रेमास्यचित्तो.

तह वि हु मुहुत्तमेकं अवरुज्झह जा इमाओ भमिऊण ।
 आणेमि किं पि विसहह^३ साहीणं भोयणं जं म्ह ॥ २११
 एवं वोत्तूणं गओ अच्चासण्णेषु पायव-तलेसु ।
 तत्थ मए सच्चवियं अइट्ठ-उच्चं महच्छरियं ॥ २१२
 अइंसणाए णरवइ फलेहिं विविहेहिं वणसईए सयं ।
 भरियं भिच्छा^४-वत्तं ण तवोहि दुसंपडं किं पि ॥ २१३
 अह तेणाहं णरवइ कय-करणीएण ताइँ^५ सरसाइँ ।
 पायव-फलाइँ सवायरेण भुंजाविओ तत्थ ॥ २१४
 अह णहयलट्ठ^६-भाय-ट्टियम्मि सहस त्ति दियस-णाहम्मि ।
 सविसायं तेण महा-महेसिणा णे^७ पुणो भणिओ ॥ २१५
 इह भट्टउत्त णिवसइ रयणि-यरो भीसणाणणो णाम ।
 सो मं प्रकं मोत्तुं ण देइ अण्णस्स ओवांसं ॥ २१६
 ता किं पुण्णेहिं विणा प्रकं पि णिसं सुहेण ओवासो^८ ।
 लब्भइ तुम्हेहिं समं जहिच्छियं इह भवाययणे ॥ २१७

व्रजिताः । न पुनरत्र युष्मद्व्योग्यः आहारः कथमपि संपद्यते ॥ २१० ॥ २११) तह 15
 वि-तथापि निश्चितं मुहूर्तमेकमुपरुद्धाः स्थ । यावदितः प्रदेशाद्भ्रमित्वा किमप्यान-
 यामि । विसहध्वं क्षीम्यत । यदस्मत्स्वाधीनं भोजनम् ॥ २११ ॥ २१२) एवं
 वोत्तूण-एवं भणित्वा सोऽत्यासन्नेषु पादपतलेषु गतः । तत्र मया अदृष्टपूर्वं महाश्रयं
 दृष्टम् ॥ २१२ ॥ २१३) अइंसणाए-हे नरपते अदर्शनया अप्रत्यक्षदर्शनया
 वनश्रिया विविधैः फलैः भिक्षापात्रं [स्वयं] भरितं पूर्णं कृतम् । आश्चर्योपसंहारमाह । न 20
 तपसः दुसंपडं दुर्घटं किमपीति ॥ २१३ ॥ २१४) अह तेण-अथ नरपते कृत-
 करणीयेन तेन ऋषिणा सरसानि तानि पादपफलानि सर्वादरेणाहं भक्षितः ॥ २१४ ॥
 २१५) अह-ततो नभस्तलाष्टभागे संस्थिते दिवसनाथे पुनरपि सविषादं सकष्टं तेन
 महामहर्षिणाहं भणितः । अष्टमभागे घटिकाचतुष्टयं गम्यम् ॥ २१५ ॥ २१६) इह-
 अत्र हे भद्र भीषणाननो नाम निशाचरो राक्षसो निवसति । स मामेकं मुक्त्वा अन्य- 25
 स्यात्र वासं न ददाति ॥ २१६ ॥ २१७) ता किं-तत्किं पुण्यैर्विना इह भवा-
 यतने हरचैत्ये यथेप्सितं युष्माभिः समं सार्धमेकापि निशा सुखेनावसो लभ्यते । दुर्घटो-

1)=उपरुद्धत, B उवरुज्झह. 2) P इमाउ, J इमाओ, B इमाइ. 3)=विपयतः. 4) P भोयणं
 जम्ह, B जं म्ह भोयणं. 5)=उक्त्वा, B भणिऊण. 6) PJB अच्चासं. 7) P महच्चं, JB महच्छं.
 8)=अदृश्यया. 9) B वणसिरीणु सियं. 10) P तित्था, J भिच्छा, B भिक्षा. 11)=तपसो न 30
 किमपि दुःसंपाद्यं. 12) P सरसाइँ, JB सरं. 13) B perhaps तो णहयलट्ठभाइंमि संठिण देव
 दियसणाहंमि. 14) J णहियलट्ठभायट्टियम्मि. 15)=अष्टभाग. 16)=इह. 17) B मं मुत्तुं
 इकं ण. 18)=आवासं, B सुहवासं for ओवासं. 19) B संवासो. 20) B क्षमतः. 21) B corrupt.
 22) B अन्यं.

एसो वि सयल-^१भुवणंतराल-कम्मेक-सक्खिणो भाणू ।

अइ-तोरविय-तुरंगो^२ पेच्छत्थइरि^३ समल्लियइ^४ ॥ २१८

मूल-परिमिलिय-रवि-यर-समोसरंती उ परिचयंति व ।

५ जण-णिप्परिहोज्जं^५ संपयं ति तरुणो णिय-च्छायं ॥ २१९

गिरिणो दिण-परिणइ-समय-पिंजरायव-पसंग-पिंगंगा ।

पेरं^६ तरु-वणंतरिय-कणय-रूय व दीसति ॥ २२०

दियसावसाण-सिसिरत्तणेण^७ चिर-बूढ-सरस-गुरु-पंका ।

आमुक्क-मज्जणा संचरंति वण-सेरिह^८ समूहा ॥ २२१

१० एकं चियं सलहिज्जइ दिणोस-दियहाण णेह-णिव्वहणं ।

आ जम्म एकमेकेहिं जेहिं विरहो चिय ण दिट्ठो ॥ २२२

अहवा किं बहुणा झूरिण^९ हियइच्छियाइं लोयम्मि ।

पुण्णेहिं विणा ण हु^{१०} संपडंति सइ सज्जणाणं पि ॥ २२३

ऽत्रावास इत्यर्थः ॥ २१७ ॥ २१८) एसो वि—एषोऽपि सूर्यो भानुः सकलभुवना-

१५ न्तरालकर्मकसाक्षी अतित्वरीकृततुरङ्गः पश्यास्तगिरिमुपसर्पति ॥ २१८ ॥ २१९)

मूल—तरवो वृक्षा मूलपरिमिलितरविकरसमवसरन्ति^{२१} संप्रति अधुना जननिःपरिभोग्या-

मिति निजच्छायां त्यजन्तीव । अस्तगिरिशिखारूढे दिनेशे वृक्षमूलभागगतेषु किरणेषु

दूरेऽपसर्पिता या छाया यस्मिन् इति उत्प्रेक्षा ॥ २१९ ॥ २२०) गिरिणो—दिन-

परिणतिसमयपिञ्जरातपप्रसर्पिपिञ्जाङ्गा गिरयः पर्वताः पर्यन्ततरुवनान्तरितकनकरूपा इव

२० दृश्यन्ते । संध्यासमये हि विशेषारुणितरविकिरणैः सर्वपर्वताः कनकमया इव भाव्यन्ते

इत्यर्थः ॥ २२० ॥ २२१) दियसावसाण—दिवसावसाने शिशिरत्वेन चिरव्यूढ-

सरोवरपङ्काः शृङ्गाग्रलम्बकर्ममाः आ समन्तान्मुक्तमज्जनाः सैरिभसमूहाः वनमहिषाः

संचरन्ति । सायं शीतलत्वात् स्नानं मुमुचुरिति भावः ॥ २२१ ॥ २२२) एकं

चिय—एकमेव स्नेहनिवेहणं दिनेशदिवसयोः श्लाघ्यते । ‘श्लाघः सलहः’ [हैम०

२१ ८-४-८८] इति वचनात् । कथमित्याह । याभ्यां सूर्यदिनाभ्यामा जन्म विरहो वियोगो

न दृष्टः । कथम् । एकैकं परस्परम् ॥ २२२ ॥ २२३) अहवा—अथवा किं बहुना

खेदेन । लोके जगति सदा हृदयेऽपि सज्जनानामपि पुण्यैर्विना न संपद्यन्ते । दुर्घटो-

१) P भवणंतराल, JB भुवणंतराल. २)=अतित्वरीकृततुरंगः. ३)=अस्तगिरि, J दूरं for इरि.

४)=संलीचते. ५)=पश्चात् व्रजन्ती, J °सरंतीओ. ६)=परित्यजन्तीव, J परिचयं, B परिचयं.

७)=जननिरपभोग्यां. ८)=PB संपइ चि, J संपयं ति. ९) J परिणय. १०)=तप. ११) P पिंगंगा,

JB पिंगंगा. १२)=पर्यंत. १३) B दिवसा. १४) J चिररूढ, B उव्वूढ for चिरवूढ. १५)=जं,

P सगणा, J मज्जणा. १६) J=वनमहिपसमूहा. P सेरिभ, JB सेरिह. १७) P झूरिण, JB झूरिण.

१८) J ह. १९)=सदा. २०)=शासनजनानामपि. २१) (?), [°सरन्ती]. २२) B पिसंग.

इय तेण भणामि तुमं जाव इमो ^१दियस-सेस-गय-सूरो ।
 ताव सुवसई ^२दंसेमि ^३जत्थं वसिओ सुहं जासि ^४॥ २२४
 भणियं च मए भयवं किं काही सो णिसायरो मज्झ ।
 प्रत्थं ^५च्चिय परिवसिमो तुम्हेहिं समं जहिच्छाए ॥ २२५
 तो तेण पुणो भणियं अलमिमिणा जंपिएण तं तंस्स ।
 सीलण्णो ^६ण महा-मइ तेणेम्ब-विहं ^७पयंपेसि ^८॥ २२६
 परियरिओ ^९रयणि-यरो रयणि-यर-भडाण दस-सहस्सेहिं ।
 सो णिसि-समये दिय-वर-देवाण वि दुज्जओ समरे ॥ २२७
 प्रत्थं ^{१०}मह समासणं अचंत-मणोहरं सुकुसुम-लंयं ।
 सुप्फलिय-पायवं वर-विहंग-^{११}रुय-मुहलिय-दियंतं ॥ २२८
 विविह-तरु-कर्णइ-किसलय-णिरंतरंतरिय-तरणि-कर-णियरं ।
 जक्ख-महेसि-सुयाणं ^{१२}कण्णाण तवोवणुज्जाणं ॥ २२९
 ता तत्थ महाणुमई णामं जक्खाहिवस्स पिय-तणया ।
 तावस-वेस-णिसण्णा ण-याणिमो केण कज्जेण ॥ २३०

आवास इत्यर्थः ॥ २२३ ॥ २२४) इय—इति तेन कारणेन त्वां भणामि । याव-
 देष दिवसशेषगतसूरः तावत्सुवसतिं प्राप्नोषि यत्रोपितः सुखं यासि । गनीपितस्थानम्
 इति शेषः ॥ २२४ ॥ २२५) भणियं च—भणितं च मया भगवन् किं करिष्यति
 मम स निशाचरो राक्षसः । अत्रैव परिवसामो यथेच्छया युष्माभिः सार्धम् ॥ २२५ ॥
 २२६) तो तेण—ततस्तेन पुनरपि भणितम् । अलममुना जल्पितेन हे महामते त्वं
 तस्य शीलज्ञो न तत्प्रभावं न जानासि तेनैवंविधं प्रजल्पसि ॥ २२६ ॥ २२७) परि-
 यरिओ—[परिकरितः रजनीचरः रजनीचरभटानां दशसहस्रैः । सो निशासमये द्विज-
 वरदेवानामपि दुर्जयः समरे] ॥ २२७ ॥ २२८-२९) एत्थ—अत्रास्माकं समासन्नं
 निकटमत्यन्तमनोहरं सुकुसुमलतं सुफलितपादपं वरविहंगरुतमुखरितदिगन्तम् ॥
 [विविह—] विविधतरुलताकिसलयनिरन्तरान्तरिततरणिकरनिकरं यक्षमहर्षिसुतयोः
 कन्ययोः तपोवनोद्यानम् । विद्यते इति शेषः । युग्मम् ॥ २२८-२९ ॥ २३०) ता
 तत्थ—ततस्तत्र यक्षाधिपस्य प्रियतनया महानुमती नाज्ञा विद्यते । केनापि कार्येण

1) P दियस, JB दियस. 2) P सुवसई, JB सुवसई. 3) B पावसु for दंसेमि. 4) B perhaps
 जत्थ य वसिउ. 5)=यासि प्राप्नोषि. 6) B अम्ह for मज्झ. 7) B इत्थं चिय [=चिय]. 8) P
 तस्सं, B तस्स. 9)=शीलज्ञः, J सीलण्णो. 10) PB तेणवविहं, J तेणेम्बविहं. 11)=एवंविधं
 प्रजल्पसि. 12) n omits this verse. 13) B इत्थं मह. 14) PB सुकुसुमलंयं, J विसटकुसुमयलं
 15)=रुत. 16)=लता, B कणय. 17)=यक्षमहर्षिसुतयोः. 18)=कन्ययोः. 19) B ततस्तस्य.

वीया वि तारिसि चिय सु-तावसी कुवल्यावली णाम ।
 विहिणो विण्णाण-वंडाइय व धूयां महा-मुणिणो ॥ २३१
 ताणेकमेक दोणं पि णेह-संदाण-णियलियं-मईणं ।
 5 सम-सोवस्व-दुक्ख-संभार्वणाण दियहा अइकंति ॥ २३२
 ता एहि जा ण रुइइ इमाण वय-परिणयाण अच्छीण ।
 तिमिरेण दिट्ठि-पसरो ताव तुमं ताण देसेमि^८ ॥ २३३
 वसिऊण जेण वच्चसि रत्तिं^९ सहस त्ति लद्धं-वेसंभो ।
 हियइच्छियं^{११} पएसं कुमरीण तवोवणाहितो ॥ २३४
 10 अह तेण समं णरवइ संपत्तो तं तवोवणुजाणं ।
 जं पेच्छिऊणं पम्हुसइ सुरवरिंदो वि^{१२} सट्ठाणं ॥ २३५
 तत्थुच्च-^{१५}फलिह-परिवेस-विरइयाणेय-^{१०}रयण-राइलं ।
 परिसर-तरु-कुसुमामोय-वांसियासा-^{१८}मुहाहोयं ॥ २३६

तापसवेशनिषण्णा तत्र जानीमः ॥ २३० ॥ २३१) वीया—द्वितीयापि तादृश्येव
 15 सुतापसी कुवल्यावली महामुनेः महर्षेः धीर्मा पुत्रिका । अतश्चोत्प्रेक्ष्यते । विधेः सृष्टि-
 कर्तुः विज्ञानपताकिकेव रूपादिविज्ञानप्रासादे ध्वज इव परमकोटिः इत्यर्थः ॥ २३१ ॥
 २३२) ताणेकमेक—तयोरेकैकमन्योन्यं द्वयोः स्नेहसंदाननिगडितमत्योः प्रेमबन्धन-
 बद्धयोः समसौख्यदुःखसंभार्वनयोः दिवसा अतिक्रामन्ति ॥ २३२ ॥ २३३) ता
 एहि—भट्टपुत्र तावदेहि आगच्छ यावद्वयःपरिणतयोरनयोरक्षणेः नेत्रयोः तिमिरेणान्धः-
 20 कारणे दृष्टिप्रसरो दर्शनपथो न रुच्यते तावत्^{१०} त्वां तयोः महानुमतीकुवल्यावलीकन्ययोः
 दर्शयामि । सर्वत्र प्राकृते द्विवचनस्य बहुवचनं ज्ञेयम् ॥ २३३ ॥ २३४) वसिऊण—
 येन कारणेन रात्रि तत्रोपित्वा वसतिं विधाय सहसा लब्धविश्रान्तः जातविश्वासः
 कुमर्योः तपोवनोद्यानात् हृदयेप्सितं प्रदेशं व्रजसि । 'व्रजनृत्तमदां चः' [हैम० ८-४-
 २२५] इति वच्चसि ॥ २३४ ॥ २३५) अह तेण—अथ नरपते तेन समं तपो-
 25 वनोद्यानं संप्राप्तः यं प्रेक्ष्य दृष्ट्वा सुरवरेन्द्रोऽपि इन्द्रोऽपि स्वं स्थानं देवलोकं विस्मरति ।
 स्वर्गस्यापि न स्मरति इत्यर्थः । 'सरेर्झरसूरभरमललढविम्हरसुमरपयरपम्हुहाः' [हैम०
 ८-४-७४] इति पम्हुहः । [विस्सुः पम्हुसविम्हरवीसराः । ८-४-७५] ॥ २३५ ॥
 २३६-३९) तत्थुच्च—भवानीभवभवनं तत्र दृष्टमिति संबन्धः । उच्चस्फटिकपरिवे-

1) B पडाइय, P writes पोतिका on this word. 2) P धूया, J धूआ, B भूया. 3)=अन्योन्यं
 द्वयोरपि. 4)=निगडित[=डित]. 5) P सुक्खदुक्ख, J सोक्खदोक्ख, B दुक्खसुक्ख. 6) B
 26 संभावणाण. 7) J रुइभइ. 8) P देसेमि, JB देसेमि. 9) P तत्तो J रत्थि, B रत्ति. 10) P पन्नवेसंभो,
 with a marginal gloss प्राप्तविश्रंभः, [पत्त-वेसंभो], JB लद्धवेसंभो. 11) P 'इच्छियं पं', J
 'इच्छियपं', B 'इत्थियं पं'. 12) B पिक्खिऊण. 13)=उत्पुंसयति, P पम्हुसइ, J पम्हुसइ, B
 पम्हुसइ. 14)=स्वस्थानं, P सट्ठाणं, JB संदाणं. 15)=स्फटिक. 16)=विरचितनैकरत्नराजमार्गः.
 17)=वास्तित्वासायुक्ताभोर्य. 18) P मुहाहोयं, JB मुहाहोयं. 19) B त्वीतयोः.

वेरुलिय-खंभ-तोरण-विणिवेशिय-सालहंजिया-णिवहं ।

वज्जेदणील-मरगय-मणि-मंडिय-थूहिया-वंधं ॥ २३७

बहुविह-महग्घ-माणिक-किरण-विच्छुरिय-दार-मुह-सोहं ।

विद्रुम-विचित्त-सोवाण-राइ-सुणिवद्ध-संचारं ॥ २३८

कलहोय-विणिम्मिय-वसह-मंडवासण-णंदि-महयालं ।

दिट्ठं अइट्ठ-उवं भवाणि-भव-भेवणमइरम्मं ॥ २३९

जं तं¹¹

उप्पयइं व पवणुद्धय-धय-वड-पेहुणय-परिसरंतेणं ।

उहओ-वास-विणिग्गय-तवंग-पक्खावियाणेणं ॥ २४०

वाहरइ वं पिय-सहय-परिकुवियाराहणेक-महुरेण ।

णीडव्भंतर-परिभमिर²⁰-विविह-पारावय-रुएण ॥ २४१

विरचितानेकरत्नराजितम् । परिसरतरुकुसुमामोदवासिताशामुखभोगम् ॥ [वेरुलिय —]
वैदूर्यस्तम्भतोरणविनिवेशितशालभञ्जिकानिवहम् । वज्जेन्द्रनीलमरकतमणिमण्डितस्तूपिका-
बन्धम् ॥ [बहुविह —] बहुविधमहार्घमाणिक्यकिरणविच्छुरितद्वारमुखशोभम् । विद्रुम-
विचित्रसोपानराजिसुनिबद्धसंचारम् ॥ [कलहोय —] कलधौतविनिर्मितवृषभमण्डपासन्न-
नन्दिमहाकालम् । अतिरम्यम् अदृष्टपूर्वं भवानीभवभवनं दृष्टम् । भवानी भवश्च उमा-
महेश्वरौ तयोर्भवनं प्रासादो विलोकितः । 'वैदूर्यस्य वेरुलियं' [हैम० ८-२-१३३]
इति वेरुलिय-आदेशः । शालभञ्जिका पुत्तलिका । विद्रुमः प्रवालशिला । कलधौतं सुवर्णं
तद्विनिर्मितो वृषभः तस्य मण्डपस्यासन्ने समीपे नन्दिगणो महाकालश्च यत्रेति ॥ २३६-
२३९ ॥ यत्तत् २४०) उप्पयइ — पवनोद्धृतध्वजपटमयूरपक्षपरिसरान्तेन उभयपार्श्व-
विनिर्गतगवाक्षपक्षवितानेन यद्भवनमुत्पततीव उड्डीयते इव । पेहुणयं मयूरपक्षाः । तवंगो
गवाक्षः, देशीवचनात् ॥ २४० ॥ २४१) वाहरइ व — यत्प्रियसहचरीपरिकुपिता-
राधनैकमधुरेण नीडाभ्यन्तरपरिभ्रामकविविधपारावतरवेण व्याहरतीव पक्षिकानाह्वयतीव ।
'शीलाद्यर्थस्यैरः' [हैम० ८-२-१४५] इति परिभमिर । नीडं च पक्षिणामालयः

1)=वैदूर्यस्तम्भ, P वेरुलिय, J वेरुलिय, B वेरुलिय. 2)=पूतली. 3) PJB नील. 4)=शिखर, P 25
धूमिया, JB थूहिया. 5) B वद्धं. 6) P वच्छुरिय, JB विच्छुरिय. 7) P सुह, JB सुह. 8)=सुवर्णकल-
धौत. 9) P अदिट्ठं, JB अइट्ठं. 10) P भवणयं रम्मं, J भवणमइरम्मं, B भवण अइरम्मं. 11) P
reads जं तं with the next line; B gives some indication that जं तं should stand
independently by writing यत्तत् immediately after जं तं and by beginning the next
line with उप्पयइ etc. 12)=उत्पततीव. 13) P पवणुद्धय, J पवणुद्धय, B पवणुद्धय. 14)=पुच्छ. 15)
15)=प्रसरंतेन. 16)=उभयपार्श्वविनिर्गत, P उहउपास, J ओहओवास, B उहउवास. 17) P
पक्खा. J वक्खा. B पक्खं. 18)=व्याहरतीव. 19)=J य. 20) J भमरिं.

- णिववइ व वर-सरि-जल-तुसार-परियड्डियाणुभावेण ।
 पुरओ पइण्ण-कमलोवयार-पवणच्छडोहेणं ॥ २४२
 इय तस्स कणय-देवालयस्स दाहिण-दिसाए अणुलगं ।
 गोला-णइ^५-वयण-विसेसयं^६ व रम्मं मढाययणं ॥ २४३
 तस्सिं च विविह-वर-कुसुम-रेणु-रंगार्वली-विरायंते^८ ।
 माहवि-लया-वियाणं^{१०}-यल-मणहरे मणि-सिला-वट्टे^{११} ॥ २४४
 उवविट्ठं दिट्ठं तावसी-यणं हर-हुयास-खवियस्सं^{१२} ।
 अंतेउरं वं^{१३} कुसुमाउहस्स विरहम्मि गहिय-वयं^{१४} ॥ २४५
 तेणं च^{१५} परिगयाओ तावस-वेसेण दो वि दिट्ठाओ ।
 अविरिकासण-सुह-संठियाओ जक्खेसि-धूयाओ ॥ २४६
 एस त्ति महाणुमई एसा सा कुवल्यावली एत्थ ।
 इय एव वियप्पंतो अलीणो ताण पासम्मि ॥ २४७
 तो तं तथा मुणिदं सहसा दट्ठूण^{१७} ताहिं दोहिं पि ।
 आमुकासण-समुहं दो-तिणिण पयाइँ अणुसरियं ॥ २४८

- १५ ॥ २४१ ॥ २४२) णिववइ- [निधेपतीव सुरसरिजलतुपारपरिवर्धितानुभावेन ।
 पुरतः प्रकीर्णकमलोपचारपवनच्छटोघेन] ॥ २४२ ॥ २४३) इय तस्स- [इति तस्य
 कनकदेवालयस्य दक्षिणदिशायाम् अनुलगम् । गोलायनदीवदनविशेषकम् इव रम्यं मठा-
 यतनम्] ॥ २४३ ॥ २४४) तस्सिं- [तस्मिन् च विविधवरकुसुमरेणुरङ्गावली-
 विराजमाने । माधवीलतावितानतलमनोहरे मणिशिलापट्टे] ॥ २४४ ॥ २४५) उव-
 २० विट्ठं- [उपविष्टं दृष्टं तापसीगणं हरहुताशक्षपितस्य अन्तःपुरम् इव कुसुमायुधस्य विरहे
 गृहीतव्रतम्] ॥ २४५ ॥ २४६) तेणं- [तेन च परिगते तापसवेशेन द्वेऽपि दृष्टे ।
 अव्यतिरिक्तासनसुखसंस्थिते यक्षर्षिदुहितरौ] ॥ २४६ ॥ २४७) एस त्ति- [एषा
 इति महानुमती एषा सा कुवल्यावली अत्र । इति एव विकल्पयन् आलीनः
 तयोः पार्श्वे] ॥ २४७ ॥ २४८) तो तं- [ततः तं तथा मुनीन्द्रं सहसा दट्वा
 २५ ताभ्यां द्वाभ्याम् अपि । आमुक्तासनसंमुखं द्वित्रिणि पदानि अनुसृतम् ॥ २४८ ॥

१) P परियड्डिं, J परियड्डिं, B परियड्डिं. २)=च्छटोघेन. ३) The Sk. commentary on
 this gāthā is not given by B. ४) Verses Nos. 243-49, as well as their commentary,
 are not found in B; apparently it is gap in the ms. confirmed by the break in
 the serial number. ५) J णई. ६)=तिलकमिव. ७) P puls No. 3 on ली. ८)=
 ३० विराजमाने. ९) P मोहवि, J माहवि. १०)=वितानतल, P पल for यल of J. ११) P वट्टे, J
 वट्टे. १२) P खंविस्स, J खवियस्स. १३) P च, J व. १४)=तापसीजनेन. १५) J विय for च
 of P. १६)=अव्यतिग्नितानसनसुखसंस्थिताः. १७)=एत [=इति] एवं विकल्पं कुर्वन्. १८) P
 ताण. J ताहिं.

दूरोणय-सिर-कमलाहिं ताहिं तह पणमिऊण पक्खित्तो ।
 चलण-कमलाण पुरओ सुहासणत्थस्स से^१ अगघो ॥ २४९
 एवमहं पि णराहिव वाया-संमाण-जणिय-परिओसो ।
 उवविट्ठो दूरासण्ण-मणहरे मणि-सिला-वट्ठे ॥ २५०
 णिवणिऊण दोणिण वि णरवइ परिचिंतियमिह हियएण ।
 स कयत्थो णयण-सहस्स-पेच्छिरो^२ एत्थ सुर-णाहो ॥ २५१
 अणिमिस-णयणालोओ सुर-लोओ सहइ संपइ इमाण ।
 णिविग्घ-दंसणं पाविऊण जक्खेसि-धूयाण ॥ २५२
 सारय-मियंक-जोणहा-विद्याण-सरिसेहिं वक्कल^३-जुएहिं ।
 कित्ति-कमलाओ णज्जइ एक-ठियाओ व^४ दीसन्ति ॥ २५३
 तक्काल-मंथणुत्तिण्ण-सिंधु-फेणोत्थया णिराहरणा ।
 सा एक च्चेरियं सिरी णज्जइ दोहाइयां एत्थ ॥ २५४
 जं^५ ण पहुत्तं से अवयवेहिं विहिणो विणिम्मयंतस्स^६ ।
 तं थण-णिहेणं पुंजीकयं व वालाए लायणं ॥ २५५

२४९) दूरोणय — [दूरावनतशिरःकमलाभ्यां ताम्भ्यां तथा प्रणम्य प्रक्षिप्तः । चरण-^{१५}
 कमलयोः पुरतः सुखासनस्थस्य तस्य अर्घ्यः] ॥२४९॥ २५०) एवमहं — एवमहमपि नरा-
 विप वाक्समानप्राप्तपरितोषः वचनालापतुष्टोऽदूरासन्नमनोहरे शिलापृष्ठे उपविष्टः ॥२५०॥
 २५१) णिवणिऊण — [द्वे] अपि निर्वर्ण्य सम्यक् निरीक्ष्य नरपते परिचिन्तितवानस्मि
 हृदयेन । कथं चिन्तितमित्याह । अत्र नयनसहस्रपेक्षकः सुरनाथः इन्द्रः ^{१४}सत्कृतार्थः
 ॥ २५१ ॥ २५२) अणिमिस — अनयोर्यक्षक्रपिपुत्रिकयोः निर्विघ्नदर्शनं प्राप्य ^{२०}
 संप्रति सुरलोकोऽनिमिपनयनालोको राजते । निर्निमिपनिस्तन्द्रलोचनत्वं देवानां संप्रति
 तद्रूपसर्वस्वदिदृक्षापूरणात् शोभते ॥ २५२ ॥ २५३) सारय — शारदमृगाङ्गज्योत्स्ना-
 वितानसदृशैः शरच्चन्द्रकौमुदीविस्तारसदृशैः वल्कलयुगैः ज्ञायते एकत्र स्थापिते कीर्ति-
 कमले दृश्यते ॥ २५३ ॥ २५४) तक्काल — तत्कालमन्थनोत्तीर्णसिन्धुफेनैर्विस्तृता
 निराभरणा ज्ञायते एकैव श्रीः सात्र द्विधाकृता रूपद्वयेन स्थापितेत्यर्थः ॥ २५४ ॥ ^{२५}
 २५५) जं ण — से तयोरवयवानां सृष्टिसमये निर्माणस्य विधेः लावण्यम् उद्धृतं न

1)=प्रक्षिप्तः. 2)=स्य. 3) P अगघो, J यगघो. 4) P वट्ठे, B वट्ठे. 5) P परिचिंतियमिह, B परिचि-
 तयमिह. 6)=कृतार्थः. 7)=प्रेक्षकः. 8) P अणमिस, JB अणिमिस. 9) P नयणो लोओ, J णयणा,
 B नयालोउ. 10)=संप्रति. 11) शारदमृगाङ्गज्योत्स्ना [=ज्योत्स्ना] वितानसरसैः. 12) B मयंक. 13) JB
 चक्कल. 14)=ज्ञायते, [-कमला उण जणं i. e., कीर्तिकमले पुनर्जगति etc.]. 15) B ठवियाउ for
 ठियाओ व. 16)=फेनास्तृता. 17) J चिय. 18)=द्विधागता. 19) B जं उववरियं से वयवेहिं.
 20) P विणिम्मवितस्स, J यं for second वि of P, B विणिम्मवंतस्स. 21) B मिसेण for णिहेण.
 22) B वालाण. 23) B तुष्टो दू. 24) P clearly indicates the division स कयत्थो=स
 कृतार्थः. 25) B फेनोरिथता

- अह एवं विमह्य-मय-मणस्स मह तेण ताओ भणियाओ ।
 वर-तावसीओ गुणिणा विण्योणय-उत्तिमंगाओ ॥ २५६
 एसो गुण-रयण-महा-महोयही सयल-मत्थ-विइयत्थो^१ ।
 विजयाणंदो णामं वर-विण्ण-सुओ मुंदं सुयणो ॥ २५७
- ५ एत्थेक्क-देस-वसिओ तुम्ह पसाएण वच्चइ पहाए ।
 हियइच्छियं पएसं णिवुंय-हियओ इमाहिंत्तो ॥ २५८
 भणियं च ताहिं भयवं सं चिय भूमी सुहंहिं सच्चविया ।
 णिमिमं^{११} पि जत्थ एए वसंति जे तुम्ह पडिवण्णा ॥ २५९
 तो सो दिण्णासीसो संतुट्ठो^{१२} पडिवहं गओ गुरओ ।
- १० विणण्ण ताण पुरओ अहं पि सुविसत्थमासीणो ॥ २६०
 तो ताहिं समं बहुसो जहोइयालावयं पचंपत्तो ।
 ताव ट्ठिओ णराहिव जावत्थइरिं गओ सूरु ॥ २६१
 केत्तिर्य-मेत्तं संझायवस्स सेसं ति^{१३} दंसणत्थं वं ।
 आरुढा तिमिर-चर व वास-तरु-सेहरं सिहिणो^{१४} ॥ २६२
- १५ संमातं तद्वाल्लोर्लोवण्यं सतनमिपेण उच्चुल्लवक्षोजव्याजेन पुञ्जीकृतमिव पिण्डीकृत्य स्थापित-
 मित्यर्थः ॥ २५५ ॥ २५६) अह एवं - अथ एतद्गतविसितमनसो मम तेन मुनिना
 विनयावनतोत्तमाज्ञे ते वरतापस्यौ भणिते ॥ २५६ ॥ २५७) एसो - एष गुणरत्न-
 महामहोदधिः सकलशास्त्रविदितार्थः विजयानन्दो नाम शुचिरुभय[कुल]विशुद्धः मुज्जनः
 सदाचारो वरविप्रसुतः ॥ २५७ ॥ २५८) एत्थेक्क - अत्रैकदेशोपितः कोणैककृत-
 २० स्थितिः निर्वृतहृदयः स्वस्थचित्तः प्रातरितः स्थानात् युष्मत्प्रसादेन हृदयेप्सितं प्रदेशं
 व्रजति । प्रातरन्यत्र यास्यतीत्यर्थः ॥ २५८ ॥ २५९) भणियं - भणितं च ताभ्याम् ।
 भगवन् सैव भूमिः सुखेन सच्चविया दृष्टा । सैव सुखस्थानमित्यर्थः । यत्र निमिपमपि
 एते ये युष्माकं प्रतिपन्ना वसन्ति ॥ २५९ ॥ २६०) तो सो - ततः स दत्ताशीः
 संतुष्टो गुरुः प्रतिपथं गतः व्यावृत्त्य स्वस्थानं प्रस्थितः । अहमपि सुविश्रुतं यथा भवति तथा
 १५ विनयेन तयोः पुरतः आसीनः उपविष्टः ॥ २६० ॥ २६१) तो ताहिं - ततः ताभ्यां
 समं बहुसो यथोचितं कन्याजनयोग्यं पेशलं कोमलं मनोहरं वा प्रजल्पन् हे नराधिप
 तावत् स्थितो यावत्सूर्योऽस्तमिर्गिरिं गतोऽस्तमितः इत्यर्थः ॥ २६१ ॥ २६२) केत्तिर्य -

१) ऽ भणामि अम्हाण भणियव्वं for विण^१ etc. of पण. २) = विनयोपनतउत्तमां, ऽ उत्तमं-
 गाउ. ३) = विदितार्थः. ४) = शुचिः. ५) ऽ रयण for देस. ६) = प्रभाते. ७) = निर्वृतहृदय, ऽ गिनुय-
 ८) ऽ इमोहिंत्तो, ऽ इमाहिंत्तो. ९) = सैव. १०) ऽ सुहंण. ११) ऽ निमिमं पि, ऽ णिवसंति, ऽ णिमिमं
 पि. १२) = स्वस्थानं, ऽ पडिवहं, ऽ परिवहं. १३) ऽ perhaps गुरओ. १४) = यथोचितताचारं प्रजल्पन्,
 ऽ जहोइयं पेशलं पर्यं. १५) ऽ जा अत्थगिरि. १६) = कियन्मात्रं संख्यातपस्य इत्यते. १७) ऽ सेसन्नि,
 ऽ सेसंति. १८) ऽ च, ऽ व. १९) ऽ चर, ऽ व. २०) = मयूराः.

भणियं म्ह महाणुमईए सायरं भट्टउत्त णिसुणेसु ।
 एसो समाहि-समओ संपइ समुवट्ठिओ अम्ह ॥ २६३
 ता तुम्हे हिं^१ महामइ सुविसत्थं कुवल्यावलीए समं ।
 अच्छह मुहुत्त-मेत्तं^२ धम्म-कहा-सुह-विणोएण ॥ २६४
 एवं भणिऊण गया समाहि-भवणोयरं महाणुमई ।
 सविसेस-समप्पिय-हियय-भाव-ज्ञाण-ट्ठिया तत्थ ॥ २६५
 अह सा मए णराहिव विणओणय-वयण-दाविय-मणेण ।
 परिसंठिय-वेसंभं सवभावं पुच्छिया सुमई ॥ २६६
 भयवइ विरुद्धमेयंविहं म्ह सहस त्ति तुम्ह पच्चक्खं ।
 गुरु-यण-वओवहासं भणियं फरुसक्खरं वयणं ॥ २६७
 तह वि हु तुवरेइ पणट्ठ-सुमरणा लहुइयासयं हिययं ।
 ता जइ खेयं ण मणम्मि होइ ता कहसुं किं णेयं^{१०} ॥ २६८

शिखिनो मयूराः तिमिरचरा इव अन्धकारहेरिका इव वासतरुशिखरमारूढाः । अतश्चो-
 त्प्रेक्ष्यते । दर्शनार्थमिव । कथमितीति किम् । कियन्मात्रं संध्यातपस्य शेषः । मयूराः
 स्वभावश्यामाङ्गत्वादन्धकारचरत्वेनोत्प्रेक्षिताः ॥ २६२ ॥ २६३) भणियं म्ह — भणितः 15
 सो महानुमत्या सादरम् । भट्टपुत्र निशृण्वति । एषोऽस्माकं संप्रति समाधिसमयः ।
 चित्तैकाग्र्यं स्वीयते । धारणावसरः समुपस्थितः ॥ २६३ ॥ २६४) ता तुम्हे —
 तावच्चूयमैत्र महामते कुवल्यावल्या साकं सुहृत्तमात्रं धर्मकथासुखविनोदेन सुविश्वस्ता-
 स्तिष्ठत ॥ २६४ ॥ २६५) एवं भणिऊण — एवं भणित्वा महानुमतिः समाधि-
 भवनोदरं गता । सविशेषसमर्पितहृदयमानसानि वयं तत्र स्थिताः । कुवल्यावली अहं 20
 च तत्र स्थितावित्यर्थः । हृदयं रहस्यमानसं च चित्तं ज्ञेयमिति शेषः ॥ २६५ ॥
 २६६) अह सा — अथ नराधिप विनयावनतदर्शितमनसा मया परिवर्धितविश्रम्भा सती
 सुमतिः सद्भावं पृष्टा । ‘दृशेर्दावदंसदक्खवाः’ [हैम० ८-४-३२] इति दाविया
 ॥ २६६ ॥ २६७) भयवइ — हे भगवति अस्माकं सहसैवविधिं युष्मत्पत्यक्षं गुरुजन-
 कृतोपहासं परुषाक्षरं वचनं भणितुं विरुद्धम् अयुक्तम् इत्यर्थः ॥ २६७ ॥ २६८) 25
 तह वि — तथापि सुनिर्भान्तं प्रनष्टसरणैल्लघूकृताशयम् एतच्चिन्ताक्रान्ततया श्लथीकृताभि-
 प्रायं हृदयं त्वरयति प्रष्टुमुत्साहयति इत्यर्थः । ‘त्वरेस्तुवरजअडौ’ [हैम० ८-४-१७०]

1) P भणियम्ह, B भणियंम्ह. 2) J समुवट्ठिओ. 3) P तुम्हेहि, J तुम्हेहिं, B तुम्हित्थ. 4) B
 'वलीउ[=इ]. 5) B सत्तं for मेत्तं. 6) P भावज्ञाण, J माणसाण, B भावजाण. 7) P विणउ°, J
 विणओ°, B विणयो°. 8) =वचन. 9) P 'वेसंभा, J 'वेसंभं, B परिवट्ठियवेसंभं. 10) P 'मेयं 30
 विहम्ह, B 'मेवं वियम्ह. 11) P कओव°, J वओव°. 12) P भणियं, B भणितं. 13) P हुत्तरेइ, J
 हुत्तरेइ, B हुत्तरेइ. 14) P लहुइयासयं, J लहुयाइसयं, B लहुकयासयं [=सुमरणलहुकयासयं].
 15) B भणइ for कहसु. 16) B एयं for णेयं. 17) B 'स्यांततया.

एम्ब-विहे वय-विहवे एम्ब-विहाए वि रुय-सोहाए ।
 एम्ब-विहं तव-चरणं एम्ब-विहो तवोवणे वासो ॥ २६९
 एवं सोऊण ममाहि^१ तक्खणं खुहिय-लोयण-जलेण ।
 सिच्चंत-थण-हरुच्छंग-चक्कलं तीण उल्लवियं ॥ २७०
 भाउय किं तुह इमिणा दुस्सोयवेण संपइ सुएण ।
 अणहिय-कम्माणम्हाण हय-कहा-संविहाणेण ॥ २७१
 भणिऊण तीण^२ भणियं भाउय पढमम्मि दंसणे^३ चेय ।
 तीरंति णेर्यं कस्स वि सहसा कहिं^४ रहस्साइं ॥ २७१*१
 णिर्यं-सुह-दुह-गुण-दोसा तह य विसेसेण णिर्यं-गुज्झाइं ।
 १० अमुणिय-शील-सहावे जणम्मि^५ किं कह कहिज्जंति ॥ २७२*
 तह वि जह महसि सोउं ता सुवउ अत्थि तियस-सुह-वासो ।
 कुल-महिहराण पढमो मेरु त्ति तिलोय-विक्खाओ ॥ २७३

इति तुवरः । तद्यदि मनसि खेदः कष्टं न भवति ततो भणत किमेतदिति । एकवचन-
 बहुवचनसांकर्यम् आलापवाहुल्यादनिग्नम् ॥ २६८ ॥ कथमित्याह । २६९) एम्ब-
 १५ विहे—एवंविधे वयोविभवे एवंविधायां^{१०} रूपशोभायाम् एवंविधं तपश्चरणम् एवंविधे*
 तपोवने वासः । इत्यादि किमेतद्विरुद्धमिति प्रश्नः ॥ २६९ ॥ २७०) एवं सोऊण—
 तर्तस्तद्वचः श्रुत्वा मत्तो मत्सकाशात् संमाधितं क्षणं क्षुभितलोचनजलेन किंचिद्विचिन्त्य
 पतितवाष्पोदकेन सिच्यमानस्तनभरोत्संगवल्कलं भवति तयोद्धपितं भापितम् ॥ २७० ॥
 २७१) भाउय—आतः किं तवानेन दुःश्रोतव्येनानधिककर्मणोः दुःकर्मणोरावयोर्हत-
 २० कथासंविधानेन संप्रति श्रुतेन । अश्रुतमेव श्रेयः इत्यर्थः ॥ २७१ ॥ २७१*१)
 भणिऊण—इति भणित्वा तया भणितम् । हे आतः प्रथम एव दर्शने रहस्यानि गोप्यानि
 न च सहसा कस्यापि कथयितुं तीर्यन्ते न वक्तुं शक्यन्ते इति ॥ २७१*१ ॥ २७२)
 णिय—आतर् निजसुखदुःखगुणदोषास्तथा च विशेषेण निजकगुणानि स्वरहस्यानि
 अज्ञातशीलस्वभावे जने किं कथय कथ्यन्ते निवेद्यन्ते । स्मृतावप्युक्तम् ।

२५ यस्य न ज्ञायते शीलं न कुलं न पराक्रमः ।

न तेन सगतिं कुर्यादित्युवाच बृहस्पतिः ॥

इति ॥ २७२ ॥ २७३) तह वि—तथापि यदि श्रोतुं कांक्षसि तदा श्रूयताम् ।
 त्रिदशसुखवासो देवभूमिः कुलमहीधराणां प्रथमो धुरि योज्यः त्रिलोकविख्यातो मेरुरिति

१) PB एव, J एम्ब. २) P एवं, J एम्ब, B एव. ३) PB एव, J एम्ब. ४) PB एव, J एम्ब; [“विहं”].
 ५) B तो तं for एवं. ६) P puts No. 5 on हि, B समाहि. ७) = सिच्यमान, PB सिच्यंत. ८) = अहित.
 ९) This gāthā is found in B only, but not in PJ. १०) B तीह. ११) B दंसणे. १२) B
 नेय. १३) B रहस्साइं. १४) J omits this verse which is given by PB. १५) PB नियसुह.
 १६) P निययगुज्झाइं, B निययगुज्झाई. १७) B किरनेयमिज्जंति for किं etc. १८) B puts the
 same number for this and next verse. १९) B रूपशालायां. २०) B समाधितक्षणां.

कणय-सिलायड-पक्खलिय-संदणुप्पाय-विम्वहलंगेहिं ।

दुक्खेहिं जस्स कीरइ पयाहिणं रवि-तुरंगेहिं ॥ २७४

हर-वसह-सिंग-विलिहण-वस-पसरिय-कणय-रय-पिसंगेहिं ।

अविहाविप्रक्रमेकं^५ णिवसिज्जइ दिग्गइदेहिं ॥ २७५

गरुल-णह-कुलिस-विउडिय-कणय-सिला-चड-सुह-णिसण्णेहिं ।

परिपिज्जइ जत्थ जहिच्छियासवं सिद्ध-मिहुणेहिं ॥ २७६

छम्मुह-सिहंडि-तंडव-मणोहरुज्जाण-सुह-णिवासेहिं ।

गिज्जइ माहव-मय-मुइय-माणसं^{१३} किंणर-गणेहिं ॥ २७७

णिसुणिज्जइ जत्थ^{१४} विरिंचि-हंस-संलाव-सह-संवलिया ।

सत्त-रिसि-साम-णिग्घोस-मांसला तुंबुरालत्ती ॥ २७८

सुविसड-परियायय-पसूय-मयरंद-मउइय-पहम्मि ।

तुरियं पिय-संगम-लालसाहिं सइ गम्मइ पियाहिं ॥ २७९

अस्ति काञ्चनाचलो विद्यते ॥ २७३ ॥ २७४) कणय — [कनकशिलातटप्रस्खलित-

स्यन्दनोत्पातविह्वलजैः । दुःखैः यस्य क्रियते प्रदक्षिणं रवितुरजैः] ॥ २७४ ॥ २७५)

हर — हरवृषभशृङ्गविलिखनवशप्रसृतकनकरजःपिशङ्गैः दिग्गजेन्द्रैरविभावितैकैकं न्युप्यते 15

निवासः क्रियते स्वीयते इति पर्यायः ॥ २७५ ॥ २७६) गरुल — यत्र गरुडनख-

कुलिशताडितकनकशिलापटसुखनिपण्णैः सिद्धमिश्रुनैः देवदम्पतीभिः यथेप्सितासवः पीयते

मनीषितमद्यमास्वाद्यते । नखा एव कुलिशं वज्रम् ॥ २७६ ॥ २७७) छम्मुह —

पण्मुखशिखण्डिताण्डवमनोहरोद्यानकूतनिवासैः किंनरगणैर्गीयते । कथम् । यथा भवति

मारुतभृगमुदितमानसम् । मारुतावर्ताभिगामिनो ये मृगा वातप्रम्यस्तेषां मुदितं हृष्टं मानसं 20

यत्र गीयमाने इति क्रियाविशेषणम् ॥ २७७ ॥ २७८) णिसुणिज्जइ — यत्र विरञ्चि-

हंससंलापशब्दसंवलितः सप्तर्षिसामनिर्घोषमांसला तुम्बुरालप्तिः श्रूयते । ब्रह्महंसनादानु-

विद्धा देवगानसंमूर्च्छना सप्तर्षिकृतसामनिर्घोषवेदगानैः प्रवर्ध्यते इत्युत्कर्षः । सप्तर्षयश्च ।

मरीचिरन्यङ्गिरसौ पुलस्त्यः पुलहः क्रतुः ।

वशिष्ठश्च महातेजाः सप्तमः परिकीर्तितः ॥

इति ॥ २७८ ॥ २७९) सुविसड — सुविकसितपारिजातप्रसूनमकरन्दमुदितहृदयाभिः

प्रियसंगमलालसाभिः प्रियाभिः सदा त्वरितं गम्यते । स्वयं मानिन्योऽभिसर्पन्ति इत्यर्थः

1) P °णुप्पाय, J °णुच्चाय, B °णुव्वाय. 2) = प्रदक्षिणां, B पयक्खिणा. 3) = कनकरजः. 4) P वियकं, J °विण्कं, B °विइकं. 5) = अविभावित एकेन एकः. 6) J णिवसज्जइ. 7) B ताडिय for विउडिय. 8) P °च्छिलासवं, JB °च्छियासवं. 9) = नृत्त. 10) B कय for सुह. 11) = गीयते. 30
12) P °मुइयं, B मारुअमयमुइय. 13) = माधवमदमुदितमानसं. 14) B विरिंचि. 15) = वहला.
16) J तुंबुरां. 17) = पारिजातक, P पारियायसूण, J पारियाययपसूय, B पारियायवपसूय. 18) =
सुदूकृत. 19) J सइ. 20) = गम्यते, B वच्चइ. 21) B gives this gāthā, but the commentary
on it is missing. 22) B शिलावर्तमुखनिखणैः.

मज्जेतेरावण-दाणं-गंध-लुद्धा गयालिमुहलेहिं ।
 कंचण-कमलेहिं जहिं परिहावं लहइ णवर सिरी ॥ २८०
 तस्सिं पंसंडि-सेले दाहिण-साणूसु रिद्धि-संपुण्णा ।
 सुलसा णामेण पुरी सुरेस-वसई-समवभहिया ॥ २८१
 तत्थ विज्जाहेरंदो हंसो णामेण तियस-विकखाओ ।
 तस्स विं चित्ताणुगया पडमा णामेण पिय-जाया ॥ २८२
 उय्यरुवभाओ तिस्सा दोणिण सुधूयाओ दंसणीयाओ ।
 एकाए वसंतसिरी सरयसिरी णाम वीयाए ॥ २८३
 दोण्हं पि ताणं गुरु-यण-संपत्त-सुहोवएसं-सुहिथाण ।
 देवाराहण-कय-णिच्छयाणं दियहा अइकंति ॥ २८४
 एवं केलासं-महीहरम्मि गोरी-हराण सइ पुरओ ।
 वीणा-विण्णाण-गुणोवलद्ध-पसराओ वच्चंति ॥ २८५
 अण्णम्मि णिसा-विरमे ताहिं तहिं चेय भाउयं गयाहिं ।
 दिट्ठो पणच्चमाणो हेरंवो सरहसावयवो ॥ २८६

- 15 ॥ २७९ ॥ २८०) मज्जेतेरावण-नवरं केवलं यत्र मज्जेदेरावणदानं गन्धलुद्धा गजालिमुखैः काञ्चनकमलैः श्रीः लक्ष्मीः परभागं परमोत्कर्षं लभते । गिरिशिखरे सरसी ज्ञेया गजमज्जनस्यान्यथानुपपत्तेः ॥ २८० ॥ २८१) तस्सिं-तस्मिन् पिशण्डि^१शैले सुवर्णगिरौ दक्षिणसानुषु ऋद्धिसंपूर्णा सुरेशवसतिसमभ्यधिका इन्द्रपुरीव^२ रम्या सुलसा नाम्ना पुर्यस्ति ॥ २८१ ॥ २८२) तत्थ-तत्र सुलसापुर्या त्रिदशविरूपातो नाम्ना
 20 हंसो विद्याधरेन्द्रः तस्य च चित्तानुगता नाम्ना कमला प्रिया जाया वल्लभास्ति ॥ २८२ ॥ २८३) उय्यरुवभाओ-तस्या उदरोद्वेगे दर्शनीये द्वे पुत्रिके । एकस्याः नाम वसन्तश्रीः द्वितीयस्याः नाम शारदश्रीः ॥ २८३ ॥ २८४) दोण्हं पि-द्वयोरपि गुरुजनसंपन्न-मुखोपदेशमुखितयोः देवाराधनाकृतनिश्चययोः दिवसाः अतिक्रामन्ति ॥ २८४ ॥ २८५) एवं-एवं कैलासमहीधरे गौरीहरयोः पुरतः सदा वीणाविज्ञानविनोदलब्धप्रसरे
 25 ते व्रजतः । वीणावादनं कुरुतः इत्यर्थः ॥ २८५ ॥ २८६-९०) अण्णम्मि-हे भ्रातर अन्यस्मिन् निशाविरमे तत्रैव कैलासे गताभ्यां ताभ्यां सहर्षावयवः प्रनृत्यन् नृत्यं

1) = माखन, 2) मज्जेते, 3) मज्जेते. 2) P ° वणगंधलुद्धगयालिमुहलेहिं, J ° वणदाणं वल्लुद्धा गयालिमुहलेहिं, B ° गंधिलुद्धा गयालिमुहलेहिं. 3) B परिभाषा. 4) = सुवर्णशैले. 5) = उदरोद्वेगा. 6) B perhaps दुणिण वि भूयाड. 7) J ताणु गुरुयणु. 8) = मुखोपदेश. 9) = निश्चय. 10) B कयलास. 11) J सह. 12) B विजोय for गुणोव. 13) J भाउगा. 14) B पणट्माणो. 15) B सहरिसा. 16) B गंधिलुद्धा. 17) B ° पुरी रम्या.

भुयइंद-फणा-मणि-किरण-जाल-विच्छुरियं-वियड-वच्छंयलो ।
 गंडयल-पलोद्वहाम-दार्ण-लुद्धालि-रव-मुहलो ॥ २८७
 विसरिस-किरण-वंसुखित्त-थोर-कर-कलिय-परसु-वीहच्छो ।
 सवणावयंस-सियं-सप्प-विड्डुरिल्लाणणाहोओ^{११} ॥ २८८
 णव-पारियाय-पल्लव-पसूंण-मंडलिय-वियड-कुंभयडो ।
 दंसणेक-कोडि-संपत्त-पोकरामुक्क-सुंकारो ॥ २८९
 तंडुविय-कण्ण-पल्लव-पच्छाइय-दस-दिसा-वहाहोओ ।
 पय-भर-पासल्लिय-महिहरेक-देस-द्विय-गणोहो ॥ २९०
 तो तं सवायर-सुह-पणच्चिरं भयवयं गणाहिवइं ।
 उवहसियं सरयसिरीए सणिय-सणियं समुल्लवियं ॥ २९१
 उअ अम्महे इमाए विरूय-सोहाए णच्चइ गणेसो ।
 देवा वि अप्प-संभाव-गविया केण वि गुणेण ॥ २९२

कुर्वाणो हेरम्बो विनायको दृष्टः । हेरम्बविशेषणान्याह । [भुयइंद —] भोगीन्द्रफणा-
 मणिकिरणजालविच्छुरितविकटवक्षःस्थलः । गण्डतलपर्यस्यद्वहामदानलब्धालिरवमुखरः ।
 गजवदनत्वाद्दानगन्धत्वमविरुद्धम् । 'पर्यसः पलोद्वहामदार्णलुद्धालिरवमुखरः' [हैम० ८-४-२००] 15
 इति पलोद्वहः ॥ [विसरिस —] विसदृशकरणवशोत्क्षिप्तस्थूलकरकलितपरशुबीभत्सः ।
 करणं नृत्याभिनयः । करश्च शुण्डादण्डः । परशुः कुठारः । बीभत्सो रौद्रः । श्रवणावतंस-
 सितसर्परौद्राननाभोगः ॥ [णव —] नवपारिजातपल्लवप्रसूनमण्डलितविकटकुम्भितटः ।
 दशनैककोटिसंप्राप्तपुष्करामुक्तसूतकारः । मण्डलितं वेष्टितम् । पुष्करं शुण्डादण्डाग्रम् ॥
 [तंडुविय —] तण्डवितकर्णपल्लवप्रच्छादितदशदिक्पथाभोगः । पदभरनामितमहीधरैक- 20
 देशस्थितगणौघः । एवंपुरो विनायको दृष्टः । कुल्लकम् ॥ २८६-९० ॥ २९१)
 तो तं — ततस्तं सर्वादरसुखप्रनर्तनशीलं भगवन्तं गणाधिपतिम् उपहस्य शारदश्रिया शनैः
 शनैः समुल्लपितम् । 'शनैसो डिअम्' [हैम० ८-२-१६८] इति सणिअं ॥ २९१ ॥
 २९२) उअ — पश्य सखि एष गणेशोऽनया विरूपशोभया नृत्यति । अर्थान्तरन्यास-
 माह । [देवाः अपि] केनापि गुणेनात्मसद्भावगर्विताः । को भावः । एतादृग्बीभत्स- 25

1) B भोइंद. 2) P वित्थरिय, JB विच्छुरिय. 3) P यच्छ, JB वच्छ. 4) P गंडयप, JB गंडयलप. 5) J दाणु. 6) = विसदृशकिरणवासोत्क्षिप्त. 7) PJB वसुखित्त. 8) P थोर, J थोर. B थार. 9) = विहस्तो व्याकुल, P वीहत्थो, J not specified, B वीभत्थो. 10) = सित. 11) PB णाभोओ, J णाहोओ. 12) P पसूंण, JB पसूंय. 13) = दशनैककोटिसंप्राप्तसुंदाग्रभामुक्तसुंकारः, B perhaps दसनैककोटिसंदवियपुक्कोमुक्कुंकारो. 14) = तंडवित, P obscure, J तंडुविय, B तंडविय. 15) P पहाभोओ, JB वहाहोओ. 16) P भयवयं, J भयवइं, B पिच्छिऊण गणणाहं for भयवइं etc. 17) B उव सहि इमाइ पिच्छह विरूवसोहाइ. 18) P देवा वि अप्प, J देवा वियप्प, B देवा इ अप्प. 19) This is put at the close of the bunch of verses.

तो तेण सोवहासं वयणं उवलक्खिऊण कुविण्ण ।
 सरयसिरीए अदयं दिण्णो सावो गणेसेण ॥ २९३
 जह वच्च दुव्विणीए णिवससु पच्चंत-माणुसे लोए ।
 पावेसु जोवणुम्माय-तुंग-तरुणो फलं पावे ॥ २९४
 ५ तं वज्ज-चंडण-सविसेस-दूसहं गय-मुहाहि सोऊण ।
 दुव्वयणं भय-वस-वेविराहिं सो ताहि विण्णत्तो ॥ २९५
 भयवं तिलोय-पूइय मा कुप्पसुं परियणो^१ खु णे तुम्ह ।
 ता किर^२ कुडिलेण विणा ण विरुज्झइ गुरु-यणे हासो ॥ २९६
 णेत्यम्ह भाव-दोसो उवहसणिज्जो तुमं ण लोयस्स ।
 १० कीस मुहा णिय-संकप्प-लहुय-भावं समुव्वहसि ॥ २९७
 कस्स तुमं उवहासो को वा सो तिहुयणे^३ वि जो तुम्ह ।
 अहिययोरो अहि-भूसण जेणम्ह-विहाओ सावेसि^४ ॥ २९८
 जह णम्ह भाव-दोसो ईसिं पि सुरासुरिद-णय-चलण ।
 तह होज्ज^५ साणुयंपो जम्मे जम्मे तुमं चेर्य^६ ॥ २९९

- १५ वर्षपूर्वैरूप्येऽपि कथमसौ सोत्साह इव स्वर्गवेण नृत्यति ॥ २९२ ॥ २९३) तो तेण—
 ततस्तेन सोपहासं शारदश्रियो वचनमुपलक्ष्य कुपितेन गणेशेन अदयं निर्दयं शापो दत्तः
 ॥ २९३ ॥ २९४) जह—यथा दुर्विनीते प्रत्यन्तमानुषे लोके निवस नीचकुलेषु
 स्थितिमनुभवेति । हे पापे यौवनेन्मादतुङ्गतरोः फलं प्राप्नुहि ॥ २९४ ॥ २९५) तं
 वज्र—तद्वज्रपतनसविशेषदुःसहं गजमुखाद्गणेशादुर्वचनं श्रुत्वा भयवशकम्पमानाभिः तभिः
 २० तत्सखीभिः विजुप्तः । लम्बोदरः इति शेषः ॥ २९५ ॥ २९६) भयवं—भगवन्
 त्रिलोकपूजित मा कुप्य मा कोपं कुरु । खु निश्चितम् । णे वयम् । भवतां परिजनः
 परिवारः । तस्मात् कुटिलेन भावप्रधानत्वान्निर्देशानां कौटिल्येन विना गुरुजनेऽपि हासो
 न विरुद्धः । किलेत्यासोक्तौ । उक्तं च । ‘गुरुणापि समं हास्यं कर्तव्यं कुटिलं विना’ ।
 इति ॥ २९६ ॥ २९७) णेत्यम्ह—नात्रास्माकं भावदोषः चित्तकालुष्यम् । लोकस्य
 २५ त्वं नोपहसनीयो न गर्हास्पदम् । किमिति मुधा निजसंकरूपलघुकभावं समुव्वहसि । किंतु
 सर्वथा सर्वस्य पूज्य एव इति ॥ २९७ ॥ २९८) कस्स—कस्य त्वं उपहास्यः को
 वा स त्रिभुवनेऽपि यो युष्मदप्यधिकतरो गरीयान् येनाहिभूषण सर्पमण्डित अस्मद्विधासु
 रूप्यसि । अभावदोषालु रोपं करोषि ॥ २९८ ॥ २९९) जह ण—यथा सुरासुरेन्द्र-

१)=प्रत्यंत प्रांत २) B पडण ३)=कंपमानाभिः. ४) B कुप्पड. ५) P परियणे, J परियणो
 ६) B परियणु वत्तु. ७)=तत् किल. ८) B णेत्यम्ह [=णित्यम्ह]. ९) P ताव, JB भाव. १०) B तुमे
 ११) B तिहुयणंमि जो. १२) B रूप्यसि. १३) P ताव, JB भाव. १४) B होहि. १५)=साणुकंपो,
 P साणुयंपो, J साणुयंपो, B साणुकंपो. १६) B वेच. १७) B वदनसुपं.

अह ताण दोसरहियं हियं उवलखिखण तक्कालं ।

तक्खण-णियत्त-रोसेण पभणियं विग्घणाहेण ॥ ३००^१

जह वच्च मच्च-लोए वि^२ तंसि हियइच्छियाइँ सोक्खाइँ ।

पाविहसि माणुसाओ सरयसिरि^३ मह पप्साएणं ॥ ३०१

जइया विज्जाहर-सिद्ध-जक्ख-गंधव-माणुसाणं च^४ ।

प्रकत्तो^५ संवल्याण वयण-कमलाइँ पेच्छिहसि ॥ ३०२

तइया विमुक्क-सावा पुणो वि विज्जाहरत्तणं पुत्ति ।

लंहिहसि एवं भणिए अदंसणमुवगया वाला ॥ ३०३

इयरा वि भयवया गयमुहेण भणिया मयच्छि मा रुयसु ।

हियइच्छियं वरं तं पि मह पसाएण पाविहसि^{१०} ॥ ३०४

एवं सा लद्ध-वरा वि कुलहरं णिय-सहोयरी-विरहे ।

दुक्खेहिँ सदुक्खं भट्टउत्त रुइरी गया वाला ॥ ३०५

दूराओ च्चिय दट्ठूण सहि-यणं गुरु-यणं च रुइरीए ।

सिट्ठं माया-पिउणो णीसेसं गर्यमुहुल्लवियं ॥ ३०६

नतचरण ईपदल्पमपि नास्माकं भावदोषः । तथा जन्मनि जन्मनि भवे भवे त्वमेव सानु- 15
कम्पो दयाप्रधानो भूयाः ॥ २९९ ॥ ३००) अह ताण—अथ तत्कालं दोषरहितं
तयोर्वचनमुपलक्ष्य तत्क्षणनिवृत्तरोपेण विघ्ननाथेन भणितम् ॥ ३०० ॥ ३०१) जह—
यथा ब्रज मर्त्यलोके तत्रापि मम प्रसादेन हे शारदश्रि मानुषात् हृदयेप्सितानि सौख्यानि
प्राप्स्यसि ॥ ३०१ ॥ ३०२-३) जइया—यदा एकत्र मिलितानां विद्याधरसिद्ध-
यक्षगन्धर्वमानुषाणां वदनकमलानि द्रक्ष्यसि ॥ [तइया—] तदा विमुक्तशापा हे पुत्रि 20
पुनरपि विद्याधरत्वं लप्स्यसे । एवं भणिते सा वाला अदर्शनमुपगता अदृश्या जाता
दैवानुभावादिति । युग्मम् ॥ ३०२-३ ॥ ३०४) इयरा वि—इतरापि वसन्तश्रीः
भगवता गजमुखेन भणिता । हे मृगाक्षि मा रोदीः । त्वमपि मम प्रसादेन हृदयेप्सितं
मनश्चिन्तितं वरं प्राप्स्यसि ॥ ३०४ ॥ ३०५) एवं सा—एवं सा लद्धवरापि
निजसहोदरीविरहे भगिनीवियोगदुःखैः रुदनशीला सदुःखं कुलगृहं गता ॥ ३०५ ॥ 25
३०६) दूराओ—दूरादेव सखीजनं गुरुजनं च दृष्ट्वा रुदन्त्या रुदनं कुर्वन्त्या
गजमुखोल्लपितं निःशेषं शापानुग्रहरूपं मातापित्रोः शिष्टं कथितम् ॥ ३०६ ॥

1) P 208, J perhaps 300, B 305. 2) B तत्थ वि for वि तंसि. 3) PB °सिरि, J °सिरी.

4) P महप्, J महप्, B महाप्. 5) =यदा. 6) B वि for च. 7) B मिलियाणं. 8) P पुणो विज्जा°,
B पुणो वि वि°. 9) B लंहिहसि. 10) B पाविहसि. 11) J गरयणं व रु°. 12) PB °मुहुल्ल°, 30
J °मुहल्ल°. 13) See p. 38, note 22, with युग्मम् for युगलकम्.

- तं तह सोऊण विमुक्क-वाह-धारं सुपडिरुयंतेण ।
 भणियं हंसेण अहो ण तेण जुत्तं कयं पडुणा ॥ ३०७
 जं तीए वाल-भावाविसद्धं-बुद्धीए मुद्ध-कुमरीए ।
 उवरि णिहित्तो^१ सावो जाणंतेणावि गणवइणा ॥ ३०८
 ५ अहवा ण तस्स दोसो एयं सहस त्ति दुक्क-कम्म-फलं ।
 परिणमियं सरयसिरी-विओर्य-दुक्ख-च्छलेणम्ह ॥ ३०९
 एवं भणिऊण चिरं सच्चवियं वाह-मइलिय-कवोलं ।
 वयणं घणं-घडिय-मियं-क-विं-सरिसं सं-जायाए ॥ ३१०
 भणियं च पिए किं सोइएण इमिणा असोयणीएणं ।
 १० जं जह भवियवं होइ तं तहा देव-जोएण ॥ ३११
 किंतु अजुत्तं कीरइ तं चिय अम्हेहिं मूढ-हियएहिं ।
 अणुसीलियं फलं तेणं अज्ज एवं-विहं पत्तं ॥ ३१२
 सवाउ च्चिय^{१०} कुमरीओ कुल-हरे जा ण हुंति तरुणीओ ।
 ताव च्चिय सलहिज्जंति ण उण णव-जोवणारंभे ॥ ३१३

- १५ ३०७) तं तह—तत्तथा श्रुत्वा विमुक्तवाष्पधारांश्च एवं प्रतिरुद्धता हंसेन हंसनरेन्द्रेण पुनर्भणितम् । अहो इति खेदे । प्रभुणा लम्बोदरेण युक्तं न कृतम् ॥ ३०७ ॥ ३०८) जं तीए—यत्तस्याः वालभावाविकसितबुद्धेर्मुग्धकुमार्याः उपरि जानतापि गणपतिना शापो दत्तस्तन्नोचितम् इत्यर्थः ॥ ३०८ ॥ ३०९) अहवा—अथवा न तस्य प्रभोः दोषः एतत् शारदश्रियो^{१३} दुःकृतकर्मफलं सहसा परिणतम् अस्माकं वियोगदुःखच्छलेन
 २० अस्माकं सुताया विरहदायि पूर्वकृत तत्कर्मवैपत्न्यतम् ॥ ३०९ ॥ ३१०) एवं—एवं भणित्वा वाष्पमलिनितकपोलं जायाया वदनं मुखं घनघटितमृगाङ्गविम्बसदृशमिव चिरं विलोकितम् । दुःखान्मेघाच्छन्नचन्द्रमण्डलरूपं हंसेन भार्यामुखं दृष्टमिति ॥ ३१० ॥ ३११) भणियं—भणितं च प्रिये अमुना अशोचनीयेन शोचितेन किम् । यद्यथा भवितव्यं देवयोगेन तत्तथा जायते ॥ ३११ ॥ ३१२) किंतु—किंतु मूढहृदयैरसाभिस्त-
 २५ देवायुक्तं क्रियते । अद्य तथैवंविधमनुशीलितं पूर्वभवकर्मोपदौकितं फलं प्राप्तम् । किमस्माकं पूर्वभवकर्मकृतया तदीयचिन्तया इत्यर्थः ॥ ३१२ ॥ ३१३) सवाउ—सर्वा एव कुमार्याः कुलगृहे जन्महेतोः पितुर्गृहे यावत्तरुण्यो न भवन्ति तावदेव

१) P वाहधारं सुपडिरुयंतेण (with the indication that there should be space after 'रं'), J वाहधारं सुपडिरुयंतेण, B वाहधारं सुपडिरुयंतेण २) J विह for विसट्ठ. ३) B णिहित्तो.
 ४) B कम्महलो ५) P 'सिरीविउय, J 'सिरीविओय, B 'सिरीइ विउय ६) J घडवडिय.
 ७) PE व, J म. ८) PE भणियं, J भणिजं ९) = अशोचनीयेन, P असोयं, J असोयं, B असोयणिजेण. १०) J भणियव्वं. ११) B अज्ज तेण for तेण अज्ज. १२) PE च्चिय, J च्चिय.
 १३) B 'श्रिया.

ता देमि वसंतसिरी कस्स वि सच्चविय-गुण-विसेसस्स ।
 वामाहि वि वामयरो वच्चइ जा णम्ह हय-^१देवो ॥ ३१४
 ण उणो धूयाणं समं ^२चित्त-क्खणयं जणस्स जिय-लो^३ए ।
 हियइच्छिओ वरो तिहुंयणे वि दुलहो कुमारीणं ॥ ३१५
 एवं बहुसो परिजंपिऊण सविसेस-वहिय-विसाओ ।
 गहिओ सुलसाहिवई वर-लंभोवाय-चिंताए ॥ ३१६
 तो तं विसण्ण-वयणं वर-लंभोवाय-वहिय-विसायं ।
 दट्ठण वसंतसिरीण चित्तिं ताव णिय-हियये ॥ ३१७
 ओ^४ गरुय-सिणेहोसरिय-सोक्ख-वस-कायरेण हियएण ।
 चिंता-भरं ^५समुवहइ मज्झ दोसेण जं ताओ ॥ ३१८
 ता किं इमिणा दुसमीहिण वीवाह-मंगलेणम्ह ।
 सव्वाइ वि एव-विहाइ हुंति सुहियाण सोक्खाइ ॥ ३१९
 को हसइ को व गायइ को णच्चइ को सवेइ मेहुणयं ।
 सरयसिरीणं विउत्तो^{१०} विरसो एसम्ह वीवाहो ॥ ३२०

श्लाघ्यन्ते । न पुनर्यौवनारम्भे याः कुमार्यस्ताः श्लाघास्पदम् ॥ ३१३ ॥ ३१४) ता 13
 देमि—ततः कस्यापि सत्यापितगुणविशेषस्य वरस्य वसन्तश्रियं ददामि यावदस्माकं
 दैवं पूर्वकर्म वामादपि वामतरं न व्रजति । हतदैवं दुष्टकर्म । शारदश्रीविरहो येन
 विधिना कृतः सोऽन्यदपि किमपि विरूपं यावत्कुरुते तावद्वसन्तश्रियं पाणिं ग्राहयाम
 इत्यर्थः ॥ ३१४ ॥ ३१५) ण उणो—जीवलोके जगति जनस्य लोकस्य पुत्रिकासमं
 चित्तक्षेपकं मनःकष्टकरं किमपि न । किमर्थमित्याह । कुमारीणां हृदयेप्सितो वरस्त्रिभुव- 20
 नेऽपि दुर्लभः । अतः सुतातोऽन्यदुःखदं नास्ति ॥ ३१५ ॥ ३१६) एवं बहुसो—
 एवं बहुशः परिजल्प्य सविशेषवर्धितविषादः सुलसाधिपतिः हंसराजा वरलभोपाय-
 चिन्तया गृहीतः । वरार्थचिन्ता जातेत्यर्थः ॥ ३१६ ॥ ३१७) तो तं—ततस्तं
 वरलभोपायवर्धितविषादं विपण्णवदनं दट्ठा वसन्तश्रिया तावन्नजहृदये चिन्तितम्
 ॥ ३१७ ॥ कथमित्याह । ३१८) ओ गरुय—अतिगुरुक्खेहोत्सारितसौख्यवश- 25
 कातरेण हृदयेन यथातो मम दोषेण चिन्ताभारं समुद्रहति ॥ ३१८ ॥ ३१९) ता किं—
 तस्मात् किममुना दुःसमीहितेन अस्माकं विवाहमङ्गलेन, पर्याप्तमित्यर्थः । सर्वाण्यप्येवं-
 विधानि सौख्यानि विवाहोत्सवरूपाणि सुखितानामेव भवन्ति तुष्टये जायन्ते । नास्मा-
 द्दशामीदृग्दुःखकवलितानामित्यर्थः ॥ ३१९ ॥ ३२०) को हसइ—को हसति को

1) P देवो, J देव्वो, B दिव्वो. 2) B धूयाहि. 3) P चित्तक्खणयं, J not specified, B चित्तक्खणं. 4)=जीवलोके. 5) J तिहुंयणे. 6) B अइ for ओ. 7) B perhaps चिंताभारं उव्वहइ. 8) P सव्वाइ मि एव, J not specified, B सव्वाइ वि. 9) B perhaps 'सिरीइ विशोए एसो विरसोम्ह वीवाहो. 10)=विमुक्त. 11) B शरत् श्री.

तह वि हु अप्प-वसाओ ण हवन्ति कुमारियाओ अलमहवा ।
 णिच्चित्तो^१ ताओ दे करेमि हेरंव-वचणेण ॥ ३२१^१
 जं तं तइया भणियं देवेण दयालुणा गणेसेण ।
 तस्सेसो संपइ वर-समीहणोवट्ठिओ कालो ॥ ३२२
 ५ ता किं बहुएहिं वि^२ चित्तिएहिं णलकूवरो वरो होउ ।
 वित्ताहिवस्स तणओ गयमुह मह तुह पसाएण ॥ ३२३
 तो सो हेरंव-वर-प्पभाव-पक्खित्त-वियसियं-मुहस्स ।
 हंसस्स धणय-तणओ सहस त्ति उवट्ठिओ हियए ॥ ३२४
 तो^३ मित्त-बंधु-परियण-मएण सा तेण तस्स पियं-तणया ।
 १० णलकूवरस्स दिण्णा समुयं विज्जाहेरंदेणं ॥ ३२५
 तेणावि तस्स पिउणा सप्परिओसेण वित्तणाहेण ।
 पडिवज्जिउण बहुसो पडिच्छिया कुसुम-माल व्वं ॥ ३२६
 अण्णम्मि दिणे बहु-विह-विमाण-मालाउलंवरं-सिरीए ।
 अणुसंपंतो सहसा सुलसं णलकूवरो पत्तो ॥ ३२७

१५ गायति को नृत्यति कः सूते गैथुनकम् । कः उपहासं करोतीत्यर्थः । शरच्छ्रूया
 वियुक्तः एष विरसोऽस्माकं विवाहः ॥ ३२० ॥ ३२१) तह वि—तथापि । खुं
 निश्चितम् । आत्मवशा न भवन्ति कुमार्यः । अलमथवा पूर्णम् । दे तावत् । हेरम्ब-
 वचनेन तातं निश्चितं करोमि ॥ ३२१ ॥ ३२२) जं तं—यत्तत्तदानीं दयालुना
 गणेशेन देवेन भणितं तस्यैव संप्रति वरसमीहणं उपस्थितः कालः वरं चिन्तयितुमधुनैव
 २० समावसरः इत्यर्थः ॥ ३२२ ॥ ३२३) ता किं—तत्किं बहुभिश्चिन्तितैः गजमुख
 मम तव प्रसादेन वित्ताधिपस्य तनयो धनदपुत्रो नलकूवरो वरो भवतु ॥ ३२३ ॥
 ३२४) तो सो—ततो हेरम्बवरप्रभावप्रक्षितविकसितमुखस्य हंसस्य नृपस्य हृदये सहसा
 धनदतनयः स नलकूवरः समुत्थितः वरोपयोगी चित्ते जातः इति ॥ ३२४ ॥ ३२५)
 तो मित्त—तस्मान्मित्रबन्धुपरिजनमतेन हंसेन विद्याधरेन्द्रेण समुत्सर्ह्य सा निजतनया
 २५ वसन्तश्रीलसै नलकूवराय दत्ता । ‘चतुर्थ्याः पष्ठी’ [हैम० ८-३-१३१] इति
 ॥ ३२५ ॥ ३२६) तेणावि—तेनापि तस्य नलकूवरस्य पित्रा वित्तनाथेन सपरि-
 तोषेण बहुशः प्रतिपद्याङ्गीकृत्य कुसुममालेव प्रतीष्टा गृहीता । शेषपुष्पाणीव सादरं
 जग्राहेत्यर्थः ॥ ३२६ ॥ ३२७) अण्णम्मि—अन्यस्मिन् दिने बहुविधविमानमाला-

१) P निश्चितो, J णिच्चित्तो, B णिच्चित्ता. २) P दयालुणा, JB दयालुणा. ३) P समीहिणो उव्वं,
 ३० J समीहणोव, B समीहिणोवट्ठिं. ४) P बहुएहिं सि[=मि] चिं, J बहुवेहिं मि चिं, B बहुएहि
 वि चिं. ५) PP प्पभाव, J प्पभाव. ६)=उपक्षिप्त ७) B विहसियमणस्स. ८) B समुट्ठिओ.
 ९) B ता. १०) B गिय. ११) P माल व्व, J मालं व, B मालु व्व. १२) P उलं वरंसिं, JB
 उलंवरसिं. १३) P संपंतो, J संपतो, B अणुगम्भंतो. १४) B समीहत.

तत्थ सुर-सिद्ध-किंणर-विज्जाहर-जक्ख-रमणि-णिवहेण ।
 परिवारिओ^१ पणिज्जंत-मंगलो सुमइ परिणीओ ॥ ३२८
 अह णिवत्त-विवाहो पडिपह-गमणेक्क-वड्हिय-जवेण ।
 कलरव-रणंत-किंकिणि-मुहल-विमाणाण णिवहेण ॥ ३२९
 संपत्तो णिय-वसइं तत्थ जहिच्छं सुहं वसंतस्स ।
 एस त्ति महाणुमई णामं धूया समुप्पज्जा ॥ ३३०
 किं भणह धणय-कुल-संभवा वि एवं-विहे वि वय-विहवे ।
 णिययायार-विरुद्धं अणुहवइ इमं महा-दुक्खं ॥ ३३१
 तं जाणिसि चिय तुमं सवाण वि दुद्ध-गंधिय-मुहीण ।
 जायंति जहिच्छायार-मणहरा कुल-हरे दियत्ता ॥ ३३२
 जह-संठिय जह-परिभमिय रमिय जच्छंदं जंपिय जहिच्छं ।
 जह तह सवत्थ सत्ताहणिज्ज बालत्तण णमो ते^२ ॥ ३३३

कुलाम्बरश्रियानुगम्यमानो नलकूवरः सुलसां पुरीं प्राप्तः ॥ ३२७ ॥ ३२८) तत्थ सुर-
 तत्र सुरसिद्धकिंनरविद्याधरयक्षरमणीनिवहेन । परिवारितः प्रगीयमानमङ्गलः परिणीतो
 नलकूवरः । हे सुमते विजयानन्द । सुरा देवाः । सिद्धाः मन्त्रगुटिकादिभिः ॥ ३२८ ॥ १५
 ३२९) अह-अथ निर्वृत्तविवाहो जातपाणिग्रहः प्रतिपथगमनैकवर्धितजवेन कलरव-
 किङ्किणीमुखरविमानैल्लिनिवहेन । निजवसतिं प्राप्तः इत्युत्तरगाथया संबन्धः ॥ ३२९ ॥
 ३३०) संपत्तो-संप्राप्तो निजवसतिं निजगृहं तत्र यथेच्छं यथामुखं वसतो वसन्त-
 श्रिया सह निवसतः एषा नाम्ना महानुमतीति तस्य पुत्री समुत्पन्ना । एषा प्रत्यक्षदृश्य-
 माना । यदुक्तम् ।

इदमः प्रत्यक्षगतं समीपतरवर्ति चैतदो रूपम् ।

अदसस्तु विप्रकृष्टं तदिति परोक्षे विजानीयात् ॥

॥ ३३० ॥ ३३१) किं भणह-किं भणामो अकथनीयमेतदिति । धनदकुलसंभ-
 वाप्येवंविधे वयोविभवे निजाचारविरुद्धं कुलसंभाव्यमिदं महादुःखमनुभवति ॥ ३३१ ॥
 ३३२) तं जाणसि-तावत्त्वं जानास्येव सर्वासामपि दुग्धगन्धिकमुखीनां कन्यानां २५
 कुलगृहे पितृमन्दिरे यद्विच्छाचारमनोहरा दिवसा जायन्ते । कन्याः स्वच्छन्दविहारिण्यो
 भवन्तीति भावः ॥ ३३२ ॥ ३३३) जहसंठिय-यथासंस्थित यथापरिश्रमित यथास्त
 यदित्थं जल्पित । यदित्थं स्वच्छन्दम् । यथा तथा सर्वत्र स्थावनीय हे बालत्व शैशवसमय
 ते तुभ्यं नमः । 'त्वय्य डिमात्तणौ वा' [हेम० ८-२-१५४] इति बालत्तण । यथा-
 संस्थितेत्यादिनाल्पवर्मा अपि अभेदोपचारात् कुण्डिका स्रवति इत्युपचर्य संबोधेन तथोक्ता ३०

1) J पुरिवालियाओ for परिवारिओ of PB. 2) PB निव्वत्त, J णिवत्त. 3) P पडिपह, J पडिविह. B पडिवह. 4) PB वड्हिय, J वड्हिय. 5) B णामे. 6) B जहिच्छं. 7) P ते, J ए, B दे. 8) B पचारा कु.

जेणेसा वि जेहिच्छं कणयायल-मणहरेसु देसेसु ।
 सहियां-यणेण समग्रं दिवहं ण विरज्जइ रमंती ॥ ३३४
 अण्णस्मि णिसा-विरमे भणियाहमिमीए पिय-सहि अउवो ।
 मलयायलो वि अम्हाण ता तहिं किं ण वच्चम्ह ॥ ३३५
 चंदण-तरु-सिहरारूढ-माहवी-वर-लयायलंदोले^१ ।
 सिद्ध-कुमारीहि सगं रमिअण समागमिरसामो ॥ ३३६
 भणियं च मए पिय-सहि इमाउ अलयाउरी-सयासाओ ।
 अण्णो वि कोवि^२ बहु-गुण-मणोहरो अत्थि उद्देशो ॥ ३३७
 तद्वियसासण-परूढ-हियय-वेसंभ-वड्डिय-रसाए ।
 सगो चिय लहुओ सहि भणामि पिय-जम्म-भूमीए ॥ ३३८
 तह वि जेइ महसि गंतुं जल-णिहि-जल-भरिय-^३कंदराहोयं ।
 लवल-लवंगेला-लय-वण-गहण-मणोहरं मलयं ॥ ३३९ ।
 ता जा ण सुरेस-दिसा-वहूण सूरु वि रायमुवहइ ।
 ता वच्चम्ह^४ पडुपंति जेण सवाइ रमियाइ ॥ ३४०

^{१५} इति ॥ ३३३ ॥ ३३४) जेणेसा—येन हेतुनैपापि महानुमती^{१०} यथेच्छं कनका-
 चलमनोहरेषु देशेषु प्रदेशेषु सखीजनेन समकं सार्धं रममाणा दिवसं न विरज्यते
 समग्रं दिनं क्रीडन्ती न विरमति । एपापि सुशानापि^{११} तद्दालस्वभावमेतदलङ्घयमित्यर्थः
 ॥ ३३४ ॥ ३३५) अण्णस्मि—अन्यस्मिन्निशाविरमे अनयाहं भणिता हे प्रियसखि
 अस्माकम् अदृष्टपूर्वं मलयाचलः तस्मात्तत्र किं न ब्रूयावः । 'द्विवचनस्य बहुवचनम्'
^{२०} [हैम० ८-३-१३०] इति वच्चम्ह ॥ ३३५ ॥ ३३६) चंदण—चन्दनतरुशिख-
 रारूढमाधवीवरलताचलान्दोले तत्र सिद्धकुमारीभिः सगं रन्त्वा समागमिष्यावः । खगृह-
 मिति शेषः ॥ ३३६ ॥ ३३७) भणियं—भणितं च मया प्रियसखि इतः अलका-
 पुरीसकाशात् अन्योऽपि कोऽपि बहुगुणमनोहरः अधिकगुणः उद्देशः प्रदेशः अस्ति ।
 नास्तीत्यर्थः ॥ ३३७ ॥ ३३८) तद्वियसासण—अहं भणामि । निजजन्मभूमेः
^{२५} हे सखि तद्वियसोत्पन्नपरूढहृदयविश्रम्भवधितरसात् स्वर्गोऽपि लघुकः । देवलोकोऽप्य-
 प्रमाणमित्यर्थः ॥ ३३८ ॥ ३३९-४०) तह वि—तथापि यदि जलनिधिल-
 भरितकन्दराभोगं लवलीलवज्रैर्ललतावनगहनमनोहरं मलयं मलयाचलं गन्तुं महसि
 आकांक्षसि ॥ [ता जा—] तस्मात् यावत् सूरः सूर्योऽपि सुरेशदिग्ध्वां पूर्वदिशि

१) B जहियर्थः. २) =सहि [=स्वि]काजनेन ३) =अपूर्वः. ४) P मलयाचलो, JB मलयायलो.
 ५) PB चंदणतरु, J चंदयणयरु. ६) PB 'यलंदोले, J यरिंदोले. ७) P अत्रो कोवि, J अण्णो वि
 कोवि, B अस्मो [=ण्णो] वि कोवि. ८) B perhaps तद्वियहासं. ९) P वड्डियरसीए, J वट्टिरसाए,
 B वड्डियरसाउ. १०) P पलहुउ, JB लहुओ. ११) P जइ हसि, JB जइ महासि. १२) P कंदराहोयं,
 J कंदराहोयं, B कंदराहोयं. १३) =तत् यावत् न, B जाव for जा ण १४) =पडुचइ. १५) J सचचइ.
 १६) B यथेच्छं. १७) B तवाल. १८) B 'लावनलतावन'.

तो तोरविय-विमाणाउ तक्खणं णिय-संही-यणेण समं ।
 संचलियाओ णहंगण-समीर-विहुयालयालीओ^१ ॥ ३४१
 पत्ताओ णियय-परिणाह-भरिय-दक्खिण-दिस्सा-मुहाहोयं ।
 जल-णिहि-वेला-रयणोवयार-कय-परिसरं मलयं ॥ ३४२
 दिणयर-फुरिय-णियंवं सिहर-पहोलेंतं-वहल-तम-धूमं ।
 दहिऊण जयं पुंजइय संठियं पलय-जलणं व ॥ ३४३
 चंदण-कंपूर-लवंग-संग-सिसिरेहिं^७ णिज्जर-जलेहिं ।
 वडवाणल-पज्जलियस्स जलहिणो कुणइ^{१०} सेयं व ॥ ३४४
 गुरु^{११}-सिहरावडण-विसंठि^{१२}-णिज्जर-प्पवह-सीयर-च्छाओ^{१६} ।
 सहइ सिलायल-संघाय-घोलिरो^{१५} तारया-णियरो ॥ ३४५
 अंतो-रमत-सुर-सिद्ध-मिहुण-मुहलेसु जत्थ^{१६} ण विसंति ।
 पत्तल-लया-हरेसुं लज्जायंति व रवि-किरणा ॥ ३४६

रागम् अरुणत्वं नोद्वहति तावद्भजावः येन सर्वाण्यपि रमितानि क्रीडितानि प्रभवन्ति
 परिपूर्णं भवन्ति । 'प्रभौ हुप्पो वा' [हैम० ८-४-६३] इति प्रपूर्वं^{१७} पहुप्पंति ।^{१८} युग्मम्
 ॥ ३३९-४० ॥ ३४१) तो तोरविय—ततस्त्वरितविमानाः नभोऽङ्गणसमीरवि-
 धुर्तालकालयः व्योमवातकम्पितकेशकलापाः तत्क्षणं निजसखीजनेन सार्धं संचलिताः ।
 सखीति । संही इति बहुवचनम् ॥ ३४१ ॥ ३४२) पत्ताओ—निजकपरिणाह-
 भरितदक्षिणदिक्षुखाभोगम् । जलनिधिवेलारत्नोपचारकृतपरिकरं समुद्रकलोलविक्षिप्त-
 मणिभिः परितो वेष्टितं मलयं मलयाचलं प्राप्ताश्च ॥ ३४२ ॥ ३४३) दिणयर—तमेव
 मलयाचलं दिनकरस्फुरितनितम्बम् अत्युन्नतत्वान्मध्यभागस्थितसूर्यम् । शिखरधूर्णमानं^{२०}
 वहलतमोधूमं सूर्यस्य मध्यभागवर्तित्वादुपरि गिरेरन्धकारं तदेव धूमतया कल्पितम् ।
 तं कमिव । जगद्गन्ध्वा पुञ्जीभूय संस्थितं प्रलयज्वलनमिव प्रलयकालानलमिव । मलयं
 प्राप्ता इति शेषः ॥ ३४३ ॥ ३४४) चंदण—यो मलयाचलः चन्दनलवङ्गकंपूर-
 संगशिशिरेण निर्झरजलेन वडवानलप्रज्वालितस्य जलनिधेः सेकं सेचनमिव करोति
 ॥ ३४४ ॥ यत्र चै^{२१} । ३४५) गुरु—पृथुलशिलातलधूर्णनशीलतारकानिकरो नक्षत्र-
 समूहो गुरुशिखरापतनविसर्पनिर्झरप्रवहशीकरच्छायः शोभते । उच्चैस्तरगिरिशिलातट-
 वर्तिनः तारकाः यत्र निर्झरणोच्छलितजलकणा इव राजन्ते । 'धूर्णो धुलघोलधुम्म-
 पहुल्लोः' [हैम० ८-४-११७] इति पहोलें^{२२} ॥ ३४५ ॥ ३४६) अंतो—यत्रान्ता-

1) P सहि, B सही. 2) =अलकावहयः, P °लवालीओ, JB °लयालीओ. 3) =भोगं, P मुहीहोउं, J मुहा for मुही of P, B मुहाभोयं. 4) B परियरं. 5) =प्रसरत्. 6) B °णलवंगकप्पूरसं. 7) B 30 सिसिरेण. 8) B जलेण. 9) PB °वानल, J °वाणल. 10) =लेकमिव. 11) B has a phrase जत्थ य । at the beginning of this gāthā. 12) P विसट्ट, JB विसट्ट. 13) =अनुकार. 14) P सहइ, J सहय, B सोहइ पिहुलसिलायडपहोलिरो तारयानियरो । for सहइ etc. 15) =घोलमानः. 16) P निवसंति for ण विसंति of JB. 17) B बहुप्पंति. 18) Page 57, note 13. 19) B विद्युता. 20) B सहेति. 21) B °धूर्ममाणं. 22) B प्रलयवातेनमिव. 23) B प्रक्षालितस्य. 24) B वा.

सेविज्जंति विर्यंभिर्य-णियडायव-भय-भुयंगमामुक्ता ।

आसण्ण-दिणयरोहंस-पायवा सिद्ध-मिहुणेहिं ॥ ३४७

अवि य ।

सुर-बहु-कट्टिय-हिय-कुसुम-मुक्क-पल्लससंत-कप्पलयं ।

५ चंदण-विडवंदोलण-सुह-सीयल-पसरिय-समीरं ॥ ३४८

मरगय-कडय-विणिगय-जरहत्तण-णिबडंत-त्तण-णिवहं ।

फल्लिह-सिलायल-पसरिय-फंस-मुणिज्जंत-णइ-सोत्तं ॥ ३४९

जलहर-जल-विच्छोलिय-सुहिय-सुहासीण-मुणि-यण-समूहं ।

सिहरंत-रिय-णहंगण-पच्छाडय-दस-दिसाहोय^{१२} ॥ ३५०

१० इय विविह-मणहरुज्जाण-कणइ-भंवणालि-रडय-पेरंतं ।

सुर-सिद्ध-सुह-णिवासं^{१५} अच्चंत-मणोहरं मलयं ॥ ३५१

अह तस्स महा-गिरिणो णियं^{१६}भाण्ण-देस-कय-सोहं ।

बहु-विह-तरु-कुसुमामोय-वासियासं वरुज्जाणं ॥ ३५२

- रममाणसुरसिद्धमिथुनमुखरेषु पत्रलतिकागृहेषु लज्जायमाना इव रविकिरणा न प्रविशन्ति
१५ ॥ ३४६ ॥ ३४७) सेविज्जंति — यत्र विजृम्भितनिकटातपभयभुजंगमामुक्ताः आसन्न-
दिनकरश्रीखण्डपादपाः सिद्धमिथुनैः सेव्यन्ते । सूर्यातपभयात् सर्पमुक्ताश्चन्दनवृक्षाः
सिद्धैः सेव्यन्ते ॥ ३४७ ॥ अपि च । ३४८-५१) सुरबहु — कलापकेन मलयं
स्रौति । सुरवधूकरकर्पितकुसुममुक्तप्रलवूच्छसितकल्पलतम् । चन्दनविटपान्दोलनसुख-
शीतलप्रसृतसमीरम् ॥ [मरगय —] मरकतकटकविनिर्गतजरटत्वप्रकटीभववृत्तनिवहम् ।
२० स्फटिकशिलातटप्रसृतस्पर्शजायमाननदीस्रोतः^{१०} ॥ [जलहर —] जलधरजलप्रक्षालितसुखित-
समासीनमुनिजनसमूहम् । शिखरान्तरितनभोगणपच्छादितदशदिशाभोगम् ॥ [इय —]
इति विविधमनोहरोद्यानलताभवनालिशोभितपर्यन्तम् । सुरसिद्धसुखनिवासमत्यन्तमनोहरं
मलयगिरिम् । प्राप्ता इति शेषः ॥ देवाङ्गनाभिः कृतपुष्पावचयनात् लघुकाः कल्पलताः ।
मरकतकटकं गरुडोद्गारिभूमिः । 'ज्ञो जाणमुणो' [हैम० ८-४-७] इति मुणिज्जंत ।
२५ '[पृथक्] स्पष्टे णिवडः' [हैम० ८-४-६२] इति णिवडंत । कणइ लता । वनालिः
वनश्रेणी ॥ ३४८-५१ ॥ ३५२) अह तस्स — [अथ तस्य महागिरिः नितम्ब-] अग्रेक-
देशकृतशोभम् । बहुविधतरुकुसुमामोदवासितां वरोद्यानम् । वर्तते इति शेषः ॥ ३५२ ॥

१) = विजृम्भितनिययताय, P विर्यंचिय, JB विर्यंभिय. २) = सुरबहु, B सुरवधुकरकट्टियकुसुमं.

३) = चोटित, B कट्टिय. ४) = अलवुसनीडकत्तसंत. ५) P सीयलं, B सीयल. ६) B तिण. ७) = स्फटिक.

८) B सिलायड. ९) = विमुक्क. १०) B समासीण. ११) P जण, JB यण. १२) PB दिसाहोयं, J दिसाहोय. १३) P कणइ, J कणइ, B कणय. १४) = लताभवन. १५) P निवास, J निवास (?), B निवासं १६) B gives a short portion of the gāthā, i. e., upto णियं, and then follows the Sanskrit commentary on the remaining part. १७) P विहुविह, J बहुविह. १८) B कट्टि. १९) B श्रोत्रं. २०) B कनकलता.

सुपसत्थ-विविह-विहग-उल-राव-संवलय-भमर-रव-मुहलं ।
 मुहलालि-मुह-विसद्वंत-कुसुम-वस-सुरहि-^२गंधवहं ॥ ३५३
 गंधवह-परिमलालिद्ध-पूग-संदोह-^३मंद-वइ-वेढं^४ ।
 वइवेढासण्ण-णवंव-लुंवि-लंवंत-कइ-णिवहं ॥ ३५४
 कइ-णिवह-विहंडिय-पउर-फल-रसासार-सित्त-तरु-मूलं ।
 तरु-मूल-^५पइडिय-पुप्फलाइ-परिपूइयाणं ॥ ३५५
 इय विविह-वेळि-वेळहलं^६-पल्लवंतरिय-तरणि-कर-णियरं^७ ।
 रइ-वम्मह-वास-हरं व मणहरं महिहरुज्जाणं ॥ ३५६
 तंस्स वि मज्झुद्देसे विचित्त-मणि-कुं^८ट्टिमंगणं भवणं ।
 जं पेच्छिऊण देवा वि णिय-घराणं विरज्जंति ॥ ३५७
 तस्स भवणस्स पुरओ मणहर-मणि-कुट्टिमे सँमासीणा ।
 उज्जाण-वण-सिरी विव एक च्चिय वालिया दिट्ठा ॥ ३५८
 वीणा-विणोय-वस-वलियं^९-कंधरुद्ध^{१०}च्छि-^{११}पेच्छिरीप्र तहिं ।
 सञ्चवियं ऋ^{१२} विमाणं णह-मग्ग-परिट्ठियं तीए ॥ ३५९

३५३-५६) सुपसत्थ — उद्यानं वर्तते इति गाथाचतुष्टयेन संबन्धः । सुप्रशस्तविविध-
 विहगकुलरावसंवलितभ्रमररवमुखरम् । मुखरालिमुखविकसत्कुसुमासँवसुरभिगन्धवहम् ॥
 [गंधवह —] गन्धवहपरिमलालीढपूजकसंदोहवद्ववृत्तिवेष्टम् । वृत्तिवेष्टासन्नताप्रलुम्बि-
 लम्बमानकपिनिवहम् ॥ [कइणिवह —] कपिनिवहविखण्डितप्रचुरफलरसासारसिक्ततरु-
 मूलम् । तरुमूलपरिस्थितपुष्पलावीपरिपूजितानङ्गम् ॥ [इय विविह —] इति विविध-
 वल्लीविस्तृतपल्लवान्तरिततरणिकरनिकरम् । रतिमन्मथवासगृहमिव मनोहरं महीधरोद्यानं
 पर्वतारामो विद्यते । कुसुमासवः पुष्पमकरन्दः । पुष्पलावयः पुष्पावचयकारिण्यो मानिन्यः
 इति । विलहला विस्तृता । ^१कलापकम् ॥ ३५३-५६ ॥ ३५७) तस्स वि — तत्रापि
 मध्योद्देशे विचित्रमणिकुट्टिमाङ्गणं भवनं प्रासादोऽस्ति । यद् दृष्ट्वा देवा अपि निजगृहेभ्यो
 विरज्यन्ते । निजगृहाणामपि न स्मरन्तीत्यर्थः ॥ ३५७ ॥ ३५८) तस्स — तस्य
 भवनस्य पुरतोऽग्रतो मनोहरमणिकुट्टिमे सुखासीना उद्यानवनश्रीरिव एकैव वरवालिका
 दृष्टा ॥ ३५८ ॥ ३५९) वीणा — वीणाविनोदवशवलितकंधरोर्ध्वाक्षिदर्शनशीलया तया

1) P संचलिय, JB संवलिय. 2) P मंप for गंध of JB. 3) B पूय. 4) B वद्ध for मंद.
 5) = वृत्तिवेष्टं. 6) = नवाग्र [= म्र], P नवंव, J णवंव, B निरंव for णवंव. 7) = वानरलत्तहं [= निवहं]; P कइ, J कइ, B करु. 8) P कइ, J कय, B कवि. 9) B परिट्ठिय. 10) = स्फुरंत.
 11) PJB नियरं. 12) B तत्थ वि. 13) B कुट्टिमं महाभवनं. 14) B सुहासीणा. 15) P वलियं,
 JB वलिय. 16) = ऊर्द्ध. 17) P पेच्छं, J पेच्छि, B पिच्छि. 18) PJB वियरह. 19) कलापकम्
 is put at the close of gāthās. 20) B भुवनस्य.

भणियं च णिवद्धंजलि-पणास-पडिवण्ण-हियय-सवभावं ।
 संबुद्धाणमविमहरियं-विणय-महुरक्खरं वयणं ॥ ३६०
 अवयरह भयवईओ णिय-पय-कमलोवचार-कय-सोहं ।
 पेच्छह एयं उज्जाण-भवणयं णंदणं-वणं व ॥ ३६१
 तो तीए वयण-परिओस-वस-वियंभंत-भाव-वेसंभं ।
 हिययं चियं अवयरियं पंच्छा सणियं विमाणं म्ह ॥ ३६२
 अह तत्थ सुहासण-कय-परिग्गहं भट्टउत्त अम्हेहिं ।
 सा पुच्छिया जुंयाणी सुंदरि साहेहं कां तं सि ॥ ३६३
 कस्सेसो विविह-विचित्त-पत्त-विच्छित्ति-पल्लहुओ हत्थो ।
 कस्स व इमाउ वर-वल्लईओ सुं-सराउ दीसंति ॥ ३६४
 कस्स व णीसेस-कला-कलाव-संसूययाइं एयाइं ।
 वत्तण-फल्लयाइं विचित्तं-वत्तणा-वट्ट-लिहियाइं ॥ ३६५
 कस्स व इमाइं दरियारि-दप्प-दलणोइयाइं दीसंति ।
 विविहाउहाइं सुंदरि चंदण-चच्चिक-रइयाइं ॥ ३६६

- १५ तत्र नभोमार्गपरिस्थितमस्माकं विमानं दृष्टम् ॥ ३५९ ॥ ३६०) भणियं च-
 निवद्धाञ्जलिः यथा भवति प्रणामप्रतिपन्नहृदयसद्भावं साभ्युत्थानम् अविस्मृतविनय-
 मधुराक्षरं वचनं भणितं च ॥ ३६० ॥ ३६१) अवयरह-हे भगवत्यः अवतरत
 अत्रागच्छतं निजपदकमलोपचारकृतशोभं नन्दनवनमिवेदम् उद्यानभवनं पश्यत
 ॥ ३६१ ॥ ३६२) तो तीए-ततस्तस्या वचनपरितोपवशविजृम्भमाणभावविश्र-
 २० म्भम् अस्माकं हृदयमेवावतीर्णम् । पश्चाच्छनैर्मन्दं विमानमवतीर्णम् ॥ ३६२ ॥
 ३६३) अह तत्थ-अथ तत्र हे भट्टपुत्र सुखासनकृतपरिग्रहं सा कुमारी यूनी तरुणी
 पृष्टा हे सुन्दरि कथय का त्वमसि ॥ ३६३ ॥ ३६४) कस्सेसो-कस्यैव विविध-
 विचित्रप्राप्तविच्छित्तिप्रलिखितो हस्तः । १९ प्रलघुको वा पाठान्तरे २० मनोज्ञः इत्यर्थः ।
 कस्य वा इमाः सरसा वरवल्लयः रम्यवीणा दृश्यन्ते ॥ ३६४ ॥ ३६५) कस्स
 २५ व-कस्य वा इमानि निःशेषकलाकलापसंसूचितानि विचित्रपट्टिकापट्टलिखितानि वर्तन-
 फलकानि चित्रपट्टिका इत्यर्थः ॥ ३६५ ॥ ३६६) कस्स व-कस्य वा २१ इमानि
 हे सुन्दरि २२ दत्तारिदर्पचूर्णोचितानि चन्दनचर्चकरचितानि विविधायुधानि दृश्यन्ते

1) P अट्ठुं, JB सट्ठुं. 2)=अस्मृत्वा. 3) PJB नंदण. 4) B विय. 5)=पश्चात् शनैः
 विमानात् वयं. 6) P विमाणम्, J not specified, B विमाणम्हे. 7) B जुवाणी. 8) P माहिहिं,
 ३० JB साहेह. 9)=का त्वमसि. 10)=विच्छिन्नासौ प्रलघुकश्च, B पहल्लिउ for पल्लहुओ. 11) J
 कस्से. 12) J वरिवल्लहाओ. 13) B सरसाउ for सुसराउ. 14) J हत्त for फल. 15) B
 विचित्तपट्टियावंधलिहियाइं. 16)=दत्तारि. 17) B दप्पव[=चु]ण्णण्डयाइ. 18)=चर्चनव्याप्तानि,
 B व [=च]चक. 19) B प्रलघु वा. 20) B मन्योन्यः. 21) B इमानिः. 22) B दर्प वर्ण.

कस्स व एसो दीसइ संर-जंते सुयणु पोत्थय-णिहाओ ।
 कस्सेयं साहसु विस्सयम्मं-वासं व वर-भवणं ॥ ३६७
 तं तह सोऊण ममाहि तीणं भाउय पुणो समुल्लवियं ।
 भयवइ सुणेह सीसइ जह तुह कोऊहलं एयं ॥ ३६८
 एत्थत्थि मलय-महिहर-सिहरोवरि सुप्पवद्ध-पायारा ।
 बहु-विह-तरु-कुसुमामोय-वासियासेस-पेरंता ॥ ३६९
 सिद्धंगणाणणंवुरुह-सिरि-विलासोर्वसोहिय-णिवेसा ।
 अमर-जण-लोहणिज्जा मंहा-पुरी केरला णाम ॥ ३७०
 तत्थ सुराहिवई विवं सिद्धाहिवई तिलोय-विक्खाओ ।
 मलयाणिलाहिहाणो मेरु व अलंघिय-त्थामो ॥ ३७१
 तस्स वि^{११} चित्ताणुगया कमला णामेण पढम-पिय-जाया ।
 तिस्सा^{१३} एक्को च्चियं माहवाणिलो णाम पिय-तणओ ॥ ३७२
 तस्सेयं उज्जाणं विज्जा-भवणं च ^{१५}णिम्मियं पहुणा ।
 मलयाणिलेण पिय-सुय-सिणेह-संवद्ध-हियएण ॥ ३७३

विचित्रप्रहरणानि विलोक्यन्ते ॥ ३६६ ॥ ३६७) कस्स व—कस्य वा एष शर-
 यत्रे स्थापनिकायां हे सुतनु पुस्तकनिकायो दृश्यते । साहसु कथय । कस्सेदं विश्वकर्म-
 वास इव वरभवनं सौधम् ॥ ३६७ ॥ ३६८) तं तह—तत्तथा तथा मत्तः श्रुत्वा
 मत्सकाशादाकर्ण्य आतर्विजयानन्द पुनः समुल्लपितम् । भगवति शृणु शिष्यते कथ्यते
 यदि तव कौतूहलम् एतत् ॥ ३६८ ॥ ३६९-७०) एत्थत्थि—अत्र मलयमहीधर-
 शिखरोपरि सुप्रवद्धप्राकारा दुर्ग्रहदुर्गा बहुविधतरुकुसुमामोदवासिताशेषपर्यन्ता ॥ [सिद्धं-
 गणा—] सिद्धाङ्गनानां वदनाम्बुरुहश्रीविलासोपशोभितनिवेशा अमरजनालोकनीया
 केरला नाम पुर्यस्ति । युग्मम् ॥ ३६९-७० ॥ ३७१) तत्थ—तत्र पुर्या सुराधिपति-
 रिव त्रिदशनाथ इव त्रिलोकविख्यातो मेरुरिव अलङ्घितस्थामा दुर्जयवलो मलयानिला-
 मिधानः सिद्धाधिपतिरस्ति ॥ ३७१ ॥ ३७२) तस्स वि—तस्य च चित्तानुगता
 नाम्ना पद्मा प्रथमप्रियजाया । तस्या एक एव माधवानिलो नाम प्रियतनयः ॥ ३७२ ॥
 ३७३) तस्सेयं—तस्मैदमुद्यानं माधवानिलस्य प्रियसुतस्नेहसंवद्धहृदयेन मलयानिलेन पित्रा
 प्रमुणा स्वामिना विद्याभवनमिव निर्मितं कृतम् । पुत्रस्नेहात्पित्रा कारितोऽयमाराम इति

1) = त्रिगटी. 2) B नियाउ. 3) = विश्वकर्म. 4) B त्तर करणं भाउय [= तीह (करणं) भाउय].
 5) P सुप्रवद्धपायावा, JB सुप्पवद्धपायारा. 6) B विलासेण सो. 7) B महाउरी. 8) B इव.
 9) P 'यागनिलाभिहा', J 'याणिलाहिहा', B 'यानिलाहिमहाणो. 10) = वलं. 11) B य. 12) B ३७
 पडमा. 13) B तस्सा. 14) J चिय. 15) P च निम्मियं, B विणिम्मियं. 16) PB मलयाणिलेण,
 J मलयाणिलेण, so also with माधवानिल. 17) युग्मम् put at the end of gāthās.

- अहमेत्थ तस्स उज्जाण-वालिया माहवीलया णाम ।
 आ जम्ममेक्क-पंसू-पकीलिया णवर तेण समं ॥ ३७४
 एवं सोऊण मए भणिया सा भट्टउत्त धण्णासि ।
 जिस्सा मलय-णिवासम्मि एरिसी सामि-संपत्ती ॥ ३७५
 ५ भणियं पुणो वि माहविलयाए भयवइ तुमं पि साहेह ।
 के तुम्हेत्थम्हाणं सहलीकय-जीव-^१लोगाओ ॥ ३७६
 सिट्ठं च मए तिससा सुंदरि एवं-विहाउ अम्हे वि ।
 अंदोलण-सुह-कोऊहलेण मलयं पवण्णाओ ॥ ३७७
 तो तीए सरहसुफुल्ल-वयण-णयणाए अम्ह उल्लवियं ।
 १० एसो सो दोल-हरो रमह जहिच्छाइ ता ण्हिं ॥ ३७८
 ताव महाणुमईए सहसा भणियाउ णियं-वयंसीओ ।
 अंदोलह ता तुम्हेत्थ^{११} होइ जेणम्ह परिवाडी ॥ ३७९
 तो^{१२} पढमयरंदोलण-दोहल-आलुंखिप्रक्क-भावाहिं ।
 परियालिज्जइ छणं-वग्महां व वालाहि दोल-हरो ॥ ३८०

- १५ भावः ॥ ३७३ ॥ ३७४) अहमेत्थ—अहमत्र माधवीलता नाम तस्योद्यानपालिका ।
 नवरं केवलम् । तेन समं माधवानिलकुमारेण सार्धमा जन्म एकपांसुभिः क्रीडिता । बाल-
 कालहेहालीवेति भावः ॥ ३७४ ॥ ३७५) एवं सोऊण—[एवं श्रुत्वा मया भणिता
 सा भट्टपुत्र धन्या अस्ति । यस्याः मलयनिवासे ईदृशी स्वामिसंपत्तिः] ^१प्रभुसामग्री
 ॥ ३७५ ॥ ३७६) भणियं—भणितं च पुनर्माधवीलतया भगवति इदमपि कथय का
 २० अत्र यूयम् अस्माकं सकलीकृतलोका इति प्रश्नः ॥ ३७६ ॥ ३७७) सिट्ठं च—
 शिष्टं च तस्याः पुरतो मया हे सुन्दरि एवंविधा वयमपि आन्दोलनमुखकौतुहलेन
 मलयं गिरिं प्रपन्नाः आगताः ॥ ३७७ ॥ ३७८) तो तीए—ततस्तया सरभ-
 सोत्फुल्लवदनकमलया अस्माकम् उल्लपितम् । एते ते दोलगृहाः । पुनपुंसकत्वात् पुंस्त्व-
 प्रयोगः । तस्मादत्र यथेच्छया रमध्वम् ॥ ३७८ ॥ ३७९) ताव—तावन्महानुमत्या
 २५ सहसा निजवयस्यो भणिताः स्वसम्यः आदिष्टाः आन्दोलयत^{१३} क्रीडत तावद्युमत्र
 येनास्माकं परिपाटिर्भवति वारकः समायाति ॥ ३७९ ॥ ३८०) तो—ततः प्रथम-
 तरान्दोलनदोहलास्पृष्टैकभावाभिः बालाभिः क्षणमन्मथ इव पर्यकन्दर्प इव दोलगृहं
 परिचाल्यते क्रीड्यते दोलक्रीडया । 'स्पृष्टः फासकंसफरिसछिवछिहालुंखलिहाः' [हैम०

१) J 'पंसू' की, B आजम्म इकमिकमिकीलिया णवरि. २) PB भट्टपुत्त, J भट्टउत्त. ३) B इमं.
 ४) B 'म्हाणे[= णं] जीवियकलदाणदाटाउ. ५) P लोयाओ, J लोगाओ, B see earlier reading.
 ६) P तस्सा, JB तिससा. ७) B विवाहाउ. ८) B णयणवयणाइ. ९)=इदानीं. १०)=निजसखा.
 ११) P तुम्हेत्थ, J तुम्हेहिं, B तुम्हित्य. १२) B ता. १३)=स्पृष्ट, देख्य. १४) P एकभावाहिं, J
 एकभावाओ, B एकभावाइ. १५)=उत्सवकाम इव. १६) P वालाण, JB वालाहि. १७) B
 preserves only the last word. १८) B 'लतः.

कीए वि पढम-संगम-मणोरहुकंठियाएँ व पियाए ।
 अकम्मइ पेम्म-परवसाएँ देइओ व दोल-हरो ॥ ३८१
 सो तीए सुरय-रस-लालसाएँ मज्जाविऊण तह रमिओ ।
 जह अण्णाण वि बहुसो विसेस-रमियवओ जाओ ॥ ३८२
 इय वारोसारंदोलिरीहिं भणियं चिरेणं अम्हे पि ।
 रमियं^८ एत्थ जहिच्छं संपइ दे रमह तुम्हे वि ॥ ३८३
 ता अम्हेहिं वि भाउय तत्थ जहिच्छाएँ कीलिऊण चिरं ।
 आसीणाउ तहिं चिय पुणो वि मणि-कुट्टिमुच्छंगे ॥ ३८४
 जा^{१०} इर मुहुत्त-मेत्तं^{११} वीसमिउं^{१२} पडिवहं पवज्जामो ।
 तो^{१३} सो सिद्ध-कुमारो तत्तो चियं आगओ सहसा ॥ ३८५
 तो सव्वाहिं वि सव्वायेण एसो त्ति सो भणंतीहिं ।
 सच्चविओ जक्ख-कुमारियाहिं कोऊहलेण चिरं ॥ ३८६
 तो पढम-परोक्खणुरा^{१४}इरीहिं वालाहिं सच्चविज्जंतो ।
 अल्लीणो मह माहविलयाएँ संमुयं समीवस्मि ॥ ३८७

८-४-१८२] इति आलुंखियः ॥ ३८० ॥ ३८१) कीए वि—कयापि प्रथमसंगम-
 मनोरथोत्कण्ठतया प्रेमपरवशया स्नेहमूढया प्रियया इव दोलागृहो बल्लभ इवाकम्प्यते
 आश्लिष्यते इति भावः ॥ ३८१ ॥ ३८२) सो तीए—स तथा सुरतरसलालसया
 क्रीडालम्पटया मदयित्वा क्षीवतां नीत्वा तथा रमितः । यथा अन्यासामपि^{१०} नायिकानां
 बहुशो विशेषरमणीयको जातः । दोलापक्षे^{१०} मज्जाविऊण अतिवेगतामापाद्य । सुरतं
 निधुवनम् । दोलापक्षे सुष्ठु रमणं रतं क्रीडा तद्रसः आसक्तिः ॥ ३८२ ॥ ३८३)
 इय—इति वारोत्सारकमेकस्यान्दोलनानन्तरमपरस्य क्रीडनेन क्रमान्दोलनेन क्रीडन-
 शीलभिरस्माभिश्चिरेण भणितम् । युष्माभिश्चिरं रतं संप्रति वयमपि क्रीडामः ॥ ३८३ ॥
 ३८४) ता अम्हेहिं—ततोऽस्माभिरपि श्रातस्तत्र यथेच्छया चिरं क्रीडित्वा तत्रैव पुन-
 र्मणिकुट्टिमोत्सङ्गे आसीना उपविष्टाः । सर्वत्र बहुवचनं कविना गौरवार्थमुक्तम् इति
 ज्ञेयम् ॥ ३८४ ॥ ३८५) जा इर—यावत्किल मुहूर्तमात्रं विश्रम्य प्रतिपथं प्रप-
 द्यामहे पश्चाद् व्याघुटनं कुर्मः तावता स सिद्धकुमारः सहसा तत्रैवागतः ॥ ३८५ ॥
 ३८६) तो सव्वाहिं—ततः [सर्वाभिरपि] सर्वादरेण एष स इति भणन्तीभिः यक्ष-
 कुमारिकाभिः कौतूहलेन दृष्टः ॥ ३८६ ॥ ३८७) तो पढम—ततः प्रथमपरोक्षा-

1) PJB मणोरहुकं. 2) P पेम्मपरवसाएँ, J पेम्मपरवसाएँ, B पिम्मपरवसाएँ. 3) B वालाउ for
 दइओ व. 4) PB मज्जाविऊण, J मज्जाविऊण. 5) B रमिउच्चउ. 6) =परिपाट्या, B वारोसारं. 7) B
 चिरेण तं ताहिं. 8) B रमियं म्हेहिं जं. 9) P ता अम्हेहिं मि, J not specified, B तो अम्हेहिं वि.
 10) =किल, B किर. 11) B मत्तं. 12) P पडिवहं, JB पडिवहं. 13) B ता सो. 14) J चिय.
 15) P तो सव्वाहिं मि, J not specified, B ता सव्वाहिं वि. 16) B एस त्ति. 17) B राइणीहिं,
 J राइरीहिं, B राइणीहिं. 18) B समयं. 19) B नायिकानां. 20) B सच्चविं.

तो^१ दूर-कय-पणामो भाउय भणिओ मए वि सो तत्थ ।
 होहि जहिच्छिय-कामो जियसु चिरं बंधवेहिं समं ॥ ३८८
 भणियं च तेण भयवइ जं महसि तुमं म्ह^२ किं पि तं होउ ।
 णूणं सँवाइ मि मंगलाइँ अज्जम्ह जायाइँ ॥ ३८९
 अज्जे अज्ज कयत्था एसा तियसेसँरस्स वि^३ दुलंघा^४ ।
 जो^५ तुम्ह चलण-कमलोवयार-रीयंकिया भूमी ॥ ३९०
 एवं तेण भणंतेण तत्थ वलियच्छिणा मुहं दिट्ठं ।
 सहस त्ति महानुमईण सँहिलासच्छि-विच्छोहं ॥ ३९१
 ववएस-विवत्तंतेक-णेत्त-पेरंत-पेच्छियवेहिं ।
 पुणरुत्तं तेण सकोउएण दिट्ठा महानुमई ॥ ३९२
 तं च सविलास-कोमल-घडंत-पडिलक्ख-लोयणं दिट्ठं ।
 दट्ठूण महानुमईण रुयं-सोहा समारुढा ॥ ३९३
 तो^६ फुरिय-विलासं सुंदरं पि सविसेस-सुंदरं जायं ।
 किसलय-पसाहियाए सँकुसुममंगं लयाए व ॥ ३९४

- 15 नुरागिणीभिर्बालाभिर्विलोक्यमानो मम माधवीलतायाश्च समीपे समकं सहसा आलीनः
 उपाविक्षत । अपूर्वकथारूपदिश्रवणात्परोऽनुभावः ॥ ३८७ ॥ ३८८) तो दूरकय-
 तावता^{१७} दूरकृतप्रणामः कुमारो आतर्विजयानन्द मयापि तत्र स भणितः । कथमि-
 त्याह । यथेप्सितकामो भव जीव चिरं बान्धवैः सार्धम् ॥ ३८८ ॥ ३८९) भणियं
 च - भणितं च तेन भगवति यत्काक्षसि अहं अस्मत्तः तत्किमपि ते भवतु । नूनं
 20 सर्वाण्यपि मङ्गलानि [अद्य] अस्माकं जातानि ॥ ३८९ ॥ ३९०) अज्जे - अर्थे
 अद्य कृतार्था एषा त्रिदशेश्वरस्यापि दुर्लभ्या मही या युष्मच्चरणकमलोपचाररागाङ्किता ।
 कमलानि हि लक्ष्मीनिवासा भवन्ति । तदङ्किता मही श्लाघ्यैव भवति ॥ ३९० ॥
 ३९१) एवं तेण - एवं भणता त्र्यम्बकललाक्षेण तिर्यक्कृतनयनेन सहसा सामिलापाक्षि-
 विक्षोभं तेन कुमारेण महानुमत्याः सुखं दृष्टम् ॥ ३९१ ॥ ३९२) ववएस -
 25 व्यपदेशविचर्तमानैकनेत्रपर्यन्तप्रेक्षितव्यैः सकौतूहलेन तेन पुनरुक्तं सुहृदुहः सा महानु-
 मती दृष्टा ॥ ३९२ ॥ ३९३) तं च - तत्सविलासकोमलघटमानप्रतिलक्ष्यलोचनं
 दृष्टं ^{१८}माधवानिलनिरीक्षितं दृष्ट्वा महानुमत्याः कन्यायाः रूपशोभा समारुढा जाता
 ॥ ३९३ ॥ ३९४) तो फुरिय - ततः स्फुरितविलाससुन्दरं स्वभावसुभगं तस्याः

1) B ता. 2) J भणियं. 3) P तुमं म्ह किं पि, J not specified, B तुमं महं पि. 4) P सँवाइ
 26 मि, J सँवाइ मि, B सँवाइ वि. 5) J ससर for सर. 6) P य, J वि, B omits. 7) B दुलंघा. 8) B
 जं. 9) P कमणो, J कमलो, B कवलो. 10) = रागाङ्किता, J राईकिया. 11) B तंसव. 12) =
 अभिलाष. 13) B सकोऊहलेण. 14) P B रुय, J रुय. 15) J ता. 16) P कुसुमियमंगं लयापव्व,
 J सँकुसुममंगलयाए व, B सँकुसुममंगलयाइ य. 17) B तावती. 18) B दृष्टं माधवल निरीक्षि.

आणंद-वाह-पंडिपूरियाई जायाई तक्खणं चैयं ।
 अवसाय-सलिल-सित्ताई कुवल्याई व णयणाई ॥ ३९५
 पसरइ विसइ-पम्हंतराल-परिलुलिय-तारयाहोया ।
 हिययाहिलास-मुह-तरु-लय व परिकोमला दिट्ठी ॥ ३९६
 पुणरुत्तमुमुहा होंति सज्जसूसास-पाविय-विसेसा ।
 थणया लज्जोणय-वयण-कमल-उण्णामणत्थं व ॥ ३९७
 णिययावेयं-पणोल्लण-विसम-समुवेल्लमाण-पाउरणा ।
 पयडंति दंसणत्थं व थण-जुयं सरल-णीसासा ॥ ३९८
 अंगं पवियंभिय-पुलय-जाल-संगलण-मासलं सहइ ।
 अंतो-सवंग-विसंत-दइय-दिण्णुण्णय-गुणं व ॥ ३९९
 सेय^३-कणोहो रेहइ भंगुर-तिवली-तरंग-रिंगंतो^{१४} ।
 लायण-सलिल-णिभर^{१६}-थण-यलसाणं व णीसंदो ॥ ४००^{१७}

अङ्गं सविशेषसुन्दरं रम्यतरं जातम् । दृष्टान्तमाह । किसलयप्रसाधितायाः लतायाः इव
 सकुसुमं मङ्गं यथा सुन्दरं भवति तथा तदङ्गमपि तदानीं जातम् ॥ ३९४ ॥ ३९५)
 आणंदवाह — तस्यास्तत्क्षणमेव नयने आनन्दाश्रुवापपरिपूरिते जाते । कानीव । ^{१०}अव- १५
 श्यायसलिलसित्तानि कुवल्यानीव ॥ ३९५ ॥ ३९६) पसरइ — विकसत्पद्मान्तराल-
 परिलुलिततारकालोकौ हृदयाभिलाषसुखतरुलतेव परिकोमला दृष्टिः प्रसरति । नेत्रा-
 पाङ्गेन सचञ्चलं पश्यति इत्यर्थः ॥ ३९६ ॥ ३९७) पुणरुत्त — साध्वसोच्छ्वास-
 प्रापितविशेषौ स्तनौ लज्जावनतवदनकमलोन्नामनार्थम् इव पुनरुत्तम् उन्मुखौ संमुखी-
 नाविव भवतः ॥ ३९७ ॥ ३९८) णिययावेय — निजावेगप्रेरणविषमप्रसर्पत्पाव- २१
 रणाः सरलनिःश्वासाः दर्शनार्थमिव स्तनयुगं प्रकटयन्ति माधवानलकुमारस्येति भावः
 ॥ ३९८ ॥ ३९९) अंगं — प्रविजृम्भितपुलकजालसंगलनमांसलं तस्याः अङ्गम् ।
 अन्तःसर्वाङ्गविशद्वयितदत्तोन्नतिगुणमिव राजते ॥ ३९९ ॥ ४००) सेय — भङ्गुर-
 त्रिवलीतरङ्गरङ्गन् स्वेदजलकणौघः तस्या लावण्यसलिलनिर्भरस्तनकलशयोः निष्यन्दः
 इव राजते । 'राजेरघलजसहरीररेहाः' [हैम० ८-४-१००] इति रेहइ ॥ ४०० ॥ २५

1) P परि, J पडि. 2) P चैय, J चैय, B चैव. 3) P भोया, J होया, B लोया. 4) PJB मुह.
 5) P पुणुत्त, JB पुणरुत्त. 6) = उन्मुखौ, P मुमुहा, B सम्मुहा. 7) P लज्जोणययण, B लज्जोणयवयण.
 8) P उन्नामणच्छं व, J उण्णामणत्थं व, B उन्नामणत्थं व. 9) = वेग. 10) P समुवेल्ल, B
 समुविल्ल. 11) = प्रावरणा. 12) = दत्तोन्नतगुणं, P दिणुन्नयगुणं च, J दिणुण्णयगुणं व, B
 perhaps दिणुन्नयगुणं व. 13) = स्वेदकणौघ. 14) P रंगंतो, J रिंगंतो. 15) B निभर. 16) = ३४
 सानोरिव, P यलसाणं, B कलसाणं. 17) P ३९८, J perhaps ४००, B ४०५. 18) B भंगे. 19) B
 वेश्या. 20) B जालं. 21) B निर्भरस्तनकलश इव.

परिसर-परिसंठिय-सहि-समूह-लज्जा-गिरोह-णित्थामा ।
 तंस-वलिया किलम्मइ वम्महं-पडिपेल्लिया दिट्ठी ॥ ४०१
 पडिलक्ख-भग्ग-पसरं तस्स वि णिमिसंतरं जुयाणस्स ।
 पडिरक्खिय-हिययावेय-लाहवं घडइ णयण-जुयं ॥ ४०२
 5 तो सो इमीए मुह-यंद-चंदिमा-सार-सलिल-सिपंतो^१ ।
 सबंगं रोमंच-च्छलेण णेहो^२ व अंकुरिओ ॥ ४०३
 ता दोणहं^३ पि परोप्पर-मण-रक्खण-धीर^४-संणिरुद्धां ।
 असमत्तालोयण-दोहलाइ^५ तंमंति णयणां ॥ ४०४
 दोणहं पि पढम-दंसण-वस-पसरिय-सरस-कोमल-विलासं ।
 10 दोलायमाण-संगम-मणोरहं वेवए हिययं ॥ ४०५
 इय एव मए उवलक्खिऊण भणिया हला महाणुमइ ।
 परिणमइ दिणं गमणम्मि सुयणु किं कीरइ विलंबो ॥ ४०६
 एवं भणिऊण विचिंतियं हि^{१३} अण्णोण्ण-साणुरायाण ।
 केज्जुजुयाण हियए अण्णं पासड्डियाणम्ह ॥ ४०७

- 15 ४०१) परिसर—परिसरपरिसंस्थितसखीसमूहलज्जानिरोधनिःस्थामा । मनमथप्रतिप्रेरिता
 व्यस्तवलिता दृष्टिः क्लाम्यति ॥ ४०१ ॥ ४०२) पडिलक्ख—तस्यापि यूतः प्रति-
 लक्ष्यमग्नप्रसरं निमिषान्तरं निमेषमात्रं नयनयुगं परिरक्षितहृदययासलाघवं^{१७} घटते
 शीघ्रतां प्राप्नोतीत्यर्थः ॥ ४०२ ॥ ४०३) तो सो—ततः स युवा अस्या मुखचन्द्र-
 चन्द्रिकासारसलिलसिच्यमानो रोमाञ्चच्छलेन सर्वाङ्गं स्नेह इवाङ्कुरितः ॥ ४०३ ॥
 20 ४०४) ता दोणहं—तावद्द्वयोरपि परस्परमनोरक्षणधैर्यसंनिरुद्धानि असमाप्तालोकन-
 दोहदानि अधीणि ताम्यन्ति । दर्शनोलुकान्यपि पात्रवशाद्गुप्तमशक्तानि नेत्राणि खिद्यन्ते
 इति ॥ ४०४ ॥ ४०५) दोणहं पि—द्वयोरपि कुमारकुमार्योः प्रथमदर्शनवशप्रसूत-
 सरसकोमलविलासम् । दोलायमानसंगममनोरंथं हृदयं कम्पते । सरंसः सस्नेहशृङ्गारो
 वा दोलायमानसंगमो भविष्यत्यावयोर्न वेति कम्पः ॥ ४०५ ॥ ४०६) इय एव—
 25 इत्येवमुपलक्ष्य मया भणितम् । हले सखि महानुमतिं दिनं परिणमते अस्तं याति । हे
 सुतनु निजस्थाने गमने किं विलम्बः कियते ॥ ४०६ ॥ ४०७) एवं भणिऊण—
 एवं भणित्वा^{१९} विचिन्तितवत्यसि माधवानिलमहानुमत्योरन्योन्यासानुरागयोः कार्योद्यतयोः

1)=दुर्बला. 2)=क्लाम्यति. 3) P धम्मह, JB वम्मह. 4) P हिययावेयलोहवं, J हिययावेयलाहवं,
 B हिययाड[=या]सलाहवं. 5)=सिच्यमान. 6) P नेहो, B नेहु. 7) B दोहिं. 8) P धीर,
 9) B धीर. 9)=ताम्यन्ति. B तिमंति. 10) P सरसं, JB सरस. 11) P एवमाह, JB एव मए.
 12) B भणियं हले महाणुमइ. 13) P विचिन्तियंमि, B विचिन्तयंमि. 14)=कार्योद्यत[=यत]यो-
 र्हृदयेऽन्यन् अगमनं. 15)=अस्माकं हृदये गमनं. 16) B हृदयास. 17) B घटतो. 18) B
 सरससस्नेहं. 19) B विचिन्तितवत्यसिन्मा.

अह सो मए वि भणिओ कुमार एसोम्ह^१ परिणओ दियसो^२ ।
 को लहइ तुम्ह दंसण-सुहस्स अमयस्स व^३ पमाणं ॥ ४०८
 धण्णा ते जाण तुमं^४ अहणिसि पच्चक्ख-दंसणो सि सया ।
 अम्हं पि इहागमणेण अज्ज सहलो इमो जम्मो ॥ ४०९
 ता एकमेक्क तुम्हम्ह वसइ गमणागमेण^५ प्रत्ताहे ।
 अणुसीलिओ पवइइ णेहो जह तह करेयवो^६ ॥ ४१०
 एत्थम्ह महा-दिट्ठी-विसेहिं^७ णाएहिं वोम-चारीहिं ।
 दूंसंचारो मग्गो होही अत्थंगए सूरे ॥ ४११
 तेण भयं मह हियए परिणमिओ वासरो विसज्जेह ।
 दियसस्स को वि कालो कुमार णे संभरेज्जासुं^८ ॥ ४१२
 भणियं च तेण भयवइ तुम्हेहि समं असंकियालावो ।
 पुण्णमइयाण काण वि जायइ इह जीव-लोयस्मिं^९ ॥ ४१३
 ता अलमवरेण पयंपिण्ण एयं^{१०} म्ह जं तए सिट्ठं ।
 ता सोहणं कयं विसहराण मा भाह^{११} प्रत्ताहे ॥ ४१४

मनीषितार्थोत्सुकयोर्हृदये अन्यत्पार्श्वस्थितानाम् अस्माकम् । चित्ते तदनयोर्नास्ति इत्यर्थः 15
 ॥ ४०७ ॥ ४०८) अह सो—अथ सोऽपि मया भणितः कुमार एषोऽस्माकं
 परिणतो दिवसः प्रान्ते प्राप्तः । युष्मद्दर्शनसुखस्यामृतस्य च प्रमाणं परभागं को नाम
 लभते ॥ ४०८ ॥ ४०९) धण्णा—धन्यास्ते कृतपुण्यास्ते येषां सदा निरन्तरम्
 अहर्निशं रात्रिदिवं प्रत्यक्षदर्शनोऽसि भवसि । अस्माकमप्यद्य भवतामत्रागमने इदं जन्म
 सफलं जातम् ॥ ४०९ ॥ ४१०) ता एकमेक्क—तावत् इत्ताहे इदानीं युष्माकम् 20
 अस्माकं गमनागमनेनैक्यं^{१७} भवति एकरूपतास्ति । अयं स्नेहोऽनुशीलितः प्रतिपालितः
 यथा प्रवर्धते तथा कुर्याः ॥ ४१० ॥ ४११) एत्थम्ह—अत्रास्माकं सूर्येऽस्तं-
 गते व्योमचारिभिर्महादृष्टिविपैर्नागैः सर्पैः मार्गः दुस्संचारो भविष्यति ॥ ४११ ॥
 ४१२) तेण भयं—तेन कारणेन मम हृदये भयम् । परिणतो वासरोऽस्तंगतो दिवसः ।
 विसृजतास्मान् प्रेषयत यावद्विवसस्य कोऽपि कालोऽवशिष्यते इति । हे कुमार णे अस्माकं 25
 संसरेः ॥ ४१२ ॥ ४१३) भणियं च—भणितं च तेन भगवति युष्माभिः सार्ध-
 मशङ्कितालापो जीवलोके इह केषांचित् पुण्यवतां जायते^{१८} ॥ ४१३ ॥ ४१४) ता
 अलमवरेण—तस्मादलं पूर्णम् अपरेण प्रजल्पितेन एतद्यदस्माकं पुरतो भणितं तत् शोभनं

1) B एसम्ह. 2) B दियहो. 3) B य. 4) P अहणिसि, J not specified, B अणमिस-. 5) PB
 अम्हं, J अज्ज. 6) PB अज्ज, J अम्ह. 7)=अतः परं. 8) B करिज्जासु. 9)=नागैः. 10) B वोमयारीहिं. 30
 11) B दुस्संचारो. 12) B दूरे अलया नयरी कुमार णे संसरिज्जासु । for this second line.
 13) B लोयंमि. 14) J पयंपिण्ण. 15) P एयम्ह, B एयंम्ह. 16) B भयइ for भाह. 17) B
 नैक्ये. 18) B जायतां.

- एसो खुं पुरा भयवइ देवाण वि दुक्ख-संचरो मलओ ।
 आसि महा-विस-णाओवरुद्ध-चंदण-वणाहोओ ॥ ४१५
 दुप्परिहोज्जाइं विहाविऊण ताएण सिद्ध-लोयस्स ।
 चंदण-वणाइं अहि-लंघियाइं आराहिओ गरुलो ॥ ४१६
 तेणेसो मह पिउणो दिण्णो णायारि णाम अंगुलिओ ।
 गेण्हह पव्वंति ण जेण तुम्ह ते विसहरा गयणे ॥ ४१७
 अच्छंतु ताव ते वोम-चारिणो जे रसायले णाया ।
 ताण वि विसं पणासइ दंसण-यंह-संठिओ एसो ॥ ४१८
 भणियं च मए ओप्पहं कुमार एसो इमीए कुमरीए ।
 हंथाहत्थुवणीओ णीसेस-विसंवहो होइ¹³ ॥ ४१९
 एवं सोऊणं सलज्ज-वयण-संगलिय-सेय-सलिलेण ।
 उवलक्खासंके-णिरुद्ध-भाव-णिहुयं मणे हसियं ॥ ४२०
 तो हत्थ-फंस-सुह-लालसेण अप्पा समप्पमाणेण ।
 वामेण दाहिणं पीडिऊण हत्थेण से हत्थं ॥ ४२१

- 15 कृतम् इदानीं विपथरेभ्यो महानागेभ्यो मा विभित मा भयं कुरुत । 'इण्हि इत्ताहे इदानीम्' [हैम० ८-२-१३४] इत्ताहे ॥ ४१४ ॥ ४१५) एसो खु-हे भग-वति पुरा पूर्वे सुनिश्चितं महाविपनागोपरुद्धचन्दनवनाभोगः एष मलयः शैलो देवाना-मपि दुःसंचार्यः आसीत् ॥ ४१५ ॥ ४१६) दुप्परिहोज्जाइं-तातेन मत्पित्रा अहिलद्वितानि सर्पवेष्टितानि चन्दनवनानि सिद्धलोकस्य दुःपरिभोग्यानि विभाव्य गरुडः
 20 आराधितः सेवितः ॥ ४१६ ॥ ४१७) तेणेसो-तेन गरुडेन मम पितुर्मज्जनकस्य नागारिः नाम अङ्गुलीयको दत्तः मुद्रारत्नं दत्तम् । गृहीत भवन्तोऽपि । तेन भवतां गगने विपथरा न प्रभवन्ति नोपद्रवं करिष्यन्ति इत्यर्थः ॥ ४१७ ॥ ४१८) अच्छंतु-तिष्ठन्तु तावत्ते व्योमचारिणो नागाः । ये रसातले पाताले सन्ति दर्शनपथसंस्थितेऽमुष्मिन् तेषामपि विषं प्रणश्यति ॥ ४१८ ॥ ४१९) भणियं च-भणितं च मया, कुमार अर्पय, एषो अमुष्याः कुमार्याः¹⁸ हस्ताहस्तोपनीतो निःशेषविपापहो भवति । स्वहस्ता-देतस्या हस्ते क्षिप्तमिदं मुद्रारत्नं बाह्यमाभ्यन्तरं च विषम् अपहरिष्यतीति भावः ॥ ४१९ ॥ ४२०) एवं सोऊण-एवं श्रुत्वा सलज्जवचनसंगलितस्वेदसलिलेन कुमा-रेण उपलक्ष्य तदुक्तमवगम्याशङ्कानिरुद्धभावनिभृतं मनसि हसितं स्मितं कृतम् । भावश्चित्ताभिप्रायस्तेन निभृतं गुप्तम् ॥ ४२० ॥ ४२१-२२) तो हत्थ-ततो

30 1) B वि. 2) = आसीत्. 3) PB वणाभोड, J वणाहो. 4) = दुःपरिभोग्यानि, P °भोज्जाइं, J °होज्जा, B °भुज्जाइ. 5) P विभाविऊण, JB विहावि. 6) B आराहिइ. 7) J ताम्ब. 8) B पव. 9) B भए (=मए) य for च मए. 10) PB अपपह, J उपपह. 11) P °हत्थुवणाड, J °हत्थवणीड, B °हत्थ-वणीओ. 12) = विपापहो भवति. 13) B होइ. 14) B भणिऊण 15) B °सग. 16) PJB निरुद्ध. 17) B नागारि. 18) B हस्तो हस्तो.

णिमिओ^१ कणिहु-जेटुंगुलीप्र सुइरेण तेण अंगुलिओ ।
 जह तह अम्हेहिं वि^२ प्रंकसेक-णिहुयं मणे हसियं ॥ ४२२
 तो तस्स मियंकस्स व कर-फंस-समुग्गएण सेएण ।
 ससिमणि-घडिया वांउल्लिय व वारीमई जाया ॥ ४२३
 तो^३ तक्खण-विविह-विलास-सोह-सुपसाहियं सरीरं से ।
 अण्णमयं पिव घडियं वियंभमाणेण मयणेण ॥ ४२४
 तो सज्जस-वस-परिवेविरीप्र अवलंविऊण कंठस्मि ।
 सा माहवीलया भट्टउत्त भणिया इसीप्र तहिं ॥ ४२५
 किं भणिमो सहि सबोवयार-णिच्चाहिरं म्ह^४ तइं संमयं ।
 हियं तहा वि भण्णसि प्रकसि मं^५ सच्चविज्जासु ॥ ४२६
 अह सायरेण बहुसो सिणेहमइएहिं सोवयारेहिं ।
 वयणेहिं महाणुमईप्र णत्थि तं जं ण सा भणिया ॥ ४२७

हस्तस्पर्शसुखलालसेनात्मानमिव समर्पयता वामेन हस्तेन से तस्या दक्षिणं हस्तं पीडयित्वा ॥
 [णिमिओ-] सुचिरेण तेन कुमारेण तथा कनिष्ठाप्रत्यासन्नाङ्गुल्याम् अङ्गुलीयको न्यस्तो
 निवेशितो यथा अस्माभिरप्येकैकं निभृतं चित्ते हसितम् । युग्मम् ॥ ४२१-२२ ॥ १५
 ४२३) तो तस्स - ततस्तस्य माधवानिलस्य मृगाङ्गस्येव करस्पर्शसमुद्गतेन खेदेन शशि-
 मणिघटिता वांउल्लिय व चन्द्रकान्तमयी पुत्तलिकेव सा कुमारी वारिमयी जाता खेद-
 द्रवार्द्रा संपन्ना सात्त्विकभावेनेति । मृगाङ्गश्चन्द्रः । कराः किरणा हस्ताश्च ॥ ४२३ ॥
 ४२४) तो तक्खण - इति तत्क्षणविविधविलासशोभापुत्रसाधितं तस्याः शरीरं विजृ-
 ष्ममाणेन कामेनामृतमयमिव घटितं सुतरां शोभायमानं कृतमित्यर्थः । प्रसाधितं मण्डि- २०
 तम् ॥ ४२४ ॥ ४२५) तो सज्जस - ततः साध्वसवशपरिवेषमानया अनया तत्र
 सा माधवीलता हे भट्टपुत्र कण्ठेऽवलम्ब्यालिङ्ग्य भणिता ॥ ४२५ ॥ ४२६) किं
 भणिमो - किं भणामः किमधिकं निवेदयामः । सखि अस्माकं हृदयं त्वया समकं सार्धं
 सर्वोपचारनिर्वाह्यं सर्वोपचारैः भक्तिरागैर्निर्गतम् । त्वया सह संलग्नमित्यर्थः । तथापि
 भण्यसे इकसि एकदा सत्यापयेः पश्येः ॥ ४२६ ॥ ४२७) अह सायरेण - अथ २५
 बहुशोऽनेकधा सादरैः स्नेहमयैः सोपचारैः सगौरवैर्वचनैः तन्नास्ति यन्महानुमत्या

1) B णिसिओ. 2) B तह जह. 3) P अम्हेहि वि, J अम्हेहिम्वि, B अम्हेहि व. 4) P "मेकं विहु". J "मेकणिहु", B "मिक्कणिहु". 5) = पुत्तलिका, B perhaps यडिउल्लिय व्व. 6) = जलमयी. 7) B इय for तो. 8) B सुयसा. 9) PB धमयमयं, J अण्णमयं. 10) B अविलंविऊण 11) = त्वयि, PB तइ, J तइं. 12) = समर्प. 13) = एकदा. 14) B मे. 15) P सायरेहिं, JB सायरेण. 30
 16) B दक्ष for हस्त. 17) B युग्मम् is put at the end of the two gāthās and then follows the commentary. 18) B "घटिया ताडिउल्लिउव्व.

- भणियं च तीप्र सामिणि मा एवं भणसु मह मणो चेयं ।
 तुह चलण-कमल-दंसण-समूसुओ कीस गुरुएसि ॥ ४२८
 इय एवं भणिरीए लग्गइ कंठम्मि दँढयरं जा ते ।
 तां सो सिद्ध-कुमारो मण्णइ आलिंगिओ त्ति अहं ॥ ४२९
 ५ तो अलया-गमण-सुहंकरेहिं वयणेहिं तोसियाप्र तहिं ।
 दिण्णो इमीए तिस्सा भाउय थूलामलो हारो ॥ ४३०
 एवं तं तत्थ विसज्जिऊण माहविल्लयं समुच्चलिया ।
 णियय-विमाणाहुत्तं सवेण वि परियणेण समं ॥ ४३१
 सहि-यण-तोरवियाए वि ण चलइ समयं पहावियां तत्तो ।
 ११ अणियत्तंतं चित्तं पडिवालइ अणुगया दिट्ठी ॥ ४३२
 मा गम्मउ त्ति उवचार-कमल-संका-मिलंत-मुहलेहिं ।
 चलणालग्गेहिं खणं णिरुंभमाण व भमरेहिं ॥ ४३३
 अल्लियेइ जा विमाणं अहं पि से तं तह च्चियं कुमारं ।
 आउच्छिऊण सुइरं सहस त्ति विमाणमारूढा ॥ ४३४

- १५ सा न भणिता ॥ ४२७ ॥ ४२८) भणियं च - भणितं च तथा स्वामिनि मा एवं
 भण मम मन एव तव चरणकमलदर्शनसमुत्सुकम् । वर्तते इति शेषः । किमिति
 गुरुकरोपि मच्चित्तम् इति ॥ ४२८ ॥ ४२९) इय एवं - इत्येवं भणन्त्यास्तस्याः
 यावत्सिद्धकुमारः कण्ठे लगति दृढतरं तावदहम् आलङ्कितः इति मन्यते ॥ ४२९ ॥
 ४३०) तो अलया - ततोऽलकागमनसुखंकरैर्वचनैस्तोषितयानया तत्र तस्याः हे आतइ
 १४ स्थूलमलो हारो दत्तः । स्थूलो गरीयान् अमलो निर्मलश्च ॥ ४३० ॥ ४३१) एवं
 तं - एवं १५ तां तत्र माधवीलतां विसृज्य सवेण परिजनेन समं निजविमानं प्रति समुच्च-
 लिता । प्रतेराहुत्तः इत्याहुत्तः ॥ ४३१ ॥ ४३२) सहियण - सखीजनत्वरितापि सा
 ततः समकं प्रधावितुं न चलति । अनुगता दृष्टिरनिवर्तमानं चित्तं प्रतिपालयति प्रती-
 क्षते । खेदादृष्टिचित्तं च न चलतीत्यर्थः ॥ ४३२ ॥ ४३३-३४) मा गम्मउ -
 १६ उपचारकमलशङ्कामिलमुखैः पुष्पप्रकरभ्रान्त्या चरणालग्नैर्भ्रमैर्मर्मा गम्यताम् इतः इति
 क्षणं निरुध्यमानेव १७ ॥ [अल्लियेइ -] यावद्विमानमालीयते उपविशति तावदहमपि से
 माधवीलतायास्तथैव च कुमारमापृच्छय मुत्कलाप्य १८ सुचिरं सहसा विमानमारूढा ।

१) B अहियं for चेय. २) = गौरवयति. ३) B द्रिदयरं. ४) B तो. ५) P *मलाहारो, JB
 *मलो हारो. ६) B माहविलया. ७) = विमानाभिमुखं, PB *हुत्तं, J *होत्तं. ८) = ततः समं, B
 ९) = अनिवर्तमानं. १०) J *माणव्य. ११) = यावत् विमानमारोहति. १२) B तदि चिय.
 १३) PB आपुच्छि, J आउच्छि. १४) B सच्चित्त इति. १५) B तो. १६) B *लतो. १७) B *माने व.
 १८) B मुक्कलाप्य.

हिययाणुवालणाधाविएहिं णयणेहिं तदिसाहुत्तं ।
 अलयं उप्पुट्ट-मुहीओ कह वि अम्हे हिं पत्ताओ ॥ ४३५
 ताव य वियड-णहंगण-गमण-वसायास-वियलियंसु-भरो ।
 णित्थामो अवर-महीहरेद-सिहरं गओ सूरु ॥ ४३६
 आमुक्क-गयण-मंगो जणस्स दिट्ठीए लंघिओ सूरु ।
 सिट्ठिलिय-णिय-संठाणा गरुया वि पराहवमुवेति ॥ ४३७
 अत्थायंतो वि हु अत्थ-सिहरिणा धारिओ सिरेण रवी ।
 सूरु अपच्छिमाए दंसाए जण-वल्लहो होइ ॥ ४३८
 उव्वहइ अत्थ-सेलो परिसर-परिसेस-पल्लुय-मज्झं ।
 परिपिंग-केसरहं कंचण-कमलं व रवि-विंवं ॥ ४३९
 दंसण-जोगं पि रहंग-मिहुण-डुविसह-दंसणं जायं ।
 बिंवं वियड-णहासोय¹³-कुसुम-गुच्छारुणं रविणो ॥ ४४०
 णवरि यं कमेण जलणिहि-वेला-जल-विलुलिओ¹⁰ समोसरइ¹⁷ ।
 तड-पूइय-रुद-जवा-पसूय-पुंजो व दिवसयरो ॥ ४४१

यमलम् ॥ ४३३-३४ ॥ ४३५) हिययाणु-हृदयानुपालनात् चित्तव्यावर्तनेन 15
 तद्विष्णुखं चालितैर्नयनैरुर्ध्वमुख्यो वयं कथमपि अलकां प्राप्ता खनगरीम् ॥ ४३५ ॥
 ४३६) ताव य-तावता विकटनभोगमनवशायासविगलितांशुभरः सूर्यो निःस्थामो¹⁰
 निर्वेलो निस्तेजाः अपरमहीधरेन्द्रशिखरं गतः ॥ ४३६ ॥ ४३७) आमुक्क-आमुक्क-
 गगनमध्यस्त्यक्तव्योमाङ्गणः सूर्यो जनस्य दृष्टेर्लङ्घितो दूरीभूतः । शिथिलितनिजसंस्थानाः
 परित्यक्तस्वास्पदा गुरुका अपि महान्तोऽपि पराभवं प्राप्नुवन्ति ॥ ४३७ ॥ ४३८) 29
 अत्थायंतो-रविरस्तम् अयन्नपि अस्तशिखरिणा शिरसा धारितः । अर्थान्तरन्यासमाह ।
 सूरुऽपि पश्चिमायां दिशायां जनवल्लभो भवति । शूरः पराक्रमी पुमान् पश्चिमदिशायां
 संकटे पतिते निस्तारकत्वात् सर्ववल्लभो भवतीति युक्तं शिरसि धारणमस्य ॥ ४३८ ॥
 ४३९) उव्वहइ-अस्तशैलः परिसरपरिशेषप्रलधुमयूखं परिपिङ्गकेसराढ्यं रविविम्बं सूर्य-
 मण्डलं काञ्चनकमलमिवोद्वहति ॥ ४३९ ॥ ४४०) दंसणजोगं-विकटनभोऽशोक- 25
 कुसुमगुच्छारुणं रवेर्विम्बं दर्शनयोग्यमपि रथाङ्गमिथुनदुर्विषहं जातम् । चक्रवाकयुग्म-
 दुःसहं संपन्नं रजन्यां भाविवियोगत्वात् ॥ ४४० ॥ ४४१) णवरि य-नवरि

1) B perhaps चालिपुहि for धाविपुहि. 2) =उत्पुट्टमुख्याः, B उट्टुमुहीउ कहं पि अम्हे वि पत्ताउ । 3) P हिं, B वि. 4) PJB नहं. 5) B हरो. 6) B अत्थमहीहरेमि सिहरं. 7) B मगारा [perhaps मज्झो]. 8) B पराहविजंति. 9) B सूरु वि पं. 10) B दिसाइ. 11) P केसरहं, JB केसरहं. 12) =विकट. 13) =नभ एव अशोकः. 14) B गुत्थारुणं. 15) P निवडिय, JB णवरिय. 16) P विलुलिओ, J विलुलिय, B विलुलिउं. 17) B समोसरउं. 18) B पूआरइय-जवापसूणपुंज व दिवसयरो । 19) See p. 75, note 17, but यमलम् for युं. 20) B निस्थिरमा.

- रवि-णिवडण-विहडिय-जलहि-सलिल-पायडिय-रयण-कंति व ।
 संगलण-मासला णहयलम्मि संज्ञा समुल्लसिया ॥ ४४२
 काल-परिणाम-सिद्धिलस्स सहइ णह-तरु-फलस्स दिणवइणो ।
 अत्थइरि-सिला-वडणुच्छलंत-रस-सच्छहा संज्ञा ॥ ४४३
 5 जायं पविरल-तिमिराणुविद्ध-संज्ञा-पहा-परिक्खितं ।
 मय-भिण्ण-सामली-गंड-वास-कसणारुणं गयणं ॥ ४४४
 ओहुत्त-गरुय-दिवसयर-विंव-भर-कड्डिया इव मिलंति ।
 गो-रेणु-संवलिज्जंत-तिमिर-कलुसा दिसाहोया ॥ ४४५
 मुह-घडिय-वियड-रवि-कणय-पिंड-भारोणयग्ग-भाएण ।
 10 कसण-तुला-दंडेण व तमेण गयणे समुल्लसियं ॥ ४४६
 जामिणि-वयणं वसुयाय-थोय-परिकसण-कुंकुम-च्छायं ।
 संज्ञावसेस-संवलिय-विरल-तिमिर-प्पहं सहइ ॥ ४४७

- अनन्तरं क्रमेण जलनिधिवेलाजलविललितो दिवसकरः सूर्यः तटपूजारचितजपाप्रसून-
 पुञ्ज इव समवसरति ॥ ४४१ ॥ ४४२) रविणिवडण — रविनिपतनविघटितजलधि-
 15 सलिलप्रकटीकृतरत्नकान्तिरिव । संगलनमांसला नभस्तले संध्या समुल्लसिता ॥ ४४२ ॥
 ४४३) कालपरिणाम — कालपरिणामशिथिलस्य नभस्तरुफलस्य दिनपतेरस्तंगिरिशिल-
 पतनोच्छलद्रसप्रभा संध्या शोभते ॥ ४४३ ॥ ४४४) जायं पविरल — प्रविरल-
 तिमिरानुविद्धसंध्याप्रभापरिक्षिप्तं¹⁵ गगनं मदभिव्रश्यामलागण्डपार्श्वकृष्णारुणं जातम् ।
 श्यामा स्त्री गजघटा च । मदो दानं मदिरा च । गजकपोलो हि मदेन श्यामः सिन्दूर-
 20 रेणारुणश्च भवति । श्यामा च स्त्री क्षीवा सती कृष्णारुणा भाव्यते । अन्धकारमिश्रा
 हि संध्या अत एव गजघटया मदनमत्तसिया चानुमिता ॥ ४४४ ॥ ४४५) ओहुत्त-
 गोरेणुसंवलिततिमिरकलुषा दिग्गभोगा अधोमुखगुरुकदिवसकरविन्वभरकर्षिता इव
 मिलन्ति । गोधूलिमिश्र्यमाणतमोमलिना दिशः संपिण्डिता इव लक्ष्यन्ते ॥ ४४५ ॥
 ४४६) मुहघडिय — गगने आकाशे मुखघटितविकटरविकनकपिण्डभारावनताग्रभागेन
 25 कृष्णतुलादण्डेनैव तमसा समुल्लसितम् ॥ ४४६ ॥ ४४७) जामिणि — संध्यावशेष-
 संवलितविरलतिमिरं नैभः परिकृष्णकुङ्कुमच्छायं सकैजलाश्रुयामिनीवदनमिव शोभते

1) = प्रकटित. 2) = संकलनेन बहुला. 3) P मयलंमि, JB णहयलम्मि. 4) B संज्ञा. 5) B सिद्धिलिय. 6) B संज्ञा. 7) B "णुवद्धलंजपहायपरिकसे. 8) P अत्थयरिहुंतदि", J ओहुत्तगरुयदि", B उवहुत्तगरुयदि". 9) P perhaps कड्डिया. 10) P संवलज्जंत, JB संवलज्जंत. 11) P दिसाभो-
 12) या, JB दिसाहोया. 12) P पिंडभरणामियग्ग, JB पिंडभारोणयग्ग. 13) = पांशुपातस्तोकपरिकृष्णः,
 P वसुयायजोयपरि", J वसुयायथोयपरि", B व सकजलसु [= लंसु]परि". 14) B संज्ञावसेससंग-
 लियविरलतिमिरे णहं. 15) B "परिक्षिप्ते. 16) B गंडवासकृष्णा. 17) B सपिण्डिता.

रवि-कण्णियम्मि वियडे मडलायंतम्मि "दियस-सयवत्ते ।
 उड्डीण^१-भमर-णियरो व पसरिओ तिमिर-संघाओ ॥ ४४८
 वेट्टिज्जइ णियडोसहि-विडवे व^२ रविम्मि काल-परिणमिए ।
 गह-चंदण-रुक्खो कसण-विसहरेणं पिव तमेण ॥ ४४९
 सूरायव-कमल-वणम्मि मडलिए फुरिय-तारया-कुमुयं ।
 दर-दिट्ठ^३-तिमिर-सलिलं जायं सर-सणिहं गयणं ॥ ४५०
 रवि-णिवडणं-विहडिय-जलहि-सलिल-मंगुग्गाएण णीसेसं ।
 वडवाणल-धूमेणं^४ व तमेण पच्छाइयं गयणं ॥ ४५१
 तो^५ सजल-जलहराहिं व^६ विणिम्मिओ अलि-उलाहिं उप्पण्णो^७ ।
 कलयंठि-कंठ-कसणो पवट्ठिओ तिमिर-संघाओ ॥ ४५२
 तममयमिव गयणयलं अंजण-णिम्मज्जियाओ व दिसाओ^८ ।
 कोसियं-रुयाणुमेयं जायं रणं व वण-गहणं ॥ ४५३
 अह दीसिउं^९ पयत्ता सेलंतरियस्स रयणि-णाहस्स ।
 पढमुल्लसंत-परिवियड-धवल-रह^{१०}-धय-वड-च्छाया ॥ ४५४

॥ ४४७ ॥ ४४८) रवि-रविकर्णिके विकटे दिवसशतपत्रे दिनकमले मुकुला-
 यमाने उड्डीनभ्रमरनिकर इव तिमिरसंघातः प्रसृतः । रविरेव कर्णिका बीजकोशोऽ-
 त्रेति ॥ ४४८ ॥ ४४९) वेट्टिज्जइ-नभश्चन्दनवृक्षः कृष्णविषधरेणेव तमसाऽन्ध-
 कारेण वेद्यते । कस्मिन् सति । विकटौपधिविद्युप इव रवौ कालपरिणते सति
 ॥ ४४९ ॥ ४५०) सूरायव-सूर्यातपकमलवने मुकुलिते स्फुरिततारकाकुमुदम् ।
 दरदट्ठ^३तिमिरसलिलं सरःसनिभं गगनं जातम् ॥ ४५० ॥ ४५१) रविणिवडण-
 रविनिपतनविषटितजलधिसलिलमार्गोद्धतेन वडवानलधूमेनेव [तमसा] गगनं निःशेषं
 समन्तात् समुल्लसितम् ॥ ४५१ ॥ ४५२) तो सजल-तावता सजलजलधरैरिव
 निर्मितः अलिकुलादिवोत्पन्नः । कलकण्ठीकण्ठकृष्णस्तिमिरसंघातः प्रवर्धितः ॥ ४५२ ॥
 ४५३) तममयमिव-गगनतलं तमोमयमिव जातम् अञ्जननिर्माजिता इव जाता
 दिशः । कौशिकरुतानुमेयं च भुवनतलमरण्यमिव जातम् । दिशोऽञ्जननिर्माजिता लिप्ताः ।
 कौशिका उल्लाः ॥ ४५३ ॥ ४५४) अह दीसिउं-अथानन्तरं शैलान्तरितस्य

1) = कर्णिका. 2) PB दिवस, J दियस. 3) P उड्डीणभमरनियरो व्व, J उड्डीणभमरणियसे
 व्व, B उड्डीणभमरणियरु व्व. 4) = वेद्यते, J वेट्टिज्जइ. 5) = ओपधिविद्युप [= टपे] निव, B वियडो.
 6) B विड व्व रविविद्युपकाल. 7) = सूर्यातप. 8) P दिट्ठि, JB दिट्ठ. 9) J णिविडण. 10) = मार्गोद्धतेन.
 11) PJB वडवानल. 12) B धूमेणेव 13) B अच्छाइयं. 14) B ता. 15) P "हराहिं व, J "हराहिम्ब, 30
 B जलहरेहि व. 16) PJB उप्पण्णो. 17) B कसणो. 18) P पवट्ठिओ, J पवट्ठिओ, B पवट्ठिउ.
 19) B णिमज्जियाउ व. 20) PB दिसाउ, J दिसाओ. 21) P कोसियं, JB कोसियं. 22) P
 रत्तं व गयणयलं, J रणं व वणगहणं, B रत्तं व भुवणयलं. 23) P दीसिउं, J दिसियं, B दीसंति.
 24) B पयत्ता. 25) B हर for रह. 26) B दरदिट्ठ.

दीसइ पेरंते तम-भरस्स परितलिण-ससहरालोओ ।

सयण-विय-महुमह-रुद्ध-सेस-दुद्धोदहि-जलं व ॥ ४५५

उम्मुह-फुरंत-पविरल-ससि-किरणालिहण-कव्वुरो सहइ^१ ।

तम-णिवहो तंसोसंरिय-णिज्झरो विंझ-सेलो व ॥ ४५६

तो जाया उययंतरिय-ससहरारुण-मऊह-विच्छुरिया ।

कुवियाहिसारियायंवं-दिट्ठि-भिण्णं व पुव्व-दिसा ॥ ४५७

एत्थंतरम्मि एसा णीसेसं सहि-यणं विसजेउं ।

वासहरमुवगया मयण-वाण-पहराउरावयवा ॥ ४५८

ताव अहं पि^{१०} चिरागमण-संक-परिवेविरेण हियएण ।

अंवाए वसंतसिरीए पाय-मूलं समल्लीणा ॥ ४५९

भणिया य पुत्ति किं तुमह अज्ज णिय-मंदिरं पि विम्हरियं ।

तो^{१२} कहसु कथ^{१३} रमियं किं वा भमियं^{१४} चिरं जेण^{१५} ॥ ४६०

सिट्ठं च मए अंवमिह^{१६} अज्ज मलयायलम्मि रमियाओ ।

चंदण^{१७}-तरु-सिहारारुढ-माहवी-कणइ-डोल-हरे ॥ ४६१

- १६ रजनिनाथस्य चन्द्रमसः प्रथमोल्लसदुपरिविकटधवलगृहध्वजपटच्छाया दर्शयितुं प्रवृत्ता दृग्गोचरीभूतेत्यर्थः ॥ ४५४ ॥ ४५५) दीसइ-तमोभरस्य पर्यन्ते परितलिनशश-धरालोकः शयनस्थितमधुमथनरुद्धशेषदुग्धोदधिजलमिव दृश्यते । शेषमुभयदिग्विक्षिप्तम् ॥ ४५५ ॥ ४५६) उम्मुह-उन्मुखस्फुरत्प्रविरलशशिकिरणालिखनकर्तुं स्वस्तमोनिवहः पार्श्वोत्सारितनिर्झरः विन्ध्यशैल इव शोभते । विन्ध्यो हि श्यामलवर्णः प्रसिद्धः ॥ ४५६ ॥ ४५७) तो जाया-ततः उदकान्तरितशशधरारुणमयूखमिद्व्यमाना पूर्वा दिक् कुपिताभिसारिकावृन्ददृष्टिभिन्नेव जाता ॥ ४५७ ॥ ४५८) एत्थंतरम्मि-अत्रान्तरे मदनवाणप्रहारातुरा एषा वाला निःशेषसखीजनं विसृज्य वासगृहमुपगता ॥ ४५८ ॥ ४५९) ताव अहं-तावताहमपि चिरागमनशङ्कापरिवेषमानेन हृदयेनाम्बायाः वसन्त-श्रियः पादमूलं गता ॥ ४५९ ॥ ४६०) भणिया-भणिता च हे पुत्रि किं युष्मा-कम् अद्य निजमन्दिरमपि विसृष्टम् । तस्मात्कथय कुत्र भ्रान्ता किं वा रतं येन हेतुना अत्रागमने चिरं कृतम् ॥ ४६० ॥ ४६१) सिट्ठं च-शिष्टं च कथितं च मया अम्ब वयमद्य चन्दनतरुशिखरारुढमाधवीलतादोलगृहे मलयाचले रताः क्रीडिताः ॥ ४६१ ॥

१) P दुद्धोदहि, J दुद्धोदहि, B दुद्धोदधि. २) J सरइ. ३) B पासो for तंसो. ४) P B विच्छुरिया, J विच्छुरिया. ५) P सारियायंवं, B सारियाविंद. ६) =आतांमु[=ताग्र]. ७) PJB भिन्न. ८) J णियं for यणं. ९) P रावयरा, J रावयवा, B रा वाला. १०) P विराग, JB विराग. ११) B वीसरियं. १२) B ता. १३) B भसिया. १४) B रइमियं. १५) J जेण. १६) P अंवमिह, J अंममिह, B अंममिह. १७) P चंदण, JB चंदण. १८) =लता, B कणयदोलहरे १९) B यद् युष्म शिष्टे च कथितं.

जं तुम्ह पाय-मूलं णिंह ण समागया महाणुमई ।

तं सुइरंदोलण-खेय-संग-सुंढियाइ अंगाइ ॥ ४६२

एवं सोऊण अहं अंवाप्र विसज्जिया तहिं चय ।

णवर ण दिट्ठा एसा तत्थ मए वास-भवणम्मि ॥ ४६३

परिचितियम्मि अंओ कत्तो सा मयण-वाण-तवियंगी ।

अच्छइ विणी वि अम्हेहिं जाणियं अहव किं अण्णं ॥ ४६४

जह एवं विवस-सरीर-चलण-वलि-विसम-भंगुरं सयणं ।

एवं च एत्थ कुसुमोवयार-मलियं कु-देसयलं ॥ ४६५

तंह सयणाओ भूमी भूमीए पुणो वि संगया सयणं ।

सयणाहि वि चंद-मंऊह-सीयलं भवणमारूढा ॥ ४६६

परिचितिऊण एयं सिणेह-वस-कायरेण हियएण ।

बहुसो परिभावंती मणि-भवणमहं समारूढा ॥ ४६७

ताव य उयय-धराहर-सिहर-ट्टिय-ससि-मऊह-भिज्जंतो ।

पइसरइ गुहा-विवरंतरेसु सो तिमिर-संघाओ ॥ ४६८

णिम्मल-तारा-कुसुमोवसोहियं उर्यय-सेल-सिहराहिं ।

पसरियं-मऊह-वक्खो ससि-हंसो ण्ह-सरं विसइ ॥ ४६९

४६२) जं तुम्ह — यद् युष्मत्पादमूलं महानुमती सांप्रतं न समागता । तत्सुचिरान्दोलन-

खेदसंगस्विन्नान्नानि । अतो नागतेति ॥ ४६२ ॥ ४६३) एवं सोऊण — एवं

श्रुत्वाहमम्बया तत्रैव विसृष्टा । नवरं तत्र वासभवने मयैषा महानुमती न दृष्टा ॥ ४६३ ॥

४६४) परिचितियम्मि — परिचिन्तितवत्यसि । अओ इति खेदे । अस्माभिर्विनीं सा 23

मदनवाणतसाङ्गी कं विद्यते अथवा ज्ञातं किमन्यत् ॥ ४६४ ॥ तदेवाह । ४६५—६७)

जह एवं — यथैतद्विवशशरीरवेलनवलि विपमभङ्गुरं शयनम् एतच्चात्र कुसुमोपचारमलितं 18

कुदेशतलं महीतलम् । विवशः परवशः । कामेनेति ॥ [तह —] यथा शयनाद्भूमौ

संगता भूमेः पुनरपि शय्यासंगता शयनादपि चन्द्रमयूखशीतलं भवनं प्रासादमारूढा ॥

[परिचितिऊण —] एवं परिचिन्त्य स्नेहवशकातरेण हृदयेन बहुशः परिभावयन्ती 25

विसृशन्ती अहं मणिभवनं समारूढा । कुलकम् ॥ ४६५—६७ ॥ ४६८) ताव य —

तावता उदयधराधरशिखरस्थितशशिमयूखभिद्यमानस्तथा तिमिरसंघातः गुहाविवरान्तरेषु

प्रतिसरति गच्छति ॥ ४६८ ॥ ४६९) णिम्मल — शशिहंसः प्रसूतमयूखपक्षः उदय-

1) P इंंहि, J णिंह, B इंंहि. 2) B खेद. 3) = श्रान्तानि. 4) Instead of this gāthā, B reads No. 467 here, though the Sanskrit commentary is rightly placed. 5) = आश्रये. 30

6) P तिणा, JB विणा. 7) B एयं. 8) B जह. 9) P भूमीओ, J भूमीए, B भूमीउ. 10) J मयूह.

11) B भवणं अहं. 12) P would separate ताव and य. 13) P उअय, J not specified, B उदय. 14) P पेसरिय, JB पसरिय. 15) P मयूह, JB मऊह. 16) B णहसरे वसइ. 17) B

अस्माविना. 18) B मलिते कुदेशतले महीतले.

- दीहे-मुणालेहिं व पसरिएहिं किरणेहिं पियइ हरिणंको ।
 भुयणंतराल-सर-मञ्ज-संठियं तम-जलुप्पीलं ॥ ४७०
 पिय-विरहे जलणायति ससि-थरा इय कहेइ अम्हाणं ।
 घर-दीहियाए संकुइय-कमल-मुह-मंडला णलिणी ॥ ४७१
 ५ पविरल-दंसण-सीलेण होइ पेम्मं^३ सुदूसहं इमिणा ।
 इय कलिऊण य णलिणी ससि-संग-परम्मुही जाया ॥ ४७२
 तं वम्मह-वाण-णिसाण-वट्ठयं संसहरं णिएऊणं ।
 परिचितियम्हिं हियए विस-विसमो विरहिणीण इमो ॥ ४७३
 तो तत्थ मए एसा दुविसहाणंग-वाण-तवियंगी ।
 १० फलिहं-मणि-कुट्टिमुच्छंग-संगया झत्ति सच्चवियां ॥ ४७४
 उवसप्पिऊण पासं हत्थेहिं परवसाइं अंगाइं ।
 परिमासिऊण भणियां पिय-सहि कीसेरिसो ताओ ॥ ४७५
 कीस तुमं सहि एयं सेज्जाहरयं तहिं पमोत्तूण ।
 इह फलिह-सिला-मणि-कुट्टिमंग-संगं पवण्णासि ॥ ४७६
 १५ किं वा एयं उज्जाण-कुसुम-संदोह-सीयलं पवणं ।
 अग्घायंती पिय-सहि ऊंससियव्वं पि विम्हरसि^{१६} ॥ ४७७

- शैलशिखरात् निर्मलताराकुमुदोपशोभितं नभःसरोवरं विशति ॥ ४६९ ॥ ४७०) दीह-हरिणाङ्को दीर्घमृणालैरिव प्रस्तैः किरणैर्भुवनान्तरालसरोमध्यसंस्थितं तमोजलोत्पीडं भवति ॥ ४७० ॥ ४७१) पिय-गृहदीर्घिकायां संकुचितकमलमुखमण्डला नलिनी
 २० प्रियविरहे शशिकरा ज्वलनायन्ते इत्यस्माकम् आलर्पणीय ॥ ४७१ ॥ ४७२) पविरल-प्रविरलदर्शनशीलेन दृष्टनष्टदर्शनेनामुना चन्द्रमसा सह प्रेम खुदुःसहं कष्टतरं भवति । इति ज्ञात्वेव नलिनी शशिसंगपराङ्मुखी जाता । अपरापि विदग्धवनिता धृणरागिणी नानुरज्यते ॥ ४७२ ॥ ४७३) तं वम्मह-तं मन्मथवाणनिशानपट्टं शशधरं दृष्ट्वा चिन्तितवत्यसि । अथो एष चन्द्रो विरहिणीनां विषविषमो मारणात्मकः इति । निशानपट्टम् उत्तेज्य जनशिलापट्टः ॥ ४७३ ॥ ४७४) तो तत्थ-ततः तत्र स्यैषा दुर्विपहानज्ञतापतसाङ्गी । स्फटिकमणिकुट्टिमोत्संगसंगता झटिति दृष्टा ॥ ४७४ ॥ ४७५) उवसप्पिऊण-पार्श्व समीपम् उपसर्प्य परवशान्यङ्गानि हस्ताभ्यां परिमार्ज्य स्पृष्ट्वा भणितं किमेतादृश-स्नापः ॥ ४७५ ॥ ४७६) कीस तुमं-सखि किमिति तत्र त्वमेतच्छय्यागृहं प्रमुच्येह स्फटिकशिलामणिकुट्टिमाङ्गसंगं प्रपन्नासि ॥ ४७६ ॥ ४७७) किं वा-किं वा उद्यान-

१) = दीर्घ. २) B संकुचिय [= संकुचिय]. ३) P पेम्मं, J पिम्म, B पिम्मं. ४) P ससि, JB सस. ५) = ज्ञात्वा. ६) P चितियंम्हि, J चितियंम्हि, B चितियंमि. ७) B अच्चो for हियए. ८) = स्फटिक. ९) = विलोकिता. १०) B भणियं. ११) B कि एरिसो ताओ. १२) P कुट्टिमंमि, JB कुट्टिमंग. १३) = जिघ्रंती. १४) = उच्छ्वासमपि. १५) B विम्हरिणं १६) B reads something like झालायतीव.

किं वा बहु-कुसुमासव-पाण-पमत्तालि-वहल-झंकारं ।
 सोऊण सज्जं-डकं व झत्ति अंगं समुक्खिवसि ॥ ४७८
 ससहर-कर-णियं^१रालुंखियाइं सिसिरे वि सिज्जमाणाइं ।
 णिच्चेट्ठाइं^२ पओसे पिय-सहि किं वहसि अंगाइं ॥ ४७९
 सासंक-मुक्क-णीसास-सेसं-संरोह-मोह-विवसंगी^३ ।
 किं पुणंरुत्त-पवत्तण-विसंठुलं^४ कुणसि सयणीयं ॥ ४८०
 आसण्ण-परियणालाव-संकिरी^५ किं पयंपसि मयच्छि ।
 अविहावियक्खरत्थं पडिवयणमिणं असंवज्जं ॥ ४८१
 बहु-विह-वियप्प-चिंता-णिप्फंदब्भंत^६रुग्गयंसुं-जलं ।
 कीस उण अणिमिसच्छं अलज्ज-लक्खं पलोएसि ॥ ४८२
 अज्जुक्खित्तं^७-विसंठुल-बाहु-लया-मूल-फुसिय-पत्तंकं ।
 वयणं अइरुग्गय-चंद-विंव^८-सरिसं किमुवहसि ॥ ४८३
 सरसारविंद-केसर-पराय-परिपिंजरे^९ धणुच्छंगे^{१०} ।
 वंसुयाइ दिण्णं-मत्तं मयच्छि हरि-यंदणं कीस ॥ ४८४

कुसुमसंदोहशीतलमेनं पवनं जिघ्रन्ती प्रियसखि उच्छ्वसितमपि विस्मृतम् । अज्ञानि 15
 निश्चेष्टानि किमिति जायन्ते इति ॥ ४७७ ॥ ४७८) किं वा बहु-[किं] वा अथवा
 कुसुमासवपाणप्रमत्तालिबहलझंकारं श्रुत्वा किमिति सद्यो ददृष्टुं श्रमिति अज्ञं समुत्क्षिपसि
 विसंस्थुलं^{२०} पातयसि । 'शक्तमुक्तदष्टरुग्गमृदुत्वे को वा' [हैम० ८-२-२] इति डैको
 ॥ ४७८ ॥ ४७९) ससहर-शिशिरेऽपि प्रदोषे शीतले संव्यासमये शशधरकर-
 च्छुरितानि प्रियसखि किमिति स्विद्यमानानि निश्चेष्टितानि वहसि ॥ ४७९ ॥ ४८०) 20
 सासंक-साशङ्कमुक्तनिःश्वासस्वेदसंरोधमोहविवशाङ्गी । किमिति पुनरुक्तप्रलौठनवि-
 संस्थुलं शयनीयं शय्यां करोषि ॥ ४८० ॥ ४८१) आसण्ण-आसन्नपरिजना-
 लापशङ्कमाना हे मृगाक्षि अविभाविताक्षरार्थमिदमसंबद्धं प्रतिवचनं किमर्थं प्रतिजल्पसि
 ॥ ४८१ ॥ ४८२) बहुविह-बहुविधविकल्पचिन्तानिष्पन्दाभ्यन्तरोद्धताश्रुजलं
 यथा भवति । किमिति पुनरनिमिषाक्षं निस्तन्द्रलोचनम् अलब्धलक्ष्यं शून्यं प्रलोकसे 25
 ॥ ४८२ ॥ ४८३) अज्जुक्खित्तं-अर्धोत्क्षिप्तविसंस्थुलबाहुल्यमूलस्पृष्टपत्राङ्गम् ।
 अचिरोद्धतचन्द्रबिम्बसदृशवदनं किमर्थमुद्ब्रहसि । पत्राणि पत्रवलयः । अचिरोद्धतचन्द्र-
 सदृशम् अरुणमिति भावः । सुतरां तापस्वेदात् ॥ ४८३ ॥ ४८४) सरसारविंद-

1) P कुसुमासवपाण, JB कुसुमासवपाण. 2)=सद्यो ददृष्टुमिति. 3) P नियाला, J गियरा;
 B नियरा. 4)=स्विद्यमानानि; P सज्जमाणाइं, J सिज्जमाणाइं, B सिज्जमाणाइ. 5)=निश्चेष्टानि, JB
 P निच्चेट्ठाइं पओसे, B निच्चेट्ठाइं पओसे. 6)=दोष. 7) P निवसंगी, JB विवसंगी. 8)=पुनः
 पुनः प्रवर्तमानं [=वर्तमान]. 9) P विसंठुलं, J विसंठुलं, B विसंकुलं. 10)=शङ्कित. 11)=अविभा-
 विताक्षरार्थ. 12)=अभ्यन्तरउद्धताश्रुजलं. 13) P like अज्जुक्खित्त. 14)=अचिरोद्धत. 15) P विव,
 JB विंव. 16) P परं, B परि. 17) P धणुच्छंगे, J धुणुच्छंगे [?], B यणुच्छंगे. 18)=शून्यति. 19) :
 P दिज्जमित्तं, J दिण्णमत्तं, B दिनमत्तं. 20) B विमेष्युलं. 21) B डक. 22) B पुनरपि निमिषाक्षं.

इय कीस तुमं णूमेसि^१ मज्झ णिय-हियय-वेयणावेयं ।
सीसंतं लहुई-होइ होइ गरुयं असीसंतं ॥ ४८५

तो तं इमीए^२ आयणिणऊण लज्जावसोणयच्छि^३-जुयं ।
भणियं ण णिणहविज्जइ किं पुण एवंविहमसंतं^४ ॥ ४८६

जं अणुइयं कुमारी-यणस्स लज्जा-पसाहिय-कुलस्स ।
तं सविसेसं पिय-सहि मह हय-हियएणं पारद्धं ॥ ४८७

तं कह णु तुम्ह सीसइ कह व^५ ण सीसइ असाहणिज्जं पि ।
तह वि^{१०} चिर-रक्खियं पि हु कहियवं तुज्झ ती सुणसु ॥ ४८८

तं सिद्ध-कुमारं पेच्छिऊण एएहिं सहि अणज्जेहिं ।
अविणय-मगं हय-लोयणेहिं णीयमिहि किं भणिमो ॥ ४८९

जाणंती वि हु पिय-सहि दूर-विरुद्धं कुमार-भावस्स ।
तह वि हय-वम्महेणं अलज्जिराणं धुरे जुत्ता ॥ ४९०

हे मृगाक्षि सरसारविन्दकेसरपरागपरिपिञ्जरे स्तनोत्संगे दत्तमात्रं हरिचन्दनं किमिति वसुधा इ शुष्यति ॥ ४८४ ॥ ४८५) इय कीस—इति किमिति त्वं मत्तो मत्स-
काशात् निजहृदयवेदनावेगं नूमेसि आच्छादयसि । ‘छदर्णेणुमनूमसन्नुमदक्कौम्वाल-
पवालाः’ [हैम० ८-४-२१] इति नूमः । यतो वेदनावेगः शिष्यमाणः कथ्यमानः
सख्याद्यग्रे लघुकीभवति अशिष्यमाणो अनिवेद्यमानो गुरुर्भवति प्रवर्धते इति ॥ ४८५ ॥
४८६) तो तं—ततस्तं मदुक्तमाकर्ण्य लज्जावनताक्षियुगम् अनया महानुमत्या भणितं
हे सखि न निह्यते नाच्छाद्यते किं पुनरेवंविधमसद्विरुद्धम् अतो न निवेद्यते इत्यर्थः
॥ ४८६ ॥ ४८७) जं अणुइयं—लज्जाप्रसाधितकुलस्य कुमारीजनस्य यदनुचितम्
अयुक्तं हे प्रियसखि मम हतहृदयेन सविशेषं तदेव प्रारब्धम् ॥ ४८७ ॥ ४८८) तं
कह—तत्कथं तु युष्मभ्यं शिष्यते कथं वा दुःकथ्यमपि न कथ्यते । तथापि चिर-
रक्षितमपि त्वं कथनीयं तस्मात् [शृणु] ॥ ४८८ ॥ ४८९) तं सिद्ध—[तं सिद्ध-]
कुमारं माधवानिलं दृष्ट्वा एताभ्याम् अनार्याभ्यां हतलोचनाभ्याम् अहमविनयमार्गं नीता
२५ कामपरवशीकृतेत्यर्थः । तस्मात् किं भणामि । अकथ्यम् एतदित्यर्थः ॥ ४८९ ॥
४९०) जाणंती—प्रियसखि कुमारभावस्य दूरविरुद्धम् अत्यर्थमयुक्तं जानानापि । तथापि
हृत्तमन्मथेनाहमलज्जावतीनां धुरि नियुक्ता । कामेन निर्लज्जा कृतेत्यर्थः ॥ ४९० ॥

१) = आच्छादयसि. २) = अनया महानुमत्या. ३) = अवनताक्षियुगं. ४) P न विणहविज्जइ, J म्ह
for ण्ह, B ण णिणहविज्जसि ५) = कुलसंतं. ६) = अनुचितं, B अणुणयं. ७) B हियणहि. ८) B वि.
१०) B दुस्साइणिज्जं. १०) B व. ११) B ता सुविआणि. १२) P लोयणाहिं, J B लोयणेहिं. १३) B
अलज्जिरीणं. १४) B दुःकथमपि. १५) B तज्ज. १६) B हन्त for हत.

जं तेणं गज्झ सहि एरिसो वि सयलाहि-विस-विणासयरो ।
 गरुल-पसाओ णिकारणं पि दिण्णो हसंतेण ॥ ४९१
 तं चेय तस्स पिय-सहि उवयार-महत्तणं भरंतीए ।
 सह-वड्डियाणुराया सिणिद्धया भावयंतीए ॥ ४९२
 सीलं कुलं सहावं विज्जा-विणयं अणूणय-गुणं च ।
 बहुसो परिचिंतंती अविणय-मग्गं समोड्ढणा ॥ ४९३
 ता इह तुम्हं पि असाहिऊण लज्जा-पणट्ट-सवभावा ।
 एयं चंदाणिल-संग-सीयलं किर^{१३} समारूढा ॥ ४९४
 ता एएहिं दुपेच्छेहिं तिकख-करवत्त-वयण-सरिसेहिं ।
 सविसेसं संतविया खलेहिं सहि चंद-किरणेहिं ॥ ४९५
 एयाओ चंद-किरणेहिं अज्ज पज्जालियाओ व दिसाओ ।
 उज्जाणे गंधवहा वि अज्ज विस-लेविया एंति ॥ ४९६
 ता साहसु संतावो^{१८} कम्मि पएसम्मि फिट्ठइ गयाण ।
 मयण-महाणल-तवियाणं दुक्कय-कम्माण अम्हाण ॥ ४९७

४९१) जं तेण—हे प्रियसखि यत्नेन कुमारेण सकलाहिविपविनाशकरः एष गरुड-^{१५}
 प्रसादः हसता मम निःकारणे दत्तः ॥ ४९१ ॥ ४९२) तं चेय—प्रियसखि तदेव
 तस्योपकारमहत्त्वं स्मरन्ती तैश्चावर्धितानुरागा सखेहं सखिगंधं भावयन्ती ॥ ४९२ ॥
 किमित्याह । ४९३) सीलं कुलं—शीलं कुलं स्वभावं विद्याविनयमनुपमगुणं च ।
 बहुशो विचिन्तयन्ती अहम् अविनयमार्गे समवतीर्णा । मदनपरवशा जाता । विशेष-
 कम् ॥ ४९३ ॥ ४९४) ता इह—तस्मादिह युष्माकमप्यकथयित्वा लज्जापणट्ट-^{२०}
 सद्भावा सती एतच्चन्द्रानिलसंगशीतलं भवनमारूढा ॥ ४९४ ॥ ४९५) ता एएहिं—
 तावता हे सखि एतैः दुर्दृश्यैः द्रष्टुमशक्यैः तीक्ष्णकरपत्रवदनसदृशैः खलैश्चन्द्रकिरणैः
 सविशेषं संतापिता पीडिता ॥ ४९५ ॥ ४९६) एयाओ—एता दिशः चन्द्रकिरणैः
 अथ प्रक्षालिता इव ममोद्यानगन्धवहा आरामवायवो विपलिता इवाभवन्ति ॥ ४९६ ॥
 ४९७) ता साहसु—तस्मात् कथय कस्मिन्प्रदेशे गतानां मदनमहानलनटितानां दुःकृत-^{२५}

1) P तेण सहि मज्झ, J तेण मज्झ सहि, B तेण मज्झ पियसहि एरिसो सयलाहि. 2) P निक्का-
 रणम्मि, J निक्कारणं पि, B निक्कारणम्मि. 3) B उवयारे णिवभर[=रं णिवभरं] सरंतीए. 4) B
 सहि. 5) P सिणिद्धभावं समोड्ढणा, (=समवतीर्णा), J सिणिद्धया भावयंतीए, B सिणिद्धयं भा-
 वयंती; P skips over one number here. 6) P does not separate the words. 7) B
 विणयं च अणुणय. 8) B परिभावंती. 9) P समां, JB समो. 10)=तवापि. 11) P पि असा-
 हिऊण, J पि यसाहिऊण, B पियसहि सिणेहलज्जाणट्ट. 12) P चंदानिल, JB चंदाणिल, 13) B
 भवनमारूढा for किर etc. 14) P वणय, JB वयण. 15) P पज्जालिउ व, J पज्जालियाओ व्व,
 B पज्जालियाउ व दि. 16) B उज्जाणगंधवाहा वि मज्झ विसलेवया हुंति । 17)=विपलेपिता.
 18) B संताउ[=ओ]. 19) B जम्मि. 20) B corrupt. 21) P नल, JB णल. 22) B णडियाण
 for तवियाण of PJ, 23) B दुक्कयकमाण अंगोण [=अंगार्ण].

भणियं च मए पिय-सहि सव्वं एयं भणंति अण्णे वि ।
 एसो मयणुम्माओ ण तरिज्जइ रक्खिउं कह वि ॥ ४९८
 अण्णं तं णूमिज्जइ एयं पुण सुयणु वम्मह-रहस्सं ।
 पयं डिज्जंतं ण तहा गुप्पंतं जह फुडी-होइ ॥ ४९९
 एवं भणिऊण मए भाउय सरिसेहिं णलिणि-वत्तेहिं ।
 कप्पूरोहंसं-मुणाल-सीयलं विरइयं सयणं ॥ ५००^१
 तेण वि से संताओ जा ण गओ भइउत्त उवसामं ।
 अवलोइयं सुभीयाए तो मए दक्खिणाहुत्तं ॥ ५०१
 ता झत्ति णहयलागमण-खेय-परिसुद्धियं-वयण-तामरसा ।
 सा माहवीलया भइउत्त सहस ति संपत्ता ॥ ५०२
 तो सरहसाए वज्झाविऊण आलिं गिया मए पढमं ।
 पच्छा इमीए भाउय पुलय-णिविच्चेहिं^{१४} अंगेहिं ॥ ५०३
 अह तं इमीए भुय-जुय-विक्खेव-विहित्त-पल्लवं सयणं ।
 माहविलयाए दइण सलहिओ ताव पंचसरो ॥ ५०४

- १५ कर्मणाम् अङ्गानां संतापो अश्रयति । 'अंशेः फिडफिडफुडफुडचुकमुल्लाः' [हैम० ८-४-१७७] इति फिडइ ॥ ४९७ ॥ ४९८) भणियं—भणितं च मया प्रियसखि सत्यमेतदन्येऽपि भणन्ति एष मदनोन्मादः कथमपि रक्षितुं न तीर्यते ॥ ४९८ ॥ ४९९) अण्णं तं—अन्यत्तत्प्रच्छन्नं क्रियते यदेतत्पुनः सुतनु मन्मथरहस्यं प्रकटीक्रियमाणं न तथा स्फुटीभवति यथा गोप्यमानम् । प्रच्छन्नं क्रियमाणं प्रकटतामावहति ॥ ४९९ ॥ ५००) एवं भणिऊण—एवं भणित्वा मया आतः सरसैर्नलिनीपत्रैः कर्पूरश्रीखण्डमृणालशीतलं शयनं विरचितम् ॥ ५०० ॥ ५०१) तेण वि—^{१०}[तेन अपि तस्याः संतापः यावत् न गतः भट्टपुत्र उपशमम् । अवलोकितं सुभीतया ततः मया दक्षिणाभिमुखम्] ॥ ५०१ ॥ ५०२) ता झत्ति—[तावत् इदिति नभस्तलागमन-खेदपरिस्नानवदनतामरसा । सा माधवीलता भट्टपुत्र सहसा इति संप्राप्ता] ॥ ५०२ ॥ ५०३) तो—[ततः सरभसया वर्धाप्य आलिङ्गिता मया प्रथमम् । पश्चात् अनया आतृक पुलकनिभूतैः अङ्गैः] ॥ ५०३ ॥ ५०४) अह—[अथ तद् अनया भुज-

1) B सव्वे. 2)=अन्यत्; P अन्नं, J अण्णं; B अन्ने ते. 3)=आच्छाद्यते. 4) B पयडिज्जंतेण तहा. 5) P भाऊय, JB भाउय. 6) P नलिणि, J णलिणि, B गलिणि. 7)=चंदन. 8) P 499, J perhaps 500, B 506. 9) B तेण for भट्ट. 10) B अवलोइऊण भीयाइ. 11) Bikanor transcript reads thus तो मए द ॥ ७ ॥ तत्रावाभ्यां नराधिपः etc. (See the Sk. com. on gāthā No. 806 below). It has a big gap here, with some twenty folios missing in the original. So hereafter, for many gāthās, we have the readings of only P and J. 12) PJ नह. 13)=परिस्नान. 14)=निभिचैः [=निभृतैः], P णिविच्चेहि, J णिव. 15) P ताव, J ताम्. 16) B has a big gap here in the MS. which is wanting in 25 twenty folios; so the Sanskrit Chāyā is added by the Editor for the missing portion of the commentary.

पच्छा सुर-पायव-कुसुम-सेहरो तालवत्त-लेहो यं ।
 परिउट्ट-वयण-कमलाएँ अँप्पिओ दइयँ-दूईए ॥ ५०५
 अह सो इमीएँ पिययम-कर-कमल-पसंग-लज्ज-माहप्पो ।
 सहस त्ति सहरिसाएँ पँओहरोवरि परिट्टविओ ॥ ५०६
 अह सो मए वि सहसा पँरिओसुप्फुल्ल-लोयण-मुहीए ।
 अणिसामिय-वयण-प्पाहणाएँ सो वाइओ लेहो ॥ ५०७
 सत्थि मलयायलाओ सुंदरि तुह माहवाणिलो लिहइ ।
 लेहं समुच्चयत्थं भावेज्जसु किं खु बहुएण ॥ ५०८
 इमिणा वि णव-पओहर-पसंग-सुह-सीयलेण हारेण ।
 ण समिज्जइ तुह दंसण-सवंग-मँओ अणंगग्गी ॥ ५०९
 तं सोऊण इमीएँ णिहुय-णिवद्धंजलीएँ पंचसरो ।
 हियएणं चिय णमिओ णमंत-णयणुप्पल-जुयाए ॥ ५१०
 तावय ममं पि माहविलयाएँ सिट्ठो कुमार-संदेसो ।
 जह तुम्ह सविणयं माहवाणिलो अंव विण्णवइ ॥ ५११
 ण तुयं उवयार-प्पाहणाण विसओ ण लोह-वयणाण ।
 तह वि हु भणामि णण्णो तुम्हाण पियंकरो अम्ह ॥ ५१२

युगविक्षेपविक्षिप्तपल्लवं शयनम् । माधवीलतया दृष्ट्वा श्लाघितः तावत् पञ्चशरः] ॥५०४॥
 ५०५) पच्छा—[पश्चात् सुरपादपकुसुमशेखरः तालपत्रलेखः च । परितुष्टवदनकम-
 लया अर्पितः दयितदूत्या] ॥ ५०५ ॥ ५०६) अह सो—[अथ स एनया प्रियतम-
 करकमलप्रसंगलब्धमाहात्म्यः । सहसा इति सहर्षया पयोधरोपरि परिस्थापितः] २०
 ॥ ५०६ ॥ ५०७) अह सो—[अथ स मया अपि सहसा परितोषोत्फुल्ललोचन-
 मुखया अश्रुतवदनसंदेशया स वाचितः लेखः] ॥ ५०७ ॥ ५०८) सत्थि—[खस्ति
 मलयाचलात् सुन्दरि ते माधवानिलः लिखति । लेखं समुच्चयार्थं भावय किं खलु
 बहुना] ॥ ५०८ ॥ ५०९) इमिणा—[अनेन अपि नवपयोधरप्रसंगसुखशीतलेन
 हारेण । न शम्यते तव दर्शनसर्वाङ्गतः अनङ्गाग्निः] ॥ ५०९ ॥ ५१०) तं सोऊण—
 [तत् श्रुत्वा अनया निभृतनिवद्धाञ्जलया पञ्चशरः । हृदयेन एव नतः नमन्नयनोत्पल-
 युगया] ॥ ५१० ॥ ५११) तावय—[तावत् मम अपि माधवीलतया शिष्टः
 कुमारसंदेशः । यथा वः सविनयं माधवानिलः अम्ब विज्ञापयति] ॥ ५११ ॥ ५१२)
 ण तुयं—[न त्वम् उपचारसंदेशानां विषयः न लो[भ]वचनानाम् । तथा अपि खलु

१) P व्व, J य. २) J उप्पिओ. ३) J दइओ दू. ४) J इमीए. ५) P पउहरो, J पओ. ६) P परिउसु, J परिओसु. ७) = अश्रुतवदनसंदेशया. ८) P प्पाहणाइ, J प्पाहणाण. ९) P यलाउ, J वलाओ. १०) = संक्षेपार्थ. ११) P मउ, J मओ. १२) P लोवयणाण.

- सो सुपएसो सो चिय सुवासरो सो सुलोचनालोओ ।
 सो सुमुहुत्तो जत्थ य पुणो वि तुम्हे वि दीसिहह ॥ ५१३
 भणियं च मए सहि माहवीलए कहसु केण कज्जेण ।
 बहु मण्णिओ अणंगो तए वि तह विंभिय-मण्णए ॥ ५१४
 5 भणियं च तीए भयवइ जेण कुमारो वि तम्मि सुपएसे ।
 तुम्ह गुण-संकहासत्त-माणसो अँच्छिओ दियसं ॥ ५१५
 ता अत्थ-सेलं-संकेय-संग-सुह-समिय-दियस-संताओ ।
 अणुराय-णिम्भरो^१ वारुणीए अवगूहिओ सूरु ॥ ५१६
 जाया सिहर-समारुढ-विविह-विहग-उल-वहलिय-दलोहा ।
 10 तह संगलंत-परितलिण-वद्ध-तिमिरा तरुग्घाया ॥ ५१७
 संझायव-दव-दहं पलित्त-णक्खत्त-खण्णुयं सहसा ।
 तिमिर-मसि-मइलियासं जायं रणं व गयणयलं ॥ ५१८
 णिण्णासिय-सयलासा-मुहेण उप्फुसिय-लोय-सोहेण ।
 सहस त्ति अंतएण वं तमेण गिलियं व भुवणयलं ॥ ५१९
 15 ता उयँहि-णिमज्जंतद्ध-तियस-गय-कुंभ-विम्भमाँहोयं ।
 अँद्दुग्गयारुणं ससहरस्त विवं समुलसियं ॥ ५२०

- भणामि न अन्यः युष्मत् प्रियंकरः अस्माकम् ॥ ५१२ ॥ ५१३) सो—[स सुप्रदेशः
 स एव सुवासरः स सुलोचनालोकः । स सुमुहूर्तः यत्र च पुनरपि यूयं हि द्रक्ष्यध्वे]
 ॥ ५१३ ॥ ५१४) भणियं—[भणितं च मया सखि माधवीलते कथय केन
 20 कार्येण । बहुमतः अनङ्गः त्वया अपि तथा विस्मितमनसा] ॥ ५१४ ॥ ५१५)
 भणियं—[भणितं च तथा भगवति येन कुमारः अपि तस्मिन् सुप्रदेशे । युष्मद्गुणसं-
 कथासक्तमानसः स्थितः दिवसम्] ॥ ५१५ ॥ ५१६) ता अत्थ—[तावत् अस्त-
 शैलसंकेतसंगसुखशमितदिवससंतापः । अनुरागनिर्भरः वारुण्या अवगूढः सूर्यः]
 ॥ ५१६ ॥ ५१७) जाया—[जाताः शिखरसमारुढविविधविहगकुलबहलित-
 25 दलौघाः । तथा संगलत्परितलिनवद्धतिमिराः तरुसंघाताः] ॥ ५१७ ॥ ५१८)
 संझा—[संध्यातपदवदग्धं प्रदीप्तनक्षत्रस्थाणुकं सहसा । तिमिरमषिमलिनितशं जातम्
 अरण्यम् इव गगनतलम्] ॥ ५१८ ॥ ५१९) णिण्णासिय—[निर्नाशितसकलाशा-
 सुखेन उत्स्पृष्टलोकशोभेन । सहसा इति अन्तर्केन इव तमसा मिलितमिव भुवनतलम्]
 ॥ ५१९ ॥ ५२०) ता—[तावत् उदधिनिमज्जदध्वनिदशगजकुम्भविभ्रनाभोगम् ।

28 1) [तुम्हे हि दीसिहह]. 2) = विस्मयमानया. 3) = स्थितः. 4) P सेलं, J सेल. 5) PJ निम्भरो.
 6) = उवलित. 7) = वीलकं. 8) P 'यणं, J 'यलं. 9) P य, J व. 10) P भुयणयलं, J भुवणयलं.
 11) PJ उयँहि. 12) P 'भोयं, J 'होयं. 13) P अँद्दुग्गया, J अँद्दुग्गया. 14) = आरक्तं.

सुसुन्दरि-समय-कवोल-वास-परिपिंजरारुण-च्छाया ।
 पसरइ थोवाराण-मंडलस्स जोणहा मियंकस्स ॥ ५२१
 मंदर-धुय-जलणिहि-फेण-पुंज-भिण्णं तमाल-गहणं व ।
 जायं फुरंत-पविरल-मियंक-कर-कंबुरं तिमिरं ॥ ५२२
 दीसइ परिकोमल-ससि-मऊह-दंतुरिय-तलिणिय-तमोहं ।
 कलहोय-रसिय-मरगय-कुट्टिम-भूमि-प्पहं गयणं ॥ ५२३
 दीसइ उयय-धराहर-सिहर-द्विय-ससि-मऊह-भिजंतो ।
 दर-सिदिलिय-णिम्मोओ कसण-भुयंगो व गयणं-वहो ॥ ५२४
 ताव य सिय-जरढायंत-ससि-यरुप्फुसिय-तिमिर-वडलाओ ।
 जायाओ दुद्ध-सायर-वेला-धोयाओ व दिसाओ ॥ ५२५
 दर-विहडिय-वयण-विणित्त-गंध-लुद्धालि-गण-सणाहाइ ।
 कुमुयाइ ससहरकंत-तिमिर-भरियाइ व फुंडंति ॥ ५२६
 रयणियर-करोवग्गण-भिजंतुवरिय-तिमिर-सेसाइ ।
 सरणागयाइ मलओ रक्खइ धं गुहा-^{१०}हरुत्थाइ ॥ ५२७
 सयलेण भुवण-परिपायडेण णिव्विय-सयल-लोएण ।
 अकुणंती णलिणी चैय वंचिया संगमं ससिणा ॥ ५२८

अर्धोद्धतारुणं शशधरस्य चित्रं समलसितम् ॥ ५२० ॥ ५२१) सुर- [सुरसुन्दरी-
 समदकपोलपार्श्वपरिपिञ्जरारुणच्छाया । प्रसरति स्तोकारुणमण्डलस्य ज्योत्स्ना मृगाङ्गस्य]
 ॥ ५२१ ॥ ५२२) मंदर- [मन्दरधुतजलनिधिफेनपुञ्जभिन्नं तमालगहनम् इव ।
 जातं स्फुरत्पविरलमृगाङ्गकरकर्तुरं तिमिरम्] ॥ ५२२ ॥ ५२३) दीसइ- [दृश्यते
 परिकोमलशशिमयूखदन्तुरिततलिनिततमओधम् । कलधौतरसितमरकतकुट्टिमभूमिप्रभं
 गगनम्] ॥ ५२३ ॥ ५२४) दीसइ- [दृश्यते उदयधराधरशिखरस्थितशशिमयूख-
 भिद्यमानः । ईषत्-शिथिलितनिर्मोकः कृष्णभुजंगः इव गगनपथः] ॥ ५२४ ॥
 ५२५) ताव य- [तावत् च सितजरढायमानशशिकरोत्स्पृष्टतिमिरपटलाः । जाताः
 दुग्धसागरवेलाघौताः इव दिशः] ॥ ५२५ ॥ ५२६) दर- [ईषद्विषदितवदन-
 विनिर्यद्धन्धलुब्धालिगणसनाथानि । कुमुदानि शशधराक्रान्ततिमिरभरितानि इव स्फुटन्ति]
 ॥ ५२६ ॥ ५२७) रयणि- [रजनीकरकराक्रमणभिद्यमानावशिष्टतिमिरशेषाणि ।
 शरणागतानि मलयः रक्षति इव गुहागृहोपितानि] ॥ ५२७ ॥ ५२८) सयलेण-

१)=सम. २)=कपोलपास[=पार्श्व]. ३)=स्तोक. ४) P कचुरं, J कचुरं. ५)=तमोव. ६)=रौप्य.
 ७) PJ उअय. ८) P धराहसि, J धराहरसि. ९)=गगनपथ. १०)=सित, P सित (corrected
 into सिय), J से for सिय. ११) PJ दुद्ध. १२) P विणित्त, J विणित्त. १३) J फुरंति. १४) P
 वग्गण, J वग्ग. १५) P इव for व of J. १६) P हरुत्थाइ, J हरुत्थाइ. १७)=परिप्रकाशकेन.
 १८)=निवृत्ती [=वृत्तो]कृत. १९) P ससिणा, J ससिणो.

- ता दुलह-लभ-जणाणुराय-रस-मउइयम्मि ओअद्धो ।
 हिययम्मि से कुमारस्स ससि-यरा कुसुम-वाणं व ॥ ५२९
 तो सो विसट्ठ-वर-कुसुम-गंध-विस-घारिओ इव कुमारो ।
 तत्तो चिय तुम्हालुंखियाएँ भूमीएँ सुंविस्सण्णो ॥ ५३०
 ६ दूसह-संताव-परवसो वि तँवभूमि-फंस-सुह-लुद्धो ।
 सबंगियं णिस्सण्णो णेच्छइ णलिणी-दलत्थुरणं ॥ ५३१
 णिज्जइ णिसाएँ चंदो णिसा वि चंदेण दोहि मि अणंगो ।
 मयणेण वि से विरहो दूरं तेणावि संतावो ॥ ५३२
 सो वम्मह-सर-पसराउरम्मि हिययम्मि विणिहिओ हारो ।
 ११ णिवूढं-सरेण व वम्महेण पासो व से^१ खित्तो ॥ ५३३
 इमिणा णिसायरेण व णिसायरेणज्ज से णिसंसेण ।
 अंगाइँ तक्खणं चिय कयाइँ वम्मट्ठि-सेसाइँ ॥ ५३४
 तो सो अणिमिसियच्छं अलद्ध-लक्खं चिरं पलोयंतो ।
 अवभत्थेइ मियंकं पवणं तं चेव उज्जाणं ॥ ५३५
 १५ हंहो मियंक हो पवण हो^{११} वरुज्जाण^{१०} रक्खह पियाए ।
 अंगाइँ सरस-तामरस-पम्ह^{१२}-मउयाइँ मह हियए ॥ ५३६

- [सकलेन भुवनपरिप्रकटनेन निर्वृतीकृतसकललोकेन । अकुर्वती नलिनी एव वञ्चिता
 संगमं शशिना] ॥ ५२८ ॥ ५२९) ता—[तावत् दुर्लभलभजनानुरागरसमृद्ध-
 कृते अवबद्धाः । हृदये तस्य कुमारस्य शशिकराः कुसुमवाणाः इव] ॥ ५२९ ॥
 १० ५३०) तो सो—[तदा स विकसितवरकुसुमगन्धविषधारितः इव कुमारः । ततः एव
 युष्मत्स्पृष्टायां भूमीं सुनिर्षणः] ॥ ५३० ॥ ५३१) दूसह—[दुःसहसंतापपरवशः
 अपि तद्भूमिस्पर्शसुखलुब्धः । सर्वाङ्गीणं निषण्णः नेच्छति नलिनीदलास्तरणम्] ॥ ५३१ ॥
 ५३२) णिज्जइ—[नीयते निशया चन्द्रः निशा अपि चन्द्रेण द्वाभ्यामपि अनङ्गः ।
 मदनेन अपि तस्य विरहः दूरं तेन अपि संतापः] ॥ ५३२ ॥ ५३३) सो—[स
 १५ मन्मथशरप्रसरातुरे हृदये विनिहितः हारः । निर्व्यूढशरेण इव मन्मथेन पाशः इव
 तस्य क्षिप्तः] ॥ ५३३ ॥ ५३४) इमिणा—[अनेन निशाचरेण इव निशाकरेण
 अद्य तस्य मृशंसेन । अङ्गानि तत्क्षणमेव कृतानि चर्मास्थिशोषाणि] ॥ ५३४ ॥
 ५३५) तो सो—[ततः स अनिमिषिताक्षं अलब्धलक्ष्यं चिरं प्रलोकयन् । अभ्यर्थ-
 यते मृगाङ्गं पवनं तच्चैव उद्यानम्] ॥ ५३५ ॥ ५३६) हंहो—[हंहो मृगाङ्ग भोः

२० १)=अवक्षिप्तः । खूता । २) P वाणं व्व, J वाणं व्व. ३)=व्याप्तासु. ४)=उपविष्टः. ५) P तंभूमि, J तंभूमि. ६)=जायते, [णज्जइ]. ७) P विरहो, J विरहो. ८)=निष्ठितशरेणु[?] ९) P सोविस्सणो, J से खित्तो. १०)=चम्मा[=मो]स्थिशोषाणि. ११) P हो व, J हो व्व. १२) P रक्खह, J रक्खह. १३)=पद्म(=स)पत्र.

तं तह सोऊण मए भणियं सहसा कुमार अलमिमिणा ।
 असमंजसेण भणिण कथ सा पिययमा एत्थ ॥ ५३७
 कीस तुमं अप्पाणं विम्हरिओ जेण जंपसि असंतं ।
 दुल्लहलंभाइं समावडंति कालेण पेम्माइं ॥ ५३८
 अण्णं च एत्थ सुंवइ कामावत्था वि बहुविहा होइ ।
 सा ईर कमेण कामी-यणस्स अंगे समारुहइ ॥ ५३९
 पढमण्णोण्णालोयण-संदीविय-मणहिलास-परिओसो ।
 परिओसाहि वि जायइ आलावो को वि उहयाण ॥ ५४०
 आलाव-वइयराणंतरं च चिंता मणम्मि संठाइ ।
 चिंतिज्जंतो पसरइ सज्जीव-धणुद्धरो कामो ॥ ५४१
 तक्कालुकंठा-णिव्वभरेहिं परियाणिऊण कज्ज-गइं ।
 हिययाइं दूइ-वयणेहिं दिण्ण-गहियाइं कीरंति ॥ ५४२
 दूइ-समागम-संतुट्ठ-हियय-परिभाविओ गुणग्घाओ ।
 तदियसियं गुणिज्जइ सहीहिं समयं अणिट्ठंतो ॥ ५४३
 गुण-कित्तणाणुराओ सुयाण मिहुणाण मुक्क-संदेहो ।
 जो तह समागमो सो भणामि किर कस्स सारिच्छो ॥ ५४४

पवेन भोः वरोद्यान रक्षत प्रियायाः । अङ्गानि सरसतामरसपक्षममृदुकानि मम हृदये ।
 ॥ ५३६ ॥ ५३७) तं तह — [तत्तथा श्रुत्वा मया भणितं सहसा कुमार अलमनेन ।
 असमञ्जसेन भणितेन कुत्र सा प्रियतमा अत्र] ॥ ५३७ ॥ ५३८) कीस — [कस्मात्
 त्वमात्मानं विस्मृतः येन जल्पसि असत् । दुर्लभलम्भानि समापतन्ति कालेन प्रेमाणि] 29
 ॥ ५३८ ॥ ५३९) अण्णं — [अन्यच्चात्र श्रूयते कामावस्था अपि बहुविधा भवति ।
 सा किल क्रमेण कामिजनस्य अङ्गे समारोहति] ॥ ५३९ ॥ ५४०) पढम — [प्रथ-
 मान्योन्यालोकनसंदीपितमनोऽभिलाषपरितोषः । परितोषादपि जायते आलापः कोऽपि
 उभयेषाम्] ॥ ५४० ॥ ५४१) आलाव — [आलापव्यतिकरानन्तरं च चिन्ता
 मनसि संतिष्ठते । चिन्त्यमानः प्रसरति सज्यधनुर्धरः कामः] ॥ ५४१ ॥ ५४२) 25
 तक्कालुकंठा — [तत्कालोत्कण्ठानिर्भरैः परिज्ञाय कार्यगतिम् । हृदयानि दूतीवचनैः दत्त-
 गृहीतानि क्रियन्ते] ॥ ५४२ ॥ ५४३) दूइ — [दूतीसमागमसंतुष्टहृदयपरिभावितः
 गुणसमूहः । तद्विवेकं गुण्यते सखीभिः समं अनिष्टान्तः] ॥ ५४३ ॥ ५४४) गुण —
 [गुणकीर्तनानुरागः शुकानां मिथुनानां मुक्तसंदेहः । यः तथा समागमः स भणामि

1) = अविद्यमानं. 2) = श्रूयते. 3) P सा इर, J सायर. 4) = किल. 5) = उभयेषां. 6) = आह्लाद-
 व्यतिकरानंतरं. 7) = ज्यासहित. 8) = पत्र [= दत्त] गृहीतानि. 9) [गुणुराओ].

- सवंग-णिबुइ-यरो सो अण्णो सत्तमो रंसो को वि ।
 आस्ताइज्जइ जो पढमं-पेमं-पिय-संगमाहिंतो ॥ ५४५
 तं सत्थेसु ण सुबइ अगोयरं तं महा-कईणं पि ।
 जं किं पि सुहं णव-संगमम्मि दईओ जणो कुणइ ॥ ५४६
 ५ तह संभोय-सुहाहि मि वेसंभो होइ एकमेकाण ।
 वेसंभाओ णेहो णेहाओ पवहुए पणओ ॥ ५४७
 पणयम्मि पमाण-पवड्डियम्मि केणावि दिव्व-जोएण ।
 जो होइ विप्पलंभो सो दुसहो पेम्मं-परिणामो ॥ ५४८
 तं सि^१ उणो इह दंसण-मेत्तेणं चेयं^२ एरिसावत्थो ।
 १० जाओ मयण-महाणल-संताव-परवसावयवो ॥ ५४९
 तो तेणाहं भणिया बहु-जंपिरि भणसु तं^३ सि ण गय्या^४ सि ।
 थिमियालस-वलियद्धच्छि-पेच्छियवाण दिट्ठि-^५वहं ॥ ५५०
 जं तीए^६ तुज्ज भणियं तं जइ मणयम्मि किं पि संभरसि ।
 ता वच्च मा हु एवं-विहाइं उल्लवसु एत्ताहे ॥ ५५१
 १५ इय एवमहं भणिऊण तेण भयवइ विसज्जिया एत्थ ।
 संपइ दिट्ठं वच्चासि तुम्हं पय-पंकय-चैउकं ॥ ५५२

- किल कस्य सहस्रः] ॥ ५४४ ॥ ५४५) सवंग- [सर्वाङ्गनिर्वृत्तिकरः स अन्यः सप्तमः
 रसः कोऽपि । आखाद्यते यः प्रथमप्रेमप्रियसंगमात्] ॥ ५४५ ॥ ५४६) तं सत्थेसु -
 [तत् शास्त्रेषु न श्रूयते अगोचरं तन्महाकवीनामपि । यत्किमपि सुखं नवसंगमे दयितः
 जनः करोति] ॥ ५४६ ॥ ५४७) तह - [तथा संगोगसुखादपि विश्रम्भः भवति
 २० एकैकानाम् । विश्रम्भाल्लेहः स्नेहात्प्रवर्धते प्रणयः] ॥ ५४७ ॥ ५४८) पणयम्मि -
 [प्रणये प्रमाणप्रवर्धिते केनापि दैवयोगेन । यः भवति विप्रलम्भः स दुःसहः प्रेमपरि-
 णामः] ॥ ५४८ ॥ ५४९) तं सि - [त्वमसि पुनरिह दर्शनमात्रेण एव ईदृशावस्थः ।
 जातः मदनमहानलसंतापपरवशावयवः] ॥ ५४९ ॥ ५५०) तो तेणाहं - [तत्स्ने-
 नाहं भणिता बहुजल्पनशीले भण त्वमपि न गता असि । स्तिमितालसवलितार्धाक्षि-
 २५ प्रेक्षितव्यानां दृष्टिपथम्] ॥ ५५० ॥ ५५१) जं तीए - [यत्तया तव भणितं तद्यदि
 मनसि किमपि संस्मरसि । तद्भज मा खलु एवंविधानि उल्लप इदानीम्] ॥ ५५१ ॥
 ५५२) इय - [इत्येवमहं भणित्वा तेन भगवति विसर्जिता अत्र । संप्रति दृष्टं व्रजामि

१) P °यरो सो, J °यरसो. २) P सत्तमो रसो, J सत्तमेरिसो. ३) P J पटसा. ४) P पेस, J पेम्म.
 ५) P दुइओ, J दुईओ. ६) P पिम्म, J पेम्म. ७) =त्वमसि. ८) P चेय, J चिय. ९) [तं पि].
 १०) =न गतासि. ११) =स्तिमितलसवलितार्धाक्षिप्रेक्षितानां, P J पेच्छियवाण. १२) P पवहुं, J वहं.
 १३) P J मणयं पि. १४) =युवयोः. १५) =चतुष्कं.

भणियं च मए सुंदरि एवं णिय-सामिणो भणिज्जासु ।
 मज्झ वयणेण बहुसो जह सो णणं^१ वियप्पेइ ॥ ५५३
 भणसि णीसेस-पसिद्ध-सिद्ध-सिर-मउड-घडिय-चलणस्स ।
 मलयाणिलस्स तणओ सज्जणाणि-समुवभवो तं सि ॥ ५५४
 एसा वि महाणुमई जम्मि कुले जाणसि चिय तुमं पि ।
 कं सेसं जं सीसइ वय-विहवायार-सीलाण ॥ ५५५
 ता एसो अण्णोण्णाणुसरिस-विण्णाणुराय-सव्भाओ^६ ।
 पुण्णमइयारणं काण वि जायइ इह जीयं-लोयम्मि ॥ ५५६
 ता णिय-तायं पडिबोहिऊण एयं कुमारिया-रयणं ।
 सत्तायरं वरिज्जउ उहयाण वि उहय-लोय-सुहं ॥ ५५७
 भणियं च तओ माहविलयाए अंवहं^८ तुग्गिह जं भणह ।
 एत्ताहे देवी देउ किं पि संदेसयं पइणो ॥ ५५८
 भणियं च महाणुमईए ईसि-लज्जा-परत्तिय-मुहीए ।
 अइ-उज्जुयासि पिय-सहि किमहं जाणामि संदिसिउं ॥ ५५९
 सोक्खाइं तुमाहिंतो तत्तो णिदा तुमाहि मे जीयं ।
 पिय-संगमं तइंतो जं जाणसि तं कुणिज्जासु ॥ ५६०

युष्मत्पदपङ्कजचतुष्कम्] ॥ ५५२ ॥ ५५३) भणियं—[भणितं च मया सुन्दरि
 एवं निजस्वामिनः भण । मम वचनेन बहुशः यथा स न अन्यत् विकल्पयति] ॥ ५५३ ॥
 ५५४) भणसि—[भणसि निःशेषप्रसिद्धसिद्धशिरोमकुटघटितचरणस्य । मलयानिलस्य
 तनयः सज्जननीसमुद्भवः त्वमसि] ॥ ५५४ ॥ ५५५) एसा वि—[एसा अपि
 महानुमती यस्मिन्कुले जायसे एव त्वमपि । किं शेषं यत्कथ्यते वाग्विभवाचारशीलानाम्]
 ॥ ५५५ ॥ ५५६) ता एसो—[तावदेव अन्योन्यानुसदृशविज्ञानरागसद्भावः ।
 पुण्यवतीनां कासामपि जायते इह जीवलोके] ॥ ५५६ ॥ ५५७) ता—[तस्मात्
 निजतातं प्रतिबोध्य एतत्कुमारिकारलम् । सर्वादरं त्रियताम् उभयेषामपि उभयलोक-
 सुखम्] ॥ ५५७ ॥ ५५८) भणियं—[भणितं च ततः माधवीलतया अम्ब अस्माकं
 यूयं यद्गणत । इदानीं देवी ददातु किमपि संदेशं पत्ये] ॥ ५५८ ॥ ५५९) भणि-
 यं—[भणितं च महानुमत्या ईषत्-लज्जापरावर्तितमुख्या । अतिक्रजुका असि प्रियसखि
 किमहं जानामि संदेष्टुम्] ॥ ५५९ ॥ ५६०) सोक्खाइं—[सौख्यानि त्वत्तः त्वन्निद्रा

१)=न अन्यत् विकल्पयति. २)=भणयसे. ३) P जाणसि चिय, J जाणसि चिय; [जायसि चिय]. ४) [विण्णाणुराय-]. ५) P सव्भाओ, J सवाओ. ६) P मईयाण. ७) P जीवलोगम्मि, J जीवलोयम्मि. ८) P तो, J ता. ९) P लोयसुहं, J लोअसुहं. १०) P अंवहं, J अम्बहं; P has a foot-note thus: निसुयं च तुह मए वयणं. ११)=परिचित. १२)=शयनासनवाहनविषयजानि नीरोगता स्वतन्त्रत्वम् । प्रशमश्चेतानि जने कथ्यन्ते सप्त सौख्यानि ॥

अह एवं गहियत्था अम्ह-सयासाओ^१ सा गया दूई ।
 अम्हे वि य तिस्सा गुण-गणाणुगहणे पयत्ताओ ॥ ५६१
 तो ववगयाइ तीए बहु-विह-चिंता-वियर्प्य-संधमिओ ।
 सविसेसं पज्जलिओ ईमीए हियए अणंग-सिही ॥ ५६२
 ८ तत्तो मुहुत्त-मेत्तं गिरुद्ध-णीसास-णिच्चलच्छीए ।
 णिवाहिज्जण भाउय इमीए संपइ समुल्लवियं ॥ ५६३
 सहि सिद्धं जं माहविलयाए जं चम्ह तेण संदिद्धं ।
 तस्स तए अणुसरिसं ण किंचि^२ अप्पाहियं वयणं ॥ ५६४
 मा मह हयाए दोसेण दूसहं माणसं वहंतस्स ।
 १० अण्णं पि किंपि^३ होही सविसेसं जं इमाओ वि ॥ ५६५
 तेणाहं पज्जाउलिय-माणसा एहि मलय-सेलस्मि ।
 वच्चम्ह देमि अप्पाणमप्पणो^४ च्चेय सहि तस्स ॥ ५६६
 ण सहइ कालक्खेवो हिययं मह मयण-हुयवह-पलित्तं ।
 तस्स वि संदेह-गयं जीयं णिसुयं चिय तए वि ॥ ५६७
 १५ भणियं च मए पिय-सहि णिसुयं दिद्धं सयं च अणुहयं ।
 दुच्चरियं हय-कुसुमाउहस्स किं मज्झ साहेसि ॥ ५६८

त्वत्तः मे जीवितम् । प्रियसंगमः त्वत्तः यज्जानासि तत्कुरु ॥ ५६० ॥ ५६१)

अह — [अथ एवं गृहीतार्थी अस्मात्सकाशात्सा गता दूती । वयमपि च तस्याः गुण-
 गणानुग्रहणे प्रवृत्ताः] ॥ ५६१ ॥ ५६२) तो — [ततः व्यपगतायां तस्यां बहुविध-

२० चिन्ताविकल्पसंघातः । सविशेषं प्रज्वलितः अस्याः हृदये अनङ्गशिखी] ॥ ५६२ ॥

५६३) तत्तो — [ततो मुहूर्तमात्रं निरुद्धनिःश्वासनिश्चलाक्षया । *निर्वाण आतृक अनया
 संप्रति समुल्लपितम्] ॥ ५६३ ॥ ५६४) सहि — [सखि शिष्टं यन्माधवीलतया यच्च

अस्माकं तेन संदिष्टम् । तस्य त्वया अनुसह्यं न किंचिदल्पाधिकं वचनम्] ॥ ५६४ ॥

५६५) मा मह — [मा मम हतायाः दोषेण दुःसहं मानसं बहतः । अन्यदपि किंचि^५

२५ भविष्यति सविशेषं यदस्मादपि] ॥ ५६५ ॥ ५६६) तेणाहं — [तेनाहं पर्या-

कुलितमानसा एहि मलयशैले । व्रजामः ददामि आत्मानमात्मना एव सखि तस्य]

॥ ५६६ ॥ ५६७) ण सहइ — [न शोभते कालक्षेपः हृदयं मम मदनहुतवह्न-

दीप्तम् । तस्यापि संदेहगतं जीवितं निश्चुतमेव त्वया अपि] ॥ ५६७ ॥ ५६८)

भणियं — [भणितं च मया प्रियसखि निश्चुतं दृष्टं स्वयं च अनुभूतम् । दुश्चरितं हत-

३० १) = च्यव[=प]गतायाः. २) = विकल्प. ३) P संध°, J संहु°. ४) P इमीए अणंगसिही हियए,
 J इमिइ हियए अणं. ५) P तत्तो, J तो तं. ६) PJ चम्ह. ७) P किंचि, J संचि. ८) = अल्पाधिकं
 वचनं संदिष्टं. ९) [किंचि]. १०) P पज्जाउलिय, J पज्जालिय. ११) [मप्पण च्चेय]. १२) P मज्झ,
 J मज्झ.

पेरिजंतो पुर्वकएहिं कम्मेहिं केहि विं वराओ ।
 सुहमिच्छंतो दुल्लह-जणाणुराए जणो पडइ ॥ ५६९
 दुल्लह-समागमुद्दूमियाण कामीण जं समावडइ ।
 दुक्खेण तेण पर-वसण-पेच्छिरो डञ्जउ अणंगो ॥ ५७०
 जेहिं दइयं ण णायं अणाय-दुक्खा सुहीण ते पढमा ।
 जाणं चिय पिय-विरहो जाणसु दुक्खीण ते पढमा ॥ ५७१
 दुक्ख-घडिराण खण-विहडिराण विरहावसाण-विसमाण ।
 दुप्परियाहण रसं धण्णा ण मुणंति पेम्माण ॥ ५७२
 तह वि हु मा तम्म तुमं मा झूरसु मा विमुंच अत्ताणं ।
 को देइ हरइ को वा सुहासुहं जस्स जं विहियं ॥ ५७३
 जह संबज्झंति गुणा अणुरज्जइ परियणो जणो जंह य ।
 जह गुरु-यणो पसंसइ तह कीरउ एरिसं कज्जं ॥ ५७४
 विरसाइं जाइं पमुहे अमय-रसायंति जाइं परिणामे ।
 कज्जाइं ताइं सुविचारियाइं ण जणे हसिज्जंति ॥ ५७५
 तेण हि भणामि पिय-सहि सच्छंदा होइ जा जए कण्णा ।
 सा लोय-णिंदणिज्जा तुम्हारिसिया विसेसेण ॥ ५७६

कुसुमायुधस्य किं मह्यं कथयसि ॥ ५६८ ॥ ५६९) पेरिजंतो—[प्रेर्यमाणः पूर्व-
 कृतैः कर्मभिः कैः अपि वराकः । सुखमिच्छन् दुर्लभजनानुरागे जनः पतति] ॥ ५६९ ॥
 ५७०) दुल्लह—[दुर्लभसमागमोद्दूमनानां कामिनां यत्समापतति । दुःखेन तेन परव्यसन-
 प्रेक्षिता दह्यतामनङ्गः] ॥ ५७० ॥ ५७१) जेहिं—[यैः दयितं न ज्ञातम् अज्ञातदुःखाः
 सुखिनां ते प्रथमाः । येषामेव प्रियविरहः जानीहि दुःखिनां ते प्रथमाः] ॥ ५७१ ॥
 ५७२) दुक्ख—[दुःखघटनशीलानां क्षणविघटनशीलानां विरहावसानविपमाणाम् ।
 दुप्परिपाल्यानां रसं धन्याः न जानन्ति प्रेम्णाम्] ॥ ५७२ ॥ ५७३) तह—[तथापि
 खलु मा ताम्य त्वं मा खिद्यस्व मा विमुञ्च आत्मानम् । कः ददाति हरति कः वा
 सुखासुखं यस्य यद्विहितम्] ॥ ५७३ ॥ ५७४) जह—[यथा संबध्यन्ते गुणाः
 अनुरज्यते परिजनः जनः यथा च । यथा गुरुजनः प्रशंसति तथा क्रियताम् ईदृशं
 कार्यम्] ॥ ५७४ ॥ ५७५) विरसाइं—[विरसानि यानि प्रमुखे अमृतरसायन्ति
 यानि परिणामे । कार्याणि तानि सुविचारितानि न जने हस्यन्ते] ॥ ५७५ ॥
 ५७६) तेण—[तेन हि भणामि प्रियसखि स्वच्छन्दा भवति या जगति कन्या । सा

1) P पुव्वकं, J पुव्वकं. 2) P वि, J मि, [केहिं वि]. 3) P गमुद्दू, J गमेद्दू. 4) =न 30
 ज्ञानं [=तं]. 5) =दुप्परिपाल्यानां. 6) P मा रूरसु, J मा तुझरसु. 7) P अत्ताणं, J अत्ताणं.
 8) P जह य, J जेण. 9) P निंदं.

णलकूवरस्स धूवा वसंतसिरि-उयर-संभवा तं सि ।
 ता कह काहिसि पिय-सहि जण-वयणिज्जं असावण्णं ॥ ५७७
 अप्पाणमप्पण ^१च्चिय दिज्जइ अपरिग्गहाहिं वरईहिं ।
 कुमरीण महाकुल-संभवाण मग्गो ^२च्चिय ण होइ ॥ ५७८
 किं जह मए वि एयं अणुहूयं चेय तुज्झ साहेमि ।
 अवसर-वडियं पिय-सहि अवहिय-हियया णिसामेह ॥ ५७९
 आसि पसाहिय-चउ-जलहि-वलय-रसणा-वसुंधरा-णाहो ।
 णिण्णासियारि-वक्खो राया विउलासओ णाम ॥ ५८०
 आ-सायरेक-छत्तंक-वसुमई आ-दिवंगणा-लच्छी ।
 10 आ-भुयण-जय-सिरी जस्स खग्ग-मग्गे चिरं वसिया ॥ ५८१
 सो तीएँ असंतुट्ठो णर-णाहो एक-भुवण-लच्छीए ।
 दाऊण णियय-रज्जं णीसेसं दिय-वराण गओ ॥ ५८२
 सुर-सरि-जल-सिसिर-तुसार-सित्त-तरु-कुसुम-वासिय-दियंते ।
 तुहिणायलस्स कडए महातवं ^३चरिउमादत्तो ॥ ५८३
 15 तत्थासंखं कालं मूल-फलाहारि-णिबुय-सरीरो ।
 मय-विहग-उल-सहावो वकल-वसणो सिला-सयणो ॥ ५८४ ॥

लोकनिन्दनीया युष्मादृशी विशेषेण] ॥ ५७६ ॥ ५७७) णल- [नलकूवरस्य
 दुहिता वसन्तश्री-उदरसंभवा त्वमसि । तत्कथं करिष्यसि प्रियसखि जनवचनीयम्
 असामान्यम्] ॥ ५७७ ॥ ५७८) अप्पाण- [आत्मा आत्मना एव दीयते अपरि-
 20 ग्रहाभिः वराकीभिः । कुमारीणां महाकुलसंभवानां मार्गः एव न भवति] ॥ ५७८ ॥
 ५७९) किं- [किं यथा मयापि एतदनुभूतमेव तुभ्यं (तव वा) कथयामि । अव-
 सरपतितं प्रियसखि अवहितहृदया निशामय] ॥ ५७९ ॥ ५८०) आसि- [आसी-
 त्पसाधितचतुर्जलधिवलयरसनावसुंधरानाथः । निर्णाशितारिपक्षः राजा विपुलाशयः नाम]
 ॥ ५८० ॥ ५८१) आसायरेक- [आसायरेकच्छत्राङ्गवसुमती आदिव्याङ्गना-
 25 लक्ष्मीः । आभुवनजयश्री यस्य खड्गमार्गं चिरम् उपिताः] ॥ ५८१ ॥ ५८२) सो
 तीए- [स तया असंतुष्टः नरनाथः एकभुवनलक्ष्म्या । दत्त्वा निजकराज्यं निःशेषं
 द्विजवराणां गतः] ॥ ५८२ ॥ ५८३) सुर- [सुरसरिजलशिशिरतुषारसिकतरु-
 कुसुमवासितदिगन्ते । तुहिनाचलस्य कटके महातपश्चरितुमारब्धः] ॥ ५८३ ॥
 ५८४) तत्थासंखं- [तत्रासंख्यं कालं मूलफलाहारनिर्वृतशरीरः । मृगविहगकुलस्वभावः

20 1) P असामज्जं, J असावण्णं. 2) P चिय, J चिय. 3) P चिय, J चिय. 4) P सियरिउवक्को,
 J सियारिवक्खो. 5) P जाओ, J णाम. 6) P lacuna of ten syllables, duly supplied
 by J. 7) P जिय, J जय. 8) P मग्गं, J मग्गे. 9) P वहु, J तरु. 10) P महिय lacuna, J
 चरिउमादत्तो. 11) P हारिदिच्छु lacuna of some fourteen syllables, duly supplied
 by J, J हारणिच्छु.

पत्त-हर-कय-णिवासो णीसंगो जा तहिं तवं चरइ ।
 ता भीएणाणत्ता सुरवइणा सुर-वहू रंभा ॥ ५८५
 रंभे^१ वण-गहण-परिट्टियस्स वेत्तासणस्स वर-मुणिणो ।
 गंतूण कुणसु विग्घं उग्ग-तवासत्त-हिययस्स ॥ ५८५*१^२
 सुरवइ-लद्धाएसा वर-वयणा इत्ति स-हरिसावयवा ।
 संपत्ता वण-गहणे कय-णियमो वर-मुणी जत्थ ॥ ५८५*२
 ता सुर-वहु-दंसण-चालियम्मि मुणिवर-मणम्मि मयणग्गी ।
 पज्जलिओ तव-तरु-डहण-लालसो मोह-घय-सित्तो ॥ ५८५*३
 सा कियच्चिरं पि कालं तेण समं मयण-मोहिय-मणेण ।
 अच्छंती उयरवई जाया परिओसिय-सुरेसा ॥ ५८६
 तिस्साहं तिहुयण-सुंदरीए रंभाए उयर-संभूया ।
 सा मं पसूई-समए मोत्तूण दिवं समारूढा ॥ ५८७
 अह ताएण वि पिय-सहि जणणि-विउत्तं तिं मं कलेऊण ।
 अब्भत्थियाओ वण-देवयाओ सवायरेण तहिं ॥ ५८८
 तो ताहिं फल-रसामय-रसेण संतप्पिया अहं ताव ।
 जा जाया तम्मि तवोवणम्मि पय-चारिणी णिरुया ॥ ५८९

ब्रह्मकलवसनः शिलाशयनः] ॥ ५८४ ॥ ५८५) पत्त - [पत्रगृहकृतनिवासः निःसंगः
 यावत्तत्र तपश्चरति । तावद्भित्तेन आज्ञप्ता सुरपतिना सुरवधू रम्भा] ॥ ५८५ ॥
 ५८५*१) रंभे - [रम्भे वनगहनपरिस्थितस्य वेत्तासनस्य वरमुनेः । गत्वा कुरु विघ्नम्
 उग्रतपःसक्तहृदयस्य] ॥ ५८५*१ ॥ ५८५*२) सुर - [सुरपतिलब्धादेशा वर-
 वदना इदिति सहर्षावयवा । संप्राप्ता वनगहने कृतनियमः वरमुनिः यत्र] ॥ ५८५*२ ॥
 ५८५*३) ता - [तदा सुरवधूदर्शनचालिते मुनिवरमनसि मदनान्निः । प्रज्वलितः
 तपस्तरुदहनलालसः मोहघृतसिक्तः] ॥ ५८५*३ ॥ ५८६) सा - [सा कियच्चि-
 रमपि कालं तेन समं मदनमोहितमनसा । आसीना उदरवती जाता परितोषितसुरेशा]
 ॥ ५८६ ॥ ५८७) तिस्साहं - [तस्याः अहं त्रिभुवनसुन्दर्याः रम्भायाः उदर-
 संभूता । सा मां प्रसूतिसमये मुक्त्वा दिवं समारूढा] ॥ ५८७ ॥ ५८८) अह -
 [अथ तातेन अपि प्रियसखि जननीवियुक्ता इति मां कलयित्वा । अभ्यर्थिताः वन-
 देवताः सर्वादरेण तत्र] ॥ ५८८ ॥ ५८९) तो ताहिं - [ततः ताभिः फलरसा-

1) The gāthās 585*1 to 585*3 are found only in J, and not in P. 2) These three gāthās are numbered 84, 85, and 86 by J. 3) J वयरयणा. 4) P कियच्चिरं, J 39 कियच्चिरं. 5) = उदरवती. 6) P पसूय, J पसूइ. 7) P अहवाणुणेवि, J अह ताएण वि. 8) [विउत्तं ति]. 9) = यावत् जाता. 10) P तावावणंमि पयचारिणी, J तवोवणंमि पयचारिणी. 11) = निरुजा.

- वक्कल-कुप्पासावरिय-विग्गहा पोत्त-जीवियाहरणा ।
 मय-सावएहि समयं बाल-क्कीला-सुहं पत्ता ॥ ५९०
 दियहेहि केत्तिएहिं विमुक्काहं तेण बाल-भावेण ।
 ताय-पय-पंकयाराहणम्मि उवसप्पिया बुद्धी ॥ ५९१
 आणेमि कंद-मूल-फलाइं विविहाइं तरु-पसूयाइं ।
 संमज्जणोवलेवण-कम्म-वैखणएण संतुट्ठा ॥ ५९२
 अण्णम्मि णिसा-विरमे बहु-विह-वर-विडव-कुसुम-लोहेण ।
 सुविसट्ठ-पायवं वर-विहंग-रुय-मुहलिय-दियंतं ॥ ५९३
 महु-मत्त-महुयरावलि-झंकारुग्गीर्य-पायव-णिज्जं ।
 १० कप्पतरु-कणइ-किसलय-णिरंतरंतरिय-तरणि-कर-णियरं ॥ ५९४
 सुस्साय-फल-भरोणमिय-चच्छ-पालंव-चुंविच-धरंके ।
 हिम-सेल-सिहर-णिज्जर-तुसार-परिसित्त-पेरंतं ॥ ५९५
 सुर-बहु-चलणालत्तय-चिंचिलियं-मणि-सिलायलुच्छंगं ।
 गंधव-गेय-रव-दिण्णा-यण्ण-मय-जूह-संघायं ॥ ५९६
 ११ इय एव-विहं पिय-सहि साण-चणं तेण कुसुम-लोहेण ।
 उवसप्पियं हि^{१०} अमुणिय-विहि-परिणामं हयासाए ॥ ५९७

- भूतरसेन संतर्पिता अहं तावत् । यावज्जाता तस्मिन् तपोवने पदचारिणी नीरुजा]
 ॥ ५८९ ॥ ५९०) वक्कल-=[वक्कलकूर्पासावृतविग्रहा पोतर्जाविताभरणा । मृग-
 शावकैः समं बालक्रीडाखुखं प्राप्ता] ॥ ५९० ॥ ५९१) दियहेहि-=[दिवसैः किय-
 २० न्मात्रैः विमुक्ता अहं तेन बालभावेन । तातपदपङ्कजाराधने उपसर्पिता बुद्धिः]
 ॥ ५९१ ॥ ५९२) आणेमि-=[आनयामि कन्दमूलफलानि विविधानि तरुप्र-
 सूनानि । संमार्जनोपलेपनकर्मक्षणकेन संतुष्टा] ॥ ५९२ ॥ ५९३) अण्णम्मि-
 [अन्यस्मिन् निशाविरमे बहुविधवरविटपकुसुमलोभेन । सुविकसितपादपं वरविहगरुत-
 मुखरितदिगन्तम्] ॥ ५९३ ॥ ५९४) महु-=[मधुमत्तमधुकरावलिझंकारोद्गीत-
 २५ पादपनिकुञ्जम् । कल्पतरुलताकिसलयनिरन्तरान्तरिततरणिकरनिकरम्] ॥ ५९४ ॥
 ५९५) सुस्साय-=[सुखादफलभरावनमितवृक्षप्रालम्बचुम्बितधराङ्गम् । हिमशैलशिखर-
 निश्चरतुषारपरिसिक्तपर्यन्तम्] ॥ ५९५ ॥ ५९६) सुर-=[सुरवधूचरणालक्तक-
 मण्डितमणिशिलातलोत्संगम् । गन्धर्वगीतरवदत्तकर्णमृगधूयसंघातम्] ॥ ५९६ ॥ ५९७)
 इय-=[इत्येवंविधं प्रियसखि सानुवनं तेन कुसुमलोभेन । उपसर्पितं हि अज्ञातविधि-

३० १) P 'कुप्पासाव', J 'कुप्पाणव'. २) P 'क्कीडा, J 'क्कीला'. ३) P 'आणामि, J 'आणेमि'. ४)=लिपनं.
 ५) P 'सण', J 'कण्ण'. ६) P 'अत्तं पि, J 'अण्णंमि'. ७)=उद्धीत. ८)=विचर्चित; P 'विचिहिय, J
 'चिचि'. ९)=दत्तकर्म [=दत्तकर्ण]. १०)=उपसृष्टा, P 'सप्पियग्गिह'. ११) P 'साइ J 'साए.

ता तत्थ सुरहि-कुसुमोच्चयावहिय-हियय-भाव-पसराए ।

वामण-यरु-कणइ-वलंविद्यग्ग-हत्थाए सच्चवियं ॥ ५९८

धुवंत-धय-वडाडोय-डंवरं सिरि-णिवेस-परिवेसं ।

पवण-पहल्लिर-किंकिणि-रव-मुहल्लिय-णह-यल्लोहोयं ॥ ५९९^४

विष्फुरिय-विविह-वर-रयण-कंति-संजणिय-सुर-धणु-समूहं ।

गयणाहि अवयरंतं दिव-विमाणं सुहालोयं ॥ ६००^५

ता तत्थ पढम-जोवण-वियंभियारंभ-भूसियावयवो ।

वियडोर-यड-पहोलंत-कुसुम-माला-कयाहरणो ॥ ६०१

मंदाणिल-वस-पसरिय-सवंगामोय-वासिय-दियंतो ।

लायण्ण-पहा-विच्छुरिय-सयल-वण-काण्णणाहोओ ॥ ६०२

लीला-कमल-णिवारिय-वयण-णिलीणालि-पर्यडियच्छि-जुओ ।

पेच्छंतो मह वयणं दिव-कुमारो समल्लीणो ॥ ६०३

तो तं दद्वण मए सच्छरियं सायरं सविणयं च ।

तच्भाव-भावियाए खित्तो कुसुमंजली पुरओ ॥ ६०४

परिचित्तयम्हि हियए अज्ज कइच्छाई पुण्णमइयाई ।

सच्चविय-उहय-लोयाई लोयणाई इमे दिट्ठे ॥ ६०५

परिणामं हताशया] ॥ ५९७ ॥ ५९८) ता तत्थ—[तावत्तत्र सुरभिकुसुमोच्च-
यावहितहृदयभावप्रसरया । वामनतरुलतावलम्बिताग्रहस्तया दृष्टम्] ॥ ५९८ ॥ ५९९)

धुवंत—[धूयमानध्वजपटाटोपाडम्बरं श्रीनिवेशपरिवेशम् । पवनप्रघूर्णितकिङ्किणीरवमुख-
रितनभस्तलाभोगम्] ॥ ५९९ ॥ ६००) विष्फुरिय—[विस्फुरितविविधवररत्न- 20

कान्तिसंजनितसुरधनुस्समूहम् । गगनात् अवतरत् दिव्यविमानं शुभालोकम्] ॥ ६०० ॥

६०१) ता तत्थ—[तदा तत्र प्रथमयौवनविजृम्भितारम्भभूषितावयवः । विकटोरस्तट-

प्रघूर्णितकुसुममालाकृताभरणः] ॥ ६०१ ॥ ६०२) मंदाणिल—[मन्दानिलवशप्रसृत-

सर्वाङ्गामोदवासितदिगन्तः । लावण्यप्रभाविच्छुरितसकलवनकाननाभोगः] ॥ ६०२ ॥

६०३) लीला—[लीलाकमलनिवारितवदननिलीनालिप्रकटिताक्षियुगः । प्रेक्षमाणो मम 25

वदनं दिव्यकुमारः समालीनः] ॥ ६०३ ॥ ६०४) तो तं—[तदा तं दृष्ट्वा मया

साश्चर्यं सादरं सविनयं च । तद्भावभावितया क्षिप्तः कुसुमाञ्जलिः पुरतः] ॥ ६०४ ॥

६०५) परि—[परिचिन्तितं हि (परिचिन्तयामि वा) हृदये अद्य कृतेच्छे (कृतार्थे

1) = आच्छादितः; P °वहिय, J °विहिय. 2) P वामणयरुकणइयवल°, J वामणयरुकणइवल°. 3) P °यलाभोयं, J °यलाहोयं. 4) J 600. 5) P 599, J 601. 6) P °भोओ, J °होओ. 7) = प्रकटित. 30
8) P कुमारो, J कुमारो. 9) = समवतीर्णः; P समोल्लीणो, J समल्लीणो. 10) = अर्घार्थ. 11) P °चित्तयम्हि, J °चित्तियम्हि.

अह तेण पुच्छियाहं समीवमुवसप्पिऊण कोहलिणा ।
मउएहिं मुद्ध-मुहरक्खरेहिं वयणेहिं संच्छरियं ॥ ६०६

पुप्फलाइ-णव-कणइ-वियाण-णिउंजए

गुंजिरालि-उल-वल्लय-मणोहर-रावए ।

5 कासि तंसि^१ तियस-वहु-विलास-विणोययं

काणणम्मि परिभमसि असंकिरि णिब्भयं ॥ ६०७

तो तं सोऊण मए पिय-सहि पढमं पियंकरं वयणं ।

वज्जरियं तंस्स फुडं णियय-णिवासं कुलं णामं ॥ ६०८

तो तेण साहिलासं सप्परिओसं ससंभमं समुयं ।

10 सासंघं ससिणेहं सविलासमहं पुणो भणिया ॥ ६०९

सुंदरि ता अवरुद्धं एकेकम-दंसणं म्हा किं जेण ।

गंधवेसाण कुले अहं पि विमले समुप्पणो ॥ ६१०

चित्तंगैयाहिहाणो तुह दंसण-कोहलेण अवयरिओ ।

जइ होसि स-प्पसाया ता जुत्तं चम्महेण कयं ॥ ६११

15 अज्ज-दियसाउ रज्जं कोसं जीयं सुहं सरीरं च ।

अण्णं पि किंपि^{११} जं मज्झ तं असेसं तुर्मायत्तं ॥ ६१२

वा) पुण्यमये । दृष्टोभयलोके लोचने अस्मिन् दृष्टे] ॥ ६०५ ॥ ६०६) अह तेण -

[अथ तेन पृष्टाहं समीपमुपसर्प्य कुतूहलिना । मृदुकैः सुगन्धसुखराक्षरैः वचनैः साश्चर्यम्] ॥ ६०६ ॥ ६०७) पुप्फलाइ - [पूगफलादिनवल्लताविताननिकुञ्जके गुञ्जन-

20 शीलालिकुलवल्लयमनोहररावके । का असि तस्मिन् त्रिदशबधूविलासविनोदकं कानने परिभ्रमसि अशङ्काशीले निर्भयम्] ॥ ६०७ ॥ ६०८) तो तं - [ततः तत् श्रुत्वा मया प्रियसखि प्रथमं प्रियंकरं वचनम् । कैथितं तस्य स्फुटं निजकनिवसनं कुलं नाम]

॥ ६०८ ॥ ६०९) तो तेण - [ततः तेन साविलापं सपरितोषं ससंभ्रमं समोदम् । साशंसं सखेहं सविलासमहं पुनर्भणिता]

॥ ६०९ ॥ ६१०) सुंदरि - [सुन्दरि तावदविरुद्धम् अन्योन्यदर्शनमावयोः किं येन । गन्धर्वेशानां कुले अहमपि विमले समुत्पन्नः]

25 ॥ ६१० ॥ ६११) चित्तंगय - [चित्राङ्गदामिधानः तव दर्शनकुतूहलेन अवतीर्णः । यदि भवसि सप्रसादा तद् युक्तं मन्मथेन कृतम्] ॥ ६११ ॥ ६१२)

अज्ज - [अद्यदिवसात् राज्यं कोशं जीवितं सुखं शरीरं च । अन्यदपि किंचित् यन्मम

1) = साश्चर्यं. 2) PJ नव°. 3) PJ निउं°. 4) PJ वल्लयण°. 5) P would take तंसि as one word. 6) = चय. 7) = कियविशेषण. 8) = जहवत्, P would take वज्जरियं तंस्स as one word. 9) PJ दंसणम्. 10) P 'मिहाणो, J 'हिहाणो. 11) [किंचि]. 12) = तवायत्तं.

ता पसिय देहि मे पाणि-पल्लवं मा विलंब एत्ताहे ।
 ण सहइ कालक्खेवो मह हियइ वियंभिओ मयणो ॥ ६१३
 एवं तं चाडु-सयाणुसंधियं वयणयं सुणेऊण ।
 हिययं आ-गयण-रसायलं^१ म्ह^२ पप्फुल्लियं^३ सहसा ॥ ६१४
 आणंद-वाह-पडिपूरिणहिं^४ सहि मण-सिणिद्धया तस्स ।
 अच्छीहिं वियं सिद्धा पडिवयणमसंभरंतीए^५ ॥ ६१५
 अइ-गरुय-सज्जसूसास-वस-विसइंत-मुह-पयइहिं ।
 णीसासेहिं सयं चिय दिण्णो^६ अंतग्गओ भावो ॥ ६१६
 अंगेहिं मि^{११} अणवत्थ-ट्टिएहिं असहीरणो^{१०} समुद्धिद्धा ।
 लज्जोणएण वयणेण अप्पिओ हियय-सवभावो ॥ ६१७
 कं^{१३} जं ण सेय-पुलउग्गमेण पिय-सहि ण पिसुणियं तस्स ।
 पयडीकया हयासेण लहुइया ऊरु कंपेण ॥ ६१८
 इय एम-विहं पोरत्थि^{१६}एहिं अंगेहिं मयण-णडिएहिं ।
 लज्जालुयाणुरूया अवणीया^{१७} गुणमई बुद्धी ॥ ६१९
 तो वाम-पयंगुट्ठेण तत्थ धरणी-यलं लिहंतीए ।
 भणियं अणुच्च-सदं अहोमुहच्छं च सहि तस्स ॥ ६२०

तदशेषं त्वदायत्तम् ॥ ६१२ ॥ ६१३) ता पसिय—[तत्प्रसीद देहि मम पाणि-
 पल्लवं मा विलम्बस्व इदानीम् । न सख्यते कालक्षेपः मम हृदये विजृम्भितः मदनः]
 ॥ ६१३ ॥ ६१४) एवं तं—[एवं तच्चाट्टशतानुसंधितं वचनं श्रुत्वा । हृदयम् आ-
 गमनरसातलं मम प्रफुल्लितं सहसा] ॥ ६१४ ॥ ६१५) आणंद—[आनन्दवाष्प- 20
 परिपूरिताभ्यां सखि मनःस्निग्धता तस्य । अक्षिभ्याम् इव (एव वा) शिष्टा प्रतिवचनम्
 असंस्मरन्त्याः] ॥ ६१५ ॥ ६१६) अइगरुय—[अतिगुरुकसाध्वसोच्छ्वासवशवि-
 कसन्मुखप्रवृत्तैः । निःश्वासैः स्वयमेव दत्तः अन्तर्गतः भावः] ॥ ६१६ ॥ ६१७)
 अंगेहिं—[अज्ञैरपि अनवस्थास्थितैः असहनशीलता समुद्दिष्टा । लज्जावनतेन वदनेन
 अर्पितः हृदयसद्भावः] ॥ ६१७ ॥ ६१८) कं जं ण—[किं यन्न खेदपुलकोद्गमेन 25
 प्रियसखि न पिशुनितं तस्य । प्रकटीकृतौ हताशेन लघूकृतौ ऊरु कम्पेन] ॥ ६१८ ॥
 ६१९) इय एमविहं—[इत्येवंविधं दुर्जनैः अज्ञैः मदनवञ्चितैः । लज्जाशीलानुरूपा
 अपनीता गुणवती बुद्धिः] ॥ ६१९ ॥ ६२०) तो—[ततः वामपादाङ्गुष्ठेन तत्र

1) P हियय, J हियइ, [हियए]. 2) PJ °यलम्ह. 3) P gives a footnote आलावरसोवलं च पफुल्लियं [=पप्फुल्लियं] calling it a पाठांतरं. 4) P पप्फुल्लियं, J पुप्फु. 5) [चिय]. 6)= 39 अददती; P °संभवन्तीए, J संभरंतीए. 7) P सज्जसायास, J सज्जसूसास. 8) P सुह, J मुह. 9) P दिण्णो, J देण्णो, 10) P भाओ, J भावो. 11) P °हि मि, °हि मि. 12)=अनवगणना परा. 13) [किं]. 14) P ऊरु, J ऊरु. 15) P एम, J एमं. 16)=पोरस्थो दुज्जणो अ देसीए । दुर्जनैः. 17) P लज्जालुयाणुरूया, J लज्जाणुयाणुरूया. 18)=अपनीता. 19)=अधोमुखाक्षं.

को एयं ण पसंसइ कस्स व इमिणा ण होइ परिओसो ।
 को तुम्ह ण संवज्झइ कहं व ण दीसइ तुमाहिंतो ॥ ६२१
 इय जइ मं महसि महाणुभाव वण-तावासिं पि णाऊण ।
 ता गंतूणं म्ह तवोवणम्मि तायं चियं भणोसु ॥ ६२२
 ५ तो तेण पुणो भणियं अलमिभिणा केचिरं^१ विलंवेसि ।
 ण सहइ तुह दंसण-सुह-समुग्गओ मह मणे मयणो ॥ ६२३
 कालंतर-परिवसिए अवसर-चुक्कम्मि मय-सिलिं^२वच्छि^३ ।
 विग्घ-सहस्साइं समावडंति हियइच्छिए कज्जे ॥ ६२४
 एवं भणिऊण वयंसि तेण पुलइय-पओट्ट-हत्थेण ।
 १० गहिओ मे^४ मुणिय मणाहिलासमवसारिओ हत्थो ॥ ६२५
 तो तेण मज्झ पिय-सहि सहसा णिवत्तिओ स-वीवाहो ।
 पम्हुसियासेस-कुलक्कमाएँ हय-मयण-णडियाए ॥ ६२६
 तह तत्तो चिय पिय-सहि कुसुमासव-मत्त-महुयरुगीए ।
 कलयंठि-कलयलाराव-मुहलिए दस-दिसा-वलए ॥ ६२७
 १५ णिविच्च-लया-पल्लव-णिरंतरंतरिय-तरणि-कर-णियरे ।
 वहु-विह-पसूय-परिमल-परिवासिय-तरु-णिजंजम्मि ॥ ६२८

धरणीतलं लिखन्त्या । भणितम् अनुचगढम् अधोमुखाक्षं च सखि तस्स ॥ ६२० ॥
 ६२१) को एयं—[कः एतन्न प्रशंसति कस्य वा अनेन न भवति परितोषः । कः
 तव न संवध्यते कथमिव न दृश्यते त्वत्तः] ॥ ६२१ ॥ ६२२) इय—[इति यदि
 २० मां कांक्षसे महानुभाव वनतापसीम् अपि ज्ञात्वा । तद्रत्वा अस्सत्तपोवने तातमेव भण]
 ॥ ६२२ ॥ ६२३) तो तेण—[ततः तेन पुनर्भणितम् अलमनेन कियच्चिरं वि-
 लम्बसे । न सख्यते त्वद्दर्शनसुखसमुद्भूतः मम मनसि मदनः] ॥ ६२३ ॥ ६२४)
 कालंतर—[कालान्तरपर्युपिते अवसरच्युते मृगशावाक्षि । विघ्नसहस्राणि समापतन्ति
 हृदयेऽप्यसि कार्ये] ॥ ६२४ ॥ ६२५) एवं—[एवं भणित्वा वचांसि तेन पुलकित-
 २५ प्रकोष्ठहस्तेन । गृहीतः मम ज्ञात्वा मनोऽभिलाषम् अप्रसारितः हस्तः] ॥ ६२५ ॥
 ६२६) तो तेण—[ततः तेन मत्प्रियसखि सहसा निर्वर्तितैः स्ववीवाहः । प्रसृता-
 शेषकुलकर्मया हतमदनवञ्चितया] ॥ ६२६ ॥ ६२७) तह तत्तो—[तथा ततः
 एव प्रियसखि कुसुमासवमत्तमधुकोद्रीते । कलकण्ठीकलकलारावमुखरिते दशदिशा-
 वलये] ॥ ६२७ ॥ ६२८) णिविच्च—[निविडंलतापल्लवनिरन्तरान्तरिततरणिकर-

३० १)=कथमिव, २) कह व, ३) कं व. २) २) प विय, ३) चिय. ३) ३) केचिरं, ४) किचिरं, ४)=मृगशावाक्षि; ५)
 "सिलं", ५) "सिलिं". ५) ५) प से, ६) से. ६)=अप्रसारितं. ७) ७) निज्जत्तिओ, ८) निज्जत्तिओ. ८)=निमिष-

सत्तच्छय-सुह-पायव-तलम्मि इच्छाएँ अच्छिज्जण चिरं ।
 दिवसावसाण-समए संभरिओ सहि मए अप्पा ॥ ६२९
 भणियं च मए पिययम ण हु एसो दुण्णओ सुहेणम्ह ।
 वोलेइ जइ ण देवो अणुकूलो होइ एत्ताहे ॥ ६३०
 अइ-गरुओ अवराहो विसमो ताओ असंकिरो मयणो ।
 अविमरसियं च कज्जं ण-याणिमो कह विपरिणमइ ॥ ६३१
 ता तेणाहं भणिया मा भायसु एहि ताव णिय-वसइं ।
 वच्चम्ह विगय-रोसो^१ होही कालेण तुह ताओ ॥ ६३२
 दिण्णाण अदिण्णाण यं आहव-गहियाण सइवराणं^२ च ।
 परिणीयाण कुमारीण णत्थि अण्णं भणेयवं ॥ ६३३
 अह एरिसे^४ समुल्लाप-वइयरे सुयणु एक्कंसरियाए ।
 सुइरण्णेसण-सुढिओ^३ तत्तो^५ छिय आगओ ताओ ॥ ६३४
 ता तेण समं पिय-सहि सहसा गंधर्वराय-तणएण ।
 एक-विमाणासीणा सच्चविथा णवर ताएण ॥ ६३५
 भणियं च महामुणिणा पावसु रे पाव रक्खसालोयं ।
 दुहिया मे अवहरिया कामासत्तेण अइ-रहसा ॥ ६३५*१

निकरे । बहुविधप्रसूतपरिमलपरिवासिततरुनिकुञ्जे ॥ ॥ ६२८ ॥ ६२९) सत्त-
 च्छय- [सत्तच्छदसुखपादपतले इच्छया आसित्वा चिरम् । दिवसावसानसमये संस्मृतः
 सखि मया आत्मा] ॥ ६२९ ॥ ६३०) भणियं- [भणितं च मया प्रियतम न
 खलु एष दुर्नयः सुखेन आवयोः । व्यवलीयते यदि न दैवम् अनुकूलं भवति इदा-
 नीम्] ॥ ६३० ॥ ६३१) अइ- [अतिगुरुकः अपराधः विषमः तातः अशङ्किता
 मदनः । अविमर्शितं च कार्यं न जानीमः कथं विपरिणमते] ॥ ६३१ ॥ ६३२)
 ता- [तदा तेनाहं भणिता मा विभीहि एहि तावन्निजवसतिम् । ब्रजावः विगंतरोपः
 भविष्यति कालेन तव तातः] ॥ ६३२ ॥ ६३३) दिण्णाण- [दत्तानामदत्तानां
 च आहवगृहीतानां स्वयंवराणां च । परिणीतानां कुमारीणां नास्ति अन्यद्भणितव्यम्] २५
 ॥ ६३३ ॥ ६३४) अह- [अथ ईदृशे समुल्लापव्यतिकरे सुतनु जगिति । सुचिरा-
 न्वेषणश्रान्तः ततः एव आगतः तातः] ॥ ६३४ ॥ ६३५) ता तेण- [तावत्तेन
 समं प्रियसखि सहसा गन्धर्वराजतनयेन । एकविमाणासीना दृष्टा नवरं तातेन] ॥ ६३५ ॥
 ६३५*१) भणियं- [भणितं च महामुनिना प्राप्नुहि रे पाप राक्षसलोकम् । दुहिता

1) P रोसो, J रोसा. 2) P य, J इ. 3) PJ सइव°. 4) P एरिसे सससमु°, J एरिसे ससु°. 20
 5) =समुल्लापव्यतिकरे. 6) =तत्समये; P सरियाण, J सरियाण. 7) =सुचिरान्वेषणश्रान्तं, P सुइरण्णे°,
 J सुइरण्णे°. 8) =खिन्नः. 9) =तत्रैव. 10) The next four gāthās, 635*1 to 635*4, are
 found only in P. They are numbered there, 35-38; but again the Nos. 35 etc.
 are repeated for the following verses. The copyist observes that these verses
 are added on a separate folio, from some other book, with a remark *pāṭhāntara*,
 and that their numbers are repeated. They are not found in J.

वुत्तं च तओ तेण वि गंधवेणावि कयवराहेण ।
 भयवं इमस्स होही कइया आउस्स पज्जंतो ॥ ६३५*२
 भणियं च तओ इसिणा णियत्तं-रोसेण पुत्ति-णेहाओ^१ ।
 अइ-दुसह-सुहड-पारउ-संगरे जाव सि--ह^२ ॥ ६३५*३
 ता सोय-मज्झिअ-विसद-गयण-पसरेण पेच्छमाणाए ।
 साव-पचणेण हरिउण^३----तथ वि पएस्स ॥ ६३५*४
 तो मे झस त्ति पडियं अविणय-गिरि-गरुय-तुंग-सिहराहि ।
 हिययं लज्जा-भय-कुलिस-ताडियं पिय णिरालवं ॥ ६३६
 अह अयस-महा-सीहेण तासिया पलइउण वेएण ।
 १० एकं णिउंज-कणई-वियाण-गहणं समलीणा ॥ ६३७
 ता तथ मं णिलुक्कं अविणीयं पेच्छउ त्ति मा ताओ ।
 इय कलिउण वं सूरुो णीओ लज्जाअ अत्थमणं ॥ ६३८
 मह दुक्ख-दुक्खियाहिं व दिसाहिं अंधारियाइं वयणाइं ।
 मह भय-भीयाइं व संकुयंति^{१०} वणयर-समूहाइं ॥ ६३९
 १५ ता रवि-रह-वडण^{११}-विसद-जलहि-मग्गुगएण व तमेण ।
 पायालाहिं व^{१४} समयं विलुंपिओ णहयलाहोओ^{१५} ॥ ६४०

मे अपहृता कामासक्तेन अतिरभसात्] ॥ ६३५*१ ॥ ६३५*२) वुत्तं—[उक्तं
 च ततः तेनापि गन्धर्वेणापि कृतापराधेन । भगवन् अस्य भविष्यति कदा आयुषः
 पर्यन्तः] ॥ ६३५*२ ॥ ६३५*३) भणियं—[भणितं च ततः ऋषिणा निवृत्त-
 २० रोषेण पुत्रीसेहात् । अतिदुःसहसुभटप्रारब्धसंगरे यावत् असि उपेहतः] ॥ ६३५*३ ॥
 ६३५*४) ता सोय—[तदा शोकमयविशद्वगगनप्रसरेण प्रेक्षमाणायाः शापपवनेन
 हतः नैवर प्रियः कुत्रापि प्रदेशे] ॥ ६३५*४ ॥ ६३६) तो मे—[ततः मम
 धैसिति पतितम् अविनयगिरिगुरुकतुङ्गशिखरात् । हृदयं लज्जाभयकुलिशताडितम् इव
 निरालम्बम्] ॥ ६३६ ॥ ६३७) अह—[अथ अयममहासिंहेन त्रासिता पलाय्य
 २५ वेगेन । एकं निकुञ्जलतावितानगहनं समालीना] ॥ ६३७ ॥ ६३८) ता तथ—
 [तदा तत्र मां निलीनाम् अविनीतां प्रेक्षतामिति मा तातः । इति कलयित्वा इव सूर्यः
 नीतः लज्जया अस्तमनम्] ॥ ६३८ ॥ ६३९) मह—[मम दुःसदुःखिताभिः इव
 दिशाभिः अन्धकारितानि वदन्तानि । मम भयभीतानि इव संकुचन्ति वनचरसमूहानि] ।
 ॥ ६३९ ॥ ६४०) ता रवि—[तदा रविरथपतनविकसितजलधिमार्गोद्धतेन इव

३० १) [गंधवेण वि कयाव] । २) P नियत्त. ३) P 'नेहाओ'. ४) [उवहओ]; two letters after सि
 and one after ह are missing in this lacuna. ५) P मज्झिअ; P would separate मज्झि
 and अ'. ६) [हरिओ णवरि पियो कथ वि पएस्स], the conjectural letters of the copyist
 are स्मा ि च क for the four blank places. ७)=अयस एव सिंह. ८)=नसित्वा. ९) P
 मं निलुक्कं, J मिणलुक्कं. १०) P य, J व. ११) P अत्थवणं, J अत्थमणं. १२) P संकुयंति, J संकुयंति.
 १३) P विहण, J पडण. १४)=पातालेन सह मेलितः; P 'हिं व, J 'हिम्. १५) P 'भोओ, J 'होओ.

ता हं केणइ-वियाणाओं सणिय-सणियं महा-भउप्पेत्या ।
 अण्णण्ण-तरु-वणंतर-णिलुक्कमाणी समल्लीणा ॥ ६४१
 तां ण पिओ ण विमाणं ण य ताओ णेय किं पि तं चिण्हं ।
 जं पेच्छिऊण जीयं मुहुत्तमेत्तं विमालेमि ॥ ६४२
 अह तं दट्ठूण मए सज्ज मसाणं व झत्ति दुप्पेच्छं ।
 चिर-मोह-लद्ध-सण्णाए सुक्कयंठं चिरं रुण्णं ॥ ६४३
 हा ताय गय-सिणेहो कीस तुमं तक्खणेण मह जाओ ।
 अविणीए वि अंबच्चे हवन्ति कलुणासयां मुणिणो ॥ ६४४
 हा अज्जउत्त तुह णेह-बंधणोर्वद्ध-जीविया विहिणा ।
 वोच्छिण्णा विस-वल्लि व वियड-कप्पहुमाहितो ॥ ६४५
 हा अंब तए वि अहं हय-णामा जम्म-वासरे मुक्का ।
 इण्हिं असरण-हियया कं जं सरणं पविज्जिस्सं¹² ॥ ६४६
 हा भयवईओ वण-देवयाओ दंसेह पिययमं मज्झ ।
 तुमहं सरण-पवण्णा विओर्य⁸-अणाहा विवज्जामि ॥ ६४७
 इय एवं बहुसो विलविऊण परिचिंतियमिह हियएण ।
 किं मह हयांए इमिणा अप्पडियारेण रुण्णेण ॥ ६४८

तमसा । पातालादिव समं विलुप्तः नभस्तलाभोगः] ॥ ६४० ॥ ६४१) ता—[ताव-
 दहं लतावितानात् शनैः शनैः महाभयत्रस्ता । अन्योन्यतरुवनान्तरनिलीयमाना समा-
 लीना] ॥ ६४१ ॥ ६४२) ता—[तदा न प्रियः न विमानं न च तातः नैव
 किमपि तच्चिह्नम् । यद्दृष्ट्वा जीवितं मुहूर्तमात्रमपि मानयामि] ॥ ६४२ ॥ ६४३) अह तं—[अथ तद्दृष्ट्वा मया सद्यः श्मशानमिव झटिति दुःप्रेक्ष्यम् । चिरमौहलब्ध-
 संज्ञया सुक्तकण्ठं चिरं रुदितम्] ॥ ६४३ ॥ ६४४) हा ताय—[हा तात गतस्नेहः
 कस्मात् त्वं तत्क्षणेन मम जातः । अविनीतेऽपि अपत्ये भवन्ति करुणाशयाः मुनयः]
 ॥ ६४४ ॥ ६४५) हा अज्जउत्त—[हा आर्यपुत्र त्वत्स्नेहबन्धनावबद्धजीविता
 विधिना । व्युच्छिन्ना विपवल्ली इव विकटकल्पद्रुमात्] ॥ ६४५ ॥ ६४६) हा
 अंब—[हा अम्ब त्वया अपि अहं हतनामा जन्मवासरे मुक्ता । इदानीम् अशरणहृदया
 किं* यत् शरणं प्रपत्स्ये] ॥ ६४६ ॥ ६४७) हा भय—[हा भगवत्यः वनदेवताः
 दर्शयत प्रियतमं मम । युष्माकं शरणं प्रपन्ना वियोग-अनाथा विपद्ये] ॥ ६४७ ॥
 ६४८) इय एवं—[इत्येवं बहुशः विलप्य परिचिन्तितो अस्मि हृदयेन । किं मम हतायाः

1) P कणयविमां, J कणइवियां. 2) =महाभयेन उत्प्रेक्षमाणा; P °प्पेच्छा, J °प्पेत्या. 3) P ता 39.
 न, J ता जा ण. 4) [पि मालेमि], P would read विमालेमि as one word. 5) P दुप्पेच्छं, J
 दुप्पेच्छं. 6) =सुक्तकण्ठं. 7) P महं, J मह. 8) =अपत्ये. 9) =करुणाशया, P °सया, J महा. 10) =
 बंधनोद्भवजीविता. 11) P विधिणा, J विहिणा. 12) [पवज्जिस्सं]. 13) P would separate
 वि and ओय, [वि उय अणाहा]. 14) =हतायाः. 15) =अप्रतिकारेण.

- दुक्खावगमोवाओ णण्णो मरणाउ दीसइ कहिं पि ।
 ता इह सत्तच्छय-पायवम्मि पासं णिवंधिस्सं ॥ ६४९
 एवं हियए परिभाविऊण वलियम्मि वक्कल-वरिहं ।
 सच्चविया जम-हर-वत्तणि व हियइच्छिया साहा ॥ ६५०
 ५ भणियं च णिवद्धंजलि-पणाम-पुवं मणम्मि झाऊण ।
 भयवं विस्स-पयावइ जइ किं पि मए कयं सुकयं ॥ ६५१
 ता अण्णम्मि वि जम्मे सो च्चिय मह पिययमो हविजासु ।
 मा होज्ज पुणो एवं-विहाण दुक्खाण संभूई ॥ ६५२
 एवं भणिऊण मए उववद्धो जा तहिं दुमे अप्पा ।
 १० तो अण्डुड्डीणे जीवियम्मि गयणे सुओ सहो ॥ ६५३
 अइ अलमलमिमिणी तुज्ज पुत्ति ववसाय-साहसरसेण ।
 वीसत्था होहं खणं अहं खु जणणी ये तुहं पत्ता ॥ ६५४
 तां झत्ति णहं-यलाओ अवयरिऊणम्ह सहिं सुजणणीए ।
 तं तोडिऊण पासं गहियाहं सुयणु उच्छंगे ॥ ६५४*१
 १५ जाणामि तेण मुणिणा णिरावराहा वि मुक्क-संगेण ।
 परिसेसियां सि वाले दूरं णिकरुण-हियएण ॥ ६५५

- अनेन अप्रतिकारण रुदितेन] ॥ ६४८ ॥ ६४९) दुक्खाव- [दुःखावगमोपायः
 नान्यः मरणादृश्यते कुत्रापि । तदिह सत्तच्छदपादपे पाशं निभंत्सामि] ॥ ६४९ ॥
 ६५०) एवं- [एवं हृदये परिभाव्य वलितं हि* (वलामि वा) वत्कलोत्तरीयम् ।
 ११ दृष्टा यमगृहवर्तनिरिव हृदयेप्सिता शाखा] ॥ ६५० ॥ ६५१) भणियं- [भणितं
 च निगद्धाञ्जलिप्रणामपूर्वं मनसि ध्यात्वा । भगवन् विश्वप्रजापते यदि किमपि मया कृतं
 सुकृतम्] ॥ ६५१ ॥ ६५२) ता अण्णम्मि- [तदन्यस्मिन्नपि जन्मानि स एव
 मम प्रियतमः भवतु । मा भवेत् पुनरेवंविधानां दुःखानां संभूतिः] ॥ ६५२ ॥
 ६५३) एवं- [एवं भणित्वा मया उपवद्धः यदा तत्र दुमे आत्मा । तदा अर्धोड्डीने
 १२ जीविते गगने श्रुतः शब्दः] ॥ ६५३ ॥ ६५४) अइ- [अये अलमलमनेन तव
 पुत्रि व्यवसायसाहसरसेन । विश्वस्ता भव क्षणम् अहं खलु जननी च तव प्रीता]
 ॥ ६५४ ॥ ६५४*१) ता झत्ति- [तदा झटिति नमस्तलादवतीर्य मम सखि
 सुजनन्या । तं त्रोटयित्वा पाशं गृहीता अहं सुतनु उत्सङ्गे] ॥ ६५४*१ ॥ ६५५)
 जाणामि- [जानामि तेन मुनिना निरपराधा अपि मुक्तसंगेन । परिशेषिता असि बोले
 ३१ १) P 'वसमो', J 'वगमो'. २) P वरिहं, J विरहं. ३) P वोत्तणि, J वत्तणि. ४) [हविजाउ].
 ५) = अर्धोड्डी. ६) *मिणिगा, J *मिमिणा. ७) P रसेण, J संरेण. ८) [होहि]. ९) P तुहं, J तुह.
 १०) Gāthā No. 654+1 is found in P only, but not found in J. P puts, it is
 interesting to note, the same No., 54, for this and the following gāthā, No.
 655. ११) नह. १२) [परिषेसिया].

ता तुज्झ सो अगम्मो सुर-लोओ जत्थ सइ णिवासो म्हा ।
 अत्थि मह हियय-दइओ जक्खो णलकूवरो णाम ॥ ६५६
 वित्ताहिवस्स तणओ सुयणो सच्च-वओ पियाहासी ।
 पडिवण्ण-वच्छलो सई परोवयारेक्क-पत्तट्ठो ॥ ६५७
 तस्स समप्पेमि सुहेण जेण पिय-विरह-दुक्खमइया वि ।
 सुवयंसियाहिं समयं वच्चंति अलक्खिया दियहा ॥ ६५८
 एवं भणिज्जण चिरं अंवाप्प सिणेह-संगय-मणाए ।
 एत्थाणिज्जण पिय-सहिं समप्पिया तुज्झ तायस्स ॥ ६५९
 तो तद्वियसाहितो तुम्हं अंवाप्प तह य ताएण ।
 तुम्हाहिं वि सविसेसं सच्चविया एचिरं जाव ॥ ६६०
 तेणत्तियं पि कालं तुह णेह-णिवद्ध-जीवियासाए ।
 सम्भाव-समप्पिय-माणसाए दुक्खं चिय ण णायं ॥ ६६१
 तुह सुह-सुहिया तुह दुक्ख-दुक्खिया तुज्झ हियय-गय-हियया ।
 तेण णिवारेमि इमं गुरु-जण-मण-वाहिरं कज्जं ॥ ६६२
 इय गुरु-जण-मण-रहियं कज्जं जो कुणइ सुयणु सच्छंदो ।
 सो दुक्ख-हरं जायइ जह जाया हं खु सच्छंदा ॥ ६६२*१

दूरं निष्करुणहृदयेन] ॥ ६५५ ॥ ६५६) ता—[तस्मात्तव स अगम्यः सुरलोकः
 यत्र सदा निवासः अस्माकम् । अस्ति मम हृदयदयितः यक्षः नलकूवरः नाम]
 ॥ ६५६ ॥ ६५७) वित्ताहिवस्स—[वित्ताधिपस्य तनयः सुजनः सत्यव्रतः प्रिया-
 भाषी । प्रतिपन्नवत्सलः सदा परोपकारैककुशलः] ॥ ६५७ ॥ ६५८) तस्स—
 [तस्य समर्पयामि सुखेन येन प्रियविरहदुःखमयाः अपि । सुवयस्याभिः समं व्रजन्ति
 अलक्षिताः दिवसाः] ॥ ६५८ ॥ ६५९) एवं—[एवं भणित्वा चिरम् अम्बया
 स्नेहसंगतमनसा । अत्र आनीय प्रियसखि समर्पिता तव तातस्य] ॥ ६५९ ॥ ६६०)
 तो—[ततः तद्वियसात् तव अम्बया तथा च तातेन । युष्माभिरपि सविशेषं दृष्टा
 ईयच्चिरं यावत्] ॥ ६६० ॥ ६६१) तेण—[तेन एतावत् अपि कालं तव स्नेह-
 निबद्धजीविताशया । सद्भावसमर्पितमानसया दुःखमेव न ज्ञातम्] ॥ ६६१ ॥ ६६२)
 तुह—[त्वत्सुखसुखिता त्वहुःखदुःखिता त्वत्-हृदयगतहृदया । तेन निवारयामि इदं
 गुरुजनमनोवाह्यं कार्यम्] ॥ ६६२ ॥ ६६२*१) इय—[इति गुरुजनमनोरहितं
 कार्यं यः करोति सुतनु स्वच्छन्दः । सो दुःखगृहं जायते यथा जाताहं खलु स्वच्छन्दा]

1) = सत्यव्रतः, P सच्चवओ, J सच्चवओ. 2) P भासी, J हासी. 3) P सह, J सह. 4) = दक्षः. 5) PJ महया. 6) = सुसखीभिः. 7) P तत्था, J पत्था. 8) P would read वियाए चिरं. 9) P suggests the sandhi तेण+एत्तियं, [तेणत्तियं]. 10) = ज्ञानं [= तं]. 11) This gāthā No. 662*1 is found in P only, but not in J; P इय. 12) P जावइ.

दीसंति फुरिय-रवि-यर-करवालोलुं पियस्से तम-तरुणो ।
 महि-वेढं-णिवाडियाओ छल्लीओ व रुक्ख-छायाओ ॥ ६७७
 एसो सो सूरायव-संग-समुप्फुसिय-चंदिमा-पसरो ।
 धवलब्भ-दल-सरिच्छो जाओ गयणंगणे चंदो ॥ ६७८
 ता वच्च मलय-सेलं जीविय-मरणाण बहु-गुणं जं म्हं ।
 तं जाणिऊण पिय-संहि कुणसु सयं चेय किं अण्णं ॥ ६७९
 अवरुज्झंतं जं गुरु-यणम्मि उइयं च जं सिणेहस्स ।
 तं जाणसि च्चिय तुमं सेसं किमहं पवोच्छामि ॥ ६८०
 एवमहं आढत्ता भाउय सुजणेण सुह-विमाणेण ।
 तं चेय मलय-भवनं पत्ता जत्थ सो दिट्ठो ॥ ६८१
 तो तं पणहु-सोहं अणिमज्जियं-कुट्टिमं अणुब्भिय-वडायं ।
 अपसाहियं-चंदण-माल-तोरणं अरइय-दारं ॥ ६८२
 अकय-कुसुमोवयारं अप्पत्त-विलेपणं अदिहि-वत्तं ।
 अविहाविय-चिरं-सोहं अपेच्छणिज्जं च अच्छीण ॥ ६८३
 तं तारिसं दुपेच्छं दट्ठुण तु भवणयं हयासाए ।
 परिचित्तियं^{२०} हि हियए हज्जी किं णेरिसं^{२१} एयं ॥ ६८४

६७७) दीसंति - [दृश्यन्ते स्फुरितरविकरकरवालावलुप्तस्य तमस्तरोः । महीपीठनि-
 पतिताः त्वचः इव वृक्षच्छायाः] ॥ ६७७ ॥ ६७८) एसो - [एषः स सूर्यातपसंग-
 ससुप्तपृष्ठचन्द्रिकाप्रसरः । धवलाभ्रदलसदृक्षः जातः गगनाङ्गने चन्द्रः] ॥ ६७८ ॥
 २० ६७९) ता वच्च - [ता व्रज मलयशैलं जीवितमरणयोः बहुगुणं यच्च । तत् ज्ञात्वा प्रिय-
 सखि कुरु स्वयमेव किमन्यत्] ॥ ६७९ ॥ ६८०) अवरुज्झंतं - [अविरुध्यमानं
 यत् गुरुजने उचितं च यत्नेहस्य । तत् जानासि एव त्वं शेषं किमहं प्रवक्ष्यामि]
 ॥ ६८० ॥ ६८१) एवमहं - [एवमहम् आक्रान्ता आतृक सुजनेन सुखविमानेन । तदेव
 मलयभवनं प्राप्ता [मया] यत्र स दृष्टः] ॥ ६८१ ॥ ६८२) तो तं - [ततः तं प्रणष्ट-
 २५ शोभम् असंमार्जितकुट्टिमम् अनुध्वितपताकम् । अपसाधितवन्दनमालातोरणम् अरचित-
 द्वारम्] ॥ ६८२ ॥ ६८३) अकय - [अकृतकुसुमोपचारम् अप्राप्तविलेपनम् अतिथि-
 त्यक्तम् (अधृतिपात्रं वा) । अविभावितचिरशोभम् अप्रेक्षणीयं च अक्ष्याम्] ॥ ६८३ ॥
 ६८४) तं तारिसं - [तत् तादृशं दुःप्रेक्ष्यं दृष्ट्वा तु भवनं हताशया । परिचिन्तितं हि

१) = उच्चोदितस्य, P लुं पि [= लुं वि] यस्त, J लुं पि यस्त. २) P वेढ, J विढ. ३) = आतप. ४) P चेव, J धव. ५) P जं च, J जम्ह. ६) P पिय, J जं पिय. ७) P जाणिसि, J जाणसि. ८) = प्रवक्ष्यामि. ९) = भणिता. १०) P सुजवे, J सुजणे. ११) [पत्ता मे जत्थ]. १२) = असन्मा [= संमा] जित, P अणुसजिय, J अणिमज्जिय. १३) = पताकं. १४) P साहिय, J साहियं. १५) = द्वारमंगलादिकं न कृतं. १६) = अप्राप्त, P अपत्त. १७) P gives in the foot-note अविहवत्तं which is called पाशोत्तरं, P अदिहिवत्तं, J अदिहिव [= च] तं. १८) P चिर, J चिर. १९) [हु]. २०) P चित्तियमिह. २१) = संभावनायां. २२) P पयं, J एयं.

हय-वंभ-रक्खसुवांसियं चं दूरोसरंत-चिर-सोहं ।
 अज्जेयं किं माहविलयाएँ पँरिसेसियं भवणं ॥ ६८५
 अलमहवा इह दुच्चिंतिएण वच्चामि केरलं ताम ।
 तत्तो च्चिय जाणिस्सं एयं एवं-विहं कज्जं ॥ ६८६
 परिभाविऊण एयं संपत्ता केरलाउरि-दुवारं ।
 तत्थ मए अक्कंदिय-सहो णिसुओ असोयवो ॥ ६८७
 तो णिवडिय-हियय-विहीरणाएँ उवसप्पिऊण पासम्मि ।
 एँको पओलि-वालो णिहुयं चिय पुच्छिओ सभयं ॥ ६८८
 भद्द किमेसो सुवइ जण-णिवहकंद-दूसहो सहो ।
 अइ-गरुय-दुक्ख-परिभूय-वंधवो तुम्ह णयरीए ॥ ६८९
 भणियं च तेण अज्जे अज्ज-कुमारो अणज्ज-णिसि-समए ।
 वसिओ विज्जा-भवणे असहाओ देव-जोएण ॥ ६९०
 सो अम्ह अउण्णाणं कत्थ व केहिं पि दुट्ठ-सत्तुहिं ।
 अवहँरिओ मलय-महीहराहि णिक्करुण-हियएहिं ॥ ६९१
 मलयाणिलो वि पिय-सुय-सिणेह-वस-कायरेण हियएण ।
 अण्णेसिऊण सुइरं जायाए समं गओ मोहं ॥ ६९२

हृदये हा धिक् किं नु ईदृशम् एतत् ॥ ६८४ ॥ ६८५) हय—[हत ब्रह्मराक्षसो-
 द्वासितं च दूरापसरच्चिरशोभम् । अद्य इदं किं माधवीलतायाः परिशेषितं भवनम्]
 ॥ ६८५ ॥ ६८६) अलमहवा—[अलमथवा इह दुश्चिन्तितेन ब्रजामि केरलं
 तावत् । ततः एव ज्ञास्यामि एतदेवंविधं कार्यम्] ॥ ६८६ ॥ ६८७) परिभावि-
 ऊण—[परिभाव्य एतत्संप्राप्ता केरलापुरीद्वारम् । तत्र मया आक्रन्दितशब्दः निश्चुतः
 अश्रोतव्यः] ॥ ६८७ ॥ ६८८) तो—[ततः निपतितहृदयविधीरणया उपसृप्य
 पार्श्वे । एकः प्रतोलीपालः निभृतमेव पृष्टः सभयम्] ॥ ६८८ ॥ ६८९) भद्द—
 [भद्र किमेव श्रूयते जननिवहाकन्ददुःसहः शब्दः । अतिगुरुकदुःखपरिभूतवान्धवः
 युष्माकं नगर्णीम्] ॥ ६८९ ॥ ६९०) भणियं—[भणितं च तेन आर्ये आर्य-
 कुमारः अनार्यनिशोसमये । उपितः विद्याभवने असहायः दैवयोगेन] ॥ ६९० ॥
 ६९१) सो अम्ह—[स अस्माकमपुण्यानां कुत्रापि कैरपि दुष्टशत्रुभिः । अपहृतः मलय-
 महीधरात् निष्करुणहृदयैः] ॥ ६९१ ॥ ६९२) मलयाणिलो—[मलयाणिलः

1)=उद्वासितं. 2) P व, J च. 3)=भुवनमवशेषं. 4) P नाम, J ताम. 5)=विधीरणा. 6)=PJ
 एको. 7) P would not separate अज्ज and कुमारो. 8)=अपुण्यानां. 9) P अवयं, J अवहं. 30
 10) P हराहि, J हरा.

- मुच्छा-विराम-संभरिय-गुण-गणुकंठिएहिं तह रुणं ।
 जह मलय-वण-गएहिं वि गएहिं णं विहावियं जूहं ॥ ६९३
 हा वच्छ माहवाणिल हा वालय हा अणोवमाचार ।
 हा गुण-रयण-महोयहि हा अविणय-भीरु कथ तुमं ॥ ६९४
 दीसहसि पुणो वि मए सुयण-जण-सलाहिएहिं सुमईहिं ।
 कीलंतो मलय-महीहरम्मि समयं वयंसेहिं ॥ ६९५
 एवमवरं पि बहुसो रोज्ज्वलं चिरं पयंपियं पहुणा ।
 एहि पिए किं इमिणा जर-हर-वासेण एत्ताहे ॥ ६९६
 जस्स कए पालिज्जइ रज्जं जीयं धणं परियणं च ।
 सो ज्ञेय णत्थि संपइ किं इमिणा रज्ज-भारेण ॥ ६९७
 तुह भाउणो समप्पेमि पिययमे परियणं च रज्जं च ।
 वच्चांमि वणं पर-लोय-कज्ज-दिण्णेक्क-मण-भावो ॥ ६९८
 तो परिसेसिय-रज्जे राए वण-गमण-गहिय-संकप्पे ।
 सविसेसं रुयइ जणो पसाय-सुह-सुमरणासत्तो ॥ ६९९
 इय एमविहं भाउय दुस्सोयवं तहिं सुणेऊण ।
 अफुडिय-हियया अविवण-जीवियाहं पि विणियत्ता ॥ ७००¹³

- अपि प्रियसुतसेहवशकातरेण हृदयेन । अन्विष्य सुचिरं जायया समं गतः मोहम् ।
 ॥ ६९२ ॥ ६९३) मुच्छा- [मूच्छाविरामसंस्मृतगुणगणोत्कण्ठिताभ्यां तथा रुदि-
 तम् । यथा मलयवनगतैः अपि गजैः न विभावितं यूथम् ॥ ६९३ ॥ ६९४) हा
 20 वच्छ- [या वत्स माधवानिल हा वालक हा अनुपमाकार । हा गुणरत्नमहोदधे हा
 अविनयभीरो कुत्र त्वम् ॥ ६९४ ॥ ६९५) दीसहसि- [द्रक्ष्यसे पुनरपि मया
 सुजनजनश्लाघ्यैः सुमतिभिः । क्रीडन्मलयमहीधरे समं वयस्यैः ॥ ६९५ ॥ ६९६)
 एवमवरं- [एवमपरमपि बहुशः रुदित्वा चिरं प्रजल्पितं प्रमुना । एहि प्रिये किमनेन
 जरद्गृहवासेन इदानीम् ॥ ६९६ ॥ ६९७) जस्स- [यस्य कृते पाल्यते राज्यं
 25 जीवितं धनं परिजनं च । स एव नास्ति संप्रति किमनेन राज्यभारेण ॥ ६९७ ॥
 ६९८) तुह- [तव आतुः समर्पयामि प्रियतमे परिजनं च राज्यं च । ब्रजामि वनं पर-
 लोककार्यदत्तैकमनोभावः ॥ ६९८ ॥ ६९९) तो- [ततः परिशेषितराज्ये- राज्ञि
 वनगमनगृहीतसंकल्पे । सविशेषं रुदति जनः प्रसादसुखस्मरणासक्तः ॥ ६९९ ॥
 ७००) इय- [इत्येवंविधं आतृक दुःश्रोतव्यं तत्र श्रुत्वा । अस्फुटितहृदया अविपन्न-

1) = गजैर्न विलोकिता यूथं. 2) = अनुपमाकार. 3) P गए, J मए. 4) = श्लाघ्यैः 5) सुगईहिं, J सुमईहिं. 6) P रोज्ज, J रोज्ज. 7) = जरागृहवासेन. 8) P व, J च. 9) P राण, J राण. 10) P गहण. 11) P यसाय, J पसाय. 12) P वहिं [= वहिं], J तहिं. 13) P 699, J perhaps 698.

जीविय-मरणेण मणे^१ चिंतंती बहु-गुणं म्ह किं एत्थ ।
 मह जीविएण सां जियइ मरइ मरणे महानुमई ॥ ७०१
 ता जीवियं चिय वरं मरणाहितो मणस्मि धरिऊण ।
 सुइरेणोरुण-मुही णिय-वसइं कह वि संपत्ता ॥ ७०२
 तो वाह-जलोहिय-लोयणाएँ दीणाणणाएँ दूराओ ।
 एसा मए अहवाएँ दंसणे चिय विसंणविया^२ ॥ ७०३
 सिट्ठं तं किं पि मए दुव्वोज्जं वज्जं-कडिण-हिययाए ।
 जं तुम्ह वेरियाण वि सवण-वहं मा हु वच्चेज्ज ॥ ७०४
 अह तं सहस त्ति णिसामिऊण मम्माहया इव णिसण्णा ।
 पडिया धरणी-वट्ठे हा किं णेयं पयंपंती ॥ ७०५
 ताव मए से गुरु-यण-संपायासंकिरीएँ धेत्तूण ।
 सीसं णिय-उच्छंगे सुइरेणासासिया एसा ॥ ७०६
 णिहुयं गुरु-यण-संकालुईएँ वियलंत-वाह-पिहियच्छं ।
 रुणं रुयंत-परियण-परिसेसिय-जीवियासाए ॥ ७०७
 हा जीविएस हा सुयणु हा अणंत-गुण-भूमि हा दइय ।
 हा णिक्कारण-वच्छल कत्थ पुणो तं सि दीसिहसि ॥ ७०८

जीविता अहमपि विनिवृत्ता ॥ ७०० ॥ ७०१) जीविय—[जीवितमरणयोः
 मनसि चिन्तयती बहुगुणम् अस्माकं किमत्र । मम जीवितेन सा जीवति म्रियते मरणे
 महानुमती] ॥ ७०१ ॥ ७०२) ता—[तत् जीवितमेव वरं मरणात् मनसि धृत्वा ।
 सुचिरेणावरुदितमुखी निजवसतिं कथमपि संप्राप्ता] ॥ ७०२ ॥ ७०३) तो वाह—
 [ततः वाष्पजलार्द्रितलोचनया दीनाननया दूरात् । एषा मया अभव्यया दर्शने एव
 विसंज्ञापिता] ॥ ७०३ ॥ ७०४) सिट्ठं—[शिष्टं तत्किमपि मया दुर्वचं (दुर्वच्यं
 वा) वज्रकठिणहृदयया । यत् युष्मद्वैरिणामपि श्रवणपथं मा खलु व्रजेत्] ॥ ७०४ ॥
 ७०५) अह तं—[अथ तत्सहसा इति निश्चय मर्माहता इव निषण्णा । पतिता धरणी-
 पृष्ठे हा किं नु एतत् प्रजल्पन्ती] ॥ ७०५ ॥ ७०६) ताव—[तावन्मया तस्याः
 गुरुजनसंपाताशङ्काशीलया गृहीत्वा । शीर्षं निजोत्संगे सुचिरेणाश्वासिता एषा] ॥ ७०६ ॥
 ७०७) णिहुयं—[निभृतं गुरुजनशङ्कावत्या विगलह्वाप्पपिहिताक्षम् । रुदितं रुदत्परि-
 जनपरिशेषितजीविताशया] ॥ ७०७ ॥ ७०८) हा जीविएस—[हा जीवितेशं हा
 सुतनु हा अनन्तगुणभूमे हा दयित । हा निष्कारणवत्सल कुत्र पुनः त्वमसि द्रक्ष्यसे]

1) [जीवियमरणाण]. 2) P मणे, J मणे. 3) P बहुगुणम्. 4) P स, J सा. 5) P मरणेण, 38
 J मरणे. 6) = विवादिता. 7) P दुव्वोज्जं, J दुव्वोच्चं, [दुव्वोज्जं]. 8) P यडिय, J कडिण. 9) P
 वहं, J वहुं. 10) P संवायासं, J संवायासं. 11) P जीविएस. 12) P puts हा दइय in the
 second line, but J as above.

- जं पढम-दंसणाणंद-वाह-पडिपूरिणहिं^१ अच्छीहिं ।
 सच्चविओ सि ण सुइरं तं इण्हिं^२ किं णियच्छिस्सं ॥ ७०९
 जं^३ तंगुलियाहरण-च्छलेण सुइरं णिपीडिओ तुम्हि ।
 सो मे तह लग्गो च्चिय अज्ज वि हत्थो ण वीसरइ ॥ ७१०
 ५ दिण्णाइं जाइं माहविलयाइं जह तुह स-हत्थ-लिहियाइं ।
 अमय-मयाइं व लेहक्खराइं इण्हिं विसायंति ॥ ७११
 इय एवं बहुसो पलविज्जण भणियं इमीएँ मंह हुत्तं ।
 असमत्थाहं पिय-सहि तेण विणा जीविउं^४ इण्हिं ॥ ७१२
 ता जुत्तमजुत्तं किं पि जं मए लंघियासि पणएण ।
 १० तं मरिसेज्जसु पिय-सहि मरणमयाले कयं विहिण्णां ॥ ७१३
 ण य लज्जा ण य विणओ ण कुमारि-जणोइयं अणुद्वाणं ।
 ण य सो पिओ ण मोक्खं तो किं हय-जीविणमह ॥ ७१४
 इमिणा असुहज्जिय-कम्म-कलुसिएणमह किं सरीरेण ।
 तह कह वि विवज्जिस्सं जह पुण जम्मो च्चिय ण होइ ॥ ७१५
 १५ भणियं च मए पिय-सहि माँ एवं भणसु किं ण-याणासि ।
 जो जस्स हियय-दइओ मिलइ जियंतो जियंतस्स ॥ ७१६

- ॥ ७०८ ॥ ७०९) जं पढम — [यत्पथमदर्शनानन्दवाष्पपरिपूरिताभ्याम् अक्षिभ्याम् ।
 दृष्टः असि न सुचिरं त्वामिदानीं किं द्रक्ष्यामि] ॥ ७०९ ॥ ७१०) जं-तं-
 [यत्तावद्बहुलीयकाभरणच्छलेन सुचिरं निर्पीडितः युष्माभिः । स मम तथा लग्नः एव
 २० अद्यापि हस्तः न विस्मरति] ॥ ७१० ॥ ७११) दिण्णाइं- [दत्तानि यानि माधवी-
 लतया यथा तव स्वहस्तलिखितानि । अमृतमयानि इव लेखाक्षराणि इदानीं विषा-
 यन्ते] ॥ ७११ ॥ ७१२) इय- [इत्येवं बहुशः प्रलप्य भणितमनया मम संसु-
 खम् । असमर्था अहं प्रियसखि तेन विना जीवितुमिदानीम्] ॥ ७१२ ॥ ७१३)
 ता- [तत् युक्तमयुक्तं किमपि यन्मया लङ्घिता असि प्रणयेन । तन्मृष्यस्व प्रियसखि
 २५ मरणमकाले कृतं विधिना] ॥ ७१३ ॥ ७१४) ण य- [न च लज्जा न च विनयः
 न कुमारीजनोचितमनुष्ठानम् । न च स प्रियः न मोक्षणं तस्मात्किं हतजीवितेन मम]
 ॥ ७१४ ॥ ७१५) इमिणा- [अनेन अशुभाजितकर्मकलुषितेन मम किं शरीरेण ।
 तथा कथमपि विपत्त्ये यथा पुनर्जन्म एव न भवति] ॥ ७१५ ॥ ७१६) भणियं-
 [भणितं च मया प्रियसखि माँ एवं भण किं न जानासि । यः यस्य हृदयदयितः मिलति

३१ १) P इण्हिं उण किं, J इण्हिं किर णिं. २) P जत्तं, J जं तं. ३) P लयाह, J लयाइं. ४) P महु, J महु. ५) = मम संमुखं. ६) P जीविउं, J जीवियं. ७) P मरिसं, J मरिसें. ८) P विहिणो, J विहिणा. ९) P सा, J not specified. १०) P जियं, J जीयं.

चिर-पवसिओ वि आवइ वाहि-गहिओ वि णिवुओ होइ ।
 वंधन-गओ वि मुंचइ मओ त्ति झीणा कहा लोए ॥ ७१६*१^१
 जीयं तिवग्ग-सिद्धीए कारणं दुल्लहं च जिय-लोए ।
 ण हि तेण विणा पिय-सहि हवन्ति हियइच्छिया^४ भोया ॥ ७१७
 सो तुज्झ पिओ पिय-सहि ण विवज्जइ णूण जुय-सएहिं पि ।
 सच्चवियं तस्स मए^५ दीहाज्ज-लक्खणं तइया ॥ ७१८
 जइ बहु-गुणं च मरणं ण जियइ मलयाणिलो वि^६ ता पढमं ।
 जणणी वि ण पिय-सुय-विप्पलंभ-दुक्खं पवज्जंती ॥ ७१९
 ता अलमिणिणा मरणाहिलास-समुहोवल्लग्ग-भावेण ।
 अहवा सो होही तुज्झ सुयंणु आराहसु भवानी ॥ ७२०^{१०}
 एत्थं चिय कुल-भवणे^{११} णिच्चं णियम-द्वियाए होहिति ।
 हियइच्छियाइ पिय-सहि कीस तुमं मरणमहिलससि ॥ ७२१
 भणियं च महानुमईए तं तहा मह मुहाहि सोऊण ।
 सहि जइ णेच्छसि मरणं ता किं पि^{१३} भणामि णिसुणेसु ॥ ७२२

जीवन् जीवतः] ॥ ७१६ ॥ ७१६*१) चिर—[चिरप्रोषितः अपि आगच्छति 15
 व्याधिगृहीतः अपि निर्वृतः भवति । वन्धनगतः अपि मुच्यते मृतः इति क्षीणा कथा
 लोके] ॥ ७१६*१ ॥ ७१७) जीयं—[जीवितं त्रिवर्गसिद्धेः कारणं दुर्लभं च
 जीवलोके । न हि तेन विना प्रियसखि भवन्ति हृदयेप्सिताः भोगाः] ॥ ७१७ ॥
 ७१८) सो तुज्झ—[स तव प्रियः प्रियसखि न विपद्यते नूनं युगशतैः अपि । दृष्टं
 तस्य मया दीर्घायुर्लक्षणं तदा] ॥ ७१८ ॥ ७१९) जइ—[यदि बहुगुणं च मरणं
 न जीवति मलयानिलः अपि तत्प्रथमम् । जननी अपि न प्रियसुतविप्रलम्भदुःखं
 प्रपद्यमाना] ॥ ७१९ ॥ ७२०) ता—[तदलमनेन मरणाभिलाषसंमुखोपलम्भभावेन ।
 अथवा स भविष्यति तव सुतनु आराधय भवानीम्] ॥ ७२० ॥ ७२१) एत्थं—
 [अत्र एव कुलभवने नित्यं नियमस्थितायाः भवन्ति । हृदयेप्सितानि प्रियसखि किमर्थं
 मरणमभिलषसि] ॥ ७२१ ॥ ७२२) भणियं—[भणितं च महानुमत्या तत्तथा मम
 मुखात् श्रुत्वा । सखि यदि नेच्छसि मरणं तत्किमपि भणामि निश्चुण] ॥ ७२२ ॥

1) P नि°. 2) P मउ. 3) This gāthā, No. 716*1, is not given by J. It is found in P only; but the copyist observes that this gāthā is written above [the line, or on the margin] from some other work. P puts No. 16 for this as well as the next gāthā. 4) P भो, J भोया. 5) P दीहाज्ज. 6) P त्ति, J वि. 7) PJ न. 8) P पवज्जती, J पवज्जंती. 9) P सुजणु, J सुयणु. 10) This gāthā is given by both P and J. The copyist of P, however, observes that this gāthā is written below [the line, or on the margin] from some other work. This and the next verse have the same number, 19. 11) P निच्चं, J णिच्चं. 12) P मुहा दि, J मुहाहि. 13) P किं भं, J किं पि भं.

किं काण वि कह वि कुमारियाण कुल-हर-णिवास-सुहियाण ।
सिञ्जंति देवयाराहणेक-चित्ताणुसाराइ ॥ ७२३

इय जइ मरणमसंतं मण्णसि एवं-विहे वि पिय-विरहे ।

मह मंद-भाइणीए ता होउ तवोवणे वासो ॥ ७२४

5 जह तं तणं वे तुलिऊण सिद्ध-राएण उज्झियं रज्जं ।

तह कुल-भयण-सुहाणं संकप्पो सहि मए वि कओ ॥ ७२५

इय इह इसीए कय-णिच्छयाए णिय-गुरु-यणं पवोहेउं ।

अणियत्त-मणाए कओ सहस ति तवोवणे वासो ॥ ७२६

एवं सोऊण चिरं णीसेसं कुवल्यावलि-मुहाओ ।

10 भणियं णर-णाह मए भयवइ किं वो भवानीए ॥ ७२७

ण कओ दुक्खावगमो एम-विहाणं पि तुम्ह एम-विहे ।

वणवास-किलेस-समोसरंत-सोक्खे तवच्चरणे ॥ ७२८

भणियं च इसि-सुयाए कत्तो इह जम्म-दुक्ख-वोच्छेओ ।

दीसइ असुहजिय-पुव-कम्म-ओवगियाणम्ह ॥ ७२९

15 अण्णं पि तुम्ह सीसइ सविसेसं जं इमाओ इह जायं ।

ण कयत्थो एत्तिय-मेत्तिएण देवो^३ कएणम्ह ॥ ७३०

७२३) किं काण — [किं कासामपि कथमपि कुमारिकाणां कुलगृहनिवाससुखितानाम् ।

सिध्यन्ति देवताराधनैकचित्तानुसाराणि] ॥ ७२३ ॥ ७२४) इय जइ — [इति यदि

मरणमसत् मन्यसे एवंविधे अपि प्रियविरहे । मम मन्दभागिन्याः तावद्भवतु तपोवने

20 वासः] ॥ ७२४ ॥ ७२५) जह — [यथा तत् तृणमिव तुलित्वा सिद्धराजेन उज्झितं

राज्यम् । तथा कुलभवनसुखानां संकल्पः सखि मया अपि कृतः] ॥ ७२५ ॥ ७२६)

इय — [इति इह अनया कृतनिश्चयया निजगुरुजनं प्रबुध्य । अनिवृत्तमनसा कृतः सहसा

इति तपोवने वासः] ॥ ७२६ ॥ ७२७) एवं — [एवं श्रुत्वा चिरं निःशेषं कुवल्-

यावलिमुखात् । भणितं नरनाथ मया भगवति किं वः भवान्या] ॥ ७२७ ॥ ७२८)

25 ण कओ — [न कृतः दुःखापगमः एवंविधानामपि युष्माकम् एवंविधे । वनवासक्लेश-

सम्पसरत्सौख्ये तपश्चरणे] ॥ ७२८ ॥ ७२९) भणियं — [भणितं च ऋषिसुतया

कृतः इह जन्मदुःखव्युच्छेदः । दृश्यते अशुभार्जितपूर्वकर्मोपवर्लिगतानामस्माकम्]

॥ ७२९ ॥ ७३०) अण्णं — [अन्यदपि युष्माकं कथ्यते सविशेषं यदस्मादिह

1) = तृणमिव. 2) = मलयानिलत. 3) = घने (something like लः is written before वने.)

30 4) P गुरुर्यणे 5) = अनिवृत्तमनसा. 6) P पुव्वजियअसुहकम्मउव, J as above. 7) = पूर्वकथितान् अस्माकम्. 8) P देवो, J देव्या.

एत्थेक-दिवस-भाए गिसुओ गोला-णईएँ पर-तीरे ।
पडिराव-पूरियासो णराण गरुओ हलबोलो ॥ ७३१

जहा ।

एत्थुत्तर-पुव-पलोई-भूमि-भाए खिवेह पत्तोली ।
विच्छिण्णं कीरउ राउलस्स रायंगणुद्देशं ॥ ७३२
पर-हुत्तं सारेज्जसु हट्ट-वहो जेण एत्थ संमाई ।
इयरो वि हट्ट-णिवहो वेयडिय-वणिज्जुरा-लग्गो ॥ ७३३
इह होउ पिंड-वासो एत्थ णिओई हवंतु आसण्णे ।
इह वासो वार-करेणुयाण एसो अणुग्गीण ॥ ७३४
मोत्तुं भंडार-महाणसाण गोरी-हरस्स पइरेके^१ ।
मग्गो सुणट्ट-सालाएँ होउ जो जत्थ सो तत्थ ॥ ७३५
कलुसिज्जइ जा ण जलं करेणु-करि-तुरय-णर-समूहेहिं ।
ता भरसु मज्जाणावालि-मज्जणकणय-दोणीओ^{११} ॥ ७३६
इय जा सुवइ एसो हलबोलो ताण एकमेक्काण ।
ता दूंस-पट्ट-साला-सएहिं आवासिओ लोओ ॥ ७३७
एत्थंतरम्मि वर-वार-रम्मणि-संघाय-सिट्ठ-सिरि-विहवां ।
विविहार्यवत्त-परिपिहिय-णहयलारुद्ध-रवि-किरणा ॥ ७३८

जातम् । न कृतार्थः एतावन्मात्रेण देवः कृतेन अस्माकम् ॥ ७३० ॥ ७३१)
एत्थेक — [अत्र एकदिवसभागे निश्चुतः गोदानद्याः परतीरे । प्रतिरावपूरिताशः नराणां
गुरुकः कोलाहलः] ॥ ७३१ ॥ यथा । ७३२) एत्थुत्तर — [अत्रोत्तरपूर्वपर्यस्त- 20
भूमिभागे क्षिपत प्रतोलीः । विच्छिन्नः कियतां राजकुलस्य राजाङ्गणुद्देशः] ॥ ७३२ ॥
७३३) परहुत्तं — [पराभिमुखं सार्यताम् आपणपथः येन अत्र संमाप्ति । इतरः अपि
आपणनिवहः सुवर्णकारवणिग्गुरालग्नः] ॥ ७३३ ॥ ७३४) इह होउ — [इह
भवतु पिण्डवासः अत्र नियोगिनः भवन्तु आसवे । इह वासः द्वारकरेणूनाम् एष अङ्ग-
रक्षकाणाम्] ॥ ७३४ ॥ ७३५) मोत्तुं — [सुक्त्वा भाण्डागारगहानसयोः गौरी- 25
गृहस्य एकान्ते । मार्गः सुनाय्यशालायाः भवतु यः यत्र स तत्र] ॥ ७३५ ॥ ७३६)
कलुसिज्जइ — [कलुपीक्रियते यावत् न जलं करेणुकरितुरगनरसमूहैः । तावत् भरस्व मध्याह-
निलसमज्जनकनकद्रोणीः] ॥ ७३६ ॥ ७३७) इय जा — [इति यावत् श्रूयते एष
कोलाहलः तेषाम् एकैकानाम् । तावत् दूप्यपट्टशालाशतैः आवासितः लोकः] ॥ ७३७ ॥
७३८) एत्थंतरम्मि — [अत्रान्तरे वरवाररमणीसंघातशिष्टश्रीविभवा । विविधातपत्रपरि- 30

1) P एकैक, J एत्थेक. 2) = प्रवर्त्तमान. 3) = परस्थित. 4) [सारेज्जउ]. 5) P संमाइ, J संमाई [= ई]. 6) = सुवर्णकारवणिक् ओलिलग्नः, P वणिज्जुरा, J something like वणिज्जुरा. 7) P पिंडावासो. 8) = अङ्गरक्षकाणां. 9) = एकान्ते. 10) P मज्जणकं, J मज्जणं कं. 11) [ता भरसु मज्जणावेह मज्जणकणय-दोणीओ]. 12) P हेल, J हल. 13) = तेहुर [?]. 14) = गुणुणीशतेषु. 15) P वारकरणि, J वाररमणि. 16) = श्रीविभवा. 17) = विविधान [त] पत्रपिहित. 18) [लोरुद्ध]. 35

- रमणि-यण-समूहगुह-मंगलाराव-पूरिय-दियंता ।
 कंचुइ-अणुमग-गया राय-कुमारी तहिं पत्ता ॥ ७३९
 अह एत्थम्ह-तवोवण-कुसुमामोयावलंवि-मणाए ।
 भणियाओं णिय-वयंसीओं कुणह कुसुमोच्चयं एत्थ ॥ ७४०
 5 तो खिण्ण-करेण-समोसरंत-दर-दाविओरु-वेढाओ ।
 परितलिण-णियंसण-सिद्धिल-गंठि-संजमण-सीलाओ ॥ ७४१
 वियलंबल-पाउरणग-खलिय-चरणारविंद-गमणाओ ।
 वियलंत-मेहलावलि-गुण-कलण-अखलिय-हत्थाओ ॥ ७४२
 असमंजस-पय-णिकखेवं-वस-वियंभंत-गेउर-रवाओ ।
 10 रंखोलिर-हार-विमूढ-कणय-बलयावलि-भुयाओ ॥ ७४३
 इय विविह-कुसुम-परिमल-गंधवहुक्खित्त-हियय-भावाओ ।
 एत्थम्ह समीव-समागयाउ वर-पुप्फलाईओ ॥ ७४४
 पारद्धं च सय्यण्हाहिं ताहिं कुसुमोच्चयं वणे काउं ।
 एक्केकम-जय-कंखिय-मणाहिं परिउट्ट-वयणाहिं ॥ ७४५
 15 तो सहसार्थेद्धिय-तरुण-विडव-पालंव-चुंवि-यणाहिं ।
 कर-कमल-कोमलंगुलि-णेह-किरणारुणिय-गोच्छाहिं ॥ ७४६

- पिहितवभस्तलावरुद्धरविकिरणाः] ॥ ७३८ ॥ ७३९) रमणियण- [रमणीजन-
 समूहोद्गुहमङ्गलारावपूरितदिगन्ता । कञ्चुकि-अनुमार्गगता राजकुमारी तत्र प्राप्ता ॥ ७३९ ॥
 ७४०) अह- [अथ अत्र असत्तपोवनकुसुमामोदावलम्बितमनसा । भणिताः निजवयस्याः
 20 कुरुत कुसुमोच्चयमत्र ॥ ७४० ॥ ७४१) तो खिण्ण- [ततः खिन्नकरेणसमपसर-
 दीपदर्शितोस्वेष्टाः । परितलिननिवसनशिथिलग्रन्थिसंयमनशीलाः] ॥ ७४१ ॥ ७४२)
 वियलंबल- [दीर्घप्रावरणाग्रस्खलितचरणारविन्दगमनाः । विगलन्मेखलावलीगुणकलन-
 स्खलितहस्ताः] ॥ ७४२ ॥ ७४३) असमंजस- [असमञ्जसपदनिक्षेपवशविजृम्भ-
 माननूपुरवाः । दोलायमानहारविमूढकनकवल्यावलिभुजाः] ॥ ७४३ ॥ ७४४) इय-
 25 [इति विविधकुसुमपरिमलगन्धवहोत्क्षिप्तहृदयभावाः । अत्र अस्मत्समीपसमागताः वर-
 पुष्पलाव्यः] ॥ ७४४ ॥ ७४५) पारद्धं च- [प्रारब्धः च सतृष्णाभिः तामिः
 कुसुमोच्चयः वने कर्तुम् । अन्योन्यजयकांक्षितमानसीभिः परितुष्टवदनाभिः] ॥ ७४५ ॥
 ७४६) तो- [ततः सहस्राकृष्टतरुणविटपप्रालम्बचुम्बितस्तनाभिः । करकमलकोमलाङ्गुली-

1) P समोव°, J समोव°. 2) =जरुवेढः. 3) =अतिसूक्ष्म. 4) P सडिल, J सिद्धिल. 5) =
 20 लंबमानप्रावरणाग्र, P वियलंबलण, J वियलंबल पा°. 6) P कखलिय, J कखणीय. 7) P puts the
 same number, 39, for this and the earlier gāthā; but subsequently the slip is
 corrected. 8) P चिक्खय, J णेक्खेय. 9) =सतृष्णाभिः. 10) P वयणाहिं, J वयणेहिं. 11) P
 चडिय, J चडिय.

दूरुच्चाइय-भुय-जुयल-वस-विरायंत-तिवलि-वल्याहिं ।

चलणयलग-द्विय-थरहरंत-थोरोरु-वेढाहिं ॥ ७४७

णीसास-समीरुच्छित्त-कुसुम-रय-तरलियच्छि-जुयलाहिं ।

अलयावलि-विवर-विणित-सेय-तण्णाय-तिलयाहिं ॥ ७४८

णिविड-लयाहर-संचरण-विलुलियालय-विटत-सोहाहिं ।

वंधुज्झिय-कुसुम-विमूढ-भमर-डक्काहरिल्लोहिं ॥ ७४९

इय सुइरेण समीणवि ताहिं सुरयं व कुसुम-परियम्मं ।

पारब्धं गोला-सलिल-मज्जणं जणिय-खेयाहिं ॥ ७५०

तो वियडासोय-तले संठवियाहरण-कुसुम-वासाहिं ।

सच्चवियं विमल-गंहीर-मणहरं वर-सरी-सलिलं ॥ ७५१

ता विमल-सलिल-दंसण-णिववियारत्त-भा-वरच्छीण ।

णह-कोडि-विरल्लिय-चिहुर-भार-रुद्धावरोहाण ॥ ७५२

आमुक्काहरण-पलहुइयंग-परिहत्थ-पय-णिवेसाण ।

सविसेस-गंठि-संजमिय-विउण-कच्छडय-वेढाण ॥ ७५३

इय पढम-मज्जणारंभ-रहस-संचालियंनु-णिवहाण ।

अण्ण चिय का वि वरंगणाण सोहा समुल्लसिया ॥ ७५४

नखकिरणारुणितगुच्छाभिः] ॥ ७४६ ॥ ७४७) दूरुच्चाइय - [दूरोत्थापितभुज-युगलवशविराजमानत्रिवलिवल्याभिः । चरणतलाग्रस्थितथरथरायमानस्थूलोरुवेष्टाभिः]

॥ ७४७ ॥ ७४८) णीसास - [निःश्वाससमीरोत्क्षिप्तकुसुमरजस्तरलिताक्षियुगलाभिः ।

अलकावलिविवरविनिर्गच्छत्सेवाद्रियिततिलकाभिः] ॥ ७४८ ॥ ७४९) णिविड -

[निविडलतागृहसंचरणविलुलितालकार्जितशोभाभिः । बन्धोज्झितकुसुमविमूढभ्रमरदष्टा-

धराभिः] ॥ ७४९ ॥ ७५०) इय - [इति सुचिरेण समाप्य ताभिः सुरतमिव कुसुम-

परिकर्म । प्रारब्धं गोदासलिलमज्जनं जनितखेदाभिः] ॥ ७५० ॥ ७५१) तो -

[ततः विकटाशोक्तले संस्थापिताभरणकुसुमवासोभिः । दृष्टं विमलगभीरमनोहरं वर-

सरित्सलिलम्] ॥ ७५१ ॥ ७५२) ता विमल - [तावद्विमलसलिलदर्शननिर्वापिता-

रक्तभावराक्षीणाम् । नखकोटीविरलीकृतचिकुरभाररुद्धावरोधानाम्] ॥ ७५२ ॥ ७५३)

आमुक्क - [आमुक्ताभरणप्रलघूकृताङ्गनिपुणपदनिवेशानाम् । सविशेषग्रन्थिसंयमितद्वि-

गुणकक्षापटवेष्टानाम्] ॥ ७५३ ॥ ७५४) इय - [इति प्रथममज्जनारम्भरभसं-

1)=उड्डिय । उन्नत. 2)=पीठ. 3) P °न्न, J not specified. 4)=निमित्त. 5) P निवड, J णिविड. 6)=वृत्तोद्भिन्न, P वंधुज्झित्तिय, J वंधुज्झिज्झिय. 7)=ट[=द]ष्टाधराभिः. 8) P समा- 30
णिय, J समाणवि. 9)=गंभीर. 10)=नखकोटीविरलीकृत. 11) P °हत्थ, J °हच्छ. 12)=वेडण.
13) P रुद्धय, J कच्छडय. 14) P रहसं, J रहस.

कीए वि णिवुडुंतोरु-मूल-वस-पसरिओ सरीरम्मि ।
 रोमंचो जोवण-कंद-कुहर-करणिं समुवहइ ॥ ७५५
 कीए वि जल-परिगहिय-णाहि-विवरुगया समारुहइ ।
 थण-मूलासाइय-तंतु-कसण-वह्नि व रोम-लया ॥ ७५६
 कीए वि-विसम-तिवली-तरंग-पक्खलण-वस-समुच्छलियं ।
 णिसिसद्धं सिय-पट्टंसुयं व सिहिणोवरे सलिलं ॥ ७५७
 कीए वि समंतायंत-सलिल-मज्झ-ट्टियं रमंतीए ।
 पवणाहय-सरसंवुरुह-विबभमं होइ मुह-कमलं ॥ ७५८
 रत्तुप्पल-महु-सद्धालुएण कीए वि मुद्ध-भसलेण ।
 परिमाणंतीए जलं डंको उद्ध-ट्टिओ हत्थो ॥ ७५९
 सो तीए तरलियंगुलि-विहुओ कर-पल्लवो रुयंतीए ।
 तो से सहीहिं मुह-मारुएण कह कह वि णिविओ ॥ ७६०
 इय वयण-णयण-थणहर-करयल-परिचुंविरालि-वाउलिओ ।
 उत्तिण्णो सो गोला-दहाहि वर-कामिणी-सत्थो ॥ ७६१
 मज्झम्मि ताण सा वर-कुमारिया मणहरेहिं अंगेहिं ।
 महणुत्तिण्णाहिं वं अच्छराहिं परिवालिया लच्छी ॥ ७६२

चालिताम्बुनिवहानाम् । अन्या एव का अपि वराङ्गनां शोभा समुल्लसिता ॥ ७५४ ॥
 ७५५) कीए वि- [कस्याः अपि निमज्जदूरुमूलवशप्रसृतः शरीरे । रोमाञ्चः यौवन-
 कन्दकुहूरसमानतां समुद्रहति] ॥ ७५५ ॥ ७५६) कीए वि- [कस्याः अपि जल-
 २० परिगृहीतनाभिविवरोद्धता समारोहति । स्तनमूलासादिततन्तुकृष्णवल्ली इव रोमलता]
 ॥ ७५६ ॥ ७५७) कीए वि- [कस्याः अपि विपमत्रिवलीतरङ्गप्रस्वलनवशसमु-
 च्छलितम् । निमिषार्धे सितपट्टांशुकमिव स्तनोपरि सलिलम्] ॥ ७५७ ॥ ७५८)
 कीए वि- [कस्याः अपि समन्तात्-आगच्छत्सलिलमध्यस्थितं रमन्त्याः पवनाहतसरसा-
 म्बुरुहविभ्रमं भवति मुखकमलम्] ॥ ७५८ ॥ ७५९) रत्तुप्पल- [रक्तोत्पलमधु-
 २५ श्रद्धालुकेन कस्याः अपि मुग्धभ्रमरेण । परिमायमानायाः जलं दष्टः ऊर्ध्वस्थितः हस्तः]
 ॥ ७५९ ॥ ७६०) सो तीए- [स तस्याः तरलिताङ्गुलिविधूतः करपल्लवः रुदत्याः ।
 ततः तस्याः सखीभिः मुखमारुतेन कथंकथमपि निर्वापितः] ॥ ७६० ॥ ७६१)
 इय- [इति वदननयनस्तनभरकरतलपरिचुम्बनशीलालिव्याकुलितः । उत्तीर्णः स गोदा-
 हवात् वरकामिनीसार्धः] ॥ ७६१ ॥ ७६२) मज्झम्मि- [मध्ये तासां सा वर-
 ३० कुमारी मनोहरैः अङ्गैः । मथनोत्तीर्णाभिः इव अप्सरोभिः परिवारिता लक्ष्मीः] ॥ ७६२ ॥

१)=बुद्धत्, २) निवुडुंतो, ३) णिवुडुंतो. २) P 'साइय. ३)=परिमाणं कुर्वत्या. ४)=दष्टः.
 ५)=ऊर्ध्वस्थितः. ६) PJ नयण. ७)=व्याकुलितः. ८)=हदात्. ९) P 'हि व, १०) 'हि व.

तो सा अम्हेहिँ चिरं भाउय णिवणिण्या पयत्तेण ।
 सुर-बहु-दंसण-दूसिक्खिण्हिँ अच्चीहिँ पुणरुत्तं ॥ ७६३
 णह-मणि-किरणारुण-कोमलंगुली-दल-विराड्यावयवं ।
 णिगूढ-गुप्फ-सुपरिद्धियं च चरणारविन्द-जुयं ॥ ७६४
 पविरल-तणु-रोम-सुवट्ठियंग-सप्त-संधि-बंधणं सहइ ।
 लायण-सुवण-विणिम्मियं च वर-जंघिया-जुयलं ॥ ७६५
 रमण-भर-भंग-भीयं व संगयं सिरिस-कुसुम-सोमालं ।
 करि-कलह-करायारं हरइ कुमारीएँ ऊरु-जुयं ॥ ७६६
 गंभीर-णाहि-तणु-तिवलि-भंगुरं दर-विसट्ठ-रोम-लयं ।
 तुच्छं संसार-सुहं व मणहरं मज्झएँसं से ॥ ७६७
 णिविच्चुत्तुंगाहोय-ककसं पिक्क-सिरिहल-सरिच्छं ।
 होंति-परिणाह-गरुयं अग्घइ णव-धणहरुच्छंगं ॥ ७६८
 कंकेलि-पल्लवायवं-करयलालंकियं समुबहइ ।
 मंदाणि-कयण-मुणालियाणुसरिसं भुजा-जुयलं ॥ ७६९
 सुविसुद्ध-तिरेहावरणं-विरइओ मडह-परियरावंधो ।
 कलहोय-कलस-कंठावसार्यणो कंधर-णिवेसो ॥ ७७०

७६३) तो सा — [ततः सा अस्माभिः चिरं भ्रातृक निर्वर्णिता प्रयत्नेन । सुरबधूदर्शन-
 दुःशिक्षिताभ्यामक्षिभ्यां पुनरुक्तम्] ॥ ७६३ ॥ ७६४) णहमणि — [नखमणि-
 किरणारुणकोमलाङ्गुलीदलविराजितावयवम् । निगूढगुल्फसुप्रतिष्ठितं च चरणारविन्द-
 युगम्] ॥ ७६४ ॥ ७६५) पविरल — [पविरलतनुरोमसुवृत्ताङ्गसप्तसंधिवन्धनं शोभते ।
 लावण्यसुवर्णविनिर्मितं च वरजङ्घायुगलम्] ॥ ७६५ ॥ ७६६) रमण — [रमण-
 भरभङ्गभीतमिव संगतं शिरीषकुसुमसुकुमारम् । करिकलभकराकारं हरति कुमार्याः
 ऊरुयुगम्] ॥ ७६६ ॥ ७६७) गंभीर — [गम्भीरनाभितनुत्रिवलिभङ्गुरम् ईषद्विकसित-
 रोमलतम् । तुच्छः संसारसुखमिव मनोहरः मध्यदेशः अस्याः] ॥ ७६७ ॥ ७६८)
 णिविच्चु — [निरन्तरोत्तुङ्गाभोगकर्कशः पक्कश्रीफलसदृक्षः । भवत्परिणाहगुरुकः अर्धति
 नवस्तनभरोत्संगः] ॥ ७६८ ॥ ७६९) कंकेलि — [कंकेलिपल्लवाताम्रकरतलालंकृतं
 समुद्रहति । मन्दाकिनीकनकमृणालिकानुसदृशं भुजायुगलम्] ॥ ७६९ ॥ ७७०)
 सुविसुद्ध — [सुविशुद्धतिरेखावरणविरचितः सूक्ष्मपरिकराबन्धः । कलधौतकलशकण्ठा-

1) P रोम, J रोमं. 2) P च, J व. 3) = भीतं सत् मिलित. 4) P एसं से, J एसेलं. 5) =
 निभिच [?] 6) = आतांस्तु [= ताम्र]. 7) [कणय]. 8) P तिरेह, J तिरेही. 9) P होय, J होउ 30
 10) = जयी.

- रइ-कणइ-कुसुम-गोच्छो व ईसि-मञ्जुणओ मुहावेइ ।
 दसणावलि-परिवेसो विहुम-रायारुणो अहरो ॥ ७७१
 अविसइ-पुंड-जुयाणुवभडुज्जुओ वयण-कमल-कय-सोहो ।
 णिणुण्णय-मञ्जुत्थो विहरइ से णासिया-वंसो ॥ ७७२
 चिर-मज्जण-सलिल-कसाय-पाडलावंग-देस-दीहाइ ।
 णयणाइ वाल-रवि-यर-छित्ताइदीवराइ वं ॥ ७७३
 सज्जीव-काम-कोयंड-सच्छहं सवण-पत्त-पेरंत ।
 णयणुप्पल-णाल-जुयं वं सहइ भुमयावली-जुयलं ॥ ७७४
 अद्धेदु-विंव-सरिसं णिडाल-फलयं विहाइ णिप्पकं ।
 जोवण-सिरीए मुह-दप्पणं व विहिणा विणिम्मवियं ॥ ७७५
 तणु-कसण-सिणिझायाम-मणहरो दूर-देस-कय-सोहो ।
 पट्ठि-णिसण्णो से हरइ भंगुरो केस-पवभारो ॥ ७७६
 इय जो जो से दीसइ अंगावयवाणं को वि उद्देसो ।
 सो सो णं देइ चलिउं अणिमिस-पेच्छीण अच्छीणि ॥ ७७७
 तं तह सुइरं णिव्विण्णरूण परिचितियमिह हियएण ।
 अण्णो सो को वि विही जस्सेयं रूव-विण्णणं ॥ ७७८

- वसादनः कंधरनिवेशः] ॥ ७७० ॥ ७७१) रइ - [रतिलताकुसुमगुच्छः इव ईष-
 न्मध्योन्नतः सुखयति । दशनावलिपरिवेषः विहुमरागारुणः अधरः] ॥ ७७१ ॥
 ७७२) अविसइ - [अविकसितपुटयुगानुद्भट-कजुकः वदनकमलकृतशोभः । निम्नोन्नत-
 २० मध्यस्थः विहरति तस्याः नासिकावंशः] ॥ ७७२ ॥ ७७३) चिर - [चिरमज्जन-
 सलिलकषायपाटलापाद्देशदीर्घः । नयने वालरविकरस्पृष्टे इन्दीवरे इव] ॥ ७७३ ॥
 ७७४) सज्जीव - [सजीवकामकोदण्डसच्छायं श्रवणप्राप्तपर्यन्तम् । नयनोत्पलनालयुग-
 मिव शोभते झूलतायुगलम् ॥ ७७४ ॥ ७७५) अद्धेदु - [अर्धेन्दुविम्बसदृशं ललाट-
 फलकं विभार्ति निःपङ्क्तम् । यौवनश्रियः सुखदर्पणमिव विधिना विनिर्मितम्] ॥ ७७५ ॥
 ७७६) तणु - [तनुकृष्णस्निग्धायाममनोहरः दूरदेशकृतशोभः । पृष्ठनिपण्णः तस्याः
 २५ हरति (=शोभते) मज्जुरः केशप्राभारः] ॥ ७७६ ॥ ७७७) इय - [इति यः यः
 तस्याः दृश्यते अङ्गावयवानां कः अपि उद्देशः । स स न ददाति चलितुम् अनिमिषप्रेक्षिणाम्
 अक्षीणि] ॥ ७७७ ॥ ७७८) तं तह - [तां तथा सुचिरं निर्वर्ण्य परिचितितासि

1)=ईषन् मध्योन्नतः. 2) P पुड, J कुड. 3)=अवुवभट P रज्जु[?], P "युवभट", J "युवभडु".
 4)=निम्नोन्नतमध्यस्थः. 5) P कसायपाडलावंग, J कसायाइ यवंग. 6)=तथावीर्या[=दीर्घा]नि.
 7)=स्पृष्टानि. 8) P च, J व. 9)=प्राप्तपर्यन्त. 10) P च, J व. 11) P जोवणमिसगं मुहं (The
 copyist writes ए on नं which was perhaps a doubtful symbol.), J जोवणसिरीमुहद.
 12)=मनो हरति, P "यागम", J "यामम". 13) P has lacuna here, but it is filled by J.
 14) P म, J ण. 15) "पेच्छीण अच्छीणि, J "पेच्छाण अच्छीण. 16)=तां तथा. 17)=विलोक्य,
 P "विचक्षण", J "विचिणि".

अण्णह कह वेय-जडस्स तस्स विसयाहिलास-विमुहस्स ।

णिप्पज्जइ लोय-पियामहस्स एवं-विहं रुवं ॥ ७७९

मण्णे चंदामय-पारियाय-वम्मह-वसंत-मइराए ।

कोत्थुह-सिरि-सार-समुच्चयाहिं एसा विणिम्मविया ॥ ७८०

किं एसा णाय-वह णु होज्ज विज्जाहरी णु देवी णु ।

असुर-जुयाणी ^१सिद्धंगणा णु भच्चं समोइण्णा ॥ ७८१

तावय से णाम-णिवास-जग्ग-कोरुहलावियाणम्ह ।

भणिया विचित्तेहा णामेण वयंसिया तीए ॥ ७८२

हल सहि विचित्तेहे अणुगमसु इमं तवोवणं ताव ।

जाव णिवत्तेमि अहं पूया-यम्म भवानीए ॥ ७८३

जो सा ^२विचित्तेहा भाइयं सहसा समागया एत्थ ।

अब्बीयं पिव हिययं तिस्सा उवलक्खियं अम्हि ॥ ७८४

सा दूर-कय-पणामा भणिया अम्हेहि तुज्झ का एसा ।

सुंदरि वयंस-भावानुसंगया अणुवम-कुमारी ॥ ७८५

कस्स व एसा धूया केण व कज्जेण आगया एत्थ ।

कथ वं जाही साहसु किं णामं कथ व णिवासो ॥ ७८६

हृदयेन । अन्यः स कः अपि विधिः यस्य इदं रूपविज्ञानम् ॥ ७७८ ॥ ७७९)

अण्णह—[अन्यथा कथं वेदजडस्य तस्य विषयाभिलाषविमुखस्य । निष्पद्यते लोकपिता-
महस्य एवंविधं रूपम्] ॥ ७७९ ॥ ७८०) मण्णे—[मन्ये चन्द्रामृतपारिजात-
मन्मथवसन्तमदिरायाः । कौस्तुभश्रीसारसमुच्चयात् एषा विनिर्मिता] ॥ ७८० ॥ २१

७८१) किं एसा—[किमेषा नागवधू नु भवेत् विद्याधरी नु देवी नु । असुरयुवती
सिद्धाङ्गना नु मर्त्य समवतीर्णा] ॥ ७८१ ॥ ७८२) तावय—[तावत्तस्याः नाम-
निवासजन्मकुतूहलितानामस्माकम् । भणिता विचित्रलेखा नाम्ना वयस्या तया] ॥ ७८२ ॥

७८३) हल—[हला सखि विचित्रलेखे अनुगच्छ इमां तपोवनं तावत् । यावत्
निर्वर्तयामि अहं पूजाकर्म भवान्याः] ॥ ७८३ ॥ ७८४) जो सा—[यत् सा ^३
विचित्रलेखा भ्रातृक सहसा समागता अत्र । अद्वितीयमिव हृदयं तस्याः उपलक्षित-
मस्माभिः] ॥ ७८४ ॥ ७८५) सा दूर—[सा दूरकृतप्रणामा भणिता अस्माभिः
तव का एषा । सुन्दरि वयस्यभावानुसंगता अनुपमकुमारी] ॥ ७८५ ॥ ७८६)

कस्स—[कस्य वा एषा दुहिता, केन वा कार्येण आगता अत्र । कुत्र वा यास्यति कथय

1) P अह, J अण्णह. 2) P वस्सह, J वम्मह. 3) P सिद्धंगणा, J not specified. 4) P मच्च, J मच्चं. 5) P चित्तेहा, [=विचिं]. 6) P भावय, J भाउथा. 7) =अद्वितीयमिव, P अब्बीयं, J अब्बीयं. 8) P वा, J व.

भणियं च तीएँ भयवइ एयं जइ अत्थि तुम्ह कोहलं ।
 तो साहेमि णिसामेसु वित्थरत्थं कहेयव्वं ॥ ७८७
 अत्थि ति-समुद्ध-पुहई-विक्खाय-जसो अखंडिय-पयावो ।
 णामेण सिलामेहो सिंहल-दीवाहिव-णरिंदो ॥ ७८८
 सो एकस्मि सुदियहे पारंद्धि-विणिग्गओ महारण्ये ।
 रमित्ता चिरं रण्णाड पडिणियत्तो पुराहुत्तं ॥ ७८९
 तो तत्थ एक पाइक्क-तुरय-गय-साहणेण संचलिओ ।
 सहस त्ति वियड-दाढो पुरओ कोलो समुच्चलिओ ॥ ७९०
 तो एक-हय-सहाओ तस्स वराहस्स मग्ग-संलग्गो ।
 णरणाहो ताव गओ जा तरु-विडवाडलं रण्णं ॥ ७९१^१
 ता तत्थ कुरर-कारंड-चक्क-कलहंस-कंक-संकिण्णं ।
 भमर-भरोणय-पंकय-रय-रंजिय-पिच्च-पेरंतं ॥ ७९२
 एव-विहं सो भयवइ कमल-सरं राइणा णियंतस्स ।
 सहस त्ति संपइट्ठो अत्थाह-जलं महाकोलो ॥ ७९३
 ता गंभीर-सरोवर-पवेस-विसमं गए वराहम्मि ।
 सच्चरिओ सविलक्खो मुहुत्त-मेत्तं ठिओ राया ॥ ७९४

किं नाम कुत्र वा निवासः] ॥ ७८६ ॥ (७८७) भणियं—[भणितं च तथा भग-
 वति एतत् यदि अस्ति युष्माकं कुतूहलम् । तत् कथयामि निशामयस्व विस्तरार्थं कथ-
 यितव्यम्] ॥ ७८७ ॥ (७८८) अत्थि—[अस्ति त्रिसमुद्धृथिवीविरह्यातयशाः
 20 अखण्डितप्रतापः । नाम्ना शिलामेघः सिंहलद्वीपाधिपनरेन्द्रः] ॥ ७८८ ॥ (७८९) सो
 एकस्मि—[स एकस्मिन् सुदिवसे पापद्धिविनिर्गतः महारण्ये । रमित्वा चिरमरण्यात्प्रति-
 निवृत्तः पुराभिमुखम्] ॥ ७८९ ॥ (७९०) तो तत्थ—[ततः तत्र एकः पादिक-
 तुरगगजसाधनेन संचलितः । सहसा इति विकटदंष्ट्रः पुरतः कोलः समुच्चलितः] ॥ ७९० ॥
 (७९१) तो एक—[तदा एकहयसहायः तस्य वराहस्य मार्गसंलग्नः । नरनाथः तावद्वतः
 25 यावत्तरुविटपाकुलमरण्यम्] ॥ ७९१ ॥ (७९२) ता तत्थ—[ततः तत्र कुररकारण्ड-
 चक्रकलहंसकङ्कसंकीर्णम् । अमरभरावन्तपङ्कजरजोरञ्जितसुकुमारपर्यन्तम्] ॥ ७९२ ॥
 (७९३) एवविहं—[एवंविधं स (= तत्) भगवति कमलसरः राज्ञः पश्यतः । सहसा इति
 संप्रविष्टः अस्तावजलं महाकोलः] ॥ ७९३ ॥ (७९४) ता गंभीर—[तदा गम्भीरसरोवर-
 प्रवेशविषमं गते वराहे । साध्वर्यः सविलक्षः मुहूर्तमात्रं स्थितः राजा] ॥ ७९४ ॥

1) P तो साहेमि, J ता साहेमि. 2)=अखेटक. 3)=पुराभिमुखं. 4)=राजि[?]. 5) [समुच्च-
 लिओ]. 6) P skips over one number here. 7) P जा, J ता. 8)=पंकजरजःरंजितं.
 9)=पोच। सुकुमारं. 10) [राइणो]. 11)=अस्तावजलं. 12) P नमए, J नं गए.

तो परिसुढिय-तुरंगो सो सहसा विम्हयावहिय-हियओ ।
आसणमसोय-वणे सिसिर-च्छायं समल्लीणो ॥ ७९५

ता तत्थ उभय-कर-गहिय-कुसुम-माला मणोहरावयवा ।
एकसरिचाइ पहुणो पुरओ परिसंठिया वाला ॥ ७९६

राएण तओ भणिया कासि तुमं एरिसे महारण्णे ।

सच्छंदा वर-मालं अप्पसि मह केण कज्जेण ॥ ७९७

भणियं च तीएँ णरवइ किं इमिणा पुच्छिएण तुह ताव ।

परिणेषु मं णिसंको जाणिहिसि गएहिं दियहेहिं ॥ ७९८

तं तह सोऊण णराहिवेण सा बालिया पुणो भणिया ।

सुंदरि णराहिवाणं एसो मग्गो च्चिय ण होइ ॥ ७९९

अपरिग्गहा कुमारी अमुणिय-गोत्त-कमा अइट्ठ-सुया ।

कह 'परिणीयसि वाले कहसु तुमं चेय मह एयं ॥ ८००'

भणियं च तीएँ णरवइ एसो च्चिय सुपुरिसाण सद्धम्मो ।

ता साहेमि णिसामेसु कुल-हरं जं म्ह एत्ताहे ॥ ८०१

अत्थि कणयायलुच्छंग-संगया तियस-लोय-विक्खाया ।

सुलसा णामेण पुरी अच्चंत-मणोहरा रम्मा ॥ ८०२

७९५) तो परि—[ततः परिश्रान्ततुरङ्गः स सहसा विस्मयापहतहृदयः । आसन्नमशोक-
वनं शिशिरच्छायं समालीनः] ॥ ७९५ ॥ ७९६) ता तत्थ—[तदा तत्र उभयकर-

गृहीतकुसुममाला मनोहरावयवा । जगिति प्रभोः पुरतः परिसंस्थिता बाला] ॥ ७९६ ॥

७९७) राएण—[राज्ञा ततः भणिता कासि त्वमीदृशे महारण्ये । स्वच्छन्दा वरमालाम् 20

अर्पयसि मम केन कार्येण] ॥ ७९७ ॥ ७९८) भणियं—[भणितं च तया नरपते

किमनेन पृष्टेन तव तावत् । परिणयस्व मां निःशङ्कः ज्ञास्यसि गतैः दिवसैः] ॥ ७९८ ॥

७९९) तं तह—[तत्तथा श्रुत्वा नराधिपेन सा बालिका पुनर्भणिता । सुन्दरि नराधिपानाम्

एष मार्गः एव न भवति] ॥ ७९९ ॥ ८००) अपरिग्गहा—अपरिग्रहा कुमारी

अज्ञातगोत्रकमा अदृष्टश्रुता । कथं परिणीयसे वाले कथय त्वमेव मम एतत्] ॥ ८०० ॥ 25

८०१) भणियं—[भणितं च तया नरपते एष एव सुपुरुषाणां सद्धर्मः । तत्कथयामि

निशामय कुलगृहं यत् मम इदानीम्] ॥ ८०१ ॥ ८०२) अत्थि—[अस्ति कनका-

चलोत्संगसंगता त्रिदशलोकविख्याता । सुलसा नाम्ना पुरी अत्यन्तमनोहरा रम्या]

1) P °विहिय, J °वहिय. 2) P जाणिहिसि, J जाणिहिसि. 3)=परिजनरहिता. 4)=अदृष्टश्रुता,
P अइट्ठ, J यइट्ठ. 5) P परिणीयसि, J परिणिहिसि. 6) P 799, J perhaps 799. 7) P जग्गह- 30
[=जं म्ह].

तत्थ विजाहरेंदो हंसो णामेण तियस-विकखाओ ।
 तस्सम्हे हि^१ णराहिव दो चिय धूयाओ जायाओ ॥ ८०३
 एक्काए वसंतसिरी मज्झ महल्लाप णाम णरणाह ।
 वाहिता सयसिरी अहं पि णिय-गुरु-यणेण तहिं ॥ ८०४
 एवं णे दो वि पहाय-समय-संगीयय-प्पसंगेण ।
 देवी-हराण पुरओ केलास-गिरिं पवण्णाओ ॥ ८०५
 तत्थम्हेहि णराहिव हरिस-वसुप्फुल्ल-लोयणो दिट्ठो ।
 गोरी-हराण पुरओ पणच्चमाणो गणाहिवई ॥ ८०६
 अह सो मए गणेशो चिरं-परिचय-विम्हयाएँ सामि^{१०} तहिं ।
 उवहसिओ तेणाहं पक्खित्ता मच्च-लोयम्मि ॥ ८०७
 एसो मह तेणं चिय सूयर-वेसो दयालुणा दिण्णो ।
 णियं-दूओ जेण तुमं अणुग्गहेत्थं म्हे उवणीओ ॥ ८०८
 ता तेणं चिय दिण्णो तं सि वरो भयवया गणेशेण ।
 परिणेषु^{१३} णिरासंको एव-विहं तुम्ह अविरुद्धं ॥ ८०९

- १५ ॥ ८०२ ॥ ८०३) तत्थ—[तत्र विद्याधरेन्द्रः हंसः नामा त्रिदशविख्यातः । तस्य आवां हि नराधिप द्वे एव दुहितरौ जाते] ॥ ८०३ ॥ ८०४) एक्काए—[एकायाः वसन्तश्रीः मम महत्याः नाम नरनाथ । व्याहृता शरच्छ्रीः अहमपि निजगुरु-जनेन तत्र] ॥ ८०४ ॥ ८०५) एवं—[एवमावां द्वे अपि प्रभातसमयसंगीतप्रसंगेन । देवीहरयोः पुरतः कैलासगिरिं प्रपन्ने] ॥ ८०५ ॥ ८०६) तत्थ—तत्रावाभ्यां नरा-
 २० धिप हर्षवशोत्फुल्ललोचनो गणाधिपतिः गौरीहरयोः पुरतः नृत्यन् दृष्टः ॥ ८०६ ॥ ८०७) अह—अथ लब्धावनतं नयनदृष्टमुत्प्लुता मया गणेशो विनायकः उपहसितः तेनाहं मृत्युलोके प्रक्षिप्ता ॥ ८०७ ॥ ८०८) एसो मह—तेनैव दयालुना संजात-रूपेण मम शक्रवेषो निजदूतो दत्तः । येन वराहेणास्माकमनुग्रहार्थं त्वमुपनीतः ॥ ८०८ ॥ ८०९) ता तेणं—तस्मात्तेनैव भगवता गणेशेन त्वमेव वरो दत्तः । हे. नराधिप एत-
 २५ स्मात् परिणय माम् उभययोरप्युभयलोकशुभमित्यर्थः ॥ ८०९ ॥ ८१०) एवं सोऊण—एवं श्रुत्वा परितोषविकसितमुखेन नराधिपेन तत्कालोचितविधिना सा तत्र तेन

१) P उ, J हि. २) = महती. ३) = व्याहृता. ४) P एवं मे [= एवं म्हे (or मे)], J एवं णे. ५) P संगीदु, J संगीयय. ६) P पवणाह, J पवण्णाओ. ७) This gāthā is missing in B due to the big gap in B. After the gap, B begins with तत्रावभ्यां etc. which is the
 ३० commentary on this gāthā. ८) B लब्धो [= दू] णयनयणदावि[य]मुहीए । for चिर etc. ९) = हे स्वामिन्. १०) = निजदूतः. ११) P गहत्थम्ह, J not specified, B corrupt. १२) P परिणसु, JB परिणेषु. १३) B मा [= सं] णराहिव उव[= ह]याण सि[= वि] उहयलोयसुइ । for णिरासंको etc.

एवं सोऊण णराहिवेण परिओस-वियसिय-मुहेण ।
 तक्कालोइय-विहिणा परिणीया तेण सा तत्थ ॥ ८१०
 ताव य तुरंगे-खुर-खोज्ज-पवह-लग्गेण साहेणेण तहिं ।
 सच्चविओ णरणाहो सरयसिरी-लंभ-परितुट्ठो ॥ ८११
 तो सरयसिरी-दंसण-पहिट्ठ-परिवार-परिलिओ राया ।
 संपत्तो णिय-भंवरणं वंदिण-जय-सह-हलवोलं ॥ ८१२
 अह तिस्सा तेण तहिं एसा लीलावट्ठि त्ति णामेण ।
 उप्पण्णा पिय-तणया किं भणह इहागया कीस ॥ ८१३
 तं तुम्ह सीसइ च्चिय इमीए जं जम्म-वासराहिंतो ।
 अज्ज-दियसंतरं जाव वित्थरत्थं कहेयव्वं ॥ ८१४
 केणावि जम्म-दियहे इमीए असरीरियाए वायाए ।
 दिव्वेण समाइट्ठं सिट्ठं देवण्णएहिं पि ॥ ८१५
 जह जो इमीए वर-वालियाए होही वरो त्ति वर-समए ।
 सो सयल-पुहइ-णाहो लहिही दिव्वाओ सिद्धीओ ॥ ८१६
 एवं सोऊण कयं वज्झावणयं म्हे राइणा तत्थ ।
 पहयाइ संख-काहल-रव-संवलियाइ तूराइ ॥ ८१७

परिणीता गन्धर्वविवाहेन पाणौ गृहीता ॥ ८१० ॥ ८११) ताव य—[तावच्च
 तुरगखुरक्षोदप्रपथलमेन साधनेन तत्र । दृष्टः नरनाथः शरच्छ्रीलम्भपरितुष्टः ।] खुज्जं
 चरणन्यासाङ्कनम् ॥ ८११ ॥ ८१२) तो सरय—ततः शरच्छ्रीदर्शनप्रहृष्टपरिवार-
 परिगतो राजा बन्दीजनकृतजयशब्दकलकलं निजभवनं संप्राप्तः ॥ ८१२ ॥ ८१३) अह
 तिस्सा—अथ तस्याः सकाशात् तेन लीलावतीति नाम्ना एषा प्रियतनया उत्पन्ना ।
 किं पृच्छत किमन्नागता तत्कर्त्तुं अतः परम् इत्यर्थः ॥ ८१३ ॥ ८१४) तं तुम्ह—
 अस्याः जन्मवासराद्यदिवसान्तरं यावद्यद्विस्तारार्थः कथयितव्यः इत्यादि तद्भवतां
 शिष्यते कथ्यते ॥ ८१४ ॥ ८१५) केणावि—अस्या जन्मदिवसे केनापि देवेन
 अशरीरया वाचा समादिष्टम् । देवज्ञैः ज्योतिषिकैश्च कथितम् ॥ ८१५ ॥ ८१६) जह जो—यथा योऽमुष्याः वरवालिकाया वरणसमये वरो भविष्यति स सकलपृथिवी-
 नाथो दिव्याः सिद्धीः लप्स्यते ॥ ८१६ ॥ ८१७) एवं सोऊण—एवं श्रुत्वा अस्म-

1) P तुरग, B तुरंग. 2) =प्रपथ. 3) B खोजवहविलग्गेण. 4) P परिलिओ, B परिमिओ, [परिविओ]. 5) P निययभ°, B णियमु°. 6) P जण, J जय. 7) P हलवोलो, B वंदीयणसह-हलवोलं. 8) PJB नामेण. 9) P पुहइ, B पुहवि. 10) P यं म्हे, JB यम्ह. 11) P राइणा तत्थ, 30 B राय राएण. 12) B भुवनं. 13) B किमन्यन्नागत. 14) B तत्कथामत°. 15) B कथयत वा.

उन्भीकयाउ वर-गुडियाओ हट्टेहिं^१ हट्ट-सोहाओ ।

देवालएहिं देवंग-धय-चडाओ य लोएहिं ॥ ८१८

परम-परिओस-मुइओ पणच्चिओ वर-विलासिणी-णिवहो ।

दिण्णाई विप्प-वंदिण बहु-विहयाई^२ च दाणाई ॥ ८१९

एवं णिवत्तासेस-णामकरणाई मंगलीएहिं ।

तद्वियसं^३ कीरंतेहिं वाल-भावाउ उत्तिण्णा ॥ ८२०

णिबडियासेस-विलास-सोह-सुपसाहिएहिं अंगेहिं ।

आरंभो णव-जोवण-सिरीए गहिओ अँयालेण ॥ ८२१

तावय लावण्णामय-पूरिज्जंताई से णिएऊण ।

अंगाई सिलामेहेण चित्तियं को वरो होज्ज ॥ ८२२

अण्णम्मि दिणे बहु-सिक्खियाण सुमईण विद्धं-कुसलाण ।

णिय-णयर-चित्तियाराण अप्पिओ राइणा णियंमो ॥ ८२३

जह वच्चह हे उज्झाय-सीसहा एत्थ पुहइ-विकखाया ।

वसुहाहिवा लिहेऊण मञ्ज दावेह^४ जे के वि ॥ ८२४

१५ तौतेन राज्ञा वर्धापनकं कृतम् । शंखकाहलारवसंवलितास्तूर्याश्च प्रहताः ॥ ८१७ ॥

८१८) उन्भीकयाउ — लोकेन वरगुडिकाः सजीकृताः हट्टेषु हट्टशोभाः कृताः देवाल-

येषु देवाङ्गध्वजपटाः ऊर्ध्वकृताः लोकेन ॥ ८१८ ॥ ८१९) परम — परमपरितोष-

मुदितो वरविलासिनीनिवहः प्रनतितः । वन्दिविषाणां बहुकानि केनकदानानि दत्तानि

॥ ८१९ ॥ ८२०) एवं — एवं निवृत्ताशेषनामकरणादि माङ्गलिकैः तद्विवसं क्रिय-

२० माणैः वालभावादुत्तीर्णा ॥ ८२० ॥ ८२१) णिवडियासेस — निर्वर्तिताशेषविलास-

शोभासुप्रसाधिताङ्गैः तथा नवयौवनश्रियः आरम्भ इवाकालेन गृहीतः ॥ ८२१ ॥

८२२) तावय — तावता लावण्यामृतपूर्यमाणानि तस्या अङ्गानि दृष्ट्वा शिलामेघेन चिन्ति-

तम् । को वरो भविष्यति ॥ ८२२ ॥ ८२३) अण्णम्मि — अन्यस्मिन् दिने बहु-

शिक्षितानां सुमतीनां विद्याकुशलानां विचित्रकर्मनिपुणानां निजनगरविचित्रकरणानां

२५ राज्ञा नियमः आदेशो दत्तः ॥ ८२३ ॥ ८२४) जह वच्चह — यथा व्रजतोपाध्यायाः ।

आमन्त्रणं चित्रकृतम् । ये केऽपि पृथिवीविख्याता वसुधाधिपाः तान् दृष्ट्वा लिखित्वा

१) B हट्टेसु. २) = देवाङ्गध्वजपटा, B वडायाउ लोएण. ३) P पउस, B परम. ४) B

दिनाइ ऊं = कोणयदाणाई वंदियवि[वंदियि]प्पाण वद्ध[= बहु]याई. ५) P विहवाइ, J विहयाई.

६) = क्रियमाणैः. ७) = अकालेन. ८) B perhaps विज्ज. ९) P नियर, J णि, B णयर. १०) P अप्पिओ,

२० J उप्पिउ. ११) = निश्चयः. १२) P notes a reading on the margin. जह वच्चह सिग्घयरा

अन्नसह एत्थ, and calls it a पाठांतरं. १३) = उपाध्यायशिष्यकाः, P वच्चह हे उज्झायसीसहा एत्थ,

J not specified, B perhaps वच्चह उज्झाया पिच्छेउ इत्थ. १४) = चतुर्धा चित्रं । वसितं ।

रोमितं । सारितं । विद्धं । चित्रे विद्धं विज्जानीहि । १५) P दावेह, J दावेय, B हं [= दं] सिंह.

तो तेहि चित्तयारेहि ते णरेदा बहूहि दियहेहि ।
 लिहिऊण जहाइडा सुह-दियहे^१ दाविया पहुणो ॥ ८२५
 तेणावि^२ चिरं णिवण्णिऊण लीलावट्ट^३ वास-हरे ।
 संठविया सुपइत्तेण किं पि हियए धरेऊण ॥ ८२६
 तो जदियसाहितो दिट्ठा वसुहाहिवा इमी^४ तहिं ।
 तदियसाओ दीसइ दियहे दियहे^५ किसान्यंती^६ ॥ ८२७
 ण रमइ सहीहिं समयं ण देइ सुय-सारियाण परिवाडिं ।
 णाहरणं पडिवज्जइ ण सुणइ गेयं पि गिज्जंतं ॥ ८२८
 कुसुमोच्चयं पि ण कुणइ भवणुज्जाणम्मि वियसिय-लयम्मि ।
 ण य भवण-दीहिया-मज्जणम्मि चित्तं समप्पेइ ॥ ८२९
 ण य रज्जं बहु मण्णइ ण रमइ वाउल्लियाहिं अविपण्हं ।
 णिहं विणा वि सयणं ण य मुंचइ अद्ध-णिमिसं^{११} पि ॥ ८३०
 ण य विसइ णट्ट-सालं ण य कीला-पवयं समारुहइ ।
 धारा^{१२}हरे वि ण रमइ णाहारे आयरं कुणइ ॥ ८३१
 इय एव^{१३} मए उवलक्खिऊण एकम्मि वासर-विरामे ।
 काऊण रहस्सं^{१४} णवर पुच्छिया सहि णिसामेसु ॥ ८३२

मम दर्शयत ॥ ८२४ ॥ ८२५) तो तेहि—ततस्तैश्चित्रकारैर्वहुभिः दिवसैः यथादृष्टा
 नरेन्द्रा लिखित्वा शुभदिवसे प्रभोर्दर्शिताः ॥ ८२५ ॥ ८२६) तेणावि—ततस्तेन
 नरेन्द्रेण चिरं निर्वर्ण्य दृष्ट्वा किमपि हृदये धृत्वा सुप्रयत्नेन लीलावत्याः वासगृहे चित्र-
 पट्टिका संस्थापिता ॥ ८२६ ॥ ८२७) तो—ततो यद्विवसाद्वसुधाधिपाः अनया 20
 दृष्टास्तत्र पठे तद्विवसादिने दिने कृशायमाना दृश्यते ॥ ८२७ ॥ ८२८) ण रमइ—
 18 रमते सखीभिः समकं सह न ददाति शुकसारिकाणां परिपाटीं वाचनिकां नाभरणं
 प्रतिपद्यते सरसमपि गेयरूपं गीयमानं न [शृणोति] ॥ ८२८ ॥ ८२९) कुसुमो-
 च्चयं—कुसुमोच्चयं पुष्पावचयं न कुरुते । कस्मिन् । विकसितलते भवनोद्याने । न च
 भवनदीर्घिकामज्जने चित्तं समर्पयति ॥ ८२९ ॥ ८३०) ण य रज्जं—न च राज्यं 25
 बहु मन्यते । अविपण्णं विपादरहितं यथा भवति । वाउल्लियाहि पुत्तलिकाभिर्न रमते ।
 अर्धनिमेषमपि निद्रां विनैव शयनं न मुञ्चति 19 शय्यां न परित्यजति ॥ ८३० ॥ ८३१)
 ण य विसइ—न च विशति नाट्यशालाम् । न च क्रीडापर्वतं समारोहति । धारा-
 गृहेऽपि न रमते । आहारेऽप्यादरं न कुरुते ॥ ८३१ ॥ ८३२) इय एव—इत्येवं

1) P दिवहे, J दियहे. 2) B दंसिया. 3) B ता तेण चिरं. 4) P इत्तेण, B यत्तेण. 5) B दिवहा 30
 दियहं. 6)=कृशीभवन्ती. 7)=हेलुया. 8)=अविवृण्णं, B अविसन्नं. 9) PB मुंचइ, J मुचइ.
 10) P अट्ट, B अद्ध. 11) P निमिसं, J णिविसं, B णिमिसं. 12) PB पव्वयं, J पल्लवं. 13)=धारागृहे.
 14) PB रमइ, J रसइ. 15) PB एव, J एव्व. 16) P नवर, B नवरि. 17) P न साहेसि, J णिसामेसु,
 B णिसामहिं [=मेहि]. 18) B नरपतेः. 19) B शंकां.

कीस तुमं तद्वियसं जोयाभासं गया इव दुपेच्छं ।
 संकप्पालिहियं पिव पेच्छंती णालसं जासि ॥ ८३३
 ण रमसि केणावि समं दिट्ठं पि ण परियणं समालवसि ।
 अम्हं पि ण वेसंभसि अलमहवा पुच्छियाँ तए ॥ ८३४
 तं तह सोऊण ममाहिं पणय-परिकोय-कक्कसं वयणं ।
 लीलावईए भणियं पिय-सहि कह तुज्झं ण कहेमि ॥ ८३५
 ण तहा जणंति सोक्खं कज्ज-विसेसा विसेस-रमणीया ।
 दीसंता वि हु प्रकेहिं जह वयंसेसु सीसंता ॥ ८३६
 अणुहयाण वि प्रकेहिं दइय-दंसण-विसेस-सोक्खाण ।
 पच्छा वयंसि-सिद्धाणं पल्लवा ताण पसरंति ॥ ८३७
 ता साहेमि णिसामेसु तुज्झ एयाण पुहंइ-चालाण ।
 मज्झमि इमो जो तविय-कणय-सरिसप्पहो लिहिओ ॥ ८३८
 दीसइ तणु-कसण-सिणिद्ध-केस-वल्लरि-पसाहियावयवो ।
 विउल्लणणारविंदो आरत्त-तिहाय-णयण-जुओ ॥ ८३९
 उण्णय-णासा-वंसो सुपरिट्ठिय-मडह-कंधरा-वंधो ।
 विर्यंडोरत्थल-देसो आजाणु-पलंवं-दीह-भुओ ॥ ८४०

मयोपलक्ष्यैकस्मिन् वासरविरामे रहस्यमेकान्तं कृत्वा नवरं पृष्ठा सखि शृणु ॥ ८३२ ॥
 ८३३) कीस तुमं—किमिति त्वं तं दिवसमारभ्य योगाभ्यासं गतेव योगमार्गे प्रपन्नेव
 दुःप्रेक्ष्यं^{१४} संकल्पालिखितमिव चित्तलिखितमिव पश्यन्ती आलस्यं न यासि न निर्विण्णा
 २० भवसि ॥ ८३३ ॥ ८३४) ण रमसि—न रमसे केनापि समम् । दृष्टमपि प्रत्यक्षं
 सखीजनं न समालपसि । अस्माकमपि न विश्रम्भं विश्वासं करोषि । अलमथवा पृष्ठ्या
 त्वया मामद्यापि न विश्रसिषि ॥ ८३४ ॥ ८३५) तं तह—तत्तथा मत्तः प्रणयकोप-
 कर्कशं वचनं श्रुत्वा लीलावत्या भणितम् । प्रियसखि कथं तैव कथयामि ॥ ८३५ ॥
 ८३६) ण तहा—त्रिशेरमणीया कार्यविशेषा दृश्यमाना अपि न तथा सौख्यं जन-
 २५ यन्ति यथा वयस्येषु कथ्यमाना^{१५} सुखं कुर्वन्ति ॥ ८३६ ॥ ८३७) अणुहयाण—
 दयितदर्शनविशेषसौख्यानामेकैरनुभूतानामपि पश्चाद्वयस्यकथितानां तेषां पल्लवा इव प्र-
 सरन्ति । अनुभावात्सख्या निर्दिष्टं विशिष्टसुखावहमित्यर्थः ॥ ८३७ ॥ ८३८-४२)
 ता साहेमि—तत्कथयामि शृणु । एतेषां पृथिवीपालानां मध्ये य एष तप्तकनकसदृशप्रभः
 लिखितोऽस्ति । [दीसइ—] तनुकृष्णस्निग्धकेशवल्लरीप्रसाधितशरीरः विपुलाननारविन्दः
 ३० आरत्तत्रिभागनयनयुगः । [उण्णय—] उन्नतनासावंशः सुपरिस्थितमटभकंधराबन्धः ।

१) B दुप्पिच्छ. २) = संवरं न यासि. ३) B लहियणं. ४) B पुच्छिएण. ५) B तुज्झ साहेमि.
 ६) B इकेण हि for एकेहिं of P. ७) = स्निग्धानां, P सिद्धाण, J सिद्धाण, B looks like सिद्धाणं.
 ८) = पृथिवीपालानां. ९) B सिणिद्ध. १०) B °हियसरीरो. ११) = विपुल. १२) B पिहुलोर.
 १३) P वलंय, J B पलंय. १४) B दुःप्रेक्ष्या. १५) B सुखा.

मच्छंकुस-जव-चक्र-करयलो पीण-पीवर-पओदो ।
 तणु-मज्झो सीह-कडी करि-कर-जंघोरु सुह-चलणो ॥ ८४१
 एयं दड्ढणं महं जायं कोऊहलं परं हियए ।
 धण्णाओ ताउ जाणं दइओ एसो णराहिवई ॥ ८४२
 धण्णाण वि धण्णयराओ ताओ दइयाओ जाओ एयस्स ।
 पेच्छंति मुहं णिच्चं ताणं पि णमो पुरंधीणं ॥ ८४३
 इय एवं चिंतंतीएँ सो^१ मए पुच्छिओ सुचित्तयरो ।
 सिद्धं च तेण एसो राया सालाहणो णाम ॥ ८४४
 अखलिय-पयाव-पसरो उईओइय-वंस-संभवो सुयणो ।
 सब-कला-पत्तदो चाई सूरु सुहाराहो ॥ ८४५
 अह तस्स मुहाहि णिसामिऊण सविसेस-कोउहलाए ।
 जाया मण-डोहलया जइ एसो मह वरो होइ ॥ ८४६
 एवं तद्वियस-पवित्थरंत-चिंता-भरोत्थय-मणाए ।
 बहुएहि णवर दियहेहिं मज्झ सहि आगया णिहा ॥ ८४७

विपुलोरःस्थलदेशः । आजानुप्रलम्बदीर्घभुजः । [मच्छंकुस-] मत्स्याङ्कुशयवचक्राङ्क-
 करतलः पीनपीवरप्रकोष्ठः । तनुमध्यः सिंहकटिः करिकरजङ्घोरुः शुभचरणः [एयं
 दड्ढण-] एतं दृष्ट्वा मम हृदये परं कौतूहलं जातम् । धन्यास्ता वनिता यासामेप
 नराधिपतिर्दयितः^१ । ^१कुलकम् ॥ ८३८-४२ ॥ ८४३) धण्णाण-धन्यानामपि
 धन्यतरास्ता अङ्गना या एतस्य दयिताः मनोऽभीष्टाः या नित्यं [मुखं] पश्यन्ति
 ताभ्योऽपि पुरंधीभ्यो नमः ॥ ८४३ ॥ ८४४) इय एवं-इत्येवं चिन्तयन्त्या मया
 चित्रकरः पृष्टः । शिष्टं च तेन चित्रकृता । एष राजा सातवाहनो नाम ॥ ८४४ ॥
 ८४५) अखलिय-अस्खलितप्रतापप्रसरः उदितोदितवंशो हरिवंशसंभवः सुजनः
 सकलकलाप्राप्तार्थः त्यागी दाता सुभैगः हृदयंगमः सुखाराध्यः विवेकपात्रत्वात् । यदुक्तम् ।

अज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः ।

ज्ञानलवदुर्विदग्धं ब्रह्मापि नरं न रञ्जयति ॥

॥ ८४५ ॥ ८४६) अह तस्स-अथ तस्य मुखान्निशम्य सविशेषकुतूहलायाः मनो-
 दोहदा जाता । कथमित्याह । यद्येवमम वरः परिणेतो भवति ॥ ८४६ ॥ ८४७)
 एवं-एवं तद्वियसप्रविस्तरणशीलचिन्ताभराच्छादितमनसो मम नवरं बहुभिर्दिवसैः सखि

1) P जंघोर, B जंघास. 2) PB ताउ, J ताण. 3) B पुच्छिउ सो मए for सो मए पुच्छिओ of P.
 4) = उदितोदित, P उहओइय, J उइओइय, B उइउहरिवंस. 5) B सुहउ for सूरु of P. 6) =
 सुखाराध्यः. 7) = भवस्तुत. 8) B दक्षितः. 9) B thus term is put at the close of the
 Prākṛit gāthās.

- तां सो जह-संभाविय-रूवाइसओ गराहिवो तत्थ ।
जाणामि समासीणो आगंतूणम्हं सयणीए ॥ ८४८
ता सहि पच्चक्खं पिव तदंसण-सज्झसावहियं-हियया ।
सहस त्ति समुट्ठंती हत्थे घेत्तूण पे^१ भणिया ॥ ८४९
एएहिं अवंगेहुण्णमंत-भुमयावलंत-^२विसमेहिं ।
हरिऊण मज्झ हिययं णयणेहिं ऋहिं खु चलिया सि ॥ ८५०
ता तक्खणं पकंपंत-हियय-पडिचण्ण-पणय-पसरा वि ।
लज्जाएँ अहं पिय-सहि णं-इंचि पडिजंपिया तस्स ॥ ८५१
तो तेण मज्झ सहसा त्रिमियालस-लोयणुणय-मुहेण ।
दिण्णो पओहरोवरि ससेयं-विरलंगुली-हत्थो ॥ ८५२
अवगूहिऊण धणियं^३ णवरं णिसण्णो पुणो तहिं चेयं^४ ।
परिउंवियम्हि वयणे णयणेसु कवोल-पासेसु ॥ ८५३
एवं च चाटुयारेण तेणं^५ लज्जा अलज्जिरेणम्ह ।
अवहरिया हिययाओ समयं कोमार-भावेण ॥ ८५४
एत्थुप्परं ण-याणामि किं पि जं तुह कहेमि वायाए ।
हिययं चिय जइ जाणइ केत्तिर्यमेत्तं ण विम्हरइ ॥ ८५५

- निद्रा आगता ॥ ८४७ ॥ ८४८) ता सो जह-ततः स यथासंभावितरूपाति-
शयस्तत्र नराधिपः आगत्यास्मच्छयनीये समासीनः उपविष्टः इत्यहं जाने ॥ ८४८ ॥
८४९) ता सहि-ततः सखि प्रत्यक्षमिव तद्दर्शनसाध्वसावहितहृदया सहसा समुत्ति-
ष्ठन्ती हस्ते गृहीत्वा णं अहं भणिता ॥ ८४९ ॥ ८५०) एएहिं-एतैर्विषमैस्ती-
त्रैरपाक्रान्तमत्तभूमयाञ्चलैर्नयनैर्मम हृदयं हत्वा खलु कुत्र चलितासि ॥ ८५० ॥ ८५१)
ता तक्खणं-तावता तत्क्षणं प्रकम्पमानहृदयप्रतिपन्नप्रणयप्रसरापि अहं लज्जया तस्य
पुरो न किमपि प्रतिजल्पितवती नोत्तरं दत्तवती ॥ ८५१ ॥ ८५२) तो तेण-
ततस्तेन सहसा^{१८} स्तिमितालसलोचनोन्नतमुखेन मम पयोधरोपरि सखेदविरलाङ्गुलिहस्तो
दत्तः ॥ ८५२ ॥ ८५३) अवगूहिऊण-शनैरवगूह्य समाश्लिष्य नवरं पुनस्तत्रैव
निषण्णः । अथ नयनयोः वदने कपोलपार्श्वयोः परिरुन्वितासि ॥ ८५३ ॥ ८५४)
एवं च-एवं तेन चाटुकारेण अलज्जाशीलेन निर्लज्जेन कौमारभावेन समं सहसा मम
लज्जापहता ॥ ८५४ ॥ ८५५) एत्थुप्परं-अत्रोपरि अतः परं किमपि न जानामि यत्तव

1) B तो. 2) B तूणं अम्ह. 3) PB वहिय, J विहिय. 4) B णं. 5) P अवंगहुं (हु
30 looks like कु), J अवंगे, B एएहिं अवकंतमत्तभूमयंचलहिं विसमेहिं । 6) P नइं वि, J नइंवि, B
न किंयि. 7) =सखेद. 8) =अतिशयेन । देश्यः, B सणियं. 9) B नवरं. 10) B चेव. 11) B
परिरुन्विमिद्दि. 12) P चाटुं, JB चाटुं. 13) B तत्थ for तेण. 14) PB अं, J अं. 15) B समयं
खु कुमारं. 16) B जितियं. 17) B रपामाकान्त. 18) B स्तिमितायतलोचं.

तावय पहाय-पडिहय-तूर-णिणाएण पडिविउद्धाए ।

सच्चवियं सयणीयं जा सो ण-यणंमिह कथं गओ ॥ ८५६

तद्वियसाओ पिय-सहि तं चिय खलु सिविणयं सरंतीए ।

पच्चक्ख-सोक्ख-तण्हालुंयाए परिवद्धिया चिंता ॥ ८५७

ता सुक्क-पार्यवब्भंतरुग्गओ हुयवहो व मह मयणो ।

चिंता-समीरणुदीविओ व हिययम्मि पज्जलिओ ॥ ८५८

ता ण सुहं सयणीए ण य धरणीयले ण वाहिरे ण धरे ।

ण य दिण-समए ण णिसासु कह वि पावंति अंगाइ ॥ ८५९

एयाइ मि रमणीयाइ जाइ भणियाइ तुमिह पुणरुत्तं ।

विवरीयाइ असेसाइ ताइ जायाइ मह इण्हि ॥ ८६०

अह किं पुणरुत्त-पयंपिणण बहुएण तुज्झ सहि पुरओ ।

उद्देसियं पि जाणसि हियय-णिहित्तं¹⁰ म्ह सब्भावं ॥ ८६१

जइ सो ग्रथ ण एही ताओ ण य पेसिही ममं तत्थ ।

ता दूसहं सहंती मरणे वि सुहं ण पाविस्सं ॥ ८६२

तं तह सोज्जण चिरं भयवइ भणियमिह तह वि ण्णुमेसि ।

एमं-विहो अणुराओ एमं-विहो वि हु वरे जाओ ॥ ८६३

वाचा कथयामि । हृदयमेव यदि जानाति यावन्मात्रं न विसारति ॥ ८५५ ॥ ८५६)

तावय — तावता प्रभातप्रतिहततूर्यनिनादेन प्रतिबुद्धया जागरितया शयनीयं दृष्टं यावन्न जानामि कुत्र गतः ॥ ८५६ ॥ ८५७) तद्वियसाओ — तद्वियसात् प्रियसखि खलु तमेव सविनयं सरन्त्याः प्रत्यक्षसौख्यवृष्णालुतया चिन्ता परिवर्धिता ॥ ८५७ ॥ ८५८) 20

ता सुक्क — तावता शुष्कपादपाभ्यन्तरोद्धतो हुतवह इव चिन्तासमीरोदीपितो मदनः कामो मम हृदये प्रज्वलितः । हुतवहो वहिः ॥ ८५८ ॥ ८५९) ता ण सुहं — तावता न शयनीये न च धरण्यां न वहिर् न गृहे । न च दिनसमये न च निशासु कथमपि सुखम् अङ्गानि न प्राप्नुवन्ति ॥ ८५९ ॥ ८६०) एयाइ मि — एतानि [अपि] यानि रमणीयानि भवतां पुनरुक्तं भणितानि तान्यशेषानि ममेदानीं विपरीतानि जातानि 25

॥ ८६० ॥ ८६१) अह किं — अथ किं पुनरुक्तप्रजल्पितेन बहुना सखि तव पुरतः यतः उद्देशिकमपि हृदयनिहितमस्त्वद्भावं जानासि ॥ ८६१ ॥ ८६२) जइ सो — यदि सोऽत्र नेष्यति तातश्च मां तत्र न प्रेषयिष्यति । तदा दुःसहं सहमाना मरणमपि यथासुखं न प्राप्स्यामि ॥ ८६२ ॥ ८६३) तं तह — तत्तथा श्रुत्वा भगवति चिरं

1) B जाव न याणामि कथं. 2) = न जानामि. 3) P खलं सि, B खलु स. 4) = ध[=स्म]रन्त्या. 39
5) B 'लुइए. 6) P पायवुडभंतं, J omits वु, B पायवुडभंतं. 7) P धरणी, B धरणि. 8) P नयरे,
J perhaps नयरे, B न वरे. 9) Both P and B read एयाइ मि. 10) P निहत्तमिह, J निहत्तमिह,
B निहत्तमि. 11) P मरणे पि, J मरणे वि, B मरणं पि. 12) = आच्छादयति. 13) B एवविहो.
14) P एम, J एम्ब, B एव. 15) P जाओ, J जाओ, B जाऊ. 16) B निहतं.

- अंवाए इमं सीसउ से चिय तायस्स कहउ जं^१ संतं ।
 सो वि हु सुद्ध-सहावो काही हियईच्छियं तुज्ज ॥ ८६४
 भणियं पुणो वि लीलावईए किमहं ण-याणिमो एवं ।
 सिविणय-दिट्ठमि जणे अणुबंधो पडइ उचहासे ॥ ८६५
 ५ तह वि हु जह ण हसिज्जइ लखिज्जइ जह ण पोढिमा मज्ज ।
 तह साहेज्जसु पिय-सहि अंवाए णिज्जणम्मि तुमं ॥ ८६६
 एवं भणियाइ मए भयवइ गंतूण णिज्जणुदेसे^२ ।
 सिट्ठं माया-पिउणो ण विरुज्जइ जह सलज्जाण ॥ ८६७
 तो गुरुयणेण एसा तं चिय बहु मणिज्जण मह भणियं ।
 १० सबायरेण हालस्स पेसिया वच्चइ पहाए ॥ ८६८
 इय एम-विहं भाउय विचित्तेहाणणाहि सोऊण ।
 सहस त्ति महाणुमईए पभणियं सहसिंगीए ॥ ८६९
 पिय-सहि विचित्तेहे एसाहं इह वसंतसिरि-तणया ।
 तुमहं माउस-भइणी साहसु लीलावईए लहुं ॥ ८७०

- १५ भणितवत्सि । एवंविधेऽपि वरे एवंविधोऽनुरागः जातः । तथाच्छादयसि गुप्तं करोषि ।
 युक्त एवायं न गोपनाहः^{१३} ॥ ८६३ ॥ ८६४) अंवाए—अम्वायै इदं^{१४} कथ्यताम्
 सापि तातस्य कथयतु यत्सद् युक्तम् । तव हृदयेऽस्मितं विशुद्धसद्भावो राजा करिष्यति
 ॥ ८६४ ॥ ८६५) भणियं—[भणितं पुनरपि] लीलावत्या किमहमेतन्न जानामि ।
 अहमपि ताताग्रे वक्तुं क्षमैवेति । तथापि स्वप्नदृष्टे जनेऽनुरागः उपहासे पतति ॥ ८६५ ॥
 २० ८६६) तह वि—तथापि यथा न हस्यतेऽयं मल्लक्षणो जनो नोपहासास्पदं भवति यथा
 च मम प्रौढिमा न लक्ष्यते प्रियसखि अम्वायाः पुरतो निर्जने त्वं तथा कथय ॥ ८६६ ॥
 ८६७) एवं—एवं भणितया मया भगवति निर्जनोद्देशे गत्वा तथा मातापित्रोः शिष्टं
 कथितं यथा^{१५} सलज्जानां न विरुध्यते ॥ ८६७ ॥ ८६८) तो गुरुयणेण—ततो गुरुजने-
 नैतस्यास्तमेव मनुक्तं वरं बहुमत्य ममाग्रे भणितम् । सर्वादरेणैषा हालस्य सातवाहनस्य
 २५ प्रेपिता प्रभाते व्रजतु ॥ ८६८ ॥ ८६९) इय एमविहं—इत्येवंविधं विचित्रलेखा-
 ननाच्छ्रुत्वा सहर्षाद्वा महानुमत्या सहसा प्रभणितः ॥ ८६९ ॥ ८७०) पियसहि—

१)=सैव अम्वा. २)=यत् शोभनं. ३)=यथेप्सितं; P would read काहीहि यइच्छियं, and the marginal gloss यथेप्सितं is on the second word. The gloss presupposes the reading जहिच्छियं. ४) P reads भणियं पुणो वि and begins the commentary लीलावत्या ote.

५) P 'हसि', J 'हासे', B lacuna. ६) P 'साह', B 'याय'. ७) B 'णुदेसं'. ८)=न विरुध्यते. ९) P 'गुरुयं', J 'गुरुयं', B 'गदयं'. १०)=व्रजतु प्रभाते. ११)=सातुवसासुताभगिनी, P तुमह मउच्छावहिणी, J तुमह सः=सुमाउसभयणी, B तुमहं साउसभइणी. १२) B लीलावई तुमं. १३) B is corrupt; the actual letters stand thus: युक्तयुक्त एवाय अथइयति न गोपनाहः । १४) B अवया इदं कथिते. १५) B सलज्जानां.

तो सा विचित्रलेहा एवं सोऊण पडिगया तुरियं ।
 लीलावईए पासं हियँ ण-मायंत-परिओसं ॥ ८७१
 ता तीए^१ समं कंचुई-पुरस्सरा परिथणेण परिचरिया ।
 लीलावई वि सहसा अह सयासं समल्लीणा ॥ ८७२
 अह सरिसाए भाउय सहसा समइच्छिया मए पढमं ।
 तह य महानुमईए पुलंय-सणाहेहि अंगेहिं ॥ ८७३
 तो सा अम्हेहिं तहिं अणिच्छमाणा वि कड्डिऊण करे ।
 उववेसिया सलज्जा प्रकासण-मज्झ-देसम्मि ॥ ८७४
 अह प्रक्केकम-कुल-हर-कुसल-सुहालाव-दिण्ण-हिययाण ।
 गलियं णिरुंभमाणं पि वाह-सलिलं कवोलेसु ॥ ८७५
 पुंसिऊण कवंडल-वारिणा मुहं मह मुहं^२ णियंतीए ।
 लीलावईए भणियं अज्जे ऐयं म्हा अच्छरियं ॥ ८७६
 एसो जडा-कलावो इमाइं तरु-वक्कलाइं इह वासो ।
 वय-विहवायार-कुल-कमस्स दूरं विरुद्धाइं ॥ ८७७
 सिद्धं च मए तिस्सा एयं जं तुम्ह साहियं पढमं ।
 अमुणिय-मणाइ भाउय णीसेसं सायरं तीए^३ ॥ ८७८

प्रियसखि विचित्रलेखे एपाहमिह वसन्तश्रीतनया युष्माकं मातृस्वलीयभगिनी । लघु
 शीघ्रं लीलावत्याः कथय ज्ञापय ॥ ८७० ॥ ८७१) तो सा—ततः सा विचित्र-
 लेखा एवं श्रुत्वा त्वरितं तूर्णं लीलावत्याः पार्श्वं प्रतिगता । किंविशिष्टा । हृदयामात्परि-
 तोषा हृदये न मान् न संमान् परितोषो यस्याः सा ॥ ८७१ ॥ ८७२) ता तीए—
 ततः तया समं विचित्रलेखया सार्धं कञ्चुकपुरस्सरा सोविदलघुक्ता परिजनेन परिकरिता
 लीलावत्यपि सहसा अस्मत्सकाशं समालीना ॥ ८७२ ॥ ८७३) अह—अथ हे आतः
 सहर्षया समाश्लिष्टा पुलकसनाथैरङ्गैः तथा पश्चान्महानुमत्या समालिङ्गिता ॥ ८७३ ॥
 ८७४) तो सा—ततः सा अस्माभिस्तत्रानिच्छन्त्यपि करे कृत्वा गृहीत्वा सलज्जा सती
 एकासनमध्यदेशे उपवेशिता ॥ ८७४ ॥ ८७५) अह—अथैकैकं परस्परमेकैक-
 कुलगृहकुशलसुखालापदत्तहृदययोस्तयोः कपोलेषु निरुध्यमानमपि वाष्पसलिलं गलितम् ।
 सुखासुखकथां कुर्वाणे साश्रुमुख्यौ जाते इति ॥ ८७५ ॥ ८७६) पुंसिऊण—कम-
 ण्डलुवारिणा मुखमुत्पुंस्य मम मुखं पश्यन्त्या लीलावत्या भणितम् आर्यं कुवल्यावलि
 एतदावयोरार्थं विचित्रं न युक्तमित्यर्थः ॥ ८७६ ॥ ८७७) एसो जडा—एष
 जडाकलापो अमी तरुवल्कला वृक्षत्वचावस्त्राणीति । इह तपोवने वासः । एतानि
 वयोविभवाचारकुलक्रमाणां दूरमत्यर्थं^४ विरुद्धानीति प्रश्नः ॥ ८७७ ॥ ८७८) सिद्धं च—

1) P हिय, J not specified, B हियय. 2) P ओसं, JB ओसा. 3) P तीए, J तीइ, B तीय.
 4) P कंचुइ, J कंचुय. 5) B सहरिसाइ. 6) = आलिङ्गिता. 7) = पुलकसनाथैः. J णाहिहि. 8) P
 कुसि, J पुसि. 9) PJB नियं. 10) B वइए. 11) PJB एयम्ह. 12) B तइया. 13) B विरुध्यतीति.

तं तह सोऊण ममाहि तक्खणं चेय तीएँ^१ उल्लवियं ।
 अज्ज-दिवसाउ अज्जे ममावि वासो इह चेय ॥ ८७९
 सो हियय-समीहिय-वर-समागमो जेच्चिरेणं संपडइ ।
 तेच्चिरं-यालं तुम्हाण चलण-संवाहिया होसि ॥ ८८०
 एवं च समुल्लविए भणियं अम्हेहिं पडिहियं वचणं ।
 एयं तुह वाल-ययच्छि कण्ण-कडुयं सुणंताण ॥ ८८१
 असुहज्जिय-कम्माण वि हवंतु अम्हाण संपइ सुहाइ ।
 तुह हियय-समीहिय-वर-विवाह-दंसण-महग्घाई ॥ ८८२
 भणियं पुणो वि लीलावईएँ सा एरिसं समुल्लवसुं ।
 १० किं तुम्हे हिं^२ ण-याणह जह भणियं पुब्ब-पुरिसेहिं ॥ ८८३
 इयं जेष्ठाणुक्कमं-वाहिराई कज्जाई जाई कीरंति ।
 असुहाई ताई लोए पडंति उवहास-पयवीए ॥ ८८४
 जइ कहं^३ व अपेच्छंती^४ वसणमिणं^५ ववगया गया णाम ।
 संपइ लोय-विरुद्धं गमणं मां भणसु एत्ताहे ॥ ८८५

११ शिष्टं च मया तस्याः लीलावत्याः पुरः । किमित्याह । यदेतत्प्रथमं तवाग्रे कथितम् ।
 माधवानिलपाणिग्रहणतद्विरहादिसरूपं तन्निःशेषं समस्तं तद्दानीं सादरमज्ञातमन-
 सस्तस्या निवेदितं हे भ्रातः ॥ ८७८ ॥ ८७९) तं तह—^{१४} [तत्तथा श्रुत्वा गतः
 तत्क्षणमेव तथा उल्लपितम् । अद्यदिवसादार्ये] ममापि वासोऽत्रैव ॥ ८७९ ॥ ८८०)
 सो हियय-स हृदयसमीहितवरसमागमो यावच्चिरेण संपद्यते तावत्कालमत्र तपोवने
 २० भवतां चरणसंवाहका शुश्रूषापरायणा भविष्यामि ॥ ८८० ॥ ८८१) एवं च—
 एवं च समुल्लपिते भणितम् अस्माभिः प्रतिहतमेतत् हे वालमृगाक्षि कर्णकडु तव वचनं
 शृण्वतीनां मा भूयादित्यमित्यर्थः ॥ ८८१ ॥ ८८२) असुहज्जिय-अशुभार्जित-
 कर्मणाम् अप्यस्माकं संप्रति तव हृदयसमीहितवरविवाहदर्शनमहार्घ्याणि सुखानि भवन्तु
 संपद्यन्तामिति । त्वत्सुखेनापि संतुष्टा भवाम इत्यर्थः ॥ ८८२ ॥ ८८३) भणियं—
 २५ भणितं च पुनर्लीलावत्या मेदशं समुल्लपत कथयत । किं यूयं न जानीत यथा भणितं
 पूर्वपुरुषैः ॥ ८८३ ॥ ८८४) इयं—इह ज्येष्ठाणुक्कमवाह्यानि यानि कार्याणि क्रियन्ते
 अशुभानि अयुक्तानि तानि उपहासपदव्यां पतन्ति । परिणामे न शुभावहानि भवन्ती-
 त्यर्थः ॥ ८८४ ॥ ८८५) जइ—यदि कथमपि व्यसनमिदम् अपश्यन्ती व्यपगता

१) P तीए, B तीय. २) B skips over the fourth pāda and a portion of the com-
 ३० mentary. ३) P जेच्चि, B जज्जि. ४) B does not properly preserve the second line.
 ५) P पडिहियं. ६) B has a lacuna here. ७) B समुल्लवेह. ८) P would read तुम्हेहि. ९) B इह.
 १०) B कहवि. ११) = यदि भवत्योर्भ्यसनं अग्रेक्ष्यमाना व्यपगता । तदा नाम गतैव । १२) P 'मिणं,
 B 'मियं. १३) B मा मह भणिज्जासु. १४) B omits some portion here.

अह किं बहुणा तुह पिसुणिण सा कह वि कह वि अम्हेहिं ।
 विणियत्तिउं ण तिण्णा इमाउ णिय-णिच्छंयाहिंतो ॥ ८८६
 इय एवं वसण-परंपराए ओवगियाओ अम्हे हि ।
 ता किं पुच्छसि णं कओ तुम्ह पसाओ भवाणीए ॥ ८८७
 एवमसेसं सोऊण तत्थ तं कुवल्यावलि-मुहाओ ।
 णरणाह मए भणियं हियँ ण-मायंत-तोसेण ॥ ८८८
 एसो हं भयवइ तस्स राइणो पणइयाण मज्झम्मि ।
 आवाल-सेवओ वर-पसाय-सुह-संग-संतुट्ठो ॥ ८८९
 ता कहसु कत्थ सा अम्ह सामिणी वसइ जं णिएऊण ।
 साहामि सहरिसं सुकय-कम्म-फलमप्पणं पेहुणो ॥ ८९०
 भणियं च ^{११}इसि-सुधाए हरिस-भरिज्जंत-लोयण-मुहीए ।
 अमय-वरिसो व भाउय अज्ज तुमं आगओ अम्ह ॥ ८९१
 एत्थम्ह तवोवण-तरु-विणास-संका-णिरुद्ध-परिवारा ।
 लीलावई इमाओ णिवसइ अद्धोयंणद्धम्मि ॥ ८९२
 अह एवं जा पिसुणेइ मज्झ सा कुवल्यावली देव ।
 ता तत्थ महाणुमई वि आगया एक्क-देसाओ ॥ ८९३

तदा गता नाम । संप्रति अधुना किं लोकविरुद्धं गमनं मा मां भण ॥ ८८५ ॥ ८८६)
 अह किं—अथ किं बहुना तव पिशुनितेन निवेदितेन कथं कथमप्यस्माभिः सा अस्म-
 त्कृतनिश्चयाद्विनिवर्तितुं न तीर्णा न शक्ता ॥ ८८६ ॥ ८८७) इय एवं—इत्येवं
 व्यसनपरंपरया वयं ^{११}व्याप्ताः । 'व्यापेरोवंगः' [हैम० ८-४-१४१] इति ओवगिया ।
 तत्किं भवान्या भवतां प्रसादः न कृतः इति पृच्छसि ॥ ८८७ ॥ ८८८) एवम-
 सेसं—एवं कुवल्यावलिमुखादशेषं श्रुत्वा हृदयामात्तोषेण मया हे नरनाथ भणितम्
 ॥ ८८८ ॥ ८८९) एसो हं—एषोऽहं भगवति तस्य प्रणयिनां मध्ये परंप्रसाद-
 सुखलाभसंतुष्टः आवालसेवकः तस्य राज्ञः ॥ ८८९ ॥ ८९०) ता कहसु—तत्
 कथय सास्वत्त्वामिनी [कुत्र] वसति यां दृष्ट्वा सहर्षमात्मनः प्रभोः सुकृतकर्मफलं
 कथयामि ॥ ८९० ॥ ८९१) भणियं च—भणितं च हर्षभ्रियमाणलोचनमुख्या ऋषि-
 सुतया भ्रातरश्च त्वमस्माकम् अमृतवर्षः इवागतः ॥ ८९१ ॥ ८९२) एत्थम्ह—
 इहास्तत्तपोवनतरुविनाशशङ्कानिरुद्धपरिवारा वृक्षरक्षणनियुक्तसेवका लीलावती इतः
 स्वानादर्धयोजनार्धे निवसति द्विकोशमात्रे तिष्ठति ॥ ८९२ ॥ ८९३) अह एवं—

१) B कहवि नेय अम्हेहिं. २) B कह[=य] निच्चया°. ३) P उव°, J not specified. ४) P ४०
 अग्नेह, JB अम्हेहिं [=अम्हे हि]. ५) PJB न. ६) P हिययं, JB हियय[=हिययु]. ७) =सेवक. ८) B
 मर. ९) B परिनुट्ठो. १०) B साहेमि. ११) P °णव°, J °णव°, B °णा प°. १२) B रिसि°. १३) P परिवारो,
 J परिवारा. १४) =अर्धयोजनार्धे. १५) B पिसुणइ. १६) P omits ता given by JB. १७) B प्राप्ताः.
 १८

- सिद्धं से^१ सहि सालाहणस्स पिय-पणइयाण मज्झम्मि ।
 एसो विजयाणंदो आवाल-वर्यंसओ पेच्छ ॥ ८९४
 तो तं सोऊण ससंभमाए जक्खाहिवस्स तणयाए ।
 भणियं अज्ज सुदियसो भाउय तुम्हागमेणम्ह ॥ ८९५
 ५ तो गोसग्गे पेच्छसु तत्तो चिय कुवलयावलीए समं ।
 गंतूण सामि-जायं अमय-रसोल्लेहिं अच्छीहिं ॥ ८९६
 भणियं च मए भयवइ जं सि तुमं आणवेसि एत्ताहे ।
 मह उण हिययं असंहीरणाए णीयं तहिं चेव ॥ ८९७
 एवं सा तुम्ह कहा-विणोय-सुह-णिच्चराण बोलीणा ।
 १० सद्याण विणिदाणम्ह देव अइ-दीहरा रीई ॥ ८९८
 तो गोस-समाहि-सुहावसाण-समयम्मि पेसिया ताहिं ।
 तावस-कुमरी लीलावईए^२ परिओसिरी पुरओ ॥ ८९९
 अणुमग्गमुवगया से अम्हे वि हु कुवलयावलीए समं ।
 पत्ता य करि-करेणू-समाउलं राउलं तत्थ ॥ ९००^३

- १५ अथैवं देव यावत् सा कुवलयावली मम पिशुनयति ज्ञापयति तावदेकदेशान्महानुमती
 तत्रागता ॥ ८९३ ॥ ८९४) सिद्धं से—सिद्धं कथितं से तस्याः महानुमत्याः सखि
 शातवाहनस्य प्रियप्रणयिनां मध्ये आवालवयस्यः एष विजयानन्दः पश्य ॥ ८९४ ॥
 ८९५) तो तं सोऊण—तावच्छ्रुत्वा ससंभ्रमया यक्षाधिपस्य तनयया भणितं महा-
 नुमत्या प्रोक्तम् । आतर्प्यप्मदागमनेनाद्यास्माकं सुदिवसः । स्वागतम् ॥ ८९५ ॥ ८९६)
 २० तो गोसग्गे—तावता गोसग्गे^{१०} प्रभाते तत एव कुवलयावल्या समं गत्वा स्वामिजायां
 पश्य । काभ्याम् । अमृतरसार्द्राभ्याम् आनन्दाश्रुपूर्णलोचनाभ्याम् इत्यर्थः । ‘उदोद्वाद्दे’
 [हैम० ८-१-८२] इति उल्लः ॥ ८९६ ॥ ८९७) भणियं—भणितं च मया
 भगवति यत्तस्मिदानीम् आज्ञापयसि मम पुनर्हृदयमसहिष्णुतया तत्रैव च नीतम् ॥ ८९७ ॥
 ८९८) एवं सा—एवं युष्मत्कथाविनोदमुखनिर्भराणामस्माकमपि दीर्घाणि रजनी वि-
 २५ निद्राणां जागरूकाणां व्यतिक्रान्ता ॥ ८९८ ॥ ८९९) तो गोस—ततो^{११} गोसग्गे
 [प्रभाते] समाधिसुखावसानसमये सा तापसकुमारी परितुष्टा सती लीलावत्याः सकाशे
 पुरतः प्रथमं प्रेषिता ॥ ८९९ ॥ ९००) अणुमग्गमुवगया—वयमपि कुवलया-
 वल्या समं तस्यास्तापसकुमार्याः अनुमार्गमुपगता यत्रानेककरिकरेणुसमाकुलं राजकुल-

१) J omits से. २) F सालवाह, JD सालाह. ३) = स्वामिजाया [= जाया]. ४) = असखी-
 ३० रतया । उत्सुकतया । ५) = रयणी. ६) = परितोपयुक्ता. ७) = वलीय ८) = अज्ञेय for पत्ता य.
 ९) F ८९०, J not specified nearabout, B ९०५. १०) B गोसग्गे. ११) B गोसग्गे.

दिद्वं च मए पढमं गहियाउह-भड-णिहाय-णिविच्चं ।

वीयं पडिहार-णिरुंभमाण-जण-संकुलं दारं ॥ ९०१

तइयं च महुर-मदल-वेणुं-पणिज्जंत-मंगल-णिहोसं ।

रमणि-यणाहरण-मऊह-जाल-वज्झंत-सुर-चावं ॥ ९०२

एवमहं तं तइयं कमेण कच्छंतं कमेऊण ।

अवमंतर-कय-कुसुमोवयार-मणि-कुट्टिमं^१ विसिओ ॥ ९०३

तां तत्थ फलिह-मणि-कुट्टिममि विरइय-पिसंडि^२-पलंके ।

सहस त्ति समासीणा सच्चविया सा मए कुमरी ॥ ९०४

णाणा-विह-गहिय-पसाहणेण सहिया-धणेण परियरिया ।

विमलमि सरय-समए स-रिक्ख-णव-चंद-लेह व ॥ ९०५

अह सा सव्भुट्ठाणं णमिऊण पुणो वि तत्थ सयणीए ।

कुवलयमालाए समं जेह-कणिट्ठं समासीणा ॥ ९०६

तावं अहं पि णराहिव कय-संत्थी-वायणो समासीणो ।

सवायरोवणीए पुरओ कण्यासणुच्छंणे ॥ ९०७

अह तत्थ सुहासण-कय-परिग्गहो सायरं सलज्जेहिं ।

अच्छीहिं चियं^३ लीलावईए संमाणिओ त्ति अहं ॥ ९०८

मस्ति ॥ ९०० ॥ ९०१) दिद्वं च मए—मया गृहीतायुधभटनिघातनिरन्तरम्^१ ।
प्रतीहारनिरुध्यमानजनसंकुलं द्वितीयं द्वारं प्रथमं दृष्टम् ॥ ९०१ ॥ ९०२) तइयं
च—तृतीयं च द्वारं मधुरमर्दलवेणुप्रगीयमानमञ्जलनिर्घोषम् । रमणीयाभरणमयूखजाल-
वध्यमानसुरचापं दृष्टमित्यर्थः ॥ ९०२ ॥ ९०३) एवमहं तं—एवमहं तत्तृतीयकक्षा-
न्तरं क्रमेणाक्रम्याभ्यन्तरं कृतकुसुमोपचारमणिकुट्टिमं प्रविष्टः ॥ ९०३ ॥ ९०४) ता
तत्थ—ततस्तत्र विरचितसुवर्णपल्यङ्के स्फटिकमणिकुट्टिमे समासीना सा कुमारी सहसा
मया दृष्टा ॥ ९०४ ॥ ९०५) णाणाविह—नानाविधगृहीतप्रसाधनेन सखीजनेन
परिकरिता । विमले शरत्समये सनक्षत्रचन्द्रलेखेव सा दृष्टेति । युग्मम् ॥ ९०५ ॥
९०६) अह सा—अथ सा साभ्युत्थानं नत्वा कुवलयमालया समं तत्र शयनीये पुन-
रपि ज्येष्ठकनिष्ठं समासीना ॥ ९०६ ॥ ९०७) ताव अहं—तावदहमपि नराधिप
कृतस्वस्तिवाचनः सर्वोदरोपनीते पुरतः कनकासने समासीनः ॥ ९०७ ॥ ९०८)
अह तत्थ—अथ तत्र सुखासनकृतपरिग्रहः सादरं सलज्जाभ्यामक्षिभ्यामेव लीलावत्याहं

1) = गृहीतायुधभटनिघातनिमित्तं. 2) = तृतीयं. 3) P वेणुव[=प]णिं, B वि[=वी]णुगिज्जंत.
4) B रमणीयाहरण. 5) = निष्पाद्यमान. 6) B वसिओ. 7) B तो. 8) = सुवर्ण, B-सुवर्ण for 30
पिसंडि. 9) = सनक्षत्र. 10) B तावदहं. 11) = कृतस्वस्तिवाद[=च]नः. 12) P चिय, JB चिय.
13) B निरंतलं.

ता णिहुय-णिवारिय-परियणाए पड्डि-ड्डियाए वालाए ।
 प्रक्काए कणय-कलसो सिसिरो पल्लहत्थिओ सीसे ॥ ९०९
 अण्णाए कंठ-मज्जे संजमिओ णियय-उत्तरिज्जेण ।
 अण्णाए सिचय-वट्ठीए कट्ठिओ मज्जणाहुत्तं ॥ ९१०
 अण्णाहिं परम-परिहास-पहरिसुप्पण-गरुय-धामाहिं ।
 हंक्खुविउं उज्जंला खित्तो हं कणय-दोणीए ॥ ९११
 तां तुम्ह संकहालाव-पमुइयाहिं पसण-वयणाहिं ।
 पहावेज्जण जहेच्छं भोयण-सालं समुवणीओ ॥ ९१२
 तत्थ मणोज्जं सरसं विविहाहारं कमेण भोत्तूण ।
 तंवोल-कर-विलेवण-संपत्तुक्किट्ट-संमाणो ॥ ९१३
 परियरिओ वर-रमणी-यणेण उर्वसप्पिओ पुणो वि तहिं ।
 जायाए तुम्ह णरवइ सपरिहासं हसिज्जंतो ॥ ९१४
 अज्जेत्थ तुम्ह गरुओ सैरण-विसेसेण केण वि किलेसो ।
 जाओ अविणय-सीलंओ दुट्ठ-जुवई-यणाहितो ॥ ९१५
 भणियं च मए सामिणि एयं एएहिं जं कयं अम्ह ।
 तं सविसेसं होही दूणं तिउणं ममाहितो ॥ ९१६

संमानितः ॥ ९०८ ॥ ९०९) ता णिहुयणिवारिय-तावताः निभृतेनिवारित-
 परिजनया पृष्टस्थितैकया वालिकया शीपं शिशिरः कनककलशः पर्यस्तः । ममेत्यव-
 सेयम् । ¹⁴पर्यस्तः पलोडपल्लडपल्लः ॥ [हेम० ८-४-२००] इति पल्लहत्थिओ ॥ ९०९ ॥
 ९१०) अण्णाए कंठ-अन्यया कण्ठमध्ये निजोत्तरीयेण संयतो निवद्धः । अन्यया
 सिचयवर्त्या मज्जनं प्रति कर्पितः । वलात्कारेणेति शेषः । सिचयं वस्त्रम् । वर्तिः
 वलनम् ॥ ९१० ॥ ९११) अण्णाहि-अन्याभिः परमपरिहासप्रकर्षोत्पन्नगुरुक-
 स्थामाभिरुक्षिप्य ऋजुकाभिः कनकद्रोण्यां क्षिप्तः । अथवा उज्जुला ¹⁵हठेन ॥ ९११ ॥
 ९१२) ता तुम्ह-ततो युष्मत्संकथालापमुदिताभिः प्रसन्नवदनाभिः यथेच्छं स्तपयित्वा
 स्नानं कारयित्वा भोजनशालां समुपनीतः ॥ ९१२ ॥ ९१३-१५) तत्थ मणोज्जं-
 तत्र मनोज्ञं सुरसं विविधाहारं भुक्त्वा ताम्बूलकरविलेपनसंप्राप्तोत्कृष्टसमानः ॥ [परि-
 यरिओ-] वररमणीजनेन परिकरितोऽद्यात्र युष्माकमविनयशीलाहुष्टयुवतीजनान्केनापि
 शकुनविशेषेण गुरुकः क्लेशो जातः इति स्वामिन् सपरिहासं युष्मज्जायया हस्यमानः पुन-
 स्त्र लीलावतीसमीपमुपसर्पितः । ¹⁶विशेषकम् ॥ ९१३-१५ ॥ ९१६) भणियं च-

30 1) = दालितः. 2) P अन्नाइ, J अण्णाय, B अन्नाइ. 3) = ग्रहणोत्पन्न, PJB °न. 4) B गरुयवामाहिं.
 5) = वल. 6) = हा धिक् क्षिप्वा, P हंक्खुविउं, J not specified, B हस्सवियं. 7) = वलात्कारेण,
 P उज्जला, B उच्चला. 8) B तो. 9) = संपन्नोत्कृष्टसन्मानो. 10) P °सिप्पिओ, B °सप्पओ.
 11) = शकुनविशेषेण क्लेशो जातः. 12) P म्नीलाण. 13) B दुउणं. 14) B पल्लस. 15) B हवेन.
 16) B put at the close of the gāthās.

अम्हेहिं पि ण भद्दा जं जेण कयं कमेणं तं तस्स ।

अकयं होही किं जंपिएण बहुएण प्रत्ताहे ॥ ९१७

एवमवराइँ बहुसो परिहांस-पयंपियाइँ सोऊण ।

संपरिओसा सा कुवलयवाली ववगया देव ॥ ९१८

एवमहं पि णराहिच तत्थ सुहं अच्छिऊण तद्वियहं ।

गोसे धरेज्जमाणो वि ताहिं तुरियं समुच्चलिओ ॥ ९१९

पत्तो अविहाविय-पह-परिस्सामो अगणिएहिं दिवसेहिं ।

गरुएण मंहत्तोसेण तुम्ह पय-पंकय-च्छायं ॥ ९२०

एवमसेसं कुवलय-दलच्छि सोऊण राइणा तत्थ ।

विजयानंदो तं चेय पुच्छिओ फुल्लियच्छेण ॥ ९२१

हंहो सच्चं एयं सच्चवियं किं तए सयच्छीहिं ।

णिसुयं वा कत्थ वि सिविणयं वं दिट्ठं णिसा-समए ॥ ९२२

भणियं च तेण णरवइ सच्चं मौत्तूण सामिणो पुरओ ।

उल्लवइ को अलज्जो ग्रहह-मेत्तं फलं कज्जं ॥ ९२३

भणितं च मया स्वामिनि यदेतदस्माकमेताभिः कृतं तन्मत्तो द्विगुणं त्रिगुणं सविशेषो 15

भविष्यति ॥ ९१६ ॥ ९१७) अम्हेहिं—सोपहासकमाह । वयमेव न भद्दाः ।

यच्च येन कृतं पुनस्तस्य भविष्यतीत्यर्थः । अकृतं किं भविष्यति । अपि तु न । किम-

धुना, बहुना जल्पितेन ॥ ९१७ ॥ ९१८) एवमवराइँ—एवमपराण्यपि बहुशः 20

परिहांसप्रजल्पितानि श्रुत्वा सपरिहांसा सा [कुवलयावली व्यपगता देव] ॥ ९१८ ॥

९१९) एवमहं पि—एवमहमपि नराधिप तद्विवसं तत्र सुखं स्थित्वा गोसे प्रभाते 25

धार्यमाणोऽपि ताभिस्त्वरितं समुच्चलितः ॥ ९१९ ॥ ९२०) पत्तो अविहाविय—

अविभावितप्रथपरिश्रमोऽगणितदिवसैर्गुरुकेन महातोपेण युष्मत्पदपङ्क्तं प्राप्तः ॥ ९२० ॥

९२१) एवमसेसं—हे कुवलयदलक्षि । कुतूहलो महाकविर्निजभार्या संबोधयति ।

एवमशेषं श्रुत्वा राजा प्रमुदिताक्षेण विजयानन्दः तदेव पृष्ठः ॥ ९२१ ॥ ९२२)

हंहो सच्चं—हंहो इति क्रोमलालापे । सत्यमेतत्त्वया स्वाक्षिभ्यां दृष्टं श्रुतं वा कोऽपि 25

निशासमये स्वप्नं दृष्टम् ॥ ९२२ ॥ ९२३) भणियं च—भणितं च तेन 30

सत्यं श्रुत्वा स्वामिनः पुरतः को नाम निर्लेजः एतावन्मात्रे फलं कार्यं वा उल्लपति

1) B पुणो वि for कमेण. 2) P सोप्प°, JB सप्प°. 3) P कुवलाव°, JB कुवलावा°. 4) B

has a lacuna. 5) P देवसेहिं, J दिव gap, B दिवसेहिं. 6) PB महातो°, J महत्तो°. 7) =

कुल्लिताक्षेण, B perhaps पमुइयच्छेण. 8) B ते सयं सयक्कीहिं for किं तए etc. 9) PB च, J च. 30

10) = निर्लेजः. 11) P एदह (= एदह), B इदह. 12) B नरपतेः

- तं तह सोऊण णराहिवेण उव्विर्व-वाल-हरिणच्छि ।
 भणियं अज्ज वि अच्छइ ता किं सो पोहिसो तत्थ ॥ ९२४
 णूणं चं सिलामेहो वि जेण दुच्चिंतिमा परिच्चयइ ।
 आ जम्मं तेण समं एत्ताहे धर-कुडुवं म्ह ॥ ९२५
 5 अण्णं च पुणो पुच्छामि साह जइ तं तए तहा दिट्ठं ।
 ता सो सिद्धकुमारो कह उण ताणं समावडइ ॥ ९२६
 जइ होइ महणुमईएँ सो वरो ता ममं पि पडिर्वणं ।
 विहिणा जं तं लीलार्थेईएँ सिविणंतरे दिट्ठं ॥ ९२७
 जइ सो तिस्सा ता सा वि अम्ह लीलवई सराया वि ।
 10 पत्थेज्ज अहं ता पिय-वयंस वच्चेज्ज से पासं ॥ ९२८
 विसमा खलु कज्ज-गई णेसा दाणेण णेय बुद्धीए ।
 ण य पोरिसेण सिज्झइ एकं देव¹² पमोत्तूण ॥ ९२९
 जं जीएण वि दुलहं दूरस्थं जं मणोरहणं पि ।
 तं मह विहिणा सवायरेण सोक्खं समाइट्ठं ॥ ९३०
 15 तह वि दुरासा एसा जीएण समं म्हं संपइ णिवज्जा ।
 वच्चेज्जसु विजयाणंद तं सि जा पोहिसो एइ ॥ ९३१

वक्ति ॥ ९२३ ॥ ९२४) तं तह सोऊण—हे उव्वस्तवालहरिणाक्षि तत्तथा श्रुत्वा
 नराधिपेन भणितम् । तस्मिं स पोहिसोऽद्यापि तत्रास्ति ॥ ९२४ ॥ ९२५) णूणं च—
¹⁰[नूतं च शिलामेयोऽपि दुश्चिन्तितं परित्यजति । आ जन्म तेन] सार्धं गृहकुटुम्ब-
 20 मेवासाकं मा भवतु ॥ ९२५ ॥ ९२६) अण्णं च—अन्यच्च पुनः पृच्छामि । कथय
 यदि यच्चया तथा दृष्टम् । ततः स सिद्धकुमारः कथं पुनः तासां समापतति मिलति
 ॥ ९२६ ॥ ९२७) जइ होइ—विधिना देवेन लीलवत्याः स्वप्ने यो दर्शितो यदि
 महानुमत्याः स एव वरो भवति तदा ममापि प्रतिपन्नमङ्गीकृतमिदमित्यर्थः ॥ ९२७ ॥
 ९२८) जइ सो तिस्सा—यदि स माधवानिलस्तस्या महानुमत्या वरः । मिलतीति
 25 शेषः । तदा सा सरागापि लीलवती अत्रार्गच्छेत् । अहं वापि प्रियवयस्य तस्याः पार्श्व
 व्रजेयम् ॥ ९२८ ॥ ९२९) विसमा खलु—विषमा खलु कार्यगतिः नैषा दानेन
 नैव बुज्या । एकं देव* विमुच्य न च पौरुषेणापि सिद्ध्यति ॥ ९२९ ॥ ९३०) जं
 जीएण वि—यजीवितेनापि दुर्लभं यन्मनोरथानामपि दूरस्थं तन्मम विधिना सर्व
 सर्वोदरेण समादिष्टं वितीर्णमित्यर्थः ॥ ९३० ॥ ९३१) तह वि—तथाप्येषा दुराशा

³⁰ 1) B जह. 2)=उहिस. 3) B वाहरह[=रइ ?] for णूणं च. 4) P दोच्चिंतिमा, J दुच्चिंतिमा,
 B दुच्चिंतिमा. 5) P परिच्छयइ, B परिचयइ. 6) P 'कुडुवम्ह [= "वं म्ह], J स्स for म्ह, B
 lacuna. 7) P omits तए found in B. 8) B 'सइए. 9) PJB 'जं 10) B 'वइए. 11)=पार्थ-
 याम्यह, P पत्थेज्ज, B पथज्ज. 12) P दिव्वं, B द्वेव्वं. 13)=जीवितव्येनापि, P जीएण वि, B
 जीविण 14) P 'रहणं, J 'हराणं. 15) P समं म्ह, B समम्ह. 16) B has a gap here.

जं तं णिसुयं सिद्धं च तेण लीलावईण जम्मदिणे ।
 असरीरियाण वायाण किं पि केणावि किर भणियं ॥ ९३२
 तं पुच्छिज्जइ सो 'च्चिय पुणो वि एवं-विहे समावडिए ।
 कह होज्ज अम्ह जाया कह वा सिद्धाहिवो तिससा ॥ ९३३^१
 एवं जा तेण समं विजयाणंदेण अच्छइ णरिंदो ।
 मंततो तावय कुवलयच्छि सो पोडिसो^२ पत्तो ॥ ९३३*१॥
 तो^३ से विजयाणंदेण किं पि जं पावियं दिसा-विजए ।
 तं उवणीयं पहुणो करि-रयण-सुवण्ण-संघायं ॥ ९३४
 तो तम्मि महाकोसे सच्चविओ राइणा अणंग्घेओ ।
 पाहुड-जोगो लीलावईण थूलामलो हारो ॥ ९३५
 अह तं घेत्तूण णराहिवेण ससि-सोह-णिम्मलं हारं ।
 भणिओ विजयाणंदो एयं चिय पाहुडं तिससा ॥ ९३६
 वच्चसु घेत्तूण लहुं कज्जगई जाणिऊण तं तत्थ ।
 अविलंबं विजयाणंद पडिवहं सच्चविज्जासु ॥ ९३७

सांप्रतमस्माकं जीवेन सह निबद्धा । व्रज त्वं विजयानन्द यावत्स पोदिस एति । मा स 15
 शिलामेघेन विगृह्य कार्यमिदं विसिद्धं कुर्यादिति भावः ॥ ९३१ ॥ ९३२-३३)
 जं तं णिसुयं—लीलावत्या जन्मदिने यत्तच्छिष्टं श्रुतं च तेनाशरीरया वाचा किमपि
 केनापि किल भणितम् । [तं पुच्छिज्जइ—] तत् स एव पोदिसः¹² पुनरथैवंविधे कस्मि-
 श्चिन्मनोगतेऽनिष्टे समापतिते सा कथमस्मज्जयाया भवेत् कथं वा तस्या महानुमत्याः
 सिद्धाधिपो भर्ता भवेत् तान्प्रति¹³ रागरोषसिक्वेनेष्टानिष्टशङ्कया । कथासांकर्यमिदं पुर- 20
 स्तात्संबन्धेन व्यक्तीभविष्यति ॥ ९३२-३ ॥ ९३३*१) एवं जा—एवं यावत्तेन
 विजयानन्देन समं किमपि मध्यन्तरेन्द्रस्तिष्ठति तावता हे कुवल्याक्षि स पोदिसस्तत्र
 प्राप्तः ॥ ९३३*१ ॥ ९३४) तो से—ततो विजयानन्देन दिग्विजये यत्किमपि
 करिरत्नसुवर्णसंघातादिकं प्राप्तं तत्सर्वं प्रभोरुपनीतं दौकितम् ॥ ९३४ ॥ ९३५) तो
 तम्मि—ततस्तस्मिन्महाकोशे राज्ञान्ध्वो लीलावत्याः प्राभृतयोग्यः स्थूलामलो हारो 25
 दृष्टः ॥ ९३५ ॥ ९३६) अह तं—अथ तं शशिशोभानिर्मलं हारं गृहीत्वा नरा-
 धिपेन विजयानन्दो भणितः । इदमेव प्राभृतं तस्या लीलावत्याः ॥ ९३६ ॥ ९३७)
 वच्चसु—लघु शीघ्रं गृहीत्वा व्रज तत्र तां कार्यगतिं ज्ञात्वा विजयानन्द अविलम्बं शीघ्रं

1) B वि हु for चिय. 2) P numbers this gāthā 932, and the gāthā तो से etc. 934, though they are not intervened by any other verse in it. 3) This gāthā is found. 36
 in B only, and not in P. 4) B ता for तावय emended. 5) B पुदिसो. 6) B तो विजया-
 णदेणं समं किं. 7) P कहा, JB महा. 8) = नर्ध्वः. 9) = गृहीत्वा. 10) P गई, B गयं. 11) B
 विजयरास. 12) B often writes पुदिस also. 13) B रागरोल.

- एवं भणिऊण णराहिवेण उव्वि-वाल-हरिणच्छि ।
 विजयाणंदो लीलावईए संपेसिओ पासं ॥ ९३८
 अह ववगयम्मि कुवल्लय-दलच्छि सो सालवाहण-णरिंदो ।
 विजयाणंदम्मि दिणं णिसं च' अप्पा वि' विम्हरिओ ॥ ९३९
 5 अकय-सुकव-विणोओ अवहत्थिय-रज्ज-कज्ज-वावारो ।
 अणिसासिय-सुहि-वयणो अपसाहिय-विग्गहावयवो ॥ ९४०
 णिहा-सुह-परिहरिओ असमीहिय-मज्जणो अणिवाणो ।
 असुय-सुई-उवएसो अदिट्ठ-सुविलासिणी-विसओ ॥ ९४१
 पोट्टिस-मीसेहिं समं णिच्चं लीलावई-कहासत्तो ।
 10 विजयाणंदागमणं ज्ञायंतो अच्छइ^१ दिणम्मि ॥ ९४२
 अण्णम्मि वासरे^२ वित्तिएण सहस त्ति वियसिय-मुहेण ।
 विजयाणंदो^३ वारे विण्णत्तं पुहइ-णाहस्स ॥ ९४३
 अह तेण सहसिं कुवल्लयच्छि हकारिऊण आइडं ।
 विजयाणंदस्स णराहिवेण कणयासणं पुरओ ॥ ९४४
 15 तो तत्थ कय-पसाओ आसीणो पुच्छिओ णेरेण ।
 कुसलं तुह विजयाणंदं अइ-चिरं चेय आगमणं ॥ ९४५

प्रतिपथं परयेः स्वमृहं प्रति व्यावर्तथाः ॥ ९३७ ॥ ९३८) एवं भणिऊण—उव्वि-
 वालहरिणाक्षि एवं नराधिपेन भणित्वा स विजयानन्दो लीलावत्याः पार्श्वे प्रेषितः
 ॥ ९३८ ॥ ९३९) अह ववगयम्मि—हे कुवल्लयदलक्षि सावित्रि स सातवाहन-
 20 नरेन्द्रो विजयानन्दे व्यपगते सति राजा दिनं निशां चात्मानमात्मनि विस्मृतवान् ।
 तदेकाग्रचेता आत्मानमपि न ससारेत्यर्थः ॥ ९३९ ॥ ९४०-४२) अकय—अकृत-
 स्वकर्मविनोदो अपहस्तितः त्यक्तः राजकार्यव्यापारो येनेति सः । अश्रुतसुर्धावचनोऽ-
 प्रसाधितवियहावयवः । [णिहासुह—] निद्रासुखपरिहृतोऽसमीहितमज्जणोऽनिर्वाणोऽश्रुत-
 श्रुतोपदेशोऽदृष्टसुविलासिनीविषयः । [पोट्टिस—] पोट्टिसमिश्रैः सार्धं नित्यं लीलावती-
 25 कथासक्तो विजयानन्दागमनं ध्यायन् दिने तिष्ठति । ¹⁵विशेषकम् ॥ ९४०-४२ ॥
 ९४३) अण्णम्मि—अन्यस्मिन् वासरे वेत्तिणा सहसा विकसितमुखेन विजयानन्दो
 द्वारेऽस्तीति पृथिवीपालस्य विज्ञप्तम् ॥ ९४३ ॥ ९४४) अह तेण—हे कुवल्लयाक्षि
 सावित्रि अथ तेन सहर्षमाहूय नराधिपेन विजयानन्दस्य पुरः कनकासनं मृटकाद्यादि-
 ५म् ॥ ९४४ ॥ ९४५) तो तत्थ—ततः कृतप्रणामस्तवासीनो नरेन्द्रेण पृष्टः ।

20 1) P व. 2) P अप्पो वि वि', J अप्पा वि', B अप्पहि वि. 3) B perhaps सकम् for सुकव.
 4) = सुल्ल[=न] वचनः, PP सुहि, J सुह. 5) P 'हो', BB 'हा'. 6) = सुधी. 7) P मीसेहिं, J
 मीसे, B मिस्सेहि. 8) P दिणं पि, J दिणंमि. 9) = प्रतीहारेण, J वित्तेण. 10) B वारे. 11) B
 पणामे. 12) B 'णंदा अहचिरं किं समागमणं 13) B विज्ञेयकम् put at the close of gāthās

अविसद्वं ते वयणं विच्छायं विगहं किंसा वाणी ।
 कीस कएण णिरोज्जाई तुम्हं णयणाई प्रत्ताहे ॥ ९४६
 भणियं च तेण णरवइ किं कीरइ विम्मुहेण हय-विहिणा ।
 अण्णाहुत्तं कीरइ अण्णह परिचिंतियं कज्जं ॥ ९४७
 तं तह प्रक्केणं चिय तुरय-सहस्सेण देव सुजवेण ।
 संपत्तो हं लीलावईप्र पासम्मि संतुट्ठो ॥ ९४८
 दिट्ठा सा तत्थ मए महंसण-हरिस-पप्पुयच्छि-जुया ।
 लीलावई णराहिब पमुइय-परिवार-परियरिया ॥ ९४९
 तो से कय-समाणो अल्लीणो तीए पाय-मूलम्मि ।
 सवायरोवणीयासणम्मि समुयं समासीणो ॥ ९५०
 अह सो मए णराहिब तुह जस-धवलो समप्पिओ हारो ।
 तीए वि तक्खणं चिय पओहरोवरि परिट्ठविओ ॥ ९५१
 अह तत्थ मए भणिया विचित्तलेहा वि तुम्ह वयणेण ।
 सुयणु णिसामह सीसइ जं तुम्हप्पाहियं पहुणा ॥ ९५२
 अण्णेसियाई बहुसो लज्जाई ण ताई मज्झ हियएण ।
 अण्णाहणक्खराइ इह तुम्हं जाई सीसंति ॥ ९५३

विजयानन्द कुशलं तव अतिचिरेणागमनं च । किमर्थमिति विशेषः ॥ ९४५ ॥
 ९४६) अविसद्वं—अविकसितं ते वदनं विच्छायो विग्रहः कृशा वाणी । इदानीं
 कस्य कृते किमर्थं त्वन्नयने निरोजसी तेजोरहिते ॥ ९४६ ॥ ९४७) भणियं च—
 भणितं च तेन हे नरपते स्वामिन् किं क्रियते । विमुखेन हतविधिना न्यथा परिचिन्तितं
 कार्यमन्यथा क्रियते ॥ ९४७ ॥ ९४८) तं तह—[तत्तथा] एकेन चैव सुजवेन
 तुरगसहस्त्रेण देव सुसंतुष्टोऽहं लीलावत्याः पार्श्वं सुसंप्राप्तः ॥ ९४८ ॥ ९४९) दिट्ठा
 सा—महर्शनहर्षात् फुल्लक्षियुगा प्रमुदितपरिवारपरिकरिता सा लीलावती हे नराधिप
 मया दृष्टा ॥ ९४९ ॥ ९५०) तो से कय—ततः कृतसंमानः तस्याः पादमूले
 आसीनः समुत्सर्वादरोपनीतासने समासीनः ॥ ९५० ॥ ९५१) अह सो—अथ
 स मया नराधिप तव यशोधवलो हारः समर्पितः । तथापि तत्क्षणमेव पयोधरोपरि
 स्थापितः ॥ ९५१ ॥ ९५२) अह तत्थ—अथ तत्र मया युष्मद्वचसा विचित्रलेखापि
 भणिता । सुतनु शृणु शिष्यते यत्प्रभुणा तव संदिष्टम् ॥ ९५२ ॥ ९५३) अण्णेसि-
 याई—अन्वेपितानि बहुशो लज्जानि न तानि मम हृदयेन यानि संदेशाक्षराणि युष्मा-

1) B कस्स. 2) =न तेजोयुक्तानि. 3) B तुज्झ. 4) B पासं सुसं. 5) P perhaps पप्पु, J ३०
 पुप्पु, B हरिसकुल्लियच्छि. 6) B तीय. 7) =प्राभृतं, P प्पाडियं, JB प्पाहियं. 8) P पहणो,
 JB पहुणा. 9) =संदेशाक्षराणि.

भणियं च तीएँ भाउय एवं एयं भणति ते जं म्हं ।
 सब्राण वि साणुभवं णेह-णिवद्धाण सुवणाण ॥ ९५४
 दिज्जंति जाइँ पिय-माणुसम्मि अविहत्त-हियय-भावम्मि ।
 दुलहाइँ ताइँ णिकइयवाइँ अप्पाहण-वयाइँ ॥ ९५५
 एवम्ह सप्पसायस्स संपयं केण सुह-विणोएण ।
 वच्चंति तुम्ह पहुणो दियहा तँदियहँ-रमणीया ॥ ९५६
 भणियं च मए सुंदरि इमाएँ तुम्हँचियाइ चिंताए ।
 अविहाविय-णिसि-दियहं पेच्छइँ जोइ व ज्ञाण-गओ ॥ ९५७
 णो संभरइ पँलत्तं पेच्छइ ण समीव-संठियं पि जणं ।
 १० ण य मज्जणं पवज्जइ ण त्थाणं देइ णिविसं^१ पि ॥ ९५८
 चित्तेइ पुहँइ-दाणेण होज्ज जइ पिययम त्ति ता सुलहा ।
 खग्गेण व होज्ज तहाँ वि णेय दूरंतरं किं पि ॥ ९५९
 इय चिंतोयहि-पडिओ परिसेसिय-रज्ज-कज्ज-वावारो ।
 किं-कायव-विमूढो अप्पा वि हु णेय लक्खेइ ॥ ९६०

- १५ कमिह शिष्यते । भवाद्दशीनां संदेष्टव्यं किमपि नास्तीत्यर्थः ॥ ९५३ ॥ ९५४) भणियं च—भणितं च तथा आतरेवमेवं स्नेहनिबद्धानां सर्वेषां सुजनानां स्नानुभवमेतत् इत्येवमन्येऽपि भणन्ति ॥ ९५४ ॥ ९५५) दिज्जंति—अविभक्तहृदयभावे एकचित्ते प्रियमानुषे यानि दीयन्ते तानि निःकैतवानि संदेशपदानि दुर्लभानि ॥ ९५५ ॥ ९५६) एवम्ह—एवमस्मासु सप्रसादस्य युष्मत्प्रभोस्तद्विवसरमणीयाः दिवसाः सांप्रतं १० केन सुखचित्तोदेन व्रजन्ति ॥ ९५६ ॥ ९५७) भणियं च—भणितं च मया सुन्दरि अनया युष्माकमेव चिन्तया । अविभावितनिशादिवसं योगीव ध्यानगतः तिष्ठति ॥ ९५७ ॥ ९५८) णो संभरइ—[न^{१५} संसरति प्रलपितं प्रेक्षते न समीपसंस्थितमपि जनम् । न च मज्जनं प्रपद्यते] न स्थानं ददाति । स्थिरो न तिष्ठतीत्यर्थः ॥ ९५८ ॥ ९५९) चित्तेइ—[चिन्तयति पृथ्वीदानेन भवेत् यदि प्रियतमा इति तावत् सुलभा । खड्गेनापि २५ भवेत्] तथापि न किमपि दूरान्तरम् ॥ ९५९ ॥ ९६०) इय चिंतोयहि—इति चिन्तोदधिपतितः परिशेषितसकलराज्यव्यापारः किं-कर्तव्यविमूढः प्रभुरात्मानमपि न

१) P ते जम्ह, B जम्हे वि. २) B तद्वियस. ३)=यस्मात् दिवसात् लीलावतीप्रबंधः laoune.
 ४) P तुम्हँ चि[=म्हँचि]याइँ, J 'इ for 'हँ, B तुम्हँ वियाइ. ५) B अच्छइ. ६)=प्रजलिपते. ७) P ससमीवद्वयं, J समीवसंठियं, B समीवसठियं. ८) B न द्वाण. ९)=निमेषमपि. १०)=पृथ्वीदानेन,
 ११) B पुहँवि. १२) B चित्तोयहि. १३) B सयलरज्ज for रज्जकज्ज. १४) B has missed some portion here. १५) B some portion missed. १६) B 'व्यतो मूढः.

तं तह सोऊण चिरं देवीए देव मंज्ज वयणाओ ।
 आमुक्को जिंभालस-मिसेण हिययाहि णीसासो ॥ ९६१
 भणियं च अलं पिय-सहि केत्तिय-मेत्तेण चित्त-खेएण ।
 दे ण्हावंह ताव इमो दीहर-पह-लंघणुच्चाओ ॥ ९६२
 जेणम्हेहिं समं चिय सज्जण-मुह-यंद-दंसणेच्छाण ।
 जक्ख-महेसि-सुयाणं वच्चइ पासं अणत्थमिए ॥ ९६३
 अह तक्खणेण णरवइ णिवत्तासेस-मज्जणाहारो ।
 बहु-संमाण-पईट्ठो देवीएँ समं समुच्चलिओ ॥ ९६४
 पुरओ चिय संपत्तो ताणं च तवोवणं सुयम्माण ।
 परं-परिओस-पहिट्ठो अलीणो ताण पासम्मि ॥ ९६५
 तो दूर-कय-पणामो उपविट्ठो विमल-मणि-सिला-वट्ठे ।
 देवी वि ताहिं समयं अविरिक्क-सुहासणासीणा ॥ ९६६
 भणियं च ताहिं कुशलं तुह विजयाणंद सामिणो तत्थ ।
 किं पडिवज्जइ सो अम्ह दंसणं जह तए सिट्ठं ॥ ९६७
 भणियं च मए भयवइ सुवउ जं तेहिं तुम्हं विण्णत्तं ।
 थोयक्खर-बहु-अत्थं सब्भाव-समप्पियं वयणं ॥ ९६८

लक्षयति । अयमहमस्मीत्यपि न वेद ॥ ९६० ॥ ९६१) तं तह — तत्तथा मम वच-
 नेन चिरं श्रुत्वा देव्या जृम्भालस्यमिषेण हृदयान्निःश्वासो मुक्तः ॥ ९६१ ॥ ९६२)
 भणियं च — भणितं च प्रियसखि एतावन्मात्रेण चित्तखेदेनालम् । देव तावत्स्त्रापयत्
 तावदहं दीर्घपथलङ्घनश्रान्तोऽस्मि ॥ ९६२ ॥ ९६३) जेणम्हेहिं — येन कारणेना- 20
 स्माभिः एव सज्जनमुखचन्द्रदर्शनेच्छयोर्यक्षमहर्षिसुतयोः पार्श्वेऽनस्तमिते व्रजति ॥ ९६३ ॥
 ९६४) अह तक्खणेण — अथ तत्क्षणेन नरपते निवृत्ताशेषमज्जनाहारो बहुसंमानप्रहृष्टो
 देव्या समं समुच्चलितः ॥ ९६४ ॥ ९६५) पुरओ चिय — तासां सुकर्मणां तौषोवने
 पुरतः एव संप्राप्तः ताभिरेव परिकरितस्तासां पार्श्वे समालीनः ॥ ९६५ ॥ ९६६) तो
 दूरकय — ततो दूरकृतप्रणामो विमलमणिशिलापट्टे उपविष्टः । देव्यपि ताभिः सममन्य- 25
 तिरिक्तसुखासनासीना जातेति । अव्यतिरिक्तमेवमद्वितीयमित्यर्थः ॥ ९६६ ॥ ९६७)
 भणियं च — भणितं च ताभिः हे विजयानन्द तव स्वामिनः तत्र राज्ये कुशलं किम् ।
 सोऽस्मद्दर्शनं यथा त्वया शिष्टं तथा प्रतिपद्यतेऽङ्गीकुरुते ॥ ९६७ ॥ ९६८) भणियं
 च मए — भणितं च मया भगवति श्रूयतां यत्तेन स्तोकाक्षरवद्द्वयं सद्भावसमर्पितं वचनं

1) J मज्ज य वं. 2) B ण्हाणह. 3) = दीर्घपद[=थ]लंघनश्रान्तः. 4) P धुयाणं, JB सुयाणं. 5) PB पहिट्ठो, J पइट्ठो. 6) B परियरिओ स पहिट्ठो. 7) PB वट्ठे, J वट्ठे. 8) B तुम्हं संदिट्ठं.

- कइया सो सुह-दियहो चिंता-वस-णिणिमेस-सुडियाइ ।
 अच्छीणि तुम्ह दंसण-णिबाण-सुहं गमिस्संति ॥ ९६९
 भणियं च ताहिं भाउय जियउ चिरं होउ तस्स सो दियहो ।
 लीलावईष्ट कर-कर्मल-सिरि-समागम-सुहं जत्थ ॥ ९७०
 5 पिययम-संपेसिय-णिय-सरीर-वत्ता-पसाय-लंभेण ।
 वद्धाविज्जसि पिय-सहि भणिया लीलावई ताहिं ॥ ९७१
 एकेकमेक-परिओस-पमुइयाणंद-णिभर-मणाहिं ।
 सच्चवियो सो^१ लीलावईए कंठ-ट्टिओ हारो ॥ ९७२
 तो झत्ति पर्यंपिय-हियय-वेयणा-वस-विसण्ण-वयणाहिं ।
 10 भणियं सहि लीलावइ रेहई थणएसु ते हारो ॥ ९७३
 सिट्ठं देवीए इमो विजयाणंदेण उवणिओ प्रथ ।
 इय सोऊण पलत्तं मह वयण-णिवेसियच्छीहिं ॥ ९७४
 एसो तुह विजयाणंद सामिणा कथ पावियो हारो ।
 केच्चिरयालं च इमो कोसे हालस्स परिवसियो ॥ ९७५
 15 सिट्ठं च मए तिरसा णाराहिवो वीरवाहणो णाम ।
 सो मलय-सेल-णाहो गहियो अम्हेहि दिविजए ॥ ९७६

- तव संदिष्टम् ॥ ९६८ ॥ ९६९) कइया सो—कदा स दिवसो यदा चिन्तावश-
 निर्निमेषसुस्थिते अक्षिणी युष्मद्दर्शननिर्वाणसुखं गमिष्यतः ॥ ९६९ ॥ ९७०) भणियं
 च—भणितं च ताभिः आतर्जवीवतु चिरं स भवतु स्पर्शदिवसः यत्र लीलावत्याः करकमल-
 20 संगसुखनिर्वृत्तिर्भवतीत्यर्थः ॥ ९७० ॥ ९७१) पिययम—प्रियतमसंप्रेषितनिजशरीर-
 वार्ताप्रसादलंभेन प्रियसखि वर्षाप्यसे इति लीलावती तामिर्भणिता ॥ ९७१ ॥ ९७२)
 एकेकमेक—एकैकमेकपरितोषप्रमुदितानन्दनिर्भरमनोभिः सखीभिः स लीलावत्याः कण्ठ-
 स्थितो हारो द्रष्टः ॥ ९७२ ॥ ९७३) तो झत्ति—तावज्ज्ञदिति कथितहृदयवेदना-
 वशविपण्णवदनाभिः भणितम् । सखि तव स्तनयोः शोभते हारः ॥ ९७३ ॥ ९७४)
 25 सिट्ठं देवीए—शिष्टं देव्याः लीलावत्याः एष हारः इह विजयानन्देनोपनीतः आनीतः
 इति श्रुत्वा मम वदननिवेशिताक्षिभिः प्रलपितम् ॥ ९७४ ॥ ९७५) एसो तुह—
 विजयानन्द एष हास्तव स्वामिना कुत्र प्राप्तः । कियत्कालं चैष हालस्य शातवाहनस्य कोशे
 पर्युषितः स्थितः ॥ ९७५ ॥ ९७६) सिट्ठं च—शिष्टं च मया भगवति दिग्विजये
 वीरवाहने नाम मलयानिलनाम्नी मलयशैलनाथो नराधिपः सोऽस्माभिः गृहीतः आत्म-

20 1) = जीवतु, PB जियउ, J जियओ. 2) B कमलसंगसुहणिचुओ जत्थ. 3) P omits सो given by JB. 4) P वियन्डिय, JB पर्यंपिय. 5) P वयणेहि, JB वयणाहिं. 6) The last quarter of the gāthā is the same in all the three mss. P, however, records in the footnote a reading: केण तुह एस अप्पियो हारो 1, and calls it पाठांतरं. 7) P निवेसे, J agrees with P excepting for णि, B निवेस. 8) B भयवइ for तिरसा. 9) = माधवानिलः 10) [?].

तस्स महा-भंडारे उवणिज्जंते णराहिवेण सयं ।
 संपेसिओ णिएऊण सायरं एस वर-हारो ॥ ९७७
 तं वज्ज-वडण-सविसेस-दुसहं णिसुणिऊण दोहिं पि ।
 तह रुण्णं जह लीलावई वि मोहं च संपत्ता ॥ ९७८
 हा किं अविवण्णे तम्मि जाइ एवं-विहं गइं हारो ।
 जो तेण दुसह-वम्मह-पज्जलिए विणिहिओ हियए ॥ ९७९
 हा कीस मए एवं ग्रच्चिर-यालं दुरास-गडियाए ।
 परिरक्खियं हयासाए जीवियं पाव-कम्माए ॥ ९८०
 एसो किर अविसारो हियए परिभाविऊण तस्स मए ।
 माहविलयाए हत्थम्मि उप्पिओ कहं णु विच्छुडिओ ॥ ९८१
 हा वज्ज-कठिण-हियवय हारस्सेयस्स दंसणे अज्ज ।
 तुडिया कुमार-संगमयासा रे फुडसु एत्ताहे ॥ ९८२
 तक्कालं जं ण मया एयं तं कुवल्यावलि फलं ¹²मह ।
 संपत्तं सविसेसं लीलावइ-वसण-संजुत्तं ॥ ९८३
 दे वच्चसु भइणि तुमं दुसहं सहियं इमं मह दोसेण ।
 एवं चिय अवसाणं अमहं पि इह त्थियवस्स ॥ ९८४

साकृतः ॥ ९७६ ॥ ९७७) तस्स महा-तस्य महाभाण्डारागारे उपनीयमाने दौक्य-
 माने नराधिपेन स्वयं दृष्ट्वा एष वरहारः प्रेषितः ॥ ९७७ ॥ ९७८) तं वज्जवडण-
 तद्वज्रपतनसविशेषदुःसहं निशम्य द्वाभ्यामपि तथा रुदितं यथा लीलावत्यपि मोहं गता
 ॥ ९७८ ॥ ९७९) हा किं-हा इति कष्टे । तस्मिन्नविपन्ने एष हारः एवंविधां ²⁰
 गतिं याति यः तेन दुःसहमन्मथप्रज्वलिते हृदये विनिहितो न्यस्तः ॥ ९७९ ॥ ९८०)
 हा कीस-हा किमिति मया प्रियसखि इयच्चिरकालं दुराशानटितया हताशया पापकर्मणा
 जीवितं प्रतिरक्षितम् ॥ ९८० ॥ ९८१) एसो किर-एष किल स हारः हृदये
 परिभाष्य माधवीलतायाः तस्य हस्ते मया समर्पितः कथं नु विच्छुटितः ॥ ९८१ ॥ ९८२)
 हा वज्ज-[हा वज्रकठिणहृदय हारस्य एतस्य दर्शने अद्य । त्रुटिता कुमारसंगमाशा रे ²⁵
 स्फुटस्व-इदानीम्] ॥ ९८२ ॥ ९८३) तक्कालं जं-तत्कालं यत्र मृता हे कुवल्या-
 वलि तदिदानीं लीलावतीव्यसनसंयुक्तं सविशेषं फलं संप्राप्तम् ॥ ९८३ ॥ ९८४) दे
 वच्चसु-तावद्वज्र त्वं भगिनि लीलावति अस्मद्वेषेण दुःसहं त्वयापि सोढम् । अतः परं

1) = उपदौक्यमाने. 2) B मोहं समलीणा. 3) P गइं, J गहं, B गयं. 4) = आधारः, B सो
 हारो for अविसारो. 5) B सप्पिओ. 6) = विच्छुट्टः. 7) This gāthā is found in PJ and 20
 not in B. - 8) P वज्ज, J वच्च. 9) P हयदिय, J हियवय. 10) P हारस्सेयस्स, J हारं सोयस्स.
 11) B मया ता इहिं कुवल्यावलीय फलं l. 12) P फलम्ब, J फलम्ह [= फलं मह]. 13) PB
 इमम्ह [= इमं मह]. 14) B इयं. 15) = इह स्थातव्यस्य, B corrupt. 16) [?].

- विजयाणंदेण पुरस्सरेण तुह सहइ वाल-हरिणच्छि ।
 गमणं अणुराय-रसूसयस्स पासं महीवईणो ॥ ९८५
 तं कुलिस-घाय-सविसेस-दूसहं णिसुणिऊण णरणाह ।
 लीलावई विमुञ्जंत-सास-पसरा चिरं जाया ॥ ९८६
 परिचिंतियमिह हियए हंहो हय-देव तुज्झ किं जुत्तं ।
 सव्वाण वि समयं चिय संहारे आयरं काउं ॥ ९८७
 ता भणियं जक्ख-कुमारियाए तुह जेण पेसिओ हारो ।
 तस्सेसो पडिपाहुड-कएण पेसेमि अंगुलिओ ॥ ९८८
 जं तेण मज्झ तं तह हत्थाहत्थं समप्पिओ तइया ।
 तस्सेस ज्ञेय गई संपइ अंगुलिय-रयणस्स ॥ ९८९
 एवं भणिऊण सयं एसो णरणाह जक्ख-त्तणयाए ।
 पडिपाहुडं पयत्तेण पेसिओ तुम्ह अंगुलिओ ॥ ९९०
 भणियं च कण्ण-मूलम्मि मज्झ विणिवेशिऊण मुह-कम्मलं ।
 अइरा पेसेज्जसु सालवाहणं मह सयासम्मि ॥ ९९१
 चित्तं चित्त-गएणावि जेण तिस्सा णिरग्गलं हरियं ।
 सा कह णु तस्स पच्चक्ख-दंसणे मरणमहिलसइ ॥ ९९२

- त्वं सहितं साधयेत्यर्थः । अस्माकमप्यत्र स्थातव्यस्येदमेवावसानं प्रान्तम् ॥ ९८४ ॥
 ९८५) विजयाणंदेण—हे वालहरिणाक्षि विजयानन्देन पुरःसरेण अग्रे गामिना अनु-
 रागसंमुखकस्य महीपतेः शातवाहनस्य पार्श्वे तव गमनं शोभते नानुचितमित्यर्थः ॥ ९८५ ॥
 ९८६) तं कुलिस—तत्कुलिशघातसविशेषदुःसहं निशम्य श्रुत्वा नरनाथ लीलावती
 विमुखच्छ्वासप्रसरा चिरं जाता ॥ ९८६ ॥ ९८७) परिचिंतियमिह—परिचिन्तित-
 वानस्मि हृदये हंहो हंतदेव तव किं समकं समकालमेव सर्वेषामपि संहारे आदरः कर्तुं
 युक्तः ॥ ९८७ ॥ ९८८) ता भणियं—ततो भणितं यक्षकुमार्या तव कृते येन
 राज्ञा हारः प्रेषितः । तस्य प्रतिप्राभृतकृते एषोऽङ्गुलीयकः प्रेष्यताम् ॥ ९८८ ॥ ९८९)
 ९९०) जं तेण—यस्तेन मम तदानीं हस्ताहस्तं समर्पितो न्यस्तो हस्ते । तस्याङ्गुलीयकरत्नस्य
 संप्रत्येषैव गतिः प्रधानेत्यर्थः ॥ ९८९ ॥ ९९०) एवं भणिऊण—एवं भणित्वा स्वयं
 यक्षतनयया नरनाथ एषोऽङ्गुलीयकः प्रयत्नेन युष्माकं प्रतिप्राभृतं प्रेषितः ॥ ९९० ॥
 ९९१) भणियं च—भणितं च मम कर्णमूले मुखकमलं निविवेश्य तदेवाह । अचिरेण
 शातवाहनो मम समीपे प्रेष्यताम् ॥ ९९१ ॥ ९९२) चित्तं चित्त—येन त्वया

१) = रसोत्सुकस्य, P रसूसयस्स, J रसूसयस्स, B perhaps रसूसयस्स. 2) BB *वईणो, J वगणो. 3) B परि. 4) P अंगुलिउं, J अंगुलिओ, B अंगुलियो. 5) B जो. 6) B कवळ. 7) B पेसिज्जउ सालवाहणो. 8) B गएण वि जेण. 9) B दइय for तस्स. 10) B हंत देव.

ताहं तस्स सहस्रेण प्रथ लीलावर्दं समप्पेउं ।
 पच्छा हियय-समीहिय-कज्जुच्छाहं अणुट्टिस्सं ॥ ९९३
 एवं भणिऊण तहिं सहसा संपेसिओ अहं तीए ।
 लीलावर्दं पच्छा उल्लवियं सुयणु णिसुणेसु ॥ ९९४
 णिय-सामिणो भणिज्जसु तुह चलणंबुरुह-दंसण-सुहाण ।
 एवं अभायणाहं अण्णम्मि वि होज्ज मा जम्मे ॥ ९९५
 एवं सव्वाणं चिय कय-प्पणामो विसाय-परिगहिओ ।
 संपत्तो तुह चलणारविंद-मूलम्मि एत्ताहे ॥ ९९६
 इय जं जुज्जइ एवं-विहम्मि कज्जम्मि तुम्ह णरणाह ।
 तं अविलंबं कीरउ कज्जं अप्पाहणाणुगयं ॥ ९९७
 तं तह सोऊण चिरं सो राया कुवलयच्छि तवेलं ।
 झाणं-ट्टिओ व मइ-मोहिओ व छलिओ व संजाओ ॥ ९९८
 णिप्फंद-गय-णिरालोय-लोयणो णट्ट-चेट्ट-णित्थामो ।
 भणिओ विजयाणंदेण देव अलमिह विलंबेण ॥ ९९९

चित्तगततेनापि तस्याश्चित्तमपहतं सा कथं नु दयितप्रत्यक्षदर्शने मरणमभिलषति । कुसुमा-
 लियं अपहतं 'तक्ष्यादीनां छोल्लादयः' [हैम० ८-४-३९५] इति सिद्धम् ॥ ९९३ ॥
 ९९३) ताहं तस्स—ततोऽहं तस्य स्वहस्तेनात्र लीलावर्तीं समर्प्य पश्चाद् हृदयसमी-
 हितकार्योत्साहमनुस्यास्यामि ॥ ९९३ ॥ ९९४) एवं भणिऊण—एवं भणित्वा तत्-
 स्ताहं सहसा प्रेषितः । लीलावत्या च पश्चादुल्लपितम् । किमित्याह । सुतनु सावित्रि
 शृणु । कवेः स्वभार्यासंवोधनमिदम् ॥ ९९४ ॥ ९९५) णियसामिणो—निजस्वामिनः २
 पुरतो भणेदं श्रूयाः । तव चरणाम्बुरुहदर्शनसुखानामेवमहमभाजनमयोग्या जातेत्यर्थः ।
 परमन्यसिन्नपि जन्मनि मा भूवम् ॥ ९९५ ॥ ९९६) एवं सव्वाणं—एवं सर्वासामपि
 कृतप्रणामो विषादपरिगृहीतोऽधुना त्वच्चरणारविन्दमूले संप्राप्तः ॥ ९९६ ॥ ९९७)
 इय जं जुज्जइ—इत्येवंविधे काले युष्माकं यद्युज्यते तत् अप्पाहणाणुगयं संदेशकानु-
 गतं कार्यं क्रियताम् । कथमविलंबं शीघ्रम् ॥ ९९७ ॥ ९९८) तं तह सोऊण—
 तत्तथा श्रुत्वा राजा चिरं हे कुवल्याक्षि सावित्रि तद्वेलं तत्कालं ध्यानस्थित इव मति-
 मोहित इव छलित इव संजातः ॥ ९९८ ॥ ९९९) णिप्फंद—निष्पन्दगतिर्निरा-
 लोकलोचनो नष्टचेष्टो निःस्थामा राजा विजयानन्देन भणितः देव अलमिह विलम्बेन

1) = समर्प्य. 2) B अभायणाहं. 3) B मूलमित्ताहे. 4) B कालंमि. 5) B °दिय व्व. 6) B
 'मोहिय व्व. 7) B छलिय व्व. 8) P निप्फंदनिबलालोय, J निप्फंदगयणिरालोय, B निप्फंदगइ-
 णिरालोभ. 9) Possibly the last sentence should belong to the commentary on
 verse No. 1001 below.

- जं तुम्ह महाणुमईष्टं पिसुणियं तं करेह चित्तत्थं ।
 को जाणइ कज्ज-गई एम-विहा कह वि परिणमइ ॥ १०००^२
 चित्तं चित्त-गएणावि देव कुसुमालियं तए जिस्सा ।
 सा कह णु तुज्झ दंसण-सुह-वडिया मरणमहिलसइ ॥ १००१
 भणियं च तओ पुहईसरेण मा एरिसं समुल्लवसु ।
 ण हु सामण्ण-जणाणं सरिस्स-चित्ता पिया अम्ह ॥ १००२
 एवं-विहाण पत्तियं परिहास-पयंपियं पि णिव्वहइ ।
 जं पुण सवभाव-गयं तं भणियं णण्णहा होइ ॥ १००३
 स च्चेय मं ण मण्णइ अहं पि णेच्छामि अज्ज तं जायं ।
 मरणेण महाणुमईष्टं मरणमम्हं पि रमणीयं ॥ १००४
 तत्थ वि गयाण मरणं ताहिं समं ता वरं इह च्चेय ।
 जाणिज्जइ तेणं^{१२} चिय णिकइयव-णेह-परिणामं ॥ १००५
 अहि-मुह-जीहा-जुय-चंचलेण जइ जीविण जिय-लोए ।
 लब्भइ मरणावसरो ता को अणओ मरंताण ॥ १००६
 जं तं केण वि असरीरियाए वायाए से समईट्ठं ।
 तं इह लोए अलियं करेमि सच्चं च पर-लोए ॥ १००७

- ॥ ९९९ ॥ १०००) जं तुम्ह—यत्तव महानुमत्या पिसुणितं तच्चित्तार्थं मनीषितं
 कुह । को जानात्येवंविधा कार्यगतिः कथमपि परिणमते ॥ १००० ॥ १००१)
 चित्तं—चित्रगतेनापि त्वया देव तस्याश्चित्तमपहृतम् । सा कथं नु युष्मदर्शनसुखपतितो
 मरणमभिलषति ॥ १००१ ॥ १००२) भणियं च—भणितं च ततः पृथ्वीध्वरेण
 भेदशं समुल्लवसु । न खलु सामान्यजनानां सदृशी सासाकं प्रियतमा ॥ १००२ ॥
 १००३) एवंविहाण—प्रतीहि जानीहि । एवंविधानां लीलावतीसदृशीनां परिहास-
 प्रजल्पितमपि निर्वहति प्रतिपन्नं न चलति । यत्पुनः सद्भावगतं भणितं नान्यथा भवति
 ॥ १००३ ॥ १००४) स च्चेय मं—सा चैव मां न मन्यते चेदहमपि नेच्छामि
 २५ अद्य ततो महानुमत्या मरणेऽस्माकमपि मरणं रमणीयं जातम् ॥ १००४ ॥ १००५)
 तत्थ वि—तत्रापि गतानां ताभिः समं मरणं कार्यमित्यर्थः । वरमिहैव तत्कुर्मि इति
 विशेषः । येनाकैतवस्त्रेहपरिणामः ज्ञायते ॥ १००५ ॥ १००६) अहिमुह—अहि-
 मुखजिहाचञ्चलेन जीवितेन यदि जीवलोके मरणावसरो लभ्यते तस्मान्निर्ग्रयमाणानां
 कोऽन्यो न्यायो युक्तमेवायमर्थः ॥ १००६ ॥ १००७) जं तं केण वि—यत्तत्केनापि
 २० तैर्नाशरीरया वाचा आदिष्टम् । तदिह लोके अलीकं तत्परलोके सत्यं करोमि ॥ १००७ ॥

1) B चित्तटी. 2) P 1000, J not specified nearabout, B 1006. 3)=अपहृतं. 4) B सरिस्सा
 चित्ता वियाणम्ह. 5)=जानीहि. 6) B omits जं. 7) B perhaps जं (for तं) भणियं तं ण
 अण्णहा. 8)=नान्यथा. 9) B नेय for अज. 10) B मरणं पि [=° णं मि]. 11) B 'महानां रम-'
 12) B जेण. 13)=अनयः. 14) B तेण आइट्ठं for से etc. 15) B 'णामं.

इय सो तिलोय-सुन्दरि-समागमासा-विओय-विसर्मथो ।

णायज्जुण-गुरुणा जाणिज्जण पुहईसरो भणिओ ॥ १००८

हंहो सिरि-सालाहण कीस तुमं एरिसं समुल्लवसि ।

पायय-पुरिसो व महानुभाव-गुण-वज्जियं वयणं ॥ १००९

जे धम्माय ण कामाय णेय मोक्खाय ग्रथ संसारे ।

ताणुप्पत्ति-विणासो होइ तणाणं व पुरिसाण ॥ १०१०

जम्मं मरणस्स कए मरणं जम्मस्स केवलं चय ।

णण्णं कुमईण फलं संसारे संसरंताण ॥ १०११

सुमईणं पुणो णरवइ अण्णाओ अणोवमाओ सिद्धीओ ।

लब्भंति अणुज्झिय-जीविण्णं इह जीव-लोयम्मि ॥ १०१२

किं ण गणसि संसारे पंचत्तं जो गओ गओ च्चेयं ।

पत्तिय सुवल्लहेहि मि^{११} समयं मेलावयं कत्तो ॥ १०१३

ता किं पायय-पुरिसाणुसारिणा निप्फलेण मरणेण ।

जइ णेच्छसि इह रज्जं ता एहि विसमह पायालं ॥ १०१४

तत्थट्ठ-उणो^{१५} भोगो सग्गाहितो णराण धीराण ।

वांस-सहस्साइँ अलक्खियाइँ जर-वाहि-^{१६}रहियाइँ ॥ १०१५

१००८) इय सो—त्रैलोक्यसुन्दरीसमागमाशविद्योगासमर्थः स पृथ्वीश्वरो नागार्जुन-

गुरुणा ज्ञात्वेति भणितः । त्रिलोकसुन्दरी लीलावती ॥ १००८ ॥ १००९) हंहो

सिरि—हंहो श्रीशतवाहन महानुभाव प्राकृतपुरुष इव किमितीदृशं गुणवर्जितमज्ञानोचितं

वचनं समुल्लपसि ॥ १००९ ॥ १०१०) जे धम्माय—ये पुरुषा न धर्माय न^{२०}

कामाय च न मोक्षार्थाय इह संसारे भवन्ति तेषां तृणानामिवोत्पत्तिविनाशावैव स्तः ।

जन्ममरणफलमेव न पुरुषार्थसाधकमिति ॥ १०१० ॥ १०११) जम्मं—केवलमेव

जन्म मरणकृते मरणं पुनर्जन्मकृते संसारे संसरतां भ्रमतामेतत्कुमतीनां फलम् ॥ १०११ ॥

१०१२) सुमईण—हे नरपते सुमतिभिः पुनरनुज्झितजीवितैरिह जीवल्लोके अन्या

अपूर्वा अनुपमाः सिद्धयो लभ्यन्ते ॥ १०१२ ॥ १०१३) किं ण गणसि—किं न^{२५}

जानासि संसारे पञ्चत्वं मरणं यो गतः स गत एव प्रतीहि जानीहि सुवल्लभैरपि समं

विपन्नानां कुतो मेलापकम् ॥ १०१३ ॥ १०१४) ता किं—तत्किं प्राकृतपुरुषानु-

सारिणा निप्फलेन मरणेन । यदि राज्यमिह लोके नेच्छसि तदैहि आगच्छ विशाव

पातालम् ॥ १०१४ ॥ १०१५) तत्थट्ठउणो—यतस्तत्र जराव्याधिरहितानां

१)=समागमाशविद्योगाविपमस्थः. २) B असमर्थो. ३)=नागार्जुन. ४) B पायव. ५) B तणाणेव. ३९
६) B एवं for णण्णं. ७) PB °इहि, J °इण ८) P °इहि, J °एण, B °इहि. ९) P गणसि, J यणसि,
P मुणसि. १०) B च्वेव. ११) B वि. १२) B पायव. १३) PJB निप्फ°. १४)=महाराज्यं, P
महरज्जं, JB इह रज्जं. १५)=अष्टगुणः. १६)=वप. १७)=जराव्याधिरहितानि. १८) B रहियाण.
२०,...

एवं सुणिऊणं णराहिवेण उव्विवा-वाल-हरिणच्छि ।
 परिचित्तिऊण सुइरं पडिवण्णं भिक्खुणो वयणं ॥ १०१६
 अह अण्णम्मि पहाए सुयम्मि संक्रामिऊण णिय-रज्जं ।
 संचलिओ लीलावइ-संलंभ-णिरोलसो राया ॥ १०१७
 बहु मण्णंतो तं चिय मरणमसंतोस-दिण्ण-णियं-हियओ ।
 णायज्जुणोवरोहेण णिग्गओ णिय-पुराहितो ॥ १०१८
 सामंतामच्च-सुभिच्च-वंधु-सुहि-जणवयाण दुविसहं ।
 दुक्खं उप्पायंतो गोला-सरि-कच्छमल्लीणो ॥ १०१९
 णियडोलग्गाण सएहिं दोहिं दोहिं मि णेरंद-उत्ताण ।
 राया प्रक्केण कई-सएण समयं समुच्चलिओ ॥ १०२०
 णायज्जुण-भिक्खु-पुरस्सरेण णई-तीर-संठिओ राया ।
 विजयाणंदेण समं विवराहुत्तं परिकंतो ॥ १०२१
 अह सो पसंयच्छि सुवलहेहिं समयं सुधीर-पुरिसेहिं ।
 संपत्तो विवर-मुहं मैइंद-पडिरिक्खय-दुवारं ॥ १०२२

- 15 धीराणां सत्पुरुषाणां नराणामलक्षितान्यगणितानि वाससहस्राणि यावदष्टगुणो भोगो
 भुक्तिफलं तत्राद्योलोके ॥ १०१५ ॥ १०१६) एवं सुणिऊण-उव्विवावाल-हरि-
 णाक्षि सावित्रि नराधिपेनैवं श्रुत्वा सुचिरं परिचिन्त्य तद्विक्षोर्वचनं प्रतिपन्नमभ्युपगतम्
 ॥ १०१६ ॥ १०१७) अह अण्णम्मि-अथान्यस्मिन् प्रभाते निजराज्यं सुते
 संक्रमय्य पुत्रस्य दत्त्वा लीलावतीरसलामनिरालसो राजा संचलितः प्रस्थितः ॥ १०१७ ॥
 20 १०१८) बहु मण्णंतो-तदेव मरणं बहु मन्यमानो असंतोषदत्तहर्षदयो नृपो नागार्जुनो-
 परोधेन निजपुरात्रिगतः ॥ १०१८ ॥ १०१९) सामंतामच्च-सामन्तामात्यसुभृत्य-
 वन्धुसुहृज्जनपदानां दुर्विषहं दुःखमुत्पादयन् गोलासरिक्कच्छं प्राप्तः ॥ १०१९ ॥
 १०२०) णियडोलग्गाण-निकटवल्गुकानामासन्नसेवकानां शतद्वयेन राजपुत्रशत-
 द्वयेन एकेन कविशतेन राजा समुच्चलितः ॥ १०२० ॥ १०२१) णायज्जुण-
 25 नागार्जुनेन गुरुणा पुरस्सरेण नदीतीरसंस्थितो राजा विजयानन्देन सह विवरं पातालं
 प्रति समाक्रान्तः उपचक्राम ॥ १०२१ ॥ १०२२) अह सो-अथ प्रसूताक्षि
 प्रसूतिप्रमाणेनेत्रे, सुवलभैर्वीरपुरुषैः सह मृगेन्द्रप्रतिरक्षितद्वारं राजा विवरमुखं संप्राप्तः ।

1) B सोऊण. 2) = नागार्जुनस्य. 3) P records in the foot-note a पाठांतरं, namely,
 निरासओ. आश्रयहितः; P संलंभं निरालसो, J संलंभणिरोलसो, B वइरसलंभनिरालसो.
 4) B हय. 5) = जनपदानां. 6) = निकटवल्गुकाकारक [?]. 7) P सएहिं, J सडिहिं, B सएहि.
 8) B गुरुणा for भिक्खु. 9) P सरि for णइ of J, B नदीतीरसंस्थितो. 10) = प्रसूताक्षि. 11) =
 सृगदः, B मयंद. 12) B पादानां. 13) B लंग. 14) B प्रमाण.

तो तं^१ वियड-विडिंचियं-वयण-विमुक्काहिराव^२-वीहच्छं ।
 अवगणिज्जण सवे वि संपइट्ठा महासीहं ॥ १०२३
 ता अद्धोयण-मेत्ते सच्चवियं पिहुं-सिला-समोत्थंइयं ।
 हेरंव-गण-सणाहं वीयं दीरंतरुद्देसं ॥ १०२४
 तं पि त्रिदोसावगमे कयं-पुर-चलणस्स मोक्कलं जायं ।
 तत्तोहिंतो अद्धोयणेण दिट्ठं भवाययणं ॥ १०२५
 अइउंतासोय-विसाल-साल-पीयाल-ताल-संछण्णं ।
 वडलेला-वणं-परिमल-परिवासिय-पायव-णिउंजं ॥ १०२६
 पुंणाय-णायकेसर-केयड-कंकेलि-कुरव्वंय-सणाहं ।
 कुंद-कुरुंठय-कुज्जय-कंचण-कणवीर-संपुण्णं ॥ १०२७
 णव-चूय-चारु-चंपय-चंदण-वण-देवदारु-दुम-गहणं ।
 मंदार-मुद्ध-मालंइ-मिलंत-णव-मल्लियामोयं ॥ १०२८
 सिय-सिंदुवार-पाडल-पियंगु-णोमालिया-सुयंध-वहं ।
 वियसिय-कमल-दलोवयार-चिंचइय-धरणि-यलं ॥ १०२९
 महु-मत्त-महुयरावलि-झंकारुगीय-पायव-णिउंजं ।
 कलयंठि-कलयलंराव-मुहलियासेस-पेरंतं ॥ १०३०

प्रसूतिः प्रसूतः पाणिः । मृगेन्द्रः सिंहः पातालरक्षकः ॥ १०२२ ॥ १०२३) तो
 तं वियड — ततस्तं विकटविरलीकृतवदनविमुक्ताभिराववीभूतं महासिंहमवगणय्य सर्वे-
 ऽपि संप्रविष्टाः पातालमिति ॥ १०२३ ॥ १०२४) ता अद्धोयण — ततोऽर्धयोजन-
 मात्रे पृथुलशिलासमाच्छादितो हेरम्बगणसनाथो द्वितीयो द्वारान्तरोद्देशो दृष्टः ॥ १०२४ ॥ २०
 १०२५) तं पि — तमपि त्रिदोषावगमे कृततपश्चरणस्य मुक्कलं स्वकलितं जातम् । ततो-
 ऽर्धयोजनेन भवायतनं दृष्टम् । त्रिदोषा त्रियामिनी ॥ १०२५ ॥ १०२६-३२)
 अइउंतासोय — अतिरक्ताशोकविशालशालप्रियालतालसंछन्नम् । वकुलैलावनपरिमलपरि-
 वासितपादपनिकुञ्जम् ॥ [पुंणाय —] पुंणागनागकेसरकेतकीकंकेलिकुरुव्वंकसनाथम् ।
 कुन्दकुरण्टककुब्जकर्णिकारकरवीरसंपूर्णम् ॥ [णवचूय —] नवचूतचारुचम्पकचन्दन- २५
 वनदेवदारुदुमगहनम् । मन्दारमुग्धमालतिमिलन्नवमल्लिकामोदम् ॥ [सिय —] सित-
 सिन्दुवारपाटलप्रियङ्गुनवमालिकासुगन्धपथम् । विकसितकमलदलोपचारमण्डितधरणि-
 तलम् ॥ [महुमत्त —] मधुमत्तमधुकरावलिझंकारोद्गीतपादपनिकुञ्जम् । कलकण्ठी-

1) J विड. 2) = प्रसारितं, P विडिंचि[=चि]य, J not specified, B विरहिय. 3) = अभिराव;
 P वीभच्छं, J वीहच्छं, B वीहच्छं. 4) B पिहुलसिल. 5) = आच्छादितं. 6) = द्वारं [=रां] तरोद्देशं. ३०
 7) = प्रभाते, P विदोसा, JB त्रिदोसा. 8) = कृतपूर्वकर्मणः, B कयतवचरणस्स. 9) = अतिमुक्तक,
 B अहरत्तासोय. 10) P वाल, JB ताल. 11) PB संछण्णं, J सच्छण्णं. 12) PB वण, J धण.
 13) B कुरुव्व. 14) B कुरुंठय. 15) PB मालइ, J मालय. 16) B सुयंध. 17) B विहसिय,
 [सिय-सिय-कमल]. 18) = महुयतर.

- अस्सत्थ-वर-वटुवर-फणस-फलुदाम-रिद्धि-रमणीयं ।
 सुह-माहुलिंग-णालेरि-केलि-दक्खाहिरामयरं ॥ १०३१
 इय एरिसं कुरंगच्छि देवदेवस्स मंदिरुज्जाणं ।
 जं पेच्छिऊण पावति णरवरिंदा महा-सिद्धिं ॥ १०३२
 तो तं भवाणि-दइयं भव-भूय-भयावहं थुणेऊण ।
 थोयंतरं कुरंगच्छि जाव पुरओ वसप्पंति ॥ १०३३
 ताव तइयं दुवारं कणय-कवाडग्गला-दुरुग्गघाडं ।
 सच्चवियं भीम-भुयंग-णिवह-णिविच्च-संचारं ॥ १०३४
 तत्थेको वर-पुरिसो सच्चविओ राइणा कुरंगच्छि ।
 संजमिओ भीम-भुयंग-पास-णिवहेण णित्थामो^१ ॥ १०३५
 भणियं च अहो पेच्छह पायाल-पवेस-कंखिरो एसो ।
 संजमिओ दुड्ड-भुयंगमेहिं अच्छइ महा-पुरिसो ॥ १०३६
 एवं भणिरस्स णराहिवस्स ते सुयणु विसहरा सवे ।
 मोच्छूण तं जुयाणं पलोइया दस-दिसाहुत्तं ॥ १०३७

- १५ कलकलारावमुखरिताशेषपर्यन्तम् ॥ [अस्सत्थ-] अश्वत्थवरोदुम्बरपनसफलोदामकृद्धि-
 संपूर्णम् । रमणीयमणिशिलातलपतकुसुमौघशोभाढ्यम् ॥ [इय एरिसं-] इतीदृशं
 कुरङ्गाक्षि सावित्रि देवदेवस्येश्वरस्य मन्दिरोद्यानम् । यद्वृद्धा नरवरेन्द्रा महासिद्धिं प्राप्नु-
 वन्ति ॥ 'करवीरे णः' [हैम० ८-१-२५३] इति कणवीरो । 'ओत्पूतरवदरनवमालिका-
 नवफलिकापूगफले' [हैम० ८-१-१७०] इति नोमालिया । 'मण्डेश्चिचिचअचिचिल्ल-
 २० रीडटिविडिकाः' [हैम० ८-४-११५] इति चिचइयं मधुमकरन्दैः । 'डिल्लडुलौ भवे'
 [हैम० ८-२-१६३] इति सोहिल्लं । कुलकम् ॥ १०२६-३२॥ १०३३) तो तं -
 ततस्तं भवानीदयितं भवभूतिभयावहं संसारसंभवसंहारकं [स्तुत्वा] हे कुरङ्गाक्षि यावत्पुरतः
 स्तोकान्तरं विसर्पति ॥ १०३३ ॥ १०३४) ताव तइयं - तावता कनककपाटागल-
 दुरुद्धाटं भीमभुजंगनिवहनिरन्तरालसंचारं तृतीयं द्वारं दृष्टम् ॥ १०३४ ॥ १०३५)
 २५ तत्थेको - तत्रैकः कुरङ्गाक्षि राज्ञा भीमभुजंगपाशनिवहेन संयतो वद्धः निःस्थामा निर्वलो
 वरपुरुषो दृष्टः ॥ १०३५ ॥ १०३६) भणियं च - अहो पश्यत पातालप्रवेशकाक्षी
 एष महापुरुषो दृष्टः भुजंगमैः संयतोऽस्ति वद्धोऽस्ति ॥ १०३६ ॥ १०३७) एवं
 भणिरस्स - एवं भगवन्शीलस्य नराधिपस्य ते सर्वे विषधराः सुतनु तं युवानं मुक्त्वा

1) [वड]. 2) P वटुवर, J वटुवर, B उटुवर. 3) B रिद्धिसंपुत्तं. 4) B reads the second
 line thus: रमणीयमणिशिलातलपतकुसुमामो[=सुमो]हसोहिल्लं. 5) P 'लिंग, J 'लिंगि.
 6) P दक्खाहिं, J दक्खाहिं. 7) =अवसप्पंति, B पसप्पंति. 8) =अवलः. 9) B somehow
 omits this gāthā, though the Sanskrit commentary is given. 10) P पिलाइया, J
 पलोइया. 11) B कुलकम् is put at the close of the gāthās.

तो तेण वर-जुयाणेण पभणियं साहु साहु णरणाह ।
 को इह तुम्हाहिंतो पर-वसण-विणासणो अण्णो ॥ १०३८
 ण तुमाहि जए धीरो^१ परोवयारी तुमाओ ण य को वि ।
 णेय तइंतो^२ दीसइ णिकारण-वच्छलो प्रत्थ ॥ १०३९
 ता किं भणामि एवं-विहाण अम्हाण मुक्क-वसणाण ।
 जं अत्थि जं च होही तमसेसं तुम्ह साहीणं ॥ १०४०
 भणियं च राज्ञा सुकय-कम्म कं तं ण जं तुमाहिंतो ।
 संपज्जइ ता साहेह अम्ह किं^३ अत्थ तुम्हे वि ॥ १०४१
 भणियं च तेण णरवइ उवविसह सुवित्थरं पि^४ साहेमि ।
 कस्स व अण्णस्स मए अप्पीणप्पं कहेयवं ॥ १०४२
 अत्थि बहु-विह-विहंग-उल-राव-संगीय-मणहर-णियंवो ।
 लवल-लवंगेला-वण-परिमल-परिवासिय-दियंतो ॥ १०४३
 सुर-बहु-चलणालत्तय-चिंचिहिय-मणिसिलायलुच्छंगो ।
 मलओ णामेण महा-महीहरो सिद्ध-सुह-वासो ॥ १०४४
 तत्थ मलयाणिलो णाम वसइ सिद्धाहिवो सुविक्खाओ ।
 तस्स सुओ हं पहु माहवाणिलो णाम जीय-समो ॥ १०४५

दशदिक्संमुखं पलायिताः ॥ १०३७ ॥ १०३८) तो तेण—तत्तस्तेन वरयूना प्रभणितं
 साधु साधु नरनाथ कोऽन्यो भवतः परव्यसनविनाशनः ॥ १०३८ ॥ १०३९) ण
 तुमाहि—न त्वत्तो जगति वीरो* न च त्वत्तः कोऽपि परोपकारी न च त्वत्तो निःकारण-
 वत्सलः कोऽप्यत्र दृश्यते ॥ १०३९ ॥ १०४०) ता किं—तत्किं भणामः एवं-
 विधानामस्माकं मुक्तव्यसनानां यदस्ति यद्भविष्यति तदशेषं युष्मत्स्वाधीनम् ॥ १०४० ॥
 १०४१) भणियं च—भणितं च राज्ञा तत्किं यत्त्वत्तो हे सुकृतकर्मन् न संपद्यते ।
 तत्कथयास्माकं किमर्थमत्र यूयमिति ॥ १०४१ ॥ १०४२) भणियं च तेण—भणितं
 च तेन [नरपते] उपविशत येन सविस्तरमपि कथयामि । कस्यान्यस्य मयात्मात्मनैव
 कथयितव्यः ॥ १०४२ ॥ १०४३-४५) अत्थि बहुविह—विविधविहंगमकुलराव-
 संगीतमनोहरनितम्बः । लवलीलवङ्गैलावनपरिमलपरिवासितदिगन्तः ॥ [सुरबहु—]
 सुरबधूचरणालक्तकमण्डितमनःशिलातलोत्संगः । नाम्ना मलयः सिद्धसुखवासो महामही-
 धरोऽस्ति ॥ [तत्थ—] तत्र च मलयानिलो नाम सुविख्यातः सिद्धाधिपो वसति ।

1)=जगति. 2) B वीरो. 3) P तयंतो, J तइंतो, B तइंदो. 4) B भणिमो. 5) P के, J not specified, B किं. 6)=उपविशत. 7) B मि. 8) B कण. 9)=आत्मानं. 10) B अत्थि त्ति 30 बहुविहंग. 11) B लवनी.

अह तं सोऊण णराहिवेण उव्विं-वाल-हरिणच्छि ।
 अप्पाणं तिहुयण-सिरि-पसंग-सुहियं वं परितुलियं ॥ १०४६
 भणियं च इमो सो अंगुलीयओ जस्स दंसणेण तुमं ।
 मुक्को वर-वीर इमाउ झत्ति अहि-बंधणाहितो ॥ १०४७
 तो तं णिययंगुलियं सहसा ददुण सिद्ध-कुमरेण ।
 हरिस-विसाय-विमुज्झंत-हियय-भावं समुलवियं ॥ १०४८
 कथ इमो पुहईसरं लद्धो तुम्हेहिं इयं वरंगुलिओ ।
 साहेह महच्छरियं म्हे कथ एसो इहं पत्तो ॥ १०४९
 सिद्धं च तस्स पुहईसरेण कुवलय-दलच्छि णीसेसं ।
 सव्वं पि महाणुमईए वइयरं सीयरं तेण ॥ १०५०
 तो तेण ण-माइय-हियय-पहरिसुप्फुल-लोयण-मुहेण ।
 भणियं तहा वि अज्ज वि कीस तुमं इह विलंबेसि ॥ १०५१
 जं एच्चिरं पि कालं पुव-विरुद्धेहिं हय-भुयंगेहिं ।
 वद्धो हं इह वसिओ तं चेव महागुणे पडियं ॥ १०५२
 अह सो वि हु वइरासंकिएहिं^{१३} णाएहिं मह सयासाओ ।
 दूर-णिहितो^{१४} हारो सो वि गुणाणं धुरे जाओ ॥ १०५३

प्रभो तस्य माधवानिलो नाम जीवसमोऽहं सुतः । कुलकर्म ॥ १०४३-४५ ॥ १०४६)
 अह तं—अथ तच्छ्रुत्वा नराधिपेन उन्नतवालहरिणाक्षि आत्मा त्रिमुवनश्रीप्रसंगसुखित
 इव परितुलितः ॥ १०४६ ॥ १०४७) भणियं च—भणितं चायं सोऽङ्गुलीयकः
 २० यस्य दर्शनेन हे वरवीर त्वं झटिति अस्मादहिवन्धानामुक्तः ॥ १०४७ ॥ १०४८)
 तो तं—ततः सिद्धकुमारेण सहसा तमङ्गुलीयकं दृष्ट्वा हर्षविषादविमुखमानहृदयभावं
 समुलपितम् ॥ १०४८ ॥ १०४९) कथ इमो—हे पृथ्वीश्वर एष वराङ्गुलीयकोऽत्र
 युष्माभिः कुतो लब्धः कथय महाश्र्वर्यमस्माकं कुतः एषोऽत्र प्राप्तः ॥ १०४९ ॥
 १०५०) सिद्धं च—हे कुवलयदलक्षि पृथ्वीश्वरेणाद्रियमानेन निःशेषो महानुमत्याः
 २५ व्यतिकरः सर्वोऽपि शिष्टः कथितः ॥ १०५० ॥ १०५१) तो तेण—तत्तत्स्वेनामात-
 हृदयप्रहर्षोत्फुल्लोचनमुखेन भणितं तथाप्यद्यापि किमिति त्वं विलम्बसे ॥ १०५१ ॥
 १०५२) जं एच्चिरं—पूर्वविरुद्धैर्वर्द्धैर्वैरैर्हृतमुज्जैर्वद्धो यदियच्चिरं कालमत्रैव स्थितः तदेव
 महागुणे पतितं गुणकारणे जातम् ॥ १०५२ ॥ १०५३) अह सो—अथ सोऽपि

१) D सुहियच्च. २) P च, J व. ३) P इमो अंगुलिं, J इमो सो अंगुली, D इमासो अंगुली.
 ४) = झटिति. ५) PB णियअं, J णिययं. ६) B पुहवीसर. ७) B इह. ८) P यरह, B यं रह.
 ९) D पुहवीसरेण. १०) = सादरं. ११) B आयरंतेण for सायरं तेण. १२) PB चेव, J च. १३) P
 किएहि, J कियहिं, B किएहि. १४) P निहितो, J णिहतो, B निहतो. १५) B puts this at
 the close of the gāthās.

दे वच्चह प्रत्ताहे अहं पि मलयायलाओं तुह पासं ।
 विसमत्थं 'संठविऊण गुरु-यणं संमिलिस्सामो ॥ १०५४
 एवं भणिऊण मयच्छि राइणो मलय-महिहराहुत्तं ।
 परमाणंद-पहिडो सिद्ध-कुमारो गओ सहसा ॥ १०५५
 अह तं कणय-कवाडं उग्घाडेऊण चंद-वयणाओ ।
 अछीणाओ 'किसोयरि पहु-पुरओ दो पुरंधीओ ॥ १०५६
 ताहिं भणियं णराहिव एयं रयणप्पहाइ वर-भवणं ।
 विसह विसूरइ सा अम्ह सामिणी तुम्ह दोसेण ॥ १०५७
 एवं सोऊण णराहिवेण णायज्जुणस्स णिय-वयणं ।
 वयणम्मि समप्पेऊण सायरं ताण उल्लवियं ॥ १०५८
 एवं एयं जं भणह तुम्हि रयणप्पहाए वर-भवणं ।
 दुल्लह-लंभं किं पुण प्रक्कं भणियवयं अत्थि ॥ १०५९
 एसोम्ह सुमित्तो माहवाणिलो जा ण होइ सुविसत्थो ।
 तावम्हं पि ण जुज्जइ एव-विहं अच्छिउं प्रत्थ ॥ १०६०
 एवं भणिऊण विसज्जियाओ ताओ दुवे वि दूईओ ।
 णमिऊण भवं णायज्जुणेण समयं गओ राया ॥ १०६१

द्विवैराशङ्किभिर्नागैः सर्पैः मम सकाशाच्चो हारो दूरे निहितः क्षिप्तः स एव गुणानां धुरि
 जातः ॥ १०५३ ॥ १०५४) दे वच्चह—देव इदानीं तावद्भजावः अहमपि मल-
 याचलाद्रुज्जनं संस्थाप्य मातापितरौ संतोष्य तव पार्श्वे संगस्ये संमिलिष्यामि ॥ १०५४ ॥
 १०५५) एवं भणिऊण—एवं राज्ञः अग्रे भणित्वा मृगाक्षि परमानन्दप्रहृष्टः सिद्धकुमारः 20
 सहसा मलयमहीधरं प्रति गतः ॥ १०५५ ॥ १०५६) अह तं—चन्द्रवदनादथ
 माधवानिलादनन्तरं प्रभोः नरेन्द्रस्य पुरतो हे कृशोदरि द्वे पुरन्ध्यौ कनककपाटमुल्लास्य
 आलीने आगते ॥ १०५६ ॥ १०५७) ताहिं भणियं—ताभ्यां नायिकाभ्यां भणितं
 हे नराधिप एतद्रत्नप्रभाया वरभवनं विशतं प्रविशत सासत्त्वामिनी युष्मद्वेपेण खिद्यते ।
 'खिदेर्जूरविसूरो' [हैम० ८-४-१३२] इति विसूरइ ॥ १०५७ ॥ १०५८) एवं 25
 सोऊण—तत्तथा नराधिपेन श्रुत्वा नागार्जुनस्य वदने निजवदनं समर्थं तयोः पुरन्ध्योः
 सादरमुल्लपितम् ॥ १०५८ ॥ १०५९) एवं एयं—एवमेतच्चद्रणत युवां रत्नप्रभाया
 वरभवनं दुर्लभलाभं किं पुनरेकं भणितव्यमस्ति ॥ १०५९ ॥ १०६०) एसोम्ह—
 एषोऽस्माकं सुमित्रं माधवानिलो यावद् विश्वस्तो न भवति तावदस्माकमप्येवमत्र स्थातुं न
 युज्यते ॥ १०६० ॥ १०६१) एवं भणिऊण—एवं भणित्वा ते द्वेपि दूती वि- 30

1) P संठवि°, JB संठि°. 2) P संगलि° [=सगमि°], J not specified, B संमिलि°. 3) P
 किसोवरि, JB किसोयरि. 4) B तं तह for एव. 5) P सुमित्तो, B सुपुत्तो. 6) P म, JB ण. 7) B
 वीसत्थो for सुविसत्थो. 8) B निहितः.

संपत्तो णियय-पुरं सब्बेहि मि^१ पणइएहिं परियरिओ ।
 गोला-णइ-सलिल-कयावगाहणो भवणमल्लीणो ॥ १०६२
 जायं वज्झावणयं सत्ताण वि धर-हरं णरिंदाण ।
 दिट्ठमि पुहइ-णाहे जहिच्छियत्थे समावडिए ॥ १०६३
 अह सवत्थाण-परिट्ठिएण सहस त्ति कडय-वालस्स ।
 गोस-पयाणय-णियमो दिण्णो पहुणा सतोसेण ॥ १०६४
 ता झत्ति पओस-समुच्छलंत-पडिराव-पूरिय-दियंतो ।
 परिवट्ठिओ पवहुंत-पहरिसो कडय-हलवोलो ॥ १०६५
 सज्जेह पड-उडीओ सीवह गोणीओ करह मलवाओ ।
 १० णीसलह पलाणाइं मंदुराइं तुरंगाण ॥ १०६६
 णिद्धाडिजंतु करेणुयाण पक्काण पंच वं सयाइं ।
 अच्छंतु के वि इह समय-वारणा के वि वच्चंतु ॥ १०६७
 अग्गिम-याणे रट्टउड-साहणं^{१२} पच्छिमे सुलुंकीण ।
 तलवग्गो सह पहुणा वच्चेज्जउ मज्झ-हारीए ॥ १०६८

- १५ सज्जिते । नत्वा भवं नरेन्द्रोऽपि नामार्जुनेन सह स्वभवनं गतः ॥ १०६१ ॥ १०६२) संपत्तो—सर्वैरपि प्रणयिभिः परिकरितो राजा निजकपुरं संप्राप्तो गोलानदीसलिलकृताव-
 गाहनो भवनं प्रविष्टः ॥ १०६२ ॥ १०६३) जायं—यथेप्सितार्थं वाञ्छितं समा-
 पतिते समागते पृथिवीनाथे दृष्टे सर्वासामपि प्रजातां गृहे गृहे वर्धापनकं जातम्
 ॥ १०६३ ॥ १०६४) अह सवत्थाण—अथ प्रभाते सर्वस्यानपरिस्थितेन सतोषेण
 २० प्रभुना सामिना सहसा कटकपालस्य सेनापतेः प्रयाणनियमः प्रस्थानादेशो दत्तः ॥ १०६४ ॥
 १०६५) ता झत्ति—तावता झगति प्रदोषसमुच्छलत्प्रतिरावपूरितदिगन्तः प्रवर्धमान-
 प्रहर्षः कटककलकलः परिवर्धितः ॥ १०६५ ॥ १०६६) सज्जेह—सज्जीकुरुत पट्ट-
 कुटीः । सीव्यत गोणी ठशाणीः । कुरुत मलविकाः । पर्याणानि पलययनानि निःश-
 ल्यानि कुरुत तुरङ्गानामश्वानां मन्दुरा वाजिशालाः सज्जीकुरुतेति शेषः ॥ १०६६ ॥
 २५ १०६७) णिद्धाडिजंतु—करेणुकानां हस्तिनीनां प्रवराणां पञ्च शतानि निर्धाव्यन्ताम् ।
 केऽयत्र तिष्ठन्तु केऽपि समदवारणाः सह व्रजन्तु ॥ १०६७ ॥ १०६८) अग्गिम-
 याणे—अग्रप्रयाणे रट्टउड-साधनं पश्चिमे सोलङ्कीनाम् । मध्यहारी मध्यकटकसमवायः ।

१) B वि. २) B पणयपुहि. ३) P मणहरं, J घरहरं, B घरहरे. ४) B °यत्थं. ५) B गोसे पयाणणि°. ६) P मंदुराइं, J मंदुरा, B मंदुराउ. ७) B निधाडि°. ८) P पक्काण, J पक्काण, B पवराण. ९) P च[=छ], J च, B य. १०) =समदवार[=र]णा, P वारिणा, JB वारणा. ११) B perhaps अग्ग-
 पयाणे. १२) B mixes up bits of the commentary with the verse. १३) P सुलं, J सुलं, B सोलंकीण. १४) B corrected into स्वगृहं १५) B पय्या.

जो जस्स णिवद्धो हय-गओ य सो तस्स पेसह पंहाए ।
 करहाण सह सुसारीहिं अत्थरा णिम्मविज्जासु ॥ १०६९
 इय जा पसरइ पयडो हलवोलो ताव अत्थ-सेलम्मि ।
 अवर-दिसा-वहु-वद्धाणुराय तुरियं गओ सूरुओ ॥ १०७०
 दीव-सिहोहा रेहंति णयर-भवणोयरेसु दिप्पंता ।
 मुक्का रविणा किरण व तिमिर-परिमाणमवगंतुं ॥ १०७१
 तो उयय-सेल-चूडामणि व तम-णिवह-वारण-मइंदो ।
 आसा-वहु-वयण-विसेसओ व दूरुगगओ चंदो ॥ १०७२
 ता चिर-जगगर-सुडिओ णीसेस-णिओइ-दिण्ण-गम-णियमो ।
 कामि-यणो वास-हराई णियय-णिययाई अल्लीणो ॥ १०७३
 मण्णु-विलक्खो अल्लियइ को वि माणंसिणीए संकंतो ।
 पास-ट्टिय-चित्तण्णुय-सहि-भुमया-संणिओ दइओ ॥ १०७४
 सोहइ वियलिय-माणं वियसंतुवत्तं-घोलिरच्छि-जुयं ।
 संरुद्ध-हास-मासल-पसण्ण-गंड-त्थलं वयणं ॥ १०७५

सह प्रमुणा तलवर्गो व्रजतु ॥ १०६८ ॥ १०६९) जो जस्स—यो यस्य हय-
 गजानां चारकः तं तस्य प्रेषयत प्रभाते सारिभिः सह करमाणामुष्टाणामस्तरा निर्मिमीयन्तां
 क्रियन्ताम् ॥ १०६९ ॥ १०७०) इय जा—इति यावत्प्रकटो हलवोलः प्रसरति
 तावदस्तशैले अपरदिग्धवृद्धानुरागं त्वरितं गतः सूर्यः ॥ १०७० ॥ १०७१) दीव-
 सिहोहा—नगरभवनोदरेषु दीप्यमाना दीपशिखौघाः शोभन्ते । अस्योत्प्रेक्षते । तिमिर-
 परिमाणमवगन्तुं ज्ञातुं रविणा मुक्ताः किरणा इव ॥ १०७१ ॥ १०७२) तो उयय—
 ततः उदयशैलचूडामणिरिव तमोनिवहवारणमृगेन्द्रः आशावधूवदनविशेषक इव चन्द्रो
 दूरोद्गतः उदयं प्राप्तः । वारणो गजः ॥ १०७२ ॥ १०७३) ता चिर—ततश्चिर-
 जागरसुस्थितो निःशेषनियोगिदत्तगमनियमः गृहव्यापारभृत्यादीनां दत्तगमनादेशः कामिजनो
 निजकनिजकानि प्रवासगृहाणि प्रविष्टः ॥ १०७३ ॥ १०७४) मण्णुविलक्खो—
 पार्श्वस्थितचित्तज्ञसखीभ्रूसंज्ञितो दयितो मन्तुविलक्षः सापराधः शङ्कमानः कोऽपि मनस्विन्यां
 मानिन्यामालीयते । सापराधमभ्युपगम्य प्रविशतीत्यर्थः । मन्तुरपराधः । 'भ्रुवो मया
 डमया' [हैम० ८-२-१६७] इति भुमया ॥ १०७४ ॥ १०७५) सोहइ—विग-
 लितमानं, विकसच्छान्तवूर्णितक्षियुगं संरुद्धहास्यमांसलप्रसन्नगण्डस्थलं वदनं शोभते ।

1) B जोजस्स वा[=चा]रओ हय°. 2)=प्रभाते. 3)=हस्तिकोष्टक (the referential number on सारीहिं); P समं सारीहिं, J सुहहसारीहिं, B सह सुसारीहिं. 4) P अच्छरा निम्मविहासु, J 30 अत्थरा णिम्मविज्जासु, B अत्थरा निम्मविज्जासु. 5) J alone roads तुरियतुरियं. 6)=दीप-शिखौघाः. 7) B जागर. 8) P मत्तु, J मण्णु, B संतु. 9)=दैन्येन विलक्षः. 10)=चित्तज्ञः. 11)=भमइ [?]. 12) P संतुट्ठत्तघोलिरच्छि, J संतुवत्तत्तघोलिरच्छि, B संतुवत्तघोलिरच्छि. 13) B परिणामं.

- उज्जालिङ्गण-लालसाए दइए गिरावरहे वि ।
 अविलंबिज्जइ कीएँ वि पेम्म-गयं दुइमं माणं ॥ १०७६
 अविरय-रइ-केलि-पसंग-सोक्ख-पव्वभार-ईसि-कुंठइयं ।
 माण-णिसाणय-णिसियं होइ पुणो अहिणवं पेम्मं ॥ १०७७
 5 णियम-ट्टिओ वि कीएँ वि को वि वलालिङ्गिऊण हसिरीए ।
 हुंकार-वारणोणय-मुहो वि परिचुंविओ दइओ ॥ १०७८
 अण्ण-हियओ वि कीएँ वि को वि समुलसिय-गंड-वासाए ।
 वोच्चत्थ-रय-समत्थो हीरइ विवरीय-सुरएण ॥ १०७९
 आणेक्क-रय-सय्यणहा णेच्छंती णायरं पिया का वि ।
 10 अट्ठुट्ठियं पि दइयं धरइ वलालिङ्गण-मिसेण ॥ १०८०
 अवि य ।

तक्काल-समुइयालाव-वइयरावज्ज-वम्महरसाइ ।

एकैकमंग-परिमांस-सोक्ख-पसरंत-पुलयाइ ॥ १०८१

- कामिनीनामित्यर्थः ॥ १०७५ ॥ १०७६) उज्जाला—निरपराधेऽपि दयिते हठा-
 15 लिङ्गनलालसया कयाचित् प्रेमगजेन्द्रोद्दामो गानोऽवलम्ब्यते समाश्रीयते ॥ १०७६ ॥
 १०७७) अविरय—अविरतरतंकेलिप्रसंगसौख्यप्राग्भारेपत्कुण्ठीकृतं माननिशानपट्टे
 निश्चितं गर्वशाणोत्तेजितं प्रेम पुनरभिनवं भवति ॥ १०७७ ॥ १०७८) णियम-
 ट्टिओ—नियमस्थितः आदेशपरायणोऽपि दयितो बल्लभः कोऽपि हुंकारवारणावनतमुखो-
 ऽपि वलादालिङ्ग्य हसन्त्या कयाचित् परिचुम्बितः ॥ १०७८ ॥ १०७९) अण्ण-
 20 हियओ—विषमं समुलसितगण्डवासया कयाचित् प्राञ्जलतरतसमर्थोऽन्यहृदयोऽपि पति-
 विपरीतसुरते गृह्यते ॥ १०७९ ॥ १०८०) आणेक्क—आणिक्यरतसत्तृणा पार्श्व-
 वर्तविधिक्रीडालोडुपा । यदुक्तम् ।

आणिक्येन प्रसिद्धेन विपरीतरतेन च ।

रमते पाशवेनापि कामिनीमतकोविदः ॥

- 25 कापि प्रिया नागरं विदग्धं सुरतं करणविशेषं नेच्छन्ती अर्धोत्थितं दयितं वलालिङ्गनमिषेण
 धरति स्थापयति ॥ १०८० ॥ अपि च । १०८१-८४) तक्काल—तत्कालप्रसूदिता-
 लापव्यतिकरावद्धमन्मथरसानि । एकैकमन्योन्यमङ्गस्पर्शसौख्यप्रसरत्पुलकानि ॥ [णिमि-
 सेक्क—] निमित्तैकविमुक्ताधरपुलकितवदनारविन्द्रशोभानि । पक्षमान्तरपरिपूर्णमाननयन-

1) = गाढ, P उज्जाला, J उज्जणा, B उज्जला. 2) B निरावराहंमि. 3) P पेम्म [= पेम्] गयं दुइमं,
 20 J पिम्मगइहुइमं, B पिम्मगइहुइमो माणो. 4) With referential number on 'दुइमं', P
 gives कए as a पाठान्तर in the footnotes. 5) = अवनतमुखोपि. 6) P अन्नहीयओ चि कीय
 वि, J अण्णहियओ कीएँ वि, B अन्नहियओ वि कीएँ वि. 7) B विसम for को वि. 8) = प्राञ्जलं, B
 पञ्जलनय. 9) = हियते । गृह्यते. 10) B रइसइणहा. 11) P को वि, J not specified, B का वि.
 12) B पमुइ. 13) = स्पर्श.

णिमिसेक-विमुक्काहर-पुलइय-वयणारविंद-सोहाइ ।
 पम्हंतर-परिघोलिर-णयण-णिसम्मंत-वयणाइ ॥ १०८२
 अण्णोण्ण-णह-मुहुलिहण-मुक्क-सिकार-मणहरिहाइ ।
 सेय-जलोहिय-वहलंग-राय-तण्णाय-तलिणाइ ॥ १०८३
 इय णिय-मइ-मेत्त-मुणिज्जमाण-णिरुवम-सुहाणुवंधाइ^० ।
 वड्डिय-रसाइ मिहुणाण मोहणाइ समप्पंति ॥ १०८४
 तो णिदय-रय-रहसावसान-परिसुदिय-अंगमंगेहिं ।
 सुप्पइ णिसावसेसं वियलिय-माणेहिं मिहुणेहिं ॥ १०८५
 णिब्भर-णिद्दा-संमिल्ल-पम्ह-जुयलाइ हेति मिहुणाण ।
 अंतो-सुह-परिरक्खण-घडिय-क्वाडाइ अच्चीणि ॥ १०८६
 अह वंदि-यणुच्चरिओ पाहाउय-गीय-पिसुणिओ पत्तो ।
 चिर-कंखिय-गमण-पइण्ण-पहरिसो राइणो गोसो ॥ १०८७
 ईसीसि-पुव-भाउग्गमंत-थोवारुण-प्पहालिज्जं^० ।
 जायं पारावय-पक्ख-पंडुरं णह-यलाहोयं ॥ १०८८
 णिय-णीडुड्डीण-विहंग-णिवह-कोलाहलाउलिहं^० ।
 दिण-सिरि-मुह-दंसण-लालसाइ उटंति व वणाइ ॥ १०८९

ताम्यद्वदनानि ॥ [अण्णोण्ण-] अन्योन्यनखमुखोलिखितमुक्तसीत्कारमनोहराणि ।
 स्वेदजलाद्रितवहलाङ्गरागस्विन्नतिलकानि ॥ [इय णिय-] इति निजमतिमात्रज्ञाय-
 माननिरुपमसुखानुवद्धानि । वर्धितरसानि सुरतक्रीडितानि मिथुनैः दम्पतीभिः समाप्यन्ते
 समाप्तिं नीयन्ते । कलापकर्म ॥ १०८१-८४ ॥ १०८५) तो णिदय-ततो निर्दय-²⁰
 रतिरभसावसानपरिशिथिलिताङ्गोपाङ्गैर्विगलितमदनैर्मिथुनैर्निशावशेषः सुप्यते ॥ १०८५ ॥
 १०८६) णिब्भर-निर्भरनिद्रासंमीलितपक्ष्मयुगलानि मिथुनानां नयनान्यन्तःसुखपरि-
 रक्षणघटितकपाटानि भवन्ति । सुरतजमन्तःसुखं रक्षितुकामानीव संमीलन्तीति ॥ १०८६ ॥
 १०८७) अह-अथ वन्दिजनोच्चरितः प्रभातोचितगीतपिशुनितो राजश्विरकाक्षितगमन-
 प्रतिज्ञाप्रहर्षो गोसः प्राप्तः । प्रभातमित्यर्थः ॥ १०८७ ॥ १०८८) ईसीसि-ईषदी-²⁵
 पत्पूर्वभागोद्गच्छत्स्तोकारुणप्रभालीडो नभस्तलाभोगः पारापतपक्षपाण्डुरो जातः ॥ १०८८ ॥
 १०८९) णिय-निजनीडोड्डीनविहङ्गनिवहकोलाहलाकुलितानि दिनश्रीसुखसंगमलाल-

1) P निम्बेसेक, J णिम्विसेक, B निमिसिक. 2) = निशाम्यंत, B तिसमंते for णिसम्मंत. 3) P
 नयणाइ, J वयणाइ. 4) B मुहुलिहंत. 5) = आर्द्र. 6) B रातेजयतिलयाइ. 7) = आर्द्राक्षि [=क्ष]य्या.
 8) = निजमतिमात्र. 9) B °वद्धाइ. 10) B मिहुणाह मेहुणेहिं. 11) B रइ. 12) = निर्दयरतरहस्यावसान. 30
 13) B परिसिद्धिलियंग°. 14) = विगलितमानैः. 15) B स[=म]यणेहिं for माणेहिं. 16) PB
 संमिल्ल, J संमिलि. 17) B णयणाइ. 18) = प्रभातिक, P पाहाउय, J पाहाओय, B पहाउचिय.
 19) = स्तोकारुण. 20) = मिश्रं, P °लिहं, JB °लिहं. 21) P °भोयं, JB °होयं. 22) P नियनीडुड्डीण,
 J णियणियडीण, B नियनीड°. 23) P विहंग, JB विहंग. 24) = अनुकूलानि. 25) B सुहसंगम
 for मुहदंसण. 26) B कलेपकम् is put at the close of the gāthās.

- पसरिय-पच्चस-समीर-विलुलिओ गयण-पायवाहिंते ।
 अवसाय-जल-लवोहो व गलइ तणु-तारया-णिवोहो ॥ १०९०
 पच्चस-गय-वरुम्मूलियाएँ उड्डीण-ससि-विहंगाए ।
 धवलाइँ गलंति णिसा-लयाएँ णवखत्त-कुसुमाइँ ॥ १०९१
 5 पाउं जुण्हा-मइरं जामिणि-विलयाए फलिह-चंसओ व ।
 मुक्को णहाहि णिवडइ णिलीण-मय-महुयरो चंदो ॥ १०९२
 संमिलंति सुहासाय-जणिय-परिओस-दुवियड्ढाइँ ।
 इंत-खर-दिणयरायव-संकाएँ यं कुमुय-गहणाइँ ॥ १०९३
 पिययम-वोच्छिण्ण-विणितं-रमणि-णीसास-पवण-पहुओ व ।
 10 उवमुत्त-णेह-तणुओ विज्झायइ दीवय-णिहोओ ॥ १०९४
 चउ-जामालिंगण-सुह-पसुत्त-पच्चुट्टियाण मिहुणाण ।
 णिहा-विरमालस-मन्थराइँ अग्घंति दिट्ठाइँ ॥ १०९५
 णिहा-णिहसालस-विवलियंग-मासल-विमुक्क-सासाहिं ।
 सयणाइँ कामिणीहिं पिय व सुइरेण मुच्चंति ॥ १०९६

- 15 सानि वनानि उत्तिष्ठन्तीव ॥ १०८९ ॥ १०९०) पसरिय-गगनपादपात्प्रसृत-
 प्रत्यूपसमीरविललितस्तनुतारकानिकरो अवश्यायसलिलनिर्वह इव गलति ॥ १०९० ॥
 १०९१) पच्चस- [प्रत्यूपगजवरोन्मूलितायाः उड्डीनशशिविहङ्गायाः धवलानि गलन्ति
 निशालतायाः नक्षत्रकुसुमानि] ॥ १०९१ ॥ १०९२) पाउं-यामिनीवनितया
 रात्रिस्त्रिया ज्योत्स्नामदिरां पीत्वा मुक्तः स्फटिकचपकः इव निलीनमृगमधुकरश्चन्द्रो
 20 नभसो गगनान्निपतति ॥ १०९२ ॥ १०९३) संमिलंति-सुखाखादजनितपरि-
 तोषदुर्विदग्धानि कुसुमगह्नानि एष्यत्खरदिनकरातपशङ्कया संमीलन्ति ॥ १०९३ ॥
 १०९४) पिययम-उय पश्य । प्रियतमविच्छिन्नविनिर्गच्छद्रमणीनिःश्वासपवननिधूत
 इव विप्रियविमुक्तभार्यानिःश्वासवायुकम्पित इवोपभुक्तस्नेहतनुको दीपकनिघातो विध्यायति
 ॥ १०९४ ॥ १०९५) चउ-चतुर्यामालिङ्गनमुखप्रसुप्तप्रत्युत्थितानां मिथुनानां निद्रा-
 25 विरमालसमन्थराणि दृष्टानि राजन्ते । 'राजेरवळज्ज-सहरीरेहाः]' इति अग्घइ
 [हैम० ८-४-१००] ॥ १०९५ ॥ १०९६) णिहा-निद्रानिघर्षालसविवलितान्ना-
 मांसलविमुक्तश्वासभिः कामिनीभिः शयनानि प्रियः इव सुचिरेण मुच्यन्ते ॥ १०९६ ॥

1) B नियरो for णिवोहो. 2) This gāthā is not given by B, but is found only in P.
 3) P उड्डीण, J उड्डीणे. 4) P माई, J साई. 5) = चपक इव. 6) P नहाहि, J णेहाहि, B णहाहि.
 30 7) P रायव, J रायव, B राइव. 8) P omits य given by J. 9) = विनियन्. 10) P रमणि-
 नीसाय, J रमणीणीसाय, B रमणीनिसाय. 11) P पहुउच्च, J पहुओच्च. B विहुय च्च. 12) P
 तणओ, J तणओ, B तणु. 13) = समूहः. 14) P निहाविरमालस, J णिहाणिहसालस, B निहा-
 निहसालस. 15) B कुसुदानि.

का वि कर-कलिय-पसढिल-कडिल-दर-दाविओरु-लायणा ।
सिचयंचले धरिज्जइ पिण सयणं विमुंचंती ॥ १०९७

सोहंति कामिणीणं णिद्दालस-सोसियंत-णयणाण ।
उवयार-कमल-पक्खलिय-गमण-मसिणां पय-क्खेवा ॥ १०९८

सोहइ जह मलिय-पसाहणालयं कामिणीण गोसम्मि ।
वयणं सवायर-चिरइयं पि ण तहा णिसारंभे ॥ १०९९

गोसग्गे गुरु-णिद्दालसेण अद्धच्छि-पेच्छियवेण ।
तुण्हक्केणं वि वयणेण उहइ अज्झां सवत्ति-यणं ॥ ११००¹²

छउअंगि विमुक्काहरण-णीसहं विलुलियालय-विसेसं ।
हरियाहर-रायं परिसवंति वयणं सवत्तीओ ॥ ११०१

अह एरिसे पहाए पहाए पयाणयस्स ढक्काए ।
विण्णत्तो जोइसिएहिं देव सुहयं इमं लग्गं ॥ ११०२

तो दिय-वर-वेय-णिहोसं-दिण्ण-पुण्णाह-मंगलो राया ।
णीसरिओ वंदिण-सय-समूह-कय-जय-जयासदो ॥ ११०३

१०९७) का वि — करकलितप्रशिथिलकटीवस्त्रदरदशितोरुलावण्या शयनं विमुञ्चन्ती¹⁵
कापि प्रियेण सिचयाञ्चले वस्त्रपल्लवे ध्रियते ॥ १०९७ ॥ १०९८) सोहंति — निद्रा-
लसशोषितर्नयनानां कामिनीनां पदक्षेपा उपचारकमलप्रस्खलितगमनमसृणाः शोभन्ते ।
मसृणाः वृष्टाः ॥ १०९८ ॥ १०९९) सोहइ — मलितप्रसाधनालकं कामिनीनां वदनं
यथा गोसे प्रभाते शोभते । सर्वादरविरचितमपि निशारम्भे तथा न भाति ॥ १०९९ ॥
११००) गोसग्गे — गोसात्रे गुरुनिद्रालसेन अर्धाक्षिप्रेक्षितेन वक्रनिरीक्षितेन तूष्णीके-²⁰
नापि वदनेन अज्झा नवपरिणीता सपत्नीजनं दहति । अथवा अज्झा प्रौढमहिला वैद-
ग्ध्येन सपत्नीं क्लेशयति ॥ ११०० ॥ ११०१) छउअंगि — सपत्न्यः कस्याः अपि
विमुक्ताभरणनिःशोभं विलुलितालकविशेषं हताधरारागं परिसवंति स्पर्धन्ते ॥ ११०१ ॥
११०२) अह एरिसे — अथेदृशे प्रभाते प्रहतायां प्रयाणकस्य ढक्कायां भेर्या ज्योतिषि-
केन्द्रैर्विज्ञप्तम् । देव शुभदमिदं लग्नमंशकः ॥ ११०२ ॥ ११०३) तो दिय — ततो²⁵
द्विजवरवेदनिर्घोषदत्तपुण्याहमङ्गलो वन्दिजनशतसमूहकृतजयजयशब्दो राजा निःसृतः

1) = उपचार. 2) PB मसिणा, J मिसृणा. 3) = पदक्षेपाः. 4) = प्रसाधनं । अलकं च. 5) B
तह नो for ण तहा. 6) PB लसेण, J लसणुण. 7) = तूष्णीकृतेनापि. 8) P वयणेण, JB वयणेण.
9) = दहति. 10) = प्रौढयुवति, P अज्जा, JB अज्झा. 11) P सवत्तियणं, J सवत्तियणं, B सवत्तियणं.
12) P 1100, J not specified, B 1104. 13) = मृद्वंगि, B कीणु वि विमुं. 14) B विज्ञत्तं³⁰
जोइसिएण. 15) B निघोस. 16) B शोषितीतनयं.

- तूर-सय-संख-काहल-ढका-रव-भरिय-दस-दिसा-यको ।
 करि-तुरय-रह-रउगघाय-पिहिय-गह-मंडलाहोओ ॥ ११०४
 सुर-सुंदरि-कर-कमलग-कुसुम-संदोह-सित्त-सिर-कमलो ।
 गिय-णयर-समासणो सुयणु समावासिओ राया ॥ ११०५
 5 अण्णम्मि दिणे णीसेम-वल-णिर्वज्झंत-हारि-णिवहेण ।
 संचलिओ णिण्णुणय-समेण सरिसं चिय पहेण ॥ ११०६
 जण-णिवह-कलयलाराव-तासिओ ताण संठिओ गांठो ।
 जा विघलियं-णीवि-वरिल-विभंला पाडिया वेसा ॥ ११०७
 मय-वारण-भय-भज्जंत-णव-वइलेण वल्लि-करहस्स ।
 10 विरस-रसरस्स सह खोणियाँ उल्लूरियं णक्कं ॥ ११०८
 अण्णाए को वि भण्णइ मा णोल्लसु किं ण पेच्छसि वइल्लं ।
 पाडिहिसि कोहलं पिय लयडाहि इमं म्हं लिंक-रुयं ॥ ११०९
 भिण्णम्मि करंवर-डेरयम्मि कं सवसि प्त्थ हारीए ।
 ण गियसि संदण-संचूरियाइँ घयं-भंडय-सयाइँ ॥ १११०

- 15 ॥ ११०३ ॥ ११०४-५) तूरसय — तूर्यशतसंख्यकाहलढकारवभरितदिकचक्रः ।
 करितुरगरथरजोउद्धातपिहितनभोमण्डलाभोगः ॥ [सुरसुंदरि —] पुरसुन्दरीकरकमलार्घ्य-
 कुसुमसंदोहसिक्तशिरःकमलो राजा सुतनु सावित्रि निजनगरसमासन्नं समावासितः ।
 युग्मम् ॥ ११०४-५ ॥ ११०६) अण्णम्मि — अन्यस्मिन् दिने निःशेषवलविमुख-
 मानहारिनिवहेन । निम्नोन्नतसमेन पथेन मार्गेण सहशमेव संचलितः । अर्गणयित्वा
 20 समविषमं प्रस्थितः । हारिः श्रेणिः ॥ ११०६ ॥ ११०७) जणणिवह — जननिवह-
 कलकलारावत्रासितः गुंठो वेसरः तावन्न संस्थितः यावद्विगलितनीविघरोत्तरीयवस्त्रविह्वला
 वेश्या निपतिता ॥ ११०७ ॥ ११०८) मयवारण — मदमत्तवारणभज्यमाननव-
 वृषभेण विरसं रसतो वलवत्करभस्य खोणियाँ अस्थिसत्कनस्य रक्ष्यो सह नक्रं त्रोटितम् ।
 'उंटेस्तोडतुडुखुडुखुडोवखुडोलुक्कल्लोहूरा' [हैम० ८-४-११६] इति उल्लूरियं ॥ ११०८ ॥
 25 ११०९) अण्णाए — अन्यया कयाचिद्विष्यते कोऽपि मा प्रेरय किं वृषभं न पश्यसि ।
 कूप्ताण्डफलमिव लगटकात् इष्टकामयस्यानविशेषात् असद् डिम्भरूपं बालापत्यं पात-
 विष्यसि ॥ ११०९ ॥ १११०) भिण्णम्मि — इह करंस्वकदोहनके भाण्डे भग्ने सति

1) P 'भोओ, JB 'होओ. 2) B पुर for सुर. 3) P निवज्झंत, J निवज्जंत, B विमुज्झंत. 4) = निम्नोन्नतसमेन. 5) = विगलितनीवि. 6) P भिभला, J विभला, B विह ॥ ला. 7) = लाजया, P खाणि, JB खोणि. 8) = मा प्रेरय, P णोल्लसु, B पिहसु. 9) P लयडाहि इमम्ह डिम्भरुयं, J लींक for डिम्भ of P, B लयडाहिवम्ह डिक्कुरुयं. 10) P भिन्नंमि करंवरडेरयंमि किं, J भिण्णंमि करंवरडेरयंमि कं, B भज्जंमि करंवरदोहणंमि किं. 11) = घटे. 12) = घृत. 13) B युग्मम् is put at the close of the gāthās. 14) B अगणि सम. 15) B भिभला. 16) खेणियाए. 17) obscure. 18) B करवक्.

एकैकमकय-हत्थावलंवेणं जाइ को वि वंठ-जुया ।
 खोरेणं समं सोहग्ग-वाय-विहवेण भज्जंतो ॥ ११११
 रे णिय-छाया-गविर मा धुणसु मुहा भुयंग जर-फलंयं ।
 ण णियसि दुण्णल्लोणो एसो णव-वेसरो अम्ह ॥ १११२
 अण्णाए उद्ध-कर-रोविरीए विणियत्तिअण पोकरियं ।
 सुय-मरणेण व ओणकिरीए ओणकिराण पुरो ॥ १११३
 पेच्छह वण्णो वण्ण-वसिएण सुणएण सोणहीएणं ।
 विरसंरसिरो हयासेण खाविओ अम्ह कुकुडओ ॥ १११४
 अण्णेण को वि भण्णइ कीस मुहा णीसवेसि^{१२} वर-तुरयं ।
 एसो मह सेल-पहार-विंभलो वच्चइ वराहो ॥ १११५
 एवं अण्णेण्णालाव-वावडो कह वि वासरद्धंते ।
 संपत्तो खंधारो सेल-णियंवेक-भूभाए ॥ १११६

अत्र हार्या श्रेणौ किं^१ शपसि गालीं ददासि । स्यन्दनसंचूर्णितानि रथभग्नानि घृतभाण्ड-
 शतानि न पश्यसि । कस्यापि इत्थमुक्तिरिति संचन्धः ॥ १११० ॥ ११११) एकैक- 15
 सौभाग्यवातविभवेन भज्यमानः कोऽपि वण्ठयुवा खोरेण अधमस्त्रिया वेश्याया वा सम-
 भैकैकमन्योन्यं कृतहस्तालम्बनं याति । वण्ठयुवा भृत्यतरुणः ॥ ११११ ॥ १११२)
 रे णिय-रे णिजच्छायागर्वशील भुजङ्ग वेश्यापते जीर्णफलकं मा धुनः मा कम्पय । न
 पश्यस्येपोऽस्माकं नववेसरो दुःपर्याणो दुःखारोप्यपर्याणः । जीर्णफलनं जीर्णवस्त्रम् । ते
 हि बाह्याडम्बरेण भवन्ति । अतो निजगर्व दर्शयामुं मात्राशयः ॥ १११२ ॥ १११३) 20
 अण्णाए-अन्यया ऊर्ध्वकरं यथा भवति रुदन्याः ओणिकिरीए वृषवाहकभार्यया नष्ट-
 गवेपिक्रया वा वृषभवाहकानां पुरतो विनिवृत्य व्याघुट्य सुतमरणेनेव पूकृतम् ॥ १११३ ॥
 १११४) पेच्छह-अबो दुःखसूचने । पश्यत वन्नवसियेण राजप्रसादगर्वितेन सोहणी-
 एण ध्यानपालकेन हताशेन शुनकेन कृत्वा एपोऽस्माकं कुकुटः खादितः ॥ १११४ ॥
 १११५) अण्णेण-अन्यया कोऽपि भण्यते किमिति मुधा निजतुरङ्गं नीसवेसि त्वर- 25
 यसि । एपोऽग्रे मम शल्यप्रहारमूर्च्छितो वराहो व्रजति ॥ १११५ ॥ १११६) एवं-
 इत्येवमन्योन्यालापव्यापृतः स्कन्धावारः कथमपि वासरार्धान्ते प्रहरद्वयादनन्तरं शैल-

1) B °लंवणो. 2) = बहुप्रस्तारिकया. 3) P धुणसु मुहा, J धणसु मुहा, B धुणसु मुमं. 4) = दुःखेन पर्याणयितुं. 5) P व ओणकिरीए, JB व ओणकिरीए. 6) = कोरिकाणां, P ओणकिराण, J omits ओ and रा, B उणिकराण. 7) B वणणसियेण पिच्छह अबो सुणएण. 8) = राजप्रसादगर्वितेन. 9) = सारमेयपालकेन, P सोणभीएण, J सिण्णहीएण, B सोहणीएण. 10) P विरसरसिरो, J विरसरसिरो. 11) B अण्णाह. 12) = त्वरयसि. 13) P विंभलो, JB विंभलो. 14) B इय एवण्णेणालाव. 15) P नियंवेकभूभाए, J नियंवेकभूभाए, B नियंवेकभूभाए. 16) B पलायनः.

तावय खिण्ण-तुरंगम-मसिण-वल्लिजंत-संदण-णिहायं ।

आसण्ण-घास-लुणणाणुबंध-धावंत-कम्मयरं ॥ १११७

आवास-झंभणारंभ-मुक्क-णीसेस-भिच्च-पहु-णिवहं ।

करि-कलुसण-भय-पूरिज्जमाण-जल-^१दोणि-संघायं ॥ १११८

भारोयारण-विणिविट्ठ-विरसं-विरसंत-करह-सदालं ।

वहु-विहं-कच्छंतर-णिवडंत-धसुहाहिव-णिवेसं ॥ १११९

दीहर-पह-परिखेइय-सुह-णियलिज्जंत-मत्त-मायंगं ।

आवासिउमाहत्तं सेल-णियंवम्मि तं कडयं ॥ ११२०

आवासिय-वल-सिज्जंत-रेणु-पयडा सँमोसरंति व ।

आवास-समूहोवास-दाण-कज्जे दिसाहोया ॥ ११२१

फणिणो मय-करि-संचरण-मग्ग-भय-तरलिया वल्लंगंति ।

णीसेस-वलालोयण-कज्जेण व तुंग-सिहराइं ॥ ११२२

मुच्चंति रहा रहिएहिं दीह-पह-णिहसं-मडहियं-रहंगा ।

उम्मग्ग-गमण-णिहलिय-सल-सिडिलक्ख-संधाणा ॥ ११२३

तुरया दर-हिय-पल्लाण-चंचला कह वि संठविज्जंति ।

सखलिणं-मुह-कडियं-थोर-^{१२}घास-वलिआ णिओईहिं^{१०} ॥ ११२४

नितम्बैकसूभागे संप्राप्तः ॥ १११६ ॥ १११७-२०) तावय — तावता खिन्नतुरङ्गमम-

सृष्टिं व्यापुष्यमानस्यन्दननिघातः । आसन्नघासलवनानुबन्धधावत्कर्मकरः ॥ [आवास —]

आवासरोधनारम्भमुक्तनिःशेषमृत्युवधूनिवहः । करिकलुपणभयपूर्वमाणजलद्रोणिसंघातः ॥

20 [भारोया —] भारावरोपणविनिविष्टविरसरसत्करभशब्दाकुलः । बहुविधकक्षान्तरपृथक्-

क्रियमाणवसुधाधिपनिवेशः ॥ [दीहर —] दीर्घपथपरिखेदितसुखवध्यमानमत्तमातङ्गः ।

आवासितुमारब्धः शैलनितम्बे स कटकः] । कैलापकम् ॥ १११७-२० ॥ ११२१)

आवासिय — [आवासितवल्लिखमान-] रेणुप्रकटा दिगाभोगा आवास्यसमूहावासदान-

कार्ये समपसरन्तीव दूरतो व्रजन्तीव ॥ ११२१ ॥ ११२२) फणिणो — फणिनः

25 शेषाहेस्तुङ्गशिखराणि फणाग्राणि माद्यत्करिसंचरणमार्गभयतरलितानीव निःशेषवलालोकन-

कार्येण वलगन्ति ॥ ११२२ ॥ ११२३) मुच्चंति — रथिकैः सारथिभिः दीर्घपथनिर्घर्ष-

लघूकृतरथाङ्गाः उन्मार्गगमननिर्दलितशल्यशिथिलाक्षसंधानाः रथाः मुच्यन्ते । अक्षं धुरा

॥ ११२३ ॥ ११२४) तुरया — नियोगिभिः सारिभिः दरहृतपर्याणचञ्चलाः स-

1) P तवेय खिन्न तुरंगमसिण, J तावय खिण्णतुरंगमसिण, B तुरंगमसिण 2) P झंभणां B रुभं [झं]णां. 3) B दोलि. 4) B चिरसि. 5) PB विह, J विट्ठ. 6) = निगडक्षेप्यमाण, B, सुडिल-निलिज्जंत. 7) This gāthā is missing, along with some portion of the commentary, in B. 8) = शासयंत. 9) = पश्चात् व्रजंति इव. 10) P भोया, J होया. 11) P सग्गभग्गतरे, J मग्गेभयतरं, B मग्ग[=ग्ग]भयतरं. 12) = चटंति. 13) = जज्जर. 14) = छष्ट, PB मडहिय, J मडहियं. 15) = ईपत् हत. 16) = सकविक [?]. 17) PB कडिय, J कडिय. 18) B perhaps थूल for थोर. 19) = स्थानपालिः. 20) B मरुणे. 21) B some portion missing here. 22) B puts this at the close of the gāthās. 23) B मय for मार्ग. 24) B सादि.

आयास-पेळेणुगय-सेय-जलालग-फेण-पुंजाई ।

हियं-पलाणा वि हया वहंति गरुयाई अंगाई ॥ ११२५

कवलेति मत्त-करिणो चिरेण कलियं पि पल्लवुप्पीलं ।

कर-रंखोलण-पसरंत-पवण-परिमास-सत्तण्हा ॥ ११२६

संठाणं कह वि लहंति तालविंटाणिलेण छिप्पंता ।

उवत्त-परत्तण-गलिय-सेय-पसरा पहू सयणे ॥ ११२७

गमणायास-समुग्गय-सेय-दरुप्फुसिय-विसम-तिलयाई ।

अग्घंति कामिणीणं मडलिय-णयणाई वयणाई ॥ ११२८

एत्थंतरम्मि पारद्धिण्हिं सिरि-सालवाहण-णारिंदो ।

विण्णत्तो परिगहियं तं देव¹¹ सुसावयं रण्णं ॥ ११२९

बहु-विह-तरु-तुंग-समीस-संकुला सेल-कडय-पडिलग्गा ।

पुव-दिसा पडिरुद्धा णिविच्चं¹⁴ वारण-सण्हिं ॥ ११३०

इयरा वि गिरि-सरीयड-समीव-विडवोलि-वेणु-संकिण्णा ।

सहस त्ति उत्तरासा परिगहिया धम्मवालेहिं ॥ ११३१

खलिनमुखकर्पितस्थूलघासवलितस्तुरगाः कथमपि संस्थाप्यन्ते । खलीनं वलगां ॥ ११२४ ॥ 15

११२५) आयास — आयासप्रेरणोत्थितस्वेदजलालगफेणपुंजैर्गुरुकाण्येवाङ्गानि वहन्ति ।

के ते । हृतपर्याणा अपि हयास्तुरगाः ॥ ११२५ ॥ ११२६) कवलेति — कराधूनन-

प्रसरत्पवनपरामर्शसतृष्णा मत्तकरिणः कलितमप्यग्रे धृतमपि पल्लवोत्पीडं किसलयसमूहं

चिरेण कवल्यन्ति ॥ ११२६ ॥ ११२७) संठाणं — शयने शय्यायाम् उद्धृतपरावर्तन-

गलितस्वेदप्रसरास्तालवृन्तानिलेन स्पृश्यमानाः प्रभवः कथमपि संस्थानं लभन्ते । तालवृन्तं 20

व्यजनम् ॥ ११२७ ॥ ११२८) गमणायास — गमनायाससमुद्गतस्वेददरोन्मृष्टतिल-

कानि । कामि[नी]नां मुकुलितनयनानि वदनानि शोभन्ते ॥ ११२८ ॥ ११२९)

एत्थंतरम्मि — अत्रान्तरे पापद्धिंकैराखेटिकैः श्रीशालिवाहननरेन्द्रो विज्ञप्तः । देव परि-

गृहीतं युष्मदलंकृतमिदमरण्यं सुधापदं दुष्टवन्यजीवाकुलम् ॥ ११२९ ॥ ११३०)

बहुविह — बहुविधतरुतुङ्गतमालसंकुला शैलकटकप्रतिलभा पूर्वदिक् निरन्तरालं वारण- 25

शतैः प्रतिरुद्धा । गजेन्द्राः पूर्वदिशि स्थापिताः इत्यर्थः ॥ ११३० ॥ ११३१)

इयरा — इतरा उत्तराशा गिरिसरित्तटसमीपविटपालिवेणुसंकीर्णा सहस्रा धर्मपालैः धनुर्धरैः

1) P रेणु, JB फेण. 2) B अवहिय for हिय. 3) B कवलेति. 4) B करखोलण. 5) = चालन.
6) = स्पर्शसामिलापाः, P परिमाससंत्तण्हा, J परिमाससत्तण्हा, B परिफंससंत्तण्हा. 7) PB संठाणं,
J संठाणां. 8) = उद्धर्त्तन. 9) = परिवर्त्तन, B परित्तण. 10) P सयरा, JB पसररा. 11) B देविस्थ
for तं देव. 12) P सुसावयं, JB सुसावयं. 13) B तमाल for समास of P. 14) P निव्विच्चं,
J णिव्विच्चं, B निव्विच्चं. 15) P सिरियड, J सरीयड, B सिरितड. 16) P वडवोरि, J विडवोलि,
B विडवाल. 17) B संगहिया. 18) = धनुर्धरैः. 19) [?]. 20) B something like श्रीत
for उद्धत्त.

- पच्छिम-दिसाग्र सुह-संचराग्र वर-तुरय-साहणं दिण्णं ।
 दाहिण-दिसाग्र णिमियं लल्लकं कविल-संघायं ॥ ११३२
 एवं चिय सीसंते संपत्तो णरवई तमुहेसं ।
 संचालियाइँ आहेडिएहिँ सावय-समूहाइँ ॥ ११३३
 ५ तावय हय-हिँसा-रव-संखोहिय-रण-सावउप्पेच्छा ।
 पहरेण विणा वि मया मय-भरणासंकिरी हरिणी ॥ ११३४
 ओसप्पइँ पुल्ली रोहिण्णं तह सो वि अच्छहलेण ।
 सो वि कुरंगेण ण होइ कस्स मरणम्मि मइ-मोहो ॥ ११३५
 ण चलइँ णव-सूय-सिलिंवं-णेह-संदाण-णियलिया हरिणी ।
 १० हरिणो वि पिययमाए समयं तत्तो चिय विसंणो ॥ ११३६
 तिकख-खुरुप्पालुप्पंत-जीवियं सहयरिं मुयंतेण ।
 णिय-णाम-सरिच्छं चित्तलेण कम्मं समायरियं ॥ ११३७
 दूरुड्डीणो वि सिही परिलंघिय-करि-तुरंग-णर-णिवहो ।
 पडिओ सुणयाण मुहे मरणं पि सुहं ण देवाहिँ ॥ ११३८

- १५ परिगृहीता संगृहीता ॥ ११३१ ॥ ११३२) पच्छिम-सुखसंचारायां पश्चिमदिशि
 वरतुरगसाधनं दत्तमध्वाराः स्थापिताः । दक्षिणदिशि लल्लको रौद्रः कपिलसंघातः श्वान-
 समूहो न्यस्तः ॥ ११३२ ॥ ११३३) एवं चिय-एवं कथिते संति नरपतिस्तमु-
 देशं संप्राप्तः । आखेटकैः श्वापदसमूहाः संचालिताः ॥ ११३३ ॥ ११३४) तावय-
 [तावता हत-] हिंसारवसंक्षोभितारण्यश्वापदोत्प्रेक्ष्यमाणा हरिणी मृगी मृगमरणाश-
 २० क्तिनी प्रहारेण विनापि मृता ॥ ११३४ ॥ ११३५) ओसप्पइ-पुल्ली व्याघ्री
 रोहितेन गोकर्णेन श्रीयते तथा स रोहितो अच्छहलेण ऋक्षेणाश्रीयते सोऽपि ऋक्षः
 कुरङ्गेणाश्रीयते । यद्वार्थान्तर[न्यास]माह । मरणे कस्य मतिमोहो न भवति चित्तं
 कस्य न चलतीत्यर्थः ॥ ११३५ ॥ ११३६) ण चलइ-नवप्रसूतवालकसोहसंदान-
 निगडिता न चलति हरिणी नापसरति मृगी हे मृगाक्षि सावित्रि तत एव कारणात्
 २५ प्रियतमया सह हरिणोऽपि न चलति तिष्ठतीत्यर्थः ॥ ११३६ ॥ ११३७) तिकख-
 तीक्ष्णक्षुरप्रालुप्यमानजीवितां सहचरीं भार्या मुखता चित्तलेन निजनामसदृशं कर्म समा-
 चीर्णम् । चित्तं लतीति चित्तलः । अथवा चित्रको द्वीपी । धुरमो जटालः शरः । लोके
 कनियालः प्रसिद्धः ॥ ११३७ ॥ ११३८) दूरुड्डीणो-दूरमत्यर्थमुड्डीनोऽपि परि-
 लङ्घितकरितुरङ्गनरनिवहः शिखी मयूरः शुनकानां मुखे पतितः यद्वा देवान्मरणेऽपि न

- ३० १)=रौद्रः २)=श्वन् ३) PB एवं सिट्ठे संते, J एवं चिय सीसंते. ४) B omits a portion of
 this gāthā. ५)=डिभ, P सावउप्पेच्छा, J सावउप्पेच्छा. ६) B उयसप्पइ. ७)=व्याघ्रः.
 ८)=चित्रकेण. ९) B सिलिंथनेहसिदाण. १०) B विवणो. ११)=लुट्ठकैः समं युद्धं कृतं. १२) P
 दूरं, B दूरं. १३) J देवाहि. १४) B गोपरेणा. १५) B इच्छलमेव.

कोकंतासत्त-मुहो वि मंडलो धाइ भल्लुर्याहिमुहं ।
 दो-कंखिरस्स समयं ण्कं पि ण से समावडियं ॥ ११३९
 वावल्लुलूरिय-कंधरस्स पढमं मयस्स हरिणीए ।
 फुडिय-हिययाए जीयं कयावराहं व पम्मुकं ॥ ११४०
 पहरेण मओ विरहेण तह मई घरिणि-णयण-संभरिओ ।
 वाहो वियलियं-वाहो तिणिण वि समयं चिय मयाइ ॥ ११४१
 केसरि-गुंजारव-विहडमाण-करि-विवर-णीहरंताइ ।
 घेपंति^१ वराह-उलाइं दरियं^२ सोरड्ड-सुणएहिं ॥ ११४२
 तावय णिय-कुल-पच्चक्ख-परिहवामरिस-^{११}तंविरेच्छि-जुओ ।
 विणिवाइय-णर-तुरओ अल्लीणो राइणो कोलो ॥ ११४३
 तो तेण दरिय-कोलेण दंछ-परिहंछ-वलणं-सीलेण ।
 पहाओ तुरओ पुहईसरस्स तेणावि सो कोलो ॥ ११४४
 एवमसावयमविहंगमं च रणणं खणेण काऊण ।
 दिवसावसाण-समए राया कडयस्मि संपत्तो ॥ ११४५

सुखम् ॥ ११३८ ॥ ११३९) कोकंत-कोके उत्रासासत्तमुखोऽपि शशकसंमुख-
 लमोऽपि मण्डलः श्वा भल्लूकाभिमुखं शृगालीसंमुखं धावति । द्विकांक्षिणस्तस्य समकमेक-
 वारः एकमपि न समापतितम् ॥ ११३९ ॥ ११४०) वावल्लु-प्रथमं मृगस्य
 वावल्लच्छिन्नकन्धरस्य ततो हरिण्या स्फुटितहृदयया कृतापराधमिव जीवं जीवितव्यं प्रमु-
 क्तम् । मृते भर्तारि भार्यायाः प्राणधारणमपराधः इति । वावल्लः पट्त्रिंशद्दण्डायुधेषु प्रह-
 रणविशेषः ॥ ११४० ॥ ११४१) पहरेण-[पहरेण मृगः विरहेण तथा मृगी ।
 गृहिणीनयनसंस्मृतः व्याधः विगलितवाष्पः त्रीणि अपि समकमेव मृतानि] ॥ ११४१ ॥
 ११४२) केसरि-दत्तसौराष्ट्रशुनकैः केसरिगुंजारवविघटमानगिरिविवरनिर्गच्छन्ति
 वराहकुलानि गृह्यन्ते निगृह्यन्ते इत्यर्थः ॥ ११४२ ॥ ११४३) तावय-तावता
 निजकुलप्रत्यक्षपरिभवामर्पतां श्रिताक्षियुगः । विनिपातितनरतुरगः कोलः शूकरः राज्ञः
 पुरतः आश्रितः ॥ ११४३ ॥ ११४४) तो तेण-ततस्तेन दत्तकोलकेन दंछ शीघ्रं
 पडिहंछो अमर्षस्तद्वशाद्वलनशीलेन व्यावर्तमानेन पृथ्वीश्वरस्य नरेन्द्रस्य तुरगः प्रहत-
 स्तेनाप्यश्वेन स कोलो हतः ॥ ११४४ ॥ ११४५) एवमसावय-एवमश्वापदमवि-
 हंगमं चारण्यं क्षणेन कृत्वा दिवसावसानसमये राजा कटके संप्राप्तः ॥ ११४५ ॥

1) B काकुत्ता. 2)=शृगाली. 3) P भिमुहं, J हिमुहं, B हिमुहो. 4)=योपाच्छिन्नकंधरस्य [?].
 5) B has not got this gāthā which is given by P. 6)=गलितवाष्प. 7) P कर, J करि, B गिरि. 8)=निःसरंति. 9)=गृह्यन्ते. 10)=दत्त. 11)=ताम्र. 12) PB तुरओ, J तुरय.
 13)=शीघ्रं. 14)=अमर्ष. 15) P चलण, JB वलण. 16) B पुहवी. 17) B प्रथममृग.
 18) B ताम्रता.

- भणिओ विजयाणंदेण देव इह मा मुहा विलंबेह ।
 को जाणइ केरिसिया कज्ज-गई होइ प्रत्ताहे ॥ ११४६
 एवं भणिओ सो तेण णरवई अगणिएहिं दियहेहिं ।
 संपत्तो कमल-दलंछि सत्त-गोथावरी-भीमं ॥ ११४७
 ५ तत्थावासिय-णीसेस-कडय-णिबत्त-मज्जणाहारो ।
 परिवट्ठिय-परिओसो विजयाणंदेण विण्णत्तो ॥ ११४८
 सो देव इह महेसी णिक्कारण-णिद्ध-बंधवो^६ अम्ह ।
 परिवसइ महाणुमई-तवोवणं जेण णे^७ णीया ॥ ११४९
 वयं-परिणयं तवसिं विज्जा-विहवोवलक्खिय-सुजम्मं ।
 १० पर-लोय-पह-पेवणं दट्ठुं तुम्हं पि तं होइ^{११} ॥ ११५०
 भणियं च^{१२} राइणा पिय-वयंसं जं भणह एहि वच्चम्ह ।
 किं अम्हं ण तेण कयं प्रत्तिय-मेत्तं कुणंतेण ॥ ११५१
 एवं भणिज्जण णराहिवेण उव्विंव-बाल-हरिणच्छि ।
 विजयाणंदो पढमं मुणिणो संपेसिओ पासं ॥ ११५२
 १५ तो^{१३} दूर-कय-पणामो सच्चविओ सायरं मुणिंदेण ।
 आसण्ण-समासीणो वहुसो संपुच्छिओ कुसलं ॥ ११५३

- ११४६) भणिओ—भणितश्च विजयानन्देन देव अत्र मुधा मा विलम्बस्व अधुना को जानाति कीदृशी कार्यगतिर्भवति^{१०} ॥ ११४६ ॥ ११४७) एवं—एवं स राजा तेन भणितः सन्नगणितैर[न]ल्पैर्दिवसैः कमलदलाक्षि सावित्रि सप्तगोदावरीभीमं संप्राप्तः ।
 २० सप्तप्रवाहसंगतगोदावर्या भीमं भीमेश्वरतीर्थं प्राप्तः ॥ ११४७ ॥ ११४८) तत्थावा-
 सिय—तत्रावासितानिःशेषकटकनिर्वृत्तमज्जनाहारः परिवर्धितपरितोषः स नरपतिः विजया-
 नन्देन विज्ञप्तः ॥ ११४८ ॥ ११४९) सो देव—हे देव हे राजन् सोऽस्माकं निःका-
 रणस्त्रिधवान्धवो महर्षिरिह परिवसति येन मुनिना वयं महानुमत्यास्तपोवनमाश्रमं नीताः
 प्राप्तिताः ॥ ११४९ ॥ ११५०) वयपरिणयं—तस्माद्विधाविभवोपलक्षितसुकर्माणं
 २५ परलोकपथप्रपन्नं परिणतं वृद्धं तपस्विनं मुनीन्द्रं द्रष्टुं भवतामपि युज्यते युक्तं स्यात्
 ॥ ११५० ॥ ११५१) भणियं—भणितं च राजा प्रियवयस्य यद्गणत एहि आगच्छ
 व्रजामः एतावन्मात्रं कुर्वता तेन किं तद् यदस्माकं न कृतम् ॥ ११५१ ॥ ११५२)
 एवं—एवमुक्त्वा नराधिपेन प्रथमं विजयानन्दः उव्विंवबालहरिणाक्षि मुनेः पार्श्वे प्रेषितः
 ॥ ११५२ ॥ ११५३) तो दूर—[ततः] दूरकृतप्रणामः सादरं मुनीन्द्रेण दृष्टः

- ३६ १) B भणियं. २) = मुधा. ३) P कमलदलंछि, J कम्बलच्छि, B कमलदच्छि. ४) B गोदावरी.
 ५) PJB निवत्त. ६) B बंधवो. ७) = वयं, P ण, J not specified, B णे. ८) B ता for वय. ९) B सुयम्मं. १०) B निजण्ण for पवण्ण. - ११) B दट्ठुं जुजं च तुम्हं पि l. १२) J omits च. १३) B वयस्स. १४) P किं अम्ह न तेण, J किं स्ह ण तेण, B कं जम्ह न तेण. १५) P omits तो given by JB. १६) B भंविओ. १७) B writes also नृपो between the lines.

भणियं च तेण कुसलं राया सिरि-सालवाहणो प्रत्थ ।
 तुह दंसण-सुह-संपत्ति-लालसो एइ अणुमग्गं ॥ ११५४
 तो^१ तेण समुल्लवियं एसो सो सालवाहण-णरिंदो ।
 सुर-सुंदरीहिं गिज्जइ जस्स जसो दस-दियंतैहिं ॥ ११५५
 ता एयस्स ण दीसइ पडिक्खो को वि प्रत्थ पुहवीए ।
 कैवणेण व इह कज्जेण आगओ णिय-पुंराहिंतो ॥ ११५६
 सिट्ठं च तेण सबं तं तह सोऊण सो वि परिउट्ठो ।
 भणइ महेसी वड्ढावणं म्ह एयं तए सिट्ठं ॥ ११५७
 जं कह वि महाणुमईए अज्ज हियइच्छियं समावडियं ।
 लीलावई वि^{१०} णिवूढ-णियम-सुह-भायणा जाया ॥ ११५८
 इय एरिसे सँमुल्लाव-वइयरे णरवई वि संपत्तो ।
 तत्थेसिणो सयासं परिमिय-परिवार-परियरिओ ॥ ११५९
 तो तेण महामुणिणा सो राया अग्घ-वत्त-सल्लेण ।
 अहिसिंचिऊण भणिओ उवविसह सुहासणुच्छंगे ॥ ११६०
 अह सो^{१५} सिंहासण-कय-परिग्गहो मुणिवरेण संलत्तो ।
 अज्जम्हे हि^{१६} कयत्था णरणाह तुमम्मि सच्चविए ॥ ११६१

आसन्नसमासीनश्च कुशलं परिपृष्टः ॥ ११५३ ॥ ११५४) भणियं—भणितं च तेन
 कुशलं महात्मन् राजा श्रीशातवाहनस्त्वद्दर्शनसुखसंपत्तिसुखलालसोऽत्रानुमार्गमेति
 ॥ ११५४ ॥ ११५५) तो तेण—ततस्तेन मुनिनोक्तम् एष श्रीशातवाहननरेन्द्रः सुर-
 सुन्दरीभिः देवाङ्गनाभिः दशदिगन्तैर्यस्य यशो गीयते ॥ ११५५ ॥ ११५६) ता
 एयस्स—तावदेतस्यात्र पृथिव्यां कोऽपि प्रतिपक्षो^{१७} न दृश्यते केन वा कार्येण निजपुरा-
 दत्रागतः ॥ ११५६ ॥ ११५७) सिट्ठं च—तेन विजयानन्देन सर्व कथितं तत्तथा
 श्रुत्वा सोऽपि मुनिः परितुष्टः भणति महर्षिरेतदस्माकं त्वया वर्धपनमुक्तम् ॥ ११५७ ॥
 ११५८) जं कह वि—यत्कथमपि महानुमत्या अद्य हृदयेष्वितं समापतितं लीलावत्यपि
 विनिर्व्यूढनियमसुखभागिनी जाता ॥ ११५८ ॥ ११५९) इय—^{१८}इतीदृशे उल्लाप-
 व्यक्तिकरे नरपतिरपि परिमितपरिवारपरिकरितस्तत्र ऋषेः सकाशं समीपं प्राप्तः ॥ ११५९ ॥
 ११६०) तो तेण—ततस्तेन महामुनिना स राजा अर्घ्यपात्रसल्लेनाभिषिद्धय भणितः
 उपविशत सुखासनोत्सङ्गे ॥ ११६० ॥ ११६१) अह सो—अथ स सिंहासनकृत-

1) B यणुमग्गं. 2) P omit तो given by B. 3) P °वक्को, JB °वक्खो. 4) = कियन्मात्रेण,
 B केण व कज्जेण इहं. 5) PB पुरो°, J पुरा°. 6) B परितुट्ठो. 7) PJB वड्ढावणम्ह. 8) = त्वया
 हेतुना. 9) P °मईए, JB °मइए. 10) J omits वि given by PB. 11) B भाइणी. 12) B
 एरिसम्मि उल्लाव. 13) P मुणिणो, J not specified, B मुणिणा. 14) P omits सो, J सो राया,
 B नरनाहो. 15) B अह तत्थ सुहासण. 16) P ह, J हिं [= हि], B वि. 17) B पक्षे. 18) B
 इतीदृशमुल्लाप°.

प्रच्चिरयालं एवं-विहे वि अम्हेहि' इह भवाययणे ।
 असहाया परिवसिया ससहाया कुणह प्रत्ताहे ॥ ११६२
 प्रत्थ दिवसस्मि देवा कुणंति संगीययं उमावइणो ।
 तेहि गएहिं णराहिव रमंति रयणीसु रयणियरा ॥ ११६३
 ताण वि पमुहो प्रको रयणियरो भीसणाणणो णाम ।
 तस्स भएण ण णिवसइ दिवसं प्रक्कं पि मुणि-लोओ ॥ ११६४
 तो^१ तेण समं जुज्झं अज्जं चिय होइ तुह णिमा-समए ।
 इय जाणिऊण विप्पउ एसो मंतो ममाहितो ॥ ११६५
 माया-छण्ण-सरीरं पि रक्खसं जेण पेच्छसि णिसासु ।
 तुह दंसण-वह-पडिओ पंचत्तं पावउ अहम्मो ॥ ११६६
 एवं^{१०} भणिण णराहिवेण हसिऊण से समुल्लवियं ।
 भयवं अपच्छिमो अज्ज तस्स एसो णिसा-समओ ॥ ११६७
 एवं भणिऊण णराहिवेण वियसंत-लोयण-मुहेण ।
 गहिओ मंतो औसंधियं च तं णिसियराणीयं ॥ ११६८
 अह सो^{१२} तेण किसोयरि बहुसो पडिवज्जिऊण वर-मुणिणा ।
 संपेसिओ दिणंते णियवावासं गओ राया ॥ ११६९

परिमहो मुनिवरेण संलसः । हे नरनाथ त्वयि दृष्टेऽद्य वयं कृतार्थाः ॥ ११६१ ॥ ११६२)
 एच्चिरयालं—एवंविधा वयमियच्चिरकालमिह भवायतनेऽसहाया एकाकिनः पर्युपिताः
 इदानीं ससहायान् कुरुत ॥ ११६२ ॥ ११६३) एत्थ—अत्र दिवसे देवा उमापते-
 २० मीहेश्वरस्य पुरतः संगीतकं कुर्वन्ति । तैर्गतैः नराधिप रजनीपु रजनीचरा राक्षसाः संप्रे-
 क्षणीयकं कुर्वन्ते ॥ ११६३ ॥ ११६४) ताण वि—तेषामप्येको मुख्यः प्रधानो
 नाम्ना भीषणाननः तस्य भयेन मुनिलोकोऽत्र एकं दिवसमपि न वसति ॥ ११६४ ॥
 ११६५) तो तेण—ततस्तेन समं निशासमयेऽद्य तव युद्धं भविष्यति । इति ज्ञात्वा
 मत्संकाशादेप मन्त्रो गृह्यताम् ॥ ११६५ ॥ ११६६) माया—तेन हेतुना मायाच्छन्न-
 २५ शरीरमपि राक्षसं निशासमये पश्यसि । तव दर्शनपथपतितः सोऽधमः पञ्चवं विनाशं
 प्राप्नोतु ॥ ११६६ ॥ ११६७) एवं भणिण—[एवं भणितेन नराधिपेन हसित्वा
 तस्य समुल्लपितम् । भगवन् अपश्चिमोऽद्य तस्य एष निशासमयः] ॥ ११६७ ॥
 ११६८) एवं भणिऊण—एवं भणितेन विकसद्योचनमुखेन नराधिपेन मन्त्रो गृहीतः ।
 आकलितं च तन्निशाचरानीकम् ॥ ११६८ ॥ ११६९) अह सो—अथ स राजा

३० १) P अम्हेहि, B अम्हे वि. २) B रयणीइ. ३) B मज्झ [=मज्जे or मुखलो] for पमुहो. ४) P ता, B तो. ५) B यज्जं. ६) B तुम्ह णिसिसमए. ७) P पिच्छसि, B पेच्छसि. ८) PB पावओ, J पावउ. ९)=असौ पापः, P अहम्मो, B अहमो. १०) This gatha is not given by B, but found in P. ११)=अंगीकृतं. १२) B सो तिलोयसुंदरि.

ताव य ।

विमुक्क-कर-बंधणं गयण-पायवाहिं तओ
सरेसु रहवाहिणी-विरह-कायरालोइयं^३ ।
पडेइ लवणोयहे घुसिण-विंदुमायं वयं
फलं वं परिपक्कयं घण-तमारिणो विंवयं ॥ ११७०

तओ ।

जइ अत्थमिय-मियंके तम-णियरोरुद्ध-दस-दिसा-यक्के ।

सुह-सुत्ते जण-णिवहे अल्लीणे अद्ध-रत्तम्मि ॥ ११७१

तेण णिसायर-वइणा णिय-वल-गघुब्भडं वहंतेण ।

संपेसिया णरिंदस्स दोण्णिं दोसायरा दूया ॥ ११७२

तेहिं भणियं णराहिव दूया णे^{१०} पेसिया णिसामेह ।

कज्जं सवित्थरत्थं जं तेणप्पाहियं तुम्ह ॥ ११७३

जह एए दो जामा पच्छिम-रयणीए मज्झ उवभोगा ।

जं वसई प्रत्थ भूयं आहारं होइ तं मज्झ ॥ ११७४

ता देसु सएण णराहियाण समएण कुंजर-सएण ।

णर-तुरय-पसुं-सहस्सेण मह वलिं जइ सुहं महसि ॥ ११७५

तं सोऊण सरोसं भणिया पुहईसरेण ते दूया ।

जह वच्चह तुम्हे च्चिय पडिदूया तस्स णिय-पहुणो ॥ ११७६

तेन वरमुनिना हे क्रुशोदरि बहुशः प्रतिपद्य दिनान्ते संप्रेषितो निजकावासं गतः ॥ ११६९ ॥

तावता । ११७०) विमुक्क - विमुक्तकरबन्धनं सरोपेरथाङ्गकामिनीविरहकातरालोकम् । 20

घुसुणविंदुमाताभ्रं गगनपादपात्परिपक्वं फलमिव घनतमोऽरेः रवेर्विभवं सूर्यमण्डलं [लवणोदधौ]

पतति । पृथ्वीच्छन्दः ॥ ११७० ॥ ११७१-७२) जइ - उदयास्तमिते मृगाङ्गे तमोनिकरा-

वरुद्धदशदिक्चक्रे सुप्तमात्रे जननिवहे अर्धरात्रे समायाते । [तेण -] निजबलगर्वोद्धृतां

बंहता तेन निशाचरपतिना नरेन्द्रस्य द्वौ दोषाचरौ राक्षसौ दूतौ संप्रेषितौ ॥ ११७१-२ ॥

११७३) तेहिं - ताभ्यां भणितं नराधिप आवां तव दूतौ प्रेषितौ शृणु कार्यं सविस्त- 25

रार्थं यत् तेन भवता संदिष्टम् ॥ ११७३ ॥ ११७४) जह - यथा एतौ पश्चिमरजन्यां

द्वौ यामौ ममोपभोग्यौ यदत्र भूतं चरति तदस्माकमाहारो भवति ॥ ११७४ ॥ ११७५)

ता देसु - तस्मान्नराधिपानां शतेन समदेन कुञ्जरशतेन नरतुरगसहस्रेण मम वलिं देहि

यदि सुखं वाञ्छसि ॥ ११७५ ॥ ११७६) तं सोऊण - तच्छ्रुत्वा पृथ्वीश्वरेण सरोषं

1) ज विय. 2) P सरोसरहवाहिणी, J सरेसु रहवाहिणी, B सरोसरणं ह कामिणी. 3) PB 38

लोइयं, J लोइ. 4) P विंदुमां, B विहुमां. 5) P च्च, JB च. 6) B omits तओ. 7) P

उदयत्थमि, J जहयत्थमिय, B उयअत्थमिय. 8) P दोज्जि, J दो वि, B दुच्चज्जि. 9) = वयं, B ते.

10) = संदिष्टं, P तेणप्पाहियं, B तेण पसाहियं. 11) P उवभोगा, J उवभोगा[=ग्गा], B उवहुज्जा.

12) P जं विसइ, जं वसइ, B संचरइ. 13) B अन्ह. 14) B दस. 15) B सुणिऊण.

- भण्णइ रे रक्खस एहि जेण सुणयाण बुक्कणां च ।
 णिय-कडय-णिवासीणं देमि वलं तुज्झ पिसिएण ॥ ११७७
 एवमवरं पि बहुसो णिवभंछेज्जण पुहइ-णाहेण ।
 पडिपेसिया सरोसेण दो वि दोसायरा दूया ॥ ११७८
 6 तो तेहिं गएहिं णिसायरेहिं राएण कडय-वालस्स ।
 आइइं अपहाए मा को वि चलिज्ज कडयाहि ॥ ११७९
 एकेण सहस्सेणम्ह सरइ णरवइ-सुयाण वीराण ।
 दस-साहस्सं सुवइ ताण वलं णिसियंराणं पि ॥ ११८०
 एवं भणिज्जण तहिं वीर-सहस्सेण परिगओ राया ।
 10 दूरंतरं सकडयाओं णिगओ णिसियराहुत्तं ॥ ११८१
 तावय वियड-विडिंचियं-वयण-विणिंतिंगि-जाल-दुपेच्छं ।
 लल्लेक-कत्तियाणल-फुलिंग-पिंगलिय-गयण-यलं ॥ ११८२
 पम्मुक्क-फार-फेकार-राव-पडिसइ-पूरिय-दियंतं ।
 11 णयण-हुयास-समोसरिय-तिमिर-पायडिय-णिय-रूवं ॥ ११८३

- 15 तौ दूतौ भणितौ । यथा व्रजतं युवामेव प्रतिदूतौ तस्य निजप्रभोः । भणितमित्युत्तरगाथ-
 याथ¹⁰ संबन्धः ॥ ११७६ ॥ ११७७) भण्णइ—भणितं रे राक्षस एहि आगच्छ येन
 शुनां बुक्कणां काकानां च निजकटकसमासन्नं तव पिशितेन मांसेन वलं ददामि
 ॥ ११७७ ॥ ११७८) एवमवरं—एवमपरमपि बहुशो निर्भर्त्स्य सरोषेण पृथ्वी-
 नाथेन तौ दोषाचरौ दूतौ प्रेषितौ ॥ ११७८ ॥ ११७९) तो तेहिं—ततस्ताभ्यां
 20 निशाचराभ्यां [गताभ्यां] राज्ञा कटकपालस्यादिष्टम् अप्रभाते कटकात् कोऽपि मा चलेत्
 ॥ ११७९ ॥ ११८०) एकेण—नरपतिसुतानां वीराणामेकेन सहलेणास्माकं पूर्यते ।
 तेषां निशाचराणां दशसाहस्रीवलं श्रूयते ॥ ११८० ॥ ११८१) एवं भणिज्जण—
 एवं तत्र भणित्वा वीरसहसेण परिगतो राजा स्वकटकान्निशाचरं प्रति दूरंतरं निर्गतः
 ॥ ११८१ ॥ ११८२-८५) तावय—तावता विकटप्रसारितवदनविनिर्गच्छदभि-
 25 ज्वालादुःप्रेक्ष्यम् । रौद्रकीर्तिकानलस्फुलिङ्गपिङ्गलितगगनतलम् ॥ [पम्मुक्क-] प्रमुक्त-
 स्फारफेत्कारावप्रतिशब्दपूरितदिगन्तम् । नयनहुताशनसमुत्सारिततिमिरप्रकटीकृतनिज-

1) B भण[=णि]यं. 2)=भिहानां । शुगालानां वा. 3) PB निवसीणं, J समासीणं. 4) PB निवभं, J जेवभं. 5) PB रायेण, J राएण. 6) B कडयाहिं. 7) B धीराणां [=णं]. 8) B निसीयं.
 9) B writes some portion on the margin, and omits this gāthā, though its com-
 80 mentary is preserved. 10) P निसायराहुत्तं, J णिसियराहुत्तं. 11) P विडिंचियं, J विडिंचियं.
 B चियंविज. 12) P विणिज्ज[=णि]तं, J विण्णत्त, B विणिज्जित. 13)=रौद्रः. 14) PB गयण, J
 गयणि. 15)=प्रकटित. 16) B माथ यथा. 17) B कार्तिका.

सरसंतमयाइ-गिवद्ध-थोर-खर-कविल-केस-पवभारं ।
 गर-सर-माला-मंडलिय-वियंड-विणियंसण-णियंवं ॥ ११८४
 अलि-गवल-सजल-जलहर-तमाल-कलयंठि-कज्जल-च्छायं ।
 ओत्थरियं रयणि-यराण तं वलं गरवराहुत्तं ॥ ११८५
 लल्लक-हक-फेकार-मुक्क-णीसंक-कोकियं-भडोहं ।
 संलग्गं गरवर-रक्खसाण णिसि दारुणं जुज्झं ॥ ११८६
 केणावि को वि कुविण्ण गरवरो णिसियरेण तह पहओ ।
 जह दोहाइय-देहो वि गिवडिओ पडिय-पडिवक्खो ॥ ११८७
 फरुसासि-पहारुक्खुडिय-कंधरो को वि अमरिस-वसेण ।
 आभामइ अणलक्खं पि मंडलग्गं महा-सुहडो ॥ ११८८
 मुच्छा-विराम-संभरिय-सामि-संभावणा-परिग्गहिओ ।
 अविणिज्जिय-वेरि-वल्लो हीरइ लज्जाग्र को वि भडो ॥ ११८९
 पहर-वडियस्स कस्स वि रयणि-यरो रोस-हुयवह-पलितं ।
 वप्पायंतं फुक्कारयं व^१ उर-सोणिवं पियइ ॥ ११९०

विभ्वम् ॥ [सरसंत -] सरसाध्रमपातिनिवद्धस्थूलकैरकपिलकेशप्राग्भारम् । नरशिरोमाला-
 मण्डितविकटनिवसननितम्बम् ॥ [अलि-] अलिगवलसजलजलधरतमालकलकण्ठी-
 कज्जलच्छायम् । रजनीचराणां तद्वलं नरवरं प्रति दौकितम् ॥ ^१विडंचियं प्रसारितम् ।
 कर्तिका शशिका । गवलं माहिपं शृङ्गम् । ^{१०}कलापकम् ॥ ११८२-८५ ॥ ततः । ११८६)
 लल्लक - [रौद्राह्वानफेकारमुक्तनिःशङ्क -] व्याहृतमटौघम् । नरवरराक्षसयोर्निशि दारुणं
 युद्धं संलग्गम् । 'व्याहृते कोकपोकौ' [हैम० ८-४-७६] इति कोकिय ॥ ११८६ ॥ ^{२०}
 ११८७) केणावि - केनापि कुपितेन राक्षसेन कोऽपि नरस्तथा प्रहतो यथा द्विधाकृत-
 देहोऽपि पातितः प्रतिपक्षो निपातितः ॥ ११८७ ॥ ११८८) फरुसासि - परुषासि-
 प्रहारजुटितकंधरः कोऽपि महासुभटोऽमर्षवशेनालक्ष्यं मोघं मण्डलाग्रं खड्गं भ्रमयति
 ॥ ११८८ ॥ ११८९) मुच्छा - मूर्च्छाविरामसंस्मृतस्वामिसंभावनापरिगृहीतोऽविनिर्जित-
 वैरिवलः कोऽपि भटो लज्जया गृह्यते ॥ ११८९ ॥ ११९०) पहर - प्रहारपतितस्य ^{२५}
 कस्यापि रोपहुतवहप्रज्वलितमुरःशोणितं रक्तं रजनीचरो बाष्पायमानं फुक्कारयं

1) = अंभ्रमाला, P सरसत्तमयाइनिवद्ध, J सरसंतमयाइनिवद्ध, B सरसंतमयाइमिवद्ध. 2) P मंडि-
 यवियंडणियंसण, J मंडलियवियंडणियंसण, B मंडियवियंडविणियंसण. 3) B omits a por-
 tion of this gāthā. 4) = व्याहृत. 5) P दोभाइय, JB दोहाइय. 6) P वडियस्स, J वियडि-
 यस्स, B पडियस्स. 7) = फोकरउड. 8) P च, B व. 9) B विडंचितं. 10) B puts कलापकम् at 30
 the close of gāthās. 11) B प्रक्षालि°.

दूरेण परिहरिजइ दढ-मुट्टि-णिवीडियासि-वीहच्छो ।
 रयणीयरेण सुहडो विमुक्क-जीओ^१ वि सभएण ॥ ११९१
 माया-छण्ण-सरीरेहिं तेहिं दोसायरेहिं हम्मंतं ।
 दहूण वलं पुहईसरेण सो सुमरिओ मंतो ॥ ११९२
 जो जत्तो चिय दिट्ठो तत्तो चिय सो सियासि-पहरेण ।
 दोहाईओ णारिदेण णिसियरो झत्ति कुविण ॥ ११९३
 तो सो अतुलिय-थामो वि तेण भीमाणणो णारिदेण ।
 वज्जधरेण व सेलो णिप्पक्खो तक्खणेण कओ ॥ ११९४
 णिल्लूण-चलणं-कर-टंक-खंडं-संडियं-पिसाय-संघाए ।
 संज्जुण्ह-सोणिय-प्पवह-पंक-खुप्पंत-वेयाले ॥ ११९५
 अल्लोण-डाईणी-सय-समूह-परिवेस-रसियं-सिव-णिवहे ।
 पडिउद्ध-गिज्ज-मंडलि-मिलंत-विलसंत-गोमाए ॥ ११९६
 इय एसिम्मि सुंदरि णीसेसे^{२०} सुद्ध-सुहड-संघाए ।
 मय-उवरियं-पलायंत-कायरे रक्खसाणीए ॥ ११९७
 णिय-बल-विणास-दंसण-जायामरिसेण तेण वाहिच्चो ।
 णरणाहो रयणि-यरेण णिसिय-करवाल-हत्थेण ॥ ११९८

[फूत्कारयन्] उष्णं दुग्धमिव पिवति ॥ ११९० ॥ ११९१) दूरेण—दृढमुष्टिनि-
 विष्टासिबीभक्तो विमुक्तजीवोऽपि सुभटः सभयेन रजनीचरेण दूरेण प्रहियते ॥ ११९१ ॥
 ११९२) मायाछण्ण—मायाच्छन्नगरीरैः तैर्दोषाचारैर्निहन्यमानं वलं दृष्ट्वा पृथ्वीश्वरेण
 २० स मग्नः स्मृतः ॥ ११९२ ॥ ११९३) जो जत्तो—यो निशाचरो यत्रैव दृष्टः स
 ततः एव सितासिप्रहारेण नरेन्द्रेण कुपितेन झटिति द्विधाकृतो विनाशितः ॥ ११९३ ॥
 ११९४) तो सो—ततः सोऽतुलितस्यामापि भीमाननो रक्षःपतिः वज्रधरेण इन्द्रेण
 शैलः पर्यतः इवार्धक्षणेन नरेन्द्रेण निष्पक्षः कृतः ॥ ११९४ ॥ ततः । ११९५-९८)
 णिल्लूण—हे सुन्दरि सावित्रि छिन्नचरणकरटंकखण्डखण्डितपिशाचसंघाते । सद्यस्कोष्ण-
 २५ शोणितर्वैवाहपङ्कमज्जद्वेताले ॥ [अल्लोण-] आलीनडाकिनीशतसमूहपरिवेपरसितशिव-
 निवहे । पतितोर्ध्वमृदमण्डलमिलद्रवसुखितगोमायुनि ॥ [इय-] इतीदृशे निःशेषे शुद्ध-
 सुभटसंघाते मृतोद्धृतपलायमानकातरे राक्षसानीके निशिचरकटके सति ॥ [णियबल-]

- 1) P वीभच्छो, JB वीहच्छो. 2) PB जीओ, J जीए. 3) PB छज्ज, J not specified. 4) =
 हन्यमानं. 5) B दलं. 6) B जित्तो. 7) P दोभाईओ, J दोहाईओ, B दोहायिओ. 8) B वज्जु-
 ३० हरेण. 9) B has the word तत्तो at the beginning of this gāthā. 10) P निल्लूणवकण-
 फर्यंक, J णिल्लूणवलणकरटंक, B निल्लूरचरणकरटंक. 11) = मस्तक. 12) B खंडिय 13) = संघोण.
 14) P पवाह, JB पपवह. 15) PB वेयाले, J वेयाले. 16) PB डाइणी, J डायणी. 17) P रसिय,
 JB रसिय. 18) = प्रतिलुब्ध. 19) B रवसुहिय for विलसंत. 20) P नीसेस, J णीसेसे, B नीसेस.
 21) P उच्चरिय, J उच्चरिय, B उद्धरिय. 22) PB वाहिच्चो, J वाहितो. 23) P रयणी, JB रयणि.
 24) P पुवह.

णरणाह इमो सो तुज्झ अज्ज सुर-वहु-सुहागम-सुहुत्तो ।

आसण्ण-मच्चु-संकेय-वासरो पहर प्रत्ताहे ॥ ११९९

भणियं च राइणा णिसियरेस पहरेहि पोरिसासंधो ।

णिवडइ समासण्णेकमेक-करवाल-धाराए ॥ १२००⁴

ता भरसु को विज्जइ अत्थि तुज्झ एवं-विहे समावडिए ।

रक्खइ सुहुत्त-मेत्तं⁶ पि जीवियं सुरवराणं पि ॥ १२०१⁷

• एवं भणिरस्स णराहिवस्स भीमाणणेण पहर-समं ।

दोहाइयं सरोसेणं चम्म-रयणं कुरंगच्छि ॥ १२०२

राएण वि सो फरसासि-पहर-णिहण-कंधरा-बंधो ।

अइ-विरसं विरसंतो धरणियले पाडिओ सहसा ॥ १२०३

तो तक्खण-संपुण्णेंदु-विंव-सविसेस-पसरिय-पहोहो ।

जाओ अण्ण-रूवो पुरिसो पज्जुण-सारिच्छो ॥ १२०४

तो तेण सो णरिंदो साहुकारक्खरेहि पुणरुत्तं ।

अहिणंदिऊण भणिओ ण तुमाओ पियंकरो अम्ह ॥ १२०५

निजबलनिर्नाशनदर्शनेन कृत्वा रोपारुणेन रजनिचरेण निशितकरवालहस्तेन नरनाथो¹⁵

व्याहृतः आकारितः हाकितः इत्यर्थः । टंकः टंकिका सारमयी । सुहिताः सुप्ताः गोमा-

यवः शिवाः ध्यायुगमलाः । कैलापकम् ॥ ११९५-९८ ॥ ११९९) णरणाह—नर-

नाथ एष स तावदद्य सुरवधूसमागमसुहृत्तः । आसन्नमृत्युसङ्केतवासरः मृत्योः सङ्केतस्थानं

तवाद्य इदानीं प्रहर अपूर्व प्रहारं देहि ॥ ११९९ ॥ १२००) भणियं—भणितं च

राज्ञा निशाचरेश प्रहर त्वमेव पूर्वं प्रहारं देहि समासन्नमेकैककरवालधाराभिः पौरुषसं-²⁰

भावना निर्वदिष्यति-प्रकटो भविष्यतीत्यर्थः ॥ १२०० ॥ १२०१) ता भरसु—संसार

कोऽप्यस्ति चेद्यस्तवैवंविधे निशासमये सुहृत्तमात्रं सुरवराणामपि जीवितं रक्षति ॥ १२०१ ॥

१२०२) एवं—एवं भणतो नराधिपस्य भीमाननेन सरोपेण प्रहारसमं चर्मरत्नं फलकं

द्विधाकृतम् । हे कुरङ्गाक्षि सावित्रि ॥ १२०२ ॥ १२०३) राएण—राज्ञा सोऽपि

परुषासिप्रहारच्छिन्नकन्धराबन्धः । अतिविरसं रसन् सहसा धरणितले पातितः ॥ १२०३ ॥²⁵

१२०४) तो तक्खण—ततः प्रहारानन्तरं तत्क्षणसंपूर्णेन्दुविम्बसविशेषप्रसृतप्रभौघो-

ऽन्तरूपः प्रद्युम्नसदृशः साक्षात्कामदेवपुरुषो जातः ॥ १२०४ ॥ १२०५) तो

तेण—ततस्तेन पुरुषेण नरेन्द्रः साधुकाराक्षरैः साधु साधु इति पुनरुक्तमभिनन्दितः

1) B समागम. 2) P पहरिंहि, B पहरेहि. 3) B पुरिससंधाए. 4) P 1200, J 1199, B 1202.

5) B निसासमए for समावडिए. 6) P मेत्तं, J मेत्तं, B मित्तं. 7) P numbers this verse 30

also 1200, and the following verses are numbered 1201, 2, etc. 8) P भीसणणं, B

भीमाणं. 9)=प्रहारेण समं. 10) B नरिंदरत्त for सरोसेण. 11) PB धम्म, J चम्म. 12)=करिकां

[=फरिका]. 13) P फरसां, J फरसां, B पुजसां [?]. 14) PJB निहण. 15) B अणंतं.

16) B puts this at the close of gūthās. 17) B भणितो.

- ता केत्तियं च भण्णइ एसो हं तुहं णरेइ साहीणो ।
 जं महसि किंचि दुलहं पिं देमि जं अम्ह साहीणं ॥ १२०६
 तं^३ सोऊण सविअम-हियय-ण-सायंत-कोऊहलेण ।
 राएणं समुलवियं किं चं ण लब्भइ तुमाहिंतो ॥ १२०७
 ४ तां साहिज्जउ के तुम्हि प्रथ एवं-विहा वि एयाण ।
 पाव-सईणं हय-रक्खसाण मज्झस्मि संवसिया ॥ १२०८
 भणियं च तेण णरयइ एयं खलु विथरेण कहियवं ।
 तुम्हेहि मिं परिसुदिया रक्खस-वहं-दुप्पसंगेण ॥ १२०९
 तह वि णिसामह सीसइ गंधव-सुओहमेत्थ पुहईए ।
 १० अवयरिओ सुर-सरि-मज्जेणक-हियंओ दिवाहिंतो ॥ १२१०
 तो तत्थ मए हिमगिरि-णिचं व-तरु-मणहरे वणुदेसे ।
 सच्चविया तेलोकेक-सुंदरी कुसुम-चोच्चिणिया ॥ १२११
 अह सा मए सकोऊहलेण उवसप्पिऊण पासस्मि ।
 सहस त्ति साहिलासेण पुच्छिया सुयणु का तं सि ॥ १२१२^{१०}
 १५ तो तं सोऊण समाहि तीण णरणाह णेहलं वयणं ।
 भणियं अहमेत्थ चिय वणवासि-सहेसिणो धूया ॥ १२१३

- भणितश्च तेन [न त्वत्तः] प्रियंकरोऽस्माकम् ॥१२०५॥ १२०६) ता केत्तियं—तस्मा-
 त्किमियद्गण्यते एषोऽहं तव नरेन्द्र स्वाधीनः यत्किमपि दुर्लभमपि कांक्षसि तत्तवाद्य
 ददामि तावद्गण ॥ १२०६ ॥ १२०७) तं सोऊण—ततः श्रुत्वा सविअमहृदया-
 २० मातकौतूहलेन राज्ञा समुलपितं किं न लभ्यते वा त्वत्तः ॥ १२०७ ॥ १२०८) ता
 साहिज्जउ—ततः कथ्यतां के यूयमत्रैवंविधा अप्येतेषां पापमतीनां हतराक्षसानां मध्ये
 संस्थिताः ॥ १२०८ ॥ १२०९) भणियं—भणितं च तेन नरपते एतत्खलु सुवि-
 स्तरेण कथयितव्यम् । राक्षसवधदुःप्रसंगेन यूयमपि क्लेशिताः ॥ १२०९ ॥ १२१०)
 तह वि—तथापि शृणुत शिष्यते अत्र पृथिव्यां सुरसरिन्मज्जनैकसुहृदयोऽहं गन्धर्वसुतो
 २५ दिवः स्वर्गादत्रावतीर्णः ॥ १२१० ॥ १२११) ता तत्थ—ततः तत्र मया हिम-
 गिरिनितम्बतरुमनोहरे वनोद्देशे त्रैलोक्यसुन्दरी कुसुमावचायिका दृष्टा ॥ १२११ ॥
 १२१२) अह सा—अथ सा कौतूहलेन मया समीपमुपसर्प्य सामित्योपेण सहसा पृष्टा
 सुतनु का त्वमसि ॥ १२१२ ॥ १२१३) तो तं—ततो मत्तः तच्छ्रुत्वा तथा नर-

1) P omits तुहं given by JB. 2) PNB किं पिः B तं देमि तुहज दे भणेसु [=भणसु] for पि
 3) etc. 3) B तो. 4) PB रायेण, J राएण 5) P कं च न, J कं च ण, B किं न. 6) P ता साहिज्जउ,
 B तो साहिज्जउ. 7) B तुम्हे वि य परिसुदिया. 8) =श्रांता. 9) =वध. 10) B चित्तो for हियओ.
 11) B तो. 12) P सचरिय, JB सच्चविया. 13) P तिलोकेक, J तेलोकेक, B तइलुक. 14) P
 उचिं, J चोचिं, B बुचिं. 15) B सा वि मए कोऊ. 16) P numbers this verse 1211
 and the next 1213, 14 etc; perhaps a scribal error.

भणियं च मए सुंदरि अविरुद्धं दंसणं सह ता इण्हिं ।
 गंधवेसाण कुले अहं पि विडले समुत्पण्णो ॥ १२१४
 चित्तंगयाभिहाणो तुह दंसण-कोहलेण अवयसिओ ।
 जह होसि सप्पसाया ता जुत्तं वस्महेण कयं ॥ १२१५
 एवं भणिऊण मए सा णरवई तत्थ पिज्जणे रण्णे ।
 परिणीया णिय-विहिणा अचुग्ग-महेसिणो धूया ॥ १२१६^१
 तो तं तिहुयण-रज्जाहिसेय-सरिसं सुहं विहावंतो ।
 ताव द्विओ णराहिव जा सो वि रिगी तहिं पत्तो ॥ १२१७
 भणियं च तेण कुसुमाल सहइ तुह अस्म परिहवं काउं ।
 एत्तिअ-वेत्तेणं चिय विहवुस्माएण मत्तो णि ॥ १२१८
 ता पावेक्क-मईणं मज्जे रयणीयराण रयणि-यरो ।
 वारह वरिसाई अणज होसि पिसियासणो तं सिं ॥ १२१९
 एवं वारह-वरिसावहीणं पुण्णाए णरवराहितो ।
 पाविहिसि सिर-च्छेयं तइया मुच्चिहसि^{१०} सावेण ॥ १२२०
 ता एसो सो समओ संपइ दिट्ठस्मि जं तए होइ ।
 तं संपडियं दे भणह किं पि जं अस्म कायवं ॥ १२२१

नाथ स्नेहयुक्तं वचनं भणितम् । अहमत्र वनेषु वनवासिनः धूयां पुत्र्यसि ॥ १२१३ ॥
 १२१४) भणियं च—भणितं च मया सुन्दरि तावदिदानीमावयोर्दर्शनमविरुद्धं युक्त-
 मित्यर्थः । यतोऽहमपि विमले गन्धर्वेशानां कुले समुत्पन्नः ॥ १२१४ ॥ १२१५)
 चित्तंगय—चित्राङ्गदाभिधानस्त्वद्दर्शनकौतूहलेनावतीर्णः । यदि सप्रसादा भवसि तद्युक्तं^{२०}
 मन्मथेन कृतम् ॥ १२१५ ॥ १२१६) एवं भणिऊण—एवं भणित्वा नरपते निर्ज-
 नेऽरण्ये सा अत्युग्रमहर्षेः पुत्री निजविधिना परिणीता ॥ १२१६ ॥ १२१७) तो
 तं—ततस्त्रिभुवनराज्याभिषेकसदृशं सुखं भुञ्जानो नराधिप तावत्स्थितो यावत् स ऋषिः
 तत्र प्राप्तः ॥ १२१७ ॥ १२१८) भणियं—भणितं च तेन ऋषिणा रे कुसुमाल
 चौर किमस्माकं पराभवं कर्तुं कश्चित्सहते क्षमते । एतावन्मात्रेणापि विमवोन्मादेन^{२५}
 मत्तोऽसि युक्तयुक्तं न विचारयसि ॥ १२१८ ॥ १२१९) ता पावेक्क—तस्माद-
 नार्थं गौप्यैकमतीनां रजनीचराणां मध्ये द्वादश वर्षाणि पिशिताशनो रजनीचरो भविष्यसि
 ॥ १२१९ ॥ १२२०) एवं—एवं द्वादशवर्षावधौ पूर्णं नरवराच्छीर्षच्छेदं प्राप्स्यसि
 तदानीं शापेन मोक्ष्यसे ॥ १२२० ॥ १२२१) ता एसो—ततः एष समयो यस्त्वयि

1) PJB दंसणम्. 2) B नरवड् पिज्जणे महारणे [=रणे]. 3) P numbers this as well as the 30
 next verso 1216, and then 17 etc. 4) B सुहं च सुजंतो. 5) B तावच्छिओ. 6) =चौर, PB
 कुसुमाल, J सुकुमाल. 7) B मज्जह for तुह अस्म. 8) P omits सि given by JB. 9) B वहिए.
 10) P मुच्चिहसि, JB मुच्चिहसि. 11) B द्विडेण.

- तं तह सोज्जण णराहिणेण सहस चि विवसिय-मुहेण ।
 भणियमहो दूरयरं णीया णो^१ सुकड-परिणइए ॥ १२२२
 णणं इमाउ अहिंयं भणियवं अत्थि जं भणामि अहं ।
 दीसउं सा संपइ कुवल्यावली विरह-किसियंगी ॥ १२२३
 ५ भणियं च तेण सहसा सबंगुवूढ-वहल-पुलएण ।
 परिहास-समुल्लवियं पि जणइ णरवइ परं हरिसं ॥ १२२४
 कत्तो पुण्णेहिं विणा कस्स वि एवं-विहं समावडइ ।
 तह वि हु पुच्छामि फुडं सवभावं कहमु प्रत्ताहे ॥ १२२५
 अह तस्स तेण कुवलय-दलच्छि गंधव-राय-तणयस्स ।
 १० णीसेसं वज्जरियं णरवइणाः सहरिसासेणं ॥ १२२६
 तो तेण णं-माइय-हियय-पहरिसुफुल्ल-लोयण-मुहेण ।
 भणियं ता किं अच्छइ अज्ज वि मलयाणिलस्स सुओ ॥ १२२७
 प्रत्थावसरे कुवलय-दलच्छि परिओस-पूरिय-सरीरो ।
 विजयाणंदो लीलावईए तुरियं गओ पासं ॥ १२२८
 १५ अह सो वि^२ चित्तिओ चिय संपत्तो माहवाणिलो तत्थ ।
 सिद्धंगणा-सहस्सेण आंगओ मलय-सेल्लहि ॥ १२२९

- दृष्टे भवति हे नरनाथ तत्संप्राप्तम् । तावद्गुण यदस्माकं किमपि कर्तव्यं यत्कर्तव्यं तदा-
 दिश्यतामित्यर्थः ॥ १२२१ ॥ १२२२) तं तह—तत्तथा श्रुत्वा विकसितमुखेन नरा-
 धिपेन सहसेति गणितम् अहो वयं सुकृतपरिणत्या दूरतरं नीताः । सुकृतमेव परिपक्व-
 २० मित्यर्थः ॥ १२२२ ॥ १२२३) णणं—णमिति वाक्यालङ्कारे । नेतोऽधिकं भणित-
 व्यमस्ति यदहं भणामि । तथापि विरहकृशाङ्गी दृश्यतां संप्रति सा कुवल्यावली ॥ १२२३ ॥
 १२२४) भणियं—सर्वाङ्गोद्बुधवहलपुलकेन तेन गन्धर्वसुतेन भणितं च हे नरपते
 परिहाससमुल्लसितमपि परं हर्ष जनयति ॥ १२२४ ॥ १२२५) कत्तो—कुतः पुण्यै-
 र्विना कस्याप्येवंविधं समापतितं तथापि पृच्छामि स्फुटं सद्भावमिदानीं कथय ॥ १२२५ ॥
 २५ १२२६) अह तस्स—अथ हे कुवलयदलाक्षि सहर्षाङ्गेन नरपतिना तस्य गन्धर्वराज-
 तनयस्य चित्राङ्गदस्य निःशेषं कथितम् ॥ १२२६ ॥ १२२७) तो तेण—अथ तेना-
 मातृहृदयप्रहर्षोत्फुल्ललोचनमुखेन भणितं तत्किमद्यापि मलयानिलस्य सुतोऽस्ति ॥ १२२७ ॥
 १२२८) एत्थावसरे—अत्रावसरे कुवलयदलाक्षि परितोषपूरितशरीरो विजयानन्दस्त्व-
 रितं लीलावत्याः पार्श्वं गतः ॥ १२२८ ॥ १२२९) अह सो—अथ सोऽपि वि-
 ३० सिंते माधवानिलस्तत्र संप्राप्तः । कीदृशः सन् । सिद्धाङ्गनासहस्रेण परिगतः । कस्मात् ।

१)=वयं. २) P °णइए, B °णइए. ३)=नायत्, B णं णे ४) B दीसइ. ५) P °सासेणे, J सासेणे, B संसेणे ६) P ण माइय, J ण माइय, B अमाइय. ७) B वि विन्दिओ. ८) B परिगओ for आगओ. ९) P B °हि, J °हि.

सच्चविओ सो गंधव-णंदणो सिद्ध-राय-तणएण ।
 अमय-वरिसो व हियए पवरिसिओ प्रक्रमेकाण ॥ १२३०
 समइच्छिऊण भणियं तेहिं मि^१ अण्णोण्ण-हरिसियंगेहिं ।
 अंहिणदिऊण देवं चिरं च बहु मणिओ अप्पा ॥ १२३१
 एरिसए पत्थावे विजयाणंदो वि वियसियच्छि-मुहो ।
 वद्धाविऊण कुमरीओ तक्खणं आगओ सहसा ॥ १२३२
 तो^२ दूर-कय-पणामो तिण्हं पि हु ताण हाल-पमुहाण ।
 सवायरोवणीयासणम्मि पुरओ समासीणो ॥ १२३३
 भणियं च राइणा पिय-वयंस दिट्ठा मए महानुमई ।
 वद्धाविया फुडं कुवल्यावली विरह-किसियंगी ॥ १२३४
 भणियं च तेण णरवइ प्रकासण-संठियाओ दिट्ठाओ ।
 तिहुयण-सिरीउ णज्जइ णज्जइ अह तिणिण संझाओ ॥ १२३५
 वद्धाविऊण सिद्धं^{११} चित्तंगय-माहवाणिलेण समं ।
 संपत्तो णरणाहो जायं हियइच्छियं तुम्ह ॥ १२३६
 चिरयाल-संचिओवड्डियाइँ एयाइँ ताइँ तव-तरुणो ।
 भुंजह फलाइँ भयवइ संपइ जिय-लोय-सासाइँ ॥ १२३७

मलयशैलात् ॥ १२२९ ॥ १२३०) सच्चविओ—सिद्धराजतनयेन स गन्धर्वनन्दनो
 दृष्टः । एकैकेषां हृदये अमृतवर्ष इव पथुपितः ॥ १२३० ॥ १२३१) समइच्छि-
 ऊण—अन्योन्यहर्षिताङ्गैस्तैः समर्थ्य संपाद्य भणितम् । देवमभिनन्द्य चिरं चात्मा बहु
 मेने^३ । साधु दैवेन सुघटं संघटितमित्यर्थः ॥ १२३१ ॥ १२३२) एरिसए—ईदृशे
 प्रस्तावे सर्वेषां समागमावसरे विकसिताक्षिमुखो विजयानन्दोऽपि कुमारी वर्धयित्वा तत्क्षणं
 सहसा तत्रागतः ॥ १२३२ ॥ १२३३) तो दूर—तौवता कृतदूरप्रणामो हालप्रमु-
 खानां त्रयाणामपि पुरतः सर्वादरोपनीतासने उपविष्टः ॥ १२३३ ॥ १२३४) भणियं—
 भणितं च राज्ञा प्रियवयस्य दृष्टा त्वया महानुमती विरहकृशाङ्गी कुवल्यावली स्फुटं
 वर्धिता ॥ १२३४ ॥ १२३५) भणियं च—भणितं च तेन एकपदे संस्थिता एकत्र
 स्थाने संभूय संगताक्षिमुवनश्रियः इव । अथवा तिस्रः संध्या इव ताः दृष्टाः ॥ १२३५ ॥
 १२३६) वद्धाविऊण—वर्धयित्वा कथितं चित्राङ्गदमाधवानिलाभ्यां सह नरनाथः सं-
 प्राप्तो जातं हृदयेप्सितं भवतः ॥ १२३६ ॥ १२३७) चिरयाल—एतानि तानि

1) PB °विओ, J °विय. 2) P समइच्छिऊण, J समयच्छिऊण, B समइ[स्थि]ऊण. 3) P तेहि
 मि, J तेहिं मि, B तीहि वि. 4) PB अहिं, J अह. 5) B कुमरिं तक्ख आगउ सहसा. 6) B ता. 30
 7) J omits this gāthā, but it is given by PB. 8) P मणु, B तण. 9) B इकपणु संठि[या]उ
 दिट्ठाओ. 10) = ज्ञायते. 11) B कहियं for सिद्धं. 12) B चिरयालकंखिओवड्डि[=स्थि]याइ.

- तो ताहिं तं मुणेरुण झत्ति मेमंन्व-यंनुदुहीहिं ।
 प्रकेकमे-वयण-मुलोदरीहिं वातु भणिओ अप्पो ॥ १२३८
 परिसिद्धं^१ पि ण सद्धइ ताण हियमच्छिण समावटिए ।
 सवाण पि मेलावे^२ संघस-णारिंद-नित्ताण ॥ १२३९
 पुणरुत्त-पेच्छिरीणं^३ अण्णाण वि परिसराण जां निद्धं ।
 ता झत्ति धावियाओ अलयाहिमुहं वयंनीओ ॥ १२४०
 मग्गो चिय ण पहुत्तो अलयाहिमुहं पर्यत्त-चित्ताण ।
 वद्धावियाणं^४ णलकूवरस्स परिउट्ट-वयणाणं ॥ १२४१
 तो^५ सो दइयाए समं समं विजातरेन्द-हंसेण ।
 १६ णलकूवरो तहिं चिय संवत्तो समुत्त-परिवागे ॥ १२४२
 तो तेहि मज्झ विजातरेन्द-जक्खादियेहि दोहिं पि ।
 वद्धाविण्हि^६ णस्वइ प्रकोदंसय-णिहि-वरो दिण्णो ॥ १२४३
 भणियं च वज्जरंजं^७सु एयं सालाहणस्स पुणरुत्तं ।
 भण्णइ ण तुभाहिंतो अण्णो पिय-बंधवो अरह ॥ १२४४

- १६ जीवलोकसारणि चिरकालकांक्षितापक्षितानि तपनरोः फलानि ते भगवत्यः संप्रति मुञ्च-
 ध्वम् ॥ १२३७॥ १२३८) तो ताहिं—तत्तन्नामित्ताद् ज्ञात्वा ज्ञादिति रोमाञ्चकशुकी-
 वतीभिः परस्परं वदनदृशरीभिर्दिवं बहु मेने ॥ १२३८॥ १२३९) परिसिद्धं—सर्वेषां
 गन्धर्वनरेन्द्रसिद्धानां मेलनपक्षे दृश्येप्सिते समापतिते तासां कुमारीणां परिसिद्धमपि न
 श्रद्धाति उद्धृतमपि कश्चिन्नावधारयति ॥ १२३९॥ १२४०) पुणरुत्त—पुनः पुनः पश्य-
 २० न्तीनां परिसरस्थितानामन्यासामपि यच्छिष्टं तान्द्रयस्यो ज्ञादिति अलकाभिमुखं धावितः
 ॥ १२४० ॥ १२४१) सग्गो—नलकूवरस्य वर्षाधिपतीभिः परितुष्टवदनाभिः अलका-
 भिमुखं प्रवृत्तचित्ताभिर्माण्डपि न लेभे ज्ञादिति गताः ॥ १२४१॥ १२४२) तो सो—
 ततः स दयितया समं विद्याधरेन्द्रहंसेन च समं सहर्षपरिवारो नलकूवरस्तत्रैव संप्राप्तः
 ॥ १२४२ ॥ १२४३) तो तेहिं—ततस्ताभ्यां विद्याधरेन्द्रयक्षाधिपाभ्यां वधिताभ्यां
 २५ द्वाभ्यामपि नरपते ममैको [अक्षय-]निधिवरो दत्तः ॥ १२४३ ॥ १२४४) भणियं
 च—भणितं च कथयेत्स्वं ज्ञातवाहनस्य पुरतः एतत्पुनरुक्तं भण्यते न त्वत्तोऽन्यः पिय-

१) B इतिहं वं. २) =अन्वयेन्यवयवं जिलोकयंतीभिः, B पलोड°. ३) P देवो, J अप्पो, B दिवो. ४) P विद्धं, B सिद्धं. ५) P मेणावे, J मेलावे, B मलाव[=मेलाने]. ६) P पेच्छिरीणं, J पेच्छरीणं, B पुच्छिरीणं. ७) B जं. ८) P तिसुत्तं, B भिसुत्तं. ९) P पयट्तिताहिं १०) B वियाहि ११) =परितुष्टवेट्ट[=नट्ट=]नानां, B वयणाहिं १२) P ता, J तो. १३) P दयाए, J दइयाए, B दइयाए. १४) P तत्, J णल, B नल. १५) P एहो सन, B इच्छुकरत्तं. १६) B वज्जरे तुय. १७) P तुभाहिंते, J तुभाहिंतो.

ता पेसिज्जउ चित्तंगण सह माहवाणिलो अज्ज ।
 अविलंबं वीवाहो भणिओ देवेहिं जक्खाण ॥ १२४५
 जेणणम्मि सुदियहे^५ वीवाहो णरवराण जह भणिओ ।
 लीलावईए तह उण तुमहं पत्ते सिल्लामेहे ॥ १२४६
 तं तह सोऊण णराहिवेण उद्विं-वाल-हरिणच्छि ।
 विजयाणंदाहिंतो सिद्धाहिव-णंदणो भणिओ ॥ १२४७
 णिसुयं भो^{११} जं णलकूवरण अप्पाहिंयं सह सदेण^{१२} ।
 दे वच्चह सह चित्तंगण हियइच्छियं ठाणं ॥ १२४८
 तो ते छउअंगि महारवेहिं मंगल-णिहोस-मुहलेहिं ।
 तूरेहिं संख-काहल-मुइंग-घोसेहिं संचलिया ॥ १२४९
 विजयाणंदेण पुरस्सरेण रमणी-यणोवगिज्जंता ।
 तदेस-णिवेसिय-सहरिसच्छि-जुयला समल्लीणा ॥ १२५०
 संमुहागयस्स णलकूवरस्स कय-चलण-वंदणा दो वि ।
 उवसपिया पिया-मुह-पच्चुगय-दंसणुक्कंठा ॥ १२५१
 दिट्ठा ते ताहिं पिया तेहि वि णिय-पिययमाओ दोहिं पि ।
 प्रेक्कम-वयण-णिवेसियच्छि-जुयलेहिं पुणरुत्तं ॥ १२५२

वान्धवोऽस्माकम् ॥ १२४४ ॥ १२४५) ता पेसिज्जउ—तावत्प्रेष्यतां चित्राङ्गदेन सह माधवानिलः । देवैः^{३१} यक्षाणामविलम्बो विवाहो भणितः ॥ १२४५ ॥ १२४६) जेणणम्मि—येनान्यस्मिन्सुदिवसे सांप्रतं शिलामेघे प्राप्ते नरवरस्य लीलावत्या सह विवाहो भवति ॥ १२४६ ॥ १२४७) तं तह—तत्तथा विजयानन्दाच्छ्रुत्वा धराधिपेन^{२०} उन्नतवालहरिणाक्षि सिद्धाधिपनन्दनो भणितः ॥ १२४७ ॥ १२४८) णिसुयं—निश्रुतं तत् यन्नरकूवरेणादिष्टं तस्मात्त्वं चित्राङ्गदेन सह हृदयेप्सितं स्थानं व्रज ॥ १२४८ ॥ १२४९) तो ते—हे क्षामोदरि तत्तत्तौ महारवैर्मङ्गलनिर्घोषमुखैः तूर्यैः शङ्खकाहलनिर्घोषघोषैः संचलितौ ॥ १२४९ ॥ १२५०) विजयाणंदेण—विजयानन्देन पुरः-सरेणाग्रगेन रमणीजनोपगीयमानौ तदेषो निवेशितसहर्षाक्षियुगलौ समायातौ ॥ १२५० ॥ १२५१) समुहा—संमुखागतस्य नलकूवरस्य कृतचरणवन्दनौ द्वावपि प्रत्युद्गतदर्शनीक-ण्ठवुपसर्पितौ ॥ १२५१ ॥ १२५२) दिट्ठा ते—दृष्टौ तौ ताभ्यां चान्योन्यं वदन-

1) P पिसिज्जउ, J पेसिज्जउ, B पेसिज्जउ. 2) B अविलंबो. 3) P देवेहिं, JB देवेहिं. 4) = अन्यस्मिन्. 5) B सुहलग्गो. 6) PB वडण, J वडण. 7) B तुह उण अमहं. 8) P गेहे, JB मेहे. 9) P omits व given by JB. 10) B पत्तो for भणिओ. 11) B हो. 12) B आइट्टमम्ह. 13) P सदेण, J सदेण, B सदेण. 14) = युयं. 15) B पां [= स्ता-]मोयरि सह रवेहिं. 16) B काहलनिहो-सहोसेहिं. 17) B समालीणा. 18) B omits this gāthā, though the Sanskrit commentary is given. 19) P पुक्केकव, J पुक्केकसव, B इक्किक्कमव. 20) B युगलेण. 21) B दिव्ये यं. 22) B धाराधिपेन.

- तो हिययद्ध-वह-विलंविण्हिं^१ अप्पत्त-सुह-पसंगेहिं ।
 अणुणय-वण्हिं^२ णिय-पिययमाओ किं जं णं भणियाओ ॥ १२५३
 दे पसियह कं तं जं भणम्ह गरुयावराह-पंकम्मि ।
 विच्छूढा हय-दिवेण णच्चिरं तेण तवियाओ ॥ १२५४
 5 अह एवं उवलक्खाविऊण सां माहवाणिलेण तहिं ।
 गहिया जक्खेस-सुया हत्थाहत्थेण पसंयच्छि ॥ १२५५
 तो सा संवविंरंगुलि-णह-सुह-सिपंतं-सेय-सलिलेण ।
 अगं व देइ पिय-संगमस्स हत्थुल्लेण पिया ॥ १२५६
 तो पिययमा-कर-गह-फंसुगय-पुलय-पूरिय-सरीरो ।
 10 सप्परिओसो सो^{११} माहवाणिलो वेईमारूढो ॥ १२५७
 अच्छीहिं चिय सा तेण पिययमा णेह-णिवभरं-मणेण ।
 आलिंगिय व परिउंविय व रमिय व पीय व ॥ १२५८
 चित्तंगओ वि पुरओ रयणावलि-विरइयम्मि पलंके ।
 आसीणो पिय-जाया-मुह-कमल-णिवेसियच्छि-जुओ ॥ १२५९
- 15 विनिवेशिताक्षियुगलाभ्याम् । कथम् । पुनरुक्तम् ॥ १२५२ ॥ १२५३) तो हिययद्ध —
 ततो हृदयार्धविलम्बितैरप्राप्तमुखप्रसंगैरनुनयवचनैस्ताभ्यां प्रियतमो भणितः ॥ १२५३ ॥
 १२५४) दे पसियह — तावत्प्रसीदतं किं तद्यद्गणावो यतो हतदैवेन गुरुकापराधपक्षे
 क्षिप्तौ । तेन कारणेन यच्चिरं तापिते युवाम् ॥ १२५४ ॥ १२५५) अह एवं —
 अथैवं माधवानिलेन तत्रोपलक्ष्य हरिणाक्षि यक्षेणपुत्रिका महानुमती हस्ताहस्तेन गृहीता
 20 ॥ १२५५ ॥ १२५६) तो सा — ततः सा प्रवेपमानाङ्गुलिनखमुखसिच्यमानस्तेद-
 सलिलेन हस्ताद्रेण प्रिया प्रियसंगमस्यार्थमिव ददाति । सात्त्विकविकारेण प्रविन्नतया
 हस्ताद्रिता ॥ १२५६ ॥ १२५७) तो पिय — ततः प्रियतमाकरग्रहस्पशोद्गतपुलकपूरित-
 शरीरः सपरितोषः स माधवानिलो वेदिं समारूढः ॥ १२५७ ॥ १२५८) अच्छीहिं
 चिय — स्नेहनिर्भरमनसा तेन माधवानिलेन सा प्रियतमा अक्षिभ्यामेव आलिङ्गितेव परि-
 25 नुम्बितेव पीतेव । लावण्यरसस्य पेयत्वात् । रतेव क्रीडां नियोजितेव ॥ १२५८ ॥
 १२५९) चित्तंगओ — चित्राङ्गदोऽपि पुरतः प्रियजायामुखकमलनिवेशिताक्षियुगो

1) PB चिलंविं, J विलिबं. 2) B नेहिं for जं णं. 3) P कं तं जं भणम्ह, J कं तं जण्ण भणम्ह[?], B कं तं जण्णम्ह. 4) = क्षिप्तो, B निव्वुढा. 5) B ता. 6) = हस्तोहस्ता. 7) B हरिणच्छि. 8) P विविंरंगुलि, J वेविं, B विवरंगुणि. 9) P नहसेपंत, J णहमुहसिपंत, B नहमुहसिपंत. 10) = हस्ताद्रेण, B हत्थुल्लेण. 11) P omits सो given by B. 12) B वेई समा. 13) B gives the gāthā चित्तंगओ वि etc. (No. 1259) first and then अच्छीहिं चिय etc. (No. 1258). I have adjusted the commentary according to the text. 14) B नेहविट्भमरसेण. 15) P परिउंविय, J परिउंविय, B परिउंविय.

एत्थावसरे कुवलय-दलच्छि सुजवेण जाण-वत्तेण ।

लीलावई^१ णिय-कुल-हरम्मि संपेसिओ दूओ ॥ १२६०

तो उग्गए मियंके णिवत्त-विवाह-मंगल-मुहुत्ते ।

सज्जीकयाओ जक्खंगणाहिं आवाण-भूमीओ ॥ १२६१

अमय-रस-भेय-तण्णाय-पल्लवोत्थइय-वियड-पेरंता ।

णिम्मविया वर-कुसुमोवयार-रयं-पिंजरा वसुहा ॥ १२६२

तो णिय-णियंयापिय-पणइ-परिगया पत्त-परम-परिओसा ।

छिण्ण-च्छिण्णासु मणोहरासु भूमीसु आसीणा ॥ १२६३

विविहाइं विविह-वण्णुज्जलाइं सहयार-सुरहि-वासाइं ।

णीलुपल-परिमल-वासियाइं दिज्जंति पाणाइं ॥ १२६४

दिट्ठेहिं चिय मइरा-परिमल-मिलियालि-मुहलिय-मुहेहिं ।

चसएहिं विलासवईण होइ मयणालंसा दिट्ठी ॥ १२६५

पढमं चिय जुण्ण-सुरा-पसंग-परियट्ठियाणुभावेण ।

चसएण कर-वलग्गेण वल्लइयं वम्महेण धणुं ॥ १२६६

जह जह पिज्जइ मइरा तह तह सणियं मओ समलियइ ।

जह जह अलियइ मओ तह तह सोहा समारुहइ ॥ १२६७

रत्नावलिरचिते पल्यङ्के समासीनः ॥ १२५९ ॥ १२६०) एत्थावसरे—अत्रावसरे कुवलयदलाक्षि लीलावत्या सुजवेन यानपात्रेण दूतो निजकुलगृहे संप्रेषितः ॥ १२६० ॥

१२६१) तो उग्गए—ततो मृगाङ्के उद्गते निर्वृत्ते विवाहमङ्गलारम्भे यक्षाङ्गनाभिरापान-भूमयः सज्जीकृताः ॥ १२६१ ॥ १२६२) अमय—पवनपल्लवास्तृतविकटपर्यन्ता वसुधा वरकुसुमोपचाररजःपिञ्जरा निर्मिता । किंतूयेक्षते । अमृतरसमयीव विहिता समारचिता ॥ १२६२ ॥

१२६३) तो णिय—ततो निजनिजया प्रियप्रणयिन्या परिगताः प्राप्तपरमपरितोषाः छिन्नाः छिन्नाः पृथक् पृथग्भूताः सुमनोहरासु भूमिपवासीनाः ॥ १२६३ ॥

१२६४) विविहाइं—विविधानि विविधवर्णोज्ज्वलानि सहकारभङ्ग-वासानि नीलोत्पलपरिमलवासितानि हृद्यमानानि पानानि मदिरादिपानकानि जातानि ॥ १२६४ ॥

१२६५) दिट्ठेहिं—मदिरापरिमलमिलितालिमुखरितमुखैश्चपकैः दृष्टैरपि विलासवतीनां मदनातुरा दृष्टिर्भवति ॥ १२६५ ॥

१२६६) पढमं—प्रथममेव जीर्णसुरापरिवधितानुभावेन करावलयेन चपकेन मन्मथेन धनुर्वलितमिव कुण्डलीकृतमिव कन्दर्पेण कार्मुकं ज्यारुढं कृतमिव ॥ १२६६ ॥

१२६७) जह जह—यथा यथा

1) P °वईणि, J °वईणि, B °वइएणि. 2) P अमयरसभेयतणायप°, J अमयरसायपइ-
णायप°, B अमयरसइवसपवणपल्लवल्लवियडपेरंता. 3) =रजःपिंजरा वसुधा. 4) [-णिययपिय-].
5) B आरुढा. 6) P वासाहिं, B वासाइं. 7) B मुहल्लि. 8) P मइणा°, J not specified, B
मयणा°. 9) P परियट्ठिया°, B परियट्ठिया°. 10) B सज्जियं for वल्लइयं. 11) P मयरा, B मइरा.

चिर-जंपियं भरिज्जइ तक्खण-भणियं पि ज्ञत्ति पम्हुसइ ।
 असमंजसं वि भणियं छज्जइ महु-मय-विचारेण ॥ १२६८
 महु-मय-वस-पम्हुट्ठावराह-परिउंविचां वि दइएण ।
 अणुणिज्जइ पच्छा भरिय-मण्णुं-वल्लियाणणा कां वि ॥ १२६९
 5 कीए वि महु-मयारुण-कंकोल-विणिओय-वज्जियं¹¹ दहुं ।
 अणुणिज्जइ सयणासोय-पल्लवं पिययवेण तहिं ॥ १२७०
 अवराह-समुप्फुसणं माण-तरुमूलं पिया पियइ ।
 पिययम-करग्गहुत्ताण-चयण-विणिवेसियं सइरं ॥ १२७१
 अण्णोण्णाहर-रस-पाण-मुह-पसुंतेहिं सिद्ध-सिहुंणेहिं ।
 10 विप्पइ चिरेण चसयं विलक्ख-भावागय-मुहेहिं ॥ १२७२
 पिय-मुह-पीउवरियं थोवं थोवं चिरेण का वि पिया ।
 अमयं व पियइ सरयं सरोस-पडिवक्ख-सच्चवियं ॥ १२७३
 मेयं सहत्थ-तालं मुह-सदल-णच्चियं पंहसियं चं ।
 सहइ विलासवईणं सुपसण-पसाहियं वर्यणं ॥ १२७४

15 मदिरा पीयते तथा तथा शनैः शनैः उन्मादकत्वमालीयते जायते । यथा यथा मदः आली-
 यते तथा तथा शोभा समारोहति ॥ १२६७ ॥ १२६८) चिरजंपियं — चिरजल्पितं
 स्मर्यते तत्क्षणभणितं स्फुटं न स्मरति । मधुमदविकारेणासमञ्जसमपि भणितं राजते
 ॥ १२६८ ॥ १२६९) महुमय — मधुमदवशप्रसृष्टापराधपरिचुम्बितापि पश्चात्स्मृतमन्यु-
 वलिताननापि कापि दयितेनानुनीयते । प्रथमं मदवशात् विस्मृत्वापराधं संसुखीभूय स्मृत्वा
 20 पुनः रोपपराञ्जुखीभूता कान्तेन प्रसाद्यते ॥ १२६९ ॥ १२७०) कीए वि — कयाचि-
 न्मधुमंदासुणकपोलविनियोगवर्जितो दृष्ट्वा शयनाशोकपल्लवः प्रियतमेनापनीयते । मधुमदि-
 रामववशादेव कपोलस्य स्वभावजमरुणत्वं जातं किमशोकपल्लवेनेत्युत्सारितम् ॥ १२७० ॥
 १२७१) अवराह — अपराधसंमार्जनी मानतरुन्मूलिनी प्रियतमकरोत्क्षिप्तवदनविनि-
 वेशितां मदिरां प्रिया पिवति ॥ १२७१ ॥ १२७२) अण्णोण्णाहर — अन्योन्याधर-
 25 रसपानसुखप्रसक्तैः विलक्षभावागतमनोभिः सिद्धसिधुनैश्चिरेण चपकं गृह्यते ॥ १२७२ ॥
 १२७३) पियमुह — कापि प्रिया प्रियसुखपीतोद्भूतं सरोपप्रतिपक्षदृष्टं सरकं मयं काचित्
 स्तोकं स्तोकममृतमिव पिवति । कथम् । चिरेण ॥ १२७३ ॥ १२७४) मेयं — सहस्त-

1) P भरि°, B सरि°. 2) B भणियं फुसिज्जइ फुडत्थं । 3) B रेहइ for छज्जइ. 4) = विकारेण.
 5) P पम्हु°, B पम्हु°. 6) P उंविचा, J उंविचा, B उंविचा. 7) PB मनु which is omitted
 8) by J. 8) P विलिया°, B वल्लिया°. 9) P को, JB का. 10) P कवोलकंकोलं निजियं, J कवोल-
 30 विणिओयवज्जियं, B कवोलविणियोगवज्जिया. 11) = निजितं. 12) P थवि°, JB अव°. 13) P
 सवणासोय, J सवणासोज, B सयणासोग. 14) B पुनणि 15) B म्मूलणि 16) B पसत्तेहि.
 17) B मण्णेहिं for मुहेहिं. 18) B पिययमपीउवरियं. 19) B गिज्जइ सहत्थयालं. 20) B च ह°
 for पंह°. 21) P व, JB च. 22) = वदुनं.

दर-विहडंत-कडिलं विर्यलिय-रसणं पडंत-पावरणं ।
 दर-लुलियालय-तिलयं^१ दर-मत्तं सहइ रमणि-यणं ॥ १२७५
 इय महु-मय-मुइयासेस-सिद्ध-गंधव-जक्ख-जण-णिवहे ।
 संपत्तो तइय-दिणावसाण-ससण सिलामेहो ॥ १२७६
 तो सो पियाए समयं सवाण वि एक-देस-मिलियाण ।
 विजाहरेंद-पमुहाण झत्ति पुरओ समासीणो ॥ १२७७
 समइच्छिज्जण सुंदरि सवेहि मिं^२ तेहिं सो सिलामेहो ।
 भणिओ पिय-तणयाए दंसण-सुहमणुहवेत्ताहे ॥ १२७८
 ता सरयसिरीए ससं संपत्तो पिय-सुयाए वर-भवनं ।
 सच्चविया सा कुवलय-दलच्छि लीलावई तेणं ॥ १२७९
 अग्घाइज्जण सीसे पणाम-पच्चुट्टियां समासत्तां ।
 सासीसं ससणेंहं गहिया जणणीए उच्छंगे ॥ १२८०
 तावय विजाहर-सिद्ध-जक्ख-गंधव-माणुसाणं च ।
 वयणाइं णियच्छंती मुक्का सावेण सरयसिरी ॥ १२८१
 तक्कालं बंधु-समागमेण परितोसियाए संभरिओ ।
 एसो वि साव-समओ जो सो भणिओ गणेसेण ॥ १२८२

तालं गीयते विलासवतीनां सुखमर्दलनतितं हसितं च सुप्रसन्नप्रसाधितं वदनं च शोभते
 ॥ १२७४ ॥ १२७५) दर—ईपद्विघटितकटीवस्त्रं विषदितरसनं पतत्प्रावरणम् ईप-
 छुलितालकतिलकम् ईपन्मत्तमुन्मत्तत्वं रमणीनां शोभते ॥ १२७५ ॥ १२७६) इय—
 इति मधुमदमुदिताशेषसिद्धगन्धर्वयक्षजननिवहे । तृतीयदिनावसानसमये शिलामेषः संप्राप्तः^{२०}
 ॥ १२७६ ॥ १२७७) तो सो—ततः स पियया समं सर्वेषामप्येकदेशमिलितानां
 विद्याधरेन्द्रप्रमुखाणां पुरतो झटिति समालीनः ॥ १२७७ ॥ १२७८) समइच्छिज्जण—
 सुन्दरि तैः सर्वैरपि समाश्लिष्य स शिलामेषो भणितः । अधुना निजतनयामुखदर्शन-
 सुखमनुभव ॥ १२७८ ॥ १२७९) ता सरय—तावता शरच्छ्रिया समं निजसुताया
 वरभवनं संप्राप्तः । कुवलयदलाक्षि सा लीलावती तेन दृष्टा ॥ १२७९ ॥ १२८०)^{२५}
 अग्घाइज्जण—प्रणामप्रत्युत्थिता शीर्षे आध्राय साशीर्वादं सखेहं जनन्या उत्सङ्गे गृहीता
 ॥ १२८० ॥ १२८१) तावय—ततः सा विद्याधरसिद्धयक्षगन्धर्वमानुपाणां वदनानि
 प्रश्यन्ती सा शरच्छ्रीः शापेन मुक्ता ॥ १२८१ ॥ १२८२) तक्कालं—तत्कालं

1) B विर्यलिय. 2) B पंगुरणं. 3) P विलयं, JB तिलयं. 4) P रमणियणं, J रमणियरं, B रमणीणं.
 5) P तइया, JB तइय. 6) B ससु[=म]ल्लीणो. 7) =ससवेक्ष्य, B ससइत्थिज्जण. 8) B वि. 9) B ३०
 ता भणियो पियतणयासुहदंसणसुहमणुहवेहि । 10) B तेहिं. 11) =आश्लिष्टा, P समासत्ता, J
 समासत्तो, B समोसत्ता. 12) B तो सा for तावय. 13) P माणुसजणं च, JB माणुसाणं च. 14) P विसाय, J वि साव, B समाव.

अह सा कमेसो गुरु-बंधवेहिं परियाणिऊण ओसत्ता ।

सविसेसं पडिवण्णं वद्धावणयं असेसेहिं ॥ १२८३

तावाणंद-परंपर-परितुट्ठुग्घुट्ठ-मंगल-रवाइं ।

पहयाइं पणच्चिय-परियणाइं परिओस-तूराइं ॥ १२८४

5 अण्णम्मि दिणे^४ णीसेस-वत्त-पहाणम्मि वासरारंमे ।

घेत्तूण प्हवणयं कुवल्यावली राइणो पत्ता ॥ १२८५

तो सो सिरि-मंडव-मज्झ-देस-विरइय-चउक्क-चिंचइए ।

चउ-पास-णिवेसिय-कणय-कलस-कय-चारु-परिवेसे ॥ १२८६

णव-हडण-पाउया-रयण-कंति-विच्छुरिय-वियड-पेरंते ।

10 वज्जेदणील-मरगय-मणि-चच्चिय-पिहुल-वित्थारे ॥ १२८७

पज्जालिय-कणय-पईव-पयड-परिवट्ठसाण-सिरि-विहवे ।

आसीणो णरणाहो समुयं सुह-मज्जणावीडे ॥ १२८८

थुवंतो गंधवच्छराहिं सिद्धंगणाहिं गिज्जंतो ।

विज्जाहर-जक्ख-विलासिणीहिं णिमंजिओ पढमं ॥ १२८९

15 बन्धुसमागमेन परितोषितया संस्मृतः । एष स शापावसानसमयो यो भणितो गणेशेन

॥१२८२॥ १२८३) अह सा—अथ सा गुरुबान्धवैः क्रमशः परिज्ञायाश्वासिता । अशेषैः

सविशेषं वर्धापनकं प्रतिपन्नं कृतमित्यर्थः ॥ १२८३ ॥ १२८४) तावाणंद—ततः

आनन्दपरंपरापरितुष्टुष्टमङ्गलवाणि प्रनृत्यत्परिजनानि परितोषतूर्याणि प्रहतानि ॥ १२८४ ॥

१२८५) अण्णम्मि—अन्यस्मिन् दिने निःशेषवलप्रधाने वासरारम्भे स्नपनं स्नपनोपकरणं

20 गृहीत्वा कुवल्यावली राज्ञः समीपं प्राप्ता ॥ १२८५ ॥ १२८६-८८) तो सो—

ततः श्रीमण्डपमध्यदेशचिरचितचतुष्कमण्डिते । चतुर्द्वारनिवेशितकनककलशकृतगुरुपरि-

तोषे ॥ [णव—] नवघटितपादुकारलकान्तिविच्छुरितविकटपर्यङ्के । वज्जेन्द्रनीलमरकत-

मणिसंचयपृथुलविस्तारे ॥ [पज्जालिय—] प्रज्वालितकनकप्रदीपप्रकटवर्धमानश्रीविभवे ।

सुप्रशस्तमज्जनपीठे नरनाथः आसीनः । विशेषकम् ॥ १२८६-८८ ॥ १२८९) थुवंतो—

25 गन्धर्वाप्सरोग्भिः स्तूयमानः सिद्धाङ्गनाभिः गीयमानः प्रथमं विद्याधरयक्षविलासिनीभिः

1) B कमेण. 2) = आश्लिष्टा, P ओसत्ता, J ओसत्तो, D आससिया. 3) P परितुट्ठुग्घुट्ठं, J

परिचितुट्ठुग्घुट्ठं, D ता आणंदपरंपरपरिउमु [= ओसु] ग्घुट्ठं. 4) P दिणे, J दिणि. 5) = प्रहवल

[?]. 6) D दार for पास. 7) P परिवेसे, J परिविओसे, D परिओसे. 8) B वडिय. 9) =

नवघटितपादुकारलः. 10) P चच्चिय, J वच्चिय, D संचय. 11) P समुयं, J समुयं, D सुअसत्थे

30 मज्जणा for समुयं etc. 12) = गीयमानं. 13) = उद्धतितः. 14) D प्रक्षालित. 15) P puts

this at the close of gāthās.

तावय तूरेहिं महा-रवेहिं विविहेहिं मंगलीएहिं ।
 ण्हविओ परिहासुलोविरीएँ रंभुवभवाए तहिं ॥ १२९०
 तो सो सिय-वारण-पँट्टि-संठिओ सेय-वास-सिय-कुसुमो ।
 सेओहंसं-विलित्तो सियार्यवत्तो समुच्चलिओ ॥ १२९१
 समुहागएहिं विज्जाहरिंद-णलकूवराइ-पमुहेहिं ।
 दिट्ठो अऊ-पहे चिय सवेहि मि स-प्पणाम-सिरो ॥ १२९२
 तो तेहिं चिय पुरस्सरेहिं उव्विंव-वाल-हरिणच्छि ।
 संपत्तो णरणाहो आवासं सिंघलेसस्स ॥ १२९३
 जं तं रंगावलि-रइय-विविह-सयवत्त-सत्थिय-सणाहं ।
 रमणि-यणाहरण-मऊह-जाल-वज्जंतं-सुर-चावं ॥ १२९४
 बहु-विह-विचित्तं-कुसुमोवयार-चिंचइय-चारु-धरणि-यलं ।
 देवंगुलोय-पलंवमाण-मोत्ताहल-त्थवयं ॥ १२९५
 पडुं-पडह-संख-काहल-मुयंग-संवलिय-मंगल-णिहोसं¹⁴ ।
 जुवई-यण-कय-परिहास-मणहरं मंडव-दारं ॥ १२९६
 खित्तो से दहियक्खय-वोमीसो¹⁵ अविहवाहिं मंगलिओ ।
 वलि-भायणो णरेदस्स कणय-तलिया-परिट्ठविओ ॥ १२९७

निर्माजितः स्नापितः ॥ १२८९ ॥ १२९०) तावय—तावता महारवैस्तूर्यैः विविधैः
 माङ्गलिकैः परिहासोलापनशील्या रम्भोद्धवया कुवल्यावल्या प्रभुः स्नापितः ॥ १२९० ॥
 १२९१) तो सो—ततः स सितवारणपट्टसंस्थितः श्वेतवासाः सितकुसुमः श्वेतश्रीखण्ड-
 विलितः श्वेतातपत्रः समुच्चलितः ॥ १२९१ ॥ १२९२) समुहागएहिं—संमुखगतैः
 विद्याधरेन्द्रनलकूवरराजप्रमुखैः सर्वैरपि सप्रणामशिरा नृपोऽर्धपथ एव दृष्टः ॥ १२९२ ॥
 १२९३) तो तेहिं—ततस्तैर्विद्याधरेन्द्रपुरःसरैर्नरनाथः उव्विंववालहरिणाक्षि सिंहलेश-
 स्यावासं प्राप्तः ॥ १२९३ ॥ १२९४-९७) जं तं—यन्मण्डपद्वारं वररङ्गावलि-
 तीर्णसुप्रशस्तस्तिक्तसनाथम् । रमणीजनाभरणमयूखजालव्रध्यमानसुरचापम् ॥ [बहुविह-]
 बहुविधविचित्रकुसुमोपचारमण्डितचारुधरणितलम् । दिव्यगुलोचप्रलम्बमानमुक्ताफल-
 स्थगितम् ॥ [पडु-] पटुपट्टदशंखकाहलामृदङ्गसंवलितमङ्गलनिर्घोषम् । युवतीजनकृतपरि-
 हासमनोहरम् ॥ तत्रैवंविधे मण्डपद्वारे [खित्तो-] तस्य नरेन्द्रस्य चरणकमलयोरुपरि
 अविधवाभिर्दध्यक्षविमिश्रो बलिभाजनं माङ्गलिकः क्षिप्तः । कैलापकम् ॥ १२९४-९७ ॥

1) P °विरीहिं, J °विरीए, B विरीहिह. 2) = कुवल्यावल्या, P °वभवाए, J °वभवाहि, B °वभवाइ.
 3) B पुट्टि. 4) P सियओहंस, JB सेओहंस. 5) = श्वेतातपत्र. 6) P सियं, J सिंघ, B सिंह. 7) B
 रंगावलिबिहंसुपसत्थसत्थिय. 8) P वज्जंत, J वज्जंतं, B वज्जंत. 9) B विच्छित्त. 10) B दिव्वंगुलोय. 11)
 B रथगियं. 12) P पडु, B पडु. 13) B सुइंग. 14) PB निहोसं, J णिवोसं. 15) = व्यामिश्र,
 B विमीसिओ for वोमीसो. 16) = मांगलिकपात्रं, PB भायणो, J भायणे. 17) = आरात्रिकपात्रं,
 B तिलए for तलिया. 18) B देवीगुलोयप्र. 19) B puts कलापकम् at the close of gāthās.

तावच्छिञ्जण दारं दइया-कोञ्जहलेण णरणाहो ।

सुइरेण संपइहो आसीणो पट्ट-तूलीए ॥ १२९८

दिट्ठा विरलं-सियंसुय-संपाउय-वयण-कमल-लौयणा ।

लीलावई णारिदेण सायरं सहरिसंगेण ॥ १२९९

सप्परिहासं जुवई-यणेण संतोस-तोसविज्जंतो^१ ।

तत्थच्छिञ्जण सुइरं णरणाहो वेइसारुढो ॥ १३००^{१०}

तो जायवेय-कय-चउ-पयाहिणो पत्त-परम-परिओसो ।

गुरु-विप्प-कय-पणामो पुणो वि तत्तो समासीणो ॥ १३०१

अह वेइ-समुत्तिणस्स राइणो सिंघलंगणा प्रक्का ।

आरत्तिय-तलियासत्त-करयला उवगया पुरओ ॥ १३०२

तावय विज्जाहर-वंदिणेण सहस त्ति वियसिय-मुहेण^{११} ।

सालंकारं सुमणोहरं च गाहाउलं पढियं ॥ १३०३

देवं णियच्छसु ।

अण्णोण-समीव-णिवेस्स-णिच्चलं समियं-सह-संलौयं ।

१५ णेउर-कलहंस-जुयं सुयइ व पय-पंकय-णिसण्णं ॥ १३०४

१२९८) तावच्छिञ्जण - वर्धितकोलाहलो नरवरेन्द्रः कौतुकगृहे संप्राप्तः । सुचिरेण

संप्रविष्टः अनर्घ्यतूल्यां प्रशस्ततूलिकायां समासीनः ॥ १२९८ ॥ १२९९) दिट्ठा -

सहर्षाङ्गेन नरेन्द्रेण ज्ञातवाहनेन विरलश्वेतांशुकसंप्रावृतवदनकमललावण्या लीलावती

सादरं सवहुमानं दृष्ट्वा । तलिनवसावृतत्वेन दर्शनीयस्पर्शां साभिलाषं विलोकितेत्यर्थः

२० ॥ १२९९ ॥ १३००) सप्परिहासं - सपरिहासो युवतीजनेन संतोषतोप्यमानः

सुचिरं स्थित्वा महीपतिर्वेदीं विवाहस्थलकमारूढः ॥ १३०० ॥ १३०१) तो जायवेय-

ततो जातवेदःकृतचतुःप्रदक्षिणो जातपरमपरितोषः गुरुविप्रकृतप्रणामो राजा पुनः तत्रैवा-

सीनः उपविष्टः । जातवेदा वह्निः ॥ १३०१ ॥ १३०२) अह वेइ - वेदीमुत्तीर्णस्य

राज्ञः पुरतः आरात्रिकासक्तकरतला एका सिंहलाङ्गना शिलामेषधनुषमार्या उपगता आगता ।

२५ श्वश्रूर्जामातुरारात्रिकावतरणायोपगता इत्यर्थः ॥ १३०२ ॥ १३०३) तावय - तावता

विद्याधरवन्दिजनैः सहसा विकसितमुखैः सालंकारं चित्रवक्रोक्त्यानुप्रासादिसुभगं सुमनोहरं

हृद्यं गाथाकुलं पठितम् ॥ १३०३ ॥ देव पइय । तदेवाह । १३०४) अण्णोण -

1) P तावच्छिञ्जण दारदइया, J तावच्छिञ्जण दारं, B reads the first line thus: कोउहरे-
संपत्तो वड्डियकोलाहलो नरवरिंदो । 2) PB विरलसियंसुय, J विरलसुयंसुय. 3) B संथाइय-
20 [=संथाइय]. 4) B कवललावण्णा. 5) B साहिलासत्थि[=च्छि]विच्छोहा for सायरं etc. 6) P
सहरिं, J सहरं. 7) B सप्परिहाओ. 8) =तोप्यमाणः. 9) PJB नरनाहो. 10) P 1298, J not
specified, B 1301. 11) =चतुःप्रदक्षिणा, P चउप्पं, B चउपं. 12) P तत्तो वेइं समुत्तिओ,
JB पुणो वि तत्तो समासीणो. 13) B सिंहलि[=लं]गणा. 14) B तिलया. 15) =दाय्यागृह, P
सिज्जाहर, JB विज्जाहर. 16) B वंदिगृहि. 17) B मुहेहिं. 18) P दिव, J देव, B नरनाथ[=हं].
19) =श्रुति. 20) B संलौयो. 21) B जुओ. 22) B निसण्णो. 23) B स्पर्शत्. 24) B looks like कृद्यं

थोरोरु-जुयब्भंतर-संदाणिय-सिचय-पर्यडिय-पहोहो ।
 रसणा-दल्ल-संकंतो रमणे रमइ व जोइक्खो ॥ १३०५
 तंसोणय-विसम-विसंघडंत-तिवली-तरंग-परितणुए ।
 धुर्य-संचया वि^१ अहियं रेहइ रोमावली उयरे ॥ १३०६
 कम-पसरिय-भुय-जुयलुच्छलंत-लायण-जणिय-परिवेसो ।
 पसरइ अलद्ध-धामो दूरयरं दीव-उज्जोओ ॥ १३०७
 वेहहल-भुवोवगण-विसम-समुल्लसण-संगलिजंतो ।
 परिभमइ णाहि-मंडल-विओय-विरहाजरो हारो ॥ १३०८
 [भुय-भामिय-तलिय-पईव-पयडिओ थणहरे सहइ हारो ।
 मेरुय-सिंग-जुए णं चलंत-गंगा-पवाहो व ॥ १३०८*१]

अन्योन्यसमीपनिवेशनिश्चलो नूपुरकलहंसयुवा चरणाभरणराजहंसतरुणः । शमितशब्द-
 संलापः संकोचितादकलकलः पदपङ्कजनिपण्णः स्वपितीव । सात्त्विकभावेनाङ्गोपाङ्ग-
 स्तम्भान्नूपुरारावाभावान्निद्रायत इवोत्प्रेक्षा । यदाहुः प्रभुश्रीहेमसूरयः अलङ्कारचूडामणौ
 'स्तम्भस्वेदरोमाश्चस्वरभेदकम्पवैवर्ण्याश्रुप्रलया अष्टौ सात्त्विकाः' [काव्यानु० २-५३]
 इति ॥ १३०४ ॥ १३०५) थोरोरु-स्थूलोरुजङ्घान्तरसंदानितसिचयप्रकटिताव-
 यवः सूक्ष्मवस्त्रत्वादन्तर्लीनतेजसा प्रकाशिताङ्गोपाङ्गो अत एव रसनावलिसंक्रान्तः
 काञ्चीलमो ज्योतिष्को दीपो रमणे स्मरमन्दिरे रमत इव क्रीडतीव ॥ १३०५ ॥
 १३०६) तंसोणय-ततः सोन्नतविषमविसंघटमानत्रिवलीतरङ्गप्रतितनुके^{१४} तस्या उदरे
 तदानीं कुचसंचयात् वक्षोजकोशात् हारावली शोभते । ज्योतिःप्रतिविम्बेन हारो रोमा-
 वली च सविशेषं राजते इत्यर्थः ॥ १३०६ ॥ १३०७) कमपसरिय-क्रमप्रसा-
 रितभुजयुगलोच्छलल्लावण्यजनितपरितोषो दीपोऽङ्गोतो लब्धार्थः सिद्धकार्य इव दूरतरं
 प्रसरति । लोभप्रस्तो हि यथालाभमग्रे धावति । आरात्रिकदीपोऽप्ययं बाहुप्रसारणेन ऊर्ध्व-
 मुत्पाद्यमानो विशिष्टाङ्गोपाङ्गलावण्यरसलाभान्नाभीकक्षावक्षोजादिषु प्रविशति इति भावः
 ॥ १३०७ ॥ १३०८) वेहहल-ऊर्ध्वप्रसरणशीलभुजवैल्गनस्तनकैलशसंसनसं-
 कलीक्रियमाणः नाभिमण्डलवियोगविधुरातुरो हारः परिभ्रमति इतस्ततो लुठति । आरा-
 त्रिकस्योर्ध्वमुत्पादनेन नाभीमण्डलादूरीभवन् वक्षोजयोश्च परितः पतित्वोभयतटाभ्यां
 मिलस्तदुभयवियुक्त इव भ्रमतीत्युत्प्रेक्षते । 'संसेल्लसडिंभौ' [हैम० ८-४-१९७] इति
 ल्हसणं । विल्लहलं स्फूर्तिमत् ॥ १३०८ ॥ १३०८*१) भुय-भुजभ्रामिततिलक-

1) B जंयंतर for जुयटभंतर. 2) B पयडियावयवो l. 3) B रसणावल्लं. 4) P रमण, JD रमणे. 5) B तो सोन्नत्वा[=य]. 6) B कुय for भुय of P. 7) B हि. 8) P अहियं, J यहियं, B corrupt. 9) PB जणिय, J पैक for जणिय. 10)=दीर्घभुजनंतन, 11) B थणयलसल्लहसण for विसम etc. 12)=अंसेनेन पिंडीभवन्. 13) This gāthā is not found in any ms.; but it is tentatively reconstructed from the Sanskrit commentary found in B which gives only भुयः, perhaps standing for the first two letters of the gāthā. 14) B तनुको.

णिम्मज्जिय-विउल-कवोल-कंति-मासलिय-पम्ह-वित्थारो^१ ।

तलियाण्ण समं परिभमइ तरुण-मय-वाडरा दिट्ठी ॥ १३०९

इय तुह इमीण्ण णरवर वास-सहस्सं अलक्खिय-जराए ।

भामिज्जउ कय-कोऊहलाण्ण आरत्तिय-पईवो ॥ १३१०

अह सो तत्थ णेरंदो रइ-तण्हुत्तावलो णिसारंभे ।

अलीणो वासहरं णरणाहो पिययमाण्ण समं ॥ १३११

एत्ताहे तुह कुवलय-दलच्छि किं जंपिण्ण बहुएण ।

सा राई तस्स णराहिवस्स उज्जगिरस्स गया ॥ १३१२

एव पहाए संते सबेहि मिं^२ तेहिं दिव्व-पुरिसेहिं ।

बहु मणिज्जण दिण्णाओ णियय-णिययाओ सिद्धीओ ॥ १३१३

अंतद्वाणं सिद्धाहिवेण जक्खेण अक्खयं कोसं ।

गंधवेण य दिण्णं दिव्विम्मि गमणं महीचइणो ॥ १३१४

- अदीपप्रकटितो हारः स्तनभरे शोभते । णं इति प्रश्नोत्प्रेक्षायाम् । मेरुशृङ्गयुगे चलद्बद्धा-
प्रवाहः इव । स्वभावनिकागमगौरै वक्षोजयुगले विशिष्य दीपप्रभोद्दीप्यमानतेजसि हारं
१५ सुवर्णाचलशिखरद्वयप्रवहत्स्वर्गगङ्गाप्रवाहतयोत्प्रेक्षितवान् ॥ १३०८*१ ॥ १३०९)
णिम्मज्जिय — निर्माजितविमलकपोलकान्तिमांसलितपक्षमविस्तारं^३ उद्धर्तनादिना निर्मली-
कृतगल्लरुचिप्रवर्धितनेत्रोममण्डला तरुणमृगवागुरा दृष्टिः तलिकया हस्ततलेन आरात्रिक-
पात्रेण वा समं परिभ्रमति । वागुरा मृगवन्धनजालिका । नेत्राभ्यामपि अवतारणकं
स्नेहात्करोति इत्यर्थः ॥ १३०९ ॥ अथ वन्दिनः उपसंहारमाहुः । १३१०) इय—
२० हे नरपते राजन्निति पूर्वप्रकारेण अलक्षितजरया अतिरसादज्ञातवृद्धभावया कृतकौतूहल्या
अनया नायिकया वर्षसहस्रं तव त्वदुपरि आरात्रिकप्रदीपो भ्राम्यते । सौभाग्यातिरेकेण
त्वोपरि वर्धमानस्नेहया अनया वर्षसहस्रमपि माङ्गलिक्यं क्रियते इति कृतमतिविस्तरेण
॥ १३१० ॥ १३११) अह—अथ स नरपतिः निशोसमये सहसालिङ्गनरसाक्षिप्तो
लीलावत्या समं वासगृहे संप्रविष्टः क्रीडामन्दिरमाविशत् ॥ १३११ ॥ अथ कुतूहल-
२५ कविः स्वभार्या प्रति वक्तव्यसंक्षेपमाह । १३१२) एत्ताहे—हे कुवलयदलक्षि सावित्रि
अधुना तवाग्रे बहुना जल्पितेन किम् । अनिर्वाच्यं किं निर्वर्चिमि चतुरशीतिनिबन्धा-
दिव्यक्तं किमधुना प्रकटयामि निर्व्यासार्थमाह । सा रात्रिस्तस्य श्रीशातवाहननराधिपस्य
उज्जागरकत्वेन अनिद्राणतयैव विभातेत्यर्थः ॥ १३१२ ॥ १३१३) एव पहाए—
तावता प्रभाते सूर्योदये सति सर्वैस्तैर्दिव्यपुरुषैः गन्धर्वयक्षविद्याधरैः बहुमान्य निज-
३० निजकाः सिद्धयो दत्ताः ॥ १३१३ ॥ १३१४) अंतद्वाणं—सिद्धाधिपेन मलयाधिपेन

१) B विमल. २) [-वित्थारा]. ३)=तरुणमृगवागुरा, P वाडला, JB वाडरा. ४) B भामिज्जइ.

५) B reads first line thus: अह सो सहसालिगणरसिओ सालाहणो निसायमण्ण. ६) B वासहरं. ७) B ताव. ८) P मि, J म्मि, B वि. ९) P अंतद्वाणं, J अंतद्वाणं, B अन्तद्वाणं. १०) B reads second line thus: खेमणं तह गंधाहिवेण दिणो[=दिणं] महीचइणो. ११)=स्वर्गोपि.

१२) P वयणो, JB चइणो. १३) B विस्तारो. १४) B अनिद्राणतयैव.

हंसेण वि से देणं वय-धंभ-रसायणोसहं मंतं ।
 पडिवणं जं अण्णं पि किं पि तं तुज्झ साहीणं ॥ १३१५
 एवं बहुसो पडिवज्जिऊण सो सुयणु णिय-पुराहुत्तो ।
 संपेसिओ सहरिसो^४ राया लीलावई^५ समं ॥ १३१६
 इहं तुह इमीए^६ णरवर वास-सहस्सं अलक्खिय-जराए ।
 लीलावई^७ समयं वच्चंतु अलक्खिया दियहा ॥ १३१७
 इय विविह-पयारं जक्ख-गणा आसीसिऊण णरणाहं ।
 णिय-णिय-वासाहुत्तं सवे ते उवगया झत्ति ॥ १३१८
 पूयं काऊण तिलोयणस्स भत्तीए^८ णंग-पासुवयं ।
 णमिऊण सलीलं कुवलयच्छि सालाहणो चलिओ ॥ १३१९
 इत्थंतरम्मि ते वि हु विज्जाहर-सिद्ध-जक्ख-गंधवा ।
 संपत्ता सहस चिय साणंदा^९ णियय-ठाणेसु ॥ १३१९*१
 तह सो वि सिलामेहो दो-तिण्णि पयाणयाइं गंतूण ।
 विणियत्तो तणयाए रयणाहरणाइं दाऊण ॥ १३२०

महीपतेरन्तर्धानम् अदृश्यीकरणं दत्तम् । यक्षेण नलकूबरेण सदैवाक्षीणः कोशो भाण्डा-
 गारो दत्तः । अक्षयस्ते निधिर्भवतु । अनुगृहीत इत्यर्थः । तथा गन्धाधिपेन गन्धर्वराज-
 पुत्रेण चित्राङ्गदेन व्योमनि गमनं संचरणं दत्तमिति । स्वस्वविद्यापारितोषिकं त्रिभिरपि सुरैः
 परोपकारिणे नृपाय वितीर्णम् ॥ १३१४ ॥ १३१५) हंसेण—हंसेनापि नरेन्द्रेण
 श्रीशातवाहनाय वयःस्तम्भरसायनं महातन्त्रं दत्तम् । तन्त्रमौपधादि । अन्यच्च । प्रतिपन्नं
 हंसेन राज्ञाम्युपगतम् । यदस्माकं कोशकोष्ठागारशुद्धान्तादि तद् युष्मत्त्वाधीनं भवदायत्तं^{१०}
 सर्वमिति ॥ १३१५ ॥ १३१६) एवं बहुसो—हे सुतनु सावित्रि एवमित्थं बहुशः
 प्रतिपद्य स शातवाहनो राजा लीलावत्या समं निजपुरं प्रति सहर्षं संप्रेषितः ॥ १३१६ ॥
 १३१७) इह—[इह तव अनया नरवर वर्षसहस्रमलक्षितजरया लीलावत्या समं व्रजन्तु
 अलक्षिताः दिवसाः] ॥ १३१७ ॥ १३१८) इय—[इति विविधप्रकारं यक्षगणाः
 हि^{११} आशास्य नरनाथम् । निजनिजवासभिमुखं सर्वे ते उपगताः झटिति] ॥ १३१८ ॥^{१२}
 १३१९) पूयं—[पूजां कृत्वा त्रिलोचनस्य भक्त्या नमपाशुपतम् । नत्वा सलीलं कुवलय-
 याक्षि शातवाहनः चलितः] ॥ १३१९ ॥ १३१९*१) इत्थंतरम्मि—अत्रान्तरे
 तेऽपि विद्याधरसिद्धयक्षगन्धर्वाः सानन्दाः प्रमोदपरायणाः सन्तः सहस्रैव निजकस्थानेषु
 संप्राप्ताः ॥ १३१९*१ ॥ १३२०) तह सो—ततः सोऽपि शिलामेधो द्वे त्रीणि

1) P द्विज, J देणं. 2) B reads second line thus: पडिवज्जं अज्जं पि हु जं अहं तुह साहीणं. 20
 (with minor corrections). 3) B पुराहुत्तं. 4) B सहरिसं. 5) These verses, Nos.
 1317-19, are found in PJ, not in B. 6) P जक्खगणाहि, J जक्खगणीहि, [जक्खगणां].
 7) P नाह, J णाहं. 8) PJ नग्ग. 9) This gāthā is found only in B, but not in PJ.
 10) B नियय. 11) ता for तह.

- सिंहल-दीवन्मि गओ सह सरयसिरीइ भिच्च-परियरिओ ।
 णिवत्तिर्य-लीलावइ-विवाह-सुह-वड्डियाणंदो ॥ १३२०*१
 अह सुयणु सो णरिंदो लीलावइ-लंभ-जणिय-परिओसो ।
 णिर्य-ठाणे संपत्तो णव-णव-वड्डंत-कल्लाणो ॥ १३२०*२
 ५ पुहईसरो सतोसं लीलावइ-वयण-पेसियच्छि-जुओ ।
 विजयाणंदेणाणंदिओ परं वट्टइ सलीलं ॥ १३२१
 सामंत-महंतासण्ण-दिण्ण-भय-भीम-भेसिय-दियंतो ।
 सिग्घयरं संपत्तो सभुत्ति-विसए पड्डाणं ॥ १३२२
 जं तं तोरण-तुंगयर-गुड्डिया-हट्ट-सोह-सोहिल्लं ।
 १० सोहिल्ल-देउलारीम-संकुलं तुंग-पायारं ॥ १३२३
 पायार-दार-धिर-रयण-विब्भमाराम-रंजियावयवं ।
 अवगय-विच्छुरियासण्ण-दीहियापडिम-संकंतं ॥ १३२४
 संकंत-सुंदरी-रुंद-मंद-संमद-सोहणाउण्णं ।
 उण्णय-घण-चकल-थणहरेसु भेसविय-पहिय-यणं ॥ १३२५

- १५ प्रयाणकानि गत्वा तनयायाः लीलावत्याः रत्नाभरणानि दत्त्वा विनिवृत्तः स्वगृहं प्रस्थितः ।
 रत्नाभरणं नागोदरादि । आदिशब्दाच्छ्लेशुरकुलोचितशिक्षाः ॥ १३२० ॥ १३२०*१)
 सिंहल — निर्बर्तितलीलावतीविवाहसुखवर्धितानन्दः । भृत्यपरिकरितः शरच्छ्रिया सह
 सिंहलद्वीपं गतः ॥ १३२०*१ ॥ अथ कथासंग्रहप्रथां पर्याप्य समङ्गलमुपसंहारमाह ।
 १३२०*२) अह — अथानन्तरं सुतनु सावित्रि लीलावतीलभजनितपरितोपस्तत्पाणिग्रहण-
 २० संपन्नेप्सितार्थप्रत्याशावर्धितानन्दः नवनववर्धमानकल्याणो निजभवनं संप्राप्तः । श्रीलीला-
 वतीपाणिग्रहणानन्तरं कल्याणं श्रेयःपर्यायं सुवर्णपर्यायं च प्रवर्धमानं जातमित्यर्थः । अथवा
 तत्कालं नगरप्रवेशावसरे सकलप्रजानां महोत्सवारम्भैर्वर्धमानकल्याणः स्वगृहं प्राप्तः इति ।
 प्रान्ते च कल्याणपदं ग्रन्थकर्तृश्रोतृपाठकानामा परिसमाप्तेः मङ्गलार्थमिति ॥ १३२०*२ ॥
 १३२१) पुहईसरो — [पृथ्वीश्वरः सतोपं लीलावतीवदनप्रेषिताक्षियुगः । विजयानन्दे-
 २५ नानन्दितः परं वर्तते सलीलम् ॥ १३२१ ॥ १३२२) सामंत — [सामन्तमहदा-
 सन्नदत्तभयभीमभीषितदिगन्तः । शीघ्रतरं संप्राप्तः स्वभुक्तिविषये प्रतिष्ठानम् ॥ १३२२ ॥
 १३२३) जं तं — [यत्तत् तोरणतुङ्गतरगुड्डिकाहट्टशोभाशोभितम् । शोभावदेवकुलाराम-
 संकुलं तुङ्गप्राकारम् ॥ १३२३ ॥ १३२४) पायार — [प्राकारद्वारस्थिररत्नविभ्रमाराम-
 रञ्जितावयवम् । अवगतविच्छुरितासन्नदीर्विकाप्रतिमसंक्रान्तम् ॥ १३२४ ॥ १३२५)
 ३० संकंत — [संक्रान्तसुन्दरीशालामन्दसमर्दशोभनापूर्णम् । उन्नतघनवर्तुलस्तनभरैः भीषित-

1) This gāthā is found in B, and not in P. 2) B निवृ°. 3) This gāthā is found only in B, but not in P. 4) = सुअणु. 5) B निय°. 6) B नवनव. 7) B 1322. 8) Gāthās 1321-33 are found in P, but not in B. 9) P तुंगगुड्डियाहट्टसोहसोहिल्लं, J तुंगवरगुड्डि-
 याहट्टसोहिल्लं. 10) P देउलं, J देउरं. 11) P सरग for अवगय of J. 12) B सह गत्वा.

पहिय-यण-कलयलाराव-वाहरिय-मग्ग-भग्ग-दिट्ठि-वहं ।
 दिट्ठि-वह-णिहित्त-सुविहिय-विचित्त-यम्मेषु जण-णिवहं ॥ १३२६
 एयस्स मज्झयारे सुवण्ण-कय-थंभ-रयण-चिंचइए ।
 संपत्तो राया तक्खणम्मि देवी-महा-भवणं ॥ १३२७
 सा वंदिय चिट्ठाइय-चलणा ह्य-सयल-कलि-मल्लुप्पको ।
 रंगावलीएँ सक्खं णिययावासं गओ राया ॥ १३२८
 एत्थ समप्पइ एयं संखेवुप्फालियं कहा-वत्थुं ।
 अइ-वित्थरेण कहियं मयच्छि को भाविउं तरइ ॥ १३२९
 भणियं च पिययमाए रइयं मरहट्ट-देसि-भासाए ।
 अंगाई ईमीएँ कहाएँ सज्जणासंग-जोग्गाई ॥ १३३०
 एयं जं अम्हं पिययमाएँ हियएण किं पि पडिवण्णं ।
 तं ण तहा जेह-संतं सुयणा गेण्हह पयत्तेण ॥ १३३१
 सुयण-खलेहि अलं चिय गुण-दोसे जे णियंति किं तेहिं ।
 गुण-दोसरया जाणंति मज्झिमा कव-परमत्थं ॥ १३३२
 अट्टारह-सय-संखा अणुट्ठु-संखाएँ विरइय-पमाणा ।
 एस समप्पइ ण्हिं कह त्ति लीलावई णाम ॥ १३३३¹⁴

पथिकजनम्] ॥ १३२५ ॥ (१३२६) पहिय—[पथिकजनकलकलारावव्याहृत-
 मार्गभग्गदृष्टिपथम् । दृष्टिपथनिहितसुविहितविचित्रकर्मसुजननिवहम्] ॥ १३२६ ॥
 (१३२७) एयस्स—[एतस्य मध्ये सुवर्णकृतस्तम्भरत्नमण्डिते । संप्राप्तः राजा तत्क्षणे
 देवीमहाभवनम्] ॥ १३२७ ॥ (१३२८) सा वंदिय—[तां वन्दित्वा स्थापितचरणां
 हतसकलकलिलमलसमूहः । रङ्गावल्या साक्षात् [प्रकटं] निजकावासं गतो राजा]
 ॥ १३२८ ॥ (१३२९) एत्थ—[अत्र समाप्यते एतत् संक्षेपकथितं कथावस्तु ।
 अतिविस्तरेण कथितं मृगाक्षि कः भावयितुं शक्नोति] ॥ १३२९ ॥ (१३३०) भणियं—
 [भणितं च प्रियतमायाः रचितं महाराष्ट्रदेशीभाषायाम् । अङ्गानि अस्याः कथायाः सज्ज-
 नासंगयोग्यानि] ॥ १३३० ॥ (१३३१) एयं जं—[एतद् यदस्माकं प्रियतमायै
 हृदयेन किमपि प्रतिपन्नम् । तन्न तथा यथा-सत् सुजनाः गृहीत प्रयत्नेन] ॥ १३३१ ॥
 (१३३२) सुयण—[सुजनखलैः अलमेव गुणदोषान् ये पश्यन्ति किं तैः । गुणदोषरताः
 जानन्ति मध्यमाः काव्यपरमार्थम्] ॥ १३३२ ॥ (१३३३) अट्टारह—[अष्टादश-

1) P पहिययण, J पहियण. 2) P वहिरिय, J वहरिय. 3) P दिट्ठि, J दिट्ठ. 4) =विचित्र-
 कर्मसु, [यम्मसुजणं]. 5) P सो, J सा. 6) P चिट्ठाइ, J चिट्ठाइय. 7) P लुप्पको, J लुप्पका. 8)
 8) =समाप्यते. 9) =अनया शैल्या भावयितुं कः शक्नोति. 10) P इमी, J इमीए. 11) P जं, J
 जह. 12) P खलेहि, J खलिहि. 13) P अणुट्ठु, J अणुट्ठ. 14) P 1331, J 1332.

दीहच्छि कहा एसा अणुदियहं जे पढंति गिसुणंति ।
ताणं पिय-विरह-दुक्खं ण होइ कइया वि तणुअंगि ॥ १३३३*१^१

[॥ इय लीलावई णाम कहा समत्ता ॥]

शतसंख्या अनुष्टुप्-संख्यया विरचितप्रमाणा । एषा समाप्यते इदानीं कथा इति लीला-
वती नाम] ॥ १३३३ ॥ १३३३*१) दीहच्छि — [दीर्घाक्षि कथांमेताम् अनुदिवसं
ये पठन्ति निश्चिन्वन्ति । तेषां प्रियविरहदुःखं न भवति कदापि तन्वञ्जि] ॥ १३३३*१ ॥

॥ समाप्ता चेयं लीलावतीकथावृत्तिः ॥

1) This gāthā is found only in P, but not in JB. It may be noted that it is written on the lower margin of the palm-leaf ms. and in a hand-writing different from that of the text. 2) P ताय. 3) P ends thus, लीलावतीकथानकं समाप्तं ॥ छ ॥ मंगलं महाश्रीः ॥ छ ॥; J ends thus: त्रंथायं श्लोक १८०० ॥ छ ॥ संवत् १२६५ वर्षे पौषसुदि द्वादश्यां शनौ लीलावती नाम कथा समाप्तेयम् ॥ छ ॥ * ॥ छ ॥ भद्रमस्तु । छ ॥; B ends thus: ॥ श्रीः ॥ समाप्ता चेयं लीलावतीकथावृत्तिः ॥ श्रीविक्रमार्कनरेद्रसंवत् १४६१ वर्षे शुभमंगलं ॥ श्रीः ॥

पञ्च सूई

*

अइ अलमलमिमिणा	६५४	अण्णहियओ वि कीणुं वि	१०७९
अइउंतासोय विसालसाल	१०२६	अण्णं च पृथ एव	१६०
अइगरुओ अवराहो	६३१	अण्णं च पृथ सुव्वइ	५३९
अइगरुयसज्जसुसास	६१६	अण्णं च पुणो पुच्छामि	९२६
अइ चंदलेहे ण णियसि	९३	अण्णं तं णूमिज्जइ	४९९
अइरमणीया रयणी	३२	अण्णं पि तुम्ह सीसइ	७३०
अइसुहियपाणआवाण	४६	अण्णं सकयपाययसंकिण	३६
अकयकुसुमोवयारं	६८३	अण्णाए उद्धकरोविरीए	१११३
अकयसुकवविणोओ	९४०	अण्णाए को वि भण्णइ	११०९
अकुलीणे वि सुयम्मे	१७७	अण्णाए कंठमज्जे संजमिओ	९१०
अखलियपयावपसरो	८४५	अण्णाहिं परमपरिहास	९११
अविगमयाणे रट्टउडसाहणं	१०६८	अण्णेण को वि अण्णइ	१११५
अग्घाइऊण सीसे	१२८०	अण्णेतियाई बहुसो	९५३
अच्छउ ता णियछेतं	५१	अण्णोण्णमहुहुल्लिहण	१०८३
अच्छंतु ताव ते चोम	४१८	अण्णोण्णमउडसंघट्टुडिय	१२०
अच्छीहिं चिय सा तेण	१२५८	अण्णोण्णसमीवणिवेस	१३०४
अज्जदियसाउ रजं	६१२	अण्णोण्णाहररसपाण	१२७२
अज्ज वि तडवियसिय	१७३	अत्थायंतो वि हु अथ	४३८
अज्ज वि महगिपसरिय	१९	अत्थि कणयायलुच्छंगसंगया	८०२
अज्जं चिय सिहं हेरिण्हिं	१०७	अत्थि तिसमुहपुहइविक्रयाय	७८८
अज्जेथ तुम्ह गरुओ	९१५	अत्थि बहुविहविहंगउल	१०४३
अजे अज कयथा	३९०	अहंसणाए णरवइ	२१३
अट्टारहसयसंखा	१३३३	अहुक्खित्तविसंदुलवाहु	४८३
अणवेलं साहिज्जसु पुयं	११२	अहुंहुविंसरिसं	७७५
अणिमिसणयणालोओ	२५२	अपरिग्गहा कुमारी	८००
अणुमग्गसुवगया से	९००	अपहुत्तवियासुद्धीण	८१
अणुहूयाण वि एकेहिं	८३७	अप्पाणमप्पण चिय दिज्जइ	५७८
अण्णणवणलयागहिय	८७	अमयरसभेयत्तणाय	१२६२
अण्णम्मि णिसाविरमे ताहिं	२८६	अम्हरिसेहिं कत्तो णय	१९१
अण्णम्मि णिसाविरमे बहु	५९३	अम्हेहिं पि ण भइ	९१७
अण्णम्मि णिसाविरमे अणिया	३३५	अलमवरेणासंबंधालाव	१७
अण्णम्मि दिणे णीसेसवलणिवज्जंत	११०६	अलमहवा इहं दुच्चित्तिण	६८६
अण्णम्मि दिणे णीसेसवलपहाणम्मि	१२८५	अल्लिगवलसजलजलहर	११८५
अण्णम्मि दिणे बहुविह	३२७	अल्लियइ जा विमाणं अइ	४३४
अण्णम्मि दिणे बहुत्तिक्खियाण	८२३	अल्लीणडाइणीसयसमूह	११९६
अण्णम्मि वासरे वित्तिण	९४३	अल्लीणो एकं एकदेस	२०३
अण्णइ कह वेयजइस्स तस्स	७७९	अवगूहिऊण धणियं णवर	८५३

अवयरह भयवईओ	३६१	अह तं म्ढस ति गितामिजण	७०५
अवराहसमुष्कुसणं	१२७१	अह तं सोऊण णराहिवेण	१०४६
अविरयरइकेलिपसंग	१०७७	अह ताण्ण वि पियसहि	५८८
अविरुज्झंतं जं गुरुयणम्मि	६८०	अह ताण दोसरहियं	३००
अविसट्टपुडुजुयाणुवभडुजुओ	७७२	अह तिस्सा तेण तहिं	८१३
अविसट्टं ते वयणं	९४६	अह तेण पुच्छियाहं	६०६
असमंजसपयणिक्खेववस	७४३	अह तेण समं, णरवइ	२३५
असुरो वि सया मत्तो मत्तो	१७०	अह तेण सहसिं	९४४
असुहजियकम्माण वि	८८२	अह तेणाहं णरवइ	२१४
अस्सत्थवरवटुंवर	१०३१	अह दीसिउं पयत्ता	४५४
अह, अण्णम्मि पहाए	१०१७	अह वंदियणुचरिओ	१०८७
अह अयसमहासीहेण	६३७	अहमेत्थ तस्स उज्जाण	३७४
अह एक्केकमकुलहर	८७५	अह ववगयम्मि कुवल्य	९३९
अह एत्थम्हत्तवोवण	७४०	अहवा किं वहुणा एरिण्ण	२२३
अह एरिसे पहाए	११०२	अहवा ण को वि दोसो	१५
अह एरिसे समुल्लाववइयरे	६३४	अहवा ण तस्स दोसो	३०९
अह एवं उवलक्खाविजण	१२५५	अहवा सयं पवोहेमि तत्थ	६६४
अह एवं गहियत्था	५६१	अह वेइसमुत्तिण्णस्स	१३०२
अह एवं जा पिसुणेइ	८९३	अह सरिसाण भाउय	८७३
अह एवं बहुसो मंतिजण	१६४	अह सब्बत्थाणपरिट्ठिण्ण	१०६४
अह एवं विम्भयगयमणस्स	२५६	अह सा कमसो गुरु	१२८३
अह एवं सप्परिहास	१०४	अह सा मण्ण णराहिव	२६६
अह किं पुणरुत्तपयं पिण्ण	८६१	अह सा मण्ण सकोजहलेण	१२१२
अह किं वहुणा तुह	८८६	अह सायरेण बहुसो	४२७
अह णवर तत्थ दोसो जं गिम्ह	६२	अह सा सब्बुट्ठाणं णमिजण	९०६
अह णवर तत्थ दोसो जं फलिह	६२११	अह सुयण्ण सो णरिंदो	१३२०*२
अह णवर तत्थ दोसो जं विय	६३	अह सो चिय जोइक्खो	१४०
अह णहयलट्ठभायट्ठियम्मि	२१५	अह सो इमीएँ पिययम	५०६
अह णिवत्तविवाहो	३२९	अह सो एक्काए समं	९२
अह तक्खण्ण णरवइ	९६४	अह सो तत्थ णरंदो	१३११
अह तत्थ मण्ण भणिया	९५२	अह सो तेण किसोयारि	११६९
अह तत्थ सुहासणकयपरिगहं	३६३	अह सो पसयच्छि सुवल्लहेहिं	१०२२
अह तत्थ सुहासणकयपरिगहो णिज्जणं	१४३	अह सो मण्ण गणेसो	८०७
अह तत्थ सुहासणकयपरिगहो सायरं	९०८	अह सो मण्ण णराहिव	९५१
अह तस्स तेण कुवल्य	१२२६	अह सो मण्ण वि भणिओ	४०८
अह तस्स महागिरिणो	३५२	अह सो मण्ण वि सहसा	५०७
अह तस्स सुहाहि	८४६	अह सो वि चिंतिओ	१२२९
अह तं इमीएँ भुयजुय	१०४	अह सो विसज्जियासेस	११६
अह तं कणयकवाडं	१०५६	अह सो वि हु वइरासंकिण्णिं	१०५३
अह तं वेत्तूण णराहिवेण	९३६	अह सो सिंहासणकय	११६१
अह तं दट्ठूण मण्ण सज्ज	६४३	अहिमुहजीहाजुयचंचलेण	१००६

अंगं पवियंभियपुलयजाल	३९९	इय एवं चिंतंतीष्टु सो	८४४
अंगोहिं मि अणवत्थट्टिएहिं	६१७	इय एवं बहुसो पलविज्जण	७१२
अंतद्वाणं सिद्धाहिचेण	१३१४	इय एवं बहुसो विलविज्जण	६४८
अंतोरमंतसुरसिद्ध	३४६	इय एवं भण्णिरीए	४२९
अंबाए इमं सीसउ स	८६४	इय एवं वत्तणपरंपराए	८८७
आ		इय कीस तुमं णुमेसि	४८५
आणंदवाहपडिपूरिएहिं	६१५	इय केण णिययविण्णान	१००
आणंदवाहपडिपूरियाइं	३९५	इय गुरुज्जणमणरहियं	६६२*१
आणेक्करयसयणहा	१०८०	इय चिंतोयहिपडिओ	९६०
आणेमि कंदमूलप्फलाइं	५९२	इय जइ मरणमसंतं	७२४
आबज्जंतफलुप्पंक	८२	इय जं जुज्जइ एवंविहम्मि	९९७
आमुक्कगयणमग्गो	४३७	इय जं महसि महाणुभाव	६२२
आमुक्काहरणपलहुइयंग	७५३	इय जा पसरइ पयडो	१०७०
आयासपेह्णुगयसेय	११२५	इय जा ममाहिं सोउं	६७२
आलाववइयराणंतरं च	५४१	इय जा सुवइ एतो	७३७
आलिहियइ जो वम्मह	७१	इय जेट्ठाणुक्कमवाहिराइं	८८४
आवासअंभणारंभमुक्क	१११८	इय जो जो से दीसइ	७७७
आवासियबलसिजंत	११२१	इय णियमइमेत्तमुणिज्जमाण	१०८४
आसण्णपरियणालावसंकिरी	४८१	इय तस्स कणयदेवालयस्स	२४३
आ-सायरेक्कत्तंक	५८१	इय तस्स महापुट्टईसरस्स	७३
आसि तिवेयतिहोमग्गि	१८	इय तुह इमीए णरवर	१३१०
आसि पसाहियचउजलहि	५८०	इय तेण भणामि तुमं	२२४
इ		इय पढमसज्जणारंभरहस	७५४
इत्थंतरम्मि ते वि हु	१३१९*१	इय महुमयमुइयासेस	१२७६
इमिणा असुहज्जियकम्म	७१५	इयरा वि गिरिसरीयड	११३१
इमिणा णिसायरेण व	५३४	इयरा वि भयवया गयमुहेण	३०४
इमिणा वि णवपओहर	५०९	इय वम्महवाणवसीकयम्मि	८९
इमिणा सरएण ससी	२५	इय वयणणयणथणहर	७६१
इय इह इमीए कयणिच्छयाए	७२६	इय वारोसारंदोलिरीहिं	३८३
इय एमविहं पोरत्थिएहिं	६१९	इय विविहकुसुमपरिमल	७४४
इय एमविहं भाउय दुस्सोयव्वं	७००	इय विविहपयारं जक्ख	१३१८
इय एमविहं भाउय विचित्त	८६९	इय विविहमणहरुज्जाण	३५१
इय एरिसम्मि सुंदरि	१११७	इय विविहवेलिवेल्लहल	३५६
इय एरिसस्स सुंदरि	५२	इय सण्णावाहिप्पंतपरियणो	१२५
इय एरिसं कुरंगच्छि	१०३२	इय सुइरेण समाणवि	७५०
इय एरिसे समुल्लाववइयरे	११५९	इय सो तिलोयसुंदरि	१००८
इय एव मए उवलक्खिज्जण एक्कम्मि	८३२	इह तुह इमीए णरवर	१३१७
इय एव मए उवलक्खिज्जण भणिया	४०६	इह भट्टउत्त णिवसइ	२१६
इय एवमइं भणिज्जण	५५२	इह होउ पिंडवासो एत्थ	७३४
इय एवविहं पियसहि	५९७	इ	
इय एवविहो धम्मो दिट्ठो	६६५	इसीस्तिपुठ्वभाउगगमंत	१०८८

उ		पुमेय मुदुयुयईमणोहरं	४१
उभ अम्महे इमाण	२९२	पुम्बविहे वयविहवे	२६९
उज्जालिगणलालसाण	१०७६	पुयस्त मज्झयारे सुवण्ण	१३२७
उण्णयणासावंसो	८४०	पुयं उय विवसिय	३०
उप्पयइ व पप्पणुदुय	२४०	पुयं जं अम्हं पिययमाण	१३३१
उट्ठीकयाउ वरगुडियाओ	८१८	पुयं दहूण महे जायं	८४२
उम्मुहकुंतपविरलससि	४५६	पुयाइ मि रमणीयाई जाई	८६०
उम्मुलंतो थलतरवणाई	१७९	पुयाई दियससंभावणेण	२९
उयहभवाओ तिस्सा	२८३	पुयाओ चंदकिरणेहि	४९६
उवलवभइ लेण कुडं	४०	पुरिसण पथावे	१२३२
उवविट्ठं दिट्ठं तावसीयणं	२४५	पुलावणलवलिलवंग	१९६
उवसप्पिऊण पासं	४७५	पुव पहाण संते	१३१३
उववहइ अयसेलो परिसर	४३९	पुवमवरं पि बहुसो गिडभच्छेऊण	११७८
ए		पुवमवरं पि बहुसो रोचूण	६९६
एकं चिय सलहिजइ	२२२	पुवमवराई बहुसो	९१८
एकैकमवयणमुणाल	९९	पुवमसावयसविहंगमं	११४५
एकैकमेकपरिओस	९७२	पुवमसेसं कुवलयदलच्छि	९२१
एकेण सहस्तेणम्ह	११८०	पुवमसेसं सोऊण तथ	८८८
एभिरयालं एवंविहे	११६२	पुवमहं आढत्ता भाउय	६८१
एत्ताहे तुह कुवलय	१३१२	पुवमहं तं तह्यं कमेण	९०३
एत्यत्ति मलयमहिहर	३६९	पुवमहं पि णराहिव तथ	९१९
एत्थ दिवसमि देवा	११६३	पुवमहं पि णराहिव चाया	२५०
एत्थम्ह समासणं	२२८	पुवम्ह सप्पसायस्त	९५६
एत्थम्हे हि महामइ	२१०	पुवविहं सो भयवइ	७९३
एत्थंतरमि पारद्विपुहि	११२९	पुवविहा पुवविहं अच्छंति	१०६
एत्थंतरमि वरवाररमणि	७३८	पुवं अण्णोण्णालाववावडो	१११६
एत्थावसरे कुवलयदलच्छि परिओस	१२२८	पुवं पुयं जं भणह	१०५९
एत्थावसरे कुवलयदलच्छि सुजवेण	१२६०	पुवं केलासमहीहरमि	२८५
एत्थुप्परं णयाणामि	८५५	पुवं च चाटुयारेण तेण	८५४
एत्थेकदेसवसिओ तुम्ह	२५८	पुवं च समुलविण भणियं	८८१
ए		पुवं चिय सीसंते	११३३
एणुहि अवंगेहुण्णमंत	८५०	पुवं जा तेण समं	९३३*१
एक्काण वसंतसिरी मज्झ	८०४	पुवं णरणाह गिसामिऊण	१८७
एक्केकमकयहत्थावलंबणं	११११	पुवं णिच्चत्तासेसणाम	८२०
एत्थम्ह तवोवणतरविणास	८९२	पुवं पे दो वि पहाय	८०५
एत्थम्ह महादिट्ठीविसेहि	४११	पुवं तद्वियसपविस्तरंत	८४७
एत्थ समप्पइ पुयं	१३२९	पुवं तं चाटुसयाणुसंधियं	६१४
एत्थं चिय कुलभवणे	७२१	पुवं तं तथ विसजिऊण	४३१
एत्थंतरमि पुसा णीसेसं	४५८	पुवं तेण भणंतेण तथ	३९१
एत्थुत्तरपुस्वपलोदभूमि	७३२	पुवं बहुसो पडिवजिऊण	१३१६
एत्थेकदिवसभाण णिसुओ	७३१	पुवं बहुसो परिजं पिऊण	३१६

एवं बारहवरिसावहीणै	१२२०	एसा वि दसदिसावहु	२८
एवं भणिऊण गया समाहि	२६५	एसा वि महाणुमई जम्मि	५५५
एवं भणिऊण चिरं अंबाण	६५९	एसा वि सुयणु घरदीहियाणै	६७०
एवं भणिऊण चिरं सच्चविअं	३१०	एसो किर अविसारो हियणु	९८१
एवं भणिऊण णराहिवेण उट्ठिव	९३८	एसो खु पुरा भयवइ	४१५
एवं भणिऊण णराहिवेण उट्ठिव	११५२	एसो गुणरयणमहा	२५७
एवं भणिऊण णराहिवेण वियसंत	११६८	एसो जडाकलावो इमाई	८७७
एवं भणिऊण णराहिवेण सव्वाण	११३	एसो तुह विजयाणंद	९७५
एवं भणिऊण तहिं वीर	११८१	एसो मह तेणं विय सुयर	८०८
एवं भणिऊण तहिं सहसा	९९४	एसोमइ सुमित्तो माहवाणिलो	१०६०
एवं भणिऊण मणु उववद्धो	६५३	एसो पि सयलभुवणंतराल	२१८
एवं भणिऊण मणु भाउय	५००	एसो सो सूरायवसंग	६७८
एवं भणिऊण मणु सा	१२१६	एसो हं भयवइ तस्स	८८९
एवं भणिऊण मयच्छि	१०५५	ओ	
एवं भणिऊण वयंसि तेण	६२५	ओ गरुयसिणेहोसरिय	३१८
एवं भणिऊण विचित्तिं	४०७	ओसप्पइ पुल्ली रोहिणुण	११३५
एवं भणिऊण विसज्जियाओ	१०६१	ओसहिंसिहापिसंगाण	७०
एवं भणिऊण सयं	९९०	ओहुत्तगरुयदिवसयर	४४५
एवं भणिणु णराहिवेण	११६७	क	
एवं भणिमो सो तेण	११४७	कइणिवहविहंजियपउर	३५५
एवं भणियाह मणु भयवइ	८६७	कइया सो सुहदियहो	९६९
एवं भणियाणै इमीणै	६६६	कक्कसभुयकोप्पर	७
एवं भणिरस्स णराहिवस्स	१०३७	कणयकविलम्मि सहसा	६७४
एवं भणिरस्स णराहिवस्स	१२०२	कणयसिलायडपक्खलिय	२७४
एवं विच्छूढविसायणिच्चलं	१९५	कत्तो पुण्णेहिं विणा	१२२५
एवंविहाण पत्तिय परिहास	१००३	कत्तोहिंतो तुम्हे समागया	२०७
एवं वोत्तूण गओ	२१२	कथ इमो पुहईसर	१०४९
एवं सव्वाणं विय कय	९९६	कमपसरियभुय	१३०७
एवं सा तुम्ह कहाविणोय	८९८	कलहोयविणिम्मियवसह	२३९
एवं सा लद्धवरा वि	३०५	कलुसिज्जइ जा ण जलं	७३६
एवं सुणिऊण णराहिवेण	१०१६	कवलंति मत्तकरिणो	११२६
एवं सोऊण अहं अंबाण	४६३	कस्स तुमं उवहासो	२९८
एवं सोऊण कयं	८१७	कस्स व इमाई दरियारि	३६६
एवं सोऊण चिरं णीसेसं	७२७	कस्स व एसा धूया	७८६
एवं सोऊण णराहिवेण	१०५८	कस्स व एसो दीसइ	३६७
एवं सोऊण णराहिवेण	८१०	कस्स व णीसेसकलाकलाव	३६५
एवं सोऊण मणु भणिया	३७५	कस्सेसो त्रिविहविचित्त	३६४
एवं सोऊण ममाहि	२७०	कंकेलिपल्लवायं	७६९
एवं सोऊण सलज्ज	४२०	कं जं ण सेयपुलउग्गमेण	६१८
एवं हियणु परिभाविऊण	६५०	कालपरिणामसिद्धिलस्स	४४३
एस त्ति महाणुमई एसा	२४७	कालंतरपरिवसिए अवसर	६२४

का वि करकलियपसदिल	१०९७	गहिजण च्यमंजरी	७४*१
किं एता णायवहु ए	७८१	गंभीरणाहितणुतिवलि	७६७
किं काण वि कह वि	७२३	गंधवहपरिमलालिद्धपूग	३५४
किं कीरद हयदेव्वाहि	१८५	गिरिणो दिणपरिणइ	२२०
किं जह मणु वि एयं	५७९	गुणकित्तणापुराओ	५४४
किं ण गणसि संसारे	१०१३	गुरुसिहरावडणविसट्ठ	३४५
किंतु अजुत्तं कीरद	३१२	गेयं सहत्थतालं सुह	१२७४
किं भणह धनयकुल	३३१	गोरीय गुरुभरकंत	९
किं भणिमो सहि सव्वावयार	४२६	गोसग्गे गुरुणिहालसेण	११००
किं वा एयं उज्जाण	४७७	घ	
किं वा बहुकुसुमासव	४७८	वरसिरपसुत्तकामिणि	६०
कीए वि जलपरिग्गहिय	७५६	विप्पइ कणयमयं पिव	७७
कीए वि णिडुंतोरुसूल	७५५	च	
कीए वि पढमसंगम	३८१	चउजलहिवलयरसणा	४३
कीए वि मयमयामोय	१२४	चउजामालिंगणसुह	१०९५
कीए वि महासंमहसेय	१२२	चंडीए कढिणकोयंड	१०
कीए वि महुमयारुण	१२७०	चंदणकप्पूरुलवंगसंग	३४४
कीए वि विसमतिवलीतरंग	७५७	चंदणतरुसिहरारुढ	३३६
कीए वि समंतायंतसलिल	७५८	चंदुज्जुवावयंसं पवियंभिय	३१
कीस तुमं अप्पाणं	५३८	चित्तंगओ वि पुरओ	१२५९
कीस तुमं तद्वियसं	८३३	चित्तंगयाभिहाणो	१२१५
कीस तुमं सहि एयं	४७६	चित्तंगयाहिहाणो तुह	६११
कुगामकाहिलाहि मि	१९३	चित्तं चित्तगएणावि जेण	९९२
कुवइ वि वट्ठहो	६६	चित्तं चित्तगएणावि देव	१००१
कुसुमोच्चयं पि ण कुणइ	८२९	चिरजंपियं भरिजइ	१२६८
केतियमेत्तं संशायवरस	२६२	चिरपवसिओ वि आवइ	७१६*१
केणज्ज तुज्ज तवणिज्ज	९८	चिरमज्जणसलिलकसाय	७७३
केण व कइया सहयार	९७	चिरयालसंचिओवड्डियाइ	१२३७
केण वि महधमयणाहि	९६	चित्तेइ पुहइदाणेण होज्ज	९५९
केणावि को वि कुविणुण	११८७	छ	
केणावि जम्मदियहे इमीय	८१५	छउअंमि विमुक्काहरण	११०१
केसरिगुंजारवविहडमाण	११४२	छम्मुहसिहंडितंडव	२७७
केहि वि वरवारविलासिणीहि	१२१	ज	
को एयं ण पंससइ	६२१	जइ अत्थमियमियंके	११७१
कोकंतासत्तमुहो वि मंडलो	११३९	जइ णिच्छएण एयं तुह	६६३
को हसइ को व गायइ	३२०	जइ बहुगुणं च मरणं ण	७१९
ख		जइया विजाहरसिद्ध	३०२
खित्तो से दहियक्खयवोमीसो	१२९७	जइ सो ग्रथ्य ण पही	८६२
ग		जइ सो तिरसा ता सा	९२८
गमणायाससमुगय	११२८	जइ सो तेणं विय	१५५
गरुलणहकुलिसविउडिय	२७६	जइ होइ महाणुमदंए	९२७

जच्छन्दमज्जणुजिज्ञाय	२००	जाणंती वि हु पियसहि	४९०
जणणिवहकलयकाराव	११०७	जाणामि तेण सुणिणा	६५५
जणणिगधूमसामलिय	५५	जामिणिवयणं वसुयाय	४४७
जरथ वरकामिणीचलण	५४	जायं पविरलतिमिराणुविद्ध	४४४
जम्मं मरणस्स कणु	१०११	जायं वद्धावणयं सच्चाण	१०६३
जयंति ते सज्जणभाणुणो	१२	जाया सिहरसमारूढ	५१७
जलहरजलविच्छोलिय	३५०	जीयं तिवग्गसिद्धीएँ कारणं	७१७
जस्स कण पालिज्जह रज्जं	६९७	जीवियमरणेण मणे	७०१
जस्स पियबंधवेहि व	२१	जुत्तिण्णुओ सहम्मो	१५०
जह एए दो जामा	११७४	जेणणम्मि सुदियहे	१२४६
जह एवं विवससरीर	४६५	जेणणे वि महामंडलाहिवा	१११
जह कह व अपेच्छंती	८८१	जेण्हेहिं समं चिय	९६३
जह जह पिज्जह महरा	१२६७	जेणेसा वि जहिच्छं	३३४
जह जो इमीए वर	१५८	जे धम्माय ण कामाय	१०१०
जह जो इमीए वर	८१६	जेहिं दइयं ण णायं	५७१
जह ण्ह भावदोसो	२९९	जो जत्तो चिय दिट्ठो	११९३
जह तं तणं व तुलिऊण	७२५	जो जस्स णियद्धो हयगओ	१०६९
जह वच्च दुब्बिणीए	२९४	जोण्हाऊरियकोसकंति	२४
जह वच्च मच्चलोए वि	३०१	जो सा विचित्तलेहा	७८४
जह वच्चह हे उज्झाय	८२४	जो सो अविउत्तो कय	४७
जहसंठिय जहपरिभमिय	३३३	जो सो अविग्गहो वि	६५
जह संबज्जंति गुणा	५७४	ण	
जं एच्चिरं पि कालं	१०५२	ण उणो धूयाए समं	३१५
जं कह वि महाणुमइएँ	११५८	ण कओ दुक्खावगमो	७२८
जं जह कमेण भणियं	१५३	ण चलइ णवसूयसिलिंब	११३६
जं जीण्ण वि तुलहं	९३०	णणं इमाउ अहियं	१२२३
जं ण पहुत्तं से अवयवेहिं	२५५	ण तरिज्जह घरमणि	५६
जं तं केण वि असरीरियाए	१००७	ण तहा जणंति सोक्खं	८३६
जं तं गुलियाहरणच्छलेण	७१०	ण तहा पहाणपरियण	१८९
जं तं णिसुयं सिट्ठं च	९३२	ण तुमाहि जए घीरो	१०३९
जं तं तइया भणियं	३२२	ण तुयं उवयारप्पाहाणाण	५१२
जं तं तोरणतुंगयर	१३२३	णमह सरोससुयारिसण	१
जं तं रंगावलिरइय	१२९४	ण य भिच्चा णेह करी ण	१३६५
जं तीए वालभावाविसट्ठ	३०८	ण य रज्जं बहु मण्णइ	८३०
जं तीएँ तुज्ज भणियं	५५१	ण य लज्जा ण य विणओ	७१४
जं तुम्ह पायमूलं एणिह	४६२	णयविक्रमोवहोज्जा	१५१
जं तुम्ह महाणुमइए	१०००	णरणाह इमो सो	११९९
जं तेण मज्झ तं तह	९८९	ण रमइ सहीहिं समयं	८२८
जं तेण मज्झ सहि एरिसो	४९१	ण रमसि केणावि समं	८३४
जं पढमदंसणाणंदवाह	७०९	ण य विसइ णट्ठसालं	८३१
जा हर सुहुत्तमेत्तं	३८५	णलकूबरस्स धूवा	५७७

णलिणोयरपरिवसियाहं
 णवचंपयकुसुम
 णवचूयचारुचंपय
 णवपासियायपल्लवपसूण
 णवविसंक्सायसंसुद्ध
 णवधिरय कमेण जल्लणिहि
 णवंहडणपाउयारयण
 ण सहह कालक्खेवो हिययं
 णहमणिकिरणारुणकोमल
 णाणाविहगहियपसाहणेण
 णायल्लणभिक्षुपुरस्सरेण
 णिज्जंह णिसाए चंदो
 णिण्णासियसयलासामुहेण
 णिद्वयरयरुसकिलंत
 णिद्वाणिहसालस
 णिद्वासुहपरिहरिओ
 णिद्वाडिज्जंतु करेणुयाणं
 णिफंदगयणिरालोयलोयणो
 णिठभरणिद्वासंमिल्लपम्ह
 णिमिओ कणिट्ठजेट्टंगुलीए
 णिमिसेक्कविमुक्काहर
 णिम्मज्जियविउलकवोल
 णिभमलताराकुसुमोवसोहियं
 णियडोलग्गाण सएहिं
 णियणीडुडुणविहंगणिवह
 णियतेयपसाहियमंडलस्स
 णियवलविणासदंसण
 णियनट्ठिओ वि कीए वि
 णिययावेयपणोल्लणविसम
 णियसामिणो भणिज्जसु
 णिल्लणचलणकरटंकखंड
 णिविडलयाहरसंचरण
 णिज्जडियासेसविलास
 णिज्जविण्णज्जण दोणिण वि
 णिज्जववह व वरसरिजल
 णिविचल्लयापल्लवणिरंतर
 णिविचल्लिराणलालसाए
 णिविचल्लुत्तंगाहोयककसं
 णिसुण्णिज्जद जत्थ विरिंचि
 णिसुयं भो जं णलक्खरेण
 णिसुयं मए वि जह

६७५
 ९५
 १०२८
 २८९
 २६
 ४४१
 १२८७
 ५६७
 ७६४
 ९०५
 १०२१
 ५३२
 ५१९
 ५९
 १०९६
 ९४१
 १०६७
 ९९९
 १०८६
 ४२२
 १०८२
 १३०९
 ४६९
 १०२०
 १०८९
 ६९
 ११९८
 १०७८
 ३९८
 ९९५
 ११९५
 ७४९
 ८२१
 २५१
 २४२
 ६२८
 १२३
 ७६८
 २७८
 १२४८
 १५६

णियसुहदुहगुणदोसा
 णिहुयं गुरुयणसंकालइए
 णितच्छरो वि रामाणुल्लेविओ
 णोसाससमीरुच्छित्त
 णीसेसणीइसत्थयवत्थु
 णीसेससस्ससंपत्ति
 णूणं च तिलामेहो वि
 णेत्थम्ह भावदोसो
 णो संभरइ पलत्तं
 त
 तइयं च महुरमहल्लवेणु
 तइया विमुक्कसावा पुणो
 तक्कालमंथणुत्तिण्णसिंधु
 तक्कालसमुद्दालाव
 तक्कालं जं ण मया एयं
 तक्कालं वंधुसमागमेण
 तक्कालुकंठाणिवभरेहिं
 तडुवियकणपल्लव
 तणुकसणसिणिद्वायाम
 तत्तो मुहुत्तमेत्तं णिरुद्ध
 तत्थट्ठउणो भोगो सग्गाहिंतो
 तत्थ नणोजं सरसं
 तत्थ मलयाणिलो णाम
 तत्थम्हेहि णराहिव
 तत्थ लवणंउणिवभर
 तत्थ वि गयाण मरणं
 तत्थ वि गोभूमिसुवण्ण
 तत्थ विज्जाहरंदो हंसो णामेण
 तत्थ विज्जाहरंदो हंसो णासेण
 तत्थ वि विसमसिलायड
 तत्थ सुरसिद्धकिंणर
 तत्थ सुरासुरासिरमउड
 तत्थ सुराहिवइ विव
 तत्थावासियणीसेस
 तत्थासंखं कालं मूल
 तत्थासीणो सहिएहिं
 तत्थुच्चफलिहपरिवेस
 तत्थेक्को वरपुरिसो
 तत्थेरिसम्मि णयरे
 तद्वियसाओ पियसहि
 तद्वियसाणणपरुडहियय

२४२
 ७०७
 १६९
 ७४८
 १३६
 ४५
 ९२५
 २९७
 ९५८
 ९०२
 ३०३
 २५४
 १०८१
 ३८३
 १२८२
 ५४२
 २९०
 ७७६
 ५६३
 १०१५
 ९१३
 १०४५
 ८०६
 १८३
 १००५
 १२८
 २८२
 ८०३
 १८१
 ३२८
 १७६
 ३७१
 ११४८
 ५८४
 १३१
 २३६
 १०३५
 ६४
 ८५७
 ३३८

तद्देसयालिण्हिं पण्हिं	१२९	तं तह सोऊण चिरं देवीण	१६१
तन्ममयमिव गयणयलं	४५३	तं तह सोऊण चिरं भयवइ	८६३
तस्स कढयाउ अज्ज वि	१०६४२	तं तह सोऊण चिरं सो	९९८
तस्स तणएण एयं	२२	तं तह सोऊण णराहिवाहि	१०१
तस्स भवणस्स पुरओ	३५८	तं तह सोऊण णराहिवेण उब्बिय	९२४
तस्स महाभंडारे उवणिज्जंते	९७७	तं तह सोऊण णराहिवेण उब्बिय	१२४७
तस्स य गुणरयण	२०	तं तह सोऊण णराहिवेण सहस	१२२२
तस्स वि चित्ताणुगया	३७२	तं तह सोऊण णराहिवेण सा	७९९
तस्स वि मज्झुद्देसे	३५७	तं तह सोऊण पुणो	४२
तस्स समप्पेमि सुहेण जेण	४५८	तं तह सोऊण मए अमच्च	१६१
तस्सिं च विविहवरकुसुम	२४४	तं तह सोऊण मए भणियं	५३७
तस्सिं पसंडिसेले	२८१	तं तह सोऊण ममाहि तक्खणं	८७९
तस्सेय पुणो पणमह	३	तं तह सोऊण ममाहि तीए	३६८
तस्सेयं उज्जाणं विज्जा	३७३	तं तह सोऊण ममाहिं पणय	८३५
तह तत्तो चिय पियसहि	६२७	तं तह सोऊण विमुक्क	३०७
तह वि जह महसि गंतुं	३३९	तं तारिसं दुप्पेच्छं दट्ठण	६८४
तह वि जह महसि सोउं	२७३	तं तिउणतिवेयतिमंततह	२०२
तह वि णिसामह सीसइ	१२१०	तं तुम्ह सीसइ चिय	८१४
तह वि दुरासा एसा	९३१	तं पि तिदोसावगमे कय	१०२५
तह वि हु अप्पवसाओ	३२१	तं पुच्छिज्जइ सो चिय	९३३
तह वि हु जह ण हसिज्जइ	८६६	तं मुद्धमुहंवरुहाहि	३४
तह वि हु तुवरेइ	२६८	तं वज्जवडणसविसेसदूसहं गय	२९५
तह वि हु मा तम्म तुमं	५७३	तं वज्जवडणसविसेसदूसहं णिसुणि	९७८
तह वि हु मुहुत्तमेकं	२११	तं वम्मंहवाणणिसाण	४७३
तह सयणाओ भूमी	४६६	तं सत्तमुहविहत्तंनुणिवह	१९८
तह संभोयसुहाहि मि	५४७	तं सत्थेसु ण सुव्वइ	५४६
तह संमाणिय णिसेसपणइ	११४	तं सि उणो इह दंसण	५४९
तह सो वि सिलामेहो	१३२०	तं सिद्धकुमारं पेच्छिऊण	४८९
तह सो वि सिंघलेसो	१०८	तं सोऊण इमीण	५१०
तं अणुइयं कुमारीयणस्स	४८७	तं सोऊण सरोसं	११७६
तं कइ णु तुम्ह सीसइ	४८८	तं सोऊण सविब्भमहियय	१२०७
तं कुलिसघायसविसेस	९८६	तं सोणयविसम	१३०६
तं च पिण्ण वरणयरं	५३	ता अण्णम्मि वि जम्मे	६५२
तं च सविलासकोमल	३९३	ता अत्थसेलसंकेयसंग	५१६
तं चेय तस्स पियसहि	४९२	ता अद्दोयणमेत्ते सच्चवियं	१०२४
तं जह दिव्वा तह दिव्व	३५	ता अम्हेहिं वि भाउय	३८४
तं जह मियंक्केसरि	२३	ता अलमवरेण पयंपिण्ण	४१४
तं जाणिसि चिय तुमं	३३२	ता अलमिमिणा मरणाहिलास	७२०
तं णमह जस्स तइया	२	ता इह तुम्हं पि असाहिऊण	४९४
तं तह एक्केणं चिय	९४८	ता उययसेलचूडामणि व्व	१०७२
तं तह सुद्धं णिव्वणिऊण	७७८	ता उयहिणिमज्जंतद्ध	५२०

ता एकमेक तुम्ह	४१०	ता तत्थ मं जिलुकं	६३८
ता एहिं दुपेच्छेहिं	४९५	ता तत्थ सियजडाहार	२०४
ता एयस्स ण दीसइ	११५६	ता तत्थ सुरहिकुसुमोच्चयावहिय	५९८
ता एसो अण्णोण्णाणुसरिस	५५६	ता तीए समं कंचुइ	८७२
ता एसो सो समओ	१२२१	ता तुज्ज सो अगम्मो	६५६
ता एहिं जा ण रुज्जइ	२३३	ता तुम्ह संकहालाव	९१२
ता कहसु कत्थ सा अम्ह	८९०	ता तुम्हे हिं महामइ	२६४
ता किं इमिणा दुससीहिण्ण	३१९	ता तेण समं पियसहि	६३५
ता किं पाययपुरिसाणुसारिणा	१०१४	ता तेण समं चहुसो	२०८
ता किं पि पओसविणोय	३३	ता तेणं चिय दिण्णो	८०९
ता किं पुण्णेहिं विणा	२१७	ता तेणाहं भणिया मा	६३२
ता किं चहुएहिं वि	३२३	ता तोरवियविमाणाउ	३४१
ता किं भणामि एव	१०४०	ता दुल्लहलंभजणाणुराय	५२९
ता किं मं उवहासेसि	३८	ता देमि वसंतसिरी	३१४
ता कीस तुमं केणावि	९४	ता देसु सएण णराहिवाण	११७५
ता केत्तियं च भण्णइ	१२०६	ता दोण्हं पि परोप्पर	४०४
ता गंतूण सकडयं पुणो	१९४	ता पसिय देहिं मे पाणि	६१३
ता गंभीरसरोवरपवेस	७९४	ता पावेकमइणं	१२१९
ता चिरजगरसुडिओ	१०७३	ता पेसिज्जउ चित्तंगएण	१२४५
ता जइ कहावि एसो	१३९	ता पेसिज्जउ दूओ	१५४
ता जइ कहावि सो अम्ह	१५९	ता भणियं जक्खकुमारियाए	९८८
ता जा ण सुरेसदिसा	३४०	ता भणियं णरवइणा	१०६*१
ता जीवियं चिय वरं	७०२	ता भरसु को वि जइ अत्थि	१२०१
ता जुत्तमजुत्तं किं पि जं	७१३	ता रविरहवडणविसइ	६४०
ता झत्ति णहयलाओ	६५४*१	ताव अहं पि चिरागमण	४५९
ता झत्ति णहयलागमण	५०२	ताव अहं पि णराहिव	९०७
ता झत्ति पओससमुच्छलंत	१०६५	ता वच्च मलयसेलं	६७९
ता ण पिओ ण विमाणं	६४२	ता वच्च सरीरधणाण	१८६
ताण वि पमुहो एको	११६४	तावच्छिऊण दारं	१२९८
ता ण सुहं सयणीए ण	८५९	ताव तइयं दुवारं	१०३४
ताणं मउसे अम्हारिसेहिं	३७	ताव मए से गुरुयण	७०६
ता णियतार्थं पडिबोहिऊण	५५७	ताव महाणुमइए सहसा	३०९
ता णिहुयणिवारियपरियणाए	९०९	ताव य उययधराहर	४६८
ताणेकमेक दोण्हं पि	२३२	तावय खिण्णतुरंगममसिण	१११७
ता तत्तत्तं पकंपंतहियय	८५१	ताव य णहंगणद्धवह	२०९
ता तत्थ उभयकरगहिय	७९६	तावय णियकुलपच्चक्ख	११४३
ता तत्थ कुररकारंडचक्क	७९२	ताव य तुरंगखुरखोज	८११
ता तत्थ पडमजोववण	६०१	तावय तुरेहिं महारवेहिं	१२९०
ता तत्थ फलिहमणिकुट्टिमन्मि	९०४	तावय पहायपडिहयतूर	८५६
ता तत्थ मए हिमगिरि	१२१५	तावय ममं पि माहवि	५११
ता तत्थ महाणुमइे णामं	२३९	तावय लावणामय	८२२

तावय विज्ञाहरब्रंदिणेण	१३०३	तेहिं भणियं णराहि	११७३
तावय विज्ञाहरसिद्ध	१२८१	तो अणुयंपाणुगयं वयणं	१४५
ताव य वियडणहंगण	४३६	तो अलयागमणसुहंकरेहिं	४३०
तावय वियडविडिंचिय	११८२	तो उग्गणु मियंके	१२६१
ताव य संचलियमहा	११७	तो एकहयसहाओ	७९१
ताव य सियजरढायंतससि	५२५	तो खिण्णकरेणुसमोसरंत	७४१
तावय से णामणिवासजम्म	७८२	तो गुरुयणेण एसा तं	८६८
तावय हयहिंसारव	११३४	तो गोसग्गे पेच्छसु	८९६
तावाणंदपरंपर	१२८४	तो गोससमाहिसुहावसाण	८९९
ता विमलसलिलदंसण	७५२	तो जहियसाहिंतो	८२७
ता सरयसिरीए समं	१२७९	तो जायवेयकयचउ	१३०१
ता सहि पच्चक्खं पिव	८४९	तो जाया उययंतरिय	४५७
ता सामणए संते संते	१५२	तो झत्ति पयंपियहियय	९७३
ता साहसु संतावो कम्मि	४९७	तो णिदयरयरहसावसाण	१०८५
ता साहिज्जउ के तुम्हि	१२०८	तो णियणिययापियपणह	१२६३
ता साहेमि णिसामेसु	८३८	तो णिवडियहिययविहीरणणं	६८८
ता सुक्कपायवढभंतस्सग्गओ	८५८	तो तक्खणरायाणत्त	१४१
ता सुरवहुदंसणचालियम्मि	५८५३	तो तक्खणविविहविलास	४२४
ता सो जहसंभावि	८४८	तो तक्खणसंपुण्णेदु	१२०४
ता सोयमज्जियविसद	६३५४४	तो तत्थ एक्कपाइक्कतुरय	७९०
ता हं कणहवियाणाओ	६४१	तो तत्थ कयपसाओ	९४५
ताहं तस्स सहस्स्येण पृथ	९९३	तो तत्थ मए एसा	४७४
ताहिं भणियं णराहि	१०५७	तो तहियसाहिंतो तुम्हं	६६०
तिक्खखुरुप्पालुपंत	११३७	तो तम्मि महाकोसे	९३५
तिस्सा सुजम्मदियहे	१५७	तो तस्स मियंकस्स व	४२३
तिस्साहं तिहुयणसुंदरीए	५८७	तो तं इमीए आयणिऊण	४८६
तुरया दरहियपळाण	११२४	तो तं णिययंगुलियं	१०४८
तुह भाउणो सम्पेमि	६९८	तो तं तहा मुणिदं सहसा	२४८
तुह तुहसुहिया तुह दुक्ख	६६२	तो तं तिहुयणरज्जाहिसेय	१२१७
तूरसयसंखकाहल	११०४	तो तं दट्टूण मए सच्छरियं	६०४
तेण णिसायरवड्ढा	११७२	तो तं पणट्टुसोहं	६८२
तेणत्तियं पि कालं तुह	६६१	तो तं भवाणिदइयं	१०३३
तेण भयं मह हियए	४१२	तो तं वियडविडिंचियवयण	१०२३
तेण वि से संताओ	५०१	तो तं विसण्णवयणं	३१७
तेण हि भणामि पियसहि	५७६	तो तं सव्वायरसुहपणच्चिरं	२९१
तेणं च परिगयाओ	२४६	तो तं सहस त्ति णिसामिऊण	१३४
तेणावि चिरं णिव्वणिऊण	८२६	तो तं सिरिकुलभवणं	१६५
तेणावि तस्स पिउणा	३२६	तो तं सोऊण मए पिय	६०८
तेणाहं पज्जाउलियमाणसा	५६६	तो तं सोऊण ममाहि तीए	१२१३
तेणेसो मह पिउणो	४१७	तो तं सोऊण ससंभमाए	८९५

तो ताहिं तं सुणेऊण
तो ताहिं फलरसामयरसेण
तो ताहिं समं बहुसो
तो तीष्ट वयणपरिओस
तो तीष्ट सरहसुप्फुल्ल
तो ते छडअंगि महारवेहिं
तो तेण कयपणामस्स
तो तेण णमाइयहियय
तो तेण णमाइयहियय
तो तेण दरियकोलेण
तो तेण पुणो भणियं...केचिरं
तो तेण पुणो भणियं...जंपिण
तो तेण मज्झ पियसहि
तो तेण मज्झ सहसा
तो तेण महामुणिणा
तो तेण वरजुयाणेण
तो तेण समं जुज्झं
तो तेण समुल्लवियं
तो तेण साहिलासं
तो तेण सो णरिंदो
तो तेण सोवहासं
तो तेणाहं भणिया बहु
तो तेहिं गणहिं
तो तेहिं चित्तयारेहिं
तो तेहिं मज्झ विजाहरिंद
तो तेहिं चिय पुरस्सरेहिं
तो दियवरवेयणिहोस
तो दूरकयपणामो उवविट्ठो
तो दूरकयपणामो तिण्हं
तो दूरकयपणामो भाउय
तो दूरकयपणामो सच्चवियो
तो पढमपरोक्कवणुराइरीहिं
तो पढमयरंदोलणदोहल
तो परिमियपरिवारो
तो परिसुद्धियतुरंगो
तो परिसेसियरजे राण
तो पिययमाकरग्गह
तो फुरियविलासं सुंदरं
तो बाहजलोहियलोयणाणं
तो मह इमीणं भणियं

१२३८ तो भित्तयं पुपरियण
५८९ तो मे ञस सि पडियं
२६१ तो ववगयाइ तीण
३६२ तो वामपयंगुट्टेण तत्थ
३७८ तो वियडासोयतले
१२४९ तो सजलजलहराहिं व
२०६ तो सज्जसवसपरिवेविरीष्ट
१०५१ तो सरयसिरीदंसणपहिट्ठ
१२२७ तो सरहसाणं वद्धाविज्जण
११४४ तो सन्वाहिं वि सन्वायरेण
६२३ तो सहसायद्वियतरण
२२६ तो सा अन्हेहिं चिरं भाउय
६२६ तो सा अन्हेहिं तहिं
८५२ तो सा विचित्तलेहा
११६० तो सा सवेविरंगुलिणह
१०३८ तो से कयसंमाणो
११६५ तो से विजयाणंदेण किं
११५५ तो सो अणिमिसियच्चं
६०९ तो सो अतुलिययामो
१२०५ तो सो इमीष्ट सुहयंद
२९३ तो सो तुंगयराणिल
५५० तो सो दइयाष्ट समं
११७९ तो सो दिण्णासीसो
८२५ तो सो पियाष्ट समयं
१२४३ तो सो विसट्ठवरकुसुम
१२९३ तो सो सियवारणपट्ठि
११०३ तो सो सिरिमंडवमज्झ
९६६ तो सो सेवावाण
१२३३ तो सो हेरंबवरणभाव
३८८ तो हत्थफंससुदलालसेण
११५३ तो हिययद्धवहविलंबिण्हिं
थ
३८७ शुक्वंतो गंधवच्छराहिं
३८० थोऊससंतपंकयमुहीष्ट
१७८ थोरोरुजुयवभंतरसंदाणिय
७९५ द
६९९ दट्ठं तमंतुरासिं णरवइ
१२५७ दरविहउंतकडिहं
३९४ दरविहडियवयणविणितं
७०३ दंसणजोगं पि रहंग
६७३

३२५
६३६
५६२
६२०
७५१
४५२
४२५
८१२
५०३
३८६
७४६
७६३
८७४
८७१
१२५६
९५०
९३४
५३५
११९४
४०३
१८०
१२४२
२६०
१२७७
५३०
१२९१
१२८६
११९
३२४
४२१
१२५३
१२८९
८३
१३०५
१६७
१२७५
५२६
४४०

दिज्जति जाइँ पियमाणुसग्गि	९५५	दे वच्चसु भइणि तुमं	९८४
दिदं च मए पढमं	९०१	दे वच्चह एत्ताहे अहं पि	१०५४
दिट्ठा ते ताहिँ पिया	१२५२	देव दिसाविजयाओ	१३३
दिट्ठा विरलसियंसुय	१२९९	देव महंती खु कहा	१४६
दिट्ठा सा तथ मए	९४९	देव सुमज्झणसमओ	११५
दिट्ठेहिँ चिय मइरा	१२६५	दोणहं पि पढमदंसण	४०५
दिणयरफुरियणियंवं	३४३	दोणहं पि ताण गुरुयण	२८४
दिण्णाइँ जाइँ माहविलयाइ	७११	ध	
दिण्णाण भदिण्णाण य	६३३	धण्णाण वि धण्णयराओ	८४३
दियसावसाणसिसिरत्तणेण	२२१	धण्णा ते जाण तुमं	४०९
दियहेहि केत्तिण्हिँ	५९१	धुवंतधयवडाडोयडंवरं	५९९
दीवसिहोहा रेहंति	१०७१	प	
दीसइ उययधराहरसिहर	५२४	पच्चसुगयवरुमूलियाएँ	१०९१
दीसइ तणुकसणसणिद्ध	८३९	पच्छा सुरपायवकुसुम	५०५
दीसइ पडुपवणुगय	१६८	पच्छिमदिसाए सुह	११३२
दीसइ परिकोमलससि	५२३	पज्जत्तवियासुव्वेल्लुगुंदि	८०
दीसइ पलासवणवीहियासु	८५	पज्जालियकणयपईव	१२८८
दीसइ पसरंतणवारुणप्पहा	६६९	पडिउंदं पिव गयणंगणस्स	१६६
दीसइ पेरेते तमभरस्स	४५५	पडिलक्खभग्गपसरं	४०२
दीसइसि पुणो वि मए	६९५	पडुपडहसंखकाहल	१२९६
दीसंति फुरियरवियर	६७७	पढमणोण्णालोयण	५४०
दीसंति सिरिसुवासहर	१७२	पढमं चिय कामियणस्स	७९
दीहच्छि कहा एसा	१३३३*	पढमं चिय जुणसुरा	१२६६
दीहमुणालेहिँ व पसरिण्हिँ	४७०	पणयम्मि पमाणपवड्डियम्मि	५४८
दीहरपहपरिखेइय	११२०	पत्तहरकयणिवासो	५८५
दुक्खघडिराण खणविहडिराण	५७२	पत्ताओ णिययपरिणाह	३४२
दुक्खावगमोवाओ णण्णो	६४९	पत्तो अविहावियपह	९२०
दुज्जणसंगेण वि सज्जणस्स	१६*	पत्थाणं पढमागय	७४
दुज्जणसुयणाण णमो	१४	पम्मुक्कारफेक्कारराव	११८३
दुप्परिहोजाइँ विहाविज्जण	४१६	परमपरिओसमुइओ	८१९
दुल्लहसमागमुइमियाण	५७०	परहुत्तं सारेज्जसु हट्टवहो	७३३
दूइसमागमसंतुट्ठहियय	५४३	परिचित्तिज्जण एयं	४६७
दूराओ चिय दट्ठूण	३०६	परिचित्तियम्मि अव्वो	४६४
दूस्साइयभुयजुयल	७४७	परिचित्तियम्मि हियए अज्ज	६०५
दूरुड्डीणो वि सिही	११३८	परिचित्तियम्मि हियए हंहो	९८७
दूरुणयगरुयपओहराओ	५०	परिचित्तियं हि णो ते	१८८
दूरेण परिहरिज्जइ	११९१	परिभाविज्जण एयं	६८७
दूरोणयसिरकमलाहिँ	२४९	परिभाविज्जण तह वि दु	१९२
दूसहसंतावपरव्वसो वि	५३१	परियरिओ रयणियरो	२२७
दे पसियह कं तं जं भणग्ग	१२५४	परियरिओ वररमणीयणेण	९१४

परियरिओ वारविलासिणीहि
 परिवद्ध चयवणेसु
 परिवद्धिचपहुसंभावणाण
 परिसरपरिसंठियसहि
 परिसिद्धं पि ण सहहृद्
 पलयवराहसमुदरण
 पविरलतणुरोमसुवट्टियंग
 पविरलदंसणसीलेण
 पसरद्द विसट्टपम्हंतराल
 पसरियपचूससमीरविलुलिओ
 पहरवडियस्स कस्स
 पहरेण मओ विरहेण
 पहिययणकलयलाराव
 पहुपेसणपत्तट्ठा पारद्ध
 पाउं जुण्हामद्दरं जामिणि
 पायारदारयिररयण
 पारद्धं च सयण्हहिं
 पियमुहपीउव्वरियं
 पिययमवोच्छिण्णविणित
 पिययमसंपेसियणिय
 पियविरहे जलणायंति
 पियसहि विचित्तलेहे
 पुणरुत्तपेच्छिरीणं
 पुणरुत्तमुग्गमा हांति
 पुप्फलाङ्गणवकणइवियाण
 पुरओ चिय संपतो
 पुसिज्ज कवंडलवारिणा
 पुहईसरो सतोसं
 पुंणायणायकेसरकेयइ
 पूयं काऊण तिलोयणस्स
 पेच्छह वप्पो वण्णवसिएण
 पेच्छेयं सुहमारुएण पयं
 पेरेज्जंतो पुव्वक्कएहिं
 पोहिसमीसेहिं समं
 फ
 फणिणो मयकरिसंचरण
 फरसासिपहारुक्खुडिय
 च
 बहुएहि वि किं परिवद्धिपहिं
 बहु मण्णंतो तं चिय

११	बहुलंतदिणेसु ससि द्य	६८
८६	बहुविहतरुंगसमास	११३०
१३८	बहुविहमहग्गमाणिक्क	२३८
४०१	बहुविहविचिक्ककुसुमोवयार	१२९५
१२३९	बहुविहदियप्पचित्ता	४८२
४४	वालायवो ण णिविडह	६७६
७६५	वीया वि तारिसि चिय	२३१
४७२	भ	
३९६	भणिज्ज तीए भणियं	२७१७१
१०९०	भणिओ विजयाणंदेण देव	११४६
११९०	भणियं भमच्चसिरिपोट्टिसेण	१४८
११४१	भणियं च जलं पियसहि	९६२
१३२६	भणियं च अहो पेच्छह	१०३६
१९०	भणियं च इमो सो	१०४७
१०९२	भणियं च इसिसुयाए कत्तो	७२९
१३२४	भणियं च इसिसुयाए हरिस	८९१
७४५	भणियं च कण्णमूलम्मिं	९९१
१२७३	भणियं च णियद्धंजलिपणामपठिं	६५१
१०९४	भणियं च णियद्धंजलिपणामपुव्वं	३६०
९७१	भणियं च तओ इसिणा	६३५१३
४७१	भणियं च तओ पुहईसरेण	१००२
८७०	भणियं च तओ माहवि	५५८
१२४०	भणियं च ताहिं कुसलं	९६७
३९७	भणियं च ताहिं भयवं	२५९
६०७	भणियं च ताहिं भाउय	९७०
९६५	भणियं च तीए सामिणि	४२८
८७६	भणियं च तीए णरवइ एसो	८०१
१३२१	भणियं च तीए णरवइ किं	७९८
१०२७	भणियं च तीए भयवइ पुयं	७८७
१३१९	भणियं च तीए भयवइ जेण	५१५
१११४	भणियं च तीए भाउय	९५४
६६८	भणियं च तेण अज्जे	६९०
५६९	भणियं च तेण कुसलं	११५४
९४२	भणियं च तेण कुसुमाल	१२१८
११२२	भणियं च तेण णरवइ उवविसह	१०४२
११८८	भणियं च तेण णरवइ णक्का	१२३५
	भणियं च तेण णरवइ एयं	१२०३
	भणियं च तेण णरवइ किं	९४७
७६	भणियं च तेण णरवइ सच्चं	९२३
१०१८	भणियं च तेण भयवइ जं	३८९

भणियं च तेण भयवद् तुम्हेहिं	४१३
भणियं च तेण सहसा	१२२४
भणियं च पिणु किं	३११
भणियं च पिययमाए पिय	३९
भणियं च पिययमाए रइयं	१३३०
भणियं च मए ओप्पह	४१९
भणियं च मए पिययम	६३०
भणियं च मए पियसहि इमाउ	३३७
भणियं च मए पियसहि कीस	६६७
भणियं च मए पियसहि णिसुयं	५६८
भणियं च मए पियसहि मा	७१६
भणियं च मए पियसहि सव्वं	४९८
भणियं च मए भयवद् जं	८९७
भणियं च मए भयवद् सुव्वद्	९६८
भणियं च मए भयवं	२२५
भणियं च मए सहि	५१४
भणियं च मए सामिणि	९१६
भणियं च मए सुंदरि अवि	१२१४
भणियं च मए सुंदरि इमाए	९५७
भणियं च मए सुंदरि एवं	५५३
भणियं च महाणुमइएँ ईसि	५५९
भणियं च महाणुमइएँ तं	७२२
भणियं च महाणुणिणा	६३५*१
भणियं च राइणा णिसियरेस	१२००
भणियं च राइणा पियवयंस जं	११५१
भणियं च राइणा पियवयंस दिट्ठा	१२३४
भणियं च राइणा पियवयंस सो	११०
भणियं च राइणा सुकय	१०४१
भणियं च वज्जेजसु	१२४४
भणियं पुणो वि माहविलयाए	३७६
भणियं पुणो वि लीलावइएँ किमहं	८६५
भणियं पुणो वि लीलावइएँ मा	८८३
भणियं पुणो वि सिरि	१६३
भणियं भट्टकुमारिलेण देव	१३७
भणियं म्ह महाणुमइएँ	२६३
भणिया य पुत्ति किं तुम्ह	४६०
भण्णइ रे रक्खस एहि	११७७
भण्णसि णीसेसपसिद्ध	५५४
भइ किमसो सुव्वद् जण	६८९
भयवद् विरुद्धमेयंविहं म्ह	२६७

भयवं तिलोयपूइय मा	२९६
भाउय किं तुह इमिणा	२७१
भारोचारणविणिविट्ठ	१११९
भिण्णम्मि करं वयडेस्यम्मि	१११०
भिण्णम्मि तम्मि पोए	१८२
भुयइंदफणामणिकिरण	२८७
भुयभामियतलिय	१३०८*१
भोत्तुं तक्कालोइयपरियण	१३०
म	
मउलंतमउलिणुसुं	७५
मग्गो चिय ण पटुत्तो	१२४१
मच्छंकुसजवचकंक	८४१
मज्जंतेरावणदाणगंध	२८०
मज्झम्मि ताण सा वर	७६२
मण्णुविलक्खो अल्लियइ	१०७४
मण्णे चंदामयपारियाय	७८०
मयवारणभयभजंत	११०८
मरगयकउयविणिग्गय	३४९
मरहट्टियापओहरहलिइ	६१
मलयसमीरसमागम	८४
मल्याणिलो वि पियसुय	६९२
मलयायलाहिवे वसिकयम्मि	१४७
मह दुक्खदुक्खिवाहिं व	६३९
महुमत्तमहुयरावलि	५९४
महुमत्तमहुयरावलि	१०३०
महुमयवसपहुट्ठावराह	१२६९
महुमहवलणुप्पीडिय	५५१
मंदरधुयजलणिहिफेण	५२२
मंदानिलवसपसरिय	६०२
मा गम्मउ त्ति उवयार	४३३
मा मह हयाएँ दोसेण	५६५
मायाछणसरीरं पि	११६६
मायाछणसरीरेहिं	११९२
मुचंति रहा रहिएहिं	११२३
मुच्छाविरामसंभरियगुण	६९३
मुच्छाविरामसंभरियसामि	११८९
मुहघडियवियडरवि	४४६
मूलपरिमिलियरवियर	२१९
मोत्तुं भंडारमहाणसाण	७३५

र
रहकणहकुसुमगोच्छो व
रखंतु वो महोवहि
रत्तुप्पलमहुसद्धालुण
रमणभरभंगभीयं च
रमणियणसमूहुग्घट्ट
रयणियरकरोवग्गण
रविकणियम्मि चियडे
रविणिवडणविहडिय...पायडिय
रविणिवडणविहडिय...मग्गुग्गण
रंभे वणगहणपरिट्ठियस्स
राएण तओ भणिया कासि
राएण वि सो करुसासि
राया वि पवजंतेहिं
रे णियछायागच्चिर मा

ल

लक्खिज्जइ भज वि गुंजिरालि
लल्लुककफेकारसुफ
लीलाकर्मलणिवारिय

व

वक्कलकुप्पासावरियविग्गहा
वच्चसु चेतून लहुं
वद्धाविऊण सिट्ठं
वयपरिणयं तवस्सि
वदएस्सविवसंतैक्कणत्त
वसिऊण जेण वच्चसि
वामकरोवग्गियवेत्त
वावडुल्लूरियकंधरस्स
वाहरइ च पियसहयारि
विजयाणंदेण पुरस्सरेण तुह
विजयाणंदेण पुरस्सरेण रमणी
वित्ताहिवरस्स तणओ
विप्फुरियविविहवररण
विमुक्ककरवंधणं गयण
वियलंवलपाउरणग्ग
वियसंतविविहवणराइ
वियसियणीसेसवणंतराल
विरसाइ जाइ एमुहे
विविहतस्सकणइक्सिलय

७७१

५

७५९

७६६

७३९

५२७

४४८

४४२

४५१

५८५११

७९७

१२०३

१२६

१११२

१७४

११८६

६०३

५९०

९३७

१२३६

११५०

३९२

२३४

१३२

११४०

२४१

९८५

१२५०

६५७

६००

११७०

७४२

७८

८८

५७५

२२९

विविहाइं विविहवणुज्जलाइं

१२६४

विसमा खलु कज्जगइं

९२९

विसमीकरेइ उयहीतटाइं

१०९

वितरिसकिरणवसुक्खित्त

२८८

वीणाविणोयवसवलिय

३५९

वुत्तं च तओ तेण वि

६३५*२

वेल्लहलभुवोवग्गण

१३०८

वेडिज्जइ णियडोसहि

४४९

वेरुलियखंभतोरण

२३७

स

सच्चविओ सयलसुरासुरेदं

२०१

सच्चविओ सो गंधव्व

१२३०

स च्चेय मं ण मणइ

१००४

सज्जणसंसेण वि दुज्जणस्स

१६

सज्जीवकामकोयंदसच्छं

७७४

सज्जेह पडडलीओ

१०६६

सत्तच्छयसुहपायवतलम्मि

६२९

सत्तासासादयसायराए

१९९

सत्थि मलयायलाओ

५०८

सप्परिहासं जुवइंयणेण

१३००

समइच्छिऊण भणियं तेहिं

१२३१

समइच्छिऊण सुंदरि आणत्तं

१४२

समइच्छिऊण सुंदरि सव्वेहि

१२७८

समुहागएहिं विज्जाहरिंद

१२९२

समुहागयस्स णलकूवरस्स

१२५१

सयलेण भुवणपरिपायडेण

५२८

सरसंतमयाइणिवद्ध

११८४

सरसारविंदकेसरपराय

४८४

सरसावराहपरिकुविय

५८

सव्वंनणिवुइयरो सो

५४५

सव्वाउ चिय कुमरीओ

३१३

सव्वाहिं चिय सव्वोसहीहिं

१२७

ससहरकरणियराळुवियाइं

४७९

ससहरकरसंवलिया

११

सहसुद्धियणरसंमइ

११८

सहियणतोरवियाए वि

४३२

सहि सिट्ठं जं माहवि

५६४

संकंतसुंदरीरंदमंद

१३२५

संचरइ सीयलायंतसलिल

२७

संज्ञायवदवदं पलित्त

५१८

संठाणं कह वि लहंति	११२७	सुरसुंदरि करकमलमघ	११०५
संपत्तो णिययपुरं सन्वेहि	१०६२	सुरसुंदरिसमयकबोल	५२१
संपत्तो णियवसई तथ	३३०	सुविसट्टपारियायय	२७९
संपत्तो सरलतमालताल	१९७	सुविसुद्धतिरेहावरण	७७०
संमिलंति सुहासायजणिय	५७१	सुसणिद्धाससंतुट्ट	४९
संमिलंति सुहासायजणिय	१०९३	सुस्सायफलभरोणमिय	५९५
सा कियचिरं पि कालं	५८६	सुंदरि ता अवरुद्धं	६१०
साणूरधूहियाधय	५७	सुरायवकमलवणम्मि	४५०
सा दूरकयपणामा	७८५	सूरो वि ण सत्तासो	६७
सामण्णो वि ण तीरइ	१४९	सेयकणोहो रेहइ भंगुर	४००
सामंतमहंतासण्णदिण्ण	१३२२	सेवागयसयसामंत	९०
सामंतामच्चसुभिच्चबंभु	१०१९	सेविज्जइ सरसोहंसकणइ	१७५
सारयमियं कजोणहा	२५३	सेविज्जंति विर्यंभिय	३४७
सा वंदिय चिट्ठाइय	१३२८	सो अम्ह अउण्णाणं	६९१
सासणसिच पुण्णाणं	४८	सो एक्कम्मि सुदियहे	७८९
सासंकमुक्कणीसास	४८०	सोक्खाइं तुमाहितो तत्तो	५६०
साहेइ जम्मि अज्ज वि	१७१	सो चैय पुणो संपइ	१०३
सिट्ठं च तस्स पुहइसरेण	१०५०	सो जयउ जस्स पत्तो	४
सिट्ठं च तेण सन्नं तं	११५७	सो जयउ जेण तयलोय	८
सिट्ठं च तेहिं णरवइ	१८४	सो जयउ जेण सुयणा वि	१३
सिट्ठं च मए अंबम्मि	४६१	सो जेण मज्झ दंसणसिणेह	१६२
सिट्ठं च मए तिस्सा एयं	८७८	सो तीए सुरयरसलालसाए	३८२
सिट्ठं च मए तिस्सा णराहिवो	९७६	सो तीए अंसंतुट्ठो णर	५८२
सिट्ठं च मए तिस्सा सुंदरि	३७७	सो तीए तरलियं गुलि	७६०
सिट्ठं तं किं पि मए	७०४	सो तुज्झ पिओ पियसहि	७१८
सिट्ठं देवीए इमो	९७४	सो देव इह महेसी	११४९
सिट्ठं से सहि सालाहणस्स	८९४	सो देव चारपुरिसो सिंवल	१०५
सिट्ठं गणाण्णं षुंरुहसिरि	३७०	सो देव विद्धकुसलो	१०२
सियसिंदुवारपाडल	१०२९	सो वम्महसरपतराउरम्मि	५३३
सिंहलदीवम्मि गओ	१३२०:१	सो सुपणुसो सो चिय	५१३
सीलं कुलं सहावं	४९३	सोहइ जह मलियपसाहण	१०९९
सुपसत्थवि विहविहगउल	३५३	सोहइ वियलियमाणं	१०७५
सुवभम्भधवलभुइ	२०५	सोहंति कामिणीणं	१०९८
सुमईण पुणो णरवइ	१०१२	सो हिययसमीहियवर	८८०
सुयणखलेहि अलं चिय	१३३२	ह	
सुरवइलद्धाणसा वरवयणा	५८५:२	हयधंभरक्खसुव्वासियं	६८५
सुरवहुकट्टियहियकुसुम	३४८	हरवसहसिगविलिहण	९७५
सुरवहुचलणालत्तय	५९६	हरिणो जमलजुणरिट्ट	६
सुरवहुचलणालत्तय	१०४४	हल सहि विचित्तलेहे	७८३
सुरसरिजलसिसिरनुसार	५८३	हंसेण वि से दिण्णं	१३१५

हंहो तुह विजयाणंद
 हंहो भट्टकुमारिल
 हंहो मियंक हो पवण
 हंहो सचं एयं सचवियं
 हंहो सिरिसालाहण
 हा अजाउत्त तुह नेह
 हा अंब राण वि अहं
 हा किं अतिवण्णे तम्मि

१४४	हा कीस मण्णं एवं प्रचिर
१३५	हा जीविणस हा सुयणु हा
५३६	हा ताय गयसिणेहो कीस
९२२	हा भयवद्दो वणदेवयाओ
१००९	हा वच्छ माहवाणिल
६४५	हा वज्जकडिणहियवय
६४६	हियणु चोय विरायंति
९७९	हियवाणुवालणाधाविण्हि

९८०
 ७०८
 ६४४
 ६४७
 ६९४
 ९८२
 ७२
 ४३५

GLOSSARY

This Glossary is an alphabetical Register of all the words occurring in the text of the *Lilāvati*, critically edited here, as well as of important various readings connected with them. The words are noted as they are found in their nominal and verbal formations in a certain context. The words in a compound expression, which are phonetically intact, are noted individually as they stand; a non-initial member of a compound expression, however, is prefixed with a head-line zero, if its first syllable shows some phonetic change not ordinarily allowed for an initial syllable. Though every word is separately noted, some expressions containing two or three words are allowed to remain now and then especially to illustrate *sandhi* or vowel combination. The non-initial member of a coalesced group of words is prefixed with a sign of addition (+) to indicate that it has been taken out of a joint expression. Expressions like *sahariso* are noted as they are; in some cases words like *hariso* are separately indexed as well. The last member of a *bahuvrīhi* compound is likely to show, when noted by itself, some strange formations which need not bewilder an intelligent student.

References are to verse-numbers. If a word belongs to foot-notes, then the verse-number along with the number of the *reading* is given, for instance, १७० ७ ६. If a word comes from the prose passage, then the reference is to page-number, dash and line-number; and the variant of the same is indicated by a further addition of the number of the reading, for instance, १३-५ १ १६.

Though this Glossary is prepared primarily to facilitate a grammarian's study of the Prākṛit dialect, a Prākṛit lexicographer can also utilise the material presented here with great advantage. In most cases Prākṛit words are separately shown, if they represent different Sanskrit words.

अ	अहरत्त १०२६७९.	+अकंद ६८९.
अ १७०७६, ६१९७१६.	+अहरम्मं २३९.	अकंदिय ६८७.
अइ (अति) ६२, ३४७२५,	अहरा ९९१.	+अकख ११२३.
४६, २१८, ५५९, ६१६,	+अइसओ ८४८.	अकखमालिया २०५.
६३१, ६३५*१, ६३५*३,	अउण्णाणं ६९१.	+अकखय १२९७.
६८९, ८९८, ९४५,	अउव्व ३३.	अकखयं १३१४.
१२०३, १३२९.	अउव्वो ३३५.	+अकखर ९६८.
अइ (अयि) ९३, ३१८७६,	अकय ६८३, ९४०.	+अकखरत्थं ४८१.
६५४.	अकयस्थिण ४०.	+अकखरं २६७, ३६०.
अइरत्त १०२६.	अकयं ९१७.	+अकखराइ ७११, ७१२.
अइरत्ति २३२, २८४.	अकुण्णती ५२८.	+अकखरेहिं ६०६, १२०५.
अइह १२, १३-४, ८००.	अकुलीणे १७७.	+अकखीहिं ९२२७८.
अइहउव्वं २१२, २३९.	अकम्मइ ३८१.	अखलिय ८४५.
अहर ४८३.	अकंत्त ६९, +९, ५२६.	अखंभिय ७८८.

अगणिपहिं ९२०, ११४७.

अगमो ६५६.

अगोयर् ५४६.

+अगा ७१, ४४६, ४४६१^{१२},

५९८, ७४२, ७४७;

१०६८१^{११}.

+अगला १०३४.

+अगा २२०१^{११}.

+अगि १८, १९, ५५, ११८२.

अगिम १०६८.

+अग्नी ५०९, ५८५*३.

+अग्ने ८९६, ११००.

+अग्घ २३८, ११०५.

अग्घह ७६८.

अग्घवत्त ११६०.

अग्वं १२५६.

अग्वंति १०९५, ११२८.

अग्वाइऊण १२८०.

अग्वायंती ४७७.

अग्घो २४९.

+अचरियं २१२१^७.

अचंत २२८, ३५१, ८०२.

अच्चासणेषु २१२.

अजुग १२१६.

अच्छह ४६४, ९२४, ९३३*१,

९४२, ९५७१^५, १०३६,

१२२७.

अच्छउ ५१.

अच्छराहिं ७६२, +१२८९.

+अच्छरियं १४३, २१२,

१४४९; ८७६.

+अच्छरो १६९.

अच्छह २६४.

अच्छहलेण ११३५.

+अच्छं ४८२, ५३५, ६२०,

७७७.

अच्छंति १०६.

अच्छंती ५८६.

अच्छंतु ४१८, १०६७.

अच्छाइयं ४५११^{१३}.

+अच्छि ३४, ३४१^{२५}, ३७,

४२, १४२, ३५९, ३९१,

४८६, ५५०, ६०३, ६२४,

६६३, ७४८, ९२१,

९४९, १०१६, १०२२,

१०४६, १०७५, ११००,

११४३, १२०२, १२२६,

१२२८, १२३२, १२५०,

१२५२, १२५९, १२९९^{१५},

१३१२, १३१९, १३२१,

१३२९, +१३३३*१.

अच्छिउं १०६०.

अच्छिऊण ६२९, ९१९,

+१२९८, १३००.

अच्छिओ ५१५.

+अच्छिणा १३४, ३९१.

+अच्छीए १२४, ५६३.

अच्छीण २३३, ६८३, ७७७

१^{१५}, +७५२.

अच्छीणि ७७७, ९६९, १०८६.

अच्छीहिं ७६३, ०हिं ६१५,

७०९, ८९६, ९०८, १२५८,

+९२२, ९७४.

+अच्छेण ९२१.

अजुत्तं ३१२, +७१३.

अज (अज) १९, ९४, १०६*२,

१७१, १७३, १७४, ३१२,

३९०, ४०९, ४६०-६१,

४९६, ५३४, ६०५, ६१२,

७१०, ८१४, ८७९, ८९१,

८९५, ९२४, ९८२,

१००४, १०५१, ११५८,

११६१, ११६७, ११९९,

१२२७, १२४५, +९८,

५३४, १२०६१^२.

अज (आर्य) ६९०.

अजउत्त ६४५.

अजम्ह ३८९.

अजं १०७, ४०९१^५, ११६५.

अजा ११००१^{१०}.

अजिय ७१५, +७२९१^६,

८८२.

अजु १०६*२१^{१५}.

+अजुण ६.

अजेत्य ९१५.

अजे ३९०, ६९०, ८७६,

८७९.

अजेयं ६८५.

अज्जा ११००.

+अट्टहास ११.

+अट्ट २१५.

+अट्टउणो १०१५.

+अट्टा १९०.

अट्टारह १३३३.

+अट्टि १, ९, ५३४.

+अट्टो ११०, १५४, ६५७,

८४५.

+अट्टुं ४३९.

अणओ १००६.

अणकूल ३२१^{१२}.

अणवेओ ९३५.

अणज ६९०, १२१९.

अणजेहिं ४८९.

अणट्ट १३-५१^{१६}.

अणट्टु १३३३१^{१३}.

अणण १२०४.

अणत्यसिए ९६३.

अणमिस २५२१^{१८}, ४०९१^{१४}.

+अणल ७०, ७४१^{१२}, ४९७,

५४९, ११८२.

अणलक्खं ११८८.

अणवइण १३-४.

अणवरथं ६१७.

अणवेलं ११२.

अणहिय २७१.

अणंग ५६२, +४७४.

अणंगग्गी ५०९.

+अणंगं ३५५.

अणंगो ५१४, ५३२, ५७०.

अणंत ७०८, १२०४१^{१५}.

+अणंतं ५४१.	अणुजिह्व १२६९.	अणुसरियं २४८.
अणाय ५७१.	अणुदियहं १३३३*१.	+अणुसरिस ५५६.
+अणायारे २.	+अणुबद्धा १२१७.	अणुसरिसं ५६४, +७६९.
अणाहा ६४७.	+अणुबद्धाहं १०८४१७.	+अणुसंगया ७८५.
अणिच्छमाणा ८७४.	अणुबंध १११७.	+अणुसंधियं ६१४.
अणिट्टंतो ५४३.	+अणुबंधा १२.	+अणुसाराहं ७२३.
अणिमज्जिय ६८२.	+अणुबंधाह १०८४.	+अणुसारिणा १०१४.
अणिमिस २५२, ७७७.	+अणुबंधेण १७.	अणुसीलिजो ४१०.
अणिमिसच्छं ४८२.	अणुबंधो ८६५.	अणुसीलियं ३१२.
अणिमित्तियच्छं ५३५.	+अणुबभड ७७२.	+अणुहव १२७८.
अणियत्त ७२६.	अणुभर ७७२१३.	अणुहवह ३३१.
अणियत्तंतं ४३२.	अणुब्भियवडायां ६८२.	अणुह्वयं ५६८, ५७९.
+अणिल ७४, ९३, १८०,	+अणुभवेहि १२७८१७.	अणुह्वयाण ८३७.
४९४, ६०२.	+अणुभावेण २४२, १२६६.	अणूणय ४९३.
+अणिलेण ८७, ११२७.	अणुमगा ७३९, +१४१.	+अणेय २३६.
अणिद्वानो ९४१.	अणुमगं ९००, ११५४.	अणोवमाजो १०१२.
अणिसामिय ५०७, ९४०.	+अणुमेयं ४५३.	अणोवमायार ६९४.
+अणीए ११९७.	अणुयंपा १४५.	अण ७५४, १०७९.
अणीयं ११६८.	+अणुयंपो २९९.	अणण ८७, ६४१.
अणुह्यं ४८७.	अणुरजह ५७४.	अणणमयं ४२४.
+अणुऊलं १२९१७.	+अणुराए ५६९.	अणणम्मि २८६, ३२७, ३३५,
अणुकंपा १४५१४.	अणुराजो ८६३, +५४४.	५९३, ६५२, ८३३, ९४३,
अणुकूल ३२.	अणुराय ५१६, ९८५, +५२९,	९९५, १०१७, ११०६,
अणुकूलो ६३०.	१०७०.	१२८५, +१२४६.
+अणुकूम ८८४.	+अणुराया ४९२.	अणणस्स २१६, १०४२.
अणुगामसु ७८३.	+अणुरूयं १२९.	अणणह ७७९, ९४७.
अणुगाम्मेतो ३२७११३.	+अणुरूया ६१९.	+अणणहा १००३.
+अणुगयं १४५, ९९७.	+अणुरूवं १२९ १७.	अणं ८-५११, ३६, १६०,
अणुगया ४३२, +२८२, ३७२.	अणुलगां २४३.	४०७, ४६४, ४९९, ५३९,
+अणुगहणे ५६१.	+अणुलंविजो १६९.	५६५, ६१२, ६३३, ६७९,
अणुगहत्थ ८०८१११.	अणुवजाय १३-५.	७३०, ९२६, १३१५,
अणुगहत्थं ८०८.	+अणुवत्तिपुहिं १३१.	+५५३, १०११, १२२३.
अणुगगीण ७३४.	अणुवद्ध ४४४१७.	अण्णाह १११५१११.
अणु ६२०.	अणुवम ७८५.	अण्णाह ११०३, १११३.
अणुज्जिय १०१२.	अणुवलविसय १३-५.	अण्णाय ९१०.
अणुद्वाणं ७१४.	+अणुवाकणाधाविपुहिं ४३५.	अण्णजो १०१२.
अणुट्टिसं ९९३.	+अणुविद्ध ४४४.	अण्णणा ३८२, १२४०.
अणुट्टु १३३३.	अणुसज्जिय ६८२११२.	अण्णाहिं ९११.
अणुणय ६२, ४९३१७.	अणुसप्यंतो ३२७.	अण्णाहुत्तं ९४७.
अणुणयवपुहिं १२५३.	+अणुसरंतेहिं ५४.	अणो १४, १९०, ४९८, +१११.

अण्वेण १११५.

+अण्वेण ६३४.

अण्वेसिऊण ६९२.

अण्वेसियाई ९५३.

अण्वेहि १९४.

अण्वेण १२०, ४०७, १०८३,
१२३१.

अण्वेणगाहर १२७२.

अण्वो ३३७, ५४५, ७७८,
१०३८, १२४४, +५१२,
६४९.

अण्वेण १२०११९, ५५६,

१११६, १३०४, +५४०.

अतुलिय ११९४.

अतुल्य १३१४१९.

अत्ताण (आत्मानम्) ५७३.

अत्थ (अत्र) १०४१.

+अत्थ (अर्थ) १३६, २०८,
८१४.अत्थ (अस्त) ४३८-४३९,
५१६, १०७०.

अत्थइरि ४४३.

+अत्थइरि २१८, २६१.

अत्थगिरि २६१११५.

अत्थमण ६३८.

अत्थमहीहरमि ४३६१७.

अत्थमिय ११७१.

+अत्थमि ११७११७.

अत्थरा १०६९.

अत्थवण ६३८१११.

अत्थसत्थमि १५३११६.

अत्थसत्थेहि १५३.

अत्थ ९६८, +३९७, ३९८,
४८१, ५०८, ७८७, ९६८,
१०६३१४, ११७३, १३३२.

अत्थगण ४११.

+अत्था ५६१.

अत्थाण ११७, +८९.

अत्थाणहर १३०.

अत्थायंतो ४३८.

अत्थाह ७९३.

अत्थि ११-५, २७३, ३३७,

६५६, ७८७, ८०२, १०४०,

१०४३, १०५९, १२०१,

१२२३, +११४, ३२, ३६९,

६९७, १२९९१५.

+अत्थुरण ५३१.

+अत्थे १०६३.

अत्थो ४०, +२५७.

अत्थं २९३.

अत्थि २३९१९, ९४१.

अत्थिणाण ६३३.

अत्थिसिक्तं ६८३११७.

अत्थिहिवत्तं ६८३.

अत्थसण ३०३.

अत्थसणाण २१३.

अत्थ ५२०, ८३०, ११७१,

१२९२, +९९, २१५११४,

५२०, ५५०.

अत्थि ११००.

+अत्थमि ८९२.

+अत्थवह ३, २०९, १२५३.

+अत्थं ७५७.

+अत्थंते १११६.

अत्थुक्खित्त ४८३.

अत्थुग्गाय ५२०.

अत्थुद्वियं १०८०.

अत्थुलीणे ६५३.

अत्थुदु ७७५.

अत्थोयण ८९२, १०२४.

अत्थोयणेण १०२५.

+अत्थल ७०११३.

+अत्थिल ७४११२, ९३११९.

+अत्थिलेण ८७११६.

अत्थ १०७९१७.

अत्थ १२०११९.

अत्थं ५९३१७, १३१५१२.

अत्थाइ ९१०१२.

अत्थाण ५७३१७.

अत्थे ४९९१२, ९५४११.

अत्थे ९००१८.

+अत्थेसण ६३४१७.

अत्थेसह ८२४११२.

अत्थेहि १९४११२.

अत्थो ३३७१७.

अत्थिमाण ४३८

अत्थिमो ११६७.

+अत्थिमि १३२४.

अत्थि १३-५.

अत्थ ६८३११६.

अत्थिमाहा ८००.

अत्थिमाहाहि ५७८.

अत्थिचित्त १३-४.

अत्थिचित्त १३-४११४.

अत्थिमिय १३-५.

अत्थिसाहिय ६८२, ९४०.

अत्थिसाहियं ६८२११४.

अत्थिमाण ११७९.

अत्थि ३, ८१.

अत्थिचित्त ८८५.

अत्थिचित्त ६८३.

अत्थ २९२, ३२१, +२.

अत्थिचित्त ६४८.

+अत्थि ५७८.

अत्थिमाण २०.

+अत्थि ८९०.

अत्थिमा ८९०१११.

+अत्थि ५६६.

अत्थि ६८३, १२५३.

अत्थि ७९७.

अत्थ २१, १८७, १९४, ४२१,

६२९, ६५३, ९३९, ९६०,

१२३१, १२३८.

अत्थिमाण १०४२.

अत्थिमाण ५७८.

अत्थिमाण ५६६.

अत्थिमा ५३८, १०४६.

अत्थिमा ९५३, ९५५, ९९७.

अत्थिमा ५६४, १२४८,

+९५२, ११७३.

अत्थिमा ५०५, ६१७, ८२३,

९७३१७, ९८११५.

अप्पे ९३९१२.
 अफुडिय ७००.
 अखुहेहि ३७.
 अखीय ७८४.
 +अवभ २०५, ६७८.
 अवभस्थियाओ ५८८.
 अवभस्थेइ ५३५.
 अवभहिय ७७.
 +अवभहिया १५६.
 +अवभंतर २४१, ४८२, ८५८,
 ९०३, १३०५.
 अवभुट्टण ३६०११, +९०६.
 अभायणाहं ९९५.
 अभावणा ९९५१२.
 +अभिमुहं ११३९१३, १२४०
 १४.
 अभिरामयरं १०३११७.
 +अभिहाणाओ १२१५.
 +अभिहाणो ३७११७, ६११
 ११०.
 अमच १३४, १४८, १६१,
 +१०१९.
 अमय ५७५, ७११, ८९१,
 ८९६, १२३०, १२६२,
 +५८९, ७८०, ८२२.
 अमयमयं ४२४ ११९.
 अमयस्त ४०८.
 अमयं १२७३.
 अमर ३७०.
 अमरिस ११८८, +११४३.
 +अमरिसेण ११९८.
 +अमल १२३.
 +अमलो ४३०, ९३५.
 अमाइय १२२७१७.
 अमुक १७०.
 अमुणिय २७२, ५९७, ८००,
 ८७८.
 अम्महे २९२.
 अम्वेह ८८७१४.
 अम्ह १५९, १६०, २२५१७,

२६३, ३०९, ३७८, ४०७,
 ४०९१४, ५१२, ५६१,
 ६९१, ८७२, ८९०-१,
 ९१६, ९२८, ९३३, ९६७,
 १००२, १०४१, १०५७,
 १११२, १११४, ११४९,
 ११५१, ११७४११३, १२०५,
 १२०६, १२१८, १२२१,
 १२४४, +१७१३, ४०,
 २२८, २९७, २९९, ३०९,
 ३१४, ३१९, ३२०, ३७९,
 ३८९, ४०७-८, ४१०,
 ४११, ५५८, ५६४, ६३०,
 ६५४-१, ७०११३, ७१४,
 ७१५, ७२९-३०, ७४०,
 ७४४, ७८२, ८०८१११,
 ८४८, ८५४, ८६१११०,
 ८९२, ८९५, ८९८, ९३१
 ११५, ९५६, १००२१४,
 १०६०, ११०९१७, ११८०,
 १२१४११, १२४८११२.
 +अम्हविहाओ २९८.
 अम्हं ३८३, ४०९, १०६१२,
 १४८, ८३४, ९८४, १२४६
 ११७, १३१५१२, १३३१,
 +१००४, १०६०.
 अम्हण २५६११, ३३५, ४९७,
 ८८२, १०४०, +२७१,
 १००४१११.
 अम्हणं १४४१२, ४७१, +३७६.
 अम्हारिस ३९.
 अम्हारिसोहि ३७, १९१.
 अम्हि ४६१, ४८९, ७८४.
 अम्हे ३७७, ४३५, ५६१,
 ८८७, ९००, ११६२११,
 +२१०, ८०३, ११६१.
 अम्हेहि ३८४१७, ४२२१३,
 ७८५, ९७६, ११६२, +
 ८०६; °हिं ३१२, ३८४,
 ४२२, ४६४, ७६३, ८७४,
 ८८१, +९६३; °हिं ३६३,
 ८८६, ९१७.
 +अयल ३३४, ८०२.
 +अयलमि ४६१.
 +अयलस्त ५८३.
 +अयलाड ५०८१७.
 +अयलाओ ५०८.
 +अयलहिचे १४७.
 +अयलो ३३५.
 अयस्त ६३७.
 +अयं ९९१४.
 +अयले ७१३.
 अयलेण ८२१.
 अयि १००१७.
 अरह्य ६८२.
 +अरणो ७८९.
 +अरविंद २१, ४८४, ७४२,
 ७६४, ९९६, १०८२.
 +अरविंदो ८३९.
 +अरि १३-५ ११५, ३६६,
 +अरिणो ११७०.
 +अरिक्खो ५८०.
 अरुण ६६७, +४५७, ५२१,
 ६६९, ७६४, १०८८,
 १२७०,
 +अरुणं ४४०, ४४४, ५२०,
 ६६९, ६७२.
 अरुणारुणं ६७२.
 +अरुणिय ७१, ७४६.
 +अरुणो ६७५, ७७१.
 +अलक्खिय १३१०, १३१७.
 अलक्खिया ६५८, १३१७.
 अलक्खियाई १०१५.
 अलजिराणं ४९०.
 अलजिरीणं ४९०११३.
 अलजिरेण ८५४.
 अलजो ९२३.
 +अलत्तय ५९६, १०४४.
 अलङ्क ४८२, ५३५, १३०७.

अलमवरेण ४१४.

अलमहवा ३२१.

अलमिमिणा २२६, ५३७.

अलम्ह १६११७६.

+अलय ३३१, ११०१, १२७५;
७४८.

अलयं ४३५, +१०९९.

अलया ४१२११२, ४३०,
१२४०-१.

अलयाउरी ३३७.

+अलस ८५२, १०९५, १०९६,
१०९८.

+अलसणु ११००१७.

+अलसं ८३३.

+अलसा १२६५.

+अलसेण ११००.

अलं १७, १६१, ६२३, ६५४,
६८६, ७२०, ८३४, ९६२,
९९९, १३३२.

+अलंकियं ७६९.

+अलंकियाग्र ४४.

अलंविओ १५०.

अलंविथ ३७१.

+अलि १२४, २८०, २८७,
३५३, ४७८, ५२६, ६०३,
७६१, १२६५; ११८५.

+अलिउल १७४, ६०७.

अलिउलाई ६७५.

अलिउलाहिं ४५२.

अलियं १००७.

अलियइ ४३४, १०७४, १२६७,
+१३९.

अलीण ११९६.

अलीणाओ १०५६.

अलीणे ११७१.

अलीणो २००, २०३, २४७,
३८७, ९५०, ९६५, १०७१,
११४३, १३११, +१२७,
१०१९, १०६२.

अवइण १३-१.

अवकंत ८५० १५.

अवगणिऊण १०२३.

+अवगम ६४९.

+अवगमे १०२५.

+अवगमो ७२८.

अवगय १३२४.

+अवगतं १०७१.

+अवगाह १२-८.

अवगाहण १२-८११७.

+अवगाहणो १०६२.

अवगूहिऊण ८५३.

अवगूहिओ ५१६.

+अवगूहिय ६४.

अवचे ६४४.

अवणिजइ १२७०.

अवणीया ६१९.

+अवत्थंतरं १३५.

+अवत्था १३६*१, ५३९.

+अवत्थो ५४९.

अवयरइ ३६१.

अवयरंतं ६००.

अवयरिऊण ६५४*१.

अवयरिओ ६११, ६९११७,

१२१०, १२१५.

अवयरियं ३६२.

+अवयव ६५.

+अवयवं ७६४, १३२४.

+अवयवा ४५८, ५८५*२,
७९६.

+अवयवाण ७७७.

अवयवेहिं २५५.

+अवयवो २०४, २८६, ५४९,
६०१, ८३९, ९४०, १३०५
१२.

+अवयवंस २८८.

+अवयवंसं ३१.

अवर ४३६, १०७०.

+अवरं ६९६, ११७८.

+अवराई ९१८.

अवराह १२७१; + ५८, १२६,

१२५४, १२७१.

+अवराहं ११४०.

+अवराहे १०७६.

अवराहो ६३१.

अवरुजइ २११.

+अवरेण १७, ४१४,

+अवरोह १६६.

+अवरोहाण ७५२.

+अवलंबणं ११११.

+अवलंबणो ११११११.

+अवलंबवत्तणं १९३.

अवलंबिऊण १०२, ४२५.

+अवलंबिय ७४०.

+अवलोलूऊण ५०१*१०.

अवलोलुयं ५०१.

अवसर ६२४.

अवसरवडियं ५७९.

+अवसरं १०४.

+अवसरे १२२८, १२६०.

+अवसरो १२४, १००६.

+अवसाण २२१, ५७२, ६२९,
८९९, १०८५, ११४५,
१२७६.

अवसाणं ९८४.

अवसाय ३९५, १०९०.

+अवसायणो ७७०.

+अवसारिओ ६२५.

+अवसेस ४४७.

+अवसेसं १०८५.

अवहलिय ९४०.

+अवहरं २००.

अवहरिओ ६९१.

अवहरिया ६३५*१, ८५४.

+अवहिणु १२२०*१७.

अवहिओ १९९.

अवहिय १४६, ५७९, ११२५

१२, +५९८, ७९५, ८४९.

+अवहीणु १२२०.

+अवहो (अपहः) ४१९.

+अवंग ७७३.

अवंगेहुणमंत ८५०.	अविहाविप्रक्रमेकं २७५.	असाहिऊण ४९४.
अवंग्नाओ १३-७.	अविहाविय ३०, १००, ४८१, ६८३, ९२०, ९५७.	असि ७९७, +३७५, ४७६, ५५९, ६०७, ७१३, ११८८, ११९१, ११९३, १२०३.
अवि १२-५, ६४-३, १६२-११, १७५-१११, ३२६, +९४, १५९, ३०८, ५३२, ५४८, ६३५*२, ८१५, ८२६, ८३४, ८७९, ९३२, ९९२, १००१, ११४४, ११८७.	+अविहिय ५९८११, ७९५११; ८४९१३.	असीसंत ४८५.
अविउत्तो ४७.	अव्वो ४७३१७, ४६४, १११४१७.	असुण ३८.
अविग्गहो ६५.	असणिधण १०८१२३.	असुय ९४१.
अविणय ४८९, ४९३, ६३६, ६९४, ८१५.	+असणो १२१९.	असुर ७८१, +९, १७६, २०१, २९९.
अविणिज्जइ १२७०११२.	असमेत्त १३८, ४०४,	+असुररस ४.
अविणिज्जिय ११८९.	असमत्था ७१२.	+असुरिंद ६.
अविणीए ६४४.	असमत्थो १००८१२.	असुरो १७०.
अविणीयं ६३८.	असमंजस १८१, ७४३.	असुह ७१५, ७२९१६, ८८२.
अविमरसियं ६३१.	असमंजसं १२६८.	+असुहं ५७३.
+अविम्हरिय ३६०.	असमंजसेण ५३७.	+असुहाई १९२.
अवियण्हं ८३०.	असमीहिय ९४१.	असुहाइं ८८४.
अविरय १०७७.	असरण ६४६.	असुहजिय ७२९.
अविरिक ९६६.	असररियाए १५७१७.	+असेस ४५, ११६, ३६९, ६२६, ८२०, ८२१, ९६४, १०३०, १२७६.
अविरिक्कासण २४६.	असरीरियाए १५७, ८१५, ९३२, १००७.	असेसं ६१२, ८८८, +९२१, १०४०.
अविरुज्झंतं ६८०.	असहाओ १३६, ६९०.	असेसाई ८६०.
अविरुज्झंतो ६६५.	असहाया ११६२.	असेसेहिं १२८३.
अविरुद्धं ६१०, ८०९, १२१४.	असहीरणा ६१७.	+असोअ १२७०११३.
अविलंबं ९३७, ९९७, १२४५.	असहीरणाए ८९७.	+असोग १२७०११३.
अविलंबिऊण ४२५११०.	असंक्रिय ४१३.	+असोय ४४०, ७५१, ७९५, १०२६, १२७०.
अविलंबिज्जइ १०७६.	असंकिरि ६०७.	असोयणिज्जेण ३१११७.
अविलंबो १२४५१२.	असंकिरो ६३१.	असोयणीण ३११.
अविवण ७००.	+असंखं ५८४.	असोयव्वो ६८७.
अविवणो ९७९.	असंतं ५३८, +४८६, ७२४.	अस्सत्थ १०३१.
अविसट्टं ३०८, ७७२, +३०८.	असंतुटो ५८२.	अह ६२, ६२*१, ६३, ९२, १०४, ११६, १४०, १४३, १६४, २०६, २१४-५, २३५, २५६, २६६, ३००, ३२९, ३५२, ३६३, ४०८, ४२७, ४५४, ५०४, ५०६-७, ५६१, ५८८, ६०६, ६३४, ६३७, ६४३, ७०५, ७४०,
अविसट्टं ९४६.	+असंतोस १०१८.	
अविसण्णो १०८.	असंबद्धं ४८१.	
अविसन्नं ८३०१४.	+असंबंध १७.	
अविसारो ९८१.	+असंभरंतीए ६१५.	
अधिहत्त ९५५.	+असंभवंतीए ६१५१६.	
अधिहुवंत ६८३११७.	असामन्नं ५७७११.	
अधिहवाहिं १२९७.	असार २२.	
+अधिहंगमं ११४५.	असावणं ५७७.	
	+असावयं ११४५.	
	असाहणिज्जं ४८८.	

७७९११, ८०७, ८१३,
८४६, ८६१, ८७३, ८७५,
८८६, ८९३, ९०६, ९०८,
९३६, ९३९, ९४४, ९५१-
२, ९६४, १०१७, १०२२,
१०४६, १०५३, १०५६,
१०६४, १०८७, ११०२,
११६१, ११६९, १२१२,
१२२६, १२२९, १२३५,
१२५५, १२८३, १३०२,
१३११, १३२०, १३२२.

अहणिसि ४०९.

अहणिसि ४०९१४.

अहमेत्य ३७४, १२१३.

अहमो ११६६१०.

अहम्म १८५.

अहम्मो ११६६.

+अहरिहाहिं ७४९.

+अहर १०८२, ११०१, १२७२.

अहरो १६४१, ७७१.

अहव ४६४.

अहवा ५-१, १५, २२३,

३०९, ६६४, ७२०,

+३२१, ६८६, ८३४.

अहव्वा ७०३.

अहं १८२, २६०, ४२९, ४३४,

४५९, ४६३, ५८९, ६१०,

६४६, ६५४, ७८३, ८०४,

८५१, ९०७-८, ९२८,

९९४, १००४, १०५४,

१२१४, १२२३, +२१४,

२५०, ३३५, ४६७, ५५०,

५५२, ५५९, ५६६, ५८७,

५९१, ६०६, ६०९, ६३२,

६५४१, ६८०, ६८१,

७००, ७१२, ८०७, ८६५,

८७०, ९०३, ९१९, ९९३,

९९५, १२१०.

अहि २९८, ४१६, १००६,

१०४७, +४९१.

अहिणहिं १५०.

अहिणवं १०७७.

अहिणंदिऊण १२०५, १२३१.

+अहिसुहं ११३९, १२४०-१.

अहिययरो २९८.

अहियं १४४, ४२८११, १२२३,

१३०६, + ५६४.

+अहिरामयरं १०३१.

+अहिराव १०२३.

+अहिलसइ ९९२, १००१.

+अहिलससि ७२१.

अहिलसिजइ ६०.

+अहिलास ३९६, ७२०, ७७९.

+अहिलासं ६२५.

+अहिलासेण १२१२.

+अहिव १६३, ७८८, १११९,

११७३, १२१७.

+अहिवइं २९१.

+अहिवइं १३३, ३१६, ३७१,

८४२.

+अहिवस्स २३०, ६५७, ८९५,

१२०२.

+अहिवा १११, ८२४, ८२७.

+अहिवाण ११७५.

+अहिवाणं ७९९.

+अहिवे १४७.

+अहिवेण ११३, ७९९, ८१०,

११६७-८, १२२२, १३१४.

+अहिवेहिं १२४३.

+अहिवो १०६, २.

अहिसरिया ५६११६, +४५७.

अहिसरियाहिं ५६.

अहिसिचिऊण ११६०.

+अहिसेय १२१७.

अहिहाणो ३७१, +६११.

अहो ११८, १८४, ३०७,

१०३६, +१२२२.

अहोमुहच्छं ६२०.

+अंक ४३, ५८१, ८४१.

+अंकं १७६, ४८३, ५९५.

+अंकिया ३९०.

+अंकुर ५.

अंकुरिओ ४०३.

+अंकुरेण ७६.

+अंकुस ८४१.

+अंग ७-५, ४३, ६५, २०१,

३९९, ४७६, ५०९, ५४५,

६०२, ७५३, ७६५, १०८१,

१०८३, १०९६, १२२४,

७७७.

+अंगण २०९, ३४१, ३५०,

४३६, ७३२.

+अंगणस्स १६६.

+अंगणं ३५७.

+अंगणा ३७०, ५८१, ७८१,

१२२९, १३०२.

+अंगणाण ७५४.

+अंगणाहिं १२६१, १२८९.

+अंगणे ६७८.

अंगमंगेहिं १०८५.

अंगं ३९९, ४७८, +३९४, ४०३.

+अंगा २२०.

अंगाई ५३४, ५३६, ८२२,

१३३०, इं ४६२, ४७५,

४७९, ८५९, ११२५.

+अंगि १३३३११.

+अंगियं ५३१.

+अंगी ४६४, ४७४, ४८०,

१२२३, १२३४.

+अंगीए ८६९.

+अंगुट्टेण ६२०.

+अंगुलि ७४६, ७६०, १२५६.

अंगुलिओ ४१७, ४३२, ९८८,

९९०, +१०४९.

अंगुलिय ७१०, ९८९.

अंगुलियओ १०४७१४.

+अंगुलियं १०४८.

+अंगुली ७६४, ८५२.

+अंगुलीए ४२२.

अंगुलीओ १०४७.

अंने ५३९.	अंदोलण ३७७, +३४८, ३८०,	+आउलिहाई १०८९.
+अंगेण १८३, १२९९.	४६२.	आउस्त ६३५*२.
अंगेहि ६१७*११, °हिं ६१७,	अंदोलह ३७९.	+आउह ७३, ९०१.
६१९, °हिं ५०३, ७६२,	+अंदोलिरीहिं ३८३.	+आउहस्त २४५, ५६८.
८२१, ८७३, +२७४, १०८५,	+अंदोले ३३६.	+आउहाई ३६६.
१२३१.	+अंधय २०१.	+आऊय ७१८*१५.
+अंधियुयं २०२.	अंधारियाई ६३९.	+आऊरिय ५*१, २४.
+अंचलहिं ८५०*१५.	अंध ५११, ६४६, +१९७, ३५४.	+आणसा ५८५*२
+अंचले १०९७.	अंधम्ह ५५८.	आगउ १२३२*१५.
अंजण ४५३.	अंधम्हि ४६१.	+आगाएहिं १२९२.
+अंजलि ३६०, ६५१.	अंवर ८५, ३२७.	आगओ ७३, १०३, ३८५,
+अंजली ६०४.	अंवाए ४५९, ४६३, ६५९,	६३४, ८९१, ११५६,
+अंजलीए ५१०.	६६०, ८६४.	१२२९, १२३२, +१३६.
+अंजलीहि ५९.	अंवाए ६६३, ८६६.	+आगच्छइ १०६*२.
+अंत १३-५*११, ६८.	+अंउ १८३, १९८, ७५४.	+आगम ११९९.
अंतण ५१९.	+अंउरासिं १६७.	+आगमण ४५९, ५०२,
अंतगओ ६१६.	+अंउरुह ३७०, ७५८, ९९५.	आगमणं ९४५, +९४२.
अंतद्वानं १३१४.	+अंउरुहाहिं ३४.	+आगमणेण ४०९.
+अंतमयाइ ११८४.	+अंउवाहीण ६१.	+आगमेण ४१०, ८९५.
+अंतर ६२४, ६४१, १०२४,	अवं ५५८*१०.	+आगय ७४, ९०, १२७२.
१०८२, १११९, १३०५*११.	+अंसु ४३६, ४८२.	+आगयस्त १२५१.
+अंतरमि १३१९*१.	+अंसुएहिं ८७.	आगया २०७*११, ७८६, ८४७,
+अंतरं १३५, ४०२, ८१४,	+अंसुय ७५७, १२९९.	८९३, +८१३.
९०३, १०३३, ११८१.	+अंहियुयं २०२*१२.	+आगयाई ५२७.
+अंतराई १७९.	आ	आगतूण ८४८, °णं ८४८*१२.
+अंतराल ८८, २१८, ३९६,	आ २२२, ३७४, ९२५; ५८१,	आजाणु ८४०.
४७०.	६१४.	+आडोय ५९९.
+अंतरालो १३-४.	+आइ ४०६*११, १२९२.	+आडत्तं ११२०.
+अंतरिय ५७, २२०, २२९,	आइद्वमम्ह १२४८*१२.	आडत्ता ६८१.
३५०, ३५६, ४५७, ५९४,	आइद्वं ९४४, १००७*१४,	+आडत्तो ५८३.
६२८.	११७९.	+आणण २८८, ३७०, ८३९.
+अंतरियस्त ४५४.	+आइद्व ८२५.	+आणत्त १४१.
+अंतरे ९२७.	आउच्छिऊण ४३४.	आणत्तं १४२.
+अंतरेसु ४६८.	+आउणं १३२५.	आणत्ता ५८५.
+अंतं २२८, ५९३, ११८३.	+आउय ७१८.	+आणणा १२६*१४, १२६९.
+अंता ७३९.	+आउर ४५८.	+आणणाए ७०३.
+अंते ५८३, ११६९.	+आउरमि ५३३.	+आणणाहि ८६९.
अंतेउरं २४५.	+आउरो १३०८.	+आणणेण १२०२.
अंतो १३०, ३४६, ३९९, +४५,	+आउल ४६, ३२७.	+आणणो ७, ९५, ११८,
१०४३, १०८६.	+आउलं ७९१.	११९४.

आणवेसि ८९७.

आणंद ३९५, ६१५, +६५,

७०९, ९७२, १०५५,

१२८४, °दा १३१९३१.

+आणंदिओ १३२१.

+आणंदो १३-३, १३२०*१.

आणामि ५९२*३.

+आणिऊण ६५९.

आणै १०८०.

आणेमि २११, ५९२.

आणैह १४०.

आतवत्तं ५७*४.

+आघाविण्हि ४३५.

आगुच्छिऊण ४३४*१३.

आवळंत ८२.

+आवद्ध १०८१.

+आवंधो ७७०.

आवाल ८८९, ८९४.

आभामह ११८८.

+आभासं ८३३.

+आभोड ४१५*३.

+आभोओ २८८*११, २९०*

१५, ६०२*७, ६४०*१५,

११०४*१.

+आभोयं ३३१*१२, ३४२*३,

३५०*१२, ५२०*१२, ५९९

*३, ६७२*४, १०८८*२१.

+आभोया ३९६*३, ४४५*११,

११२१*१०.

आमुक २९, ५६, २२१, ४३७,

७५३, +२८९.

+आमुक्ता ३४७.

आमुक्तासण २४८.

आमुको ९६१.

+आमोओ ६२, ७८, ७९.

+आमोय १३-३, ३०*३,

१२४, २३६, ३५२, ३६९,

६०२, ७७०.

आमोयं ६६८, +३१, १०२८.

+आयट्टिय ७४६*११.

+आयट्टिय ७४६.

आयणिऊण ४८६.

+आयत्तं ६१२.

+आययणं २०३, २४३, १०२५.

+आययणे २१७, ११६२.

+आयर १४७, २९१, ९०७,

९५०, १०९९, १२३३.

आयरं १५२, ८३१, ९८७,

+५५७.

आयरंतेण १०५०*११.

+आयरा ११७२, ११७८.

+आयरिण्हि १५३.

आयरिसो ४८.

+आयरेण ९४, २१४, ३८६,

५८८, ८६८, ९३०.

+आयव २२०, ३४७, ४५०,

५१८, ६६८, ६७१, ६७८,

१०९३.

+आयवत्त ७३८.

+आयवत्तं ५७.

+आयवत्तो १२९१.

+आयवस्त २६२.

+आयवं ६६८.

+आयवो ६७६.

+आयवंत ७५८.

+आयवं ४५७, ७६९.

+आयवंचयं ११७०.

+आयाम ७७६.

+आयार (आकार) ६९४.

+आयार (आचार) ३३१-२,

५५५, ८७७.

+आयारं ७६६.

+आयारा ५.

आयाराण ४८.

+आयास १०, ४३६, ६१६*१,

११२८, ११२५.

+आयासियं ८१.

आरत्त ८३९, +७५२.

आरत्तिय १३०२, १३१०.

+आरव ४९, ५१.

+आरंभ ८, ६०१, ७५४,

१११८.

+आरंभे ३१३, १०९९, १२८५,

१३११.

+आरंभो ११६, ८२१.

+आराम १३२३-४, °मो ४६.

+आराव ६२७, ७३९, १०३०,

११०७, १३२६.

+आरावं ५४.

+आराहण २४१, २८४, °णा

७२३.

+आराहणस्मि ५९१.

आराहसु ७२०.

आराहिं ४१६*७,

आराहिओ ४१६.

+आराहो ८४५.

+आरुद्ध ७३८.

+आरुद्ध ३३६, ४६१.

आरुद्धा २६२, १२६३*५,

+४३४, ४६६, ४९४*१३.

आरुद्धो १७८, +१२५७,

१३००.

+आलग्ना ११२५.

+आलग्नेहिं ४३३.

+आलत्तो २७८.

+आलय ७४८.

+आलयस्त २४३.

+आलस ५५०, ९६१.

आलाव ५४१, ६१४*३, +१७,

१५४, ४८१, ८७५, ९१२,

१०८१, १११६.

+आलाववं २६१.

आलावो ५४०, +२०८, ४१३,

+आलि ३५१, ११३१*१६.

आलिक्क ६६८.

आलिक्कज्ज ७१११.

आलिहं १०८८*२०,

+आलिद्ध १९६, ३५४.

+आलिद्धं ६६८.

+आलिद्धं १०८८.

+आलिहण ४५६.	आवासिउं ११२०.	+आसंकिरी ११३४.
आलिहियइ ७१.	आवासिओ ७३७.	+आसंकिरीणें ७०६.
+आलिहियं ६६८, ८३३.	+आवासिय १३-१, ११४८; ११२१.	+आसंग १३३०.
+आलिगण १२३, १०७६, १०८०, १०९५, १३१११५.	आवासो ४७, +७३४१७.	+आसंव ६०९.
+आलिमिऊण १०७८.	+आवीडे १२८८.	आसंविं ११६८.
आलिनिओ ४२९.	+आवेहो ७१६.	+आसंवो १२००.
आलिगिय १२५८.	+आवेयो ३९८, ४०२.	आसा ९१, १७९, १०७२, +१३-१, २३६, ५१९, ९८२, १००८, ११३१.
आलिगिया ५०३.	+आवेयं ४८५.	+आसाइ ५९७१११, ६७११४.
+आलीओ ३४१.	+आवेसो ७.	आसाइजइ ५४५.
+आलुपंत ११३७.	+आस १९९.	+आसाइय १९९, ७६५.
आलुखिण्ण ३८०.	+आसओ १२-८.	+आसाइय १९९१३, ७५६१२.
+आलुखियाई ४७९.	+आसण १४३, २०५-६, २४६, २४८, ३६३, ८७४, ९०७-८, ११६०, १२३५.	+आसाण ५९७, ६६१, ६८४, ७०७.
+आलुखियाणें ५३०.	+आसणत्थस्स २४९.	आसाणइ २४.
+आलोइयं ११७०.	+आसणम्मि ९५०, १२३३.	+आसाय ३०, ६७१, १०९३.
+आलोओ २५२, ४५५, ५१३.	+आसणस्स ५८५५१.	+आसार ३५५.
+आलोय ४९, ९९९१८.	+आसणं २०६, ९४४.	+आसासिय १२५.
+आलोयण ५५, ४०४, ५४०, ११२२.	आसण ३४७, ४८१, १११७, ११५३, ११९९, +२३९, २५०, ३३८, ३५४, १३२२, १३२४.	+आसासिया ७०६.
+आलोयं ३१, ६००.	+आसणं १९६; ७९५.	+आसाहिं ९१.
+आलोया ३९६१३.	आसणो ७३४.	आसि १८, ४१५, ५८०.
आवइ ७१६५१.	+आसणोसु २१२.	आसिय ३९.
आवइइ १९३१७.	+आसत्त ५१५, ५८५५१, ११३९, १३०२.	आसीणा १२६३, +६३५, ९६६.
आवइसु १९३.	+आसत्तेण ६३५५१.	आसीणाउ ३८४.
आवज्झंत ८२११०.	+आसत्तो ६९९, ९४२.	आसीणाण ७-५.
+आवडण ३४५.	+आसहो ११६.	आसीणो ९४५, १२५९, १२८८, १२९८, +१३१, २६०.
+आवरण ७७०.	आसय ४६.	+आसीसं १२८०.
+आवरिय ५९०.	+आसयं २६८.	आसीसिऊण १३१८.
+आवलि २८.	+आसया ६४४.	+आसीसो २६०.
+आवलि ५९४, ७४२-३, ७४८, ७७१, १०३०, १२५९, १२९४, १३०५१३.	+आसव ४७८, ६२७, ०वं २४. २७६.	+आसेण १२२६.
+आवली १, २४, २४४, ७७४, १३०६.	आससिया १२८३१२,	+आसेहिं १७३.
+आवलीणें १३२८.	+आसं ३५२, ५१८.	+आसो ६७, ७३१.
+आवलीसु ८६.	+आसंक ४२०.	+आहणहि ८२ ११४, ११६२.
आवाण ४६, १२६१.	+आसंकिण्हिं १०५३.	+आहत्य ४१९.
आवास १११८, ११२१.		+आहय ६६७, ७५८.
आवासं १२९३, +१२५, ११६९, १३२८.		+आहया ७०५.

+आहरण ७१०, ७५१, ७५३,
९०२, ११०१, १२९४.

+आहरणं ८२८.

+आहरणा ५९०.

+आहरणाई १३२०.

+आहरणो २०५, ६०१.

आहव ६३३.

+आहव १०९.

+आहार ५८४.

+आहारं १२९, ९१३; ११७४.

+आहारिणो २१०.

+आहारे ८३१.

आहारो २१०, +९६४, ११४८.

+आहुत्तं १६३, ४३१, ४३५,

५०१, ७८९, ९१०, ९४७,

१०२१, १०३७, १०५५,

११८१, ११८५, १२१६

१३, १३१८.

+आहुत्तो १३१६.

आहेडिण्हि ११३२.

+आहोओ २८८, २९०, ४१५,

६०२, ६४०, ११०४.

+आहोत्तं ४३११७.

+आहोय ७६८.

+आहोयं २३६, ३३९, ३४२,

३५०, ५२०, ५९९, ६७२,

१०८८.

+आहोया ३९६, ४४५, ११२१.

इ

इ २९२११८.

इक १३११८, ३८०११५,

+२८९११८.

इकपण १२३५१७.

इकमिकंमि ३७४११.

इकमेकं २७५१४.

इकं २१६११७.

इकिकम ९९१२. १२५२११७.

इकिकं १२३८११.

इकोण ८३६१८.

+इच्छह ५३१.

+इच्छसि ७२२, १०१४.

+इच्छं ३३०, ३३३-४, ९१२.

+इच्छंती १०८०.

+इच्छंतो ५६९.

इच्छा ७३, +३३२.

+इच्छाई ६०५.

इच्छाए ६२९.

+इच्छाण २२५.

+इच्छाण ९६३.

+इच्छामि १००४.

+इच्छिण १२३, ६२४, १२३९.

+इच्छिओ ३१५.

+इच्छिय २३४१११, २७६,

३८८, १०६३.

+इच्छियं २१७, २३४, २५८,

३०४, ८६४, ११५८,

१२३६, १२४८.

+इच्छिया ६५०, ७१७.

+इच्छियाई २२३, ३०१,

७२१.

+इच्छिल २७६१८.

इटो ४०११३.

+इणं ४८१, ८८५.

इण्हि ६४६, ७०९, ७११-२,

८६०, ९८३१११, १२१४.

+इत्ताहे ९९६१३.

इत्तो १३०१११.

+इत्थ २६४१३, ११२९१११.

इत्थं १३६१७, २२५१७,

२२८११३.

इत्थंतरम्मि १३१९११.

इदह ९२३१११.

इमस्स ६३५१२.

इमं ३३१, ३७६१३, ६६२,

७८३, ८६४, ८८५११२,

९८४, ११०२, ११०९.

इमाइ २१११२, २९२११७,

०ई ३६६, ८७७.

इमाउ २१११२, ३३७, ३६४,

८८६, १०४७, १२२३.

इमाए ९५७.

इमाए २९२.

इमाओ २११, ७३०.

इमाओ २१११२, ५६५, ८९२.

इमाण २३३, २५२.

इमाहितो २५८.

इमिणा २५, १०५, २७१,

३११, ३१९, ४७२, ५०९,

५३४, ६२१, ६४८, ६९६-

७, ७१५, +२२६, ५३७,

६२३, ६५४, ७२०, ७९८.

इमीइ ५६२१४.

इमीए १५८, ४०३, ४१९,

४२५, ५०३, ५६२-३,

८१४-६, ८२७, १३१०,

+३३५.

इमीए ४३०, ४८६, ५०४,

५०६, ६६६, ६७३, ७१२,

७२६, १३१७, १३३०.

इमीए ५१०.

इमेणमह ११०.

इमेणं ११०१४.

इमो २२४, ४०९, ४७३,

८३८, ९६२, ९७४-५,

१०४७, १०४९, ११९९.

इमोहितो २५८१८.

इय ५२, ७३, ८९, १००,

१२५, १६०, २२४, २४३,

२४७, ३५१, ३५६, ३८३,

४०६, ४२४१७, ४२९,

४७१-२, ४८५, ५५२,

५९७, ६१९, ६२२, ६३८,

६४८, ६६२-१, ६६५,

६७२, ७००, ७१२, ७२४,

७२६, ७३७, ७४४, ७५०,

७५४, ७६१, ७७७, ८३२,

८४४, ८६९, ८८४, ८८७,

९६०, ९७४, ९९७, १००८,

१०३२, १०४९, १०७०,

१०८४, १११५११४, ११५९,	+इंदा १०३२.	उइयं ६८०, +७१४.
११६५, ११९७, १२७६,	+इंदीवराई ७७३.	+उइयाई १८५, ३६६.
१३१०, १३१८.	+इंदु ७७५, १२०४.	+उकडे २४.
इयरा ३०४, ११३१.	+इंदेण ३२५, ११९३-४.	+उकत्तिय ६६९.
इयरो ७३३.	+इंदो २३५, २८२, ७८८,	+उकंठ ६७०.
+इयं ९९, १०३, २६८, ६६८;	८०३, ९३९, ११२९,	+उकंठा ५४२, १२५१.
९८४११४.	११५५, १२०५.	+उकंठिएहिं ६९३.
इर ३८५, ५३९.	+इंधण १०८.	+उकंठियाए ३८१.
इरि ०रि see अत्यइरि.	इन्हि ४६२११.	+उकिट्ट ९१३.
इव १२, २६, ४८, ३७११८,	ई	उक्खणइ ६७५.
४४५, ५२७११५, ५३०,	+इंस २२२, २८१, ७०८,	+उक्खय १२४३.
७०५, ८३३, +४५१११२,	१२००.	+उक्खित्त २८८, ४८३, ७४४.
४५३, १०१०१५.	+इंसरस्स ७३, ३९०, ११४४.	उक्खित्तो ११९.
+इविणा ६५४१०.	+इंसरं १७६.	+उक्खुडिय ११८८.
+इसि, २२९, २४६, २५२,	+इंसराण १०६.	+उक्खित्त २८८१७.
७२९, ८९१.	+इंसरेण १००२, ११७६,	उग्ग ५८५११, +१२१६.
+इसिणा २०९, २१५; ६३५+३.	११९२.	उग्गए १२६१.
+इसिणो ११५९.	+इंसरो १००८, १३२१.	+उग्गण ४५१, ६४०.
+इसी ११४९, ११५७.	+इंसस्स १०६*१.	+उग्गओ ८५८, १०७२.
+इसीहिं ६६५.	+इंसा ५८६.	+उग्गामंत १०८८.
इह १३, २१६-७, ४०९,	+इंसाण ६१०, १२१४.	+उग्गामेण ६१८.
४१३, ४७६, ४९४, ५४९,	इंसि ५५९, ७७१, १०७७,	+उग्गय १६८, ४८२-३,
५५६, ६४९, ६८६, ७२६,	१०८८.	५२०, ११२५, १२५७.
७२९, ७३०, ७३४, ८१३,	इंसिं २९९.	+उग्गया ७५६.
८७०, ८७७, ८७९,	इंसिस्सि १०८८.	+उग्गिजंत ९०२१३.
८८४११, ९५३, ९८४,	+इंसेण १११.	+उग्गीए ६२७.
१००५, १००७, १०१२,	इंसेहिं ६६४.	+उग्गीय ५९४, १०३०.
१०१४, १०३८, १०५१-	+इंसो १०६*२, १०८, २९२.	+उग्गघाओ १६९, ५४३१०.
२, १०६७, ११४६, ११४९,	इंहिय १८८.	उग्गघाडेण १०५६.
११५६, ११६२, १३१७,	उ	+उग्गघाय ११०४.
+९९९.	उ २२९, ८०३ ११.	+उग्गघाया ५१७.
इहं १०४९, ११५६१४.	उअ २९२.	+उग्गघुट्ट ७३९, १२८४.
इंहि ८५९, see णइंहि.	उअय ४६९११३, ५२४१७.	उचिय १०८७११८.
इंत ६७१, १०९३.	+उअरि ६७०११.	+उच्च २३६.
+इंद ११७, २०१, २८७,	+उअहि ४५५११; ५२०१११.	+उच्चत्त १०७५११२.
२९९, ४३६, ६६९, १२०६,	उअही ८११३.	+उच्चय ५९८.
१२४२-३, १२७७, १२९२.	उइउ ८४५११४,	+उच्चयं ७४०, ७४५, ८२९.
+इंदणील २३७, १२८७.	उइओइय ८४५.	+उच्चाइय ७४७.
+इंदस्स ११७२.	+उइय १३०, २६१, ८१०,	+उच्चाओ ९६२.
+इंदं २४८.	८४५.	+उच्चारिओ १०८७.

+उच्छलंत ४४३, १३०७.
 +उच्छंग २७०, ४७४, ८०२.
 +उच्छंगं ५९६, ७६८.
 +उच्छंगो १७२.
 +उच्छंगो ९८, ३८४, ४८४,
 ६५४१, ७०६, ९०७,
 ११६०, १२८०.
 +उच्छंगो १०४४.
 +उच्छाह १५०.
 +उच्छाहं ९९३.
 +उच्छित्त ७४८.
 +उच्छित्त ७४८१३.
 उज्जगिरस्स १३१२.
 +उज्जमो ७.
 +उज्जलाई १२६४.
 +उज्जले २३.
 उज्जल १०७६.
 उज्जला ९११.
 उज्जाण ५९, ३५८, ३६१,
 ४७७, ४९६१८, १२-८,
 २७७, ३५१, ५३६.
 +उज्जाणम्मि ८२९.
 उज्जाणवालिया ३७४.
 उज्जाणं ३७३, ५३५, १२२९,
 २३५, ३५२, ३५६, १०३२.
 उज्जाणे ४९६.
 उज्जाल १०७६११.
 +उज्जो ७७२.
 उज्जुय ३१.
 +उज्जुयाण ४७७.
 उज्जुयासि ५५९.
 उज्जोओ १३०७.
 उज्जाय ८२४.
 उज्जिय १२२, १२००, ७४९.
 उज्जियं ७२५.
 उज्जति १०८९.
 +उज्जिय ११८.
 +उज्जियं १०८०.
 +उज्जोओ १०६६, see पड-
 उज्जोओ.

+उज्जुयमेयं ८१.
 उज्जुण ४४८, १०९१, १८१,
 १०८९.
 उज्जुणे १०९११३, १६५३.
 +उज्जुणो ११३८.
 उज्जु ४३५१२.
 उण १४९, ३१३, ४८२, ७०९,
 ११, ८९७, ९२६, १२४६.
 उणिकराण १११३१८.
 उणक १५१.
 उणेत्य २१०.
 उणो ३१५, ५४९.
 +उणो १०१५, see अट्टउणो.
 +उणओ ७७१.
 +उणमंत ८५०.
 +उणय ५०, ३९९, ७७२,
 ८५२, ११०६, ८४०,
 १३२५.
 उणामणत्थं ३९७.
 +उणह ११९५.
 +उत्त, see अट्टउत्त.
 +उत्तमंग ७-५, १४१.
 उत्तमंगाउ २५६१२.
 +उत्तर ७३२.
 +उत्तरण १४४१७.
 उत्तरासा ११३१.
 उत्तरिजेणं ९१०.
 +उत्तं (उत्तम्) १२५२.
 +उत्ताण १०२०, see पणंद-
 उत्ताण.
 +उत्ताण १२७१.
 +उत्तार १४७.
 +उत्तारो १६७.
 +उत्तावलो १३११.
 +उत्तिण २५४.
 उत्तिण्णा ८२०.
 +उत्तिण्णाहिं ७६२.
 +उत्तिण्णरावण १७४.
 उत्तिणो ७६१.
 +उत्तिमंग ७-५१८.

उत्तिमंगाओ २५६.
 +उत्तेण १०४, see संतिउत्तेण.
 +उत्तुंग ७६८.
 +उत्थय १३२.
 +उत्थया २५४.
 +उत्थाइं ५२७.
 उदय ४६९११३, ११७११७.
 +उदहि ४५५.
 उदुंबर १०३११२.
 उदाम २८७, १०३१.
 +उदीवितो ८५८.
 +उदूमियाण ५७०.
 उद्वेसं ५३११०, ८६१, ११९६,
 ७३२, ८६७१७, १०२४,
 ११३३.
 उद्वेसियं ८६१.
 +उद्वेसे ३५७, ८६७, १२११.
 उद्वेसो ५३, ३३७, ७७७.
 उद्व ७५९, १११३, १३५९.
 +उद्वय २४०११३.
 +उद्वरियं ९.
 उद्वाइउ १७९१२.
 उद्वाइओ १७९.
 उद्वाइउ १७९१२.
 +उद्वुय २४०.
 +उद्वुरो २७.
 +उद्वय ३९९११२, १३०६१५.
 उद्वामण ३९७ १८.
 उद्वामण ३९७१८.
 +उद्वपण १००, ९११.
 उद्वपणा ८१३.
 उद्वपणो ४५२.
 +उद्वपत्ति ४८, १०१०.
 उद्वपत्त ९१११३.
 उद्वपत्तो ४५२११६.
 उद्वपयइ २४०.
 +उद्वपरं ८५५.
 +उद्वपल ५१०, ७५९, ७७४,
 १२६४.
 उद्वपह ४१९११०.

+उपपंक ८२.	उम्मुहा ३९७.	+उल्लसंत ४५४.
+उपपंक १९८.	+उम्मूलणं १२७१.	+उल्लसिओ १८०१४.
+उपपंका १३२८ १७.	उम्मूलंतो १७९.	उल्लाव ११५९ ११२.
+उपपंको १३२८.	+उम्मूलियाई १०९१.	+उल्लावं ३३.
उपपाय ४, +२७४.	उय ३०.	+उल्लाविरीण १२९०.
उपपायंतो १०१९.	उयणमैइ १५५.	+उल्लाविरीहिं १२९०११.
उपिओ ९८१.	उयय ४६८-९, ५२४, ६७२-३,	उल्लावो २६१७.
+उप्पीडिय ५५१.	१०७२.	+उल्लिय ७०३.
+उप्पीलं ४७०, ११२६.	उययंतरिय ४५७.	+उल्लिहण १०८३.
+उप्पीला ११.	उयर ५७७, ५८७, +६७५.	+उल्लुरिय ११४०.
+उप्पीलो १०.	उयरवई ५८६.	उल्लुरियं ११०८.
उप्पुट्ट ४३५.	+उयरं २६५.	+उल्लहिं ८९६.
+उप्पेच्छा ११३४.	उयरुवभाओ २८३.	+उल्लोय १२९५.
उप्पेच्छा ६४११२.	उयरे १३०६.	+उल्लोलो १६८.
+उप्पेत्था ६४१	+उयरेसु १०७१.	+उल्लहसिओ १८०१४.
+उप्पफालियं १३२९.	उयसप्पइ ११३५१७.	उव २९२११७.
+उप्फालो १७१.	उयहि ५२०, +१८०१५, ६९४,	+उवइट्टेण १९५.
उप्फुल्ल ३७८, ५०७, ८०६,	९६०.	उवइट्टो १४२११३.
१०५१, १२२७.	उयहिं १७८.	+उवणुस २८४.
+उप्फुसणा ५९.	उयही ८, १०७, १०९, १७८	उवणुसो १९३, ९४१.
उप्फुसिय ५१९, +५२५, ११२८.	११८, +२५७.	उवगओ ८९.
उव्विन्नव ४२, ९२४, ९३८,	+उयहीण २०११४.	+उवगया ३०३, ४५८, ९००;
१०१६, १०४६, ११५२,	+उयहे ११७०.	१३०२, १३१८.
१२४७, १२९३.	उर ११९०.	+उवगिजंता १२५०.
+उवभडं ११७२.	+उरत्थल १, ८४०.	+उवगिगय १३२.
+उवभवाइ १२९०१२.	+उरयड ६०१.	उवगिगयाओ ८८७१३.
+उवभवाण १२९०.	उल १६८, १७४, ३५३, ५१७,	उवगिगयाण ७२९१७.
+उवभवाओ २८३.	५८४, ६०७, १०४३, see	उवट्ठिओ ३२४, +३२२.
+उवभवाहि १२९०१२.	अलिउल etc.	+उवट्ठियाइ १२३७.
उवभीकयाउ ८१८.	उलं २५, ३०, ५८, १३०३.	उवणिओ ९७४.
+उवभेयं ८१.	उलाइ ११४२, उइ ६७५.	उवणिजंते ९७७.
उभय ७९६.	उलाहिं ४५२.	+उवणीण ९०७.
उमावइणो ११६३.	+उल्लएण १२५६.	+उवणीओ १८२, ४१९, ८०८.
उम्मग्ग ११२३.	+उल्ललिओ १८०.	+उवणीय ९५०, १२३३.
+उम्मत्थिय ११८.	उल्लवइ ९२३.	उवणीयं ९३४.
+उम्माण १२१८.	उल्लवसु ५५१.	उवणेइ १५९.
+उम्माओ ४९८.	उल्लविउं ३८.	+उवत्थियाइ १२३७१२.
+उम्माय २९४.	उल्लवियं ३८११०, १०४,	उववद्धो ६५३.
उम्मिल्लंत २४.	२७०, ३७८, ८७९, ९९४,	उवमुत्त १०९४.
उम्मुह ४५६.	१०५८, + ३०६.	उवभोगा ११७४.

+उवयट्टेण १९५११७.

+उवयार १७२, २४२, ३४२,
३६१, ३९०, ४२६, ४६५,
६५७, ९०३, १०२९,
१२६२, १२९५, ४३३, ४९२,
५१२, १०९८.

+उवयारं ६८३.

उवयारे ४९२१३.

+उवयारेहिं ४२७.

उवरि ३०८, +१०६*१, ३६९,
५०६, ६७०, ८५२, ९५१.

उवरुज्जह २११११.

+उवरुद्ध ४१५.

+उवरे ७५७.

+उवरोह ४३.

+उवरोहेण १०१८.

+उवलक्खाविज्जण १२५५.

उवलक्खसंके ४२०.

उवलक्खिज्जण २९३, ३००,
४०६, ८३२.

+उवलक्खिय १३-५, ११५०.

उवलक्खियं ७८४.

+उवलक्ख ७२०.

+उवलद्ध २८५.

उवलद्धमइ ४०.

+उवलेवण ५९२.

उवविट्ठं २४५.

उवविट्ठो १४२, २५०, ९६६.

उवविमह १०४२, ११६०.

उववेसिया ८७४.

+उववसग १३-२.

उववसपिज्जण ११४, ४७५,
६८८, १२१२, +६०६.

उववसपिओ ९१४.

उववसपिम्हि ५९७११०.

उववसपियं ५९७.

उववसपिय्या ५९१, १२५१.

+उववसम ६४९०१.

उववसमं ५०१.

+उववसोहिय १३-३, ३७०.

+उववसोहियं ४६९.

उववसणिज्जो २९७.

उववसिसि ३८१७.

उववसाम ८८४.

उववसामं २९३, +२६७.

उववसिसो ८०७.

उववसियं २९१.

उववसि ८६५.

उववसिसि ३८.

उववसो २९८.

+उववि ५, १८०, ९६०११२.

+उवविस्स २०११४.

उवही ८११३, १०७११०.

+उवहीए २०.

उवहुज्जा ११७४१११.

उवहुत्त ४४५११४.

+उवहुज्जा १५१.

उवहुगा ११७४१११.

+उवाओ ६४९.

+उवाय ३१६-७.

+उवेति १९३.

+उवेति ४३७.

उववत्तं १०७५, ११२.

+उववत्त १०७५, ११२७.

+उववत्त १८३.

उववरिय ११९७, +५२७.

उववरियं २५५११०, +१२७३.

उववहा ९१११७.

उववहइ १९, ३१८१७, ४३९,
+३४०.

+उववहसि ४८३.

उववं २१२, २३९, ६००
अइट्टउववं.

+उववाय २७४११.

+उववासियं ६८५.

उव्विव ४२१५.

+उव्वेल्ल ८०, १६८.

+उव्वूह २२११११४, +४३,
१२२४.

उववासि ८१११.

उहई १०७११९, १०९११.

उहउ २४०११६.

उहओवास २४०.

उहय ५५७, ६०५, ६६५,
८०९११३.

उहयाण ५४०, ५५७, ६६५.

उंजिरालि १७४१५, ६००

गुंजिरालि.

ऊ

ऊर ६१८, ७६६, +७४१, ७४७,
७५५, ८४१, १०९७,
१३०५.

ऊर ६१८११४.

+ऊसव १३-२.

+ऊसवियाई ११३.

+ऊससंत ८३, ३४८.

ऊससियव्वं ४७७.

+ऊसास ३९७, ६१६.

+ऊसुवस्स ९८५.

ए

एक २१, १७८, २०३, ८९३,

१२७७, +२९, ५५, ६६,

११५, १५१, १५४, १९०,

२१८, २४१, २८९, २९०,

३२९, ३५२, ३८०, ३९२,

५८१, ७३१, १०८२, १११६,

१२१०, १२१९, १२४३.

एकत्तो ३०२.

+एकम ९९.

एकमेक ४१०, ४२२.

एकमेकाण १२३०.

एकमेकहिं २२२.

एकमेकं ४२२, +२७५.

एकम्मि ८३२.

एकसरियाए १३१, १७८.

एकसि ४२६.

एकं २०३, २१६-७, २२२,

२२९, १०५९, ११३९,

११६४, +२११.

एका १३०२.

प्रकाश ९२, ९०९.
 प्रकाशण ८७४, १२३५.
 प्रकेकम ९९, ८७५, १०८१,
 १२५२.
 प्रके १४.
 प्रकेक १२०.
 प्रकेकम १२३८.
 प्रकेकमेक ९७२.
 प्रकेण १०४, १०२०, ११८०.
 प्रकेणं ७६, ९४८.
 प्रकेहिं ८३६-७, +२२२.
 प्रको ३७२.
 प्रको २०, १०३५, ११६४.
 प्रक्षिरयालं ९८०, ११६२.
 प्रक्षिरं १०५२, १२५४.
 प्रणिह ३७८, ४६२, १३३३.
 प्रप्ताहे ४१०, ४१४, ८९७,
 ९१७, ९४६, १०५४,
 ११४६, ११६२, ११९९,
 १२२५, १३१२.
 प्रत्तियमेत्तं ११५१.
 प्रथ १०३, १३६, १३९,
 १४४, १५९, १६०, २२५,
 ३६९, ७३४, ७८४, ८२४,
 ८६२, ९७४, ९९३, १०१०,
 १०३९, १०६०, १११०,
 ११५४, ११५६, ११६३,
 ११७४, १२०८, १२२८,
 +२९७, ३७४, ३७६,
 ३७९, ९१५, १२१०,
 १२१३.
 प्रथम्ह २२८.
 प्रथम्हे २१०.
 प्रथंतरम्मि २७-११, ७३८,
 ११२९.
 प्रत्यावसरे १२६०.
 प्रथुपरं ८५५.
 प्रथेक २५८.
 प्रदह १९१, ९२३.

ए
 एभम्ह १२१८१७.
 एह ९३१, ११५४.
 एए २५९, ११७४.
 एएहिं ४८९, ४९५, ८५०,
 ९१६.
 एको ६८८१७.
 एक १८२, २५३-४, ३५८,
 ५८२, ६३५, ७९०-१,
 +१२०, २५८, ३७४, ६५७,
 ६९८, ७२३, १२११.
 एकमिक ४२२१४.
 +एकमेक २३२, ९७२, १२००.
 एकमेकाण ५४७, ७३७.
 एकम्मि ७८९.
 एकसरियाह ७९६.
 एकसरियाए ६३४.
 एकसरियाण ६३४१७.
 एकं ६३७, +१२०११७.
 एकाष्ट २८३, ८०४.
 एकेकम ११११.
 एकेक ९९१२, ७३१११,
 १२५२११९.
 एकेकम ९९१२, ६१०, ६६४,
 ७४५.
 एको ६८८.
 एचिरं ६६०.
 एत्ताहे ५५१, ५५८, ६१३,
 ६३०, ६९६, ८०१, ८८५,
 ९२५, ९८२, ९९६, १२७८.
 एत्तिय ७३०.
 एत्तियमेत्तं १२१८.
 +एत्तियं ६६१.
 एथ २४७, २५१, २५४, ३८३,
 ४६५, ५३७, ५३९, ५५२,
 ६५९, ७०१, ७३३, ७४०,
 ७४४, ७८६, १३२९,
 +२१०.
 एथम्ह ४११, ७४०, ८९२.
 एथं ३४, ७२१.

एथंतरम्मि ४५८.
 एथुत्तर ७३२.
 एथेक ७३१.
 एमविहं ६१९, ७००, ८६९,
 १०००.
 एमविहाणं ७२८.
 एमविहे ८६३.
 एमविहो ८६३.
 एमं ६१९११५.
 एमीए ५०६१४.
 एमेय ४१.
 एमेव ४१११.
 एम्ब १०६१५, २६९, ८६२
 ११५, ८६३११४.
 +एम्बविहं २२६.
 एम्बविहे २६९.
 +एय ४१.
 एयम्ह ४१४११५.
 एयस्स ८४३, ११५६, १३२७,
 +९८२.
 एयं २२, ३०, ११२, २६८
 ११६, ३०९, ३६१, ३६८,
 ४१४, ४९९, ४६५१७,
 ४६७, ४७६-७, ४९४,
 ४९८, ५५७, ५७९, ६२१,
 ६६३, ६८४, ६८६-७,
 ७८७, ८००, ८४२, ८६५,
 ८७६, ८७८, ८८१, ९१६,
 ९२२, ९३६, ९५४, ९८३,
 १०५७, १०५९, ११५७,
 १२०९, १२४४, १३२९,
 १३३१, +३६७, ३७३,
 ६८५, ७०५, ७७८.
 +एयंविहं २६७.
 एयाह ८६०, °ई २९, १२३७,
 °ई ३६५.
 एयाओ ४९६.
 एयाण ८३८, १२०८.
 एयावथंतरं १३५.
 एरसा १३६५११०.

+एरावण १७४, २८०.

एरिसण् १२३२, +६४१७.

एरिसम्मि १७८, ११५९११२,
११९७, +६४.

एरिस्त ५२.

एरिसं ५७४, ६६७, ८८३,
१००२, १००९, १०३२,
+६८४.

एरिसा १३६*१.

एरिसावथो ५४९.

एरिसी ३७५.

एरिसे ५७१४, ६३४, ७९७,
११०२, ११५९.

एरिसो ४९१, +४७५, ५४५१२.

एरा १९६, +१७५, ३३९,
१०२६, १०४३.

एव २४७, २६९११, ३१९,
४०६, ८३२, ८६३१३-४,
१३१३, +४१११, ४११७,
२२६११०.

एवमहं २५०, ६८१.

एवमाह ४०६११.

एवम्ह ९५६.

एवविहं ५९७, ७९३, ८०९,
१०६०.

एवविहा १०६.

एवविहे १०६१७.

एवविहो ६६५.

एवं ४२, १०४, ११३, १६३-

४, १८७, १९५, २१२,

२५६, २६५, २६९१२,

२७०, २८५, ३०३, ३०५,

३१०, ३१२, ३१६, ३७५,

३७७, ३९१, ४०७, ४२०,

४२८-९, ४३१, ४६३, ४६५,

५००, ५५२-३, ५६१,

६१४, ६२५, ६४८, ६५०,

६५३, ६५९, ६६६, ६८६,

६९६, ७१२, ७१६, ७२७,

८०५, ८१०, ८१७, ८२०,

८४४, ८४७, ८५४, ८६७,

८७१, ८८१, ८८७-८, ८९३,

८९८, ९०३, ९१८-९,

९२१, ९३३-१, ९३८, ९५४,

९८०, ९८४, ९९०, ९९४-

६, १०१११७, १०१६,

१०३७, १०५५, १०५८-९,

१०६१-२, १११६, ११३३,

११४५, ११४७, ११५२,

११६७-८, ११७८, ११८१,

१२०२, १२१६, १२२०,

१२५५, १३१६.

एवंविह १४४११.

एवंविहम्मि १६३, ९९७.

एवंविहं १४४, ४८६, ७७९,

९७९, १२२५.

एवंविहा १२०८.

एवंविहाई ५५१.

एवंविहाण १६०, ६५२, १००३,

१०४०.

एवंविहे १३८, ३३१, ७२४,

९३३, १२०१.

एस १५१, १५९११२, २४७,

३२०, ३३०, ३८६१६,

६६५१७, ९७३१७, ९७७,

१३३३, +९८९.

एसम्ह ४०८११.

एसुं ७६७, see मज्झएसुं.

एसा २८, ११२, १४६, २४७,

३९०, ४५८, ४६३, ४७४,

५५५, ६७०, ७०३, ७०६,

७८०-१, ७८५-६, ८१३,

८६८, ८७०, ९३१,

१३३३-१, +३३४, ९२९.

एसो २८११२, १३७, १३९,

१६७, २१८, २५७, २६३,

३६७, ३७८, ३८६, ४१५,

४१८-९, ४९१ ११, ४९८,

५५६, ६३०, ६७३, ६७८,

७३४, ७३७, ७९३, ८०१,

८०८, ८४२, ८४४, ८४६,

८७७, ८८९, ८९४, ९७५,

९८१, ९९०, १०३६,

१०४९, १११२, १११५,

११५५, ११६५, ११६७,

१२०६, १२२१, १२८२,

+३२२, ३६४, ४१७, ६८९,

९८८.

एसोम्ह ४०८, १०६०.

एहि २३३, ५६६, ६३२, ६९६,

१०१४, ११५१, ११७७.

एही ८६२.

एति ४९६.

ओ

+ओत्यय ५, ८४७.

ओत्यरियं ११८५.

ओपपह ४१९.

ओ

ओ ३१८.

ओअद्धा ५२९.

+ओणण ६१७.

ओणकिराण १११३.

ओणकिरीए १११३.

ओणिफिरीए १११३१७.

+ओणमिय १३-१, ५९५.

+ओणय १३-१७३, १०१,

२४९, २५६, २६६, ३९७,

४८६, ७९२, ८०७१८,

१०७८, १३०६.

+ओणयमा ४४६.

+ओत्यइय १२६२.

+ओवद्ध ६४५.

+ओमुक्क २८९११३.

+ओयण १०२४.

+ओयणेण १०२५.

+ओयारण १११९.

+ओरुण ७०२.

+ओरुद्ध ११७१.

ओलगा ६६८.

+ओलगण १०२०.

+ओलि ११३१.
 +ओलुंमियस्स ६७७.
 +ओल्लिय १०८३.
 +ओवग्ग ५२७११४.
 +ओवग्गण ५२७, १३०८.
 ओवग्गियाओ ८८७.
 ओवग्गियाण ७२९.
 +ओवास ११२१.
 ओवासं २१६.
 ओवासो २१७.
 ओसत्ता १२८३.
 ओसत्तो १२८३१२.
 ओसप्पइ ११३५.
 ओसरइ ६७४.
 ओसरसु ७४*१.
 +ओसरंत ६८५.
 +ओसरिय ३१८, ४५६.
 +ओसहं १३१५.
 ओसहि ७०, +४४९.
 +ओसहीहिं १२७.
 ओसायणि ८१११.
 ओसावणि ८.
 +ओह १०३११४.
 ओहओवास २४०११६.
 +ओहं ५२३, ११८६.
 +ओहंस १७५, ३४७, ५००,
 १२९१, १२९११४.
 +ओहा ५१७, १०७१.
 +ओहामिय २०४.
 ओहुत्त ४४५.
 +ओहेण २४२.
 +ओहो १०९०.
 +ओहो ४५, २९०, ४००,
 १२०४, १३०५.

क

कअ २६७११.
 कइ (कवि) ३६.
 कइ (कपि) ३५४-५.
 कइच्छाई ६०५.

कइया ९७, ६३५*२, ९६९,
 १३३३*१.
 कइहि ३४१२६, °हिं ३५११.
 कइ ३५४१७, १०२०.
 कइण ७२१४, °णं ५४६.
 कइहि ३४, °हिं ३५.
 कए ६९७, १०११, १०४२१४,
 १०७६१४.
 कएण ७३०, ९४६, ९८८.
 कएहिं ५६९११.
 कओ ७२५-६, ७२८, ८८७,
 ११९४.
 ककस ७.
 ककसं ७६८, ८३५.
 कच्छडय ७५३.
 कच्छं १०१९.
 कच्छंतर १११९.
 कच्छंतरं ९०३.
 कज्ज १४, १३७, १४०, १८१,
 १८९, १९४, ५४२, ६९८,
 ८३६, ९२९, ९४०, ९६०,
 १०००, ११४६.
 कज्जगइ ९३७.
 कज्जगयं ९३७११०.
 कज्जमि १६३, ९९७.
 कज्जल ११८५.
 कज्जं ७६, १८८, ५७४, ६३१,
 ६६२, ६६२*१, ६८६,
 ९२३, ९४७, ९९७, ११७३.
 कज्जाई ५७५, ८८४, °ई १९१.
 कज्जागइ १३७११३.
 कज्जावि १३९११.
 कज्जुच्छहं ९९३.
 कज्जुल्लयाण ४०७.
 कजे १३८, ६२४, ११२१.
 कजेण १३३, १३७, २३०,
 ५१४, ७८६, ७९७, ११२२,
 ११५६.
 कटिय ३४८१२.
 कटण १०६, ५८३.
 कडक्ख ८३११७.
 कडय ३४९, १०६५, ११३०,
 ११४८, ११७७.
 कडयमि ११४५.
 कडयवालस्स १०६४, ११७९.
 कडयं १९४, ११२०.
 कडयाउ १०६*२.
 कडयाओ १६४.
 कडयाहि ११७९, °हिं ११७९१७.
 कडिल्ल १०९७.
 कडिल्लं १२७५.
 कडी ८४१.
 कडुयं ८८१.
 कड्डण ६, १०.
 कड्डिऊण ८७४.
 कड्डिओ ९१०.
 कड्डिय ३४८, ११२४.
 कड्डिया ४४५.
 कडिण ७, १०, ७०४, ९८२.
 कणइ १७५, २२९, ३५७, ४६१,
 ५९४, ५९८, ६०७, ६४१,
 ७७१.
 कणई ५९८१२, ६३७.
 कणय १७५११९, २२९११६,
 ३५१११३, ४६१११८,
 ६४११११.
 कणय (कनक) २२०, २४३,
 २७४-६, ४४६, ६७४,
 ७४३, ८०२, ८३८, ९०७,
 ९०९, ९११, ९४४, १०३४,
 १०५६, १२८६, १२८८,
 १२९७.
 कणयमयं ७७.
 कणयायल ३३४.
 कणयायल्ल ९१११२.
 कणयायलो ९१.
 कणयावल्लो ९१११२.
 कणवीर १०२७.
 कणिट्ट ४२२.
 कणिट्टं ९०६.

कणियार ७७.

कणियारि ७७११०.

कणोहो ४००.

कण २९०, ८८१, ९९१.

कण्णा ५७६.

कण्णाण २२९.

कण्णयम्मि ४४८.

कत्ति ११८२.

कत्तो १९१, ४६४, ७२९,

१०१३, १२२५.

कत्तोहितो २०७.

कत्थ १८३, २०७, ४६०, ५३७,

६९१, ६९४, ७०८, ७८६,

८५६, ८९०, ९२२, ९७५,

१०४९.

कत्थडय ७५३११३.

कप्पड १३३.

कप्पतरु ५९४.

कप्पदुमाहितो ६४५.

कप्पलचं ३४८.

कप्पूर ३४४.

कप्पूरोहंस ५००.

कप्पुुरं ५२२.

कप्पुुरो ४५६.

कम १३०७.

कमल १२-४, ३६१, ३९०,

३९७, ४२८, ४३३, ४५०,

४७१, ५०६, ६०३, ६७६,

७४६, ७७२, ७९३, ९७०,

१०२९, १०९८, ११४७,

१२५९, १२९९.

कमलगव ११०५.

कमलं ४३९, ७५८, ९९१.

कमला ३७२.

कमलाई ३०२.

कमलापुं ५०५.

कमलाओ २५३.

कमलाण २४९.

कमलापरा १२.

६२४९.

कमलेसु ९९.

कमलेहिं २८०.

कमलो १४१, ११०५.

कमलोवयार २४२.

कमसो १२८३.

कमेऊण ९०३.

कमेण १५३, ४४१, ५३९,

९०३, ९१३, ९१७,

१२८३११.

कम्म ३०९, ५९२, ७१५,

७२९, ८९०, १०४१.

कम्मयरं १११७.

कम्मं ११३७.

कम्माए ९८०.

कम्माण ४९७, ८८२.

कम्माणम्हाण २७१.

कस्मि ४९७.

कस्मेक २१८.

कस्मेहिं ५६९.

कम्बलाइरा १२११०.

कय ४७, ११६, १४३,

२०५-६, २१४, २६८११४,

२७७११०, २८४, ३४२,

३५२, ३६१, ३६३, ३८८,

५८५, ५८५*२, ६०१,

७२६, ७७२, ७७६, ७८५,

८८६११२, ९०३, ९०७-८,

९४५, ९५०, ९६६, १०२५,

११०३, ११११, ११४०,

११५३, ११६१, १२३३,

१२५१, १२८६, १२९६,

१३०१, १३१०, १३२७.

कयण ७६९.

कयणिवेसु ४७१३.

कयत्थण ७.

कयत्था ३९०, ११६१.

कयत्थो २५१, ७३०.

कयप्पणामो ९९६.

कयलास २८५११०.

कयवराहेण ६३५५२.

कयं ३५, ३०७, ४१४, ६११,

६५१, ७१३, ९१६, ९१७,

११५१, १२१५.

कयवं १९७१२०.

कयंवय १९७.

कया १५९११२.

कयाई ५३४.

कयावगाहणो १०६२.

कयावेसो ७.

कर ७, ११, २३, ५७, ९७,

२२९, २८८, ३४८११२,

३५६, ४२३, ४७९, ५०६,

५२२, ५९४, ६२८, ७४६,

७६०, ७९६, ८४१, ९१३,

९७०, १०९७, ११०५,

१११३, ११२६, ११७०,

११९५, १२६६.

करग्गाह १२५७.

करग्गाहुत्ताण १२७१.

करणं ३६८११४.

करणाई ८२०.

करणि ७३८११५.

कराणि ७५५.

करणी ४.

करणीएण २१४.

करयल ७६१, ७६९.

करयला १३०२.

करयलो ८४१.

कररहावली १.

करवत्त ४१५.

करवाल ६७७, ११९८, १२००.

करह १०६६, १११९.

करहस ११०८.

करहाण १०६९.

करंवय १११०.

करायारं ७६६.

कराहय ६६७.

कराहिं ८४.

करि २३, १६९, ७३६, ७६६,

८४१, ९००, ९३४, ११०४,

१११८, ११२२, ११३८,

१२४२.

करिजासु ४१०१४.
 करिणी ४१७.
 करिणो ११२६.
 करी १३६*१.
 करुण ६७४१११.
 करे ८७४.
 करेणु ७३६, ७४१.
 करेणुयाण ७३४, १०६७.
 करेणू ९००.
 करेमि ३२१, १००७.
 करेयन्वो ४१०.
 करेह १४८, १०००.
 करेहिं ६७५.
 करोत्थय १३२.
 करोवगण ५२७.
 करोवगिय १३२.
 कल २६.
 कलण ७४२.
 कलयल १०३०, ११०७,
 १३२६.
 कलयलाराव ६२७.
 कलयंति ४५२, ६२७, १०३०,
 ११८५.
 कलयंतिउलं ५८.
 कलरव ३२९.
 कलस ७७०, १२८६.
 कलसाणं ४००११६.
 कलसो ९०९.
 कलह ७६६.
 कलहंस ७९२, १३०४.
 कलहोय २३९, ५२३, ७७०.
 कलंक ६७.
 कलंकच्छलेण १९.
 कला ६०, ३६५, ८४५.
 कलाव ३६५.
 कलावो ८७७.
 कलि १३-४, १९८, १३२८.
 कलिजण ४७२, ६३८.
 कलिय २८८, १०९७.
 कलियं ११२६.

कलुणासया ६४४.
 कलुसण १११८.
 कलुसा ४४५.
 कलुसिण ७१५.
 कलुसिज्झ ७३६.
 कलुसिमा १६.
 कलुसियं १९.
 कलेजण ५८८.
 कल्लाणो १३२०*२.
 कल्लो २७.
 कवणेण ११५६.
 कवल १२९९१४.
 कवलणारंभ ८.
 कवलं ९९११६.
 कवलंति ११२६१३.
 कवलियाणं ७००.
 कवलेंति ११२६.
 कवंडल ८७६.
 कवाडगला १०३४.
 कवाडं १०५६.
 कवाडाई १०८६.
 कवि ३५५१४.
 कविल ११३२, ११८४.
 कविलम्मि ६७४.
 कविसासु ६७६.
 कवोल ६०, ९७, ८५३,
 १२७०, १३०९.
 कवोलवास ५२१.
 कवोलं ३१०.
 कवोलेसु ९६, ८७५.
 कव ७२.
 कच्चुरं ५२२१४.
 कसण ४४६, ४४९, ५२४,
 ६७४, ७५६, ७७६, ८३९.
 कसणारुणं ४४४.
 कसणो १६.
 कसणो ४, ४५२.
 कसाय २६, ७७३.
 कसायाई ७७३१५.
 कसिणो ४१५.

कस २७१*१, २९८, ३१४,
 ३६४-७, ५४४, ६२१,
 ७८६, ९४६११, १०४२,
 ११३५, ११९०, १२२५.
 कस्सेयं ३६७.
 कस्सेव ३६४१११.
 कह ११९, १२४-५, १३६*१,
 १८७, १८९११४, १९८,
 २१०११९, २७२, ४३५,
 ४८८, ४९८, ५७७, ६२१,
 ६३१, ७०२, ७१५, ७२३,
 ७६०, ७७९, ८००, ८३५,
 ८५९, ८८५-६, ९२६,
 ९३३, ९८१, ९९२,
 १०००-१, १११६, ११२४,
 ११२७, ११५८, १३३३.
 कहइउं १०६*२.
 कहउ ८६४.
 कहकहवि ११९११५.
 कहवि ८८५११०.
 कहसु ४१, २६८, ४६०, ५१४,
 ८००, ८९०, १२२५.
 कहं ३३, ४१, १३६, १३६*१,
 ४३५१२.
 कहा २२, ३४, ३६१२, ३८,
 १४६, २६४, २७१, ७१६*१,
 ८९८, १३२९, १३३३*१.
 कहाए १३३०.
 कहाओ ३७.
 कहानुवंधा १२.
 कहारयणं ४२१६.
 कहावत्थुं ४२.
 कहावि १३९, १५९.
 कहासत्तो ९४२.
 कहिउं २७१*१.
 कहिजंति २७२.
 कहियव्वं ४८८, १२०९.
 कहियं १२३६१११, १३२९.
 कहिं ६४९, ८५०.
 कहेइ ४७१.

कहेमि ८३५, ८५५.

कहेयव्यं ७८७, ८१४, १०४२.

कं ५५५, ६१८, ६२११, ६४६, १०४१, १११०,

११५१११४, १२०७१५,

१२५४.

कंक ७९२.

कंकेलि ८६, ७६९.

कंकेलि ८६११३, १०२७.

कंखिय ७४५, १०८७,

१२३७११२.

कंखिरस्त ११३९.

कंखिरो १०३६.

कंखण २८०, ४३९, १०२७.

कंखुद ७३९, ८७२.

कंखुदलीहि १२३८.

कंखुओ १०.

कंखुय ८७२१४.

कंठ २६, ४५२, ७७०, ९१०,

९७२.

कंठमि ४२५, ४२९.

कंठे ४.

कंति २४, ७०, ४४२, ६००,

१२८७, १३०९.

कंतीप १२७०११०.

कंद ५९२, ७५५.

कंदराहोयं ३३९.

कंदकुयाया ५.

कंधर ३५९, ७७०.

कंधरस्त ११४०.

कंधरा ९९, २०४, ८४०,

१२०३.

कंधरो ११८८.

कंधेण ६१८.

कंस ६.

का ३६३, ७५४, ७८५, १०८०,

१०९७, १२१२, १२६९,

१२७३.

काड ७४५, ९८७, १२१८.

काजण ८३२, ११४५, १३१९.

काण ४१३, ५५६, ७२३.

काण ६०२.

काणमि ६०७.

काणवसोहिय १३-३.

कास १३-८, ५३९, ६३५१,

७७४.

कामाय १०१०.

कामिणि ६०.

कामिणियणे ६६८.

कामिणी ५४, ५८-९, ७६१,

११७०१२.

कामिणी १०९९, ०१ १०९८,

११२८.

कामिणीहि १०९६.

कामियणस्त ७९.

कामियणो ८८, १०७३.

कामीण ५७०.

कामीयणस्त ५३९.

कामेण ८८, ९३.

कामो ३८८, ५४१.

कायर ११७०.

कायरे ११९७.

कायरेण ३१८, ४६७, ६९२.

कायव्य ९६०.

कायव्यं १२२१.

कारणं ७१७.

कारंठ ७९२.

काल ४४३, ४४९.

कालखेवो ५६७, ६१३.

कालणुओ १५४.

कालवास ४.

कालं ५८४, ५८६, ६६१,

१०५२.

कालंतर ६२४.

कालंमि ९९७११.

कालाणुर्यं १२९.

कालेण १८४, ५३८, ६३२.

कालो १३-४, ३२२, ४१२.

कासि ६०७, ७९७.

काहल ८१७, ११०४, १२४९,

१२९६.

काहलाहि १९३१४.

काहिलाहि १९३.

काहिसि ५७७.

काही २२५, ८६४.

किनिर् ६२३१३.

किचिर् ५८६११.

किणा १३३११.

किण ५४४.

किरि २५३.

कितियमित्तं ६६६.

किमहं ५५९, ६८०, ८६५.

किमो ६८९.

किय १४३११४.

कियचिर् ५८६.

किर ३५, २७२११७, २९६,

३८५११०, ५४४, ७०९११,

४९४, ९३२, ९८१.

किरण ५६, ७१, ९०, २३८,

२८७-८, ७४६, १०७१.

किरणा १३, ३४६, ७३८.

किरणारण ७६४.

किरणालिहण ४५६.

किरणोहि ४७०, ४९६,

०हि ४९५.

किरिण ९०१५.

किलम्मद ४०१.

किलंत ५९.

किलेस ७२८.

किलेसो ९१५.

किलेणु १६११६.

किलेणो ४५२१७.

किलेय ८४, २२९, ३९४,

५९४.

किलेयं ५४.

किसा ९४६.

किसायंती ८२७.

किसियंगी १२२३, १२३४.

किसोयरी १०५६, ११६९.

किसोर ७.

किसोचिर् १०५६१३.

किं ३०-१३, ३३, ३५, ३८-
४०, ५३, ७६, ७६१६, ७८,
९-५, १०६*२, ११०-११,
१३५, १४०, १५५, १५९,
१६१११७, १८५, २११,
२१३, २१७, २२३, २२५,
२६८, २७१-२, ३११,
३१९, ३२३, ३३१, ३३५,
३८९, ४०६, ४२६, ४६०,
४६४, ४७५११, ४७७-८,
४७९-८१, ४८३, ४८६,
४८९, ५०८, ५४६, ५५१,
५५८, ५६८, ५७९, ६१०,
६४२, ६४८, ६५१, ६७९,
६८४-५, ६९६-७, ७०१,
७०४-५, ७०९, ७१३-६,
७२२-३, ७२७, ७८१, ७८६,
७९८, ८१३, ८२६, ८५५,
८६१, ८८३, ८८६-७,
९१७, ९२२, ९२४, ९३२,
९३४, ९४५११२, ९४७,
९५९, ९६७, ९७९, ९८७,
१०१३-४, १०४०-१,
१०५९, ११०९, ११५१,
१२०६१२, १२०७, १२२१,
१२२७, १२५३, १३१२,
१३१५, १३३१-२.
किंकायव ९६०.
किंकिणि ३२९, ५९९.
किंकिलि ८६११३.
किंचि ५६४, १२०६.
किंणर २७७, ३२८.
किंतु ३१२.
किपि ५६५, ६१२, ८५०१७.
कीग्र १२३.
कीण १०७६, १०७८-९.
कीण १२२, १२४, ३८१, ७५५-
५९, ११०१११३, १२७०.
कीय १०७९१७.
कीरइ १८५, २७४, ३१२,
४०६, ९४७.

कीरउ ५७४, ७३२, ९९७.
कीरंति ५४२, ८८४.
कीरंतेहिं ८२०.
कीरो ७४*१.
कीलंतो ६९५.
कीला ८३१.
कीलिऊण ३८४.
कीलिया ३७४११.
कीस ९४, २९७, ४२८, ४७६,
४८२, ४८४-५, ५३८,
६४४, ६६७, ७२१, ८१३,
८३३, ९४६, ९८०, १००९,
१०५१, १११५.
कीसेरिसो ४७५.
कु १४१, ४६५.
कुकुडओ १११४.
कुंगाम १९३.
कुजय १०२७.
कुटिम ३५७, ३८४, ४७४,
४७६, ५२३.
कुटिममि ९०४.
कुटिमं ६८२, ९०३.
कुटिमंमि ४७६११२.
कुटिमे ३५८.
कुडिलेण २९६.
कुडुवस्स ९२५१७.
कुडुवं ९२५.
कुणइ ५८, ७८-९, १०८,
१५२, ३४४, ५४६,
६६२*१, ८२९, ८३१.
कुणसि ४८०.
कुणसु ५८५५१, ६७९.
कुणह ७४०, ११६२.
कुणंति ११६३.
कुणंतेण ११५१.
कुणिजासु ५६०.
कुप्पउ २९६१४.
कुप्पसु २९६.
कुप्पास ५९०.
कुमइण १०११.

कुमरी ८९९, ९०४.
कुमरीण ३०८, ४१९.
कुमरीओ ३१३, ओ १२३२.
कुमरीण २३४, ५७८.
कुमरेण १०४८.
कुमरो ६०३१८.
कुमार ४०८, ४१२, ४१९,
४९०, ५११, ५३७, ८५४१
१५, ९८२.
कुमारस्स ५२९.
कुमारं ४३४, ४८९, ६६४.
कुमारि ७१४.
कुमारिया १५९, १६२, ५५७,
७६२.
कुमारियाष्ट ९८८.
कुमारियाओ ३२१.
कुमारियाण ७२३.
कुमारियाहिं ३८६.
कुमारिल १३५.
कुमारिलस्स १४२.
कुमारिलेण १३७.
कुमारी ७३९, ७८५, ८००.
कुमारीण ७६६.
कुमारीण ६३३.
कुमारीणं ३१५.
कुमारीयणस्स ४८७.
कुमारीहि ३३६.
कुमारो ३८५, ५१५, ५३०,
६०३, ६९०, १०५५.
कुसुय २५, ६७१, १०९३.
कुसुयं ४५०.
कुसुयाहिं ५२६.
कुय १३०६१७.
कुरर ७९२.
कुरवय १०२७.
कुरंगच्छि ६६३, १०३२-३,
१०३५, १२०२.
कुरंगेण ११३५.
कुरंगो १६.
कुरुवय १०२७१३.

२४०

कुहंटय १०२७.

कुहंटय १०२७११४.

कुल २०, २०११५, १६५,

२७३, ३३१, ५७८, ७२१,

७२५, ८७७, ११४३.

कुलकमाएँ ६२६.

कुलस ४८७.

कुलहर ६६४, ७२३, ८७५.

कुलहरमि १२६०.

कुलहरं ३०५, ८०१.

कुलहरे ३१३, ३३२.

कुलं ४९३, ६०८.

कुलिस २७६, ६३६, ९८६.

कुले ५५५, ६१०, १२१४.

कुवई ६६.

कुवलय ३४, ३४१२५, ९२१,

९३९, १०५०, १२२६,

१२२८, १२६०, १२७९,

१३१२.

कुवलयच्छि ९३३*१, ९४४,

९९८, १३१९.

कुवलयमालाष्ट्र ९०६.

कुवलाई ३९५.

कुवलयामोयं ३१.

कुवलावलि ७२७, ८८८,

९८३.

कुवलावली २३१, २४७,

८९३, ९१८, १२२३,

१२३४, १२८५.

कुवलावलीष्ट्र ८९६, ९२६४,

९००.

कुवलावलीय ९००१७, ९८३१

11.

कुविण २९३, ११८७, ११९३.

कुविय ४५७.

कुसल ८७५.

कुसलं २०६, ९४५, ९६७,

११५३-४.

कुसलाण ८२३.

कुसलेण १३२.

कुसलो १०२, १५४.

कुसुम ६३, ७५, ७८-९, ८५,

८८, ९३, ९५, ९७, १७३,

२३६, २४४, ३२६, ३४८,

३५३, ३६९, ४४०, ४६९,

४७७, ५०५, ५२९-३०,

५८३, ५९३, ५९७-८,

६०१, ७४०, ७४४,

७४८-५१, ७६६, ७७१,

७९६, ११०५, १२११.

कुसुमचावस ७६.

कुसुमयलं २२८११४.

कुसुमसर ७३.

कुसुमं ८१.

कुसुमंजली ६०४.

कुसुमंसुणहिं ८७.

कुसुमाई १०९१.

कुसुमाउहस २४५, ५६८.

कुसुमामोय १३-३, ३०१५,

३५२.

कुसुमाल १२१८.

कुसुमालियं १००१.

कुसुमासव ४७८, ६२७.

कुसुमासाय ३०.

कुसुमियं ३९४११६.

कुसुमोच्चयं ७४५, ८२९.

कुसुमो १२९१.

कुसुमोच्चयं ७४०.

कुसुमोवयार १७२, ४६५, ९०३,

१२६२, १२९५.

कुसुमोवयारं ६८३.

कुसुमोह १०३११४.

कुसुंसुप्पीलो १०.

कुहर ७५५.

कुंज ४४७.

कुंजर ११७५.

कुंठइयं १०७७.

कुंद ८१, १०२७.

कुंभ ५२०.

कुंभयडो २८९.

कुंभे २३.

कूलासणां १९६.

कैचिरयालं ९७५.

कैत्तिणहिं ५९१.

कैत्तियं २६२, ९६२.

कैत्तियं १२०६.

के १९०, ३७६, ८२४, १०४१

१५, १०६७, १२०८.

केचिरं ६२३.

केण ९४११, ९५-७, १००,

१३३, १३७, १५७, २३०,

२९२, ५१४, ७८६, ७९७,

८१५, ८३४, ९१५, ९५६,

९७३१६, १००७, ११५६१

४, ११८७.

केणज ९८.

केणायं ९९१४.

केणावि ९४, १३३११, ५४८,

९३२.

केणयं ९९.

केत्तियमेत्तं ८५५.

केयइ १०२७.

केरलं ६८६.

केरला ३७०.

केरलाउरि ६८७.

केरिसिया ११४६.

केलास २८५, ८०५.

केलि १०३१, १०७७.

केवलं १०११.

केस ७७६, ८३९, ११८४.

केसर ४८४.

केसरद्वं ४३९.

केसरि २३, ११४२.

केसरेहिं १७३.

केसि ६, ७.

केहि १२१, ५६९, ०हिं ११९,

०हिं ६९१.

कोथुह ५.

कोपर ७.

को १५, १५२, १८३, १९३,
२१०, २९८, ३२०, ४०८,
४१२, ५४०, ५४५, ५७३,
६२१, ७७७-८, ८२२, ९२३,
१०००, १००६, १०३८-९,
१०७४, १०७८-९, १०८०
१११, ११०९, ११११,
१११५, ११४६, ११५६,
११७९, ११८७-९, १२०१,
१३२९.
कोइ १०६*२.
कोइल ७४.
कोउण ३९२.
कोउहरे १२९८*१.
कोउहलाए ८४६.
कोउहलेण १२०७.
कोउहलं ३६८, ८४२.
कोउहलाए १३१०.
कोउहलावियाण ७८२.
कोउहलेण २२, १४६, ३७७,
३८६, १२१२, १२९८.
कोकत ११३२.
कोकिय ११८६.
कोडि १७६, २८९, ७५२.
कोडुह ७८०.
कोमल ५०, ३९३, ४०५, ७६४.
कोमलंगुलि ७४६.
कोमार ८५४.
कोय (°कोप) ८३५.
कोयंछ १०, ७७४.
कोलाहल १०८९.
कोलाहलो १२९८*१.
कोलेण ११४४.
कोलो ७९०, ७९३, ११४३-४.
कोवि ३३७.
कोस २४.
कोसं ६१२, १३१४.
कोसि ४५३*२१.
कोसिय ४५३.
कोसे ९७५.

कोहलं ११०९.
कोहलिणा ६०६.
कोहलेण ६११, १२१५.
कोहलं ७८७.
°कएहिं ५६९.
°कणय ७३६.
°कमस्स ८७७.
°कमा ८००.
°कीडा ५२०*२.
°कीला ५९०.
°कखणएण ५९२.
°कखणयं ३१५.
°कखलिय ७४२.
°कखवणं ३१५*३.
°कखलो ५३३*९.
°कु २९६*५.
°कखेवा १०९८.
°कखेवो ५६७, ६१३.

ख

खग्ग ५८१.
खग्गेण ९५९.
खण १४३, ५७२.
खणएण ५९२*५.
खणं ४३३, ६५४.
खणेण ११४५.
खण्णयं ५१८.
खर ६७१, १०९३, ११८४.
खलिण ११२४.
खलिय ७४२.
खलु ८५७, ९२९, १२०९.
खलेहि १३३२, °हिं ४९५.
खवियस्स २४५.
खंड १८१, ११९५.
खंडिय ११९५*१२.
खंधारो १११६.
खंभ २३७.
खामोयरि १२४९*१५.
खाविओ १११४.
खिण्ण ७४१, १११७.

खित्तो ५३३, ६०४, ९११,
१२९७.
खिन्न १११७*१.
खिवेह ७३२.
खु १४६, २९६, ४१५, ५०८,
६५४, ६६२*१, ८५०,
८५४*१५.
खुडिओ १२३*८.
खुडिय १२०.
खुप्पंत ११९५.
खुर ८११.
खुरूपालुप्पंत ११३७.
खुहिय २७०.
खे १३१४*१०.
खेण ९६२.
खेओ १९९.
खेय ४६२, ५०२.
खेयं २६८.
खेयाहिं ७५०.
खोज ८११.
खोणियाए ११०८.
खोरेण ११११.
खोलण ११२६*४.

ग

गइ ९९९*३, १०७६*३.
गइं ५४२, ९७९.
गइंद १०७६*३.
गइं १३७, ९२९, ९८९,
१०००, ११४६.
गइं १४०.
गइंहि १४०*७.
गउ ११९*१७, ५०९*११.
गए ६९५*३, ७९४.
गएण ९९२.
गएणावि १००१.
गएहिं ६९३, ७९८, ११६३,
११७९.
गओ ११९.
गओ ११९, १२५, २१२,
२६०-१, ४३६, ५०१,

५०९, ५८२, ६९२, ७१६*१, ७९१, ८५६, ९५७, १०१३, १०५५, १०६१, १०६९-७०, ११६९, १२२८, १२२०*१, १३२८.	गयण ४३७, ६१७, ६३५१४, १०९०, ११७०. गयणतलं ४५३१२२. गयणवलं ४५३, ५१८, ११८२. गयणवहो ५२४. गयणं ४४४, ४५०-१, ५२३, ६६७, ६६९. गयणंगणस्स १६६. गयणंगणे ६७८. गयणाहि ६००. गयणे ४१७, ४४६, ६५३. गयमुह ३०६, ३२३. गयमुहाहि २९५. गयमुहेण ३०४. गयवर १०९१. गयं ५६७, ९७९१३, १००३. गयं (गलं) १०७६. गया २३५, ३०५, ५५०, ५६१, ७३९, ८३३, ८८५, १३१२. गयाण ४९७, १००५. गयाहिं २८६. गरुण १९९. गरुण ९२०. गरुणसि ४२८. गरुओ ६३१, ७३१, ९१५. गरुय ४४, ५०, ३१८, ४४५, ६१६, ६३६, ६८९, ९११, १२५४. गरुयं ४८५, ७६८. गरुया ४३७. गरुवाई ११२५. गरुल २७६, ४९१. गरुले ६७४. गरुलो ४१६. गरुइ १०९०. गरुलंति १०९१. गरुलिय ११२७. गरुलियं ८७५. गरुल ११८५. गद्विया २९२.	गविर १११२. गव्युम्भडं ११७२. गहण ३३९, ५८५*१, ६९९११०. गहणं ४५३, ५२२, ६३७, १०२८. गहणाई ८०, ६७१, १०९३. गहणे ५८५१२. गहिऊण ७४*१. गहिओ ३१६, ६२५, ८२१, ९७६, ११६८. गहिय ८७, २४५, ६९९, ७९६, ९०१, ९०५. गहियथा ५६१. गहिया १२५५, १२८०. गहियाई ५४२. गहियाण ६३३. गहियाई ६५४*१. गहीर ७५१. गंगा १३०८*१. गंठि ७४१, ७५३. गंडस्थलं १०७५. गंडयल २८७. गंडवास ४४४. गंडवामाण १०७९. गंतुं ३३९. गंतूण १९४, ५८५*१, ६६४, ८६७, ८९६, १३२०. गंतूणं ६२२. गंध २८०, ५२६, ५३०. गंधवह ३५४, ७४४. गंधवहं ३५३. गंधवहा ५९, ४९६. गंधव्य ३०२, ५९६, ६१०, १२१०, १२२६, १२३०, १२३९, १२७६, १२८१. गंधव्यवराहिं १२८९. गंधव्यराय ६३५. गंधव्या १३१९*१. गंधव्येण ६३५१२, १३१४. गंधव्येसाण १२१४.
---	---	---

गंधाहिवेण १३१४११०.	गुणाणं ४८, १०५३.	गोपीओ १०६६.
गंधिय ३३२.	गुणावगृहिय ६४.	गोत्त ८००.
गंधुकडे २४.	गुणिज्झ ५४३.	गोदावरी १९८, ११४७१४.
गंधुलुरो २७.	गुणेण १०५, २९२.	गोमाण् ११९६.
गंभीर ७६७, ७९४,	गुणोवल्ल २८५.	गोयालो ४९.
गाम ४५.	गुत्थ ४४०११४.	गोचावरी ११४७.
गायइ ३२०.	गुप्पंतं ४९९.	गोरी २८५, ७३५, ८०६.
गाहाडलं १३०३.	गुप्फ ७६४.	गोरीए ९.
गिज्झ २७७, ११५५,	गुरओ २६०.	गोला ६१, १८०, १८२, २४३,
१२७४११९.	गुरु ९, २२१, ३४५, ६६२,	७३१, ७५०, ७६१, १०१९,
गिज्जंतं ८२८.	६६२४१, ११००, १२८३,	१०६२.
गिज्जंतो १२८९.	१३०१.	गोलाइ १९९१४.
गिद्ध ११९६.	गुरुणा १००८, १०२११८.	गोलाए १९९.
गिम्ह ६२.	गुरय ९१११४.	गोवालो ४९११५.
गिरि ७०, ६३६, ११३१,	गुरयण २६७, २८४, ७०६-७.	गोस ८९९, १०६४.
११४२१७.	गुरयणम्मि ६८०.	गोसग्गे ८९६, ११००.
गिरिणो २२०, ३५२.	गुरयणं ३०६, ७२६, १०५४.	गोसम्मि १६४, १०९९.
गिरिसुआ २०१.	गुरयणु २८४१७.	गोसे ९१९.
गिरिं ८०५.	गुरयणे २९६.	गोसो १०८७.
गिलियं ५१९.	गुरयणेण ८०४, ८६८.	गोहण ४५.
गिंभ ६२१२२.	गुरयणो ५७४.	गोहणालोय ४९.
गीय १०८७.	गुहा ४६८.	ग्गह १२५७.
गुच्छ ८०१२.	गुहासु ७०.	ग्गहो ७१६४१.
गुच्छेहिं ७११४.	गुहाहर ५२७.	घ
गुज्झाई २७२.	गुंछारुणं ४४०.	घड ३१०१८.
गुज्झाई २७२११६.	गुंजारव ११४२.	घडइ ४०२.
गुडियाओ ८१८.	गुंजिय २४.	घडंत १४१, ३९३.
गुडिया १३२३.	गुंजिर ६०७.	घडंति २९.
गुण १३-६, २०, ५२१६,	गुंजिरालि १७४.	घडिय २०१, ३१०, ४४६,
१००, २५७, २७२, ३१४,	गुंदि ८०.	५५४, १०८६, १२८७१८.
३३७, ५१५, ५४४, ५६१,	गेणह ४१७, १३३१.	घडियं ४२४.
६९३-४, ७०८, ७४२,	गेय ५९६.	घटिया १७२, ४२३.
१००९, १३३२.	गेयं ८२८, १२७४.	घटिराण ५७२.
गुणग्वाओ ५४३.	गेयारव ४९, ५१.	घण ४, ३१०, ११७०, १३२५.
गुणमई ६१९.	गोच्छो ७७१.	घय ५८५-३, १११०.
गुणमए १७७.	गोद्धि १०४.	घर २४, ५५-६, ६०, ६३,
गुणं ३९९, ४९३, ६७९, ७०१,	गोटो ११०७.	४७१, ६७०, ९२५.
७१९.	गो १२८, ४४५.	घरहरं १०६३.
गुणा ५७४.	गोआला ४९११५.	घरहरे १०६३१.
गुणाण ४८१२.	गोच्छाहिं ७४६.	घराणं ३५७.

वरिणि ११४१.
घरे १०५, ८५९.
वाय ९८६.
घारिओ ५३०.
घास ४९, १११७, ११२४.
घिण्ड ७७, १२७२.
घिण्ड ११६५.
घुसिण ११७०.
घेचूण ८४९, ९३६, १२८५.
घेचूण ७०६, ९३७.
घेप्पंति ११४२.
घोर २८८१८.
घोलिर १०७५.
घोलिरो ३४५.
घोसेहि १२४९.

च

च ८-५११, १३-६, १३-८,
१९११२, ३२, ३९, ५३,
८३११८, ९२, ११०, ११३,
१२९, १३१, १५११६,
१५६१४, १६०, १६६११,
१८४, १९७१२०, २०३१,
१७, २०७, २२५, २४४,
२४५१३, २४६, २५९,
२६२१८, ३०२, ३०६,
३११, ३३७, ३६०, ३७३,
३७७, ३८९, ३९३, ३९९१,
१२, ४१३, ४१९, ४२८,
४६१, ४६५, ४९३, ४९८,
५१४-५, ५३९, ५४१,
५५३, ५५८, ५५८११०,
५५९, ५६८, ६०४, ६१२,
६१४१३, ६२०, ६३०-१,
६३३, ६३५-१, ६३५-२,
६३५-३, ६५१, ६६७,
६७९१५, ६८०, ६८३,
६८५, ६९०, ६९७-८,
७१६-७, ७१९, ७२२,
७२९, ७४५, ७६४-५,
७६६१२, ७७३१८, ७७४१

१०, ७८७, ७९८, ८०१,
८१९, ८४४, ८५४, ८७८,
८८१, ८९१, ८९७, ९०१-
२, ९१६, ९२२१७, ९२३,
९२५-७, ९३२, ९३९,
९४७, ९५४, ९५७, ९६२,
९६५, ९६७-८, ९७०,
९७५-६, ९७८, ९९१,
१००२, १००७, १०३६,
१०४०-२, १०४६१२,
१०४७, १०५०, १०५२१,
१२, [=छ] १०६७१७,
११४४, ११५१, ११५४,
११५७, ११६८, ११७७,
११९०१८, १२००, १२०६,
१२०९, १२१४, १२१७१,
४, १२१८, १२२४, १२३१,
१२३४-५, १२४४, १२७४,
१२७४१२०, १२७७, १२८१,
१३०३, १३३०.
चउ ४३, ५८०, १०९५, १२८६,
१३०१.
चउक १२८६.
चउकं ५५२.
चउवयण २१.
चक ७९२, ८४१.
चकल २५३१३, १३२५.
चकवाई ६७०.
चकवाणसु ६७६.
चकवायाई २९.
चक्रो १३-४१११, ५८०१४.
चक्षरी ४६, ११२.
चच्चिक ३६६.
चच्चिय १२८७.
चम्म १२०२.
चम्महि ५३४.
चम्ह ५६४.
चर १०६, २०३११८, २६२.
चरइ ५८५.
चरण ७४२, ७६४.
चरणस्स १०२५१८.
चरणं २६९.
चरिउमाडत्तो ५८३.
चरियाई १७१.
चलइ ४३२, ११३६.
चलण २६, ५४, ९९, १७७,
२०१, २४९, २९९, ३९०,
४२८, ४६५, ५९६, ८८०,
९९५-६, १०४४, ११४४१,
१५, ११९५, १२५१.
चलणयल ७४७.
चलणस्स ५५४, १०२५.
चलणं ३, ९.
चलणा १३२८.
चलणाल्लोहि ४३३.
चलणो ८४१.
चलंत १३०८११.
चलिउं ७७७.
चलिओ १३१९.
चलिज ११७९.
चलिया ८५०.
चसण १२६६.
चसणहि १२६५.
चसओ १०९२.
चसयं १२७२.
चंचला ११२४.
चंचलेण १००६.
चंचिलिया ९४१३.
चंहीण १०.
चंद १३, ४६६, ४८३, ४९५-
६, ७८०, ९०५, १०५६.
चंदण ३३६, ३४४, ३४८,
३६६, ४१५-६, ४४९,
४६१, १०२८.
चंदलेहणामाण ९२.
चंदलेहा १०५.
चंदलेहाण १०१.
चंदलेहि ९३११६.
चंदलेहे ९३.
चंदलेहे ९३११६.

चंदाणिल ४९४.	चित्तंगय ६११, १२१५, १२३६.	चिहुर ७५२.
चंदायवं ६६८.	चित्ता १००२.	चिचिङ्ग १२८६, १३२७.
चंदिमा ४०३, ६७८.	चित्ताई ६३१७.	चिचिङ्ग १०२९, १२९५.
चंदुजुण २४.	चित्ताण १२४१.	चिचिलिय ५९६, १०४४.
चंदुजुयावयंसं ३१.	चित्ताणुसाराई ७२३.	चिचिलिया ९४.
चंदेण ५३२.	चित्ताहिं १२४११९.	चितंती ७०१.
चंदो ३१, ५३२, ६७८, १०७२, १०९२.	चित्तो १२१०११०.	चितंतीणं ८४४.
चंदुजुयावयंसं ३११७.	चिय १५१८, ५८, ७५-६, ७९, १०७, ११५, १२७, १३८, १५५, २२२, २४६१, १५, २५४११७, ३१२, ३६२, ३७२११४, ३८४, ३८५१, १४, ५१०, ५३४, ५४९१, ८, ५६७, ५७१, ५७८१२-३, ६१६, ६२२, ६२७, ६६१, ६६४, ६७३१९, ६८८, ७०२, ७२१, ८०८-९, ८५५, ८५७, ८६८, ९०८, ९३६, ९४८, ९५१, ९६३, ९८४, ९८७, ९९६, १००५, १०१८, ११०६, ११३३, ११४१, ११६५, १२१८, १२४२, १२५८, १२६५-६, १२९३, १३३२.	चिता ३१८, ४८२, ५४१, ५६२, ८४७, ८५७-८, ९६९, १००२१४.
चंदुजुण २४११०.		चिताण ३१६, ९५७.
चंपय ९५, १०२८.		चित्तिणहिं ३२३.
चाई १४९, ८४५.		चित्तिओ १२२९.
चाउवण १३-२.		चित्तिजंतो ५४१.
चाटुयारेण ८५४.		चित्तिथं २०७, ३१७, ८२२.
चाडु ६१४.		चित्तेह ९५९.
चार १०५.		चित्तोयहि ९६०.
चारिणी ५८९.		चुक्कि ६२४.
चारिणो ४१८.		चुलअट्टिया ८११२.
चारीहिं ४११.		चुलयट्टिया ८.
चारु १०२८, १२८६, १२९५.		चुंवि ५९५, ७४६.
चालियम्मि ५८५*३.		चूडामणि १०७२.
चाव ८९१२.		चूय ७४*१, ८६-७, १०२८.
चावस्त ७६.		चूयंकुरेण ७६.
चावं ९०२, १२९४.		चूट्ट ९९९.
चिट्ठाह्य १३२८.	चिर १८६, २०८, २२१, ४८८, ६४३, ६७०, ६८३, ६८५, ७१६*१, ७७३, ८०७, १०७३, १०८७, १११४११०, १२६८.	चेय ४०, १०८, १६१, १८६, २००, २८६, २९९, ३९५, ४२८, ४६३, ४९२, ५२८, ५४९, ५७९, ६७९, ६८१, ८००, ८५३, ८७९, ९२१, ९४५, १०११.
चिण्हं ६४२.		चेव १०२, १०२११५, १७०१, १८६१७, २९९११५, ३९५१२, ५३५, ८५३११०, ८९७, १०५२.
चित्त ६३, १०२११२, २८२, ३१५, ३७२, ९६२, ९९२, १००१.		चोर १३-५.
चित्तट्टी १०००११.	चिरयाळ १२३७.	चिय २, १५, १७, १६११५, ६२, ७२१५, १४०, १६२, १९०, २२२, २२५, २३१, २५९, ३०६, ३१३, ३३२.
चित्तणुय १०७४.	चिरं १२७, ३१०, ३८४, ३८६, ३८८, ४६०, ५३५, ५८१, ६२९, ६४३, ६५९, ६६०१८, ६९६, ७२७, ७६३, ७८९, ८२६, ८६३, ९४५, ९६१, ९७०, ९८६, ९९८, १२३१.	
चित्तथं १०००.		
चित्तयरो १०२.	चिरागमण ४५९.	
चित्तयाराण ८२३.	चिरेण १२४, ३८३, ११२६, १२७२-३.	
चित्तयारेहिं ८२५.		
चित्तलेण ११३७.		
चित्तं ४३२, ८२९, ९९२, १००१.		
चित्तंगण १२४५, १२४८.		
चित्तंगओ १२५९.		

जम्म १६६, २२२, ३३८,
६४६, ७२९, ७८२,
८१४-५, ९३२.

जम्मस्त १०११.

जम्मं ३७४, ९२५, १०११.

जम्मि १७१, १७३, १७५,
४९७११९, ५५५.

जम्मुपपत्ति ४८.

जम्मे २९९, ६५२, ९९५.

जम्मो ४०९, ७१५.

जम्ह २१११४.

जम्हि १७३१४.

जय ९०, ११६, ५८१, ७४५,
८१२, ११०३.

जयइ ७.

जयउ ४, ५५१, ७१८, ८, १३.

जयम्मि १३७.

जयस्त ६.

जयं ३४३.

जयंति १२.

जयासदो ११६, ११०३.

जर ११९, १३३, १०१५,
१११२.

जरहत्तण ३४९.

जरहायंति ५२५.

जरहर ६९६.

जराण १३१०, १३१७.

जल ५९, १८०, १९६,
२४२, ३३९, ३४२, ३५०,
४४१, ५८३, ७५६,
१०९०, १११८, ११२५.

जलणं ३४३.

जलणायंति ४७१.

जलणिहि ४४१, ५२२.

जलयर ५५१.

जलहर ३५०, ११८५.

जलहराहि ४५२.

जलहरेहि ४५२११५.

जलहि ४३, ४४२, ४५१,
५८०, ६४०.

जलहिणो ३४४.

जलं ४५५, ४८२, ७३६,
७५९, ७९३.

जलासओ १२-८.

जलुप्पीलं ४७०.

जलुप्पीला ११.

जलेण २७०, ३४४१८.

जलेहिं ३४४.

जलोहिय ७०३, १०८३.

जव ८४१.

जवसिंधण १०८१२३.

जवसेंधण १०८.

जवसेंधण १०८१२३.

जवा ४४११८.

जवेण ३२९.

जस ९५१.

जसो ६४, १८८, ७८८,
११५५.

जस्त २, ४, १९, २१, ६९,
७०, २७४, ५७३, ५८१,
६९७, ७१६, ७७८,
१०४७, १०६९, ११५५.

जह २३, ३५, १५३, १५६,
१५८, १६७, १८६, १८९,
२७३, २९४, २९९, ३०१,
३११, ३३३, ३६८, ३८२,
४१०, ४२२, ४६५,
४६६१८, ४९९, ५११,
५५३, ५७४, ५७९,
६६२१, ६९३, ७११,
७१५, ७२५, ८१६, ८२४,
८३६, ८४८, ८६६-७,
८८३, ९२४११, ९६७,
९७८, १०९९, ११७४,
११७६, ११८७, १२१५,
१२४६, १२६७, १३३१.

जहा ३०-१३, ११७-३, ८२५.

जहिच्छं ३३०, ३३३, ३३४,
३८३.

जहिच्छाइ ३७८.

जहिच्छाण ३८४.

जहिच्छाण २२५.

जहिच्छायार ३३२.

जहिच्छिय २७६, ३८८.

जहिच्छियत्थे १०६३.

जहिच्छियं २१७.

जहित्थं ३३३ १६.

जहिं १३-६, १३-८, ६०, २८०.

जहेच्छं ९१२.

जहोइय २६१.

जहोइयं २६१ ११४.

जं १५, ३२, ४७-७, ६२, ६२

५१, ६३, ७८, ११२, १३५,
१५३, १९२, २११, २३५,
२५५, ३०८, ३११, ३१८,
३२२, ३५७, ३८९,
३९०१८, ४१४, ४२७,
४६२, ४८७, ४९१, ५४६,
५५१, ५५५, ५५८, ५६०,
५६४-५, ५७०, ५७३,
६१२, ६१८, ६४२, ६४६,
६७९-८०, ७०४, ७०९-
१०, ७१३, ७३०, ८०१,
८१४, ८५३, ८६४, ८७८,
८९०, ८९७, ९१६-७,
९२७, ९३०, ९३२, ९३४,
९५२, ९५४, ९६८, ९८३,
९८९, ९९७, १०००,
१००३, १००७, १०३२,
१०४०-१, १०५२, १०५९,
११५१, ११५८, ११७३-
४, १२०६, १२२१, १२२३,
१२४०१७, १२४८, १२५३-
४, १२९४, १३१५, १३२३,
१३३१, १३३१११.

जंघंतर १३०५११.

जंघिया ७६५.

जंघोर ८४१.

जंते ३६७.

जंपसि ५३८.

जंपिण २२६, ९१७, १३१२.
 जंपिय ३३३.
 जंपियं १२६८.
 जंपिरि ५५०.
 जंबु १९७.
 जा ५३, १७८, २११, २३३,
 २६१११५, ३१३-४, ३४०,
 ३८५, ४२९, ४३४, ५०१,
 ५७६, ५८५, ५८९, ६४२१,
 ३, ६५३, ६७२, ७३६-७,
 ७९१, ७९२ ११, ८५६,
 ८९३, ९३१, ९३३१,
 १०६०, १०७०, ११०७,
 १२१७, १२४०.
 जाअइ ६६२११११२.
 जाइ ९७९, ११११.
 जाइं ५७५, ७११, ८६०, ८८४,
 ९५३, ९५५.
 जाउ ३७.
 जाओ ८४३.
 जाओ ११७, १२२, २०८,
 ३८२, ४४९, ५८० ११,
 ६४४, ६७८, ८६३, ९१५,
 १०५३, १२०४.
 जानर १०७३११.
 जान १२, ४०२.
 जानइ ८५५, १०००, ११४६.
 जानवत्तं १७६.
 जानवत्तिणहिं १८२,
 जानवत्तिा १८३.
 जानवत्तेण १२६०.
 जानसि ५५५, ५६०, ६८०,
 ८६१.
 जानसु ५७१.
 जानं ५७१, ८४२.
 जानंति १३३२.
 जानंती ४९०.
 जानंतेण ३०८.
 जानामि ५५९, ६५७, ८४८.

जाणिऊण १६०, ६७९, ९३७,
 १००८, ११६५.
 जाणिअइ १००५.
 जाणियं ४६४.
 जाणिसि ३३२, ५५५१३, ६८०
 ११.
 जाणिसं ६८६.
 जाणिहसि ७९८१२.
 जाणिहिसि ७९८.
 जाणु ८४०.
 जाम १०९५.
 जामा ११७४.
 जामिणि ४४७, १०९२.
 जाय ११९८.
 जायइ ४१३, ५४०, ५५६,
 ६६२११.
 जायवेय १३०१.
 जायं ३९४, ४४०, ४४४, ४५०,
 ४५३, ५१८, ५२२, ६६८,
 ७३०, ८४२, ८९६, १००४,
 १०२५, १०६३, १०८८,
 १२३६.
 जायंति ३३२.
 जाया १३६११, २८२, ३७२,
 ४२३, ४५७, ४७२, ५१७,
 ५८६, ५८९, ६६२११,
 ८४६, ९३३, ९८६, ११५८,
 १२५९.
 जायाइ ३९५, ८६०, १३८९.
 जायाइ ६९२, ९१४.
 जायाओं ५२५.
 जायाओ ८०३.
 जाल ५६, २८०, ३९९, ९०२,
 ११८२, १२९४.
 जाव १३१११८, २२४, ३४०
 ११३, ६३५१३, ६६०,
 ७८३, ८१४, ८५६११,
 १०३३.
 जावत्थइहिं २६१.
 जासि २२४, ८३३.

जाही ७८६.
 जितियमेत्तं ८५५११६.
 जित्तो ११९३१६.
 जिय १५६, ३१५, ५८११७,
 ७१७, १००६, १२३७.
 जियइ ७०१, ७१९.
 जियउ ९७०.
 जियसु ३८८.
 जियंतस ७१६.
 जियंतो ७१६.
 जिस्सा ३७५, १००१.
 जिंभालस ९६१.
 जीए ११९१११२.
 जीएण ९३०-१.
 जीओ ११९१.
 जीय १५, ५५६, १०४५.
 जीयं ५६०, ५६७, ६१२, ६४२,
 ६९७, ७१७, ११४०.
 जीयंतस ७१६११०.
 जीयंतो १३९.
 जीव १५११, ८९, ३७६, ४१३,
 ५५६११, १०१२.
 जीवएस ७०८१११.
 जीविउं ७१२.
 जीविण ७०१, ७१४, ९३०१
 १३, १००६, १०१२.
 जीविएस ७०८.
 जीविणहिं १०१२११.
 जीविय ३७६११५, ५९०, ६७९,
 ७०१, ७०७.
 जीवियवहिया १५६.
 जीवियस्मि ६५३.
 जीवियं ७०२, ७१२१११, ९८०,
 ११३७, १२०१.
 जीविया ६४५.
 जीवियासाए ६६१.
 जीवियाहं ७००.
 जीहा १००६.
 जुए १३०८५१.
 जुएहिं २५३.

जुओ १४२, २०१, ६०३, ८३९,
 ११४३, १२५९, १३०४१
 २१, १३२१.
 जुजइ ९९७, १०६०.
 जुजं ११५०१११.
 जुज्ज १०९.
 जुज्जं ११६५, ११८६.
 जुण १२६६.
 जुणहा १०९२.
 जुत्तं ३०७, ६११, ७१३, ९८७,
 १२१५.
 जुत्ता ४९०.
 जुत्ति १४४.
 जुत्तिणुओ १५०.
 जुत्तिनुओ १५०११.
 जुन्हाऊरिय २४१११.
 जुय ५०४, ७१८, १००६.
 जुयई ४१.
 जुयम्भंत्तर १३०५.
 जुयल ७४७, १३०७.
 जुयलं १, ७६५, ७६९, ७७४.
 जुयला १२५०.
 जुयलाई १०८६.
 जुयलाहिं ७४८.
 जुयलेहिं १२५२.
 जुयस्त ४७.
 जुयं ९९, २०२, ३९८, ४०२,
 ४८६, ७६४, ७६६, ७७४,
 १०७५, १३०४.
 जुया ९४९, ११११.
 जुयाए ५१०.
 जुयाण ७७२.
 जुयाणस्त ४०२.
 जुयाणं १०३७.
 जुयाणी ३६३, ७८१.
 जुयाणेण १०३८.
 जुवई ४११३.
 जुवईओ १३-७, ५०.
 जुवईयण १२९६.
 जुवईयणाहिं ९१५.

जुवईयणेण १३००.
 जुवाणी ३६३१७.
 जुह ५९६.
 जुहं ६९३.
 जुह् ८८४, ९०६.
 जुह्मुली ४२२.
 जे १०६, २५९, ४१८, ८२४,
 १०१०, १३३२, १३३३-१.
 जेच्चिरेण ८८०.
 जेण ८, १३, ३९, ४०, ६८,
 ७२, १०२, १६२, १८५,
 २३४, ३४०, ४१७, ४६०,
 ५१५, ५३८, ५७४ १८.
 ६१०, ६५८, ६६४, ७३३,
 ८०८, ९१७, ९२५, ९६३,
 ९८८, ९९२, ११४९,
 ११६६, ११७७.
 जेणणमि १२४६.
 जेणणे १११.
 जेणम्ह २९८, ३७९.
 जेणं १००५ ११२.
 जेणेसा ३३४.
 जेहिं २२२, ५७१.
 जोगं ४४०.
 जोगेहिं १२१.
 जोगो ९३५.
 जोगहा २५३.
 जोगहाऊरिय २४.
 जोगवण ३१३, ८२१.
 जोगवणुम्माय २९४.
 जो ४७, ६४, ७१, १५५, १५८,
 २९८, ३९०, ५४४-५,
 ५४८, ६६२-१, ७१६,
 ७३५, ७७७, ७८४, ८१६,
 ८३८, ९७९, ९८९१५,
 १०१३, १०६९, ११९३,
 १२८२.
 जोइ ९५७.
 जोइकलो १४०, १३०५.
 जोइस्तिण ११०२११४.

जोइस्तिणहिं ११०२.
 जोणइ १०९.
 जोण ९६, ३११, ५४८, ६९०.
 जोणाई १३३०.
 जोगो २१०.
 जोणहा ५२१.
 जोय २०२.
 जोयाभासं ८३३.
 जोवण ६०१, ७५५, ७७५.
 जोहिउ १४९११२.
 जोहिउं १४९.
 जोहिजइ १५०.
 जीव ९५, ५४१.
 झ
 झत्ति १६५, ४७४, ४७८, ५०२,
 ५८५-२, ६४३, ६५४-१,
 ६७२, ९७३, १०४७, १०६५,
 ११९३, १२३८, १२४०,
 १२६८, १२७७, १३१८.
 झस ६३६.
 झंकारं ४७८.
 झंकारुगीय ५९४, १०३०.
 झंभण १११८.
 झाऊण ६५१.
 झाण २६५, ९५७, ९९८.
 झायंतो ९४२.
 झीणा ७१६-१.
 झीणो १८६.
 झरसु ५७३.
 झरिण २२३.
 ट
 टंक ११९५.
 टाण ९५८१८.
 ट्टिणहिं २१, ६१७.
 ट्टिओ २६१, ७५९, ९७२,
 ९९८, १०७८, १२१७.
 ट्टिय २९०, ४५५, ४६८, ५२४,
 ७४७, ९९८१५, १०७४.
 ट्टियमि २१५.
 ट्टियमिह २१५११४.

२५०

०ट्टियं ७५८.

०ट्टिया ८, २६५.

०ट्टियाष्ट ९०९, ०ट्ट ७२१.

ठ

ठवइ ७५.

ठविओ ६८.

ठवियाउ २५३११५.

ठाणं ४७, १२४८.

ठाणे १३२०५२.

ठाणेसु १३१९५१.

ठिणुहि ६२५१.

ठिओ ७९४.

ठियं ३१३.

ठियाओ २५३.

ठेर ११८११२.

ड

डक ७४९.

डकं ४७८.

डको ७५९.

डज्जउ ५७०.

डसणिक २८९११३.

डहइ ११००.

डहण ५८५५३.

डंवरं ५९९.

डाइणी ११९६.

डिंभरुयं ११०९११७.

डेरयम्मि १११०.

डोलहरे ४६१.

डोहलया ८४६.

ढ

ढका ११०४.

ढकाए ११०२.

ण

ण १३, १५-६, १६५१,

३७-८, ५६, ६२, ६७,

६९, ७६, ७८, ९३, १३६५१,

१४८-९, १५१, १५९,

१६३, १७८, १८८-९,

२१०, २१३, २१६, २२२-

३, २२६, २३३, २५५,

२६८, २९६-७, ३०७,

३०९, ३१३-५, ३२१,

३३४-५, ३४०, ३४६,

४१७, ४२७, ४३२, ४६२-३,

४८६, ४८८, ४९८-३,

५०१, ५०९, ५१२, ५४६,

५५०, ५६४, ५६७, ५७१-

२, ५७५, ५७८, ६१३,

६१८, ६२१, ६२३, ६३०-

१, ६४२, ६६१, ६६७-८,

६७६, ६९३, ७०९-१०,

७१४-९, ७२८, ७३०,

७३६, ७७७, ७९९, ८२८-

३१, ८३३-६, ८५५, ८५९,

८६२, ८६६-७, ८८६-८,

९१७, ९२९, ९५३, ९५८,

९८३, १००२, १००४,

१०१०, १०१३-४, १०३९,

१०४१, १०६०, १०९९,

११०९-१०, १११२, ११३५-

६, ११३८-९, ११५१,

११५६, ११६४, १२०५,

१२०७, १२३९, १२४१,

१२४४, १२५३, १३३१,

१३३३५१.

णह २४३, ३४९, १०२१,

१०६२.

ण-हंवि ८५१.

णइ २४३१५.

णइए ६१.

णइए ७३१.

णए १५२.

णकं ११०८.

णकल्ल ५१८, १०९१.

णकल्लुक्कित्तिय ६६९.

णग २०५, १३१९.

णचइ २९२, ३२०.

णच्चिइ ५५.

णच्चियं १२७४.

णजइ २५३-४, १२३५.

णट्ट ८३१.

णट्ट ४९४१११, ९९९.

णडिणहिं ६१९.

णडियाए ६२६, ९८०.

णडियाण ४९७१२२.

णणहा १००३.

णणं ५५३, १०११, १२२३.

णणो ५१२, ६४९.

णत्थि ३२, ४२७, ६३३, ६९७.

णत्थिम्ह २९७१७.

णमह १, २, ६, ९.

णमंत ९, ५१०.

ण-माइय १०५१, १२२७.

ण-मायतं ८७१, ८८८, १२०७.

णमिऊण ९०६, १०६१, १३१९.

णमिओ ५१०.

णमेऊण १७६.

णमो १४, ३३३, ८४३.

णम्ह २९९.

णय १५१, १९१, २५१, २९९.

णयण ३७८१८, ४०२, ५१०,

७६१, ८३९, १०८२, ११४१,

११८३.

ण-यणम्हि (न जानामि) ८५६.

णयणाइ १०८६११७, ०इ ७७३,

९४६, ११२८, ०इ ३९५,

४०४.

णयणाष्ट ३७८.

णयणाए ८३११७.

णयणाण १०९८.

णयणालोओ २५२.

णयणुप्पल ७७४.

णयणेसु ८५३.

णयणेहिं ४३५, ८५०.

णयघरो ६६१११.

णयपरो ६६१११.

णयर ८२३, १०७१, ११०५.

णयरं ५२-३.

णयरीए ६८९.

णयरे ६४.

जयवरो ६६.	जराहिवाण ११७५, ०० ७९९.	१०२८, ११०८, १११२,
ज-याणह ८८३.	जराहिवाहि १०१.	११३६, १३२०*२.
ज-याणामि ८५५.	जराहिवेण ११३, ७९९, ८१०,	जवर ६२, ६२*१, ६३, २८०,
ज-याणिमो २३०, ६३१, ८६५.	९२४, ९३६, ९३८, ९४४,	३७४, ४६३, ६३५, ८३२,
जर ११८, १३१, ७२७, ७३६,	९७७, १०१६, १०४६,	८४७, ८५३.
११३८, ११४३, ११७५,	१०५८, ११५२, ११६७-८,	जवरि ३७४*१, ४४१.
११८४.	१२२२, १२४७.	जवहडण १२८७.
जरणाह १८७, ८०४, ८८८,	जराहिवो ८४८, ९७६.	जवंच ३५४.
९८६, ९९०, ९९७, १०३८,	जरिंद १२३९.	जह (नख) २७६, ७५२, ७६४,
११६१, ११९९, १२१३.	जरिंदस्स ११७२.	१०८३, १२५६.
जरणाहं १३१८.	जरिंदाण १०६३.	जह (नभस्) २०*११५, ७१,
जरणाहो ९२, ५८२, ७९१,	जरिंदेण १४१, ११९३*४,	३५९, ४४३, ४४७*१४,
८११, ११९८, १२३६,	१२९९.	४४९, ४६९, ७४६, ११०४.
१२८८, १२९३, १२९८,	जरिंदो ७८८, ९३३*१, ९३९,	जहयल २०, ५५, ५०२, ५९९,
१३००, १३११.	११२९, ११५५, १२०५,	६४०, १०८८.
जरवइ ७४*१, १६७, १७८,	१३२०*२.	जहयलह २१५.
१८४, २१३-४, २३५, २५१,	जरिंद ११७, १२०६.	जहयलस्मि ४४२.
७९८, ८०१, ९१४, ९२३,	जरिंदउत्ताण १०२०.	जहयलाओ ६५४*१.
९४७, ९६४, १०१२,	जरिंदस्स १२९७.	जहयलारुद्ध ७३८.
१०४२, ११८०, १२०९,	जरिंदा ८२५.	जहसरे ४६९*१६.
१२१६, १२२४, १२३५,	जरिंदेण ९४५.	जहंगण ३४१, ३५०, ४३६.
१२४३.	जरिंदो १३११.	जहंगणद्धं २०९.
जरवइणा १०६*१, १२२६.	जरेसरण १०६.	जहासोय ४४०.
जरवइणो १०४.	जलकूवरस्स ५७७, १२५१.	जहाहि ६७४, १०९२.
जरवइ ११३३, ११४७, ११५९.	जलकूवरो ६५६.	जहाहोयं ६७२.
जरवर ११८५-६, १३१०,	जलकूवरस्स ३२५, १२५१.	जहो ६६८.
१३१७.	जलकूवराइ १२९२.	जं ८४९*४, १२२३*३, १३०८
जरवराण १२४६.	जलकूवरेण १२४८.	*१.
जरवराहिंतो १२२०.	जलकूवरो ३२३, ३२७, १२४२.	जंदण ३६१.
जरवरिंदा १०३२.	जलिण ५००*१६.	जंदणो १२३०, १२४७.
जरवरो ११८७.	जलिणिवत्तेहिं ५००.	जंदि २३९.
जराण ७३१, १०१५.	जलिणी ४७१-२, ५२८, ५३१.	जाऊण ६२२.
जराहिव २५०, २६१, २६६,	जलिणीए ८३, ८३*१९.	जाएहिं ४११, १०५३.
८०३, ८०६, ८०९*१३,	जलिणोयर ६७५.	जाओवरुद्ध ४१५.
९०७, ९१९, ९४९, ९५१,	जलिणोवरी ६७०.	जागच्छइ १०६*२.
१०५७, ११६३, ११७३,	जल्लियइ १३९.	जाणा ४४, ९०५.
१२१७.	जव २६, ८४-६, ९५, २८९,	जाम ६४, २१६, २३१, २८३,
जराहिवइ ८४२.	३१३, ५०९, ५४६, ६०७,	३७०, ३७२, ३७४, ४१७,
जराहिवस्स १०३७, १२०२,	६६९, ७६८, ८२१, ९०५,	५८०, ६५६, ७८२ ८०४,
१३१२.		८२०, ८४४, ८८५, ९७६,

२५२

१०४५, ११३७, ११६४,
१३३३.

णामं २२, ५२, २३०, २५७,
३३०, ६०८, ७८६.

णामा १०६, ६४६.

णामाण ९२.

णामिय ८०१३, ४४६११२.

णामे ३३०१५.

णामेण १८, २०, १५६, २८१-२,
६७२, ७८२, ७८८, ८०२-३,
८१३, १०४४.

णाय ७८१.

णायकेसर १९७, १०२७.

णायजुण १००८, १०१८,
१०२१.

णायजुणस्त १०५८.

णायजुणेण १०६१.

णायरं १०८०.

णायं ५७१, ६६१.

णाय ४१८.

णायारि ४१७.

णाल ७७४.

णालेरि १०३१.

णासणो २०१.

णासं १६११.

णासंजलीहि ५९.

णासंतु ११.

णासा ८४०.

णासिया ७७२.

णाह ७२७.

णाहम्मि २०९, २१५, ६७४.

णाहरस ४५४, ९४३.

णाहं २९१११६.

णाहि ७५६, ७६७, १३०८.

णाहे १०६३.

णाहेण १३४, ११७८.

णाहो १३१, १५८, २५१,
५८०, ५८२, ६७२, ८१६,
९७६.

णिअ २०११५.

णितरंयं १९७.

णितंज ६३७.

णितंजण ६०७.

णितंजम्मि ६२८.

णितंजं १९६, ५९४, १०२६,
१०३०.

णिगुऊण ४७३, ८२२, ८९०,
९७७.

णिगुसि ६६७.

णिओइ १०७३.

णिओइं ७३४.

णिओइहिं ११२४.

णिकरे ५७१४.

णिकइयव १००५,

णिकइयवाई ९५५.

णिकरण ६५५, ६९१.

णिकंपो १०९.

णिकारण ७०८, १०३९, ११४९.

णिकारणम्मि ४९११२.

णिकारणं ४९१.

णिकलेव ७४३.

णिग्गओ १०१८, ११८१.

णिग्गुह ७६४.

णिग्गोस २७८.

णिग्गोसं १२९६११४.

णिच्च ११५.

णिच्चलच्छीण ५६३.

णिच्चलं १९५, १३०४.

णिचं १०, १४, ४०११२, ६७,

७२१, ८४३, ९४२.

णिचितो ३२१.

णिच्चसव १३-२.

णिच्चट्टाई ४७९.

णिच्चो ४०.

णिच्चण १९४.

णिच्चण ६६३.

णिच्चयाणं ७२६.

णिच्चयाण २८४.

णिच्चयाहिंतो ८८६.

णिच्चिण ६६३११.

णिज्ज ५३२.

णिज्जण ८६७.

णिज्जणम्मि ८६६.

णिज्जणं १४३.

णिज्जणे १२१६.

णिज्जत्तिओ ६२६१७.

णिज्जर ३४४-५, ५९५.

णिज्जरो ४५६.

णिज्जाल ७७५.

णिज्जालवले ९५.

णिज्जाण ८५६.

णिज्जयाउ ५०.

णिज्जयासि ५१९, ५८०.

णिज्जमेस ९६९.

णिज्जणय ७७२, ११०६.

णिज्जयाइ ११११.

णिज्जयाण ११.

णिज्जविज्ज ४८६.

णिज्जवह २९७१७.

णिज्जामा ४०१.

णिज्जामो ४३६, ९९९, १०३५.

णिज्ज ५९, १०८५.

णिज्जलिय ११२३.

णिज्जं ८३०.

णिज्जा ५६०, ८४७, ९४१,

१०८६, १०९५-६.

णिज्जालस १०९८.

णिज्जालसेण ११००.

णिज्ज ११४९.

णिज्जाडिजंतु १०६७.

णिज्जोच १९८.

णिज्जिओ ७१०.

णिज्जकखो ११९४.

णिज्जज्ज ७७९.

णिज्जपरिहोजं २१९.

णिज्जकं ७७५.

णिज्जकलेण १०१४.

णिज्जकलो १८९.

णिज्जकंद ४८२, ९९९.

णिज्जज्जंत ११०६.

निबद्ध ४३, ३६०, ५१०,
६६१, ११८४.

निबद्धं १६५.

निबद्धजलि ६५१.

निबद्धा १३१.

निबद्धान ९५४.

निबद्धो १०६९.

निबन्धितं ६४९.

निबिड्ड ६७६.

निबुद्धं ७५५.

निबवाहिरं ४२६.

निबभच्छेज्ज ११७८.

निबभयं ६०७.

निबभया १११.

निबभर १८३, ४००, ४९२१३,
९७२, १०८६, १२५८.

निबभराण ८९८.

निबभरेहिं ५४२.

निबभरो ५१६.

निभेण ७१.

निमज्जतद्ध ५२०.

निमज्जियाउ ४५३११७.

निमिओ ४२२.

निमियं ११३२.

निमित्त ७५७.

निमित्तं २५९, ८३०.

निमित्ततरं ४०२.

निमित्तैक १०८२.

निम्मज्जिओ १२८९.

निम्मज्जिय १३०९.

निम्मज्जियाओ ४५३.

निम्मविज्जासु १०६९.

निम्मविद्या ९७, १२६२.

निम्मल १२-८, ३१, ४६९.

निम्मलं ९३६.

निम्मिआ १३१२.

निम्मियं ३७३.

निम्मोओ ५२४.

निम्हविज्जसि ४८६१३.

निय ७-५१७, ५१, ६९, ७१,

११०, १४०, १४५, १८८,

१९२, १९४-५, २१९, २७२,

२९७, ३०५, ३१७, ३२५-

११०, ३२०, ३२८, ३४१-२,

३५७, ३६१, ३७९, ४३७,

४६०, ४८५, ५५३, ५५७,

६३२, ७०२, ७०६, ७२६,

७४०, ८०४, ८०८, ८१२,

८२३, ८८६, ९७१, ९९५,

१०१७-८, १०५८, १०८४,

१०८९, ११०५, १११२,

११३७, ११४३, ११५६,

११७२, ११७६-७, ११८३,

११९८, १२१६, १२५२-३,

१२६०, १२६३, १२१६,

१३१८, १३२०-२.

नियज १०४८१५.

नियच्छसु १९२-१३.

नियच्छंती १२८१.

नियच्छिस्सं ७०९.

नियड ३४७.

नियडोलमाण १०२०.

नियडोसहि ४४९.

नियत्त ३००, ६३५-३.

नियम ७२१, १०७८, ११५८.

नियमिज्ज १९५.

नियमो ५८५-२, ८२३, १०६४,
१०७३.

नियय २०, १००, १२५, १६२,
१६४, १७०, २७२, ३३१,

३९८, ४३१, ५८२, ६०८,

९१०, १०४८, १०६२,

१०७३, ११६९, १३१३,

१३१९-१, १३२८.

निययं १६२१२.

निययाई १०७३.

निययाओ १३१३.

निययापिय १२६३.

नियर ४७९, ८२३१७.

नियरम्मि ५६.

नियरं २२९, ३५६, ५९४.

नियरु ४४८१३.

नियरे ५७, ६२८.

नियरो ४४८.

नियरो ३४५.

नियरोरुद्ध ११७१.

नियलिज्जंत ११२०.

नियलिय २३२.

नियलिया ११३६.

नियसि ९३, १११०, १११२.

नियं ४५८१३.

नियंतस्स ७९३.

नियंति १३३२.

नियंतीण ८७६.

नियंव १२२, ३५२, १२११.

नियंवम्मि ११२०.

नियंव ३५३, ११८४.

नियंवैक १११६.

नियवो १०४३.

नियंसण ७४१.

निरग्गलं ९९२.

निरुथ १७.

निरंतर ५९४, ६२८.

निरंतरंतरिय ५७, २२९.

निरालसैक १९०.

निरालसो १०८, १०१७.

निरालंव ६३६.

निरालोय ९९९.

निरावराहा ६५५.

निरावराहे १०७६.

निरासंको ८०९.

निराहरणा २५४.

निरुद्ध ४२०, ५६३, ८९२.

निरुया ५८९.

निरुवम १०८४.

निरुंभमाण ४३३, ९०१.

निरुंभमाणं ८७५.

निरुविओ १०५.

निरोज्जाई ९४६.

निरोह ४०१.
 गिलयं १६५.
 गिलीण ६०३, १०९२.
 गिलुक्कमाणी ६४१.
 गिलुकं ६३८.
 गिल्लूण ११९५, १२०३.
 गिवचेहि ५०३११४.
 गिवडइ १०९२.
 गिवडण ४४२, ४५१.
 गिवडिओ ११८७.
 गिवडिय ६८८.
 गिवडियाओ ६७७.
 गिवत्तेमि ७८३.
 गिवसइ २१६, ८९२, ११६४.
 गिवससु २१४.
 गिवसंति २५९१११.
 गिवसिजइ २७५.
 गिवह १९८, ३५५, ६८९, १०३४, १०७२, १०८९, ११०७.
 गिवहं २३७, ३४९, ३५४, १११८, १३२६.
 गिवहाण ७५४.
 गिवहे ११७१, ११८६, १२७६.
 गिवहेण ८५, ३२८-९, १०३५, ११०६.
 गिवहेसु ४९, ७५, ८५१०.
 गिवहो ४५६, ६७४, ७३३, ८१९, १०९०, ११३८.
 गिवारिय ६०३, ९०९.
 गिवारिमि ६६२.
 गिवास ७२३, ७८२.
 गिवासम्मि ३७५.
 गिवासं ५२, ३५१, ६०८.
 गिवासीणं ११७७.
 गिवासेहिं २७७.
 गिवासो १३-०.
 गिवासो ४६, ५८५, ६५६, ७८६.
 गिविचेहिं ५०३.
 गिविड ७४९.

गिविडण ४५११७.
 गिविणिणऊण ७७८११७.
 गिविसं ८३०१११, ९५८.
 गिवीडिय ११९१.
 गिवेस ५९९, १३०४.
 गिवेसं २०३, १११९.
 गिवेसा ३७०.
 गिवेसाण ७५३.
 गिवेसिगृक ११५.
 गिवेसिय ९५, ९७४, १२५०, १२८६.
 गिवेसियच्छि १२५२, १२५९.
 गिवेसु ४७१३.
 गिवेसो ६८, ७७०.
 गिववडइ १२००.
 गिववडंत ३४९, १११९.
 गिववडिय ८२१.
 गिववणिणऊण २५१, ७७८, ८२६.
 गिववणिणण ८३.
 गिववणिण्या ७६३.
 गिववत्त ३२९, ८२०, ११४८, १२६१.
 गिववत्तासेस ९६४.
 गिववत्तिओ ६२६.
 गिववत्तिय १३२०*१.
 गिवववइ २४२.
 गिववविओ २७, ७६०.
 गिववविय ५२८, ७५२.
 गिवववइ १००३.
 गिवववहण १९४.
 गिवववहणं २२२.
 गिवववहणा १९०.
 गिववहिज्ज ६६६.
 गिववाण ९६९.
 गिववाहिऊण ५६३.
 गिवविग २५२.
 गिवविगं २४.
 गिवविच १२३, ६२८, ७६८, १०३४.
 गिविवचं ९०१, ११३०.
 गिविवसो १६९.
 गिविवुइयरो ५४५.
 गिविवुओ ७१६+१, ९७०१२.
 गिविवुय २५८, ५८४.
 गिविवूड ५३३, ११५८.
 गिसणं २, १३०४.
 गिसण्णा २३०, ७०५.
 गिसण्णेहिं २७६.
 गिसण्णो १८२, ५३१, ७७६, ८५३.
 गिसम्मंत १०८२.
 गिसं २१७, ९३९.
 गिसंको ७९८.
 गिसंसेण ५३४.
 गिसा २५, २८६, ३३५, ५३२, ५९३, ९२२, १०९१, ११६५, ११६७, १३११.
 गिसाए २५, ५३२, ६६६.
 गिसाण ४७३.
 गिसाणय १०७७.
 गिसामह ९५२, १२१०.
 गिसामिऊण १३४, १८७, ७०५, ८४६.
 गिसामेसु २६१७, ७८७, ८०१, ८३२, ८३८.
 गिसामेह १५, २६, १४६, ५७९, ११७३.
 गिसायरवइणा ११७२.
 गिसायरेण ५३४.
 गिसायरेहिं ११७९.
 गिसायरो २२५.
 गिसारंसे १०९९.
 गिसावसेसं १०८५.
 गिसासु ८५९, ११६६.
 गिसि २२७, ६९०, ९५७, ११८६.
 गिसिओ ४२२११.
 गिसिय ११९८.

निसियर ११६८, ११८१,	नीयम्हि ४८९.	नेथम्ह २९७.
१२००.	नीयं ८९७.	ने ३४, २०९११४, २१५, २९६,
निसियराणं ११८०.	नीया ११४९, १२२२.	४१२, ८०५, ८४९, ११४९,
निसियरेण ११८७.	नीरप्पणणु १७७.	११७३, १२२२, १२२३१४.
निसियरो ११९३.	नीलुप्पल १२६४.	नेउर २६, ५४, ७४३, १३०४.
निसियं १०७७.	नीवि १२२, ११०७.	नेउरं ९.
निसिसमण ११६५१६.	नीसरिओ ११०३.	नेच्छइ ५३१.
निसुओ ६८७, ७३१.	नीसल्लह १०६६.	नेच्छसि ७२२.
निसुणंति १३३३१.	नीसवेसि १११५.	नेय १३६५१, १८८, २७१११,
निसुणिऊण ३४, ९७८, ९८६.	नीसहं ११०१.	६४२, ९२९, ९५९, ९६०,
निसुणिज्जइ २७८.	नीसंक ११८६.	१०१०, १०३९.
निसुणेसु ५३, २६३, ७२२,	नीसंगो ५८५.	नेयं २६८, ७०५.
९९४.	नीसंदो ४००.	नेरिसं ६८४.
निसुर्य १३५, १५६, ५६७-८,	नीसास ४८०, ५६३, ७४८,	नेवच्छो ८५, १३३.
९२२, ९३२, १२४८.	१०९४.	नेवत्थो १३३१२.
निहतम्ह ८६१११०.	नीसासा ३९८.	नेसा ९२९.
निहत्तो ३०८१४, १०५३११४.	नीसासेहिं ६१६.	नेह १३६११.
निहस १०९६, ११२३.	नीसासो ९६१.	नेह (नेह) २२२, २३२, ६४५,
निहाओ ३६७, १०९४.	नीसेस ४५-६, ५२, ६४, ८८,	६६१, ९५४, १००५,
निहाय ९०१.	११४, १३६, १४४, ३६५,	१०९४, ११३६, १२५८.
निहायं १११७.	४१९, ५५४, १०७३,	नेहलं १२१३.
निहि १९६, ३३९, ३४२,	११०६, १११८, ११२२,	नेहाओ ५४७.
१२४३.	११४८, १२८५.	नेहाओ ६३५३.
निहित १३२६.	नीसेसं १६१, ३०६, ४५१,	नेहो ४०३.
निहितं ८६१.	४५८, ५८२, ७२७, ८७८,	नेहो ४१०, ५४७.
निहितो ३०८, १०५३.	१०५०, १२२६.	नेल्लण ११८.
निहियंमि १४७१७.	नीसेसे ११९७.	नेो १८८, ९५८.
निहुय ५१०, ९०९.	नीहरंताइं ११४२.	नेमालिया १०२९.
निहुयं ३, ४२०, ४२२, ६८८,	णु ४८८, ७८१, ९८१, ९९२,	नेल्लसु ११०९.
७०७.	१००१.	नेहवणयं १२८५.
निहेण २५५.	णुराइरीहिं ३८७, ११६	नेहविओ १२९०.
निहोस १२६, ११०३, १२४९.	११७.	नेहाणह ९६२१२.
निहोसं ९०२, १२४६.	णूण ७१८.	नेहावह ९६२.
णित १०.	णूणं १३९, ३८९, ९२५.	नेहावेऊण ९१२.
णितच्छरो १६९.	णूमिज्जइ ४९९.	त
णिंदणिज्जा ५७६.	णूमिय ८०.	तइ २०२.
णीइ १३६.	णूमेसि ४८५, ८६३.	तइय १२७६.
णीओ ६३८.	णेच्छंती १०८०.	तइयवयं २.
णीड १०८९.	णेच्छामि १००४.	तइयं ९०२-३, १०३४.
णीडम्भंतर २४१.	णेत ३९२.	

तईया २, १०२, ३०३, ३२२,
७१८, ९८९, १२२०.

तईल्यो ८११०.

तई ४२६, ९६४११.

तईतो ५६०, १०३९.

तईदो १०३९०३.

तई २०२१११.

तईअ २१०.

तण ४१४, ५१४, ५६४, ५६७,
६४६, ८३४, ९२२, ९२६,
९६७, १००१, ११५७,
१२२१, १२३४१८.

तओ १७५-०, ५५८, ६३५२,
६३५२, ७९७, १००२,
११७०, ११९५१०.

तकाल २५४, ८१०, १०८१.

तकाल ३००, ९८३, १२८२.

तकालुका ५४२.

तकालोइय १३०.

तकखण १४१, २००१७, ३००,
४२४, १२०४, १२६८.

तकखणमि १३२७.

तकखण २००, २७०, ३४१,
३९५, ५३४, ८५१, ८७९,
९५१, १२३२.

तकखण ६४४, ९६४, ११५४.

तड १७३, ४४१.

तडमि १०७.

तडाई १०९, ९६१०५१.

तडिचण १८७.

तडुचण १७२.

तडुविय २९०.

तण ३४९.

तणण २२, ६३४, १२३०.

तणओ ३२३-४, ३७२, ५५४,
६५७, १०९४११२.

तणयस १२२६.

तणया २३०, ३२५, ८१३,
८७०, १२७८१०.

तणयाण ८९५, ९९०, १२७८,
१३२०.

तण ७२५.

तणाई १९३.

तणाण १०१०१०, १०१०.

तण ७६५, ७६७, ७७६, ८३९,
८४१, १०९०.

तणअणि १३३३११.

तणओ १०९४.

तणयत्तण ६८.

तणया १२२, ७४८, १०८३,
१२६२.

तणालुगाण ८५७.

तणुतावलो १३११.

ततो ३८५, ८९६, ११३६,
११९३.

ततो २३४१०, ४३२, ५३०,

५६०, ५६३, ६२७, ६३४,

६८६, १३०१.

ततोहितो १०२५.

तथ ३५, ६२, ६२१, ६३,

११०, १२८, १३१, १४३,

१७६, १८१, १८३, २०४,

२०६, २१२, २१४, २३०,

२६५, २८२, ३०११२,

३२८, ३३०, ३५७१२,

३६३, ३७१, ३८४, ३८८,

३९१, ४३१, ४६३, ४७४,

५८४, ५९८, ६०१, ६२०,

६३८, ६५९१७, ६६४,

६८७, ७३५, ७९०, ७९२,

७९६, ८०३, ८०६, ८१०,

८१७, ८४८, ८५४१३,

८६२, ८८८, ८९३, ९००,

९०४, ९०६, ९०८, ९१३,

९१९, ९२१, ९२४, ९३७,

९४५, ९४९, ९५२, ९६७,

१००५, १०४५, ११४८,

११६११५, १२११, १२१६,

१२२९, १३११.

तथचिउण १३००.

तथचिउणो १०१५.

तथुच २३६.

तथलो १०३५.

तथेसिमि ६४.

तथेसिणो ११५९.

तथेसण ८४९.

तथिस १०८, ८४७, ९५६१२.

तथिस ८२०, ८३३.

तथिसाओ ८२७, ८५७.

तथिसासण ३३८.

तथिसाहितो ६६०.

तथिसियं ६१, ५४३.

तथिसह १०८१२२, ९५६.

तथिसं ९१९.

तथिसियं ६११२.

तथिसाहुत्तं ४३५.

तथेस १२५०.

तथेसयालिपुहिं १२९.

तथाय १२६२१२.

तथणो १२७.

तथभाव ६०४.

तथमि ५३१.

तथ ३४३, ४५५-६, ४७०,

६७४-५, ६७७, १०७२,

११७१.

तथमयं ४५३.

तथारिणो ११७०.

तथाल १९७, ५२२, ११३०

११३, ११८५.

तथेण १२, ४४६, ४४९, ४५१,

५५९, ६४०.

तथोहं ५२३.

तथम ५७३.

तथमेति ४०४.

तथमि १८२, ५१५, ५८९,

९३५, ९७९.

तथलोअ ८११०.

तथलोय ८.

तथतो १०३९०३.

तरेह १३२९.
 तरणि ५७, २२९, ३५६, ५९४,
 ६२८.
 तरल १९७११०.
 तरलिय ७४८, ७६०.
 तरलिया ११२२.
 तरंग २८, ४००, ७५७,
 १३०६.
 तरिज्ज ५६, ४९८.
 तरु १७९, २२०, २२९, २३६,
 २६२, ३३६, ३५२, ३५५,
 ३६९, ३९६, ४४३, ४६१,
 ५८३, ५८५+३, ५९२,
 ६२८, ६४१, ७९१, ८७७,
 ८९२, ११३०, १२११.
 तरुघाया ५१७.
 तरुजाण १२-८.
 तरुण १२-८, ८७, ७४६,
 १३०९.
 तरुणीओ ३१३.
 तरुणीण ६२+१.
 तरुणो ७८, २१९, २९४, ६७७,
 १२३७.
 तरुमूलण १२७१.
 तरुवराह १७९११.
 तरुहिं १७४.
 तरेह २६८११३.
 तलम्मि ६२९.
 तलवग्गो १०६८.
 तलिणाई १०८३.
 तलिणिय ५२३.
 तलिय १३०८+१.
 तलियाए १३०९.
 तले ७५१.
 तलेसु २१२.
 तय (तपस्) २६९, ५८५+१,
 ५८५+३, १०२५१८, १२३७.
 तयच्चरणे ७२८.
 तयणिज्ज ९८.
 तवस्सि ११५०.
 ३३

तवं ५८३, ५८५.
 तवंग २४०.
 तवाहि २१३.
 तविय ८३८.
 तवियंगी ४६४, ४७४.
 तवियाओ १२५४.
 तवियाण ४९७.
 तवोवण २२९, २३५, ७४०,
 ८९२.
 तवोवणम्मि ५८९, ६२२.
 तवोवणं ७८३, ९६५, ११४९.
 तवोवणाहिंतो २३४.
 तवोवणे २६९, ७२४, ७२६.
 तव्वेलं ९९८.
 तस्स २०, २२, ७३, १०६+२,
 १५५-६, २२६, २४३, २८२,
 ३०९, ३२५-६, ३५२,
 ३५७-८, ३७२, ३७४,
 ४०२, ४२३, ४९२, ५६४,
 ५६६-७, ६०८, ६१५,
 ६१८, ६२०, ६५८, ७१८,
 ७७९, ७९१, ८४६, ८५१,
 ८८९, ९१७, ९७०, ९७७,
 ९८१, ९९२-३, १०४५,
 १०५०, १०६९, ११६४,
 ११६७, ११७६, १२२६,
 १३१२.
 तस्सग्गे ८०३.
 तस्सा ३७२११३.
 तस्सि २४४, २८१.
 तस्सेय ३.
 तस्सेयं ३७३.
 तस्सेव ३११.
 तस्सेस ९८९.
 तस्सेसो ३२२, ९८८.
 तस्सोववि १०६+१.
 तह १६+१, ३५, ४२, ६६,
 १०१, १०८, ११४, १५२१
 १०, १५३, १६९, १८६१८,
 १९२, २११, २४९, २६८,

२७२-३, २९९, ३०७,
 ३२१, ३३३, ३३९, ३६८,
 ३८२, ४१०, ४२२, ४३४,
 ४६६, ४८८, ४९०, ५१२,
 ५१४, ५१७, ५३७, ५४४,
 ५४७, ५७३-४, ६२७,
 ६६०, ६९३, ७१०, ७१५,
 ७२५, ७७८, ७९९, ८३५,
 ८६३, ८६६, ८७३, ८७९,
 ९२४, ९३१, ९४८, ९६१,
 ९७८, ९८९, ९९८,
 १०९९११५, ११३५, ११४१,
 ११५७, ११८७, १२१०,
 १२२२, १२२५, १२४६-७,
 १२६७, १३१४११०, १३२०.
 तहा १८९, २४८, ३११, ४२६,
 ४९९, ७२२, ८३६, ९२६,
 ९५९, १०५१, १०९९,
 १३३१.
 तहावि १३७.
 तहि ४३४११२.
 तहिं २८६, ३३५, ३५९,
 ३८४, ४२५, ४३०, ४६३,
 ४७६, ५८५, ५८८, ६५५,
 ७००, ७३९, ८०४, ८०७,
 ८११, ८१३, ८२७, ८५३,
 ८७४, ८९७, ९१४, ९९४,
 ११८१, १२१७, १२४२,
 १२५५, १२७०, १२९०.
 तं २, १५, १५११०, २३,
 ३२, ३४-५, ४२, ४७-७,
 ५३, १०१, १३४, १३५१५,
 १४८१११, १५३, १५९,
 १६१-२, १६५, १८४,
 १८६, १९२, १९८, २००,
 २०२, २२६, २३५, २४८,
 २५५, २७०१५, २९१,
 २९५, ३०४, ३०७, ३११-२,
 ३१७, ३२२, ३३२, ३६३,
 ३६८, ३८३१७, ३८९, ३९३

४२७, ४३१, ४३४, ४६२, ४९२, ४९९, ५०४, ५१०,
 ५६०, ४७३, ४८६-९, ५३५,
 ५३७, ५४६, ५४९-५१,
 ५५४, ५६३१७, ५७७,
 ६०४, ६०७-८, ६१२, ६१४,
 ६४२-३, ६५४*१, ६६४,
 ६७९-८२, ६८४, ७०४-५,
 ७०८-९, ७१३, ७२२, ७२५,
 ७७८, ७९९, ८०९, ८१४,
 ८३५, ८५७, ८६३, ८६८,
 ८७९, ८८८, ८९५, ९०३,
 ९१६-७, ९२१, ९२४,
 ९२६-७, ९३०-३४,
 ९३६-७, ९४८, ९६१,
 ९७८, ९८३, ९८६, ९८९,
 ९९७-८, १०००, १००३-४,
 १००७, १०१८, १०२३,
 १०२५, १०३३, १०३७,
 १०४०-१, १०४६, १०४८,
 १०५२, १०५६, ११२०,
 ११२९, ११३३, ११५०,
 ११५७, ११६८, ११७४,
 ११७६, ११८५, १२०६१२,
 १२०७, १२१२-३, १२१७,
 १२१९, १२२१-२, १२३८,
 १२४७, १२५४, १२९४,
 १३१५, १३२३, १३३१.

तंगुलिय ७१०.

तंडव २७७.

तंडविय २९०११४.

तंतु ७५६.

तंविचिच्छ ११४३.

तंनोल ९१३.

तंभूमि ५३११३.

तंस ३९११११, ४०१.

तंसं ३१३.

तंसि ३०१.

तंसोणय १३०६.

तंसोसरिय ४५६.

ता ९-७, १७१३, ३३, ३८,
 ४२, ५१, ५३, ९४, १०६*१,
 ११९११३, १३५, १३९-४०,
 १४८, १५२, १५४-५,
 १५९, १६१, १७८, १८६,
 १९४, २०४, २०८, २१७,
 २३०, २३३, २६४, २६८,
 २७३, २९६, ३१४, ३१९,
 ३२३, ३२५१९, ३३५, ३४०,
 ३७८-९, ३८०११२, ३८४,
 ३८५११३, ३८६११५, ३८८
 ११, ३९४११५, ४०४, ४१०,
 ४१४, ४२९, ४५२११४,
 ४६०११२, ४८८, ४९४-५,
 ४९७, ५०२, ५१६, ५२०,
 ५२९, ५५१, ५५६-७,
 ५७७, ५८५, ५८५*३,
 ५९८, ६०१, ६१०-११,
 ६१३, ६२२, ६३२, ६३५*४,
 ६३५, ६३८, ६४०-२,
 ६४९, ६५२, ६५४*१,
 ६५६, ६६३, ६६६, ६७२,
 ६७९, ७०२, ७१३, ७१९-
 २०, ७२२, ७२४, ७३६-७,
 ७५२, ७८७, ७९२, ७९४,
 ७९६, ८०१, ८०९, ८२६१३,
 ८३८, ८४८-९, ८५१,
 ८५८-९, ८६२, ८७२, ८८७,
 ८९०, ८९३, ९०४, ९०९,
 ९१२, ९२४, ९२६-२८,
 ९३३*११४, ९५९,
 ९८३१११, ९८८, १००५-६,
 १०१४, १०२४, १०४०-१,
 १०६५, १०७३, ११५०११३,
 ११५६, ११६५१४, ११७५,
 १२०१, १२०६, १२०८,
 १२११, १२१४-५, १२१९,
 १२२१, १२२७, १२३३१६,
 १२४०, १२४२११२, १२४५,
 १२५५११५, १२७८११९,
 १२७९, १३२०१११.

ताई २१४, ५७५, ८६०, ८८४,
 ९५३, ९५५, १२३७.

ताड ३७, ८४२.

ताण्ण ४१६, ५८८, ६३५, ६६०.

ताओ २५६, ८४३.

ताओ ३१८, ३२१, ४७५,
 ६२१-२, ६३४, ६३८,
 ६४२, ८६२, १०६१.

ताडिय २७६१७.

ताडियं ६३६.

ताण २३३, २४७, २४८११८,

२६०, २८४, ३००, ४१८,
 ७३७, ७६२, ८३७, ९६५,
 १०१०, १०५८, ११०७,
 ११६४, ११८०, १२३३,
 १२३९, १३३३*१.

ताणं ३७, ८४३, ९२६, ९६५.

ताणु २८४१७.

ताणकमेका २३२.

ताम ६८६.

तामरस ५३६.

तामरसा ५०२.

ताम्ब ११२१९, ४१८११७, ५०४
११५.

ताय ५९१, ६४४, १३३३*११२.

तायस्स ६५९, ८६४.

तायं ५५७, ६२२.

तारया ३४५, ४५०, १०९०.

तारयाहोया ३९६.

तारा ४६९,

तारायणं ६६८.

तारालोयं ३१.

तारिसं ६८४.

ताल १९७, १०२६.

तालवत्त ५०५.

तालवित ११२७.

तालं १२७४.

तालिया १२९७.

तालियासत्त १३०२.

ताव ११२, ११७, १३१११०,
१७५-१, २०९, २२४,
२३३, २६१, २९७१८,
२९९११२, ३१३, ३१७,
३७९, ४१८, ४३६, ४५९,
४६८, ५०४, ५२५, ५८९,
६३२, ७०६, ७८३, ७९१,
७९८, ८११, ९०७, ९६२,
१०३४, १०७०, १२१७,
१३१३१७.
तारिसि २३१.
तावच्छिज्जण १२९८.
तावदहं ९०७११०.
तावम्हं १०६०.
तावय ५११, ७८२, ८२२,
८५६, ९३३११, १११७,
११३४, ११४३, ११८२,
१२८१, १२९०, १३०३.
तावस २३०, २४६, ८९९.
तावसिं ६२२.
तावसी २३१.
तावसीओ २५६.
तावसीयणं २४५.
तावानंद १२८४.
तावो ४७५१११.
तासिओ ११०७.
तासिया ६३७.
ताहं ९९३.
ताहिं २४८-९, २५९, २६१,
२८६, २९५, ५८९, ७४५,
९१९, ९६६-७, ९७०,
१००५, १०५७, १२३८,
१२५२, ०हिं २४८११८,
३८३१७, ७५०, ८९९,
९७१.
ति २१९, २६२, ५८८, ७८८,
७९०.
तिउण २०२.
तिउणं ९१६.
तिउरंधय २०१.

तिक्ख ४९५, ११३७.
तिण ३४९१७.
तिणा ४६४१७.
तिणाहं १९३१७.
तिण्णा ८८६.
तिणिण २४८, ११४१, १२३५,
१३२०.
तिण्हं १२३३.
तिस्था २१३११०.
तिदोस १०२५.
तिमंत २०२.
तिमिर २३, ५६, २६२, ४४५,
४४७-८, ४५०, ४५२,
४६८, ५१८, ५२६-७,
६६९, १०७१, ११८३.
तिमिरवडलाओ ५२५.
तिमिरं ५२२, ६६७.
तिमिरा ५१७.
तिमिराणुविद्ध ४४४.
तिमिरे ४४७११४.
तिमिरेण २३३.
तिम्मंति ४०४१७.
तिम्मंते १०८२१२.
तियस १८, २०२, २७३, २८२,
३९०, ५२०, ६०७, ८०२-३.
तिरेह ७७०.
तिल १२८.
तिलए १२९७११७.
तिलय ७७.
तिलयं १२७५.
तिलयाहं ११२८.
तिलयासत्त १३०२११४.
तिलयाहिं ७४८.
तिलोक्क १२११११३.
तिलोय २७३, २९६, ३७१,
१००८, ११६९११२.
तिलोयणस्स १३१९.
तिवग्ग १८, ७१७.
तिवलि ७४७, ७६७.
तिवली ४००, ७५७, १३०६.

तिविहा ३४.
तिवेय १८, २०२.
तिस्सा १५७, २८३, ३७२,
३७७, ४३०, ५६१, ७८४,
८१३, ८७८, ९२८, ९३३,
९३६, ९७६, ९९२.
तिस्साहं ५८७.
तिहाय ८३९.
तिहुयण ५८७, १०४६, १२१७,
१२३५.
तिहुयणं २.
तिहुयणंमि २९८११०.
तिहुयणे २९८, ३१५.
तिहुयणे ३१५११५.
तिहोमग्गि १८.
तिग्गिच्छि २४.
तीइ २७१११११०.
तीइ २७०, २७११११, ३०८,
३६२, ३६८, ३७८, ३८२,
४२८, ८७२, १२१३.
तीए (स्त्रियः) १६११०.
तीए ५१५, ५११, ५८२,
७६०, ७८७, ७९८, ८०१,
८७९, ९५०, ९५४.
तीए ३५९, ५६२, ७८२, ८७२१
३, ८७८, ९५१, ९९४.
तीय ८७२१३, ८७९११, ९५०
१७.
तीर १०२१.
तीरइ ३८, १४९.
तीरंति २७११११.
तीरे ७३१.
तुच्छं ७६७.
तुज्झ ९८, ४८८, ५५१, ५७९,
६५४, ६५६, ६५९, ६६२,
७१८, ७२०, ७८५, ८३५,
८३८, ८६१, ८६४, ९४६१
३, ९८७, १००१, ११७७,
११९९, १२०१, १३१५.
तुडिओ १२३.

तुलिया ९८२.

तुलिकेण ११००.

तुमस्मि ११६१.

तुमं ३२११०, ३२, ९४, १०२,

२२४, २३३, २९७-९,

३३२, ३७६, ३८९, ४०९,

४७६, ४८५, ५३८, ५५५,

५७३, ६४४, ६६७, ६८०,

६९४, ७२१, ७९७, ८००,

८०८, ८३३, ८६६, ८७०१

१२, ८९१, ८९७, ९८४,

१००९, १०४७, १०५१,

१११२१३.

तुमाओ १०३९, ओ १२०५.

तुमायत्तं ६१२.

तुमाहि ५६०, १०३९.

तुमाहितो ५६०, ६२१, १०४१,

१२०७, १२४४.

तुमे २९७१७.

तुमोहितो १२४४११७.

तुम्ह १०२, १३९, १८४, २१०,

२५८-९, २६७, २९६, २९८,

३९०, ४०८, ४१७, ४६०,

४६२, ४८८, ५११, ५१५,

५३०, ५५२, ६२१, ६८९,

७०४, ७२८, ७३०, ७८७,

८०९, ८१४, ८७०१११,

८७८, ८८६-७, ८९५,

८९८, ९१२, ९१४-५,

९२०, ९४६, ९५२, ९५६,

९६८-९, ९९०, ९९७,

१०००, १०४०, १०५७,

११६५१७, ११७३, १२३६,

१३१५१२.

तुम्हपाडियं ९५२१७.

तुम्हपाडियं ९५२.

तुम्ह ४१०.

तुम्ह ११, ४९४, ६४७, ६६०,

८७०, ९५३, ११५०, १२४६.

तुम्हचियाई ९५७.

तुम्हविहा १८५.

तुम्हाण ५१२, ८८०.

तुम्हारिमा १८५११.

तुम्हारिसिया ५७६.

तुम्हाहिं ६६०.

तुम्हाहितो १०३८.

तुम्हि ५५८, ७१०, ८६०,

१०५९, १२०८.

तुम्हिय २६४१३, ३७९१११.

तुम्हे ११७६.

तुम्हेत्य ३७९.

तुम्हेत्यम्हाणं ३७६.

तुम्हे २०७, २६४, ३८३,

५१३, ८८३, १०४१,

१२०९१७.

तुम्हेहि ४१३, ८८३१८, १२०९,

०हिं २१७, २२५, १०४९,

०हिं २६४१३, ३७९१११.

तुय १६३१३.

तुयं ५१२.

तुरओ ११४३-४.

तुरग ८११११.

तुरय १६९, ७३६, ७९०,

९४८, ११०४, ११३२,

११४३११२, ११७५.

तुरयं १११५.

तुरया १३६३१, ११२४.

तुरंग ८११, ११३८.

तुरंगम १११७.

तुरंगाण १०६६.

तुरंगेहिं २७४.

तुरंगो २१८, ७९५.

तुरियतुरियं १०७०१७.

तुरियं २७९, ८७१, ९१९,

१०७०, १२२८.

तुलतस्स २.

तुला ४४६.

तुलिकण ७२५.

तुव ११२१७.

तुवरेइ २६८.

तुसार २४२, ५८३, ५९५.

तुसारीहिं १०६९१३.

तुह ९५-७, ११२, ११५,

१४४, १६३, २७१, ३२३,

३६८, ४२८, ५०८-९,

५५८११०, ६११, ६२३,

६३२, ६४५, ६५४, ६६१-

३, ६९८, ७११, ७९८,

८५५, ८८१-२, ९४५,

९५१, ९६७, ९७५, ९८५,

९८८, ९९५-६, १०५४,

११५४, ११६५-६, १२०६,

१२१५, १२१८, १२४६१७,

१३१०, १३१२, १३१७.

तुहज १२०६१२.

तुहं ६५४११, ९७३१७.

तुहिण ८३.

तुहिणायलस्स ५८३.

तुंग २९४, ६३६, ११२२,

११३०, १३२३.

तुंगयर १३२३.

तुंगयराणिल १८०.

तुंगवराणिल १८०१३.

तुंगो ६७.

तुंवर २७८११६.

तुंवरालत्ती २७८.

तुर ८५६, ११०४.

तुराई ८१७, १२८४.

तुरेहिं १२६, १२४९, १२९०.

तुलीण १२९८.

ते १२, १०६, १८३, १८८,

१९०, ३३३, ४०९, ४१७-८,

४२९, ५७१, ८२५, ९२२१८,

९४६, ९५४, ९७३, १०३७,

११७३११, ११७६, १२४९,

१२५२, १३१८, १३१९११.

तेखिरयाळ ८८०.

तेण ३९, १४५, १६०, २०६,

२०८-९, २१५, २२४,

२२६, २३५, २५६, २९३,

३०७, ३१२, ३२५-६, ३७४, ३८९, ३९१-२, ४१२-३, ४२२, ४६०११५, ४९१, ४९९१२, ५०१, ५५०, ५५२, ५६४, ५६६, ५७०, ५७६, ५८६, ५९१, ५९७, ६०६, ६०९, ६२३, ६२५-६, ६३२, ६३५, ६३५१२, ६५५, ६६२, ६९०, ७१२, ७१७, ८१०, ८१३, ८४४, ८५२, ८५४, ९२३, ९२५, ९३२, ९३३११, ९४४, ९४७, ९७९, ९८९, १००७११४, १०३८, १०४२, १०५०-१, ११४४, ११४७, ११५१, ११५४-५, ११५७, ११६०, ११६५, ११६९, ११७२-३, ११९४, ११९८, १२०५, १२०९, १२१८, १२२४, १२२६-७, १२३५, १२५४, १२५८, १२७९.

तेणत्तियं ६६१.

तेणं १५५, २४६, ८०८-९, १००५.

तेणावि ५३२, ८२६.

तेणाहं २१४, ८०७.

तेणेत्तियं ६६१११०.

तेणेम्ब २२६.

तेणेयं १०३.

तेणेसो ४१७.

तेय ६९.

तेलुक ८११०.

तेलोकेक १२११.

तेहि १२५२, १२३११३, १८४, ८२५, ९६८, ११६३, ११७३, ११७९, ११९२, १२३१, १२४३, १२७८, १३१३, १२५३१२, १२७९१०, १२९३, १३३२.

तो ११९, १३४, १४१, १४५, १५९११२, १६५, १७८, १८०, २०६, २०८११०, २१५११३, २२६, २४८, २६०-१, २७०११५, २९१, २९३, ३१७, ३२४-५, ३४१, ३६२, ३७८, ३८०, ३८४११९, ३८५-८, ३९४, ४०३, ४२१, ४२३-५, ४२९११४, ४३०, ४५२, ४५७, ४६०, ४७४, ४८६, ५०१, ५०३, ५३०, ५३५, ५५०, ५५७११८, ५६२, ५६३११५, ५८९, ६०४, ६०८-९, ६२०, ६२३, ६२६, ६३६, ६५३, ६६०, ६७३, ६८२, ६८८, ६९९, ७०३, ७१४, ७४१, ७४६, ७५१, ७६०, ७६३, ७८७, ७८१, ७९०-१, ७९५, ८१२, ८२५, ८२७, ८४८११, ८५२, ८६८, ८७१, ८७४, ८९५-६, ८९९, ९०४११७, ९१२११८, ९३४-५, ९४५, ९५०, ९६६, ९७२, १०२३, १०३३, १०३८, १०४८, १०५१, १०७२, १०८५, ११०३, ११४४, ११५३, ११५५, ११६०, ११६५, ११७९, ११९४, १२०४-५, १२०७१३, १२०८१०, १२१११११, १२१३, १२१७, १२२७, १२३३, १२३८, १२४२-३, १२४९, १२५३, १२५६-७, १२६१, १२६३, १२७७, १२८१११२, १२८६, १२९१, १२९३, १३०१, १३०६११५.

तोडिऊण ६५४११.

तोरण २३७, १३२३.

तोरणं ६८२.

तोरविय २१८, ३४१.

तोरवियाणं ४३२.

तोसविजंतो १३००.

तोसियाण ४३०.

तोसेण ८८८, ९२०.

०त्तरेह २६८११३.

त्ति १३-६-७, १८, २२, ४६, १३४, १४८, १५६, १५८, २१५, २१९११८, २३४, २४७, २६७, २७३, ३०९, ३२४, ३३०, ३८६, ३९१, ४२९, ४३३-४, ५०२, ५०६, ५१९, ५८८११८, ६३६, ६३८, ६७३, ७०५, ७१६११, ७२६, ७९३, ८१३, ८१६, ८४९, ८६९, ९०४, ९०८, ९४३, ९५९, १०४३११०, १०६४, ११३१, १२१२, १२२२, १३०३, १३३३.

त्थगियं १२९५१११.

०त्थलं १०७५.

०त्थवयं १२९५.

०त्थंभिजो १२०.

०त्थाण १०६४.

०त्थाणं ९५८.

०त्थामो ३७१.

०त्थियव्वस्स ९८४.

०त्थुईहि २०२.

थ

थण २५५, ३९८, ४८४, ७५६.

थणप्पु ९७३.

थणयल १३०८१११.

थणयलसाणं ४००.

थणया ३९७.

थणहर २७०, ७६१, ७६८.

थणहरे १३०८११.

थणहरेसु १३२५.

थणाहिं ७४६.

थणेहिं १२१.
थरहरंत ७४७.
थल १७९.
थंभ १३१५, १३२७.
थामाहिं ९११.
थामो ११९४, १३०७.
थिमिय ५५०, ८५२.
थिर १३२४.
थुणेऊण १०३३.
थुचवंतो १२८९.
थूमिया २३७१४.
थूल १२३.
थूलामलो ९३५.
थूहिया ५७, २३७.
थेर ११८.
थोजण २०२.
थोऊससंत ८३.
थोय ८२, ४४७, ९६८, १०३३.
थोर २८८, ११२४, ११८४.
थोरोर ७४७, १३०५.
थोव ५२१.
थोवं १२७३.
थोवारण १०८८.

द

दइण १०७६.
दइण १२६९.
दइओ २०१, ३८१, ५०५१३,
५४६, ६५६, ७१६, ८४२,
१०७४, १०७८.
दइय ३९९, ५०५, ७०८, ८३७,
९९२११.
दइयं ५७१, ६७०, १०३३,
१०८०.
दइया १२९८.
दइयाण १२४२.
दइयाओ ८४३.
दइओ ५४६१५.
दइया १०३१.
दइयण ३४२.
दइयणाहुं ५०१.

दकखो १५४१२१.
दच्छ १७७, ११४४.
दच्छो १५४.
दहुं १६७, ११५०, १२७०.
दहुण २४८, ३०६, ३१७, ३९३,
५०४, ६०४, ६४३, ६८४,
८४२, १०४८, ११९२.

दहुं ५१८.
दह ११९१.
दहयरं ४२९.
दप्प ३६६.
दप्पणं ७७५.
दयालुणा ३२२, ८०८.
दर २७, १०१, ४५०, ५२४,
५२६, ७४१, ७६७, १०९७,
११२४, ११२८, १२७५.
दरिय ३६६, ११४२, ११४४.
दल १, ८६, ६७८, ७६४,
१३०५.
दलउड ८१.
दलच्छि ३४, ९२१, ९३९,
१०५०, ११४७, १२२६,
१२२८, १२६०, १२७९,
१३१२.

दलण ६१४.
दलणोइयाई ३६६.
दलखुरणं ५३१.
दलं ११९२१५.
दलाई ८०.
दलावली २४.
दलिय २३, २३१३, २७.
दलोवयार १०२९.
दलोहा ५१७.
दव ५१८.
दस २८, ९३, १६८, २२७,
२९०, ३५०, ६२७, १०३७,
११०४, ११५५, ११७१,
११७५१४, ११८०.
दसण ७७१.
दसणे २८९.

दसाण ४३८.
दहिऊण ३४३.
दहियकसय १२९७.
दहाहि ७६१.
दंड १३२, १४८.
दंडे १५२.
दंडेण ४४६.
दंतुरिय ५२३.
दंसण १६२, २७१+११११,
४०५, ४०८, ४२८, ४४०,
४७२, ५०९, ५४९,
५८५+३, ६११, ६२३, ७०९,
७५२, ७६३, ८१२, ८३७,
८८२, ९६९, ९९५, १००१,
१०८९, ११५४, ११९८,
१२१५, १२७८.
दंसणथं २६२, ३९८.
दंसणम्ह ६१०११, १२१४११.
दंसणवह ४१८, ११६६.
दंसणं २५२, ४४०, ६१०,
९६७, १२१४.
दंसणीयाओ २८३.
दंसणुकेठा १२५१.
दंसणेच्छाण ९६३.
दंसणे २७१+१, ७०३, ९८२,
९९२.
दंसणेण १०४७.
दंसणो ४०९.
दंसिया ८२५१२.
दंसेमि २२४, २३३१४.
दंसेह ६४७.
दाऊण १२८, ५८२, १३२०.
दाडाड ३७६१४.
दाढो ७९०.
दाण ९९, २८०, २८७, ३७६१४,
११२१.
दाणाई १२८, ०६ ८१९.
दाणे १५२.
दाणेण ९२९, ९५९.
दार २३८, १०२४, १२८६१४,
१३२४.

दारमि १०२.	दिष्टीविसेहिं ४११.	दिष्पंता १०७१.
दारवाल १४१.	दिष्टे ६०५, ६७४.	दिय ११५, १२६, १२८, २२७,
दारवाल्लेण १३२.	दिष्टेण १२२०१११.	५८२, ६६५, ११०३.
दारं १३९१३, १८२, ९०१,	दिष्टेहिं १२६५.	दियंत १३-४१११.
१२९८.	दिष्टो १२९२.	दियंतरालो १३-४.
दारुणं ११८६.	दिष्टयरं ४२९१३.	दियंतं २२८, ५९३, ११८३.
दारे ११५, १३९, ९४३.	दिण २२०, ६७२, ८५९, १०८९.	दियंता ७३९.
दाविओरु ७४१, १०९७.	दिणम्मि ९४२.	दियंते ५८३.
दाविय २६६.	दिणयर ३४३, ३४७, ६७१,	दियंतेहिं ११५५.
दाविया ८२५.	१०९३.	दियंतो ४५, ६०२, १०४३,
दावेय ८२४११५.	दिणवड्ढो ४४३.	१०६५, १३२२.
दावेह ८२४.	दिणं ४०६, ९३९, ९४२१८.	दियस २९, २०९, २१५, २२४,
दाह ३०७११.	दिणंते ११६९.	४४८, ५१६, ६७४.
दाहिण १३२, २४३, २८१,	दिणावसाण १२७६.	दियसयरो ४४१११८.
११३२.	दिणि १२८५१४.	दियसस्स ४१२.
दाहिणं ४२१.	दिणे ३२७, ८२३, ९३२,	दियसं ५१५.
दिग्गाइंद ६६९.	११०६, १२८५.	दियसंतरं ८१४.
दिग्गाइंदेहिं २७५.	दिणेस २२२.	दियसाउ ६१२.
दिज्जइ ५७८.	दिणेसु ६८.	दियसावसाण २२१.
दिज्जसि ६६४.	दिण ६७, ४८४, ५४२, ८७५,	दियसियं ६१.
दिज्जंति ९५५, १२६४.	१०१८, १०७३, ११०३,	दियसेहिं ९२०.
दिट्ठ ४५०, १३२६१३.	१३२२.	दियसो ४०८.
दिट्ठम्मि ८६५, १०६३, १२२१.	दिणयण ५९६.	दियहं ३३४, ८२७१५, ९५७,
दिट्ठं २३९, २४५, ३९१, ३९३,	दिणं ११३२, १३१४.	१३३३*१.
५५२, ५६८, ८३४, ९०१,	दिण्णा ३२५.	दियहा २३२, २८४, ३३२,
९२२, ९२६-७, १०२५.	दिण्णाइं ११३, ७११, ८१९.	६५८, ९५६, १३१७.
दिट्ठा ३५८, ३९२, ४६३, ८२७,	दिण्णाओ १३१३.	दियहाण २२२.
९४९, १२३४, १२५२,	दिण्णाण ६३३.	दियहे १५७, ८१५, ८२५,
१२९९.	दिण्णासीसो २६०.	८२७.
दिट्ठाइं १०९५.	दिण्णुणय ३९९.	दियहेहिं ५९१, ०हिं ८४७,
दिट्ठाओ २४६, १२३५.	दिण्णेक्क ६९८.	०हिं ७९८, ८२५, ९२०१५,
दिट्ठि २३३, ४५०१८, ४५७.	दिण्णेण १५५.	११४७.
दिट्ठिवह १३२६.	दिण्णो २९३, ४१७, ४३०,	दियहो ४०८१२, ९६९-७०.
दिट्ठिवहं ५५०, १३२६.	४९१, ६१६, ८०८-९,	दिवण्णुएहिं १५७१९.
दिट्ठी ३९६, ४०१, ४३२,	८५२, १०६४, १२४३.	दिवम्मि १३१४.
१२६५.	दिस्स ३९९११२, ४८४११९,	दिवस २०९११३, २२१११३,
दिट्ठो २०५, २२२, २८६, ६६५,	१३१५११.	४४८१२, ६२९, ७३१,
६८१, ८०६, ११९३,	दिस्सहलो ६७१३.	११४५.
१३०९.	दिस्साइ ८१९१४.	दिवसम्मि ११६३.
दिट्ठीए ४३७.	दिस्सो ६१६१९.	दिवसयर ४४५.

दिवसयरो ४४१.

दिवसं ११६४.

दिवसाउ ८७९.

दिवहा ८२७१५.

दिवहे ८२५११.

दिवं ५८७.

दिवंगणा ५८१.

दिवाहितो १२१०.

दिव ३५, ४१, १९११२०,

५४८, ६००, ६०३, १३१३.

दिवं ९२९११२.

दिव्वा ३५.

दिव्वाउ १५८.

दिव्वाओ ८१६.

दिव्विजए ९७६.

दिव्वेण १५७१८, ८१५, १२५४.

दिव्वो ३१४११, १२३८१३.

दिसं ६६८.

दिसा २८, १३३, १६५, ३४०,

३४२, ४५७, ६२७, ६६७,

९३४, १०७०, ११३०.

दिसाइ ४३८११०, ११३२.

दिसाउ ४५३१२०.

दिसाए २४३, ११३२.

दिसाओ ४५३, ४९६, ५२५.

दिसायकं ९३.

दिसायके ११७१.

दिसायको १६८, ११०४.

दिसावह २९०.

दिसाहिं ६३९.

दिसाहुत्तं १०३७.

दिसाहोयं ३५०.

दिसाहोया ४४५, ११२१.

दिसो ४९.

दीण ७०३.

दीव १०७१, १३०७.

दीवमि १३२०*१.

दीवय १०९४.

दीवंतराई १७९.

दीवाहि १०३.

दीवाहिब ७८८.

दीवाहिवाहुत्तं १६३.

दीसइ १५, ८५, १४०१८,

१६८, ३६७, ४५५, ५२३-

४, ६२१, ६४९, ६६९,

७२९, ७७७, ८२७, ८३९,

१०३९, ११५६, १२२३१५.

दीसउ ८५१४, १४०, १२२३.

दीसहसि ६९५.

दीसंता ८३६.

दीसंति ६२११, १७२, २२०,

२५३, ३६४, ३६६, ६७७.

दीसिउं ४५४.

दीसिहसि ७०८.

दीसिहह ५१३.

दीह ४७०, ८४०, ११२३.

दीहच्छि १३३३*१.

दीहर ९६२, ११२०.

दीहरा ८९८.

दीहाई ७७३.

दीहाउय ७१८.

दीहिया ८२९.

दीहियाइ २४११३.

दीहियाए २४, ४७१.

दीहियाएँ ६७०.

दीहियापडिम १३२४.

दीहियासु २४११३.

दु ६८४.

दुउणं ९१६११३.

दुकय ३०९, ४९७.

दुकय ४९७१२३.

दुक्ख ६८, १५०१५, २३२,

३०९, ४१५, ५७२, ६३९,

६४९, ६६२, ६६२*१,

६८९, ७२८-९.

दुक्खमइया ६५८.

दुक्खहरं ६६२*१.

दुक्खं १५०, १८९, ३३१,

६६१, ७१९, १०१९,

१३३३*१.

दुक्खा ५७१.

दुक्खाण ६५२.

दुक्खिया ६६२.

दुक्खियाहिं ६३९.

दुक्खीण ५७१.

दुक्खुत्तारो १६७.

दुक्खेण ५७०.

दुक्खेहिं २७४, ३०५.

दुग्गत्यो १४९.

दुग्गाइ १०८.

दुच्चरियं ५६८.

दुच्चित्तिमा ९२५१५.

दुच्चित्तिपुण ६८६.

दुच्चित्तिमा ९२५.

दुजओ २२७.

दुजण १४, १६११२, १६*१.

दुजणस्स १६.

दुजणा १३.

दुजणो ६१९११६.

दुद्ध ५२५१११, ६९१, ९१५,

१०३६.

दुणणओ ६३०.

दुणि २८३१६.

दुद्धमं १०७६.

दुद्धमो १०७६१३.

दुद्धंसणो ६५.

दुद्ध ३३२, ५२५.

दुद्धोदहि ४५५.

दुप्पव्वइया २१०.

दुप्पेच्छं ६८४.

दुप्पेच्छेहिं ४९५.

दुप्पेच्छं ६४३१५, ८३३.

दुप्परिभुजाइ ४१६१५.

दुप्परिभोजाइ ४१६१५.

दुप्परियहाण ५७२.

दुप्परिहोजाइ ४१६.

दुप्पहाणो १११२.

दुप्पसंगेण १२०९.

दुप्पेच्छ ८३३११.

दुप्पेच्छं ११८२.

दुष्पेच्छं ६४३.
 दुम १०२८.
 दुमा १११२१३.
 दुमे ६५३.
 दुरालोयाई ८०.
 दुरास ९८०.
 दुरासा ९३१.
 दुरुग्धाडं १०३४.
 दुलहं ९३०, १२०६.
 दुलहाई ९५५.
 दुलहो ३१५.
 दुलंवा ३९०.
 दुल्लख ६६८.
 दुल्लह ५२९, ५३८, ५६९-७०,
 १०५९.
 दुल्लहं ७१७.
 दुल्लंवा ३९०१७.
 दुवारम्मि १३३.
 दुवारं ६८७, १०२२, १०३४.
 दुवे १०६१.
 दुव्वयणं २९५.
 दुव्विणीए २९४.
 दुव्वियद्धाई ६७११५, १०९३.
 दुव्विसद्दाई ६७१.
 दुव्विसह ४४०, ४७४.
 दुव्विसहं १०१९.
 दुव्वोजं ७०४.
 दुव्वोजो १२२१५.
 दुव्वोजो १२२.
 दुसमीहिण ३१९.
 दुसंपडं २१३.
 दुसह ६३५-३, ९७९.
 दुसहं ९८४.
 दुसहो ५४८.
 दुस्संचारो ४१११११.
 दुस्साहणिजं ४८८१७.
 दुस्सोयव्वं ७००.
 दुस्सोयव्वेण २७१.
 दुह २७२.
 दुहाओ १३-७.

दुहिया ६३५११.
 दुहियाण ७२.
 दुइ ५४२-३.
 दुई ५६१.
 दुईए ५०५.
 दुईओ १०६१.
 दुएण १६१.
 दुओ ७३.
 दुओ १५४, ८०८, १२६०.
 दुणं ९१६.
 दुमए १८९.
 दुमियाण ५७०१३.
 दुमेइ १४४.
 दुया ११७२-३, ११७६, ११७८.
 दूर ३८८, ४९०, ६६८, ७७६,
 ७८५, ९६६, १०५३, ११५३,
 १२३३.
 दूरत्थं ९३०.
 दूरयरं १२२२, १३०७.
 दूरं २१८१३, ५३२, ६५५,
 ८७७.
 दूरंतरं ९५९, ११८१.
 दूराओ ३०६.
 दूराओ ७०३.
 दूरासण २५०.
 दूरुग्गाओ १०७२.
 दूरुचाइय ७४७.
 दूरुद्धीणो ११३८.
 दूरुणय ५०.
 दूरे ४१२११२.
 दूरेण ११९१.
 दूरोणय २४९.
 दूरोसरंत ६८५.
 दूस ७३७.
 दूसह ५३१.
 दूसहं १८७, २९५, ५६५,
 ८६२, ९७८, ९८६.
 दूसहो ६८९.
 दूसंचारो ४११.
 दूस्सिक्खिणहिं ७६३.

देणं १३१५.
 देव १९१, ३११, ६९०, ९८७.
 देवं ९२९, १२३१.
 देववाहि १८५, ०हिं ११३८.
 देवो ३१४.
 दे ३२१, ३३३१७, ३८३,
 ९६२, ९८४, १०५४,
 १२०६१२, १२२१, १२४८,
 १२५४.
 देइ ६२, १६२, २१६, ५७३,
 ७७७, ८२८, ९५८, १२५६.
 देउ ५५८.
 देउल १३२३.
 देणं १३१५११.
 देणो ६१६१७.
 देसि ३१४, ५६६, ११७७,
 १२०६.
 देव १०२, १०५, ११५, १३३,
 १३७, १४६, १९२-१३,
 १९८, २०९, २१५१३,
 २८४, ८९३, ८९८, ९४८,
 ९६१, ९९९, १००१, ११०२,
 ११२९, ११४६, ११४९.
 देवणुणहिं १५७, ८१५.
 देवदास १०२८.
 देवदेवस्स १०३२.
 देवया ७२३.
 देवयाओ ५८८, ६४७.
 देवं ९२९११२.
 देवंग ८१८.
 देवंगुल्लोय १२९५.
 देवा २९२, ३५७, ११६३.
 देवाइ १२७.
 देवाण २२७, ४१५.
 देवालणहिं ८१८.
 देवालयस्स २४३.
 देवी ५५८, ७८१, ८०५, ९६६,
 १३२७.
 देवीए ९७४.
 देवीए ९६४.

देवीय ९६१.
 देवेण १५७, ३२२.
 देवेहिं ६६५, १२४५.
 देवो ३१४१, ६३०.
 देव्वा ७३०१४.
 देव्वाहि ११३८११३.
 देव्वेण १५७१४.
 देव्वेहिं १२४५१४.
 देव्वो ७३०, १२३८१३.
 देस २०३, २५८, २९०, ३५२,
 ७७३, ७७६, १२७७, १२८६.
 देसम्मि ८७४.
 देसयलं ४६५.
 देसाओ ८९३.
 देसि ४१, १३३०.
 देसीय ६१९११६.
 देसु ११७५.
 देसेमि २३३.
 देसेसु ३३४.
 देसो ८४०.
 देह ६६९.
 देहली ३.
 देहि ६१३.
 देहो ११८७.
 दोचं ५८.
 दोणि २८३, ११७२.
 दोणहं २८४.
 दो २४६, २४८, ८०३, ८०५,
 १०५६, ११३९, ११७२१४,
 ११७४, ११७८, १२५१,
 १३२०.
 दोक्ख २३२१५.
 दोचिंतिमा ९२५१५.
 दोजीहो ६७.
 दोणि १११८.
 दोणीय ९११.
 दोणीओ ७३६.
 दोणि २५१.
 दोणहं २३२, ४०४-५.
 दोत्ति ११७२१४.

दोभाइओ ११९३१७.
 दोभाइय ११८७१५.
 दोल ४६०११८.
 दोलहरो ३७८, ३८०-१.
 दोलंत २८.
 दोलायमाण ४०५.
 दोलि १११८१३.
 दोस १४, ३००, १३३२.
 दोसा १२, २७२.
 दोसायरा ११७२, ११७८.
 दोसायरेहिं ११९२.
 दोसे १३३२.
 दोसेण १००, ३१८, ५६५,
 ९८४, १०५७.
 दोसो १५, ६२, ६२३, ६३,
 २९७, २९९, ३०९.
 दोहणम्मि १११०११०.
 दोहल ३८०.
 दोहलाई ४०४.
 दोहाइओ ११९३.
 दोहाइय ११८७.
 दोहाइयं १२०२.
 दोहाइया २५४.
 दोहि ५३२, ०हिं १०२०, ०हिं
 २४८, ४०४१७, ९७८,
 १२४३, १२५२.
 ०द्वारं ६८२, १२१६.
 दुहियाण ७२१११.
 ध
 धण १०२६११२, ३२४, ३३१.
 धणं ६९७.
 धणाण १८६.
 धणियं ८५३.
 धणु ६००.
 धणुद्धरो ५४१.
 धणुं १२६६.
 धणवराओ ८४३.
 धण्णा ४०९, ५७२.
 धण्णाओ ८४२.
 धण्णाण ८४३.

धण्णासि ३७५.
 धम्म २६४, १२०२१११.
 धम्मवालेहिं ११३१.
 धम्मस्स ४७.
 धम्माय १०१०.
 धम्मो १३-४, ६६५.
 धय ५७, ८१८.
 धयवद्ध २४०, ४५४, ५९९.
 धरद्ध १०८०.
 धरणिगलं १०२९, १२९५.
 धरणिगले ८५९, १२०३.
 धरणीगलं ६२०.
 धरणीगले ८५९१७.
 धरणीवट्टे ७०५.
 धरणे ६.
 धरं ५९५.
 धराहर ४६८, ५२४, ६७२.
 धराहरा ५२४१४.
 धरिऊण ७०२.
 धरिऊण १०९७.
 धरेज्जमाणो ९१९.
 धरेऊण ८२६.
 धवल ७-५, २०५, ४५४.
 धवलम्भ ६७८.
 धवलं ६६८.
 धवला ११.
 धवलाई १०९१.
 धवले २४.
 धवलो ९५१.
 धाइ ११३९.
 धारं ३०७.
 धाराय १२००.
 धाराहरे ८३१.
 धारिओ ४३८.
 धावंत १११७.
 धावियाओ १२४०.
 धीर ४०४.
 धीराण १०१५, ०णं ११८०१७.
 धीरो १५४, १०३९.
 धुणसु १११२.

ध्रुय ५२२.
 ध्रुयाणं ९६३१४.
 ध्रुवा ७३३.
 ध्रुरे ४९०, १०५३.
 ध्रुवंत ५९९.
 ध्रुवंति ६१.
 ध्रुआ २३११२.
 ध्रूम १९, ५५.
 ध्रूमं ३४३.
 ध्रुमेण ४५१.
 ध्रूय १३०६.
 ध्रूया २३१, ३३०, ७८६,
 १२१३, १२१६.
 ध्रूयाड २८३१६.
 ध्रूयाण ३१५.
 ध्रूयाओ ८०३.
 ध्रूयाओ २४६.
 ध्रूयाण २५२.
 ध्रूयाहि ३१५१२.
 ध्रूवा ५७७.
 ध्रूयाओ ५२५.

न

न १५१६, ३७१५, ७६१६,
 १६११७, ६४२१३, ७१९१७,
 ८३२१७, ८५११६, ८५६१
 १, ८५९१८, ८८७१५, ९५८
 १८, ११५११४, १२०७१५.
 नक्ख ६६९१२२.
 नग्ग १३१९१८.
 नमह २१५.
 नमेऊण १७६११३.
 नमो १४१४.
 नयण ७६११६, ८०७१८.
 नयणाहं १०८२१३.
 नयणो २५२१९.
 नयरी ४१२११२.
 नयरे ८५९१८.
 नयवरो ६६१११.
 नरनाहो १३००१९, ११६०११४.
 नरवह १२१६१२.

नरवहणा १०६*१११०.
 नरवरिंदो १२९८११.
 नराहिवाड १०११८.
 नरिंदस्स १२०२११०.
 नरेसराण १०६११७.
 नलकूवरो १२४२११४.
 नलिणि ५००११६.
 नव ८६११०, ६०७१२, १३२०
 *२११६.
 नवर ८३२११६.
 नवरि ८३२११६, ८५३११९.
 नह ५०२११२, ६५४*११११,
 ६६९१२३, १२५६११९.
 नहसेपपंत १२५६११९.
 नहंगाण ४३६११४.
 नहाहि ६७४११२, १०९२११६.
 नंदण ३६११३.
 नाम ६८६११४.
 नामं २२१११.
 नामे २०१११५, ५२११७.
 नामेण २०१११५, ८१३११८.
 नासं १६*१११२.
 नाह १३१८११७.
 निउंजण ६०७११३.
 निक्कारणम्मि ४९१११२.
 निक्खव ७४३११८.
 निच्चयाहिंतो ८८६११२.
 निच्चल ९९९११८.
 निच्चित्तो ३२१११.
 निच्छं ७२११११.
 निजणे १२१६११२.
 निजत्तिओ ६२६११७.
 निज्जियं १२७०११०.
 निणयाड ५०११२७.
 निणयाण ११११४.
 निहा १०९६११४.
 निधाडिज्जंतु १०६४११७.
 निफलेण १०१४११३.
 निभिच्च १२३११७.
 निभेण ७१११२.

निम्भच्छेऊण ११७८११४.
 निम्भो ५१६११५.
 निमिस १०८२१११.
 निमिसं २५९११११, ८३०११११.
 निम्मयाह ११११४.
 निम्मविज्जासु १०६९११४.
 निम्मियं ३७३१११५.
 निय १०८९११२२, १३२०*२
 ११५.
 नियत्त ६३५*३११२.
 नियय २०१११५, २७२१११६,
 ८१२११५, १३१९११११०.
 नियर ४७९११३, ८२३११९.
 नियरं ३५६११११.
 नियरो ३४५१११४, ४४८११३,
 १०९०१११.
 नियंतीण ८७६११९.
 नियंय १११६१११५.
 नियंसण ११८४११२.
 निरालसो १०१७११३.
 निरावराहंमि १०७६११२.
 निरासओ १०१७११३.
 निरुद्ध ४२०१११६.
 निरुविओ १०५११२.
 निरुज्जंत ११२०११६.
 निरुलं ६३८११९.
 निरुल्ल ११९५११०, १२०३११४.
 निवज्जंत ११०६११३.
 निवज्जंत ११०६११३.
 निवड ७४९११५.
 निवडिय ४४१११५.
 निव्वत्त ११४८११५.
 निव्वत्तिय १३२०*१११२.
 निवद्ध ४३११९.
 निवसंगी ४८०११७.
 निवसंति ३४६१११६.
 निवसीणं ११७७११३.
 निवहो ११५११३.
 निवास ३५१११५.
 निवासो ४६११२२.

पडंत १०३१७४, १२७४.

पदंति ८८४.	पडिवज्जिऊण ३२६, ११६९, १३१६.	पणइहिं १२९.
पडाइय २३११ ¹ .		पणणुण ७१३.
पडिउद्ध ११९६.	पडिवण ११६, ३६०, ६५७, ८५१.	पणओ ५४७.
पडिओ ११८, ९६०, ११३८, ११६६.	पडिवणं ९२७, १०१६, १२८३, १३१५, १३३१.	पणच्चमाणो २८६, ८०६.
पडिगउ २४१ ¹⁸ .	पडिवण्णा २५९.	पणच्चरीहिं ८४१ ¹ .
पडिगया ८७१.	पडिवन्नं ९२७१ ⁹ , १३१५१ ² .	पणच्चिओ ८१९.
पडिछंदं १६६.	पडिवयणं ४८१, ६१५.	पणच्चिय १२८४.
पडिच्छंदं १६६१ ⁹ .	पडिवह ३२९१ ³ .	पणच्चिरं २९१.
पडिच्छिया ३२६.	पडिवहं २६०, ३८५, ९३७.	पणच्चिराहिं ८४.
पडिजंपिया ८५१.	पडिवालह ४३२.	पणट्टमाणो २८६१ ¹⁴ .
पडिणियत्तो ७८९.	पडिखिउद्धाण ८५६.	पणट्ट २६८, ४९४, ६८२.
पडिदूया ११७६.	पडिसह ११८३.	पणमह ३.
पडिपह ३२९.	पडिहत्थं ९३१ ¹⁸ .	पणमिऊण २४९.
पडिपाहुउ ९८८.	पडिहय ८५६.	पणय ८३५, ८५१.
पडिपाहुडं ९९०.	पडिहयं ८८१.	पणयणुहि १०६२१ ² .
पडिपुण १६८.	पडिहार ९०१.	पणयम्मि ५४८.
पडिपूरिणुहिं ६१५, ७०९.	पडिहियं ८८११ ⁵ .	पणाम ३६०, ६५१, १२८०.
पडिपूरियाइ ३८५.	पटु १६८, १२९६.	पणासस्स २०६.
पडिपेहिया ४०१.	पडेइ ११७०.	पणामा ७८५.
पडिपेसिया ११७८.	पढम ३७२, ३८१, ३८७, ४०५, ४५४, ५४०, ५४५, ६०१, ७०९, ७५४.	पणामे ९४५१ ¹¹ .
पडिबोहिऊण ५५७.	पढमस्मि २७१११.	पणामो ३८८, ९६६, ११५३, १२३३, १३०१.
पडिय ११८७.	पढमयर ३८०.	पणासइ ४१८.
पडियजंता १५३१ ¹⁷ .	पढमं ७९, ५०३, ६०८, ७१९, ८७३, ८७८, ९०१, ११४०, ११५२, १२६६, १२८९.	पणुल्लण १८०.
पडियस्स ११९०१ ⁶ .	पढमा ५४५१ ³ , ५७१.	पणोल्लण ३९८.
पडियं ६३६, १०५२.	पढमागय ७४.	पत्त (प्राप्त) २३४१ ¹⁰ , ३६४, १२६३, १३०१, (पत्र) ७७४.
पडिया ७०५.	पढमेहिं ३५.	पत्तट्टा १९०.
पडिरक्खिय १६९, ४०२, १०२२.	पढमो २७३.	पत्तट्टो ११०, १५४, ६५७, ८४५.
पडिरव १६८.	पढंति १३३३*१.	पत्तत्तं ९८.
पडिराव ७३१, १०६५.	पढंतेहिं १२६.	पत्तल ३४६.
पडिराविज्जइ ५४.	पडियं १३०३.	पत्तलच्छि ९८.
पडिरुद्ध ५६.	पणइ ११४, ११६, १२६३.	पत्तला ७४*१.
पडिरुद्धा ११३०.	पणइणुहिं १०६२.	पत्तलेहाओ ९६.
पडिलक्ख ३९३, ४०२.	पणइणीण ६६.	पत्तहर ५८५.
पडिलग्गा ११३०.	पणइयाण ६६१ ¹⁰ , ८८९, ८९४.	पत्तं ९८, १०२, ३१२.
पडिवक्को ११५६१ ³ .		पत्तकं ४८३.
पडिवक्ख १२७३.		
पडिवक्खो ११५६, ११८७.		
पडिवज्जइ ८२८, ९६७.		
पडिवजंता १५३.		

पत्ता ५२०, ६५४, ६८१, ७३९, ९००, १२८५.	पमोत्तूण ४७६. पमोत्तूण ९२९. पम्मुक ११८३. पम्मुक ११४०. पम्ह ३९६, ५३६, १०८६, १३०९. पम्हट्ट १२६९१५. पम्हसइ २३५११३. पम्हतर १०८२. पम्हुट्टावराह १२६९. पम्हुसइ २३५, १२६८. पम्हुसिय ६२६. पय १४२, १७७, २९०, ३६१, ५५२, ५८९, ५९१, ७४३, ७५३, ९२०, १०९८, १३०४. पयक्खिणा २७४१२. पयट्ट १२४११७. पयट्टेहिं ६१६. पयड १२८८. पयडणुप्पण १००. पयडंति ३९८. पयडा ११२१. पयडिओ १३०८*१. पयडिजंतं ४९९. पयडिय ६०३, १३०५. पयडीकया ६१८. पयडो १७१, १०७०. पयत्त १२४१. पयत्ता ४५४. पयत्ताओ ५६१. पयत्तेण ७६३, ९९०, १३३१. पयर १२०. पयवीण ८८४. पयं ७५, ६८४१२२. पयंगुट्टेण ६२०. पयंपसि ४८१. पयंपती ७०५. पयंपतो २६१. पयंपिण ९-५, १७१३, ४१४, ८६१.	पयंपिय ९७३. पयंपियं ६९६, १००३. पयंपियाई ९१८. पयंपेसि २२६. पयाई २४८. पयाण १०६४१५. पयाणय १०६४. पयाणयस्स ११०२. पयाणयाई १३२०. पयाणे १०६८१११. पयारं १३१८. पयाव ७०, ८४५. पयावइ ६५१. पयावइस्स ४७. पयावो १३-५११५, १३-५, १०७, ७८८. पयासेण १५५. पयाहिणं २७४. पयाहिणो १३०१. पर १४, १४७, १४९, १५४, २०३, ५७०, ६९८, ७३१, ७३३, ८८९१८, ९६५, १००७, १०३८, ११५०. परत्तण ११२७. परत्तिय ५५९. परभायं ३७१७. परम ८१९, ९११, १२६३, १३०१. परमर्थ १३३२. परमाणंद १०५५. परमुही ८७११७. परमेसर १६४. परम्मुहा १४. परम्मुही ८७, ४७२. परलोय ६६. परवसाण ३८११२. परवस ५४९. परवसाई ४७५. परवसाड ३८११२. परवसाई ३८१.
---	---	---

परव्वसो ५५, ५३१.	परिगयाओ २४६.	परिट्ठियस्स ५८५*१.
परसु २८८.	परिगलियं ८२.	परिट्ठियं ३५९.
परं ८४२, १२२४, १३२१.	परिगहिओ ९९६.	परिणह २२०.
परंपर १२८४.	परिगहियं ११२९.	परिणहण १२२२.
परंपराण ८८७.	परिगहिया ११३१.	परिणहणु १२२२*२.
परंमुहा १४१*५.	परिमिलियं १८४.	परिणओ ४०८.
पराग ४८४.	परिगगह १७.	परिणमइ ४०६, १०००.
पराहवं ४३७.	परिगगहं ३६३.	परिणमिण ४४९.
पराहविज्जंति ४३७*१८.	परिगगहिओ १६२, ११८९.	परिणमिओ ४१२.
परिउट्ठ ५०५, ७४५, १२४१.	परिगगहिय ७५६.	परिणमियं ३०९.
परिउट्ठो ११५७.	परिगगहो १४३, २०५-६,	परिणय २२०*११.
परिउंवि १२५८.	९०८, ११६१.	परिणयं ११५०.
परिउंविमिह ८५३.	परिगोलिर १०८२.	परिणयाण २३३.
परिउंविआ १२६९.	परिचय ८०७.	परिणाम २०४, ४४३.
परिउंवि १२५८*१५.	परिचयंति २१९.	परिणामं ५९७, १००५.
परिओस १४५, ३६२, ५०७,	परिचिओ २०८.	परिणामे ५७५.
६७१, ८१०, ८१६, ९६५,	परिचिय २०८*११.	परिणामो ५४८.
९७२, १०९३, १२२८,	परिचित्तयमिह १६७*१५, १८८	परिणासु ८०९*१२.
१२८४.	*११, २५१*५, ६०५.	परिणाह ३४२, ७६८.
परिओसं ८७१.	परिचित्तंती ४९३.	परिणिहिसि ८००*१५.
परिओसा ८७१*२, १२६३.	परिचित्तिऊण ४६७, १०१६.	परिणोओ ३२८.
परिओसाहि ५४०.	परिचित्तियमिह १६७*१५, १८८	परिणोयसि ८००.
परिओसिय ५८६.	*११, २५१, ४६४, ४७३,	परिणोया ८१०, १२१६.
परिओसिरी ८९९.	६०५*११, ६४८, ६८४*२०,	परिणोयाण ६३३.
परिओसुगुट्ठ १२८४*३.	७७८, ९८७.	परिणोसु ७९८, ८०९.
परिओसे १२८६*७.	परिचित्तियं १६७, १८८, ६८४,	परितणुण १३०६.
परिओसो १८, २५०, ५४०,	९४७.	परितलिण ४५५, ५१७, ७४१.
६२१, ११४८, १३०१,	परिचित्तियंमि ४७३*१६.	परितुट्ठुगुट्ठ १२८४.
१३२०*२.	परिचित्तिया ७२.	परितुट्ठो ८११, ८८९*११,
परिकसण ४४७.	परिचुंविओ १०७८.	११५७*७.
परिकुविय ५८, २४१.	परिचुंवि ७६१.	परितुलिउच्छुड १९०*१७.
परिकोमल ५२३.	परिचुंवि १२५८*१५.	परितुलिय १९०.
परिकोमला ३९६.	परिचुंविआ १२६९*७.	परितुलियं १०४६.
परिकोय ८३५.	परिचयइ ९२५.	परितोसियाण १२८२.
परिकंतो १०२१.	परिचयंति २१९*७.	परित्तण ११२७*११.
परिक्खत्तं ४४४.	परिजंप्पिऊण ३१६.	परिपक्कयं ११७०.
परिखेइ ११२०.	परिट्ठविओ ५०६, ९५१, १२९७.	परिपायडेण ५२८.
परिगओ २४१*१८, ११८१,	परिट्ठिण १०६४.	परिपाहुड ९८६*३.
१२२९*८.	परिट्ठिओ १६.	परिपिञ्जद २७६.
परिगया ७८, १२६३.	परिट्ठिय ४३*११, ३५५*११.	

परिपिहिय ७३८.
 परिपिंग ४३९.
 परिपिंजर ६१, ५२१.
 परिपिंजरे ४८४.
 परिपूड्य ३५५.
 परिप्रियाई ३९५११.
 परिकंत ११२६१७.
 परिभमइ ७४*१, १३०८-९.
 परिभमसि ६०७.
 परिभसिय ३३३.
 परिभसिर २४१.
 परिभायं २८०१३.
 परिभावं ३७१७.
 परिभावंती ४६७, ४९३१४.
 परिभाविऊण १९२, ६५०,
 ६८७, ९८१.
 परिभाविओ ५४३.
 परिभूय ६८९.
 परिमल ३०, १७५, ३५४,
 ६२८, ७४४, १०२६,
 १०४३, १२६४-५.
 परिमलालिङ्ग १९६.
 परिमलेण ८७.
 परिमाणं १०७१.
 परिमाणंतीणु ७५९.
 परिमास १०८१, ११२६.
 परिमासिऊण ४७५.
 परिमिओ ८१२११.
 परिमिय १६४, १७८, ११५९.
 परिमिलिय २१९.
 परियओ २४.
 परियट्टइ ८६१४.
 परियट्टिय २४२११, १२६६१७.
 परियट्टिय २४२११.
 परियट्टिय २४२, १२६६.
 परियण १३०, १८९, ३२५,
 ४८१, ७०७.
 परियणं १८४, ६९०-८, ८३४.
 परियणाई १२८४.
 परियणाण ९०९.

परियणाण ३२.
 परियणु २९६१७.
 परियणे २९६१७.
 परियणेण ४३१, ८७२.
 परियणो १२५, १८४१२०,
 २९६, ५७४.
 परियस्मं १४८, ७५०.
 परियस्मे १४७.
 परियरं ३४२१४.
 परियरायंधो ७७०.
 परियरिओ ९१, १६४, २२७,
 ९१४, ९६५१७, १०६२,
 ११५९, १३२०*१.
 परियरिया ८७२, ९०५, ९४९.
 परियाणु १३१११४.
 परियाणिऊण ५४२, १२८३.
 परियालिओ १३०.
 परियालिज्जइ ३८०.
 परियरूऊण १०८६.
 परियरिखयं ९८०.
 परिलंघिऊण १९६.
 परिलंघिय ११३८.
 परिलिओ ८१२.
 परिलुलिय ३९६.
 परियड्डइ ८६.
 परियट्टमाण १२८८.
 परियट्टिणुहिं ७६.
 परियट्टिओ १०६५.
 परियट्टिय १०७, १३८, २६६,
 १७१, ११४८.
 परियट्टिया ८५७.
 परियसइ ११४९.
 परियसिए ६२४.
 परियसिओ ९७५.
 परियसिमो २२५.
 परियसिया ११६२.
 परियसियाई ६७५.
 परियसहं २६०११२.
 परियाडिं ८२८.
 परियाडी ३७४.

परिवार १६४, ८१२, ९४९,
 १११९.
 परिवारा ८९२.
 परिवारिउ ९११४.
 परिवारिओ १३०१७, ३२८.
 परिवारो १७८, ८९२११३,
 १२४२.
 परिवालिया ७६२.
 परिवालिओ १७५.
 परिवालिय ६२८, १०२६,
 १०४३.
 परिवियड ४५४.
 परिविविरीण ४२५.
 परिविविरेण ४५९.
 परिवेस २३६, ११९६.
 परिवेसं ५९९.
 परिवेसे १२८६.
 परिवेतो ७७१, १३०७.
 परिविटिया १२०९१७.
 परिविसर २३६, ४०१, ४३९.
 परिविसरं ३४२.
 परिविसरंतेण २४०.
 परिविसराण १२४०.
 परिविसवंति ११०१.
 परिविसंदिण ८८.
 परिविसंदिओ १२०१२२.
 परिविसंठिय २६६, ४०१.
 परिविसंठिया ७९६.
 परिविसिहं १२३९.
 परिविसिडिय १०८५११३.
 परिविसित ५९५.
 परिविसिहं १२३९१४.
 परिविसुडिय ५०२, ७९५, १०८५.
 परिविसुडिया १२०९.
 परिविसेल ४३९.
 परिविसेलिय ५७, ६९९, ७०७,
 ९६०.
 परिविसिखं ६८५.
 परिविसिखिया ६५५.
 परिविसमो २००, ९२०.

परिहच्छ ७५३/११, ११४४.	पलोदुहाम २८७.	पवणो २७, १७५, १७९.
परिहट्ट १७६.	पलोइया १०३७/१०.	पवण्णं ११५०.
परिहट्ट १७६/११.	पलोइरीहिं १२३८/२.	पवण्णा ६४७.
परिहत्थ ७५३.	पलोएसि ४८२.	पवण्णाओ ३७७, ८०५.
परिहरिओ ९४१.	पलोट ७३२.	पवण्णासि ४७६.
परिहरिज्ज ११९१.	पलोयंतो ५३५.	पवत्तण ४८०.
परिह्व ११४३.	पलव २८९-९०, ६२८, ७६९, ११२६.	पवत्ता ४५४/२४.
परिह्वं १३९, १२१८.	पलवं ५०४, ६१३, ८३१/१२, १२७०.	पवद्धिओ ४५२/१८.
परिहा १६५.	पलवंतरिय ३५६.	पवयवइ १७१.
परिहारो १३१/१९.	पलवा ८३७.	पवयवइ १७१/१९.
परिहावं १३, ३७, २८०.	पलवो ७६०.	पवर ८४१.
परिहास ९११, ९१८, १००३, १२२४, १२९६.	पलवोत्थइय १२६२.	पवराण १०६७/१८.
परिहासुलाविरीणं १२९०.	पलकं १३०.	पवरिसिओ १२३०.
परिहिट्ट १७६/११.	पलंके १३०/१३, २०४, १२५९.	पवसिओ ७१६/१.
परूड ३३८.	पलाण ११२४.	पवह ८११.
परेण ६९/१०.	पलाणा ११२५.	पवहिय ४१७.
परेहि ६, ०हि १५०.	पलाणाइ १०६६.	पवाह ११९५/१४.
परोवखणुराइरीहिं ३८७.	पलहत्थिओ ९०९.	पवाहो १३०८/१.
परोप्पर ४०४.	पवज्जइ ९५८.	पविजंभिय ३११८.
परो ४०.	पवज्जंती ७१९.	पविज्जिस्सं ६४६.
परोवयारी १०३९.	पवज्जंतेहिं १२६.	पवित्थरंत ८४७.
परोवयारेक ६५७.	पवज्जामो ३८५.	पवित्थरिय ६४.
पलइऊण ६३७.	पवट्ठिओ ४५२.	पवियंभिय ३२, ३९९.
पलत्तं ९५८, ९७४.	पवड्डइ ४१०.	पविरल ४१, ४४४, ४५६, ४७२, ५२२, ७६५.
पलय ४४, ३४३.	पवड्डण ४४७.	पवेस ७९४, १०३६.
पलयस्स १६६.	पवड्डंत १०६५.	पवोच्छामि ६८०.
पलविऊण ७१२.	पवड्डित ४५२/१८.	पव्वइया २१०.
पलहुइय ७५३.	पवड्डिय ४.	पव्वयं ८३१.
पलहुओ ३६४.	पवड्डियम्मि ५४८.	पसडिल १०९७.
पलहुय ४३९.	पवण ८२, ५३६, ५९९, ७५८, १०९४, ११२६.	पसण ११४, १२९, ६१२, १०७५.
पलहुउ ३३८/१०.	पवणच्छडोहेण २४२.	पसत्तेहि १२७२/१६.
पलहुससंत ३४८.	पवणं ४७७, ५३५.	पसपंति १०३३/१७.
पलंब ८४०.	पवणाकरिय ५४१.	पसयच्छि १०२२, १२५५.
पलंबमाण १२९५.	पवणासासिय १२५.	पसर ५३३.
पलाइया १०३७.	पवणुगय १६८.	पसरइ ३९६, ५२१, ५४१, १०७०, १३०७.
पलायंत ११९७.	पवणुइय २४०.	पसरं ४०२.
पलास ८५.	पवणेण ६३५/४.	पसरंत ६६९, १०८१, ११२६.
पलित्त ५१८.		
पलित्तं ५६७, ११९०.		

पसरंति ८३७.
 पसरंति ५४११६.
 पसरा ८५१, ९८६, ११२७.
 पसराण ५९८.
 पसराओ २८५.
 पसरिह ४३०.
 पसरिओ ४४८, ७५५.
 पसरिय १९, ९३११८, २७५,
 ३४८-९, ४०५, ४६९,
 ६०२, १०९०, १२०४,
 १३०७.
 पसरेण ६३५*४.
 पसरेहि ८८.
 पसरो २३३, ६७८, ८४५.
 पसंग २२०, ५०६, ५०९,
 १०४६, १०७७, १२६६.
 पसंगेण १७, २०७.
 पसंगेहि १२५३.
 पसंति २८१.
 पसंसह ५७४, ६२१.
 पसाण २५८, ३०४, ३२३.
 पसाण ३०१११.
 पसाओ ४९१, ८८७, ९४५.
 पसाय ६९९, ८८९, ९७१.
 पसाहण ७७.
 पसाहणालय १०९९.
 पसाहणेण ९०५.
 पसाहिओ २०५.
 पसाहिय ६९, ४८७, ५८०,
 ८३९.
 पसाहिय ११७३११०, १२७४.
 पसाहियाण ३९४.
 पसिद्ध ५५४.
 पसिय ६१३.
 पसियह १२५४.
 पसु ११७५.
 पसुत्त ६०, १०९५.
 पसुत्तेहि १२७२.
 पसुह ५८७.

पसूण २७९११७, २८९, ४४१
 ११८.
 पसूय २७९, २८९११२, ४४१,
 ५८७१७, ६२८.
 पसूयाह ५९२.
 पह २०३, ४१८१८, ९२०,
 ९६२, ११२०, ११२३,
 ११५०.
 पहओ ११४४, ११८७.
 पहमि २७९.
 पहय ६६९.
 पहय ६६८.
 पहाय ८१७, १२८४.
 पहाय ११०२.
 पहर २३१८, ४५८, ११९९,
 १२०२-३.
 पहरण २३.
 पहरवडियस्स ११९०.
 पहरिस ९११, १२२७.
 पहरिसुफुल १०५१.
 पहरिसो १०६५, १०८७.
 पहरें ११३४, ११४१, ११९३.
 पहरेहि १२००, १११ १२००१२.
 पहरि ५९९.
 पहवंति ४१७.
 पहरिय १२७४.
 पहे ५५०११२.
 पहा ४४४, ६०२, १०८७११८.
 पहाह ५३१९.
 पहाण २५८, ७६८, १०१७,
 १०६९, ११०२, १३१३.
 पहाण १८९.
 पहाणमि १२८५.
 पहाणो १५०.
 पहाओओ २९०११५.
 पहाय ४४४१७, ८०५, ८५३.
 पहार १११५, १२८८.
 पहाविड ४३२१८.
 पहाविया ४३२.
 पहिद्ध ८१२.

पहिट्टाण ५२१८.
 पहिट्टो ९६४१५, ९६५, १०५५.
 पहिय १३-२.
 पहियण १३२६११.
 पहिययण १३२६.
 पहिययण १३२५.
 पहियाण ८०.
 पहु १३२, १३८, १९०,
 १०४५, १०५६, १११८.
 पहुओ १०९४.
 पहुगा १४२-३, ३०७, ३७३,
 ६९६, ९५२, १०६४,
 १०६८.
 पहुणो १६२, ७९६, ८२५,
 ८९०, ९३४, ९५३१८,
 ९५६, ११७६.
 पहुत्त ७३.
 पहुत्त २५५.
 पहुत्तो १२४१.
 पहुत्तपति ३४०.
 पहु ११४, १६०, ११२७.
 पहे १२९२.
 पहेण ११०६.
 पहोलंत ३४३, ६०१.
 पहोलिरो ३४५११४.
 पहोहो १२०४, १३०५.
 पंक ९६, ११९, ११९५,
 १३०७१९.
 पंकमि १२५४.
 पंकय ८३, ५५२, ५९१, ७९२,
 ९२०, १३०४.
 पंका २२१.
 पंगुरण १२७५१२.
 पंच १०६७.
 पंचत्त ३०१३, ११६६.
 पंचसरो ५०४, ५१०.
 पंडिरायमि १४७.
 पंडु १४७१८.
 पंडुर ६६७, १०८८.
 पंम २७७.

पंसू ३७४११.	पारङ्ग ४८७, ७४५, ७५०.	४, ९६३, ९८५, १०५४,
पाङ्क ७९०.	पारङ्गि ७८९.	११५२, १२२८.
पाङ्क ३६१२.	पारङ्गिपुहि ११२९.	पासुवओ २०५.
पाङ्क्या १००.	पारङ्गे १४७.	पासुवयं २०३, १३१९.
पाङ्क्या १२८७.	पारावय २४१, १०८८.	पासेसु ८५३.
पाङ्क्य ७४२.	पारियाय २८९, ७८०.	पासो ५३३.
पाङ्क्य ३९८.	पारियायय २७९.	पाहाउय १०८७.
पाङ्क १०९२.	पारियायव २७२११७.	पाहुड ९३५, ९८८, ९९०.
पाङ्कल ७९, ७७३, १०२९.	पारुत्तार १४७.	पाहुडं ९३६.
पाङ्कओ १२०३.	पालं ५९५, ७४६.	पि ३२१११, ३३, ३५, ३८,
पाङ्किया ११०७.	पालिज्ज ६९७.	५३, ५६, १५७, १८९,
पाङ्कित्ति ११०९.	पाव ६३५*१, ९८०, १२०८.	२११, २१३, २१७, २२३,
पाण ४६, ९५, ४७८, १२७२.	पावह १८६.	२३२, २४८, २५०, २५९-
पाणाई १२६४.	पावड ११६६.	६०, २८४, २९९, ३०४,
पाणासवं २४.	पावओ ११६६१८.	३७६, ३८३, ३८९, ३९४,
पाणि ६१३.	पावरण १२७५.	४०४-५, ४०९, ४३४-५१
पाणेसवं २४११७.	पावसु २२४१३, ६३५*१.	२, ४४०, ४५९-६०, ४७७,
पामर ४५, ५१.	पावं ११, ६१.	४८८, ४९१, ४९४, ५११,
पाम ४५९, ४६२, ९५०.	पावंति १३, ३७, १८५, ८५९,	५४६, ५५१-११३, ५५५,
पायडिय ४४२, ११८३.	१०३२.	५५८, ५६५, ५८६, ५९३१
पायय ३६, १००९, १०१४.	पाविज्ज २५२.	६, ६१०, ६१२, ६२२,
पायया ४१.	पाविओ ९७५.	६४२, ६४९, ६५१, ६६१,
पायव १९६, २१२, २१४,	पाविय ३९७.	६६७, ६९१, ६९६, ७००,
५०५, ५९४, ६२९, ८५८,	पावियं ९३४.	७०४, ७१३, ७१८, ७२२,
१००९१४, १०१४११२,	पाविस्सं ८६२.	७२८, ७३०, ८०४, ८१५,
१०२६, १०३०.	पाविहसि ३०१, ३०४.	८२६, ८२८-३०, ८३४,
पायवमि ६४९.	पाविहसि ३०४११०, १२२०.	८४३, ८५५, ८६१, ८६२१
पायवं २२८, ५९३.	पावे १२१९.	११, ८७५, ९०७, ९१७,
पायवा २८, ३४७.	पावे २९४.	९१९, ९२७, ९३०, ९३२,
पायवाहि ११७०.	पावेसु २९४.	९३४, ९४२१८, ९५८-९,
पायवाहितो १०९०.	पावो १३-४.	९७८, ९८४, १००३-४,
पायवीढ १७६.	पास २४०११६, ४५६१३,	१०२५, १०४२, १०५०,
पायार १३२४.	१०३५, १०७४, १२८६.	१०५२, १०५४, १०६०,
पायारं १३२३.	पासडियाण ४०७.	१०८०, १०९९, ११२६,
पायारा ३६९.	पासस्मि २४७, ६८८, ९४८,	११३८-९, ११५०, ११६४,
पायाल १०३६.	९६५, १२१२.	११६६, ११७८, ११८०,
पायालं १०१४.	पासस्मि २४७, ६८८, ९४८,	११८८, १२०१, १२०६,
पायाळाहि ६४०.	९६५, १२१२.	१२१४, १२२१, १२२४,
पारङ्ग १९०, १९४, ६३५*३.	पासस्मि २९०.	१२३३, १२३९, १२४३,
	पासं ४७५, ६४९, ६५४*१,	१२५२, १२६८, १३१५,
	८७१, ९२८, ९३८, ९४८१	१३३१.

पिउणा ३२६.
 पिउणो ३०६, ४१७, ८६७.
 पिण ५३, ३११, ६९६.
 पिण १०९७.
 पिओ ६४२, ७१४, ७१८.
 पिक् ७६८.
 पिक्खिउण २३५११२.
 पिघ ७९२.
 पिच्छह २९२११७, १११४१७.
 पिच्छा ७-५१०.
 पिच्छिउण २९१११६.
 पिच्छिरीण ३५९११७.
 पिच्छिसि ११६६१७.
 पिज्झ १२६७.
 पिज्जति ५९.
 पिट्ठी ६९११९.
 पिणाइणो २००.
 पिम्म ५४८११६, १०७६११३.
 पिम्मं ४७२११३.
 पिय २१, ११०, १५६, २३०,
 २४१, २७९, २८२, ३२५,
 ३३५, ३३७, ३७२-३,
 ४७१, ४७५, ४७७, ४७९,
 ४८७, ४९०, ४९२११,
 ४९२, ४९४१११, ४९८,
 ५४५, ५५९-६०, ५६८,
 ५७१, ५७६-७, ५७९,
 ५८८, ५९७, ६०८, ६१८,
 ६२६-७, ६३५, ६५८-९,
 ६६५, ६६७, ६७९, ६९२,
 ७१२-३, ७१६-९, ७२१,
 ७२४, ८१३, ८३५, ८५१,
 ८५७, ८६६, ८७०, ८९४,
 ९२८, ९५५, ९६२, ९७१,
 १०९६, ११५१, १२३४,
 १२४४, १२५६, १२५९,
 १२६३, १२७३, १२७८-
 ९, १३३३११.
 पियह ३१, ४७०, ११९०,
 १२७१, १२७३.

पियमाण ३९१११.
 पियम्ह ३९१११.
 पिययम ७-५, ७-५१०, ३९,
 ५०६, ६३०, ९५९, ९७१,
 १०९४, १२७१, १२७३११८.
 पिययमं ६४७.
 पिययमा ५३०, १२५७-८.
 पिययमाण १३११, ०९,
 १३३१, ०९ ७-५१०, ३९,
 ११३६, १३३०.
 पिययमाओ १२५२-३.
 पिययमे ६९८.
 पिययमेण १२७०.
 पिययमो ६५२.
 पियंकरं ६०८.
 पियंको ५१२, १२०५.
 पियंसु १०२९.
 पिया १००२, १०८०,
 १२५१-२, १२५६, १२७१,
 १२७३.
 पियाण १२७७.
 पियाण ३८१, ५३६.
 पियाण ५८.
 पियाभासी ६५७१२.
 पियामहस्स ७७९.
 पियाहासी ६५७.
 पियाहिं २७९.
 पिण्डसु ११०९११८.
 पिव ४८, ७०, ७७, १६६,
 ४२४, ४४९, ६३६, ७८४,
 ८३३, ८४९, ११०९.
 पिवि १२१११३.
 पिसंगाण ७०.
 पिसंगेहिं २७५.
 पिसंदि ९०४.
 पिसाय ११९५.
 पिसिण ११७७.
 पिसिज्ज १२४५११.
 पिसिय १२१९.
 पिसुण ८९३११५.

पिसुणिण ८८६.
 पिसुणिओ १०८७.
 पिसुणियं ७४, ६१८, १०००.
 पिसुणेइ ८९३.
 पियिय ११०४.
 पियियच्छं ७०७.
 पिहु १२१, १०२४.
 पिहुल ३४५११४, ८४०११२,
 १०२४१४, १२८७.
 पिगलिय ११८२.
 पिगंगा २२०.
 पिजरा १२६२.
 पिजरायव २२०.
 पिंड ४४६, ७३४.
 पीउव्वरियं १२७३.
 पीण ९८.
 पीडिउण ४२१.
 पीण ८४१.
 पीय १२५८.
 पीया ८.
 पीयाल १९७, १०२६.
 पीयुव्वरियं १२७३११८.
 पुक्करोमुक्क २८९११३.
 पुच्छसि ८८७.
 पुच्छासि ९२६, १२२५.
 पुच्छिउ ८४४१३.
 पुच्छिण ७९८, ८३४१४.
 पुच्छिओ १४३, २०६, ६८८,
 ८४४, ९२१, ९४५.
 पुच्छिज्झ ९३३.
 पुच्छिय १८३.
 पुच्छियं २०६१७.
 पुच्छिया २६६, ३६३, ६०६,
 ८३२, १२१२.
 पुच्छिवाणं ८३४.
 पुट्टिसो ९३३१११५.
 पुट्टि १२९११३.
 पुट ७७२.
 पुण ३८, ७८, ४८६, ४९९,
 ७१५, १००३, १०५९.

पुनरिद्धि १८६१७.

पुनरुत्त ४८०, ८६१, १२४०.

पुनरुत्त ३९२, ३९७, ७६३,
८६०, १२०५, १२४४,
१२५२.पुणो ३, ४२, १०३, १६३,
१८६, १९४, २१५, २२६,
३०३, ३६८, ३७६, ३८४,
४६६, ५१३, ६०९, ६२३,
६५२, ६९५, ७०८, ७९९,
८५३, ८६५, ८८३, ९०६,
९१४, ९१७११, ९२६,
९३३, १०१२, १०७७,
१३०१.

पुणमहयाई ६०५.

पुणमहयाण ४१३, ५५६.

पुणमहयाण ५५६१८.

पुण्णाएँ १२२०.

पुण्णाणं ४८.

पुण्णाह ११०३.

पुण्णेहिं २१७, २२३, १२२५.

पुत्ति ३०३, ४६०, ६३५*३,
६५४.

पुन्नाणं ४८१८.

पुन्फलाइ ३५५, ६०७.

पुन्फलाइओ ७४४.

पुन्फुय ९४९१५.

पुन्फुलियं ६१४१४.

पुर १०२५, ११०५१२.

पुरओ १२१, २४२, २४९,
२६०, २८५, ३५८, ६०४,
७९०, ७९६, ८०५-६,
८६१, ८९९, ९०७, ९२३,
९४४, ९६५, १०३३,
१०५६, १२३३, १२५९,
१२७७, १३०२.

पुरस्सरा ८७२.

पुरस्सरेण ९८५, १०२१,
१२५०.

पुरस्सरेहिं १२९३.

पुरं १०६२.

पुरंघीओ १०५६.

पुरंघीणं ८४३.

पुरा ४१५.

पुराहिंतो १०१८, ११५६.

पुराहुत्तं ७८९, १३१६१३.

पुराहुत्तो १३१६.

पुरि ३२८११.

पुरिस १०१४, १२००१३.

पुरिसा १०६, १५१, १५३,
१९०.

पुरिसाण १३८, १५२, १०१०.

पुरिसेहिं ११९, ८८३, १०२२,
१३१३.पुरिसो १०५, १००९, १०३५-
६, १२०४.

पुरी २८१, ३७०, ८०२.

पुरुसाणं २५२११०.

पुरो १११३.

पुरोहिणुण ११४.

पुरोहितो ११५६१५.

पुलइय ६२५, १०८२.

पुलउग्गमेण ६१८.

पुलण्ण १२२४.

पुलय ३९९, ५०३, ८७३,
१२५७.

पुलयाई १०८१.

पुल्लिणं २५.

पुल्लिणेण २५.

पुलोइरीहिं १२३८.

पुली ११३५.

पुव्व ४५७, ६६७, ७२९,
७३२, ८८३, १०५२,
१०८८, ११३०.

पुव्वक्कणहिं ५६९.

पुव्वं ६५१.

पुव्वायरिणहिं १५३.

पुव्वोयहि १८०१५.

पुव्वोवहि १८०.

पुस्तिज्जण ८७६.

पुहइ १३४, १५८, ८१६,
८२४, ९४३, ९५९, १०६३,
११७८.

पुहइए १५९११३.

पुहइवालाण ८३८.

पुहई ७४११, ७८८.

पुहईए ४४, १२१०.

पुहईसर १०४९.

पुहईसरस्स ७३, ११४४.

पुहईसरेण १००२, १०५०,
११७६, ११९२.

पुहईसरो १००८, १३२१.

पुहवि ८१६१७, ९५९११०.

पुहवी ७३११०, ११४५११६.

पुहवीए ४४११४, १५९,
११५६.

पुहवीसर १०४८१८.

पुहवीसरेण १०५०१७.

पुंगवेहि ३६.

पुंज ९८, ४४१११८, ५२२.

पुंजइय ३४३.

पुंजाई ११२५.

पुंजीकयं २५५.

पुंजो ४४१.

पुंजाय १९७, १०२७.

पूआ ४४१११८.

पूइय २९६, ४४१.

पूग ३५४.

पूय ३५४१३.

पूयं १३१९.

पूयायस्मं ७८३.

पूरंतो १०९.

पूरिजमाण १११८.

पूरिजंताई ८२२.

पूरिय ७३९, १०६५, ११८३,
१२२८, १२५७.

पूरियाणो ७.

पूरियासो ७३१.

पेच्छद १५८.
 पेच्छसि ११०९, ११६६.
 पेच्छसु ८९६.
 पेच्छह २९, ३६१, १०३६.
 पेच्छति ८३३.
 पेच्छती ८३३.
 पेच्छऊण २३५, ३५७, ४८९,
 १०३२.
 पेच्छियव्वेण ११००.
 पेच्छियव्वेहिं ३९२.
 पेच्छीए ३५९.
 पेच्छीरो २५१.
 पेच्छहसि ३०२.
 पेम्म ३८१, ५४८, १०७६.
 पेम्मं ४७२, १०७७.
 पेम्माइं ५३८.
 पेळण ११२५.
 पेळिज्जंति १२१.
 पेळ ७-५, ७-६, ६७५, ८९४.
 पेळह ६७२, ९५७.
 पेळउ ६३८.
 पेळथइरिं २१८.
 पेळमाणए ६३५+४.
 पेळरीए ३५९१७.
 पेळरीणं १२४०१६.
 पेळह १११४.
 पेळतो ६०३.
 पेळ्ळण ७७७११५.
 पेळ्ळण ६४२.
 पेळ्ळियव्वेण ५५०.
 पेळ्ळरीणं १२४०.
 पेळ्ळीरो ५७०.
 पेळ्ळिव्वेण ५५०१११.
 पेळ्ळीण ७७७.
 पेळ्ळेयं ६६८.
 पेस ३८११२, ५४५.
 पेसं ४७२१३.
 पेम्म ५४५१४.
 पेम्माण ५७२.
 पेरंत २२०, ३९२.

पेरंत ३५१ ५९५, ७७४,
 ७९२, १०३०.
 पेरंता ३६९, १२६२.
 पेरंते ९७, ४५५, १२८७.
 पेरिजंतो ५६९.
 पेसण १९०.
 पेसणाण १३८११६.
 पेसणाणं १३८.
 पेसलं २६१११४.
 पेसह १०६, १०६९.
 पेसिओ ९८८, ९९०.
 पेसिज्ज १५४, ९९११७,
 १२४५.
 पेसियच्छि १४२, १३२१.
 पेसियच्छिणा १३४.
 पेसिया ८६८, ८९९, ११७३.
 पेसिही ८६२.
 पेसेज्जसु ९९१.
 पेसेमि ९८८.
 पेहिउ १०६+१११३.
 पेहिओ १०६*१.
 पेहुणय २४०.
 पोकरइ ११८.
 पोकरियं १११३.
 पोहिस १०६+१, ९४२.
 पोहिसाहि १६१.
 पोहिसेण १०७, १६३, १६७.
 पोहिसो ९९४, ९३१,
 ९३३*१.
 पोथय ३६७.
 पोण १८२.
 पोओ १८०.
 पोकर २८९.
 पोहिसेण १४८.
 पोहिसो १३६*१.
 पोडिमा ८६६.
 पोत्त ५९०.
 पोरत्थिण्हिं ६१९.
 पोरत्थो ६१९११६.
 पोरिस १९१.

पोरिसासंघो १२००.
 पोरिसेण ९२९.
 पोणण १७७.
 पोणामो ९९६.
 पोणभाव ३२४.
 पोणवहिणो १३०११११.
 पोणरिओसेण ३२६.
 पोणरिओसो १२५७.
 पोणरिडिय ४३.
 पोणरिहास १०४.
 पोणरिहासं ९२, १३००.
 पोणवह ३४५, ११९५.
 पोणसरेहि ८८१२४.
 पोणसंमोण ८०५.
 पोणसाएणं ३०१.
 पोणसायस्स ९५६.
 पोणसाया ६११.
 पोणहं ४४७, ५२३.
 पोणहा ६६९.
 पोणहालिद्धं १०८८.
 पोणहाव ३२४१५.
 पोणहो ८३८.
 पोणहाणाइ ५०७१४.
 पोणहाणाए ५०७.
 पोणहाणाण ५१२.
 पोणुरिसा १९०११९.
 पोण्फाई ५९२.
 पोण्फलिय २२८.
 पोण्फलिहो ४.

फ

फण ५.
 फणस १०३१.
 फणा २८७.
 फणि ५१९.
 फणिणो ११२२.
 फरस १२०३११३.
 फरस ११८८, १२०३.
 फरसखरं २६७.
 फल १३-२, २१०, ३५५.

३७६१४, ५८४, ५८९,	कुलिय ९२१, ९४९१०.	८३०, ८६८, ९६४, ९६८,
५९५.	कुसिऊण ८७६१८.	१०१८, १०४३, १११९,
फलप १८२.	कुसिऊह १२६८१२.	११३०, १२३१, १२३८
फलयं ७७५, १११२.	कुसिय ४८३.	१२९५, १३१३.
फलयार्ह ३६५.	कुंकारो २८९११३.	वहुएण ५०८, ८६१, ९१७,
फलस ४४३.	फेकार ११८६.	१३१२.
फलहरोणय १३-११३.	फेकार ११८३.	बहुएहि ७६, ८४७.
फलं २९४, ३०९, ३१२,	फेण ५२२, ११२५.	बहुएहि ३२३.
८९०, ९२३, ९८३,	फेणोथया २५४.	बहुगुण ७०११३.
१०११, ११७०.	च	बहुणा ९-०, २२३, ८८६.
फलाह २१४, १२३७.	बहलं ११०९.	बहुयार्ह ११३.
फलाओ १३-७.	बहलेण ११०८.	बहुलच्छलंत ७४.
फलिह ६२*१, २३६, ३४९,	बउलेला १०२६.	बहुलंत ६८.
४७४, ४७६, ९०४,	बज्जंत ९०२, १२९४.	बहुलाहो १८.
१०९२.	बद्ध ३५४१४, ५१७.	बहुविह २३८, ५६२.
फलिहो ४१८.	बद्धं २३७१५.	बहुविहा ५३९.
फलुदाम १०३१.	बद्धाणुराय १०७०.	बहुवेहि ३२३१४.
फलुपंक ८२.	बद्धो १०५२.	बहुसो १६४, २०८-९, २६१,
फलेहि २१३.	बप्पो १११४.	३१६, ३२६, ३८२, ४२७,
फलो १८, ६७.	बप्पायंतं ११९०.	४६७, ४९३, ५५३, ६४८,
फंस ९७, ३४९, ४२१, ४२३,	बल ११०६, ११२१, ११७२,	६९६, ७१२, ९१८, ९५३,
५३१.	११३८, १२८५.	११५३, ११६९, ११७८,
फंसुगय १३५७.	बलं ११८०, ११८५, ११९२.	१३१६.
फार ११८३.	बलालिगण १०८०.	बहुहि ८२५.
फिटह ४९७.	बलालिगिऊण १०७८.	बंदिएहि १३०३११६.
फुकारयं ११९०.	बलालोयण ११२२.	बंदिण ९०, ११६, १२६,
फुकारा ५*१.	बलि १२९७.	८१२, ८१९, ११०३.
फुड ७७२१२.	बलिं ११७५, ११७७.	बंदिणाणं ११३.
फुडयं १२६८१२.	बलो ११८९.	बंदिणेण १३०३.
फुडसु ९८२.	बलि ११०८.	बंदिण १०८७.
फुडं ४०, ६०८, १२२५,	बहल ३४३, ४७८, १०८३,	बंदीयण ८१२१७.
१२३४.	१२२४.	बंध १८११७, ३६५११५,
कुंति ५२६.	बहलिय ५१७.	७४९.
कुडिय ११४०.	बहिं ७००११२.	बंधओ ११४९११६.
कुडीहो ४९९.	बहु २१, १२३, १६०, १७७,	बंधण ७१६*१.
कुंरंत ११, ४५६, ५२२.	१७९११, १९२, ३२७,	बंधणं ७६५, ११७०.
कुंरंति ५२६११३.	३३७, ३५२, ३६९, ४७८,	बंधणाहिंतो १०४७.
कुडिय ३४३, ३९४, ४५०,	४८२, ५१४, ५५०, ५८३*	बंधणो १८१.
६७७.	१, ५९३, ६२८, ६७९,	बंधणोबद्ध ६४५.
कुडिग ११८२.	७०१, ७१९, ८१९, ८२३,	बंधवेहि २१, ०हिं ३८८, १२८३.

२८०

बंधवो ६८९, ११४९, १२४४.

बंध ४२, ९९, २३७.

बंधाण १२२.

बंधु ३२५, १०१९, १२८२.

बंधुणा ९४.

बंधेहि ८२११३, ०हि ८२.

बंधो ३८, १८१, २०४,

८४०, १२०३.

बंध ६८५.

बाण ८९, ४५८, ४६४,

४७३-४, ५२९.

बाणेहि ७६.

बासह १२१९-२०.

बासे ९४३११०.

बाल १७, ४२, ३०८, ५९०-१,

६६८, ७७३, ८२०, ८८१,

९२४, ९३८, ९८५, १०१६,

१०४६, ११५२, १२४७,

१२९३.

बालत्तण ३३३.

बालय ६९४.

बाला ३०३, ३०५, ४५८१७,

७९६.

बालाण २५५, ०९ ९०९.

बालाण २५५१२२.

बालायवो ६७६.

बालाहि ३८०, ०हि ३८७.

बालिया ३५८, ७९९.

बालियाण १५८, ८१६.

बालियाओ ३२८११.

बाले ६५५, ८००.

बाह ३०७, ३१०, ३९५,

६१५, ७०३, ७०७, ७०९,

८७५.

बाहिर ६२१.

बाहिर ६६२.

बाहिराई ८८४.

बाहिर ८५९.

बाहु ४८३.

बाहो ३१४१.

बिस २६.

बिंदु ११७०.

बिंद ३१०, ४४५, ४४९१७,

४८३, ७७५, १२०४.

बिंदय ११७.

बिंद ४३९, ४४०, ५२०.

बीयं ९०१, १०२४.

बीया २३१.

बीयाई ६७५.

बीयाण २८३.

बीहच्छं १०२३.

बीहच्छो २८८, ११९१.

बुक्काण ११७७.

बुडुनाण १९३.

बुद्धि १९१.

बुद्धी ५९१, ६१९.

बुद्धी ३०८, ०९ ९२९.

बोहिरियहि १९२.

बोहिरिय १९५.

बोहिरिये १७८.

भ

भइणि ९८४.

भइणी ८७०.

भउपेथा ६४१.

भएण ११६४.

भओ १३-५.

भग ४०२, ११२२१११,

१३२६.

भगो ३९.

भजंत ११०८.

भजंतो ११११.

भजंमि १११०११०.

भट्ट ११७१८, १३५, १३७,

१४२.

भट्टउत्त १८४, २१६, २६३,

३०५, ३६३, ३७५, ४२५,

५०१-२.

भट्टपुत्त ३७५१२.

भट्टो २०, ११८.

भट्ट-११७, ९०१, ११८६.

भडाण २२७.

भडेहि १४९.

भडो ११८९.

भण ७६१७.

भणइ १०६१२, २६८११५,

११५७.

भणह १२५४.

भणसु ४२८, ५५०, ७१६,

८८५, १२०६१२.

भणह ३३१, ५५८, ८१३,

१०५९, ११५१, १२२१.

भणंति ४९८, ९५४.

भणंतीहि ३८६.

भणंतेण ३९१.

भणामि २२४, २५६११, ३३८,

५१२, ५४४, ५७६, ७२२,

१०४०, १२२३.

भणिऊण ११३, २१२१५,

२६५, २७१११, ३१०,

४०७, ४२०११४, ५००,

५५२, ६२५, ६५३, ६५९,

९३८, ९९०, ९९४,

१०५५, १०६१, ११५२,

११६८, ११८१, १२१६.

भणिण ३०३.

भणिण ५३७, ११६७.

भणिओ ७-५११, १६७, २०९,

२१५, ३८८, ४०८, ९३६,

९९९, १००८, ११४६-७,

११६०, १२०५, १२४५-७,

१२७८, १२८२.

भणिजसु ९९५.

भणिजंति १०६.

भणिज्जासु ५५३, ८८५११३.

भणिमो १५, ४२६, ४८९,

१०४११४.

भणियह २६३११.

भणियह ८६३.

भणियव २५६११, ३११११०,

१०५९, १२२३.

भणियं ७-६, १५११०, ३४,
३९, ४२, १०६११, ११०,
१३४, १३७, १४८, १५३,
१६१, १६३, २०७, २२५-
६, २५९, २६३, २६७,
२७१*१, ३०७, ३११,
३२२, ३३७, ३६०, ३७६,
३८३, ३८८*२, ३८९,
४०६*१२, ४१३, ४१९,
४२८, ४७५*१०, ४८६,
४९८, ५१४-५, ५३७,
५५१, ५५३, ५५८-९,
५६८, ६२०, ६२३, ६३०,
६३५*१-३, ६५१, ६६७,
६७३, ६९०, ७१२, ७१६,
७२२, ७२७, ७२९, ७८७,
७९८, ८०१, ८३५, ८६५,
८६८, ८७६, ८८१, ८८३,
८८८, ८९१, ८९५, ८९७,
९१६, ९२३-४, ९३२,
९४७, ९५४, ९५७, ९६२,
९६७-८, ९७०, ९७३, ९८८,
९९१, १००२-३, १०३६,
१०४१-२, १०४७, १०५१,
१०५७, ११४६*१, ११५१,
११५४, ११७३, ११७७*
१, १२००, १२०९,
१२१३-४, १२१८, १२२२,
१२२४, १२२७, १२३१,
१२३४-५, १२४४, १२६८,
१३३०.
भणिया ३४, ३०४, ३३५,
३७५, ४०६, ४२५, ४२७,
४६०, ४७५, ५५०, ६०९,
६३२, ७८२, ७८५, ७९७,
७९९, ८४९, ९५२, ९७१,
११७६.
भणियाइ ८६७, ०६ ८६०.
भणियाउ ३७९.
भणियाएँ ६६६.

भणियाओँ ७४०.
भणियाओ २५६, १२५३.
भणियाय ८६७*१६.
भणियो १२७८*१९.
भणिरस्त १०३७, १२०२.
भणिरिए ४२९.
भणोयव्वं ६३३.
भणोसु ६२२.
भणणइ ११०९, १११५,
११७७, १२०६, १२४४.
भणणति ४२६, ५५४.
भत्तीएँ १३१९.
भद्द ६८९.
भद्दा ९१७.
भद्दाखण २०५.
भमर ८१, ३५३, ४४८, ७४९,
७९२.
भमरउलं ३०.
भमरेहिं ४३३.
भमरो ९५*१७.
भमिऊण २११.
भमियं ४६०.
भमिया ४६०*१३.
भय १३-२, २९५, ३४७,
६३६, ६३९, ११०८,
१११८, ११२२, १३२२.
भयवइ २६७, ३६८, ३७६,
३८९, ४१३, ४१५, ५१५,
५५२, ७२७, ७८७, ७९३,
८६३, ८६७, ८८९, ८९७,
९६८, ९७६*१८, १२३७.
भयवइइ ४४.
भयवइं २९१*१६.
भयवइँओ ६४७.
भयवइँओ ३६१.
भयवयं २८९.
भयवया ३०४, ८०९.
भयवं १३-६, २०७, २२५,
२५९, २९६, ६३५*२,
६५१, ११६७.

भयं ४१२.
भयावहरं २००.
भयावहं १०३३.
भर ८३, २९०, ४४५, ५९५,
७६६.
भरकंत ९.
भरणाभियग्ग ४४६*१२.
भरसु ७३६, १२०१.
भरस्त ४५५.
भरं ३१८.
भरंतीए ४९२.
भरा १९०.
भरिज्जइ १२६८.
भरिजंत ८९१.
भरिय ४९, ३३९, ३४२,
११०४, १२६९.
भरियं २१३.
भरियाइँ ५२६.
भरोत्थय ८४७.
भरो १२२, ४३६.
भरोणभिय १३-१.
भरोणय ७९२.
भल्लुय ११३९.
भव २००, २३९, १०२५,
१०३३, ११६२.
भवण ७१, २१८*१, ७२५,
८२९.
भवणमि ४६३.
भवणयं २३९*१०, ३६१,
६८४.
भवणस्त ३५८.
भवणं ९३*१२१, १२७, १६५,
२००, २३९, ३५७, ३६७,
३७३, ४६६-७, ४९४*१३,
६८१, ६८५, ८१२, १०५७,
१०५९, १०६२, १२७९,
१३२७.
भवणालि ३५१.
भवणाहि १२५.
भवणुत्तमंग ७-६

भवणे ६९०, ७२१.
 भवणेषु १७५.
 भवणेशि १२५११२.
 भवणोत्तरं २६५.
 भवणोत्तरसु १०७१.
 भवं १०६१.
 भवाणि २३९, १०३३.
 भवाणी ७२०.
 भवाणीषु ७२७, ७८३, ८८७.
 भवाययणे २१७.
 भवियत्वं ३११.
 भसण १४.
 भसलेण ७५९.
 भंग ७६६.
 भंगुर ४००.
 भंगुरं ४६५, ७६७.
 भंगुरो ७७६.
 भंजण ६.
 भंजणुद्धरियं ९.
 भंड ११७.
 भंडय १११०.
 भंडार ७३५.
 भंडारे ९७७.
 भंभा ४५.
 भा ७५२.
 भाङ्गी ११५८१११.
 भाङ्गीषु ७२४.
 भाङ्गो १५१.
 भाङ्गि २१५११३.
 भाङ्गा ७८४१७.
 भाङ्गमंत १०८८.
 भाङ्गो ६९८.
 भाङ्ग २७१, २७१११, २८६,
 ३६८, ३८४, ३८८, ४३०,
 ५००, ५०३, ५६३, ६८१,
 ७००, ७६३, ७८४, ८६९,
 ८७३, ८७८, ८९१, ८९५,
 ९५४, ९७०.
 भाङ्ग ३५२.
 भाङ्ग ७३१-२.

भाण ४४६.
 भाओ १३-३, ६१६११०.
 भाणुणो १२.
 भाणू २१८.
 भामिज्ज १३१०११.
 भामिज्ज १३१०.
 भामिय १३०८११.
 भाय २१५.
 भायण १५११४, १६०११४.
 भायणा ११५८.
 भायणे १२१७११६.
 भायणो १५११४, १६०,
 १२९७.
 भायसु ६३२.
 भार ७५२.
 भारं ३१८११७.
 भारेण ६९७.
 भारोणयग ४४६.
 भारोयारण १११९.
 भाव १३२, १५४, २६५,
 २९७, २९९, ३६२, ४२०,
 ५९८.
 भावस्मि १५५.
 भावय ७८४१७.
 भावयंतीषु ४९२.
 भावस्त ४९०.
 भावं २०८, २९७, ४९२१७,
 १०४८.
 भावाइ ३८०११४.
 भावाउ ८२०.
 भावाण ४४.
 भावाओ ३८०११४, ७४४.
 भावाणय १२७२.
 भावाणुसंगया ७८५.
 भावाविसट्ट ३०८.
 भावाहिं ३८०.
 भावित्तं १३२९.
 भावियाण ६०४.
 भावेज्जसु ५०८.

भावेण १००, २०२, ५९१,
 ७२०, ८५४.
 भावो १२९, ६१६, ६९८.
 भास ३६१२.
 भासाण ४१, १३३०.
 भाह ४१४.
 भिक्खा २१३११०.
 भिक्खु १०२१.
 भिक्खुणो १०१६.
 भिच्च १०१९, १११८,
 १३२०११.
 भिच्चा १३६११.
 भिच्छायत्तं २१३.
 भिज्जुत्तरिय ५२७.
 भिज्जतो ४६८, ५२४.
 भिण ४४४, ४५७.
 भिणम्मि १८२, १११०.
 भिणं ५२२.
 भित्ति ६३१७.
 भित्तीओ ६३.
 भित्तीसु ७१.
 भित्ति ४५७१७.
 भित्तंमि १११०११०.
 भीण ५८५.
 भीम १०३४-५, १३२२.
 भीमं १९८, ११४७.
 भीमाणो ११९४.
 भीमाणेण १२०२.
 भीयं ७६६.
 भीयाइ ५०१११०, ०६ ६३९.
 भीरु ६९४.
 भीसओ ६६.
 भीसण १२०२१०.
 भीसणणो २१६, ११६४.
 भुण ६.
 भुओ ८४०.
 भुत्ति १३२२.
 भुत्तो १२९१७.
 भुमय ८५०१७.
 भुमया १०७४.

भुमयावलंत ८५०.
 भुमयावली ७७४.
 भुय ७, ५०४, ७४७, १३०७,
 १३०८५१.
 भुयहंद २८७.
 भुयण ९३, ४७०, ५८१.
 भुयणाण १६६११३.
 भुयणे १३.
 भुयण्फलिहो ४.
 भुयंग १०३४-५, १११२.
 भुयंगम ३४७.
 भुयंगमेहिं १०३६.
 भुयंगेण ५५१.
 भुयंगेहिं १०५२.
 भुयंगो ५२४.
 भुया ७६९.
 भुयाओ ७४३.
 भुवण ६४, १६५, ५२८, ५८२.
 भुवणयलं ४५३१२२, ५१९.
 भुवणं ९३१२१.
 भुवणंतराल २१८.
 भुवणाण ४३.
 भुवणाण १६६.
 भुवोवगण १३०८.
 भुंजह १२३७.
 भुंजंतो १२१७१४.
 भुंजाविओ २१४.
 भूई २०५.
 भूईण २०५१४.
 भूआण १११६.
 भूमि १३-३, १२८, १६६११२,
 ५२३, ७०८, ७३२.
 भूमि १६६.
 भूमी २५९, ३९०, ४६६.
 भूमीहं ४६६, ५३०, ९३८.
 भूमीड ४६६१७.
 भूमीओ १०९, ४६६१७, १२६१.
 भूमीसु १२६३.
 भूय ८६१७, ८७१२०, २००,
 १०३३.

भूयं ११७४.
 भूयंकुरेण ७६१५.
 भूया २३११२.
 भूयाण १११६११५.
 भूखण २०११५, २९८.
 भूखणभट्टो २०.
 भूसियावयवो ६०१.
 भेय १५२, १२६२.
 भेसविय १३२५.
 भेसविया १११.
 भेसिय १३२२.
 भोचुं ६२, १२९-३०.
 भो १२४८.
 भोहंद २८७११.
 भोई ६७.
 भोगो १०१५.
 भोत्तण ९१३.
 भोय ११७.
 भोयण १२८, ९१२.
 भोयणं २११.
 भोया ७१७.
 म
 म (for व) २१११६.
 म ७७७११४, १०६०१७.
 मइ २१०, २२६, ९९८, १०८४,
 ११३५.
 मइणा २२.
 मइणालसा १२६५१७.
 मइरं १०९२, १२७१.
 मइरा १२६५, १२६७.
 मइराण ७८०.
 मइलिजंति ६३.
 मइलिय ३१०.
 मइलियासं ५१८.
 मइंद १०२२.
 मइंदो १०७२.
 मइं १३६, ११४१.
 मइणं २३२, १२०८, १२१९.
 मउ ७१६५११२.
 मउइय २७९.

मउइयम्मि ५२९.
 मउएहिं ६०६.
 मउच्छा ८७०१११.
 मउड ९०, १२०, १७६,
 २०१, ५५४.
 मउयाई ७९, ५३६.
 मउल २७, १२४११०.
 मउलंत ७५.
 मउलायंतम्मि ४४८.
 मउलिण ४५०.
 मउलिणसुं ७५.
 मउलिय ११२८.
 मउलियच्छीण १२४.
 मऊह ४५७, ४६६, ५२३-४,
 ९०२, १२९४.
 मऊहवखो ४६९.
 मऊहं ४३९.
 मऊहा ५.
 मण १५६, १६१, १८७, २०७,
 २१२, २२५, २६६, ३३७,
 ३७५, ३७७, ३८८, ४०६,
 ४०८, ४१९, ४६१, ४६३,
 ४७४, ४९८, ५००-१,
 ५०३, ५०७, ५१४, ५३७,
 ५५३, ५५८११०, ५६८,
 ५७९, ६०४, ६०८,
 ६२९-३०, ६४३, ६५१,
 ६५३, ६६७, ६८७, ६९५,
 ७०३-४, ७०६, ७१३,
 ७१६, ७१८, ७२५, ७२७,
 ८०७, ८३२, ८४४, ८६७,
 ८७८, ८८३, ८८८, ८९७,
 ९०१, ९०४, ९१६, ९४९,
 ९५१-२, ९५७, ९६८,
 ९७६, ९८०-१, १०४२,
 १२११-२, १२१४, १२१६,
 १२३४.
 मण ३२५.
 मओ ७१६५१.
 मओ ११४१, १२६७.

मगा १२०११२२, ३५९, ६४०,
७९१, ११२२, १३२६.

मगाणा २२१११५.

मगां ४८९, ४९३, ५८११४.

मगगुगण ४५१.

मग्ने ५८१.

मग्नेण १९५.

मगो १२४१.

मगो ३९, १७४, ४११, ४३७,

५७८, ७३५, ७९९.

मच्च ३०१, ७८११४, ८०७.

मच्चं ७८१.

मच्चु १८७११०, ११९९.

मच्चू १८७.

मच्छ ८४१.

मज्जण ७५४, ७७३, ९६४,

११४८.

मज्जणकणय ७३६.

मज्जणमि ८२९.

मज्जणं ११५, ७३६११०,

७५०, ९५८.

मज्जणा २२१.

मज्जणारंभो ११६,

मज्जणावीढे १२८८.

मज्जणाहुत्तं ९१०.

मज्जणुज्झिय २००.

मज्जणक १२१०.

मज्जणो ९४१.

मज्जणेशरावण २८०११.

मज्जणेशरावण २८०.

मज्जाओ १७०.

मज्जाणावालि ७३६.

मज्जाय १७०.

मज्जाविऊण ३८२.

मज्झि ६३५४४.

मज्झिऊण १२७.

मज्झ १६२, २०६, २२५,

३१८, ४८५, ४९१, ४९६

११६, ५५३, ५६८, ५६८

११२, ६२६, ६४७,

८०४, ८२४, ८४७, ८५०,

८५२, ८६६, ९५३, ९६१,

९८९, ९९१, ११७४,

१२४३.

मज्झ (मध्य) १६, ४७०,

७५८, ८७४, ८९३ १०६८,

१२८६.

मज्झणसं ७६७.

मज्झण ११५११.

मज्झत्यो ७७२.

मज्झमि ५२, ७६२, ८३८,

८८९, ८९४, १२०८.

मज्झयारे १३२७.

मज्झं ५६८११२.

मज्झि ६३५४४१५.

मज्झिमा १३३२.

मज्झणओ ७७१.

मज्झुदेसे ३५७.

मज्झे ३७, ९१०, १२१९.

मज्झो ८४१.

मडह ७७०, ८४०.

मडहिय ११२३.

मडाययणं २०३, २४३.

मण १२९, ४०४, ६१५, ६२५,

६६२, ६६२४१, ६९८,

८४६.

मणमि २६८, ५४१, ५८५४३,

६५१, ७०२.

मणयमि ५५१.

मणयं ५५१११३.

मणस्त २५६, ३२४१७.

मणहर ३५१, ३५८, १०४३.

मणहरं २६१७, २०३, ३५६,

७५१, ७६७, १०६३१३,

१२९६.

मणहरा ३३२.

मणहरिलाई १०८३.

मणहरुद्धावं ३३.

मणहरे २४४, २५०, १२११.

मणहरेसु ३३४.

मणहरेहिं ७६२.

मणहरो ७७६.

मणहिलास ५४०.

मणाई ८७८.

मणाए ५१४, ६५९, ७२६,

७४०, ८४७.

मणाण १४.

मणाहिं ७४५, हिं ९७२.

मणि ५, ५५-६, ७१, २३७,

२४४, २५०, २८७, ३५७-८,

३८४, ४६७, ४७४, ४७६,

५५६, ७६४, ९०३-४,

९६६, १०३११४, १२८७.

मणितिलायल १०४४.

मणे ४२०, ४२२, ६२३,

७०१.

मणेण १३४, २६६, ५८६,

१२५८.

मणेहिं १२७२११७.

मणोजं ३३.

मणोहरो २६.

मणो ११५, ४२८.

मणोजं ९१३.

मणोरह ३८१.

मणोरहं ४०५.

मणोरहा ७२.

मणोरहाणं ९३०.

मणोहर ५१, ३८१११, ६०७,

७९६.

मणोहरं ४१, २२८, ३३९,

३५१.

मणोहरा ८०२.

मणोहराणं ९३०११४.

मणोहरासु १२६३.

मणोहरुद्धाण २७७.

मणोहरो ३२१०, ३३७.

मण्ण ४२९, ८३०, १००४.

मण्णसि ७२४.

मण्णंतो १०१८.

मण्णिऊण ८६८, १३१३.

मणिजो २१, ५१४, १२३१,
१२३८.
मणिज्जद् १२३.
मणियम्हि १९२१२.
मणियं १९२.
मण्णु १०७४, १२६९.
मण्णे ३२, १०५, १३७, ७८०.
मत्त ३३, ५९४, ६२७, ८५०१५,
१०३०, ११२०, ११२६.
मत्त (मात्र) १४३११६.
मत्त (मात्रं) २६४१५, ३८५१११,
४८४, १२७५.
मत्तो १७०, १२१८.
महल ९०२, १२७४.
महसण ९४९.
मन्नि २१११९.
मन्निम्हि १९२१२.
मन्ने १०५१३.
मम ८७९.
ममं ५११, ८६२, ९२७.
ममाहि २७०, ३६८, ८७९,
१२१३, १६७२, ८३५.
ममार्हितो ९१६, ११६५.
ममम ७०५.
मय (मृग) १९, १२४, २७७,
५८४, ५९०, ५९६, ६२४,
१०९२, ११३४, १३०९.
मय (मद) १२४, २७७, ४४४,
११०८, ११२२, १२६८-९,
१२७६.
मय (मृत) ११९७.
मयच्छि ३७, ३०४, ४८१,
४८४, ८८१, १०५५,
१३२९.
मयण ६२*१, ९४, ९६, १०३,
११२, ४५८, ४६४, ४९७
-८, ५४९, ५६७, ५८५*३,
५८६, ६१९, ६२६.
मयर्णग २०१.
मयणालसा १२६५.

मयणाहि ९६.
मयणेण ४२४, ५३२.
मयणेहिं १०८५११५.
मयणो ६१३, ६२३, ६३१,
८५८.
मयरंद २७९.
मयरा १२६७११.
मयलंछणो १९.
मयलिज्जंति ६३१५.
मयरस ११४०.
मयं (मत्तं) १६०.
मयं २०२.
मयंक ९४, २५३११२.
मयंको २०.
मयंद १०२२१११.
मया (मृता) ९८३, ११३४.
मया (मृगी) ११३४.
मयाई ७११, ११४१.
मयामोय १२४.
मयारुण १२७०.
मयूरोहिं ५५.
मरह ७०१.
मरगय २३७, ३४९, ५२३,
१२८७, १३२४११.
मरण ७२०, ११३४.
मरणमि ११३५.
मरणस्स १०११.
मरणं १३८, ७१३, ७१९,
७२१-२, ७२४, ८६२१११,
९९२, १००१, १००४-५,
१०११, १०१८, ११३८.
मरणमि १००४११०.
मरणा ८६२१११.
मरणाउ ६४९.
मरणाण ६७९.
मरणावसरो १००६.
मरणाहितो ७०२.
मरणे ७०१, ८६२.
मरणेण ७०१, ७०११५, १००४,
१०१४, १११३.

मरहट्ट १३३०.
मरहट्टिया ६१.
मरंताणं १००६.
मरिसज्जसु ७१३१७.
मरिसेज्जसु ७१३.
मलओ ४१५, ५२७, १०४४.
मलय ८४, ३६९, ३७५, ५६६,
६७९, ६८१, ६९१, ६९३,
६९५, ९७६, १०५५, १२२९.
मलयमि ४४२१३.
मलयं ३३९, ३४२, ३५१, ३७७.
मलयाणिल ७४, ९३, ३७१.
मलयाणिलस्स ५५४, १२२७.
मलयाणिलेण ३७३.
मलयाणिलो ६९२, ७१९,
१०४५.
मलयायलमि ४६१.
मलयायलाओ १०५४.
मलयायलाओ ५०८.
मलयायलाहिंवे १४७.
मलयायलो ३३५.
मलवाओ १०६६.
मलिय १०९९.
मलियं ४६५.
मलुप्पकं १९८.
मलुप्पको १३२८.
मल्लियामोओ ६२, ७८.
मल्लियामोयं १०२८.
मसाणं ६४३.
मसि ५१८.
मसिण १११७.
मसिणा १०९८.
मसिणिय ९.
मह १६२, १८९, २५६, ३०१,
३०४, ३२३, ३८७, ४१२,
४१७, ४२८, ४८७, ५३६,
५६५, ५६७, ६०३, ६१३,
६२३, ६३९, ६४४, ६४८,
६५२, ६५६, ६७३, ७०१,
७१२, ७२२, ७२४, ७९७,

८००, ८०८, ८४६, ८५८,	महाणल ४९७, ५४९.	महु ८४, ८९, ९५, ५९४,
८६०, ८६८, ८७६, ८८५१	महाणसाण ७३५.	७१२१५, ७५९, १०३०,
१३, ८९७, ९३०, ९७४,	महाणुभाव ६२२, १००९.	१२६८-७०, १२७६.
९९१, १०१४११४, १०५३,	महाणुमइ ४०६११२.	महुओ ९५.
१११५, ११७५.	महाणुमइण ९२७१४, ११५८१०.	महुमह ५३१, १६५, ४५५.
महइ १०९.	महाणुमइ २३०, २४७, २६५,	महुमहणो ७.
महमिग १९.	३३०, ३९२, ४०६, ४६२,	महुमासो ७३, ८५-६.
महमघ ९६, २३८.	५५५, ७०१, ८९३, ११४९,	महुयरावलि ५९४, १०३०.
महमघाई ८८२.	१२३४.	महुयसामीण ६२७.
महुच्छरियं २१२, १०४९.	महाणुमइण ३९१, ३९३, ४२७,	महुयरो १०९२.
महडियं ११२३११४.	१०००, १००४, १०५०,	महुर ५०, ३६०, ९०२.
महण १७४.	०६ ५५९, ७२२, ८६९,	महुयेण २४१.
महणुत्तिगणाहिं ७६२.	९२७, ११५८, १०२६३,	महु १६११.
महत्तणं ४९२.	३७९, ८७३.	महुत्वमि १०३.
महत्तोसेण ९२०.	महातत्रं ५८३.	महुसविद्याई ११३.
महयालं २३९.	महामंडलाहिवा १११.	महेसि २२९, ९६३.
महल १६८.	महामुणिणा ६३५११, ११६०.	महेसिणा २०९, २१५.
महल्लाण ८०४.	महारणणे ७८९, ७९७, १२१६१२.	महेसिणो १२१३, १२१६.
महसि २७३, ३३९, ३८९,	महारयेहिं १२४९.	महेसी ११४९, ११५७.
६२२, ११७५, १२०६.	महासि ३३९१११.	महेसीहिं ६६५.
महं ३८९१३, ६४४१७, ८४२.	महासीहं १०२३.	महोयहि ६९४.
महंत १३२२.	महाहवं १०९.	महोयही २५७.
महंती १४६.	महि १७१.	महोयहीण २०११४.
महा ३६, ७३, ७८, ११७,	महिय ५८३११०.	महोयहिस्स २०११४.
१२२, १५०, १६६, १९९,	महिलाण ३३१२०.	महोवही ५.
२०९-१०, २१५, २३१,	महिलायण ३३.	महोवहीण २०.
२२६, २५७, ३३१, ३५२,	महिचै ६७७.	महोसविद्याइ ११३१११.
३५७११३, ३७०, ४११,	महिस ९.	मं ३८, १४८१११, २१६,
४१५, ५४६, ६३७, ६४१,	महिहर ३५६, ३६९.	४२६, ५८७-८, ६२२,
६४४१०, ९२०१०, ९७७,	महिहराण २७३.	६३८, ७९८, १००४.
१०३२, १०३६, १०४४,	महिहराहुत्तं १०५५.	मंगण १२०.
११८८, १२९०, १३२७.	महिहरावाओ १६९.	मंगल १२६, ७३९, ९०२,
महाइ १४६१०.	महिहरैक २९०.	१२४१, १२६१, १२८४,
महामइ २६४.	मही १५१.	१२९६.
महाउरी ३७०१७.	महीवइणो १११, ९८५, १३१४.	मंगलाई १८९.
महाकले १३८.	महीहरमि २८५, ४३६१०,	मंगलिओ १२९७.
महाकुल ५७८.	६९५.	मंगलीणहिं ८२०, ०हिं १२९०.
महाकोलो ७९३.	महीहराहि ६९१.	मंगलेण ३१९.
महाकोसे ९३५.	महीहरंद ४३६.	मंगलो ३२८, ११०३.
महागुणे १०५२.	महीहरो १०४४.	मंगुण १२०१२२.

मंजरि ७४३१.
 मंजरी ९७.
 मंजु २४.
 मंडण १६११४.
 मंडणाहिं ५६.
 मंडल १६, ६८, १११, ११०४,
 १३०८.
 मंडलग्ग १७१.
 मंडलग्गं ११८८.
 मंडलस्त ६९, ५२१.
 मंडलं ६६८.
 मंडला ४७१.
 मंडलि ११९६.
 मंडलिय २८९, ११८४.
 मंडलो ११३९.
 मंडव १२८६, १२९६.
 मंडवं ८९.
 मंडवासण २३९.
 मंडिय २३७, ११८४१२.
 मंडियासा १३-१.
 मंतं १३१५.
 मंतंतो ९३३१.
 मंतिउत्तेण १०४.
 मंतिऊण १६४.
 मंतिणा १०६१.
 मंतिपुत्तेण १०४१२१.
 मंती १३६१.
 मंतु १०७४१४.
 मंतुच्छाह १५०.
 मंतो ११६५, ११६८, ११९२.
 मंथणुत्तिण २५४.
 मंथराई १०९५.
 मंद ८२, ३५४, ७२४, १३२५.
 मंदर ५२२.
 मंदराई १०६४१७.
 मंदादणि ७६९.
 मंदाणिल ६०२.
 मंदार १०२८.
 मंदिरं ४६०.
 मंदिरुत्ताणं १०३२.

मंदुराई १०६६.
 मंदुराउ १०६४१७.
 मा १४०, १४८, २९६, ३०४,
 ४१४, ४२८, ४३३, ५५१,
 ५६५, ५७३, ६१३, ६३२,
 ६३८, ६५२, ७०४, ७१६,
 ८०९११३, ८८३, ८८५,
 ९९५, १००२, ११०९,
 १११२, ११४६, ११७९.
 माइय १०५०, १२२७.
 माउस ८७०.
 माण ५८, १०७७, १२७१.
 माणसं २७७, ५६५.
 माणसा ५६६.
 माणसाएँ ६६१.
 माणसाण २६५१७.
 माणसो ५१५.
 माणं १०७५-६.
 माणसिणी १०७४.
 माणंसिणीण ६२.
 माणिक ९०, १२०, २३८.
 माणी १५०.
 माणुसजणं १२८११३.
 माणुसम्मि ९५५.
 माणुसाओ ३०१.
 माणुसाणं ३०२, १२८१.
 माणुसियं ४१.
 माणुसी ३५.
 माणुसे २९४.
 माणेहिं १०८५.
 माणो १०७६१४.
 मायं ११२०.
 मायंत ८७१, ८८८, १२०७.
 मायंद ८०.
 माया ३०६, ८६७, ११६६,
 ११९२.
 माइअ २७७११२.
 माइण ६६८, ७६०.
 माल ३२६, ६८२.
 मालइ १०२८.

मालई २७.
 मालं ३२६१११, ७९०.
 माला ६०१, ७९६, ११८४
 मालाउल १६८.
 मालाउलंवर ३२७.
 मालियाहरणो २०५.
 मासल १०७५, १०९६.
 मासलं २४, ३९९.
 मासला २७८, ४४२.
 मासलिय १३०९.
 मासो ७३, ८५.
 माहणो ५०६.
 माहव २७७.
 माहवाणिल ६९४.
 माहवाणिलेण १२३६, १२५५.
 माहवाणिलो ३७२, ५०८,
 ५११, १०४५, १०६०,
 १२२९, १२४५, १२५७.
 माहवि २४४.
 माहविलयं ४३१.
 माहविलया ४३११७.
 माहविलयाइ ७११.
 माहविलयाए ३७६, ३८७,
 ५११, ९८१, ९९५, ५०४,
 ६८५, ९५५८, ५६४.
 माहवी ८६, ३३६, ४६१.
 माहवीलण ५१४.
 माहवीलया ३७४, ४२५, ५०२.
 माहुलिं १०३१.
 माहुलिं १०३११७.
 मि १८२११०, १९३, ३१९१४,
 ३८४११९, ३८६११५, ३८९,
 ११४, ३८९, ५३२, ५४७,
 ५६९१२, ६१७, ८६०,
 १०१३, १०२०, १०४२१७.
 १०६२, १२०९, १२३१,
 १२७८, १२९२, १३१३.
 मिचु १८७११०.
 मिक्त (मात्र) १४३११६.
 मिक्त (मित्र) ३२५.

मितं (मात्रं) ४८४११०, ६६६,	मुको १०४७, १०९२.	मुहदारं १८२.
१२०११०.	मुनह ८३०१०.	मुहमिह १२६५१७.
मियंक २३, ९४१२, २५३,	मुचंति १०९६, ११२३.	मुयंद ४०३, ९६३.
३१०, ५२२, ५३६.	मुचिहसि १२२०.	मुहर ६०६.
मियंकस्स ४२३, ५२१.	मुचिहिसि १२२०११०.	मुहल १२४, १५४, ३२९.
मियंक ५२५.	मुच्छा ६९३, ११८९.	मुहलं ३५३.
नियंके ११७१, १२६१.	मुट्टि ११९१.	मुहलालि ३५३.
मियंको २०११५.	मुणसि १०१३१०.	मुहल्लि ६२७.
मियंग २३१२.	मुणंति ५७२.	मुहल्लिय ४५, २२८, ५९३,
मिलइ ७१६.	मुणल ५०, ६०, ९९, ५००.	५९९, १०३०, १२६५.
मिलंत ४३३, १०२८, ११९६.	मुणालिया ७६९.	मुहलेसु ३४६.
मिलंति ४४५.	मुणालेहिं ४७०.	मुहलेतिं १२६, २८०, ४३३,
मिलंतेसु ६७६.	मुणि ११६४.	१२४९.
मिलिय १२४.	मुणिणा २५६, ६५५.	मुहलो २८७.
मिलियाण १२७७.	मुणिणो २३१, ५८५, १, ६४४,	मुहस ३२४.
मिलियाणं ३०२१७.	११५२, ११६९.	मुहं ३१, १९८१, ३९१,
मिलियालि १२६५.	मुणिजमाण १०८४.	७७५११, ८४३, ८७६,
मितेण ७११२, २५५१२१, ९६१,	मुणिजंत ३४९.	१०२२.
१०८०.	मुणिय २७२, ६२५.	मुहंखुगहाहि ३४.
मिस्सेहि ९४२१७.	मुणियण ३५०.	मुहा २९७, १११२, १११५,
मिहुण ९९, ३४६, ४४०.	मुणिवर ५८५१३.	११४६.
मिहुणाइ १०८४११०.	मुणिवरेण ११६१.	मुहाइ १७९.
मिहुणाण ५४४, १०८४,	मुणिदं २४८.	मुहाओ ७२७, ८८८.
१०८६, १०९५.	मुणिदेण ११५३.	मुहाओहं २३६११८.
मिहुणेहिं १७५, २७६, ३४७,	मुणो ५८५१२.	मुहाहि १८७, २९५, ७२२,
१०८५, १२७२.	मुत्ताहल्लजले २३.	८४६.
मीसिजाइ १२८१३.	मुत्तं २१६११७.	मुहाओयं २३६, ३४२.
मीसियाइ १२८.	मुत्त २७, ३४, ४१, ३०८,	मुहि ९४.
मीसेहिं ९४२.	६०६, ७५९, १०२८.	मुहिं ९४१२.
मीसो ११७.	मुयंग १२९६.	मुही ९४१२, ७०२.
मुइउ ८६.	मुयंतेण ११३७.	मुहीइ ८३११७.
मुइओ ८१९.	मुह ५४, १३१११७, १३४,	मुहीउ ४३५१२.
मुइय ४९, २७७.	१४०, १९८, २३८, ३५३,	मुहीउ ८३.
मुइयासेस १२७६.	३९६, ४४६, ४७१, ६१६,	मुहीए १०१, ५०७, ५५९,
मुइंग १२४९, १२९६११३.	७५८, ७६०, ७७५, ९९१,	८९१.
मुका ५११, ५४, ३४८, ४८०,	१००६, १०८३, १०८९,	मुहीओ ४३५.
५४४, ६५५, १०४०,	११२४, १२५१, १२५६,	मुहीण ३३२.
१०८३, १११८, ११८६.	१२५९, १२७३-४,	मुहीहिं ९१११४.
मुकयंठ ६४३.	१२७८१७.	मुहुत्त २६४, ३८५, ५६३,
मुका ६४६, १०७१, १२८१.	मुहयं १८४.	७९४, १२०१.

मुहुत्तमेकं २११.
मुहुत्तमेतं ६४२.
मुहुत्ते १२६१.
मुहुत्तो ११९९.
मुहे १६*१, ११३८.
मुहेण ८, १३२, ५१९, ८१०,
८५२, ९४३, १०५१,
११६८, १२२२, १२२७,
१३०३.
मुहेहिं १२६५, १२७२, १३०३
११७.
मुहो १३-१, ११४, १०७८,
११३९, १२३२.
मुंघह ७१६*१, ८३०.
मूठ ३१२.
मूल २१०, २१९, ३५५, ४८३,
५८४, ५९२, ७५५-६.
मूलमि ९५०, ९९१, ९९६.
मूलं ३५५, ४५९, ४६२,
९९६१३.
मेत्त १४३, १०८४.
मेत्तं २६२, ७९४, ११५१,
१२०१.
मेत्तिपण ७३०.
मेत्ते १०२४.
मेत्तेण ९६२.
मे २०८, ४२६११४, ५६०,
६१३, ६२५, ६३५*१,
६३६, ७१०, ८०५१४.
मेत्त ३३११६.
मेत्तं २६४, ३८५, ५६३, ६४२,
९२३.
मेत्ताह १९१.
मेत्तेण ५४९, १२१८.
मेरु २७३, ३७१.
मेरुय १३०८*१.
मेकावयं १०१३.
मेकावे १२३९.
मेहकावलि ७४२.

मेहलो १२२.
मेहुणयं ३२०.
मेहुणेहिं १०८४१०.
मोक्कलं १०२५.
मोत्ताहल १२९५.
मोत्तुं २१६.
मोत्तूण ९२३.
मोक्कलं ७१४.
मोक्काय १०१०.
मोत्तुं ७३५.
मोत्तूण ५८७, १०३७.
मोस ५८१४.
मोह ५८, ४८०, ५८५*३,
६४३.
मोहणाह १०८४.
मोहं ६९२, ९७८.
मोहिओ ९९८.
मोहिय ५८६, ९९८१६.
मोहो ११३५.
मि १८३ ११६.
स्व ६४०११४.
मि ८२११४, १२१११,
१३१३१४.
म्ह ३३, १४४, १५९, १६०-१,
१६७, २११, २६३, २६७,
३५९, ३६२, ३८९, ४१४,
४२६, ५५८११०, ६१०,
६१४, ६२२, ६५६, ६६६,
६७९, ७०१, ८०१, ८०८,
८१७, ८६१, ८७६, ९२५,
९३१, ९५४, ९८३-४,
१०४९, ११०९, ११५७,
१२१४, १२४८.
मिह १८३.

य

य १२-५, २०, ३३१२०,
६४-३, ११७, १२६, १३६,
१३६*१, १४९, १५२११२,
१६२-११, १८८, १७५-१,
२०९, २१०११७, २४१११७,

२७२, ३४५१११, ३७२१११,
३९०११६, ४०८११३, ४१९११७,
४३६, ४४१, ४६०, ४६८,
४७२, ४९६११५, ५०५,
५१३, ५१९११७, ५२५,
५६१, ५७४, ६३३, ६३८,
११०, ६४२, ६५४, ६६०,
७१४, ८११, ८१८, ८२९,
-३१, ८५९, ८६२, ८७३,
९००, ९२९, ९५८, ९६१,
१०३९, १०६७१७,
१०६९, १०९३, १२०९१७,
१३१४.
यक्कं (चक्रम्) ९३.
यक्के ११७१.
यक्को १६८, ११०४.
यक्को (अर्थः) २४९१३.
यड (तट) १८१, २७४, ६०१.
यण (जन) ३३, २६७, २८४,
३५०, ४३२, ७०६-७,
७३९, ९०२, १०८७,
१२५०, १२९४, १२९६,
१३२६.
यणमि ६८०.
यणमिह (जानामि) ८५६.
यणस्स (जनस्य) ७९, ४८७,
५३९.
यणसि (गणसि) १०१३१७.
यणं (गणम्) ६६८.
यणं (जनम्) २४५, ३०६,
४५८, ७२६, १०५४,
११००, १२७५, १३२५.
यणाहिंतो (जनात्) ९१५.
यणे (गणे) ६६८.
यणे (जने) २९६.
यणेण ३३४, ३४१, ८०४,
८६८, ९०५, ९१४, १३००.
यणो १५, ६८१७, ८८, ५७४,
१०७३.
यणण (कर्ण) ५९६.

यम्भ (कमी) ७८३.

यम्भेसु १३२६.

यम्भ (कर) २१९, ५२५, ६७७,
७७३.

यम्भ (चर) २२७.

यम्भ (कराः) ४७१, ५२९.

यम्भराण (चराणाम्) ११८५.

यम्भ (तर्) ३३६१५, ५९८.

यम्भरेण (चरेण) ११९१, ११९८.

यम्भरो (करो) १३२१२०.

यम्भरो (चरः) २१६, २२५,
२२७, ११९०, १२१९.

यम्भरो (करः) ५४५.

यम्भल (चल) ३३६.

यम्भल (तल) १३-१, २४४,
२८७, ५९९, १०४४,
१०८८, १३०८११.

यम्भलसाणं (कलशानाम्) ४००.

यम्भलं (तलम्) ६२०, १०२९,
११८२, १२९५.

यम्भलं (दलम्) २२८११४.

यम्भला (तलात्) १३०२.

यम्भलाओ ६५४११.

यम्भले ९५, १२०३.

यम्भलो २८७.

यम्भहियं (अधिकम्) १३०६१८.

यम्भंठं (कण्ठम्) ६४३.

यम्भं (चन्द्र) ४०३, ९६३.

यम्भदणं (चन्दनम्) ४८४.

यम्भणह ८८३.

यम्भणामि ८५५, ८५६११.

यम्भणामि ७१६.

यम्भणिमो २३०, ६३१, ८६५.

यम्भणे १०६८.

यम्भाल (काल) १२३७.

यम्भालं ८८०, ९७५, ९८०,
११६२.

यम्भालिहं (कालिकैः) १२९.

र

रह ५९११३, ३५६, ७७१,

१०७७, १०८०११०,

१०८५१११, १३११.

रह्य १०२, २०४११, ३५१,

४४१११८, १२९४.

रह्यं १३३०.

रह्या ९७११२.

रह्याहं ३६६.

रह्याओ ३६.

रह्यवाय ११०४.

रह्यह ५२७, १२०१.

रह्यह १०.

रह्यह ४०४.

रह्यह ११७७, ११९७, १२०९.

रह्यह ११६६.

रह्यहसाण ११८६, १२०८.

रह्यहसालोयं ६३५११.

रह्यहसुवासियं ६८५.

रह्यह ५३६.

रह्यह ५.

रह्यह ४९८.

रह्यहजंति ५१.

रह्यहयं ४८८.

रह्य ६९७, ९४०, ९६०,

१२१७.

रह्यं ५८२, ६१२, ६९७-८,

७२५, ८३०, १०१४,

१०१७.

रह्ये ६९९.

रह्ये १०६८.

रह्ये ३२९.

रह्ये ११३४.

रह्ये ४५३, ५१८, ७९१,

११२९, ११४५.

रह्ये ७८९.

रह्ये १२१६.

रह्ये ११७१.

रह्ये ४५३१२२.

रह्ये ८५.

रह्ये २३४.

रह्ये ७५९.

रह्ये ६७३.

रह्ये ८२८, ८३०-१, १३०५.

रह्ये ७६६.

रह्ये ११७, ३२८, ७३८,

१०९४.

रह्ये ७३९, ९०२, १२९४.

रह्ये १२७५.

रह्ये ११७१८, १०९४११०.

रह्ये १२-८.

रह्ये १२७५११.

रह्ये ९०२११, १०३१११.

रह्ये १२५०.

रह्ये ९१४.

रह्ये ५२, १००४, १०३१.

रह्ये ३२, ११२, ८३६,

९५६.

रह्ये ८६०.

रह्ये १३०५.

रह्ये ८३४.

रह्ये ३७८, ३८३.

रह्ये ३४६.

रह्ये ११६३.

रह्ये ३३४.

रह्ये ७५८.

रह्ये ४६.

रह्ये ३३६, ७८९.

रह्ये ३८२.

रह्ये ३३३, ११९६११७,

१२५८.

रह्ये ३८२.

रह्ये ३८३, ४६०.

रह्ये ३४०.

रह्ये ४६१.

रह्ये २३९११०, २४३.

रह्ये ८०२.

रह्ये (रह्ये) २७५, ७४८, ७९२,

१२६२.

रय (रत) ५९, १०७९-८०, १०८५.	रत्रिणा १०७१.	रहसं ७५४११४.
रयण (रत्न) २०, १३०, १७२, २३६, २५७, ३४२, ४४२, ६००, ६९४, ९३४, १२८७, १३२०, १३२४, १३२७.	रत्रिणो ४४०.	रहसा ६३५४१.
रयणप्पहाइ १०५७.	रत्रिम्मि ४४९.	रहस्सं ४९९, ८३२.
रयणप्पहाए १०५९.	रत्रियर २१९, ६७७, ७७३.	रहस्साइ २७१४१.
रयणस्स ९८९.	रत्ती ४३८.	रहंगा ४४०.
रयणं २२, ४२१७, १५९, १६२, ५५७, १२०२.	रवेण ७४.	रहंगा ११२३.
रयणा ५८५४२१३.	रवेहिं १२४९, १२९०, °हिं १२४९११५.	रहा ११२३.
रयणाण १६०, १६६११३.	रवो २४.	रहिणहिं ११२३, °हिं १९१.
रयणायर १४७.	रख ३८२, ४४३, ५२९, ५८९, ६७३, १२६२, १२७२.	रहिओ १३-२.
रयणावलि १२५९.	रख् ८३१११४.	रहियं १४४, ३००, ६६२४१. ६६८.
रयणि २५८१५, ४५४.	रखणं १२७५.	रहियाइ १०१५.
रयणियर २२७, ५२७.	रखणा ४३, ५८०, १३०५.	रहियाण १०१५११८.
रयणियरा ११६३.	रखं ५७२.	रंखोलण ११२६.
रयणियराण ११८५.	रखा १५१.	रंखोलिर ७४३.
रयणियरेण ११९८.	रखाइ १०८४, °इ १०८१.	रंगंतो ४००११४.
रयणियरो २१६, २२७, ११६४, ११९०, १२१९.	रखाए ३३८.	रंगावलि १२९४.
रयणी ३१-२, ५३, ८९८१५, ११९८१२३.	रखायण १३१५.	रंगावली २४४.
रयणीइ ११६३१२.	रखायलम्ह ६१४१२.	रंगावलीए १३२८.
रयणीए ११७४, °ए २३.	रखायलं ६१४.	रंजिय ७९२, १३२४.
रयणीओ ७०.	रखायले ४१८.	रंभा ४५, ५८५.
रयणीयर १२१९.	रखायंति ५७५.	रंभाए ५८७.
रयणीयर ११९१.	रखासार ३५५.	रंभुवभाए १२९०.
रयणीसु ११६३.	रसिएहिं ५५.	रंभे ५८५४१.
रया १३३२.	रसिओ १३१११५.	राइ ७८, २३८.
रव ४५-६, २८७, ३५३, ५९६, ५९९, ८१७, ११०४, ११३४, ११९९१११०.	रसिय ५२३, ११९६.	राइणा ११०, ७९३, ८१७, ८२३, ९२१, ९३५, १०३५, १०४१, ११५१, १२००, १२३४.
रवाइ १२८४.	रसिरस्स ११०८.	राइणो ८८९, १०५५, १०८७, ११४३, १२८५, १३०२.
रवाओ ७४३.	रसिरो १११४.	राइलं २३६.
रवि २७४, ३४६, ४३९, ४४२, ४४६, ४४८, ४४९१७, ४५१, ६४०, ७३८.	रसीए ३३८१७.	राइकिया ३९०११०.
	रसूसुयस्स ९८५.	राइ(राजी) २८.
	रसेण ५८९, ६५४.	राइ(रात्री) ८९८, १३१२.
	रसो ६६, ५४५.	राउलस्स ७३२.
	रसोल्लेहिं ८९६.	राउलं ९००.
	रसोवलं ६१४१३.	राए ६९९.
	रह ४५४, ११०४.	राएण ६९९१७, ७२५, ७९७, ८१७११, ११७९, १२०३, १२०७.
	रहवडण ६४०.	
	रहवाहिणी ११७०.	
	रहस ५९, ६७६, ७५४, १०८५.	

राजो २६.
 राम १७१.
 रामाणुलंघिओ १६९.
 रामेसरं १७६.
 राय १३-५, ११९, १२५,
 ७३९, ८१७/११, १०८३,
 १२२६, १२३०.
 रायम्मि १४७.
 रायहंसेहिं ५४.
 रायं (रागम्) ३४०, ११०१.
 रायंकिया ३९०.
 रायंगणुदेसं ७३२.
 राया ६४, ८९, १२६, ५८०,
 ७९४, ८१२, ८४४, ९९८,
 १०१७, १०२०-१, १०६१,
 ११०३, ११०५, ११४५,
 ११५४, ११६०, ११६९,
 ११८१, १३१६, १३२७-८.
 रायाणत्त १४१.
 रायारुणो ७७१.
 रायाहि १३९.
 राव ३५३, १०४३, ११८३.
 रावण ६०७.
 रावो २६१४.
 रासिं १६७.
 रिउ ६८, ५८०/१४.
 रिउयणो ६८१७.
 रिउजं ७०.
 रिक्ख २३, ९०५.
 रिट्ठ ४, ६.
 रिद्धि १२-८, १६६/११, २८१,
 १०३१.
 रिद्धि १६६, १८६.
 रिसि २७८, ८९१/१२.
 रिसी १२१७.
 रिगंतो ४००.
 रुहरी ३०५.
 रुहरीण ३०६.
 रुपण २४१.
 रुक्ख ६७७.

रुक्खो ४४९.
 रुक्खिद्ध २३३.
 रुणं ६४३, ६९३, ७०८, ९७८.
 रुणेण ६४८.
 रुह ४४१.
 रुहट्ठहास ११.
 रुद्ध ४५५, ७५२.
 रुम्भइ २३३/१७.
 रुय २२८, ४५३, ५९३.
 रुयइ ८७, ६९९.
 रुयसु ३०४.
 रुयं ११०९.
 रुयंत ७०७.
 रुयंतीण ७६०.
 रुंडिय ११९५.
 रुंद १३२५.
 रुढ २२१/१४.
 रुय २२०, २६९, ३९३.
 रुसु ५७३/१६.
 रुव ३९३/१४, ७७८, ८४८.
 रुवं ७७९, ११८३.
 रुवो १२०४.
 रुसेसि २९८/११.
 रे ६३५/१, ९८२, १११२,
 ११७७.
 रेणु ६३, ९३, २४४, ४४५,
 ६७६, ११२१, ११२५/१.
 रेहइ ४००, ९७३, १२६८/३,
 १३०६.
 रेहंति १०७१.
 रोऊण ६९६/१६.
 रोचूण ६९६.
 रोम ७५६, ७६५, ७६७.
 रोमं ७६५/१.
 रोमंच ४०३, १२२८.
 रोमंचो ७५५.
 रोमावली १३०६.
 रोविरीण १११३.
 रोस १, ६७५, ११९०.
 रोसा ६३२/१.

रोसेण १२०२.
 रोसेण ३००, ६३५/३.
 रोसो ६३२.
 रोहिण ११३५.
 ल
 लइयाण ८१.
 लक्खं ४१, ४८२, ५३५.
 लक्खणं ३५, ७१८.
 लक्खणेणम्ह ४०.
 लक्खा ६७३.
 लक्खिउं ६८/१६.
 लक्खिओ ६८.
 लक्खिजइ १७४, ८६६.
 लक्खेइ ९६०.
 लगइ ४२९.
 लगं ११०२.
 लग्गेण ८११.
 लग्गो ७१०, ७३३.
 लच्छि ९८.
 लच्छी ७५, ८४, ५८१, ७६२.
 लच्छीण ५८२.
 लज्जा ४०१, ४८६-७, ४९४,
 ५५९, ६३६, ७१४, ८५४.
 लज्जाण ६३८, ११८९, ०ण
 ८५१, ०ण ४९४/११.
 लज्जाणुमा ६१९/१७.
 लज्जाणुय ६१९.
 लज्जायंति ३४६.
 लज्जोणण ६१७.
 लज्जोणय १०१, ३९७.
 लउह ७१.
 लद्ध ८८, १२४, २३४, ३०५,
 ५०६, ५८५/२, ६४३.
 लद्धा ७४/१.
 लद्धाण ९५३.
 लद्धावसरं १०४.
 लद्धो १०४९.
 लद्धोणय ८०७/१८.
 लम्भइ २१७, १००६, १२०७.
 लम्भंति १०१२.

लय ३३९, ३९९.

लयडाहि ११०९.

लयमि ८२९.

लयं २२८, ७६७.

लया ६०११९, ८७, २४४,

३४६, ४८३, ६२८, ७५६.

लयाप्र ३९४, ०६ १०९१, ०६

८११४.

लयायलंदोले ३३६.

लयाहर ७४९.

लयाहि १७४.

ललक ११८२, ११८६.

ललकं ११३२.

लवण ११७०.

लवणं १८३.

लवकुसणं ५४११५.

लवलि १९६, ३३९, १०४३.

लवंग १९६, ३४४.

लवंगेला १७५, ३३९, १०४३.

लवुकुसणा ५९.

लवोहो १०३०.

लहह १९३, २८०, ४०८.

लहरि १६८.

लहंति ११२७.

लहिहह १५८११०.

लहिहसि ३०३१९.

लहिहिसि ३०३.

लहिही १५८, ८१६.

लहु २६८११४.

लहुहय २६८.

लहुहया ६१८.

लहुई ४८५.

लहुए १७७.

लहुओ ३३८.

लहुय २९७.

लहुं ८७०, ९३७.

लंघणद्धवह ३.

लंघणुषाओ ९६२.

लंघिओ ४३७.

लंघिमो १७८.

लंघियाई ४१६.

लंघियासि ७१३.

लंछणो १९.

लंफिकं ५८.

लंघंत ३५४.

लंभ ५२९, ८११, १३२०५२.

लंभं १०५९.

लंभाई ५३८.

लंभेण ९७१.

लंभोवाय ३१६-७.

लायण २०४, ४००, ६०२,

७६५, १३०७.

लायणं २५५.

लायणा १०९७, १२९९.

लालसाई १०८९.

लालसाप्र ३८२, १०७६, ०६

१२३.

लालसाहि २७९.

लालसेण ४२१.

लालसो ५८५*३, ११५४.

लावण २०४१२, ८२२.

लावणा १२९९१४.

लाहवं ४०२.

लिहह ५०८.

लिहंत १०८३१४.

लिहंतीप ६२०.

लिहंतेण ९८.

लिहिकण ८२५.

लिहिओ ९५, १०२, ८३८.

लिहियं ९९.

लिहियाई ३६५, ०६ ७११.

लिहियाओ ९६.

लिहेऊण ८२४.

लिकरयं ११०९.

लिहितेण ९८११५.

लीला ६०३.

लीलाइ १२७.

लीलावह २२, १५६, ८१३,

९७३, ९८३, १०१७,

१३२०*१-२, १३२१.

लीलावह ८७६११०, ९२७

११०, १२४६१६, १२६०११.

लीलावह ८७०११२, ८७२,

८९२, ९२८, ९४२, ९४९,

९७१, ९७८, ९८६, ९९३,

११५८, १२७९, १२९९,

१३३३.

लीलावह ८२६, ८३५, ८७१,

९०८, ९३२, ९३५, ९४८,

९७०, ९९४, १२२८,

१३१६.

लीलावह ८६५, ८७०, ८७६,

८८३, ८९९, ९२७, ९३८,

९७२, १२४६, १२६०,

१३१७.

लीलावह १२६०११.

लुह २८०१२.

लुण १११७.

लुहा २८०.

लुहालि २८७, ५२६.

लुहो ५३१.

लुह ८६.

लुहियालय १२७५.

लुहियस ६७७११.

लुवि ३५४.

लेवया ४९६११६.

लेविया ४९६.

लेह ७११, ९०५.

लेहं ५०८.

लेहाओ ९६.

लेहो ५०५, ५०७.

लोअ ५५७१०.

लोअमि १५१७.

लोए ३७, १०६, २९४, ३०१,

३१५, ७१६*१, ७१७,

८८४, १००६-७.

लोएण ६९, ५२८, ८१८१२.

लोएहि ८१८.

लोओ १२०, १२५, २५२,

२५२१०, ६५६, ७३७,

११६४.

लोग ६६५.

लोगमि ५५६१७.

लोगमि ४१३११३.

लोगाओ ३७६.

लोणे १६१९.

लोय १५६, २०३, ५१९,

५५७, ५७६, ६९८, ७७९,

८०२, ८०९११३, ८८५,

११५०, १२३७.

लोयण १०१, २७०, ५०७,

८५२, ८९१, १०५१,

११६८, १२२७.

लोयणं १४५, ३९३.

लोयणाई ६०५.

लोयणाएँ ७०३.

लोयणाणंद ६५.

लोयणाहिं ४८९११२.

लोयणेहिं ४८९.

लोयणो ८०६, ९९९.

लोयमि १५, ८९, २२३,

४१३, ५५६, ८०७,

१०१२.

लोयस्स २९७, ४१६.

लोयं ६३५११.

लोयंमि १०६१४.

लोयाई ६०५.

लोयाओ ३७६१५.

लोयाण ६५.

लोह ५१२.

लोहणिजा ३७०.

लोहेण ५९३, ५९७.

व

व ८१११, १७, १९, २१, २५,

३१, ४७, ७२, ७४, ८३,

८६, ८६११०, ८७, ९१,

९३, ९६१४, ९७, १६५-६,

२०३, २४०-३, २४५,

२५५, २६२, ३०६१११,

३१०१७, ३२०, ३२६१११,

३४३-४, ३५६, ३६१,

३६४-७, ३८१, ३९५,

३९७-४००, ४०८, ४२३,

४३९, ४४६, ४५२, ४५२,

११५, ४५३, ४५५, ४७०,

४७८, ४८८, ४९६,

५१८-९, ५२२, ५२५-७,

५३३-४, ५३६१११,

६३८-४०, ६४३, ६६८,

६७१, ६७५, ६७७,

६८५१२, ६९१, ६९८१४,

७११, ७२५, ७५०, ७५७,

७६२, ७६६-७, ७७३-५,

७८६, ८८५, ९२२,

९३९११, ९५९, १०१०,

१०४२, १०४६, १०६७,

१०८९, १११३, ११२२,

११४०, ११५६, ११७०,

११९०, ११९४, १२५६,

१२७३, १२७४१११, १३०४.

वह (पति) १७१.

वह (वृत्ति) ३५४.

वहणा (पतिना) १०५, ११७२.

वहणो १३१४.

वहयर ५४१, १०८१.

वहयरं १०५०.

वहयरे ६३४, ११५९.

वहर १०५३.

वण ११९११४.

वणहिं (पदे) १२५३.

वओ (मतः) ६५७११.

वओवहासं २६७.

वकल २५३, ५८४, ५९०,

६५०.

वकलं २७०.

वकलाई ८७७.

वकल (पक्ष) २४६११७.

वकलो ४६९, ५८०.

वग १८.

वच १८६, २९४, ३०१,

५५१, ६७९.

वचह २५८, २७९१२०,

३१४, ९६३, १११५.

वचउ ८६८.

वचरह १६१११७, ३३५,

३४०, ५६६, ६३२, ११५१.

वचसि २३४.

वचसु ९३७, ९८४.

वचह ८२४, १०५४, ११७६,

१२४८.

वचांति २८५, ६५८, ९५६.

वचांतु १०६७, १३१७.

वचामि ५५२, ६८६, ६९८.

वचामो १६१.

वचोज ७०४, ९२८.

वचोजउ १०६८.

वचोजसु ९३१.

वच्छ (वत्स) ६९४.

वच्छ (वृक्ष) ५९५.

वच्छयल (वृक्षतल) १३-१.

वच्छयलं (वक्षःस्थलम्) १९.

वच्छयलो (वक्षःस्थलः) २८७.

वच्छल ७०८.

वच्छलो ६५७, १०३९.

वच्छुरिय २३८१७.

वज ७०४, ९८२.

वजधरेण ११९४.

वजरियं ६०८, १२२६.

वजरेजसु १२४४.

वजवडण २९५, ९७८.

वजिओ ६७, १६९.

वजियं १००९, १२७०.

वजिया १२७०११०.

वजेंदणील २३७, १२८७.

वहुंवर १०३११२.

वहु (पट्ट) २७६, ३६५.

वहुई १३२१.

वहुयं ४७३.

वहीण ९१०.

वहे (पट्टे) २४४, २५०,

९६६.

वट्टे (पुष्टे) २४४११, २५०१४,
७०५, ९६६१७.

वड (पट) २४०, ४५४.

वड (वट) १०३१११.

वडण (पतन) १८७, २९५,
६४०, ९७८.

वडणुल्लंत ४४३.

वडलाओ (पटलाः) ५२५.

वडलेण ६३१४.

वडवाणल ३४४, ४५१.

वडवानल ४५११११.

वडाइय (पताफिका) २३१.

वडाओ ८१८.

वडाडोय (पटाडोय) ५९९.

वडायं (पताकम्) ६८२.

वडायाउ ८१८१२.

वडियस्स (पतितस्य) ११९०.

वडियं ५७९.

वडिया १००१.

वडुंत १३२०४२.

वडिय ३१६-७, ३२९, ३३८,
४९२, ५०८४, १२९८११,
१३२०४१.

वडियाणंदो १३-३.

वण २८, ८५, ८७, १७२,
१७५, १९६, २२१, ३३९,
३५८, ४५३, ५८५-१-२,
५८८, ६०२, ६२२, ६४७,
६९३, ६९९, १०२६,
१०२८, १०४३, १११४१७.

वणफईओ १३-७.

वणमि ४५०.

वणयर ६३९.

वणराइ ७८.

वणवास ७२८.

वणवासि १२१३.

वणसईण २१३.

वणसिरीण २१३१७.

वणसईउ १३-७१२३.

वणं २५, ७७, ३६१, ५९७,
६९८, ७३५.

वणंतर ६४१.

वणंतराल ८८.

वणंतरिय २२०.

वणाई १७९, ४१६, ०ई ७४,
१०८९.

वणाहोओ ४१५.

वणिदुरा ७३३.

वणियाहिं ५७१७.

वणुदेसं १९६.

वणुदेसे १२११.

वणे ७४५.

वणेण २५.

वणेषु ७५, ८६.

वण १११४.

वणिजइ ५३.

वणुजलाई १२६४.

वत्त (पात्र) ११६०.

वत्तण ३६५.

वत्तणावट ३६५.

वत्तणि ६५०.

वत्तणीओ ९६.

वत्तं (पात्रं) १७६, २१३,

६८३[?].

वत्ता ९७१.

वत्तिणहिं (पान्त्रिकः) १८२

१११, ०ई १८२.

वत्तिया १८३.

वत्तेण १२६०.

वत्तेहिं (पत्रैः) ५००.

वत्थ १२८.

वत्थु १३६.

वत्थुं ४२, १३२९.

वत्थुबर १०३१.

वत्तावणम्ह ११५७१७.

वत्तावणयं ८१७, १०६३,

१२८३.

वत्तावणं ११५७.

वत्ताविज्जण ५०३, १२३२,
१२३६.

वत्ताविण्हिं १२४३.

वत्ताविज्जसि ९७१.

वत्ताविया १२३४.

वत्तावियाण १२४१.

वत्तावियाहिं १२४१११०.

वम्मह ७१, ८९, ३५६, ५३३,

४०१, ४७३, ४९९, ७८०,

९७९, १०८१.

वम्महेण ५३३, ६११, १२१५,

१२६६, ०णं ४९०.

वम्महो ३८०.

वय (वयस्) २०४, २३३,

२६९, ३३१, ५५५, ८७७,

११५०, १३१५.

वयण (वदन) २१, २८, ९९,

२४३, २६६, ३०२, ३७८,

३९७, ४९५, ५०२, ५०५,

५०७, ५२६, ६०३, ७६१,

७७२, ९७४, १०२३, १०७२,

१०८२, ११८२, १२३८,

१२५२, १२७१, १२९९,

१३२१.

वयण (वचन) ३६२, ४२०.

वयणमि १०५८.

वयणयं ३४, ६१४.

वयणं (वचनम्) १४५, १८७,

२६७, २९३, ३६०, ५५८

११०, ५६४, ६०८, ८३५,

८८१, ९६८, १००९,

१०१६, १०५८, १२१३.

वयणं (वदनम्) ३१०, ३१७,

४४७, ४८३, ६०३, ९४६,

१०७५, १०९९, ११०१,

१२७४.

वयणा ५८५४२.

वयणाइ ३७८१०८, ०ई १२८१,

०ई ६३९, १०८२, ११२८.

वयणाए १०१.

वचनाञ्जो ९६१, १०५६.

वचनाण ५१२, १२४१.

वचनाराविंद २१.

वचनाहिं ७४५, ९१२, ९७३,
१२४११११.

वयणिञ्जो ५७७.

वयणुवद्वेष्टेण १९५.

वयणे ८५३.

वयणेण ३२१, ५५३, ६१७,
८६८१७, ९५२, ११००.

वयणेणं ११००१७८.

वयणेहिं ४२७, ४३०, ५४२,
६०६, °हिं १८३७४५११०,
९७३११०.

वयणो ९४०.

वयवेहिं २५५११७.

वयस्स ११५१११३.

°वयं (पदम्) २.

वयं (मतम्) २४५.

वयंस ११०, ७८५, ९२८,
११५१, १२३४.

वयंसञ्जो ८९४.

वयंसि ६२५, ८३७.

वयंसिया ७८२.

वयंसीञ्जो ७४०.

वयंसीञ्जो ३७९, १२४०.

वयंसेसु ८३६.

वयंसेहिं ६९५.

वयाइं ९५५.

वर ४९, ५३-४, १०६११,

११५, ११७, १२१, १२६,

१३०, १५८, २०३, २२७

-८, २४२, २४४, २५६

-७, ३१६-७, ३२२, ३२४,

३२७११२, ३३६, ३६४,

३६७, ५३०, ५८५११-२,

५९३, ६००, ७३८, ७४४,

७५१-२, ७५४, ७६१-२,

७६५, ७२७, ८१६

(ONCO=वरण), ८१८-९,

८८०, ८८२, ८८९, ९१४,

९७७, (वट?) १०३१,

१०३५, १०३८, १०४७,

१०५७, १०५९, १०९१,

११०३, १११५, ११३२,

११६९, १२६२, १२७९.

वरइत्तो ८५.

वरइहिं ५७८.

वरं ३०४, ७०२, १००५.

वरंगुलिञ्जो १०४९.

वरा ३०५.

वराञ्जो ११९, ५६९.

वराण ५८२.

वराणं १२८.

वराह ४४.

वराहउलाई ११४२.

वराहस्मि ७९४.

वराहस्त ७९१.

°वराहेण (अपराधेन) ६३५१२.

वराहो १११५.

वरिञ्जो ५५७.

वरिञ्जति १५३.

वरिञ्ज ११०७.

वरिञ्जं ६५०.

वरिस १२२०.

वरिसाइं १२१९.

वरिसी १३-७.

वरिसो ८९१.

वरिसो १२३०.

वरुञ्जान ५३६.

वरुञ्जानं ३५२.

वरुम्मुलियाणुं १०९१.

वरुञ्जसि ६६४.

वरो ८६३.

वरो १५८.

वरो ४०११२, ३१५, ३२३,

८०९, ८१६, ८२२, ८४६,

९२७,

°वरो १२४३.

वरुइयं १२६६.

वरुण ६२७.

वरुणंति ११२२.

वरुणोण १२६६.

वरुण ६, ११४४.

वरुणुप्पीडिय ५११.

वरुण ४३, १७४, ५८०,

६०७, ७४३.

वरुणं ६०.

वरुणाण ११३११०.

वरुणाहिं ७४७.

वरुणं ८५०.

°वरुणं ८४०११३.

वरुणिय ५९८.

वरुणि ४६५.

वरुणिञ्जं १११७.

वरुणिय ३५२, ३९१, ५५०.

वरुणिय ९९.

वरुणियहिं ६५०.

वरुणियं ३५१११५.

वरुणिया ४०१, ११२४.

वरुणियाणणा १२६९.

वरुण १४९.

वरुणञ्जो ३६४.

वरुणि ८३९.

वरुणाञ्जो ३६४११२.

वरुणो ६६, ४३८.

वरुणि ६४५, ७५६.

वरुणस ३९२.

वरुणाय १३६.

वरुणायस्मि ९३९.

वरुणाय ८८५, ९१८.

वरुणाय ५६२.

वरुणाय ६५४.

वस ९३११३, ११४, १४५,

२७५, २९५, ३१८, ३५३,

३५९, ३६२, ४०५, ४२५,

४३६, ४६७, ४८६, ६०२,

६१६, ६९२, ७४३, ७४७,

७५५, ७५७, ९६९, ९७३,

१२६९.

वसइ १०५, ४१०, ४६९, ११६, ८९०, १०४५, ११७४.	वह (पथ) ३, २०९, ४१८, ८११, ११३, ११६६, १२५३, १३२६.	वाडलिओ ७६१.
वसइं ३३०, ६३२, ७०२.	वह (वध) १२०९.	वाडलिय ४२३.
वसइं २८१.	वहरिय १३२६, १२.	वाडलियाहिं ८३०.
वसण ५७०, ८८७, ९८३, १०३८.	वहसि ४७९.	वाण ११९.
वसण ८८५.	वहं (पथम्) ५५०, ७०४, १३२६.	वाण ५२९, १२.
वसणाइं १८५.	वहं (वहम्?) १०२९.	वाणिवाओ ५०.
वसणाण १०४०.	वहंतस्स ५६५.	वाणी ९४६.
वसणे १९९.	वहंति ११२५.	वाणु ५२९, १२.
वसणो ५८४.	वहंतेण ११७२.	वाम १३२, ६२०.
वसपंति १०३३.	वहाहोओ (पथाभोगः) २९०.	वामणय ५९८.
वसह २३९, २७५.	वहिणी ८७०, ११.	वामय ५९८, १२.
वसंत ७८०.	वहिरिय १३२६, १२.	वामयरो ३१४.
वसंतमि ८३.	वहु २११, १८, ३४८, ५८५, ५९६, ६०७, ७६३, १०४४, १०७०, १०७२, ११९९.	वामाहि ३१४, ०हिं ९११, १४.
वसंतसिरे ५७७, ८७०.	वहू १६५, ५८५, ७८१.	वासेण ४२१.
वसंतसिरी २८३, ३१४, ८०४.	वहू ३४०.	वाय ११११.
वसंतसिरी ३१७, ४५९.	वहूहिं ९१, ०हिं ५१.	वायणो ९०७.
वसंतस्स ७४-५, ३३०.	वहो (पथः) १७१, ५२४, ७३३.	वाया १७, २५०.
वसंति २५९.	वंचिज्ज १११.	वायाइ १७१, ३.
वसंतेण ७४-१, ७७.	वंचिय ५२८.	वायाए १५५, ९३२, १००७, १५७, ८१५, ८५५.
वसाओ ३२१.	वंठ ११११.	वार ७३४.
वसिऊण २३४.	वंदण ६८२.	वारण १०७२, १०७८, ११०८, ११३०, १२९१.
वसिण १११४.	वंदणा १२५१.	वारणा १०६७.
वसिओ २२४, २५८, ६९०, ९०३, १०५२.	वंदिय १२६, १४, २०२, ८१९, १४, १३२८.	वाररमणि ११७, ७३८.
वसिकयमि १४७.	वंस ८४५.	वारविलयाण ११३.
वसिया ५८१.	वंसो ७७२, ८४०.	वारविलासिणीहि ९१, ०हिं १२१.
वसीकयमि ८९.	वा १०६, २, १५९, २९८, ४६०, ४७७-८, ५७३, ७८६, ९२२, ९३३.	वारिणा ८७६.
वसुक्खित्त २८८.	वाइओ ५०७.	वारीमई ४२३.
वसुक्खुल ८०६.	वाउरा १३०९.	वारुणि १७३.
वसुमई ५८१.	वाउल १७४.	वारुणी ५१६.
वसुयाइ ४८४.	वाउला १३०९, १३.	वारोसार ३८३.
वसुयाय ४४७.		वाल १०२६, १०.
वसुहा १२६२.		वालस्स (पालस्स) १०६४, ११७९.
वसुहावरोह १६६.		वालाउ ३८१, १३.
वसुहाहिव १११९.		वालाण (पालानाम्) ८३८.
वसुहाहिवा ८२४, ८२७.		वालायवो ६७६, १५.
वसुधरा ५८०.		वाल्या (पालिका) ३७४.
वसेण ६३, ११८८.		

°वालो (°वालः) ६८८.

वावड १४.

वावडो १११६.

वावड ११४०.

वावरो ९४०, ९६०.

वावीसु २९.

°वास (पाश) ४.

°वास (पार्थ) २४०, ४४४, ५२१.

वास (वास) ७१, ९३२१, २६२, ४६३.

वास (वर्ष) १०१५, १३१०, १३१७.

वास (वासस) १२९१.

वासर ८३२, १११६, १२८५.

वासराहिनी ८१४.

वासर ६४६, ९४३.

वासरो ४१२, ११९९.

वासहर ३५६, ४५८, १३११.

वासहराई १०७३.

वासहरे ८२६, १३११७.

वासं ९३, १६५, ३६७.

वासाई १२६४.

वासाण १०७९.

वासाहि ७५१, १२६४७.

वासाहुतं १३१८.

वासिप १३-३, ३६९, ५८३, ६०२.

वासियाई १२६४.

वासियास ३५२.

वासियासा २३६.

वासियासेहि १७३.

वासेण ६९६.

वासो २६९, २७३, ७२४,

७२६, ७३४, ८७७, ८७९,

१०४४.

°वाडणो १३६.

वाहरइ २४१, ६७०.

वाहरह ९२५७३.

वाहरिय १३२६.

वाहि ७१६*१, १०१५.

वाहिता ८०४.

वाहितो ११९८.

वाहिण्ड ८४.

वाहिण्ड १२५.

वाहीओ ५०.

वाहो (व्याधः) ११४१.

वि ८, १३, १५, १६, १६+१,

१६, २१११७, २२, २५,

२५१३-४, २८, ३२११०,

३५, ५१, ५६११६, ६२+१,

६५-७, ७२, ७६, ७९, ८२,

९४११, ९६, १०६+२,

१०८, १११, ११९, १२१

-६, १२८, १३३, १३६,

१३६१८, १३७, १४९,

१५१-२, १५६-७, १५९१

१२, १६३, १६९-७१,

१७३-४, १७७, १८१-२,

१८५-७, १९०, १९२-३,

१९३१७, १९४, १९८-९,

२१०-११, २१८, २२७,

२३१, २३५, २४६, २५१,

२६८-९, २७१+१, २७३,

२८२, २८३१७, २९२, २९८,

३०१, ३०२१७, ३०३-५,

३१४-५, ३१९, ३२१, ३२३,

३३१-२, ३३४-५, ३३७,

३३९-४०, ३५७, ३७२,

३७६-७, ३८१-४, ३८६,

३८८, ३९०, ४०२, ४०८,

४१२-३, ४१५, ४१५११,

४१८, ४२२, ४२६, ४३१-२,

४३५, ४३५१३, ४३७-८,

४३८१७, ४६४, ४६६, ४७९,

४८८, ४८८१८, ४९०-१,

४९६, ४९८, ५०१, ५०७,

५०९, ५१२-५, ५३१-२,

५३९-४०, ५४५, ५५५-७,

५६१, ५६५, ५६७, ५६९,

५७३, ५७९, ५८८; ६२१,

६३५+४, ६३५+४, ६४४,

६४६, ६४७११३, ६५२,

६५५, ६५८, ६६०, ६६५,

६७०, ६९२-३, ६९५,

७०२, ७०४, ७१०, ७१५,

७१६+१, ७१९, ७१९१७,

७२३-५, ७३३, ७५४-६०,

७७७-८, ८०५, ८२४,

८३०-१, ८३६-७, ८४३,

८५१, ८५९, ८६२-६,

८७२, ८७४, ८८२-३,

८८६, ८९३, ९००, ९०६,

९१४-५, ९१७११, ९१९,

९२२, ९२४-५, ९२८,

९३०-१, ९३३, ९३९,

९५१-२, ९५४, ९५४११,

९५९-६०, ९६६, ९७८,

९८७, ९९५, १०००, १००५,

१००७, १०१३११, १०२३,

१०३९, १०४१, १०५१,

१०५३, १०६१, १०६२११,

१०६३, १०६७, १०७४,

१०७६, १०७८-८०, १०९७,

११००, ११०१११३, ११०९,

११११, १११५-६, ११२४

-५, ११२७, ११३१, ११३४

-६, ११३८-९, ११४१,

११५६-५९, ११६१११७,

११६२, ११६४, ११७२१८,

११७८-९, ११८७-९१,

११९४, १२०१, १२०३,

१२०८, १२०९१७, १२१०,

१२१२११७, १२१७, १२२५,

१२२९, १२३११३, १२३२,

१२३९-४०, १२५१-२,

१२५९, १२६५-७०, १२७३,

१२७७, १२७८१८, १२८२,

१३०१, १३०६, १३१३१८,

१३१५, १३१९+१, १३२०,

१३३३+१.

विदूषण १७२.	विच्छुरिया ४५७१४.	विजाहेरंद १२४२, १२७७.
विद्वयथो २५७.	विच्छाय ८१.	विजाहेरंदेण ३२५.
विद्वं १२९४१७.	विच्छायं ९४६.	विजाहेरंदो २८२, ८०३.
विडडिय २७६.	विच्छिणं ७३२.	विज्झंति ७९११५.
विडडितो ६७५.	विच्छित्त २३१४, १२९५१७.	विज्झायद् १०९४.
विउण ७५३.	विच्छित्ति ३६४.	विडव ५९३, ७४६.
विउत्त ५८८१४.	विच्छुडिओ ९८१.	विडवंदोलण ३४८.
विउत्तं ५८८.	विच्छुरिण ९०.	विडवाडलं ७९१.
विउत्तो ३२०.	विच्छुरिय २३८, २८७, ६०२,	विडवे ४४९.
विउल ८३९, १३०९.	१२८७, १३२४.	विडवोळि ११३१.
विउलासओ ५८०.	विच्छुरिया ४५७.	विडिंचिय १०२३, ११८२.
विउले १२१४.	विच्छूढ १९५.	विडुरिद्ध २८८.
विओय ६४७.	विच्छूढा १२५४.	विड ६७७१२.
विओद्वय २०४.	विच्छोलिय ३५०.	विडत्त ७४९.
विओय ३०९, १००८, १३०८.	विच्छोहं ३९१.	विणएण २६०.
विक्रम १५१.	विच्छोहा १२९९१७.	विणओ ७१४.
विक्रमोवहोआ १५१.	विजण ९३४.	विणओणय २६६.
विक्खाओ ४६, २७३, २८२,	विजयाओ १३३.	विणटो ११८.
३७१, ८०३.	विजयाणंद १४४, ९३१, ९३७,	विणडिओ ११९.
विक्खाय ७८८.	९४२, ९४५, ९६७, ९७५.	विणय २०४, ३६०.
विक्खाया ८०२, ८२४.	विजयाणंदम्मि ९३९.	विणयं ४९३.
विक्खित्त २३.	विजयाणंदस्स १३६११, ९४४.	विणयोगय २५६.
विक्खेव ५०४.	विजयाणंदार्हितो १२४७.	विणा १३, ७२, २१७, २२३,
विगय ६३२.	विजयाणंदेण १०९, ९३३११,	२९६, ४६४, ७१२, ७१७,
विगह ११०.	९३४, ९७४, ९८५, ९९९,	८३०, ११३४, १२२५.
विगहं ९४६.	१०२१, ११४६, ११४८,	विणास १८९, ८९२, ११९८.
विगहा ५९०.	१२५०, १३२१.	विणासणो १०३८.
विगहावयवो ९४०.	विजयाणंदो १०६११, १०७,	विणासयरो ४९१.
विगघ ६२४.	११०-११, १३३, १३५,	विणासो १०१०.
विगघणाहेण ३००.	२५७, ८९४, ९२१, ९३६,	विणिओय १२७०.
विगघं ५८५११.	९३८, ९४३, ११५२, १२२८,	विणिग्गएहि २१.
विचित्त २३८, ३५७, ३६४.५,	१२३२.	विणिग्गओ ७८९.
१२९५.	विजत्तं ३०१३.	विणिग्गमो १७३.
विचित्तयम्मेसु १३२६.	विज्जा ३७३, ४९३, ६९०,	विणिग्गय २४०, ३४९.
विचित्तलेहा ७८२, ७८४, ८६९,	११५०.	विणिद्धान्ह ८९८.
८७१, ९५२.	विज्जाहर ३०२, ३२८, १२८१,	विणिम्मयंतस्स २५५.
विचित्तलेहे ७८३, ८७०.	१२८९, १३०३, १३१९११.	विणिम्मवंतस्स २५५१२०.
विचित्तयम्हि ४०७११३.	विज्जाहरत्तणं ३०३.	विणिम्मवियं ७७५.
विचित्तियम्हि ४०७११३.	विज्जाहरिंद १२४३, १२९२.	विणिम्मविद्या ७८०.
विचित्तियं ४०७.	विज्जाहरी ७८१.	विणिम्मिओ ४५२.

विणिमिय २३९.
 विणिमियं ३७३१¹⁵, ७६५.
 विणिमिया १३.
 विणियत्ता ७००.
 विणियत्तित् ८८६.
 विणियत्तिऊण १११३.
 विणियत्तिओ १८७.
 विणियत्तो १३२०.
 विणियत्तसण ११८४.
 विणियोग १२७०१¹⁰.
 विणिवाह्य ११४३.
 विणिचिद्र १११९.
 विणिवेसा ७२.
 विणिवेसिल्ल ९९१.
 विणिवेसिय २३७.
 विणिवेसियं १२७१.
 विणिहिओ ५३३, ९७९.
 विणिंत्त ५२६, ७४८, १०९४,
 ११८२.
 विणोण २६४, ९५६.
 विणोओ ९४०.
 विणोय ३३, २८५१¹², ३५९,
 ८९८.
 विणोय्यं ६०७.
 विणणत्तं १४५, ९४३.
 विणणत्तो ११४, १३२, २९५,
 ११०२, ११२९, ११४८.
 विणणवह ५११.
 विणमाण १००, १०५, २८५.
 विणणावडाह्य २३१.
 विणणाणं ७७८.
 विणणाणुस्य ५५६.
 विणणाणे १५२.
 वित्त ३१५१³.
 वित्तणाहेण ३२६.
 वित्ताहिस्स ३२३, ६५७.
 वित्तिण ९४३.
 वित्थय १३६.
 वित्थर १३६१⁷.
 वित्थरथं ७८७, ८१४.

वित्थरिय २८७१².
 वित्थरेण १२०९, १३२९.
 वित्थरेणह १७१३.
 वित्थार १३६.
 वित्थारे १२८७.
 वित्थारो १३०९.
 वित्थिय १३६१⁷.
 विदोस १०२५१⁷.
 विहुम २३८, ७७१, ११७०१⁴.
 विद्ध १०२, ८२३.
 विधिणा ६४५१¹¹.
 विज्जत्तं ११०२१¹⁴.
 विपरिणमइ ६३१.
 विप्प २५७, ८१९, १३०१.
 विप्पल्लभ ७१९.
 विप्पल्लभो ५४८.
 विप्पाण ८१९१⁴.
 विप्फुरिय ६००.
 विवुद्धो ५४१.
 विवभम १२०७, १३२४.
 विवभमं ७५८.
 विवभमाहोयं ५२०.
 विवभल्लेण १८३१¹⁴.
 विमाविऊण ४१६१⁵.
 विमल २८१¹⁴, ७५१-२, ९६६,
 १३०९१¹.
 विमलम्मि ९०५.
 विमले ६१०.
 विमलो ३२.
 विमाण ३२७, ६३५.
 विमाणह ३६२१⁶.
 विमाणं ३५९, ३६२, ४३४,
 ६००, ६४२.
 विमाणाव ३४१.
 विमाणाओ ६४११¹.
 विमाणाण ३२९.
 विमाणाहुत्तं ४३१.
 विमाणेण ६८१.
 विमालेमि ६४२.
 विमीसिओ १२९७१¹⁵.

विमुक्क ३०३, ३०७, १०२३,
 १०८२, १०९६, ११०१,
 ११७०, ११९१.
 विमुक्का ५९१.
 विमुज्जत्त ९८६, १०४८.
 विमुहस्स ७७९.
 विमुहियं ३०.
 विमुंच ५७३.
 विमुंचत्तो १०९७.
 विमूढ ७४३, ७४९.
 विमूढो ९६०.
 विम्महेण ९४७.
 विम्वल २८.
 विम्वह्य २५६, ७९५.
 विम्वह्याणं ८०७.
 विम्वहरइ ८५५.
 विम्वहरत्ति ४७७.
 विम्वहरो ५३८, ९३९.
 विम्वहरियं ४६०, ४७७१¹⁵.
 विम्वल्लेण १८३.
 विम्वल्लेगेहि २७४.
 विम्वहो १२२९१⁷.
 विम्वह्य १३४.
 विय ५८१¹¹, ६२१²⁴, ७६१⁴,
 १३८१¹⁷, २२५१⁷,
 ३६२१⁴, ६१५, ६२२१²,
 ९८८१¹².
 वियड २८७, २८९, ४३६,
 ४४०, ४४६, ४४९१⁵,
 ६०६, ६४५, ७५१, ७९०,
 ८४०, १०२३, ११८२,
 ११८४, १२६२, १२८७.
 वियडावरोह ४३१¹⁰.
 वियडिय १२७५१¹.
 वियडियस्स ११९०१⁶.
 वियडे ४४८.
 वियडो ३८.
 वियडोरथल्लट्ठि १.
 वियडोवरोह ४३.
 वियणा २९१¹⁸, २९१¹⁸.

वियाणावरोह ४३११०.	वियासुवेह ८०.	विरुज्ज १६३, २९६, ८६७.
वियप्प २९२११८, ४८२, ५६२.	वियासुडुणी ८१.	विरुद्धं २६७, ३३१, ४९०, ८८५, १२१४.
वियप्पंतो २४७.	विरुज्जो ७७०.	विरुद्धाई ८७७.
वियप्पेह ५५३.	विरुज्ज १३०, २३६, ९०४, १२८६, १३३३.	विरुद्धेहिं १०५२.
वियम्हिय ९७३१४.	विरुज्जम्मि १२५९.	विरुज्ज २९२.
वियलह ८१.	विरुज्जं २२, ९३, ५००, १०९९.	विरुज्ज २९२११७.
वियलंचलण ७४२१५.	विरुज्ज १३०११२.	विलक्ख १२७२.
वियलंत ७०७, ७४२.	विरुज्जो ५३२१७.	विलक्खो १०७४.
वियलंबल ७४२.	विरुज्ज ३३४.	विलग्गेण ८१११३.
वियलिह ८१११७.	विरुज्जंति ३५७.	विलयाण १०९२.
वियलिय १०७५, १०८५, ११०७, ११४१, १२७५.	विरम १०९५, १०९६११४.	विलयाण ११३.
वियलियंसु ४३६.	विरमे २८६, ३३५, ५९३.	विलयाहिं ७१, ११५.
वियस २२४११.	विरल ४४७, ८५२, १२९९.	विलविकुण ६४८.
वियसंत ७५, ७८, १०१, ११६८.	विरलंसुयंसुय १२९९१२.	विलसंत ११९६.
वियसंति १२.	विरलं ६५०१२.	विलसिण १७.
वियसंतुवत्त १०७५.	विरलिय ७५२, १०२३१२.	विलंब ६१३.
वियसिज्जह ८८१२२.	विरस ११०८, १११४, १११९.	विलंबह १४०.
वियसियह ८८१२२.	विरसं १२०३.	विलंबिणहिं १२५३.
वियसिय ३०, ६३, ७५, ८८, ९१, १७३, ३२४, ६७६, ८१०, ८२९, ९४३, १०२९, १२२२, १२३२, १३०३.	विरसंत १११९.	विलंबेण ९९२.
वियंभमाणेण ४२४.	विरसंतो १२०३.	विलंबेसि ६२३, १०५१.
वियंभमाणो ७८.	विरसाई ५७५.	विलंबेह ११४६.
वियंभंत ३६२, ७४३.	विरसि १११९१४.	विलंबो ४०६.
वियंभिओ ६१३.	विरसो १७०, ३२०.	विलायंति ७२१७.
वियंभिय ३४७, ६०१.	विरह २९, ८१, ५७२, ६५८, ६७०, ११७०, १२२३, १२३४, १३०८, १३३३११.	विलास ३७०, ४२४, ६०७, ८२१.
वियाण (वितान) २५३, ६०७, ६३७.	विरहम्मि २४५.	विलासवर्द्धण १२६५.
वियाणम्ह १००२१४.	विरहिणीय ४७३.	विलासवर्द्धण १२७४.
वियाणयल २४४.	विरहे ३०५, ४७१, ७२४.	विलासं ३९४, ४०५.
वियाणाओ ६४१.	विरहेण ११४१.	विलासिणी ८१९.
वियाणेसु ८६.	विरहो २२२, ५३२, ५७१.	विलासिणीहि ९१, १११, १२८९.
वियारण ६.	विरंचि २७८११४.	विलासेण ३७०१७.
वियारा ६२४१.	विराज्ज ७६४.	विलित्तो १२९१.
वियारिणो १२.	विराम ६९३, ११८९.	विलियाणणा १२६९१४.
वियारेण १४०, १२६८.	विरामे ८३२.	विलिहण २७५.
वियासिणो १२१७.	विरायंत ७४७.	विलिज्जहिं १२५३११.
	विरायंति ७२.	विलुलिं ४४१११६.
	विरायंते २४४.	विलुलिओ ४४१, १०९०.
	विरिंचि २७८.	

विलुलिय ४४१११०, ७४९,	विसजिऊण ४३१.	विसंवउंत १३०६.
११०१.	विसजिय ११६.	विसंवडिओ १८१.
विलुपिओ ६४०.	विसजिया ४६३, ५५२.	विसंतुल ४८३.
विलेवण ९१३.	विसजियाओ १०६१.	विसंतुलं ४८०.
विलेवणं ६८३.	विसजोउं ४५८.	विसंणविया ७०३.
विलोहविजंतं ३०.	विसजोह ४१२.	विसंत ३९९.
विव ९५, ३५८, ३७१.	विसट्ट २२८११४, ३४५, ३४५	विसंति ७९, ३४६.
विवज्झ १५५, ७१८.	११२, ३९६, ५३०, ६४०,	विसाओ ३१६.
विवज्जामि ६४७.	७६७.	विसाय १९५, ९९६, १०४८.
विवज्जिसं ७१५.	विसट्टंत १४५, ३५३, ६१६.	विसायं ३१७.
विवत्तैफ ३९२.	विसण १८४, ३१७, ९७३.	विसायंति ७११.
विवर ७४८, ७५६, १०२२,	विसणो ११३६.	विसाल १०२६.
११४२.	विसद ६३५.४.	विसावहो ४१९.
विवरंतरेसु ४६८.	विसम १८१, ३९८, ४६५,	विसिओ ९०३.
विवराहुत्तं १०२१.	७१७, १०७९११, ११२८,	विसूह १०५७.
विवरीय १०७९.	१३०६, १३०८.	विसूरेइ ११५.
विवरीयाई ८६०.	विसमइओ १६९.	विसेण १५५.
विवलिय १०९६.	विसमइओ १६९१२.	विसेस ८३६-७, ३८२.
विवस ४६५.	विसमत्थं १०५४.	विसेसओ १०७२.
विवसंगी ४८०.	विसमत्थो १००८.	विसेसस्स ३१४.
विवसिज्झ ८८.	विसमसण ७९४११२.	विसेसं ११०१.
विवाह ८८२, १२६१, १३२०	विसमं ७९४.	विसेसा ३९७, ८३६.
०१.	विसमा १३७, ९२९.	विसेसावलि २८.
विवाहो ३२९.	विसमाण ५७२.	विसेसियं २४३.
विवाह १३-३, ३६१२, ७८,	विसमीकरेइ १०९.	विसेसेण २७२, ५७६, ९१५.
१२६, १२९, २२९, २४१,	विसमेहिं ८५०.	वितेहिं ४११.
२४४, ३५१, ३५३, ३५६,	विसमो ४७३, ६३१.	विस्स (विथ) ६५१.
३६४, ३६६, ४२४, ५१७,	विसरह १०१४.	विस्सयम्म ३६७.
६००, ७३८, ७४४, ९१३,	विसय ७७९.	विह ४४, ३२७, ३५२, ३६९,
१२६४, १२९४, १३१८.	विसरिस २८८.	४८२, ५६२, ५९३, ६२८,
विविहाई ५९२, १२६४.	विसलयं ५४११३.	९०५, १०४३, ११५९,
विविहाउ ३६.	विसह १०५७.	११३०, १२१५.
विविहेहिं २१३, १२९०.	विसहर ६७४.	विहग ५१७, १०८९१२३.
विस २६१८.	विसहरा ४१७, १०३७.	विहाराल ३५३, ५१७, ५८४.
विस ४१५, ४७३, ४९१,	विसहराण ४१४.	विहडमाण ११४२.
४९६, ५३०, ६४५.	विसहरेणं ४४९.	विहडंत ८२, १२७५.
विसइ ८६, ४६९, ८३१.	विसहह २११.	विहडिय ४४२, ४५१, ५२६.
विसण १३२२.	विसं ४१८.	विहडिराण ५७२.
विसओ ४६.	विसंकुलं ४८०१९.	विहचंड १९८.
विसओ ५१२, ९४१.	विसंवणुहिं २१११७.	विहम्मि १६३, ९९७.

विहयाई ८१९.	विहिणो २३१, २५५, ७१३१८.	बुचंति ६११२०.
विहरइ ७७२.	विहित ५०४.	बुच्छामि ५३१११.
विहव ५५५, ८७७, ११५०, १२१८.	विहियं ५७३.	बुद्धिस १०६५११४.
विहवस्त ७३.	विही १५११७, ७७८.	बुत्तं ६३५३२.
विहवा ७३८.	विहीरणार्ण ६८८.	बूढ २२१.
विहवाइ ८१९१५.	विहुओ ७६०.	बेक्खेवो १८८.
विहवे २६९, ३३१, १२८८.	विहुय ३४१, १०९४१११.	वेत्त १३२.
विहवेण ११११.	विहूणे १७७.	वेत्तासणं २०६.
विहसंत ७५१२,	°विहे २६९, ३३१, ७२४, ७२८, ८६३, ९३३, ११६२, १२०१.	वेत्तिण १३५.
विहसंतु ७८१११.	विहेज्ज १४३.	वेयणाई २९.
विहसिय ६३१३, ९१११४, ३२४१७.	°विहो २६९, ६६५, ८६३.	वेल्हल ३५६, १३०८.
°विहं १०६, १४४, २२६, २६७, २६९, ३१२, ५९७, ६१९, ६८६, ७७९, ७९३, ८०९, ८६९, ९७९, १०६०, १२२५.	विचिल्लिया ९४१३.	वेल्ह ३५६.
विहंग २२८, ५९३, १०८९.	विज्झ ४५६.	वेह १३०२.
विहंगाउल १०४३.	विंद ४५७१५.	वेहं १२५७, १३००, १३०१११२.
विहंगाण १०९१.	विमला ११०७.	वेण ६३७.
विहंडिय ३५५.	विमलो १११५.	वेणहि २१.
विहा ३६, १०६, १८५, ५३९, १०००, १२०८.	विंभिय १३४१३, ५१४.	वेण्णिज्झ ४४९१४.
विहाइ ५३, ७७५.	वीइ १७२.	वेठ ३५४.
°विहाइ ३१९, ५५१.	°वीठ (पीठ) १७६.	°वेठ (पीठ) ६७७.
°विहाउ ३७७.	वीणा २८५, ३५९.	वेठं ३५४.
°विहाण २६९.	वीमच्छं १०२३१३.	वेठाओ ७४१.
°विहाओ २९८.	वीमच्छो ११९१११.	वेढाण ७५३.
°विहाण १६०, ६५२, १००३, १०४०.	वीमत्थो २८८१९.	वेढाहिं ७४७.
विहाणं ७२८.	वीर ४०४१८, १०४७, ११८१.	वेहिज्झ ४४९.
विहावंतो १२१७.	वीरवाहणो ९७६.	वेणु ४९, ९०२, ११३१.
विहाविज्ज ४१६.	वीराण ११८०.	वेत्तासणस्स ५८५११.
विहाविय ९७.	वीरेक ६६.	वेय १८, ७७९, ११०३.
विहावियं ६९३.	वीरो १०३९१२.	वेयडिय ७३३.
विहि १४९, ५९७.	वीवाह ३१९.	वेयणा ४८५, ९७३.
विहिणा ६४५, ७१३, ७७५, ८१०, ९२७, ९३०, ९४७, १२१६.	वीवाहो ३२०, ६२६, १२४५-६.	वेयणाइ २९११८.
	वीसत्था ६५४.	वेयणुकंठं ६७०.
	वीसत्थो १०६०१७.	वेयाले ११९५.
	वीसमिउं ३८५.	वेयालो ११९५११५.
	वीसरइ ७१०.	वेरि ११८९.
	वीसरियं ४६०१११.	वेरियाण ७०४.
	वीहच्छं १०३२१३.	वेरुलिय २३७.
	वीहत्थं १२०३१३.	वेरुलिय २३७११.
	वीहत्थो २८८१९.	वेला १७२, ३४२, ४४१, ५२५.
	वीहियासु ८५.	वेवण ४०५.
		वेवंत २०४.

वेचंतओ २४.	८१, ३८६, ३९४, ४०३,	सकडयाओं ११८१.
वेविराह २९५.	४२३, ४३३, ४४१-२,	सकम्म ९४०१३.
वेस २३०.	४४८-४९, ४५१, ४५६-७,	सकुसुमं ३९४.
वेसरो १११२.	५०५११, ५२४, ५२९,	सकोडण ३९२.
वेसंभ ३३८.	५३३, ६४५, ६५०, ६७४,	सकोडलेण ३९२१३, १२१३.
वेसंभसि ८३४.	७५६, ७७१, ८५८, ८९१,	सक्य ३६.
वेसंभं २६६, ३६२.	९०५, ९५७, ९९८, १०००,	सक्यं १३२८.
वेसंभा २६६१७.	१०४६११, १०७१-२,	सकियणो २१८.
वेसंभाओ ५४७.	१०९०, १०९२, १०९४,	सखलिण ११२४.
वेसंभो २३४, ५४७.	१०९६, ११२१, ११७०१७,	सगा ११२२१११.
वेसा (द्वेयाः) १२१,	१२३०, १२५८, १३०५,	सगाहिंतो १०१५.
वेसा (वेद्या) ११०७.	१३०८१.	सगो ३३८.
वेसेण २४६.	००० (मृतः) ६५७.	सचविण ११६१.
वेसो ८०८.	००० ५३६१११.	सचविओ १४१, २०१, ३८६,
वोचिणिआ १२११.	००० ४५.	७०९, ८११, ९३५, ९७२,
वोच्छासि ५३.	००० ९५.	१०३५, ११५३, १२३०.
वोच्छिण ६८, १०९४.	विवि ३१३११२.	सचविजंतो ३८७.
वो ५, १०, ७२७.	विवि ५५५१७३, ५७८१२.	सचविज्जासु ४२६, ९३७.
वोच्य १०७९.	प	सचविज ३१४, ६०५.
वोच्छिणा ६४६.	पामोयरि १२४९११५.	सचविजं १, २१२, ३१०, ३५९,
वोच्छेओ ७२९.	स	५९८, ७१८, ७५१, ८५६,
वोसणि ६५०१३.	स ८१७, ४०११२, २५१, २५३,	९२२, १०२४, १०३४,
वोसूण २१२.	६२६, ६६३, ७०११५, ७११,	१२३०११, १२७३.
वोम ४११, ४१८.	८६४, ९०५, ९६५१७,	सचविज्या ६, २५९, ४७४,
वोमयारीहिं ४११११०.	१००४.	६३५, ६५०, ६६०, ९०४,
वोमीसो १२९७.	सद (सदा) १३-७, ४६११९,	१२११, १२७९.
वोलिज्ज १२४.	४८, ५०, ९१, २२३, २७९,	सचविज्याए ६६०१७.
वोलिया ७०.	२८५, ६५६-७.	सचविज्यो ६५७.
वोलीण ८३.	सदृणहा १०८०११०.	सचं १०६१२, ९२२-३, १००७.
वोलीणा ८९८.	सईवराणं ६३३.	सचण १०२६१११.
वोलेइ ६३०.	सई (सई=सदा) ९१११३,	सचरिओ ७९४.
वोलेइ ११२.	२७९११९, २८५१११, ६५७	सचरियं १४३, ६०४, ६०६,
वोहियणहि १९२१३.	१३.	सचरिहं ७७४.
व ८, १९११२, २८, ४७,	सईवराणं ६३३१३.	सचरिहा ४७३.
४७१७, ४८, ५०, ६८-९,	सउण ९१५.	सचरिहं २००१७.
७३, ८५-६, ९७११९, ९१,	सएण (सतेम) १०२०, ११७५.	सचरिहं ५७६, ६६२११ ७९७.
९६, ११९, १६६१११,	सएहि १०२०११, ११७३७,	सचरिहो ६६२११.
१७१, १८१, २०८, २१९	१०२०, ११७३७, ११३०.	सजल ४५२, ११८५.
२०, २३१, २५३, २६२,	सकजल ४४७१३.	सजायाए ३१०.
३२६, ३४६, ३७१, ३८०-	सकडयं १९४.	सजा ४७८, ६४३.

सज्जन १२, १६, ९६३.	सत्तवज्ज ३०१२.	सफलाउ १३-११२३.
सज्जणणि ५५४.	सत्तासासाह्य १९९.	सवभाओ ५५६.
सज्जणस्स १६११३, १६११९.	सत्तासो ६७.	सवभाव ६६१, ९६८, १००३.
सज्जणाणं २२३.	सत्तूहिं ६९१.	सवभावं २६६, ३६०, ८६१,
सज्जणासंग १३३०.	सत्थ (शास्त्र) २०२, २५७.	१२२५.
सज्जं ११५, ११६५१५.	सत्थत्थ १३६, २०८.	सवभावा ४९४.
सज्जिमो १९४.	सत्थि ५०८.	सवभावो ५५६१५, ६१७.
सज्जियं १२६६११०.	सत्थिय १२९४.	सवभुट्टाणं ३६०, ९०६.
सज्जीकयाओ १२६१.	सत्थीवायणो ९०७.	सभएण ११९१.
सज्जीव ५४१, ७७४.	सत्थेण ३८-९.	सभयं ६८८.
सज्जीवो ९५.	सत्थेसु ५४६.	सभुत्ति १३२२.
सज्जुण्ह ११९५.	सत्थेहिं १५३.	सम २३२, ७६५.
सज्जेह १०६६.	सत्थो (सार्थः) ११५, ७६१.	समइच्छिऊण १४२, १२३१,
सज्जस ४२५, ६१६, ८४९.	सदएण १२४८११३.	१२७८.
सज्जसूसास ३९७.	सदयेण १२४८११३.	समइच्छिया ८७३.
सज्जो १४८.	सदुक्खं ३०५.	समइत्थिऊण १२७८११७.
सट्टाणं २३५.	सद ३८-९, ९०, २७८, ८१२,	समए ७-५१७, १५८, ५८७,
सट्ठियं ९५८१७.	१३०४.	६२९, ६९०, ८१६, ८५९,
सट्ठिल ७४११४.	सदुहइ १२३९.	९०५, ९२२, ११४५, ११६५,
सणाहं १०२४, १०२७, १२९४.	सदं ६२०.	१२०११५, १२७६, १३११
सणाहाइ ५२६.	सहालं १११९.	१५.
सणाहेहि ८७३.	सहेण १२४८.	समएण ११७५.
सणिइ ८३९.	सहो ४०, ६५३, ६८७, ६८९.	समओ ११५, २६३, ११६७,
सणिय २९१, ६४१.	सद्धम्मो ८०१.	१२२१, १२८२.
सणियं २९१, ३६२, ६४१,	सद्धालुएण ७५९.	समत्थिऊण १२३११२.
८५३१८, १२६७.	सद्धालुएहि ६०.	समत्थो १०७९.
सणेह २०८.	सपरिहासं १०४११८.	समप्पइ १३२९, १३३३.
सणेहं १२८०.	सप्प २८८.	समप्पमाणेण ४२१.
सण्णा १२५.	सप्पणाम १२९२.	समप्पति १०८४.
सण्णाए ६४३.	सप्परिओसं ६०९.	समप्पिओ ९५१, ९८९.
सतोसं १३२१.	सप्परिओसा ९१८.	समप्पिय २६५, ६६१.
सतोसेण १०६४.	सप्परिओसेण ३२६.	समप्पियं ९६८.
सत्त ८, १९८, २०२११३,	सप्परिओसो १२५७.	समप्पिया ६५९.
२७८, ११४७.	सप्परिहाओ १३००१७.	समप्पेइ ८२९.
सत्तच्छय १७४, ६२९, ६४९.	सप्परिहास १०४.	समप्पेउं ९९३.
सत्तणहा ११२६.	सप्परिहासं ९२, ९१४, १३००.	समप्पेऊण १०५८.
सत्तमुह १९८.	सप्पसायस्स ९५६.	समप्पेमि ६५८, ६९८.
सत्तमेरिसो ५४५१२.	सप्पसाया ६११, १२१५.	समवभहिया २८१.
सत्तमो ५४५.	सत्तिपणी १००.	समम्ह ९३१११५.
सत्तवत्त ३०.	सत्तपुरिसा १८५.	समय (समद) ५२१, १०६७.

समय (समय) २२०, ८०५.	समागमस्थान ८९.	समासीणा ३५८, ९०४, ९०६, १२४९१७.
समयमि ८९९.	समागमिस्सामो ३३६.	समासीणो ९०, १४३१७,
समयं १३११६, ३८७१८.	समागमे ५७०१३.	८४८, ९०७, ९५०, ११५३, १२३३, १२७७, १३०१.
समयं (समकम्) ३३४, ४२६, ४३२, ५४३, ५९०, ६४०, ६५८, ६९५, ८२८, ८५४, ९६६, ९८७, १०१३, १०२०, १०२२, १०६१, ११३६, ११३९, ११४१, १२४२, १२७७, १३१७.	समागमेण १२८२.	समाहि २६३, २६५, ८९९.
समये ७-५, २२७.	समागमो ५४४, ८८०.	समिज्झ ५०९.
समरे २२७.	समागया १९९, २०७, ४६२, ७८४.	समिय ५१६, १३०४.
समलियद् २१८, १२६७.	समागयाउ ७४४.	समियमि १४७.
समलीणा ४५९, ६३७, ६४१, ८७२, ९७८१२, १२५०.	समाजुत्तो १३-२१७.	समीर ८४, ९३११८, ३४९, ७४८, १०९०.
समलीणो ९०१७, १२८, १३०, ६०३, ७९५.	समानवि ७५०.	समीरण ६३, ८५८.
समं ९०, ९२, १०९, १२९, १६०, २०८, २१७, २२५, २३५, २६१, २६४, ३१५, ३३६, ३४१, ३७४, ३८८, ४१३, ४३१, ५८६, ६३५, ६९२, ८३४, ८७२, ८९६, ९००, ९०६, ९२५, ९३१, ९३३-१, ९३४१६, ९४२, ९६३-४, १००५, १०२१, १०६९१३, ११११, ११६५, १२०२, १२३६, १२४२, १२७९, १३०९, १३११, १३१६.	समाणिहद् ६६३.	समीर ६३, ८५४, ९५८, ११३१, १३०४.
समंतायंत ७५८.	समाधरियं ११३७.	समीवमि ३८७.
समाइहं १५७, २०६, ८१५, ९३०, १००७.	समारंभो १८९.	समीवं ६०६.
समाउत्तो १३-२.	समाहद् ५३९, ७५६, ८३१, १२६७.	समीहण ३२२.
समाउलं ९००.	समारूढ ५१७.	समीहिणो ३२२१३.
समाउलो १३-२.	समारूढा ३९३, ४६७, ४९४, ५८७.	समीहिय १८९, ८८०, ८८२, ९१३.
समागम ८४, ९३११८, ५४३, ५७०, ९७०, १००८, ११९९११.	समारूढो १७६, १२५७११२.	समीहियं १८८११३.
समागमणं १४४, ९४५११२.	समालवति ८३४.	समुद्रयालाव १०८१.
	समालिहियं १०३.	समुक्खिवति ४७८.
	समावड्ड ५७०, ९२६, १२२५.	समुगण ४२३.
	समावडंति ५३८, ६२४.	समुगओ ६२३, ६७३.
	समावडिण १२३, ९३३, १०६३, १२०१, १२३९.	समुगय ११२८.
	समावडियं ११३९, ११५८.	समुच्चयत्थं ५०८.
	समावासिओ ११०५.	समुच्चयार्हं ७८०.
	समास ११३०.	समुच्चलिओ ९१९, ९६४, १०२०, १२९१.
	समासण १२००.	समुच्चलिया ४३१.
	समासणं २२८.	समुच्छलंत १०६५.
	समासणो ११०५.	समुच्छलिओ ७९०.
	समासत्ता १२८०.	समुच्छलिय ६७६.
	समासत्तो १२८०११.	समुच्छलियं ७५७.
	समासत्था १२८०११.	समुहंती ८४९.
	समासत्थो १४३.	समुट्ठिओ ३२४१८.
	समासीण ३५०११०.	समुत्तिणहस १३०२.
	समासीणं ११७७१३.	समुत्तिओ १३०१११२.

समुद् ७८८.	समूहं ३५०, ६००.	सयल १३-4711, १२७, १५६,
समुद्दिष्टा ६१७.	समूहा २२१.	१५८, २०१, २१८, २५७,
समुद्धरण ४४.	समूहाई ६३९, ११३३.	५२८, ६०२, ८१६,
समुष्पण्णा ३३०.	समूहाणं ४८.	९६०/18, १३२८.
समुष्पण्णो २०, ६१०, १२१४.	समूहेहिं १२६, ७३६.	सयलमि १५, ८९.
समुष्कुसर्णं १२७१.	समौण ११०६.	सयलासा ५१९.
समुष्कुसिय ६७८.	समोत्थइयं १०२४.	सयलाहि ४९१.
समुब्भवो ५५४.	समो १०४५.	सयलेण ५२८.
समुय १२४२.	समोद्धण्णा ४९२/५, ४९३,	सयवत्त १२९४.
समुयं १३१, ३२५, ३८७,	७८१.	सयवत्ते ४४८.
६०९, ९५०, १२८८.	समोद्धणो २०८.	सयं १३-7723.
समुल्लवह ९२.	समोयरंत ७४१ 71.	सयं (सयं) १०८, १६१,
समुल्लवसि १००९.	समोल्लीणो ६०३/1.	२१३, ५६८, ६१६, ६६४,
समुल्लवसु ८८३, १००२.	समोसत्ता १२८०/11.	६७९, ९२२/8, ९७७,
समुल्लवह ८८३/7.	समोसरइ १६, ४४१.	९९०.
समुल्लविण ८८१.	समोसरंत ७२८, ७४१.	सया १२, ५८, १७०, ४०९.
समुल्लवियं १९२, २९१, ३६८,	समोसरंति ११२१.	सयाई १०६७, १११०.
५६३, १०४८, ११५५,	समोसरंती २१९.	सयासम्मि ९९१.
११६७, १२०७, १२२४.	समोसरिय ११८३.	सयासं ८७२, ११५९.
समुल्लसण १३०८.	सम्माणीय ११४/13.	सयासाओ ५६१.
समुल्लसिय १०७९.	संस्मुहा ३९७/6.	सयासाओ ३३७, १०५३.
समुल्लसियं ४४६, ५२०.	सय (शत) ९०, ११६,	सर (सरस्) १३-1, २८, ४५०,
समुल्लसिया ४४२, ७५४.	१८१, ४५३/21, ६१४,	४७०.
समुल्लाव ६३४, ११५९.	११०३-४, ११९६, १३३३.	सर (शर) ९४, ९६, ३६७,
समुल्लीणो १३०/10, १२७७/6.	सय (सदा) ९१/13.	५३३.
समुवट्ठिओ २६३.	सयच्छीहिं ९२२.	सरइ १२०, ४५६/2, ११८०.
समुवणीओ ९१२.	सयण (शयन) ७-५, ४५५.	सरवण २५.
समुवेल्लमाण ३९८.	सयणं ४६५-६, ५००, ५०४,	सरओ ३२.
समुव्वहइ ३१८, ७५५, ७६९.	८३०, १०९७.	सरण ५२७, ६४७.
समुव्वहसि २९७.	सयणाई १०९६.	सरणं ६४६.
समुव्विल्ल ३९८/10.	सयणाओ ४६६.	सरय २३, २६, ९०५.
समुस्सुयस्स ९८५/1.	सयणासोय १२७०.	सरयसिं ३०१.
समुह ७२०.	सयणाहि ४६६.	सरयसिरी २८३, ३०१/3,
समूहं २४८.	सयणीण ८४८, ८५९, ९०६.	३०९, ८०४, ८११-२,
समुहागणहिं १२९२.	सयणीयं ४८०, ८५६.	१२८१.
समुहागयस्स १२५१.	सयणे ५, ११२७.	सरयसिरीइ १३२०*१.
समूसुओ ४२८.	सयणो ५८४.	सरयसिरीण २९१, ३२०,
समूह ११६, ४०१, ७३९,	सयणहा १०८०.	१२७९.
११०३, ११२१, ११९६.	सयणहाहिं ७४५.	सरयसिरीण २९३.
		सरयं १२७३.

सरल १९७, ३९८.

सरस २२१, ४०५, ४८४,

५३६, ७५८, ११८४.

सरसं २४११४, ३३११९, १२९

१०६, ४०५११०, ९१३.

सरसाई २१४.

सरसाउ ३६४११३.

सरसावराह ५८.

सरसीसु ६७६.

सरसोहंस १७५.

सरहस २८६, ३७८.

सरहसाएँ ५०३.

सरं ४६९, ७९३.

सरंतीण ४९२१३, ८५७.

सरंतीओ २१९१५.

सरा ७९.

सराया ९२८.

सरी १८०, २४२, ५८३,

१०१९, १०२११९, १२१०.

सरिच्छं ७६८, ११३७.

सरिच्छो ६७८.

सरिजइ १२६८११.

सरिसप्पहो ८३८.

सरिसरो १११४११०.

सरिसं ७५, ३१०, ४८३,

७७५, ११०६, १२१७.

सरिसा १००२१४.

सरिसाण ७७३.

सरिसेहिं ३५३, ५००, ०हिं

४९५.

सरिस्त १००२.

सरी ७५१.

सरीवड ११३१.

सरीर १८६, ४६५, ९७१.

सरीरम्मि ७५५.

सरीरहणाण १८६ १४.

सरीरं ४२४, ६१२, ११६६.

सरीरेण ७१५.

सरीरेहिं ११९२.

सरीरो ६४, ५८४, ८३९११०,

१३२८, १२५७.

सरेण ५३३, ६५४११७.

सरेसु ११७०.

सरेहिं ८८.

सरोवर ७९४.

सरोस १, ११७०१२, १२७३.

सरोसं ११७६.

सरोसेण ११७८, १२०२.

सलज ४२०.

सलज्जा ८७४.

सलज्जाण ८६७.

सलज्जेहिं ९०८.

सलहिओ ५०४.

सलहिज्जइ २२२.

सलहिज्जंति ३१३.

सलाहणिज ३३३.

सलाहिणहिं ६९५.

सलिल २७, ३९५, ४००,

४०३, ४४२, ४५१, ७५०,

७५२, ७५८, ७७३, १०६२.

सलिलं ४५०, ७५१, ७५७,

८७५.

सलिलुहो १०.

सलिले २८.

सलिलेण १०१२, ४२०, ११६०,

१२५६.

सलीलं १३१९, १३२१.

सलोणे १६५१.

सल्ल ११२३.

सल्लावो २६ १९.

सल्लहसण १३०८१११.

सवइ १६५१.

सवण २८८, ७७४.

सवणवहं ७०४.

सवणासोय १२७०११३.

सवत्तियणं ११००.

सवत्तीओ ११०१.

सवत्ति १११०.

सवाणिओ १७०.

सविणयं ५११, ६०४.

सवित्थरुथं ११७३.

सविभम १२०७.

सविलक्खो ७९४.

सविलास ३९३.

सविलासं ६०९.

सविसाय १३१११९, १३४.

सविसायं २१५.

सविसेस २६५, २९५, ३१९,

३९४, ७५३, ८४६, ९७८,

९८६, १२०४.

सविसेसं ४८७, ४९५, ५६२,

५६५, ६६०, ६९९, ७३०,

९१६, ९८३, १२८३.

सवेइ ३२०.

सवेविरंगुलि १२५६.

सव्व ६०२, ८४५, ८६८, ९०७,

९५०, १२३३.

सव्वत्तो ८४.

सव्वत्थ ३३३.

सव्वत्थाण १०६४.

सव्वं १०३, ४९८, ६६३,

१०५०, ११५७.

सव्वंग २४, ६५, ३९९, ५०९,

५४५, १२२४.

सव्वंगं ४०३.

सव्वंगियं ९४, ५३१.

सव्वंगुबूव ४३.

सव्वाइ ३१९१८, ३८९, ०ई

३१९, ३४०.

सव्वाउ १५८१११, ३१३.

सव्वाण ११३, १५१, ३३२,

८९८, ९५४, ९८७, १०६३,

१२३९, १२७७.

सव्वाणं १५११०, ९९६.

सव्वायर २९१, १०९९.

सव्वायरं ५५७.

सव्वायरणे ९४, २१४, ३८६,

५८८, ९३०.

सव्वाहि ३८६११५, ०हिं ३८६,

०हिं १२७.

सव्विहवा १८६.

सब्बे ४९८११, १०२३,
१०३७, १३१८.

सब्बेण ४३१.

सब्बेहिं १०६२, १२७८,
१२९२, १३१३, १८२.

सब्बो १५०.

सब्बो ६८.

सब्बोवयार ४२६.

सब्बोवसग १३-२.

सब्बोसहीहिं १२७.

ससणेहं १२८०.

ससमीयट्टं ९५८१७.

ससहर ११, ५५, ४५५, ४५७,
४७९, ५२६.

ससहरस्स ५२०.

ससहरं ४७३.

ससहाया ११६२.

ससंभमं ६०९.

ससंभमाग ८९५.

ससावयं ११२९११२.

ससि १६, ६०, ६८, ४५६,
४६८-९, ४७२, ५२३-४,
९३६, १०९१.

ससिणा २५, ५२८.

ससिणेहं ६०९.

ससिणो ६९.

ससिणो ५२८११९.

ससिमणि ४२३.

ससियर ५२५.

ससियरा ४७१, ५२९.

ससिहरं ४७३१५.

ससी २५, १८६.

ससेय ८५२.

सस्स ४५.

सह १०७, ४९२, १०६८-९,
११०८, १२४५, १२४८,
१२४९ ११५, १३२०५१.

सह २५, २८, १३८, २५२,
३४५, ३९९, ४४३, ४४७,
४५६, ५६७, ६१३, ६२३,

७६५, ७७४, ९८५, १२१८,
१२७४-५, १३०८५१.

सहत्थ १२७४.

सहत्थचालं १२७४११९.

सहत्थेण ९९३.

सहम्मो १५०.

सहयारि २४१.

सहयारिं ११३७.

सहयार ९७, १२६४.

सहरसंगेण १२९९११८.

सहरिस २८६११५, ५८५१२,
८६९.

सहरिसच्छि १२५०.

सहरिसं ८९०, ९४४, १३१६१५.

सहरिसंगेण १२९९.

सहरिसाह ८७३१५.

सहरिसाण ५०६.

सहरिसासेण १२२६.

सहरिसो १३१६.

सहलीकय ३७६.

सहलो ४०९.

सहवास १९९.

सहस १३४, १४८, २१५,
२३४, २६७, ३०९, ३२४,
३९१, ४३४, ५०२, ५०६,

५१९, ६७३, ७०५, ७२६,
७९०, ७९३, ८४९, ८६९,
९०४, ९४३, १०६४, ११३१,

१२१२, १२२२, १३०३,
१३१९५१.

सहसा १८१, २४८, २७१५१,
३२७, ३७९, ३८५, ५०७,
५१८, ५३७, ६१४, ६२६,

६३५, ६७४, ७४६, ७८४,
७९५, ८५२, ८७२-३,
९९४, १०४८, १०५५,

१२०३, १२२४, १२३२,
१३१११५.

सहसावराह ५८१७.

सहसुद्धिय ११८.

सहस्स २५१.

सहस्सं १३१०, १३१७.

सहस्साहं ६२४, १०१५.

सहस्सेण ९४८, ११७५,
११८०-१, १२२९.

सहस्सेहिं २२७.

सहंति ८६२.

सहाइणो १८८.

सहाएहिं १९४.

सहाओ ७९१.

सहायणो १८८११२.

सहाव ६६८.

सहावं ४९३.

सहावा १४.

सहावे २७२.

सहावो ५८४, ८६४.

सहि २९२११७, ३३५, ३३७
-८, ३४१११, ४०१, ४२६,

४७५-७, ४७९, ४८७,
४८९-९२, ४९२१५, ४९४

१११, ४९५, ४९८, ५१४,
५५९, ५६४, ५६६, ५६८,

५७६-७, ५७९, ५८८, ५९७,
६०८, ६१५, ६१८, ६२०,

६२६-७, ६२९, ६३५,
६५४५१, ६५९, ६६५,

६६७, ६७३, ६७९, ७१२
-३, ७१६-८, ७२१-२,

७२५, ७८३, ८३२, ८३५,
८४७, ८४९, ८५१, ८५७,

८६१, ८६६, ८७०, ८९४,
९६२, ९७१, ९७३, १०७४.

सहिणहिं १३१, १८१ १०२०१७.

सहिओ १०६५१.

सहियण ४३२.

सहियणं ३०६, ४५८, ८३४१३.

सहियं ९८४.

सहियायणेण ३३४, ९०५.

सहीयणेण ३४१.

सहीहिं ५४३, ७६०, ८२८.

सहोयरी ३०५.

संक ४५९.

संकप्प २९७, ८३३.

संकप्पे ६९९.

संकप्पो ७२५.

संकहा ५१५, ९१२.

संकहालावो २०८.

संकंत ६०, १३२५.

संकंत १३२४.

संकंतो १०७४, १३०५.

संका ४३३, ८९२.

संकाइ ६७१.

संकाए १०९३.

संकासिऊण १०१७.

संकाहुईए ७०७.

संकिण्ण ३६.

संकिण्ण ३६१२, ७९२.

संकिण्णा ११३१.

संकिन्न ३६१२.

संकिरी ४८१.

संकुइय ४७१.

संकुयंति ६३९.

संकुलं ९०१, १३२३.

संकुला ११३०.

संकेय ५१६, ११९९.

संख ८१७, ११०४, १२४९,

१२९६.

संखा १३३३.

संखाए १३३३.

संखेव १३२९.

संखेविण ५३१११.

संखेवेण ५३.

संखोहंतो १७९.

संखोहिय १८०, ११३४.

संखोहो ११७.

संग १८, २७, ३४४, ४६२,

४७२, ४९४, ५१६, ६७८,

८८९, ९००१२.

संगम २७९, ३८१, ४०५,

१०८९१२५.

संगमग्नि ५४६.

संगमयासा ९८२.

संगमस्त १२५६.

संगमं १८०, ५२८, ५६०.

संगमार्हितो ५४५.

संगमे १२.

संगय ६५९.

संगयं ७६६.

संगया ४६६, ४७४, ८०२.

संगरे ६३५३३.

संगलण ३९९, ४४२.

संगलंत ५१७.

संगलिजंतो १३०८.

संगलिय ४२०, ४४७११४.

संगलिस्सामो १०५४१२.

संगहिया ११३१११७.

संगं ४७६.

संगीद ८०५१५.

संगीय ५७, १०४३.

संगीयय ८०५.

संगीययं ११६३.

संगो १७७.

संगेण १६, १६५१, ६५५,

१२२६१५.

संगद १२०.

संगाए ११९५, ११९७,

१२००१३.

संगाओ ४४८, ४५२, ४६८.

संगाव ३४५, ७३८.

संगाव ५९६, ९३४, १११८,

११३२.

संगय १२८७११०.

संगया १२, ९७, १३०६.

संगरइ २७, ११७४११२.

संगरण ७४९, ११२२.

संगरंति २२१, ६३४११२.

संगराए ११३२.

संगरिउ ५६.

संगरो ४१५.

संगलिओ ११६, १६४, १९५,

७९०, १०१७, ११०६.

संचलिय ११७, ३५३११.

संचलिया १२४९.

संचलियाओ ३४१.

संचारं २३८, १०३४.

संचालिय ७५४.

संचालियाई ११३३.

संचिभ १२३७.

संचुणिणय १८१.

संचूरियाई १११०.

संचण्ण १९७, १०२६.

संच्छं १०२६१११.

संचाइय १२९९१३.

संचणो ६५.

संचणिभ १८१७.

संचणिय १८, ६००.

संचमण ७४१.

संचमिओ ९१०, १०३५-६.

संचमिय ७५३.

संचा ४४२१५, ४४३१६.

संचाओ ९९८.

संचुतं ९८३.

संक्षा ४४२-४.

संक्षाओ १२३५.

संक्षायव ५१८.

संक्षायवस्स २६२.

संक्षायसेस ४४७.

संठविऊण १०५४.

संठविजंति ११२४.

संठविय २८९११३, ७५१.

संठविया ९७११३, ८२६.

संठाइ ५४१.

संठाण २३५११४, ११२७.

संठाणा ४३७.

संठिण्ण २०३.

संठिण्ण २०९, २१५११३.

संठिण्ण २०३११५.

संठिओ १७०, ४१८, ६७२,

१०२१, ११०७, १२९१.

संठिय ३३३.

संठियक २०३११५.

संठियस्स १०४.	संधि ४२, ८२, १८१, ७६५.	संपुण्णो १४९.
संठियं ३, ३४३, ४७०, ६६३, ६७०, ९५८.	संधिविगमहे ११०.	संपुत्रं १०३११३.
संठिया १२१.	संनिवेशो ४७१३.	संपेसिओ ९३८, ९७७, ९९४, ११५२, ११६९, १२६०, १३१६.
संठियाओ २४६, १२३५.	संपद् १०३, २१९१३, २५२, २६३, २७१, ३२२, ३८३, ५५२, ५६३, ६९७, ८८२, ८८५, ९३१, ९८९, १२२१, १२२३, १२३७.	संपेसिय ९७१.
संठिविज्ज १०५४११.		संपेसिया ११७२.
संड १३-१.		संवज्जह ६२१.
संभुमिओ ५६२१३.	संपद्दु १०२३.	संवज्जति ५७४.
संणिओ १०७४.	संपद्दो ७९३, १२९८.	संवद् ३७३.
संणिरुद्धा ४०४.	संपज्ज १०४१.	संभरद् ९५८.
संणिवेसो ४७.	संपडद् २१०, ८८०.	संभरसि ५५१.
संणिहं ४५०.	संपडंति २२३.	संभरिओ ६२९, ११४१, १२८२.
संतण्हा ११२६१६.	संपडंते १५२.	संभरिय ६९३, ११८९.
संतप्पिया ५८९.	संपडियं १२२१.	संभरेज्जासु ४१२.
संतविया ४९५.	संपत्त १८, ४४११३, २८४, २८९, ९१३.	संभवा ३३१, ५७७.
संतं ८६४, १३३१.	संपत्तं ९८३.	संभवाण ५७८.
संताओ ५०१, ५१६.	संपत्ता ५०२, ५८५*२, ६८७, ७०२, ९७८, १३१९११.	संभवो ८४५.
संताव ५३१, ५४९.	संपत्ति ४४-५, ११५४.	संभाव २९२.
संतावो ४९७, ५३२.	संपत्ती ३७५.	संभावणा १६२, १८८, ११८९.
संतुट्ठ ४९, ५४३.	संपत्तो १०७, १३७, १६५, १८०, १९७, २३५, ३३०, ८१२, ९४८, ९६५, ९९६, १०२२, १०६२, -१११६, ११३३, ११४५, ११४७, ११५९, १२२९, १२३६, १२४२, १२७६, १२७९, १२९३, १२९८११, १३२०*२, १३२२, १३२७.	संभावणाग्र २३२.
संतुट्ठो १३१, २६०, ८८९, ९४८.		संभावणाण १३८, २३२१६.
संते १५२, ११३३१३, १३१३.		संभावणेक्क २९.
संतोस ८४, ११४, १३००.		संभाविय ८४८.
संदण १११०, १११७.		संभूई १४६, ६५२.
संदणुप्पाय २७४.		संभूया १५६, ५८७.
संदाण २३२, ११३६.		संभोय ५४७.
संदाणिय १३०५.		संमज्ज ५९२.
संदिट्ठं ५६४, ९६८१३.		संमह ११८, १२२, १३२५.
संदिस्सिउं ५५९.		संमाह ७३३.
संवीविय ५४०.	संपन्न ४४११३.	संमाण २५०, ९६४.
संदेसयं ५५८.	संपयं २१९, ९५६.	संमाणिओ ९०८.
संदेसो ५११.	संपाउय १२९९.	संमाणिय ११४.
संदेह ५६७.	संपाय ७०६.	संमाणो ९१३, ९५०.
संदेहो ५४४.	संपुच्छिओ ११५३.	संमिलिस्सामी १०५४.
संदोह १७३, ३५४, ४७७, ११०५.	संपुण्णं १०२७.	संमिल्ल १०८६.
संधमिओ ५६२.	संपुण्णा २८१.	संसिद्धं ६७११२.
संवाणा ११२३.	संपुण्णाद् १०८.	संसिद्धंति ६७१, १०९३.

संमिहि १०८६११६.	९२८, ९४९, ९९२, १००१,	सारय २५३.
संरुद्ध १०७५.	१०५७, १२१२, १२१६,	साराई १२३७.
संरोह ४८०.	१२२३, १२५५-६, १२५८,	सारिच्छा १७२.
संलग्न ११८६.	१२७९, १२८१११२, १२८३,	सारिच्छो ५४४, १२०४.
संलग्नो १४१, ७९१.	१३१२, १३२८.	सारियाण ८२८.
संलसं १३५.	साणंदा १३१९४१.	सारीहिं १०६९१३.
संलसो ११६१.	साणु ५९७.	सारेजसु ७३३.
संलभ १०१७.	साणुअंपो २९९११४.	साल १९७, १०२६.
संलाव २७८.	साणुकंपो २९९११४.	सालवाहण ९३९, ११५५,
संलावं १३०४.	साणुभवं ९५४.	११२९.
संलावो २६, १३०४१२०.	साणुयंपो २९९.	सालवाहणस ८९४१२.
संवल्लो ११७.	साणुरायण ४०७.	सालवाहणं ९९१.
संवल्लिजंत ४४५.	लाणूर ५७.	सालवाहणो ९९१११७, ११५४.
संवल्लिय ३५३, ४४७, १२९६.	साणूसु २८१.	सालहंजिया २३७.
संवल्लिया ११, २७८.	साम १५२, २७८.	सालं १२८, ८३१, ९१२.
संवल्लियाई ८१७.	सामण १००२.	सालंकारं १३०३.
संवल्लियाण ३०२.	सामणो १४९.	साला ७३७.
संवासिया १२०८.	सामलिय ५५.	सालाणं ७३५.
संवाय ७०६११०.	सामली ४४४.	सालाहण १००९.
संवास १८१७.	सामं १६०.	सालाहणस ८९४, १२४४.
संवासो २१७११९.	सामंत ९०, १०१९, १३२२.	सालाहणो ६४, ८४४, १३११
संवाहिया ८८०.	सासि १८८, ३७५, ८०७, ८९६,	१०५, १३१९.
संविहवा १८६१०५.	११८९.	साव ६३५४४, १२८२.
संविहणेण २७१.	सासिणा ९७५.	सावउपेच्छा ११३४.
संसंरत्ताणं १०११.	सासिणि ४२८, ९१६.	सावएहि ५९०.
संसंरिज्जामु ४१२११२.	सासिणो ८९०, १०५७.	सावय ११३३.
संसार १९२, ७६७.	सासिणो १४५, १५९, ५५३,	सावा ३०३.
संसार १८५, १०१०, १०११,	९२३, ९६७, ९९५.	सावेण १२२०, १२८१.
१०१३.	सामेकालाव १५४.	सावेसि २९८.
संसुद्ध २६.	सायर ५२५, ५३९११३.	सावो २९३, ३०८.
संसुययाई ३६५.	सायरं (सागरम्) १६५.	सास ९८६.
संहारे ९८७.	सायरं (सादरम्) २०९, २६३,	सासणं ४८.
सा २४७, २५४, २६६, ३०५,	६०४, ८७८, ९०८, ९७७,	सासंक ४८०.
३२५, ३६३, ३७५, ४२५,	१०५०, १०५८, ११५३,	सासंयं ५०९.
४२७, ४९४, ५०२, ५३७,	१२९९.	सासाहिं १०९६.
५३९, ५६१, ५७६, ५८६	सायराण १९९.	सासीसं १२८०.
-७, ७०१, ७६२-३, ७८४	सायरक ५८१.	साह १५५, ९२६.
-५, ७९९, ८१०, ८७१,	सायरणे ४२७.	साहणं १०६८, ११३२.
८०४, ८८६, ८९०, ८९३,	सायारमणायारे २.	साहणेण ७९०, ८११.
८९८, ९०४, ९०६, ९१८,	साय १५६, ४०३, ७८०.	साहस ६५४.

साहसिओ ६६.
 साहसु ३६७, ४९७, ७८६, ८७०.
 साहसुफालो १७१.
 साहस्सं ११८०.
 साहंति ७४.
 साहा ६५०.
 साहामि ८९०.
 साहाहिं ८४.
 साहि १५५१^२.
 साहिजउ १२०८.
 साहिजण १७३.
 साहिजसु ११२.
 साहिण्णउ १२०८^१६.
 साहिमि ७८७१^१.
 साहियं ८७८.
 साहिलास ३९१.
 साहिलासच्छि १२९९^१५.
 साहिलासं ६०९.
 साहिलासेण १२१२.
 साहीणं २११, १०४०, १२०६,
 १३१५.
 साहीणो ३२, १२०६.
 साहु १०३८.
 साहुकार १२०५.
 साहेजसु ८६६.
 साहेइ १७१.
 साहेमि ५७९, ७८७, ८०१,
 ८३५^१५, ८३८, ८९०^११०,
 १०४२.
 साहेसि ५६८, ८३२^११७.
 साहेसु ६६६.
 साहेइ ३३, १८३, ३६३, ३७६,
 १०४१, १०४९.
 साहेहि १८३^११७, ३६३^१८.
 सि ५५०, ६०७, ७०८, ८९७,
 ९३१, १२१९.
 सि (असि) ९४, ३६३, ४०९,
 ५४९-५०, ५५४, ५७७,
 ६५५, ७०९, ८०९, ८५०,
 १२१२, १२१८.

सिक्कार १०८३.
 सिक्खा ४७.
 सिक्खियाण ८२३.
 सिग्घयरं १३२२.
 सिग्घयरा ८२४^११२.
 सिचय ९१०, १०९७, १३०५.
 सिचयं १६६.
 सिच्चंत २७०.
 सिज्जमाणाइ ४७९^१४, ५८७.
 सिजंत ११२१.
 सिज्जाहर १३०३^११५.
 सिज्जिमाणाइ ४७९^१४.
 सिज्जइ ९२९.
 सिज्जंति १९१, ७२३.
 सिज्जाइ ५११^१.
 सिट्ट ७३८.
 सिट्टं १०७, ११२, १३५^१६,
 १५७, १८४, ३०६, ३७७,
 ४१४, ४६१, ५६४, ७०४,
 ८१५, ८४४, ८६७, ८७८,
 ८९४, ९३२, ९६७, ९७४,
 ९७६, १०५०, ११५७,
 १२३६, १२४०.
 सिट्ठा ६१५.
 सिट्ठाण ८३७.
 सिट्ठे ११३३^१३.
 सिट्ठो ५११.
 सिट्ठिक ७४१.
 सिट्ठिकव ११२३.
 सिट्ठिकस्स ४४३.
 सिट्ठिलिय ४३७, ४४३^१५, ५२४.
 सिणिद्ध ४९२^१५, ७७६,
 ८३९^११.
 सिणिद्धया ४९२, ६१५.
 सिणेइ १६२, २०८^११२, ३७३,
 ४६७, ४९४^१११, ६५९,
 ६९२.
 सिणेहमइण्हिं ४२७.
 सिणेहस्स ६८०.
 सिणेहो ६४४.

सिणेहोसरिय ३१८.
 सित्त ३५५, ५८३, ११०५.
 सित्ताइ ३८५.
 सित्तो ५८५*३.
 सिद्ध १७५, २७६, ३०२, ३२८,
 ३३६, ३४६-७, ३५१, ३७०,
 ३८५, ४१६, ४२९, ५५४,
 ७२५, १०४४, १०४८,
 १०५५, १२३०, १२७२,
 १२७६, १२८१, १३१९*१.
 सिद्धकुमारो ९२६.
 सिद्धं १५९.
 सिद्धंगणा ७८१, १२२९.
 सिद्धंगणाहिं १२८९.
 सिद्धाण ८३७^१७, १२३९.
 सिद्धाहिव १२४७.
 सिद्धाहिवइ ३७१.
 सिद्धाहिचेण १३१४.
 सिद्धाहिवो ९३३, १०४५.
 सिद्धिं १०३२.
 सिद्धीणं ७१७.
 सिद्धीओ १५८, ८१६, १०१२,
 १३१३.
 सिपंत २७०^१७, १२५६.
 सिपंतो ४०३.
 सिय २०४, २८८, ५२५, ७५७,
 १०२९, १०२९^११६, ११९३,
 १२९१, १२९१^१४.
 सियं २१३^१११.
 सियंसुय १२९९.
 सियायवत्तो १२९१.
 सिर ९, ६०, १७६, २४९, ५५४,
 ११०५, ११८४, १२२०.
 सिरि ५, २६, ६०^११७, ७८, ८९,
 १४८, १५१, १६१, १६३,
 १६५, १७२, २०१, ५९९,
 ७३८, ७८०, ९७०, १००९,
 १०४६, १०८९, ११२९,
 ११५४, १२८६, १२८८.
 सिरिस ७६६.

सिरिहल ७६८.

सिरी २५४, २८०, ३५८, ३७०,
५८१, ७७५१११.

सिरीउ १२३५.

सिरीध १५३, ०६ ७७५, ८२१,
०६ ३२७.

सिरीयड ११३११११५.

सिरेण ४३८.

सिरो १२९२.

सिलंब ६२४१४.

सिला २७६, ४७६, ५८४,
१०२४, १०४४.

सिलामेहे १२४६.

सिलामेहेण ८२२.

सिलामेहो १४८, ७८८, ९२५,
१२७६, १२७८, १३२०.सिलायड १८१, २७४, ३४५१
१४, ३४९१४.

सिलायडे ५५११४.

सिलायल ३४५, ३४९, ५९६,
१०३११४.

सिलायलमि ६२४१.

सिलायले ५५.

सिलायले २४४, २५०, ९६६.

सिलायडण ४४३.

सिलिंब ११३६१९.

सिलिंब ११३६.

सिलिंबच्छि ६२४.

सिव ११९६.

सिविणिय ८६५.

सिविणय ८५०, ९२२.

सिविणंतरे ९२७.

सिसिर ७४४१, ५८३, ७९५.

सिसिरसणेण २२१.

सिसिरे ४७९.

सिसिरेण ३४४१७.

सिसिरेहि ३४४.

सिसिरो ९०९.

सिहर ३३१, ३४३, ३४५,
३१९, ४६८, ५१७, ५२४,
५९५, ६७२.

सिहरमि ६७३.

सिहरं ४३६.

सिहरंतरीय ३५०.

सिहराई ११२२.

सिहरारूड ४६१.

सिहराहि ६३६, ०हि ४६९.

सिहराणि ४३८.

सिहंडि २७७.

सिहा १९, ७०.

सिहिणोथय ५.

सिहिणो २६२.

सिहिणोवरे ७५७.

सिही ५६२, ११३८.

सिहोहा १०७१.

सिंग २७५, १३०८४१.

सिंघल ११११७, १६३.

सिंघलदीवाहि १०३.

सिंघलवड्ढा १०५.

सिंघलंगणा १३०२.

सिंघलेसस्त १२९३.

सिंघलेसो १०८.

सिंदुवार १०२९.

सिंदुवारेहि ८२.

सिंधु २५४.

सिंहल १०३११७, १०५१११,

१०८१२१, १३९, १६३१४,

७८८, १३२०४१.

सिंहलंगणा १३०२११३.

सिंहलेसस्त १०६४१, १२९३१७.

सिंहलेसेण १११.

सिंहलेसो १०६४२.

सिंहासण ११६१.

सिंहासणमि ९०१७.

सीयर ३४५.

सीयल ३४८.

सीयल ३४८१७, ४६६, ४७७,

४९४, ५००.

सीयलायंत २७.

सीयलेण ५०९.

सील २७२.

सीलणो २२६.

सीलस्त १६४१.

सीलं ४९३.

सीलाओ ७४१, ९१५.

सीलाण ५५५, ९१५११२.

सीलेण ४७२, ११४४.

सीवह १०६६.

सीस ४५११५.

सीसई १४६, ३६८, ४८८,

५५५, ६६३, ७३०, ८१४,

९५२, १२१०.

सीसउ ८६४.

सीसद्धि ९.

सीसहा ८२४.

सीसं ७०६.

सीसंत ४८५.

सीसंता ८३६.

सीसंति ३७, ९५३.

सीसंते ११३३.

सीसे ९०९, १२८०.

सीह ८४१.

सीहासणमि ९०.

सीहेण ६३७.

सुभरिसण ११२.

सुभसथे १२८८१११.

सुहर ७२, ४६२, ६३४.

सुहरं ४३४, ६९२, ७०९-१०,

७७८, १०१६, १३००.

सुदरेण १२०, १९८, ४२२,

७०२, ७०६, ७५०, १०९४,

१२९८.

सुई २५७, ९४१.

सुएण २७१.

सुओ २०, २५७, ६५३, १०४५,

१२१०, १२२७.

सुकई १३१, १२२२.

सुकईण ७२.

सुकय ८९०, १०४१.

सुकयं ६५१.

सुकयाण ४७.

सुकन ९४०.
 सुकहाउ ३६१४.
 सुकहाओ ३६.
 सुकुमाल १२१८१६.
 सुकुसुम २२८.
 सुक ८५८.
 सुक्ख २३२१५.
 सुखित्तं ४८१११.
 सुगईहिं ६९५१५.
 सुगंध १०२९११६.
 सुचित्तयरो ८४४.
 सुछेत्तं ४८.
 सुजणणीए ६५४४१.
 सुजणवयस्स ५२.
 सुजण १०६*११११२, ७२०११९.
 सुजणेण ६८१.
 सुजम्म १५७.
 सुजम्मं ११५०.
 सुजवेण ६८११११०, १४८,
 १२६०.
 सुठिओ ६३४, १०७३.
 सुठियाइं ४६२, ०इं ९६९.
 सुठिल ११२०११६.
 सुणइ ८२८.
 सुणएण १११४.
 सुणएहिं ११४२.
 सुणट ७३५.
 सुणयाण ११३८, ११७७.
 सुणसु ४८८.
 सुणह २२.
 सुणंताण ८८१.
 सुणिऊण १०१६, ११७६११५.
 सुणिबद्ध २३८.
 सुणेऊण १४५, ६१४, ७००,
 १२३८.
 सुणेह ३६८.
 सुतावसी २३१.
 सुतिस्थ २०७.
 सुत्त ५*१.
 सुत्ते ११७१.

सुत्थियाए ८३.
 सुदियसो ८९५.
 सुदियहे ७८९, १२४६.
 सुदूरि १४२११२.
 सुदूसहं ४७२.
 सुद्ध ३४१२१, ४११२, ८६४,
 ११९७.
 सुधीर १०२२.
 सुभूयाओ २८३.
 सुपइत्तेण ८२६.
 सुपएसे ५१५.
 सुपएसो ५१३.
 सुपडिसुवत्तेण ३०७.
 सुपडिसुवत्तेण ३०७११.
 सुपत्तिट्ठिअ ४३१११.
 सुपयत्तेण ८२६१४.
 सुपरिट्ठिय ४३१११, ८४०.
 सुपरिट्ठियं ७६४.
 सुपसण १२७४.
 सुपसत्थ ३५३, १२९४११७.
 सुपसाहिण्हिं ८२१.
 सुपसाहियं ४२४.
 सुपुत्तो १०६०१५.
 सुपुरिसाण ८०१.
 सुप्पइ १०८५.
 सुप्पबद्ध ३६९.
 सुप्परिट्ठिय ४३.
 सुप्फलिय २२८.
 सुब्भब्भ २०५.
 सुभिच्च १०१९.
 सुभिच्चो १४९.
 सुभीयाए ५०१.
 सुमइ ३२८.
 सुमई २६६.
 सुमईण ८२३, १०१२.
 सुमईहि १०१२११७, ०हिं ६९५.
 सुमज्जण ११५११.
 सुमज्झण ११५.
 सुमणोरमं ९२११५.
 सुमणोरहाण १४६.

सुमणोहरं ९२, १३०३.
 सुमणोहराण १४६१७.
 सुमरणा २६८, ६९९.
 सुमरिओ ११९२.
 सुमंजु २४.
 सुमित्तो १०६०.
 सुसुहुत्तो ५१३.
 सुय (शुक्र) ८२८.
 सुय (सुत) ३७३, ६९२, ७१९,
 १११३.
 सुयइ १३०४.
 सुयण ६९५, १३३२.
 सुयणयणो १५.
 सुयणा १३, १३३१.
 सुयणाण १४, ९५४.
 सुयण ३८, ७२१७, ७३, ९७,
 १०६*१, ११४, १३१११९,
 ३६७, ४०६, ४९९, ६३४,
 ६५४*१, ६६२*१, ६७०,
 ७०८, ७२०, ९५२, ९९४,
 १०३७, ११०५, १२१२,
 १३१६, १३२०*२.
 सुयणो २५७, ६५७, ८४५.
 सुयम्मं ११५०११९.
 सुयम्माण ९६५.
 सुयम्मि १०१७.
 सुयम्मे १७७.
 सुयरिसण १.
 सुयंधवहं १०२९.
 सुया (श्रुता) ८००.
 सुया (सुता) १५६, १२५५.
 सुयाए १२७९.
 सुयाए ७२९, ८९१.
 सुयाण (शुकानाम्) ५४४.
 सुयाण (सुतानाम्) ११८०.
 सुयाणं २२९, ९६३.
 सुर ११, ९१, २५१-२, ३२७,
 ३४६, ३४८, ३५१, ५०५,
 ५२१, ५८३, ५८५,
 ५८५*३, ५९६, ६००

६५६, ७६३, ९०२, १०४४, ११०५, ११५५, ११९९, १२१०, १२९४.	सुवासहर १७२. सुविक्खाउ ४६१२३. सुविक्खाओ १०४५. सुविक्खरं १०४२. सुवियारियाई ५७५. सुविलासिणी ९४१. सुविसट २७९, ५९३. सुविसणो ५३०. सुविसत्थं २६०, २६४. सुविसत्थो १०६० सुविसुद्ध ७७०. सुविहिय १३२६. सुव्वइ ५३९, ५४६, ६८९, ७३७, ११८०. सुव्वउ ४२, २७३, ९६८. सुव्वसिय ४५. सुव्वत्ति ३६. सुव्विल्ल ८०११. सुसणिद्ध ४९. सुसराउ ३६४. सुसंभुटो ९४८१४. सुसंघि ४२. सुसाय १३-१७३. सुसारीहिं १०६९. सुसावयं ११२९. सुसिणिद्ध ४९११३. सुस्साय १३-१, ५९५. सुह (शुभ) ६००, ८२५, ८४१, ९६९. सुह (सुख) ४६, ४८, ५२, १०४, १३१, २०३, २३८१७, २४६, २४९, २६४, २७२-३, २७६-७, २९१, ३४८, ३५१, ३७७, ४२१, ५०९, ५१६, ५३१, ६१६१४, ६२३, ६२९, ६६२, ६६८, ६८१, ६९९, ८७५, ८८९, ८९८, ९४०१४, ९४१, ९५६, ९७०१२, १०३१, १०४४, १०६९१३, १०८४, १०८६, १०८९१२५,	१०९५, ११२०, ११३२, ११५४, ११५८, ११७१, १२५३, १२७२, १२८८, १३२०*१. सुहइ १३८११८. सुहउ ८४५१५. सुहओ ६५. सुहउ ६३५*३, ११९७. सुहवो ११८८, ११९१. सुहयसह ३३११७. सुहयं ३३, ९२, ११०२. सुहया १९९. सुहलगो १२४६१५. सुहवडिया १००१. सुहवासं २१६११८. सुहस्स ४०८. सुहं ७९, २२४, ३३०, ५४६, ५५७, ५६९, ५९०, ६१२, ७६७, ८०९११३, ८५९, ८६२, ९१९, ९६९-७०, ११३८, ११७५, १२१७, १२७८. सुहंकोरिहिं ४३०. सुहा ७२२११२. सुहाई ६२, ६८२. सुहागम ११९९. सुहाण ९९५. सुहाणं ७२५. सुहाराहो ८४५. सुहावगाह १२-४. सुहावसाण ८९९. सुहावेइ ७७१. सुहासण १४३, २०६, ३६३, ९०८, ९६६, ११६०, ११६१११५. सुहासणं १४२. सुहासाय ६७१, १०९३. सुहासिय ३९. सुहासीण ३५०. सुहासीणा ३५८११४.
--	--	---

सुहासीणाए ७-५.	से (तस्य) १४०, १४२, २४९,	सेसस्स ५.
सुहासीणो ७-५१७.	२५५, ५२९, ५३२-४, ९३४,	सेसं २६२, ५५५, ६६६, ६८०.
सुहासुहं ५७३.	११३९, ११६७, १२९७,	सेसंक ४३.
सुहासुहाई १९२.	१३१५.	सेसंगो ४३११.
सुहाहि ५४७.	से (तस्याः) ४२१, ४२४,	सेसा ७९.
सुहि (सुहृत्) ९४०, १०१९.	४३४, ५०१, ७०६, ७६०,	सेसाह ५१, ई ५२७, ५३४०.
सुहिय ४६, ३५०, १०४६११,	७६७, ७७२, ७७६-७,	सेहरं २६२.
११९६११९.	७८२, ८२२, ८९४, ९००,	सेहरो ५०५.
सुहियं १०४६.	९२८, ९५०, १००७.	सो १४०.
सुहिया ६६२.	से ५२५११०, ६२५१५.	सोक्व ४४, २३२, ३१८,
सुहियाण २८४, ३१९, ७२३.	सेउयहो १७१.	१०७७, १०८१.
सुहीण ५७१.	सेणुण ४२३.	सोक्वं ८३६.
सुहेण २१७, २५९११०, ६३०,	सेओहंस १२९१.	सोक्खाई ३०१, ३१९.
६५८.	सेणाहिवई १३३.	सोक्खाण ८३७.
सुहेहिं २५९.	सेणाहिवो १०६३२.	सोत्तं ३४९.
सुहो ६६५.	सेय (क्षेत्र) १२९१.	सोत्तुव्वत्तं १८३.
सुहोवणस २८४.	सेय (खेद) १०, ५९, १२२,	सो ४, ७-५१७, ८, १३, ४०,
सुंकारो २८९.	४००, ४२०, ६१८, ७४८,	४७, ६५, ९२, १०२-३,
सुंदरं ३९४.	१०८३, ११२५, ११२७-८,	१०५, १०८, ११०-११,
सुंदरि ५२, १४२, ३६३, ३६६,	१२५६.	११६, ११९, १४९, १५५,
३७७, ५०८, ५२१, ५५३,	सेयं (सेकम्) ३४४.	१५८-९, १६२, १८०,
६१०, ७८५, ७९९, ९५७,	सेरिभ २२१११६.	१८४११९, १८८, २०८,
१००८, ११०५, ११६९११२,	सेरिह २२१.	२१६, २२५, २२७, २६०,
११९७, १२१४, १२७८.	सेल ४५४, ४६९, ५१६, ५९५,	२९५, २९७, ३२४, ३७८,
सुंदरी १२११, १३२५.	६७३, ९७६, १०७२, १११६,	३८२, ३८५-६, ३८८,
सुंदरीए ५८७.	११२०, ११३०.	४०३, ४०८, ४२९, ४६८,
सुंदरीहिं ९१, ११५५.	सेलगिम ५६६, १०७०.	५०६-७, ५१३, ५३०,
सुंदरो ६५.	सेलं ५१६१४, ६७९.	५३३, ५३३१७, ५३५,
सूय ११३६.	सेलानं ६, ६१२.	५४४-५, ५४८, ५५३,
सूयर ८०८.	सेलाहि १२२९.	५८२, ६५२, ६५६, ६६२*१,
सूरायव ४५०, ६७८.	सेले २८१.	६७८, ६८१, ६९१, ६९७,
सूरे ४११.	सेलो ४५६.	७१०, ७१४, ७१८, ७२०,
सूरो (शूरः) १४९, ८४५.	सेलो ४३९, ११९४.	७३५, ७६०-१, ७७७-८,
सूरो (सूर्यः) ६७, २२४, २६१,	सेवओ ८८९.	७८९, ७९३, ७९५, ८०७,
३४०, ४३६-८, ५१६,	सेवा ११९.	८१६, ८४४, ८४८, ८५६,
६३८, ६७३, ६७५, १०७०.	सेवागय ९०.	८६२, ८६४, ८८०, ९२४,
सूलहरं २०२.	सेविज्ज १७५.	९२६-८, ९३३, ९३३*१,
सेजाहरयं ४७६.	सेविज्जि ३४७.	९३९, ९५१, ९६७,
सेह १११५.	सेस ५३१, २२४, ४५५, ४८०.	९६९-७०, ९७२, ९७६,
	सेसम्ह ६६६११३.	९८११४, ९९८, १००८,

१०२२, १०४७, १०५३,
११०६९, ११३५, ११४४,
११४७, ११४९, ११५५,
११५७, ११६०-१, ११६९,
११९२-४, ११९९, १२०३,
१२०५, १२१७, १२२१,
१२२९-३०, १२४२,
१२५७, १२७७-८, १२८२,
१२८६, १२९१, १३११,
१३१६, १३२०, १३२०५२,
१३२८१५.

सोअ ६३५५४.

सोहृण ३११.

सोउं २७३, ६७२.

सोजण ४२, १०१, १४९११३,
१६१, २७०, २९५, ३०७,
३६८, ३७५, ४२०, ४६३,
४७८, ५१०, ५३७, ६०८,
७२२, ७२७, ७९९, ८१०,
८१७, ८३५, ८६३, ८६९,
८७१, ८७९, ८८८, ८९५,
९१८, ९२१, ९२४, ९६१,
९७४, ९९८, १०१६११,
१०४६, १०५८, ११५७,
११७६, १२०७, १२१३,
१२२२, १२४७.

सोक्ख ८५७.

सोक्खं ९३०.

सोक्खाई ५६०.

सोक्खे ७२८.

सोणभीण १११४११.

सोणहीण १११४.

सोणिय ११९५.

सोणियं ११९०.

सोन्नय १३०६१५.

सोमालं ७६६.

सोमो ६७.

सोरह ११४२.

सोलंकीण १०६८११३.

सोवयारेहिं ४२७.

सोवहासं २९३.

सोवाण २३८.

सोसियंत १०९८.

सोह ४२४, ८२१, ९३६,
१३२३.

सोहइ ४१५, ३४५११४, १०७५,
१०९९.

सोहग्ग ११११.

सोहणं ४१४.

सोहणाउणं १३२५.

सोहणीण १११४१११.

सोहं ७७, २३८, ३५२, ३६१,
६८२-३, ६८५.

सोहंति १०९८.

सोहा ३९३, ७५४, १२६७.

सोहाइ २९२११७, °इं १०८२.

सोहाए २९२.

सोहाए ४३, २६९.

सोहाओ ८१८.

सोहाहिं ७४९.

सोहिया ३७०१०.

सोहिल १३२३.

सोहिलं १०३११५, १३२३.

सोहेण ७७, ५१९.

सोहो १३-५, ७७२, ७७६.

ह

हक ११८६.

हकारिजण ९४४.

हक्खुविजं ९११.

हट ७३३, ८१८, १३२३.

हटवहो ७३३.

हट्टेसु ८१८११.

हट्टेहिं ८१८.

°हडण १२८७.

हत्तयाई ३६५११४.

हत्थ १९३, ४२१, ७११, ११११.

हत्थम्मि ९८१.

हत्थं ४२१.

हत्थाए ५९८.

हत्थाओ ७४२.

हत्थालंबत्तणं १९३११०.

हत्थाहत्थवणीउ ४१९१११.

हत्थाहत्थं ९८९.

हत्थाहत्थवणीओ ४१९.

हत्थाहत्थेण १२५५.

हत्थाहिं ७११४.

हत्थुल्लण १२५६.

हत्थुल्लणहिं १२५६११०.

हत्थे ८४९.

हत्थेण ४२१, ६२५, ९९३,
११८८.

हत्थेहिं ४७५, °हिं ७१.

हत्थो ७४५१ ७७१, ३६४,
६२५, ७१०, ७५९, ८५२.

हत्थी ६८४.

हम्मंतं ११९२.

हय (हत) १८५, २७१, ३१४,
४८७, ४८९-९०, ५६८,
६२६, ६४६, ६६६, ६८५,
७१४, ९४७, ९८७, १०१८,
१०५२, १२०८,
१२५४, १३२८.

हय (हय) ७९१, १०६१,
११३४.

हया ११२५.

हयाए ६४८.

हयाए ५६५.

हयासाए ९८०,

हयासाए ५९७, ६८४.

हयासेण ६१८, १११४.

°हर (भर) १३-११७, २७०.

°हर (गृह) १७२, ४५४१२५,

५८५, ६५०, ६९६, ७२३,
७४९, ८७५.

हर (हर) २४५, २७५.

हरइ ५७३, ७६६, ७७६.

°हत्थाई ५२७११६.

हरम्मि १२६०.

हरस्स ७३५.

°हरं (ग्रहम्) १३०, ३५६, ८०१,
१०६३, १३११.

हराई १०७३.	हलबोलो ७३१.	हारि ११०६.
हराण २८५, ८०५-६.	हला ४०६.	हारीण १०६८, १११०.
हरि ६६९, ८४५१४.	हलिणा ३.	हारेण ५०९.
हरिऊण ६३५*४, ८५०.	हलिह ६१.	हारो १२३, ४३०, ५३३,
हरिणकस ११३.	हले ४०६११२.	९३५, ९५१, ९७२-३,
हरिणच्छि ४२, ९२४, ९३८,	हलो ६७१३.	९७५, ९७७, ९७९, ९८११
९८५, १०१६, १०४६,	हल्लंतुब्बेल १६८.	४, ९८८, १०५३, १३०८,
११५२, १२४७, १२५५१७,	हल्लंतुब्बेल १६८११७.	१३०८*१.
१२९३.	हवंति १५१, ३२१, ६४४, ७१७.	हाल १२३३.
हरिणंको ४७०.	हवंतु ७३४, ८८२.	हालस ८६८, ९७५.
हरिणाहिं ५१.	हविज्जासु ६५२.	हास १०७५.
हरिणी ११३४, ११३६.	हसइ ३२०.	हासो २९६.
हरिणीण ११४०.	हसंतेण ४९१.	हि १०६, १६७, १८८, १९२,
हरिणेहिं ५११२.	हसिऊण ११६७.	२०७१९, २१०, २६४,
हरिणो १, ५-६, ११३६.	हसिज्जह ८६६.	४०७, ४३५, ५७६, ५९७,
हरिय (हृत्) ५१, ११०१.	हसिज्जमाणस ३.	६८४, ७१७, ७२२११२,
हरियं ९९२.	हसिज्जंति ५७५.	८०३, ८३६१६, ८८३,
हरियंदणं ४८४.	हसिज्जंतो ९१४.	८८७, ११६१, १३०६१७.
हरिस २८६११५, ८०६, ८९१,	हसियं ८३, ४२०, ४२२,	हिम ८१, ५९५.
९४९, १०४८.	१२७४१२०.	हिमगिरि १२११.
हरिसं १२२४, १३१६१४.	हसिरीण १०७८.	हिय ३४८.
हरिसिओ १३१११९.	हससवियं ९१११६.	हिय (हृत्) ११२४-५.
हरिसिय १२३१.	हं ११८, २०९, २१५११६,	हियइ (हृदये) ६१३.
हरिसो १३१६.	६४१, ६६२*१, ८८९,	हियइच्छिण १२३, ६२४.
हरी ५*१.	९११, ९४८, १०४५,	हियइच्छिओ ३१५.
हरीसेहिं (गृहेषुः) ६६४.	१०५२, १२०६.	हियइच्छियं २३४, २५८, ३०४,
हरुच्छंग २७०.	हंस २६, ९९, २७८.	८६४, ११५८, १२३६,
हरुत्थाइ ५२७.	हंसउलं २५.	१२४८.
हरे (गृहे) ३१३, ३३२, ४६१,	हंसस ३२४.	हियइच्छिया ६५०, ७१७.
८२६, ८३१, १३१११६.	हंसेण ३०७, १२४२, १३१५.	हियइच्छियाई २२३, ३०१,
हरे (भरे) १३०८*१.	हंसेहि ६०.	७२१.
हरेसु (भरेणु) १३२५.	हंसो २८२, ४६९, ८०३.	हियइच्छिण १२३९.
हरेसुं (गृहेषु) ३४६.	हंहो १३५, १४४, ५३६,	हियई ८७१, ८८८.
हरो (भरः) १२२१६, ४३६१५.	९२२, ९८७, १००९.	हियण ७२, १९२, ३२४, ४०७,
हरो (गृहः) ३७८, ३८०-१.	हा ६४४-७, ६९४, ७०५, ७०८,	४१२, ४७३, ५३६, ५६२,
हल (फल) २३, ७६८, १२९५.	९७९-८०, ९८२.	६०५, ६५०, ६६३, ६८४,
हल ७८३.	हाय (भाग) ८३९.	८२६, ८४२, ९७९, ९८१,
हलबोकं ८१२.	हार २०४, ७४३.	९८७, १२३०.
हलबोलो ७३७, ८१२१७,	हारस ९८२.	हियण्ण ४०, १६७, २५१,
१०६५, १०७०.	हारं ९३६.	३१८, ३७३, ४५९, ४६७,

४८७, ६४८, ६५५, ६९२,
७७८, ९५३, १३३१.

हियएण ५१०.

हियएहि ४८७१७, °हिं ३१२,
६९१.

हियओ १२५, २५८, ७९५,
१०१८, १०७९, १२१०.

हियय १००, १३२, १४४१३, °हिलास ५४०.

१५४, १८९, २६५, ३३८,

३६०, ३९६, ४०२, ४३५,

४८५, ५४३, ५९८, ६१३१

१, ६१७, ६५६, ६६२,

६८८, ७१६, ७४४, ८५१,

८६१, ८७१११, ८८०,

८८२, ९५५, ९७३, ९९३,

१०४८, १०५१, १२०७,

१२२७.

हिययद्ध १२५३.

हिययमिम ५२९, ५३३, ८५८.

हिययस्स ५८५*१.

हिययं १४४, १८९, १९५,
२६८, ३००, ३६२, ४०५,
४२६, ५६७, ६१४, ६३६,
७८४, ८५०, ८५५, ८८८१
६, ८९७.

हियया १४६, ५७९, ६४६,
६६२, ७००, ८४९.

हिययाइ ७९११४, °इं २९,
७९, ५४२.

हिययाए ११४०.

हिययाए ७०४.

हिययाओ ८५४.

हिययाण ८७५.

हिययाहि ९६१.

हियये ३१७.

हियवय ९८२.

हिरणकस १.

°हिलास ५४०.

हिंसा ११३४.

हीरइ १०७९, ११८९.

हु १६, १६*१, ५३१११,

६५-६, ७२१४, १६९-७०,

१९२, २११, २२३, २६८,

३२१, ४३८, ४८८, ४९०,

५१२, ५५१, ५७३, ६३०,

७०४, ८३६, ८६३-४,

८६६, ९००, ९३३११,

९६०, १००२, १०५३,

१२२५, १२३३, १३१५१२,

१३१९*१.

हुत्तं (संमुखम्) ७१२, ७३३.

हुयवह ५६७, ११९०.

हुयवहो ८५८.

हुयास २४५, ११८३.

हुंकार १०७८.

हुंति ३१३, ३१९, ४९६११६.

हे ८२४.

हेरंय ३२१, ३२४, १०२४.

हेरंयो २८६.

हेतिपण ११२.

हेतिपहिं १०७, °हिं १०७११८,
११२१७.

हेलबोलो ७३७११२.

होज ९३३, ९५९, ९९५.

होति ८०, १८६, ३९७, १०८६.

हो ५३६, १२४८१११.

होइ १६*१, १४८, २६८,

३११, ३७९, ४१९, ४३८,

४७२, ४८५, ५३९, ५४७-८,

५७६, ५७८, ६२१, ६३०,

७१५, ७१६*१, ७५८,

७९९, ८४६, ९२७, १००३,

१०१०, १०६० १०७७,

११३५, ११४६, ११५०,

११६५, ११७४, १२२१,

१२६५, १३३३*१.

होउ ३२३, ३८९, ४१९११३,

७२४, ७३४-५, ९७०.

होज २९९, ६५२, ७८१, ८२२.

होम १८.

होमि ८८०.

होसि ६११, १२१५, १२१९.

°होसेहिं १२४९११६.

होह ६५४.

होहि २९९११३, ३८८.

होहिंति ७२१.

होही १५८, ४११, ५६५,

६३२, ६३५*२, ७२०, ८१६,

९१६-७, १०४०.

होति ७६८.

NOTES

[The following books have been repeatedly used in preparing these Notes: श्रीमद्भागवतम् (Nirṇaya-sāgara ed., Bombay); A Classical Dictionary of Hindu Mythology etc. by J. Dowson, London 1897; Vedic Mythology by A. A. Macdonell, Strassburg 1897; Epic Mythology by E. W. Hopkins, Strassburg 1915; PSM: Pāiasaddamahannavo, Calcutta Saṁvat 1979; Fischel: Grammatik der Prākṛit-Sprachen, Strassburg 1900.]

INTRODUCTORY 1-17

1-11) By way of Maṅgala, salutations are offered and victory is wished to Hari or Viṣṇu by referring to various episodes in his career: as Narasiṁha he broke open with his claws the chest of Hiraṇyakaśipu; as Vāmana he pervaded the three worlds; his inability, during childhood, to cross the threshold was laughed at by Balarāma; he twisted the neck of the demon Rīṣṭa; he reposed on the serpent Śeṣa in the ocean; and his arms broke a pair of Arjuna trees, twisted the neck of Rīṣṭa, rent asunder the jaws of Kōśin, dragged Kamsa to death, and lifted up the Govardhaṇa mountain. Victorious is Maheśvara who, destroying the three worlds, sipped the seven oceans. Salutations to Gauri's foot which crushed Mahiṣa and is worshipped by gods and demons. May the bodice of Caṇḍī protect you and may the waters of Gaṅgā wash off your sins!

1. The name हरिणक्ष or हिरणक्ष is somewhat obscure. It is a nearer rendering of हिरण्यक्ष than of हिरण्यकशिपु whose destruction the author has in view. विष्णु in his incarnation of नरसिंह broke open the chest of the demon हिरण्यकशिपु with his claws; on that occasion his regular weapon, namely the सुदर्शनचक्र, stood merely as an envious witness; and the author asks us to salute these claws which are holding the pieces of bones from the demon's chest. See भागवत 7. 8. 18-39. As the act of killing was finished by the claws, the सुदर्शन, as our author puts it, or the stout arms of विष्णु, as वाक्पति puts it, had no work on that occasion. The verse in the गजद्वहो runs thus: तं णमह सनोसरिआ णहणविहडाविओरदीदरस । जस्त ददक्षमि अलखवसिय चेय भुयदण्डा ॥ ८ ॥ गम्भिणं embedded in. The com. confuses भवन and भुवन, see also. p. 22, l. 23. 2. There is no doubt that अप्प चिय stands for अप्पे चिय, cf. दंसण चेय in B for दंसणे चेय in २७१* below; and हिअव चेअ विलीणो, गाथासं. ३-९०. One may be tempted to emend अप्पणं as अप्पयं; to agree with सायन, अप्पणं will have to be taken like अप्पणं, ५७८ below, as Nom. Sing. Neu. Or अप्पणं = अप्पणा. We may take अप्पणमप्य चिय = आत्मना आत्मसि एव 'by itself in itself', and render the gāthā thus: "Salute him, whose third step, possessing a concrete form got itself accommodated [in his third step] of an immaterial nature [=sky] at that time when he was measuring the three worlds." The ऋग्वेद refers to the three steps of विष्णु who strode over this universe and planted his step in three places which the early commentators take as the earth, the atmosphere and the sky. According to सायन the three steps are those taken during the incarnation of वामन. 'The Dwarf

appeared before Bali and begged of him as much land as he could step over in three paces. The generous monarch complied with the request. विष्णु took two strides over heaven and earth; but respecting the virtues of Bali, he then stopped, leaving the dominion of पाताल, or the infernal regions, to Bali.' (Macdonell: Vedic Mythology, pp. 37-42; Dowson: A Classical Dictionary of Hindu Mythology etc., pp. 35 ff.). The third step of वामन had no place; though concrete or material it was absorbed in himself, in his own immaterial self. चिय=इय as well as एव. Note, however, the com. वामनावतारे हि पदेन व्योमपथेनवरुन्धानस्य स्वात्मा स्वात्मन्येव निविष्ट इति वक्तव्यमापतितमित्यर्थः 1. The verso of कालिदास in the com. comes from रघुवंश १३-१, 3. एव=एव, see 43 below. अग्रहूत=अग्रभूत, i. e., अग्रयास or असमर्थ. अद्वयह=अर्धपथ. During his childhood कृष्ण was found unable to cross the threshold, his foot having crossed it only halfway, his elder brother Balarāma covertly laughed at him, and it is this foot that is saluted. n reads अङ्ग-तंसं टिय =अध्व-व्यस्य स्थितम्. 4. अरिष्ट or रिष्ट was a Dāitya, [and son of Bali, sent by कस to destroy कृष्ण. He assumed the form of a savage bull and attacked कृष्ण. By the superior strength of his arms कृष्ण twisted its neck, pulled out its horn and thrashed it thereby so much that it vomited blood and died on the spot (भाग 10. 36. 1-15). The arm of कृष्ण was a veritable bolt, dark like cloud or hard and dark, and when it fatally acted on the neck of अरिष्ट, it resembled Yama's noose operating [पञ्चद्विय] or extended at the time of the calamity of the final destruction. For the use of कर्णी see 755 below. 5. हरि or विष्णु is sometimes portrayed reclining on the serpent शेष in the watery underworld of पाताल. शेष is the king of Nāgas, the serpent race, and he rules over the Pātāla, the infernal regions. He is a serpent with one thousand heads which form the conch and canopy of विष्णु while sleeping during the intervals of creation. His heads are decked with jewels and his hood is called मणिदीप. The rays of the jewels on the hood of शेष, who forms the bed of विष्णु in the great ocean, resemble the sprouts of a bulbous root, namely, the jewel कौस्तुभ which is pressed against and covered by the breasts of लक्ष्मी. On the breast of विष्णु there are the peculiar marks of the eul known as शंखस्त and the jewel called कौस्तुभ. The com. remarks: किल (note its use at the beginning of a sentence) हरेः सिन्धौ शय्याकृतशेषफणामणिकान्तयः सेहालितितलक्ष्मीस्तननिपीडितकौस्तुभकन्दादुरा इव राजन्ते । उभय-कान्तिसाम्यमित्यर्थः । उवहि for उदधि, besides उअहि or उयहि, is phonetically justified and found elsewhere too. it is an illustration of वक्षुति which is more common in उपमङ्ग. Trivikrama knows the first line as in j; he quotes a portion thus: कणमणिवद्वा in his Prākṛit grammar (I. i. 22). On the use of किल at the beginning of a sentence, S. P. Pandit observes thus: 'the use of the particle *līla* at the head of sentence so far as I know, is only found in Sanskrit works by Jain writers' (Gaudavaho, p. v, Bombay 1887). 5*1 (B). This gāthā is reconstructed by the Editor from the Sanskrit commentary. It is a good Maṅgala, and is found only in n. The context does not suffer, even if it is omitted. Its presence in n is a fact though one may reconstruct it with slight differences. मधुमय or विष्णु is sleeping on the serpent शेष. One of his four hands holds the पञ्चवज्रशंख or conch-shell, which is formed from the shell of पञ्चजन, a demon who lived in the sea in the form of a conch-shell. When विष्णु changed sides during sleep, the serpent शेष was squeezed or pressed.

Consequently शेष breathed out hissing. Filled by the breath the पञ्चजन्य conch-shell was being blown, and हरि or विष्णु was awakened from his sleep. The com. uses the form दध्वने instead of दध्वान्. 6. विष्णु-कृष्ण has four arms which have individually or collectively accomplished great feats on different occasions. Here five events from his life are being referred to. The back-ground of the event of कृष्ण's breaking a pair of अर्जुन trees is like this. Two यक्ष, नलकूबर and मणिग्रीव, were once sporting with ladies in the river Ganges. They were excessively drunk and completely nude. नारद was passing by that way. At the sight of the sage नारद the ladies clothed themselves, but the two brothers were too drunk to mind their nudity. नारद was offended by their behaviour, felt that they did not deserve to be men, and cursed them that they might be turned into trees for a period of one hundred years. They would be relieved, however, by the contact of कृष्ण. One day कृष्ण broke the vessels of milk and curds and ate the butter which enraged यक्षोदा very much. She tied him to a mortar, but divine as his power was, he pulled by the strength of his arms that mortar through the interspace between the pair of अर्जुन trees (viz., the two यक्ष converted into trees) in the veranda. His pull was so forceful that both the trees were broken and uprooted, and consequently the यक्ष were released from the form of trees (भाग. 10. 10. 23 ff.). Secondly, as noted above, अरिष्ट or रिष्ट was a दैत्य who assumed the form of a savago bull and attacked कृष्ण, who however, twisted its neck and finished it on the spot (भाग. 10. 36. 1-15). Thirdly, केशिन् was a दैत्य who assumed the form of a horse and attacked कृष्ण, but was killed by that hero who rent him asunder by thrusting his arm into his jaws (भाग. 10. 37. 1-7). Fourthly, कंस was the son of उग्रसेन and cousin of देवकी, the mother of कृष्ण. He deposed his father and became notorious as the tyrannical king of Mathurā. He married two daughters of जरासन्ध, the king of Magadha. As it was foretold that he would die at the hands of a son of देवकी, he tried to destroy all her issues. When बलराम, the seventh son, was born, he was taken to गोकुल and nurtured there by नन्द as a child of रोहिणी. The eighth child कृष्ण also was taken to गोकुल. कंस sent formidable demons to destroy them, but all these machinations were defeated. Then he invited them both to Mathurā to attend some games and formed certain plans for their destruction. Many court wrestlers were crushed by these brothers. When कंस tried to attack कृष्ण, the latter dragged him down from his elevated seat and finished him on the spot by striking on his chest (भाग. 10. 44. 34ff.). Lastly, इन्द्र felt offended (when his worship was stopped by कृष्ण), was quickly enraged, and poured down a fatal deluge of rain with a view to wash away the गोवर्धन mountain and all the people of that area; but कृष्ण lifted up the mountain गोवर्धन on his fingers and held it for seven days like an umbrella, and thus prepared a solid shelter for the people of वृन्दावन (भाग. 10. 25. 19 etc.). जमलज्जुन-भञ्जण, रिद्ध-वलण. etc. The figure of speech is यथासंख्यन्. 7. केशिन्, as noted above, was a दैत्य who assumed the form of a horse and attacked कृष्ण. The way in which कृष्ण overpowered that horse is described thus in the भाग. (10. 37) : स लब्धसंज्ञः पुनरुत्थितो रथा व्याधाय केशी तरसातपद्धरिम् ॥ सोऽप्यस्य वक्त्रे शुजमुत्तरं सायन्प्रवेशयामास यथोरगं विले ॥ ५ ॥ दन्ता निषेतुर्भगवद्भुजरष्टशस्ते केशिनस्तप्तमयस्पर्शो यथा ॥ बाहुश्च तदेद्गतो महात्मनो यथासयः संवक्ष्ये उपेक्षितः ॥ ६ ॥ समेषमानेन स कृष्णबाहुना निरुद्धबाहुश्चरणाश्च विश्लिषन् ॥ प्रक्षिप्रगात्रः परिवृत्तलोचनः पपात लेष्टं विसृजन्क्षितौ व्यसुः ॥ ७ ॥ According to our text, कृष्ण overpowered (कृतावेज्ञः?) the young horse by his stiff hands or arms,

then thrust his hard elbow into its mouth, and thus tormented it to death. आवेष्ट or आवेष्टन would indicate that he had put his hands round its neck.

8. It is as destructive rather than reproductive energy that शिव or महेश्वर is famed. When he was about to destroy the universe or when his mouth was about to swallow the three worlds, he sipped the seven seas, quite in the cavity of his palm, as one would sip अचमन water before eating something. In reading ओसावणि व्व ऽ has been followed; a reading like ओसावणं व्व would bring us nearer the form noted by Trivikrama (I. iii. 105): ओसावणं आपोशनम् । आपो इत्यस्य ओसा इत्यादेशः, ततः शकारात्परो यकारागमः । ओसाश्चो नीदरावाची देव्यः, तत्कणो वा । ओसाअवणं । For a detailed note on आपोशनम्, see the Vocabulary, p. 537, निषधचरित, translated by Professor Handiqui, Lahore 1934. In short भोजनारम्भ-चुलक रूपमापोशनम् ।

9. गौरी or पार्वती as चण्डी or दुर्गा crushed the head and killed the demon महिषासुर. The गडवहो also refers to this episode more than once; her foot and anklet are pointedly referred to in some verses: सा जवह नेउरिहण जीर्ये चलणे ताडियकंवंधो । उच्चिन्नरुहिरकुसुमो जाओ महिसासुरासोओ ॥ ४३ ॥ सीसम्मि कओ महिसस देवि मरणाय जो हि संवण्णो । सो चिय जणस्स जाओ तुह चलणो मंगलट्टाणं ॥ ३२४ ॥

10. चण्डी as पार्वती is 'the mountaineer', a huntress. She paints her body with saffron-juice (from safflowers); she wears a bodice; when she strains herself by constantly bending her strong bow, she perspires heavily; the bodice gets wet and out of it flows the saffron juice. सेय etc. = स्वेदसलिल + आर्द्रः or युक्तः, the latter, if उह is taken as a possessive termination. णित = निर्वृत, present participle from इ with निर, see Pischel §493. Note the loose use of Gen. by the com. in भवतां पंतु. 11. ईश्वर has the crescent moon on his head; the rushing waters of the heavenly river, namely Ganges, fall on his head and get blended with moonbeams and thus they look white like the bright (on account of teeth) loud laugh of रुद्र. This imagery reminds us of a similar line गडवहो(६०): हरससिणो पायण्हि संवलियं व वीययं । For निम्नगा we have three equivalents in the mss: णिण्णया, णिण्णुवा and णिम्नया (the initial may be णि° as well); elsewhere in this text णि(णि°)ण्णया, verse 50; the first alone is confirmed by other sources. see Pischel §278.

12-17) The author offers a short discourse on the topic of *sajjana* and *durjana*, the good and the wicked: the former appreciate narrative compositions, appear excellent being contrasted with the latter, are averse to find fault with others, cannot cure the latter, and have such character that is never destroyed by others.

12. For the purpose of double entendre Prākṛit has an additional advantage: besides having more than one meaning the same Prākṛit word can stand for more than one Sanskrit word. We have here the *रुपोपमा*. *वियारिणो* goes with *सज्जणा* as well as *भाणुणो*; the former, *विचारिणः*, considerate, and the latter, *वियचारिणः*, traversing the sky. Poetic compositions are likened to lotus plots, for both are *सुवणसंचया* and *अट्टदोसा*—the former have an assemblage of fine sounds or words (*सुवणसंचयाः*) and are free from faults (*अट्टदोषाः*); and the latter have an assemblage of fine leaves (*सुवणसंचया*) and do not see the night (*अट्टदोषाः*; *अट्टरात्रिर्विः*). The metre is *वंशस्य*, the definition of which runs thus: वदन्ति वंशस्यविदं जतीं जती । 13. If this verse came earlier than verse No. 12, then it could be a good *मंगल* verso remembering *ब्रह्म* and going with other verses; and incidentally it

could introduce the topic of सृजन and दुर्जन. The expression परिहावं occurs in three verses (13, 37 and 280) and the available variants are: B परभावं; P परिहावं, J परिभावं, B परभावं; B परिभावं. Thus P uniformly परिहावं, J once परिभावं and even B once परि. परिहावं or परिभावं can be accepted, therefore, as the basic reading, and possibly it stands for परभाणम्. The com., though the readings vary, interprets it as गुणोत्कर्ष or परमोत्कर्षम्. The idea is that the moon-beams would not shine so bright in the absence of darkness. The figure of speech is दृष्टान्त. 14. The wicked people go on scandalising others in an outspoken manner. The good people, however, though they see faults in others, would rather try to correct them quietly than go on scandalising them publicly. The कुवलयमाला has a sentence like this: सो य दुष्पुण्य कश्चिद [हं] सुपुण्य जश्चिद, पदमदंशणे चिय भक्षणसीलो पट्टिमांसासक्त व्व । तद्दे मंडलो हि अपचक्षिणायं भस्म मयदि च मासार् अस्त । etc. Does the com. mean परकार्य = शुद्धकार्य, onmity? 15. Or there is no harm if every one in this world is looked upon as a good man: still the author would add a few words which are traditionally added in such a context. Note the verse quoted in the com. Better तन्निशामयत शृणु in the com. 16*1(J) The readings of J on gāthā 16 (especially Nos. 12-13) supply some evidence how a successor of J can lose this gāthā haplographically. Naturally this has not been inherited by P and B. The form तीर्थ, though rare in this work, is quite normal in Apabhramśa which has influenced this text here and there. Note नास्तं is neuter: better read in the chāyā नास्तः. The normal Prākṛit equivalents of स्त्री are स्तृयी, स्त्री (हैम. VIII. ii. 130). Though ति, तिव or even ती is not altogether unknown in Prākṛit (see ति PSM), it is more common in Apabhramśa perhaps a dialectal and popular deaspiration of स्त्री (पद्मचरित I. 10. 3, भारतीयविद्या I, p. 261; धम्मपरिचय II. 11, Annals of the B. O. R. I., XXIII, Silver Jubilee No., p. 599; कर्कडचरित X. 9. 1, p. 97, Karanja 1934). The use of त्व वि दृ is not appropriate syntactically; or it can be rendered as त्वाविधं, qualifying मधु, but then it would be an अपभ्रंश form. The figure of speech is दृष्टान्त. 17. The reading of B is different; so render the concluding expression thus: निरध्वंवाक्प्रसंगेन.

AUTHOR'S BIOGRAPHY ETC. 18-42

18-22) The author gives some biographical details here: Bahulāditya had pleased the gods by his contact with three Vedas and three sacrificial fires, and had achieved the three ends of human effort. He had performed many a sacrifice. From his meritorious wife (perhaps Guṇavatī by name), he had a son called Bhūṣana-bhaṭṭa who was outstanding in the family and an embodiment of Vedic lore. It is by his son, Kūṭāhala, that this eminent tale, the Līlāvātī, has been composed.

18. तिहोमग्निस्तं refers to the tending of three sacred fires perpetually maintained by a householder. They are: दाक्षिणात्य, गार्हपत्य and आहवनीय. They stand respectively for Father, Mother and Teacher; and when these are no more, they are to be duly attended. It is from them that the fires for sacrificial purposes are lighted: पिता वै गार्हपत्योऽग्निर्मातासिर्दक्षिणः स्मृतः । गुरुआहवनीयस्तु साक्षिभेता मरीचसी ॥ त्रिष्वप्रमाद्येतेषु त्रीलोकान्विजयेद्भूमी । दीप्यमानः स्ववपुषा देववद्वि मोदते ॥ etc. मनुस्मृति II. 231-32 ff. Thus बहुलादित्य was a learned, pious and dutiful Brahmin. 19. He performed so many sacrifices that the columns of smoke

arising from them have darkened the very chest of the moon, even to this day. under the semblance of the antelope mark. Better read वृक्षालम् in the com. We have an उत्प्रेक्षा here. 20. Perhaps 'महीवहीर्' stands for his wife. Is it that her name is गुणवती? The reading नामे, Instr. sing., of न would be normal in अपभ्रंश. 21. The four Vedas, which had originated from the four mouths of Brahman, have come now to occupy one mouth (of भृगुमहर्षि) and felt themselves honoured like his close relatives. Thus भृगुमहर्षि was an outstanding member of his family, and he had thoroughly mastered all the four Vedas. 22. असारमह 'not of vigorous intelligence'. कौञ्जहलेय may mean 'out of curiosity', see 146 368 etc. below, the com. takes it as the name of the author, see the same 921, 1311 below.

23-42) One autumnal day, late in the moonlit evening, the poet's beloved (Sāvitṛī by name), seated comfortably on the terrace of the palace, drew his attention to various natural objects and scenes, namely, the bee in the lotus, the notes of swans, the breezes, the forest range, Cakravāka birds, swarms of bees and the moon (all described). She expresses satisfaction on their happy life, and requests him to narrate a novel story, pleasing to women and just by way of an evening entertainment. He told her, in reply, that stories, as defined by earlier poets, are of three kinds divine (*divya*), divine-human (*divya-mānusi*) and human (*mānusi*). The great poets, moreover, have composed them in Sanskrit, Prākṛit, or in a mixed form, and any composition by him, who has not studied grammar (*śabda-sāstra*), may not win any recognition. She runs down grammar the way to which is closed to many. One need not worry about grammar, and that word, in her opinion, is great the meaning of which is easily and clearly grasped by the heart. Being requested by her to tell a divine-human story, pleasing to young ladies, in Prākṛit language, sprinkling the narration with a few Deśī words, he starts narrating its well-knit plot.

23. तं जह् is an introductory remark for the narration. शरद्वज्रन्याः प्रदोषस्तमये qualified by 'कुंसे' and 'इलुजले'. The figure of speech is रूपक. सवण = शयन or सदन. The reading of न सुहासीनो etc. makes the context more clear. 24. चंदुज्ज्वल see also 31 below. Elsewhere slight difference in spelling is seen: चंदोज्ज कुमुदम्। स्वार्थे के चंदोज्जय। दे. ना 3. 4; Trivikrama observes thus (I. iv. 121): चंदोज्ज रञ्जिद्वज्र कुमुदम्। चन्द्राय चोत्त इति चंदोज्ज। रञ्जिद्वज्रम्। n retains र, perhaps to fulfil the rule (हैम. VIII. ii. 79) in which some mss. read चन्द्र or चन्द्र. Immediately after कणामणिपर्व, noted above under 4, Trivikrama has an illustration (I. i. 22) like this: ज्योत्स्नापूरितकोशः जोषाज्जिद्वज्रकोशो, which is possibly based on this verse. वानभट्ट in his काव्यानुशासनम् (Bombay 1915, p. 21) quotes this verse in this manner (the wrong spacing of the printed text being adjusted): देशानां प्राकृतायुक्तो मुग्धोक्तो च न दोषः। तत्र प्राकृते यथा 'जुन्हाज्जिद्वज्रकोशकतिपदले सवगगधुकडे निव्विगधं धरदीहियामु सरसं बंधंतओ मासलम्। आसाणइ सुमंजुंजियरवो तिगिठिपाणासवं उमिहलन्तदलावलीपरिगज चंदुज्जइ छप्पड ॥' अत्र तिगिठि मकरन्द इति देश्यः। Some of the variants are covered by the readings of our mss. 'दीहियामु' is found in P, while 'जुन्हा' and 'सरसं' in n. The metre is शार्दूलविक्रीडितम्. 25. The सरस्वतीकण्ठाभरणम् (काव्यमाला

ed., Bombay 1234, p. 529) quotes this verse to illustrate the figure of speech मालादीपक in this form: माला यथा । दग्गिा सरणं सती ससिणा वि णिंसा णिसा ॥ (v. l. णिसा ॥) कुमुदवणम् । कुमुदवणेण अ पुल्लिं पुल्लिगेण अ सोहणं हंसउलम् ॥ २०५ ॥. Expecting perhaps the fourth quarter to contain 18 मात्राs, the editor has a footnote: अत्रैकमात्राया न्यूनत्वाच्छब्दोदोषः प्रतिभाति. Some one appears to have changed सहर् to सोहणं to bring it nearer its Sanskrit counterpart. In the second line व in both the places, may be a misreading of य; and वि of न is a more meaningful improvement on व. 26. A reading like नगहरो would be better for metre. णिसामेह has no object; so we may construe, with the com.: O beloved, hear, there is the cackling of swans etc. The com. does not confirm the reading नगहरो of न which cannot qualify हंससंलावो. The com. शारवध्री = शरच्छ्री. 27. Better सीयलव्यंत = शीतलयमान. 28. The change of न to व is more usual in अपभ्रंश than in earlier प्राकृत (Pischel §251): न > व > व; and न्व stands for व (see the readings on ह्रस्व VIII. iv. 397), though here it has the value of a double consonant. Is it that the basic reading was णिमल? 29. Better render संभावनेक than संभावनीव; 'their hearts set on greeting the day'. The context here is of moonlit प्रदोषसमय; so there is no question of सूर्यादय here. Possibly the चक्रवाक birds mistake the bright moonlight for day-light and try to meet their mates. Note चक्रवाय is neuter; it stands for the males and females together (चक्रवाकमिधुनाणि). In the समराक्षकहा, the subject being a parrot and his mate predicates like मयां, निवडियां are used, p. 87. Construe पेच्छह like णिसामेह in 26 above. Both the forms वेअणा and विअणा are available. 30. सप्तपत्र = सप्तपर्ण. विलोहविज्जंतं = विलोभयमानम्. The com. uses अवैद्यन्तः for अवैद्यमानाः from विद् 10 A, वेद्यते. 31. The author has in his mind the imagery of a lover kissing his beloved. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. तारा = a star, or the pupil of the eye. 32. नि णि cannot qualify अञ्जकहं, so rather कं णि. Both नत्त and मेत्त for मात्र are allowed by grammar (Pischel §109). There would not be any difference in the pronunciation of सुहृद्वत् and सुहृद्वं हृ. सुहृद्वं = सुहृदं or सुभगम्. This reminds us of पार्वती's request to शिव in the कथासरित्सागर (p. 2, verse 23): ततः प्रोवाच गिरिजा प्रसन्नोऽसि यदि प्रभो । रम्यां कांचित् कथां वृद्धिं देवाय मम नूतनाम् ॥ 34. Looking to the fact that the poet is speaking in the first person (अम्हारिसिद्धि 37, मं 38) ने cannot stand here for अनेन as the gloss suggests; it is however, the form of the Instr. Sing. or plu. of the pronoun of the 1st person; so ने = मया or अस्माभिः; this form is already noted by grammars (Pischel §415), though the usage is not quite popular in literature. 35. According to the वसुदेव-हृदि (Lambho X, Bhavanagar 1931, p. 208-9), कथा is twofold: दुविधा कथा-नरिया य कथिया य । तत्थ चरिया दुविधा-इत्थीय पुरिसरस वा, धम्मत्थकामकज्जेसु दिट्ठं सुयमणुभूयं चरियं ति वुच्चति । जं पुण विवज्जासियं कुसलेहि उवदेसियपुव्वं समतीय जुज्जमाणं कल्लिज्ज तं कप्पियं । पुरिसा इत्थीओ य तिविहावहुदुसु-उत्तिमा मज्झिमा णिकिट्ठा य, तेसि चरियाणि वि तव्विहाणि । ततो सो एवं वोत्तुण चरियाकथियाणि अम्माणयाणि अम्भुवत्तिगारहासरसवहुलाणि वण्णेति ॥ In the दसवेयालियनिज्जुत्ती (III, 194 ff.) we come across a detailed discourse on the classification of कथा; some gāthās may be noted here: अत्थकहा कामकहा धम्मकहा चैव सीसिया य कहा । एत्तो एकेका वि य नेगविहा होइ नायव्वा ॥. Each one of them is duly described. धम्मकहा is further of four kinds: अक्खेवणी, विकखेवणी, संवेयणी and दिव्वेयणी. The last सीसिया is thus defined: धम्मो अत्थो कानो उवत्ससइ जत्थ सुत्तव्वेसु । लोने वेए समथे सा उ कहा सीसिया नाम ॥. As distinguished from the कथा there is the विकथा-इत्थिकहा अत्तकहा रायकहा चोरजणवयकहा य । नटनट्टल्लसुट्ठियकहा उ एसा भवे विज्जा ॥ एया चैव कथाओ पन्नवणपरूवणं समासज्ज । अकहा कहा य विकहा हविज्ज पुरिसंतर पण ॥ Haribhadra (c. 750 A.D.) adds the following details in his Samarāṇicakāhā (p. 2, Calcutta 1926): तत्थ य तिविहं कहावत्थुं ति पुव्वारियपवाओ । तं जहा । दिव्वं दिव्वमाणुसं माणुसं च । तत्थ दिव्वं नाम, जत्थ केवलमेव

देवचरियं वणिज्जद; दिव्वमाणुसं पुण, जत्थ दोण्हं मि दिव्वमाणुसाणं; माणुसं तु जत्थ केवलं माणुसचरियं ति ॥
 एत्थ समन्नो चत्तारि कहाओ हवंति । तं जहा । अत्थकहा कामकहा धम्मकहा सत्किण्णकहा य । Then these
 are duly defined. एयाण च कहाणं तिविहा सोयारो हवंति । तं जहा । अहमा मज्झिमा उत्तिम ति । etc.
 In the कुवलयमाला of Uddyotana (779 A. D.) we get the following details: ताओ
 पुण पंच कहाओ । तं जहा-सयलकहा खंउकहा उद्गवकहा परिहासकहा तदा बरा कहिय ति । एयाओ
 सवाओ वि पथ पसिद्धाओ सुंदरकहाओ । एयाण लक्खणवरा सत्किण्णकह ति णायव्वा ॥.....पुणो सा वि
 तिविहा । तं जहा-धम्मकहा, अत्थकहा कामकहा । पुणो सव्वलक्खणा सपाइयतिवग्गा संकिण्ण ति । ता एसा
 धम्मकहा वि होऊय कामत्थसंभवे संकिण्णत्तणं पत्ता । This धर्मेकया is further of four kinds: त
 जहा-अक्खेवणी, विक्खेवणी, संवेयणी, णिव्वेयणि ति, तत्थ अवखेवणी मणोपुक्कला, विक्खेवणी मणोपिउक्कला,
 संवेयजणी णाणुपत्तिकारणं, णिव्वेयजणी पुण वेरगुपत्ती । etc. The कथासुरित्तार of Somadeva
 also presumes a division like this (I. 2. 47-8): एकान्तसुरित्तो देवा मनुष्या
 नित्यदुःखिताः । दिव्यमाणुष्येष्टा तु परभागे न हारिणी ॥ विषाधराणां चरितमतस्तु वर्णयाम्यहम् । 36.
 सरसूत-प्राकृत-संकीर्णविधाः, this refers to tales composed entirely in Sanskrit, entirely
 in Prākṛit, and those portions of which are in Sanskrit, Prākṛit, Apabhraṁśa
 etc. Compare कुवलयमाला-कोऊहलेण कत्थद परवयणवसेण सद्ययणिवडा । किञ्चि अवधंसकया दो
 वि य पेसायभासिडा ॥ सव्वकहा गुणजुत्ता सिंगारमणोहरा सरसगी । सव्वकलगमसुहया संकिण्णकह ति
 णायव्वा ॥ The कुमारपालप्रतिवोध of सोमप्रभ (c. 1195 A. D.) is a good illustration.
 Some of its tales are in Sanskrit and Apabhraṁśa, though the major bulk
 of the composition is in Prākṛit. Perhaps it had its predecessors in the
 literary field. 37. सीसंति, the root सीस is to be traced back to the weak form of
 the root श्रास् 2P. Throughout this work, even in the current of narration, we
 come across endearing terms in the Voc., such as मयच्छि, कुवलयदलच्छि, सुयणु,
 etc. addressed by the poet to his beloved (her name being सावित्री according to the
 com.) to whom this कथा is being narrated. 38. उवहासेसि=उपहासयसि. श्रद्धशास्त्र
 would cover grammar and its accessories like lexicography, some sections
 of rhetorics: in fine all those branches of learning which enable one for a
 judicious and successful handling of language. 39. सुखास्तिका means well-being,
 ease, comfort; rather सुहासिय=तुभाषित, or even सुहास्य. 40. प इट्ठो, ज जिच्चो and ञ
 जिच्चं; जिच्चो is an Adverb in the Nom. सम्मुहो for सम्मुदे, तुरिओ for तुरियं etc. are
 noted elsewhere; see Jacobi: Erzählungen etc. p. lvii, § 84. The author
 welcomes here that word or expression the meaning of which is easily and
 clearly grasped. लक्ष्ण=श्रद्धशास्त्र, grammar. It is not unlikely that the author
 has in his mind the लक्ष्णार्थ as well. A word, according to the नैयायिक, conveys
 two meanings: primary or direct (due to its अभिधा or expression) and
 secondary or implied (due to its लक्ष्णा or implication). The rhetorician holds
 that the meaning belonging to a word is threefold, namely, Expressed, Indicat-
 ed or Implied and Suggested (अर्थो वाच्यश्च लक्ष्यश्च व्यंग्यश्चेति त्रिधा मतः ।). A word
 has three powers which convey those three meanings: अभिधा or direct significat-
 ion conveys वाच्यः अर्थः, the expressed meaning; लक्ष्णा, the power of indication
 conveys लक्ष्यः अर्थः indicated meaning; and व्यञ्जना, the power of suggestion conveys
 व्यंग्यः अर्थः suggested meaning (वाच्योऽर्थोऽभिधया बोध्यो लक्ष्यो लक्ष्णया मतः । व्यंग्यो व्यञ्जनया
 ताः स्तुतिस्तुः श्रद्धस्य शक्तवः ॥ सा. दर्पण. ३-३). The beloved of the poet would welcome
 words of अभिहितार्थ, direct or plain meaning, rather than those of लक्ष्णार्थ, implied,
 indicated or figurative signification. 41. प्रविरल-देशी-सुलक्ष्णा, well characterised
 by a scanty use of देशी speech-elements or words. Opinions differ on the mean-
 ing and source of देश्य (See the Intro. of the देशीनाममाला, Calcutta 1931). Our
 author is writing in the Prākṛit language (पाययाए बासाए), with a just little
 sprinkling of देशी. At the time of our author the Prākṛit was already

a literary language: he wrote in it after studying Prākṛit grammars and earlier works in Prākṛit. At his time there were languages and dialects used by unlettered masses in different parts of the country: they possessed some speech-elements peculiar to themselves and not still standardised and used in literature. The author is requested by his beloved to make just a scanty use of these popular and local speech-elements for which the word देश्य or देशी is used. The source of the so called देशी words including roots is a problem. Some appear to have been borrowed from the Dravidian languages; some are obscure Sanskrit words, changed in sound or sense beyond easy recognition; many of them were used in Indo-Aryan popular speeches but were not admitted in the standardised and refined literary usage; and some had cūṛṇay in specific areas. Lastly a few remain as difficult to be explained. 42. In its attempt to Sanskritise it, the com. is uncertain about the spelling of उच्चिन्व which is a देशी word: उच्चिन्व खिन्नं शूर्यं भीतमुद्धतं कान्तं प्रकटवेशं चेति षडर्थम्। (दे. ना. १-१२७). सुसंधिवंधं कहावत्युः, the subject matter of the story having well-arranged connections (of the plot). The word संधि has various meanings. -It means the allusion to the subject-matter of the succeeding canto at the close of the earlier one; secondly, in plays (and in poems as well according to some) it means सुख, प्रसुख etc.; and thirdly, it means vowel and consonant coalescence, according to the rules of Sanskrit grammar; lastly मन्त्र, दूत etc. are the five Samdhis according to Bhāmaha (I 20). But none of these suits our context, and hence the above interpretation. Dr. Belvalkar has observed thus on the word सुसंधिभिः (काव्यादर्श I. 18) in his notes (pp. 16-17): "we are inclined therefore to take the 'joints' here as referring to the interlinking of the several parts of the story. It is likely that, overlaid by so many descriptions and digressions, the thread of the narrative would be lost sight of unless sufficient care is taken beforehand."

THE AUTHOR NARRATES THE KATHĀ TO HIS WIFE, 43-1333

43-113) "" On this revered earth, rich in jewels and girdled by four oceans, there is a prosperous country, well-known as Āsmaka, an abode of religion and riches (Described 45-51). In the centre of that country there is the beautiful town called Pratisthāna, full of attraction and pleasure. There the Mahārāstra ladies wash off their sins, day to day, in the river Godāvarī, the stream of which is rendered yellowish by the turmeric from their breasts (The town, described 52-63). There ruled a king, Sātavāhana by name, who was famous, meritorious, invincible and brave. He was an object of love for courtezans and a great patron of poets (The king described 64-72). When that mighty monarch was at the height of his prosperity, there sets in the spring season, the very messenger of cupid, spreading beauty and bloom in the gardens and enkindling passion in the hearts of lovers (Spring scenes described 73-88). Thus when Cupid was capturing one and all, the king came to the Hall of audience and took his seat on the throne, waited upon by feudatories, hailed by eloquent bards and surrounded by courtezans. The king engages himself in a sweet, merry talk with the courtesan Candralekhā. He draws her attention to the fact how the whole world

42 लीला.

is full with Malaya breezes and the pollen of flowers, and asks her why and by whom all her limbs were charmingly decked with various paintings (Details described 89-100). The same old artist (*citrakara*), she modestly submitted, who had then sketched His Majesty on a leaf, had come back again from Simhala-dvīpa and painted her limbs on the occasion of the Cupid's Festival (*madana-mahotsava*). While the king was in a happy mood, a minister-prince suggested to him that the artist might be a spy sent by the king of Simhala and staying there as an artist at Candrālekha's place; [the king remarks that Vijayānanda accompanied by the minister Pōṭṭisa, has been sent against the king of Simhala, but so far no authentic information is received from that quarter]; that he had heard from spies that Vijayānanda, along with Pōṭṭisa, had reached the shore, and that the king of Simhala was preparing himself to give a fight. The king said that Vijayānanda is the best judge of the situation, and that he would attend to the report of the spy after the festivity was over. The king then presented festive gifts to courtezans and bards.

43. शेष is often represented as supporting the world; see also notes on 5 above.

44. 'The old legend of the Brāhmanas concerning the boar which raised the earth from the waters has been appropriated to विष्णु. A demon named हिरण्यक्ष had dragged the earth to the bottom of the sea. To recover it विष्णु assumed the form of a boar, and after a contest of thousand years he slew the demon and raised up the earth.' Metre requires अयवद्वयं.

45. The सुरसुंदरीचरित्र describes कुरुदेश thus: धनसमिद्धिपमररासयसंसदपूरियदियंतो । अवि करहमहिसरासहनाणाविहोहणाइजो ॥ ४९ ॥ 46. रमा = splendour, apulance, pomp; the gloss रम्य of P perhaps stand for रम्यत्व; or रम्यत्वं etc. The com. is wrong in rendering आसयविसय as आश्रयविषय. आसय, no doubt, stands for अश्रमक. The Nasik Cave Inscription of Vāsishthīputra Pulumāvi (c. A. D. 149) mentions the country असक in this manner: रवो वासिष्ठीपुत्रस सिरिपुल्लमाविस सवच्छरे एकुनवीसे १० (+*) ९ गोमहाणं पखे वित्तिये २ दिवसे तेरसे १० (+*) ३ राजरओ गोतमीपुतस दिमव[त]निरुमंदर-पवत-सम-सासस अलिक-असक-मुळक-सुरठ कुकुरापरत-अनुप-विदम-आकरावति-राजस etc. (See Select Inscriptions I, by D. C. Sircar, Calcutta 1942, p. 196). Looking at the words पुतस, विदम, राजस etc., it is clear that this record does not represent properly the conjuncts in writing. So असक is to be read as अस्सक, already known in Pāli, which can

easily give the forms अस्सय and आसय in literary Prākṛit. अस्सक was one of the 16 महाजनपदस mentioned in Pāli literature. According to the मुत्तनिपात, it is associated with मूलक with its capital पतिट्ठान (Paṭṭhaṇ) and mentioned as situated on the bank of the river गोदावरी, immediately to the south of पतिट्ठान. राजशेखर in his काव्यमीमांसा mentions it along with महाराष्ट्र, विदर्भ, कुन्तल etc. See काव्यमीमांसा, p. 93 (Baroda 1934). Professor Mirashi identifies it with modern Ahmednagar and Bhir districts. The legend on which our author bases the story makes प्रतिष्ठान the capital अश्रमक; the king सात्वतवाह्य ruled at प्रतिष्ठान which was situated on the bank of गोदावरी (in the stream of which the महाराष्ट्र ladies took their bath). In mentioning अश्रमक rather than कुन्तल or महाराष्ट्र, the author has some older source in view. On अश्रमक see the following sources. H. C. Raychaudhari. Political History of India, Journal of the Dept. of Letters, IX, pp. 74-75, Calcutta 1923; N. L. De: The Geographical Dict. of Ancient and

Mediaeval India, 2nd ed., London 1927; B. C. Law: Tribes in Ancient India, Poona 1943; Indian H. Quarterly XXII. 4, XXIII. 1 etc. 47. The Mahābhārata describes at length the four yugas, namely, कृत, त्रेता, द्वापार and कलि. 'The कृत is the age in which righteousness is eternal, when duties did not languish nor people decline. No efforts were made by men; the fruit of the earth was obtained by their mere wish. There was no malice, weeping, pride or deceit; no contention, no hatred, cruelty, fear, affliction, jealousy or envy. The castes alike in their functions fulfilled their duties, were unceasingly devoted to one deity, and used one formula, one rule and one rite. Though they had separate duties, they had but one Veda and practised one duty.' The reading सोमविउत्तो = शोकवियुक्तः, though tempting, is not quite satisfactory. The country of अश्मक was as though an abode of धर्म or righteousness, (still) not divested of the (atmōsphere of the) कृतयुग. Compare प्रसवभूमिरिव कृतयुगस्य in the कादम्बरी p. 50, ed. Peterson. 48. Both the changes छ and त्र for क्ष are seen in the readings of the mss., सुछेत्तं and सुखित्तं. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. 49. °णिवहेसु Loc. for Inst. ? The following passage सुहावगाह etc. is written in stylistic prose, some of the sentences in which definitely possess a metrical ring. P has double दृष्ट after वच्छयला, and thus tries to carve out a metrical unit with four quarters, each having roughly 18 मात्राs. The reading of B सुहावगाहन-णि° makes the मात्राs 18 in this line. तरुण etc. is a good second quarter of a गद्या. Professor H. D. Velankar, Bombay, kindly suggests to me that वासियपण्डियसमाउलो and चाउव्वणसमाउत्तो can be lines of अवलम्बक metre, उपखण्ड and खण्डिता with 13 and 14 मात्राs respectively. णिचूत्तव etc. is a fourth quarter of गद्या. The idea suggested by अणवर्णनकलिकालो is just the continuation of अविउत्तो कवजुयस्त. पयव = प्रकृष्टताप, perhaps refers to the summer heat; or is it that the original reading was °परयावो? 50. After saying that जुवईs were अवंझा, the author possibly recollects a similar idea and composes this stanza (found in all the mss.) which compares (with the help of a श्रेय) women with rivers. Presuming that व and व could be interchanged हेमचन्द्र notes only बाहा (VIII. i 36); Pischel, however, records बाही and बाही from some modern Indian languages in his notes on that सूत्र. The mss. are agreed on the reading °बाहीओ; the com. perhaps presumes °बाहाओ. 52. पद्दुण is identified with our modern पैठन; पैठन < *पठान < Prākṛit पद्दुण < Pali पत्तिष्ठान < Sk. प्रतिष्ठान. पैठन is situated on the north bank of गोदावरी, in the district of Aurangabad, twenty-eight miles to the south of it. It is said to have been a great emporium of commerce in the Andhra country and a capital of Andhra. According to Cunningham's Geography, p. 746, the Baithan of Siro Polomaiois of Ptolemy (p. 176); capital of the Andhras whose grandeur is referred to by Pliny IV. XXII. 4; 'Poethan' of Pemptus (p. 43). 53. उद्दोसो Nom. sing. stands perhaps parenthetically: (my) object (is) that I (would) tell something in short, you (just) hear. 54. Better चरण for चलन in the com. 55. The figure of speech is आन्तिमान्. The peacocks apprehend, from resemblance, that the thick columns of sacrificial smoke are the dark clouds in the sky. 56. The figure of speech is अतिशयोक्ति. 57. Are we to read णिरंतरतरिणं तरणि°? 58. मोह = मोप? लंभिवखो चौरः, दे. ना. ७-२९. 59. First line can be rendered thus: निर्दयरतरभङ्गान्तकामिनीस्वेदजलबोन्मार्जनाः, फुस = मृज, हे. VIII. iv. 105. 60. The figure of speech is आन्तिमान्. 61. मरहट्टिया is the subject; their custom or habit of using turmeric as a part of their cosmetic is being referred to here. गोला < गोदा = गोदावरी; besides गोला this text also uses गोदावरी and गोयावरी, of course, in a proper name; for the change त,

द = ल; similarly साद-(वाहण) = हाल; see Pischel §244. The figure of speech is उत्प्रेक्षा, the sense being that of ध्रुवंति एव; compare: अज्जेअ हलिदापिजराइ गोलइ तूहाइ (v.l. तोयाणि) 1, गा० सं० ५८. 62. In this and the next two gāthas the figure of speech is व्याजस्तुति. 62:1 (B). This gāthā is quite befitting in the context and worthy of our author, though not indispensable. Either the author has added it in some mss., and thus it is inherited by B; or some intelligent reader has added this verse beginning with *aha navara* to those two verses, from some other source. No conclusive inference is possible. 64. This text mentions the name of the king in three forms: सालवाहण, माळवाहण and हाल; and the com. adopts different spellings in Sanskrit: सालवाहन, मातवाहन and सातवाहन. 65. In this and the next two gāthas the figure of speech is विरोध. The notable variants of k are: लोअणं, लोअणां. 66. The variants of k are पणधिवण, नयं, परलोअ. 67. The variants of k stand thus: न, न, दिन्नं. 69. The author knows that the other side of the moon always remains concealed from us. 70. बोल = गन् (हे VIII. iv. 162). 71. लटहं रम्यम्। लटहो विदग्ध इत्यने । दे० ना० ७-१७. The figure of speech is काव्यलिङ्ग. 72. विरा = ली with वि, हे० VIII. iv. 56; cf. Marāṭhi विरणे to melt, to disappear. सुइर may qualify परिधितिया or can stand adverbially for सुइर; the author implies that सालवाहण was a great patron of poets. 73. पडुत्त = प्रभूत or प्रमुक्त. We have an उपमा here. 74. The march (पल्याण = प्रस्थान) of the spring season is being heralded by the notes of cuckoos dwelling in the forest. साह = कथ्, हे० VIII. iv. 2. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. 74:1 (r). This gāthā is in a way befitting. The context is not likely to suffer, even if it is omitted. मंजरि > मंजरि > मंजरि, the last quite a normal form in the Acc. sing. in अपभ्रंश. पत्तली (PSM), here however पत्तल, subsidy given to a king. This verse is found in the वेङ्गालमं (Calcutta 1914) No. 635, the only different readings being नरवर for गरवर and लडा पुहरी for पुहरी लडा of our text. The figure of speech is निदर्शना. 76. काजं ण पज्जत्त is to be construed as an interrogation. The figure of speech is आक्षेप. 78. Are we to read वियसंतु वि etc.? 79. We have an अतिशयोक्ति here. Compare: इह परमं महुमासो जणस्स हिअमांस्स कुणइ मिदुलाइ । पचा विद्धइ कामो लब्धपत्तरे हि कुसुमवणेहि ॥ रत्नावली, I. 16. 80. सुदि (or गौदि) is not traced in PSM.; according to the दे. ना. II. 95, गोच्छा गौडी गौडी गौडी एते चत्वारो मज्जीवाचक्रा; some of them just illustrate variation in pronunciation; compare Kannada गोडि, a tuft of hair, a cluster. The com. duly explains the word सुदि, but the text of it reads now गुच्छ for सुदि; so it means that some one has made this change after the commentator: it is an attempt to put a more Sanskrit word for the obsolete देशी term. गृणिव = छदित, हे० VIII. iv. 21. 83. Here we have an उत्प्रेक्षा. Note the second quarter in B which reads it differently. Are we to read in the com. इत्युक्तियुक्तिः? The commentator is quoting here from Hemacandra's अलंकारचूडामणि, that being the name of his स्वोपवृत्ति on his काव्यानुशासनम् (ed. काव्यमाला ७०, Nirnayasagar Press, Bombay 1901; ed. with Introduction and Notes by Parikh and Athavale, Shri Mahavira Jaina Vidyālaya, Bombay 1938). The last sentence of the com. is corrupt; as I have restored it, it alludes possibly to वात्स्यायन's कामसूत्र in which the com. presumes that these terms might have been defined by वात्स्यायन. But I have not been able to spot their definitions in the कामसूत्र; by referring to वात्स्यायन, perhaps the com. means any work on erotics. बाहिष्पइ = व्याधियते. 84. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. Better read in the commentary धिदसखी आह्वयन इत्युक्तिरहस्यम्. 85. We have an उपमा here. The convention of the bride-groom and the bride wearing red garments is also referred to by Hariṭbhadrā in his समराश्चकटा

(ed. Jacobi, Calcutta 1926): तद्वरो विव अरत्तपद्धतवितवणोवसोहिओ असोयनिवरो, p. 70; रत्तसुवपरिहाणा अदियं वियसंतवयणसववत्ता । आसंवरविसमागमपुवदिसिवहु व्व आरत्ता ॥ p. 75. 86. विसर = विशति. 87. Here the figure of speech is उत्प्रेक्षा. 91. सदाविकसितास्याभिः नारविलासिनीभिः परिचरितः (waited upon). Her name is चंद्रलेहा (चन्द्रलेखा); so note the shortening of final vowel in the expression चंद्रलेह-नामाय. Note the spontaneous doubling of the syllable (generally after the preposition) in सप्परिहास्त, पप्पुल (85), सज्जीवो, परवत्तो (95), सुप्फलिय (228), अदंसण (303), गिगूढ (764) etc., see Pischel §196. 93. सुयणवासं, an earthly abode? Better वासमवणं of p. The PSM. records पडहत्थ, but हेमचन्द्र's spelling is पडिहत्थ, दे० ना० IV 28. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. 95. Though the ms. B avoids the word णिजल by reading that portion differently, we have reason to believe that its reading was गहुजो and not भमरो (found in p). We have an उत्प्रेक्षा here, and also in the next verse. 97. विहाविय = विहावित? णिम्मविवा = निर्मापिता. 98. It is equally possible to take पत्तल + अच्छि; पत्तलं पडुवदयं पत्तिसमिद्धं एते त्रयोऽपि तीक्ष्णार्थाः । दे. ना. VI. 13; and compare त्वण्णाद समाणियपत्तलार परपुरिसजीवहरणादं । असियसियाद य मुद्धे खग्गाद व वं न मारंति ॥ वज्जालग्गं २९१. 99. एकेकम् is recorded as a देशी word: एकेकम् अन्योन्यम्, दे. ना. I, 145. Read the com. thus: एकेकं पृथक् चरणकमलयोः etc. In these five or six verses the author has given us as good picture, perhaps of the premedieval typical paintings with which the courtesans in the palace decked their bodies. It is obviously presumed that they are scantily dressed, and here we get only some illustrative sketches; on her forehead is painted a life-like bee which is sucking juice from a fresh chafa flower; on her cheeks are drawn leaf-sketches with musk-colour with the skirts thereof being decked with mango-blossoms etc; leafy creepers are skilfully pictured on the horizontal region of her gold-coloured breasts; both of her feet are ornamented with the paintings of the couples of swans the beaks of which are affectionately exchanging lotus-fibres with their necks gracefully bent. In conclusion the king observes that to paint an already attractive girl so charmingly is to make her fatally tempting: this is as dangerous as serving milk to a serpent. 102. The reading of n, corresponding to विद्धकुसलो, is obviously corrupt in the text and perhaps also in the commentary: the reading चित्रकर्मणिपुणः indicates that the com. should read चित्रकुशलः and the text चित्तकुसलो, thus identical with the reading of p. विद्धकुसलो means old or experienced and skilled. चन्द्रलेखा reminds the king of an earlier occasion when the same painter from the Simhala island came there and took his seat at the gate of the palace (प्रतोलीद्वारे) and painted or drew a sketch of the king on a leaf, or using some leaf as the canvas (पत्रम् अवलम्ब्य). 103. The मदनमहोत्सव comes during the वसन्त or spring season covering two months of चैत्र and वैशाख. According to the जयमङ्गल commentary on the कामसूत्र (I. 4), सुवसन्तक (सुवसन्तो मदनोत्सवः, तत्र नृत्यगीतवाद्यप्रायाः क्रीडाः । there is a foot note: मावशुक्लवज्र-मीदिनम् ।) is one of the three माहिमानी sports; while among the देशी sports, there is the मदनोत्सव which is characterised by the worship of Madana's image (मदनोत्सवो मदनप्रतिकृतिपूजनम् ।; there is a footnote: चैत्रसिनचसुर्दश्याम् । Benaras ed., 1929, pp. 48-49). In a local पञ्चांग by Latkar for the शक year 1869, I find that there is अनंगव्रत mentioned on चैत्र शु० १३, and वसन्तश्रीपंचमीरतिक्रामपञ्चा - on माघ शु० ५. During this festival, according to the रत्नावली of हर्ष (c. 606-648 A. D.), men and women of the town are dancing with joy, the latter splashing water with syringes; the streets are full of चर्चरी sounds accompanied by drum-beating; and perfumed powder is scattered everywhere. The king and others take

special interest in witnessing the various scenes, and the queen worships Madana on that day. The *सम्राट्चक्र* of Haribhadra (c. 750 A. D.) gives some descriptions of this festivity. During the festival variously dressed चर्चरीs, or the singing parties, of different classes of people (washermen etc.) march through the streets (पवते मयणमहूतवे निगमयासु विचित्रवेत्तासु नयनचर्चरीसु तरुणजनवन्दपरिगमण बहुजनपसंतगिजं वसतनीलमणुद्वयेण दिष्टा समासन्नचारिणी वत्सलोहमचर्चरि ति । p. 43, B. I. ed., Calcutta 1926). The king and others are specially invited by the citizens to witness the चर्चरी, and the king, we find, deposes the prince (Ibid. pp. 720 ff.). It appears from another context that various prominent men (as well as the चर्चरीs) gathered together in a park outside the town to celebrate this festival. We get an expression मयणतेरसी which indicates that त्रयोदशी was one of the days of this festivity (Ibid. pp. 408, 442). In the story of बंभट्त (सुखबोधा on the उत्तराध्यायन by देवेन्द्र, A. D. 1073; Jacobi; Ausg. Erz., p. 2.) there is mentioned a चर्चरी of even चाण्डालs at the time of the मदनमहोत्सव (अत्रया मयणमहूतवे जाय पवत्तासु नाणाविहासु लोमचर्चरीसु नचनेसु तरुणतरुणीगणेसु चित्तसंभूयादपाणाणं पि चर्चरी निगमया।). Every one of these texts refers to चर्चरी in connection with this festival; and our author too uses मयणचर्चरी (verse 112) almost in the sense of मयणमहोत्सव. That indicates that चर्चरी was an important, if not the main, feature of this festivity. A study of the above sources shows that the term चर्चरी is used with different meanings. It means a kind of गीति or song, to be distinguished from द्विपदीखण्ड, as well as a special गति, gait of march or stepping (चर्चरीसंज्ञे गीतिविशेषः । गति-विशेषोऽपि चर्चरी । यदुक्तम् । द्रुतमध्वलयं समाधिता पठति प्रेमभरावली यदि । प्रतिमण्डकरासकेन वा द्रुतमध्या प्रकृमा (प्रकृता ?) हि चर्चरी ॥, quoted in the Notes on रत्नावली, ed. Godabole and Parab, Bombay 1890, p. 5). It could be sung singly or by a party of two or more than two in a procession. It is such singing-and-dancing parties in procession that constituted the main feature of the मदनमहोत्सव. राजशेखर (c. 900) in his कर्पूरमञ्जरी, IV, introduces a चर्चरी of 32 dancing girls who are variously singing, stepping and acting, and thus presenting different poses, gestures and scenes. 104. चर्चरी means also festive merriment, and a festival in general. That appears to be confirmed by the remark of the commentator: परिहासयोगीमुखचर्चरीकिलिप्रियं यथा भवति etc. 105. The ms. B shows partiality for the spelling सिंहल for the सिंहल of J. 106. Is it that नरेश्वर and कटक have also a secondary meaning, charmer and charmer's ring, respectively? यक्ष was perhaps the popular name given to the spies. This episode of चन्द्रलेख, it will be seen, has no inherent connection with the plot of our tale: at the most it gives an opportunity to the author to give a description of the paintings on her body whereby the painter from Sindhala is introduced; this further gives an occasion for the minister-prince to report to the king (according to one ms. after being inquired by the king in verses 106*1-#2) what he had heard from the spies about the expedition of विजयानन्द and पोट्टिस against the king of सिंहल. It is perhaps a कथान्तर, which according to रुद्रट, is found in a कथा, see Intro. pp. 41-42. अच्छंति=आसते. 106*1-2(B). The text reads consistently even without these two gāthās found in B only. But their presence makes the context clear. The remark of the Minister-prince reminds the king of the military expedition against the king of Sindhala, and hence this inquiry. The spelling पोट्टिस or पुट्टिस is uncertain: evidently it is an un-Sanskritic word. 107. उयहीतद्धमि सप्तो, note the use of Loc. for the Accu. of destination or goal. 108. Rather निरालसः for निरालसः in the com,

यवसेन्धन fodder and fuel. 110. पत्तट्टो = *प्रासार्थः, पत्तट्टो बहुशिक्षितः सुन्दरश्च । दे० ना० VI. 68. 111. Are we to read भीषिता for विभीषिता in the com.? 112. अणवेल् = अन्यवेल् वेल्न्तरम्, some other time; अण = अण्ण; साहिज्जु (also in 866) is Imperative II sing. Analytically it is the stem of the Potential with the Imperative termination and meaning. On मयणचच्चरी see the notes above on 103. वोल = गम्, हे० VIII. iv. 162. 113. महुत्तविवाहै = महुत्तविकानि, gifts connected with the spring-festival.

114-45) The Purohita announced to the king that it was mid-day, that the bath was ready and that the Brāhmanas were waiting at his door. As the king rose from the Hall of audience, there was a great tumult in the Hall; and because there was a pressing rush in the courtyard, people took long time to go out. While the musical instruments were being played upon and the bards were singing, the king had a luxurious bath, offered libation to deities etc., gave gifts to Brāhmanas, enjoyed rich meals in suitable company, and retired to his inner chamber where he was being happily entertained by poets etc. Just then the door-keeper conveyed to him that the commander-in-chief Vijayānanda, who had come in tattered dress from his expedition, was waiting to have his audience. The king looked at the minister Bhaṭṭa Kumārila and expressed surprise at the condition of Vijayānanda. Bhaṭṭa Kumārila assured the king that the commander could not have been defeated, but must have come on some business. The commander was immediately received in; he took his seat; and in reply to king's anxious inquiry, he narrated thus in privacy.

115. Both the readings मज्झण and मिज्झ violate the metre, while सुमज्झण would involve some repetition of sense. So I have adopted the reading सुमज्झण, which, in my opinion, is an auditory representation of 'सुमज्झण' in which ष्ह does not make position. According to Hemacandra, छन्दोनुशासन, p. 1 (Bombay 1912), ष्ह and ल्ह are not often conjuncts, and the short vowel preceding them is not metrically long. In the गडवहो we come across some such instances, see verses 125, 161: गुहासिंहक etc., पडिलमोण्हाण etc. The learned editor of the गडवहो is quite aware of the phonetic value of ष्ह and ल्ह. In this poem there is one instance where ष्ह is not a conjunct, see verse No. 1285. Trivikrama and his followers admit a form पुव्वाण्हो, which is justifiable in Prākṛit only when the pronunciation of ष्ह is not that of a conjunct; see Trivikrama's grammar 1. ii. 37 and पद्मभाषाचन्द्रिका (Bombay 1916) pp. 43, 61. By construing दिववरत्नो विवरेण we can easily escape both the pitfalls, in which the commentator has involved himself, namely, suggesting a new meaning for the root विवर् and supplying an additional predicate वरते for the second line. निच or नित according to the gloss means नित्यदान, day-to-day gifts given to Brahmins (see gāthā 128 below), perhaps to be distinguished from वैमिस्तिकदान, occasional or ceremonial gifts. 116. ज्यासदो for जयसदो, perhaps due to metrical needs. 117. भटः warrior, भण्डः jester; भोगाः वयस्याः is not confirmed by lexicons. भोग, अमात्य आदि गुरुमानीय लोक (PSM); भोगिन् or भोगिक means 'the headman of a village'. 118 According to Hemacandra गोह = निप् and उम्मत = अभ्यागन् (हे० VIII. iv. 143, 165); better render गोहणुं etc. as क्षेपणोन्मथितान्नः. पोकर appears to be the same as पोक् = व्याहृ (हे० VIII. iv. 76), compare Marāṭhī पुकारण to announce, to call. Both the forms धेर and डेर are current. 120. Is it that the मुकुट was used by

all people in general, or is it just a poetic flourish? Render thus एकैकम् अङ्गनस्तमितः लोकः । 121. The emendation काहि वि is required to qualify विद्यातिर्णिहि. पेह is equated with क्षिप् by हेमचन्द्र and with प्रेरय by मार्कण्डेय; so the rendering प्रेरयन्ते is more suitable than क्षिप्यन्ते; the com.-rendering पीड्यते is not altogether ruled out. All the mss. read विवि for विदु (of course, suggested by the editor); the commentator's परिस्तनेः may hint that the original reading was perhaps विरियणेहि, विरि to be taken as a देशी word-of Dravidian origin, meaning 'big'. 122. Hemacandra also spells it तण्णाय, हे० ज्ञा० V. 2; the com. however तण्णाय = तत्प्रातः. दुर्वोच्यो = दुर्वाणः. 123. Hemacandra equates विच्य with वर्त्मन्, हे० VIII. iv. 421; but elsewhere in the grammar, ibidem 350, it is used in a quotation in the sense of 'inter space' or 'gap between two entities'; on the etymology of this word, see प्रेमी-अभिनन्दन-ग्रन्थ, 1946, pp. 74-80. Construe हृदयेष्विते [पुरुषे] समापतिते. 124. These descriptions, it appears to me, are less factual and more poetical. In the com. rather प्रदेशः कथमपि 125. बाहिष्य = व्याहर, हे० VIII. iv. 253; compare Marāṭhī बाह्ये. Explaining the कला called स्लेच्छित-विकल्पा, the जयमङ्गल com. on the कामसूत्र gives a couple of quotations (Benares ed. 1929, pp. 34-35) which may be compared with those given in our commentary: तयथा कौटिलीयम् । दादेः क्षान्तस्य कादेश्च स्वरयोग्ययोरपि । विन्दूष्मणोर्विपर्यासाद् दुर्वोधमिति संक्षितम् ॥ अथौ खगौ घडौ चैव चरौ जणौ तयो जमौ । यशौ रपौ लसौ चेति मूलदेवीयमुच्यते ॥. See also जैनचित्रकल्पद्रुम, Ahmedabad 1935, pp. 6-7, especially the following quotation: अदयः कादयो चेयाः खगौ घडौ परस्परम् । जेपवर्गेषु वर्गेषु मूलदेवेन भाषितम् ॥ स्वरः स एव कथ्यते । इति मूलदेवी लिपिः । 127. Rather मन्त्रत्वा or मन्त्रा for मन्त्रित्वा in the com. from the root मञ् or मस् 6 P. समाण = समाप् हे० VIII. iv. 142. 129. The meaning of this verse requires the reading युत्तो, which is found in B. The gloss भोक्तुं should really belong to the first word of the next gāthā with which युत्तो got contaminated. 130. अतो-अत्याण-हर = अन्तरास्यासगृहम्, private chamber. 131. सहिषहि = सभिकैः. P explains एकसरियाए with the gloss एकदा; see also 178 below; according to Hemacandra, एकसरिअ इतित्यर्थे संप्रत्यये च प्रयोक्तव्यम् । हे० VIII. ii. 213; at 178 Hemacandra's meaning suits well; compare Marāṭhī एकसरे. Perhaps it goes back to एक + अवसर. The weakness of the form of this verse as given in B is that the com. has to supply a predicate for the first line: जात इति शेषः । परिहारो = पडिहारो. 132. कर + ओवग्मिग, for the use of ओवग्मिग see gāthās 527, 729 and 887; Hemacandra's spelling is slightly different, ओवग्म = व्याप्, हे० VIII. iv. 141. कर + ओवथय, covered or shaded by the right hand; the door-keeper, being quite old, is aiding his eye sight by shading his eyes or the face with the right palm. 134. Are we to read अतर्कितमेव in the com.? 135. In the commentary एतावदवस्तान्तरम्? 136. Render the text thus: "वरुतु-विस्तार-विस्तृत-मतिरिति. 136*1 (P). This gāthā only explains what is suggested in the earlier one, and can certainly constitute a part of the narration. The context does not suffer even if it is omitted. Hemacandra has noted both कइ and कइ for कथम्, हे० VIII. i. 29. 137. Motre is spoiled by कुमारिलेय. 138. Referring to Aufrecht's Catalogue, we find that he mentions, in connection with चक्रपाणिजयकाव्य, the anthology सुभाषितावलि from which the following two verses may be quoted: 24-विष्णुर्वा त्रिपुरान्तको भवतु वा ब्रह्मा सुरेन्द्रोऽथवा भानुर्वा शशिलक्ष्णोऽथ भगवान्भुजोऽथ मिथोऽथवा । रागद्वेषविषादिमोहरहितः सर्वानुक्तप्रीयतो यः सर्वे सह संस्कृतो गुणगणैस्तस्यै नमः सर्वदा ॥; 25-श्लोकैर्वा स्वामिदत्तस्य तत्स्युल्लेखः काव्यलक्षितः । योऽहरोक्तविनामा चक्रपाणिजयामिधम् ॥. Here the name is चक्रपाणिजय; our comm. is quoting a verse from चक्रपाणिजय; whether they are identical or different cannot be said at present. In the

Jaisalmere Bhaṇḍāra there is a ms. of चक्रपाणिजिजय, 117 leaves, complete 13 x 2, see Catalogue of mss. in Jaisalmere Bhaṇḍars, G. O. S., XXI, p. 35, Baroda 1923. M. Krishnamachariar, though he refers to only Aufrecht, reads the title चक्रपाणिजिजय, see History of Classical Sanskrit Literature, Madras 1937, p. 307. 139. कहावि = कह + अवि. 140. जोइखो दीपः, दे० ना० ३-४९. If not the whole verse, at least the second line forms the statement of the king. 142. अइच्छ = गम्, हि० VIII. iv. 162, so समइच्छिज्ज = संगम्य, संगत्य, having gone to or met, or having embraced (perhaps a देशी signification); see also gūthās 873, 1231 and 1278 where this root is used. According to दे० ना० VIII. 20: समइच्छियं अतिक्रान्तम्. 143. समासथो = समाश्रितः, comforted. 144. Hemacandra's illustration: दुःखे मज्झ दिव्यं at हि० VIII. iv. 23 comes very near the expression in this text.

VIJAYĀNANDA'S ACCOUNT OF HIS EXPEDITION, 146-920

146-163. "Sir, it is a long and fruitful tale. After the king of Malayācala was subjugated and the Pāṇḍya king was quited, and when attempts to cross the ocean were being made, the minister Pottisa talked to me thus: 'Please do not continue the military operations, because king Śīlāmegha is duly equipped and cannot be easily defeated on the field. According to the rules of polity, fighting should be the last resort, so a skilled messenger should be sent to him for peace-talks: if words can be fatal, no need of poison any more. I hear, Śīlāmegha has a loving and most lovely daughter, Līlāvati by name. On her birth-day a celestial voice announced that her husband would be a Cakravartin and get divine attainments. Astrologers too have confirmed this. If he presents his daughter to our worthy master, everything is achieved. Under these circumstances peaceful negotiations are more welcome.' The Minister Pottisa approved of my proposal that I myself should go, instead of a messenger, to Simhala island, so that Śīlāmegha would be affectionately inclined to betroth his daughter to our master.

146. सुमणो = सुमनोरथानाम्. Hero कोऊहल cannot be taken as the name of the author. 147. It is between प्रतिष्ठान and रामेश्वर that we have to locate the मलयचक्राधिप and पाण्ड्यराज. According to Dey's Dictionary, the Malayagiri stands for the southern parts of the Western Ghāts, south of the river कावेरी, called the Travancore Hills, including the Cardammam mountains, extending from the Kōmbatur gap to Capo Comorin. Our author mentions neither the name of the king nor of the territory over which he ruled and which included the Malaya mountain. पट्टिराज or the पाण्ड्य king must have been the ruler of the territory round about मदुरा which was the पाण्ड्य capital. समियम्मि = शमिते, quoted; according to B गिहियम्मि = गिहवे (गिहियम्मि being a scribal slip). Better पाण्ड्यराज in the com. 148. परियम्म = परिकर्मेत्, preparation (in the कथसरित्सागर), undertaking. 149. जोहिदं = योयधितुम्. The rendering प्रतिभदः perhaps indicates that the commentator had before him a reading like परिभदहि. बिहि = बिधि (good) luck. 151. Why not 'मोज्जा? तिरिमरणो = श्रीमणिः. It is not unlikely that the commentator is acquainted with the gloss in ms. r: compare the notes नयविक्रमं पणोम्या, संपवमाने etc. 152. रावे = रावि. संपट = संपत्, rather than रावत् (हि० VIII. iv. 219), as the sense requires here. Elsewhere Hemacandra records this word in another form: संपडियं लब्धम्, दे० ना० ८-१४; compare Marāṭhi सापडणे; 43 लील.

Guj. संघटनं 153. अथसत्त्वदि Inst. pl. for Loc. pl., quite a normal phenomenon in Prakrit: these are often interchangeable, perhaps under the influence of popular speech, for in Apabhraṃśa we get identical forms in Inst. and Loc. pl. See A. M. Ghatge: Instrumental and Locative in Amg., Indian H. Quarterly XIII, 1, pp. 52-58. Neither the gloss अर्थात्तैः nor the improved reading of B, अथसत्त्वदि, is quite to the point. 155. The com. not only knows the alternative reading वायाइ (besides the one, possibly अनयण, interpreted by him) but has text as preserved in B also reads वायाइ (through scribal slip वायाइ); compare यशस्तिलकनम्पू—साम्ना दानेन भेदेन यत्कार्यं नैव सिध्यति । तत्र दण्डः प्रयोक्तव्यो नृपेण श्रियमिच्छता ॥ सामसाध्येषु कार्येषु को हि शर्कं प्रयोजयेत् । मृत्तिहेतुर्गुडो यत्र कस्तव विषमयकः ॥ III. 91-92. 157. Better अशरीरिका in the com. 158. It is a favourite theme in नाटिकाs like the रत्नावली of हर्ष and in सट्टकs like the कर्पूरसूरी of राजशेखर where it is prophesied about the heroine-princess that her husband would be a universal monarch. It is interesting to note that, like लीलवती, रत्नावली too is the daughter of the king of मिहल, and the prophesy about her runs thus: दानौ तत्रभवतः सिंहलेश्वरस्य दुहिता रत्नावली नामायुष्मती सिद्धदेशेनादिष्टा योऽस्याः पाणिग्रहणं कल्पयति स सार्वभौमो राजा भविष्यतीति । Act. IV. वर in the sense of 'choosing.' 160. In प्राकृत the word भयण is both Mas. and Neu. हे० VIII. i. 33. 163. The reading of the text, the gloss and the com. are agreed in taking the word आहुतं; thus we have both आहुत्त and हुत्त in the sense of अभिमुख, प्रति etc.; see हे० VIII. ii. 158, हे० जा० ८-७०, and PSM. Under 431 below the com. quotes as it were a sūtra, namely, प्रतंगदुत्तः, the source of which I have not been able to trace.

164-214) Next morning I started from the camp, attended by a choice retinue, and soon reached the shore of the ocean, wherein the bridge, which marks the daring feat of the Monkey-chief, still commemorates Rāma's activities (Ocean, its shore etc. described 165-75). After paying respects to Rāmeśvara I boarded a boat with my attendants. Before we crossed the ocean, there started such a terrific gale that our boat was blown off to the confluence of river Godāvarī on the eastern shore, and it wrecked on a boulder. Thereafter, seated on a wooden board I reached the mouth of river Godāvarī. Boatmen told me that all my attendants were no more, they consoled me in my adversity and encouraged me to try for a better future. Deferring to their advice I dissuaded myself from committing suicide, and mourned my sad lot. I decided to start again on the same mission and proceeded towards the camp following the directions of boatmen. I entered a forest and reached the Sapta-Godāvarī-Bhīma. I refreshed myself in the stream of Godāvarī which flows into the ocean with seven mouths, went to the temple of Īśvara, sincerely offered prayers to Him, and rested in a monastery in which stayed a nude Pāsupata ascetic (Described 204-5). He inquired about my whereabouts I told him that I had come on pilgrimage. We had a great deal of talk, and he became attached to me. When it was midday, he told me how he lived on fruits and roots and how no food suitable to me was available there. He went out to bring some eatables. I saw a great miracle. The trees filled his begging bowl with various kinds of fruits with which he kindly fed me.

164. In course of his narration, विजयानन्द addresses the king as परमेश्वर; construe अहं संचलितो. परिचरितो = परिचरितः? 165. According to the epic legend श्री or लक्ष्मी 'sprang from the froth of the ocean, in full beauty with a lotus in her hand, when it was churned by gods and Asuras'; naturally the ocean is her कुलगृह. मधुमहवासं = an abode of विष्णु. In the महाभारत and in the पुराण, विष्णु is the second member of the triad, the embodiment of the सत्त्वगुण, the quality of mercy and goodness, which displays itself as the preserving power, the self-existent, all-pervading spirit. As such, his votaries associate him with the watery element which spreads everywhere before the creation of the world. In this character he is called नागयान, 'moving in the waters', and is represented pictorially in human form slumbering on the serpent शेष and floating on the waters. This, too, is the position he assumes during the periods of temporary annihilation of universe? 167. There are some ten instances in this text (verses 167, 188, 251, 464, 473, 605, 648, 684, 778 and 987) where this form परिचितियमिद् or परिचितयमिद् occurs in the readings of our MSS. *a* group favours परिचितियमिद् (only once *a* has परिचितयमिद्, but *a* परिचितियमिद् at 605); *b* generally favours परिचितयमिद्, except in two cases where it reads परिचितियमि or परिचितियमिद् (473 and 987). The reading परिचितयमिद् may stand for परिचिन्तयामि, though its authenticity is questioned by Pischel §§ 454-55, especially because analogous forms like वृक्षमिद्, वृक्षमि and विसमि (see the Glossary) are found in this text. As to परिचितियमिद्, it is identical in pronunciation with परिचिन्तियमिद्, so it may stand for परिचिन्तितं हि or परिचिन्तित्ता + असि, परिचिन्तित्ता being used in the sense of the past active participle (see also the use of शणियमिद् 863, वलियमिद् 650), परिचिन्तितवती, which would be justified only when the subject is of Fem. gender. This usage is not altogether unknown in Sanskrit. We can thus understand the commentator's rendering परिचिन्तितवत्यसि but not his परिचिन्तितवान् अस्मि (see 251, 987) which presumes परिचितियमिद् (or परिचितयमिद् in *a*) = परिचिन्तितः + असि, not quite a justified equation. We may accept one or the other interpretation, परिचिन्तितं हि or परिचिन्तित्तासि, according to the context. Not to be dogmatic I have starred my chāyā in some places (648 778). 168. उवेल or उव्वेल = प्रसर, हे० - VIII. iv. 77. 169. In this and the next gāthā the figure of speech is विरोधाभास. विसममिद् = विषमयः; it is interesting to note that Hemacandra gives this very form by way of illustration: मयद्रूपलये आदेरतः स्थाने अद् इत्यादेशो भवति वा ॥ विषमयः । विसममिद् विसममि ॥ हे० VIII. i. 50. See दुवखमम्या at 658. Compare निपं जलधरैः पीतं मूर्च्छिताः पथिकाक्षनाः । 170. Note the shortening of the final vowel of the first member of the compound in मञ्जायसंठिओ, also सुद-मुद at 34 above. 171. Hemacandra's spelling is उप्पाल but this text reads उप्पाल. see also 1329 below. The expression अज्ज वि पयडो perhaps implies that the author had personally seen Rāma's Setu. Dr. P. V. Bapat and myself visited (on 26-12-1937) Dhanushkodi where an indistinctly visible strip of sand was pointed out as Rāma's Setu; but we were hardly convinced that anything like this could be called the Setu. According to some the name रामसेतु 'is given to the line of rocks in the channel between the Continent and Ceylon, called in maps "Adam's bridge." According to the com., पुवगपति means सुवीर. 'According to the रामायण, जल, a monkey chief, said to be a son of विश्वकर्मेन्, had the power of making stones float in water. He was in Rāma's army, and built the bridge of stone called Rāma-setu, or Nala-setu, from the Continent to Ceylon, over which Rāma passed with his army.' We have an उत्प्रेक्षा here, and something like निर्दोषता in the first line. 172. *a* reads स्वारा° = स्ववासयुद्, her

own private chamber. Rather तर्लतरदैस्तीर° etc. in com. The figure of speech is उपमा. 173. We should expect वज्र तटविक्रमिन् etc. in the com. 174. Instead of वाडललयाति we should expect the reading वाडललपति to qualify सत्तच्छय-तरणि. In these three consecutive gāthās the author is referring to the ocean as an abode of लक्ष्मी, as a source of Wine and as a habitat of भद्रावण; he has in view the legend of the Churning of the Ocean out of which came the fourteen Jewels enumerated in the following verse: लक्ष्मीः कौस्तुभपरिजातकसुरा पद्मन्तरिक्षमद्रमा गायो कामदुषाः सुरेश्वरगजो रम्भादिदेवाङ्गनाः । अथः सप्तमुखो विषं हरिषणुः शरीरोऽयुतं चाम्बुणे रत्नानीह चतुर्दश प्रतिदिनं कुर्वुः सदा मङ्गलम् ॥ The variants of K are: लक्ष्मिणि, °च्छय°. 175. ओहसो चन्दनं चन्दनवर्षणशिला चेति व्यर्थं, हे° नां १-१६८; कणदे लता Ibid. २-५. जग्मि on (the shore of) the ocean? The variant readings of K are: कणत्र, परिमळवासिजे 176. तस्य, on the shore. Is it that the com. presupposes the reading निरिसत्त°? Rāmeśvara on the southern coast is a celebrated place of pilgrimage, and contains a huge and magnificent temple. It is the name of one of the twelve great Liṅgas set up, as is said, by Rāma at that place. Dhanushkodī and Rāmeśvara are very near each other. Today we take a boat to Ceylon from Dhanushkodī; formerly, as our author implies, one could start in a boat for Ceylon from Rāmeśvara. 177. Better सुजग्मे = सुजग्मनि for नृजग्मेणि and सुजग्मा for सुकर्मा in the com. Better दक्षवदनमनः in the com. गर्त will have to be taken once in the sense of निम् or निर्. We have विरोधमात्र here. Gāthās 177-78 are to be taken together. अकुलीणे etc. qualify बोहिस्त्रे in the next gāthā. 178. According to the com. कस्रियाप = समकालम्, see 131 above. 180. णोह or गुह = क्षिपु, हे° VIII. iv. 143, but according to वररुचि and others णोह = तुह; the expression can be rendered: जलप्रक्षेपणोत्पलितः. पुत्रोवहि = पुत्रोवहि, Acc. sg. without अनुस्वार is quite common in Apabhraṃśa. As we want it, the com. presumes the reading: गोलसहिसंगये. 181. नयसंष्ट = नयसंष्ट The Commentator's explanation of the loss of अनुस्वार in पुत्रोवहि above and नयसंष्ट here by quoting हे° VIII. i. 28 is not quite convincing; if he wants the authority of a rule from the Prākṛit Grammar, he should have better quoted the next सूत्र, namely, मांसदेर्वा। I would take these as popular Apabhraṃśa forms, quite recognised by अपभ्रंश grammar, हे° VIII. iv. 344; and it is the home or popular usages that are quietly creeping into the literary idiom of the author. We have an उपमा here. 183. The reading of न पुच्छिय मि (<पुच्छियं मि <पुच्छिया मि), the gloss पृष्ट मया and the commentator's rendering मया ते नानपात्रिकाः पृष्टाः tempt one to postulate the original reading as पुच्छिया मि, मि being the Inst. sing. of असाद्, already recognised by the grammar (हे° VIII. iii. 109) and phonetically just a weakening of मे. If पुच्छिय मिह is the original reading, it is to be explained thus. पुच्छियमिह <पुच्छियमहे <पुच्छिया अम्हे = पृष्टा असाभिः, अम्हि being the weaker form of अम्हे which is recognised by हेमचन्द्र, VIII. iii. 110, as the Inst. pl. of असाद्. See the foot-note No. 2 on 192 below, the readings as well as the gloss. 184. परिजन is Mas. in Sanskrit; so note the change of gender here; n however tries to restore it. 185. इय-देववाहि = इतदैवात्; the Abl. often denotes 'origin', both objectively and abstractly: here of course, the latter; the com. takes it somewhat differently. तुम्हंविहा = युष्मद्विधाः. अहम् = अभर्म्य-जनोचितानि? 186. सखिवहवा = सखिमवाः; note the cases of spontaneous doubling of the second syllable under 91 above; compare सखिवर = सखिवर. The figure of speech is वृष्टान्त. Better खिलस्व or खियेयाः for खिचयाः in the com. 188. विक्षेपः movement, activity. 191. पहर = पतावत्. The fourfold division of बुद्धि referred to by the commentator is peculiarly Jaina; compare नन्दीवृत्त, सू० २६-उपपत्तिज्ञा वेण्डा

कम्मया परिणामिअ। सुद्धी नउत्तिहा उता पंचमा नोवल्लभ ॥. Some extracts from Malaya-giri's commentary would be useful here: उपत्तिरेव न शास्त्राभ्यासकरीपरिशीलनादिकं प्रयोजनं कारणं यस्याः सा औत्पत्तिकी। यथा विनयो गुरुशुश्रूषा न प्रयोजनमस्या इति वैयर्थिकं। तथा अनानार्थिकं कर्म साचार्यकं शिल्पम्, अथवा कदाचित्कं शिल्पं सर्वकालिकं कर्म, कर्मणो वाता कर्मजा। तथा परिश्रमन्तात्मनः परिणामः सुदीर्घकालपूर्वपरपर्यलोचनजन्य आत्मनो धर्मविशेषः स प्रयोजनमस्याः सा परिणामिकी। Āgama-daya-samiti ed.; Bombay 1924, pp. 143-144. 192. For the basic reading of बहु मणिष्यं हि in the light of available readings and its interpretation, see the discussion about पुच्छियन्ति above under 183. The com. prefers बोहियन्ति for बोहियन्ति. 193. The com. reads काहिल्लि = कातरेभ्यः. The reading काहिल्लि is quite significant; काहिल्लो गोपालः, दे० ना० २-२८; काहिल्लो वत्सपालकः Trivikrama's Grammar IV. iii. 71. सि for नि after a nasal is quite normal in अपभ्रंश which appears to have influenced our author's expression. Here उपप्लो stands for उपप्लं, a confusion between Nom. and Acc. sing. If we look at the readings under foot-note No. 9, we can get some idea as to how सि might have developed from नि. Better render हस्तावल्लभ्यमुपयन्ति. The second line is metrically defective: it can be improved either in the manner of B or as suggested in the foot-note in square brackets. The figure of speech is दृष्टान्त. 194. The context (that विजया-जन्तु is narrating his tale to the king), the syntax (that the predicate should agree with the subject अया, Nom. sing.) and the earlier and subsequent usages (namely, विणियत्तिओ अया in gāthā No. 187 and संचलिओ in 195) almost force us to conclude that the basic reading might have been सज्जिओ for सज्जिओ, though the available documentary evidence supports सज्जिओ. But we can take it as a decision in the first person; in that case अया is used for Acc. sing., i. e. अयाणं सज्जिओ. 195. विच्छृद्ध = विशिष्ट, हे. VIII. ii. 127. iv. 143. 196. हेमचन्द्र gives आलिह as a substitute for रघु (VIII. iv. 182) and equates अलिह with आलिह by a special rule (VIII. ii. 49). Just as मुह (besides मूह) goes back to the root मुह् and वृह to दुह, it is not unlikely that अलिह comes from the root आलिह. Pischel (§ 303) rightly postulates a word*आलिष (besides आलीह). 198. उपंको पद्म उच्छ्रयः समुहो वहलं चेति चतुर्यः, दे० ना० १-१३०. According to the commentator, the author is referring to (the temple of) Bhīmaśvara Deva on the bank of गोदावरी the current of which flows into seven streams. The temple of ईश्वर is clearly mentioned below in gāthā No. 200. गोदावरी flowing in seven streams at its confluence is well known as सप्तगोदावरी, see आदिपुराण, 29.86, of जिनसेन (c. A. D. 838) and कथासरित्सागर, 19.97, of Somadeva (between 1063 & 1081 A. D.). The variants of k are: निवह, निहोअ. 199. सप्तास्यास्तादित or सप्तास्याखादित. 200. B reads सच्छंद; P reads जच्छंद which according to the gloss means खच्छंद. 201. Rather सिरमउट as in 176 where, of course, the com. appears to presuppose the reading 'सिरि.' शिवुर is another 'name of the demon बाण, because he received in gift three cities from शिव, ब्रह्मा and विष्णु. He was killed by शिव.' अन्यक—'A demon, son of कश्यप and दिति, with a thousand arms and heads, two thousand eyes and feet, and called अन्यक because he walked like a blind man, although he saw very well. He was slain by शिव when he attempted to carry off the परिजात tree from स्वर्ग.' शिव wears as his garment the elephant's skin which 'belonged to an असुर named गज, who acquired such power that he would have conquered the gods, and would have destroyed the Munis had they not fled to Benares and taken refuge in a temple of शिव, who then destroyed the असुर, and, ripping up his body, stripped off the (elephant) hide, which he cast over his shoulders for a cloak.' With his third eye शिव 'reduced to ashes काम, the god of love, for daring to inspire amorous

thoughts of his consort गार्गी while he was engaged in penance.' मृग with his body so destroyed is called मृग. मिहिरा is गार्गी or इन्द्रि, the daughter of इन्द्र and the wife of god विष्णु. 202. Generally त्री means three Vedas, but because त्रिय is already mentioned, it has to be differently interpreted. Note that the gloss and the com. offer different meanings of त्रिय. Better स्वर्णोन्मिषु in the com. 203. Better read in the com. श्रेष्ठोऽपि त्रियः quality in त्रियः. There is an उपमा here. 204. Why not render मिहिरास्मिन् etc. श्रेष्ठः = श्रेष्ठः, see पुराणान्तरिका (Bombay 1916), p. 178. 205. In the two gāthās we have a description of an aged वृद्धाśrama: his hair was matted; his body was besmeared with white ashes, he was decked with a rosary of beads; he was seated on a शयनः; and he was nude. In reply to my enquiry whether Pāṇpatas are associated with Drāk-śrama (See the Intro. p. 60f.) my friend Mr. B. V. Krishnarao has kindly written to me thus (his letter of 19th Sept. 16): 'There is no Pāṇpata Matha or Pāṇpata as such here. But the Pāṇpata doctrines are carefully followed by a sect of Brahmins of the Gōdāvari East and West and Kistna districts, known as Arādhyas; and the inscriptions found here reveal the existence of a Pāṇpata Matha here in by-gone times, before the 14th century A. D. 207. Pischel has noted a गार्गी only in अर्धमन्त्री (§ 428); here we get the form गार्गी. 210. मृग = मृगः. see 152 above. 211. So far as sense is required वृद्धः = वृद्धः is a better reading. 213. As the reading stands, वृद्धः वृद्धः (according to a वृद्धः), वृद्धः a sylvan lady. Or वृद्धः = वृद्धः or वृद्धः. Compare with gāthās 212-13 the following passage from the नट्यशास्त्र, p. 134, ed. Peterson: विदितसकलकृतान्ता नोत्थाय सा वृद्धा गिरातवात्म्याय वेणुमायननस्या वेषु विनमः। अनिरेण नस्याः स्वयंपतितैः फलैरप्युत मिथ्यागजम्। आसन्न वेणु फलामुपयोगा निमुक्तवती चन्द्रापीडम्। आसीन्न तस्य चेतसि। नास्ति स्वयमाधं सम वृद्धम्। विमलः परमाय। वर वृद्धवत्चेतना अति सचेतना शरीरे भगवते समविस्मयः फलान्वात्मानुत्तरमुपाययिन्न वृद्धवत्। निवृत्तिमालोकि-वग्मागिरातृषूम्। 214. Literally भुजानिभो = सोमिनः

215-72) With the advent of evening the ascetic told me with regret that there dwell in that forest a demon Bhīṣanānana by name who was very invincible and did not allow others to stay there at night, and that therefore, before it is dark (Description of evening scenes 218-23), I should go to an adjacent hermitage where dwell two nuns, a Yakṣa girl Mahānumati and an ascetic's daughter Kuvalayāvali, and after spending the night there I might go my way next morning. He took me to that beautiful hermitage. There I saw a gorgeous temple (Described 236-42) of Pārvatī and Śīvara. Close to it, to the south, there is a monastery (mathayalana) in which were seen Mahānumati and Kuvalayāvali, wearing ascetic robes and seated on a slab of stone. They greeted the Tāpasa with the offering of aṅghya. I took my seat nearby and was surprised at their demerour and beauty. (His various reflections 252 etc.). The Tāpasa introduced me to them, and told them that I would go next morning. Then he went away. I sat conversing with them. It was sunset. Mahānumati left me with Kuvalayāvali, and went out to perform her evening Samādhi. With much hesitation and with due apologies I inquired from Kuvalayāvali why they were staying there practising austerities at this age. She was overpowered by sentiments and started narrating their biography reluctantly.

215. After scrutinising the available instances, I find that our author has used *वे* as the Nom. sing. and pl. form of अस्माद् (209 reading of *ज*, 215, 296, 805, 819, 1149, 1173 and 1222), but as far as I know, this usage is not noted by Prākṛit grammarians (Pischel § 415). *वे* in the sense of अस्मानि; and अस्माकम् (gāthās 34, 412) is already noted by them. Here *वे* = अस्म. 216. ओवासं = अवकाशम्; it is already known elsewhere, though *न* tries to avoid it (see PSM). 217. Note the explanation of the com.: भवामसने हस्तेभ्यः. Are we to read in the com. सार्धमेकानपि मित्रां सुखेनावाचो etc.? 218. Obviously समिन्ध is the base. तोरविष्य is looked upon as देशी, meaning उद्देश्य; why not त्वरायित्? समिन्धर = समुत्कर्षति. 219. सगोसरत्नी = सगोसरत्नि, Acc. sing. qualifying शिष्यच्छाय. In gāthā 224 *प* reads सुवसर् for सुवसर्. Acc. sing. 221. गरस may mean 'a pond' or 'wet'. 222. This gāthā is found almost in an identical form in the दत्तात्रयम् thus: एतं (v. l. दत्तं) चिप रावहिज्जद विण्णुसदित्ताण (v. l. दिवत्ताण, दिक्काण) नवरि मिज्जण्ण। आ जग्ग एकमेकेहि जेहि (v. l. जेहि) विरहो चिप न दिट्ठो (v. l. विणिट्ठो) ॥ २५ ॥ According to Hemacandra, जर् = रग् and जूर = रिद् (दे० VIII. iv. 74, 132); a meaning like रग्नेन or निमित्तेन (with regret) would suit the context; compare Marāṭhī मुरण to brood, to languish. 225. परिनिर्मो, see Pischel §§ 108, 455. 227 (*प*). This gāthā, though omitted by *न*, is in a way necessary and expands the idea of the earlier verse. The ascetic warned the king that he (i. e. king) did not know the nature of that Demon, and hence the need of describing him in details. दिववर = दिज्वर Voc. sing.; see 257 below where दिज्जवाचन is described as a वरविप्रसून. 230. The com. uses both the forms महासुमतिः and महासुमती; the former is to be preferred. 231. We have an उपमा here. 232. एकमेक = °तु = अन्योन्यम्, compare the Marāṭhī usage. The form अद्वैति (which occurs twice in this text, though rare elsewhere) clearly shows that the author treats अद्वैत as a root, perhaps wrongly deduced from अद्वैत apparently by removing (what he took to be) the termination of the present participle! The meaning continues, though the formation is mishandled: अद्वैति = अद्वैतमिति. 233. देत, to direct, to communicate or introduce. 234. Are we to read in the com. लब्धविप्रभः जानविधायक? 236. रासु = राग + सु, i. e. रागयुक्तम्. 237. स्मृतिः < धृतिः < धृतिः, see Pischel § 208. 239. वृषभमण्डप may refer to a hall of that name, built of gold. Nandi is the bull of शिव. According to the वासुपुराण he is 'the son of कश्यप and सुरभि. His image, of milky white colour, is always conspicuous before the temples of शिव. He is the chamberlain of शिव, chief of his personal attendants (ganas), and carries a staff of office. He is guardian of all quadrupeds' महाकाय is the chief of the Ganas or attendants on Śiva. 240. उद्भोजन = उभयवर्धन. Note the देशी word तद्वग, a window; विणिग्ग possibly indicates that तद्वग is something like a balcony projecting outside; पद्वत्ता for पद्वत् is due possibly to metrical necessity. Here we are getting some fancies on the scenes of the temple. 241. वाहर = to invite. 242. Here is an उल्लेख. 243. The variant readings of *क* are: कणज, दितार, वितेसर्ज, सद्यवधनं; here *क* reads णद्वयव. The figure of speech is उपमा. 244. Note the form तस्ति, which occurs twice in this text; Pischel (§ 425) notes it in शौरसेनी. 245. तापसी-गण or -जनं, neuter for Mascu. 246. तेन stands for तापसी-गणज, or °जनेन as the *प* gloss suggests. निरिक्क पादितम्, दे० ना० ७-६४; अविरिक्क = अविरक्त; the idea is that both of them were occupying one and the same seat; see also 966 below. 251. According to the Mahābhārata Indira seduced, or endeavoured to seduce, Ahalyā, the wife of the sage Gautama, and that sage's curse impressed upon him a thousand marks resembling the female

organ, so he was called सद्योनि; but these marks were afterwards changed to eyes, and he is hence called नेत्रयोनि and सहस्राक्ष 'the thousand eyed.' 253. With regard to the use of पञ्जर, I may quote here some observations of Jacob: 'Much more instructive is finally an expression often used in the पञ्चमचरिय, used both for उपमा and उत्प्रेक्षा. It is, namely, पञ्जर = प्रायते, always in sing. even with the plural of the related nouns, used in sense of 'as' with or without क. For instance, परिवारिओ भेटेहि पञ्जर द्दो वु देखेहि । 102, 51; सोवामणीभे पञ्जर गयणखले, उगतेयाओ । 102, 11; तूरादे' सरेण सवलोय पञ्जर जाऊयतार । 102, 33. In Apabhramśa पञ्जर is used in the same sense (Hema, iv. 444); this is clearly arisen from पञ्जर, when in Prākṛit पञ्जर and पञ्जर can come in place of प्रायते, as is taught by Hemacandra iv. 252, and the use of this passive to express a comparison is shown by the पञ्चमचरिय.' (Bhavisattakaha, München 1918, Intro. p. 60). The figure of speech is उत्प्रेक्षा here. 254. The reference here is to the birth of लक्ष्मी from the churning of the ocean. Hemacandra equates दोहाया with देवाकृता (हो VIII. 1. 97), why not with देवाशिता, denom. of हिमा? The figure is an अतिशयोक्ति. 255. The ms. n reads जं उवरिय for जं न पहुत्तं; न पहुत्तं 'not accommodated' and जवयेहि Inst. pl. for Loc. pl.? बालप Gen. sing. indicates that this reflection is individual; n however reads बालप; accordingly से can be taken as Gen. sing. or pl. of तत् Fem. विणिग्यंतरस = विनिग्याण्य The figure is निदर्शना. Compare with this gāthā a verse of similar contents included in the सुमगिनावहि (ed. Bombay 1886) No. 1533: वन गति तद्वदपु हावप्यमतिस्त्रयम् । विष्टभूतसुरोदेने तत्पयोधरतां गन्तुं ॥ 256. Render विसयगतमनसः सम, while my mind was full of surprise. Note that s has altogether an independent reading. 257. Here is a रूपक 259. सचविज अभियन्तु, दो ना ८-१७; स चिय भूमी सुदेहि सचविजा = सा एव सुभूमिः? 260. सुभो is quite a legitimate form of the Nom. pl., here it is sing.; are we to read with n सुभो? 262. Rather read जेनर for जितर in the com. The figure is उत्प्रेक्षा. 263. भणियन्ह = भणिया + अन्ह = भणितः वयन्; भणियं न्ह = भणितम् असाकम् (or even सम, अन्ह and न्ह often going together); see Pischel § 451. 265. n reads गावजाणट्टिया, but the com. 'मानससि वयं तव, which partly agrees with the reading of s. n preserves one reading (quite near to r) but explains another (found in s). The com. may be improved upon thus: 'हृदयमानसा ने वय तव रिता, which pre-supposes a reading (possibly in s) thus: हृदयमानसा ने टिया तव । As the constituted text stands, the second line would go with महापुमद, but it is somewhat loose in its build. 267. Do we want the reading भणित (as the com. suggests) for भणिय? 268. Do we want पणट्ट-सुमरग qualifying हियं, or is it Abl. sing. giving the reason why the आश्रय is लघुकृत? भेय = तु + एतत्. Compare चन्द्रापीठ's request to महारिता in the कादम्बरी, p. 134, Peterson's ed.: तसदि नातिखेदकरमिव तवः कथमेनात्मानमनुग्राह्यमिच्छामि । 269. Either हो or वो (in the last quarter) should be read short to suit the metre; read तववणे for तवोवणे or पश्यविह-तवोवणे, for metre. 270. Note समाहि, Abl. sing.; Pischel (§ 115) puts it in square brackets, possibly suggesting that its usage is not found in literature. 271. Note अणट्टिय = अण्टि; the commentator is right in his meaning, but his Sanskrit rendering वनधिका etc. cannot be accepted. 271-1 (n). The use of भणियण at the beginning of the gāthā shows that it is connected with the earlier verse: there is nothing very special about its contents, and one might suspect whether it is a later addition. 272 (r n). The gāthā 271*1 is found in n only and 272 in r n only; that is they are not found in s. In a way these two verses are amplificatory, and really speaking neutral; they can be omitted without

affecting the narration. The former is less essential and dignified than the latter which states a general maxim. कद = कथन् or कथय Rite and p. sing. 273. Hereonwards कुवलयानी introduces महानुमति, herself and लीलावती to विजयानन्द who in turn is narrating the same to the king.

MAHĀNUMATI AND LĪLĀVATĪ INTRODUCED 273-887.

273-330) "On the southern range of mountain Meru (the scenes of which are described 274-80), in the town Sulasā there lives a famous Vidyādhara king Harṁsa by name. Padmā is his beloved wife and from her he has two lovely daughters: Vasantaśrī and Śāradaśrī (or Śaracchrī) who spent their time in pious devotion. They used to play on Vīṇā before Gaurī and Hara on the mountain Kailāsa. One morning they found Ganeśa dancing with elation (Described 287-90). Śāradaśrī taunted him and laughed at his ugly poses. He felt offended and irritated at her youthful discourtesy, and cursed her that she should be born as a low being. Both the sisters were shocked: they pleaded innocence and appealed to his mercy. Being convinced that there was no wicked intention on her part, Ganeśa became cool and modified the curse that she should go to the human world, enjoy the pleasures and be converted into a Vidyādhari on seeing a gathering of Vidyādharas, Siddhas, Yaksas, Gandharvas and men. After hearing him she disappeared. He asked Vasantaśrī not to weep, and blessed her with a boon that she would get a beloved according to her heart's choice. She went home miserable, and narrated all that had happened to her parents who lamented over their sad luck. Finding her parents worried about choosing a suitable husband for her, she thought for a while that there was no pleasure in marriage especially in view of her sister's misfortune, but yielding to the inevitable, she decided to fructify the boon of Ganeśa and thought of Nalakūvara, the son of Kubera, as her prospective beloved. After a mutual understanding between the two families, the marriage was fixed. Prince Nalakūvara came to Sulasā, and the wedding was happily celebrated. He returned home with his beloved; they enjoyed pleasures to their heart's content, and thus Mahānumati was born to them as a daughter.

273. मेरु is called here the first among the कुलपर्वतः which are seven in number: महेन्द्रो गलयः सद्यः शुक्तिमान् चन्द्रपर्वतः । विन्ध्यश्च पारियात्रश्च सप्तैरे कुलपर्वतः ॥ It is round this मेरु mountain that all the planets are said to revolve, and it is also said to consist of gold and gems and to contain the cities of the gods and the habitations of celestial spirits. 274. The sun drives in a chariot yoked to horses, and he circumambulates the मेरु mountain. 275. Better विलेखन in the Sanskrit com. 276. विउड = नाशय, हे० VIII. iv. 31; विउडिय = विडुडित ? It is better that जह्विच्छय = जह्विच्छयं goes with परिपिञ्जर than it stands as an adjective of आसवं. 277. पपुख is कार्तिकेय, and the peacock is his वाहन. माधव or माधवक is a spirituous liquor: 'with their hearts delighted by the intoxication of liquor'; the commentator's reading is different, so also his interpretation. 278. विरिञ्चि is a name of Brahman, and हंस is his वाहन. In the com. तुम्बुरालपि: or तुम्बुरालपि: ? Either it refers to the talk of तुम्बर or तुम्बुर, name of a Gandharva, or to the chatter of a musical instrument of that name. सप्तर्षि etc. 'blonded

with the recitation of Vedic hymns by seven saints.' 279. As forms of the root प्रसृ, प्रसृत and हेम are identical, so both mean 'a flower.' Though the text of B shows no different reading, the Sanskrit commentary presumes a reading मृदयद्विधादि for मृदयपद्विम्. 280. It is possible to take मज्जत = मज्जत्, rutted, intoxicated. Better मध-लुदागयालि-मुहलेहि = मन्धलुच्चागतालिमुखैः. For the interpretation of परिभावं see notes on C above. 281. पसंडि कनकम्, दे० ना० ६-१०; the word विशिष्टि shows the commentator's attempt to Sanskritise it. 282. Though there are 12 मात्राs, the first quarter is faulty, because it cannot be divided into *ganas* of 1 मात्राs. 283. सुध्याओ = सुदुहितरौ. 284. Why not render thus: सुरुजनसंप्राप्त-सुखोपदेशमुखितयोः? 286. सरहसावयवो = सरभसावयवः, रमसो वेगहर्षयोः. 287. The com. prefers वक्षःसाल to वक्षस्तल हेरम्ब 'Boastful' or गणेश is the 'son of शिव and पार्वती, or of पार्वती only.' He is the 'lord of the Ganas or troops of inferior deities, especially those attendant upon Śiva.' 'He is represented as a short fat man of a yellow colour, with a protuberant belly, four hands, and the head of an elephant, which has only one tusk. In one hand he holds a shell, in another a discus, in the third a club or goad, and in the fourth a water-lily.' It appears that serpent is one of his ornaments. 288. किरण means a beam of light or particle of dust; the reading of the com. is more convenient. कलित, held seized or taken. विदुर perhaps stands for विदुरि; विदुरि, आभोगो रौद्र च, दे० ना० ७-१०, so विदुरिह 'terrific'? 289. B has perhaps a variant reading मंठविय, but the com. renders संप्राप्त, thus agreeing with reading of P. पोकर, tip of the trunk. Elsewhere it is spelt as पुक्कर, पुक्करम् = शुण्डायन्, see Puṣpadanta's Mahāpurāṇa, ed. P. L. Vaidya (Bombay 1941), Vol. III, p. 111, Kadavaka II, footnote 11. 290. तडुव = तन्, to stretch, to spread, हे० VIII. iv 137. पासलिय = तिर्थक, नामित, compare पासलणे in Marāṭhī. 291. Syntax requires the reading उवहसिड, in the sense of the gerund; note the form मगव्य Acc. sing. Perhaps B tries to avoid these by reading पिच्छिऊण गणपाद, but the commentary, found in B only, interprets the constituted text by rendering मगवन्त गणाधिपतिम्. 292. अम्मेहे in शौरसेनी, according to Hemacandra (VIII. iv. 284) expresses joy; here it implies more 'surprise' than 'joy'. अप्समावगविवा 'elated with self-estimation or self-respect'; the word 'संभाव' is inferred back from 'संभावित'. 293. उवलविमूऊण, having paid attention to. 294. प्रत्यन्त, a border, frontier, a bordering country, i. e., a country occupied by barbarians. Note the रूपक. 295. The figure of speech is उपमा. 297. ण + एथ + अन्ह. 298. सावेसि = शपसि, literally, शपयसि. 299. Note the use of जह and तह. होहि of B implies request; होऊ implies expectation. 300. In the com. we should expect हृदयम् for वचनम्. 301. In the हर्षचरित of दाण, दुर्वासस् curses सरस्वती for her discourteous smile when there was a discord in his Sāma song. Consequently she is to be born among men, but she would be free from the curse after she has a child. तंसि Loc. sing. of तत् occurs only once in this text; Pischel has noted it only in Ardhamāgadhī, see § 425 etc.; the ms. B reads तस्य वि for वि तंसि; if we want to avoid it, the only alternative is that तं = त्वम् and सि, which often occurs in this text, is just a particle for पादपूर्णे (see Hemacandra's com. on हे० VIII. ii, 217). Note the form पाविहसि Fut. 2nd. p. sing. 302. मंवलित met together. Pischel (§ 525) has noted पेच्छिहसि, here however the form is पेच्छिहसि. When we look at the forms जाणित्सि, दीसिहसि, पाविहसि, मुच्छिहसि etc. persistently given by one set of Mss., we find that our text allows रहसि as well as इहसि as the termination of the Fut. 2nd p. sing. 303. On जदया and तदया see Pischel § 113. 304. Rather

[u s 6]

DH

रुदिरि for रोदी: in the com. 305. There is some in the use of both दुक्खेहि and सदुक्खं; the com. has somehow tried to avoid it. Writer making सदुक्खं as an adjective of कुल्लुगुहं. Better रोदनशील in the com. 306. Note the com. uses रुदन्त्या and कुर्वन्त्या for रुदत्ता and कुर्वत्ता. 307. The first line is not very happily constituted. सुपडिरुप्यंतेण is not a good expression; but among the various alternatives, which are possible from the available readings, that is more welcome. The com. avoids it, but the proposed विमुक्तवाप्यधाराशु is equally, if not more, faulty. 308. गिहितो = निहितः हे० VIII. ii. 99. 312. अनुशीलित, attended to. 314. वसंतसिरी for वसंतसिरि; we do come across such forms in this text, see notes on 219 above; such forms are the result of the influence of popular speech. On these Jacobi has observed thus while discussing the language of the पडमचरिय- 'The Acc. sing. of stems in ā, ī (i), ū (u) ends according to grammarians in am, im, um; but for them the mss. write ā, ī, ū, often without any rule and without mutual agreement. This appearance is so frequent that I have not given it in detail in the various readings, but I have set in the text one or the other form as the case be on the majority of the mss. deciding it. Here also the cause of the interchange is to be sought in the fact that in the popular languages, as also in Apabhramśa, these stems have the same ending in the Nom. and Acc.' (Bhavissatta Kaha, Intro. p. 60*). देव, fate is Neu., but here Mas. 315. खन् to dig, to pierce; खनकः (but here Neu.) a digger, a thief. 316. Better हंसराजः in the commentary. 318. ओ सञ्चनापश्चात्तापे, हे० VIII. ii. 203. सिणेह + ओसरिय; ओसरिय, besides being देखी (ओसरिजं) अयोमुखमक्षिनिकोचम् आकीर्णं चेति व्यर्थम्, हे० ना० १-१७१) can stand for various Sanskrit words: अवसृत, अपसृत and उपसृत; the com., it may be noted, equates it with उत्सारित. 320. n appears to read 'सिरीह विओण, but the com., as in some other places, interprets the reading of r, adopted in the text here. सरयसिरीण विउत्तो = शरच्छ्रिया विमुक्तः 'without शरच्छ्री'; for the use of Instr. with विमुक्त see Speijer's Sanskrit Syntax, Leyden 1886, p. 46. 321. गिहितो ताओ Nom. for Acc. sing., it may be noted that in Apabhramśa the forms like देवु, देव are identical for both Nom. and Acc. sing. The com. equates दे with तावत् which cannot be accepted; according to Hemacandra संमुखीकरणे सख्या आमन्त्रणे च दे इति प्रयोक्तव्यम्। हे० VIII. ii. 196. 322. Here समीहण perhaps stands for समीक्षण. 323. She is appealing to गजमुख in absence; construe मह वरो होउ. The various readings of k are: बहुपदि मि, नलकूवरो, गज'. 324. The commentator's use of the word उपयोग in the sentence 'वरोपयोगी चित्ते जातः' is more like that of the Jaina technical term. 327. अनुसप्तंत, Present p. of the passive base of अनुसृप्. 328. परिणीतः, possibly in the sense of परिणीतवान्, expressed intransitively, 'finished or celebrated the wedding.' 329. We generally describe bullocks and horses as quick-moving on their return journey; can we say the same with regard to vimānas as well? The sentence is completed in the next gāthā, संपत्तो णिवत्सरं, तत्थ etc. 330. Here it is quite clear that the com. reads महानुमती.

331-75) Mahānumati was spending her childhood quite happily. One morning she told me, her companion, that we should go to that charming Malaya mountain and enjoy the swing-sports with Siddha girls. I told her that nothing could be more beautiful than her own place, Alakāpurī, but if she wants to go, we should go there early in the morning. In our swift Vimāna we started along with our companions towards the south and reached a rich palace in the centre of a beautiful garden on the Malayan

ranges (Garden) cañā. Vedic a mountain described 341-57). A girl seated outside the palace ^{benārā} laying on the Vinā looked up at our Vimāna and invited us in sweet words to visit the park. Our Vimāna came down, and we halted there comfortably. We asked her who she was and to whom did belong that palace with its paraphernalia which bears evidence to the owner's bravery, learning and proficiency in arts. In reply the girl spoke thus: 'There stands on the Malayan peak the beautiful and well fortified town Keralā ruled by the Siddha king, Malayānila, who has from his first queen Kamalā an only beloved son Mādhavānila to whom belongs this establishment. My name is Mādhavilātā. I am a garden-maid and prince's companion from childhood.'

331. The ms. B shows no variant reading for भणह, still the commentary has the reading भणामो; it is not unlikely that the commentator had in view a reading like भणह = भणामो in Apabhramśa. As it stands, the gāthā can be construed thus: 'you (mean to) say (or ask) why (Mahānumatī), though born in the family of Kuberā and even at such a blooming age, experiences this great misery, quite contrary to her routine [as a princess]'. That is how it stands as an anticipated question quite common in our dramas; note for instance some of the opening sentences (such as, किं भणसि, संपण्य असणं अष्टिदण्य भविस्सदिं ति !) in the speech of विदूषक immediately after the समाप्ता in the चारुदत्ता of भास (ed. Poona 1937), p. 194. गिययाचार = निवृत्ताचार or even नियताचार. 332. दुग्धं 'those whose mouths have the smell of milk.' This indicates that milk was the primary food of the girls till they reached their age. Better जयति = यान्ति; in Apabhramśa we get forms like जायधिगु, see जसहरचरित (Karanja 1931) p. 7, line 22. Render यथेच्छाचारं etc. 333. यच्छन्दं रमित, यथेच्छ जल्पित, etc. qualify वालाण Voc. sing. which is addressed and saluted to. यच्छन्द is used in the sense of स्वच्छन्द, see 200 above. 334. समयं = तस्य(का)म्. 335. वचनं = वचनम्; Present 1st. pl. forms with the termination न् are found, though in a small number, in this text. Pischel connects these with the injunctive of -s- aorist found in Veda as जेष, जेष्व etc. 336. लयायलंदोले = लतातलन्दोले? Better रत्ना in the com. 337. Note the use of सत्ताशात् and the Abl. of comparison: 'Compared with this Alakāpuri'. The sentence is interrogatory. 338. As there is a question in the above gāthā, this may be apparently a reply of महासुमति; but तह ति in the next gāthā shows that कुवलयवली herself might be giving a reply and continuing the talk which she is reproducing here to Vijayānanda. The expression तत् + दिवस + आसन्न presents some difficulty; the com. does not give any aid. We expect in the commentary 'कथितस्त्रयाः qualifying 'भूमः. 339. The Malaya mountain, as noted above, means the southern parts of the Western Ghāts; the description जलनिधिजलभरितकन्दराभोग indicates that the Malayan ranges reached the very shores of the Southern ocean; and their huge bulk blocked as it were the southern direction (gāthā 342). 340. The request in plain language is that they should go there quite before dawn, before अरणोदय; but it is expressed in romantic language. Rather रतानि for रमितानि in the com. 343. Note Hemacandra gives पहल and घोल as the *ādeśa* for पूर्ण, VII. iv. 117. 345. A phrase like जय जय at the beginning of this gāthā, as given by B, is quite welcome: the author is describing some of the scenes on that mountain. Perhaps the author imagines that the stars are reflected in the spray of water

of the streams flowing down the lofty peaks. 346. Possibly R presumes the second line much independently. 347. The lofty sandal trees on the Malaya mountain are *सुसु* close to the sun. ओहंसो चन्दनं चन्दनवर्षणशिला चेति द्वयर्थः, दे० ना० १-१६८. Rather सर्पामुक्ताश्चन्दनं etc. in the commentary. 348. हिव = हत; better कृष्ट for कर्षित in the com. 349. The grass growing on the emerald cliffs was quite conspicuous now, because it was all dry (showing a different colour); the stream of river flowing in a crystal bed could be recognised only by touching it (i. e., the stream of water in a crystal bed could not be detected by the eye). 350. विच्छोल = कम्प, दे० VIII. iv. 46. विच्छोलिय 'caused to quiver'; the com. takes प्रक्षालित. We want in the com. "नभोऽन्नप्रच्छादितं". 353. In this and the next two gāthās we have got what is known as *तामः*, *रञ्जना* or *सुखला*-यमक. Some word or words with which the first line ends are repeated at the beginning of the subsequent line. This verbal artifice is used by Haribhadra in his *समरसिद्धिकथा* (Calcutta 1926) both in verse (79. 1-10, 449. 9-19, 498-9. 19-6) and in prose (137. 6-9, 191. 10-13, 213. 8-11, 423-4. 19-8): 'it consists in this that each line or phrase (compound) opens with a word repeated from the end of the preceding one.' "This artifice," says Jacobi (Ibid. Intro. p. xxii), "which I will call *śraṅkhalā*, resembles a kind of Yamaka (*saṃdaṣṭa yamaka*, see Kāvyādarśa III 51f.), but it is not Yamaka proper. For in a Yamaka the repeated syllables must be identical without, however, containing the same word, while in *Śraṅkhalā* the same word is repeated and the syllables are not necessarily exactly the same (see the first [i. e., 498. 19-20] of the above examples). The *Śraṅkhalā* is an old artifice; the oldest instance of it is the 15th *adhyayana* of the 1st Śrutaskandha of the Sūtrakṛtāṅga, named from its opening words *jamaṭīyam* (*yad atītam*), which also means 'consisting of Yamakas' (*Yamaṭīyam*) [see especially all the verses and note how two lines (of a verse) or more than two lines are interlinked with common words repeated at the end of a line and at the beginning of the next line]. It is worthy of remark that the later Yamaka, the predecessor of rhyme, originally denoted the repetition of words whereby a series of verses are also interconnected." 354. The author has in view the fencing of betel-nut trees. The reading बद्ध of R is more significant than मंद of P; पूव = पूजक cannot be accepted. लुंवी स्तवको लता च, दे० ना० ७-२८; so we may better नवात्रस्तवकलम्बमानं etc. 355. There was installed an image of मदन under the tree, and it was being worshipped by flower-gathering girls. 356. वेहहलो कोमलो विलासी च, दे० ना० ७-१६; compare Marāṭhī वेहहाळ, beautiful; the rendering विस्लुत or स्फुरत् cannot be accepted, better कोमल instead. 362. The reading of R as विमानम्ह = विमाना + अम्ह, hence the gloss of P: विमानात् वयम्; हेमचन्द्र (दे० VIII. iv. 106) has already noted अम्ह for the Nom. pl. as well as Inst. pl. The slight emendation (i. e. विमाणं म्ह) is confirmed by the com. as well which renders विमानमवतीर्णम्. 364. पत्र-विच्छित्ति-प्रलवुकः 'dexterous in cutting designs etc., on leaves or in colouring the body with leaf-prints'? 365. संसृज्याङ्ग = संसृजकानि. The com. takes वर्तनफलकानि = चित्रपट्टिकाः; does it mean cups (or pots for colour) and boards? Compare Guj. वरतन. The next phrase also presents some difficulty; does it mean 'various kinds of drawings or paintings on utensils and boards'? A copulative particle च is understood in the second line. 366. चंदणं etc. 'tinged with sandal paste'. चञ्चिक is a देशी word meaning विलेपन. I have taken रश्च as the p. p. of रश्चस्. We can also take it as रश्चित 'decorated'.

367. शरयन्त्रकम् can be added to M.-Williams' Dictionary, 'the string on which the palm-^{leaves} are, a manuscript are filed', and the reference is to the Vāsavadattā. ^{Meaning} is not suitable here. शरयन्त्र means here a stand, tripod or quadrupod, made of arrows: a string is tied round the bunch of three or four arrows which are then stretched like the blades of the scissor to make a stand. The lower half of the arrows will form the legs of the stand and the upper half will support some articles like books, clothes etc. निघातः a cluster, bunch, see especially 1094 below. A bunch of books was seen on an arrow-stand. The gloss त्रिगदी perhaps stands for त्रिकादिका? ठवणा or स्थापनिका is a Jaina technical term signifying a quadrupod stand (of four arrow-like sticks) on which the monks institute the symbolic representation of their Ācārya at the time of their daily religious routine. An old painting illustrates this quadrupod stand with a palm-leaf ms. placed on it; see the two lower pictures opposite to the face-page of Jaina Citra Kalpadruma, Ahmedabad 1936; 'see also the plates XVI-53, XVII, XXI-79, XXVIII-100, XXIX-105 & 108, LXX-226-7. 368. ममहि Abl. sing. (which Pischel puts in the square brackets) occurs in this text more than once. 369. Both the forms महीहर and महीहर are available in this text. 370. In selecting the name केरल and in associating it with मलय it is not unlikely that the author had in view the केरल country roughly corresponding to modern Malabar. 373. As a rule the ms. r (at times the ms. b) shows partiality for the spelling अनल and अनिल in many places possibly under the influence of Hemacandra's prescription for अर्णै at VIII. i. 228. 374. °वालिया = °पालिका or even वालिका.

376-405) We introduced ourselves to Mādhavilātā and told her that we came there for swing-sports. She led us to the swing-hall. After enjoying the sports heartily and almost amorously for a long time, while Mahānumati and ourselves rested on a jewelled slab for some time and were about to start, there arrived that Siddha prince, namely Mādhavānila, being affectionately gazed at by the girls. He took his seat near Mādhavilātā and myself. I greeted him and wished him fulfilment of his desires. He expressed satisfaction at our arrival there. Mādhavānila and Mahānumati happened to glance at each other, and the latter was consequently flooded with fresh beauty and joy (Described 394 etc.). When they looked at each other again, both of them were horripolated with fervent love.

376. Note the संधि, तुम्हे + एतव = तुम्हेतव. The reading of b is different, still the com. explains the text of r; we may read in the com.: सफलीकृतजीवलोका. 378. The com. presumes a reading, °कमलाप for °णयणाप, different from the one given by b. 380. The author has perhaps in his mind an allusion to the image of मदन [put on a swing and moved hither and thither] during some festivity, may be the same as मदनोत्सव during which the statue of मदन was worshipped. डोल-मण्डप or -गृह means a swing. परिचाल्य to cause to move round, turn round; the girls were perhaps crowding round the swing. 382. मत्तानिऊण, having made the swing sink (and rise), compareकुण्ड रदवसा उगमनी णमंती, एंती जंती अ डोला जणमणहरणं वुटुणुवुटुणोत्त । कर्पूरमयरा J. 31. 383. वारोसार, perhaps a देही word, meaning परिपाटी, turn by turn. b reads चिरेण त तादि, but the com. अस्मानिश्चिरेण मणितन् which nearly agrees with the constituted text. Construe thus: 'एतव चिरेण अन्धं पि रमियं' 'दे संपदं तुम्हे वि जहिच्छं रमह ।'. अन्धं is either Gen. for

Inst. or the form of the Inst. pl. itself. अम्ह is 1. with अम्ह which is recorded by Hemacandra for the Inst. pl. though Writer's literature. दे is a term of address: दे संमुखीकरणे. Are we to read the last sentence of the com. thus: अस्माभिश्चिरं रतं संप्रति यूयमपि रमध्वम्? 384. अम्हेहि वासीनाड is syntactically defective, so अम्हेहि = अम्हे. 385. वीसमिडं Infinitive used as Gerund. The com. perhaps presumes तत्तु द्विय आगओ, which gives better sense. 387. Those girls were feeling attachment for him merely after hearing about him (i. e., without seeing him) for the first time. समुयं = समुद्, adv., gladly. 389. We want in the com. thus: यत्कांक्षसि त्वम् अम्ह (presuming the reading तुमम्ह) अस्माकं किमपि तद्वत्तु 1. The com. implies that the prince is willing to concede whatever कुवल्यावली and others expect from him. 392. पेच्छियक्वेदि = पेक्षितव्यैः = पेक्षणैः. 395. The com. uses both अश्नु and वाप् together, see 307 above. 396. Read in the com. विकसत्पद्मान्तराल°. Either मुख stands in the sense of उन्मुख or is a misreading for मुख arising out of the orthographical similarity of म and स. 399. संगलण = संकलन? 400. रिगिर्गती प्रवेशेऽपि । रिगइ (७. ७. रिगइ) । प्रविशति गच्छति वा । हे० VIII. iv. 259; compare Marāṭhī रेंगाळणे, to move slowly, to loiter idly. The gāthās 394ff. describe how मद्धानुमति was affected; the prince too was overpowered by affectionate feelings (403); both of them were palpitating with passion fervent.

406-57) Observing all this, I suggested to Mahānumati that we should start back now as it was getting late, and told the prince that it was lucky that we met him, that our mutual affection should go on increasing, and that we must go now lest the terrible serpents might block our way. He expressed satisfaction that he could meet and chat with us. He asked us not to fear the serpents and gave us the ring Nāgari, which his father had procured by propitiating Garuḍa for the free movement of Siddha people in the forest and which by its mere presence could destroy even the serpents of the underworld. I requested him to present it to princess Mahānumati. Eagerly and with a little smile he put the ring on her second (anāmikā) finger; we all smiled; by this contact she perspired, and he was thrilled with passion. Mahānumati embraced Mādhavilatā, had a prolonged, affectionate talk with her, and presented to her a bright necklace. We boarded our Vimāna and reached Alakā. The sun went down; it was getting dark all round; and the moon rose on the eastern horizon (Described 436-57).

407. On विभितियं हि see the discussion about परिभितियं हि in the notes on 167. The senso requires the reading कञ्जुजयाण = कार्य + उद्यतानाम्; either the vowel अ is affected by the preceding उ or the word उद्यत is contaminated with उद्यत्. 408. Who can get the maximum measure of the pleasure of seeing you, as of nectar? Nectar, even when it is secured, is available only in a small quantity; प्रकृष्टं मानं प्रमाणम्. 409. अहमिषि = अहनिशम्. Compare com. भवतामत्र with Marāṭhī तुमच्या or आपल्या येथें. 410. एकैकं (= अन्योन्यं) पुष्पाकमलाकं वसतिगमनारामेन etc. करेयव्यो = कर्तव्यः [अस्माभिः]. 412. परिणमिओ वासरो and दिवसरस को वि कालो express nearly the same idea: possibly for this very reason B gives an alternative reading, दूरे अलया नयरी, for the latter. Though the reading of B is different, the com. explains the reading of P. 413. Note काण = केपा, Gen. pl. Mus.; also ताण = तेषाम् at 418. Better render पुण्यमतिकानां केपामपि; पुण्यमतिः or पुण्यमतिकः, a man of pious or holy intentions. Generally काण = कासाम् Gen. pl. Fem.; see 556

below. 414. तेषां चरितं विदितं etc., see the com. तेषां = तेषां. 418. अचञ्चलं = अमरताम्. Construe then are the यतः एष (अनुलीयकः) तेषां (ताण = तेषां) - अपि विपं प्रनाशयति. 419. Either एष is used for the Acc. sing. or ओष्वाह has no object. 420. Why not सुलज्जवदनं etc.? मणे तस्य = मणसि or चित्ते (422 below) हसितम् according to the com.; मनांत. हसणे is not unknown to Marāṭhī; if we want an alternative, मणे [= मणं] = मनात्? 421. अप्पा used as the form of the Acc. sing., either under popular Apabhramśa influence or the basic reading might have been अप्प; see also 960 below. 422. णिम or णुम = नि + अम्; निमिअ स्थापितम्, हे० VIII. iv. 199, 258. 423. The figure of speech is पूर्वोक्ता with छेप on कर as well as वारीमई. With वाञ्छित्य compare Marāṭhī वाहुली. 424. अणमय = अन्यमय = अन्यादृशम्, 'constituted of something else (other than flesh and bones)'. 426. O friend, what (more) should I say? My heart, free from all formalities, is always with you; and yet I say to you 'Look at me once'. Thus महानुमति plainly tells माधवीलता that she should help her individually and thus alone her desire would be fulfilled. If we take समय = समदम्, 'our heart is infatuated with you', i. e., we are all attached to you. 428. Note मणो is Mas. गरुसि = गौरवयसि, 'why do you give me more importance (than is due to me)?' 429. It would have been better if we had सा for से (misprinted as ते) The com. needs to be rewritten thus: इत्येवं भगवन्त्यास्तथाः (=ते) माधवीलतायाः यावन्महानुमतिः कण्ठे लगति दृढतर तावत् स सिद्धकुमारः अहम् आक्षिप्तः इति मन्यते । 432. One is not satisfied with the commentator's explanation, can we not construe thus: सद्विद्यन्तोरविद्याय वि [महाणुमदय] अनुमया दिष्टी ततो पदाविद्या ममयं न चलत् [किन्तु] अभियस्तनं चित्तं पट्टिवालम् । The heart of Mahānumati was already transfixed on the prince; her eye which was accompanying her was directed towards that place and would not move along but it was waiting for the heart. Her heart was so much set on the prince that she could not withdraw her attention from him. ततो = ततः 'towards that place', see Speiser's Sanskrit Syntax, section 290. 433. Obviously the subject is महानुमति and understood, for the predicate अद्विष्ट in the next gāthā. 434. से माधवीलतायाः Gen. for Acc. 435. Construe thus: श्रियाणुवालाणा तदिसाहुत् [i. e. मलयाहुत्] अथाविष्टिं श्रियाणि अस्ते उपद्रुमुदीयो क्व वि अलग्न हिपताओ [= अभिप्राताः] For the idea of the eyes waiting on the heart, see verse No. 432 above. To be correct, the gloss No. 2 should be read उत्प्रेक्षमुख्य. Either हि is an expletive, or an interjection of 'hurry', if we do not want to take हिपताओ = अभिप्राताः. The alternative reading वि is less satisfactory. 436. The com. तावय = तावता 'in the meanwhile'. - विद्यलियं मुमरो, there is a pun on the word अमु, cf. शिष्यालवध IX. 65-द्वुत्तरमपयाति संसमानांशुः. Read in the com. विकटभोऽज्ञनगमन etc. 437. दिष्टीय लंघिओ is explained by the com. thus: दृष्टेऽद्विष्टो दूरीभूतः; but I think, it has to be explained a bit differently. When it was noon and the sun was at the centre of the sky, people dared not look at him. But as he is going down in the west, he is जलस्य दिष्टीय लंघिओ, i. e., जनस्य दृष्ट्या लङ्घितः, lit. 'was traversed by the eyes of the people' i. e. could be looked at, fig. insulted. Here the figure of speech is अर्थांतरन्यास; 'Even the great, when dislodged from their position, get disgraced.' 438. There is a pun on सरो, the sun, a brave man. अपथिय, 'not having another in the rear', 'last'. दसा, state, stage, condition or period of life. We have an अर्थांतरन्यास here. 443. The p gloss suggests that समलण = संकलन. The Sun is the ripe fruit of the tree of the sky; and the twilight is the splashing juice of this fruit when fallen on the rock of the setting-mountain. सच्छट्ट = सच्छट्ट. दे० ना० ८-९. Com. पतनोच्छलद्रससम्भवा? A reading like सच्छट्टा would give an equally satisfactory meaning. 445. In the context of हुत्त and आहुत्त,

ओहुत्त may be equated with अवाजुव (the com. ३). ओहुत्त १ खिन्न, २ अवनत, नीचे झुका हुआ. Looking at the १st Writer's glosses a देशी word appears that the basic reading was difficult, if not uncertain. The reading of P may be improved on thus: अत्थदरिद्रुत्त = अत्तनिरिसंमुख. Rather कृष्ट for कर्षिता in the com. 446. Compare with this गडबडहो १११५: उक्खिप्पद गयणतुलदंडेण समुत्तसंतकरकेऊ । पच्छारवि पिडभरोणण कलसो व्व ससंधो ॥ Some of the fancies of the poet about the sunset are striking and attractive. 447. वसुयाय = शुष्क, a देशी word. वसुआय = उद्गाति, हेम० VIII. iv. 11, see वसुयार at 484 below. P-gloss पंगुपात may presume वसुयाय in P which reads वसुयाय Or is it that वसुयाय = अवश्याय, dew? In that case वसुयाय etc. = 'having the complexion of saffron flower slightly darkened by dew-fall'. 452. Cf. ब्रह्मकथामधारी (p. 354) IX. 831: नीलाम्बुजैरिवोत्सृष्टं अमरैरिव मूर्च्छितम् । नीलकण्ठैरिवोद्गीर्णं चचार सुचिरं तमः ॥ 453. भुवणयलं gives a better sense? 454. Does B presuppose पदमुल्लसंतुनरिविविडं? The reading हर for रह is equally good. दीसिं पवत्ता 'began to appear or to be visible' the com. explains: दर्शयितुं प्रवृत्ता दुग्धोचरीभूता; cf. Marāṭhī दिशूं लगणें. 455. The reference is to the slender crescent moon. 456. आलिहण = आलेहन licking? ओत्तरिय = उत्सृत? 457. The reading of B is different; आयंय = आतात्र.

458-552) Mahānumati bade good bye to her friends, and retired to her bed chamber pining with passionate love. Being rather nervous on account of our delay in returning, I approached her mother Vasantaśrī and explained to her how we sported long on the Malaya mountain, and how Mahānumati is tired and therefore could not come to her. She sent me back to look after her. I did not see her in the bed chamber which was neglected in a disorderly condition; and I climbed up expecting to find her on the jewelled terrace under the cool rays of the moon who was rising up in the sky destroying darkness (Description 468-72). I realized that the moon's rays were having an adverse effect on her. I saw her on the crystal slab. I touched her body and asked her why she was feverish, why she was here on the terrace, why her limbs were throbbing, why she was perspiring, why she was talking irrelevant and looking vacant etc. To lighten the burden of her pangs, she disclosed to me rather bashfully how she has been overpowered, beyond the bounds of decency, by the god of love since she saw the Siddha prince who smilingly put the ring on her finger and how she is being oppressed by the moon-beams and sylvan breezes. I explained to her that it was not possible to escape Madana's attack, and prepared for her a cool bed of lotus leaves. Just then, while she was still uneasy, there arrived Mādhavilatā, looking tired by the aerial journey. Seeing her love-lorn state she delivered a letter on palm leaf to Mahānumati who joyfully placed it on her breasts. Mādhavānila wrote to her in that letter that even the necklace, cool on account of its contact with her budding breasts, is not able to extinguish the fire of passion enkindled in him since he saw her. He sent, in addition, oral greetings to me and wished to meet me. Mādhavilatā explained to me how the prince was talking about us, how it was sun-set, how darkness was spreading everywhere, how the moon rose (Described 516-529), how the moon's rays struck him like arrows of Madana, how the necklace would not cool him, how he started talking

irrelevant, how we can deduce from him the various stages of the development of passion (Kāmaśāstra are cited 540 etc.), how a happy meeting alone is a remedy against ailments, and how he sent her to us.

459. संक=शङ्का. 461. अस्मि Nom. pl.; the grammar (Pischel § 415) notes it only in the sing., अस्, besides अस्मै, being given in the pl. 462. सुदिओ श्रान्तः, हे० ना० ८-३६. 464. Or what else was known or seen by her (there) is described in the following lines. 465. न reads एयं for एवं. Note the use of जह and वह for the statement of fact and deduction of inference. 466. भूमी for भूमि, Acc. sing. 468. पदसर=प्रविष्ट to enter. 469-70. A nice imagery indeed. 471. आलपतीव is conjectural, कहेइ=कथयति. 472. Are we to read क्षणरागिणि in the com.? 475. परिमासिञ्ज=परिमृश्य. कीसेरिसी ताओ=why such fever? 476. वासहर, वासरावण and सेजहार mean the same. आहुंख=रघु, हे० VIII. iv. 182. 479. खिद् is ४ P, so खियन्ति for खियमानानि in the com. 480. पवत्तण=प्रवर्तन, action, movement. 481. संकिरी=शङ्काशीला or शङ्कावती. 483. Rather 'सदृशं वदन्' in the com. 484. मत्तं=मात्रं, 486. Read in the com. rather लज्जावशावनताक्षि etc. Why not construe thus: 'किं पुन पवविहं असंतं (in the sense of अशान्तिः, restlessness, anxiety) न निणहविज्जइ'? Restlessness like this, however, cannot be concealed. The com. takes असंतं=असत् निरुद्धम्. P-gloss कुत्सितम्. The commentator's deduction अतो न निवेयते is self-contradictory. 487. The variants of क are: अणुइयं, 'अणस्त, लज्जाए साहिअ', पित्र, हज्जाइअण. 488. असाहजिज्ज=अकथनीयम्. 489. The various readings of क are. 'मग्गो, हज्जोअणादि, नीयम्' 492. For a satisfactory construction we want भरंती य and भावयंती य सिणिइया stands for सिणिइयं Acc. sing. 493. न reads विणयं च अणुणयगुणं च, while the com. presumes a reading like अणोवमगुणं च. अणुणय=अमूनक, क being the स्वार्थे suffix; अनूत, great; cf रघुवंश VI. 36: गुणैरनूताम्. 494. भवणमारुद्धा would give more explicit meaning. Still the reading किर is accepted for the following reasons: एयं in that context sufficiently implies the place and the best and the earliest mss. read किर. 496. We can take the first line as an independent sentence; or taking the 'directions' collectively, एयाओ पज्जलियाओ and दिसाओ can be taken as Abl. sing. forms. The form एति clearly indicates the possibility of the second alternative, though the repetition of अज्ज is a real obstacle. 498. Though न reads सत्वे, the com. presumes सत्वं which perhaps is misread as सत्वं from the graphic resemblance between व and च तरिज्जइ=शनयते, हे० VIII. iv. 86. 499. अण्ण तं (v. l. अन्नं) ण्मिज्जइ, 'Everything else can be concealed, but this secret of love etc.' Or we will have to take it as a question: Moreover, can it be concealed? The remaining portion of the gāthā may be construed thus: सुवणु, एयं पुन वम्महरहरसं गुप्यंतं [=गुप्यमानं] जह कुडीहोइ ण तथा पयट्ठिज्जंतं [कुडीहोइ]. 500. सरित suitable, or सरस fresh. 503. निविच्च or निव्विच्च is not noted in the PSM. It is to be connected with विच्च discussed in the notes under 123 above, and it is used in this text in the sense of निविड, निवृत्त, निरन्तर etc. 507. वयण+अप्पाहणाए, अप्पाह संदिश, हे० VIII. iv. 180, so अप्पाहण=संदेश; see the Glossary for अप्पाहण, अप्पाहिय, etc. used at different places. अणिसामिय+अनिशामित. The two expressions परि'.....मुहीए and अणि'.....प्पाहणाए can be taken, and perhaps with more propriety, as Gen.-Dat. qualifying महाणुमईय. कुवलयावली tells that the letter was suddenly read by her to महानुमति. 508. This and the next gāthā constitute the text of the letter which begins with सस्ति. 511. तावय=तावता or तावत् च. 512. The form तुय is not impossible in Nom. sing. for which grammars give तुम, तुं, तुवं etc. As it occurs only once in this text it may be

even a misreading for तुमं which is quite pop-ent Writer's author. उच्चार + अच्चारण, i. e. उपचारसंदेशानाम्, of formal messages. उच्चारणं इति? 515. अञ्जितो = lit. आसितः. 516. Though the idea is different, this gāthā has some words common with the speech of विदूषक in the रत्नावली, Act III: एतो वतु गुरुआणुराओक्खित्तहिअओ संझावददिण्णसंकेदो वि अ अत्थगिरिसिंहरकाण्णं अणुसरदि भजवं सदस्सरस्सी। 517. परितल्लिणवद्ध 'situated at the bottom'? Elsewhere (455, 741) परितल्लिण means slender, thin etc. 518. खण्णुओ कीलकाः, दे० ना० II. 68, Is it खण्णुयं = खण्णुयं = खण्णुकम्? The gleaming stars are fancied to be so many glowing stumps of trees. The last few words remind us of 453 as found in p. 519. उप्फुस - उन्मृज्, हे० VIII. iv. 105, where फुस = मृज् 521. Why not take कवोलवास = कपोलवास, 'beautiful cheek' on the analogy of कर्णवास 'a beautiful ear.' 523. दन्तुरित 'filled with,' तल्लित 'rendered thin.' 524. The first line is practically identical with that of 468 above. दर in the sense of रंघत् can be used in Sanskrit as well. 525. उप्फुसिय = उन्मृष्ट as at 519. 526. Better मृताति for भरितानि in the छाया. 527. ओअग्ग = व्याप, हे० VIII. iv. 141; can we take literally ओवग्गण = उद्वलगत? Lit. उव्वरिय = उर्वरित, left over, surplus. मलओ the Malaya mountain. According to p. गुहादरत्थारं = गुहागृहस्थानि. उत्थ (PSM उत्थ) = उपित. 528. Lit. णिव्वविय = निर्वापित, 'rendered cool.' "The नल्लिनी (sun-lotus plant) herself, (and not the moon), was the loser in not having formed union with the moon who was sakala (i full of digits, ii skilled in arts), everywhere visible (also famous) in the world, and had rendered cool (also given satisfaction to) the whole world." 530. The PSM equates धारिओ with धारितः, the latter perhaps a back-formation; cf. धारः sprinkling, wetting; धारिओ = धारितः (in the sense of गृहीतः)? सुविस्सणो is perhaps a slip for सुणिस्सणो as indicated even by the gloss उपविष्टः. 532. The p-gloss शायते presumes a reading like णज्जद. It appears that दूरं णज्जद is to be taken with every clause with slight changes in the shade of its meaning. The gāthā may be freely rendered thus: By (the advancing) night, the moon is taken up (high in the sky); with the (rising) moon even the night advances; with both of them (namely, the rising moon and the advancing night) his passion rises higher; by the passion his (pang of) separation is taken far off; and even thereby (i. e., by the pang of separation) his agony is increased much. The शृङ्गारप्रकाश of Bhoja (22-24, Madras 1926) has a quotation like this (p. 21): चंदुज्जोषण मओ मण चंदाअवो गु वड्ढिअपसरो। दोहि वि तेहि गु मअणो मअणेण गु दो वि ते णिआ अइअमि ॥ 538. Note असंतं = अवियमानम् according to P-gloss. 539. The phrase ओं समासहृद् is not quite apt: perhaps the author is confusing in his mind the two types of कामावस्था. The कामावस्था here signifies the stages of the progress of love-affair leading to union; they are not plainly enumerated, still they could be tentatively listed thus: परितोष, आलाप, चिन्ता, उत्कण्ठा, दूतीधेषण, गुणकीर्तन and समागम. These are to be distinguished from ten stages through which a lover in separation passes, mentioned in the following verses: णिसुणिज्जद पयट्ठमिणं भारहरामयणेसु सत्थेसु । जह दस कामावस्था इति फुडं कामुयज्जाणं ॥ पट्ठमा जणेदं वितं वीयाप महडं संगमसुदं । दीहुण्णा नीसासा हवंति तस्याप वत्थाप ॥ जरयं जणइ चउत्थी पंचमवत्थाप उज्जइ अंगं । न य भोयणं च रुद्धर छट्ठावत्थाप कामिरस ॥ सत्तमियाप मुच्छा अट्ठमवत्थाप होइ उम्माओ । पाणाण य संदेहो नवमावत्थाप पत्तस ॥ दसमावत्थाप गओ कामी जीवेण मुच्छप ॥; these are really विरहावस्थाः; see the story of अगडदत्त, 41-45, from Devendra's comm. on the Uttarādhyayana. Compare नाट्यशास्त्र (24. 159): दशावस्थागतं कामं नानामावैः प्रकाशयेत् ॥ प्रथमे त्वमिलापः स्याद् द्वितीये चिन्तनं भवेत् । अनुस्मृतिस्त्वृतीये तु चतुर्थे गुणकीर्तनं ॥ उद्वेगः प्रथमे प्रोक्तो विलापः पष्ठ उच्यते । उन्मादः सप्तमो ज्ञेयो भवेद् व्याधिस्तथाष्टमः ॥ नवमे जटता प्रोक्ता दशमे

मरणं भवेत् ॥ 544. *Madhavilātā* 41 and *Sāhitya Darpaṇa* 3. 190. 544. सुखसंदेहो = सुखसंदेहः. *Madhavilātā* presents some difficulty. 545. There are six flavours or *rasas*: कण्ठ, आम्र, मधुर, लवण, तिक्त and कषाय; the flavour or relish of amorous satisfaction is called here the seventh *rasa*. 546. कुण = कु, to produce, to generate. 547. Note the series: संगमोत्सुख > विश्रम > सेह > प्रणय. 548. पमाणपवट्टियमि increased to a great measure. दिव्य = देव्य = देव. 550. The first सि is a meaningless particle added for metrical needs (*pāda pūrāṇe*), see *हो* VIII. ii. 217; of course here it is possible to presume that तंति may be just a scribal slip for तंवि. पेक्षित्यव्य = प्रेक्षण, seeing, glance. 551. गणयं पि = मनाम् अपि; if so, then कि पि is perhaps a slip for किं वि = किंचित्. The form गणयमि for मनसि is not an impossibility and gives also satisfactory meaning, though it is a slight improvement on the available reading. 552. Shall we read तुम्ह-पय- etc.? *p* would separate तुम्ह and पय.

553-79) I requested *Mādhavilātā* to convey to *Mādhavānila* that just as he came from a respectable family, the princess *Mahānumati* too, as is well known, comes from a noble family and that therefore the prince might choose her for marriage after consulting his father. *Mādhavilātā* agreed to it, but wished that a message to prince *Mādhavānila* might be sent by *Mahānumati*. *Mahānumati* placed the entire responsibility on *Mādhavilātā*. After *Mādhavilātā* departed, the fire of passion began to burn bright in the heart of *Mahānumati* who felt anxious that some ill might befall the prince who was already suffering and therefore wanted to go personally to the *Malaya* mountain and offer herself to him without a moment's delay. I told her that I knew very well the mischief of *Madana* especially when one yearns for an inaccessible mate, and further advised her that she should patiently put up with what has fallen to her lot, that it did not behove her status to be self-willed like this, and that she should learn from my own tale which runs thus.

553. Note the form मणिज्जासु, with the Imperative inflection. 554. भणसि = भण्यसे is apparently a form of the Passive. Construe: [हे माधवानिल, त्वम्] भण्यसे, or [हे माधवीलते, त्वम्] भण; the latter involves some repetition (note मणिज्जासु in 553) and would give active sense to भणसि. 555. At a second thought I find that जानसि = जानासि, and a word like जाया or समुपज्जा 'born' is understood after कुले. कं stands for कि. It is possible to take वय-विहवा° = वयोविभवाचारशीलानाम्. 556. Better ता प्रसो = तस्मादपि. अनुसरित् worthy, matching; the expression अण्णो° may be rendered thus: 'the existence or presence of mutually matching understanding and affection.' The second line is practically identical with that of 413 above; so better render, as discussed above, पुण्यमतिकानां केयमपि etc. 558. Grammarians note only तुम्हे; but here we have तुम्हि, corresponding to अहि of the 1st person. It is rather interesting that *p* notes a variant for a portion of first line which is not self-sufficient and hence not clear. It is just possible that *p* is noting it from some ms. A word like मयं or संमयं will have to be understood after अवह. In using the word पद्मो, either माधवीलता means her own master, or if she means 'husband' (of महानुमति), the usage is anticipatory, because they are not married as yet. 559. According to *p*-gloss परचित्य = परिवर्तित, but I would equate it with परावर्तित

and explain its change on the analogy of अन्तः Writer. VIII. i. 271; Pischel § 165. Has परस्मिन् anything giving the sense of पराच्? 560. ततो=त्वत्; for the same we have नदितो, not recorded by the grammars which, however, give ततो and तदितो. कुणिजालु Imp. 2nd p. sing. 563. मुहुत्तमेत्तं is the object of निव्याहिकम्. 564. तण=त्वया, also at 567. The r-gloss अत्पाधिकं is redundant. अत्पाहियं=संदिष्टम्, see notes on 507 above, so read the chāyā न किञ्चित् संदिष्टं वचनम्. 565. Is it that the author uses वि without any specific force, but just as a meaningless appendage; note here अण्णं वि क्तिवि [-किञ्चि?]. Note the use of future with सा. 'May not anything befall him, anything which is more critical even than this (नं दमाओ वि सविसेसं).' 566. Noto Loc. sing. मलयसेलमि वचनम्. Better वचनम्=प्रजावः. अप्पणो is perhaps a scribal slip for अप्पणा. Lil. सह=राज्, हे० VIII. iv. 100. 567. The variants of κ are: न, हिज्जं, नजं, जीयं omitted, निमुजं, चिज्ज; κ reads मयण. 569. A verse nearly identical with this occurs in the story of अण्डवत्त found in Devendra's com. (A. D. 1123) on the Uttarādhyayana: पेदिजंतो उ पुराकएहि कमेहि केहि वि वराओ । सुहमिच्छंतो दुहहजणाणुराओ णो पडर ॥ ३८ ॥ 570. पेच्छित्तो=दर्शनशीलः? Compare in this context what सागरिका says in the रत्नावली, Act II: हिज्ज, पसीद पसीद । कि रमिणा आआसमेत्तकलेण दुहहजणपत्थणाणुवणेण । अण्णं च । जेण एव दिहेण दे ईदितो संवावो ण वट्ठदि । etc. Also verse 1 in the same Act: दुहहजणअणुराओ etc. 571. दमितः a beloved, lover; here दयं=दयितम्, does this mean प्रेम्? 573. According to हे० VIII. iv. 74 and 132, जूर=रज् and जूर=खिद; here the sense is that of the latter. Or even शुभाशुभं for सुखासुखम्. 575. Compare भगवद्गीता १७-३७: यत्तदमे विषमिव परिणामेऽमृतोपमम् । तत्सुखं सात्त्विकं प्रोक्तमात्मबुद्धिप्रसादजम् ॥ 577. Generally धूया but here धूवा which may be looked upon as a case of वक्षुति. कद=कदं. असावण्णं=असावर्ण्यम्, i. e., violation of सावर्ण्य or similarity of caste?

KUVALAYĀVALI TELLS HER TALE TO MAHĀNUMATI 579-665.

580-633) 'The mighty king Vipulāsaya, being displeased with his extensive fortunes, gave his kingdom to chosen priests and started practising a severe penance on the Himālayas. Indra became nervous at his success and sent the celestial nymph Rambhā on the earth to hinder his austerities. She could enkindle his cupidity; and after remaining with him for a while, she became pregnant, to the satisfaction of gods. The day I was born from her, she left me there and went to heaven. My father invoked the aid of sylvan deities who nourished me with fruit-juice. I grew up with the animals of the forest and began to attend to domestic duties for my father. One morning while I was moving about for gathering flowers in the forest (Described 593-97), I happened to see a celestial Vimāna (Described 599-600) which was alighting on the earth and was occupied by an attractive youth (Described 601-3) who was looking at me. Overpowered by wonder, respect and modesty I offered flowers before him and felt happy to have seen him. In reply to his kindly inquiry I introduced myself to him. He told me affectionately that our meeting was not improper for he too came from a Gandharva family and that his name was Citrāngada. He disclosed his intense love for me, he expressed his will to place all his possessions at my disposal; and he made a proposal for my hand (in marriage). His words thrilled my heart with joy and my eyes responded

favourable ~~to~~ can wedie with passion. Quite modestly I expressed my approval ~~to~~ ~~him~~ ~~to~~ mention all this to my father in the hermitage. - Lest hindrances may crop up, he was not willing to brook any delay. He held my hand, and even against the family custom we got ourselves wedded under the pressure of passion. After spending the whole day under the Saptacchada tree in that charming park, I told my beloved in the evening that this violation of decorum on our part would not go unheeded. He asked me not to fear, but go to his abode; and he assured me that my father would be appeased after some time.

581. Or आदिदंगनालक्ष्मीः? 585-1-3 (J). These three gāthās are found in the oldest ms. Even if they are omitted, the narration does not suffer much. They make the context clearer, add some clarificatory details, and have a dramatic tone about them. The last gāthā adds that when his mind was ruffled by seeing her, the fire of passion began to burn bright. 587. पस्र-समय, at the time of delivery, at the time of my birth. 588. Here ति is used with the Acc.; even in Sanskrit इति sometimes appears with the Acc.: संन्यासमिति यं प्रादुः in the gīta. 590. पोत = a young one, or a garment. 592. पस्य = पश्य. The expression कम्प-कखणयन presents some difficulty; खणय = क्षण, time (in general), festivity (by rule, छण = festivity); or खणय = खणन? 593. We want the reading विलवि for विलव. 594. The first line is identical with that of 1030; compare the second line with portions of 57, 229 and 628. 598. Note the loss of initial अ in वलंभिय. 600. Or सुहालोयं = सुहालोक्तम्. 604. Note वित्तो कुसुमंजली, i. e., अञ्जलि is Mas. here as in Sanskrit. 605. Note रमे Loc. sing. of the Mas. 606. Are we to read मुदमदुरवखरेहि? 607. Better equate पुष्पलार (see 744 below) with पुष्पलावि Voc. sing., 'O flower-plucking girl', than with पुष्पलादि as suggested in the chāyā. Rather separate तं and सि and take सि as a particle for पादपूर्णे, used by our author more than once. So read simply त्वं for तस्मिन् in the chāyā. As it stands, it is an अक्षरयुक्त, every foot having 16 syllables and the scheme of gāthas: रोतौजीमः 1. Is it गलितक which is defined thus: द्वौ पद्ममात्रौ द्वौ चतुर्मात्रावैकस्मिन्मात्रौ गणौ गलितकम् । अद्वौ पादे यमिते सति । हे० छन्दोनु० IV, 2. 3 609. आसंघा = इच्छा । आसंखन्ये । हे० ना० १-६३. Can we take सासंघं = सासङ्गम्, because we have already साहित्यसं above? आसंघ = संभावय हे० VIII, iv, 35. 610. एकेषामं अन्योन्यम् । हे० ना० १-१४५. 612. कोश is also Neu. according to some lexicons. Note the repetition of पि; either क्विपि = क्विचि, or पि therein has no special signification. 613. Compare the 2nd line with that of 567. Have two sentences: न सहइ कालवदेवो । मह हियइ etc. सहइ = राजते or शोभते, or even सहते. हियइ Loc. sing. would be quite a normal form in Apabhramśa. 614. स्तु is noted for the Gen. pl. only (Pischel § 415), but here sing. Note the footnote No. 3; that clearly indicates that the copyist of P is aware of more than one ms. with variant readings at times. 615. In these gāthās we have an intelligent depiction of the finer sentimental reactions of कुलव्यावली. 617. असहिरणा impatience, restlessness? P-gloss explains it here as अनवगणना परा and elsewhere as असपीरता = उत्सुकता, foot note 4 on p. 188. 618. कं used for किं. At a second thought I find it better to take ऊरुदंष्ट्रेण and render the line thus: प्रकटीकृता हताशेन लघुता ऊरुदंष्ट्रेण 619. There appears to be some uncertainty about the spelling of पोरत्य or पोरतिय. The P-gloss quotes a definition as it were: पोरत्यो दुज्जणो अ देसीइ । According to हे० ना० VI, 62: पोरच्छो दुर्जनः । The Prākṛit grammar of Trivikrama gives a different

meaning (I. iv. 121): पोरथो मत्सरी, पौलस्त्यवत् । 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

634-665) While we were talking thus, there arrived my father, looking tired of searching for me for long; and when he saw me seated with the Gandharva prince in his Vimāna, he pronounced a curse that the prince should be born among Rākṣasas, because he had kidnapped his daughter. The guilty prince asked him when his life there would be terminated. The sage became cool, and with pity on me, told him that it would end when he is hit on the head in a fierce battle. The curse carried away the prince, leaving me helpless. Being ashamed of my behaviour I concealed myself behind a thicket of creepers to escape the eye of my father. By this time it was sunset with darkness spreading everywhere. Hiding myself I moved about. Everything round me was gloomy. I wept in the name of my cruel father, my loving beloved, my indifferent mother and the kind sylvan deities. Death alone, I felt, would rescue me from this misery; and I resolved to commit suicide by strangling myself with a garment on the branch of a tree. I prayed that the same Gandharva prince should be my husband in the next life. When I hung myself and was just half alive, I heard the helping voice of my mother who rushed forth, cut the noose and took me on her lap. She disapproved my father's attitude, sympathised with my innocence, and assured me that I could spend my time happily in the family of Nalakūbara, well-known for his kindness and generosity. Thus she placed me under the care of your father; and you know how happily I am spending my time with you. So from my experience I request you not to ignore the elders. We will either take your mother into confidence, or I would see that the prince chooses you for marriage; thus alone you would be happy.

666. जह एवं शिवहेज 'if it could be accomplished' has been tediously long for her; so she wants to know the Writer: Prāṇ has been 668. The metre is शार्दूलविकीर्णितम्. According to the 15th, also ओलुग = अवलुग, meaning ग्लान, दुर्बल etc. 670. उवरि or उअरि = उदरे would be quite normal in Apabhraṃśa. 675. विडट = नाशब्, हे० VIII. iv. 31. Can we equate विडटतो with व्युदाययन्? of. वृत्तयामअरी (p. 354), IX. 829: पञ्चसंकोचचक्रिता वभ्रुभ्रमरा भुवि । संध्यया सपदि व्युत्तात्तमोवीजकणा इव ॥ 676. The figure of speech is मीलित. 678. Rather समुष्कुसिय = समुन्मृष्ट. 679. The reading of र जं च = यच्च; that of उ जम्ह (= जं म्ह) = नद् मन; अम्ह (of which म्ह is just a modification with the loss of अ) is noted by Pischel in the square brackets (§ 415) for the Gen. sing. 681. आदत्ता presents some difficulty. P-gloss equates it with अणिता; and it perhaps presumes the basic reading as आगत्ता. सुजवेण gives better sense as an adjective of सुदयिमाणेण. The last quarter of this gāthā is short by two mātrās: we may read पत्ता मे जस्य. 682. Literally अग्निमज्जियकुट्टिमं would convey that the pavement was not washed. The second quarter is metrically defective, having 21 mātrās, instead of 18 as usual. अदिहिवत्तं presents some difficulty: it is better to take it as अधृतिपात्रं. The additional पाठांतर given in the footnote of P is to be read perhaps as अविह्वत्तं, full of अविह्व? If we take it अविम्वत्तं, it gives better sense, but तं is redundant, 684. हु occurs only once here in this text: perhaps it stands for हु misread. णेरिसं = नु + ईदृशम्. 686. The reading ताम, if preferred to नाम, is quite normal in Apabhraṃśa for तावद्; and its associate ताम्ब is also found in the readings of this text. 688. विहीर = प्रतीक्ष, हे० VIII. iv. 193. 691. The PSM notes that व is used in the sense of अपि. 696. Both the forms रोचूण and रोळण are available (Pischel § 586). 697. परिजण is Mas. in Sanskrit.

701-26) Vacillating between life and death, I resolved to live only to save Mahānumati from dying, returned home heavy with sorrow, and conveyed everything to her. After hearing the sad episode from me, Mahānumati fell on the ground not knowing what to do. Somehow I consoled her. She started pining for her beloved after remembering her various associations with him: how he was first seen by her, how he put the ring on her finger, and how he sent a love-letter through Mādhavilatā. She expressed her inability to live without the prince; and therefore she wished to die, never to be born again. I assured her that there were reasons to believe that her beloved was not dead, and that she could hope to meet him only if she lives. I requested her to propitiate Bhavānī whereby her wishes would be fulfilled. She accepted my request and decided to dwell in the forest; and that is how, with the consent of the elders, we have come to stay here.'

701. Better महानुमति: in the chāyā. 702. Expressions like मणे चित्तंती, मणमि धरिज्ज, हियण चित्तियं etc. are found in this text as well as in the story of Agadadatta by Devendra in his commentary on the Uttarādhyayana. 704. उ reads दुब्बोच्चं = दुर्वाच्यम्; दुब्बोज्जं may stand for दुर्वाच्यम्, or it may stand for दुब्बोज्जं = दुर्वाच्यं or दुर्वहम् as at 122 above. Or even दुष्माकं वैरिणामपि in the chāyā. 707. Are we to separate and take रुञ्जत्तपरियण (= 'परियण') adverbially? 708. If we stick to the original reading जीवणस्स, then it can be equated with जीव + क + ईश, कृ being स्वार्थे addition. ति as noted above is merely for पादपूर्णे; so we may 46 कीला.

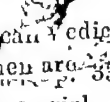
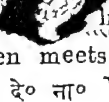
read in the Vedie. 709. Or even तं = तत्, then. 710. तुम्हि
Inst. pl. her are. 711. गिपीडिओ has the sense of गिपीडियवन्तो. विसर = विसरति
or विसरति. 712. मरयमकाले कयं विहिण appears to be idiomatic, if not cryptic:
she means to say that she has duly decided for early suicide. 714. मोक्ष is Mas.
in Sanskrit, but here Neu. अम्ह Gen. sing. (also next gāthā). Fischel puts it
in the square brackets (§ 415). 715. Or युगलम्हो can be taken as one word.
716. Construe लोद मजो ति कहा बीणा (लोद). 716*1 (P). The scribal remark
shows that this gāthā is a later addition in P wherein the verse-number too
is repeated. It stands quite loosely in that context; and even if it is omitted,
the narration is not affected. In a way it amplifies the suggestion in the
earlier gāthā. 717. Or हृदयेष्टः भोगाः. 718. The use of युगलम्हो indicates that
Siddhas enjoyed a pretty long period of life; युग means a period of five years.
719. Even his mother would not have subjected herself to the misery of
of separation from her beloved son, (but rather committed suicide), etc.
720 (P). The scribal remark shows that it is a later addition in P wherein
the verse-no. too is repeated. Request to worship Bhavānī is quite in the
fitness of things. समुह = संसुह occurs very often in this poem: perhaps under
the influence of popular pronunciation. भवानी = भवाम्नि. 721. Or even हृदयेष्टानि
(भवियन्ति). 723. What is the subject? 725. Construe कुलभवनसुहाण [उज्ज्वले]
संकपो etc. 726. Better प्रबोधय for प्रबुध्य in the chāyā.

727-87) Hearing this long episode from Kuvalayāvalī, I [i. e. Vijayānanda] asked her how is it that Bhavānī had not still rescued them from misery in spite of their severe austerities. She appeared pessimistic, and continued her narration how Destiny was still cruel to them: 'One day, on the other bank of the river Godāvarī, we heard the noise of people who were discussing the lay-out of the settlement (Described 732-36); and we saw that soon they all camped in hundreds of tents. In the meantime there arrived a princess with a stately following; she with her friends (Described 741-44) came very near us; and all the girls (Described 745-51) started gathering flowers. They got tired and bathed happily (Described 752-60) in the stream of Godāvarī, presenting various scenes. When they came out after finishing their bath, we were attracted by the nymph-like personality of the princess (Described 764-80). While we were wondering who she could be and were quite eager to know about her, she asked her friend Vicitrālekṣhā to go into our hermitage that she might finish the worship of Bhavānī in the meantime. That Vicitrālekṣhā, almost a second heart of that princess, approached us quite courteously, and to satisfy our curiosity she gave us the following details.

727. The sentence is continued in the next gāthā. 728. एम = एव, quite usual in Apabhramśa. 729. इतिमुया is कुवल्यावली. Or ओन्नग (but here ओन्नग) = व्याप्, हे VIII. iv. 141. 730. Construe इह श्नाओ जं सविसेसं जायं. 732. What follows here is a mutual talk consisting of instructions and requests in the Imp. 2nd p. or Passive 3rd p. विच्छिण्णं कीरड, let it be cut or marked out; if it is a misreading of विच्छिण्णं = विस्तीर्ण, then, let it be extended. उद्देश is Mas. in Sanskrit, but here Neu. 733. We want either सारेज्ज हट्टवहो or सारेज्ज हट्टवहं (through Apabhramśa हट्टवह Nom. and Acc. sing.). वेयडिय = a jeweller. 734. The PSM explains पिढवास as सुदज्ज. चारकरेणुकात्ता, of she-elephants to be ridden by turns, or चार = चारो 735. Are we to read 'महाणसणि which would

be an object of मोलुं? 736. The expression मञ्जुकण्ठ-ent Writer: Pr difficulty.
वेह=विलास? See notes on 115 above. Either मञ्जुकण्ठ or मञ्जुकण्ठ or
*विलास, the lengthening of the third vowel may be due to metrical needs.
मञ्जुकण्ठ or मञ्जुकण्ठ=मञ्जुकण्ठक, the अनुस्वार before or the doubling of क is
euphonic or छन्दःपूर्णे, see हे० VIII. i. 26. 737. Rather एकैकैवम् for एकैकानाम्
in the chāyā. Is 'सपहि' Loc. pl. as in Apabhramśa? 738. Or सिद्ध=सुष्ट? 740.
The descriptions of flower-collection and of subsequent bathing are found in
other poems too, see शिशुपालवध chs. VII and VIII. 742. वसलं विडलं विशलं
(v. l. वियलं) त्रयोऽप्यनी दीर्घार्थाः, दे० ना० VII. 33. 745. Literally 'काक्षितमनोभिः
in the chāyā. 747. Or literally दूरचाक्ष्य=दूरोचीकृत. 748. Better स्वेदाद्रितिलकभिः
or 'स्वेदाद्रितति'. 750. समाण=समाप्, हे० VIII. VI. 142; both समाणिय and समाणवि
are the forms of the Gerund, the latter allowed in Apabhramśa. 751.
सरी=सरित्. 752. Or 'रुदावरोद्याणम् in the chāyā. 753. कच्छडय=कच्छडिका, cf.
Marāṭhī कासोटा. 757. सिण्णि+उवरे=स्तन+उपरि or उदरे? 758. Literally आवंत=
आयात्. Read रममाणयाः for रमन्त्याः in the chāyā. We want something like
वह for हो for a better sense. 759. Hemacandra equates भसले with भ्रमरः
(VIII. i. 244); it is interesting to note that Sanskrit Lexicographers note
a word भसल, m., a bee. Rather परिमाणयन्त्याः for परिमायमानयाः in the chāyā.
762. परिवालिया=परिवारिता, or प्रतिपालिता. 766. हरह attracts; see गडडवहो 367.
Or we may expect some such reading: रेह कुमरीयै for हरह कुमारीयै? 767. Note
मञ्जुकण्ठ is Neu. 768. Lit. निर्वर्तमानोद्योग...etc. हेति, as it stands there, presents
some difficulty. उत्सङ्ग is Mas. in Sanskrit, but here Neu. 769. Her limbs
are being described, so we cannot supply in this context a subject सा for
समुवह; are we to read समुलसह for समुवह? भुयाजुयलं, cf. भुयावतं illustrated by
Hemacandra at हे० VIII. i. 4. 770. कंधरा or कंधर, the neck, 772. Are we
to separate वि हरह? 773. छित्ताह+रंदीवरारं. 774. Literally सह=राज, हे० VIII.
iv. 100. 775. निष्पंक is to be taken in the sense of निष्कलङ्कम्? Literally
विनिष्पवियं=विनिर्मापितम्. 776. For हरह see 766 above. In describing the
charming personality of लीलावती, the author begins with her feet (764) and
going upwards he stops with the description of the केशप्रारम्भ (776). 777.
The reading of j is अच्छीण; note the expression चलिं देह and cf. Marāṭhī हळ
देणे. 778. Or परिचिन्तितवती अरिम as discussed above. 779. With this and
the next gāthā compare: अस्याः सर्गविधौ प्रजापतिरभूच्चन्द्रो नु कान्तप्रभः, मृद्वारैकरस्तः स्वयं
नु मदनो मासो नु पुष्पाकरः । वेदाभ्यासजडः कथं नु विषयव्यावृत्तकौतूहलो, निर्मातुं प्रभवेन्मनोहरमिदं रूपं
पुराणो मुनिः ॥ विक्रमोर्वशीयम् I. 8. The various readings of k are: अहकह, निष्पञ्जह,
लोअपिआ; k reads वेयं. 780. Most of these find a place in the list of jewels
churned out from the ocean, see the notes on 174 above. Literally विनिर्मापिता
in the chāyā. 781. A gāthā partly resembling this occurs in the tale of
अगडदत्त-किं एसा अमरविलासिणी उअह होज नागकन व्व । कमल व्व कि नु एसा सरस्सई कि व पचक्खा
॥ ३० ॥ 783. हल for the usual हल. Read इदं for इमां. 784. जो stands either
for जा or serves the purpose of जं. अन्दि Inst. pl.

787-801) 'The famous king Śilāmegha, the lord of Śimbhala, while
returning to the capital after strenuous hunting, saw a terrific boar before
him. He chased it on horse-back and was led into a thick forest. The
boar entered a deep lotus lake, and the king halted on the bank with
dismay. Suddenly stood before him an attractive girl with a garland in
her hands requesting him to accept her in marriage. On his hesitation she
narrated to him her family story.'

789. can Vedic qualify कोलो? Rather समुच्छलितः in the chāyā. Compar then are 33 (verses 43 etc.) where king चण्डसेन pursues a वराह and then meets a girl. 792. Perhaps विच is a misreading for पोच; पोचं सुकुमारम्, दे० ना० VI. 60. 793. We want राक्षसो नियंतस्स, Gen. Absolute. It is better that we take सो going with मदाकोलो. 800. A passive form of the type of परिणीयसि, i. e. in -īa (here of course -īya with yaśruti) Pischel would specialise only for Śaurasenī (see §§ 22, 535), that in माहाराष्ट्री being परिणिज्जसि; here it may have been formed even under Sanskrit influence, the Sanskrit form being परिणीयसे. 801. ऋ=मम, Gen. sing.

802-9) 'The great Vidyādhara king Hamsa of Sulasā had two daughters Vasantaśrī and myself, Śāradaśrī. Once during our visit to Kailāsa we happened to laugh at Ganeśa who was jubilantly dancing before Gaurī and Hara. He cursed me that I should be born in the human world and kindly gave as my attendant that boar which brought you here. This means that Ganeśa himself has chosen you as my bridegroom, so kindly accept me as your wife.'

803. In the first quarter there are 12 mātrās; still it is defective, because they cannot be divided into ganas of four mātrās each. 805. ने=आवाम्, see notes on 215 above. 808. In the Com. संजातरूपेण perhaps stands for संजातकरणेन? Of course ऋ=मम. 809. The reading of न in the second line reminds us of gāthās Nos. 557 and 665.

809-868) Hearing this story Śīlamegha duly married Śāradaśrī and returned to his capital to the joy of all. This princess is their loving daughter, Lilāvati by name. On the day of her birth a divine voice as well as astrologers announced that the beloved chosen by her would be a universal sovereign. Her birth festivities (Described 817-19) were celebrated. When she reached youth, king Śīlamegha ordered experienced painters to sketch all the great kings. The paintings were put in Lilāvati's bed chamber. From the day she saw those various kings, she became emaciated with passionate longing, losing all interest in her daily duties and diversions (Described 828-31). One day I took her into confidence and asked her why she was like this. She disclosed to me the following details: one charming king (Described 838-42) in the painting had struck curiosity in her heart; on inquiry she found that the prince who had won her heart was the famous king Sātavāhana; she yearned to marry him; while she slept anxiously one day she saw in her dream that the prince was on her bed having amorous sports with her; when she got up she was all alone; and since that day she was burning with the fire of separation. She announced further to me that death was certain, if she were not to meet him. In consultation with her, I disclosed all this with due courtesy to her parents who immediately consented that Lilāvati would be sent respectfully and she could go to Hāla (i. e. Sātavāhana) next morning.'

811. गुन or गोन, hoof-mark, as explained by the com. 812. There is, however, a देशी word: परिनिजो लीनः। परिदरो लीन इत्यने। दे० ना० VI. 24. 815,

cf. 157-8 with this and the next gāthā. ^{Prāk.} Writer: Prāk. or दिव्य one who is celestial. 816. वर in the sense of ^{copious} Extrac. cf. गुडीतेरण in मराठी. The ms. B expects हृद्रे, but 'हिं ^{can} ^{may} ^{be} ^{read} ^{as} ^{the} ^{form} ^{of} ^{the} ^{word} ⁱⁿ ^{the} ^{com.} Loc. pl. termination in Apabhramśa. The form 'वडाओ presumes the Sk. word पडा; B reads 'वडायाड = पताका. 819. Note 'वदिण for वदीण, perhaps for the sake of metre; such a shortening would be quite normal in Apabh. Both would do: बहुविधानि (lit. 'विषयानि) or बहुविभवानि. 820. The gāthā presents some syntactical difficulty; are we to read 'णामकरणाइ-मंगलीएहि? 822. Lit. होज = भवेत् Pot. 3rd p. sing. 823. Lit. वृद्धकुशलाताम्. Better निजनगर-चित्रकाराणां in the com. 824. सीसहा Voc. pl. reminds one of the Apabh. termination 'हो or 'हु for Voc. pl.; or सीसह = शिष्यक, ka being changed to ha on the analogy of शुनक = सुणह, or ह itself being a स्वार्थे suffix (Pischel § 206). The object ते for लिहेऊण is understood. 826. पइत्त = प्रचल? 828. Compare some of the expressions here with those in the समराश्चकहा, II भव, pp. 65.-6, especially those verses in which the love-lorn condition of कुसुमावली is described: चिरवरिचियं पि पाटेइ नेय सुयसरियाण-संघायं!; बहुमन्नइ नेय भूषणकलावं! 829. Cf. मज्झइ नय गेहदीहियाए उ। सम. p. 65. 830. Is रज्ज used in the sense of रज्ज* or अंगराय? वाउडिया cf. वाडुली in मराठी Lit. अवियण्हं = अविलुण्णम्. All along she lies on her bed even though she is not asleep. Cf. अह सेविउं पयत्ता सेजं अणवरयं। सम. p. 65. 831. Cf. नाहिलसइ आहार। सम. p. 65. 833. योगाभ्यास > जोगाभ्यास > जोगाभास. 834. वेसंभ to confide. 835. Cf. अरिथ पियसहीए वि नाम अकहणीयं। सम. p. 66-7. According to the text adopted, read the com. thus: तव न कथयामि! 836. Note the form जणंति, for the expected जणंति like जणेइ at 668. 837. Either वयंस-सिद्धाण (see वयंसेसु), or वयंसी = वयस्या. Better अनु-भवात्सल्या in the com. 838. This description of सालाहण deserves to be compared with that of सिंहकुमार in the समराश्चकहा II, p. 68; some of the expressions are strikingly similar. Cf. तवियतवणिज-सरिसवण्णो, p. 68. 839. Cf. कसिणसुसिणिद्धकुडिल-कुंतलसारो, and आरत्ततिभागदीह-विसाललोयणो, p. 68. 840. Cf. उत्तुंगनासियावंतो पीणविरियण-वच्छत्थलो, and आज्ञाणुलं वियपसत्थहेहाविभूसियकरयलो, p. 68. 841. Cf. पीणपकोट्टदेसो, मणहर-तणुमज्झभाओ, p. 68. 845. उहोइय = उदितोदित, is this a proper name? आराहो = आराध्यः. 846. डोहलंया, cf. डोहाले in मराठी. 849. Or अवहिय = अपहृत. जे = जं com. meaning अहं, see notes on 215 above, can जे stand for जं = तेन, not unusual in Apabh.? 850. अवनेहि + उण्णमंत. Note also the reading of B. 852. Rather 'विरलंगुली हत्थो = 'विरलाङ्गुलिः हस्तो. 853. Or कपोल-पाशयोः 'on the beautiful cheeks', on the analogy of कर्णपाश. 854. The PSM notes only चाडु; in this text we have once चाडु (614) and once चाट्ट here. 856. ण-यणन्हि stands for ण याणन्हि; य for या may be for the sake of metre; on the termination न्हि see Pischel § 454. 857. सिविणयं = स्वप्नम्. 860. तुम्हि = तुम्ह. 861. उदेसियं = उदेशम्. 863. भणियन्हि = भणिता + अस्मि = भणितवती अस्मि. 865. अहं ण-याणिमो violates agreement. 867. एवं भणियाइ मए when I was spoken to or addressed thus. 868. Rather बहु मत्वा in the com. Construe सव्वाचरेण पेसिया एसा पद्दाए हाकस्त वच्चउ। The variants of क are: सुवयणेण, मन्त्रिऊण, तह, वच्चओ; K reads सव्वाचरेण.

869-887) After hearing all this from Vicitrālekṣhā, Mahānūmatī requested her to convey to Līlāvātī that she herself was the daughter of Vasantaśrī, thus her sister. Vicitrālekṣhā went back and returned to us again with Līlāvātī and her retinue. After mutual greetings we had a lot of joyous and touching talk. I quieted the curiosity of Līlāvātī, who was surprised at our stay here, by telling her all that I told you. Līlāvātī

also anno- can Vedic remonstrances, her resolutions, natural for a younger her-are-as us till Mahānumati meets the beloved of her choice. are enveloped in a series of calamities: what to say of Bhavānī's grace?"

870. Cf. मावस वहीण in मराठी, 871. B would read हिय-ण-मायंत etc. 873. सरिसाप qualifies मय; the meaning सहर्षया suits well; is it that the author has used सरिस as a contracted form of सहर्षि for the sake of metre? 876. पुसिऊण = मृदा. The Sk. word is कमण्डलु the weakening of *m* and the change in the final vowel (closely agreeing with the usage in some of the Modern Indian languages) may be due to popular or अपभ्रंश influence. 877. Also आयर = आकार, form. 880. Note the forms occurring in this text: केचिर, वेचिर and तेचिर; cf. Pischel §159. 885. Here व is used the sense of अपि. P-gloss has rightly explained the meaning. 886. पिसुण = कय, हे० VIII. iv. 2. Better read in the com. "निश्चयादिनिवर्तयितुं. 887. It is just possible that the basic reading of *p* was अम्हेह = अम्हे + इह. The reference is obviously to Vijayānanda's question at 727-8 above. Here ends what Kuvalayāvali had to say about Mahānumati, herself and Lilāvati.

888-920) Having heard all this from the mouth of Kuvalayāvali, I told her with joy that I was a devoted servant of king Sātavāhana and I would like to meet Lilāvati and convey thereafter all this to the king. She was over-joyed at my arrival there and told me how Lilāvati lives at a short distance in the vicinity. In the mean-while Mahānumati arrived there; and when she learnt about me, she expressed that it was a happy day for all of them. As bid by her, next morning, led by an ascetic girl and accompanied by Kuvalayāvali, I passed through three quadrangles and saw the princess Lilāvati seated on a golden sofa, on a crystal slab. After being duly greeted Kuvalayamālā (i. e., Kuvalayāvali) shared the seat with her. After due decorum I took my seat in front of her. She greeted me with respectful and bashful eyes. I was given a sportful bath by girls in attendance, and I was fed sumptuously; my time easily passed in jocular talks. After spending a day there, though they pressed me to stay on, I started on a continuous journey and came here to wait on your feet"

890. We have half a dozen occurrences of the form साहेमि in this text but साहामि is used only once here: the reading of *B*, however, is साहेमि. अप्पण = आत्मीयं qualifying "कल; अप्पणपहुणो = आत्मप्रभो; अप्पण being the base standing for आत्मन् and the अनुस्वार being euphonic; or अप्पण (B अप्पणा) is a scribal slip for अप्पणो = आत्मन्; as the com. takes it. 891. इसिसुवा is कुवल्यावली. 892. Note the सयि in अद्धोषण = अर्ध + योजन; अद्धमि can be taken better as अद्धनि; the expression means 'at a (road) distance of half a yojana'. 897. सि is for पादपूरणे. 899. गोसं प्रभातम्। गोसर्गशब्दो यदि संस्कृते रूढस्तदा तद्वक्तो गोसर्गशब्दः। दे० ना० II. 96. 901. पदमं stands पदमं दार. 903. As the com. indicates, अवन्तर = अवन्तर्; so अवन्तर कय etc.? 904. Note how B reads सुवण्ण for पिसडि possibly to avoid an apparently difficult reading. 905. तिस्र = त्रक्ष, a star. 907. सत्यीवाचन = स्वस्तिवाचन 'a religious rite preparatory to a sacrifice or any solemn observance (performed by scattering boiled rice on the ground and invoking blessings by the repetitions of certain Mantras; also applied to the fee or complimentary present of

flowers, sweetmeats etc. offered to a Brāhmaṇa Writer: Prākṛ. Here it cannot refer to any religious rite; possibly it just copious Extract pronouncing the word *svasti*, benediction'. 908. Perhaps तिष्ठति, Revised, अस्ति, which is generalised for all persons and numbers. 909. The way in which the bath of विजयानन्द is introduced here is rather abrupt and not in any way proper or happy. शिशिरः, cold or containing cold water, पल्लवितो cf. पालथ्या (पागरीवर) in मराठी. 910. Not the expression कंठमज्जे 'round the neck'. The PSM records both तिष्ठति add तिष्ठति. Better कृष्टः for कथितः. 911. धाम = स्वामन्, strength, enthusiasm. हस्तुव = उत्तिष्ठतु हे० VIII. iv. 144. उज्जला तथा उम्मुह्या बलत्कारः । दे० ना० I. 97. 914. Rather समीपमुपसृतः in the com. 915. सडण = शकुन or खगुण? 916. द्विगुण > दुडण > दूण, the last more usual in अपभ्रंश. सविशेषं in the com.? 917. The gāthā presents some syntactical difficulty; the com. अम्हेहि पि = वयम् एव. Taking अम्हेहि as Inst. pl., we may expect भद्रा = भद्रं. 920. Here विजयानन्द finishes his account of the first expedition. The king asks him some details; and then follows his second visit to Līlāvati.

VIJAYĀNANDA'S SECOND VISIT TO LĪLĀVATĪ 921-1007

921-38) The king got an assurance from Vijayānanda that all this was not phantasy but a fact, nothing but true. He enquired why Pōṭṭisa is still there, whether Śīamegha would not have any ill will now and how the Siddha prince would meet them. The Destiny alone, the king realized, would bring about what Līlāvati had seen in a dream, only if Mahānumati could meet her beloved; and when Mādhavānila comes back, either he would go to Līlāvati or she would come to him. The situation appeared to him beyond human control: Destiny alone could make or mar his fortune. His further ambition being a part and parcel of his very existence, the king requested Vijayānanda, by the time Pōṭṭisa comes back, to go to and consult about the course of future events that very astrologer who had prophesied about Līlāvati on the day she was born. While the king was thus conversing with Vijayānanda, there arrived the minister Pōṭṭisa; and the rich spoils from the campaign were presented by him to the king. The king found there a bright necklace, worthy of being presented to Līlāvati, and asked Vijayānanda to go again to Līlāvati to present it to her and return after doing the needful in the matter. Vijayānanda started accordingly.

922. स्वप्न is m. but here n. 925. B must have had a different reading in construing ना भवतु etc. दुर्चिता + इमा = दुर्चितिमा? 927. Better लीलवत्या स्वप्नान्तरे यत् तत् इष्टम् in the com. 928. Construe सा वि लीलवती (सरावा वि) अह पत्येज, पत्येज being pot. III p. sing. of the root पत्य = प्रसा. The p-gloss takes पत्येज = प्राध्याम्यहं [= प्राध्याम्यहं] which would confuse the context: we can take पत्येज = प्राध्यायेत. 931. ति is for पादपूरणे. 933. स एव [देवज्ञः], see 815 above: The king suggests to विजयानन्द that he should meet that astrologer and get some light from him on the course of future events, namely, क्व होज्ज अह जाया क्व वा सिद्धादिनो तिस्सा । Some of the remarks of the com. are not clear. 933*1(B). This gāthā is quite necessary in the context. It brings back Pōṭṭisa (whom king remembered at 931) from his expedition, and in the booty possibly brought by him there that Necklace which the king picks up and sends as a present to Līlāvati.

The gap in the can. edic. p perhaps shows that p also had this gāthā. Rather *सु* her arg. in the com. 934. *से पदुगो*; *से* may be a particle for *पादपूरणे*, 'तो *से* just then'. 937. *गई* for *गई* Acc. sing.

939-1001) After the departure of Vijayānanda, king Sātavāhana, spent his time restlessly without attending to his duties and diversions. He conversed with Pōṭṭisa and others only about Līlāvati and anxiously awaited the arrival of Vijayānanda. One day Vijayānanda came back, pale and dejected, and he addressed the king, explaining his sorrow, in this manner:

'The Fate is adverse and we have no control over the circumstances. With a party of just one thousand speedy horses I went to Līlāvati, and she was overjoyed at my arrival. I presented her with the necklace and she placed it on her breasts. I informed Victralekhā that the king had no adequate words to convey to her. I told them how you had neglected all your comforts and were pining for Līlāvati. After finishing bath and meals I came to the hermitage accompanied by Līlāvati. Both of them (Mahānumati and Kuvalayāvali) inquired about your well-being and were eager to witness the day of your wedding with Līlāvati. In course of our happy conversation, the necklace presented by you to Līlāvati was seen (by them) round her neck. On their anxious inquiry, I told them that Viṇavāhana, the lord of Malaya mountain, was arrested by us in our military campaign; and in his treasury this necklace was found and is now presented by the king to Līlāvati. Hearing this they started weeping and consequently Līlāvati fainted. They inferred that Mādhavanīla was no more. Mahānumati lamented that her survival was fruitless, and that she had to become a witness to the calamity of Līlāvati in addition. Mahānumati requested Līlāvati to go to her beloved. I felt very sorry at their sad lot. The Yaksa princess (Mahānumati) asked me to present to you the Ring, an exchange-present for the necklace. She further whispered into my ears to send you there that Līlāvati might change her mood. Līlāvati has conveyed to you that she should not miss you at least in the next birth. Bidding good-bye to all of them, I came here, and it is necessary that your honour should act quickly in the matter.'

939. अप्या वि विरहो = धातमान् अदि विस्मृतः (i. e., विस्मृतवान्); the author has expressed it as if the subject is in the Inst.; as construed अप्या Acc. sing. 941. अनिर्वाणः without calmness or quiet. सुई = श्रुति, scripture. 944. The expression मृतकादि in the com. is not clear. 945. कपपणानो for कपपसाओ would be more proper. 946. शिरोज = तिर् + ओजस्. 947. विस्मृ = विसृज, perhaps a contamination with words like संसृ. Compare the popular saying: मनसा चिन्तितं कार्यं देवमन्यत्र चिन्तयेत्. 948. विजयानन्द wants to go quickly, so तुरगसहस्रेण sounds strange. Are we to expect instead a reading तुरगसहस्रेण? एकेन सुजनेन तुरगसहस्रेण would be quite allright. 949. Lit. प्रयुताक्षिगुणा. 950. Here *से* may be a particle for *पादपूरणे*, see 934 above. 956. तद्विहरमणीया is some what cryptic. 957. The word तुन्दविवाद deserves special attention; the appendage चिद [= एव according to the com.] is no more a separate word.

both together form one word to which termient Writer: Prākṛit compare the मराठी usage तुमच्या, आमच्या (oblique) etc. copious Extracts which may be due to a similar word in the next line. 958. ^{Rev.} in मराठी. Note the weakening of m in गिविसं as in अपभ्रंश. 960. अया Acc. sing., see 939 above. 961. Lit. वयणाओ=वदनात्. 962-3. These two gāthās are to be taken together, दे प्हावय etc. 'He is tired by traversing a long path (journey); well, give (him) a bath first that he would go etc.' The com. takes दे=देव which is obviously wrong; दे is a term of address संमुखीकरणे. 964. परदो=प्रदिष्टः or प्रविष्टः led or received? 969. In the com. शुभदिवसः. सुदिओ श्रान्तः। दे० ना० VIII. 36. 970. In the com. करकमलश्रीसग. 973. Better पयंषिय = प्रकम्पित, not प्रजल्पित or कथित as the com. takes. 974. The reading recorded in the footnote of p suits the context better: that पाद् has 18 मात्रा. 975. The variants of κ for the second line only are: व for च, कोसञ्ज or कोनञ्ज for कोसे; κ reads केचिरयालं. 976. This mention of वीरवाहन is inexplicable. The necklace as we know, was presented to prince माधवानिल, the son of king मलयानिल. Possibly because of the adjective परादिवो, the com. takes वीरवाहन=मलयानिल, but p.-gloss identifies him with माधवानिल. The thread of the story is not properly handled here by the author. As we read later on (1053), Mādhavānila was arrested by Nāgas who threw off the necklace which somehow came into the possession of वीरवाहन. The arrival of the necklace in राजा's treasury makes महानुमति believe that माधवानिल is no more. 977. The use of माण्डारागर in Sanskrit shows that the etymology of माण्डार (Pk. मंडार) was practically forgotten, at least by the com. 980. Though both महानुमति and कुवलावली are lamenting, those are the expressions of महानुमति. Better परिरक्षितम् in the com. 981. अवितारो is perhaps a देशी word meaning आधारः as taken by p.-gloss. 982 (J P). The contents of this gāthā are amplificatory and quite befitting. The narration would not suffer even if it is omitted. The form हियवय reminds us of हितवक्त्र which is restricted to पैशाची (हं० VIII. iv. 310); perhaps both go back to हृदयक, क being स्वार्थे suffix. 988. एते अगुलिओ Nom. for Acc., or we can supply an appositional object like जं. 989. सपयिजं? 993. लीलावरं=लीलावरं. समणेजं has the sense of gerund. Rather 'नुदास्यामि in the com. 995. भाजन is not necessarily used as Neu. 1001. कलमो तथा कुसुमालो चोरः। कुसुमालो शत्रुमनाः। दे० ना० II. 10, 42. P-gloss and the com. rightly give the meaning अपहृतम्; compare 992 and the expression गिरगलं हरियं.

1002-7) The king expressed his view that Līlāvati, noble as she is, would not change her decision; it is better that they all perish with Mahānumati; let the prophesy of the divine voice be fulfilled only in the next life.

1002. सरिस्त, cf. सरित्, सरिक्व, सरिच्छ etc. 1003. पत्तिय from the root प्रति + इ. 1006. Better कः अन्वायः for कोऽन्यो न्यायः in the com. 1007. से=तस्याः, for her, in her case. Now Nāgārjuna and Hāla go to Pātāla and Mādhavānila is rescued.

NĀGĀRJUNA AND HĀLA GO TO PĀTĀLA AND RESCUE MĀDHAVĀNILA 1008-63

1008-63) Seeing the king desperate with disappointment, the teacher Nāgārjuna requested him not to succumb to death like a common man but try to achieve great powers. He proposed to the king that

he would where life is longer without old age and disease. ~~Here are~~ here are eight times more than in heaven. After a good ~~time~~ thought the king welcomed the idea. He gave the kingdom to his son; and being led by Nāgārjuna, he started from the metropolis and entered the forest on the banks of Godāvārī, causing a great sorrow to one and all behind. His party consisted of two hundred servants, two hundred princes and a hundred poets. Led by Nāgārjuna and accompanied by Vijayānanda, the king reached the opening of the cave, the gate of which was guarded by a terrific lion. Ignoring it they went ahead. Then they reached a second gate which was closed by a big slab of stone and attended by the party of Heramba. It was opened with due formality, and thereafter they saw the temple of Īśvara in the centre of a luxuriant garden, full of fruit and flower trees (Described 1026-32). After offering prayers to Īśvara (the lord of Bhavānī), they reached the third gate heavily closed with a golden door and bolt and inaccessible on account of terrific serpents. There stood a gallant youth eager to enter Pātāla but restrained there by wicked serpents. On seeing the king the serpents fled away in different directions, setting that youth free. The young man hailed the king as his liberator and expressed his sense of obligation to him. He introduced himself to the king saying that he was Mādhavānila, the beloved son of the Siddha king Malayānila, the resident of Malaya. The king was extremely happy to hear all this, and disclosed to him that it was the ring in his possession that rescued him. The prince recognised his ring and eagerly asked the whereabouts of it. The king told him all about Mahānumati. He felt very happy, and a bit relieved that he was restrained thus by serpents and that the necklace was taken away from him. He requested them to go to Mahānumati and he himself went towards the Malaya mountain saying that he would join them after meeting his anxious parents. Further, after opening the golden gates, two ladies approached the king saying that it was the palace of Ratnaprabhā who was pining for his sake. Nāgārjuna, on behalf of the king, asked them to convey to her that her palace could be reached after great difficulties but that they could no longer halt there unless Mādhavānila is made happy. After saluting Īśvara, the king started home with Nāgārjuna. He bathed in the stream of Godāvārī and rested in his palace. There was a great festivity on the king's arrival.

1010. Note the use of Dative here: वस्माय etc. Note उपस्थितिपासो is sing.
 1012. सुमंशु for the wise, in the case of the wise. 1015. In the com. rather वर्ष for वास. 1016. Note that नगार्जुन is being styled as a मिथु. 1017. Though the documentary evidence is not quite favourable, the पाठान्तर given by P deserves some attention. 1018. The variant readings of क are: मन्त्रतो, विअ, दिवन्निवहिअओ, नावज्जु, निग्गओ, निवपुंरा. 1019. गोल is not usual in Sanskrit, better गोदा in the com. 1020. ओलुगो (here ओलगो) सेवक; दे० न० I. 164. It is quite significant, that लाल takes with him one hundred poets. 1021. विवर appears to be something like a cave, to represent the entrance of the पाताल. The

variants of *k* are: नायज्जुणं, सरि for पर. 1022. Writer: Prakṛt meaning a kind of dear, or even वालहरिण. 1023. विविचिरे, copious Extract. 1024. Lit. समुत्थगितम्. 1025. विदोत्तवर्गम् = प्रभात. Revised according to p-gloss. Lit. कृतपुरश्चरणस्य, पुरश्चरण 'uttering holy names with some rites.' Cf. मोकलं जायं, with मोकलं झालं in मराठी. Note the form तत्तोहितो which has double termination of the Abl. Pischel notes तत्तोहितो only in Amg. (§ 425). 1029. Rather सुगन्धवहम् in the com. The third quarter is short by two syllables: I would add सिय after °सिय. 1030. The first line is identical with that of 594. 1031. Note that *n* has quite an independent second line. 1033. Better संतारसंभवमयसंहारकं and विसर्पन्ति in the com. 1036. Rather दुष्टमुल्लङ्घनैः in the com. 1037. The सुरसुंदरीचरिव (II. 238ff) describes a similar situation in which a gallant prince is surrounded by deadly serpents, but he is rescued from them when sprinkled by water in which was dipped a miraculous jewel. 1039. Note तदंतो as at 560. 1041. कं=कि? 1042. The expression अप्पाण्यं कहेयव्वं presents some difficulty: अप्पा + अण्यं [= अनल्यं] कहेयव्वो, or अप्पाण or °णा [= आत्मना] अण्यं [Ncu.] कहेयव्वं? 1046. Note अप्पाणं परितुलियं. 1048. Rather सुखत् for सुखमान in the com. 1049. श्व-वरं तुलियो, श्व=शत, शत, जाना हुआ according to the PSM.? कथ्य in the sense of कथम्? 1051. Rather अगित for अगत in the com. 1054. दे is just a term of address and has nothing to do with देव; the com. is perhaps misled by the following letters. वच्चह = व्रजत. विसमर्थ = विषमर्थ, see 1008 above. Better संगमिरस्तामि. 1055. Note the expression राक्षो भण्डिण, cf. राजाला सांगूत in मराठी; the com. adds अथे in Sanskrit. 1056. The com. has missed the point; चंदवयणाओ is obviously an adjective of पुरधीओ. 1058. The idea appears to be that नागार्जुन speaks on behalf of the king. 1060. मित्रः Mas. 1063. घरहर, cf. घरघर in मराठी. The picture of पाताल that we get in the above gāthās is interesting. The way to it is from the bank of गोदावरी. The mouth of the cave or विवर has its gate guarded by a terrible lion; then the second gate is obstructed by a big boulder and attended by a party of हेरम्ब; thereafter at a distance of half a Yojana there is the temple of Īśvara in the midst of a rich garden; after covering some distance there is the third gate with a golden bolt which seems to be the entrance of the Pātāla; behind it there is the palace of रत्नप्रभा, of difficult access. After returning from पाताल to his capital king Hāla marches to Sapta Godāvarī Bhīma.

THE KING MARCHES TO SAPTA-GODĀVARĪ BHĪMA 1064-1146

1064-1105) Then the king, in his full assembly, ordered the Chief of the Army for a march next morning. The necessary orders (Described 1065-69) were passed in the camp: the king was to march in the centre, with the Rāstrakūṭa army at the front and with the Chālukya army on the west. By this time it was sunset; it was all dark for a while; and then gradually rose the moon, creating an occasion to lovers for various amorous sports (Described 1073-86). Then dawned the expected morning, announced to the king by bards and presenting a variety of scenes and situations (Described 1087-1101). The astrologers announced the auspicious moment for the march, the drum being beaten. Foreworded by the auspicious benedictions of priests and acclamations of victory by the bards and in tune with various musical notes the king marched out his army and camped in the vicinity of the metropolis.

1064. 1066. पटउडी = पटकुटी, *tout*; गोणी, a bag, cf. गोगपाट in *hemacandra*, a देशी word, आख्यानविशेष according to the PSM. मंदरा f. *hemacandra* मंदरा, Neu. 1067. शिवाडिजंतु = निःसार्यन्तान्. पको द्रुतः समर्थः। दे० ना० VI. 64; note how it wants to read differently. पंच छ would be a good expression, 'five-six hundred' as in मराठी, पंचसहस्रं. 1068. रटुउट stands for राटुट and चुटुकी (note its uncertain spelling) for चाटुक्य; compare the words राटोट and सोलकी. हरि f. पंक्ति, श्रेणी, column (of soldiers). 1069. सारी, खुदसे लिए मजबूत PSM. 1070. वदणुराय stands without termination as the com. takes it, or वदणुराय-तुरिय. 1074. *r* clearly reads मण्णु, but *r* and *n* very nearly agree with Hemacandra's (VIII. ii. 44) special rule that मन्नु = मन्तू and मन्. 1076. अवलंबिज्जद? 1079. Rather गण्टपादाया in the com., गण्टपादा, beautiful cheek. वोक्त्यं वीपरीतरन्तम्। दे० ना० VII. 58. 1081. Lit. परिमास = परिमर्श. 1087. परण्य = प्रकीर्ण? 1091 (JP). This is a beautiful gāthā describing the morning scene and quite independent by itself. We find that Hemacandra has quoted this to illustrate that ए (and ओ) could be short at the end of a *pada* (छन्दो. p. 1a, Bombay 1912): एदोतौ पदान्ते प्राकृते एवौ वा । पदान्ते वर्तमानावेकारौकारौ प्राकृतभाषाया एवौ वा भवतः । यथा "पञ्चसगयवरम्भूलियाए उडुणससिविहंगाए । धवलाइ गलति निसालयाए नक्कसकुमुमाइ ॥ उअ ओ [= पो] मरायमरगयसंवलिआ गहयलाउ ओयरर । गहसिरिकठम्भद्र व कठिआ कीररीछोल [= ली] ॥ ई रि ह्येतयोहंस्वत्य शयानुशासने निर्णोतमिति नेहोच्यते ॥ The second quotation उअ etc. comes from the गा० सु० १-७५, but the first is not traced there. This gāthā, with its second line read somewhat differently, is found included in the सुरसुदरीचरिय, III. 245, where it stands thus: पञ्चसगयवरम्भूलियाए उडुणससिविहंगाए । रयणिलयाए गलति व कुमुमाइ तारयनिहेण ॥ 1092. The imagery is well projected. 1094. Lit. पडुओ = प्रधुतः; विज्जायइ, cf. विशणे in मराठी; गिहाओ is often used here in the sense of संवातः 1096. Rather निद्रानिमसारस etc. in the com. 1097. कडिह निद्रिछद्र कटीधरं दौवारिकः शत्रुराशीर्गहनं वनं चेति सप्तार्धम्। दे० ना० II. 52. 1098. Rather निद्रालसशोष्यमाण etc. in the com. 1100. अज्जाशब्दो असती शुभा नववधूस्तहणी ण्या चेति पञ्चार्धः। दे० ना० I. 50. 1101. छउय तथा छिकोलिय तरु। दे० ना० III. 25. जीसह = निःसह, languid. Rather परिसर्बति = परिश्रपन्ति, curse, see 1110 below. 1102. We will have to construe [राया] विण्चत्तो. 1103. See the 2nd line of 116. 1105. The reading पुर would be more realistic.

1106-46) Next day the army marched on creating a great noise and confusion of mutual talk (Described 1106-15), and by midday reached a mountain side and started camping there: every one was at ease in one's own way. The east was blocked by elephants, the north by bowmen, the west by horses and the south by dogs: the king, on being requested by hunters, finished his successful hunting after deer, boars etc. and returned to his camp in the evening.

1106. For the description of the talks among soldiers, see हर्षचरित VII (ed. P. V. Kane, Bombay 1917, pp. 57-58); also गडवहो 371-82. Rather पथा for पथेत् in the com. 1107. सुंडो अधमह्वः। दे० ना० II. 91. 1108. बडि, to be connected with बलि or बलिअ, strong, stout. खोणिया perhaps refers to the snout, or to the socket of the nose; according to the com. perhaps the bony structure, णक, nose, cf. नाक in मराठी, perhaps to be connected with नख् or नाख् + क. 1109. गोछ = क्षिप, दे० VIII. iv. 143; cf. हर्षचरित p. 58: धव वारय बलीवर्दान्, बाहीकरक्षितं क्षेत्रमिदम्। लयडादि, according to the com. लगटकात् इष्टकामयस्थानविशेषात्; I think, लयडा stands for लया or लता with ड of स्तार्थे suffix. लिको तथा लीवो बालः। दे० ना० VII. 22; लिकरु

हिम्नस्य; cf. लेकृत् in मराठी and दिक्रो in गुजराती; Orient Writer: Prākṛ which anticipates the गुजराती form. Are we to construct copious Extracts वरहं etc.? 1110. कर्मो दधिसवतवः। इत्यमरः; [कर्मो] दध्योदनः। Ed. Revised, cf. डेरा in मराठी; कं whom, or standing for कि why. 1111. बंढो अकनार्वेवाहो निःखेदः खण्डो गण्डो भृत्त्यश्चेति पञ्चार्थः। दे० ना० VII. 83. खोर = अधमस्त्री or वेद्या according to the com.? 1112. धुनसु = धुनीहि (rather than धुनः). फलय, a shield? 1113. The word ओणकिर or ओणिकिर is rather obscure; it means वृषभवाहक according to the com.; p-gloss equates it with कोरिक, equally obscure: is this a back-formation of कोलिअ, a fisherman? 1114. वण्णवसिण्ण should mean 'wild' 'dwelling in the forest'; both the p-gloss and the com. give it a conventional meaning, viz. राजप्रसादगर्वितेन. सोणहिअ, here °हीय = शौनिकिक, according to PSM, श्रानपालक, कुत्तोसे शिकार करने वाला. कुर्कुटः, note the spelling. 1115. नीत्तवेसि = त्वरयसि, both the gloss and the com.; it is not recorded in PSM.; can we connect it with (निस्) + श्राम्य to cause to be fatigued? सेहो नृगशिथुः शरश्चेति व्यर्थः। दे० ना० VIII. 57. 1117. Perhaps the com. takes कटक to be only mas., but it is neu. as well in Sanskrit. 1118. शंगण = जृम्भण. The com. presumes बहु for पहु. 1119. ओयारण = अवतारण. 1120. Lit. गियलिज्जंत = निगद्यमान. 1121. Better सिज्जंत = सृज्यमान, being created. 1122. वल्लगंति = आरोहन्ति, दे० VIII. iv. 206. Serpents trembling in apprehension of being trodden over by intoxicated, elephants in their marches, climbed the high peaks (of the mountain), as if to have a (complete) view of the whole army. 1123. अक्षे axle. 1124. वल्लियं भुक्तम् दे० ना० VII. 35; the PSM adds भक्षितम् also. Better कृष्ट for कर्षित in the com. 1125. रेणु for फेण is equally good. 1127. परत्तण = परावर्तन. 1129. Can we take परिगहियंतं, blocked at all the points (or encompassed)? 1131. According to the com. and p-gloss धम्मवाल = धनुर्धर. 1134. For उपेच्छा see above 641. Rather render: ह्यहेपारव... श्रापदभीता. 1135. Lit. ओसप्पद = उपसृप्यते. 1137. चित्रक, a queer act. 1139. कोकंत्त, from कोक = व्याहृ. So rather कोक + अन्न + आसक्तमुखः अपि, though its mouth is occupied with the intestines of a hare, (according to the com.) wolf (or, the ruddy goose). मल्लक = शृगाली, cf. माल in मराठी. 1141 (J p). This gāthā contains a beautiful idea. But in this context it is fitted rather loosely. Compare the idea in the following gāthā from the वज्जालङ्गं—वाएण मओ सदेण मई चोज्जण वाहवहुया वि। अवठमिऊण पणुहं वाहेण वि मुक्किया पाणा ॥ २१९ ॥ 1142. Note B reads गिरि for करि. Special mention of सौराष्ट्रयुक्त deserves attention. 1144. परिहत्थ or °हच्छं पटुमैनुय्थ.

MEETING WITH PĀSŪPATA MONK AND CITRĀṆGADA RELEASED 1147-1226

1146-69) Following Vijayānanda's suggestion, the king marched continuously and reached Sapta-Godāvarī-Bhīma; and his army rested there. Vijayānanda requested the king to meet the (Pāsūpata) saint and was sent ahead to him. The saint was glad to hear about the arrival of the renowned monarch Sālavāhana and to know his present mission whereby both Mahānumati and Līlāvati would be happy. When the king arrived, the saint regardfully welcomed him and sought for his help. He told the king that the gods sing there by day in the temple of Īśvara; but at night there sport the demons whose chief is one Bhīṣaṇānana. The saint gave a Mantra to the king requesting him to kill the demon-chief
 1. at night; and the king agreed to it by receiving the Mantra.

1147. *ascetic*; see 203ff above. *जे=वयं*. 1150. Rather constr. *पि विष्णुविहोवल्बिलयसुजम् होइ*. 1155. *दियतेहि* for Loc. pl.? 1158. The gender of *भायण*, as noted above, generally agrees in this text with that of the subject. 1161. The reading of *r* may stand for *अज्ज+अम्हे+इह*. 1162. The reading *अम्हे वि* is more convenient. *ससहाया* Acc. pl. If the subject 'महासुमती and her companions' is understood, the *gāthā* can be construed as it is. 1163. *तेहिं गृह्णि* is something like the Instr. absolute. 1166. *अहम्भो=अधमः*. 1167 (rj). This *gāthā* is haplographically lost in B. To indicate that it was once there in B, there has remained some documentary evidence in the commentary, namely, the opening words of the next *gāthā* are *एवं भणितेन* which really speaking belong to this *gāthā*. 1168. *आसंव=संभावय, है*. VIII. iv. 35.

1170-1226) When it was past mid-night and dark and quiet all-round, the demon-chief Bhīṣanānana sent two of his envoys to the king with the message that those who dwelt there at that time were to form his food and that, therefore, the king should send to him an oblation of one hundred princes, one hundred elephants and a thousand other beasts, if he wants to be safe. The king angrily sent back those very men with a return message that the demon-chief himself would be made an oblation for the dogs and crows in the royal army. He instructed the army-guard that no one should move out before dawn, and with a chosen band of one thousand warriors, he marched against the demon. The terrific army (Described 1182-5) of the demon rushed against him. There ensued a fierce battle in which many soldiers were cut and killed (Described 1186-97). Finding that his army was being attacked by demons of illusive appearance, the king at once remembered that Mantra whereby the demons were hnt helplessly and routed. Between the king and the demon-chief there was a challenging duel in which the latter was felled with his head cut. Suddenly arose on the spot a brilliant figure of a man who greeted the king as his liberator and was willing to give anything to him. The king, out of curiosity and wonder, asked him how he came to dwell among Rākṣasas; and in reply he narrated his biography thus 'I am a Gandharva prince Citrāṅgada by name When I went to Himālaya for a bath in the Ganges, I saw a beautiful girl, an ascetic's daughter, plucking flowers there. Finding ourselves mutually worthy, I married her by the Gandharva form of marriage. While both of us were quite happy, the ascetic rebuked me and cursed me that I should be born among the Rākṣasas, to be set free after twelve years with my demonic head cut by a king: that curse is now over.' The king felt happy to see that the fate was becoming favourable. He narrated to Citrāṅgada all about Kuvalayāvali and requested him to go to her.

1170. The metre is पृथ्वी (जसौ जसगला वसुधयतिश्च पृथ्वी गुरुः।). पुसिणविदु+म् +आयवयं—is this *m* a Sandhi consonant? The ms. B reads विदुमायवयं. 1171. *जर=जगति*, see also *जर* at 1039. 1177. The reading *भणयं* of B is interesting: it appears to be the direct corruption of the Sanskrit form *भणतम्*, Imp., 2nd

p., dual. दुक्णो काकः । हे० ना० VI. 94. Lit. 'Scient Writer: P. 1179. तेहि
Inst. Abs. अपहाप, before it is dawn. 1180. ih copious Extr. [redacted] सरद,
च-सर् to move, to march. 1182. cf. 1023 above. [redacted] Ed. Rev. [redacted] VII.
18. The reference is to the कर्तिका weapons. 1184. Literally सरसाग्रमयादि.
विगियंसण=विनिदर्शन? ओत्थारियं (here ओत्थरियं)=आक्रान्तम्, हे. VIII. iv. 160. 1186.
cf. भडमुहमुकदकलकल etc. in a battle scene in the पायकुमारचरित 7. 7. 1 (Karanja
1933). गिसि, directly corrupted from Sanskrit. 1187. Note the reading
दोभाइय which supports its equation with दिभाजित. Better read in the com.:
पातितप्रतिपक्षः निपातितः. 1188. अणलक्षं=अलक्ष्यम्, without any target (possibly
because the demons are described as मायाछणसरीर, see below 1192). 1190.
Note फुकारयं=फुत्कारयन्. 1192. Better तैर्दोपाचरै in the com. 1194. The two
names भीमानन and भीषणानन appear to be interchangeable. For a graphic
description of Indra's cutting of the wings of mountains, see गडडवहो, 114-116,
214-235. 1195. Lit. निर्हेत. टंका=जडा. खंट=[=स्कन्ध ?] मुण्ट, शिर, मस्तक
(PSM). Perhaps रंडिय=रंडय. 1196. Lit. प्रतिबुद्धगृध्रं; प्रतिबुद्ध awakened; विलसंत
=विरसत् howling. 1198. उव्वरिय=उर्वरित. Rather read the com. सुखितः वृष्टाः ।
गोमायवः शिवा शश्यालाः । 1200. गिन्वडर=स्वष्टो भवति, हे० VIII. iv. 63. 1204.
'Though Pradyumna passed as the son of Kṛṣṇa, he was, according to the
legend, a revival or resuscitation of Kāma, the god of love, who was reduced
to ashes by the fiery glance of Śiva, and so the name Pradyumna is used
for Kāma'. 1209. Is it that तुम्हेहि is used here for तुम्हे and अम्हेहि for अम्हे
at 1162? 1212. See above 636 ff. 1214-5. Almost identical with 610-11
above. 1218. सहृ etc. 'Does it behove you to insult us?' सहृ=राजते.
1219. सि is for पादपूरणे. 1221. तप Loc. sing.; Pischel puts it in square
brackets (§ 420). 1226. सहर्पासिन or सहर्पाशयेन.

MĀDHAVĀNILA'S WEDDING 1227-60

1227-60) Then there met together Hāla, Citrāṅgada and Mādhavānila who returned with the party of his retinue: they happily greeted each other. Vijayānanda, who had gone to Lilāvati, came back and reported to the king what he saw there. He informed those ladies that the king as well as Citrāṅgada and Mādhavānila had arrived and felicitated them that their austerities had borne the desired fruits. They were thrilled with joy. Some of their friends rushed to Alakū: and there arrived the Yakṣa Nalakūbara accompanied by the Vidyādhara king Haṁsa and his wife. Through Vijayānanda, Nalakūbara and Haṁsa bestowed on Hāla the boon of *akṣaya-nidhi*, i. e. inexhaustible Treasure, and conveyed to him that the wedding of Mādhavānila would be immediately performed but that of his with Lilāvati, after the arrival of king Śilāmegha. On instructions from the king, both of them (Mādhavānila and Citrāṅgada) accompanied by Vijayānanda went forth in pomp, offered their respects to Nalakūvara who welcomed them and expressed loving words to their respective beloveds. The wedding of Mādhavānila and Mahānumati was duly celebrated; and Citrāṅgada took his seat, with his eyes fixed on the face of his beloved. A messenger was sent by Lilāvati to her paternal

1227. *hemāro* does it mean here समास, sitting together, having sat down (समास). The context needs this *gāthā*. It is not unlikely if the copyist of J has lost it haplographically; but one cannot be dogmatic. The reading तय is to be preferred as required by the context. 1235. The author is quite resourceful in selecting his similes, see 253 above. 1236. Rather भवतीनाम् or युष्माकम् for, भवतः in the com. 1237. Lit. चिरकालसंचितोद्धितानि. Rather भुङ्क्ष्वन्. 1238. Perhaps the com. presupposes सुणेऊण (therefore, गात्वा) for सुणेऊण = श्रुत्वा. 1240. Lit. पुनरेकत-अपेक्षमाणानाम्. 1241. पदुत्त, enough, long. 1251. Rather प्रियामुखप्रत्युद्गतदर्शनोत्कण्ठावुपसृप्तौ in the com. 1254. कं = किम्. 1255. उवलकवाविकण in the sense of उवलकित्कण. 1256. The com. presumes पवेविरंगुलि. हस्तुल्लक्षण = हस्तभवेन, see हे० VIII. ii. 163. 1258. Rather रमितेव क्रीडायां नियोजितेव in the com.

1261-82) At the close of the wedding festival, the Yakṣa ladies arranged a drinking party in which various couples took part presenting different amorous scenes (Described 1262-75). Thus when the gathering of Siddhas, Gandharvas and Yakṣas was happily enjoying its time, there arrived Śilāmegha with his wife. They went to Līlāvati's residence. After due cordial ceremonies, Śarat-śrī received her daughter on her lap; and she became free from the curse of Gaṇeśa in the presence of all those gathered there, at this stipulated moment.

1263. Either गियगियया गिय° or गियगिययप्पिय°; note the com. takes गियया = गियजा. 1264. The various readings of क are: सहआर, वासादि, नीडु°, वासिआर°. 1265. Instr. Abso. 1266. To illustrate that जीर्ण becomes जुण्ण, Hemacandra (VIII. 1. 102) gives an expression जुण्ण-सुरा which occurs here too. This illustration is not found in Vararuci's grammar. 1268. पम्हुस = विसर, छज = राज, हे० VIII. iv. 75 and 100. 1270. कीए = कस्या, and not कया as in the com. 1271. Lit. °करग्रहोत्तान°. 1273. Rather पीतोर्वरित in the com. 1275. रमणीयणः or रमणीजनः, so any way Neu. for Mas. 1278. समासच्छिऊण = समासच्छि, see notes on 1231. 1280. समासत्ता = समासक्ता, joined, adhered closely, therefore embraced? 1281. The condition of the disappearance of the curse is thus fulfilled, see 302-3 above. 1282. Are we to read विसाव = विज्ञाप, perhaps meaning termination of curse? Note the phrase विमुक्तसावा at 303.

HĀLA MARRIES LĪLĀVATĪ AND GETS MANY A GIFT 1283-1328

1283-1328) The celebration of the wedding festival started with various entertainments. The king (Hāla) was ceremoniously bathed (Described 1285-90), in a pompous luxury, by Kuvalayāvali and others. Received and led by Nalakūvara and others, he reached the magnificent residency (Described 1294-96) of Śilāmegha. He was received there with due formalities; and he circumambulated the wedding fire in company of Līlāvati. A Sinhalese girl waved auspicious lights for him in tune with bardic acclamations (Described 1304-10). The king retired to his bed chamber with Līlāvati in the evening. Next morning he was given various miraculous gifts: Invisibility (*antar-dhāna*) by the Siddha king (i. e., Malayānila); Inexhaustible Treasury (*aṅṣaya-kośa*) by the Yakṣa king (i. e., Nalakūvara); Movement in the Air (*divi gamana*) by

Gandharva king (i. e., Citrāṅgada); and the Ancient Writer: Prākṛit (copious Extracts from the *śambha-rasāyana*) by Hamsa. [All of them started for the 1st Ed., Revised Ed.]. Receiving all their gifts and blessings, and after worshipping Īśvara and saluting the nude Paśupata, the king Sātavāhana accompanied by Lilāvati started towards his metropolis. Śilāmegha also went to Simhala-dvīpa after giving precious gifts to Lilāvati. The king was happy in the company of Lilāvati and Vijayānanda. Soon he reached the glorious town of Pratisthāna (Described 1322-26). He went to the grand temple of Pār-vati in the centre of the town, saluted her feet, became free from sin and then retired to his palace.”

1283. ओसत्ता, समा° or समोत्ता (above) = आश्रित, embraced. 1284. पणचिय = प्रनतित. 1285. वल = ग्रहवल (that is how the r-gloss requires to be read). ण is not a conjunct consonant here; so the second gana is of four shorts; see the notes on 115. 1287. चिचिय for चचिय? 1291. Note that the white colour appears to be auspicious for the bride-groom; in the समराचकहा, II, सिंहकुमार drives to the marriage pendal on the back of a white elephant: धवलपसाहिवकरिव-रास्तो (p. 77). 1295. उद्योत्रो (here उद्योय) वितानन् a canopy, दे० ना० I. 98.; cf. with the second line, ररयदुगुलवियाणवपरिलवियसोत्तिओडलं । (समरा० p. 79). 1297. Lit. दधि + अक्षत + विमिश्रः, cooked rice and curds. तलिया means a tray; उवणीयं च पियंकरियाय माहवीकुसुममालासणाहं कलधोयमयतलियाय तंबोलं, गहियं च तेण । समरा० p. 64. The r-gloss explains तलिया by आरात्रिकपावण. The commentator's explanation चरणकमल-योरुपरि has possibly in view another देशी word used in some Jaina works (see PSM) where it is taken to mean उपानह, जूता. The idea of वलिमायण too is not quite clear. 1298. दारं for दारे? He appears to have halted at the door for certain ceremonies. I am tempted to quote in this context a passage from the समराचकहा when सिंहकुमार comes to the marriage pendal: धरिओ य तस्स दारे विसेसुज्जलनेवच्छेण गहियन्वसकारेणं अम्मयाजणेण मग्गिओ 'आयरिमयं' ति । तओ हरिसवसुप्फुल्लोयणो जाइयम्भहियं दाऊण ओरणो करिवराओ । भग्गा य से रयणकंचीसणाहेण सोवण्णमुसलेणं भिउडि ति । तओ मंडवतलम्मि जणनिवहं निरंभियं नीओ समागमहुंदरीहि वरो ॥ चिट्ठइ य जय सिधवरदुगुलपच्छाश्याण्णा वहुया । सरयम्भचंदमंडलसंछाश्याकोमुसनिस्ति व्व ॥ काराविओ सलीलं अविरुज्जंतार कोउयारं च । ता जाइओ मुएच्छविफेटावणिं च सहियाहि ॥ तओ एंति विहसिऊण 'ममं चैव एयं सकज्जं' ति भणिय दिन्नमायारिमयं फेलिया मुएच्छवी । pp. 77-8. 1299. The first line closely agrees with that of a gāthā quoted above from समरा०. Note the reading संछाश्या of B. 1300. The above passage also refers to some jokes etc. by ladies. 1302. एका सिंहलान्ना, any Simhala lady; the com. takes it as शिलामेघनृपभार्या with a remark अश्रृजामातुरारात्रि-कावतरणायोपमता. 1303. This गाथाउल ends with 1310. 1304. Note the reference to Hemacandra in the com. 1305. °पहोहो = प्रभोवः. Apparently the bards are drawing the attention of the king to the scenes presented by the Simhala girl as she waves the आरात्रिक lamp. 1308. Cf. वेल्हाल in मराठी. 1308*1. This is reconstructed from the Sanskrit commentary. Quite a worthy verse, but the context is such that it can easily admit such gāthās. That a verse like this was included in B is a fact, though one may differ here and there on the reconstruction. A gāthā, similar to this, occurs in the वज्रालम्ब—उच्चिवं धनहारे रेहइ बालयं वोलिरो हारो । हिमगिरिवसिहराओ खलिओ गंगापवाहो व्व ॥ ३०६ ॥ 1311. उतावलो, cf. उतावळा in मराठी. 1315. Note the readings here and the root देणं in मराठी. मन्त्रः Mas., but here Neu. 1317-19 (J P). These gāthās are quite in their place in the recension of J P. 1318. आसीसिऊण, having given the blessings.

1319*1) ~~These~~ ~~can~~ ~~be~~ ~~well~~ in the recension of B. 1320. Rather ~~these~~ ~~are~~ ~~1320*1-2(B)~~. These two gāthās are quite fitting in the ~~of~~ ~~B.~~ As the commentator remarks, the word *kalyāṇa* is an auspicious conclusion for the poem. 1321-33(J r). These gāthās are quite worthy of the author and befitting in this context. 1321. वृत् to proceed? 1322. विषय and भुक्ति are territorial units: the former roughly corresponds to a modern district and the latter to a Taluka (see Altekar: Rāshtrakūṭas and Their Times, Poona 1934, pp 36-37). Here somehow both the terms are combined. Does the term समुत्तिविषय mean 'within the territory under his possession'? 1323. In these four gāthās we have a description of the town of प्रतिष्ठान; these gāthās are linked with मृगालयमक, see notes on 353. 1324. प्रतिमासकान्तम् in the com.? 1325. धणहरेसु = धणहरेहि. 1327. भवणे? 1328. सा and चिह्नाश्चलणा will have to be taken in the Acc.

CONCLUSION

1329-33*1) Thus the story is narrated, says the Author, in short for his beloved, in Mahārāṣṭra-deśi-bhāṣā, and it deserves to be welcomed by the worthy judges of poetry. This Līlāvātī Kathā contains 1800 verses according to Anuṣṭubh calculation.

1329. Hemacandra spells it उत्पल. 1330. The author clearly mentions here that the language used in this poem is महाराष्ट्रदेशीभाषा. Jayasīmaṣūri (Sahvat 915) in his धर्मोपदेशमालाविवरण, p. 4 (ed. L. B. Gandbi, Singhi Jain Series 28) praises महाराष्ट्री in one of the Prākṛit stories in this manner: सल्लिय-पथसंचारा पयडियमयणा सुवण्णरयणिह । मरहट्टयभासाकामिणी य अट्ठी य रेहंति ॥. The variants of it are: भणिअं, पियअमाए, इमीकहाए. 1331. णं = ननु? 1333. अनुष्टुभ्-संख्या is an unit of 32 letters. 1333*1(P). A later addition even in P, as the MS. clearly shows. It is a later addition on the margin. Requesting the reader to understand *pramāṇa* and *siddhānta* in a broader sense, I would only conclude thus in the words of Malliṣeṇa:

प्रमाणसिद्धान्तविरुद्धमत्र यत्किंचिदुक्तं नतिमान्यदोपात् ।
मात्सर्यसुत्तार्यं तदार्यचित्ताः प्रसादमाधाय विशोधयन्तु ॥

cient Writer: Prākri
th copious Extracts
APPENDIX Ed. Revised
I

The Sūtras from the Prākrit Grammar of Hemacandra (Siddha-Haima VIII) quoted in the Sanskrit Vrtti on the Līlāvātī are serially arranged below with references to the pages of this edition:

Pāda i		154	61	75	46
19	13	163	156	76	177
26	2	167	161	88	44
28	38	168	55	100	8, 71, 164
29	7	198	32	101	40
31	9	213	38	115	23, 156
82	138	Pāda iii		116	28, 166
129	17			117	63
170	156	130	62	132	27, 159
177	8, 16	131	60	139	31
208	1	Pāda iv		141	137
211	16			170	51
214	40	2	36	177	86
232	2	7	64	181	1, 22
253	156	21	84	182	23, 68-9
		23	32	192	26
Pāda ii		25	42	195	32
2	83	32	51	197	193
67	31-2	47	20	200	55, 140
128	18	54	29	221	3
133	47	62	64	225	46
134	74	63	63	253	21
145	47	74	46	395	151

II

Traced the above quotations from Hemacandra's grammar which are all traced to their sources, the following is an alphabetical list of the quotations in the Sanskrit Vṛtti with their possible sources wherever traced:

Page	Quotation	Source
२८	अथादौ कावयः प्रोक्ताः	
२	अथात्मनः शब्दगुणं	कालिदास [रघुवंश १३-१]
१३१	अरुः सुखमाराध्यः	[भर्तृहरि-नीतिशतक ^१ ३]
१७	अयं निजः परो वेति	[पञ्चतन्त्र ^२ ५-३८]
२८	बहिकलसचकटंकण	
१६२	आणिक्येन प्रसिद्धेन	
३३	आदौ साम प्रयोक्तव्यं	नीतिशास्त्र [cf. पञ्चतन्त्र १-३५८]
६१	इदमः प्रत्यक्षगतं	
३३	उत्तमं प्रणिपातेन शूर	[पञ्चतन्त्र ४-६१]
१८	उन्नम्योन्नम्य तत्रैव	[पञ्चतन्त्र २-७५]
१०	काव्यशास्त्रवितोदेन	[पञ्चतन्त्र २-१७१]
५६	गुरुणापि समं हास्यं	
८	गुरुरग्निर्दिजातीनां	[पञ्चतन्त्र १-२५७]
५	नमस्यं तत्सखि प्रेम	
२०	पंकोच्छेह	[देरीनाममाला १-१३०]
७६	प्रतेराहुतः	
५३	मरीचिरच्यदिरसौ	
५	यच्छब्दा दोषकलङ्कपद्मे	
५२	यस्य न जायते शीलं	स्मृति [पञ्चतन्त्र ४-१७]
३१	यः स्वामिसमावितकार्य	चक्रपाणिविजय
४	लावणो रसमयः	
४	वक्तार एव कवयः	
४१	सुहृदि निरन्तरचित्ते	[cf. पञ्चतन्त्र १-७५]
१९३	स्तम्भस्वेदरोमाश्च	हेमचन्द्रि-अलंकारचूडामणि [२-५३]
२०	सितहसित	" " [७-४१]

1 Ed. D. D. Kosambi, Bombay 1946.

2 Ed. Hertel, HOS 11-12.

ADDITIONS AND CORRECTIONS Writer: Prākṛit
Extractions

Page	Line	Read	Page	Line	Read
INTRODUCTION					
9	8	Gāṇḍa.	61	14	प्रगीयमाण°
16	22	662*1	67	4	जइ for जह
26	26	conveyed	70	16	उपाविक्षत्
28	16	it for at	73	5	वसइ-गमणा°
40	8	(omit one) be	74	10	हत्था हत्थु°
44	24	speaking	76	3	से for ते
45	37	completion	77	2	°दिपत्ताओ
83	19	absent. With	77	17	निःस्यामा
TEXT			80	20	उदयान्तरित°
2	18	हरेर्हलिना	83	27	°सदृशं वदनं
3	28	समुद्राश्वासी ।	85	20	°प्रनष्ट
3	32	उ ओसावणि	87	6	वयणम्पाहणाष्ट
4	5	णिण्णयाष्ट	87	15	उवयारम्पाहणाण
4	28	महावर्ता	88	5	तीर्णे
6	24	कुण्डहुत	88	6	तुम्ह-गुण
7	20	गन्धोत्कटे	88	28	उन्मृष्टलोक°
8	16	कपायेण	89	24	°करोन्मृष्ट°
9	18	चन्द्रोद्दयो°	89	33	[= वृत्ती]
12	24	सुसणिद्ध	90	17	प्रकटेन
15	9	मरहट्टिया पओ°	93	21	जानासि for जायसे
18	3	सुशरपरि°	93	26	यङ्गणथ
18	9	पत्तलाहत्थो	95	26	°रसायन्ते
18	26	पत्तला-हस्तः for पात्रलाभार्धः	96	25	°जयश्रीः
19	29	[बहुएहिं वि]	99	19	°पटाटोपदम्बरं
21	25	°त्येक्ष्यते	105	6	सण्णाए
26	14	°विपण्णो	106	17	दुःखापगमो°
26	33	14) B	107	17	सः
27	13	पृक्केकमंगण	110	9	सुजवेण
29	8	अतो-अत्थाण	112	20	हा for या
34	22	अशारीरिक्क्या	112	23	प्रमुणा
36	14	°तुहंघित	112	25	परिजनश्च
39	17	खियेथाः	112	28	रोदिति for रुद°
43	17	विपहध्वं	113	18	चिन्तयन्ती
45	8	दिय-वर देवाण	113	22	दुर्वहं
45	22	°वर देवानामपि .	113	23	कठिन
48	15	वरसरिज्जल	113	29	सुतनो
48	21	दे अपि	115	24	भविष्यन्ति for भव°
48	25	दिन्नाणि	116	8	°मणाए
49	29	11) = शारद°	117	5	विस्थिणं
51	16	यण-कओ°	117	21	°कनोद्देशः
52	4	सिप्पंत-थण-	118	24	विजृम्भमाण
52	11	जइ for जह	119	18	°थरायमाण°
57	18	शारदश्रीः	123	21	नागवधूः
			124	16	स विलक्खो

1. *Pañcasuttam* of an Unknown Ancient Writer: Prākṛit edited with Introduction, Translation, Notes with copious Extracts from Haribhadra's Commentary, and a Glossary. Second Ed., Revised and Enlarged. Crown pp. 96. Kolhapur 1934,

2. *Pravacanasāra* of Kundakunda. An authoritative work on Jaina ontology, epistemology etc.: Prākṛit text, the Sanskrit commentaries of Amṛtacandra and Jayasena, Hindī exposition by Pūṇḍe Hemarāja: Edited with an English Translation and a critical elaborate Introduction etc. New Edition, Published in the Rāyachandra Jaina Śāstramālā vol. 9, Royal 8vo pp. 16+132+376+64, Bombay 1935.

3. *Paramātma-prakāśa* of Yogīndudeva. An Apabhraṃśa work on Jaina Mysticism: Apabhraṃśa text with Various Readings, Sanskrit Tīkā of Brahmadeva and Hindī exposition of Daulatarāma, also the critical Text of *Yogasāra* with Hindī paraphrase: Edited with a critical Introduction in English. New Ed., Published in the Rāyachandra Jaina Śāstramālā vol. 10, Royal 8vo pp. 12+124+396, Bombay 1937.

4. *Varāṅgacarita* of Jaṭāsīmhanandī. A Sanskrit Purāṇic kāvya of A. D. 7th century: Edited for the first time from two palm-leaf Mss. with Various Readings, a critical Introduction, Notes, etc., Published in the Māṇikachandra D. Jaina Granthamālā No. 40, Crown pp. 16+88+396, Bombay 1938.

5. *Kaṇṇasavaho* of Rāma Pāṇivāda. A Prākṛit Poem in Classical Style: Text and Chāyā critically edited for the first time with Various Readings, Introduction, Translation, Notes, etc. Published by Hindī Grantha Ratnākara Kāryālaya, Hirabag, Bombay 4, 1940, Crown pp. 50+214.

6. *Usāṇīruddham*: A Prākṛit Kāvya (attributed to Rāma Pāṇivāda), Text with Critical Introduction, Variant Readings and Select Glossary, Published in the Journal of the University of Bombay, Vol. X, part 2, September 1941, Royal 8vo pp. 156-194.

7. *Tiloyapaṇṇatti* of Jadivasaha. An Ancient Prākṛit Text dealing with Jaina Cosmography, Dogmatics etc.: Authentically edited for the first time (in collaboration with Prof. Hiralal Jain) with Various Readings etc. Part I, Published by Jaina Saṃskṛti Saṃrakṣaka Saṃgha, Sholapur 1943, Double Crown pp. 8+38+532.

8. *Bṛhat Kathakośa* of Harisena. A Thesaurus of 157 Tales in Sanskrit, connected with the Bhagavati Ārādhana of Śivārya: The Sanskrit Text authentically edited for the first time, with Various Readings, with a Critical Introduction (covering 122 pages), Index of Proper Names etc. Published in the Singhī Jain Series, No. 1, Bhāratiya Vidyā Bhavana, Bombay 1943, Super Royal pp. 8+20+128+406.

. *A Critical Study*. This is a critical essay
on *Yana* (of Haribhadra) which is a unique satire in Indian
Included in Āchārya Jinavijaya's edition, Bhāratiya Vidyā
Bhavana, Bombay 1944, Super Royal pp. 1-54.

10. *Candralekha* of Rudradāsa: A Drama in Prākṛit. The
Prākṛit Text and Sanskrit chāyā authentically edited with a critical
Introduction, Notes etc. It is an important Sattaka resembling Karpūra-
mañjarī in various respects. The Introduction presents a study of Saṭṭaka
in the back-ground of Indian theory of dramas and also a critical survey of
some half a dozen Sattakas, most of them brought to light for the first time.
Printed in graceful types at the Nūnayasagara Press, Bombay, Bhāratiya
Vidyā Bhavana, Bombay 1945, Royal 8vo pp. 8+66+96.

11. *Līlāvati* of Kūtūhala (c. 800 A. D.): Prākṛit Text and an
anonymous Sanskrit commentary, critically edited with Introduction, Glos-
sary, Notes etc. It is a sylstic, romantic Kāvya dealing with the love
story of king Sātavāhana and Līlāvati, a princess from Ceylon. Published
in the Singhi Jain Series: Royal Octavo pp. 28+88+384, Bombay 1949.
